Di'll dan' nsa'a yel nban (El Nuevo Testamento

en el Zapoteco de Yalálag)

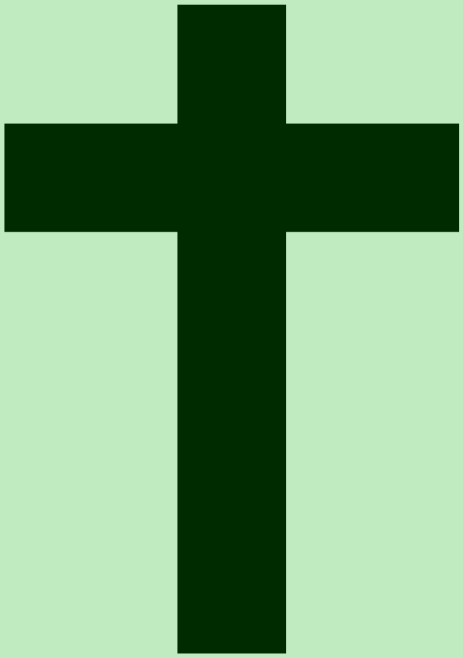

New Testament in Zapotec, Yalálag (MX:zpu:Zapotec, Yalálag)

Di'll dan' nsa'a yel nban (El Nuevo Testamento en el Zapoteco de Yalálag)

New Testament in Zapotec, Yalálag (MX:zpu:Zapotec, Yalálag)

copyright © 2000 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Zapotec, Yalálag

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Zapoteco, Yalalag [zpu], Mexico

Copyright Information

© 2000, Wycliffe Bible Translators, Inc.
This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.
You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

- You must give Attribution to the work.
- You do not sell this work for a profit.
- You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Zapotec, Yalálag

© 2000, Wycliffe Bible Translators, Inc.
This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.
You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

- You include the above copyright and source information.
- You do not sell this work for a profit.
- You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 29 Jan 2022
d8abdc19-7872-5010-9ef1-465148ed0f0c

Contents

San Mateo 1
San Marcos 45
San Lucas 71
San Juan 114
Hechos 147
Romanos 186
1 Corintios 204
2 Corintios 222
Gálatas 233
Efesios 240
Filipenses 246
Colosenses 251
1 Tesalonicenses 256
2 Tesalonicenses 260
1 Timoteo 262
2 Timoteo 268
Tito 272
Filemón 275
Hebreos 276
Santiago 291
1 Pedro 296
2 Pedro 302
1 Juan 305
2 Juan 310
3 Juan 311
Judas 312
Apocalipsis 314

DI'LL WEN DAN' BZOJ SAN MATEO

Xozxta'o Jesucriston'
(Lc. 3:23-38)

1 Ganni nyoj ra be'nn ka' gok xozxta'o
Jesucriston', be'nnen' gok Xhi'nn dialla
David, na' Daviden' goke' xhi'nn dialla
Abraham.
2 Abraham na' goke' xa Isaac, na' Isaaken'
goke' xa Jacob,
na' Jacoben' goke' xa Judá ren yezikre
bi'che' ka'.
3 Na' Judán' ren Tamar na', gok ake'
xaxhna' Fares ren Zara.
Na' Fares na' goke' xa Esrom, na' Esrom na'
goke' xa Aram.
4 Na' Aram na' goke' xa Aminadab, na'
Aminadab na' goke' xa Naasón,
na' Naasón na' goke' xa Salmón.
5 Salmón na', ren Rahab gok ake' xaxhna'
Booz.
Na' Booz na', ren Rut gok ake' xaxhna'
Obed.
Na' Obed na' goke' xa Isaí.
6 Na' Isaín' goke' xa rey David, na' rey Davi-
den' goke' xa Salomón.
Na' xhna' Salomón na' goke' xho'r Urías.
7 Na' Salomón na' goke' xa Roboam, na'
Roboam na' goke' xa Abías,
na' Abías na' goke' xa Asa.
8 Na' Asa na' goke' xa Josafat, na' Josafat na'
goke' xa Joram,
na' Joram na' goke' xa Uzías.
9 Uzíasen' goke' xa Jotam, na' Jotam na'
goke' xa Acaz,
na' Acazen' goke' xa Ezequías.
10 Na'll Ezequíasen' goke' xa Manasés, na'
Manasésen' goke' xa Amón,
na' Amón na' goke' xa Josías.
11 Josíasen' goke' xa Jeconías ren yela'
bi'che' ka' bni't,
ka llan' bche'e be'nn Babilonia ka'
be'nn Israel ka'.
12 Bde gok ka', na'll gorje Salatiel xhi'nn
Jeconías.
Na' Salatielen' goke' xa Zorobabel.
13 Na' Zorobabelen' goke' xa Abiud, na'
Abiud na' goke' xa Eliaquim.
Na' Eliaquim na' goke' xa Azor.
14 Na' Azor na' goke' xa Sadoc, na' Sadoc na'
goke' xa Aquim,
na' Aquim na' goke' xa Eliud.
15 Na' Eliud na' goke' xa Eleazar, na'
Eleazar na' goke' xa Matán.
Na' Matán na' goke' xa Jacob.
16 Na'll Jacoben' goke' xa José be'nnen' gok
xhyio María.
Na' María na' gok xhna' Jesús be'nnen' nzi'i
Cristo,
lle'nen nen be'nn brej Diosen' sorén
yel llnebia' ke'en lli'o.
17 Na' bzorao kan' blla'a xhi'nn dialla
da Abraham na', bllinte kan' blla'a xhi'nn
dialla da David, za'a chda' (14) kwen di-
alla ke'e ka', na' xhi'nn dialla da Daviden'
bllinte ka lla be'x ake' be'nn Israel ka',
bche'e ake' leake' Babilonian', blla'a ye
chda' kwen dialla ke'e ka'. Kana' bllinte
ka llan' gorje Criston', blla'a ye chda' kwen
dialla ke'e ka'.

Kan' gok ka gorj Jesucriston'
(Lc. 2:1-7)

18 Kin' gok kan' gorj Jesucriston'. Marían'
ba nak di'll si'i Josén' le'e wchayna'a ake'.
Bixha ka gokbe'e Josén', ba noa' Marían'
bda'o kone Spíritu ke Diosen'. 19 Na' Josén'
be'nnen' ba nak di'll si'i Marían', goke'
be'nn wen rao Dios. Na'll bene' xhbab cha'
kwej yichje' Marían' llillize, na' bi wsie'
Marían' zdo'. 20 Nna llonte' xhbab ka',
bdekze bichgal ke'e, kate to angl be'nn
bse'l Xanllo Dios, broe'rawe' le'e rao bich-
gal ke'en, na'll lle'e le'e:
—José, rwe' gorjo' rao dialla ke rey
David. Bi llebo' si'o Marían' xho'ro', ka nak
bida'on so na', bida'o ke Spíritu ke Diosen'.
21 Na' bida'on so na' gakbe' to bida'o byio,
na' wsi'o rabe' Jesús, le Lebe'n yeka'be' do'l
ke be'nn yell kebe' ka'.
22 Gok yeolol da ka' nench gok kan' bne
Diosen', kan' bzoj to be'nn be'e xti'lle'n
kana', bne'e:
23 To no'r we'o no'r nna napchi'i kwine',
we'e to bida'o byio.
Na' kat sobe' na', wsi'i akebe' Emanuel.
Na' Emanuelen' lle'nen nen: Diosen'
zorenkze' lli'o.
24 Na'll babando Josén', bayoll bnere'
yeren', bene' kan' goll angl ke Diosen' le'e,
na'll jaxie' Marían' rille'. 25 Na' bi bzorene'

le'e ka to be'nn zo ren xho're', to bzoaze' le'e bdape' le'e bara'nne, bllinte lla bzo bida'o byio ke'en. Na' bsie'be' Jesús.

2

Be'nn si'n ka' nzi'i magos jara'nn ake' Jesúsen'

1 Ka llan' llnebia' rey Herodes, gorj Jesúsen' gan' nzi'i Belén, to yell gan' nbane Judea. Na' Jerusalén na' bllin to chop be'nn si'n be'nn nzi'i magos, za'k ake' do gan' llra' willre. 2 Na' bnnab akre' be'nn rao yell ka', lle ake' leake':

—¿Gann rey ke be'nn Israel ka', be'nnen' ne ake' ba bra'? Nnézeto' ba gorje', le bre'to' berj ke'en gan' llra' willre, na'llen' za'to' zadye'raotoe'.

3 Ka bene rey Herodesen' ka', to bitkra'n gokre', leska' yeolol be'nn Jerusalén ka'. 4 Na'll batop reyen' yeolol bxoz wnebia' ke be'nn Israel ka', na' leska' yeolol be'nn ka' llsedre ke ley dan' bzoj da Moisésen'. Na' bnnabre' leake', garen' ne ake' garj Criston'. 5 Na'll goll be'nn ka' Herodesen':

—Belén na' garje' gan' nbane Judea, le ka'n llia dan' bzoj to be'nn be'e xti'll Diosen' kana':

6 Ka nak yell Belén gan' lla'a dialla ke da Judán',
naksen yell da za'ke rao yell wnebia' ka' zjalli' gan' nbane Judean'.
Le to be'nn Belén na' gake' be'nn wnebia',
na' Le'e gake' be'nn braon' rao yeololte be'nn Israel, le leake'n nak be'nn kia'.

7 Na'll goxh Herodesen' be'nn si'n ka' nzi'i magos llillize nench jake' rawe'n, na'll bnnabre' leake' batya'nnen' bre'e akre' bra' berjen'. 8 Na'll bse'le' leake' Belén na', lle'e leake':

—Lechejchk, lelljawiá, lelljadirj bida'on to lloa'. Na' kate yellélerebe'n, yeddixjwe're nada', nench na' cha'a llje'rawabe'.

9 Bayoll bene be'nn si'n ka' nzi'i magos kan' goll reyen' leake'n, na'll bro' ake' nez. Na'll berj dan' bre'e akre' gan' llra' willen', zejen le' yebán' lliaraon rao ake'n, bllinten yo' gan' zo bida'o na', na' jasén. 10 Na'll llawé be'nn si'n ka' kwis ka bre'e akre' berjen' da yobre. 11 Na'll ka bllin ake' yo' gan' zo bida'on ren xhna'be' Marían', na'll bche'k xhib ake', ben akebe' xhen. Na'll bsarj ake' dan' no'x ake'n, na' brej ake' ya cha'o dan' nzi'i oro, na' yare, na' to da la' xhix da nzi'i mirra, na' be'e ake'n kebe'. 12 Na' ka nna ni't be'nn si'n ka' Belén na', bdixjwe' Diosen' leake' rao bichgale, bill yedé ake' gan' zo Herodesen'. Na'll baka'a ake' ye to nez yobre, ballín akte' rall ake'.

Bxhonnj ake' jake' Egipto

13 Na' ka ba zayej be'nn si'n ka', to angl ke Xanllo Dios broe'rawe' Josén' rao bichgale, na' lle'e le'e:

—Byas, bche'e bida'on ren xhna'be'n, lelljak gan' nzi'i Egipto, na' ganna' sore, na' kate netella', kana'll wak wayedre, le Herodes na' llayirjebe' nench gotebe'.

14 Na'll le byaste Josén', bche'e bida'on ren xhna'be', na' zjake' Egipton'. 15 Na'll bzo ake' Egipto na'ze chak bllin lla got Herodesen', na' ka' gok kan' bne Diosen' dan' bzoj to be'nn be'e xti'll Diosen' kana', bne'e: "Gan' nzi'i Egipto na', bayaxha' xhi'nna'n."

Herodes na' bse'le' be'nn waka'a ya ake nench lljet ake' bida'o byio ake

16 Na'll ka gokbe'e rey Herodes kan' bene be'nn si'n ka' le'e, ka nak bill badé ake' gan' zoe'n, na'll goklle'e kwis. Na' bse'le' be'nn waka'a ya ke'e ka' nench jet ake' yeolol bida'o byio zerao bi de chop ize, le ka't byi bsa'ke nak bida'on llayirje'. Na' jet ake' bi ka' gorj ak Belén na', na' yezikre yell da'o ka' nechj Belén na'. 17 Na' dan' bet ake' bida'o ka', bzoa di'll kan' bzoj da Jeremías, be'nnen' be'e xti'll Diosen' kana' llian:

18 Nente chi'i be'nn Ramá,
ka llasbell ake' ni't ake' yel wan.
No'r ka' nake xhi'nn dialla da Raquel llaya'chra'll ake', llak akre' ke xhi'nn ake' da'o ka',
na' bi lle'n akre' no yeyoe' leake' yel llx-henra'lle, le ba wasa't akbe'n.

19 Ka bde got Herodesen', to be'nn nak angl ke Xanllo Dios broe'rawe' Josén' rao bichgale ka nna zoe' Egipton', na' lle'e le'e:

20 —Nna' byas bache'e bida'on ren xhna'be' na', na' lelljayak Israel na'. Ba got be'nn ka' llayirj bida'on nench yeso'tebe'.

21 Na'll bayas Josén', bache'e bida'on na' ren xhna'be', na' jayake' yell ke ake' Israelen'. 22 Bixha ka bene Josén' ba zo Arquelaon' llnebie' roraz da xe'e Herodes na', na'll bllebe' wayeje' do gan' nbane Judea. Na'll bdixjwe' Diosen' le'e rao bichgale, bi llaya'le' lljayake' Judean', na' lljayake' gan' nzi'i Galilea na'le. 23 Na' ke len na' ballín ake' Nazareten', na' jazó ake' ganna'. Na' ka' bzoa di'll kan' bzoj be'nn ka' be'e xti'll Diosen' kana', bne ake': "Wsi'i ake' Le'e be'nn Nazaret."

3

Juan be'nnen' bchoa nis bdixjwe're' Di'll Wen ke Diosen'
(Mr. 1:1-8; Lc. 3:1-9, 15-17; Jn. 1 :19-28)

1 Bde zan iz, kate Juan be'nnen' bchoa nisen' byeje' latj dachen' do gan' nbane Judea. 2 Na'll bllin be'nn ka' gan' zoe'n, na' bdixjwe're' leake', lle'e leake':

—Lewayate ke da xhinnj ba benre, le ba bllin lla nnebia' Dios be'nnen' zo yebán'.

3 Ke Juan na' bzoj da Isaías be'nnen' be'e xti'll Diosen' kana', na' bne'e:

Be'nnen' nne zillj latj dachen', ne'e:
"¡Legón xhnid, legoncha'o nez gan' te Xanllon',
lewsarj yichjra'llda'ore ka llon to be'nn llsarj to nez li!"

4 Na' xha Juan na' goken de yich xha camello, na' bchej lloa' le'en to yid, na' bdawe' bichsoa ren blli'nda'o ke beser yi'xe. 5 Be'nn lla'a yell Jerusalén na', na' be'nn lla'a yeolol yell ka' gan' nbane Judea, na' leska' be'nn ka' zjalla'a yell ka' nechj yeo Jordán na', baza'a ake' jak ake' gan' zo Juan na'. 6 Na' bxoarap ake' bi da xhinnj ka' non ake'n, na'll bchoa Juan na' leake' nis lo yeo Jordán na'.

7 Leska' jak zan be'nn Israel ka' be'nn ka' nzi'i fariseo, na' be'nn ka' nzi'i saduceo. Jake' nench bchoa Juan na' leake' nis. Na' ka bre'e Juan na' leake'n, na'll lle'e leake':

—¡Re' nakre be'nn zban be'nn wxhiye'e, llonre ka bele! ¿No bzejnie' re', wak warare rao dan' wse'l Diosen' katen' gone' yel koxchis ke be'nnachen'? 8 Cha' rennere ba bayátere ke da xhinnjen' nonre na', llaya'l gonre da wen nench gakbe'e be'nne ba balla'a yichjra'llda'ore. 9 Bi gonzre xhbab nnere: "Xhi'nn dia lla Abraham neto'." Yej ka' ni't nga, wakte gon Diosen' wayaken xhi'nn dialla Abraham. 10 Leska' ba no'xte' banchen' xhnid, yeolol yay da bi llbia daxhix wen, wchoye' do roe, gaken waye da wzeye'. 11 Nada' da li llchoa' re' nis cha' wayátere ke da xhinnjen' nonre, zan za za're ye to be'nne gone' nench cho' Spíritu ke Diosen' lo yichjra'llda'oren', da llon ka llon yi'. Na' be'nnen' za za'a ko'llra' za'klle' ka nada', ni jeze da yela' xhere'n bi gak gona'. 12 Katen' yede'n, gone' ka llon be'nn kate llsoe' trigo, llazie' trigon', na' llzeye' yixh bebe ken. Le'e nape' to yi' da bi wayorkze.

Jesúsen' blloe' nis
(Mr. 1:9-11; Lc. 3:21-22)

13 Na' bza'a Jesúsen' gan' nbane Galilea, na' byeje' gan' zo Juan na' lloa' yeo Jordán na', nench choe' nis. 14 Na' Juan na' bi go'nre' wchoe' Jesúsen' nis, lle'e Le'e:

—Nadra'n llaya'l wchoa'o nis, na' rwe'ro' za'zo' wchoa' rwe' nis.

15 Na'll lle Jesúsen' Juan na':

—Bchoa nada' nis. Da na'n llaya'l gonllo nench gak yeolol dan' ne Diosen' gak.

Na'tell bcheb Juan na' bchoe' Le'e nis. 16 Na' ka bayoll blloa Jesúsen' nis, na'll balloje' lo nisen', le byarjte yebán' gan' llia Diosen', na' bre're' Spíritu ke Diosen', betjen ka to plom da'o, bllinen jasorenen Le'e. 17 Na' ben akre' bnne Diosen' be'nnen' zo yebán', bne'e:

—Be'nn nin' nak xhi'nna' nllie'ra', llawera' llayazra'lla' kwis.

4

Gokra'll daxi'on wko'yelen Jesúsen' gone' da xhinnj
(Mr. 1:12-13; Lc. 4:1-13)

1 Na' Spíritu ke Diosen' benen nench byej Jesúsen' latj dachen' gan' gokra'll daxi'on wko'yelen Le'e gone' da xhinnj.

2 Na' bi bdaokze' rao choa (40) lla choa yere, na' ka bde choa lla na', bdone'. 3 Na' jabi'y daxi'on gan' ze Jesúsen', llen Le'e:

—Cha' rennro' nako' dogarje Xhi'nn Dios, benchk yej ki yeyak aken yet xtir.

4 Na'll lle Jesúsen' len:

—Nyoj xti'll Diosen': “Kere toze yet xtir dan' gaollo na', llonn yel nban ke lli'o be'nnach, renkze di'll dan' ll-lloj lloa' Diosen' nbanrenllo.”
5 Na'll bche'e daxi'on Le'e Jerusalén na', gan' nak yell ke Dios. Na' bche'n Le'e yichjo yoda'o gan' nak zeraoze sibe, 6 na'll llen Le'e:
—Cha' rennro' nako' dogarje Xhi'nn Dios, bxhi'tchek ganni, lljasote'o lle'le, le nyoj xti'll Diosen':
Diosen' wse'le' be'nn ka' nak angl ke'e
gakrén ake' rwe',
na' go'x ake' rwe' nench ke lljache'o yej.
7 Na'll lle Jesúsen' len:
—Leska' nyoj xti'll Diosen': “Bi llaya'l nnabro' Diosen' cha' rennre' kan' ne'en.”
8 Da yobre bche'e daxi'on Le'e to rao ya' da nak sib kwis, na' broe'n Le'e yeolol yell da zjalli' doxhen yellrio, na' ren yel za'k yel nbaraz ke ka'. 9 Na' gollen Le'e da yobre:
—Yeolol da ki llre'ro' ganni, gona'n rallna'o cha' rwe' wche'k xhibo' rawa', na' gono' nada' xhen.
10 Na'll lle Jesúsen' len:
—Bayej ka'le, daxi'o, nyojkze le' xti'll Diosen': “Llaya'l gonlira'llo' Dios, na' toze Le'en we'ra'o.”
11 Na'll bakwas daxi'on ka'le, na' le bllinte angl ke Diosen' jakrén ake' Le'e.

Jesúsen' bzorawe' bdixjwe're' Di'll Wen ke Diosen' do gan' nbane Judean'
(Mr. 1:14-15; Lc. 4:14-15)

12 Na' baza'a Jesúsen' gan' nbane Judean', na' bayeje' gan' nbane Galilea, ka benre' ba yo' Juan na' lo rill ya. 13 Na' bze'e yell Nazareten', jasoe' yellen' nzi'i Capernaum, dan' lli' lloa' nisda'on awllo gan' nzi'i Zabulón, na' gan' nzi'i Neftalí. 14 Na' gok kan' bne da Isaías be'nn be'e xti'll Diosen' kana', ka bzoje' dan' llia:
15 Ka nak gan' ne Galilean' gan' lla'a zan
be'nn bi nak be'nn Israel,
gan' nzi'i Zabulón, na' Neftalí gan' nban
akre' lloa' nisda'o ye chla' yeo Jordán
na',
16 nchole yichjra'llda'o be'nn ka' lla'a
ganna'.
Bixha Diosen' bse'le' to beni' xhen lo
yichjra'llda'o be'nn ka',
gok ake' ka be'nn wat, na' Diosen' ba
bache'e lo yichjra'llda'o ake'n.
17 Kana' bzorao Jesúsen' bdixjwe're', na' bne'e:
—Lewayate ke da xhinnj ba benre, le ba zo rez nnebia' Dios be'nnen' zo yebán'.

Jesúsen' goxhe' tap be'nn wxhen bel
(Mr. 1:16-20; Lc. 5:1-11)

18 Jesúsen' zeje' lloa' nisda'o ke Galilea, ka bre're' chop be'nn wxhen bel nzi'i Simón Pedro, na' ren bi'che' Andrés, llza'l ake' yixj dan' zenrén ake' bel ka' lo nisen'. 19 Na'll lle'e leake':
—Ledá gonre nada' txhen, na' gona' nench re' wtopre be'nne, na' yelloj ake' rao da xhinnj ke ake' ka'.
20 Na'll le bsanra'llte yixj bel ke ake'n, jannao ake' Jesúsen'.
21 Na' Jesúsen' bze'e ye ra't, na' bre're' Jacobo xhi'nn Zebedeo, na' ren bi'che' Juan, yo' ake' to lo barco ren xa ake'n, llayoncha'o ake' yixj ke ake'n. Na' leska' goxh Jesúsen' leake', lljannao ake' Le'e. 22 Na'll le ben akte' barcon' rallna'a xa ake'n, na' jannao ake' Jesúsen'.

Jesúsen' broe' bsedre' be'nn zan
(Lc. 6:17-19)

23 Jesúsen' byeje' yeolol yell ka' zjalli' do gan' nbane Galilea, broe' bsedre' be'nn ka' zjalla'a toto yoda'o ke be'nn Israel ka'. Na' bdixjwe're' Di'll Wen na', kan' nnebia' Diosen'. Na' bayone' be'nn ka' llak biteze yillwe'. 24 Na' doxhente yellrio gan' nbane Siria bllirj di'llen', yeolol ke da wen ka' bene'n. Na' be'nn Siria ka' jwa'a ake' yeolol be'nn we'e ka' rawe'n, be'nn llak biteze yillwe', be'nn lley llra, be'nn yo' daxi'o yichjra'llda'o ake' ren be'nn llak xhgot, na' be'nn bi dá nia'na'a ak, na' bayone' leake'.
25 Na' zan be'nne bnao Le'e, be'nn lla'a gan' nbane Galilea, na' ren be'nn yell ka' nzi'i Decápolis, na' be'nn za'k Jerusalén, na' be'nn za'k yezikre yell da'o ka' zjalli' do Judea, na' be'nn za'k do chla' yeo Jordán.

5

Di'll dan' bzejnie' Jesúsen' to rao ya'
(Lc. 6:20-23)

1 Ka bre'e Jesúsen' be'nn zan ba ndop rao ya'n, na' bllie' na'ze, na' be'nn ka' non Le'e

txhen na', jabi'y ake' gan' llie'n. 2 Na'll bzorawe' bzejnie're' leake', bne'e:

3 —Nbaraz ke be'nn ka' llakbe'e akre' yallj akre' gakrén Diosen' leake', le leake'n nak Diosen' txhen be'nn llnebia'.

4 'Nbaraz ke be'nn ka' llakya'ch akre', le leake'n we'e Diosen' yel llxhenra'll ke ake'.

5 'Nbaraz ke be'nn ka' llexjra'll ake', le leake'n gon Diosen' rallna'a ake' doxhen dan' bchebe' gone' ke ake'.

6 'Nbaraz ke be'nn ka' llon ka be'nn llbil don, nench gak ake' be'nn wen rao Diosen', le Dios na'n gon kan' zera'll ake'n.

7 'Nbaraz ke be'nn ka' llaya'chra'll ake' be'nne, ka'kze gon Diosen' ke leake' yeya'chra'lle' leake'.

8 'Nbaraz ke be'nn ka' ba bayib lo ra'llda'o ake', le leake'n yere'e akre' Diosen'.

9 'Nbaraz ke be'nn ka' llabeklli ake' be'nn dile, le Diosen' waza'kre' leake' ka xhi'nne'.

10 'Nbaraz ke be'nn ka' cha' llallayrao ake', na' llsa'kzi' ake' leake' ni ke da wen na' llon ake' rao Diosen', leake'n gak Diosen' txhen be'nnen' llnebia'n.

11 'Nbaraz ke re' cha' dan' llonlira'llre nada'n zi'chi'll be'nne re', na' wsa'kzi' ake' re', chirjla'll ake' di'll wenra'll keré.

12 Leyewé lesó nbaraz, le Dios na'kze gone' da wen keré kate yellinre gan' llie'n. Kan' llon aksre' re' na', ka'kze ben xozxta'o ake' ka' ren be'nn ka' be'e xti'll Diosen' kana'.

Nakllo ka ze'de na' ka beni' rao yellrion'
(Mr. 9:50; Lc. 14:34-35)

13 'Re' nakre ka ze'de rao be'nn ka' lla'a yellrion'. Ze'den' naken wen, bixha cha' ze'd na' ba bde ke bill naken zna', ¿akxha gonllon nench yeyaken zna' da yobre? Billbi de gónellon, na' cho'nnllon wrej wchekw be'nn len.

14 'Na' re' nakre ka beni' da llseni' ke yeolol be'nne. Na' nakre ka to yell da lli' to rao ya', na' yeololte be'nne llre'e akre'n.

15 Notno wa'l to da wseni', na' si'ze' to da wdo'se'n, zan wze'en sibe nench wseni'n ke yeolol be'nn lla'a lo yo'.

16 Na' ka nak re' llaya'l soteze sore gonre da wen nench re'e be'nne, na' ka' we'rao ake' Xallo Dios be'nn zo yebá.

Jesúsen' broe' bsedre' kan' llia le' leyen'

17 'Bi gákere cha' nada' za'a walana' ley dan' bzoj da Moisésen', na' dan' bzoj yezikre be'nn ka' be'e xti'll Diosen' kana'. Za'a nench gok kan' llia yeolol xti'll Diosen' dan' bzoj be'nn ka'.

18 Da likzen' te ke yellrio ni, ren da ka' llre'llo le' yebá na', na' nia', ni ra't dan' nyoj le' ley na', bi gak yera-nen, gaktelle yeolol dan' nllia Diosen' bia'a gak.

19 Ke len na' notezre cha' bi gonre kan' llian na', la'kze cha' naken le zerao da da'o, na' leska' cha' wroe're be'nn yobre bi chejle' ke leyen', bi nakre be'nn brao ke gan' llia Diosen' llnebie'. Na' notezre cha' gonre kon kan' llian na', lekze ka' cha' wroe're be'nn yobre gon ake' kan' nen na', Dios be'nnen' zo yebá na' llnebie', nne'e nakrenre be'nn brao.

20 Nia' re', cha' bi wcha'a yichjra'llda'oren' nench gakllen wen rao Diosen', kerke kan' nak ke be'nn fariseo ka', na' be'nn ka' llsedre ke ley dan' bzoj da Moisésen', bi yellinre yebá gan' llia Diosen' llnebie'.

Da xhinnjen' llonllo cha' llaklla'a lwelljllo
(Lc. 12:57-59)

21 'Bakze nnézere kan' bzejnie' da Moisésen' be'nn ka' blla'a kana', bne'e: "Nono gotre. Na' cha' no gote lwellj be'nnache, koxchis ka' wchoy ake' akre gon ake' ke'e."

22 Na' nada' llepa' re', cha' llaklla're lwellj be'nnachre, Diosen' gone' yel koxchis keré. Na' noteze' cha' zi'chi'll lwellje', llaya'l gon be'nn ka' llnebia'n yel koxchis ke ake'. Na' noteze' cha' lla'd di'll lwellje', wase'l Diosen' le'e lo yi' gabil.

23 'Na' cha' kat zere lo yoda'on nench we're bi dan' lle'nere we're we'raore Diosen', na' lljadinra'llre bdilrenre to be'nn lwelljre,

24 na'ze llaya'le wkwa'nnre choll dan' no'xre, na'll lljaye'xhenre be'nnen'. Yeyoll na' wak lljwa're dan' llaya'l we're Diosen'.

25 'Kate to be'nne gawe' xhia keré rao koxchis, chak yo're nez na', lewiá akre ko're xhnneze, na' yezorenre' wen nench bi lljwe'e re' yora'o. Cha' bi bro're xhnneze rao nezen' zejren', ka llinre rao koxchisen', gone' re' rao na'a xa'y ka', na' ko' ake' re' lo rill ya.

26 Di'll li llepa' re', kere wabeje' re' cha' bi chixhjre doxhen dan' llba'yre.

Jesúsen' bzejnie're' be'nn ka' bi gak wzoa xto ake'

27 ’Ba bre'kzere ley dan' bzoj da Moisésen' nen: “Bi tarenre no'r yobre be'nn bi nak no'r keré.” 28 Na' nada' llepa' re', noteze be'nne cha' llwie' to no're, na' llzera'lle' le'e, ba llonkze' da xhinnjen' lo ra'llda'we', rebze ba llonkze' ka be'nn ka' llzoa xto ake'.
29 ’Na' cha' yejraore cha'wen' llonen nench gonre da xhinnje, wenre chenak kwejre yejraoren' na' lljacho'nnren, kerke da gonre da xhinnjen'. Wenre chenak kweyi' to yejraoren', kerke da kweyi' doxhenre lo yi' gabilen' ni ke len. 30 Na' cha' na'ren' cha'wen' lle'nen xoben re' gonre da xhinnje, wenre chenak wchoyren na' lljacho'nnren, kerke da gonre da xhinnjen'. Wenre chenak kweyi' to na'ren', kerke da kweyi' doxhenre lo yi' gabilen' ni ke len.

Be'nn ka' nchayna'a bi llaya'l yera'a ake' (Mt. 19:9; Mr. 10:11-12; Lc. 16:18)

31 ’Lekze nnézere ley dan' bzoj da Moisésen' nen: “Noteze be'nn yera'a ren no'r ke'e, llaya'l chas to da we'e di'll bara' ake'n.” 32 Na' nada' llepa' re' noteze be'nn llara'rene' no'r ke'en, na' cha' bibi do'l de ke no'ren' darene' be'nn yobre, rao da nxhollen' llzoe' le'e, llone' nench sorén no'ren' ye to be'nn bi nak xhyiwe'. Na' noteze be'nn yechayna'rene' to no're be'nn bara'a ren be'nn ke'e, rebze da xhinnjen' gonkze' ka dan' llonkze be'nnen' darén xho'r be'nne.

Jesúsen' bzejnie're' llaya'l we'llo di'll li

33 ’Na' leska' ba nnézkzere ka dan' bzejnie' da Moisésen' da xozxta'ollo ka' kan' golle' leake': “Góntere cha' bi dan' bchebre gonre rao Xanllo Diosen'.” 34 Na' nada' nia' re', bi wa'lrizre Diosen' nere: “Yebá na' llzoa' di'll lin' lloa'a”, kat bi da gonre, le yebá na'n zo Diosen' llnebie'. 35 Na' bi nnerizre: “Yellrio nin' llzoa'n di'll lin' lloa'a”, le yellrion' ke Dios na'kzen'. Na' bi nnere: “Jerusalén na' llzoa'n di'll lin' lloa'a”, le naken yell ke Dios be'nn nake le zerawe be'nne llnebia'. 36 Na' bi nnere: “Yichja' ni llzoa'n di'll lin' lloa'a”, le bi gak gonre nench yich yichjren' yeyaken da lliche o cha' yeyaken da gasje. 37 Kat nnere waken, waksen na'; na' cha' nere bi gaken, bi gaksen na'. Le billre di'll da nnere nench chejle' ake' ke re' bi naken wen.

Bi gaklla'llo be'nn llwie lli'o (Lc. 6:29-30)

38 ’Nnézere ley dan' bzoj da Moisésen' nen: “Cha' to be'nn gone' zi' yejraoren', wak wayonre zi' yejrawe'n, na' cha' to be'nne wxo'pe' to layren', wakse yexo'pre to laye'n.” 39 Na' nada' nia' re': Bi wllonre wsa'kzi' be'nne re'. Cha' to be'nne kape' xa'yre, lewzé da ye chla'n kape'n. 40 Cha' to be'nne llakyollrene' re', na' lle'nre' wke'e xhare, lewe'e latje wka'rente' xhadon kerén'. 41 Na' cha' to be'nn gone' bien chejrenre' wa're no yoa' ke'en do achj hor, lechejrene' lewa'n chop ka ton ne'e na'. 42 Na' cha' bi dan' llnnabe be'nne re', cha' naken zi da we're, lewe'n; lekwej cha' bi dan' llnnabe' kwejre'.

Llaya'l llie'llo be'nn la'kze llwiere' lli'o (Lc. 6:27-28, 32-36)

43 ’Na' lekze ba nnézere ley kerén' llian: “Llaya'l llie're be'nn lwelljre, na' wiere be'nn llwie re'.” 44 Na' nada' nia' re', llaya'l llie're be'nnen' llwie re', na' llaya'le nnabre rao Dios gak wen ke no be'nne zi'chi'll re'. Legón wen ke be'nne llwie re', leyelwill Dios nench gak wen ke no be'nn llsa'kzi' re'. 45 Cha' ka' gonre, llroe'kzere nakre xhi'nn Dios be'nnen' llia yebá. Le Le'en llone' llra' will nench llseni'n ke be'nn wen ak, na' ren ke be'nn wen da xhinnj ak. Na' leska' llone' llak yejw ke be'nn wen ren ke be'nn wen da xhinnj ak. 46 Na' cha' re' llie're chraoze be'nne llie' re', na' bi llie're be'nn yobre, ¿bixha da wen gon Diosen' kerén'? Le ka'kze llon be'nn wachixhj ka'. 47 Na' cha' no bi'ch lwelljre ka'ze llwapre lliox, ¿llákere cha' wen na' llonre ka'? Bi naken wen ka', le ka'n llon be'nn ka' bi nombia' Dios. 48 Zan llaya'l gakre be'nn wen be'nn cha'o kon noteze be'nne, kan' nak Xallo Dios be'nn zo yebá nake' be'nn wen be'nn cha'o.

6

Jesúsen' bzejnie're' akren' llaya'l gonllo dan' llazra'll Diosen'

1 ’Kat gonre to da wen, bi gonren nench re'e be'nn ka' re', na' yeyoe'rao ake' re'. Cha' ka' llonre, bibi da wen gon Xallo Diosen' keré. 2 Ke len na' kat we're be'nne cha' bi da yalljre', bi we'ren nench nneze

be'nn ka'. Le ka'kzen' llon be'nn chop rao ka', lloe' ake' bi da lloe' ake' do lo yoda'o, na' do tnez nench nneze be'nn ake, na' llayoe'rao ake' leake'. Da li nia' re', kone ka' llaxhj dan' llon ake', na' Diosen' bibi da wen de gone' ke ake' chet ka'. 3 Zan re', cha' bi da we're to be'nne, lewe'n llillize. 4 Lewe'n ga bi gakbe'e be'nne, na' bi yeyoe'rao ake' re', na'll Xallo Dios be'nnen' llre'e yeolol da ka' llonllon', gone' nench gak wen keré.

Jesúsen' broe' bsedre' akren' gonllo yelwill-llo Dios
(Lc. 11:2-4)

5 'Kat yelwillre Diosen', bi gonre kan' llon be'nn chop rao ka', llawé akre' sellá ake' yelwill ake' Diosen' lo yoda'o ke ake'n, na' do skin do tnez, nench re'e be'nne kan' llon ake'n. Da li nia' re', ba bxhi'te raxhj be'nn ka' rao yellrio na'ze. 6 Zan re' katen' yelwillre Diosen', leyeyo' lo yo' keré to wrazre, leyesejte gan' yo'ren', na'll we'renre Xallo Diosen' di'll, la'kze bi llre'lloe', zorenkze' lli'o, Lekze'n llwie' yeolol dan' llnnabren', na' gone' da wen keré.

7 'Na' kat yelwillre Diosen', bi we're toz ka di'll we're kan' llon be'nn ka' bi nombia' Diosen'. Le leake'n llak akre' cha' di'll zan na' lloe' ake' na'zen', si'te Diosen' xti'll ake'n. 8 Bi gonre kan' llon ake'n, le Xallo Diosen', ka za nnábtere, ba nnéztere' bin' yálljere na'. 9 Kin' yelwillre Diosen':

Xa, rwe' llia'o yebá,
nak la'y ra'on.
10 Yedchga yel llnebia' ko'on.
Gakchga kan' lle'nro' rao yellrion' kan' llak yebá na'.
11 Dan' gaoto' tlla tlla bennchgan nna'.
12 Na' bazi'xhen keto' kan' llon neto', llazi'xhento' ke be'nne biteze da llon akre' neto'.
13 Na' bi wsanra'llo' neto' yexjto' rao da xhinnjen',
bkwas brekyi'll neto' rao da xhinnjen'.
Le rwe'n llnebia'o, na' napo' yel wak, nako' be'nn za'k xhen zejlikane.
Ka'n gakchga.

14 'Na' cha' llazi'xhenre ke lwellj be'nnachre biteze da llon akre' re', Xallo Dios be'nnen' zo yebá, leska' yezi'xhene' yeolol da xhinnj keré. 15 Na' cha' re' bi llazi'xhen ke lwelljre, leska'kze bi yezi'xhenkze Xallo Diosen' keré.

Jesúsen' bzejnie're' akre gonllo was

16 'Kat gonre was, bi gon lloa'raoren' ka be'nn zoya'che, kan' llon be'nn chop rao ka'. Llon ake' nench re'e be'nn cha' bi dan' llon ake', na' wayoe'rao be'nn leake'. Da li nia' re', ba bxhi'te raxhj be'nn ka' rao yellrio na'ze. 17 Zan re', kat gonre wasen', lewapa' yichjraore, lechib lloa'raore. 18 Ka'n gonre nench ke gakbe'e be'nne cha' wasen' nonre, le toze Xallo Dios na'n llaya'l gakbe're', le Le'en zorene' re', la'kze cha' bi llre'lloe'. Xallo Dios na'n llre're' yeolol da llonren', na' gone' da wen keré.

Yel wnia' da de yebá
(Lc. 12:33-34)

19 'Bi ko'cha'ore da nak yel wnia' rao yellrio ni, le weyi'n. Le balen le llteteba', na' ye balen llbia re, na' leska' llaz be'nn wan, na' kwan ake'n. 20 Zan Dios na' lewxenra'lle' nench gonne' da wen da cha'o keré da bi te ke, kat yellinre yebá gan' zoe'n, naken da bi wteba', ni ke kwiaze re, ni be'nn wan bi gak kwanen. 21 Le gan' ngo'cha'ore dan' llazra'llre na'n, ganna'n zokze yichjra'llda'oren'.

Beni' ke yichjra'llda'ollo
(Lc. 11:34-36)

22 'Yejraore llian naken ka to beni' nench re're. Cha' bibi llaken, llre'kzere kwasro. 23 Zan cha' yejraoren' bi naken wen, doxhenre ncholen chet ka'. Na' chet ka' beni' ke Dios dan' nere zorén re' naken xchole, xchol kwisen' nak yichjra'llda'ore chet ka'.

Diosen' na' yel wnia'
(Lc. 16:13)

24 'Nono gak gon llin ren chopre xane' to chi'ze, le cha' ka' gone', wiere' to xan llin na', na' llie're' be'nnen' ye to; na' gone' llin ke toe' do yichj do ra'lle', na' ke be'nnen' ye to, gone'n kaze ra'lle'. Ka'kze ke re' bi gak gonre xchin Diosen', na' warál tere gonre llin, sera'llre gakre be'nn wnia'.

Diosen' llap llwie' xhi'nne' ka'
(Lc. 12:22-31)

25 ’Ke len na' llepa' re', bi kwek yichjre chraoze bi da ye'j gaore chak nbanre, leska' bi kwek yichjre chraoze ke xhara'nre. Le za'kll yel nban kerén' ker ka yel waon'. Lekze ka' kwerp kerén', za'kllen ker ka xhara'nren'. 26 Lewiá ke ba ka' zo xir llasdá rao lla, ni ke llaz llarap akzba', na' ni da' xhoa' ke akba' bi zo, na' Xallo Dios be'nnen' zo yebá na' llwaokzeba'. ¿Kere za'kllre ker ka ba ka' zo xiren'? 27 Na' ni tore kere wak yesdón kwinre ye tchit, cha' kwe' yichjzre gakre be'nn tonne.

28 ’Na' ¿bixchen lli' yichjzre kwis ke xhara'nre? Lewiá ke yej da'o zjalla'a lyi'xe, llazocha'o aksen la'kze bibi llin llon aken, ni ke llab akzen yere. 29 Da li nia' re', rey Salomón na', goke' ra'll wen kwis, na' ni ka' bi ballinkze xhara'ne'n katk yel nbaraz ke yej da'o ka'. 30 Diosen' none' nbaraz da zjadé lyi'xe la'kze to chop llaze so aken, na' llzey ake'n. Bixha re', ¿bi lákere gonlle Diosen' wen keré cha' re' nxenra'llre'? 31 Ke len na' bi kwe' yichjre ke bi dan' yálljere, nere: “¿Bi ye'j gaollo, na' bi gakllo?” 32 Ke nak be'nn ka' bi nxenra'll Dios, kon lloe'la'll ake' llayirj ake' da ki. Zan lli'o, nnézkze Xallo Dios be'nnen' zo yebá na' bin' yálljello. 33 Llaya'le kwe' yichjre, na' wzenayre ke Diosen' nench nnebie' yichjra'llda'ore, na' gakre be'nn wen rawe'n. Na' yeolol da ka' yálljeren', Dios na'kze gonne'n. 34 Bi kwe' yichjre bi gak wxe willje, le dekze latj wxe, kwe' yichjllo da za za'a. Le tlla tlla nsa'kzen da zed ke.

7

Bi llaya'l wchoybia'llo ke be'nne
(Lc. 6:37-38, 41-42)

1 ’Bi wlliayi'llre be'nne, nench ke wl-liayi'll Diosen' re'. 2 Kon kan' llonre ll-choybia're ke be'nne, ka'kze gon Diosen' wchoybie' keré. Na' kan' llónere be'nne, ka' gonkze Diosen' ke re'. 3 ¿Bixchen ll-wiazo' beb da'on yo' lo rao be'nn bi'cho'n, na' bi llwia'o beb xhen na', yo' lo rao rwe'? 4 ¿Bixchen yezo' bibi'cho'n: “Anchk wabejkera' beb da'on yo' lo rao'n?” ¿Bixha dan' yo' lo rao rwe'? 5 ¡Be'nn chop rao! Zga'tek babej beb xhen na', yo' lo rao rwe', na'llen' yere'ro' kwasro, na' gak wabejo' yixh beben' yo' lo rao be'nn bi'cho'n.

6 ’Na' bi we'rentezre xti'll Diosen' be'nn ka' bi llazra'll len na', nxholl gon akre' re' znia ka llon be'kw wxhoxhjtinba' be'nne. Bi gonre ka be'nn wza'lze' da cha'o ak rao kuch ak, nxholl wrejchekw akba'n.

Kan' llaya'l nnábello Diosen'
(Lc. 11:9-13; 6:31)

7 ’Lewnnab, cha' bi wnnabre, gonnkze Diosen' len; lechirj, cha' bi chirjre, wl-lelkzen; lewse'kw, na' wyarjkze cho're. 8 Le noteze be'nne bi da llnnabe', wzi'kze'n; na' be'nn llyirje', wllelkzere'n; na' be'nn llnne'e, llsarj akse' ke'e.

9 ’Ka' re', cha' xhi'nnre nnábebe' re' to yet xtir, kere we'rebe' to yej. 10 Na' cha' nnábebe' re' to bel gaobe', kere lloe'rebe' to bele znia. 11 La'kze naktere be'nn wen da xhinnj ak, nnézkzere lloe're xhi'nnre ka' to da wen. Na' bixha Xallo Diosen' zo yebá na', gonlle' wen ke be'nn llnnabe Le'e bi dan' yalljre'.

12 ’Na' yeolol dan' lle'nere gon be'nnach keré, ka'kze llaya'le gonre ke ake', le ka'n llak ka nyoj le' leyen', na' dan' bzoj be'nn ka' be'e xti'll Diosen' kana'.

Nez da yellín yebá naken ka to nez ncho'pe
(Lc. 13:24)

13 ’Lecho'o nez dan' nak cho'pze, le da ra'y nak nez dan' lljasán be'nn ka' gan' kweyi' ake'. Na' be'nn zan lljak nez ra'yen'. 14 Le cho'pze nak nezen' dan' lljasán lli'o gan' de yel nban zejlikanen', na' to chopze be'nn ake za'k akre' lljake' nez cho'pen'.

Dan' llon be'nn ka' gakbe'llo kan' nak ake'n
(Lc. 6:43-44)

15 ’Llaya'l wiare nench ke chejle're xti'll be'nn wenra'll ka', be'nn ka' ne lloe' ake' xti'll Dios, non ake' ka xhi'r maxh da'o, na' loere nak ake' ka be'kw yi'o, ba llao xhi'r da'o ka'. 16 Ka nak da llbia toto yay nnézello bi yayen'. Ka nak yay ye'chen' bi llbian uvas, na' ni yay yixen' bi llbian higo. Ka'n llaya'l gakbe're ke be'nn ka' ziye'e re', kat re're bi dan' llon ake' na'. 17 Yay dan' nak yay wen na', daxhix wenkze llbian. Na' yay dan' bi nak wen na', lekze daxhix bi nak

wen kwian. 18 Le bi gak to yay xhix wen
kwiazen daxhix bi nak wen, leska' yayen'
bi nak wen na', bi gak kwiarizen daxhix
wen. 19 Yeololte yay da bi llbia daxhix
wen, llchoy xane len na' llzeye'n. 20 Na'
ka nak dan' llon toto be'nne, nnézello cha'
nake' be'nn wen o cha' nake' be'nn wen da
xhinnj.

Kere yeolol be'nne yelline latj ke Xanllo Diosen'
(Lc. 13:25-27)

21 'Kere yeolol be'nn ka' llalwill nada'n,
ne ake': "Xanto', Xanto'", yellín yebán'
gan' llia Diosen' llnebie'. Kon be'nne gon
kan' lle'ne Xa' Dios be'nne llia yebá na',
leakze' yellín gan' llie' na'. 22 Kat llin lla
gona' yel koxchis ke be'nn ka', be'nn zan
ye ake' nada': "Xanto', ba be'to' xti'llo'n,
na' kone ra'on, babejto' daxi'o ka' zjalla'a
yichjra'llda'o be'nne, na' leska' kone ra'o
na', bento' da zan yel wak ake." 23 Na' kana'
yep ake': "Bi nombia' re', ka'le lelljayak, re'
be'nn wen da xhinnje."

Ka nak ke chop ran yo'
(Lc. 6:47-49; Mr. 1:22)

24 'Be'nnen' llzenay xti'lla'n, na' llone'
kan' nia' na', llone' ka to ke be'nn si'n be'nn
ben rill, na' bxie' ranen' to rao yej war.
25 Na' ka gok yejsi'o xhen, na' bda to be'
war, na' blloj yeo da xhen bayechjte gan' zo
rille'n. Na' bi bzoen wzalen len, le lli' ranen
to rao yej war. 26 Na' be'nn llenre' xti'lla'
ni, na' bi llone' kan' nia' na', llone' rebze ka
to be'nn bi bwia gan' gon rille'n, na' bene'n
to rao yoxh. 27 Ka gok yejsi'o xhen na', blloj
yeon' bayechjten gan' zo yo' ke'en, na' bda
be', na' bzoen bzalen len blleyi'tekazen.

28 Na' ka bayoll be'e Jesúsen' di'll ka',
na'll llabane be'nn ka' lla'a na', kan' broe'
bsedre' leake'n. 29 Le kan' bzejnie're'n,
nakbie'kze nape' yel llnebia', kere bze-
jnie're' kan' llzejnie' be'nn ka' llsedre ke
ley dan' bzoj da Moisésen'.

8

Jesúsen' bayone' to be'nn llen yillwe' dan' ne lepra
(Mr. 1:40-45; Lc. 5:12-16)

1 Be'nn zan zanao Jesúsen' kan' bayetje'
rao ya'n. 2 Na' to be'nn llak yillwe' dan'
ne lepra jabi'ye' rawe'n, na' bche'k xhibe',
na'll lle'e Le'e:

—Xana', cha' lle'nro', wakse waka'o
yillwe' kia' ni.

3 Na'll le blite na'a Jesúsen' bdane' le'e,
lle'e le'e:

—Lle'nkzra', bayak.

Na'll le bayakte ka nak yillwe'n llake'n.
4 Na'll lle Jesúsen' le'e:

—Notno ye'o ka'. Byej jawiá bxozen'
nench re're' ba bayako'. Na' be'e dan'
llaya'l we'we' dan' bne da Moisésen' ka',
nench na' yeyako' yall rao ley na'. Ka' ben
nench yeolol be'nne nnez akre' ba bayako'.

Jesúsen' bayone' to be'nn wen llin ke to xan waka'a ya ka'
(Lc. 7:1-10)

5 Ka bllin Jesúsen' gan' nzi'i Capernaum,
le bllinte to xan be'nn waka'a ya be'nn
Roma, jatile' Le'e, na' go'tyoere' Le'e, 6 lle'e
Le'e:

—Xanto', be'nn wen llin kia'n de'e rilla'n
llake' yillwe', nat nia'ne'e, na' ll-llayrawe'
kwis.

7 Na'll lle Jesúsen' le'e:

—Sa'rena' rwe' yeyone'.

8 Na' xan waka'a yan' lle'e Le'e:

—Xanto', bi naka' be'nn za'k sa'reno'
nada' rilla'n, ganniteze bnne, na' wayakte
be'nn wen llin kia'n. 9 Nada' zo be'nn
llnebia' nada', na' lekze ni't be'nn waka'a
ya kia' llnebia' ake'. Kate llepa' toe': "Byej",
na' llejte', na' kate llepa' ye toe': "Da", na' le
lledte', na' kate llepa' be'nn wen llin kia'n:
"Da ni gono'", na' le llonte'n.

10 Na' ka bene Jesúsen' xti'll xan waka'a
yan', na'll babanre', na'll lle'e be'nn ka' nao
Le'en:

—Da lin' nia' re', ni to be'nn Israel bi
nna gonlira'll ake' nada' ka be'nn ni. 11 Na'
ni nia' re', be'nn zan be'nn za'k doxhen
yellrio, lljalle'rén ake' txhen xozxta'ollo
Abraham na', Isaaken' ren Jacoben' gan'
llia Diosen' llnebie'. 12 Zan ka nak be'nn
ka' llaya'l so ren Diosen' chenake, leake'n
yese'le' lo gabil gan' nake xchole, yesbell
ake' to gaoxoxj lay ake'.

13 Na'll lle Jesúsen' xan waka'a ya ka':

—Ba gok wayejo', ba bayakte be'nn wen
llin ko'on kon kan' benlira'llo'n ba gok.

Na' le bayakte be'nn wen llin ke xan
waka'a ya ka'.

Jesúsen' bayone' xhna' no'r ke Pedron' (Mr. 1:29-31; Lc. 4:38-39)

14 Na'll byej Jesúsen' rill Pedron', na' bre're' xhna' no'r ke Pedron' de'e yoe' da
la res. 15 Jesúsen' bdane' ta'k be'nn we'en,
le ballachte da lan'. Na'll le bayaste no'ren'
bsinie' da bdao ake'.

Jesúsen' bayone' be'nn zan (Mr. 1:32-34; Lc. 4:40-41)

16 Na' betj lle' na', bllin be'nn zan gan' zo
Jesúsen', na' nche'e ake' be'nn zan be'nn yo'
daxi'o yichjra'llda'o ake'. Na'll to bnneze
Jesúsen', le ballojte daxi'o ka', na' leska'
bayone' yeolol be'nn llak billre yillwe'
da'o. 17 Ka'n bene' nench gok kan' llia xti'll
Diosen' dan' bzoj da Isaíasen' kana', nen:
“Le'en yeke'e yel ll-llayrao kello, na' yeke'e
yeolol yillwe' kellon'.”

Kan' goll Jesúsen' be'nn ka' gokra'll gon Le'e txhen (Lc. 9:57-62)

18 Jesúsen' bre're' ba bllin be'nn zan
nechj ake' Le'e, na'll golle' be'nn ka' non
Le'e txhen na' nench la'y ake' ye chla're
nisda'on. 19 Na' blloj to be'nn llsedre ke
ley dan' bzoj da Moisésen', le jabi'yte' rao
Jesúsen' lle'e Le'e:

—Maestro, wza'rena' rwe' kon gateze
chejo'.

20 Na'll lle Jesúsen' Le'e:

—Be'z ka' zo ga llallín akba' lltas akba',
na' ba ka' zo xir dá rao lla, llia xo'nn
akba', zan nada', naka' Be'nnen' Gorj Radj
Be'nnach, bitbi zo ga yezi'ra'lla'.

21 Na'll blloj ye to be'nn zejrén Jesúsen'
txhen, na' lle'e Le'e:

—Xana', zga'tek benn latj wkwa'cha'
xa'n kate gate', na'll nnawa' rwe'.

22 Na'll lle Jesúsen' le'e:

—Da nnao nada', bkwa'nn be'nn wat ka',
wkwa'chze lwellj be'nn wat ka'.

Jesúsen' brekllie' to be' xhen lo nisda'on (Mr. 4:35-41; Lc. 8:22-25)

23 Na'll Jesúsen', le byo'te' lo barcon' ren
be'nn ka' non Le'e txhen na'. 24 Na't ka
zejen lo nisen', bzorao dá to be' xhen, na'
ren nisda'on bzorao yitjen, na' ba llayoll
nis lo barcon', na' ba tas Jesúsen'. 25 Na'll
basbán ake' Le'e, lle ake' Le'e:

—¡Xanto', basrá lli'o, ba llbeyi'llo!

26 Na'll lle Jesúsen' leake':

—¿Bixchen llebrizre? ¿Bi llonlira'llre
nada'?

Na'll byase' balwille' be'n ren nisda'on,
na'll le blle'lliten. 27 Na' be'nn ka' non
Jesúsen' txhen na', babán akre' kan' bene'n.
Na'll lle lwellj ake':

—¿Noxha be'nnen' lla? Rente kaze be',
na' ren nisda'o na' llzenayen ke'e.

Chop be'nn Gadara yo' ake' daxi'o (Mr. 5:1-20; Lc. 8:26-39)

28 Na' balline' ye chla' nisda'on gan' lli'
rall be'nn Gadara ka'. Na' jatil chop be'nne
Le'e, be'nn yo' daxi'o yichjra'llda'o ake'.
Be'nn ki ba zo aktekze' latj gan' lljakwa'ch
ake' be'nn wat ka', na' ba llraydo ake'
kon no lldeze ganna', nollno llakse te do
tnezen'. 29 Na'll besia' ake', lle ake' Jesúsen':

—¿Bi de ko'o kone neto'? Rwe' Xhi'nn
Dios dogarje. ¿Za'o zadsa'kzi'o neto', ren-
cha' bi nna llin lla keto' yellayraoto'?

30 Na' kwitze llasdá zan kuch ak, llao
akba'. 31 Na'll go'tyoe daxi'o ka' Jesúsen', lle
aken Le'e:

—Cha' ka' yebejo' neto' yichjra'llda'o
be'nn ki, benn latj wayejto' gan' zjalla'a
kuch ka'.

32 Na'll lle Jesúsen' leaken:

—Wakse, lewayej.

Na'll balloj aken yichjra'llda'o be'nn ka',
na' zjayakdon gan' lla'a kuch ka'. Na'll
bayetjnninn kuch ka' le' ya' gan' lla'a
akba'n, na' jalla'a akba' lo nisda'on, na' got
akba' we'j akba' nis.

33 Na' be'nn ka' llap kuch ka', bre'e akre'
kan' goken, baxhonnj ake', na' jayell ake'
be'nn rao yell ka' kan' goken, na' kan' ba
bayak be'nn ka' byo' daxi'on. 34 Na'll yeolol
be'nn ka' lla'a yellen' jatil ake' Jesúsen',
na'll ka bre'e akre' Le'en, go'tyoe akre' Le'e
waze'e rall aken'.

9

Jesúsen' bayone' to be'nne bi dá nia'ne'e (Mr. 2:1-12; Lc. 5:17-26)

1 Jesúsen' bayoe' lo barcon', bala'ye' ye
chla're nisda'on, na' balline' rao ralle'.
2 Na' bllin txhonnj be'nn nlen ake' to be'nn,
bi dá nia'ne'e, nxoa ake' le'e to rao bray.
Ka gokbe'e Jesúsen' kan' nxenra'll ake' Le'e,
na'll lle'e be'nn we'en:

—Bawé xhi'nna', ni llazi'xhena' ke da xhinnj ko'o ka'.
3 Na'll bale be'nn ka' llsedre ke ley dan' bzoj da Moisésen', ben akre' kan' goll Jesúsen' be'nn we'en, bza'ra'll ake' to lo yichjra'llda'o ake', na'll bne ake': "Be'nn ni llkadie' ke Diosen' ne'e ka'." 4 Jesúsen' gokbe're' ka dan' za'ra'll be'nn ka', na'll golle' leake':
—¿Bixchen llza'ra'llrizre da xhinnj lo ra'llda'ore? 5 Llákere bi napa' yel llnebia' na' yepe': "Ni llazi'xhena' da xhinnj ko'on." ¿Bixha cha' yepe': "Bayas na' bayej"? 6 Nada' naka' Be'nn Gorj Radj Be'nnach wroe'ra' re', na' zoa' yellrio ni, napa' yel llnebia' nench yezi'xhena' da xhinnj ke be'nnachen'.
Na'll golle' be'nn xhinnjen':
—Bayas, bayoa' gan' bxhoa'o, na' bayej rillo'.
7 Na'll bayas be'nnen' zayeje' rille'. 8 Na' be'nn ka' bre'e kan' goken blleb ake' kwis, na'll be'rao ake' Diosen' kan' bene' be'e yel wak ke'en Jesúsen'.

Ka gok brej Jesúsen' Mateon'
(Mr. 2:13-17; Lc. 5:27-32)

9 Ka bde Jesúsen' gan' lli' Mateon' llchixhje' dan' llaya'l wayej yell gan' llnebia' leake'n, na' bre'e Jesúsen' le'en, na'll lle'e le'e:
—Da nnao nada'.
Na'll bzolla'a Mateon' zejrene' Le'e.
10 Ka goken bllin Jesúsen' rill Mateon', na' lli' ake' llao ake' txhen ren ye zan be'nn wachixhj ak, na' ren yela' be'nn wen da xhinnje, na' renkze be'nn ka' non Le'e txhen na'. 11 Ka bre'e be'nn fariseo ka' lli' ren Jesúsen' leake' txhen, na'll lle ake' be'nn ka' non Le'e txhen na':
—¿Bixchen be'nnen' llroe' llsede re'n llaorene' txhen be'nn wachixhj ka', na' ren be'nn wen da xhinnj ka'?
12 Na' ka bene Jesúsen' xti'll ake'n, na'll lle'e leake':
—Be'nn bibi yillwe' llake, bi yalljre' be'nn wen rmell, zan be'nnen' llak yillwe'n, le'en yalljre' be'nn wen rmellen'.
13 Lelljased bi zej xti'll Diosen' dan' nyoj: "Lle'nra' yeya'chra'llre be'nne, kere kon gotre bayi'x gákere nada' nxenra'llre." Kere za'a zadyexha' be'nn wen aken', zan za'a zadwia' be'nn wayatre ke da xhinnj ba ben ake'.

Jesúsen' bzejnie're' bixchen bi llon be'nn ka' non Le'e txhen na' was
(Mr. 2:18-22; Lc. 5:33-39)

14 Na'll be'nn ka' nao Juan be'nnen' bchoa nis, jabi'y ake' rao Jesúsen', lle ake' Le'e:
—¿Bixchen bi llon be'nn ka' was be'nn ka' nao rwe'n, na't neto' llonto' was, leska' be'nn fariseo ka' llon ake' was?
15 Na'll lle Jesúsen' leake':
—¿Bixha wak so be'nn ak yel wan, be'nn llon ake' yexh ga llak yel wachayna'a chak lli'rén wachayna'n leake'? Bi gak sorene' leake' yel wan. Zan wllin lla waga'a be'nn byion', kana'llen' gon ake' was.

Di'll kob ke Jesúsen' bi gak wchixrenllon da ka' nao be'nn gor ka'

16 'Gaga zo be'nne gonrene' llin ra'll kobe, yede'en xhe'e gore, le ra'll koben', yebe'n kat chiben, na' wche'zen xhe'e goren', yezikre yarj gan' nlle'zen. 17 Na' leska' nono zo be'nn ka'cha'orize' xis uva koben' to lo blloy yid gore, le xis uva koben' wche'zen blloy yid goren', na' llopten kweyi'. Zan ka'cha'we' xis uva koben' lo blloy yid kobe, nench bi kweyi' xis uvan', na' ka' llopten bi kweyi'.

Jesúsen' basbane' xhi'nn Jairo na' bayak ye to no're bdan xhe'en
(Mr. 5:21-43; Lc. 8:40-56)

18 Nna lloe'te Jesúsen' di'll na', bllindokze to be'nn wnebia', bche'k xhibe' rao Jesúsen', lle'e Le'e:
—Le bayollte got to xhi'nna' no're. Cho'do na' wxoa nao'n yichjbe' nench yebanbe'.
19 Na'll bzolla'a Jesúsen' ren be'nn ka' non Le'e txhen na', na' byejrén ake' be'nn wnebia'n. 20 Na' ka zjake' na'n, bnao to no're leake', ba gok chllinn (12) iz llzoe' wa'a, na' bene' bien jabi'ye' awllo ko'll Jesúsen', jatane' xhe'en. 21 Le kan' bza'ra'lle' to lo ra'llda'we', bne'e: "Kon cha' ba bdana' xhe'en, wayaksa'n." 22 Na' bayechj Jesúsen' bwie' no'ren', na'll lle'e le'e:
—Bendipra'llo' xhi'nna'. Ba bayakso' dan' llonlira'llo' nada'.
Na' le bayakte no'ren'.

23 Ka bllin Jesúsen' rill be'nn wnebia'n,
na' bre're' ba zjalla'a be'nn zan, llon ake'
txhen, na' llasbell ake', na' ba lla'a be'nn
llkwell bllej. 24 Na'll lle'e leake':
—Lelljayak. Kere got bida'o no'r nin',
taszbe'n.
Na'll be'nn ka' lltitj akre' Le'e. 25 Na'll
bayoll bachache' yeolol be'nn ka', na'll
byoe' be'xe' ta'k bida'o waten', na'll le
bayástebe'. 26 Na' yel waken' bene'n goslas
di'llen' yeolol yell ka' zjalli' do na'.

Jesúsen' bayone' chop be'nn lchole

27 Na' ka badé Jesúsen', bnaodo chop
be'nn lchol Le'e, na' besia' ake' zillje, goll
ake' Le'e:
—¡Rwe'n nako' xhi'nn dialla da rey
David, baya'chra'll neto'!
28 Na' ka bayo' Jesúsen' lo yo'n, na' byo'
be'nn lchol ka', na'll lle Jesúsen' leake':
—¿Llonlira'llre nada' gak gona' nench
yere're?
Na'll lle ake' Le'e:
—Awa' xanto', llejle'to'.
29 Na'll bdan Jesúsen' yej rao ake'n, lle'e
leake':
—Yere'chgare kon kan' nxenra'llre
nada'.
30 Na'll le bayakte yej rao ake'n, bare'e
aktere'. Na'll goll Jesúsen' leake':
—Bi we're di'll kan' gok bayak
yejraoren'.
31 Bixha kate baza'a ake' na', jadá ake'
doxhen gan' nzi'i Galilea, lloe' ake' di'll ka
dan' ben Jesúsen' ke ake'n.

Jesúsen' bayone' to be'nn blloje

32 Na' ka ballach be'nn ka', le bllinte
be'nn yob akre', nche'e ake' ye to be'nn
blloje yo' daxi'o yichjra'llda'we'n. 33 Na'll
Jesúsen' le babejte' daxi'on, le bannete
be'nnen'. Na' be'nn zan bre'e kan' goken,
na'll babán akre' kwis, na'll ne ake':
—Lli'o be'nn Israel, da nellen' bre'llo yel
waken' nak ka'.
34 Na' be'nn fariseo ka' ne ake':
—Xan daxi'o ka'n llakrenen le'e, nench
llabeje' daxi'on zjayo' yichjra'llda'o be'nn
ka'.

Jesúsen' llaya'chra'lle' be'nn ka'

35 Jesúsen' jate'e toto yell, na' toto yell
da'o zjalli' do na', jazejnie're' be'nn Is-
rael ka' lo yoda'o ke ake'n, na' bdixjwe're'
leake' Di'll Wen kan' nnebia' Diosen', na'
bayone' be'nn ka' llak biteze yillwe', na'
biteze da llak ke ake'. 36 Na' ka bre're' ba
bllay be'nn zan, na' baya'chra'lle' leake'.
Ka gokbe're' llakllejla'll ake', akre gon ake',
na' nono llra' gakrén leake' ka dan' llal-
layrao ake'n. Ni't ake' ka xhi'r da'o, ba
nono llra' gap leakba'. 37 Na'll lle'e be'nn
ka' non Le'e txhen na':
—Da li nia' re', ka be'nn gon wrapen'
gonllo, da xhen llin na' de, na' to chopze
be'nn wrap ka' nak. 38 Lennabe Dios
be'nnen' nak xan llin na', wse'le' yezikre
be'nn wen llin rao llin na'.

10

Jesúsen' breje' postl ka' ben Le'e txhen (Mr. 3:13-19; Lc. 6:12-16)

1 Jesúsen' btope' be'nn chllinn ka' non
Le'e txhen, na' be'e leake' yel wak nench
wabej ake' daxi'o zjayo' lo yichjra'llda'o
be'nne, na' wayón ake' biteze yillwe' da
llak ake'.
2 Ki re be'nn chllinn ka': Simón lekze
le'en re'e Pedron', be'nnen' gok be'nn
nell, na' Andrés bi'ch Pedro na', na' Ja-
cobo ren Juan xhi'nn Zebedeo, 3 na' Fe-
lipe, na' Bartolomé, na' Tomás, na' Mateo
be'nnen' gok wachixhje, na' Jacobo xhi'nn
Alfeo, na' Lebeo be'nnen' goll akse' Tadeo,
4 na' Simón be'nnen' ben txhen be'nn ka'
nzi'i cananistas, na' ren Judas Iscariote
be'nnen' ben Jesúsen' rallna'a be'nn ka' ll-
wie Le'e na'.

Jesúsen' bse'le' be'nn chllinn ka' jatixjwe' akre' xti'lle'n (Mr. 6:7-13; Lc. 9:1-6)

5 Jesúsen' bse'le' be'nn chllinn ka',
jatixjwe' akre' xti'lle'n, lle'e leake':
—Bi chejre rall be'nn ka' bi nak be'nn Is-
rael, leska' bi chejre yell ka' zjalli' Samaria.
6 Lelljak gan' lla'a be'nn Israel ka', le
leake'n nak ake' ka xhi'r da'o ba bnit.
7 Lelljak lelljatixjwe' ba zo rez llin lla
nnebia' Dios be'nnen' zo yebá. 8 Lewayón
be'nn llak bi yillwe', na' lewayón be'nn
ka' llak yillwe' dan' ne lepra, leyesbán
be'nn wat ak, na' leyebej daxi'o ka' yo' lo
yichjra'llda'o be'nne. Bibi bchixhj Diosen'
re', benne' re' yel wak ke'en nench gonre

da ki, ke len na' legakrén be'nne, na' bi wchixhjre.
9 'Na' bi wa're mell da nak oro, na' mell
plat na' mell kobr chak ko're nez. 10 Na' bi
go'xre bzod, na' bi go'xre ye to xhare, ni ye
to xher-re, ni xhis da wchi'chre, le ka nak
re' nakre be'nn wen llin ke Dios, llaya'llkze
gonn ake' re' da ye'j gaore, gan' llse'la' re'n.
11 'Na' gateze yell ga llinre, zga'tek
lennab cha' zo to be'nn wen, be'nn yewere
wrebe re' rille'n. Na' cha' ba brebe' re'
rille'n, ganna'ze lesó. Kat sa'llre chejre
ga yobre, kana'll yeza're. 12 Na' kat llinre
rill to be'nne, lewape lliox, na' lennab
so ake' wen. 13 Na' cha' zjani't be'nn
nak yichjra'llda'o ake'n wen, gak ka dan'
nnabren', na' so ake' wen. Na' cha' nono
llra' be'nn nak yichjra'llda'o ake'n wen,
na' bi gak ka dan' nnabren'. 14 Na' cha'
zo ga bi wreb ake' re', na' bi wzenay ake'
keré, leyelloj yo'n o yell gan' bllinre, na'
leyebibte yo bichte llia lo labre. 15 Da
xhinnj xhen na', ben be'nn Sodoma ka' ren
be'nn Gomorra ka' kana', zan ni llepa' re',
kat llin lla gak yel koxchis ke yeolol be'nne,
kana' be'nn ka' bi breb re' rille'n, da xhenll
gak ke be'nn ka' kerke kan' gok ke be'nne
Sodoma ka', ren Gomorra ka'.

Gak da sa'kzi'llo

16 'Nada' wse'la' re' ka llse'le' xhi'r da'o
radj be'kw yi'o, lesó xhnid ka llon to bele,
na' maxhze legón ka llon to byinn da'o.
17 Legap kwinre rao be'nn ka' llwie re'n.
Zjani't be'nn gon ake' re' rao na'a be'nn
wnebia' ka', nench bi gon bi ne akre' re'.
18 Na' lekze ka' dan' llonlira'llre nada' na',
zjani't be'nn wche'e re' do rao rey, do rao
nollre be'nn llnebia' nench we'rén akre'
xti'lla'n, leska' rao be'nn ka' bi nak be'nn
Israel. 19 Na' kat go'x ake' re', wche'e
ake' re' rao be'nn ka', bi we'la'llre akre
nnere yelli're xti'll ake'n. Rawe gan' zere
na'kze wzejnie' Diosen' re', akren' nnere.
20 Le kere re'n nnere, Spíritu ke Xallo Dios
na'kzen' gonnen bixhan' llaya'l nnere.
21 'Kana' bale be'nnache, yeyechj ake'
gon ake' no bi'ch gorj ake' rao na'a be'nne,
na' yeso'te leake', na' ni't be'nn gon ake'
xhi'nn ake' ka', rao na'a be'nn yeso'tebe',
na' zjani't be'nne gon ake' xaxhna' ake'
ka', rao na'a be'nne yeso'te leake'. 22 Na'
ka yeololze be'nn wie akre' re', dan' llon-
lira'llre nada', na' noteze be'nn se war wx-
enra'lle' nada' llinte lla gate', le'en yerá.
23 Cha' be'nn lla'a to yell lloje yeraye re',
lelljazó ga yobre. Da li nia' re', bi nna
wayoll tare yell ka' gan' nbane be'nn Israel
ka', kat yeda' nada' da yobre Be'nn Gorj
Radj Be'nnach.
24 'Kat to be'nn za wsede, bi nello naklle'
be'nn braoll ka be'nnen' llsede le'en, na'
to be'nn wen llin bi nello naklle' braoll
ka xane'n. 25 Kon llaya'le yewé be'nnen'
llseden', cha' yedo'lre' gake' kan' llon
be'nnen' broe' le'e na', na' llaya'le yewé
be'nn wen llin na', cha' yedo'lre' gake' ka
xane' na'. Na' nada' naka' xanre, na' be'nn
ka' llwie nada'n, llasné ake' llona' txhen
Beelzebú, dan' nak xan yeolol daxi'o ak,
wasné aklle' ke re' nakre nada' txhen.

Non' llaya'l llebllo
(Lc. 12:2-9)

26 'Bi llebre be'nn biteze da gon akre'
re', le bibi de da nga'che da nello bi
wroe'rawe, na' bi de da nello nono yen-
neze len. 27 Da zan da broe'ra' re' gan'
nga'chre, lennén gan' lla'a be'nn zan. Na'
yeolol da ka' ba béneren', lechixjwe'n, legón
ka to be'nn ze yichjo llosie'. 28 Bi llaya'le
llebre be'nn ka' got re'n. Bitbi gak gon akre'
yichjra'llda'ore. Zan llaya'le llebre Diosen',
le Le'en nape' yel llnebia', wlleyie' kwerp
kerén' ren yichjra'llda'oren' lo yi' gabilen'.
29 'Nnézello byinn da'o ka' bibi za'k ak-
tekba', na' Xallo Diosen' llakbe're' kate ll-
beyi' toba'. 30 Rente yich yichjre ka' nrab
Diosen'. 31 Na'llen' nia' bi llebre, za'kll re'
kerke txhonnj byinn da'o ka'.

Be'nn wchebe' nawe' Jesúsen'
(Lc. 12:8-9)

32 'Na' noteze be'nne cha' wchebe'
nnawe' nada', lekze ka' nada' wacheba'
rao Xa' Diosen' llia yebá, yepe' nak
be'nnen' nada' txhen. 33 Na' noteze' cha'
lloe'rene' be'nnach di'll, na' bi llchebe' cha'
nombie' nada', lekze ka' nada' we'rena'
Xa' be'nn zo yebá di'll, yepe' bi nombia'
be'nnen'.

Gak ake' chopre ni ke Jesúsen'
(Lc. 12:51-53; 14:26-27)

34 'Bi gákere beda' nench nni't ren lwellj
be'nn ka' wen na'. Bi nni't ake' wen, le

yesdil ake'. 35 Ni ke dan' ba beda' na', yesdile be'nn byio ren xa ake', na' no'ren' kone xhne'e, na' no'ren' yedil ren xhorille le'e. 36 Do lo yo' rill ake' na'ze lla'a be'nn wie lwellj ake'.

37 'Na' noteze be'nne cha' llakllre' xe'e na' xhne'en ka nada', bi sa'ke' gone' nada' txhen. Leska' cha' llakllre' xhi'nne', ka nada' bi sa'ke' gone' nada' txhen. 38 Na' be'nn bi wsanra'll kwine' na' nawe' nada', na' gone' ka to be'nn noa' cruz ke'e, bibi za'ke' gone' nada' txhen cha' ka'. 39 Be'nnen' llon bien yesrá yel nban ke kwine' yellrio ni, le'en wnite'n, zan be'nnen' llnit yel nban ke'en ni kia' nada', le'en ga't yel nban zejlikane ke'e.

Da nbaraz da de yebán'
(Mr. 9:41)

40 'Noteze be'nn llrebe re' nadkza'n llrebe', na' be'nn llreb nada' renkze Dios be'nnen' bse'l nada'n llrebe'. 41 Na' noteze be'nne wrebe' be'nn lloe' xti'll Diosen', ka da nbarazen' si'i be'nnen' lloe' xti'll Diosen', ka' lekzen sie'. Na' be'nnen' wrebe to be'nn wen, ni ke dan' wrebe' be'nnen' nak be'nn wen na', ka dan' nbarazen' si'i be'nn wen na', ka' lekzen sie'. 42 Na' noteze be'nne we'e la txhi'yze nis ye'j be'nn llonlira'll nada', ni ke dan' be'e ake' be'nnen' nxenra'll nada' nis we'je', da li nia' re', bi nnitrao ka nake dan' ben ake'n.

11

Juan be'nnen' bchoa nis bse'le' be'nn ka' nak le'e txhen gan' zo Jesúsen'
(Lc. 7:18-35)

1 Ka bayoll bzejnie' Jesúsen' be'nn chllinn ka' non Le'e txhen na', baze'e ganna', na' byeje' yell ka' zjalli' do na', jaroe' jasedre' xti'll Diosen' be'nn ka' zjalla'a ganna'.

2 Bixha Juan be'nnen' bchoa nis, ba yoe' lo rill yan'. Benre' di'll, ka yeolol dan' llon Criston'. Na'll bse'l Juan na' chop be'nn ka' non le'e txhen na', gan' zo Jesúsen', 3 Jannab akre' Le'e:

—¿Rwe'n nako' be'nnen' bexhto' wse'l Diosen', cha' ye to be'nn yobren' kwexhto'?

4 Na'll lle Jesúsen' leake':

—Lelljayak, na' lelljayell Juan na' doxhen dan' ba bre're na', na' da ka' ba bénere na'. 5 Be'nn lchol llare'e akre', be'nn xhinnj lladá ake', be'nn llak yillwe' dan' ne lepra llayak ake', be'nn kwell ba llayén akre', na' be'nn wat ba babán ake', na' be'nn ya'ch da'o ka' llzenay ake' Di'll Wen ke Diosen'. 6 ¡Nbaraz ke be'nnen' bi llakganre', na' yezikre llejle' kia'!

7 Na' ka ba zjayak be'nn ka' bse'l Juan na', na'll be're'n Jesúsen' be'nn ka' ndopen' xti'll Juan na', lle'e leake':

—¿No be'nnen' jawiare latj dachen'? ¿To be'nn nak ka yia da zo lle' da le llta be'? 8 ¿Akre nake' kan' jawiare? ¿Nake' ra'll cha'o? Ka be'nn ka' zjanak ra'll cha'o, zo ake' yo' wen kwis, ka no rill be'nn wnebia'. 9 ¿Noxhan' jawiakzre cha'? ¿To be'nn lloe' xti'll Diosen'? Da li lloe' xti'll Diosen', na' ni yepa' re', za'klle' ka noteze be'nn lloe' xti'll Dios. 10 Ke be'nn ni nyoj le' xti'll Diosen', llian:

Nada' Dios, wse'la' to be'nn kwiarawe' rao',
we'e xti'llo'n
nench yewe' xhnneze gan' te'o na'.

11 Da li nia' re', nollre no be'nnach nna chas, be'nn nakll be'nn brao ka Juan na', be'nnen' bchoa be'nne nis. Na' nna' noteze be'nn llzenay ke Dios, nench nnebia' Diosen' yichjra'llda'we'n, la'kze nake' be'nne le zeraoze be'nne bibi za'ke, gakle' be'nn braoll ka Juan na'.

12 'Kan' bzorao Juan na' bdixjwe're' xti'll Diosen', na' bchoe' be'nne nis bllinte nna', be'nn zan llon ake'n ga zerao za'k akre', nench yedo'l akre' yel llnebia' ke Diosen'. 13 Kana'ten' bzoraon bllinte kan' bra' Juan na', ley dan' bzoj da Moisésen', na' dan' bzoj be'nn ka' be'e xti'll Diosen', bzejnie'n lli'o ka nak yel llnebia' ke Diosen'. 14 Na' xti'll Diosen' dan' nyoj llian yed ye to be'nn yedyén kan' ben Elías, be'nnen' be'e xti'll Diosen' kana'. Ka' llian ke Juan na', kon cha' chejle're. 15 Re' zo nayre, lewzenay xti'lla' ni.

16 '¿Notek ka wsa'kra' re' lla'a nna' lla? Wsa'kra' re' ka bida'o ak zjalla'a lao ya'a, na' lle lwellj akbe': 17 "Ba bkwellto' bllej, na' bi bya're, na' ba belto' da llon nya'chraz, na' ni ke bllellzre." 18 Juan be'nnen' bchoa nis, bi we'j bdaocha'we' ka lle'j llao nollre be'nne, na' bnere ke'e: "Daxi'o yo' be'nnen'." 19 Na' ka nak nada' Be'nnen' Gorj Radj Be'nnach, na' llre're lle'j llawa' kwasro, na' nere kia': "Le lle'j

llaoxen be'nnen', na' llone' txhen be'nn wachixhj ka', ren yezikre be'nn wen da xhinnj ka'.” Zan zjalla'a akse be'nn llzenay ke Diosen'. Leake'n llroe' akre' kan' nak yel si'n ke Diosen'.

Da gak ke be'nn ka' bi llzenay ke Diosen' (Lc. 10:13-15)

20 Na'll be'e Jesúsen' xti'll be'nn ka' lla'a yell ka', gan' bene' zan da yebán akre'n, na' bdile' leake' dan' bi llayat akre' ke da xhinnjen' non ake'n, na'll bne'e:

21 —¡Nya'chraz ke re' be'nn Corazín! ¡Na' nya'chraz ke re' be'nn Betsaida! Chenake broe'ra' be'nn ka' ni't yell ka' nzi'i Tiro, na' Sidón yel wak kia'n ka dan' ba broe'ra' re', batna' ba bayechj ake' banao ake' Diosen' chenake, na' llak ake' to ra'll gasj da nak ze'ch, na' llwazj kwin ake' no de da llroe'n ba bayat akre' chenake. 22 Na' nia' re', kate llin lla gak yel koxchis ke yeolol be'nne, da xhenll yellayraore kerke be'nn Tiro, na' be'nn Sidón ka'. 23 Na' re' be'nn Capernaum, llákere ba zekzre yebá, ga lle'le gor waza'le' re', ga yellayraore. Chenak bena' da yebane be'nn ka' blla'a gan' nzi'i Sodoman' kan' ba bena' raore ni, bayat akre' xto'l ake'n chenake, na' bi blleyi' yell ke ake'n chenake. 24 Nia' re', gakll keré ye ra't ka ke be'nn Sodoma ka', katen' llin lla gak yel koxchis ke yeolol be'nn ka'.

Be'nn ka' gonlira'll Jesúsen' nni't ake' nbaraz (Lc. 10:21-22)

25 Na'll balwill Jesúsen' Diosen', bne'e:

—Lloe'rawa' rwe' Dios Xa, rwe'n llnebia'o yebá na' yellrion', bkwa'cho' da ki, bi byejnie' be'nn si'n ka' len, na' broe'ro'n be'nn ya'ch be'nn nak nexjra'lle. 26 Beno' ka' Xa, le ka'n gokra'llo' rwe'.

27 Na' golle' be'nn ka' lla'a na':

—Yeololte da de, Xa'n ba bene'n rallna', na' nono nombia' Xhi'nne'n, toz Xa' na'n nombie' Le'e, na' nono nombia' Xa'n, toz nada' nak Xhi'nne' nombie', na' kon no llbeja' nada' llroe're' kan' nak Xa'n. 28 Ledá gan' zia' ni, yeololtere ba lljaxa'kra'lle, na' noa're dan' nak ka to yoa' zi'. Na' nada' gonna' ka yezi'ra'llre. 29 Legón nada' txhen, lewsed kan' nia' ni, le nada' naka' be'nn xate be'nn nexjra'lle, na' ka' yezi'ra'll yichjra'llda'oren'. 30 Dan' nia' gonre na', bi naken bni', naken ka to yoa' da bi naktek zi'.

12

Be'nn ka' non Jesúsen' txhen blechj ake' dao ke trigo to lla nba'nne (Mr. 2:23-28; Lc. 6:1-5)

1 To lla nba'nn ke be'nn Israel ka' bde Jesúsen' ren be'nn ka' non Le'e txhen to rao yellrio ga de trigo. Na' bdon be'nn ka' non Le'e txhen na', na' bzorao ll-lechj ake' dao ke trigon', na' bdao ake'n. 2 Na' bre'e be'nn fariseo ka' kan' ben ake'n, na' lle ake' Jesúsen':

—¿Bixchen llon be'nn ka' llin, be'nn ka' non rwe' txhen na', llon ake' to da bi llaya'l gonllo lla nba'nne?

3 Na'll lle Jesúsen' leake':

—¿Bi nna golre kan' ben da rey Daviden' to lla ka bdon ake' ren be'nn lwellje' ka'? 4 Byoe' gan' nak rill Diosen', na' bdawe' yet xtir dan' nak la'y da bi llaya'l gao be'nn bi nak bxoz, na' leska' bdaorén be'nn ka' zej ren Le'e txhen na' len. 5 ¿Leska' bi nna golre le' ley dan' bzoj da Moisésen' gan' llian, bxoz ka' bi llazi'ra'll ake' lo yoda'o braon' lla ka' nak lla nba'nne? Na' nono ll-lliayi'll leake' dan' llon ake' llin na'. 6 Ni llepa' re', nada' zoa' ganni za'klla' ye ra't ka yoda'o braon'. 7 Xti'll Dios dan' nyoj nen: “Lle'nra' yeya'chra'llre be'nne kerke da gotzre no bayi'x, gákere nada'n lloe'raore.” Chenak llejnie're kan' naken na', bi wxoare do'l ko'll be'nn bibi do'l nape. 8 Nia' re', nada'n naka' Be'nn Gorj Radj Be'nnach, naka' xan llan' llapre bara'nne.

Jesúsen' bayone' to be'nn nxho'n chla' ne'e (Mr. 3:1-6; Lc. 6:6-11)

9 Jesúsen' baze'e ganna', na' byoe' to lo yoda'o ke be'nn Israel ka'. 10 Na' lo yoda'o na', zo to be'nn nxho'n chla' ne'e, na'll lle be'nn fariseo ka' Jesúsen':

—¿De latj wayonllo be'nn xhinnj to lla nba'nne?

Lle ake' Le'e ka' nench kone len wlliayi'll ake' Le'e.

11 Na'll lle Jesúsen' leake':

—Bixha cha' re' nni't xhi'r da'o keré, na' cha' toba' lljacho'ba' to lo yell zitj lla nba'nne, ¿wsanra'llreba', bi yebejreba' rao

lla na'? 12 Ke len na' nia', dekze latj gakren-
llo be'nne, llan' nak lla llapllo bara'nne, le
za'klle to be'nne kerke to xhi'r da'o.
13 Na'll lle'e be'nnen' nxho'n ta'ke'n:
—Bli na'on.
Na' le blite na'a be'nnen', bayakten wen
ka dan' ye chla'. 14 Na'll ka ballach be'nn
fariseo ka' yoda'on, na' llayirjla'll ake' akre
ka gon ake' got ake' Jesúsen'.

Dan' bzoj da Isaíasen' ke Jesúsen'

15 Ka gokbe'e Jesúsen' ka', na' babe'yi'lle'
bayeje' ga yobre. Be'nn zan jannao Le'e,
na'll bayone' yeolol be'nn ka' llak yillwe'.
16 Na'll go'tyoere' leake', bi we'rén ake'
be'nn di'll non' bayón leake'. 17 Bene'
ka' nench bzoa xti'll Diosen' dan' bzoj da
Isaíasen', kan' bne'e:
18 Be'nn nin' nake' be'nn wen llin kia',
be'nn breja', na' be'nn nllie'ra'.
Na' llawera' dan' llone'n.
Na' nada' wse'la' Spíritu kia'n sorenteze
sorenen Le'e.
Na' chixjwe're' yeolol be'nn ka' zjalla'a
doxhen yellrio da nak da li llazra'lla'
gon ake'.
19 Na' bi gakyollrene' be'nn ka', ni ke
gosia'ze',
nono yene ka nak chie' do tnez ka'.
20 Bi wzo'ye da nak lle'ne.
Bi wasore' to yi' da'o, da za bzorao lla'le,
llinte lla gone' gak kon ka da zjazé lilla rao
yellrio ni.
21 Na' be'nn lla'a yeolol yell, so ake' kwexh
ake' Le'e.

Bne ake' ke Jesúsen' babeje' daxi'o kone yel wak ke daxi'on

(Mr. 3:19-30; Lc. 11:14-23; 12:10)

22 Na' zo to be'nne lchole, na' nakte'
blloje, yo'nyaz daxi'o yichjra'llda'we', na'll
jwa'a ake' le'e rao Jesúsen'. Na' babeje'
daxi'on yoe'n, na'll le bare'tere', na' le ban-
nete'. 23 Na'll yeolol be'nn ka' bre'e kan'
bene'n, babán akre' kwis. Na'll lle lwellj
ake':
—¿Kere be'nn nin' bezllo yede' rao dialla
ke rey Daviden' lla?
24 Na' ka bene be'nn fariseo ka' di'll ki,
na'll ne ake':
—Bitbi yel wak nap be'nnen'. Xan daxi'o
ka' nzi'i Beelzebú na'n llakrén le'e, llabeje'
daxi'o ka' yo' yichjra'llda'o be'nne.
25 Na' ka gokbe'e Jesúsen' kan' za'ra'll lo
ra'llda'o be'nn fariseo ka', na'll lle'e leake':
—Yeololte da llnebia' cha' gaken chopre,
kweyi'n, na' leska' to yell o to yo' rill
be'nnen', cha' gaken chopre, bi sibian.
26 Leska' cha' daxi'on yebejen ye to daxi'o
yo' yichjra'llda'o be'nne, weyi' yel llnebia'
ken, le kwinzen ba lladilrenen. 27 Na'
cha' re' nere xan daxi'o ka' llakrén nada'
llabeja' daxi'on, cha' naken kan' nere na',
¿noxha llakrén be'nn ka' nao re'n nench
yebej ake' daxi'o ka' yo' yichjra'llda'o
be'nne? Na' dan' llon ake' na', llroe'n re' bi
naken kan' nere na'. 28 Zan ke nak nada',
Spíritu ke Dios na'n llonnen nada' yel wak
nench llabeja' daxi'o ka', na' ka dan' llona'
na', llroe'n re' ba bllin lla nnebia' Diosen'.
29 '¿Akre gak cho' to be'nn wan lo yo' ke to
be'nn war nench sie' bi da de ke'e, cha' bi
wcheje' le'e? Zan ka'n gone', na'll gak sie'
bi da de ke be'nnen' lo yo' rille'n.
30 'Be'nn bi llone' nada' txhen, llwiere'
nada'n. Na' be'nn bi llakrene' nench
wzenay be'nn ka' kia', yezikre llone' nench
nono wzenaykze kia'.
31 'Ke len na' llepa' re', yeolol da xhinnj
da llon be'nnach, na' yeolol di'll ya', dan'
llach lloa' ake'n, Dios na' yezi'xhene'
ke ake', zan nollre be'nne, cha' nne'e
ke Spíritu ke Diosen', ni ke yezi'xhenze
Diosen' ke'e. 32 Na' cha' no be'nne llnne'e
kia' nada', naka' Be'nn Gorj Radj Be'nnach,
wazi'xhenkze Diosen' ke'e; zan cha' no
be'nne nne'e ke Spíritu ke Diosen', kbatlle
yezi'xhen Diosen' ke'e, ni nna' ni batteze.

Di'llen' we'llo na' llroe'n bi dan' yo' lo ra'llda'ollo

(Lc. 6:43-45)

33 'Ka nak no yay xhix ka', dan' nak yay
wen na', daxhix wenkze llbian, na' yay
dan' bi nak yay wen lekze daxhix bi nak
wen llbian. Na' ka' llnnézello akren' nake
dan' llbia toto yay ka', na' llnnézello kan'
nak yayen'. 34 ¡Kan' nakse re', nakre be'nn
zban, be'nn wxhiye'e, llonre ka bele! Bibi
di'll wen gak we're ka nak yo' da xhinnjen'
lo ra'llda'ore. Le yeololte di'llen' ll-lloj
lloa'llon' da za'kze lo ra'llda'ollo na'n. 35 To
be'nn wen lloe'kze' di'll wen, le kon kan'
nake lo ra'llda'we' na'n lloe' di'llen'; na' to
be'nn wen da xhinnj lloe' di'll da ke za'ke,
le ka'n nakse ra'llda'we'n. 36 Na' ni nia'

re', kate llin lla gon Diosen' yel koxchis ke yeolol be'nne, kana' yeolol be'nne wadé ake' yeolol di'll dan' ba be'e ake' da bibi za'ke. 37 Na' kone di'll dan' we're, Dios na' choyrawe' keré cha' napre do'le, na' cha' bibi do'l napre.

Be'nn ka' bi llzenay ke Diosen' bnnab ake' gon Jesúsen' yel wak
(Mr. 8:12; Lc. 11:29-32)

38 Na' be'nn ka' llsedre ke ley dan' bzoj da Moisésen', na' be'nn fariseo ka' lle ake' Jesúsen':

—Maestro, lle'neto' gono' to yel wak da re'teto' nench nnézeto' cha' da lin' bse'l Diosen' rwe'.

39 Na'll goll Jesúsen' leake':

—Re' yo' da xhinnj lo ra'llda'ore, na' ba bsanra'llre Dios. Na' llnnabre gona' ye to yel wak da re'tere, zan bi gona' ka dan' llnnabren', zeraoze ka dan' broe' Diosen' re', ka dan' benrene' da Jonás, be'nnen' be'e xti'll Diosen' kana'. 40 Jonásen' byoe' lo le' bel xhen na' chonn lla chonn yere. Na' ka'kze nada', Be'nn Gorj Radj Be'nnach gata', na' choa' lo ban' chonn lla chonn yere. 41 Na' kat llin lla gon Diosen' yel koxchis ke yeolol be'nne, kana' be'nn Nínive ka' wabanrén ake' be'nn ki lla'a nna', na' wchoybia' ake' ke ake', le leake'n, ka ben akre' xti'll da Jonásen', bayat akre' ke da xhinnj ke ake'n, na' nada' za'ktella' kerke Jonásen'. 42 Na' lekze lla na' kat gon Diosen' yel koxchis ke yeolol be'nne, no'ren' bnebia' yellen' re Sabá, wabanrene' txhen be'nn ki lla'a nna', na' wchoybie' ke ake', le le'en zi't kwis bede' badzenaye' yel si'n ke da Salomón na', na' nada' za'ktella' kerke Salomón na'.

Daxi'on lljallo'n da yobre lo yichjra'llda'o be'nne
(Lc. 11:24-26)

43 'Kate to daxi'o llallojen yichjra'llda'o be'nnen', na' dan llayirjen ga lljacho'n ga yobre. Na' cha' bi ll-llelen to latj ga yezi'ra'llen, 44 na'll nnen: "Waya'chka' ll-jawia' gan' balloja'n, cha' gak lljalloa' da yobre." Na'll llayejen lljawian gan' zo be'nnen', na' kate re'ren ra'llda'o be'nnen', naken ka to yo' da nxhi nloa, na' ndachen. 45 Na'll lljatopen ye gall daxi'o da llonll ka len, na'll yella'a aken txhen lo ra'llda'o be'nnen'. Na' cha' ka' ba ben ake'n, na'll yezikre gakll ke be'nnen', kere kan' gok ke'e kana'. Na' ka' ya'nnkzen' gak ke be'nn wen da xhinnj ka', lla'a nna' lla.

Xhna' Jesúsen' ren bi'che' ka' bllin ake' gan' zoe'n
(Mr. 3:31-35; Lc. 8:19-21)

46 Nna lloe'te Jesúsen' di'll ren be'nn ka', ka bllin xhne'e ren bi'che' ka', na' gokra'll ake' we'rén ake' Le'e di'lle. 47 Na' to be'nn ze ren ganna' golle' Jesúsen':

—Xhna'o ren be'nn bi'cho' ka' ze akte' ko'lle na', lle'n akre' we'rén ake' rwe' di'lle.

48 Na'll lle Jesúsen' le'e:

—¿Noxhan' nak xhna', na' noxha nak bi'ch lwellja'?

49 Na'll bli ne'en gan' lla'a be'nn ka' nak Le'e txhen na', na'll bne'e:

—Be'nn kin' nak xhna', na' bi'ch lwellja'. 50 Le noteze be'nne llone kan' llazra'll Xa' Dios be'nnen' zo yebá na', le'en nak be'nn bi'cha', be'nn zana' na' xhna'.

13

Jesúsen' bsa'krebre' ka llon to be'nn goz go'nne
(Mr. 4:1-9; Lc. 8:4-8)

1 Rao lla na', bza'a Jesúsen' yo' gan' zoe' na' jachie' lloa' nisda'on. 2 Na'll bdop be'nn zan kwis gan' llie'n, na'll byepe' lo barcon' jachie'. Yeolol be'nn ka' bdopen' zellá ake' lloa' nisda'on ga nak yo bill. 3 Na'll da zan da broe' bsedre' leake' bsa'krebre' bi da ka', bne'e:

—To be'nn wen llin jeze' nbaz, 4 na' ka zeje' llose' nbazen', ra't dan' llaze' na', je'ten lloa' nez, na' byinn ka' llasdá le' yebán' betj akba' jatao akba'n. 5 Na' ye ra'ten' jacha'n ga nake rao yej ga lli' chde'jze yo, na' da na', byob bra'n le ra'tze yo lli' gan' je'ten na'. 6 Na' ka bra' will na', bzeyen len, na' byechen le bi nyintek roe zitj. 7 Ye ra'ten' jago'nnen ga nak lo yay ye'che, ka blli'o yay ye'chen', na' benen len roe. 8 Na' ye ra'ten' jago'nnen ga nak yo cha'o, na' bra' aken, na' balen bllia to gayoa (100) weje toton, na' ye balen bllian wyon (60) weje, na' ye balen chi lloa (30) weje. 9 Re' zo nayre, lewzenay ka'n nia'n.

Jesúsen' be'e di'll bixchen bsa'krebre' bi da ka' kan' bzejnie're' leake'

(Mr. 4:10-12; Lc. 8:9-10)

10 Na'll be'nn ka' non Jesúsen' txhen
jabi'y ake' awllo, lle ake' Le'e:
—¿Bixchen llsa'krebro' bi da ka' katen'
llroe' llsedro' be'nne?
11 Na'll lle Jesúsen' leake':
—Nono nna nneze kan' nak yel llnebia'
ke Diosen', zan nna' ba llone' nench re' ba
llonlira'llre nnézeren. Zan be'nn yobre bi
wroe' Diosen' leake'. 12 Le noteze be'nn
llzenay xti'll Diosen' wzejnie'lle Diosen'
leake', nench chanll dan' chejnie' akre'n,
na' noteze be'nne bi llzenay, da da'on ba
nnez akre' ra'ten, yeka'a Diosen' len. 13 Ke
len na' llroe' llsedra' be'nn ki kone da ka'
llsa'krebra', le llre'e aktere' dan' llona'n,
na' bi llakbe'e akre' bi zejen na', llen ak-
tere' xti'lla'n, na' bi llejnie' akre'n. 14 Ke len
na' be'nn ki ba llzoa ake' di'll kan' bzoj da
Isaíasen', kan' bne'e:

Da li yénere, na' bi chejnie're akre zejen
da'n yéneren'.
Na' re'tere, na' bi wayakbe're bi zejen dan'
llre're na'.
15 Nak ake' be'nn bi llzenay, ba natkze
yichjra'llda'o be'nn ki.
Bi llen akre' kwasro, na' nchod rao ake'n,
le bill lle'n akre' re'e akre' kone rao
ake' na',
na' yen akre' kone nay ake' na',
na' chejnie' akre' lo ra'llda'o ake' na', na'
yeyat akre', na'll gak yebej ake' lo da
xhinnjen'.

16 'Na' re' nakre nada' txhen, nbaraz keré
dan' llwiare da ka' llona'n, na' llzenayre
xti'lla'n, na' llejle're. 17 Da li nia' re', zan
be'nn ka' be'e xti'll Diosen' kana', na' zan
be'nn ka' yezikre bzenay ke Diosen' kana',
gokra'll ake' kwis re'e akre' dan' llre're
nna', na' bill go'le re'e akre'n. Na' gokra'll
ake' kwis yen akre' dan' llénere na', na'
leska' bill go'le yen akre'n.

Jesúsen' bzejnie're' ke dan' bsa'krebre' ke be'nn gozen'

(Mr. 4:13-20; Lc. 8:11-15)

18 'Lewzenay ke, kin' chejnie'llo di'll ke
be'nn wen llin na', jez nbazen'. 19 Noteze
be'nn llene xti'll Diosen' dan' llzejnie' ke
yel llnebia' ke'en, na' cha' bi llejnie're'n, le
llinte daxi'on llabejen len lo ra'llda'we'n;
na' nake' ka nbaz dan' je't lloa' nezen'.
20 Na' nbaz dan' jacha'a gan' nak lo
yejen', na' bi bdin roe, naken ka be'nn
ka' le llawete xti'll Diosen' kat llen akre'n,
21 leake'n nak ka da bi nyin roe zitj, chollze
llejle' ake' ke xti'll Diosen', na' kat bi da
da'o llak ke ake', na' kat llwie be'nne leake'
dan' llzenay ake' xti'll Diosen', le llbej yichj
akte' xti'lle'n. 22 Na' nbaz dan' jago'nn
gan' nak lo yay ye'che dan' bi blli'o na',
zejen ka be'nn ka' ba bene xti'll Diosen',
na' da zed ka' da de rao yellrio ni, na'
yel wnia' dan' ziye'e lli'o, bi lloe'n latje
yega'nn xti'll Diosen' lo ra'llda'we'n, na'
nak ake' ka nbaz dan' bibi llbia. 23 Na'
nbaz dan' jago'nn rao yo cha'o na', zejen ka
be'nnen' llene xti'll Diosen', na' llejnie're'n
na' llzenaye'n. Nak ake' ka dan' bllia to
gayoa (100) weje, na' ye balen bllia wyon
(60) weje, na' ye balen chi lloa (30) weje.

Jesúsen' be'e di'll ke nbaz dan' nzi'i trigo ren yay yi'xe

24 Na'll be'rén Jesúsen' be'nn ka' ye to
di'll, lle'e leake':
—Yel llnebia' ke Dios be'nnen' zo yebán'
llonen rebze ka gok ke to be'nnen' jez nbaz
wen rao yellrio ke'en. 25 Na' do llere ka
tas ake', byej to be'nn llwie le'e, na' jaza'le'
nbaz yi'x gan' ba naz be'nnen' trigon', bay-
oll na' na'll baze'e. 26 Na' to chi'ze bra' nbaz
yi'xen' ren trigon', na' ka bzorao trigon'
llbian. 27 Na' gokbe'e be'nn wen llin ke xan
yellrion', na'll jayake' jayell ake' xan ake'n:
"Ke be'nne, ¿kere nbaz wen ke trigon' gozo'
rao yellrio ko'on? ¿Bixchen nchixzen yi'xe
da bibi llbia?" 28 Na'll lle xan ake'n leake':
"To be'nn llwie nada'n jen ka'." Na'll lle
be'nn wen llin ka' le'e: "¿Akxha gonto'?
¿Wla'llto' yi'xen'?" 29 Na' lle'e leake': "Bi
wla'llren nench ke wla'llrentere trigo na'.
30 Waljezen na' chi'o akllen txhen. Na'
kat llin lla yezi're dan' gozre na', kana'
nia' zga'tek yi'x na', la'llre gonren to bnok
weje, na' cheyen, na'telle yetopre trigon'
wlla'cha'oren."

Yel llnebia' ke Diosen' naken ka nbaz ke mostaz

(Mr. 4:30-32; Lc. 13:18-19)

31 Na'll be'e di'll kan' nak yel llnebia' ke
Diosen', bne'e:

—Yel llnebia' ke Dios be'nnen' zo yebán' rebze naken ka to nbaz ke mostaz, ka dan' goz to be'nn rao yellrio ke'en. 32 La'kze nbaz ke mostazen' nakllen da da'o ka nbaz ka' yela', na' kate llra'n na', leren ll-lli'oll ka billre yay, llakllen to yay xhenlle, na'll lljallia no xo'nn byinn da'o ka' rao xho'ze na'.

Yel llnebia' ke Diosen' naken ka kwa binn (Lc. 13:20-21)

33 Na'll bsa'krebe Jesúsen' ye to da yobre, lle'e leake':

—Yel llnebia' ke Dios be'nnen' zo yebán', naken ka kwa binn da bxhi'i to no're, na' bchixe'n trob yezj, na' baslli'on kwa ke yet xtir na'.

Kan' ben Jesúsen' bsa'krebre' bi da ka' (Mr. 4:33-34)

34 Yeolol da ki broe' bsede Jesúsen' rao be'nn zan ka' bzenay ke'en gan' ze'e na'. Broe' bsedre' leake', bsa'krebre' bi da ka', bibi bzejnie're' leake' billre. 35 Bene' ka' nench gok kan' bzoj be'nn ka' be'e xti'll Diosen' kana':

Wroe' wsed akre', wsa'krebra' bi da ka',
na' yep ake' da nono nna nneze, da nga'ch
ka bxhete yellrio.

Jesúsen' bzejnie're' bi zeje di'llen' be'e ke nbaz yi'x ren ke nbaz trigon'

36 Bayoll broe' bsedre' be'nn ka' zjalla'a na', base'l Jesúsen' leake' lljayake'. Na' byoe' lo yo' gan' zo ake' na', na'll jabi'y be'nn ka' non Le'e txhen na', awllo kwite'n lle ake' Le'e:

—Bzejnie'cheke neto' akre zeje di'llen' be'on ke trigon' ren nbaz yi'x na'.

37 Na'll lle'e leake':

—Kin' naken: ka nada' Be'nnen' Gorj Radj Be'nnach, naka' ka be'nnen' goz nbaz wen na'. 38 Na' doxhente yellrio ni, naken ka latj gan' goze' trigo na'. Na' be'nn ka' llzenay ke Diosen' nak ake' ka nbaz wen na'. Na' be'nn ka' nxenra'll daxi'on leake'n nak ka nbaz yi'x na'. 39 Daxi'on naken be'nnen' goz nbaz yi'x na'. Na' llan' gak yel koxchis ke yeolol be'nn ka' naken ka llan' llon ake' wrape, na' angl ka' nak ake' ka be'nn ka' llon wrapen'. 40 Na' kan' llatop ake' yi'x ka', na' llzey aken', ka'n gak ke be'nn ka' llnnerén daxi'on kat llin lla gak yel koxchis ke yeolol be'nne. 41 Nada', Be'nnen' Gorj Radj Be'nnach wse'la' angl kia' ka' kat llin lla na', nench yetop ake' yeolol be'nn ka', llko'yele be'nne yobre gon ake' da xhinnj, na' yezikre be'nn llon da xhinnj. 42 Na' yese'le' leake' lo yi' gabil ga cha'a ake' ke chnare chey ake', ganna' kwell ake', to gaoxoxj lay ake'. 43 Kana'llen' Xallo Diosen' gone' nench be'nn ka' llon da wen na', nni'trén ake' Le'e txhen, le leake'n nak xhi'nne', na' yeyak ake' ka beni' ke will kat yellín ake' yebá gan' llia Diosen' llnebie'. Re' zo nayre lewzenay xti'lla'n.

Yel llnebia' ke Diosen' naken ka mell xhen da nga'ch

44 'Na' Yel llnebia' ke Dios be'nnen' zo yebán' naken ka to mell xhen da nga'che to rao yellrio. Na' to be'nne ballelre'n, na'll bakwa'che'n da yobre lekze rao yellrio na'kze, na' llawere' kwis zayeje', na'll jaye'te yeolol bi da de ke'e nench bazie' yellrio gan' nga'ch mellen'.

Yel llnebia' ke Diosen' naken ka to be'nn llyirj yej cha'o

45 'Na' yel llnebia' ke Dios be'nnen' zo yebán' llonen ka ke to be'nn dá llo't biteze, na' de'e yirje' yej cha'o dan' nzi'i perla. 46 Na' kat ll-llelre' to yej cha'o da za'k, na' llayo'te' yeolol bi da de ke'e nench waya'we' yej cha'on.

Yel llnebia' ke Diosen' naken ka yixj wxhen bel

47 'Na' yel llnebia' ke Dios be'nnen' zo yebán' za'krebren ka to yixj bel. Na' bal be'nn wxhen bel ka' bza'l ake' yixj ke ake'n lo nisda'on, na' bxhenen zan kwen ba lla'a lo nisda'on. 48 Na' ka ba balla'n na', babej ake'n lloa' nisda'on, na'll llabé akeba', na' ba nak wen, llalla'a akeba' lo llom. Na' ba ka' bi nak wen na', llo'nn akeba'. 49 Kan' gak katen' llin lla, te ke yellrio ni. Angl ka' yebej ake' be'nn wen da xhinnj ka' zjarén radj be'nn ka' nake be'nn wen rao Diosen'. 50 Na'll waza'le' leake' lo yi' gabil gan' lljallell ake' ga zeraoze to gaoxoxj lay ake' yel llallayrao ke ake'.

Xti'll Dios dan' byoj kana' ren dan' llzejnie' Jesúsen'

51 Jesúsen' lle'e leake':

—¿Zyejnie're yeolol da ki ba broe'ra' re'n?

Na'll lle ake' Le'e:

—Zyejnie'kzeto'n.
52 Na'll lle'e leake':
—Noteze be'nne cha' llak llroe' llsedre' ley ke Diosen' dan' byoj kana', na' cha' llzenaykze' kan' llroe' llsedra' ke yel llnebia' ke Diosen', na'llen' nake' ka to xan yo' be'nne nape' yeolol da za'ke da yalljre' llonrene' llin, balen nak da kobe, na' balen nak da gore.

Jesúsen' balline' Nazaret (Mr. 6:1-6; Lc. 4:16-30)

53 Ka bayoll be'e Jesúsen' di'll ki, na'll baze'e. 54 Na' bayeje' ralle'n, na' jaroe' jasedre' be'nn wrall ke'e ka' lo yoda'o ke ake'n. Na' babán akre' kwis ke di'llen' lloe'n, na' lle lwellj ake':
—¿Ga jasede' yel si'n na'? ¿Na' gaxha jaxie' yel wak ki llone'? 55 ¿Kere le'en xhi'nn be'nn wencha'o yayen', na' xhne'en re'e María? Na' bi'che' ka' re Jacobo, José, Simón na' Judas. 56 Na' lekze ni't zane' ka' rall-llo ni. ¿Akxha llaken lloe' di'll ki, na' llakte' llone' yel wak ki?
57 Na' bi gokra'll ake' chejle' ake' ke'e, na'll lle'e leake':
—Yeololze be'nne lloe'rao ake' be'nn lloe' xti'll Dios, zan ka nak be'nn wrall ke'e ka', na' be'nn lo yo' ke'e bi llap ake' le'e bara'nne.
58 Na'll to chopze yel wak bene' Nazareten' le nono byejle' ke'e.

14

Kan' gok bet ake' Juan be'nnen' bchoa nis (Mr. 6:14-29; Lc. 9:7-9)

1 Ka llan' llnebia' be'nnen' re Herodesen' gan' nbane Galilean' benre' di'll kan' llze ke Jesúsen'. 2 Na'll golle' be'nn wen llin ke'e ka':
—Be'nn nin' Juan be'nnen' bchoa nis babane' radj be'nn wat ka', na'llen' llak llone' yel wak ki.
3 Bne Herodesen' ka' le le'en golle' be'nn ka' be'x ake' Juan na', na' bchej ake' nia'ne'e, na' bro' ake' le'e lo rill yan'. Bene' ka', xto'l Herodías be'nnen' nak xho'r bi'che' be'nnen' re Felipe. 4 Le goll Juan na' le'e:
—Bi llaya'le soreno' xho'r bi'cho'n.
5 Herodes na', gokra'lle' gote' Juan na', na' bi bayaxhjre', bllebe' be'nn ka', le be'nn zan be'nn yell llejle' ake' ke Juan na', lloe' xti'll Dios. 6 Na' ka btil Herodesen' iz, ben ake' lnni, na'll xhi'nn Herodíasen' bi no're bllojbe' bya'be' rao be'nn zan ka'. Na'll bayazra'll Herodesen' kwis kan' bya' bi no'r we'on. 7 Na'll bzoe' Diosen' wie' bi da gone' ke'e, cha' bi we'e bi no'r we'on kon biteze nnábebe' le'e. 8 Na'll bko'yele xhna'be'n lebe' nench yebe' Herodesen':
—Yichj Juan be'nnen' llchoa nis na', bennen ganni, na' wllia'on to lo ye'nn nllirje.
9 Na' reyen' gokre' kwis kan' goll bi no'r we'on le'en, le ba bzoe' Diosen' rao be'nn zan ka' we'ebe' kon biteze da nnábebe' le'e, na'llen' benchaze' dan' bnnabbe'n. 10 Na'll golle' be'nn ka' wchoy ake' yen Juan na', lo rill ya gan' yoe'n. 11 Na' bllia ake' yichje'n to lo ye'nn nllirje, na' be'e ake'n bi no'r we'on, na' jaye'be'n xhna'be'.
12 Na'll be'nn ka' non Juan na' txhen jaxhi'i ake' kwerp ke'en, na' jakwa'ch ake'n. Na'telle jayake' gan' zo Jesúsen' jayell ake' Le'e kan' goken.

Jesúsen' bwawe' ga'y mir be'nne (Mr. 6:30-44; Lc. 9:10-17; Jn. 6 :1-14)

13 Ka bene Jesúsen' kan' gok ke da Juan na', na'll le baza'te', bayoe' to lo barco zayeje' to latj dach ga nollno lljannao Le'e. Bixha be'nn ka' zjalla'a yell ka' zjalli' lloa' nisda'on, ka bnnez akre' ka', na'll bza'a ake' rall ake'n zjak kon nia' ake' jatil ake' Jesúsen'. 14 Ka ballín Jesúsen' lloa' nisda'on, bre're' lla'a be'nn zan, na'll baya'chra'lle' leake'. Na' bayone' be'nn we'e ke ake' ka'. 15 Na'll ka ba llen will, jak be'nn ka' non Le'e txhen rawe'n, lle ake' le'e:
—Zello to latj ga bibi de, na' ba nak ba wlle'. Base'lchaz be'nn ki nench lljayake' yell da'o ka' lli' awlloze lljadirj ake' da ye'j gao ake'.
16 Na'll lle Jesúsen' leake':
—Bi llaya'l lljayake' ka'ze, re' lewe'e ake' da gao ake'.
17 Na'll lle ake' Le'e:
—Ga'yze yet xtir kellon' de, na' ye chop belya'.
18 Na'll lle'e leake':
—Lelljaxi'n ganni.
19 Na' le gollte' be'nn ka' blle' ake' rao yi'xen'. Le bxhi'te' yet xtir ga'y ka' ren belya' ka' ye chope, na' le bwiate' le' yebáre be'e yel llioxken ke Dios, na'll bxhoxhjen

be'e be'nn ka' non Le'e txhen na', nench bdislas ake'n bdao be'nn ka'. 20 Yeolole' bdao berj aktere'. Bayoll na' batop ake' dan' baga'nnen, na' goken ye chllinn llom da ka' baga'nnen da goxhj ka'. 21 Na' be'nn ka' bdaon' nak ake' ka do ga'y mir be'nne byio, llakze kere no'r ka' ren bida'o ka'.

Jesúsen' bze'e rao nisda'on (Mr. 6:45-52; Jn. 6 :16-21)

22 Bayoll na', le gollte' be'nn ka' non Le'e txhen na', wlla'a ake' lo barcon' nench kwiarao ake' wla'y ake' ye chla're nisda'on, chak baga'nn Le'en, base'le' be'nn zan ka' zjayake'. 23 Bayoll base'le' be'nn ka', bayepe' to rao ya' ga balwille' Diosen' to wraze, na' ka golen', toze' ze'e rao ya'n. 24 Na' barcon' dan' zjalla'a be'nn ka' bse'len, ba zjazén ka do kllol nisda'on, le zebraz ll-lli'y nisen' len, llas lljata' nisda'on, ka naken dá be'n zban. 25 Na' ka do bal-llen bayetj Jesúsen' ya'n, na'll zeje' gan' zjak be'nn ka' non Le'e txhen na', na' zeje' kon nie' to rao nisda'oze. 26 Na' ka bre'e akre' Le'en, le blleb ake', besia' ake' ka zeje' rao nisda'on. Na'll ne ake':

—¡Da ya'jen' llre'llo!

27 Na'll le balwillte Jesúsen' leake', bne'e:

—¡Leyewé, nada'n, bi llebre!

28 Na'll le gollte Pedron' Le'e:

—Xanto', cha' rennro' rwe'n, bne yeda' gan' ze'o rao nisen'.

29 Na'll lle Jesúsen' le'e:

—Da cha'.

Na' le bllojte Pedron' lo barcon' zejze' gan' ze Jesúsen' rao nisda'on. 30 Bixha ka bre're' dá be'n res, na' bllebe' na' bzorao llaze' lo nisen'. Na'll besie' lle'e Jesúsen':

—¡Xana', basrá nada'!

31 Na' le bzete ta'k Jesúsen' bayo'xe' le'e, na'll lle'e le'e:

—¿Bixchen bi benlira'llo', na' gokganro' nada'?

32 Na' kate bayo' Jesúsen' ren Pedron' lo barcon', le blle'llite be'n. 33 Be'nn ka' zjalla'a lo barcon' bche'k xhib ake' rao Jesúsen' ben ake' Le'e xhen, ne ake':

—Dogarjkze Xhi'nn Dios rwe'.

Jesúsen' bayone' be'nn zan gan' nzi'i Genesaret (Mr. 6:53-56)

34 Bayoll na' bla'y ake' nisda'on, na'll bllin ake' gan' nzi'i Genesaret. 35 Kate bayombia' be'nn Genesaret ka' Jesúsen', bdislas ake' di'llen' yeolol yell da'o ka' zjalli' awlloze nench bnnez akere' ba bllin Jesúsen' rall ake'n. Na' be'nn ka' lla'a yell ka', bche'e ake' yeolol be'nn we'e ka' rawe'n. 36 Na' go'tyoe akre' Le'e we'e latj go'x ake' la ra'tze xhnie' xhe'en, na' yeolol be'nn ka' be'x len le bayak akte'.

15

Di'll zban ll-lloj lloa'llon' ll-llonen gak ra'llda'ollon' yall rao Dios (Mr. 7:1-23)

1 Bal be'nn fariseo ka', na' be'nn ka' llsedre ke ley dan' bzoj da Moisésen' bza'a ake' Jerusalén na', bllin ake' gan' zo Jesúsen', llnnab akre' Le'e:

2 —¿Bixchen bi llon be'nn ka' non rwe' txhen kan' ben xozxta'ollo ka', bi llna'a ake' weltze toto kwe' ake' gao ake'?

3 Na'll lle Jesúsen' leake':

—Leska' re', ¿bixchen bi ngo' yichjre gonre kan' ne Diosen' llaya'l gonllo, na' llonre xhen ka dan' ben be'nn gor ka' ba bde? 4 Diosen' ba bne'e kan' gonllon', dan' bne'e: "Legap bara'nn xaxhna're", na' "Noteze be'nne cha' yellie' di'll xaxhne'e llaya'l gate'." 5 Na' re' llákere wak to be'nn ye'e xaxhne'e: "Bitbi de gonna' gakrena' rwe', yeolol da de kia' ba bia'a Diosen' len." 6 Na'll nere billbi llaya'l we'e xaxhne'en cha' ka'. Dan' nere ka', llbekre ka'le dan' ne Diosen', na' naore llonre ka dan' ben be'nn gor ka' ba bde kana'. 7 Re' be'nn chop rao ba llonya'nnre kan' bzoj da Isaíasen' keré, gan' nen:

8 Be'nn ki llon ake' nada' xhen kon lloa' ake' naze',
kere lloe'rao ake' nada' do yichj do ra'll ake'n.
9 Bibi za'k dan' lloe'rao ake' nada'n,
ka nak llroe' llsed akre' da bayirjla'll be'nnachzen'.

10 Na'll goxhe' be'nn ka' ndop ganna', na' lle'e leake':

—Lewzenay dan' yepa' re' ni, na' lechejnie'n. 11 Kere da lle'j llao be'nnachen' llonen le'e gake' be'nn wen da xhinnj rao Diosen'. Di'll dan' ll-lloj lloe' na', len na' llon le'e bi gake' yall rao Diosen'.

12 Na'll jabi'y be'nn ka' awllo, be'nn ka' non Le'e txhen na', lle ake' Le'e:
—¿Zakbe'ro' goklla'a be'nn fariseo ka', kan' ben akre' xti'llo'n?
13 Na'll lle Jesúsen' leake':
—Wllin lla kate Xa' be'nnen' llia yebá na', gone' ka llon to be'nn kat ll-la'lle' no yay da bi goze'. 14 Waljechaze be'nn fariseo ka', le ka to be'nn lcholen' nak ake', le to be'nn lchol kere wak ko'rene' nez ye to lwellj lchole, wa lljabix ake' do lo broj chet ka'.
15 Na'll lle Pedron' Le'e:
—Bzejnie'cheke neto' akxha zejen kan' bne'o na'.
16 Na'll lle'e leake':
—¿Rente re' bi nna chejnie're ka da ki ba bnia' ni? 17 ¿Bi llejnie're yeolol dan' lle'j llao be'nnache llo'n lo le'e, na' ll-llin lla lladen? 18 Zan yeolol di'll da lloe' be'nnach, lo ra'llda'we'n ll-llojen. Na' cha' naken no di'll zban, len na' llonen nench ra'llda'we'n bi naken yall rao Diosen'. 19 Le lo ra'llda'o ake' na'n llarjla'll ake' llon ake' da xhinnj, na' llaso'te be'nne, na' llzoa xto ake', na' llzorén lwellj ake' la'kze bi nchayna'a ake', na' llban ake', na' llyirjla'll ake' xti'll lwellj ake', na' llasnné ake' ke be'nne. 20 Da kin' ll-llonen nench bi gak be'nne yall rao Dios, kere dan' bi llna'a ake' kat gao ake' na'n.

To no'r bi nak be'nn Israel benlira'lle' Jesúsen'
(Mr. 7:24-30)

21 Baza'a Jesúsen' ganna', na' bayeje' do gan' lli' yell ka' nzi'i Tiro ren Sidón. 22 Na' to no'r be'nn yellen' nzi'i Canaán be'nn bi nake be'nn Israel, bze'e ralle'n, na' blline' gan' zo Jesúsen', na' jatile' Le'e, na'll besie' lle'e Le'e:
—¡Xana', rwe' nako' xhi'nn dialla da rey David, baya'chra'llchga nada'! To xhi'nna' no'ren' yo' daxi'o yichjra'llda'obe', nna'stek ll-llayraobe'.
23 Na' Jesúsen' bi be'la'lle' ke no'ren'. Na' be'nn ka' non Le'e txhen na', zjake' awllo, go'tyoe akre' Jesúsen' lle ake' Le'e:
—Balli'i no'ren', le llakia llone' nawe' lli'o.
24 Na'll lle'e leake':
—Diosen' bse'le' nada' nench llakrena' be'nn Israel ka', le leake'n nak ake' ka xhi'r da'o ba llakllejla'lle.
25 Na'll zej no'ren' jache'k xhibe' rao Jesúsen', na' lle'e Le'e:
—¡Xana', gokrenchga nada'!
26 Na'll lle Jesúsen' le'e:
—Bi naken wen yeka'rizllo yel wao ke xhi'nnllo ka', na' we'rizllo be'kw gaoba'n.
27 Na'll lle no'ren' Le'e:
—La'kze naken ka', Xana', be'kw ka' wak yetopba' bla'a da'o ka', llexj xhan gan' llbe' xanba' llawe'.
28 Na'll bayechj Jesúsen' lle'e le'e:
—¡Da xhen gore nxenra'llo', no're! Gakchga kan' lle'nro'n.
Na'll le bayakte xhi'nn no'ren'.

Jesúsen' bayone' be'nn zan

29 Baza'a Jesúsen' ganna', na' byeje' nez dan' llde awlloze lloa' nisda'o Galilea na', na'll byepe' to rao ya' jachie'. 30 Na' be'nn zan bllin rao ya'n gan' lli' Jesúsen', nche'e ake' no be'nn nxhinnje, be'nn bi llak sa'a, be'nn lchole ake, na' be'nn blloj ake, na' be'nn bi zo nia'na'a, na' ren be'nn llak wde wdere yillwe', na' bni't ake' leake' xhnia' Jesúsen', na'll bayone' yeololte'. 31 Na'll babane be'nn ka' kwis ka bre'e akre' banné be'nn blloj ka', na' bayak be'nn ka' bi zjazó nia'na'a, na' badá be'nn xhinnj ka', na' bare'e be'nn lchol ka'. Na'll bzorao lloe'xhen ake' Dios ke be'nn Israel ka'.

Jesúsen' bwawe' tap mir be'nne
(Mr. 8:1-10)

32 Jesúsen' le goxhte' be'nn ka' non Le'e txhen na', lle'e leake':
—Wa llaya'chra'lla' be'nn ki, le ba gok chonn lla lla'rén ake' nada' ganni, na' bibi de da gao ake'. Na' bi lle'nra' yesán ake' ka'ze, le kere ba bdao ake'n, nench ke chaz ake' da xchol do tnez.
33 Na'll lle ake' Le'e:
—Gan' zollo ni naken to latj dach, ga bibi dekze chras. ¿Ga llélello da gao yeolol be'nn ki?
34 Na'll lle Jesúsen' leake':
—¿Balxha yet xtir de keré?
Na'll lle ake' Le'e:
—Gallze yet xtir da'o de, na' ye to chop belya' da'o. 35 Na'll golle' be'nn zan ka' kwe' ake' rao yon'. 36 Na'll be'xe' gall yet xtir ka', na' ren belya' da'o ka', na'll be'e yel llioxken ke Dios, na'll bxhoxhje'n be'e be'nn ka' non Le'e txhen na', na' bdislas

ake'n rao yeolol be'nn ka' lla'a na'. 37 Yeolol
akte' bdao berj aktere'. Bayoll na' batop
ake' da ka' baga'nne, na' bayaken ye gall
llom. 38 Na' be'nn ka' bdaon' nak ake' ka
do tap mir be'nn byio, llakze kere no'r ka'
ren bida'o ka'. 39 Na' bayoll na', base'le'
be'nn zan ka' zjayak ake', na' le bayo'te'
to lo barco, na' zayeje' yell ka' gan' nbane
Magdala.

16

Bnnab ake' gon Jesúsen' to yel wak da re'e akre'
(Mr. 8:11-13; Lc. 12:54-56)

1 Le jabi'yte bal be'nn fariseo ka', na' ren
be'nn saduceo ka' gan' ze Jesúsen', gokra'll
ake' kwej ake' Le'e di'll, nench na' ga't da
wakw ake' Le'e xhia chole. Na' bnnab ake'
gone' to yel wak da re'e akre' da za'a yebá.
2 Na'll lle Jesúsen' leake':

—Kat llwiare le' yebán' do ba wlle',
na'll nere: "Walla'a wxe, le ba llaxhná le'
yebán'." 3 Na' kate llre're llazé bej xhna
le' yebán' kat lleni', na'll nere: "Wak yejw
zay, le ba ze bej xhna le' yebán'." Be'nn
chop rao ake, re' nnézkzere cha' wak yejw
zay, na' cha' wak ze'ye katen' llre're akre
nak le' yebán', na' bi llayakbe're bi zejen
da ka' llon Diosen' ka llan' ba zollo nna'.
4 Re' yo' da xhinnj lo ra'llda'ore, na' ba
bsanra'llre Diosen'. Na' llnnabre gona' ye
to yel wak da re'tere, zan bi gona' ka dan'
llnnabren', zeraoze ka dan' broe' Diosen'
re', ka dan' benrene' da Jonás, be'nnen'
be'e xti'll Diosen' kana'.

Na'll bayoll bne'e ka', baze'e gan' ze
ake'n.

Dan' llzejnie' be'nn fariseo ka' naken ka kwa binn
(Mr. 8:14-21)

5 Na'll ka ballín ake' ye chla're nisda'o
Galilean', be'nn ka' non Le'e txhen na', bi
jadinra'll ake' yeyo'x ake' yet xtir da gao
ake'. 6 Na'll lle Jesúsen' leake':

—Lewiaya'nn ke kwa binn ke be'nn
fariseo ka', na' ke be'nn saduceo ka'.

7 Na'll lle lwellj ake':

—Dan' bibi yet xtir no'xllo na'n, na'llen'
ne'e ka'.

8 Jesúsen' gokbe're' ka di'llen' lloe'rén
lwellj ake'n, na'll lle'e leake':

—¿Bixchen llakrizere dan' bi no'xre yet
xtir na'? ¿Bi llonlira'llre nada' napa' yel
wak wawa' re'? 9 ¿Bi nna chejnie'ren? ¿Bi
lljadinra'llre kan' bwawa' ga'y mir be'nne
kone ga'yze yet xtir da'o? Na' lekze, ¿bi
za'ra'llre ye bale llomen' baga'nn dan'
batopren'? 10 Leska' ¿bi zara'llre bwawa'
ye tap mir be'nne, kone gallze yet xtir da'o?
¿Za'ra'llre ye bale llom da goxhj batopre da
baga'nne? 11 ¿Bixchen llákere dan' bi no'xre
yet xtir na'n, llepa' re' ka', lewiaya'nn kan'
nak kwa binn ke be'nn fariseo ka', na' ke
be'nn saduceo ka'?
12 Na'll bayakbe'e akre', kere be'e di'll ke
kwa dan' llonrén ake' llin dan' llaslli'o yet
xtir na', be'e di'llen' ka', nench ke gakchixe
lo yichjra'llda'o ake'n ka nak dan' llroe'
llsed be'nn fariseo ka' ren be'nn saduceo
ka'.

Pedron' bne'e Jesúsen' nake' Cristo be'nnen' bse'l Diosen' llnebie'
(Mr. 8:27-30; Lc. 9:18-21)

13 Ka bllin Jesúsen' ren be'nn ka' non Le'e
txhen, gan' nzi'i Cesarea de Filipo, na'll
golle' leake':

—¿Bixha llasné be'nn ka' noxha nada'?

14 Na'll lle ake' Le'e:

—Bal ake' ne ake' nako' da Juan be'nnen'
bchoa nis. Na' ye bale' ne ake' da Elías
rwe', be'nnen' be'e xti'll Dios kana'. Na'
ye bal ake' ne ake' da Jeremíasen', na' ye
bale' ne, kon to be'nn ka' be'e xti'll Diosen'
kana'ten'.

15 Na'll lle'e leake':

—¿Bixha re'? ¿No nere naka'?

16 Na'll Simón Pedron' lle'e Le'e:

—Rwe'n nako' Cristo be'nnen' brej
Diosen' nnebie', na' nako' dogarje Xhi'nn
Dios be'nn zo ke chnare.

17 Na'll lle Jesúsen' le'e:

—Simón, xhi'nn Jonás, nbaraz ko'o rwe'
dan' bne'o ka', notno be'nnach bzejnie'
rwe' kan' bne'on. Toze Xa' be'nnen' llia
yebá, Le'en bzejnie're' rwe'. 18 Na' nada'
nia', rwe'n re'o Pedro, na' ra'o na', lle'nen
nen to yej war. Ka to be'nn llon yo' llbie'
da nak yej war, nench gonrene'n llin kat
kweke' ran yo' ke'en, ka'kzen' llbeja' rwe'
gono' xchina', gako' be'nn lliarao lljatopo'
be'nn gon ake' nada' txhen. Ni ke bi deze
gon yel wak ke yel goten', nench gonen
leake' gan. 19 Na' gona' rallna'o yel llnebia'

dan' za'a yebá. Yeololte da wchejo' rao yellrion', llejten yebá, na' yeololte da yesello' rao yellrion', wayellten yebá.

20 Na'll lle'e leake' nono ye ake' cha' Le'en nake' Criston'.

Jesúsen' bzorao llyixjwe're' gate' (Mr. 8:31-9:1; Lc. 9:22-27)

21 Kana' bzorao Jesúsen' bzejnie're' be'nn ka' non Le'e txhen na', llaya'l cheje' Jerusalén na'. Na' ne'e be'nn gor brao ka', na' bxoz wnebia' ka', na' be'nn ka' llsedre ke ley dan' bzoj da Moisésen' wsa'kzi' ake' Le'e, na' yeso'te Le'e, na' yeyónn lla na', yebane' radj be'nn wat ka'. 22 Na'll bche'e Pedron' Le'e ga yobre to wraze, na'll bzorao lloe'rene' Le'e di'll, bdile' Le'e, lle'e Le'e:

—Xana', Dios gakrene' rwe' bi gak ko'o ka di'llen' lloe'o ganni.

23 Na' Jesúsen' bayechje' bwie' Pedron', na'll lle'e le'e:

—¡Kwas ka'le, daxi'o! Llko'yelro' nada' nench bi gona' kan' nllia Diosen' bia'a gona'n, kere xhbab ke Diosen' nsa'o, xhbab ke be'nnachen' nsa'o.

24 Na'll lle Jesúsen' be'nn ka' non Le'e txhen na':

—Noteze be'nn cha' lle'nre' gake' nada' txhen, llaya'l wsanra'll kwine', na' gone' ka to be'nn noa' cruz ke'e, na' nnawe' nada'. 25 Noteze be'nn lle'nre' yesrá yel nban ke kwine' yellrio ni, wnite'n, na' noteze wnit yel nban ke'en ni kia' nada', le'en ga't yel nban zejlikane ke'e. 26 ¿Bixha za'ken na', cha' to be'nne gone' gan doxhente da de rao yellrio, na' kweyie', bi ga't yel nban zejlikane ke'e? ¿Bi kone ga'we' yel nban na'? 27 Nada' Be'nnen' Gorj Radj Be'nnach kat yeda' da yobre yellrio ni nsa'a yel za'k xhen ke Xa' Diosen', na' wchia' angl kia' ka', kana' gona' ke toto be'nnach so ake' nbaraz o cha' wsa'kzi' ake', kon da ben totoe'. 28 Da li nia' re', balre lla're ganni bi nna gatre, kat llin lla re're nada' yedrena' yel llnebia' kia'n, nada' Be'nn Gorj Radj Be'nnach.

17

Jesúsen' goke' ka to beni' (Mr. 9:2-13; Lc. 9:28-36)

1 Bde gok xop lla bche'e Jesúsen' Pedron' ren Jacobo, na' ren Juan, bi'ch Jacobo na', na' zre akze' jake' to rao ya' sibe. 2 Na' llwia akte' kat blla'a yichjrao Jesúsen', gok llaktit kwis lloa'rawe'n kan' nak will na', na' xhara'ne'n goken llich kwis, goken ka beni'. 3 Rawe na' bre'e akre' da Moisés ren da Elías lloe'rén ake' Jesúsen' di'lle. 4 Na'll lle Pedron' Jesúsen':

—Xanto', le wen zollo ganni. Cha' lle'nro', na' gonto' chonn yo', to ko'o, na' to ke Moisés, na' ye to ke Elías na'.

5 Nna lloe'te Pedron' di'll ka', kat byechjze to bej llaktit leake', na' lo bej na' ben akre' bne Diosen': "Be'nn nin' nak xhi'nna' nllie'ra' llayazra'lla', llawera' kwis ke'e. Ke Le'en wzenayre."

6 Ka bene be'nn ka' nche'e Jesúsen' ka', to blleb akze', na' byal ake' slloa're rao yon'. 7 Na'll jabi'y Jesúsen' jaxoa ne'en yichj ake', na' lle'e leake':

—Lewayas. Bi llebre.

8 Na' ka balis yichj ake'n, nollno llra' ye toze Jesúsen' ze'e.

9 Bayoll na', ka llayetj ake' le' ya' na', lle Jesúsen' leake':

—Ka nak dan' bre're ni, bi we're di'll ka'. Kat nada' Be'nn Gorj Radj Be'nnach yebana' radj be'nn wat ka', kana'll wak we're di'll ka'.

10 Na'll be'nn ka' non Le'e txhen na', lle ake' Le'e:

—¿Bixchen be'nn ka' llsedre ke ley dan' bzoj da Moisésen', lle ake' neto' zga'tek da Elías be'nn bzo kana'n llaya'l yede' da yobre?

11 Na'll lle Jesúsen' leake':

—Da likzen' zga'tek da Elías na'n yede', na'll yeyoncha'we' yeololte. 12 Zan ni llepa' re', ba bedkze Elíasen', na' nono bayombia' cha' le'en, na' ben akre' le'e ka lle'n akre'; na' ka'kzen' wsa'kzi' ake' nada' Be'nnen' Gorj Radj Be'nnach.

13 Na'll gokbe'e be'nn ka' non Le'e txhen na', lloe' di'll ke da Juan be'nnen' bchoa be'nne nis.

Jesúsen' bayone' to bida'o llen xhgot (Mr. 9:14-29; Lc. 9:37-43)

14 Na' ka bllin ake' gan' lla'a be'nn zan kwis, to be'nn jatile' Jesúsen', jache'k xhibe' rawe'n, na' lle'e Le'e:

15 —Xanto', baya'chra'llchga xhi'nna' ni,
le llazbe' xhgot, na' llallayraobe', na' da
zan ras ba byalbe' do lo yi' leska' lo nis.
16 Na' ba badwa'be' rao be'nn ko'o ka' non
rwe' txhen na', na' bi gok ake' yeyón akebe'.
17 Na'll lle Jesúsen' leake':
—¡Re', be'nn bi llonlira'lle, na' llonre ka
nen keré! ¿Ye art serena' re'? Lla ledá wa'a
bida'on ni.
18 Na'll Jesúsen' bdile' daxi'on, na' ballo-
jen lo yichjra'llda'o bida'on. Na'll le bayak-
tebe'.
19 Bayoll gok ka', na'll jak be'nn ka' non
Le'e txhen na' awllo, goll ake' Le'e:
—¿Bixchen bi gokto' yebejto' daxi'on?
20 Na'll lle Jesúsen' leake':
—Bi gokre yebejren le bi byejle're ke
Diosen' wak gone' yellojen. Da li nia' re',
chenak dan' llejle'ren' naken ka to nak
nbaz ke mostaz, na' yere ya' ni: "Bakwas
ganni, na' jazó ganna'te", na'll gakte kan'
neren'. Gaga de da bi gak gonre kon cha'
llejle're ke Diosen'. 21 Nench sa'ke yebejre
daxi'o ka', ka da ka' babeja' yichjra'llda'o
bida'on, llaya'l gonre was, na' yelwilltezre
Diosen'.

Jesúsen' bdixjwe're' da yobre gate'
(Mr. 9:30-32; Lc. 9:43-45)

22 Na'll ka zayej Jesúsen' Galilea na', ren
be'nn ka' non Le'e txhen na', golle' leake':
—Nada' Be'nnen' Gorj Radj Be'nnach,
dekz de gaka' rallna'a be'nne ka' llwie
nada', 23 got ake' nada', na' yeyoll got ake'
nada' na' yeyónn lla yebana' radj be'nn wat
ka'.
Na' gokya'che be'nn ke'e ka', ka ben
akre' xti'lle'n.

Llaya'l chixhj ake' ke yoda'o braon'

24 Ka ballín ake' Capernaum na', jak
be'nn ka' llchixhj ke gaxt ke yoda'o braon'
rao Pedron', na' goll ake' le'e:
—¿Bi yixhj maestro kerén' da llaya'l chix-
hje' ke yoda'o brao ni?
25 Na'll lle Pedron' leake':
—Llyixhjkze'n.
Na'll Pedron' kan' byoe' lo yo'n, le gollte
Jesúsen' le'e:
—¿Akre llakro' Simón? Ka nak be'nn
wnebia' ka' zjalla'a yellrio ni, ¿noxhan'
llakro' llchixhj ake'? ¿Be'nn wrall ke ake'n
o cha' be'nn zi'ten'?
26 Na'll lle Pedron' Le'e:
—Be'nn zi'ten' llchixhj ake'.
Na'll lle Jesúsen' le'e:
—Na' lli'o naktello be'nn wrall ke ake' bi
llaya'l chixhjllo ke yoda'on. 27 Zan nench
nono bi nne kello, byej lloa' nisda'on, na'
bza'l yixj ko'on, na' bel nellen' seno' na', lo
lloa'ba' na' llelro' to mell. Na' yeyo'xo'n,
na' lljatixhjo' ke lloptello.

18

Gokyoll be'nn ka' non Jesúsen' txhen nore nakll be'nn brao
(Mr. 9:33-37; Lc. 9:46-48)

1 Na'll jak be'nn ka' non Jesúsen' txhen
jabi'y ake' kwite'n, lle ake' Le'e:
—¿Nore neto' gakllto' be'nn brao kat gon
Dios be'nnen' llia yebán' nnebia'o?
2 Na'll goxh Jesúsen' to bida'o, na'
bze'ebe' kllol ake'n. 3 Na'll lle'e leake':
—Da li nia' re', notezre cha' bi wcha'a
yichjra'llda'ore, na' wayakre ka to bida'o,
kbat gakre Diosen' txhen be'nnen' ll-
nebia'n. 4 Noteze be'nne cha' yeyake' ka
bida'o ni, na' waxhexjra'lle' rao Diosen',
na'llen' gake' be'nn brao ke Diosen'
be'nnen' llnebia'. 5 Na' noteze be'nne
gonre' bida'o ak wen ka bida'o ni, dan'
llonlira'llbe' nada', nadkza'n llonre' wen.

Llaya'l wiallo ke wlli'yllo be'nne gone' da xhinnje
(Mr. 9:42-48; Lc. 17:1-2)

6 'Noteze be'nne gone' bix to bida'o ki
nxenra'll nada' gonbe' da xhinnj, nakteren
wen na', wchej ake' yene' to yej yiche,
na' wza'l ake' le'e lo nisda'o, kerke da
gone' nench gon to bida'o ki da xhinnj.
7 Nya'chraz naken ke be'nnach dan' de da
zan yellrio ni, da llko'yelen be'nnachen'
gon ake' da xhinnj, zan nya'chraz ke be'nn
llko'yele' be'nne nench gone' da xhinnje.
8 'Ke len na', cha' nia'na'ren' llxhoben re',
gonre da xhinnj, wenre chenak wchoyren,
kerke da gonre da xhinnjen'. Wenre
yellinre gan' de yel nban na', yallje chla'
ta'kre, na' nlloy chla' nia're, kerke da yeye-
jre lo yi' gabilen' nya'tezre. 9 Na' cha'
yejraoren' llxhoben re', gonre da xhinnj,
wenre chenak kwejre raoren' kerke da
gonre da xhinnjen'. Wenre yellinre gan'
de yel nban na', yallje chla' yejraoren',

kerke yeyejre lo yi' gabilen' zo chop la'te yejraoren'.

Jesúsen' bsa'krebre' ka gok ke xhi'r da'o ba gokllejla'lle
(Lc. 15:3-7)

10 'Lewiachga bi gónere bida'o ki nx-
enra'll nada' kaze. Ni nia' re', angl ka'
llap aksebe', na' ni't akse' llwia ake' rao Xa'
Diosen' llia yebán'. 11 Le nada' Be'nn Gorj
Radj Be'nnach, za'a nench wasra'a be'nn
ka' ba nbeyi'.

12 '¿Akxha gákere? Cha' zo to be'nn nape
to gayoa (100) xhi'r da'o, na' cha' nnit toba',
¿bi wkwa'nne' ba tapralj twalj ka' (99), na'
lljadirje' bada'on bnit do radj ya'n? 13 Da
li nia' re, kat yellélereba'n, yewere' kwis ba
balleleba', kerke ba tapralj twalj ka', nna
ni't na'. 14 Ka'kzen' naken ke bida'o ki.
Xallo Dios be'nnen' llia yebá na', bi lle'nre'
kweyi' ni tobe'.

Akre llaya'l gonllo yezi'xhenllo ke be'nn bi'chllo
(Lc. 17:3)

15 'Cha' to be'nn lwelljre gone' to da
xhinnj keré, lechej lellje'rene' di'll llopzre.
Na' cha' wayakbe're' da xhinnjen' bene',
na' wzenaye' keré, ba bayono' be'nn
bi'cho'n gan na', chet ka'. 16 Na' cha' bi lle-
jle' di'llen' llje'renre'n, wenre lewche'e ye
to chop be'nn lwelljre nench na' re'e akre'
ba go'tyoere be'nnen' yecha'a yel kan' llon
ke'en. 17 Na' cha' bi wzenaykze' keré, na'
lewe'e di'll kan' llone'n rao yeololre kan'
nakre lldop ll-llayre lloe'raore Diosen'.
Na' cha' bi wzenaykze' ke yeololre, bill
gonre' txhen. Wenre legone' ka to be'nn
bi nxenra'll Dios, ka no be'nn wachixhje
be'nn llon da xhinnj.

18 'Da li nia' re', yeololte da wchejre
rao yellrio, wllejten yebá, na' yeololte da
yesellre rao yellrion', wayellten yebá.

19 'Na' da yobre nia' re', cha' ntil chopre
rao yellrio ni, na' gonre toze di'll bi dan'
nnábere Diosen', Xa' Dios be'nnen' zo
yebán' gonnkze' dan' nnáberen'. 20 Le gan'
nllay chop chonnre llonre nada' xhen,
ganna' zorenkza' re' txhen.

21 Na'll jabi'y Pedron' lle'e Jesúsen':

—Xanto', bixha cha' to be'nn lwellja' bi
da gone' kia' da wlleyi' nada', ¿bale ras
llaya'l yezi'xhena' ke'e? ¿Zerao gall ras?

22 Na'll lle Jesúsen' le'e:

—Kere nia' zerao gall ras yezi'xhen ke
lwelljren', ni nia' re' wyon chi (70) ras de
gall ras wejen', yezi'xhenre'.

Jesúsen' be'e di'll ke to be'nn bi bxhi'xhene' da llba'y be'nn lwellje' ke'e

23 'Yel llnebia' ke Dios be'nnen' llia
yebán' za'kreben ka ben to be'nn wnebia',
na' llba'y be'nn wen llin ke'e ka' xhmelle',
na' gokra'lle' we'rene' leake' di'll arken'
llba'y ake' ke'e. 24 Ka bzorao llwie' arken'
llba'y totoe', na' bllin be'nn nell be'nnen'
nak be'nn wen llin ke'en llba'ye' chi mir
mell dan' nzi'i talento, na' naken mell xhen
kwis. 25 Na' be'nn na' bibi xhmelle' de
da yeyixhje'n. Na'll be'nn wnebia'n golle'
be'nn wen llin ke'e ka' llje't ake' le'e ren
xho're' na', na' ren xhi'nne' ka', na' ren
yeolol da zjadé ke ake' nench yeyaxhj dan'
llba'y ake'n. 26 Na'll bche'k xhib be'nn
wen llin ke'en rawe', go'tyoere' le'e lle'e
le'e: "Xana', bdapchga yel llxhenra'll kia',
wayonnkza' doxhente dan' llba'ya' ko'on."
27 Na'll baya'chra'll be'nn wnebia'n le'e,
bazi'xhene' dan' llba'ye' ke'en, na'll bsane'
le'e. 28 Bixha ka balloje' rill xane' na',
le balláytere' ye to be'nn lwellje', be'nn
llba'y ke'e ra'te. Na'll le be'xte' le'e, be'xe'
yene', lle'e le'e: "Bayónn dan' llba'yo'
kia'n nna'steke." 29 Na'll be'nn lwellje'n
leska' le bche'kte xhibe' rawe', lle'e le'e:
"Bdapchga yel llxhenra'll kia', wayonnkza'
doxhen dan' llba'ya' ko'on." 30 Bixha
le'en bi bxhi'xhene' ke be'nn lwellje'n,
le gollte' be'nn ka' go'x ake' le'e ko' ake'
le'e rill ya, na' golle' be'nn ka' bi yebej
ake' le'e cha' bi nna yeyixhje' ke'en dan'
llba'ye'n. 31 Na'll be'nn wen llin ka' yela',
ka bre'e akre' kan' benre' be'nnen', na' gok
akre' kwis. Na'll byej ake' rao xan ake'n,
jell ake' le'e kan' benre' be'nn lwellje'n.
32 Na'll goxh be'nn wnebia'n le'e da yobre,
na'll lle'e le'e: "¡Be'nn wen da xhinnj
kwis nakkazo'! Nada' bazi'xhena' ko'o
doxhente dan' llba'yo' kia'n, le go'tyoero'
nada' yezi'xhena'n ko'on. 33 ¿Bixchen bi
baya'chra'llo' be'nn lwelljo'n llba'y ko'on

kan' bena' nada' baya'chra'lla' rwe'?”
34 Na'll goklla'a be'nn wnebia'n kwis, na'll
golle' be'nn ka' bro' ake' le'e lo rill ya ga
yellayrawe', na' bi yellojkze' cha' bi nna
wayixhje' doxhen dan' llba'ye'n.
35 Na'll goll Jesúsen' be'nn ka' non Le'e
txhen na':
—Kan' gon Xa' be'nnen' llia yebán' keré,
cha' bi llazi'xhenre ke lwelljre do yichj do
ra'llre biteze da gon akre' re'.

19

Jesúsen' broe're' bi naken wen wsan xho'r xhyio be'nne
(Mr. 10:1-12; Lc. 16:18)

1 Bayoll bne Jesúsen' yeolol da ki, na'll
baze'e gan' nbane Galilean', na' bala'ye' ye
chla're yeo Jordán na', byeje' gan' nbane
Judea. 2 Na'll be'nn zan zanao Le'e, na'
bayone' be'nn we'e ak.
3 Na'll bale be'nn fariseo ka' jake' gan'
zoe' na', gokra'll ake' kwej ake' Le'e di'll
nench na' ga't da wakw ake' Le'e xhia
chole, na'll lle ake' Le'e:
—¿Wak yera'a to be'nn ren no'r ke'en,
be'nn nchayna'rene', cha' bi llazra'lle' kan'
llon no'r ke'en?
4 Na'll lle'e leake':
—¿Bi nna wrabre kan' nyoj xti'll Diosen'?
Llian kan' bxhe yellrion', na' ben Diosen'
be'nn nelle to be'nn byio na' ye to no're.
5 Na'll bne'e: “Be'nn byio na', wsanra'll
xaxhne'e nench sorene' no'r ke'e na', na'
llop ake' gak ake' ka toze be'nne.” 6 Na' ka'
bill nak ake' chope', ba nak ake' toz be'nne.
Ke len na' be'nn ba bko'd Dios bi gak yela'a
be'nnach leake'.
7 Na'll goll ake' Le'e:
—Cha' ka' naken cha', ¿bixchen bne da
Moisésen', kat to be'nne yera'rén no'r
ke'en, llaya'l chas to yich da we'e no'r ke'en
nench we'n di'll ba bara'a ake'n?
8 Na'll lle Jesúsen' leake':
—Benn da Moisésen' latj yera'rén no'r
kerén', le llwie' yel kan' nak yichjra'llda'o
war keré na'n, na'llen' bne'e ka'. Le
kan' ben Diosen' be'nn nell ka', bi nnello
gokra'lle' yera'a ake'. 9 Na' nada' llepa' re',
noteze be'nn llara'rene' no'r ke'en, na' cha'
bibi do'l de ke no'ren' darene' be'nn yobre,
na' llchayna'rene' ye to no'r yobre, rebze
llone' ka be'nn llzoa xto. Na' noteze be'nn
byio yechayna'rene' no're be'nn bsanra'll
be'nn ke'en, rebze da xhinnjen' llonkze' ka
dan' llonkze be'nnen' darén xho'r be'nne.
10 Na'll be'nn ka' non Jesúsen' txhen lle
ake' Le'e:
—Cha' ka' naken ke be'nn byio ren no'r
ke'en, wenkre chenak bi wchayna'a akse'.
11 Na'll lle'e leake':
—Kere yeolol be'nne chejnie' da ni, toze
be'nn ka' ba bzejnie' Diosen' bi zejen na'.
12 Zjani't be'nn ka', ka llarj akte' bi lle'n
akre' wchayna'a ake'. Na' ni't ye bal be'nn
llaga'nn ka'ze, ni ke be'nn yobre. Leska'
ni't ye bal be'nn bi llchayna'a ake', lle'n
akre' gon ake' xchin Diosen' be'nnen' zo
yebá llnebie'. Lewzenay ka dan' ba bnia'n
cha' Diosen' ba bene' chejnie're.

Jesúsen' benla'ye' bida'o ak
(Mr. 10:13-16; Lc. 18:15-17)

13 Na'll jwa'a ake' bida'o ak rao Jesúsen'
nench wxoa ne'en yichj akbe', na' nnabe'
rao Dios gakrene' leakbe'. Bixha be'nn
ka' non Le'e txhen na', bdil ake' be'nn ka'
nche'e bida'o ka'. 14 Na'll lle Jesúsen' leake':
—Lewe'e latj yed bida'o ka' rawa' ni,
bi wllonre, le be'nn ka' nak ka bida'o
kin', leake'n nak Diosen' txhen be'nnen'
llnebia'.
15 Na'll bayoll bxoa ne'en yichj bida'o ka',
benla'ye leakbe', na'll baze'e.

Be'nn we'o nak be'nn wnia'
(Mr. 10:17-31; Lc. 18:18-30)

16 Na' bllin to be'nn we'o gan' zo Jesúsen',
na' lle'e Le'e:
—Maestro, rwe' nako' be'nn wen, ¿Bi da
wen llaya'l gona' nench ga't yel nban zej-
likane kia'?
17 Na'll lle Jesúsen' le'e:
—¿Bixchen lle'o nada' be'nn wen? Toze
be'nn wen na' zo, Le'en nak Dios. Cha'
lle'nro' ga't yel nban zejlikane ko'o, llaya'l
gono' kan' ne Diosen'.
18 Na'll bne'e:
—¿Bixha da ka'?
Na' Jesúsen' golle' le'e:
—Bi goto' be'nne, bi tareno' xho'r
be'nne, na' bi kwano', bi chirjo' di'll
wenra'll ke lwelljo'. 19 Bdap bara'nn
xaxhna'o, na' bllie' be'nn lwelljo' kan'
nllie're kwino'.
20 Na'll lle be'nn we'on Jesúsen':

—Yeololte da ki ba bena', ka nna naka' bida'ote. ¿Bixha nna yallj gona' nna'?

21 Na'll goll Jesúsen' le'e:

—Cha' lle'nro' gako' kan' lle'ne Diosen', jaye't yeolol da de ko'o, na' mell dan' go'to'n na', be'en be'nn ya'ch, na'll ga't yel wnia' ko'o yebá, na'tell yedo' nnao' nada'.

22 Na' ka bene be'nn wnia'n kan' goll Jesúsen' le'en, gokre' kwis, zayeje' le yel wnia' xhen na' nape'.

23 Na'll lle Jesúsen' be'nn ka' non Le'e txhen na':

—Da li llepa' re', bni' kwis naken ke to be'nn wnia', we'e latj nnebia' Diosen' yichjra'llda'we'. 24 Ni yepa' re' da yobre, sétere te to bayi'xe ban' nzi'i camello lo nay ye'chich, kerke to be'nn wnia' we'e latj nnebia' Diosen' yichjra'llda'we'n.

25 Na'll be'nn ke'e ka' non Le'e txhen na', llabán akre' kan' bne'en, na' lle ake' Le'e:

—¿Noxha yerakzen' cha'?

26 Jesúsen' bwie' leake', na'll golle' leake':

—Be'nnachen' bi gak gone'n, zan Dios na' wak gone' yeololte.

27 Na'll lle Pedron' Le'e:

—Neto' ba bsanra'llto' yeolol da de keto' nench naoto' rwe'. ¿Bixha da wen ga't keto' nna' cha'?

28 Na'll goll Jesúsen' leake':

—Da li nia' re', nada' Be'nnen' Gorj Radj Be'nnach, kat yekob Diosen' yellrio ni, na' nada' kwia' nnebia' kan' llnebia' Dios be'nnen' llia yebán'. Na' re' chllinn na', kwe're kwita'n nnebia're, na' gonre yel koxchis ke chllinn kwen be'nn ka' nak be'nn Israel. 29 Na' noteze be'nne ba bsanra'll rille', bi'che', zane', xaxhne'e, xho're', xhi'nne', na' yellrio ke'e dan' llzenaye' kia'n, Diosen' wayoe' le'e ka do to gayoa (100) ras, ka yeolol da ka' bsanra'lle' na'. Na' leska' ga't yel nban zejlikane ke'e. 30 Na' be'nn zan, nak ake' ka be'nn lliarao nna', wllin lla kat yeyak ake' ka be'nn za'a xhante, na' be'nn ka' nak ake' ka be'nn za'a xhante nna', leake'n yeyak ake' ka be'nn lliarao.

20

Jesúsen' be'e di'll ke be'nn wen llin ak

1 Jesúsen' bne'e:

—Yel llnebia' ke Diosen' llia yebán' llsa'krebra'n ka ke to be'nn nape' to yellrio ga naze' lba uvas. Na' bze'e rillen' to tzir da'o byeje' jatirje' be'nn wen llin gon ake' llin rao yellrio ke'en lla na'. 2 Na' bga'nnrene' di'll be'nn wen llin ka', to denario chixhje' totoe', kon ka llak tlla llin. Na'll bse'le' leake' gan' de llin na'. 3 Na' ka do lladá ga, byeje' gan' llak ya'an, na' bre're' nna lla'll be'nn bi de xchin. 4 Na' lle'e leake': "Lechejrén gan' naza' lba uvas kia'n, lelljén llin, na' wyixhjkza' re' ka llaya'le." Na'll jak be'nn ka'. 5 Da yobre byeje' ka do wawill, na' ka do lladá chonne. Bre're' nna lla'll be'nne bibi llin de ke ake', na'll bse'le' leake' nench lljen ake' llin gan' naze' lba uvas ke'en. 6 Na' ka do lladá ga'y tlle'lre byeje' da yobre, na' bre'llre' nna ni'tll be'nne bibi llin llon ake'. Na'll lle'e leake': "¿Bixchen bi byejre llin?" 7 Na'll lle ake' le'e: "Notno bne neto' lljento' llin." Na'll lle'e leake': "Lechejrén cha', lelljén llin gan' naza' lba uvas kia'n. Na' chixhjkza' re' ka llaya'lkze." Na'll jak be'nn ka'. 8 Na' ka gol na', xan lba uvas na', lle'e be'nn wen llin brao ke'en: "Bayaxh be'nn wen llin ka' nench chixhj akoe', be'nn ka' bra' kan' ba llayoll llin na', sorao' chixhjo', na'tellre chixhjo' be'nn ka' bra' da nelle." 9 Na'll bzorao be'nn wen llin braon' yixhje' zga'tek be'nn ka' bllin lladá ga'ye ba wlle'n, bdixhje' leake' twej denario totoe'. 10 Na' ka bzorao bdixhje' be'nn ka' bzorao tzir na', na' llak akre' cha' chixhjlle' leake' da xhenllen'. Na' tozkze ka bdixhje' yeolol akte'. 11 Na' ka bayoll bxhi'i raxhj be'nn ka', bzorao tzir na', goklla'a ake', bi byazra'll ake' kan' ben xan llin na', na' bchachrén ake' le'e. 12 Ne ake': "Do lla bllayrao neto' rao ze'yen' bento' llin ko'on, na' rebze ka bdixhjo' neto' ren be'nn ka' ben llin to hor wejze." 13 Na' xan llin na' golle' toe': "Be'nn nllie'ra', bitbi da xhinnj llona' keré. ¿Kere bnetello to denario chixhja' re'? 14 Ba bxhi'i raxhjo', wak wayejo', lle'nra' wa'a be'nn ki kon kan' ba benna' rwe', la'kze bra' ake' ba wlle'. 15 Nada' gona' kon ka lle'nra' ren da de kia'. ¿Cha' llakxhe'ro' dan' naka' be'nn wen na'?"

16 Kan' naken na', be'nn zan nak ake' ka be'nn lliarao, na' wllin lla kat yeyak ake' ka

be'nn za'a xhante, na' be'nn ka' nak ake' ka be'nn za'a xhante nna', leake'n yeyak ake' ka be'nn lliarao. Le be'nn zan na' llayaxhe', na' txhonnjze'n llalloj.

Da yobre bdixjwe' Jesúsen' gate' (Mr. 10:32-34; Lc. 18:31-34)

17 Ka bza'a Jesúsen' cheje' Jerusalén na', na' breje' kere be'nn chllinn ka' non Le'e txhen na', na'll golle' leake':

18 —Nna' ba zejllo Jerusalén na', gan' gon ake' nada' rao na'a bxoz wnebia' ka', na' ren be'nn ka' llsedre ke ley dan' bzoj da Moisésen', na' wchoy ake' kia' gata', nada' naka' Be'nn Gorj Radj Be'nnach. 19 Na' gon ake' nada' rao na'a be'nn bi nak be'nn Israel nench wtitj akre' nada', na' chintat ake' nada', na' got ake' nada', wda'a ake' nada' le' yay cruz, na' yeyónn lla na', yebana' radj be'nn wat ka'.

Xhna' Jacobo na' Juan na' bnnabe' kwe' xhi'nne' ka' kwit Jesúsen' katen' nnebie' na' (Mr. 10:35-45)

20 Na'll byej xhi'nn Zebedeo be'nn ka' nzi'i Jacobo ren Juan, na' ren xhna' ake' na', na' bche'k xhib xhna' ake'n rao Jesúsen'. Na' lle'e Le'e:

—Llnnabra' rwe' to okré.

21 Na'll goll Jesúsen' le'e:

—¿Bixha okrén' lle'nro' gona'?

Na'll lle'e Le'e:

—Lle'nra' llopte xhi'nna' ki, kwe' akbe' chla' weje kwito'n kate llin lla nnebia'on.

22 Jesúsen' lle'e Jacobon' ren Juan na':

—Re' ni ke nnézzere ka dan' llnnabren'. ¿Wchoyra'llre tere yel zi' yel ya' ka dan' tia' nada', gak keré kan' gak kia' na'?

Na'll lle ake' Le'e:

—Wzoekzeto'.

23 Na'll lle Jesúsen' leake':

—Da likze tere yel zi' yel ya' ka dan' tia' nada', na' gak keré kan' gak kia'n, zan bi naken rallna' nnia' noxhan' kwe' kwita'n kat llin lla nnebia' na', be'nn ka' ba brej Xa' Dios na'n, leake'n gak kwe' ake' kwita'n.

24 Na'll ka bene be'nn ye chi ke'e ka', kan' bne be'nn ka' chop na', goklla'a ake' leake'. 25 Na'll goxh Jesúsen' yeolole', na' lle'e leake':

—Ba nnézkzere be'nnen' llnebia' toto yell, llon ake' wzenay be'nn ka' nak rallna'a ake', na' be'nn ka' nak be'nn brao llnebia' ake' leake'. 26 Zan bi naken ka' ke re', cha' notezre lle'nere gakre be'nn brao, llaya'l wxhexjra'llre gakrenre lwelljre. 27 Na' cha' notezre lle'nere gakre be'nn lliarao, zga'tek llaya'le gakre ka to be'nn wen llin ke be'nn lwelljre. 28 Ka nakzen kia' nada', Be'nn Gorj Radj Be'nnach, kere za'a nench wzenia'na'a be'nne nada'n, za'a nench wzenia'na' be'nnach, na' llsanra'll kwina' got ake' nada' ni ke xto'l be'nnach.

Jesúsen' bayone' rao chop be'nn lchol (Mr. 10:46-52; Lc. 18:35-43)

29 Na' ka baza'a ake' yell Jericón' be'nn zan ba nao Le'e. 30 Na' chop be'nn lchol zjalli' lloa' nez gan' zayeje' na', na'll ka gokbe'e akre' ba zayej Jesúsen' gan' zjalli' ake'n, na'll besia' ake' ne ake':

—¡Xanto', rwe'n nako' xhi'nn dialla rey David! ¡Baya'chra'llchga neto'!

31 Na' be'nn zan ka' zanao Le'en bdil ake' leake' nench kwe' ake' llize. Na' leake'n yezikre bnne ake' zilljlle:

—¡Xanto', rwe' nako' xhi'nn dialla rey David! ¡Baya'chra'llchga neto'!

32 Na'll brexh Jesúsen', na' goxhe' leake' jake' rawe'n, na'll lle'e leake':

—¿Bixhan' lle'nere gona' ke re'?

33 Na'll lle ake' Le'e:

—Xanto', lle'neto' yere'to'.

34 Jesúsen' baya'chra'lle' leake', na' bdane' yejrao ake'n, na'll le bare'e aktere', na'll bnao ake' Le'e.

21

Jesúsen' byoe' Jerusalén (Mr. 11:1-11; Lc. 19:28-40; Jn. 12 :12-19)

1 Ka ba ll-llin ake' Jerusalén na', na' byej ake' yell dan' nzi'i Betfagé, gan' zo ya' gan' nzi'i Ya' Olivos. Na'll bse'l Jesúsen' chop be'nn ka' non Le'e txhen na', 2 lle'e leake':

—Lechej yell dan' lli' kwite ka'le, na' kat llinre na', na' re're to burr no're da'ba' yay, na' rente to xhi'nnba'. Na' lewsell akba', na' lewche'e akba' ganni. 3 Na' chet ka' no bi ye re', na' leyé ake': "Xanto' na'n yalljre' leakba'. Kat yeyoll na' le yedsán aktetoba'."

4 Gok da ki nench bzoa di'll kan' bzoj be'nnen' be'e xti'll Dios kana', bne'e:

5 Goll be'nn ka' ni't gan' nzi'i Sión na':

"Lewiakero', ba za'a rey kerén',

be'nn maxh da'o nake', na' llie' ko'll to burr da'o,
xhi'nn bayi'x ban' lloa' yoa'."
6 Na'll byej be'nn ka' yell da'on, na' ben
ake' kan' goll Jesúsen' leake'. 7 Na'll bache'e
ake' burren' rente xhi'nnba' da'on gan' ze
Jesúsen', na'll bxoa no xha ake' ko'llba'n,
na'll bllia Jesúsen' ko'llba'n. 8 Be'nn zan
kwis ben ake' Jesúsen' xhen, na' bchirj no
xha ake' tnezen', nench brej burren' len,
na' ye bale' bchoy ake' no xho'z yay, na'
bni't ake'n tnezen'. 9 Na' be'nn ka' lliarao,
ren be'nn ka' nao ko'llre, llosia' ake' ne
ake':
—¡Be'nn za'k be'nn ni, nake' xhi'nn di-
alla rey David! ¡Nak la'y be'nnen' za'a
ganni, be'nn bse'l Xanllo Dios! ¡Dowe'rao
Diosen'!
10 Na' ka byo' Jesúsen' Jerusalén na',
yeolol be'nn ka' lla'a yellen' llabán akre',
na'll ne ake':
—¿Noxha be'nnen' bra' ni lla?
11 Na'll be'nn ka' za'rén Jesúsen', balli'i
ake' xti'll ake'n, goll ake' leake':
—Be'nn nin' Jesús, be'nn za'a yell
Nazaret gan' nbane Galilea, na' lloe' xti'll
Dios.

Jesúsen' bachache' be'nn ka' llon ya'a lia' yoda'o braon'
(Mr. 11:15-19; Lc. 19:45-48; Jn. 2 :13-22)

12 Jesúsen' byoe' lia' yoda'o braon', na'll
bachache' yeolol be'nn ka' llo't, na' be'nn
ka' lla'o. Na'll bllixe' gan' nkwa'a be'nn ka'
mell dan' llcha'a ake'n, na' bllo'nne' gan'
llbe' be'nn ka' llo't plom da'o. 13 Na'll lle'e
leake':
—Nyoj xti'll Diosen': "Rilla'n, naken yo'
ga llaya'l yelwill be'nn nada'", na' re' ba
nonren ka broj ke be'nn wan.
14 Na'll zjak be'nn lchol ka', na' ren be'nn
xhinnj ka' rawe'n, na'll bayone' leake'.
15 Bixha bxoz wnebia' ka', na' ren be'nn
ka' llsedre ke ley dan' bzoj da Moisésen', ka
bre'e akre' yel wak dan' llon Jesúsen', gok-
lla'a ake' kwis, na' leska' blla'a ake' ka ben
akre' besia' bida'o ka' lla'a do lia' yoda'o ne
akbe': "¡Be'nn za'k be'nn ni, nake' xhi'nn
dialla rey David!" 16 Na'll lle ake' Jesúsen':
—¿Zenro' bin' bne bida'o ka'?
Jesúsen' ballie' xti'll ake'n, golle' leake':
—Bénkzera'. ¿Bi nna wrabre kan' nyoj
xti'll Diosen'? Nen:
Ba beno' nench xkwi'd ka',
ren bda'on nna lla'll,
llon akbe' rwe' xhen kwis.
17 Na'll balloje' gan' lla'a be'nn ka', na'
baze'e yellen'. Na' lle' na', go'ye' gan' nzi'i
Betania.

Jesúsen' bene' de'e yay higon' da bibi llia
(Mr. 11:12-14, 20-26)

18 Na' tzir bateyó, bago' ake' nez zjayake'
Jerusalén na' da yobre. Na' bdon Jesúsen'.
19 Na' bre're' to yay higo zon lloa' nezen',
na' jawie' cha' llian daxhix. Na' bibi llian,
xhla'yzen' llia. Na' golle' yayen':
—Billbi daxhix kwiakzo'.
Na'll le byechte yayen'. 20 Na'll babane
be'nn ke'e ka' non Le'e txhen na', ka bre'e
akre' kan' goken, na'll ne ake':
—¿Akre goken le byechte kaze yayen'?
21 Na'llen' lle Jesúsen' leake':
—Da li nia' re', cha' gonlira'llre Diosen',
na' bi gakgánere, wakse gonre kan' bena'
na', na' yech yayen', na' lekze wak yere
ya' ni: "Kwas ganni, na' jasó lo nisda'o
na'le", na' wakse kan' nneren'. 22 Na'
cha' gonlira'llre Diosen', biteze da nnábere
Diosen' kat yelwillren', gonnkze'n.

Yel llnebia' ke Jesúsen'
(Mr. 11:27-33; Lc. 20:1-8)

23 Na'll Jesúsen' byeje' yoda'o braon' da
yobre. Na' ka llroe' llsedre' be'nn ka' lla'a
na', le jabi'yte bxoz wnebia' ka', na' ren
be'nn gor brao ka', llnebia' yell Israelen',
bnnab akre' Le'e:
—¿Bi yel llnebia' napo' llono' da ki? ¿No
benn yel llnebia'n llono'n?
24 Na'll balli'i Jesúsen' xti'll ake'n, lle'e
leake':
—Leska' nada' dekze to da nnabra' re'.
Cha' yelli're xti'lla'n, na'll nnia' bi yel ll-
nebia'n llona' da ki. 25 Lennechk, ¿noxha
bse'l da Juan be'nnen' bchoa be'nne nis?
¿Diosen' bse'l le'e, o cha' be'nnachen'?
Na'll lle lwellj ake':
—Cha' yelloe' Diosen' bse'l le'e, na' ye'e
lli'o: "¿Bixchen ke byejle're ke'e cha'?"
26 Na' bi gak yelloe' be'nnachen' bse'l le'e,
le yeololte be'nne lla'a do ganni llejle' ake'
Diosen' bse'l da Juan na', be'e xti'lle'n, na'
nxholl bi gon akre' lli'o.

27 Na'll balli'i ake' xti'lle'n lle ake' Le'e:
—Bi nnézeto'.
Na'll lle Jesúsen' leake':
—Leska' nada' bi yepa' re' bi yel ll-
nebia'n llona' da ka'.

Di'll da be'e Jesúsen' ka ben chop xhi'nn be'nne

28 Na' Jesúsen' lle'e leake':
—Lewayakbe'chk bi zejen dan' yepa' re'
ni: To be'nne bzo chop xhi'nne', na' golle'
tobe': "Xhi'nna', lle'nra' chejo' nna' lla,
lljeno' llin gan' nazllo lba uvas ka'." 29 Na'll
llebe' le'e: "Ka'a, bi cha'a." Na' bdere
bayátebe', na'll byejbe'. 30 Na'll byeje' gan'
zo xhi'nne'n ye to, na'll lle'ebe' kan' gol-
lkze' bi bi'chbe' na'. Bi na' le bchebtebe'
llebe' le'e: "Wakse, na' cha'a." Na' bi
byejbe'. 31 Lennechk, ¿norbe' bi ki chop ben
kan' gokra'll xabe'n?
Na'll lle ake' le'e:
—Bi nell na'.
Na'll lle Jesúsen' leake':
—Ka naksen. Di'll likze nia' re', be'nn
wachixhj ka', na' no'r re'e ka', wyobll
wzenay ake' ke Diosen' nnebie' lo ra'llda'o
ake' kerke re'. 32 Ka nak da Juan be'nnen'
bchoa be'nne nis, badsorene' re' ganni, na'
bdixjwe're' re' kan' llaya'l gonre. Na' bi
byejle're ke'e. Na' be'nn wachixhj ka', na'
ren no're re'e ka' byejle' ake' ke'e. Bixha
re', kate gokbe're kan' ben be'nn ka' ba
byejle' ake' ke'e, na' bi bayátere da xhinnj
kerén' chejle're ke'e.

Jesúsen' be'e di'll ka ben be'nn wen llin be'nn bi llon wen
(Mr. 12:1-12; Lc. 20:9-19)

33 'Lewzenay ke ye to di'll we'rena' re' ni.
Bzo to be'nn goze' chkwe' xhen lba uvas
rao yellrio ke'en, na' bzechje'n re'je. Na'
bencha'we' to ga wsie' uvas ka'. Na'll bene'
ye to da nak sibe ga lljakwa'a be'nn ka' gap
ake' lba uvas ka'.
'Na' bkwa'nne' yellrion' rao na'a be'nn
yezie' bi dan' we'en na', na'll bze'e zeje'
zi'te. 34 Ka bllin lla yezi'i ake' dan' goz ake'
na', bse'le' be'nn wen llin ke'e ka' gan' lla'a
be'nn ka' none' rallna'a lba uvas ka', nench
yezi'i ake' ra't ka to dan' llaya'l yezie'n.
35 Bixha be'nn ka' nak rao na'a len na', be'x
ake' be'nn ka' bse'le'n, toe' bdin ake' yay,
ye toe' bet ake', na' ye toe' bchekw ake' le'e
yej. 36 Na'll bse'l xan ake'n be'nn zanll ka
be'nn nell ka', na' lekze ka' ben akre' be'nn
ka'.
37 'Na'll bse'le' xhi'nnkze', llakre'
xhi'nne' na', wap akebe' bara'nne. 38 Bixha
be'nn ka' nak rallna'a lba uvas ka', ka bre'e
akre' xhi'nne'n, na'll lle lwellj ake': "Be'nn
ni yega'nn ren yellrio ke xe'en kat gate'.
Lecho'o lljetlloe' nench yega'nnrenllon
lli'o." 39 Na'll be'x ake' le'e, babej ake' le'e
gan' lla'a lba uvas ka', na'll bet ake' le'e.
40 Bayoll be'e Jesúsen' di'll ka', bne'e:
—¿Akxha llákere gon xan yellrion' ke
be'nn ka', bkwa'nnrene' lba uvas ke'e ka'
kat yellinkze kwine'?
41 Na'll balli'i ake' xti'lle'n ne ake':
—Be'nn wen da xhinnj ka' gote', na' bi
yeya'chra'lle' leake', na' yeyone' yellrion'
rallna'a be'nn yobre be'nn gon wen, yeyoe'
ake' le'e ka to da llaya'le'.
42 Na'll lle Jesúsen' leake':
—¿Bi nna wrabre kan' nyoj xti'll Diosen'?
Nen:
Yej dan' bi byo'ra'll be'nn wen yo' ka',
gonrén ake' llin,
len na' ba naken yej skin.
Da nan' ben Xanllo Diosen',
na' naken da yebánello kwis.
43 Ke len na' llepa' re', re' bi llzenayre
ke Dios, kwej yichje' re', na' kweje' be'nn
yobre be'nn wzenay ke'e, nench nnebie'
yichjra'llda'o ake'. 44 Ka nak yejen', noteze
be'nn yale' rawen wachje', na' chet ka' bix
yejen' ko'lle', wchochjten le'e.
45 Na' ka bene bxoz wnebia' ka', na'
ren be'nn fariseo ka' di'llen' be'e Jesúsen',
gokbe'e akre' ke leakse'n bne'e ka'. 46 Na'll
gokra'll ake' go'x ake' Le'e, na' blleb ake' bi
gone be'nn ka' leake', le be'nn lla'a rao yell
na'n, ba byejle' ake' ke'e, nake' be'nn lloe'
xti'll Dios.

22

Jesúsen' bsa'krebre' ka ke to be'nn ben lnni bchayna'a xhi'nne'

1 Da yobre be'rén Jesúsen' be'nn ka' di'll
lle'e leake':
2 —Yel llnebia' ke Diosen', llonen rebe ka
dan' gok ke be'nn ni. Bzo to be'nn wnebia'
bene' gaxt ka bchayna'a xhi'nne'n. 3 Na'
bllin lla sorao lnnin', na' bse'le' be'nn wen
llin ke'e ka', jalwill ake' be'nn ka' bene'

yexh chej ake' lnni na', bixha nono gokra'll chej lnni ke'en. 4 Na'll golle' ye txhonnj be'nn wen llin ke'e ka': “Lelljell be'nn ka' ba bena' yexhen' yed ake', ba bsinia' da gaollo. Ba beta' bayi'x ak ba zerao nak ba xhen. Na' ye akre' yed ake' gaollo dan' ba bsinia' na'.” 5 Na' be'nn ka' bene' yexhen' ben ake' kaze. Toe' byeje' jawie' yellrio ke'e, na' ye toe' byeje' jaxinnje' bi da go'te'. 6 Na' ye bal ake' be'x ake' be'nn wen llin ke be'nn wnebia'n, baso'n ake' zi' ke ake', na' bet ake' leake'. 7 Na'll ka bene be'nn wnebia'n kan' goken, na' goklle'e. Na' bse'le' waka'a ya ke'e ka' jet ake' be'nn ka' baso't be'nn wen llin ke'e ka', na' bzey ake' rall ake'n. 8 Na'll golle' be'nn wen llin ke'e ka': “Ba bsinia' dan' gaollo rao lnnin', na' ka nak be'nn ka' bena' yexhen' nakbie' bi za'k ake' yed ake'. 9 Lechej lelljatá yeolol nez, na' leyé yeolol be'nn yellayre yed ake' lnnin'.” 10 Na'll byej be'nn wen llin ka' yeolol nez ka', na'll jatop ake' kon yeolol be'nne badil akre', no be'nn wen, na' ren be'nn wen da xhinnj, nench balla'a lo yo' gan' llak lnni na'.

11 'Bixha ka byo' be'nn wnebia'n jawie' be'nn ka' lla'a na', na' bre're' to be'nne bi nake' ra'll dan' llaya'l gake' rao lnni na'. 12 Na'll lle'e le'e: “Be'nn nllie'ra', ¿akre gok byo' ganni, le bi nako' ra'll dan' llaya'l gako'?” Be'nn na' bibi ballelre' akre ye'e le'e. 13 Na'll goll be'nn wnebia'n be'nn wen llin ke'e ka', wchej ake' nia'ne'e nench yebej ake' le'e, lljalek ake' le'e gan' nak xchol, na' kwelle' gaoxoxj laye'. 14 Le be'nn zan na' llayaxhe', na' txhonnjze'n llalloj.

Dan' llaya'l gaxhj rao be'nn llnebia' (Mr. 12:13-17; Lc. 20:20-26)

15 Na' be'nn fariseo ka' bdop ake', na' llayirj ake' akren' gon ake', nench kwej ake' Jesúsen' di'll da wde' akre', na' gao ake' xhia ke'e. 16 Na' be'nn fariseo ka', bse'l ake' be'nne nak ake' txhen, na' ren ye bale be'nn llon Herodes txhen, nench jell ake' Jesúsen':

—Maestro, nnézeto' zotezo' lloe'o di'll li, na' llzejnie'ro' be'nne dan' llazra'll Diosen' gonllo, na' bi llwia'o cha' bi ne be'nn ka', le kere llwia'o ka nak yichjrao be'nnach. 17 Ke len na' zadnnábeto' rwe'. ¿Naken wen no chixhj da llaya'l chixhjllo rao be'nnen' nak le zeraoze wnebia', be'nnen' llia Roma, cha' bi naken wen?

18 Na' Jesúsen' bayakbe're' ka da xhinnjen' yo' lo yichjra'llda'o ake' na', na'll lle'e leake':

—Re' be'nn chop rao. ¿Bixchen lle'nere wllixre nada' ren xti'lla'n? 19 Lewroe'chek nada' to mell dan' yixhjren'.

Na'll be'e ake' Le'e to mell dan' nzi'i denario. 20 Na'll bnnabe Jesúsen' leake':

—¿Noxha raon' da'a le' mell ni? ¿No ran' nyoj le' ni?

21 Na'll lle ake' Le'e:

—Ke César be'nnen' nak be'nn wnebia'n lli' Roman'.

Na'll lle'e leake':

—Da nak ke César lewayoe'n le'e; na' da llaya'l we're Dios, lewe'n Dios.

22 Na'll ka ben akre' ka', babán akre' na' bsan ake', na'll zjayake'.

Bnnab ake' akren' gak kat yebán be'nn wat ka' (Mr. 12:18-27; Lc. 20:27-40)

23 Na' rao lla na', ballín be'nn saduceo ka' gan' zo Jesúsen'. Be'nn ka' ne bi yebán be'nn wat ka', na'll bnnab akre' Jesúsen', lle ake' Le'e:

24 —Maestro, da Moisésen' bne'e, cha' to be'nn byio nchayne'e, na' cha' gate', na' nono xhi'nne' so, na' no be'nn bi'che' llaya'l yechayne'e ren no'r wazeben', nench nni't xhi'nn dialla ke bi'che'n. 25 Na' radjto' ni bzo be'nn gok gall bi'che', be'nn nellen' bchayne'e, na' gote' nono xhi'nne' bzo. Na'll be'nn wllope na', bachayna'rene' no'r wazeb na'. 26 Na' leska' gote', na' nono xhi'nne' bzo. Na' leska' gok ke be'nn wyonne na', bllinte yeolol be'nn gall ka', toz ka' gok ke ake'. 27 Na' bayoll got yeolol be'nn ka', na'll gotrén no'r na'. 28 Na' kat yebán ake' radj be'nn wat ka', ¿noxhare be'nn gall ka' gak xho're le'e? Le yeololte'n bchayna'rén ake' le'e.

29 Na'll lle Jesúsen' leake':

—Kreren' llonre dan' nere ka', bi nnézere kan' llia xti'll Diosen' dan' nyojen, bi nombia're yel wak ke'en. 30 Katen' yebán be'nn wat ka', billbi wchayna'a gak, le gak ake' ka angl be'nn zjazó yebá. 31 Na' ka nak dan' yebán be'nn wat ka', ¿bi nna wrabre da

ni, kan' nyoj xti'll Diosen'? Nen: 32 “Nada' naka' Dios ke Abraham, na' Dios ke Isaac, na' Dios ke Jacob.” Le Diosen' bi nake' Dios ke be'nn wat, nakse' Dios ke be'nn ban.

33 Be'nn ka' ndopen' babán akre', ka ben akre' di'll dan' bzejnie're' leake'n.

Dan' nakll da brao llaya'l gonllo (Mr. 12:28-34)

34 Ka bnneze be'nn fariseo ka', bzoalli Jesúsen' be'nn saduceo ka', na'll badop ake' jake' rawe'n. 35 Na' to be'nn nsed ley dan' bzoj da Moisésen', gokra'lle' kweje' Jesúsen' di'll, na' lle'e Le'e:

36 —Maestro, ¿noren' nakll da brao dan' nllia Diosen' bia'a gonllo?

37 Na'll goll Jesúsen' le'e:

—“Llie'ro' Dios do yichj do ra'llo' ga zeraoze.” 38 Da nin' nak da nell da lliarao gonllo. 39 Na' da wllope na', ka rebze naksen ren da nell na': “Llie'ro' be'nn lwelljo', kan' nllie'ro' kwino'.” 40 Chop da kin' nllia Diosen' bia'a gonllo, no'xe'n doxhen dan' bzoj da Moisésen', na' dan' bzoj be'nn ka' be'e xti'll Diosen' kana'.

¿No nak dialla Criston'? (Mr. 12:35-37; Lc. 20:41-44)

41 Na' ndop bllay be'nn fariseo ka', na' bnnabe Jesúsen' leake':

42 —¿Bi xhbab llonre ke Criston' be'nnen' brej Diosen' yednnebia'n? ¿No xhi'nn dialla nake'?

Na'll lle ake' Le'e:

—Xhi'nn dialla da rey Daviden'.

43 Na'll lle Jesúsen' leake':

—Cha' ka' naken cha', ¿bixchen kan' broe' Spíritu ke Diosen' Daviden', bne'e Cristo na'n nak Xane'? Na'llen' bzoje' bne'e:

44 Xanllo Diosen' golle' Xana'n:

“Blle' kwita' ni nnebia'reno' nada',
na'll gona' yeolol be'nn llwie rwe', wxhexj
yichj ake' wzenay ake' ko'o.”

45 ¿Na' cha' Daviden' golle' le'e “Xana'”, akxha gak nnello nak Criston' xhi'nn dialla da rey David?

46 Na'll nollno gokse yelli'i xti'lle'n. Na' lla na'te, nollno bayaxhjkze billre nnab akre' Jesúsen'.

23

Jesúsen' golle' be'nn fariseo ka', na' be'nn ka' llsedre ke leyen' de do'l ke ake' (Mr. 12:38-40; Lc. 11:37-54; 20:45-47)

1 Jesúsen' bzorawe' be'rene' be'nn ke'e ka' di'll, be'nn ka' non Le'e txhen na', ren be'nn ka' bllay gan' zoe' na', na' bne'e:

2 —Be'nn ka' llsedre ke leyen' na', ren be'nn fariseo ka', ba zjalan ake' latj ke da Moisésen'. 3 Na' wzenayre kat we'e ake' di'll, kan' ne xti'll Dios na', na' gonre kan' ne ake'n. Zan bi gonre kan' llon leake'n, le bi llon ake' kan' ne ake' na'. 4 Le ley ke ake'n naken ka to yoa' zi', da nono soe wa'a, len na' lle'n akre' wa'a be'nn yobre len, na' bi llwa'a ake'n leake', na' ni ke llda'ba'y akze' gon ake' kan' ne ake' na'. 5 Ka nak be'nn ki yeolol dan' llon ake'n, llon ake'n ga re'e be'nne leake', nench gon ake' leake' xhen. Da xhen non ake' yich ka', nchej ake' do na'a ake', do roxhga ake' gan' llia xti'll Diosen'. Na' da tonn xhen non xha ake'n. 6 Na' llawé akre' lljache' ake' ga lljache' be'nn brao ka', katen' lljake' ga llak no lnni, na' kat llej ake' yoda'o ke ake'n. 7 Llawé akre' gap be'nne leake' bara'nne kate llallay akre' leake' do lao ya'a. Na' llawé akre' ye be'nne leake': “Rabí, Rabí” (da ni lle'nen nen be'nn llzejnie' be'nne).

8 ’Zan re' bi yewere ye be'nne re' Rabí, le toze nada' Criston' naka' be'nn llzejnie' be'nne. Na' yeololre nakre ka bi'ch lwelljre. 9 Na' leska' bi yezre' noteze be'nne: “Xa”, le toze Dios be'nnen' zo yebán' nak Xallo. 10 Na' bi yewere cha' ye be'nne re': “Xana'”, le toz nada' Criston' naka' ka be'nn lliarao raore. 11 Cha' nol re' nakre be'nn brao, llaya'l wxhexjra'llre gakrén lwelljre. 12 Le noteze be'nne llayone' xhen kwine', Dios na' gone' sie' to zdo', na' be'nne llxhexjra'll rawe', Dios na' gone' gake' xhen.

13 ’Zan ¡nya'chraz naken keré llroe' llsedre ke leyen', na' re' be'nn fariseo! ¡Nakre be'nn chop rao! Llonre ka'kze be'nn llsej yebá ke Xanllo Diosen'. Na' ni ke lldez re', na' ni ke lloe'zre latj te be'nn yobre.

14 ’Na' ¡nya'chraz gak keré llsedre ke ley dan' bzoj da Moisésen', na' re' be'nn fariseo! ¡Nakre be'nn chop rao! Llka're no yo' ke no'r wazeb ka', na' da llde're kat

llalwillre Diosen', scha llzere lloe're di'll. Wallayraollre kerke nollre be'nn llon da xhinnj.

15 'Na' ¡nya'chraz gak keré llsedre ke ley dan' bzoj da Moisésen', na' re' be'nn fariseo! ¡Nakre be'nn chop rao! Llejteze llejre, lljatirjre be'nn zi'te, be'nn gonrén re' txhen; ke chop rasre wallayrao ake', ka nak bazi'i ake' dan' llroe' llsédere na', na' llak aklle' be'nn wen da xhinnj ka re'.

16 '¡Nya'chraz gak keré! ¡Nakre ka be'nn lchol, be'nn llgo' ye to be'nn yobre nez! Nere noteze be'nne cha' ne'e: "Yoda'o braon' llzoa'n, di'll lin' lloa'a", na' nere kere bi zejen kan' bne'en. Zan cha' ne'e: "Yeolol bi da nak de ya cha'o nzi'i oro dan' de lo yoda'on llzoa'n, di'll lin' lloa'a", na'll nere llaya'l gone' kan' bne'en. 17 ¡Re' nakre' ka to be'nn lchol bi llejnie're! ¿Llákere cha' dan' nak de ya cha'o dan' nzi'i oro, za'kllen kerke yoda'o gan' xhoan nak la'yen' na'? 18 Na' leska' nere cha' to be'nn ne'e: "Rao bkoy gan' llxoa ake' dan' lloe'rao ake' Dios llzoa'n, di'll lin' lloa'a", na' nere bi zejen kan' bne'en. Zan cha' ne'e: "Dan' xhoa rao bkoy lo yoda'o na', llzoa'n, di'll lin' lloa'a", na'llen' nere llaya'l gone' kan' bne'en. 19 ¡Re' nakre ka be'nn lchole bi llejnie're! ¿Llákere cha' za'kll dan' xhoa rao bkoyen', kerke bkoy ke Diosen' gan' xhoan nak la'yen' na'? 20 Le cha' to be'nne ne'e: "Rao bkoy dan' zo lo yoda'on llzoa'n, di'll lin' lloa'a", renkze dan' xhoa rao bkoy na', ba llzoe' chet ka' ne'e ka'. 21 Na' cha' be'nne ne'e: "Yoda'on llzoa'n, di'll lin' lloa'a", lekze ka' Diosen' llzoe' chet ka', le na'kzen' zo Diosen'. 22 Na' cha' to be'nn ne'e: "Yebán' llzoa'n, di'll lin' lloa'a", Dios na'kzen' llzoe' chet ka', le na'n zo Diosen' llnebie'.

23 '¡Nya'chraz gak keré llsedre ke ley dan' bzoj da Moisésen', na' re' be'nn fariseo! ¡Nakre be'nn chop rao! La'kze lloe'tere Diosen' ra't wej toto kwen yi'x da llazre, da ka' nzi'i anis, na' comino, na' menta, na' billre yi'xe, na' llsanra'llre, bill llzenayre ke da ka' nak da lliaraoll gonllo, kan' ne xti'll Diosen' gan' nen llaya'l gonre da nak wen rao Dios, na' llaya'l yeya'chra'llre lwellj be'nnachre, na' llaya'l gonre dan' ba bnere gonre. Na' da kin' nakll da llia bia'll gonre, na' bi kwej yichjre bi we're da ka' lloe'kzre Dios na'. 24 ¡Nakre ka be'nn lchol, be'nn llgo' ye to be'nn yobre nez! Rebze llonre ka to be'nne llabej bebe da'o riz yo' loe dan' lle'je'n, na' bi llakbe're' cha' lle'je'n, na' llebe' da xhenll.

25 '¡Nya'chraz naken keré llsedre ke ley dan' bzoj da Moisésen', na' re' be'nn fariseo! ¡Nakre be'nn chop rao! Nakre ka ye'nn da to ko'llze llyibe', bi llyibe' loe. Na' llake be'nne re' nakre be'nn wen, rencha' lo yichjra'llda'oren' zera'llre bi da de ke be'nne, na' llawere llaka'ren. 26 ¡Re' be'nn fariseo, nchol yichjra'llda'ore! Leyeyate da xhinnj kerén', nench gakre be'nn wen. Na'll gakre ka to ye'nn dan' yibe ko'lle ren loe.

27 '¡Nya'chraz naken keré llsedre ke ley dan' bzoj da Moisésen', na' re' be'nn fariseo! ¡Nakre be'nn chop rao! Nakre ka to ba, da none' nbaraz ko'llre, na' loere lla'n llit ke be'nn wat, na' yeolol da bi nak yall. 28 Ka'n llonren', na' llake be'nn re', nakre be'nn wen, rencha' lo ra'llda'oren' nakre be'nn chop rao, na' be'nn wen da xhinnj kwis.

29 '¡Nya'chraz naken keré llsedre ke ley dan' bzoj da Moisésen', na' re' be'nn fariseo! ¡Nakre be'nn chop rao! Llon-cha'ore lloa' ba ke be'nn ka' be'e xti'll Dios kana', na' lloncha'ore lloa' ba ke yezikre be'nn gok be'nn wen. 30 Na' nere: "Chenak lli'o ba zollo kan' bzo xozxta'ollo ka', bi benrén aklloe' txhen, got ake' be'nn ka' be'e xti'll Diosen' kana'." 31 Na' dan' llonren' llroe'n toz ka naksren' kan' gok da xozxta'ore ka', bet be'nn ka' be'e xti'll Diosen' kana'. 32 ¡Lewzeraochaze legón bi ka da zban ka', bill go'le gon da xozxta'ore ka'!

33 '¡Re' nakre be'nn zban, na' be'nn wx-hiye'e, llonre ka bele! ¿Akre gonre nench gak yerare lo yi' gabil, gan' ba nwia Diosen' wase'le' re'? 34 Ke len na', wse'la' be'nn we'rene' re' xti'lla'n, na' no be'nn si'n, na' nollre be'nn wzejnie're re' xti'lla'n. Na' re' gotre bale', wda'a akre' le' yay cruz, na' ye bale' chintatre do lo yoda'o keré na', na' ye bale' wrayre, lljake' gateze yell. 35 Na' dan' gonre ka', gapre do'l ke yel got ke be'nn wen ka', ba got rao yellrio ni, bxhi'zen kan' brarj xchen da Abel, be'nnen' gok be'nn wen rao Dios, na' bayollten ke da Zacarías xhi'nn da Berequías. Le Zacaríasen' bet

xozxta'ore ka' le'e radj yoda'o za llinl-llo gan' zo bkoyen'. 36 Di'll li nia' re', re' nbanre nna', ko'llre xhoa yel got ke yeolol be'nn ka' baso't xozxta'ore ka'.

Jesúsen' gokre kwis ni ke be'nn Jerusalén ka'
(Lc. 13:34-35)

37 'Re' be'nn Jerusalén, llotre be'nn ka' ba bse'l Diosen' lladzejnie're re' xti'lle'n, na' ba bchekwre leake' yej. Da zan ras gokra'lla' yetopa' re', ka llon to bellj ba nche'e xhi'nne, llatobba' leakba' lo xirba'n, na' bi gokra'llre. 38 Na' yell kerén' yega'nnchgan ka to dan' nzanra'll. 39 Na' ni llepa' re', bill re're nada' llinte lla nnere': "Nbaraz ba za'a be'nnen' nse'l Xanllo Diosen' ganni nnebie'."

24

Jesúsen' bdixjwe're' wllin lla yechinnj ake' yoda'o braon'
(Mr. 13:1-2; Lc. 21:5-6)

1 Na' ka ba llaza'a Jesúsen' yoda'o braon', zayeje' ga yobre, jabi'y be'nn ke'e ka' non Le'e txhen na' gan' ze'en, na' bzorao ll-roe' akre' Le'e yoda'on katken' naken na'. 2 Na'll balli'i Jesúsen' xti'll ake'n, bne'e:

—¿Llre're katken' naken na'? Da li nia' re', ni to yej ki zjankwa'a ganni, no'x lwellje bi yega'nnen. Yeololen yeyinnj aken.

Kan' gak kat ba zo rez wayoll yellrion'
(Mr. 13:3-23; Lc. 21:7-24; 17:22-24)

3 Na' lli' Jesúsen' rao ya' gan' nzi'i Ya' Olivos, jabi'y be'nn ka' non Le'e txhen na' kwite'n, na' lle ake' Le'e:

—Lle'neto' nnézeto' baten' gak da ka'. Na' ¿akre gak nnézeto' katen' ba zo bawze yedo', na' ba rez yeyoll yellrion'?

4 Na'll balli'i Jesúsen' xti'll ake'n:

—Lewiá kwasro nono siye'e re'. 5 Le zan be'nne llach yellrio ni, be'nn ye'ne wlan ake' latj kia' ni, na' nne ake': "Nada'n Cristo." Na' be'nn zan gore siye'e ake'. 6 Na' sorao yénere llak wdile do gateze, na' yénere wak wdile, na' bi llebre, le ka' llaya'lkze gaken. Na' kere le wayollte yell-rion'. 7 Le til toto yell, yell xhen ren ye to yell xhen, na' kwe' yillwe', na' ga't win, na' xo' do gateze. 8 Yeolol da ki gaken, na' naken ka ga zorao yel lley llra.

9 'Na' be'nn ka' lla'a gateze yell, wie akre' re' dan' llonlira'llre nada'n, na' gon ake' re' rao na'a be'nn ka' llwie re', na' wsa'kzi' ake' re', na' got ake' re'. 10 Na' kana' be'nn zan be'nn ba llonlira'll ake' nada', kwej yichj ake' bill gonlira'll ake' nada'. Na' leska' wayechj ake' gon lwellj ake' rao na'a be'nn ka' llwie leake'n. 11 Na' be'nn zan siye'e ake' ne ake': "Xti'll Diosen' llyixjwe'ra'", nench siye'e ake' be'nn zan. 12 Na' ka naken ba llak da ke nxhia na', be'nn zanll be'nn ka' yeso'n da xhinnjen', na' wsan ake' bill llie' lwellj ake'. 13 Na' noteze gonzidra'lle, na' bi kwej yichje' dan' llonlira'lle' nada'n llinte gate', le'en yerá. 14 Na' lljak be'nne doxhen yell-rion', lljatixjwe' akre' Di'll Wen na', nench nneze be'nnachen' llaya'le wzenaye' ke Dios, nench nnebie' lo ra'llda'o ake'n, na' kate ba bnneze be'nne lla'a do gateze, kana'llen' yeyoll yellrion'.

15 'Daniel be'nnen' bdixjwe're xti'll Diosen' kana', bzoje' ke da zban kwis, dan' wxinnj latjen' gan' llonlira'll-llo Diosen'. Na' kat re're ba bllin dan' gan' zo yoda'o braon' (be'nne llrabe da ni llaya'le chejnie're'n), 16 kana' be'nn lla'a gan' nbane Judea, llaya'l wxhonnj ake' lljake' do ya' da'ore. 17 Na' be'nn dá do yichjo ke'e, bi yeyetje' yetop xchinraze da de lo yo' rille'n. 18 Na' be'nn dá yi'xe, bi yeyeje rille' lljaxhie' xhara'ne. 19 ¡Nya'chraz naken ke no'r ka' nna noa' bda'o, na' no'r ka' llwa'll bda'o lo lla na'! 20 Lennabe rao Dios bi wxhonnjre kat llak zay, na' rao lla nba'nne. 21 Le wa't yel zi' yel ya', ka bi nna ga'ten rao yellrio ni, na' yeyoll na', billbi ga'te ye to ka len. 22 Na' chenak Xanllo Diosen' bi yeza'che' llan' gak ka', nono yerakze; zan waza'che'n, ni ke dan' nllie're' be'nn ka' ba breje' llonlira'll Le'e na'.

23 'Kana' cha' no ye re': "Lewiá, ni zo Criston' be'nnen' brej Diosen' nnebie'", na' "Lewiá, na' zoe'", bi chejle're. 24 Le chas be'nn wxhiye'e, be'nn gakra'll ake' wlan ake' latj kia' ni, na' gon ake' ka be'nn lloe' xti'll Dios. Na' gon akte' yel wak da re'e be'nne, na' billre da yebán akre', nench siye'e ake' leake'. Na' rente be'nn ka' ba

brej Diosen' nak Xhi'nne', ye'ne be'nn wx-
hiye'e ka' siye'e ake', cha' gak siye'e ake'
leake'. 25 Ba nnézere kan' gaken, le bakze
bdixjwe'ra' re' yeolol dan' gaken. 26 Na'
cha' no ye re': “Latj dach na' zo Criston'”, bi
chejle're, na' cha' ye ake' re': “Zot Criston'
lo yo' na'”, bi chejle're ke ake'. 27 Kan'
llak kat llep yes llseni'n doxhen le' yebán',
lekze ka'n gak kat llin lla yeda' da yobre,
nada' Be'nnen' Gorj Radj Be'nnach yeda'
da yobre, na' yeolol be'nne re'e akre' nada'.
28 Ni llonen ka ke be'nnen' ne: “Gan' de ba
wat na'n ll-llay chod ka'.”

Kan' gak kat yed Jesucriston' da yobre (Mr. 13:24-37; Lc. 21:25-33; 17:26-30, 34-36)

29 'Na' kat yeyoll yel llza'kzi' ke
be'nnachen', willen' yeyaken xchole, na'
beon' bill wseni'n, na' berj ka' ra'll aken
le' yebán', na' yeolol da llre'llo le' yebán',
gak aken ka llak yellrion' kat llxho'.
30 Kana'll be'nn lla'a yellrion' re'e akre'
nada' Be'nnen' Gorj Radj Be'nnach, llia'
radj bej ren yel wak xhen kia'n ren yel
be'nn za'k kia'n, na' be'nn lla'a gateze yell
ka' zjalla'a rao yellrion' kwell ake' kwis.
31 Na' katen' yeda'n, kwell to trompet zillje,
na' llach angl kia' ka', yetop ake' be'nn ka'
doxhente yellrio, be'nn ka' ba breja' nak
ake' nada' txhen doxhente yellrio, na' ga
zeraoze nak zi'te.
32 'Lewzenay ke wsa'krebra'n ka to yay
higo: Kate llaga' xhla'yen', llaga'n la'y
lle'ne, ba nnézere ba zo nez yera' yej. 33 Na'
leska' kat re're ba llak da ke nxhia, ka'n ba
bnia' na', kana'll nnézere ba zo rez yeda' da
yobre. 34 Da li nia' re', be'nn ka' lla'a nna',
nna nban akte' kate sorao gak da ki. 35 Ka
nak yebán' ren yellrion' wllin lla kat te ke,
zan ka nak xti'lla'n kere da te ke ka'zen'.
36 'Zan nono nneze bi llan', bi horen' gak
ka', ni angl ka' ni't yebá na', ni nada'. Toze
Xa' Dios na' nnezre'.
37 'Kan' gok ka llan' bzo da Noén', kan'
gakse katen' yeda' nada' da yobre, naka'
Be'nn Gorj Radj Be'nnach. 38 Le kan' gok
kan' za yerabj ake' nisen', kan' bzo da
Noén', lla'a ake' lle'j llao ake', na' llchayna'a
ake' lloe' ake' yel wachayna'a ke no xhi'nn
ake', nna llon akte' ka'n bllin lla byo' da
Noén' lo barcon'. 39 Ni ke gokbe'e akzre'
bin' gak, ka gokll yejsi'o xhen na', na'
babia nisen', kana'll gokbe'e akre'. Lekze
ka'n gakze kat yeda' da yobre, kana'llen'
yeyakbe'e akre'. 40 Kana'n chop be'nn ni't
yi'xe, toe' yezia' na' ye toe' yekwa'nna'.
41 Na' chop no're ze llot ake', toe' yezia' na'
ye toe' yekwa'nna'.
42 'Ke len na' lesó lekweze, le bi nnézere
bi lla ya'nne yeda' da yobre, nada'n naka'
Xanre. 43 Legón xhbab ke da ni, cha' nneze
xan yo'n do bi hor ya'nnen' llin be'nn wan
na' rille'n, na' bi taskze' nench bi we'e
latj cho' be'nnen' rille'n kwane' xchinraze'.
44 Ke len na', lesó lekweze batkren' yeda'
da yobre, le katen' bi llonre xhbab yeda',
kana'n yeda' nada', Be'nnen' Gorj Radj
Be'nnach.

Be'nn wen llin bi llon wen (Lc. 12:41-48)

45 'Notezre cha' zore rez batteze, nakre
ka to be'nn wen llin be'nn nak be'nn si'n,
na' be'nn llon da llaya'l gone'. Na' cha' to
be'nn wen llin llone' wen kwis, na'll gon
xane'n rallne'e rille'n, na' we'e da yesa'o
be'nn wen llin ka', kat llaya'l gao ake'.
46 Na' cha' be'nn wen llin ke'en, llonteze'
kon kan' goll xane'n le'e, nbaraz soe' kat
yellín xane'n. 47 Di'll li nia' re', xane'n gone'
rallne'e yeolol da de ke'e. 48 Zan cha' nake'
be'nn wen llin xhawatraz, na' gone' xh-
bab ne'e: “Ba ll-llere xana'n, bi yeyedze'.”
49 Na'll sorawe' tilrene' be'nn lwellje' ka',
na' ye'j gaoxene' ren nollre be'nn wazó.
50 Na'll yellín xane'n to lla bi nnezre', na'
yedo'lre' le'e. 51 Na' dan' bi llone' wen na',
xane'n chintate' le'e, na' lljazoe' le'e radj
be'nn chop rao ka', ganna' lljallell ake' to
gaoxoxj lay ake'.

25

Jesúsen' bsa'krebre' kan' ben chi no'r we'o

1 Leska' bne Jesúsen':
—Nna' wa'a di'll kan' gak kat nnebia'
Dios, be'nnen' zo yebán', llonen rebze kan'
gok ke chi no'r we'o. Na' zjano'x ake' twej
da llseni' ke ake', jake' jalexh ake' yelloj
be'nn byion' llchayna'n. 2 Na' ga'y no'r ka'
bza'a nak ake' be'nn llejnie', na' ye ga'ye
nak ake' be'nn xhawatraz. 3 No'r xhawa-
traz ka' bi be'x ake' lmet ceit da gonrén ake'

llin, kat yebill dan' yoll lo dan' llseni' ke
ake'n. 4 Na' no'r ka' llejnie'n, no'x ake' da
wseni' ke ake'n, rente lmet ceit da gonrén
ake' llin, kat yebill dan' yoll lo dan' llseni'
ke ake' na'. 5 Na't blle wachayna'n, na'
no'r ka' brezen' btas ake' chak bez ake'n.
6 Na' to be'nn bnne'e zillj, ka do llere lle'e
leake': "Ba llalloj wachayna'n, lecho'o ll-
jenrenlloe' txhen." 7 Ka golle' leake' ka',
yeolol no'r ka' bazella', na'll bayoncha'o
ake' dan' llseni' ke ake'n. 8 Na' no'r xhawa-
traz ka', lle ake' be'nn ye ga'y ka': "¿Bi gonn
ra't ceit kerén' neto'? Le ba llabill keto'
ni." 9 Na' no'r ka' lle ake' leake': "Bi gak
gonnto'n, le nxholl bi gaken ke yeolol-llo.
Zan lelljaxi'n gan' llo'te'n." 10 Bixha no'r
xhawatraz ka', jake' jaxi'i ake' ceiten'. Na'
chak zjake' na'le, ballín be'nn wachayna'n,
na' no'r ka' non xhniden', bayo'rén ake' le'e
txhen gan' llak lnnin', na' be'nn wen llin
ka' basej akte' yo'n. 11 Ka ballín no'r ka' bi
ben xhniden', jazé ake' lloa' yo'n, na' llnne
ake' be'nn ka' lla'a lo yo'n: "¡Be'nne, bsarje
ganni cho'to'!" 12 Na' le'en lle'e leake':
"Di'll li nia', bi wsarja' cho're le bi nombia'
re'."
13 Na'll lle Jesúsen' be'nn ke'e ka' non Le'e
txhen na':
—Kan' llaya'l sore rez baten' yednnebia',
le bi nnézere bi llan', na' baten' yeda' yell-
rio ni da yobre, nada' Be'nn Gorj Radj
Be'nnach.

Jesúsen' bsa'krebre' ka ben to be'nn bkwa'nnrene' be'nn wen llin ke'e ka' mell ke'en

14 'Yel llnebia' ke Diosen' be'nnen' zo
yebán', llonen ka ke to be'nne byeje' to
yell zi'te. Na' llan' bze'e na', goxhe'
be'nn wen llin ke'e ka', na' bkwa'nne'
rallna'a ake' xhmelle' da nape'. 15 Toe'
bkwa'nnrene' le'e ga'y mellen' nzi'i tal-
ento. Na' ye toe' bkwa'nnrene' le'e chop
mellen'. Na' be'nnen' ye to bkwa'nnrene'
le'e to mellen'. Kon kan' llwie' llon to-
toe' be'e leake'. Bayoll na' bze'e broe'
nez. 16 Na' be'nnen' bkwa'nnrene' ga'y
mell na', le bzoraote' llonrene'n llin, na'
bene' gan lekze ye ga'yen. 17 Lekze ka'
be'nnen' bkwa'nnrene' chop mellen', na'
bene'n gan ye chopen. 18 Na' be'nnen'
be'e ye to mellen', byeje' jakwa'che' xhmell
xane'n ga bche'nne' lo yo.
19 'Gok scha kat ballín xan ake'n, na'll
goxhe' leake', nench na' wannabe' dan'
bkwa'nne' rallna'a ake'n. 20 Na' bllin
be'nn wen llin ke'e be'nnen' bkwa'nnrene'
ga'y mellen', na'll lle'e le'e: "Xana', ni de
ga'y mellen' benno' nada', na' ba bena'
gan ye ga'yen." 21 Na' xane' na', lle'e
le'e: "Ba beno' da wen. Nako' be'nn
wen llin wen, ba beno' ka llaya'l gono'
kone da da'on bkwa'nnrena' rwe'n, ke
len na', gona' rallna'o da xhenlle. Byo'
nench soreno' nada' nbaraz." 22 Na'll ka
bllin be'nnen' bkwa'nnrene' chop mellen',
na'll lle'e le'e: "Xana', ni de da chop
mell dan' bkwa'nno'n, na' bena' gan ye
chopen." 23 Na'll lle'e le'e: "Da wen beno'
nako' be'nn wen llin wen. Ba beno' ka
llaya'l gono' kone da da'on bkwa'nnrena'
rwe'n. Na' nna' gona' rallna'o da xhen-
lle, byo' nench soreno' nada' nbaraz."
24 Na' ka bllin be'nnen' bkwa'nnrene' to
mellen', na'll lle'e xane'n: "Ni de xhmello'n
bkwa'nnreno' nada'n. Nnezra' nako' to
be'nn znia, na' llarapo' to ga goz be'nn
yobre, na' llatopo' ga goz be'nn yob akre.
25 Ke len na', jache'nna' lo yo, na' bkwa'cha'
xhmello'n, le blleba' wnita'n. Ganni de
xhmello'n, bazi'n." 26 Na'll lle xane'n
le'e: "¡Be'nn wen llin ke nxhia, be'nn
ria! Nnéztero' llarapa' ga goz be'nn yobre,
na' llatopa' ga goz be'nn yobre. 27 Na'
cha' nnéztero' ka', ¿bixchen ke brejo' xh-
mella'n be'nn yobre, nench yezia'n, na'
ren yichje da gonen gan?" 28 Na'll golle'
be'nn wen llin ka' yela': "Leyeka'a mell
dan' bkwa'nnrena' be'nn ni, na' we'rén
be'nnen' ba no'x chi mell na'. 29 Le noteze
be'nn gon wen kone dan' we'e xane'n le'e,
na' xane'n we'lle' le'e da xhenlle. Na'
noteze be'nne bi llonrene' llin dan' we'e
xane'n le'e na', xane'n yeke'e da da'on be'e
le'en. 30 Na' ka nak be'nn wen llin ria
ni, leyebeje' lewza'le' gan' nak xchole, na'
lljachelle' na' gaoxoxj laye'."

Jesúsen' gone' yel koxchis ke yo'y yell

31 'Katen' yeda' da yobre nada'n Be'nnen'
Gorj Radj Be'nnach, nsa'a yel za'k xhen
kia'n, na' nchia' yeolol angl kia' ka', na'
kwia' gapa' yel llnebia' xhen. 32 Na' be'nn
ke yeolol yell, yedop ake' rawa'n. Na' kat
ba ni't yeolole'n, na' sorao yela' ake', ka
llon to be'nn gop xhi're, kat llabeje' to kere

xhi'r ka', na' kere chib ka'. 33 Na' be'nn ka' nak ka xhi'r da'o, wni't ake' kwita'n chla' cha'we, na' be'nn ka' nak ka chiv, wni't ake' kwita'n ye chla' rbese. 34 Na' nada' naka' rey yepa' be'nn ka' ni't chla' cha'wen': "Ba ben Xa' Diosen' sore nbaraz, ledá ganni nench nnebia'renre nada', kan' ba nllia Diosen' bia'a, kan' bxhe yellrio na'te. 35 Le ka bdona', bennre da bdawa'; na' wilra' nis, na' bennre da we'ja'; na' ka goka' be'nn zi'te, na' brebre nada' rillre. 36 Na' ka bi de xhara'na', na' bennre da goka'; na' ka goka' yillwe', na' badra'nnre nada'; na' ka byoa' rill ya, na' badwiare nada'." 37 Na' be'nn wen ka' ye ake' nada': "Xanto', ¿bat bre'to' rwe' dono', na' bennto' da bdao'? Na' ¿baten' wilro' na' bennto' da we'jo'? 38 Na' ¿baten' goko' ka be'nn zi'te na' brebto' rwe' rillto'? Na' ¿baten' bre'to' rwe' bi de xhara'no' na' bennto' da goko'? 39 Na' ¿baten' goko' yillwe' na' byo' rill ya, na' badwiato' rwe'?" 40 Na'll yep ake': "Da li nia' re, ka nak baya'chra'llre be'nn lwelljre ka', le leake'n nak ake' ka bi'cha', ka zana', la'kze bibi za'k akteke' rao be'nnach, nadkza'n baya'chra'llre."

41 'Na' be'nn ka' ni't ye chla' rbesre, yep ake': "Lekwas ka'le, ba llia bia'a keré kweyi're, lelljayak lo yi' gabil, dan' bi llay-olkze gan' ba nak xhnid ke daxi'on ren angl ke ka'. 42 Le ka bdona', bi ben-nre da gawa', ka wilra', na' bi bennre da ye'ja'. 43 Ka goka' be'nn zi'te, bi bennre ga tasa'; ka bi de xhara'na', bi bennre da gaka'; ka goka' yillwe', na' ka byoa' rill ya, bi badra'nnre nada'." 44 Na'll nne ake': "Xanto', ¿baten' bi baya'chra'llto' rwe', ka bdono', na' wilro', na' goko' be'nn zi't, na' bi de xhara'no' na' goko' yillwe', na' byo' rill ya?" 45 Na'll yep ake': "Da li nia' re', dan' bi baya'chra'llre be'nn lwelljre ka', la'kze bibi za'k ake' rao be'nnach, renkze nada'n bi baya'chra'llre." 46 Na'll sa'kzi' be'nn wen da xhinnj ka' ke chnare, na' be'nn wen ka' so akse' nbaraz ke chnare.

26

Llayirjla'll ake' akre gon ake' go'x ake' Jesúsen'
(Mr. 14:1-2; Lc. 22:1-2; Jn. 11 :45-53)

1 Bayoll be'e Jesúsen' di'll ka', golle' be'nn ke'e ka' non Le'e txhen na':

2 —Ba nnézere ye chop llazen', llin ga'le lnni Paskw kellon'. Na' kana' gaka' rao na'a be'nn ka', na' wda'a ake' nada' le' yay cruzen', nada' Be'nn Gorj Radj Be'nnach.

3 Na'll badop yeolol bxoz wnebia' ka', na' ren be'nn ka' llsedre ke ley dan' bzoj da Moisésen', na' ren be'nn gor brao ka' llnebia' yell Israelen', gan' zo rill bxoz braon', be'nnen' re Caifás. 4 Llayirjla'll ake' akre gon ake' siye'e ake' Jesúsen', nench go'x ake' Le'e, na' got ake' Le'e. 5 Na' llasné ake':

—Bi go'xlloe' rao lnni na', nench ke gakbe'e be'nn zan, na' gon ake' dá nne.

To no'r bwazje' ceit xhix yichj Jesúsen'
(Mr. 14:3-9; Jn. 12 :1-8)

6 Na' zo Jesúsen' gan' nzi'i Betania, rill Simón be'nnen' gok yillwe' dan' ne lepra. 7 Na' chak lli' Jesúsen' llawe' na', bllin to no'r no'xe' to lmet da yoll ceit da la' xhix, na' za'ken da xhen. Na' bwazjtite'n yichj Jesúsen'. 8 Na' be'nn ka' non Jesúsen' txhen, bre'e akre' kan' ben no'ren', na'll goklla'a ake' bne ake':

—¿Bixchen kon benditjere' ceit xhix ni? 9 Chenak be'tllon, na' ga't mell xhen chenake, na' we'llon gakrenen be'nn ya'ch.

10 Jesúsen' benre' kan' bne be'nn ka', na'll lle'e leake':

—¿Bixchen nere ka' ke no'ren'? Da wen na' bene' kia' ganni. 11 Be'nn ya'ch ka', ni't akse' batteze ni'trén ake' re', zan nada' bill zorena' re' ye scha. 12 Bwazje' nada' ceit xhixen', nench kat ga'cha'n, ba naktia' xhnid. 13 Di'll li nia' re', doxhen yellrio do gateze lljatixjwe' be'nn Di'll Wen dan' llzejnie' kia'n, dekz de yene be'nn ka', kan' ben no'r ni, nench lljadinra'll ake' le'e.

Judas bchebe' gone' Jesúsen' rao na'a bxoz wnebia' ka'
(Mr. 14:10-11; Lc. 22:3-6)

14 Na' to be'nn chllinn ka', be'nnen' nzi'i Judas Iscarioten', byeje' jawie' bxoz wnebia' ka'. 15 Na' jelle' leake':

—¿Bi gonnre nada' nench wdia' Jesúsen' rao na're?

Na'll le be'e akte' le'e chilloa (30) mell plat. 16 Na'llen' le bzoraote Judasen' bayir-jla'lle' akre gone', wdie' Jesúsen' rao na'a be'nn ka'.

Jesúsen' broe're' kan' gon ake' lljasa'ra'll ake' yel got ke'en
(Mr. 14:12-25; Lc. 22:7-23; Jn. 13 :21-30; I Cor. 11:23-26)

17 Bllin lla nell lla'l lnni, katen' llao ake' yet xtir dan' bi nchix kwa binn, na' be'nn ka' non Jesúsen' txhen, jake' gan' zoe', na' lle ake' Le'e:

—¿Garen' lle'nro' lljasinia'to' gan' gaollo xche' ke Paskwn'?

18 Na'll lle Jesúsen' leake':

—Lelljak yellen', na' leyé to be'nnen': “Maestron' ne'e, ba rez llin lla gak dan' llaya'l gak ke'en, na' rillo' ni, lle'nre' gaorentoe' xche' lnni Paskwn'.”

19 Na'll ben be'nn ka' kan' goll Jesúsen' leake'n, na' jasinia' ake' ke lnni Paskwn'.

20 Na' ka ba llen willen', blle'rén Jesúsen' be'nn chllinn ka' non Le'e txhen na', na' bdao ake'. 21 Ka lli' ake' llao ake' na', lle Jesúsen' leake':

—Di'll li nia' re', to re' wdere nada' rao na'a be'nn ka' llwie nada'.

22 Na'll gokya'ch akre' ga zeraoze, na' bzorao twej twej ake' llnnab akre' Le'e:

—Xanto', ¿nada'n gona' ka'?

23 Na'll lle'e leake':

—To be'nnen' llaorén nada' txhen toze ye'nne, le'en wde nada' rao na'a be'nn ka'. 24 Ka nak nada', Be'nn Gorj Radj Be'nnach, ka nyojkze kia'n got ake' nada', zan ¡nya'chraz naken ke be'nnen' gon nada' rallna'a be'nn ka'! Wenre chenak bi bzokze' yellrion'.

25 Na' Judas be'nnen' wde Jesúsen' rao na'a be'nn ka', lle'e Le'e:

—Maestro, ¿nada'n wdia' rwe' rao na'a be'nn ka'?

Na'll lle Jesúsen' le'e:

—Awa', rwe'n.

26 Na' ka llao ake' na', bxhi'i Jesúsen' to yet xtir na', na' bayoll be'e yel llioxken ke Dios na', bxhoxhje'n, na' be'en be'nn ke'e ka' non Le'e txhen na', na' lle'e leake':

—Lesi'n, legaon, da nin' nake kwerp kia'n.

27 Na'll bxhie' to leo da'o gan' yoll xis uva, na'll be'e yel llioxken ke Dios, na' be'en leake', lle'e leake':

—Yeololre, leye'j ra't weje dan' yoll lo leo ni. 28 Da nin' xchena', na' larjen ni ke do'l xhia ke be'nnach. Na' larjen nench sorao gak da koben', dan' bcheb Diosen' gone' gakrene' be'nnach. 29 Na' nia' re', bill ye'ja' xis uvan', llinte lla kat ba zollo txhen gan' zo Xa' Diosen' llnebie', kana'll yeye'ja'n da yobre.

Jesúsen' bne'e kan' gon Pedron' bi wchebe' cha' nombie' Le'e
(Mr. 14:26-23; Lc. 22:31-34; Jn. 13 :36-38)

30 Bayoll bel ake' ben ake' xhen Diosen', na'll bza'a ake' jake' rao ya' gan' nzi'i Ya' Olivos. 31 Na' lle Jesúsen' leake':

—Nna' lle', yeololre gakgánere kan' gak kia'n. Le nyojkzen le' xti'll Diosen' llian: “Gota' be'nn gop xhi'ren', na' xhi'r ka' gaslas akba'.” 32 Na' kate yesbán Diosen' nada' radj be'nn wat ka', wyobll yellina' nada' Galilean' ka re'.

33 Na'll lle Pedron' Le'e:

—La'kze yeolol be'nn ki wsanra'll ake' rwe', zan nada' bi wsanra'llkza' rwe'.

34 Na' lle Jesúsen' le'e:

—Di'll li kwis nia' rwe', ka za kwellre lekwn' nna' lle', chonn ras ba gok bi wchebo' cha' nombia'o nada'.

35 Na'll Pedron' lle'e Le'e:

—La'kze cha' gatrena' rwe', kbat nnia' bi nombia' rwe'.

Na' lekze ka' goll be'nn ka' yela' Le'e.

Jesúsen' balwille' Diosen' lo re'j gan' nzi'i Getsemaní
(Mr. 14:32-42; Lc. 22:39-46)

36 Na'll bllin ake' gan' nzi'i Getsemaní, na' lle Jesúsen' be'nn ka' non Le'e txhen na':

—Gannize lekwe', chak cha'a nada' ganna'te, yelwilla' Diosen'.

37 Na'll bche'e Pedron' ren ye chop xhi'nn Zebedeo, bi ka' nzi'i Jacobo ren Juan. Na' Jesúsen' bzorao llakya'chre' kwis. Na'll billbi wen bzokze'. 38 Na'll lle'e leake':

—Lo yichjra'llda'wa' ni, llakya'chra' kwis, llakra' kon gatkza' kateken' llal-layrawa' ni. Na' nize leyega'nne, lewnna' ren nada' yere bi tasre.

39 Na'll blliarawe' ye ra'te, na'll je'te' rao yon' slloa're, na'll balwille' Diosen', bne'e:

—Xa, cha' wak ten ka'ze, benchga bi sa'kzia', na' bi gak kia' kan' ba zo gak na'. Zan bi llnnaba' gak da nnia' nada', kon ka' ne'o rwe'n gakchga.

40 Na'll bayeje' gan' zjalli' be'nn ka' chonne, na' jadi're' tas be'nn ka'. Na' lle'e Pedron':

—¿Ni choll da'o bi gok wnna'renre nada' yere? 41 Bi tasre, lewalwill Dios nench ke gon da xhinnjen' re' gan. Nnezra' lo yichjra'llda'oren' lle'nere wnna'renre nada' yere, na' kwerp kerén' bi zoen.

42 Na'll bze'e da wllop ras gan' zjalli' ake'n na' jalwille' Diosen', bne'e:

—Xa, cha' gak ten ka'ze, benchga nench bi sa'kzia', na' gakchga kon kan' ne'o rwe'.

43 Na'll bayeje' gan' lli' be'nn ka' da yobre, na' jadi're' tas ake' lliacha' bich-galen' ko'll rao ake'n. 44 Na' bze'e da yobre gan' lli' ake'n jalwille' Dios da wyonn ras, na' bne'e kan' ba bnekze' na'. 45 Na'll balline' da yobre gan' zjalli' be'nn chonn ka', na'll lle'e leake':

—¡Letas, lewazi'ra'll! Ba bllin lla, nada', Be'nn Gorj Radj Be'nnach, gaka' rallna'a be'nn wen da xhinnj ka'. 46 ¡Lewayas, lewayo'o! Ba za'a be'nnen' gon nada' rao na'a ake'n.

Kan' gok kan' be'x ake' Jesúsen'
(Mr. 14:43-50; Lc. 22:47-53; Jn. 18 :2-11)

47 Nna lloe'te Jesúsen' di'll ka', kat bllinkze Judasen', be'nnen' gok txhen ren be'nn chllinn ka'. Na' nche'e be'nn zan kwis zjano'x ake' no yay, no spad, be'nn bse'l bxoz wnebia' ka', na' be'nn gor brao ka' llnebia' yell Israelen'. 48 Na' Judas be'nnen' bde Le'e rao na'a be'nn ka', golle' leake' akren' gone' wroe're' non' go'x ake', na' bne'e:

—Be'nnen' wno'pa' na', lekze'n Jesúsen', na' le go'xtere'.

49 Na'll le jabi'yte' kwit Jesúsen', lle'e Le'e:

—Padiox, Maestro.

Na' le bno'pte' Le'e. 50 Na' Jesúsen' lle'e Le'e:

—Be'nn nllie'ra', ¿bi ken za'o ganni?

Na'll le jabi'yte be'nn zan ka', be'x ake' Jesúsen', na'll le bche'e akte' Le'e.

51 Na' to be'nn nak Jesúsen' txhen, le brejte spad ke'en, bdine'n be'nnen' nak be'nn wen llin ke bxoz braon', bchoyte' chla' naye'. 52 Na'll lle Jesúsen' le'e:

—Bago' spad ko'on lo rille, le be'nn gote' be'nn kone spad na', lekze len goten le'e. 53 ¿Bi nnezro' wakse nnabra' Xa'n, wse'le' angl zan kwis be'nn gakrén nada' chenake? 54 Zan cha' ka' gona', ¿akxha gak dan' llaya'l gaken dan' nyoj xti'll Diosen' nen kin' gak?

55 Na'll lle Jesúsen' be'nn ka' zje'x Le'en:

—¿Bixchen nonre nada' ka to be'nn wan, na' za're zadxi're nada' kone spad na' ren yay? Rencha' yeo lla blle'kza' lo yoda'o braon', bzejnie'ra' be'nne lla'a na', na' bi be'xre nada'. 56 Na' dan' llak ki, llzoa di'll kan' nyoj xti'll Diosen', dan' bzoj be'nn ka' be'e xti'll Dios kana'.

Na'll yeolol be'nn ke'e ka' non Le'e txhen na', bxhonnj ake' brej yichj ake' Le'e.

Bche'e ake' Jesúsen' gan' gak yel kox-chisen'
(Mr. 14:53-65; Lc. 22:54-55, 63-71; Jn. 18 :12-14, 19-24)

57 Na' be'nn ka' be'x Jesúsen', bche'e ake' Le'e rao Caifás, be'nnen' nake bxoz brao, gan' ba ndop be'nn gor brao ka' llnebia' yell na', na' ren be'nn ka' llsedre ke ley dan' bzoj da Moisésen'. 58 Na' Pedron' nawe' zi't zi'tre, bllinte' rill bxoz brao na', na' byoe' na' bllie' lia' na'ze ren be'nn ka' llap yoda'o brao na', le gokra'lle' re're' akren' gak ke Jesúsen'.

59 Na' yeolol bxoz wnebia' ka', na' yezikre be'nn gor brao ka' llnebia' yell na', llayirjla'll ake' bi di'll wenra'llen' wxoa ake' ko'll Jesúsen', nench got be'nn ka' Le'e. 60 Na' gok scha, bi ballel akere' billre wlliayi'll ake' Le'e, la'kze be'nn zan lla'a lloe' ake' di'll wenra'llen'. Llakte ka'n bllin chop be'nn wxhiye'e ake, bxoa ake' do'l ko'll Jesúsen'. 61 Na' bne ake':

—Be'nn ni bne'e: “Nada' wachinnja' yoda'o brao ke Diosen', na' chonn llaze wayontia'n.”

62 Na'll bzolla'a bxoz braon', lle'e Jesúsen':

—¿Bibi de nne'o, ka nak dan' ll-lliayi'll be'nn ki rwe'n?

63 Bibi bnekze Jesúsen'. Na'll lle bxoz braon' Le'e:

—Dios na' llzoa', bnne neto', cha' da lin' nako' Cristo be'nnen' nak Xhi'nn Dios.
64 Jesúsen' lle'e le'e:
—Naksen kan' nere, leska' nia' re', wllin lla re're nada', Be'nnen' Gorj Radj Be'nnach, llia' kwit Diosen' be'nnen' nape le zerawe yel wak xhen, na' nnebia're ne', na' re're yetja' le' yebán' radj bejen'.
65 Ka bene bxoz braon' xti'll Jesúsen', le bche'zte xhe'en, nench broe're' da xhinnj kwisen' bne Jesúsen' ka'. Na'll bne'e:
—Nna' ba bénere kan' bnne'e ke Diosen', nna' nollno yálljello gao xhia ke'e. 66 ¿Akxha nere ke'e nna'?
Na'll balli'i be'nn ka' xti'lle'n ne ake':
—Llaya'l gate'.
67 Na'll blli' ake' xhe'n lloa' rawe'n, na' bra'll ake' Le'e, na' bale' bro' ake' ke xa'ye.
68 Na'll lle ake' Le'e:
—Cha' rwe'n nako' Cristo, banneya'chk, ¿non' bra'll rwe'?

Pedron' bi bchebe' cha' nombie' Jesúsen'
(Mr. 14:66-72; Lc. 22:56-62; Jn. 18 :15-18, 25-27)

69 Na' lli' Pedron' lia're, ka bllinkze to no'r wen llin ke Caifásen', na' golle' le'e:
—Renkze rwe'n nako' Jesúsen' txhen, be'nn Galilea na', ke.
70 Na'll bi bcheb Pedron' rao yeolol be'nn ka' zjalla'a na', cha' nake' Jesúsen' txhen, na'll lle'e no'ren':
—Bi nnezra' bi di'llen' lloe'o.
71 Na'll le llallojte Pedron' lloa' yo'n, ka bre'e ye to no'r wen llin na' le'e, na'll lle'e be'nn ka' lla'a na':
—Renkze be'nn nin' nake' txhen Jesús be'nn Nazareten'.
72 Na' da yobre bi bchebe' cha' nake' txhen Jesúsen'. Na'll bne'e:
—Dios na' llzoa', gak bi da gak kia', cha' ziya' dan' nia' bi nombia' be'nnen' ne'o ka'.
73 Na'll gokse ye choll, ka zjak be'nn ka' lla'a na', lle ake' Pedron':
—Da lijekzen', nako' be'nn ka' txhen, le nakbie'ze nne'o kan' nne be'nn Galilea ka'.
74 Na' Pedron' bzorao biteze bne'e, na' leska' bne'e:
—Diosen' gone' ga sa'kzia' cha' ziya' dan' nia' bi nombia' be'nn na'.
Kat le bllellte lekwn'. 75 Na'll jadinra'll Pedron' kan' goll Jesúsen' le'e: "Ka za kwellre lekwn', chonn ras ba gok bi wchebo' cha' nombia'o nada'." Na'll baze'e, na' jallell-lolje' kwis.

27

Bche'e ake' Jesúsen' rao Pilaton'
(Mr. 15:1; Lc. 23:1-2; Jn. 18 :28-32)

1 Ka byeni' na', badope yeolol bxoz wnebia' ka', na' be'nn gor wnebia' ka' llnebia' yell Israelen', na' bchoy ake'n got ake' Jesúsen'. 2 Na' bchej ake' Le'e, na'll jwa'a ake' Le'e rao be'nnen' llnebia'n nzi'i Poncio Pilato.

Judas na' bayot kwine'

3 Judas be'nnen' ben Jesúsen' rao na'a be'nn ka', ka gokbe're' ba bchoybia' ake' ke Jesúsen' got ake' Le'e, na'll bayatre' kwis dan' bene' Le'e rao na'a bxoz wnebia' ka', na' be'nn gor brao ka'. Na'll byeje' rao ake'n, na' bayoe' leake' chilloa (30) mell platen'. 4 Na' lle'e leake':
—Da xhinnjen' bena', bena' rallna're to be'nn bibi do'l nape'.
Na'll lle ake' le'e:
—Bibi do'l nap neto' kan' beno'n.
5 Na'll le bza'lte Judasen' mell ka' lo yoda'o braon', le baza'te' zayeje', na' jaro' do yene' bayot kwine'.
6 Na'll bxoz wnebia' ka' le batop akte' mellen', na'll lle lwellj ake':
—Bi gak ko'llon' gan' yo' mell ke yoda'on, le naken mell dan' bdixhjllo yega'a yel nban ke to be'nne.
7 Na'll ben ake' di'll yezi'i ake' to yellrio ke to be'nn wen ye'se ren mell na', na' gaken to latj ga wkwa'ch ake' be'nn zi't ake.
8 Ke len na' yellrio na', nzi'i Yellrio Llen, na' nna nzi'ten ka' nna' lla. 9 Kan' gok nench gok kan' bzoj da Jeremías, be'nnen' be'e xti'll Diosen' kana', gan' nen: "Bxhi'i ake' chilloa mell plat, dan' ne be'nn Israel ka', za'k to be'nne. 10 Na' bazi'i ake' yellrio ke to be'nn wen ye'se, kan' bne Xanllo Diosen' nada'."

Blliayi'll ake' Jesúsen' rao Pilaton'
(Mr. 15:2-5; Lc. 23:3-5; Jn. 18 :33-38)

11 Ka bllin Jesúsen' rao be'nnen' llnebia'n, na'll lle'e Le'e:
—¿Rwe'n nako' rey ke be'nn Israel ka'?
Na'll balli'i Jesúsen' xti'lle'n, bne'e:
—Kan' bnekzo' na' naka'.

12 Na'll ll-lliayi'll bxoz wnebia' ka' Le'e,
ren be'nn gor brao ka' llnebia' na'. Na' bibi
bnekze' chras. 13 Na'll lle Pilaton' Le'e:
—¿Bi llenro' katek xhia zan na', llwakw
ake' ko'llo' ni?
14 Na' ni to xti'lle'n bi balli'kze Jesúsen',
na'll babane Pilaton' kwis.

Bchoybia' ake' gat Jesúsen'
(Mr. 15:6-20; Lc. 23:13-25; Jn. 18 :38-19 :16)

15 Na' de to da llon be'nn ka', katen' lla'l
lnni paskwn', yesán be'nnen' llnebia'n to
be'nn yo' rill ya, kat lla'l lnni Paskwn', kon
be'nn nnab be'nn yell. 16 Na' lo rill ya
na', yo' to be'nne llze ke kwis, nake' be'nn
wen da xhinnj, na' re'e Barrabás. 17 Na' lle
Pilaton' be'nn ka' ndopen':
—¿Nore be'nn ki lle'nere wasana'?
¿Wasana' Barrabás na', cha' Jesús na',
be'nnen' ne ake' nake' Cristo?
18 Le gokbe'e Pilaton' llaxhé' bxoz
wnebia' ka' Jesúsen', na'llen' ben ake' Le'e
rao ne'en.
19 Na' ka lli' Pilaton' gan' llone' yel kox-
chis na', le bllinte to rson da bse'l no'r
ke'en, lle'e le'e: "Bitbi gonro' be'nnen', le
bibi do'l nape'. Le bllayrawa' nche'e, na'
rao bichgal kia'n bre'da'ora' Le'e."
20 Na' bxoz wnebia' ka', na' be'nn gor
brao ka' llnebia' na', ba bko'yel akre'
be'nn ka' lla'a na', nench nnab ake' wsane'
Barrabás na', na' nnab ake' gat Jesúsen'.
21 Na'll lle Pilaton' leake' da yobre:
—¿Nore be'nn ki chop lle'nere wasana'?
Na'll ne ake':
—Barrabás na'.
22 Pilaton' lle'e leake':
—¿Akxha gona' Jesúsen' be'nnen' ne ake'
Criston'?
Na' yeolole' bne ake':
—¡Bde'e le' yay cruz!
23 Na'll lle Pilaton' leake':
—¿Bixha da xhinnj ba bene' na'?
Na'll besia' ake' da yobre ne ake':
—¡Bde'e le' yay cruz!
24 Gokbe'e Pilaton' bikzbi de gone'. Ba
lla'a be'nn ka' llakia kwis, na'll bse'le' to
be'nn jaxie' nis, bane'e rao be'nn ka' lla'a
na', lle'e leake':
—Be'nn ni bibi da xhinnj none'. Bi naken
xhba'ya' cha' ba betre', xhba'y re' naken
cha' ba betre'.
25 Yeolol be'nn zan ka' bne ake':
—Kere bi gon dan' gaken xhba'yto', na'
xhba'y no xhi'nnto' ke nake yel got ke
be'nn ni.
26 Na'll basán Pilaton' Barrabásen' kan'
bnnab be'nn ka'. Bayoll na', na'll golle'
be'nn waka'a ya ka', bdintat ake' Jesúsen',
na'll bene' Le'e rao na'a ake'n, nench wda'a
ake' Le'e le' yay cruzen'.
27 Na'll bche'e waka'a ya ka' Le'e lo
yo' ke be'nnen' llnebia'n, na' batop ake'
yeolol waka'a ya ka'. 28 Na'll bdinn ake'
xhara'ne'n, na' bwakw ake' Le'e to ra'll
xhna, ka dan' llak rey ka'. 29 Na'll ben
ake' to da nak de lba ye'che, na' bliz ake'n
yichje'n, na' ne'e cha'wen' bgo'x ake' Le'e
to xhis. Na'll bche'k xhib ake' rawe'n,
nench btitj akre' Le'e, na' ne ake':
—¡Sechga ke be'nn wnebia' ke be'nn Is-
rael ka'!
30 Na'll blli' ake' Le'e xhe'n, na'll baka'a
ake' xhisen' no'xe'n, na'll bdin ake'n
yichje'. 31 Bayoll btitj akre' Le'en, baka'a
ake' ra'll xhnan' dan' bwakw ake' Le'en,
na'll bawakw ake' Le'e xhakze'. Na'll
bche'e ake' Le'e jada'a ake' Le'e le' yay
cruz.

Bda'a ake' Jesúsen' le' yay cruz
(Mr. 15:21-32; Lc. 23:26-43; Jn. 19 :17-27)

32 Na'll ka blloj ake' yell na', le badil akte'
to be'nn Cirene re Simón, na' bchie' akre'
le'e we'e cruz ke Jesúsen'.
33 Na' bllin ake' to latj gan' nzi'i Gólgota,
lle'nen nen latj ke llit wat. 34 Na'll be'e ake'
Jesúsen' zo zichj da nchixe to da zla' ye'je'n,
na' ka gokbe're' kan' naken na', na' bi
we'je'n. 35 Na' ka bayoll bda'a ake' Le'e le'
yay cruzen', na'll bditjen ake' xhara'ne'n,
llwia ake' nara'chk noren' llaya'l toto ake'.
Na' dan' ben ake' ka', bzoa di'll kan' bzoj
be'nnen' be'e xti'll Diosen' kana', bne'e:
"Wla'a ake' xhara'ne'n, na' si'i ke ke ake'
chitje akre'n." 36 Na'll blle' ake' bdap ake'
Le'e. 37 Na' yichj cruzen' gan' de'e na',
bzoj ake' dan' blliayi'll ake' Le'e, na' llian:
"Be'nn ni Jesúsen' rey ke be'nn Israel ka'."
38 Na' lekze ka', bda'a ake' ye chop be'nn
wan chla' weje kwite'n, toe' cha'we ye toe'
rbese. 39 Na' be'nn ka' bde gan' de'e na', llta
yichj ake' goll ake' Le'e di'll yel ya', 40 bne
ake':

—Rwe'n bne'o yechinnjo' yoda'o braon', na' chonn llaze yeyonte'on. Na' basrachk kwino' cha' rwe'n nako' dogarje Xhi'nn Dios, bayetjchek le' yay cruzen'.

41 Na' bxoz wnebia' ka', na' ren be'nn ka' llsedre ke ley dan' bzoj da Moisésen', na' ren be'nn fariseo ka', na' be'nn gor brao ka' llnebia', yeolole' bne ake' di'll yel ya' bne ake':

42 —¡Be'nn zan basre'e, na' nna' bi llak yesrá kwine'! Cha' nake' rey ke lli'o be'nn Israel, yeyetje' le' yay cruz gan' de'e na', na'll chejle'llo ke'e. 43 Le'e llonlira'lle' Dios, le bne'e: "Dogarje Xhi'nn Dios nada'." ¡Na' re'chekello yesrá Diosen' Le'e nna', cha' llakre' Le'e!

44 Na' be'nn wan ka' zjada'a le' yay cruzen' chla' weje kwite'n, leska' bchachrén ake' Le'e.

Kan' gok kan' got Jesúsen'
(Mr. 15:33-41; Lc. 23:44-49; Jn. 19 :28-30)

45 Na' ka do wawill, doxhente yellrion' bachole bllinte lladá chonne. 46 Na' ka lladá chonne na', besia' Jesúsen' zillje bne'e:

—Elí Elí, ¿lama sabactani? (Lle'nen nen: Dios kia', Dios kia', ¿bixchen ba bsanra'llo' nada'?)

47 Na' bal be'nn ka' zjazé na', ne ake':

—Lewzenay ke'e, be'nn ni llalwille' da Elías be'nnen' be'e xti'll Dios kana'.

48 Na'll le bllojte to be'nn zejdoe' jaxie' to xhi're, na' bza'lle'n zo zichjen' da nak zla'n, na' bzoe'n to rao xhis tonne, na'll jazoe'n lloa' Jesúsen' nench xo'pe'n. 49 Na' ye bale' lle lwellj ake':

—Dokwezchek, cha' ke yed Elíasen' yedsre'e Le'e.

50 Na'll le besia'te Jesúsen' da yobre zillj kwis, na' le bayonte' spíritu ke'en rallna'a Dios. 51 Na' ka hor na', blle'z kllole ra'll dan' ze lo yoda'o braon', bxhi'zen yichje ballinte lle'le, na' llebraz bxho', goxhjte yej ake. 52 Na' leska' byarj ba ke be'nn ba got. Na' zan be'nn ka' benlira'll Diosen', babán ake' radj be'nn wat ka'. 53 Na' bde na', ka babán Jesúsen' radj be'nn wat ka', balloj ake' lo ba ke ake'n, na'll jayake' jaroe'rao ake' Jerusalén. Na' zan be'nn bre'e leake'.

54 Na' xan waka'a ya ka', na' ren be'nn ka' lla'a llap Jesúsen', ka nak bre'e akre' bxho'n, na' biteze gok, na' blleb ake' kwis, na' ne ake':

—Da likze be'nn ni, nake' dogarj Xhi'nn Dios.

55 Leska' na' zjalla'a zan no'r ak, zjazé ake' zi'tre llwia ake'. Be'nn ka' bnao Jesúsen', ka baze'e Galilea na'te llakrén ake' Le'e bi da byalljre'. 56 Na' ren María Magdalena, na' ren María be'nnen' nak xhna' Jacobo, na' José, na' ren María xho'r Zebedeo.

Bkwa'ch ake' Jesúsen'
(Mr. 15:42-47; Lc. 23:50-56; Jn. 19 :38-42)

57 Ka betj lle' na', bed to be'nn wnia' be'nn Arimatea re José, na' leska' bzenaye' ke Jesúsen'. 58 Josén' byeje' rao Pilaton' jannabe' kwerp ke Jesúsen', na' Pilaton' bayoe' kwerp ke Jesúsen' le'e. 59 Na'll bazi'i Josén' kwerp ke Jesúsen', na'll bara'lle' Le'e to ra'll xhen ra'll yalle. 60 Na' broe' kwerp ke'en to lo broj ke'e, da bche'nne' le' yej. Na'll btole' to yej xhen lloa' brojen', nench basejen len, na'll baze'e. 61 Na' María Magdalenan', na' ye to María be'nn yobre, jache' ake' lloa' brojen'.

Bkwa'nn ake' be'nn llape gan' bga'ch Jesúsen'

62 Na' bateyó, bde lla kan' llsinia' ake' ke lla nba'nn, badop bxoz wnebia' ka', na' be'nn fariseo ka' jake' gan' zo Pilaton'. 63 Na' lle ake' le'e:

—Ba jadinra'llto' kan' bne da be'nn wxhiye'n goten', kan' nna nbane': "Yeyónn lla na', yebana' radj be'nn wat ka'." 64 Ke len na' bse'lchek be'nn lljatap ake' lloa' brojen' gan' jakwa'ch ake' Le'e na', nench ke lljak be'nn ka' gok le'e txhen tlle'lre lljarej ake' kwerp ke'en, na' ye ake' be'nn ak, babane' radj be'nn wat ka', na' da ke nxhiall gak, kerke di'll dan' bdise da nell, kan' bne'e Diosen' bse'le Le'e.

65 Na'll goll Pilaton' be'nn ka':

—Gonna' re' waka'a ya ak, lewche'e ake' nench gap ake' ga zeraoze yezoe akre'.

66 Na'll byej ake' ren waka'a ya ka', na' bchi'ch ake' sey le' yej, dan' da'a lloa' brojen', na' bkwa'nn ake' waka'a ya ka' bdap ake'n.

28

Jesúsen' babane' radj be'nn wat ka'
(Mr. 16:1-8; Lc. 24:1-12; Jn. 20 :1-10)

1 Ka bde lla nba'nne, bal dmion' María Magdalena ren María be'nnen' ye to, byej ake' jawiá ake' gan' bkwa'ch ake' Jesúsen'.
2 Na' le bxho'te, le to angl ke Xanllon' betje' yebán', na' blline' bke'e yej dan' nsej lloa' brojen', na' bllie' rao yejen'. 3 Llaktit kwis nake lloa'rawe'n, ka'kze ga llep yes, na' xhara'ne'n naken llich kwis ka beye. 4 Na' ka bre'e be'nn ka' llapen', to bxhiz akze' blleb ake' bacholra'll akte'. 5 Na' anglen' lle'e no'r ka':

—Bi llebre, nada' nnezra' llayirjre Jesúsen', be'nnen' bda'a ake' le' yay cruz na'. 6 Nollno llra' ganni, ba babane' radj be'nn wat ka' kan' bnekze'. Ledá ke, lewiá gan' bro' ake' Le'en. 7 Sete lelljayak, lelljadixjwe' be'nn ka' nak Jesúsen' txhen, ye akre' ba babane' radj be'nn wat ka'. Na' ye akre' wyoblle yellín Jesúsen' Galilean', kerke leake', na' Galilea na' re'e akre' Le'e. Kan' bne Dios na' badtixjwe'ra' re'.

8 Na'll le baza'te no'r ka' lloa' brojen', do lleb akze' na' llawé akre', zjayakdoe' jadixjwe' akre' be'nn ka' non Jesúsen' txhen kan' gok na'. 9 Na' ka zjayake' na', ballay akre' Jesúsen' tnez. Na'll bwape' leake' lliox. Na'll bche'k xhib ake' rawe'n, na' bde'l ake' nie'n, na'll be'rao ake' Le'e.
10 Na'll lle Jesúsen' leake':

—Bi llebre lelljadixjwe' be'nn lwelljllo ka', llaya'l lljake' Galilean' nench re'e akre' nada'.

Be'nn ka' gop lloa' brojen' jadixjwe' akre' bxoz ka' kan' goken

11 Na' chak zjayak no'r ka' yellen', bal waka'a ya ka', be'nn ka' bdap gan' bkwa'ch ake' Jesúsen', jayake' yellen', na' jadixjwe' akre' bxoz wnebia' ka' doxhen kan' goken.
12 Na'll badop bxoz wnebia' ka', ren be'nn gor brao ka' llnebia' yell Israelen', na' be'e ake' di'll akre gon ake', kan' lloe' waka'a ya ka' di'll gok na'. Na'll be'e ake' waka'a ya ka' mell xhen. 13 Lle ake' leake':

—Cha' no nnab akren' gok, na' ye aktezre' tlle'lre ka tasre na', badrej be'nn ka' non le'e txhen na' kwerp ke'en lo broj na', na' jaro' ake' Le'e ga yobre. 14 Na' cha' ba bene be'nnen' llnebia'n di'll ki, neto' llje'rentoe' di'll nench bibi gon akre' re'.
15 Na' bxhi'i waka'a ya ka' mell dan' be'e ake' leake'n, nench ben ake' kon kan' goll ake' leake' na'. Na' to nna' lla, nna ne ake' yeolol ka bne waka'a ya ka', doxhen gan' lla'a be'nn Israel ka'.

Jesúsen' bse'le' be'nn ka' lljatixjwe' akre' xti'lle'n doxhente
(Mr. 16:14-18; Lc. 24:36-49; Jn. 20 :19-23)

16 Na' be'nn chnej ka' nak Jesúsen' txhen, jake' Galilean' rao ya' gan' golle' leake' ka'.
17 Na' ka bre'e akre' Jesúsen', be'rao ake' Le'e kwis. Na' ye bale' bi llejle' ake' cha' Le'en. 18 Na'll zej Jesúsen' gan' ze ake' na', na' lle'e leake':

—Ba ben Diosen' rao na', doxhen yel llnebia' dan' de yebá na', na' yellrio ni.
19 Ke len na' lechej, lelljased lelljaroe' be'nn ka', yeolol yell nench gonlira'll ake' nada'. Na' lewchoa ake' nis, nench wroe'n ba llonlira'll ake' Xallo Diosen', na' Xhi'nne' Jesucristo na', na' ren Spíritu ke'e na'.
20 Na' lewroe' lewsed akre', nench gon ake' yeolol dan' ba golla' re' na'. Nada' zorenkza' re' yeo lla, na' ka'kze sorenkza' re' yeyollte yellrio ni. Ka'n gakchga.

DI'LL WEN DAN' BZOJ SAN MARCOS

Juan be'nnen' bchoa nis bdixjwe're' Di'll Wen ke Diosen'
(Mt. 3:1-12; Lc. 3:1-9, 15-17; Jn. 1 :19-28)

1 Ki bzorao Di'll Wen ke Jesucristo, be'nnen' nak Xhi'nn Dios.
2 Kana' bzo to be'nn golle Isaías, be'e xti'll Diosen', na' ki bzoje':
Wse'la' to be'nn kwiarawe' rao'n, we'e xti'llo'n,
nench yewe' xhnneze gan' te'on.
3 Le'e nne'e zillj latj dachen' nne'e:
"¡Legón xhnid, legoncha'o nez gan' te Xanl-lon',
lewsarj yichjra'llda'ore ka llon to be'nn llsarj to nez li!"
4 Na' ka'n gok kat bllin Juan na' latj dachen', na' bchoe' be'nn nis, na' bdixjwe're' be'nne llaya'l wayat akre' ke da xhinnj ke ake'n, na' choa' ake' nis nench wazi'xhen Diosen' ke da xhinnj ke ake' ka'. 5 Be'nn zan be'nn za'k doxhen gan' nbane Judea, na' be'nn za'k Jerusalén lljake' lljazenay ake' xti'lle'n, na' ka nak llxoarap ake' da xhinnj ke ake'n, na' llchoe' leake' nis lo yeo gan' nzi'i Jordán.
6 Na' Juan na' goke' ra'll da nak de yich xha camello, na' bchej lloa' le'en to yid, na' bdawe' bichsoa ren blli'nda'o ke beser yi'xe. 7 Na' llyixjwe're' be'nne ne'e:
—Za za'a ye to be'nne naplle yel llnebia' ka nada', ni jeze da lle'ka' yeyalja' xhere'n bi za'ka'. 8 Da li nada' llchoa' re' nis, zan Le'e gone' ka yedsó Spíritu ke Diosen' yichjra'llda'ore.

Jesúsen' blloe' nis
(Mt. 3:13-17; Lc. 3:21-22)

9 Na' ka llan' llchoa' Juan na' be'nn nis, Jesúsen' bze'e gan' nzi'i Nazaret gan' nbane Galilean', na' byeje' lloa' yeo gan' nzi'i Jordán, na' bchoa' Juan na' Le'e nis. 10 Bixha chak llalloj Jesúsen' lo nisen', byarj yebán', na' betj Spíritu ke Diosen', naken ka to plom da'o jasorenen Le'e. 11 Na' blloj chi'i Diosen' yebán', bne'e:
—Rwe' nako' xhi'nna' nllie'ra', llawera' llayazra'lla' kwis.

Gokra'll daxi'on wko'yelen Jesúsen' gone' da xhinnj
(Mt. 4:1-11; Lc. 4:1-13)

12 Na'll Spíritu ke Diosen', le benten nench byej Jesúsen' gan' nak latj dachen'. 13 Ganna' bzoe' choa (40) lla radj bayi'x znia ake. Na' dan' llnebia' daxi'o ka' bko'yelen Le'e, gokra'llen gon Jesúsen' da xhinnj. Na'll angl ka' bllin ake' gokrén ake' Jesúsen'.

Jesúsen' bzorawe' llyixjwe're' xti'll Diosen'
(Mt. 4:12-17; Lc. 4:14-15)

14 Bayoll bro' ake' Juan na' rill ya, Jesúsen' balline' gan' nbane Galilean' llyixjwe're' Di'll Wen, ka nak yel llnebia' ke Diosen'. 15 Lle'e be'nn ka':
—Ba bllin lla gak dan' nwia Diosen' gone', na' sorao nnebie', lewayate ke da xhinnj keré ka', na' lechejle' Di'll Wen ke Diosen'.

Jesúsen' goxhe' tap be'nn wxhen bel
(Mt. 4:18-22; Lc. 5:1-11)

16 Jesúsen' de'e lloa' nisda'o Galilean', na' bre're' chop be'nn wxhen bel, be'nn re Simón ren bi'che'n re Andrés, na' llza'l yixj bel ke ake'n lo nisen'. 17 Na'll lle Jesúsen' leake':
—Ledá gonre nada' txhen, na' gona' nench re' wtopre be'nne, na' yelloj ake' rao da xhinnj ke ake' ka'.
18 Na'll le bsanra'llte yixj bel ke ake'n, na' le bnao akte' Le'e.
19 Na' bza'a Jesúsen' ye ra'te, na' bre're' Jacobo ren Juan, xhi'nn Zebedeo, lli' ake' lo barco ke ake'n llati'x yixj bel ke ake'n. 20 Leska' le goxhte' leake', na' bkwa'nnrén ake' xa ake'n be'nn wen llin ka', na' bnao ake' Jesúsen'.

Jesúsen' bayone' to be'nn yo' daxi'o yichjra'llda'we'
(Lc. 4:31-37)

21 Na' bllin Jesúsen' ren be'nn ka' non Le'e txhen yellen' re Capernaum, na' ka bllin to lla nba'nne ke be'nn Israel ka', byeje' lo yoda'o, na' bzorao llroe're' leake'. 22 Na' llabane be'nn ka' ke di'llen' lloe'n, le nne'e ka be'nn nap yel llnebia', le bi llon be'nn ka' llsedre ke leyen' ka'.

23 Bixha lo yoda'o na', lli' to be'nn yo' daxi'o
yichjra'llda'we', na' bzorao llosie' ne'e:
24 —¿Bixchen zadchixko' ren neto', Jesús
be'nn Nazaret? ¿Za'o zadlleyi'o neto'n?
Nnézkzera' no rwe', rwe'n Be'nn Nak La'y
bse'l Diosen'.
25 Jesúsen' benre' daxi'on znia lle'en:
—¡Llakia llono', balloj yichjra'llda'o
be'nnen'!
26 Na'll daxi'on bnnibchachen be'nnen',
na' besia'n zillj kwis, na'll ballojen
yichjra'llda'o be'nnen'. 27 Yeolol be'nn ka'
llabán akre' kwis, na'll lle lwellj ake':
—¿Akre chejnie'llo dan'? ¿Bi da koben'
llroe' llsede be'nnen'? Ka naken ren yel
wak ke'en llalwille' daxi'on na' llzenayten.
28 Sete bnneze be'nn zan kan' goken,
doxhen gan' nzi'i Galilean' bze ke Jesúsen'.

Jesúsen' bayone' xhna' no'r ke Simón Pedro
(Mt. 8:14-15; Lc. 4:38-39)

29 Ka balloj Jesúsen' lo yoda'on, na'
zjayake' txhen ren Jacobo, na' Juan na',
jake' rill Simón na', ren Andrés. 30 Bixha
xhna' no'r ke Simón na', de'e yoe' da la res,
le be'rén akte' Jesúsen' di'll kan' llaken.
31 Na' jabi'ye', be'xe' ta'ke'n, na' balise'
le'e, le ballachte da lan', le bzoraote llsinie'
da gao ake'.

Jesúsen' bayone' be'nn zan
(Mt. 8:16-17; Lc. 4:40-41)

32 Ka ba za'a llen willen', na' ba llze yere,
jwa'a ake' be'nn zan rao Jesúsen' be'nn llak
yillwe', na' be'nn yo' daxi'o. 33 Yeolol be'nn
yell bdop ake' lloa' yo' gan' zoe'n. 34 Be'nn
zan bayone', be'nn llak wde wdere yillwe',
na' babeje' daxi'o yichjra'llda'o be'nne, na'
bi be'e latj nne daxi'o ka', le nnez akseren
noxhan' nake'.

Jesúsen' bde'e doxhen Galilea llyixjwe're' xti'll Diosen'
(Lc. 4:42-44)

35 Na' nakte nnaxte byas Jesúsen', na'
blloje' zeje' to latj dach, na' lloe'rene'
Diosen' di'lle. 36 Na' Simón Pedro ren be'nn
ka' non le'e txhen na', jake' jadirj ake' Le'e.
37 Ka ballel akre' Le'en, lle ake' Le'e:
—Yeolol be'nn ka' dá ake' llayirj ake'
rwe'.
38 Na'll lle'e leake':
—Lecho'o yell wrill ka' nench chixjwe'
akre' xti'll Diosen', le ke len na' ba beda'.
39 Doxhen gan' nbane Galilean' bda
Jesúsen' llyixjwe're' xti'll Diosen' toto
yoda'o ke be'nn Israel ka', na' llabeje'
daxi'o yo' yichjra'llda'o be'nne.

Jesúsen' bayone' to be'nn llen yillwe' dan' ne lepra
(Mt. 8:1-4; Lc. 5:12-16)

40 Na' to be'nn llen yillwe' dan' ne lepra,
byeje' rao Jesúsen', go'tyoere' Le'e, na'
bche'k xhibe' lle'e Le'e:
—Cha' lle'nro', wakse waka'o yillwe' kia'
ni.
41 Na' Jesúsen' baya'chra'lle' le'e, na' bli
ta'ke'n bdane' le'e, na' golle' le'e:
—Lle'nkzra', bayak.
42 Bayoll bne'e ka'n, le bayakte be'nnen',
na' baga'nnte' yall kwis.
43 Na'll Jesúsen' base'le' le'e, na'
go'tyoere' le'e, 44 lle'e le'e:
—Notno ye'o bayona' rwe', kon byej rao
bxozen' nench re're' ba bayako', na' be'e
dan' nllia da Moisésen' bia'a we'llo, nench
yeyako' yall rao leyen'. Ka' ben nench
yeolol be'nne nnez akre' ba bayako'.
45 Bixha be'nnen' ka baze'e na', bzorao
lloe' di'll kan' gok bayake'n. Ke len na' bill
gokse cho' Jesúsen' yell ka', na' bde'e llillize
do ga ndach, na' dekz de be'nn zan lljakse
rawe'n be'nn za'k do gateze.

2

Jesúsen' bayone' to be'nn bi dá nia'ne'e
(Mt. 9:1-8; Lc. 5:17-26)

1 Gok chop chonn lla bza'a Jesúsen' Ca-
pernaum na', kat balline' da yobre, na' bn-
neze be'nn ka' zoe' yo'. 2 Le bdopte be'nn
zan kwis bllinte lloa' yo'n bayichochjten to
nollno llakse cho'. Na' bdixjwe're' leake'
xti'll Diosen'. 3 Kat le bllinte tap be'nn
nlen ake' to be'nn bi dá nia'ne'e. 4 Na' bi
gok cho'rén ake' le'e, llin ake' rawe'n le
lla'a be'nn zan kwis. Na'll blep ake' le'e
yichjore, na' bsarj ake' to latj ga bletj ake'
le'e do ka nak gan' xhoe'n, na' blline' rao
Jesúsen'. 5 Na' gokbe'e Jesúsen' nxenra'll
ake' Le'e, na'll golle' be'nn xhinnjen':
—Xhi'nna', ni llazi'xhena' da xhinnj
ko'on.

6 Lo yo' na' zjalli' bal be'nn llsedre ke ley
dan' bzoj da Moisésen', kate ben akre' kan'
bne Jesúsen', ben ake' xhbab: 7 "¿Bixchen
nez be'nnen' ka'? Wakadi' ke Diosen'
llone'. Nollno gak yezi'xhen da xhinnj ke
be'nne, le zeraoze Dios." 8 Na' Jesúsen'
bayakbe're' kan' llon ake' xhbaben', na'll
lle'e leake':
—¿Bixchen llonre xhbaben' ka'? 9 Llákere
bi napa' yel llnebia' na' yepe': "Ni
llazi'xhena' da xhinnj ko'o", na' bi za'k
xti'lla'n. ¿Bixha cha' yepe': "Bayas, bazi'i
gan' xhoa'o na' bayej"? 10 Ni nnézere, nada',
Be'nnen' Gorj Radj Be'nnach napa' yel
llnebia' rao yellrio nench yezi'xhena' da
xhinnj ke be'nne.
Na'll golle' be'nn xhinnjen':
11 —Ni llepa' rwe', bayas, bazi'i gan' bx-
hoa'on na' bayej rillo'.
12 Le bayasdote be'nnen', zanlene' gan'
bxhoe'n, llwiate be'nn ka' balloje'. Na'
llabane be'nn ka', na' lloe'rao ake' Dios ne
ake':
—Gatga nna re'llo ka dan' gok nna' lla.

Ka gok brej Jesúsen' Leví
(Mt. 9:9-13; Lc. 5:27-32)

13 Bde na', byej Jesúsen' lloa' nisda'on
da yobre, na' be'nn zan bdop, na' broe'
bsedre' leake'. 14 Na' bdie' ga lli' to be'nn
re Leví, nake' xhi'nn be'nnen' re Alfeo, llie'
gan' llchixhje' dan' llaya'l wayej yell gan'
llnebia' leake'. Na'll lle Jesúsen' le'e:
—Da nao nada'.
Na'll bzolle'e, na' bnawe' Le'e.
15 Na' bde na', lli' Jesúsen' llaorene' leake'
txhen rill Levín', na' ren be'nn zan be'nn
wachixhj, na' yezikre no be'nn wen da
xhinnj, na' ren be'nn ka' non Le'e txhen, le
be'nn zan na' nao Le'e. 16 Na' be'nn ka' llse-
dre ke ley dan' bzoj da Moisésen', na' be'nn
fariseo ka', bre'e akre' Jesúsen' llaorene'
be'nn wachixhj ka' txhen, na' be'nn wen
da xhinnj ka' yela', goll ake' be'nn ka' non
Jesúsen' txhen:
—¿Bixchen llaorene' wachixhj ka', na' ren
be'nn wen da xhinnj ka' txhen?
17 Ka bene Jesúsen' ka', na'll golle' leake':
—Be'nn bibi yillwe' llake, bi yalljre'
be'nn wen rmell, zan be'nnen' llak
yillwe'n, le'en yalljre' be'nn wen rmellen'.
Kan' naken kia' nada', kere za'a zadyexha'
be'nn wen aken', zan za'a zadwia' be'nn
wen da xhinnj aken'.

Jesúsen' bzejnie're' bixchen bi llon be'nn ka' non Le'en txhen na' was
(Mt. 9:14-17; Lc. 5:33-39)

18 Bixha gok to lla be'nn ka' non Juan na'
txhen, na' be'nn ka' non be'nn fariseo ka'
txhen non ake' was, na' bal be'nn ka' jak
ake' rao Jesúsen', na' lle ake' Le'e:
—¿Bixchen be'nn ka' non Juan na' txhen,
na' be'nn ka' nao be'nn fariseo ka' llon ake'
was, na' be'nn ka' non rwe' txhen na', bi
llon ake' was?
19 Na'll lle Jesúsen' leake':
—¿Bixha wak gon be'nn ka' was, be'nn
ka' llon ake' yexh ga llak yel wachayna'a
chak lli'rén be'nnen' llchayna'n leake'?
Chak nna zo be'nn byion', llon ake' le'e
txhen, ker wak gon ake' was. 20 Zan wllin
lla kat waga'a be'nn byion', kana'llen' gon
ake' was.
21 'Ni to be'nn kat wade'e ra'll, si'ze' to
ra'll kobe wade'en da goren'. Cha' ka'
gone', ra'll koben', kat chiben, wabe'n, na'
da goren' yezikre che'zen. 22 Leska' nono
ka'cha'oze xis uva koben' to lo blloy yid
gore, le xis uva koben' wche'zen blloy yid
goren' na' larjen. Ke nak xis uva koben'
llaya'l ka'cha'we'n lo blloy yid kobe.

Be'nn ka' non Jesúsen' txhen blechj ake' dao ke trigo to lla nba'nne
(Mt. 12:1-8; Lc. 6:1-5)

23 Bixha gok to lla nba'nne ke be'nn Is-
rael ka', bde Jesúsen' ga naz ake' trigo,
na' be'nn ka' non Le'e txhen na', bzorao
ll-lechj ake' dao ke trigon'. 24 Na' be'nn
fariseo ka' lle ake' Le'e:
—Bwiake kan' llon be'nn ka' non rwe'
txhen na', ¿bixchen llon akze' ka'? Llon ake'
da bi llaya'l gonllo lla nba'nne.
25 Na' Jesúsen' golle' leake':
—¿Bixha bi nna golre kan' ben da rey
Daviden' kana'? Ka bdone' ren be'nn ka'
zejrene' txhen na'. 26 Kan' byoe' gan' nak
rill Diosen', na' be'nnen' re Abiatar nake'
bxoz, Daviden' bdawe' yet xtir ke Diosen'
da bi de latj gao noteze be'nne, toze bxoz
ka' gak gao len; Daviden' bdawe'n, na'
leska' bdaorén be'nn ka' zejrén le'e txhen
na' len.
27 Leska' lle'e leake':

—Ni ke be'nnachen' brej Diosen' lla nba'nne nench sie'n banez, kere breje' be'nnachen' nench gonchie' lla na'n. 28 Llaya'l nnézere nada', Be'nnen' Gorj Radj Be'nnach, naka' xan llan' llapre bara'nne.

3

Jesúsen' bayone' to be'nn nxho'n chla' ne'e (Mt. 12:9-14; Lc. 6:6-11)

1 Gok ye to ka byo' Jesúsen' to lo yoda'o ke be'nn Israel ka', na' lli' to be'nn nxho'n chla' ne'e. 2 Bal be'nn ka' lli'nao ake' cha' wayón Jesúsen' le'e to rao lla nba'nne, nench ga't da lljatao ake' xhia rao koxchis ka'. 3 Na'll lle Jesúsen' be'nnen' nat ta'ke'n:

—Bzollá, na' bze radjllo ni.

4 Na'll lle'e be'nn ka':

—Lennechk, ¿de latj gonllo da wen o cha' gonllo da xhinnj rao lla nba'nne? ¿Wak yesrallo be'nne o cha' we'llo latj kwiayie'?

Na' be'nn ka' ka ben akre' ka', to blle' akze' llize, billbi bne akse'. 5 Jesúsen' bwie' leake' znia, le gokya'chre' ka nak bi llejle' ake' ke'e. Na'll lle'e be'nnen':

—Bli na'on.

Na' bli na'a be'nnen', le bayakten. 6 Na' ka ballach be'nn fariseo ka', bzorao lloe' ake' di'll ren be'nn ka' non txhen Herodes na', akre gon ake' got ake' Jesúsen'.

Jesúsen' bayone' be'nn zan lloa' nisda'on

7 Jesúsen' ren be'nn ka' non Le'e txhen na', bro' ake' nez jake' lloa' nisda'o, na' be'nn zan be'nn Galilea ka' bnao Le'e, na' ren be'nn Judea. 8 Na' be'nn za'k Jerusalén, na' be'nn za'k gan' nzi'i Idumea, na' be'nn za'k chla' yeo Jordán, ren be'nn za'k gan' nzi'i Tiro, na' gan' nzi'i Sidón, ka nak bnnez akre' yel wak ka' llone'n, be'nn zan jake' gan' zoe'n. 9 Na'll goll Jesúsen' be'nn ka' non Le'e txhen na', gon ake' xhnid to barco ga choe' nench ke wchi'd be'nn zan ka' Le'e, 10 le be'nn zan kwisen' bayone', na' yeolol be'nn yo' yillwe' jabi'y ake' to llbiacha' ake' Le'e, ka nak lle'n akre' kan ake' Le'e. 11 Na' be'nn ka' yo' daxi'on, ka llre'e akre' Le'en, llche'k xhib ake' na' daxi'o ka' llosia' aken ne aken:

—Rwe'n nako' Xhi'nn Dios.

12 Na' Jesúsen' benre' daxi'o ka' znia nench bi we'e aken di'll non' nake'.

Jesúsen' breje' postl ka' ben Le'e txhen (Mt. 10:1-4; Lc. 6:12-16)

13 Bde na', byeje' to rao ya', na' goxhe' bal be'nn jake' gan' llie'n. Ka bllin ake' rawe' na', 14 breje' chllinn (12) be'nne nench gon ake' Le'e txhen, na' wse'le' leake' chixjwe' akre' xti'lle'n. 15 Na' be'e leake' yel llnebia' nench wayón ake' be'nn we'e, na' wabej ake' daxi'o yo' yichjra'llda'o be'nn ak. 16 Ki re be'nn chllinn ka': Simón be'nnen' bsie' Pedro. 17 Jacobo ren Juan be'nn bi'che'n, nak ake' xhi'nn Zebedeo, na' bsie' leake' Boanerges, da ni lle'nen nen be'nn llon ka yi' bzi'o kat llachjen; 18 na'll Andrés, Felipe, Bartolomé, Mateo na' Tomás, Jacobo xhi'nn Alfeo, Tadeo, na' Simón, be'nnen' ben txhen be'nn ka' nzi'i cananista, 19 na'll Judas Iscariote, be'nnen', ka bllin lla, bene' Jesúsen' rallna'a be'nn ka' llwie Le'e.

Bayoll na' ballín ake' yo'.

Bne ake' ke Jesúsen' babeje' daxi'o kone yel wak ke daxi'on (Mt. 12:22-32; Lc. 11:14-23; 12:10)

20 Yo' na' bdop be'nn zan kwis da yobre, ni ke llakze kwe' ake' gao ake'. 21 Ka bene bi'ch lwellje' ka' kan' llaken, jake' gokra'll ake' wache'e ake' Le'e, le llak akre' bije zo yichjra'llda'we' wen na'.

22 Na' be'nn ka' llsedre ke ley dan' bzoj da Moisésen', be'nn ka' za'k Jerusalén na', bne ake':

—Beelzebú dan' llnebia' daxi'o ka', noe'n Le'e yel wak, na'llen' llabeje' daxi'o ka' yichjra'llda'o be'nne.

23 Na'll goxh Jesúsen' leake', na' lle'e leake':

—¿Akxha gon dan' llnebia' daxi'o ka' wabej kwine? 24 Cha' to yell naken chopre, lldilrén lwellj ake', wllin lla kwiayi'n. 25 Cha' to lo yo' dil ake' nak ake' chopre bi sibia ake', wllin lla wara' lwellj ake'. 26 Na' cha' daxi'on dil ren lwellje naken chopre, sete wlliayi' kwine chet ka'.

27 'Nono gak cho' lo yo' ke to be'nn war, na' sie' bi da de ke'e. Zga'tek lle'nen wcheje' le'e, na'llen' gak sie' bi da de ke'e.

28 'Da li nia' re', biteze bi da xhinnj gon be'nn ka', na' bi da zban ne ake', de yel llazi'xhen ke ake'. 29 Zan cha' nne ake' ke Spíritu ke Diosen', bi wazi'xhenkze Diosen'

ke ake', xhia xhen llia be'nn ka' gon ka' ke chnare.
30 Bne'e ka' le leake'n bne ake', daxi'on yoe'.

Xhna' Jesúsen' ren bi'che' ka' bllin ake' gan' zoe'n
(Mt. 12:46-50; Lc. 8:19-21)

31 Na' llakte ka'n, kat bllin xhne'e ren bi'che' ka', na' bze akte' lia'te, na' bse'l ake' be'nne gaxhe' Jesúsen' cheje' gan' ze ake'n.
32 Na' be'nn ka' nechj Le'en, goll ake' Le'e:
—Xhna'o ren bi'cho' ka' ze ake' ganni, llayirj ake' rwe'.
33 Na' ballie' xti'll ake'n, lle'e leake':
—¿Noxhan' nak xhna'? ¿Non' nak bi'cha'?
34 Na'll bwie' be'nn ka' lli' nechj Le'en, na' bne'e:
—Be'nn kin' xhna', na' bi'cha'. 35 Le yeolol be'nn ka' llon kan' lle'ne Diosen', leake'n nak bi'cha', zana' na' xhna'.

4

Jesúsen' bsa'krebre' ka llon to be'nn goz go'nne
(Mt. 13:1-9; Lc. 8:4-8)

1 Da yobre byej Jesúsen' lloa' nisda'on, na' bzorao llroe' llsedre' be'nne, na' be'nn zan kwis bdop, to benen bien byoe' to lo barco da xhoa rao nis, na' bllie' loen' na' be'nn zan ka', ze akte' rao yo billre. 2 Na' llroe' llsedre' leake' bsa'krebre' bi da ka', na' be'rene' leake' to di'll ke to be'nn llaz. Na' lle'e leake':
3 —Lewzenay ke, to be'nn wen llin jeze' trigo. 4 Bixha ka nak zeje' llose' nbaz ka', balen je'ten lloa' nez, na' betj byinn da'o, ban' dá rao lla, na' bdaoba'n. 5 Na' ye balen jago'nnen rao yej ga bibi yo detek, sete bra' aken. 6 Na' ka nak bi nyin roe zitj, ka bnna' willen' na' byechen. 7 Na' balen jacha'a radj yay ye'che, na' blli'o yay ye'chen', na' benen len roe', na' bibi bllian. 8 Na' ye balen je'ten rao yo cha'o, na' bra' ake'n, na' blli'on, na' balen bllian chilloa (30) wej, balen bllian wyon (60) wej, na' balen bllian do to gayoa (100) wej.
9 Na'll lle'e leake':
—Re' zo nayre, lewzenay xti'lla' ni.

Jesúsen' be'e di'll bixchen bsa'krebre' bi da ka' kan' bzejnie're' leake'
(Mt. 13:10-17; Lc. 8:9-10)

10 Ka ballach be'nn zan ka', na' baga'nn be'nn chllinn ka'ze, na' ye bal be'nn ka' nak leake' txhen, bnnab akre' Le'e akre zejen na', ke di'llen' be'rene' leake'. 11 Na' lle'e leake':
—Re' ba brej Diosen' nench nnézere kan' llone' llnebie'n, zan be'nn ka' yela' bi llejle' kia', kone da ki llsa'krebra' lloe'rén ake' di'lle. 12 Llona' ka' nench gak kan' ne xti'll Diosen': la'kze wia ake' bi gakbe'e akre' bi dan', la'kze yen akre' bi chejnie' akre'n, na' bi wayat akre', na' bi yezi'xhen Dios ke ake'.

Jesúsen' bzejnie're' ke dan' bsa'krebre' ke be'nn gozen'
(Mt. 13:18-23; Lc. 8:11-15)

13 Na'll lle Jesúsen' leake':
—¿Bi llejnie're di'll ka' lloe'rena' re'? Cha' bi llejnie're di'll ki, ¿akxha gak chejnie're da ka' llsa'krebra' yela'? 14 Be'nnen' llazen' nake' ka be'nn lloe' xti'll Dios. 15 Nbaz ka' je't lloa' nezen' naken ka be'nn ka' llene xti'll Diosen', na' le ll-llinte daxi'on llabejen dan' yo' lo ra'llda'we'n. 16 Na' bal be'nne llak ke ake' ka nbaz dan' je't rao yejen', kate llen akre' xti'll Diosen' llawé akre' zi'i ake'n. 17 Na' bi nyin roe zitj, chollze llejle' ake'. Kate bi llak ke ake', na' lla'dyi' be'nn leake' ke dan' nao ake' xti'll Diosen', le llabi' akte'. 18 Na' ye bale llak ke ake' ka nbaz dan' je't radj yay ye'chen'. Llen akre' xti'll Diosen' na' zi'i ake'n, 19 bixha da zed ka' da de rao yellrio ni, na' yel wnia' dan' ziye'e lli'o, na' yel llzera'll billre da yobre, ll-llonen chejle' ake' kwasro, na' bi llak gon ake' kan' lle'ne Diosen'. 20 Na' leska' ni't be'nn llak ke ake' ka nbaz dan' je't rao yo cha'on. Be'nn ka', ka llen akre' xti'll Diosen', llejle' ake' do yichj do ra'll ake', na' llon ake' kan' lle'ne Diosen', llon ake' kan' llak ke nbaz dan' bra'n, na' blli'on, na' balen bllia chilloa, na' wyon, na' do to gayoa wej toton.

Da nga'che llinkze lla llroe'rawe
(Lc. 8:16-18)

21 Leska' lle Jesúsen' leake':
—Kat llwa'lre yi', ¿akre llonre? ¿Lldo'sren to llom o cha' llzoren xhanre gan' llxhoare lltasre? ¿Bi llda'ren sib nench llseni'n dox-hen? 22 Bibi de da nga'ch da bi wroe'rawe,

na' to da llak llillize da bi nneze be'nne len.
23 Re' zo nayre da llene, lewzenay xti'lla'n.
24 Leska' lle'e leake':
—Lewiaya'nn kan' nia' ni. Le kon kan' llonre na', ka'n gon Diosen' ke re'. Na' yezikre gone' dan' ba bénere xti'lle'n.
25 Be'nn de ke'e, we'lle' le'e ye ra'te, na' be'nnen' bi de ke'e, to wake'e da da'o nape'.

Jesúsen' be'e di'll ka llon to nbaz kat ll-lli'on

26 Leska' lle Jesúsen' leake':
—Kan' gon Diosen' nnebie', wsa'kreba'n ka llon to be'nn llaze' xhoa' rao yellrio ke'e.
27 Na' xhoa' binnen' llra'n na' ll-lli'on, na' be'nnen' kon lltase', na' llase' yeo lla, ni ke llakbe'zre' akren' llak ll-lli'on. 28 Yellrio na'n llonen nench llra'n, na' llakten yer, na'll llra'n dao, na' llda'n za'. 29 Na' kat ba naken yez, le llrapte'n.

Yel llnebia' ke Diosen' naken ka nbaz ke mostaz
(Mt. 13:31-32; Lc. 13:18-19)

30 Leska' lle Jesúsen' leake':
—¿Akre ka chejnie'llo kan' llon Diosen' llnebie'n, akre ke wsa'krébellon?
31 Wsa'krebra'n ka nbaz ke mostaz, kat llaze'n, la'kze nakten da da'o rize kerke no nbaz yobre, 32 ka llaze'n na', llra'n na' ll-lli'on, llakten da xhenll kerke yay da'o ake, na' llon xho'ze, na' lletj byinn ka' dá rao lla, llon xo'n akba' rao xo'zen'.

Kan' ben Jesúsen' llsa'krebre' bi da ka'
(Mt. 13:34-35)

33 Kone dan' bsa'krebre Jesúsen' broe're' be'nn ka' lldop llzenay xti'lle'n kon ka to llejnie' akre'. 34 Na' kone dan' bsa'krebre' bzejnie're' leake', na'll kat bill lla'a be'nn zan ka', bzejnie're' be'nn ka' non Le'e txhen na', kan' zejen da ka' bsa'krebre'.

Jesúsen' brekllie' to be' xhen lo nisda'on
(Mt. 8:23-27; Lc. 8:22-25)

35 Lekze lla na', ka betj lle', lle'e leake':
—Wla'yllo chla're nisda'on.
36 Be'nn ka' non Le'e txhen na', bkwa'nn ake' be'nn ka' lla'a llzenayen', na' bsa'a ake' barco gan' ba yo' Jesúsen', na' leska' bnao ye bal be'nn nsa'a to chop barco yobre. 37 Bixha kat bzorao dá to be' xhen rao nisda'on, na' bzorao lloll nis lo barcon', na' ba llonen da yi'chen. 38 Na' de Jesúsen' tase' xhnia' barcon' nkoye' to ga nxoa yichje'n, na' jasbán ake' Le'e, lle ake' Le'e:
—¡Maestro! ¿Bi llakbe'ro' ka nak ba ll-beyi'llo?
39 Na'll byase', na' babekllie' be'n, na' golle' nisda'on:
—¡Babe' lli!
Le brexhte be'n ren nisda'on, bayakte lli.
40 Na'll lle'e leake':
—¿Bixchen llebre? ¿Bi de yel llonlira'll ke re'n?
41 Na'll blleb ake' kwis, na' lle lwellj ake':
—¿Noxha be'nnen'? Rente kaze be', na' ren nisda'o na' llzenayen ke'e.

5

To be'nn rao yellen' nzi'i Gadara yoe' daxi'o
(Mt. 8:28-34; Lc. 8:26-39)

1 Na' bllin Jesúsen' ren be'nn ka' non Le'e txhen na', chla' nisda'o gan' nak rall be'nn Gadara ka'. 2 Bixha ka balloje' lo barcon', le bllinte to be'nn jatile' Le'e, be'nn blloj latj gan' lljakwa'ch ake' be'nn wat ka', be'nn yo' daxi'o yichjra'llda'we'. 3 Be'nn na' ba zotekze' latj gan' lljakwa'ch ake' be'nn wat ka', na' nono llakse wchej le'e, ni kon no gden. 4 Da zan ras ba bchej ake' nia'ne'e kone gden, na' ka bize llale'e gden na', na' llxhoxhjte'n, ni to nono zoekze le'e. 5 Do lla do yere de'e llosie' do rao ya' ka', na' do radj ba ke be'nn wat ka', llayón zi' kwine' kone yej. 6 Kate bre're' Jesúsen' zi'tre, na'll zejdoe' jache'k xhibe' rawe'n. 7 Na'll besie' zillj, lle'e Jesúsen':
—¿Bi de ko'o kone nada', Jesús? Rwe' Xhi'nn Dios zo yebá. ¡Ni ke Dios lla'tyoera' rwe', bi wsa'kzi'o nada'!
8 Ne'e ka', le Jesúsen' ba golle' daxi'on:
—¡Balloj yichjra'llda'o be'nnen'!
9 Na'll bnnab Jesúsen' lle'en:
—¿Bi re'o?
Na'll llen Le'e:
—Da Zan na' ria', le nyanto'.
10 Na'll go'tyoere' Jesúsen' bi wraye' daxi'o ka' zi't gan' lla'a aken na'. 11 Na' awlloze ganna' zo to ya' ga zjalla'a kuch zan ake, llao akba' yi'xe. 12 Daxi'o ka' lla'a be'nnen', go'tyoe aken Jesúsen' lle aken Le'e:

—Bse'l neto' gan' zjalla'a kuch ka', na' benn latje lljalla'to' lo yichjra'llda'o akba'n.
13 Na'll be'e Jesúsen' latj. Ka ballach daxi'o ka' yichjra'llda'o be'nnen', jalla'a aken lo kuch ka'. Na' nake ka chop mir akba'. To gokllejla'llze kuch ka', na' bzorao bix dol akba' to le bdinnj, jabix akteba' lo nisda'on, na' wasa'tba', we'j akba' nis.
14 Na' be'nn ka' llap kuch ka', baxhonnjdo ake' zayejdo ake', jadixjwe' akre' be'nn lla'a lyell, na' be'nn lla'a lyi'xe kan' goken. Na' bllach be'nn ka' jawiá ake'.
15 Ka bllin ake' gan' ze Jesúsen', na' bre'e akre' be'nnen' blla'a daxi'o ka', ba babie' wen, ba bayak xhara'ne'. Na' blleb ake'.
16 Na' be'nn ka' bre'e kan' goken, be'rén ake' be'nn ka' bdop na' di'lle, kan' gok bayak be'nnen' blla'a daxi'o ka', na' kan' gok ke kuch ka'.
17 Na' bzorao be'nn ka' lla'tyoe akre' Jesúsen' wayeje' ga yobre.
18 Na' ka bayoe' lo barcon', be'nnen' byo' daxi'on bnnabe' we'e Jesúsen' latje' lljannawe' Le'e.
19 Na' bi be'e Jesúsen' latje', na' golle' le'e:
—Bayej rillo' ga lla'a bi'ch lwelljo', na' be'rén ake' di'll ka yel wak xhen na', ba broe' Xanllo Diosen' rwe', na' kan' baya'chra'lle' rwe'n.
20 Na' zayej be'nnen', na' yell ka' gan' nbane Decápolis bzorawe' lloe'rene' be'nn ka' di'll kan' ben Jesúsen' broe're' le'e yel wak xhen ke'en; na' yeolol be'nn ka' llabán akre' kwis.

Jesúsen' basbane' xhi'nn Jairo, na' bayak ye to no're bdan xhe'en
(Mt. 9:18-26; Lc. 8:40-56)

21 Ka ballín Jesúsen' ye chla' nisda'on zayoe' lo barcon', na' jaze'e lloa' nisda'on, na' bdope be'nn zan kwis.
22 Na' bllin to be'nn re Jairo, nake' be'nn wnebia' ke yoda'o ke yellen'. Ka bre're' Jesúsen' le bche'kte xhibe' rawe'n.
23 Na' go'tyoere' Le'e, lle'e Le'e:
—Zo to xhi'nna' no're, ba llak watbe'; chenak sa'o wxoa ta'ko'n yichjbe' na' wayakbe', bi gatbe'.
24 Na'll zejrene' le'e, leska' be'nn zan kwis nao, to llchi'd ake' Jesúsen'.
25 Bixha radj be'nn ka' ren to no're, ba gok chllinn (12) iz llzoe' wa'a.
26 Na' da xhen ba ballayrawe' ba bde'e rao wen rmell ka', gaxt xhen ba bene' bi llayakse', yezikre llak yillwe' ke'en.
27 Bixha ka bénkzere' lloe' ake' xti'll Jesúsen', na'll zeje' jannawe' radj be'nn zan ka', na' jatane' xha Jesúsen'.
28 Le kan' bza'ra'lle' lo ra'llda'we'n bne'e: "La' xhe'e na'ze lljatana' wayaktia'."
29 Bixha ka jatane' xhe'en, le brexhte wa'an llzoe'n, na' le gokbe'tere' ba bayake'.
30 Na' Jesúsen' le gokbe'tere' ka ben yel wak ke'en llin, na'll bayechje' llnnabre' be'nn zan ka':
—¿Non' bdan xha'n?
31 Na' be'nn ka' nak Le'e txhen na', lle ake' Le'e:
—Ba bre'kzero' kan' nao be'nn llchi'd ake' rwe'. ¿Bixchen nnabrizo' non' bdan xha'on?
32 Na'll bayechje' llwie' noxhan' bdankze xhe'en.
33 Na'll lleb no'ren' do xhiztite', le ba bayakbe're' bayake' kwasro, na'll zeje' jache'k xhibe' rao Jesúsen', na' be'e di'll doxhente kan' goken.
34 Na'll lle Jesúsen' le'e:
—Xhi'nna', dan' nxenra'llo' na'n, ba basrá rwe', ka nake nna' ba bayako', bayejchga wen.
35 Na' zete Jesúsen' lloe' di'llen', ka bllindokze bal be'nn za'a rill Jairon', be'nnen' nak be'nn wnebia' ke yoda'on, na'll lle ake' Jairon':
—Ba gotte xhi'nno'n, ¿bixchen nna llonllro' Maestron' zede?
36 Bixha Jesúsen', ka benre' kan' bne be'nn ka', na' lle'e Jairon':
—Bi llebo', kon benlira'lle.
37 Na' bi be'e latj no nnao Le'e, Pedro na'ze, na' Jacobo, na' Juan, be'nnen' nak bi'ch Jacobo.
38 Na' byej ake' rill be'nnen'; ka blline'n, benre' llak llakia, lla'a be'nn llasbell ake' llak akre'.
39 Ka byoe' lo yo'n lle'e leake':
—¿Bixchen llonre llakia bellre? Kere got bida'o no'r nin', taszbe'n.
40 Na'll lltitje be'nn ka' Le'e. Na'll bachache' leake' lia're, na' bche'e xaxhna' bida'on, na' ren be'nn ka' nao Le'e na', na'll byoe' gan' xhoa bida'on.
41 Na' be'xe' ta'kbe', na' lle'ebe':
—Talita, cumi —da ni lle'nen nen: Bida'o no're ni llepa' rwe', bayas.
42 Le bayaste bida'o no'ren', na' le badatebe', na' bida'o no'ren' nakebe' chllinn (12) iz. Na' be'nn ka' llabán akre' kwis.

43 Na' Jesúsen' go'tyoere' leake' notno ye
ake' ka', na' golle' leake' we'e ake' da gao
bida'o no'ren'.

6

Jesúsen' balline' Nazaret
(Mt. 13:53-58; Lc. 4:16-30)

1 Na' baza'a Jesúsen' balline' ralle', na'
nao be'nn ka' non Le'e txhen na'. 2 Na' ka
bllin lla nba'nne ke be'nn Israel ka', byeje'
lo yoda'on na' llroe're' leake'. Be'nn zan
bzenay xti'lle'n, na' llabán akre' kwis, na'll
ne ake':

—¿Ga jaxi'rize' dan' nnezre'n? ¿No
be'rize le'e yel si'n ni? ¿Gaxha jaxie' yel
waken' llayone' be'nne? 3 ¿Kere be'nn
nin' nake' be'nn waxhí yay, xhi'nn María?
Nombia'llo bi'che' ka', re Jacobo, na' José,
na' Judas, na' Simón, na' ganni ni't zane'
ka'.

Ke len na' bi gokra'll ake' wzenay ake'
ke'e. 4 Na'll lle Jesúsen' le ake':

—To be'nn lloe' xti'll Dios, gateze llap
ake' le'e bara'nne, zan ralle' ker no llejle'
ke'e, ni bi'ch lwellje', ni lo yo' rille'.

5 Na' bi gok wroe're' yel wak ke'en, le
bi byejle' ake' ke'en. To chopze be'nn ka'
bayak, ka naken bxoa ta'ke'n yichj ake'.
6 Na' llabane Jesúsen' kwis ka naken chras
bi byejle' ake'. Na' jate'e yell ka' yela'
jaroe're' be'nn ake.

Jesúsen' bse'le' be'nn chllinn ka' jatixjwe' akre' xti'lle'n
(Mt. 10:5-15; Lc. 9:1-6)

7 Na'll goxh Jesúsen' be'nn chllinn ka',
na' bse'le' chop wej ake', be'e leake' yel ll-
nebia' ke'en nench wabej ake' no daxi'o yo'
yichjra'llda'o be'nne. 8 Na' golle' leake' bibi
go'x ake' ke tnez, kon toze yay da wchi'ch
ake', na' bibi bzod go'x ake', ni yet xtir, ni
mell. 9 Kon xher ake' na'ze wrej ake', na'
chkwe'ze xhara'n ake' dan' nak ake' na'ze,
na' bi go'x ake' ye to da yobre. 10 Na'll lle'e
leake':

—Cha' to yo' ga llinre, ganna'ze sore
llinte yeza're rao yellen'. 11 Cha' to yell
ga llinre bi wreb ake' re', na' bi ye'n akre
wzenay ake' xti'llren', lewalloj rao yellen',
na' le wabibte bichte lo labre, nench na'
wayakbe'e akre' da xhinnjen' llon ake'. Da
li ganni nia' re', katen' llin lla gak yel kox-
chis ke yeolol be'nne, da xhen da sa'kzi'
be'nn ki kerke be'nn ka' blla'a yell ka' re
Sodoma ren Gomorra.

12 Na'll bllach ake' llyixjwe' akre' be'nne,
llaya'l wayat akre' ke da xhinnj ka' llon
ake'n. 13 Na' llabej ake' daxi'o ka' yo'
yichjra'llda'o be'nne, na' be'nn llak yillwe'
llwat ake' leake' ceit, na' llayón ake' leake'.

Kan' gok bet ake' Juan be'nnen' bchoa nis
(Mt. 14:1-12; Lc. 9:7-9)

14 Herodes be'nnen' llnebia' Galilean',
benre' kan' llon Jesúsen', le doxhen ganna'
ba lloe' ake' xti'lle'n. Na'll bne Herodesen':

—Juan, be'nnen' bchoa be'nn ka' nis,
le'en ba babán radj be'nn wat ka', le'e nape'
yel wak xhen, na'llen' llak llone' da ki.

15 Na' zjalla'a ye bal be'nn ne ake':

—Be'nn na'n re Elías, be'nn be'e xti'll
Diosen' kana'n.

Na' ye bal ake' ne ake':

—To be'nn ka' lloe'je xti'll Diosen', o cha'
kon to be'nn ka' be'e xti'll Diosen' kana'
babán.

16 Na' Herodes na', ka nak llenre' kan' ne
be'nn ka', na'll bne'e:

—Juan na'kzen', be'nnen' golla' be'nn
ka' wchoy ake' yen na', le'en babán radj
be'nn wat ka'.

17 Herodes na', goklle'e Juan na', na'
bse'le' be'nn ka' be'x ake' le'e, na' bchej
ake' le'e gden, na' broe' le'e rill ya. Bene'
ka' xto'l dan' baka'a Herodesen' to no'ren'
re Herodías, no'r ke Felipe bi'che' na',
nench bazorene' le'e, goke' xho're'. 18 Le
Juan na' lle'e le'e:

—Da xhinnjen' beno' baka'o xho'r
bi'cho'n zorenoe'.

19 Na'll Herodías na', bwiere' Juan na',
na' blle'nawe' le'e kat ga't latj gote' le'e, na'
bi za'kere'. 20 Herodes na', bllebe' gote'
Juan na', le nnezre' nake' be'nn llon da li,
nake' be'nn ke Dios, na' bdape' le'e nench
ke lljet Herodíasen' le'e gan' yoe' na'. La'kze
bi llejnie're' kan' ne Juan na', llawere'
llzenaye' xti'lle'n. 21 Bixha ka bllin lla ka
btil Herodesen' iz, na' bene' to lnni, bene'
wao nench bdaorene' be'nn ka' llnebia'
ren le'en, na' ren be'nnen' nak xan waka'a
ya ke'e ka', na' be'nn brao ka' lla'a Galilea
na'; na' gok latj ke Herodíasen' kan' lle'nre'
na'. 22 Bixha xhi'nn Herodías na', nakbe'

to bi no're byo'be' gan' llak lnnin', na' jaya'be'; na' Herodesen' bayazra'lle' kwis kan' bya'be'n, leska' be'nn ka' lla'rene'n, llawé akre' kan' bya'be'n. Na'll lle reyen' bi no'ren':

—Na' bnnab bitteze lle'nro', na' gonna'n.

23 Na' bchebe', lle'ebe':

—Kon da nnabo' gonna'n, la'kze cha' nne'o achj da ka' gan' llnebia' ni.

24 Na'll ballojdobe' jaye'renbe' xhna'be'n di'lle llebe le'e:

—¿Bi ka wnnabra' Herodesen'?

Na'll lle xhna'be'n lebe':

—Bnnab yichj Juan na', be'nnen' llchoa be'nn ka' nis.

25 Na'll bayo'dobe' gan' lli' reyen', llebe' le'e:

—Lle'nra' yichj Juan na', be'nnen' llchoa be'nn ka' nis nna'stek, na' bxoan to lo ye'nne nllirj.

26 Herodesen' gokre' kwis ka benre' bne bi no'ren' ka', na' lle'n ke lle'nre' bzoe' di'll kan' gollebe', le ba bchebe' rao yeolol be'nn ka' lla'a ren le'e txhen na', we'ebe' dan' bnnabbe' na'. 27 Le base'lte reyen' to waka'a ya nench jachoye' yen Juan na'. 28 Ka bllin waka'a yan' lo rill yan', na' bchoye' yen Juan na', na' baxoe'n to lo ye'nn nllirj, na' zano'xe'n, na' be'en bi no'r na'; na' bi no'r na' bayoe'tebe'n xhna'be'.

29 Ka bene be'nn ka' non Juan na' txhen kan' ba gok na', na'll byej ake' jaxhi'i ake' kwerp ke'en jakwa'ch ake'n.

Jesúsen' bwawe' ga'y mir be'nne (Mt. 14:13-21; Lc. 9:10-17; Jn. 6 :1-14)

30 Bde na', ballín postl ka' gan' zo Jesúsen', na' be'rén ake' Le'e di'll kan' jen ake'n, na' kan' jazejnie' akre' be'nne xti'lle'n. 31 Na'll lle'e leake':

—Ledá, lecho'o to latj dach ganna' yezi'ra'll-llo choll.

Bne'e ka', le be'nn zan na', lledi' leake' to ni ke llakze latj gao ake'. 32 Na'll byo' ake' to lo barco zjak leakze' bllin akte' to latj ga nono llra'. 33 Na't be'nn zan bre'e kan' bza'a ake'n, bayombia' ake' Jesúsen'. Na' yell ka' zjalli' awlloze, be'nn zan bllach zjakdo ake' kon nia' ake', ba lla'a akre' ka bllin ren Jesúsen' be'nn ka' nche'n, na' badil ake' Le'e. 34 Ka balloj Jesúsen' lo barcon', bre're' be'nn zan kwis ba lla'a akre' ganna', na' baya'chra'lle' leake', le lla'a ake' ka lla'a xhi'r da'o ba nono llra' xan, na'll bzorawe' da zan broe're' leake'. 35 Bixha ka ba llonen ba wlle', jabi'y be'nn ka' non Le'e txhen na', lle ake' Le'e:

—Letek gale na't ganni naken ga nollno llra'. 36 Goll be'nn ka' lljayake' nench lljake' gan' lla'a be'nn ka' llen lyi'xe, na' yell da'o ka' zjalli' do na'ze, lljaxi'i ake' da gao ake', le bibi no'x ake' da gao ake'.

37 Na'll ballie' xti'll ake'n lle'e leake':

—Re', lewe'e ake' da gao ake'.

Na'll lle ake' Le'e:

—¿Ga lljaxi'to' mell ke chop gayoa (200) lla llin, na' lljaxi'to' da gao be'nn ki?

38 Na'll lle'e leake':

—¿Bale yet xtir no'xre? Lewiachke.

Na'll bwia ake', na'll lle ake' Le'e:

—De ga'y yet xtir, na' ye chop belya'.

39 Na'll golle' leake' kwe' ake' kwen kwen rao yi'xen'. 40 Na'll brekw ake' to gayoa (100) wej ake', na' do chiyon (50) wej ake'. 41 Na'll bxhie' ga'y yet xtir ka', na' bel ka' ye chope. Na'll blis rawe'n llwie' yebáre benla'ye'n, na'll bxhoxhjen be'e be'nn ka' non Le'e txhen na', na' bdislas ake'n. Leska' bdislas ake' bel ka' chop, rao yeolol be'nn ka'. 42 Na' ka badao yeolol akte', na' berj aktere' kwasro. 43 Na' batop ake' da la'o ka', na' goken ke do chllinn (12) llom, ren bel ka' baga'nnen'. 44 Na' be'nn ka' bdaon' nak ake' ka do ga'y mir be'nne.

Jesúsen' bze'e rao nisda'on (Mt. 14:22-27; Jn. 6 :16-21)

45 Na'll le gollte Jesúsen' be'nn ka' non Le'e txhen na', wayo' ake' lo barcon' wabi-arao ake', lljayake' Betsaida yellen' lli' chla' nisda'on, chak nna na'y Le'en llawe' be'nn ka' nez. 46 Bixha ka bayoll bawe' be'nn ka' nezen', byeje' rao ya' je'rene' Diosen' di'lle. 47 Na' ka golen, barcon' zayo' be'nn ka', ba dan kllol nisda'on, na' Jesúsen' ye toze de'e rao yo billen'. 48 Na' bre're' ka llakdil ren be'nn ka' llsa'a ake' barcon', le be'n za'n krere; ba llonten balze kate za-yeje' gan' lla'a ake'n, zayeje' to rao nisen', lle'nre' yedie' rao ake'. 49 Bixha ka bre'e akre' Le'en zayeje' rao nisda'o na'n, gok akre' cha' bxen na', na'll besia' ake'. 50 Le yeolol ake', ka ba bre'e akre' Le'en blleb ake'. Na'll balwille' leake' lle'e leake':

—¡Legón war, nada'n, bi llebre!
51 Na'll bayepe' lo barcon' gan' lla'a
ake'n, na'll le brexhte be'n, na'll llabán
akre' kwis. 52 Le nna llon ake' yel wan
dan' bwawe' be'nn ga'y mir ka', bi llejnie'
akya'nnre', le nna nchole yichjra'llda'o
ake'n.

Jesúsen' bayone' be'nn zan gan' nzi'i Genesaret
(Mt. 14:34-36)

53 Ka bayoll bla'y ake' nisda'on, bllin ake'
gan' nbane Genesareten', na' balloj ake'
lo barcon'. 54 Ka balloj ake' lo barcon',
le bayombia' akte' kaze Jesúsen'. 55 Na'll
bllachdo yeolol be'nn yell ka' gan' nbane
Genesareten', za'krén ake' be'nn we'e ka',
nlen ake' leake' do ka nak gan' xhoa ake'
na'. Na' jwa'a ake' leake' kon ga nnez akre'
zo Jesúsen'. 56 Na' kon gan' ll-lline' do yell
da'o ka', do yell xhen ka', do lyi'xe llni't ake'
be'nn we'e ka' do tnez; na'll lla'tyoe akre'
Le'e, we'e latj la' kan akze' lloa' xhe'e, na'
yeolol be'nn ka' llgan Le'en llayak akte'.

7

Di'll zban ll-lloj lloa'llon' ll-llonen gak ra'llda'ollon' yall rao Dios
(Mt. 15:1-20)

1 Bal be'nn fariseo ka', na' be'nn ka'
llsedre ley dan' bzoj da Moisésen' be'nn
ka' za'k Jerusalén na', jabi'y ake' gan' ze
Jesúsen'. 2 Ka bre'e akre' bal be'nn ka' non
Jesúsen' txhen bi bna'a ake' zan ras kan'
llon leake' kat gao ake', na'll bdao ake' xhia.
3 (Le be'nn fariseo ka', na' yeolol be'nn Israel ka', nao ake' klle'llo dan' bsed xozxta'o
ake' ka', llaya'l wna'a ake' zan ras to kwen
to kwen kat gao ake'. 4 Leska' kat llallín ake'
lljake' lao ya'a, cha' bi wna'a ake' kwasro bi
gao ake'. Leska' llayiblolj ake' no xchinraz
ake' de ya, llayib ake' no tas, no leo, no ye'se
de ya, na' ren ga llxhoa ake' lltas ake', da
zan da ka' nao ake'n.) 5 Na'll be'nn fariseo
ka', na' be'nn ka' llsedre ke ley dan' bzoj da
Moisésen' bnnab akre' Le'e:
—¿Bixchen bi llon be'nn ka' non rwe' txhen kan' ben xozxta'ollo ka', bi llna'a ake'
weltze toto kwe' ake' gao ake'?
6 Na'll lle Jesúsen' leake':
—¡Re' be'nn chop rao nakre! Da likzen'
bzoj da Isaíasen' ke re' kana', kan' bne'e:
Be'nn ki llon ake' nada' xhen kon lloa' ake'
naze',
kere lloe'rao ake' nada' do yichj do ra'll
ake'n.
7 Bibi za'k dan' lloe'rao ake' nada'n,
ka nak llroe' llsed akre' da bayirjla'll
be'nnachzen'.
8 Ka'n llonre llkwasre di'll bia'a ke Xanllo Diosen' ka'le, na' lloe'la'llre llonre da
bayirj be'nnach, ka nak llayibre zan ras no
leo, no tas keré, na' lli' yichjre llonre da zan
ka da ki.
9 Leska' lle'e leake':
—Llbej yichjre dan' ne Diosen' gonre
nench nnaore dan' bayirjla'll be'nnach.
10 Zan ka nak da Moisésen', ki bzoje' xti'll
Diosen': "Llaya'l gap xaxhna're bara'nne",
na' "Be'nnen' yichjbie' ke xaxhne'e llaya'l
gate'." 11 Zan re' nere: "Kon dan' ye ake'
xaxhna' ake': Bibi de gonna' gakrena' re',
le yeolol da de kia' naken dan' nzi'i Corbán"
(lle'nen nen ba bena'n rallna'a Diosen').
12 Kone ka' lloe're latj bi gakrén be'nn ka'
xaxhna' ake'. 13 Kone ka' llbekre ka'le
dan' ne Diosen', na' naore dan' bkwa'nn da
xozxta'ore ka', na' llonre yela' ka nak da ki.
14 Na'll goxh Jesúsen' be'nn zan ka', na'
lle'e leake':
—Lewzenay ke kan' nia' ni yeololre, na'
lechejnie'. 15 Kere da ka' lle'j llao be'nn
ka', llon leake' gak ake' be'nn wen da
xhinnj rao Diosen'. Da xhinnj ka' ll-lloj
lo yichjra'llda'o ake' na'n, len na' llonen
leake' be'nn wen da xhinnj. 16 Re' zo nay
da yénere, lewzenay.
17 Ka baza'a Jesúsen' gan' lla'a be'nn zan
ka', na' byoe' yo', na'll bnnab be'nn ka'
non Le'e txhen na', akre zejen dan' bayoll
bne'en. 18 Na'll lle'e leake':
—¿Leska' re' bi llejnie're dan' nia'? ¿Bi
llejnie're kere dan' lle'j llao be'nn ka' llon
leake' be'nn wen da xhinnj rao Diosen'?
19 Le dan' lle'j llao ake'n kere llo'n lo
yichjra'llda'ollo, llejen lo le'llo choll, na'
lladeten.
Bne'e ka', nench broe're' yeolol yel wao
naken wen gaollon. 20 Na'll bne'e da yobre:
—Dan' ll-lloj yichjra'llda'o be'nn ka', len
na' llon leake' be'nn wen da xhinnj. 21 Le
lo yichjra'llda'o ake' na'n, ll-llach da xhinnjen' llwia ake' gon ake'n, na' llzoa xto ake',
na' llzorén lwellj ake' la'kze bi nchayna'a

ake', na' llaso't ake' be'nne; 22 na' llban ake', na' llzera'll ake' mell ke be'nn yobre, na' llon ake' da xhinnj, na' lloe' ake' di'll wenra'lle, na' llon ake' da nak zdo', na' llaxhe' akre' be'nne, na' llyirj ake' xti'll be'nne, na' nak ake' be'nn ya'ra'lle, llon ake' da ke llaya'l gon ake'. 23 Yeolol ka nak da xhinnj ki, ll-llach lo yichjra'llda'o be'nnachen', na' llonen le'e be'nn wen da xhinnj rao Diosen'.

To no'r bi nak be'nn Israel benlira'lle' Jesúsen'
(Mt. 15:21-28)

24 Na' baza'a Jesúsen' zayeje' gan' nbane yell ka' re Tiro na' Sidón. Na' byoe' to lo yo' bi gokra'lle' nneze be'nne cha' ganna' blline', bixha bi gok kwa'che'. 25 Le bnnezte to no're, to be'nn zo to xhi'nne' no're, bin' yo' daxi'o. Na'll zejdoe' jache'k xhibe' rawe'n. 26 Na' no'r na', bi nake' be'nn Israel, nake' be'nn yell gan' nzi'i Sirofenicia; go'tyoere' Jesúsen' yebeje' daxi'on yo' xhi'nne'n. 27 Bixha Jesúsen' lle'e le'e:

—Zga'tek llaya'l we'llo latj yerje xhi'nnllo ka', le bi naken wen si'rizllo dan' llao akbe'n, wza'l-llon rao be'kw ak.

28 Na'll balli'i no'ren' xti'lle'n, lle'e Le'e:

—Ka' naksen, Xa, zan wakse gao akba' bla' da'o ka', llexj gan' llbe' xhi'nnllo ka'.

29 Na'll lle Jesúsen' no'ren':

—Da li kwis kan' ne'on. Bayej na', ba ballojte daxi'on yo' yichjra'llda'o xhi'nno' no'ren'.

30 Bixha ka balline' rille'n, ba ballojte' daxi'on yo' xhi'nne'n, na' ba xhoatebe' wen gan' lltasbe'n.

Jesúsen' bayone' to be'nn kwell be'nn bi llak nne'e

31 Bde na' baza'a Jesúsen' gan' nbane Tiron', badete' gan' nbane Sidón, na' gan' nbane Decápolis ballinte' lloa' nisda'o Galilea. 32 Na' jwa'a ake' to be'nn kwell, na' be'nn ni bi llak nne'e, na'll lla'tyoe akre' Jesúsen' la' wxoaze ta'ke'n yichje'. 33 Na'll brej Jesúsen' le'e toze' radj be'nn ka', na' bche'e le'e ga yobre, na'll bzeb xhbene' lo nay be'nnen', na'll bxheje' xhe'n, na' bdane' roll be'nnen'. 34 Na'll blis rawe'n llwie' yebáre, llabanre', na' lle'e be'nnen':

—¡Efata! —Lle'nen nen: ¡Bayarje!

35 Na' le bayarjte nay be'nnen', leska' bayak rolle'n, na' gok banne'e kwasro. 36 Na'll goll Jesúsen' leake' notno ye ake' kan' bayone' be'nnen'. Na' la'kze golle' leake' ka', yezikre lloe' be'nn ka' di'lle. 37 Na' le llabane be'nn ka', ne ake':

—Le wen ba bene', llakte' llone' nench yeyene be'nn kwell, na' be'nn ka' bi llak nne'e, llanné ake'.

8

Jesúsen' bwawe' tap mir be'nne
(Mt. 15:32-39)

1 To lla ka badop be'nn zan kwis, na' be'nn ka' bi de da gao ake', na' Jesúsen' goxhe' be'nn ka' non Le'e txhen na', lle'e leake':

2 —Llaya'chra'lla' be'nn ki, ba gok chonn lla lla'rén ake' lli'o, na' bibi de gao ake'. 3 Na' cha' yese'l ake' ka'ze, nxholl chaz ake' da xchol do tnez, le bal ake' za'a ake' zi'te.

4 Na'll lle be'nn ka' Le'e:

—¿Ga llélello da gao yeolol be'nn ki? Gan' zollo ni naken to latj dach ga bibi dekze chras.

5 Na'll bnnabre' leake':

—¿Bale yet xtir no'xre?

Na'll lle ake' Le'e:

—Gallen.

6 Na'll golle' be'nn zan ka' kwe' ake' rao yo, na'll bxhie' gall yet xtir ka', na' be'e yel llioxken ke Dios; na'll bzorawe' llxhoxhjen, na'll be'e be'nn ka' non Le'e txhen na', na' leake' jalek ake' ga'a yet xtir ka' rao be'nn zan ka'. 7 Leska' de ye to chop bel da'o ak, na' benla'yeba', na' be'eba' leake' nench bdis akeba'. 8 Ka gok bdao ake', berj aktere' kwasro, na' batop ake' da la'o ka' baga'nne, na' goken ye gall llom. 9 Na' be'nn ka' bdaon', nak ake' ka do tap mire. Bayoll na', na'll base'e leake'. 10 Na' bayoe' lo barco ren be'nn ka' non Le'e txhen na', ballín akte' gan' nbane Dalmanuta.

Bnnab ake' Jesúsen' gone' to yel wak da re'e akre'
(Mt. 16:1-4; Lc. 12:54-56)

11 Na' be'nn ka' nzi'i fariseo bzorao ake' lla'dyi' ake' Le'e di'lle, llnnab ake' gone' to yel wak da yebán akre', na'll re'e akre' cha' da li zerén Diosen' Le'e. 12 Na' Jesúsen' gokre' to lo ra'llda'we', bne'e:

—¿Bixchen llnnabre to da re'tere nench nnézere cha' Diosen' bse'l nada'? Di'll li nia', bi wroe'ra' re' dan' llnnabren'.
13 Na' bkwa'nne' leake', na' bayoe' lo barcon' zayeje' ye chla're nisda'on.

Dan' llzejnie' be'nn fariseo ka' naken ka kwa binn (Mt. 16:5-12)

14 Be'nn ka' non Jesúsen' txhen gonra'll ake' go'x ake' da gao ake', ti'chga yet xtir no'x ake' lo barcon'. 15 Na'll lle Jesúsen' leake':
—Lewiá ke si'rizre kwa binn ke be'nn fariseo ka', na' be'nn ka' llon txhen Herodes na'.
16 Na'll bzorao lloe'rén lwellj ake' di'll, ne ake':
—Dan' bi no'xllo yet xtir na'n ne'e ka'.
17 Na' Jesúsen' gokbe're' ka di'llen' lloe'rén lwellj ake'n, na' lle'e leake':
—¿Bixchen lloe're di'll ke dan' bi no'xre yet xtir na'? ¿Bi nna chejnie're bi zejen dan' nia' ka'? ¿Nchole yichjra'llda'oren'? 18 ¿Zote raore, na' bi llre're? ¿Zote nayre, na' bi llénere? ¿Bi lljadinra'llre kan' ba broe'ra' re' yel wak kia'n? 19 Kan' bwawa' ga'y mir be'nne ren ga'yze yet xtir, ¿bale llom da la'o batopre?
Na'll lle ake' Le'e:
—Chllinnen (12).
20 —Leska'n kone gall yet xtir na', bwawa' tap mir be'nne. ¿Bale llom da la'o batopre?
Na'll ne ake':
—Gallen.
21 Na'll lle'e leake':
—¿Bi nna chejnie're kan' nia'?

Jesúsen' bayone' to be'nn lchol gan' nzi'i Betsaida

22 Ka bllin ake' gan' nzi'i Betsaida na', le jwa'a akte' to be'nn lchole rawe'n, na' go'tyoe akre' Jesúsen' cha' kane' le'e. 23 Na'll le be'xte' ta'k be'nn lcholen', na' breje' le'e yell. Na' btope' xhe'n rawe'n, na'll bxoa ta'ke'n yichje', na' llnnabre' le'e cha' llre're' ra'te. 24 Na' be'nnen' nak be'nn lcholen' lle'e Le'e:
—Llre'ra' be'nn ka' nak ake' ka yay, na' za'a ake'n.
25 Na'll bda'a ta'k Jesúsen' rawe'n da yobre, na' bene' nench bare're', na' gok bare're' kwasro. 26 Na' base'le' le'e rille', lle'e le'e:
—Bi lljada'o lyell, na' notno we'reno' di'll kan' bayona' rwe'n.

Pedron' bne'e Jesúsen' nake' Cristo be'nnen' bse'l Diosen' llnebie' (Mt. 16:13-20; Lc. 9:18-21)

27 Na' le byejte Jesúsen' ren be'nn ka' non Le'e txhen yell da'o ka' zjalli' do gan' nbane Cesarea de Filipo. Ka zjake' tnez na'n, bnnabre' be'nn ka' nao Le'en:
—¿Bi ne be'nn ka' noxha nada'?
28 Na'll balli'i ake' xti'lle'n lle ake' Le'e:
—Bal ake' ne ake' rwe'n Juan be'nnen' bchoa nis. Na' ye bal ake' ne ake' Elíasen'. Ye bale' ne ake' nako' to be'nn ka' be'e xti'll Diosen' kana'.
29 Na'll lle'e leake':
—¿Bixha ne re'? ¿Noxha nada'?
Na'll lle Pedron' Le'e:
—Rwe'n Cristo be'nn bse'l Diosen'.
30 Na'll golle' leake', nono we'rén ake' di'll chat Le'en Cristo.

Jesúsen' bzorao llyixjwe're' gate' (Mt. 16:21-28; Lc. 9:22-27)

31 Ka bzorao Jesúsen' bzejnie're' leake' kan' gak ke'en, lle'e leake':
—Dekz de wsa'kzi' ake' nada', naka' Be'nn Gorj Radj Be'nnach. Be'nn gor brao ke be'nn Israel ka', na' bxoz wnebia' ka', na' ren be'nn ka' llsedre ke ley dan' bzoj da Moisésen', bi cho'ra'll ake' nada', na' got ake' nada', na' wayón lla na', wabana'.
32 Kwasro llzejnie're' leake' kan' gak ke'en. Na'll brej Pedron' Le'e radj be'nn ka', bzorawe' dile' Le'e dan' ne'e ka'. 33 Na' Jesúsen' bayechje' llwiateze' be'nn ka', benre' Pedron' znia lle'e le'e:
—¡Babi'y ka'le, llonzo' ka llon daxi'ore! Bi llbek yichjo' dan' lle'ne Dios, llbek yichjzo' dan' lle'ne be'nnachre.
34 Na'll goxhe' be'nn ka' non Le'e txhen, na' yezikre be'nn ka' nao Le'en, na' lle'e leake':
—Noteze be'nne cha' lle'nre' gake' nada' txhen, llaya'l wsanra'll kwine', na' gone' ka to be'nn noa' cruz ke'e, na' nawe' nada'. 35 Noteze be'nn lle'nre' yesrá yel nban ke kwine' yellrio ni, wnite'n, na' noteze wnit yel nban ke'en ni kia' nada', na' ni ke xti'lla' na', le'en ga't yel nban zejlikane ke'e. 36 ¿Bixha za'ken na', cha' to be'nne gone'

gan doxhente da de rao yellrio, na' kweyie', bi ga't yel nban zejlikane ke'e? 37 ¿Bi kone ga'we' yel nban na'? 38 Noteze be'nne cha' waye're' ni kia' nada', leska' ke xti'lla'n rao be'nn wen da xhinnj ka' lla'a nna', be'nn ka' ba bsanra'll Dios, leska' nada' Be'nnen' Gorj Radj Be'nnach, waye'ra' ke be'nn ka' katen' yeda' nsa'a yel banez ke Xa' Diosen' kate yedrena' angl ke'e ka'.

9

1 Leska' lle Jesúsen' leake':

—Di'll li nia' re', balre lla'a ganni nna', nna nbanre kate llin lla re're Diosen', wroe' yel wak xhen ke'en kan' llnebie'n.

Jesúsen' goke' ka to beni' (Mt. 17:1-13; Lc. 9:28-36)

2 Bde xop lla, goxh Jesúsen' Pedron', na' Jacobon', na' ren Juan na', na' bche'e leake' to rao ya' sibe, na' nollre no bche'e ake'. Na' llwia akte' na', kate blla'a yichjrao Jesúsen'. 3 Na' xhara'ne'n goken llaktit, goken llich kwis ka'kze beye, ni to nono gakse gon len kan' goken na', la'kze llebraz chiben. 4 Na' bre'e akre' da Elías ren da Moisés lloe'rén ake' Jesúsen' di'lle. 5 Na'll Pedron' lle'e Jesúsen':

—Maestro, le wen zollo ganni. Na' gonto' chonn yo' de yixh, to ko'o rwe', na' to ke Moisés, na' ye to ke Elías na'.

6 Na' ni ke llakbe'zre' bin' ne'e, do llebtit ake' dan' llre'e akre'n. 7 Kat blle' to bej gan' lla'a ake'n byechjen leake', na' lo bej na', ben akre' bne Diosen':

—Be'nn nin', xhi'nna' nllie'ra', llaya'l wzenayre ke'e.

8 Ka bwiado ake' da yobre nollno bre'e akre'. Ye toze Jesúsen' ze.

9 Ka llayetj ake' le' ya' na', golle' leake' bi we'e ake' di'll ka dan' bre'e akre'n, lle'e leake':

—Kat yebana' radj be'nn wat ka', nada' naka' Be'nn Gorj Radj Be'nnach, kana'll wak we're di'll ka'.

10 Na' ka' ben ake', bi be'e ake' di'll, na' bi byejnie' akre' dan' golle' leake' dan' yebane' radj be'nn wat ka'. 11 Na'll bnnab akre' Le'e:

—¿Bixchen nerize be'nn ka' llsedre ke ley dan' bzoj da Moisésen', zga'tek da Elías na'n de yede' yellrion' ka za yedre Criston'?

12 Na'llen' ballie' xti'll ake'n, lle'e leake':

—Da likzen' zga'tek da Elías na'kze yede' nench yewe' xhneze dan' llak rao yellrio; leska' nyojen ka nak Be'nnen' Gorj Radj Be'nnachen' wsa'kzi' ake' Le'e, na' gon ake' Le'e kaze. 13 Ni nia' re', ba bedkze da Elíasen', na' ben akre' le'e kon ka nen ke ake', le kan' ba nyojkzen gak ke'e.

Jesúsen' bayone' to bida'o yo' daxi'o (Mt. 17:14-21; Lc. 9:37-43)

14 Bixha ka ballín Jesúsen' gan' lla'a be'nn ka' yela' non Le'e txhen na', bre're' be'nn zan nechj leake', na' zjazé be'nn ka' llsedre ke ley dan' bzoj da Moisésen' llakyollrén ake' leake'. 15 Kate bre'e akre' Le'en llabán akre', na'll jakdoe' jawap ake' Le'e lliox. 16 Na'll bnnabre' leake':

—¿Bi ken llakdilrenre be'nn ka'?

17 Na' blloj to be'nne radj be'nn zan ka', lle'e Jesúsen':

—Maestro, ganni nchia' to xhi'nna' yo'be' daxi'o, na' nonen lebe' blloj. 18 Kon ka zezbe' llo'xen lebe' llxizen lebe', llarj pep blli'n lloa'be', na' llaoxoxj laybe', na' zjazé llyechbe'. Na' golla' be'nn ka' non rwe' txhen na', cha' yebej ake' daxi'on, na' bi gok ake'.

19 Na'll lle Jesúsen' leake':

—¡Re' nakre be'nn zid bi llejle're! ¿Bate zerena' re'? Na' nara'chk ye arte soera' serena' re'. Ledá wa'a bida'on ganni.

20 Na'll jwa'a ake' bida'on, bixha daxi'on yo' bida'on, ka bre'en Jesúsen' bxizen bida'on res kwis, bzalen lebe' lltolen lebe', llalj pep blli'n lloa'be'. 21 Na'll llnnabe' Jesúsen' xabe'n:

—¿Artxha ba gok llonen lebe' ki?

Na'll lle'e Le'e:

—Ka nakbe' bida'ote. 22 Na' da zan ras ba bzalen lebe' do lo yi' do lo nis, to lle'nen wlleyi'n lebe'. Cha' rwe' wak wayonobe', na' baya'chra'll neto' bayonbe'.

23 Na'll lle Jesúsen' le'e:

—Wakse kon cha' llonlira'llo', be'nnen' llejle'n wakse dan' llnnabe'n.

24 Le balli'te xa bida'on xti'lle'n, lle'e Le'e:

—¡Llejlia'; gokrén nada' gonlira'lla' yezikre!

25 Ka bre'e Jesúsen' ba lla'll be'nn zanlle, na'll bdile' daxi'on yo' bida'on lle'en:

—Daxi'o, rwe'n nono' bida'on blloje na' nkwellbe', na' llepa' rwe' yellojo' chras lo yichjra'llda'o bida'on. Bsanbe', na' bill wayo' yichjra'llda'obe'n da yobre.
26 Daxi'on besia'n, na' ye to bxizen bida'on zi'llo, na'll ballojen; ka'kze bi wat bkwa'nnen lebe'. Ka bre'e be'nn ka' lla'a na', na'll ne ake':
—Baje gotbe'n.
27 Na' Jesúsen' be'xe' ta'kbe'n balisebe', bazolla'tebe'.
28 Na'll ka byo' Jesúsen' lo yo', be'nn ka' non Le'e txhen na', jannab akre' Le'e to wraze', lle ake' Le'e:
—¿Bixchen bi gok netzto' yebejto' daxi'on?
29 Na'll lle'e leake':
—Nench gak yebejre ka daxi'on llon ki, llaya'l we'la'llre yelwillre Diosen' na' gonre was.

Jesúsen' bdixjwe're' da yobre gate'
(Mt. 17:22-23; Lc. 9:43-45)

30 Ka baza'a ake' ganna', badé ake' gan' nbane Galilea, na' Jesúsen' bi gokra'lle' no nneze cha' de'e ganna'. 31 Le llzejnie're' be'nn ka' non Le'e txhen na', lle'e leake':
—Nada' Be'nnen' Gorj Radj Be'nnach, dekz de gaka' rallna'a be'nne ka' llwie nada' got ake' nada', na' yeyoll got ake' nada', na' yeyónn lla yebana'.
32 Na' be'nn ka' chras bi byejnie' aksere' bi ken ne'e ka', to lleb akze' wnnab akre' Le'e.

Gokyoll be'nn ka' non Jesúsen' txhen nore nakll be'nn brao
(Mt. 18:1-5; Lc. 9:46-48)

33 Na' bllin ake' Capernaum, ka ba zo ake' yo' na', bnnabe Jesúsen' leake':
—¿Bi di'llen' lloe'zre beche?
34 Leake'n bibi bne akse', to bze ake' llize llak zban akre', le ka bechre za'ke tnez na'n, llakdil ake' noren' nakll be'nn brao. 35 Na'll blle' Jesúsen', na' goxhe' be'nn chllinn ka', na' lle'e leake':
—Kon to re' cha' lle'nere gakre be'nn brao, llaya'l gakre ka to be'nn bibi za'ke ga zeraoze, na' gakre be'nn wzenia'na'a lwelljre.
36 Na'll goxhe' to bida'o, bze'ebe' kllol ake'n, na' bde'lebe' lle'e leake':
37 —Noteze be'nne gonre bida'o wen, ni kia' nada', nadkza'n llonre' wen chet ka', na' be'nne llone' wen ren nada', kere nada'n llonre' wen, be'nnen' bse'l nada'n llonre' wen.

Be'nne bi llwie lli'o, txhen na' llone' lli'o
(Lc. 9:49-50; Mt. 10:42)

38 Na'll Juan na', lle'e Jesúsen':
—Maestro, bre'to' to be'nn llabeje' daxi'o yo' yichjra'llda'o be'nne kone ra'o rwe', na' bi none' lli'o txhen, na' golltoe' bi gone' ka', le bi nawe' lli'o.
39 Na'll lle Jesúsen' leake':
—Bi wllonre gone' ka', cha' to be'nne llone' yel wak llwa'le' ra'a, zeje di'll txhen na' llone' nada', bi gak nne'e krere kia'. 40 Cha' to be'nne bi llwiere' lli'o, txhenkzen' nake' lli'o. 41 Noteze be'nne cha' gonne' la' txhi'yze nis ye'jre, ni ke dan' nonre nada' txhen, da li nia' re', bi nnitrao ka nake dan' gon ake'n.

Llaya'l wiallo ke wlli'yllo be'nne gone' da xhinnj
(Mt. 18:6-9; Lc. 17:1-2)

42 Leska' bne Jesúsen':
—Noteze be'nn gone' bix to bida'o ki nxenra'll nada' gonbe' da xhinnjen', naktere wen wchej ake' yene' to yej yich, na' lljaza'l ake' le'e lo nisda'o, kerke da gone' bix to bida'o ki. 43 Cha' to ta'kre llxhoben re' gonre da xhinnjen', wenre chenak wchoyren, kerke da gonre da xhinnjen', wenre yellinre gan' de yel nban na', yallj chla' ta'kren', kerke da zo llopten wayejre lo gabil ga lla'lnninn yi' da nono soekze yesor len. 44 Ganna' lla'a wara'o ba bi llat, leska' yi' da bi llayore. 45 Cha' nia'ren' llxhoben re' gonre da xhinnjen', wenre chenak wchoyren, kerke da gonre da xhinnjen', wenre yellinre gan' de yel nban na', yallj chla' nia're, kerke da zo llopten wayejre gabil ga lla'lnninn yi' da nono soekze yesor len. 46 Ganna' lla'a wara'o ba bi llat, na' yi' da bi llayorkze. 47 Cha' dan' llre'e raoren' llxhoben re' nench gonre da xhinnjen', wenre chenak kwejre yejraoren', kerke da gonre da xhinnjen', wenre yedo'lere gan' llnebia' Diosen' kon ren chla'ze raoren', kerke da zo llopten yese'le' re' gabil. 48 Ganna' lla'a wara'o ba bi llat, na' yi' da bi llayore.
49 'Yeolol be'nne te ake' gak ake' prueb, na' yeololte be'nn wayón kwine' rallna'a

Dios, gak ake' ka da nwe'e ze'de. 50 Da wen ze'den', zan cha' nit yel zna' ken, billbi de gonre nench wayaken zich. Na' legón re' ka ze'd na', legón da wen, na' lesorén lwelljre wen.

10

Jesúsen' broe're' bi naken wen wsan xho'r xhyio be'nne
(Mt. 19:1-12; Lc. 16:18)

1 Bde na', bza'a Jesúsen' Capernaum, na' byeje' gan' nbane Judea, bala'ye' ye chla' yeo Jordán na'. Na' da yobre bllay be'nn zan kwis gan' zoe'n, na' bzorawe' llzejnie're' leake' kan' llonkze'. 2 Na' bal be'nn fariseo ka' jabi'y ake', na' llnnab akre' Le'e cha' naken wen be'nn ka' nchayna'a wsan no'r ke ake'. Lle ake' Le'e ka', le lle'n akre' kwej ake' Le'e di'll nench akre nne'e. 3 Jesúsen' lle'e leake':

—¿Akxha ne ley dan' bzoj da Moisésen'?

4 Na'll bne ake':

—Da Moisésen' be'e latj wsanra'll lwellj ake', na' chaste to yich we'n di'll bara'a ake'.

5 Jesúsen' ballie' xti'll ake'n, lle'e leake':

—Yel yichjra'llda'o zid keré na'n, be'e da Moisésen' latj gonre ka'. 6 Zan da nell ka bxhe yellrion', “Diosen' bene' be'nn byio ren no're.” 7 Ke len na' bne'e: “Be'nn byio yere'e kwit xaxhne'e, na' sie' no're, 8 na' chop ake' gak ake' ka toze be'nn.” Na'llen' bill nak ke ke ake', ba nak ake' toze be'nne. 9 Ke len na', be'nn ba bko'd Diosen', bi gak yela'a be'nnach leake'.

10 Ka ballín ake' yo' na', be'nn ka' non Le'e txhen na', bnnab ake' da yobre kan' goll be'nn ka' Le'en. 11 Na'll lle'e leake':

—Noteze be'nn cha' wsanra'll xho're', na' sie' ye to no'r yobre, da xhinnj xhen na' llone' ke xho're', llonkze' ka be'nn zo xto. 12 Leska' no'ren' cha' wsanra'll xhyiwe', na' sie' ye to be'nn yobre, leska' llonkze' ka be'nn zo xto.

Jesúsen' benla'ye' bida'o ak
(Mt. 19:13-15; Lc. 18:15-17)

13 Na'll jwa'a ake' bida'o ak rao Jesúsen' nench kane' yichj akbe', na' be'nn ka' non Le'e txhen na', ben akre' be'nn ka' znia. 14 Ka bre'e Jesúsen' kan' llon ake'n, goklle'e leake', na' golle' leake':

—Lewe'e latj yed bida'o ka' rawa' ni, bi wllonre; le be'nn ka' nak ka bida'o ki, leake'n nak Diosen' txhen be'nn llnebia'. 15 Da li nia' re', noteze be'nne cha' bi gone' ka llon bida'o ki nxenra'll akbe' nada', ni ke gakze' gake' Diosen' txhen be'nnen' llnebia'.

16 Na'll bde'le' toto bida'o ka', bxoa ta'ke'n yichj akbe'n, na' benla'ye' leakbe'.

Be'nn we'o nak be'nn wnia'
(Mt. 19:16-30; Lc. 18:18-30)

17 Ka bro' Jesúsen' nez, zejdo to be'nn we'o jache'k xhibe' rawe'n, na' llnnabre' Le'e:

—Maestro, nako' be'nn wen kwis, ¿akre gona' nench ga't yel nban zejlikane kia'?

18 Jesúsen' golle' Le'e:

—¿Bixchen llezo' nada' be'nn wen? Nono be'nn wen llra', toze Diosen' nak be'nn wen. 19 Rwe' nnezkzro' bin' ne Diosen' gonllo: “Bi tareno' wde wdere no're, bi gako' be'nn wen xhia, bi kwano', bi wxoa'o da xhinnj ko'll be'nne da bi bene', bi siye'o, bdap bara'nn xaxhna'o.”

20 Na'll lle'e Le'e:

—Maestro, yeolol da ki llona' ka nna naktia' xkwi'dte.

21 Na'll Jesúsen' bwie' le'e, llakre' le'e, lle'e le'e:

—Ye toze da yallj gono'; bayej jaye't yeolol da de ko'o, na' mell dan' go'to'n na', be'en be'nn ya'ch, na'll ga't yel wnia' ko'o yebá, na'tell yedo' nnao' nada'.

22 Bixha ka benre' ka', gokre' kwis, zayeje' llakre', le nake' be'nn wnia' kwis.

23 Na'll bayechj Jesúsen' bwie' be'nn ka' nechj Le'en, na' lle'e be'nn ka' non Le'e txhen na':

—¡Bni' kwis naken ke to be'nn wnia', we'e latj nnebia' Diosen' yichjra'llda'we'!

24 Na' be'nn ka' non Jesúsen' txhen na', llabán akre' kwis kan' bne'en, na' bne Jesúsen' ye to, lle'e leake':

—Re', xhi'nna', bni' kwis naken ke be'nn ka' nxenra'll yel wnia' ke ake'n, we'e ake' latj nnebia' Diosen' yichjra'llda'o ake'. 25 Sétere te to bayi'xe ban' nzi'i camello lo nay ye'chich, kerke to be'nn wnia' we'e latj nnebia' Diosen' yichjra'llda'we'n.

26 Na' llabán akre' kwis kan' ben akre' bne'en, na'll lle lwellj ake':

—¿Noxha gakze yerá cha'?

27 Jesúsen' llwie' leake', na'll bne'e:
—Da li be'nnachen' bibi gak gone', zan ka nak Diosen', yeololte llak llone', bibi de da gakre' bni' gone'n.
28 Na'll Pedron' lle'e Le'e:
—Neto' ba bsanra'llto' yeolol da de keto' nench naoto' rwe'.
29 Jesúsen' bne'e:
—Di'll li llepa' re', cha' to be'nne bsanra'lle' rille', bi'che', zane', xaxhne'e, no'r ke'e, xhi'nne', yellrio ke'e, ni kia' nada' nench wzenaye' xti'lla'n, 30 za'klle da wayoe' Diosen' le'e, da xhenll wayoe' Diosen' le'e, kerke da ka' bsanra'lle'n, to gayoa (100) ras ke to dan' bniten' wayoe' le'e, la'kze cha' bllayrawe', na' kate llin lla na', we'e yel nban zejlikane ke'e. 31 Na' llepa' re', be'nn zan nak ake' ka be'nn lliarao nna', wllin lla kat yeyak ake' ka be'nn za'a xhante, na' be'nn ka' nak ake' ka be'nn za'a xhante nna', leake'n yeyak ake' ka be'nn lliarao.

Da yobre bdixjwe' Jesúsen' gate'
(Mt. 20:17-19; Lc. 18:31-34)

32 Ka yo' ake' nez, llep ake' llin ake' gan' nzi'i Jerusalén na', Jesúsen' lliarawe' rao be'nn ka' non Le'e txhen na', na'll llon ake' yel wan nao ake' lleb ake'. Na'll da yobre Jesúsen' goxhe' be'nn chllinn ka' ga yobre, na' bzorao lloe'rene' leake' di'll kan' gak ke'en. 33 Lle'e leake':
—Lewiake nna', zejllo Jerusalén na', nada', Be'nn Gorj Radj Be'nnach, gaka' rao na'a bxoz wnebia' ka', na' be'nn ka' llsedre ke ley dan' bzoj da Moisésen' wchoy ake' kia' gata', na' gon ake' nada' rao na'a be'nn ka' bi nak be'nn Israel. 34 Na' wtitj akre' nada', chintat ake' nada', wxi't ake' xhe'n yichjrawa', na' got ake' nada'. Na' wayónn lla na' yebana'.

Jacobo na' Juan bnnab ake' kwe' ake' kwit Jesúsen' gan' nnebie'n
(Mt. 20:20-28)

35 Jacobon' ren Juan na', xhi'nn Zebedeon', jabi'y ake' kwit Jesúsen', na' lle ake' Le'e:
—Maestro, lle'neto' gono' to okré keto'.
36 Na'll lle'e leake':
—¿Bixhan' lle'nere gona'?
37 Na'll lle ake' Le'e:
—Lle'neto' kat ba llnebia'o na', gonno' latj yedlle'to' chla' wej kwito'n.
38 Jesúsen' lle'e leake':
—Bi llejnie're bi dan' llnnabre. ¿Wchoyra'llre tere yel zi' yel ya', ka dan' tia' nada', gak keré kan' gak kia'n?
39 Na' bne ake':
—Wakto'.
Na'll lle'e leake':
—Da likze tere yel zi' yel ya', ka dan' tia' nada', na' gak keré kan' gak kia'n. 40 Zan ka nak dan' kwe're chla' wej kwita'n, kere nada' nnia' no kwe' kwita'n, Dios na'n ba breje' be'nn ka' kwe' kwita'n.
41 Ka bene be'nn ye chi ka' yela' kan' goll ake' Le'en, goklla'a ake' Jacobon' ren Juan na'. 42 Na' Jesúsen' goxhe' leake', na' lle'e leake':
—Re' nnézere ka be'nn ka' llnebia' toto yell, llon ake' wzenay be'nn ka' nak rallna'a ake'n, leska' be'nn ka' nak be'nn brao, llnebia' ake' leake'. 43 Zan re' bi gonre ka', cha' re' lle'nere gakre be'nn brao, llaya'l wxhexjra'llre gakrenre be'nn lwelljre. 44 Na' cha' notezre lle'nere gakre be'nn lliarao, zga'tek llaya'le gakre ka to be'nn wen llin ke be'nn lwelljre. 45 Le nada', Be'nn Gorj Radj Be'nnach, kere za'a nench gakrén be'nn nada'n, za'a nench gakrena' be'nn ka', na' llsanra'll kwina' got ake' nada', ni ke xto'l be'nnach.

Jesúsen' bayone' to be'nn lchol re Bartimeo
(Mt. 20:29-34; Lc. 18:35-43)

46 Na' bllin ake' yellen' re Jericó. Na' ka ba llalloj Jesúsen' yell na'n ren be'nn ka' non Le'e txhen, na' yezikre be'nn zan, tnez na' lli' to be'nn lchole llnnabe' lmoxh. Be'nn na' re Bartimeo, na' nake' xhi'nn to be'nn re Timeo. 47 Ka gokbe're' badé Jesús be'nn Nazareten' tnezen', na' bzorawe' llosie' ne'e:
—¡Jesús, xhi'nn dialla ke rey David, baya'chra'll nada'!
48 Na'll bene be'nn zan ka' le'e znia nench kwe'e llize, bixha be'nn lcholen' yezikre besie' bne'e:
—¡Xhi'nn dialla ke rey David, baya'chra'll nada'!
49 Na'll brexh Jesúsen', na' lle'e be'nn ka':
—Legaxhe' nile.
Na' goxh be'nn ka' le'e, lle ake' le'e:

—Bxenra'lle, bzolla'a, le llaxhe' rwe'n.
50 Na'll bkwas be'nn lcholen' ra'llen' xhoa ko'lle'n, na'll zejdoe' gan' ze Jesúsen'.
51 Na'll lle'e le'e:
—¿Bixhan' lle'nro' gona' ko'o?
Na'll bne be'nn lcholen':
—Maestro, lle'nra' yere'ra'.
52 Na'll lle Jesúsen' le'e:
—Bayej nna', dan' nxenra'llo' na'n ba basrá rwe'.
Le bare'tere', na'll bnawe' Jesúsen' gan' zeje'n.

11

Jesúsen' byoe' Jerusalén (Mt. 21:1-11; Lc. 19:28-40; Jn. 12 :12-19)

1 Ka ba zjake' awlloze Jerusalén na', na' bllin ake' yell ka' nzi'i Betfagé, na' Betania gan' zo ya' gan' nzi'i Ya' Olivos. Na' bse'l Jesúsen' chop be'nn ka' non Le'e txhen na',
2 lle'e leake':
—Lechejchk yell da'on lli' chla' na', na' kate cho're yellen', na' lljati're to burr da'a yay, ni to nono nna kwia leba', na' wsellreba', na' yedsantereba' ganni.
3 Cha' lloj to be'nn nne'e: "¿Bixchen llonzre ka'?", na' leye'e: "Xanto' na' yálljreba' choll, le wadsántetoba'."
4 Na'll byej ake', na' le jati' aktere' to burren' da'ba' yay lloa' yo' da zo lloa' nez, le bsell akteba'.
5 Na' bal be'nn ka' zjazé ganna', lle ake' leake':
—¿Bixhan' llonre? ¿Bixchen llsellreba'?
6 Na' goll ake' leake' kan' goll Jesúsen' leake' na'. Na' be'e ake' latj bche'e akeba'.
7 Na'll le bache'e akte' burren' gan' ze Jesúsen', na'll bxoa ake' no xha ake' ko'll burren', na'll bllie'ba'.
8 Leska' be'nn zan zjake' llchirj ake' no xha ake' tnezen', na' ye bal ake' bchoy ake' no xho'z yay, na' llyixj ake'n tnezen'.
9 Na' be'nn ka' lliarao, na' be'nn ka' nao Le'en, yeolol ake' llosia' ake' ne ake':
—¡Dowe'rao Dios! ¡Nak la'y be'nnen' za'a ganni be'nn bse'l Xanllo Diosen'!
10 ¡Ze'e nnebie' kan' bnebia' xozxta'ollo David! ¡Dowe'rao Dios zo yebá!
11 Na' bllin Jesúsen' Jerusalén, na' byoe' lia' yoda'o braon'. Na' bayoll bwie' bayechjte', na' le zayejte' gan' ne Betania ren be'nn chllinn ka', le ba nak ba wlle'.

Jesúsen' bene' de'e yay higon' da bibi llia (Mt. 21:18-19)

12 Bateyó ka baza'a ake' Betanian' bdon Jesúsen'.
13 Na' zi'tre bre're' to yay higo da llia la'ye, na'll zeje' llwie' cha' llian higo, bixha ka blline'n kere bi llia dan', la'yze llian le bi nna llin lla kwian.
14 Na'll lle Jesúsen' yay higon':
—Chras nollno gaokze da xhixen' llbia'o.
Na' be'nn ka' nao Le'en ben akre' kan' bne'en.

Jesúsen' bachache' be'nn ka' llon ya'a lia' yoda'o braon' (Mt. 21:12-17; Lc. 19:45-48; Jn. 2 :13-22)

15 Bde na', bllin ake' gan' nzi'i Jerusalén. Na' ka byo' Jesúsen' lia' yoda'o braon', na' bzorawe' llaraydoe' be'nn ka' llon ya'a, be'nn ka' llo't, na' be'nn ka' lla'o. Bzale' gan' nkwa'a mell dan' llcha'a ake', leska' bllo'nne' gan' llbe' be'nn we't plom ka'.
16 Nollno be'e latj te lia' yoda'on, cha' bi da noe' go'te'.
17 Na'll bzejnie're' leake', lle'e leake':
—Kin' nyoj xti'll Diosen': "Rilla'n, naken ga lljak be'nn za'a yeolol yell yelwill ake' nada'"; na' re', ba nonren ka to lo broj ke be'nn wan.
18 Be'nn ka' nak bxoz wnebia', na' ren be'nn ka' llsedre ke ley dan' bzoj da Moisésen', ben akre' kan' bne'e na', na'll llayirjla'll ake' akre ka gon ake' nench got ake' Le'e, le lleb ake' Le'e, ka nak dox-hente yell, llabán akre' kan' llzejnie're' leake'n.
19 Na' kate golen', le baza'te Jesúsen' Jerusalén na'.

Yay higo dan' bene de'e byechten (Mt. 21:20-22)

20 Tzir bateyó badé ake' gan' zo yay higon', na' bre'e akre' byechte do roe.
21 Pedron' jadinra'lle' kan' goll Jesúsen' yayen', na' lle'e Le'e:
—Maestro, bwiakero' yay higon' dan' beno' de'en byechte ka'zen'.
22 Jesúsen' ballie' xti'lle'n lle'e le'e:
—Lewxenra'll Dios.
23 Di'll likze llnia' re', notezre cha' yere ya'n zo ganna': "Bkwas na' jasó lo nisda'o", na' bi gakgánere na' wxenra'llre, wakte kan' neren'.
24 Ke len na' nia' re', biteze da wnnabre ka yel-willre Diosen', cha' wxenra'llre do yichj do ra'llre, gonte' dan' nnabren'.
25 Na'

katen' yelwillre Diosen', leyezi'xhen ke no be'nne cha' bi benre' re' nench lekze ka', Xallo Diosen' be'nn zo yebá yezi'xhene' da xhinnj ke re'. 26 Zan cha' re' bi yezi'xhenre ke be'nne, Xallo Dios zo yebá bi yezi'xhene' ka da xhinnj ke re'.

Yel llnebia' ke Jesúsen' (Mt. 21:23-27; Lc. 20:1-8)

27 Na'll ballín ake' Jerusalén na' da yobre, na' chak dá Jesúsen' lia' yoda'o braon', jabi'y bxoz wnebia' ka', na' be'nn ka' llsedre ke leyen', na' ren be'nn gor brao ke be'nn Israel ka'. 28 Na'll lle ake' Le'e:

—¿Bi yel llnebia' napo' llono' da ki? ¿No benn yel llnebia' llono' ka'?

29 Jesúsen' ballie' xti'll ake'n, lle'e leake':

—Leze de to da nnabra' re', na' cha' yelli're xti'lla'n, na'll yepa' re' bi yel llnebia'n llona' da ki. 30 ¿Noxhan' bse'l Juan na', be'nnen' bchoa be'nn nis? ¿Diosen' bse'l le'e o cha' be'nnachen'? Leyelli'i xti'lla'n.

31 Na'll lloe'rén lwellj ake' di'll, ne ake':

—Cha' nnello Dios bse'l le'e, na' ye'e lli'o: "¿Bixchen ke byejle're ke le'e cha'?" 32 Na' leska' cha' nnello be'nnachen' bse'l le'e, bi gak.

Ka' bne ake', le lleb ake' be'nn yell, le yeolol ake' byejle' ake' da li Diosen' bse'l Juan na', nench be'e xti'lle'n.

33 Na'll lle ake' Jesúsen':

—Bi nnézeto'.

Na'll Jesúsen' lle'e leake':

—Leska' nada' bi yepa' re' no benn nada' yel llnebia'n da llonrena' ki.

12

Jesúsen' be'e di'll ka ben be'nn wen llin be'nn bi llon wen (Mt. 21:33-46; Lc. 20:9-19)

1 Jesúsen' bzorao llzejnie're' leake', llsa'krebre' da ka' ne'e:

—To be'nn goze' lba uvas, na' bzechje'n re'je, na' bene' to ga wsie' uvas ka', na' bene' to yo' sib ga lljasé be'nn gap len.

'Na'll bkwa'nne' yellrion' lo na'a be'nn wia ake'n de achj wej, na'll broe' nez zeje' zi'te. 2 Kate bllin lla wachib ake' uvas ka', base'le' to be'nn wen llin ke'en nench lljaxhie' ka to da llaya'le' na'. 3 Na' be'nn wen llin ka' be'x ake' le'e, ben ake' zi' ke'e, na' base'l ake' le'e bibi bayoe' ake' le'e. 4 Na'll xan yellrion' bse'le' be'nn yobre; leska' bda'a ake' le'e yej, ben akte' we'e yichje', ye to chi'i bchachrén ake' le'e. 5 Na'll base'lkze' be'nn yobre, na' leska' bet akte' le'e. Na'll base'le' be'nn zan, leska' bal be'nn ka' ben ake' zi' ke ake', na' ye bale' baso't ake'.

6 'Na' zo ye to xhi'nn kwine' bi ti'che nllie're' kwis, na' bayoll na', lle'n ke lle'nre' bse'lebe' ne'e: "Xhi'nna' ni wap akjebe' bara'nne." 7 Bixha be'nn ka' nlan lba uvas ka', ka bre'e akre' xhi'nne'n, na'll lle lwellj ake': "Be'nn nin' xhi'nn xan re'jen', lebe' yega'nn ren dan' de ke xabe'n, ledá gotllobe' na' gak dan' kello." 8 Na'll bzap akebe', bet akebe', brej akebe' lo re'jen' jaza'l aktebe' ko'llre.

9 Na'll Jesúsen' bnnabre' leake':

—¿Akre ka llákere? ¿Akre gon xan yellrion' ke be'nn ka'? Chej kwine' wlleyie' ke be'nn wen llin ka', na' yeyone' yellrion' rallna'a be'nn yobre.

10 '¿Bi nna wrabre kan' nyoj xti'll Diosen'? Nen:

Yej dan' bi byo'ra'll be'nn wen yo' ka',
gonrén ake' llin,
len na' ba naken yej skin.

11 Da ni ben Xanllo Diosen', na' naken zi yebánello.

12 Na'll gokra'll ake' go'x ake' Le'e, ka bayejnie' akre' ke leake'n be'e di'llen' nak ka'; na' blleb ake' be'nn yell, na' bsan ake' bibi ben akre' Le'e, na' zjayake'.

Dan' llaya'l gaxhj rao be'nn llnebia' (Mt. 22:15-22; Lc. 20:20-26)

13 Na' bse'l ake' bal be'nn fariseo ka', na' ye bal be'nn ka' non txhen Herodes na', nench lljalej ake' di'll lloa' Jesúsen', na' ga't da lljataorén ake' xhia. 14 Ka bllin ake' gan' zoe'n, na'll lle ake' Le'e:

—Maestro, nnézeto' nako' be'nn lloe' di'll li, bi llzi'o lloa' xti'll be'nnach, na' toz ka llonro' yeolol be'nne, na' llroe'ro' lixhej kan' zej xhnnez Diosen'. ¿Llonen bien chixhjto' da llnnab be'nnen' nak le zeraoze wnebia', be'nnen' llia Roma? ¿Wyixhjto'n o cha' bi chixhjto'n? ¿Bi ka nezo' rwe'?

15 Na' le bayakbe'tere' kere do ra'll ake'n llnnab akre' Le'e, na'll lle'e leake':

—¿Bixchen lle'nere kwejre nada' di'lle? Lewroe'chk nada' to xhmellren'.
16 Na'll broe' akre' Le'e ton, ka bre're' mellen', na'll lle'e leake':
—¿Noxha raon' da'a le' mell ni? ¿No ran' nyoj le' ni?
Na'll lle ake' Le'e:
—Ke César, be'nnen' llnebia'n.
17 Na'll lle Jesúsen' leake':
—Da nak ke César lewayoe'n le'e; na' da llaya'l we're Dios, lewe'n Dios.
Na' llabán akre' kan' ballie' xti'll ake'n.

Bnnab ake' akren' gak kat yebán be'nn wat ka'
(Mt. 22:23-33; Lc. 20:27-40)

18 Na'll be'nn saduceo ka' jake' rawe'n. Na' be'nn ki ne ake' bi de yebán be'nn waten', na'll bnnab akre' Le'e:
19 —Maestro, da Moisésen' bzoje' cha' to be'nn byio gate', na' baga'nn no'r ke'e, na' nono xhi'nn ake' bzo, na' be'nn bi'ch be'nn wat na', llaya'l yezie' no'r wazeb na', nench nni't xhi'nn dialla ke bi'che'n. 20 Na' bzo gall bi'ch ake, be'nn nelle bchayne'e, na' le gotte' nono xhi'nne' bzo. 21 Be'nn wllope na', le bazi'te' no'ren', na' leska' le gotte' nono xhi'nne' bzo. Na'll bazi'i be'nn wyonne na' le'e, lekze ka' gok ke'e. 22 Na' ka' gok ke toto be'nn ka' bzorén no'ren' bayate be'nn gall ka', na' ni toe' bi bzo xhi'nn ake' wasa't ake', bayoll na' gotrén no'ren'. 23 Bixha kat yebán be'nn wat ka', ¿nore' gak xhyio no'ren', le yeolol be'nn gall ka'n bzorene'?
24 Jesúsen' ballie' xti'll ake'n:
—Llakchíxere le bi llejnie're kan' ne xti'll Diosen', na' bi nnézere akren' nake yel wak ke Diosen'. 25 Kat yebán be'nn wat ka', bill wchayna'a ake', ni ke we'e akze' xhi'nn ake' wchayna'a akbe', le gak ake' ka angl be'nn lla'a yebá. 26 Ka nak dan' nnabre cha' yebán be'nn wat ka', ¿bi nna golre dan' bzoj da Moisésen' gan' llian kan' balwill Diosen' le'e to lo yay ye'che da lleye? Lle'e le'e: "Nada' naka' Dios be'nn lloe'rao Abraham, na' Dios be'nn lloe'rao Isaac, na' Dios be'nn lloe'rao Jacob." 27 Le Diosen' bi nake' Dios ke be'nn wat, nakse' Dios ke be'nn ban. Na'llen' nia', ni ke llejnie'zere dan' neren'.

Dan' nakll da brao llaya'l gonllo
(Mt. 22:34-40)

28 To be'nn ka' llsedre ke ley dan' bzoj da Moisésen' ze'e llzenaye' ka lloe'rén Jesúsen' be'nn ka' di'lle, na' gokbe're' kwasro balli'i Jesúsen' xti'll ake'n, na' bnnabre' Le'e:
—¿Noren' nakll da brao dan' nllia Diosen' bia'a gonllo rao yeololten?
29 Na'll goll Jesúsen' le'e:
—Da nin' da nak da lliarao rao yeololte dan' nllia Diosen' bia'a gonllo: "Re' be'nn Israel, lewzenay, toze Xanllo Diosen' nake'. 30 Na' llie'ro' Xanllo Diosen' do yichj do ra'llo'." Da na'n da nakll lliarao gonllo. 31 Na' da wllopen' ka rebze naksen: "Llie'ro' be'nn lwelljo' kan' nllie' kwino'." Billre bi de da nakll lliarao ka da ki.
32 Na'll ne be'nnen' llsedre ke leyen':
—Wakse, maestro, da wen kwis kan' ne'on. Toze Diosen' nakse, nollno llra' ye to ka Le'e. 33 Na' llie'lloe' do yichj do ra'll-llo, na' llie'llo lwelljllo ka nllie' kwinllo, za'kllen kerke da gotllo no bayi'x, na' wzeylloba' we'raollo Dios.
34 Jesúsen' gokbe're' ballie' xti'lle'n kwasro, na'll lle'e le'e:
—Kere da xhen yalljen nench Diosen' nnebie' yichjra'llda'on.
Na' nollno bayaxhjkze billre da nnab akre' Le'e.

¿No nak dialla Criston'?
(Mt. 22:41-46; Lc. 20:41-44)

35 Jesúsen' llzejnie're' be'nn ka' lla'a llyo' yoda'on, lle'e leake':
—¿Bixchen neze be'nn ka' llsedre ke leyen', Criston' nake' xhi'nn dialla ke rey David? 36 Rencha' kwinkze Daviden' bne'e kon ka bzejnie' Spíritu ke Diosen' le'e:
Xanllo Dios golle' Xana'n:
"Blle' kwita'n ni,
na' gona' yeolol be'nn ka' llwie' rwe'n, wxhexj yichj ake' wzenay ake' ko'o."
37 Cha' kwinkze Daviden' ne'e nake' Xane', ¿akxha gak nello Criston' nake' xhi'nn dialla ke Daviden'? Le kwin Daviden' golle' le'e: "Xana'."
Be'nn zan be'nn yell llazra'll ake' llzenay ake' xti'lle'n.

Jesúsen' golle' be'nn ka' llsedre ke leyen' de do'l ke ake'
(Mt. 23:1-36; Lc. 11:37-54; 20:45-47)

38 Rawe llzejnie' Jesúsen' be'nn ka', na'll lle'e leake':

—Lewiaya'nn kan' llon be'nn ka' llsedre ke ley dan' bzoj da Moisésen', llawé akre' llak ake' to ra'll tonne da cha'o, na' gap be'nne leake' bara'nne do lao ya'a. 39 Na' leake' ll-lan ake' kwe' ake' ga llbe' be'nn brao lo yoda'o ka', na' leska' llon ake' do ga llak wao. 40 Na' llka'a ake' rill no'r wazebe, na' da llde' akre', scha llze ake' kate llalwill ake' Diosen' nechkze ten ka'ze. Da xhen da de sa'kzi' be'nn ka' kan' llon ake'n.

To no'r wazeb be'e mell
(Lc. 21:1-4)

41 Ka lli' Jesúsen' kwite ga llia gan' llgo' ake' mell ke yoda'on, na' llwie' ka llgo' be'nn ka' mell, be'nn zan be'nn wnia' ka' llgo' ake' da xhen. 42 Ka bllin to no'r wazebe, na' nake' no'r ya'che, broe' chop mell da'o da bibi za'ktek. 43 Na'll goxh Jesúsen' be'nn ka' non Le'en txhen na', lle'e leake':

—Di'll li llepa' re', ka no'r wazeb ni, nake' be'nn ya'ch da'o, da xhenll za'k dan' broe'n kerke da bro' be'nn ka' yela'. 44 Le be'nn ka' bro' ake' da ba bago'nne, zan ka nak no'ren', rao yel ya'ch ke'en be'e ka da lallibe de ke'e.

13

Jesúsen' bdixjwe're' wllin lla yechinnj ake' yoda'o braon'
(Mt. 24:1-2; Lc. 21:5-6)

1 Ka ba llaza'a Jesúsen' yoda'o braon', to be'nn non' Le'e txhen golle' Le'e:

—¡Maestro, bwia ke da xhen nak yoda'on, na' leska' da xhen nak yej ka' naken na'!

2 Jesúsen' ballie' xti'lle'n, lle'e le'e:

—Ka nak yo' xhen ki llwiare, wllin lla wayinnj ake'n, ni to yej ngo'd lwellje bi yega'nne.

Kan' gak kat ba zo rez wayoll yellrion'
(Mt. 24:3-28; Lc. 21:7-24; 17:22-24)

3 Na' jake' ya' gan' nzi'i Ya' Olivos, na' llga'nnen chla' gan' zo yoda'o braon', na' bllie', na'll Pedron' na' Jacobo, na' Juan, na' Andrés na', jannab akre' Le'e to wraze:

4 —Bnechk neto', ¿batxhan' gak kan' ba bne'on? ¿Akxha gakze nnézello katen' ba zo rez gak yeolol da ki bne'o ni?

5 Jesúsen' ballie' xti'll ake'n:

—Lewiaya'nn kwasro, notno siye'e re'. 6 Be'nn zan yednné ake' nak ake' Cristo. Na' siye'e ake' be'nn zan.

7 'Kate yénere ba za'a wdile, ba llak wdile, bi llebre, le ka'n dekz de gak, na' kere le wayollte yellrio na'n. 8 Na'll tile toto yell, na'll yell xhen ren ye to yell xhen, na' xo' do gateze, na' gak win, na' bi gak bi nne, kone ka' sorao yellayrao be'nne lla'a yellrio.

9 'Lewiake, lljwa'a ake' re' do rao koxchis, na' do lo yoda'o ka', na' chintat ake' re', lljwa'a ake' re' no rao rey, no rao be'nn wnebia' ka' ni kia' nada', na' ka'n we'rén akre' xti'lla'. 10 Na' llonen bien nneze be'nn lla'a doxhen yellrio Di'll Wen ke Diosen'. 11 Katen' lljwa'a ake' re' rao be'nn wnebia' ka', bitbi gákere cho'rizre da zed akre nnere. Kat ba zere rawe na', gonn Diosen' di'll yelli're xti'll ake'n, na' kere re'kzen' nnere, Spíritu ke Dios na'kzen' wzejnie'n re'. 12 Kana' bal be'nn wayechj ake' gon ake' be'nn bi'ch ake' ka', rao na'a be'nn got leake', na' nni't be'nn gon ake' xhi'nn ake' ka', rao na'a be'nn got ake' leakbe', na' nni't be'nn wayechj ake' gon ake' xaxhna' ake' ka', rao na'a be'nn got leake'. 13 Na' yeololte be'nn wie akre' re' ni kia' nada', na' noteze be'nn se war wxenra'lle' nada' llinte lla gate', le'en yerá.

14 'Daniel be'nnen' be'e xti'll Dios kana' bzoje', wllin lla so da zban da ke wayazra'll Dios. (Be'nn llol di'll ni llaya'l chejnie're'.) Na' kat re're ba zo dan' gan' bi llaya'l son, kana' be'nn lla'a Judean' llaya'l wxhonnj ake' lljake' do ya' da'ore. 15 Be'nn dá yichjo rille', bi llaya'l wayetje' wayoe' lo yo', lljaxhie' no xchinraze'. 16 Na' be'nn dá lyi'xe, bi llaya'l wabie' lljaxhi'i xhara'ne'. 17 Naken nya'chraz ke no'r noa' xhi'nne, na' no'r ka' nka' bda'o ka lla na'. 18 Lennab rao Dios katen' gak da ki bi gaken be'o zay. 19 Da xhen yellayrao be'nne kate llin llan', kan' bxe Diosen' yellrio nono nna yellayrao kateken' yellayrao ake' kana', na' yeyoll na', billbi ga'te ye to ka len. 20 Chenak Diosen' bi gone' kwexhen kan' llaken, ni to nono yerakze, zan ni ke be'nn ka' ba breje' na', ni ke leake'n gone' kwexhen.

21 'Na' cha' kana', no yerize re': "Ledá, zote Criston' ganni", na' "Lechej ganna'

zoe'", bi chejle're. 22 Be'nn zan be'nn wx-
hiye'e cha'a yellrion', nne ake' leake'n nak
Criston', na' leake'n lloe' xti'll Diosen'. Gon
akte' yel wak, na' billre da yebane be'nn ka'
kon ka siye'e ake', nxhollte wxoayay ake'
be'nn ka' ba brej Diosen'. 23 Na' lesó xhnid
ka nak ba llepa' re' yeolol kan' gonen nna'.

Kan' gak kat yed Jesucriston' da yobre
(Mt. 24:29-35, 42-44; Lc. 21:25-36)

24 'Na' ka nake lla ka yeyoll yellayrao
be'nn ka', kana' willen' yecholen, leska'
be'on bill wseni'n. 25 Berj ka' llia le' yebán'
yexj aken, na' yel wak ke yebán' dan'
nga'chen, gaken ka llak yellrion' kat llxho'.
26 Kana'll re'e be'nn ka' lla'a yellrion'
nada', Be'nnen' Gorj Radj Be'nnachen',
za'a radj bej ka' nsa'a yel wak xhen ren yel
beni' xhen kia'n. 27 Na'll wse'la' angl kia'
ka', yetop ake' be'nn ka' ba breja' doxhente
yellrio, ga zeraoze llayollen, na' ga zeraoze
llayoll yebá.

28 'Lechejnie' ka di'llen' we'rena' re' ke
yay higo na': Kat ba llaga' xhla'ye na',
llnnézere ba rez llin lla yeyo'llo rinne. 29 Na'
lekze kate re're ba llak da ke nxhia kan' ba
bnia' na', kana'll nnézere ba zo rez yeda' da
yobre. 30 Da li llnia' re', be'nn ka' lla'a nna',
nna nban akte' kate sorao gak da ki. 31 Ka
nak yebán' ren yellrion' wllin lla kat te ke,
zan ka nak xti'lla'n kere da te ke ka'zen'.

32 'Zan nono nneze bi llan', bi horen' gak
ka', ni angl ka' ni't yebá na', ni nada'. Toze
Xa' Dios na' nnezre'.

33 'Ke len na', lewiá, lesó xhnid, leyel-
will Dios, le bi nnézere baten' yeda' da
yobre. 34 Gonen rebze ka ke to be'nne bro'
nez zeje', na' bkwa'nn rille', na' bkwa'nne'
da gon toto be'nn wen llin ke'e ka', na'
be'nnen' bze llapen', lle'e le'e bi tase', na'
wnne'e yere. 35 Leska' re', lesó xhnid, le
bi nnézere bi llan' wara' xan yo'n, cha' ba
llze yere o cha' do llere o kat ba bell lekw o
cha' do ba lleni'. 36 Le nxholl kate ware'en,
yeddi're' re' tasre kwis. 37 Da ni llnia' re',
na' lekze ka' nia' yeolol be'nne; lesó xhnid.

14

Llayirjla'll ake' akre gon ake' go'x ake' Jesúsen'
(Mt. 26:1-5; Lc. 22:1-2; Jn. 11 :45-53)

1 Ye chop llare llin lnni paskwn', katen'
llao ake' yet xtir da bi nchix kwa binn;
na' be'nn ka' nak bxoz wnebia' ren be'nn
ka' llsedre ke ley dan' bzoj da Moisésen',
lloe' ake' di'll akre ka gon ake' siye'e ake'
Jesúsen', na' go'x ake' Le'e, na' yeso't ake'
Le'e. 2 Na' ne ake':

—Bi go'xlloe' rao lnnin' nench ke gakbe'e
be'nn yell, na' gon ake' dá nne.

To no'r bwazje' ceit xhix yichj Jesúsen'
(Mt. 26:6-13; Jn. 12 :1-8)

3 Na' zo Jesúsen' Betania rill be'nnen' re
Simón, be'nnen' goke yillwe' dan' ne lepra.
Na' ka llie' llawe' na', bllin to no're no'xe' to
lmet de yej cha'o, na' yollen ceit da la' xhix
nzi'i nardo, na' za'ken da xhen; le bla'te'
lmeten' le bwazjte'n yichj Jesúsen'. 4 Na'
bale be'nn ka' zjalla'a ganna' goklla'a ake',
na'll lle lwellj ake':

—¿Bixchen benditjerize no'ren' ceit
xhixen'? 5 Wenre chenak be'te'n ke to da
llon be'nn gan chonn gayoa (300) lla llin,
na' gakrene'n be'nn ya'che.

Na'll bi ne bi zill ake', lle ake' no'ren'.

6 Na' Jesúsen' lle'e leake':

—Waljezen. ¿Bixchen llere' ka'? Da wen
na' bene' ka'. 7 Ka nak be'nn ya'ch ka'
lla'a akse' radjren', na' wakse gakrén akre'
batteze, zan ka nak nada', nna'zen' zorena'
re'. 8 Ka nak dan' bwazj no'ren' ceit xhixen'
yichja'n, ba bentegue' ke da llaya'lkze gon
ake' kat ga'cha'n. 9 Di'll li nia' re', doxhen
yellrio do gateze lljatixjwe' be'nn Di'll Wen
dan' llzejnie' kia'n, dekz de yene be'nn ka',
kan' ben no'r ni, nench lljadinra'll ake' le'e.

Judas bchebe' gone' Jesúsen' rao na'a bxoz wnebia' ka'
(Mt. 26:14-16; Lc. 22:3-6)

10 Na'll Judas Iscarioten' be'nnen' ren
radj be'nn chllinn ka', byeje' rao bxoz
wnebia' ka', na' bchebe' gone' Jesúsen'
rallna'a ake'. 11 Ka ben akre' ka', bawé
akre' kwis, na'll bcheb ake' we'e ake' le'e
mell. Na'll Judasen' bzorawe' llayirjla'lle'
akre gone' gak latje' gone' Jesúsen' rallna'a
ake'.

Jesúsen' broe're' kan' gon ake' lljasa'ra'll ake' yel got ke'en
(Mt. 26:17-29; Lc. 22:7-23; Jn. 13 :21-30; 1Co. 11 :23-26)

12 Bllin lla nell lnni kat llao ake' yet
xtir dan' bi nchix kwa binn, leska' llot
ake' xhi're nench lljasa'ra'll ake' kan' babej
Diosen' xozxta'o ake' ka' gan' nzi'i Egipto.
Be'nn ka' nao Le'en lle ake' Le'e:
—¿Gaxha lle'nro' lljasinia'llo da gaollo ke
lnni paskwn'?
13 Na'll bse'le' chop be'nn ka' non Le'e
txhen, lle'e leake':
—Lechej yellen', na' kat cho're na', le
walláytere to be'nn zanzoa leo nis xhichje',
na' le nnaotere'. 14 Na' gan' wayoe' na', na'
cho're, na' yere xan yo'n: "Maestron' ne'e
ki: ¿Gan' zo yo' gan' gaorena' be'nn ka' non
nada' txhen ke lnni paskwn'?" 15 Na'll le
wroe'tere' re' to yo' da zo ye to kwia yichje
ba zon xhnid. Ganna' le wsinia'tere dan'
gaollon'.
16 Na'll byej chop be'nn ka', ka byo' ake'
yellen' gokte doxhen kan' golle' leake'n, na'
bsinia' ake' ke lnni paskwn'.
17 Ka betj lle' na', bllin ren Jesúsen' be'nn
chllinn ka' gan' zo yo'n. 18 Na' bllie' gan'
gao ake'n, na' lle'e leake':
—Di'll likze nia' re', to re' llaorenre nada'
txhen, gonre nada' rallna'a be'nn ka' llwie
nada'.
19 Na'll bzorao gok akre', na' twej twej
ake' llnnab akre' Le'e:
—¿Kere nada'n gonriza' ka' lla?
20 Na'll lle'e leake':
—To re' rao be'nn chllinn ki, llrab-
jrenre nada' yet xtir kerén' lo ye'nnen',
le'en gonre' nada' ka'. 21 Ka nak nada',
Be'nn Gorj Radj Be'nnach, ka nyojkze
kia'n got ake' nada', zan ¡nya'chraz naken
ke be'nnen' gon nada' rallna'a be'nn ka'!
Wenre chenak bi bzokze' yellrion'.
22 Na'll ka ba llao ake' na', bxhie' yet
xtiren', na' benla'ye'n, na' bxhoxhje'n
be'en leake', na' bne'e:
—Lesi'n, len na' naken kwerp kia'.
23 Na'll bxhie' leo da'on, na' be'e yel
llioxken ke Dios, na'll be'e leake' xis uvan'
we'e yeolol ake'. 24 Na' lle'e leake':
—Da ni naken xchena', na' larjen ni ke
be'nnach, na' llroe'n sorao to da kobe dan'
bcheb Diosen' gone' gakrene' be'nnach.
25 Di'll likze nia', bill ye'ja' xis uvan' llinte
lla kat yeye'ja'n da yobre gan' llnebia'
Diosen'.

Jesúsen' bne'e kan' gon Pedron' bi wchebe' cha' nombie' Le'e
(Mt. 26:30-35; Lc. 22:31-34; Jn. 13 :36-38)

26 Bayoll bel ake' da be'rao ake' Diosen',
na'll bllach ake' zjake' gan' zo ya' gan' nzi'i
Ya' Olivos. 27 Na'll lle Jesúsen' leake':
—Nna' lle' yeololre gakgánere, na'
wkwa'nnre nada', gak kan' nyoj xti'll
Diosen' nen: "Gota' be'nnen' llap xhi'r
ka', na' gaslas xhi'r ka'." 28 Na' kat
wasbán Diosen' nada' radj be'nn wat ka',
wabiarawa' raore waya'a Galilean'.
29 Na'll lle Pedron' Le'e:
—La'kze cha' yeolol be'nn ki wkwa'nn
ake' rwe', nada' bi wsanra'lla' rwe'.
30 Na'll lle Jesúsen' le'e:
—Da li kwis llepa' rwe', za kwellre
lekwn' da wllope nna' lle', kat gak chonn
ras, ni ke wchebzo' cha' nombia'o nada'.
31 Na' Pedron' yezikre lle'e Le'e:
—La'kze cha' gatrena' rwe', kbat nnia' bi
nombia' rwe'.
Na'll toz ka' bne yeolol akte'.

Jesúsen' balwille' Diosen' lo re'j gan' nzi'i Getsemaní
(Mt. 26:36-46; Lc. 22:39-46)

32 Bllin ake' gan' nzi'i Getsemaní, na' lle
Jesúsen' be'nn ka' non Le'e txhen na':
—Gannize lekwe', chak llje'rena' Diosen'
di'lle.
33 Na' bche'e Pedron', ren Jacobo ren
Juan na', na' ba bzorao llakya'chre'. 34 Na'
lle'e leake':
—Wa ba llakya'ch ra'llda'wa'n kwis,
llaka' ka be'nn le gatte, na' gannize lega'ye,
lewnna' yere.
35 Na'll bdie' ye ra'te, na' bche'k xhibe',
blle'ke' jano'pte' rao yo, na' bzorawe' llal-
wille' Dios bnnabe' cha' wak ten ka'ze, bi
gak ke'e kan' ba zo gak ke'e na'. 36 Ka
llalwille' Dios na'n, bne'e:
—Xa Dios, rwe' llak llono' yeololte,
benchga bi sa'kzia' kan' ba zo gak na', zan
bi gak ka lle'nra' nada', kon ka nnekzo'
rwe' gak.
37 Na'll le zayejte' jawie' be'nn ka'
nkwa'nne'n, na' jadi're' leake' tas ake'
kwis. Na'll lle'e Pedron':
—Simón, ¿bixchen le taso' kwis? ¿Bi gok
wchacho' bichgalen' choll da'ozen'? 38 Bi

tasre, lewalwill Dios nench ke gon da xhinnjen' re' gan. Nnezra' lo yichjra'llda'oren' lle'nere wnna'renre nada' yere, na' kwerp kerén' bi zoen.
39 Na'll zeje' da yobre, je'rene' Diosen' di'lle kan' ba bnekze' da nell na'. 40 Ka balline' da yobre, leska' tas ake', le lliacha' bichgalen' ko'll rao ake'n, ni ke bi llallel akzre' bi ye ake' Le'e. 41 Da wyonn rase zayeje', na' jadi're' leake' tas ake', na'll lle'e leake':
—¡Letas, lewazi'ra'll! Ba gok to kat, ba bllin lla, nada', Be'nn Gorj Radj Be'nnach, gaka' rallna'a be'nn wen da xhinnj ka'. 42 ¡Lewayas, lewayo'o! Gannize ba ze be'nnen' gon nada' rallna'a be'nn ka'.

Kan' gok kan' be'x ake' Jesúsen'
(Mt. 26:47-56; Lc. 22:47-53; Jn. 18 :2-11)

43 Na' zete Jesúsen' lloe' di'll na', kat bllindo Judas be'nnen' ren rao be'nn chllinn ka', nche'e be'nn zan be'nn no'x no spad no yay, be'nn bse'l bxoz wnebia' ka', na' be'nn ka' llsedre ke ley dan' bzoj da Moisésen', na' be'nn gor brao ka'. 44 Na' Judasen' be'nnen' bde Le'e rao na'a be'nn ka', golle' leake' akren' gone' wroe're' non' go'x ake'. Na'll lle'e leake':
—Kon be'nnen' wno'pa' na', lekze'n. Na' lego'xe', lewcheje', na' lewache'e.
45 Na'll kate blline'n, le jabi'yte' gan' ze Jesúsen' lle'e Le'e:
—Maestro.
Na' le bno'pte' Le'e. 46 Na' be'nn ka' nche'e Judasen', le be'x akte' Le'e, na'll bchej ake' Le'e.
47 Na' to be'nn ka' ze ganna', le brejte' spad ke'en bdine'n be'nnen' nak be'nn wen llin ke bxoz braon', bchoyte' chla' naye'. 48 Na' bne Jesúsen', lle'e be'nn ka':
—¿Bixchen llonre nada' ka to be'nn wan, za're zadxi're nada' kone spad, na' ren yay? 49 Rencha' yeo lla bzorena' re', broe'ra' re' lo yoda'o braon', na' bi be'xre nada' kana'. Na' ka nak llak da ki, llak ka' nench llak kan' nyoj xti'll Diosen'.
50 Kana' yeolol be'nn ka' nao Le'en, baxhonnj ake' bsanra'll ake' Le'e.

To be'nn we'o bxhonnje'

51 Na' to bi we'o naobe' Jesúsen', na' llelbe' toze xchan, na' be'xrén akebe'. 52 Bixha to ballojzbe' lo xchan, na' bsanra'llbe'n baxhonnjbe' gal yidzbe'.

Bche'e ake' Jesúsen' gan' gak yel koxchisen'
(Mt. 26:57-68; Lc. 22:54-55, 63-71; Jn. 18 :12-14, 19-24)

53 Na'll jwa'a ake' Jesúsen' rao bxoz braon', na'll badope' bxoz wnebia' ka', na' be'nn gor brao ke be'nn Israel ka', na' ren be'nn ka' llsedre ke ley dan' bzoj da Moisésen'. 54 Pedron' nawe' zi't zi'te, ka byo' ake' rill bxoz braon', na' rene' byo', na' blle'rene' txhen be'nn ka' llap yoda'o braon', balle're' lloa' yi'n.
55 Na' bxoz brao ka' ren be'nn wnebia' ka', llayirjla'll ake' bi da gao ake' xhia ke Jesúsen', na' chan di'll ke'e, na' got ake' Le'e. Na' bibi ballel akre'. 56 Bal ake' ziye'e ake' ll-lliayi'll ake' Le'e, na' bill dile xti'll ake' ka ne ake'. 57 Na'll bzolla'a be'nn lloe' ak di'll wxhiye'e, ne ake':
58 —Neto' ba béneto' bne'e: "Nada' yechinnja' yoda'on dan' ben be'nnache, na' chonn llaze wayontia' ye to yoda'o da bi gon be'nnach."
59 Na' bi llakse toz di'lle ka ne yeolole'.
60 Na'll bzolla'a bxoz braon' rao be'nn zan ka', na'll lle'e Jesúsen':
—¿Bibi nnekzo' ka nak dan' ll-lliayi'll be'nn ki rwe'n?
61 Na' Jesúsen' bi balli'kze' xti'lle'n, zeteze lliteze, na'll lekze bxoz braon' da yobre lle'e Le'e:
—¿Bixha rwe'n nako' Criston', Xhi'nn Dios be'nn le zeraoze nak la'ye?
62 Na'll lle Jesúsen' bxozen':
—Nada'n, na' re're nada', Be'nnen' Gorj Radj Be'nnach, lljallia' kwit Xanllo Dios be'nnen' nap yel wak xhen, na'll re're' katen' yeda' yetja' le' yebán' radj bejen'.
63 Na'll bxoz braon' bche'z xhara'ne' nench wroe're' da xhinnj kwisen' bne Jesúsen', na'll lle'e be'nn ka':
—Bill yálljello be'nn se gawe' xhia ke be'nn ni. 64 Ba bénere kan' bnne'e ke Diosen'. ¿Akre ka llákere? ¿Akre gonllo ke'e?
Na' yeolol be'nn ka' bchoy ake' ke'e gate'.
65 Na' bal ake' bzorao ake' llxi't ake' xhe'n yichjrawe', llsej ake' rawe'n, na' llba'll ake' Le'e, na'll lle ake' Le'e:
—¡Bnneya'chk noxhan' bra'll rwe'!

Na'll be'nn ka' llap yoda'on llgap ake' lloa'rawe'.

Pedron' bi bchebe' cha' nombie' Jesúsen'
(Mt. 26:69-75; Lc. 22:56-62; Jn. 18 :15-18, 25-29)

66 Na' Pedron' llie' lia'te radj be'nn ka', ka bllinkze to no'r wet ke bxoz braon'. 67 Ka bre're' Pedron' lli'rene' be'nn ka' lloa' yi'n llayaye', na'll llwiaya'nne' le'e, na' lle'e le'e:
—Ren rwe'n nakreno' Jesúsen' txhen be'nn Nazareten'.
68 Na' Pedron' bi bchebe', na' bne'e:
—Bi nombie', ni ke nnezzra' bin' ne'o.
Na'll jazedoe' lloa' yo' na', na' le bllellte lekw. 69 Na'll no'r weten' llwiaya'nnkze' le'e da yobre, na' lle'e be'nn ka' lla'a na':
—Ren be'nnen' ze ganna' nake' be'nn ka' txhen.
70 Na' da yobre bi bchebkze Pedron'. Gok ye choll kat be'nn ka' zjalla'a ganna' da yobre lle ake' le'e:
—Li nakreno' be'nn ka' txhen, da lijen', le lekze be'nn Galilea rwe', nakbie'ze nne'o kan' nne be'nn Galilea ka'.
71 Na' le bzoraote bnne'e znia, lle'e be'nn ka':
—Da li rao Dios bi nombia' no be'nnen' nere ka'.
72 Na' le bllellte lekwn' da wllop rase. Kana'll jadinra'll Pedron' kan' goll Jesúsen' le'e: “Za kwellre lekwn' da wllope, gak chonn ras bi wchebo' cha' nombia'o nada'.” Kana'll jadinra'lle', na'll bllelle' kwis.

15

Bche'e ake' Jesúsen' rao Pilaton'
(Mt. 27:1-2, 11-14; Lc. 23:1-5; Jn. 18 :28-38)

1 Kate byeni' na' badop bxoz wnebia' ka', na' be'nn gor brao ke be'nn Israel ka', na' ren be'nn ka' llsedre ke ley dan' bzoj da Moisésen', na' yeololte be'nn ka' llnebia' Israel, na' bchej ake' Jesúsen', na'll jwa'a ake' Le'e rao Pilaton'. 2 Pilato na' bnnabre' Le'e:
—¿Rwe'n nako' Rey ke be'nn Israel ka'?
Na'll ballie' xti'll be'nnen', bne'e:
—Kan' ba bnekzo' na' naka'.
3 Na' bxoz wnebia' ka', llaral akre' lliayi'll ake' Le'e. 4 Na'll da yobre llnnabe Pilaton' Le'e:
—¿Bibi nekzo'? Bwiake da zan dan' lliayi'll ake' rwe'n.
5 Na' Jesúsen' chras billbi bnekze'. Na'll llabane Pilaton' kwis.

Bchoybia' ake' gat Jesúsen'
(Mt. 27:15-31; Lc. 23:13-25; Jn. 18 :38-19:16)

6 Na' de to da llon ake' yeo iz, yesán Pilaton' to be'nn yo' rill ya kat lla'l lnni Paskwn', kon be'nn nnab be'nn yell. 7 Na' to be'nn re Barrabás yoe' rill yan', lla'rene' be'nn yob akre' le bxe ake' to wdile, na' baso't akte' be'nne. 8 Be'nn zan badope, na' jake' jannab ake' wasán Pilaton' to be'nne kan' llonkze' yeo iz. 9 Na'll lle Pilaton' leake':
—¿We'nere wasana' Rey kerén', re' nakre be'nn Israel?
10 Pilaton' bne'e ka' le gokbe're' dan' llaxhé' bxoz wnebia' ka' Jesúsen', na'llen' bde ake' Le'e rao ne'en. 11 Na' bxoz wnebia' ka', llko'yel akre' be'nn zan ka' nench bnnab ake' wasane' Barrabás na'le. 12 Na'll lle Pilaton' leake' da yobre:
—¿Akxha gona' ke be'nnen' nere Rey ke be'nn Israel ka'?
13 Na'll llosia' ake' ne ake':
—¡Bde'e le' yay cruz!
14 Na'll lle Pilaton' leake':
—¿Bixha da xhinnj ba bene' na'n?
Na' leake'n llosia' ake' yezikre zillj kwis, ne ake':
—¡Bde'e le' yay cruz!
15 Na'll basán Pilaton' Barrabásen' nench baga'nne' wen rao be'nn ka'. Na' golle' be'nn ka' bdintat ake' Jesúsen', na'll bene' Le'e rallna'a ake' wda'a ake' Le'e le' yay cruzen'.
16 Na'll waka'a ya ka', le bche'e akte' Le'e llyo' yora'on gan' lli' Pilaton', na' goxh ake' waka'a ya ka' yela'. 17 Na'll bwakw ake' Le'e to ra'll morad, na' bti'x ake' ye to de lba ye'che, na' bliz ake'n yichje'n. 18 Na'll bzorao ake' lltitj akre' Le'e, ne ake':
—¡Sechga ke be'nn wnebia' ke be'nn Israel ka'!
19 Na' bdin ake' yichje'n to xhis, na'll llxi't ake' xhe'n rawe', na' llche'k xhib ake' rawe'n lltitj akre' Le'e. 20 Bayoll btitj akre' Le'en, na'll bayalj ake' ra'll tonnen', na'll bawakw akse' Le'e xhakze', na'll

bche'e ake' Le'e gan' wda'a ake' Le'e le' yay cruzen'.

Bda'a ake' Jesúsen' le' yay cruz (Mt. 27:32-44; Lc. 23:26-43; Jn. 19 :17-27)

21 Ka zjake' na', to be'nn zaza'a lyi'xe be'nn Cirene be'nn re Simón xa Alejandro ren Rufo, na' bchie' akre' le'e nench blene' cruzen'.
22 Na'll nche'e ake' Jesúsen' latjen' nzi'i Gólgota lle'nen nen Latj ke Yichj Llit Wat.
23 Na'll be'e ake' Le'e xis uva da nchix nell dan' nzi'i mirra, na' bi we'je'n. 24 Na'll bda'a ake' Le'e le' yay cruzen'. Na' waka'a ya ka', bditjen ake' xhara'ne'n, llwia ake' nara'chk noren' llaya'l toto ake'.
25 Ka lladá gan' bda'a ake' Le'e le' yay cruzen'. 26 Na' yichj yay cruz na', bllia ake' bi ken de'e ganna', na' llian: "Rey ke Be'nn Israel ka'." 27 Leska' kwite' na', bzo ake' ye chop cruz, na' bda'a ake' chop be'nn wan ake chla' weje', toe' cha'we ye toe' rbese.
28 Na' dan' ben ake' ka', bzoa di'll kan' nyoj xti'll Diosen' gan' nen: "Ben ake' Le'e ka be'nn wen da xhinnj."
29 Na' be'nn ka' llde gan' nda'a ake' Le'en, ll-lol yichj ake' llchachrén ake' Le'e, lle ake' Le'e:
—Rwe'n ne'o yechinnjo' yoda'on, na' chonn llaze wayonte'on. 30 Basrachk kwino', na' bayetjchk le' yay cruzen'.
31 Na' leska' bxoz wnebia' ka' ren be'nn ka' llsedre ke ley dan' bzoj da Moisésen', lltitj akre' Le'e, na'll lle lwellj ake':
—Basre'e be'nn yobre, na' bi llasrá kwine' na'. 32 Cha' le'en Cristo, rey ke lli'o be'nn Israel, wayetjchke' le' yay cruzen' nench re'llo, na'll chejle'llo.
Leska' be'nn ka' zjada'a chla' wej kwite'n lltitj akre' Le'e.

Kan' gok kan' got Jesúsen' (Mt. 27:45-56; Lc. 23:44-49; Jn. 19 :28-30)

33 Ka bllin wa willen', bachol doxhen yellrio bllinte lladá chonne. 34 Ka bllin lladá chonn na'n, besia' Jesúsen' zillje bne'e:
—Eloi, Eloi, ¿lama sabactani? —da ni lle'nen nen: Dios kia', Dios kia', ¿bixchen ba bsanra'llo' nada'?
35 Na' bal be'nn ka' zjalla'a ganna', ben akre' kan' bne'en, na'll ne ake':
—Lewiake llalwille' Elías, be'nnen' be'e xti'll Dios kana'.
36 Na'll zejdo to be'nnen', jaxie' to da bza'llen zo zichje, bzoe'n to rao yia na' jaze'en lloa' Jesúsen', na'll bne'e:
—Ledachk wiallo cha' yed Elíasen' yedletje' Le'e.
37 Na'll besia' Jesúsen' zillj kwis, na' gote'.
38 Na' ra'llen' ze lo yoda'on blle'zen go-ken chopre, bxhi'zen yichjte bllinte xh-nie'. 39 Na' xan waka'a yan' ze'e rao Jesúsen', bre're' doxhen kan' besie' gote'n, na'll bne'e:
—Da likze Xhi'nn Dios be'nnen'.
40 Leska' zjazé no'r ak llwia ake' zi'tre, na' zerén María Magdalena, na' María xhna' Jacobo be'nnen' nak be'nn na'ch, na' José na' ren Salomé. 41 No'r ki bnao ake' Jesúsen' ka nna zote' Galilean', na' llakrén ake' Le'e kat bi da yalljre', ren no'r yob akre' bnao ake' Le'e bze'e Galilean' zeje' Jerusalén na'.

Bkwa'ch ake' Jesúsen' (Mt. 27:57-61; Lc. 23:50-56; Jn. 19 :38-42)

42 Ka ba wlle' na', na' naken lla llsinia' ake', zeje di'll lla vispr ke lla nba'nne ke be'nn Israel ka'. 43 Na' to be'nn re José be'nn Arimatea, nake' be'nn brao radj be'nn ka' llnebia' Israel na'; leska' ba llone' rez baten' sorao nnebia' be'nnen' wse'l Diosen'. Le'e bene' ra'll-lloy byeje' rao Pilaton', na' bnnabe' kwerp ke Jesúsen'.
44 Ka bene Pilaton' ba got Jesúsen', na'll llabanre', na'll goxhe' be'nn xan waka'a ya ka' nench bnnabre' le'e cha' da li ya'nnen' ba gote'. 45 Na' be'nn waka'a yan' lle'e le'e, da likzen' ba gote', na'll be'e Pilaton' latje' waletj Josén' kwerp ke Jesúsen'. 46 Josén' we'we' to xchan, da bara'lle' Le'e, ka baletje' Le'e le' yay cruzen'; na'll jakwa'ch ake' Le'e to lo ba da bche'nne' le' yej. Na'll btole' to yej xhen lloa' brojen' nench bsejen len. 47 María Magdalena na' ren María xhna' Josén', ze ake' llwia ake' gan' bro' ake' Jesúsen'.

16

Jesúsen' babane' radj be'nn wat ka' (Mt. 28:1-10; Lc. 24:1-12; Jn. 20 :1-10)

1 Ka bde lla nba'nne María Magdalena na' ren María xhna' Jacobo na' ren Salomé,

we'o ake' da la' xhix nench lljawat ake'n kwerp ke Jesúsen'. 2 Na' nna nakte nnaxte lla dmion' zjake' lloa' ban', le llra'te will bllin ake'. 3 Na' zjake' tnez lle lwellj ake':

—¿Noxha waka'a yejen' dan' da'a lloa' ba na'n?

4 Bixha ka bllin ake' na'n, bre'e akre' ba lli' yej xhen na' ka'le. 5 Ka byo' ake' lo ba na'n, bre'e akre' to be'nn llaban llie' chla' cha'ore, na' nake' to ra'll tonne llichen' kwis, na'll to blleb akze'. 6 Na'll lle'e leake':

—Bi llebre, Jesús be'nn Nazaret na'n llayirjre, be'nnen' bda'a ake' le' yay cruzen'. Ba babán be'nnen', nollno xhoa ganni, lewiá ke gan' bxhoe'n. 7 Lelljayell be'nn ka' non Le'e txhen na' ka', ren Pedro na', ba za lliarao Jesúsen' zayeje' Galilea, ganna' re're' kan' bnekze' na'.

8 Na'll baza'do ake' lloa' ban' blleb ake' kwis, notno llalwill akse' le zebraz lleb ake'.

Jesúsen' broe'rawe' María Magdalena (Jn. 20:11-18)

9 Ka nak babán Jesúsen' zir dmio na', zga'tek María Magdalena na', broe'rawe', no'ren' babeje' gall daxi'o. 10 Na' le'e le jatixjwe'tere' be'nn ka' yela' bnao Jesúsen', le lla'a ake' llakya'ch akre' bell ake'. 11 Ka nak ben akre' nbane', na' ba bre'e no'r ka' Le'e, na' bi byejle' ake'.

Jesúsen' broe'rawe' chop be'nn ka' non Le'e txhen (Lc. 24:13-35)

12 Bde gok ki, chop be'nn ka' non Jesúsen' txhen zjake' lyi'xe, na' Jesúsen' broe'rawe' leake', nlla're kan' broe'rawe' be'nn ka' to kwen. 13 Na' leake' jatixjwe' akre' be'nn ka' yela', na' ni ke byejle'ze be'nn ka' ke ake'.

Jesúsen' bse'le' be'nn ka' lljatixjwe' akre' xti'lle'n doxhente (Mt. 28:16-20; Lc. 24:36-49; Jn. 20 :19-23)

14 Ka bde gok ka', na'll broe'rawe' yeolol be'nn chnej ka', ka lli' ake' llao ake'. Na'll benre' leake' znia yel yichjra'llda'o war ke ake'n, le bi llejle' ake' ke be'nn ka' bre'e Le'en kan' babane'n. 15 Na'll lle'e leake':

—Nna' chejre doxhen yellrio lell-jatixjwe' xti'lla'n rao yeolol be'nne. 16 Be'nn ka' wxenra'll ake' nada', na' choa ake' nis, leake'n yerá. Zan be'nn ka' bi wxenra'll ake' nada' kweyi' ake'. 17 Be'nn ka' wxenra'll nada', wroe' akre' yel wak kia'n, da ki gon ake': kone ra'a nada', yebej ake' daxi'o yo' yichjra'llda'o be'nne, na' nne ake' to di'll kobe. 18 La'kze cha' go'x ake' bel znia, bibi góneba' leake', la'kze ye'j ake' da nak zi got leake', bibi gak akre', wxoa ta'k ake' yichj be'nn we'e, na' wayakte be'nn we'e ka'.

Jesúsen' bayepe' yebá (Lc. 24:50-53)

19 Xanllo Jesúsen', bayoll be'rene' leake' di'll ki, zayeje' yebá, na' jallie' kwit Diosen'. 20 Na' be'nn ka' non Le'e txhen na', bllach ake' jatixjwe' akre' xti'lle'n do gateze. Na' Xanllon' gokrene' leake', ben ake' yel wak nench byejle' be'nn ka' nakse xti'lle'n da li. Ka'n gakchga.

DI'LL WEN DAN' BZOJ SAN LUCAS

Da ni bzoj San Lucas ke Teófilo

1 Be'nn zan ba gokra'll ake' wllia ake' yich dan' gok radjto' ni, le naken to da li,
2 na' llonen bien wayojen kon kan' bzejnie' be'nn ka', bre'e da nellte kan' goken. Leake'n gok rallna'a ake' wzejnie' akre'n be'nne. 3 Nada' leska' ba bnnabyolla' kwasro, akren' gok ka bxhen da nellte. Ke len na', nna' llzoja'n ko'o rwe', Teófilo, llapa' rwe' bara'nne, 4 nench wayoll nnezro' ka nak da lin' ba nnézkzero'n.

To angl bdixjwe're' garj Juan be'nnen' bchoa be'nn nis

5 Kan' llnebia' be'nnen' golle Herodes gan' nzi'i Judea, bzo to bxoz re Zacarías. Zacaríasen' nake' txhen bxoz ka' nzi'i Abías. Na' no'r ke Zacaríasen' re Elisabet, na' nake' xhi'nn dialla ke da Aarón, be'nnen' gok bxoz nelle. 6 Llon ake' doxhen kan' ne ley ke Diosen', na' be'nn wen kwis nak ake', to nono bi ne ke ake'. 7 Nono xhi'nn ake' ni'te, le Elisabeten' nake' be'nn will, na' ba nak ake' be'nn gore.

8 Kate bllin lla baya'l Zacaríasen' ren be'nn lwellje' ka', cho' ake' yoda'on. 9 Na' kan' llonkze bxoz ka', llbej twej twej ake' nench lloe' lljazeye' yar rao bkoy yoda'on. Na' baya'lkze Zacaríasen' gone'n. 10 Chak lley yaren' rao bkoy yoda'on, be'nn zan lla'a lia're llalwill ake' Dios. 11 Bixha bllinkze to angl ke Xanllo Dios gan' ze Zacaríasen', na' jasé anglen' kwit bkoy gan' llzeye' yaren'. 12 Ka bre'e Zacaríasen' anglen', to gokllejla'llze', le llebrazen' bllebe'.
13 Na'll anglen' golle' le'e:

—Bi llebo' Zacarías, Diosen' ba bzenaye' ke dan' llnnabo'n, na' nna' no'r ko'o Elisabeten' so to xhi'nne', na' wsi'obe' Juan.
14 Na' so'o nbaraz, yewero', na' be'nn zan yewerén akre' re' katen' ba gorjbe'n.
15 Bida'on gakbe' bi za'k rao Dios, bi ye'jbe' xis uva, na' billre da llsolle be'nne, na' sorén Spíritu ke Diosen' lebe' ka za garjterbe'. 16 Na' gonbe' nench be'nn zan be'nn Israel ka', wayechj ake' we'rao ake' Dios. 17 Na' kwiaraobe' rao Xanllon', na' Diosen' we'ebe' Spíritu ke'en, na' gonbe' kan' ben Elías, be'nnen' be'e xti'll Diosen' kana'. Be'nn dilrén xhi'nne', gonbe' wani't ake' wen; be'nn bi llzenay, gonbe' nench wzenaye'. Na' gonbe' nench be'nn ka' nni't ake' xhnid, we'rao ake' Xanllon' katen' yede'n.

18 Na'll Zacaríasen' lle'e anglen':

—¿Akxha gak nnezra' cha' da li gak kan' ba bne'o nga? Le ba naka' be'nn gore, leska' no'r kia'n ba ngore'.

19 Na'll lle anglen' le'e:

—Nada'n naka' angl Gabriel, na' llona' xchin Dios, Le'en bse'le' nada' nench zadtixjwe'ra' rwe' di'll wen nga. 20 Na' nna' ga'nno' blloje, bi gak nne'o llinte katen' garj xhi'nno'n, le bi byejle'o kan' bnia'n, le da li da gakten.

21 Be'nn zan ka' lla'a lia're, llbexh ake' Zacaríasen', na' llabán akre' dan' bi llallojze' lo yoda'on. 22 Bixha kate balloje'n, kere gokll nne'e, na' llone' zre senze, na' bayakbe'e be'nn ka', bre'da'ore'n.

23 Ka bayoll xhman ke'en na' zayeje' rille'. 24 Bde na', bia'a xhi'nn Elisabet no'r ke Zacaríasen'. Ga'y be'o bzoze' yo' ke'e, bi bllojkze', na'll lloe'rén kwine' di'll ne'e: 25 "Nna'll ba ben Diosen' wen kia', ba bake'e yel zdo' kia'n, nollno nne kia' nna naklla' be'nn will."

Anglen' leska' bdixjwe're' garj Criston'

26 Ba gok xop be'o noa' Elisabeten' bda'o ke'en, kate bse'l Diosen' anglen' re Gabriel to yell da nzi'i Nazaret gan' nbane Galilea.
27 Bse'le' le'e ga zo to no'r da'o, re María, ba naken si'i to be'nn re José le'e, na' Josén' nake' xhi'nn dialla rey David. 28 Ka byo' anglen' lo yo' gan' zo Marían', lle'e le'e:

—¡Padiox, Dios zorene' rwe', nna' gone' wen ko'o, gonla'ye' rwe' wdetere ka no'r ka' yela'!

29 Marían' bllebe' kwis, na' llakre' bixchen lleze anglen' le'e ka'. 30 Na' anglen' lle'e le'e:

—María, bi llebo', Diosen' ba breje' rwe', na' gone' wen ko'o. 31 Go'o bda'o, so to xhi'nno', na' wsi'obe' Jesús. 32 Na' Jesúsen' gake' to be'nn brao, wsi'i ake' Le'e Xhi'nn Dios be'nn zo yebá. Na' Xanllo Diosen' gone' nench nnebie' kan' bnebia' David

xozxta'we'n. 33 Nnebie' gan' nzi'i Israel ke
chnare, na' bi te yel llnebia' ke'en.
34 Na'll lle Marían' anglen':
—¿Akxha gakrizen le bi nna wchayna'a?
35 Na'll goll anglen' le'e:
—Yed Spíritu ke Diosen' cho'n yichjra'llda'on,
na' yel wak ke Dios be'nn zo yebá son
kwe'jen rwe', ke len na' bida'on garjen'
gakbe' bi ke Dios, na' wsi'i akebe' Xhi'nn
Dios. 36 Leska' no'r biro', Elisabeten',
no'ren' nak no'r will batna', ba gok xop
be'o nna', noe' bda'o la'kze ba nake' be'nn
gore. 37 Le bibi de da nak bni', da bi gak
gon Diosen'.
38 Na'll lle Marían' anglen':
—Ni zoa' naka' be'nn wen llin ke'e,
wakse gon Diosen' kia' kan' ba bne'o nga.
Ka' gok, na' baza'a anglen' zayeje'.

María jara'nne' Elisabet

39 Bde chop chonn lla, le byejte Marían' to
yell da llia rao ya' gan' nbane Judea. 40 Na'
blline' rill Zacaríasen', na' byoe' bwape'
Elisabeten' lliox. 41 Bixha kate bene Elis-
abeten' balwill Marían' le'e, le bxhi'tte
bda'o ke'en lo le'en, na' Spíritu ke Diosen'
byo'n yichjra'llda'we'. 42 Na' bawere' kwis
bnne'e zillj, lle'e Marían':
—Dios ba benla'ye' rwe' rao yeololte
no're, leska' bda'o ko'on nak la'ybe'.
43 Xhna' Xanllo ba nako', ker bi za'kanda'.
¿Bixchen zadra'nnzo' nada'? 44 Kate
bnne'on, le bxhi'tte bda'o kia'n lo lia'n
bawebe'. 45 Nbaraz ko'o rwe' ba byejle'o,
da li gonte Diosen' kan' ba golle' rwe'n.
46 Na'll bne Marían' lloe'rawe' Dios:
Lloe'rawa' Diosen' do yichj do ra'lla'.
47 Na' lo yichjra'llda'wa' llawera', le
Diosen' nake' wasrá kia'.
48 La'kze naka' ka to be'nn wen llin, bibi
za'ka', Diosen' baya'chra'lle' nada'.
Na' be'nn zan be'nn lla'a nna', na' be'nn za
cha'a yellrio ni, nne ake' kia':
“Nbaraz ke no'ren'.”
49 Diosen' nake' be'nn wen, nape' yel wak
xhen, ba bene' da wen kwis kia'.
¡Le'e nak la'ye kwis!
50 Noteze be'nn llape Diosen' bara'nne,
leska' Diosen' waya'chra'lle' leake'.
51 Na'll ba broe're' yel wak xhen ke'en,
na' bachinnje' xhbab ke be'nn ya'ra'll ka'.
52 Be'nn llnebia', be'nn llon ka be'nn brao,
ba blli'ye' be'nn ka' ka'le,
na' blepe' be'nn ya'ch, be'nn nexjra'll ka'.
53 Be'nn ya'che, be'nn don, ba be'e leake' ka
yerj akre',
zan be'nn wnia' ka', la'kze bze ta'k ake',
bibi be'e leake'.
54 Ba gokrene' Israelen', le yell ke'en,
le jadinra'lle' waya'chra'lle' leake'.
55 Ka di'll be'rene' xozxta'ollo Abraham,
bne'e gonla'ye' yeolol xhi'nne' za
cha'a.
56 Chonn be'o bzorén María' Elisa-
beten', na'll baze'e zayej rille'.

Ka gok gorj Juan be'nnen' bchoa nis

57 Bixha kate bllin lla garj bda'o ke Elis-
abeten', bzo to bida'o byio. 58 Ka gokbe'e
bi'ch lwellje' ka', na' be'nn wrill ke ake',
kan' ba gokrén Diosen' Elisabeten', ren
ake' bawerén akre' le'e. 59 Gok xo'n lla na',
jwe'ebe' bzobe' sen dan' nzi'i circuncisión.
Na' gokra'll ake' wsi'i akebe' kan' re xabe'n,
Zacarías. 60 Na' xhna'be'n bne'e:
—Ka'a, bi si'be' ka', Juan, si'be'.
61 Na' lle ake' le'e:
—¿Bixchen? Nono bi'ch lwelljre llra'
be'nn re ka'.
62 Na'll ben ake' sen rao xabe'n, llnnab
akre' le'e akre lle'nre' si'i bda'on. 63 Na'
bnnabe' to bray da'o, na' bzoje'n bllie'n:
“Juan, si'be'.” Yeolol be'nn ka' llabán
akre'. 64 Na' le gokte banné Zacaríasen', le
bzoraote lloe'rawe' Dios. 65 Yeolol be'nn
wrill ke ake' ka', blleb ake' kwis, na' yeolol
yell ka' zjalli' radj ya' ka', doxhen ya'n
gan' nbane Judean', goslas di'll kan' go-
ken. 66 Na' yeolol be'nn ka' llene di'llen',
da xhen llayón ake' xhbab lo yichjra'llda'o
ake', ne ake':
—¿Notek gak bida'on?
Le nakbie'tekze llonla'y Diosen' lebe' tlla
tlla.

Di'll da be'e Zacarías

67 Spíritu ke Diosen' byo'n yichjra'llda'o
Zacaríasen', na' benen nench be'e di'll ki:
68 Nak la'y kwis Xanllo Diosen' ke lli'o
be'nn Israel,
le ba bre'e nench yesre'e lli'o nakllo yell
ke'e.
69 Rao dialla David be'nn ben xchin Dios
batna',

ba blise' to be'nn nap yel wak nench
yesre'e lli'o.
70 Ka di'llen' be'rén Diosen' be'nn ka', be'e
xti'lle'n kana',
le leake'n bzejnie' akre' be'nn xti'lle'n.
71 Bchebe' yesre'e lli'o rao na'a be'nn ka', bi
zorén lli'o wen,
na' rao na'a be'nn ka', llwie lli'o.
72 Na' bchebe' waya'chra'lle' xozxta'ollo
ka',
na' bi kwej yichje' ka di'llen' be'rene'
leake'n.
73 Leska' golle' xozxta'ollo Abraham na',
74 wllin lla kate yesre'e lli'o rao na'a be'nn
ka' llwie lli'on,
nench gak we'raolloe', billbi nxholl sollo
cha' gonllo xchine'n.
75 Na'llen' gonllo da wen,
gakllo rallne'e ke chnare.
76 Na' rwe', xhi'nna', be'nn lloe' xti'll Dios
be'nn zo yebá, nne ake' ko'o,
rwe' kwiarao rao Xanllon', goncha'o gono'
xhnid gan' tie'n.
77 Rwe' wzejnie'ro' be'nn Israel ka',
kan' lle'ne Diosen' yezi'xhene' da xhinnj ke
ake'n, na' kan' lle'nre' yesre'e leake'.
78 Dios kellon', yel llaya'chra'll ke'en ba
bene',
nna' re'llo beni'n za'a yebá.
79 Be'nn lla'a xchole, ka ga de yel got, re'e
akre' beni' ke'en,
na'llen' re'llo garen' ka'llo,
na' chejnie'llo ka gonllo nench cha'llo wen.
80 Bixha bida'on zjaze ll-lli'obe', lle-
jnie'tebe' doxhen kan' lle'ne Diosen', na'
bzoteze bzobe' yi'xe ga nak latj dach,
bllinte lla broe'raobe' be'nn Israel ka'.

2

Ka gok gorj Jesúsen'
(Mt. 1:18-25)

1 Gok kan' llnebia' be'nnen' re Augusto
César gan' nzi'i Roma, bdixjwe're' llaya'l
kwia yich, yeolol be'nn ka' lla'a doxhen
gan' nbanre'n. 2 Na' naken da nell kwia
be'nn yiche. Le kana' be'nnen' re Cire-
nio, llnebie' gan' nzi'i Siria. 3 Na' bene'n
bien yeolol be'nn bayej rall ake', jallia ake'
yiche.
4 Na' Josén' bze'e Nazaret ga nbane
Galilea, na' bayeje' Belén ga nbane Judea
yell ke David, le xhi'nn dialla David na'
le'e. 5 Zanche'te' Maríán' nench kwia ake'
yiche, ba naken si'i lwellj ake'. Na' ba
noa' Maríán' bda'o. 6 Na' zo akte' Belén
na', bllin lla sane'. 7 Na' gorj bda'o ke'en,
gokbe' bida'o byio, bi nelle, na' bra'llebe' to
ra'lle, na' jaxoe'be' gan' ll-lla'a ake' da llao
bayi'xe, le bibi latj bllel akre' ga we'e ake'
wazi'ra'll ake'.

To angl bdixjwe're' gop xhi'r ka' ba gorj Criston'

8 Rao yer na', awllo Belén na', lla'a bal
be'nn llnna' ake' yer, llap xhi'r ke ake'.
9 Kate to angl ke Xanllon' blline' gan' lla'a
ake'n, to yi' xhen bseni'n gan' lla'a ake'n,
na' blleb ake' kwis. 10 Na' anglen' golle'
leake':
—Bi llebre, na' llyixjwe'ra' re' to da wen,
da wayo'ra'll yeolol be'nne. 11 Nna' gorj
to wasrá, gorje' rao yell ke David, na' re'e
Cristo be'nn nak Xanllo. 12 Cha' chejre, ki
nak nench yellélere bda'on: llelbe' to ra'll,
na' xhoabe' ga ll-lla'a ake' da llao bayi'x
ake.
13 Nna nete anglen' ka', kate bllinkze
angl zanll gan' ze anglen' to, na' angl zan
ka', lloe'rao ake' Dios ne ake':
14 ¡Dowe'rao Dios be'nn zo yebá!
¡Na' be'nn ka' lla'a rao yellrion', cha'a
akchgue' xhbab wen, na' ka' bibi
wdil kwe'!
15 Ka baza'a angl ka' zayej ake' yebá, gop
xhi'r ka' lle lwellj ake':
—Chejkello Belén na', lljawiallo bixhan'
gokse, ka dan' bdixjwe' Xanllon' lli'o.
16 Na' bro'do ake' nez, ka bllin ake'n, na'
jadi' akre' Maríán' ren Josén' ren bda'on,
xhoabe' gan' ll-lla'a ake' da llao bayi'x ka'.
17 Ka bre'e gop xhi'r ka' bda'on, bzorao lloe'
ake' di'll doxhen kan' goll anglen' leake'
ke bda'on. 18 Yeolol be'nn ka' bene di'llen'
lloe' ake'n, llabán akre' kwis. 19 Maríán'
bro' yichje' kan' bne be'nn ka', na' llone'
xhbab lo ra'llda'we'. 20 Bde na', zayej gop
xhi'r ka', lloe'rao ake' Dios kon ba jawiá
ake', na' ba ben aktere' kan' goll anglen'
leake'.

Ka jwa'a ake' Jesúsen' yoda'o

21 Ka gok xo'n lla na', bzoe' bda'on
sen dan' nzi'i circuncisión, na' bsi'i akebe'

Jesús, kan' goll anglen' leake' ka za garjterbe'.
22 Bde ba bayak Marían' ren bda'on yall kon kan' ne ley dan' bzoj da Moisésen', na' jwe'ebe' yoda'o Jerusalén na', ga gakbe' rallna'a Dios. 23 Le kan' ne ley ke Xanllo Diosen': "Noteze bida'o byio garj bi nelle, da bien na' gakbe' rallna'a Dios." 24 Na' byej ake' be'rao ake' Dios, ben ake' kan' ne ley ke'en, gan' nen ki: "Llaya'l gotre chop plom xtir o cha' chop plom yi'x da'o."
25 Na' Jerusalén na', zo to be'nn re Simeón, na' nake' to be'nn wen, na' nxenra'lle' Dios, bzoteze bzoe' brexhe' katen' llin lla gakrén Diosen' be'nn Israel ka', na' zorén Spíritu ke Diosen' le'e. 26 Spíritu ke Diosen' bdixjwe'n le'e ke za gattere', dekz de re're' Cristo be'nnen' wse'l Diosen'.
27 Leska' Spíritu na', benen nench byeje' yoda'o braon'. Yoda'o na' zoe' kate bllin xaxhna' Jesúsen' gon ake' kan' ne ley ke Diosen'. 28 Simeón na' bnnabe' bida'on bde'lebe', na' be'rawe' Diosen' bne'e:
29 Ba gokse nna' Dios kia',
bazi'chga nada' wen, naka' be'nn wen llin
ko'o, kon ka di'llen' be'reno' nada'.
30 Rawa' ki nna' llre'ren be'nnen' yesrá
neto'n.
31 Na' ba beno' to da re'te be'nn zan.
32 Bida'on gakbe' beni', nench chejnie'
be'nn bi nak be'nn Israel,
na' Lebe' gon nench si'i yell ko'o Israelen'
yel bara'nn xhen.
33 Na'll xaxhna' Jesúsen' llabán akre', ka llen akre' di'llen' lloe' Simeón na' ke bda'on. 34 Simeón na', bnnabe' rao Dios gonla'ye' leake'. Na'll lle'e Marían':
—Ni ke bida'on be'nn zan be'nn Israel ka' kweyi' ake', na' be'nn zan yerá ake'. Lebe' gakbe' to da wroe'n dan' bse'l Diosen' Lebe', na' be'nn zan bi cho'ra'll ake' dan' ben Diosen' ka'. 35 Leska' gonbe' nench ga'tbia' nore be'nn lla'a xhbab wen, na' nore lla'a xhbab da bi nak wen. Na' rwe', ka'kze to da látit chaz lo ra'llda'on, katek wallayrao' ke bida'on.
36 Leska' bzo to no'r re Ana, Jerusalén na'. Na' Anan' lloe' xti'll Dios, nake' xhi'nn Fanuel, be'nn nak xhi'nn dialla be'nnen' re Aser. Na' ba nake' be'nn gor, gall iz bzorén xhyiwe'n le'e. 37 Na' bga'nne' wazeb got xhyiwe'n, ba gok tapralj tap (84) iz. Na' yeo lla bzoteze bzoe' yoda'o braon', lloe'rawe' Dios, llalwille' Dios do lla do yere, na' llone' was. 38 Na' goken jabi'ye' gan' ze Josén' ren Marían', na' lloe' yel llioxken ke Dios, na' bzorao lloe' xti'll bida'on rao yeolol be'nn ka' lla'a, lloe'rene' di'llen' yeololte be'nn llbexh, baten' wse'l Diosen' be'nnen' gakrén leake'n.
39 Ka bayoll ben Marían' ren Josén' yeolol kan' ne ley ke Diosen', na' zayej ake' Nazaret gan' nbane Galilea. 40 Na' Jesúsen' zejze ll-lli'we', na' zejzell llejnie're' tlla tlla, na' ka' llakrente Diosen' Le'e.

Da ben Jesúsen' ka byeje' yoda'o brao Jerusalén na'

41 Na' gan' nzi'i Jerusalén na' llon be'nn Israel ka' lnni dan' ne paskw, na' xaxhna' Jesúsen' yeo iz lljake' lnnin'. 42 Ka goke Jesúsen' chllinn (12) iz, bche'e ake' Le'e lnni Jerusalén na', kan' llon akse'. 43 Ka bde lnnin' baza'a ake', na' bi gokbe'e Josén' ren Marían', baga'nn Jesúsen' Jerusalén na'ze.
44 Llak akre' cha' zaza'rene' be'nn ka' yela'. Ba gokte tlla bago' ake' nezen' ka gokbe'e akre', na' bzorao llayirj ake' Le'e radj bi'ch lwellj ake' ka', na' be'nn nombia' akre'.
45 Na' bi llallel akre' Le'e, na' babi' ake' Jerusalén na', da yobre llayirj ake' Le'e.
46 Bixha bayónn lla kate ballel akre' Le'e lo yoda'o braon', na' llie' radj be'nn si'n ka', llroe' xti'll Diosen', llzenaye' xti'll ake'n, na' llnnabyollre' leake'. 47 Be'nn ka' lla'a llzenayen', llabán akre' katken' llejnie're'n, na' kan' llallie' xti'll be'nn si'n ka'. 48 Bixha ka bre'e xaxhne'e ka' Le'en, llabán akre', na' goll xhne'en Le'e:
—Xhi'nna', ¿bixchen ba benzro' neto' ka'? Xa'on na' ren nada', le ba bdato' bayirjto' rwe'.
49 Na'll Jesúsen' lle'e leake':
—¿Bixchen llayirjzre nada'? ¿Bi nnézere xchin Xa' na'n llaya'l gona'?
50 Bixha xaxhne'e ka', bi byejnie' akre' bixchen golle' leake' ka'.
51 Na' ka', zayej ake' Nazareten' zanche'e akte' Jesúsen', na' bzenayteze bzenaye' ke ake'. Na' Marían' kon llone' xhbab lo yichjra'llda'we' kan' llaken. 52 Na' ka', blli'o Jesúsen' llejnie're', Diosen' na' ren be'nn ak, llayo'ra'll ake' kan' llone'n.

3

Juan be'nnen' bchoa nis bdixjwe're' Di'll Wen ke Diosen'
(Mt. 3:1-12; Mr. 1:1-8; Jn. 1 :19-28)

1 Kan' ba gok chi'no (15) iz llia be'nnen' re Tiberio César, be'nnen' nak zerao wnebia' gan' nbane Roma, Poncio Pilaton' leska' llnebie' gan' nzi'i Judea, na' Herodesen' llnebie' gan' nzi'i Galilea, na' bi'ch Herodes be'nnen' re Felipe nake' be'nnen' llnebia' gan' nzi'i Iturea, na' gan' nzi'i Traconite, na' be'nnen' re Lisanias nake' be'nnen' llnebia' gan' nzi'i Abilinia.
2 Na'll Anás na', na' Caifás na', nak ake' bxoz brao ke be'nn Israel ka'. Iz na', be'rén Diosen' Juan xhi'nn Zacaríasen' di'lle gan' zoe' yi'xen', gan' nak latj dachen'. 3 Na'll byeje' toto yell ka' lli' to lloa' yeo Jordán na', llyixjwe're' be'nne llaya'l wayat akre' ke da xhinnj non ake', na' choa ake' nis nench wazi'xhen Diosen' ke ake'. 4 Llak kan' bzoj Isaías be'nn be'e xti'll Diosen' kana', bne'e ke Juan na':

To be'nn llosia' lyi'xen' ne'e:
"Legón xhnid, legoncha'o nez gan' te Xanllon',
lewsarj yichjra'llda'ore ka llon to be'nn llsarj to nez li.
5 Ga nak lotj, llaya'l walla'n yo,
ga de nez da llep llaze, llaya'l waya'ten li.
Ga bi nak lixheje, waya't lin',
na' nez da ni't yej, llaya'l wayej lben.
6 Yeolol be'nn lla'a yellrio ni, re'e akre' kan' yesrá Diosen' be'nne."

7 Be'nn zan jake' rao Juan na', nench wchoe' leake' nis, na'll benre' leake' znia bne'e:

—¡Re' nakre be'nn zban be'nn wxhiye'e, llonre ka bele! ¿No bzejnie' re', wak warare rao dan' wse'l Diosen' katen' gone' yel koxchis ke be'nnachen'? 8 Cha' rennere ba bayátere ke da xhinnjen' nonre na', llaya'l gonre da wen nench gakbe'e be'nne ba balla'a yichjra'llda'ore. Bi gonzre xhbab nnere: "Xhi'nn dia lla Abraham neto'." Yej ka' ni't nga, wakte gon Diosen' wayaken xhi'nn dialla Abraham. 9 Leska' ba no'xte' banchen' xhnid, yeolol yay da bi llbia daxhix wen, wchoye' do roe, gaken waye da wzeye'.

10 Na'll be'nn ka' lla'a na', lle ake' le'e:

—¿Akxha llaya'l gonto' nna' cha'?

11 Na'll Juan na', lle'e leake':

—Cha' de chop xherk kere, lewe'e to xherk ke be'nn bibi de ke'e. Na' be'nn de da llawe', leska' we'e ke be'nn bi de da gawe'.

12 Na' be'nn ka' nak wachixhj, jabi'y ake' lle'n akre' choa ake' nis, na' lle ake' le'e:

—Maestro, ¿Bixha gon neto'?

13 Na'll lle Juan na' leake':

—Bi llaya'l wchixhjre da xhenll.

14 Leska' be'nn waka'a ya ka' bnnab ake', lle ake' Le'e:

—¿Bi llaya'l gon neto'?

Na' lle'e leake':

—Bi wxoare ko'll be'nne da wxhiye'e, na' bi wka're bi da de ke be'nne. Legón banez ka to da llonre gan.

15 Na' be'nn zan be'nn Israel ka', ba lla'a ake' dá nne, llon ake' xhbab cha' Juan na' nak Criston'. 16 Na'll Juan na', lle'e be'nn zan ka' lla'n:

—Da li nada' llchoa' be'nn nis, na' za yed to be'nn naplle yel wak ka nada', bi za'ka' nada' ka Le'e, ni gaz da wadia' xhere' bi za'ka'. Le'e wchoe' be'nn nis kon ren Spíritu ke Diosen', da gon ka llon yi'. 17 Katen' yede'n, gone' ka llon be'nn kate llsoe' trigo, llazie' trigon', na' llzeye' yixh bebe ken. Le'e nape' to yi' da bi wayorkze.

18 Na' ka', di'll zan da be'e Juan na', llyixjwe're' Di'll Wen ke Xanllon'. 19 Juan na', leska' lle'e Herodes be'nnen' llnebia' Judean', ka da xhinnj xhen na' none', zorene' Herodías no'r ke bi'che'n re Felipe. Leska' llete' le'e ka nak billre da xhinnj llone'. 20 Na' Herodes na', basyolle' bene' ye to da xhinnj xhen, broe' Juan na' rill ya.

Jesúsen' blloe' nis
(Mt. 3:13-17; Mr. 1:9-11)

21 Bixha chak nna llchoa Juan na' be'nn ka' nis, leska' bllin Jesúsen', na' bchoa Juan na' Le'e nis. Bixha chak llalwill Jesúsen' Dios na'n, byarj yebán', 22 na' Spíritu ke Diosen' betjen bzorenen Le'e, na' nak Spíritun' ka to plom da'o, na' ben akre' be xhnne ke Diosen' bne'e:

—Rwe' nako' xhi'nna' nllie'ra', llawera' llazra'lla' kwis.

Xozxta'o Jesucriston'
(Mt. 1:1-17)

23 Chilloa (30) ize Jesúsen', kan' bzorawe' llone' xchine' dan' zadyene' rao yellrion', kon kan' bne ake', goke' xhi'nn José, na' Josén' goke' xhi'nn Elí,
24 Elí na' goke' xhi'nn Matat,
Matat na' goke' xhi'nn Leví,
Levín' na' goke' xhi'nn Melqui, na' Melqui na' goke' xhi'nn Jana,
Jana na' goke' xhi'nn José.
25 José na' goke' xhi'nn Matatías, na' Matatías na' goke' xhi'nn Amós,
Amós na' goke' xhi'nn Nahum,
Nahum na' goke' xhi'nn Esli, na' Esli na' goke' xhi'nn Nagai,
26 Nagai na' goke' xhi'nn Maat, na' Maat na' goke' xhi'nn Matatías,
Matatías na' goke' xhi'nn Semei,
Semei na' goke' xhi'nn José, na' José na' goke' xhi'nn Judá.
27 Judá na' goke' xhi'nn Joana,
Joana na' goke' xhi'nn Resa, na' Resa na' goke' xhi'nn Zorobabel,
Zorobabel na' goke' xhi'nn Salatiel,
Salatiel na' goke' xhi'nn Neri.
28 Na' Neri na' goke' xhi'nn Melqui,
Melqui na' goke' xhi'nn Adi,
Adi na' goke' xhi'nn Cosam, na' Cosam na' goke' xhi'nn Elmodam,
Elmodam na' goke' xhi'nn Er.
29 Er na' goke' xhi'nn Josué, na' Josué na' goke' xhi'nn Eliezer,
Eliezer na' goke' xhi'nn Jorim,
Jorim na' goke' xhi'nn Matat.
30 Na' Matat na' goke' xhi'nn Leví,
Leví na' goke' xhi'nn Simeón,
Simeón na' goke' xhi'nn Judá, na' Judá na' goke' xhi'nn José,
José na' goke' xhi'nn Jonán,
Jonán na' goke' xhi'nn Eliaquim.
31 Na' Eliaquim na' goke' xhi'nn Melea,
Melea na' goke' xhi'nn Mainán,
Mainán na' goke' xhi'nn Matata, na' Matata na' goke' xhi'nn Natán.
32 Natán na' goke' xhi'nn David,
David na' goke' xhi'nn Isaí, na' Isaí na' goke' xhi'nn Obed,
Obed na' goke' xhi'nn Booz,
Booz na' goke' xhi'nn Salmón, na' Salmón na' goke' xhi'nn Naasón.
33 Naasón na' goke' xhi'nn Aminadab,
Aminadab nan' goke' xhi'nn Aram, na' Aram na' goke' xhi'nn Esrom,
Esrom na' goke' xhi'nn Fares,
Fares na' goke' xhi'nn Judá.
34 Na' Judá na' goke' xhi'nn Jacob,
Jacob na' goke' xhi'nn Isaac,
Isaac na' goke' xhi'nn Abraham, na' Abraham na' goke' xhi'nn Taré,
Taré na' goke' xhi'nn Nacor.
35 Nacor na' goke' xhi'nn Serug, na' Serug na' goke' xhi'nn Ragau,
Ragau na' goke' xhi'nn Peleg,
Peleg na' goke' xhi'nn Heber, na' Heber na' goke' xhi'nn Sala.
36 Sala na' goke' xhi'nn Cainán,
Cainán na' goke' xhi'nn Arfaxad, na' Arfaxad na' goke' xhi'nn Sem,
Sem na' goke' xhi'nn Noé,
Noé na' goke' xhi'nn Lamec.
37 Na' Lamec na' goke' xhi'nn Matusalén,
Matusalén na' goke' xhi'nn Enoc,
Enoc na' goke' xhi'nn Jared, na' Jared na' goke' xhi'nn Mahalaleel,
Mahalaleel na' goke' xhi'nn Cainán.
38 Cainán na' goke' xhi'nn Enós, na' Enós na' goke' xhi'nn Set,
Set na' goke' xhi'nn Adán, na' Adán na' goke' xhi'nn Dios.

4

Gokra'll daxi'on wko'yelen Jesúsen' gone' da xhinnj
(Mt. 4:1-11; Mr. 1:12-13)

1 Na' Jesúsen' kon ren Spíritu ke Diosen' llnebia'tezen yichjra'llda'we'n, baze'e yeo Jordán na', na' Spíritun' benen nench byej Jesúsen' latj dachen'. 2 Choa (40) lla bzoe' na', na' rao choa lla na', daxi'on bko'yelen Le'e gone' da xhinnj. Na' bene' was, bi bdaokze' da choa lla na', bde na' bdone'.
3 Na' jabi'y daxi'on llen Le'e:
—Cha' da li nako' Xhi'nn Dios, bayonchk yej ki yet xtir.
4 Na'll balli'i Jesúsen' xti'll daxi'on, lle'en:
—Ki nyoj xti'll Diosen': "Kere toze yet xtir dan' gaollo na'n, llonn yel nban ke lli'o be'nnach, renkze di'll dan' ll-lloj lloa' Diosen' nbanrenllo."

5 Na'll bche'e daxi'on Le'e to rao ya' sibe,
na' broe'n Le'e yeolol yell zjalli' rao yell-
rion'. 6 Na' llen Le'e:
—Doxhen yel banez yel llnebia' ke yell
ki, gonna' rwe', le kia'n naken, na' kon no
llazra'lla' wa'an. 7 Cha' rwe' wche'k xhibo'
we'rao' nada', doxhenen gonna' rwe'.
8 Na'll lle Jesúsen' daxi'on:
—Byej ka'le daxi'o, ki nyoj xti'll Diosen':
"Llaya'l gonlira'llo' Diosen', na' toze Le'en
we'ra'o."
9 Na' bche'n Le'e yichjo yoda'o brao
Jerusalén na', jasé akte' ga zerao nak sib,
na' llen Le'e:
—Cha' da li nako' Xhi'nn Dios, bxhi'tchke
ganni lljasote'o lle'le, 10 le ki nyoj xti'll
Diosen':
Diosen' wse'le' be'nn ka' nak angl ke'e,
gakrén ake' rwe'.
11 Na' go'x ake' rwe',
nench ke lljache'o yej.
12 Na'll goll Jesúsen' len:
—Leska' nyojen: "Bi llaya'l nnabro'
Diosen' cha' rennre' kan' ne'en."
13 Bayoll kate billbi ballele daxi'on, akre
ka wko'yelen Le'e, na' blle'yi'llen to chi'i.

Jesúsen' bzorawe' llyixjwe're' xti'll Diosen'
(Mt. 4:12-17; Mr. 1:14-15)

14 Na' ka llnebia'teze Spíritu ke Diosen'
yichjra'llda'o Jesúsen', bayeje' gan' nbane
Galilean', yeolol yell ka' zjalli' do na', bze
ke Jesúsen'. 15 Na' llzejnie're' be'nn toto yell
ga zo yoda'o ga lladop be'nn Israel ka', na'
yeolol be'nn ka' lloe'rao ake' Le'e.

Jesúsen' balline' Nazaret
(Mt. 13:53-58; Mr. 6:1-6)

16 Na' balline' Nazaret gan' blli'we'. To
lla llap be'nn Israel ka' bara'nne, byeje'
yoda'o gan' lladop be'nn Israel ka' kan'
llonkze', na' bzolle'e bele' yichen'. 17 Na'
bgo'x ake' Le'e dan' bzoj da Isaías be'nn
be'e xti'll Dios kana', na' bsarje'n, na'
jadi're' gan' nen ki:
18 Spíritu ke Xanllon' zorenen nada',
breje' nada' nench chixjwe'ra' Di'll Wen
ke'en be'nn ya'ch;
bse'le' nada' nench wayona' be'nn bi zo
wen, na' be'nn zo ya'che.
Chixjwe'ra' be'nn ka' nzap daxi'on, Diosen'
yesre'e leake',
waxa' rao be'nn lchole,
wasra' be'nn llsa'kzi' da xhinnjen' leake'.
19 Chixjwe'ra' ba bllin lla gakrén Diosen'
be'nnachen'.
20 Na' batobe' yichen', na' bayoe'n
be'nnen' nak rallna'a len na', na' jallie'.
Yeolol be'nn ka' lla'a lo yoda'on, llwiachich
ake' Le'e. 21 Na'll lle'e leake':
—Nna' llak kan' llia le' yichen'.
22 Be'nn ka' bene xti'lle'n, llabán akre'
katek nbaraz nak xti'lle'n, na' bnne ake'
wen ke'e. Na' lle lwellj ake':
—¿Kere be'nn nin' xhi'nn José?
23 Na'll lle Jesúsen' leake':
—Cheke nna' yere nada' di'llen' ne ki:
"Wen rmell rwe', bayonchk rmell kwino'".
Na' leska' yere nada': "Da ka' ba béneto'
beno' Capernaum na', gonchko'n rallo' ni
nna'."
24 Na'll bne'e da yobre:
—Da li llnia', ni to be'nn lloe' xti'll
Diosen', bi cho'ra'll ake' le'e ralle'. 25 Da li
llnia', zan no'r wazeb lla'a Israelen', kan'
bzo Elías be'nnen' be'e xti'll Diosen' kana'.
Kana'n chonn iz xop be'o bi gok yej, na' gok
win rao yellrion', 26 na' Diosen' bi bse'le'
Elíasen' gan' zjazó no'r wazeb Israel ka',
zan bse'le' le'e to yell da nzi'i Sarepta ga
nbane Sidón, ganna'te bzo to no'r wazeb
gokrene'. 27 Leska' be'nn zan be'nn llen
yillwe' dan' ne lepra, blla'a Israelen' kan'
bzo Eliseo, ni toe' bi bayak, toze be'nnen'
re Naamán be'nn Siria, leze' bayak.
28 Ka ben akre' di'll ki, yeolol be'nn ka'
lla'a lo yoda'on, goklla'a ake' kwis. 29 Na'
bzolla'do ake', na' brej ake' Le'e yell, bche'e
ake' Le'e to rao ya' awllo gan' lli' yellen',
gokra'll ake' wllix ake' Le'e. 30 Na' bi gok,
llwia akte' badie' radj ake'n zayeje'.

Jesúsen' bayone' to be'nn yo' daxi'o yichjra'llda'we'
(Mr. 1:21-28)

31 Na' jasoe' yell dan' re Capernaum ga
nbane Galilea, na' toto lla llap be'nn Israel
ka' bara'nne, llzejnie're' be'nn ka'. 32 Na'
llabán akre' kan' llzejnie're'n, le nakbie'ze
nnezre' kwasro, na' nse'e yel llnebia' ke
Diosen' ka nak lloe' di'llen'.
33 Bixha lo yoda'o gan' lladop ake' na',
lli' to be'nn yo' daxi'o yichjra'llda'we', na'
bzorao llosie', 34 bne'e:

—Byej ka'le, ¿bixchen zadchixko' ren neto', Jesús be'nn Nazaret? ¿Za'o zadlleyi'o neto'n? Nnézkzera' no rwe', rwe'n Be'nn Nak La'y bse'l Dios.

35 Na' benre' daxi'on znia, golle'n:

—¡Llakia llono'! ¡Lla balloj yichjra'llda'o be'nnen'!

Na'll bllixtolen be'nnen', na' ballojen, na' bibi goke be'nnen'. 36 Yeolol be'nn ka' lla'n, llabán akre', lle lwellj ake':

—¿Bitk di'llen' ne be'nnen'? Nape' yel llnebia', na' yel wak, na'llen' lle'e daxi'o ka' yelloj aken, na' llalloj akten.

37 Yeolol yell ka' zjalli' do na', bze ke Jesúsen'.

Jesúsen' bayone' xhna' no'r ke Simón Pedro
(Mt. 8:14-15; Mr. 1:29-31)

38 Jesúsen' bazolle'e zayeje', na' byeje' rill to be'nn re Simón. Na' xhna' no'r ke Simón na', yoe' da la, na' goll ake' Jesúsen' wayone' no'ren'. 39 Na' Jesúsen' jabi'ye' gan' xhoa be'nn we'en, na' blle'ke', na' balwille' da lan'. Na' le bayakte no'ren', le bayaste' llsinie' da gao ake'.

Jesúsen' bayone' be'nn zan
(Mt. 8:16-17; Mr. 1:32-34)

40 Ka ba llen willen', jwa'a ake' be'nn zan llak biteze yillwe' rao Jesúsen', na' bxoa ta'ke'n yichj toto ake', na' bayone' leake'. 41 Leska' balloj daxi'o ka' lo yichjra'llda'o be'nn zan ak, llosia' aken, nen:

—¡Rwe' nako' Xhi'nn Dios!

Na' benre' daxi'o ka' znia, bi be'e latj nne aken, le nnez akren Le'en Criston'.

Jesúsen' bde'e doxhen Galilea llyixjwe're' xti'll Diosen'
(Mr. 1:35-39)

42 Bateyó ka byeni', blloje' byeje' to latj dach. Na' be'nn ka' llayirj ake' Le'e, ka ballel akre' Le'en, bza'y ake' Le'e, bi gokra'll ake' cheje' ga yobre. 43 Na'll golle' leake':

—Llonen bien cha'a yell ka' yela', lljatixjwe'ra' Di'll Wen ke Diosen', le ke len na' bse'le' nada'.

44 Na' ka' toto ga zo yoda'o gan' lladop be'nn Israel ka' doxhen gan' nbane Galilean', lleje' llzejnie're' leake'.

5

Dan' ben Jesúsen' lo nisda'o
(Mt. 4:18-22; Mr. 1:16-20)

1 Gok ka ze Jesúsen' lloa' nisda'o da nzi'i Genesaret, na' be'nn zan kwis lla'a, to llchi'd ake' Le'e, lle'n akre' wzenay ake' xti'll Diosen'. 2 Na' bre're' awlloze lloa' nisen', lli' chop barco, na' wxhen belya' ka', ba balloj ake' loen', llayib yixj bel ke ake'n. 3 Na' byoe' to lo barco ke Simón na', na' golle' le'e, wlli'ye'n ra't ka'le lo nisen'. Na' bllie' bzejnie're' be'nn ka' lla'n. 4 Ka bayoll broe're' be'nn ka', lle'e Simón na':

—Blli'y barcon' lo nis gan' nak zitj na', na' lewza'l yixj bel kerén' nench senre bel.

5 Na'll goll Simón na' Le'e:

—Maestro, do yer ba bento' llin, ni to gaz bel bi bdo'leto', nna' kone xti'llo' ni wza'lchekto'n.

6 Na' bza'l yixj bel ke ake'n lo nisen', ba zan belya' ka' bzapen, to lle'ne yixjen' che'zen. 7 Na'll goxh ake' be'nn lwellj ake' ka', lla'a lo barcon' ye to nench lljakrén ake' leake', na' byej ake', na' baslla'chochj akte' barco ka', to llon aken da yi'ch aken lo nisen'. 8 Ka bre'e Simón Pedron' kan' goken, bche'k xhibe'n rao Jesúsen' lle'e Le'e:

—¡Blle'yi'll ka'le Xana', be'nn wen da xhinnjze nada'!

9 Bne Simón na' ka', le bllebe' kwis ren be'nn ka' yela', ke nak dan' bxhen ake' belya' zan ka'. 10 Leska' Jacobo, na' Juan xhi'nn be'nnen' re Zebedeo, llabán akre' kwis, le nak ake' txhen toz ka llin llon ake' ren Simón na'. Na'll goll Jesúsen' Simón na':

—Bi llebo', nna' sorao' we'o xti'lla'n; kan' llono' da'o wxhen belen', ka' gono' ta'o wtopo' be'nne.

11 Ka jalek ake' barco ka' yo billen', na' bsanra'll xchinraz ake'n, na' bnao ake' Le'e.

Jesúsen' bayone' to be'nn llen yillwe' dan' ne lepra
(Mt. 8:1-4; Mr. 1:40-45)

12 Bixha gok ka dá Jesúsen' to rao yell, byej to be'nn llen yillwe' dan' ne lepra rawe'n. Ka bre'e be'nnen' Jesúsen', bche'k xhibe', blle'ktekze' rao yon', go'tyoere' Le'e, lle'e Le'e:

—Xana', cha' lle'nro', wakse waka'o yillwe' kia' ni.

13 Na'll Jesúsen' bli ne'en, na' bdane' le'e,
na' bne'e:
—Lle'nkzra', bayak.
Sete le baga'te yillwe' ke be'nnen'.
14 Jesúsen' go'tyoere' le'e, ni to be'nn bi
we'rene' di'll kan' bayone' le'en, lle'e le'e:
—Byej rao bxozen', na' be'e dan' nllia
da Moisésen' bia'a, nench yeyako' yall rao
leyen'. Ka' ben nench yeolol be'nne nnez
akre' ba bayako'.
15 Yeolol yell ka', yezikre bze ke Jesúsen'.
Na' be'nn zan kwis lldop llzenay ake'
xti'lle'n, na' lljake' nench wake'e biteze
yillwe' llak ake'. 16 Na' Le'en ka llonkze',
llbe'yi'lle' be'nn zan ka', lleje' to latj dach,
na' lloe'rene' Diosen' di'lle.

Jesúsen' bayone' to be'nn bi dá nia'ne'e (Mt. 9:1-8; Mr. 2:1-12)

17 Gok to lla ka llzejnie' Jesúsen' be'nne,
na' lli' be'nn ka' nzi'i fariseo, na' ren be'nn
ka' llroe' ley dan' bzoj da Moisésen', be'nn
za'k doxhen yell ka' gan' nbane Galilea, na'
Judea, na' be'nn za'k Jerusalén. Na' yel wak
ke Xanllo Dios zorenen Le'e nench llayone'
be'nn llak yillwe'. 18 Bixha ka bllinkze
txhonnj be'nn, noa' ake' to be'nn bi dá
nia'ne'e, nxoa ake' le'e to rao bray. Lle'n
akre' cho' ake' lo yo'n, lljwa'a ake' be'nn
we'en rao Jesúsen'. 19 Na' zi'tere be'nn
zan lla'a, kere llak cho' ake', na' byep ake'
yichjore, bka'a ake' dex ka', na' bletj ake'
be'nn we'en do ka nake', na' bdixj ake' le'e
rao Jesúsen'. 20 Ka bre'e Jesúsen' kan' ben
ake'n, gokbe're' nxenra'll ake' Le'e, na'll
lle'e be'nn we'en:
—Be'nne, ni llazi'xhena' da xhinnj ko'on.
21 Na'll be'nn ka' llsedre ke ley dan' bzoj
da Moisésen', na' be'nn fariseo ka', ka ben
akre' kan' bne Jesúsen', ben ake' xhbab,
bne ake': "¿No be'nnen' neze' ka'? Llkadie'
ke Diosen', ne'e ka'. Nollno gak yezi'xhen
da xhinnj ke be'nne, le zeraoze Dios."
22 Na' Jesúsen' gokbe're' kan' llake lo
yichjra'llda'o ake'n, na'll lle'e leake':
—¿Bixchen llake lo yichjra'llda'oren' ka'?
23 Llákere cha' bi za'k xti'lla' dan' llepa'
be'nnen': "Ni llazi'xhena' da xhinnj ko'o
na'n." ¿Akxha gonre xhbab cha' yepe':
"Bayas na' bayej"? 24 Zan ni wroe'ra' re',
nada' Be'nnen' Gorj Radj Be'nnach, napa'
yel wak nench wayona' be'nne, na' leska'
naptia' yel llnebia' nench yezi'xhena' da
xhinnj ke be'nne.
Na'll goll Jesúsen' be'nn xhinnjen':
—Ni llepa' rwe', bayas, bazi'i gan' bx-
hoa'on, na' bayej rillo'.
25 Le bayaste be'nn xhinnjen', llwiate
be'nn ka' bazie' gan' bxhoe'n, na' zayeje'
rille' lloe'rawe' Dios. 26 Yeolol be'nn ka'
llabán akre' kwis, na' lloe'rao ake' Dios, do
llebtit ake' ne ake':
—Nna' lla bre'llo to da yel wan kwis.

Ka gok brej Jesúsen' Leví (Mt. 9:9-13; Mr. 2:13-17)

27 Bde na', blloj Jesúsen', na' bre're' to
be'nn wachixhj be'nn re Leví. Llie' gan'
llchixhje'n, na' goll Jesúsen' le'e:
—Da nnao nada'.
28 Na' le bzolla'te' bsanra'lle' yeolol xch-
inraze', na' bnawe' Jesúsen'.
29 Na'll ben Levín' to lnni xhen, na' jak
be'nn zan be'nn wachixhje, na' ren yezikre
be'nne. Na' blle' ake' llao ake'. 30 Na' be'nn
ka' llsedre ke ley dan' bzoj da Moisésen', na'
fariseo ka', lla'dyi' ake' be'nn ka' non Le'e
txhen na', lle ake' leake':
—¿Bixchen llaorenre be'nn wachixhj, na'
ren yezikre be'nn wen da xhinnj ka' txhen?
31 Na'll goll Jesúsen' leake':
—Be'nn bibi yillwe' llake, bi yalljre'
be'nn wen rmell, zan be'nnen' llak
yillwe'n, le'en yalljre' be'nn wen rmellen'.
32 Kere za'a zadyexha' be'nn wen aken',
zan za'a zadwia' be'nn wayatre ke da
xhinnj ba ben ake'.

Jesúsen' bzejnie're' bixchen bi llon be'nn ka' non Le'en txhen na' was (Mt. 9:14-17; Mr. 2:18-22)

33 Na'll bal be'nn goll ake' Jesúsen':
—¿Bixchen be'nn ka' nao Juan be'nnen'
bchoa be'nn nis, na' be'nn ka' nao be'nn
fariseo ka', llonteze llon ake' was, na' llal-
will ake' Dios, na' be'nn ka' nao rwe'n lle'j
llao akse' kwasro?
34 Na'll lle'e leake':
—¿Bixha wak gon be'nn ka' was, be'nn
ka' llon ake' yexh ga llak yel wachayna'a
chak lli'rén wachayna'n leake'? 35 Zan
wllin lla kate waga'a be'nn byion',
kana'llen' gon ake' was.
36 Na' be'rene' leake' to di'll, bne'e:

—Ni to be'nne, kate wade'e to ra'll xha da gor, wxhoxhje' to ra'll kob wade'en. Cha' ka' gone', wlleyi' ra'll ra'n koben'. Na' leska' bi watilen to ra'll kob ren to ra'll gore. 37 Ni to be'nn leska' bi ka'cha'oze' xis uva koben' to lo blloy yid gore. Cha' ka' gone', wche'z xis uva koben' blloy yid goren', na' ka' larj xis uva ke'en, na' kweyi'te blloy yiden'. 38 Zan xis uva koben' ka'cha'we'n lo blloy yid kobe, na'llen' bibi gaken. 39 Na' be'nnen' bayo'rawe' lle'je' xis uva goren', bill ye'nre' ye'je' xis uva koben', na' nne'e: “Nakll xis uva goren' sia.”

6

Be'nn ka' nao Jesúsen' blechj ake' dao ke trigo to lla nba'nne (Mt. 12:1-8; Mr. 2:23-28)

1 Gok to lla nba'nne ke be'nn Israel ka', ka yo' ake' nez, bde ake' ga naz ake' trigo, na' be'nn ka' non Jesúsen' txhen na', bzorao ll-lechj ake' dao ke trigon', na' bxho'b ake'n, na' bdao ake'n. 2 Na' bre'e be'nn fariseo ka' kan' llon ake'n, na'll lle ake' leake':

—¿Bixchen llonre ka'? Llonre da bi llaya'l gonllo lla nba'nne.

3 Na'll lle Jesúsen' be'nn fariseo ka':

—¿Bixha bi nna golre gan' llian, ka ben da Daviden' ren be'nn lwellje' ka' ka bdon ake'? 4 Kan' byoe' lo yoda'on, na' bxhie' yet xtir da ba nak la'y, da bi de latj gao noteze be'nne, toze bxoz ka' gak gao len, na' Daviden' bdawe'n, na' leska' bdaorén be'nn ka' zejrén le'e txhen na' len.

5 Na' leska' golle' leake':

—Nada', Be'nnen' Gorj Radj Be'nnach, leska' naka' xan llan' llapre bara'nne.

Jesúsen' bayone' to be'nn nxho'n chla' ne'e (Mt. 12:9-14; Mr. 3:1-6)

6 Gok ye to lla nba'nne, ka byo' Jesúsen' to lo yoda'o ke be'nn Israel ka', na' llzejnie're' leake'. Na' lli' to be'nn nxho'n ne'e cha'we. 7 Na' be'nn fariseo ka', na' be'nn ka' llsedre ke ley dan' bzoj da Moisésen', lli' ake' lli'nao ake' cha' wayone' be'nnen' rao lla llap ake' bara'nne, na' ka' ga't da lljatao ake' xhia nench wlliayi'll ake' Le'e. 8 Jesúsen' llakbe'tere' kan' llon ake' xhbaben', na'll golle' be'nnen' nat chla' ta'ke'n:

—Bazolla'a, na' jasé kllole na'.

Na' bzolla'a be'nnen'. 9 Na'll goll Jesúsen' be'nn ka':

—Ni wnnabkera' re': ¿Bi llaya'l gonllo lla nba'nnen', gonllo da wen o cha' gonllo da xhinnj? ¿Wak yesrallo be'nn o cha' we'llo latj kwiayie'?

10 Llwiateze yeolol be'nn ka', golle' be'nnen':

—Bli na'on.

Na' bli na'a be'nnen', le bayakte ne'en. 11 Goklla'a be'nn ka' kwis, na' lloe'rén lwellj ake' di'll akre gon ake' ke Jesúsen'.

Jesúsen' breje' postl ka' ben Le'e txhen (Mt. 10:1-4; Mr. 3:13-19)

12 To lla byej Jesúsen' to rao ya' jalwille' Diosen', na' do yer be'rene' Le'e di'lle. 13 Kate byeni' na', batope' be'nn ka' non Le'e txhen na', na' breje' chllinn (12) be'nn nne lo raze', na' bsie' leake' postl. 14 Ki re be'nn chllinn ka': Simón be'nnen' bsie' Pedron', na' bi'che'n re Andrés, Jacobo, na' Juan, Felipe, na' Bartolomé, 15 Mateo, Tomás, Jacobo xhi'nn be'nnen' re Alfeo, Simón be'nnen' ben txhen be'nn ka' nzi'i Zelote, 16 Judas bi'ch Jacobo, na'll Judas Iscariote be'nnen', kan' bllin lla, bene' Jesúsen' rallna'a be'nn ka' llwie Le'en.

Jesúsen' broe' bsedre' be'nn zan (Mt. 4:23-25)

17 Ka llayetjrene' leake' le' ya'n, na' ballín ake' gan' nak ra'che, na' bze Jesúsen' ren be'nn ka' non Le'en txhen na', le ba lla'a be'nn zan za'k doxhen ga nbane Judea, na' Jerusalén, na' yell ka' re Tiro, na' Sidón dan' lli' lloa' nisda'o. Lla'a ake' wzenay ake' xti'lle'n, leska' wayone' yillwe' llak ake'. 18 Ren be'nn yo' ake' daxi'o, bayone' leake'. 19 Yeolol be'nn ka', lle'n akre' lljatan ake' Le'e, le ne ka lljatan ake' Le'en, ll-lloj yel wak ke'en, na' llayak akte' biteze yillwe' llak ake'.

Be'nn ka' so nbaraz, na' be'nn ka' za'kzi' (Mt. 5:1-12)

20 Jesúsen' blis rawe'n bwie' be'nn ka' non Le'e txhen, na'll golle' leake':

—Nbaraz ke re' be'nn ya'che, re' gonre Diosen' txhen katen' nnebie'n.

21 ’Nbaraz ke re' nna' bil donre, re' gon Diosen' ka yérjere kwasro.

’Nbaraz ke re' nna' bellre, wllin lla kate yewere.

22 ’Nbaraz ke re' kate be'nn llwie akre' re', na' wara'a ake' re', na' zi'chi'll ake' re', na' llre'e akre' re' ka be'nn wen da xhinnj, ni ke dan' naore nada' Be'nnen' Gorj Radj Be'nnach. 23 Katen' gon akre' re' ka', leyewé, yel banez xhen de keré kate wallinre gan' zo Diosen'. Ka'kzen' ben akre' be'nn ka' be'e xti'll Diosen' blla'a kana'.

24 ’Zan nya'chraz naken ke re', be'nn wnia', le nna'zen' zi're banez.

25 ’Nya'chraz naken ke re', nna' nérjere kwasro, za llin lla tonren'.

’Nya'chraz naken ke re', llawere nna', za wallayraoren', za llin lla gosia're.

26 ’Nya'chraz naken ke re', cha' llon be'nn ka' re' xhen, leska' ben xozxta'o ake' ka', ben ake' xhen be'nn ka' bxhiye'e batna', be'nn ka' bne lloe' ake' xti'll Diosen'.

Llie'llo be'nn llwie lli'o (Mt. 5:38-48; 7:12)

27 ’Na' re' llzenay, ni llnia' re': Lellie' be'nn ll-lliayi'll re', legón wen ke be'nn llwie re'. 28 Lewnnab gak wen ke be'nn yichjbie' keré, na' lewnnab gakrén Diosen' be'nn llxoa da xhinnj ko'llre. 29 Be'nn kape chla' xa'yo'n, bze dan' ye chla' na' kape'n. Cha' be'nn ye'nzre' wke'e xherk ko'on, be'e latj wka'a rente xha'on. 30 Cha' be'nn bi da nnabre re', lewe'n, na' cha' be'nn wke'e bi da de keré, bi yennabren. 31 Kon yeolol da wen da lle'nere gon be'nn ka' ke re', ka'kze legón ke ake'.

32 ’Cha' re' nllie're be'nn nllie'zre re', ¿bixha za'ken na' ka'? Leska' llon be'nn wen da xhinnj ka', nllie' akre' be'nn nllie're leake'. 33 Cha' llonre wen ke be'nn llone re' wen, ¿bixha za'ken na' ka'? Leska' llon be'nn wen da xhinnj ka'. 34 Re' kate bi da llbejre, na' kat bi lloe're be'nne, nnézere wayonne'n, na'llen' lloe'ren, ¿bixha za'ken na' ka'? Leska' llon be'nn wen da xhinnj ka', llakrén ake' be'nn wago' wzon ke ake'. 35 Lellie' be'nn ka' llwie re', legón da wen, lewe'e be'nne bi da de keré, bi kwexhzre wayónn ake'n, na'llen' gakre xhi'nn Dios be'nnen' zo yebá, Le'e gonne' re' yel bara'nn xhen kate wallinre gan' zoe'n. Le'e llone' wen ke yeolol be'nne, la'kze nak ake' be'nn wen da xhinnj. 36 Lewaya'chra'll, kan' llon Xallo Diosen' llaya'chra'lle' noteze be'nn.

Bi llaya'l wchoybia'llo ke be'nne (Mt. 7:1-5)

37 ’Bi wlliayi'llre be'nne nench ke wlliayi'll Diosen' re', na' bi wchoybia're ke be'nne nench ke wchoybia' Diosen' ke re'. Lewazi'xhen ke be'nne, na' ka' wazi'xhen Diosen' keré. 38 Lewe'e, cha' bi we're be'nne, ker da nnitrao ka'zen', da wayonnte Xanllo Diosen', wa lla'chochjte wayonne', kon ka we'llo, kon ka zánello we'llo, leska'n wayónn Diosen' lli'o.

39 Na'll be'rene' leake' to di'll, bne'e:

—¿Wak to be'nn lchol wse'e ye to be'nn lchol yobre? Cha' ka' gone', llop ake' lljabix. 40 Ka to bida'o llsede, kere za'kll lebe' kerke be'nnen' llsede lebe'n, zan cha' lebe' we'la'llbe' wsedbe', gonkzbe' ka be'nnen' llsede lebe'n.

41 ’¿Bixchen llwiazo' beb da'on yo' lo rao be'nn bi'cho'n, na' bi llwia'o beb xhen na', yo' lo rao rwe'? 42 ¿Bixchen yezo' bibi'cho'n: “Anchk wabejkera' beb da'on yo' lo rao'n?” ¿Bixha dan' yo' lo rao rwe', be'nn chop rao? Zga'tek babej beb xhen na', yo' lo rao rwe', na'llen' yere'ro' kwasro, na' gak wabejo' yixh beben' yo' lo rao be'nn bi'cho'n.

Dan' llon be'nn ka' gakbe'llo kan' nak ake'n (Mt. 7:17-20; 12:34-35)

43 ’Gaga zo yay wen da llbia daxhix da bi nak wen, leska' yay da bi nak wen, bi llbian daxhix wen. 44 Kon da xhixen' llbia yay na'n, nnézello ka nak yayen'. Bi llbia higo rao yay ye'che, leska' bi llbia yay ye'che uvas. 45 Be'nnen' nak be'nn wen, yichjra'llda'we'n naken ka to ga lla'a da cha'o, na'n llchache' da wen ka' llone'n. Na' be'nnen' nak be'nn wen da xhinnj, lo yichjra'llda'we' na'n, llchache' da ke nxhia ka' llone'n. Kon ke dan' lla'a yichjra'llda'ollo na'n, len na'n ll-llach lloa'llon' kate nnello.

Ka nak ke chop ran yo' (Mt. 7:24-27)

46 ’¿Bixchen llezre nada': “Xanto!” na' bi llonre kan' nia'n? 47 Ni wzejnie'kera' re', ka llon be'nnen' llzenay xti'lla'n, na' llone' ka'n nia'n. 48 Wsa'krebe' ka be'nn llon rille', na' brekwe' ranen to rao yej war.

Na' gok yejsi'o, babia nis, blloj yeo wa'a byechjen gan' zo yo'n, na' bibi goke yo'n, le llian rao yej war. 49 Na' be'nnen' kon llenre', na' bi llone' kan' nia'n, wsa'krebe' ka be'nnen' ben rille' rao yo cholj, na' bi bche'nne' ranen zitj, na' ke blloj yeo wa'a xhen na', bzalen yo'n ka'le, na' blleyi'n.

7

Jesúsen' bayone' to be'nn wen llin ke to xan waka'a ya ka'
(Mt. 8:5-13)

1 Bayoll be'rén Jesúsen' be'nn ka' di'll ki, na' bayoe' yell Capernaum na'. 2 Rao yell na' zo to be'nn nak xan be'nn ka', nak waka'a ya, na' zo to be'nn wen llin ke'e be'nn nllie're' kwis, na' llak be'nnen' yillwe', ba llontekzen zi goten le'e. 3 Na' xane'n benre' ke Jesúsen', na' bse'le' chop chonn be'nn gor brao ke be'nn Israel ka', nench lljalwill ake' Jesúsen', cheje' wayone' be'nnen' llak yillwe'n. 4 Ka bllin be'nn ka' rao Jesúsen', go'tyoe akre' Le'e nench cheje' wayone' be'nn we'en, lle ake' Le'e:

—Be'nnen' bse'l neto' nake' to be'nn wen, na' llaya'l gakrenoe', 5 le nllie're' yell kellon', na' kone xhmelle' bene' to yoda'o keto'.

6 Jesúsen' byejrene' leake', ba zejte' awl-loze, kate bse'l be'nnen' nak xan waka'a yan', be'nn yobre be'nn nake' txhen, na' jatil ake' Jesúsen', lle ake' Le'e:

—Xanto', ne be'nnen': "Bi we'la'lltko', le bi za'ka' cho'o lo yo' rilla'n. 7 Ke len na' bi bayaxhjra' yed kwina' yedtila' rwe'. To bneze di'llen', na' wayakte be'nn wen llin kia'n. 8 Nada' zo be'nn llnebia' nada', na' lekze ni't be'nn waka'a ya kia' llnebia' ake'. Kate llepa' toe': Byej, na' llejte', na' kate llepa' ye toe': Da, na' le lledte', na' kate llepa' be'nn wen llin kia'n: Da ni gono', na' le llonte'n."

9 Ka bene Jesúsen' di'll ki, llabanre' kwis ke be'nnen', na' bayechje', lle'e be'nn ka' nao Le'en:

—Chak da'a radj be'nn Israel ki, gatga nna lljadi'ra' to be'nn wxenra'lle katken' nxenra'll be'nnen'.

10 Na' zayej be'nn ka', ka ballín ake' yo'n, ba bayakte be'nn wen llin ke be'nnen'.

Jesúsen' basbane' xhi'nn to no'r wazeb

11 Bde na', byej Jesúsen' to yell da nzi'i Naín ren be'nn ka' non Le'e txhen na', ren be'nn zan be'nn yobre. 12 Ka le cho'te' yellen', kate za'k be'nn zan be'nn bllach yellen', nlen ake' to be'nn wat, be'nn waten' nakbe' bi ti'ch rao xhna'be', na' xhna'be' na' nake' no'r wazeb. Be'nn zan be'nn rao yellen', non ake' le'e txhen zjake' zjakwa'ch akebe'. 13 Ka bre'e Xanllon' no'ren', baya'chra'lle' le'e, na' golle' le'e:

—Bi kwello'.

14 Na'll jabi'y Jesúsen' jatane' yi'nn ke bi waten', na' be'nn ka' nlen yi'nnen' brexh ake'. Na' bne'e:

—Be'nn we'o, bayas.

15 Na' bi waten' bayasbe', blle'be', na' bzorao llannebe', na' Jesúsen' bayoe'be' be'nnen' nak xhna'be'n. 16 Yeolol be'nn ka' blleb ake' kwis, na' lloe'rao ake' Dios ne ake':

—Ba bra' to be'nn brao xhen, be'nn lloe' xti'll Diosen' rao rall-llon', nna'll ba jad-inra'll Diosen' lli'o, na' ba zadra'nne' yell ke'en.

17 Doxhen gan' nbane Judean' ben akre' kan' bene'n, na' yeolol yell ka' lli' do na', bze ke Jesúsen'.

Juan be'nnen' bchoa nis bse'le' be'nn ka' nak le'e txhen gan' zo Jesúsen'
(Mt. 11:2-19)

18 Be'nn ka' nao Juan na', jazén akre' le'e yeolol ke da ka' llon Jesúsen'. Na' goxh Juan na', chop be'nn ka' non le'e txhen na'. 19 Na' lle'e leake':

—Lechej gan' zo Jesúsen', na' yere': "¿Rwe'n be'nnen' ne Diosen' wse'le' o cha' kwexhto' be'nn yobre?"

20 Kate bllin ake' gan' zo Jesúsen', lle ake' Le'e:

—Juan be'nnen' llchoa' nis, bse'le' neto', le lle'nre' nnezre' cha' rwe'n be'nnen' wse'l Diosen' o cha' kwexhto' be'nn yobre.

21 Rao lla na', bayón Jesúsen' be'nn zan be'nn llak biteze yillwe'. Bayone' be'nn yo' daxi'o, na' leska' be'nn lchol bayone'. 22 Na'll balli'i Jesúsen' xti'll be'nn ka' bse'l Juan na', lle'e leake':

—Lewayej, na' lelljayell Juan na', yeolol da ka' ba bénere, na' ba bre're ganni: be'nn lchol llare'e akre', be'nn xhinnj lladá ake', be'nn llen yillwe' dan' ne lepra llayak ake', be'nn bi llene ba llayén akre', be'nn wat

llabán ake', na' be'nn ya'ch llzenay ake' Di'll Wen ke Diosen'. 23 ¡Nbaraz ke be'nnen' bi llakganre', na' yezikre llejle' kia'!

24 Ka ba zayej be'nn ka' bse'l Juan na', Jesúsen' bzorao lloe' xti'll Juan na', ren be'nn ka' zjalla'n, lle'e leake':

—¿No be'nnen' jawiare latj dachen'? ¿To be'nn nak ka yia da zo lle' da le llta be'? 25 ¿Bixha jawiakzre? ¿To be'nn nake' ra'll cha'o? Ka'a, be'nn nake' ra'll cha'on, yo' wen zo ake', na' rill be'nn llnebia' zjalla'a ake' lle'j llao ake' kwasro. 26 ¿Bixha jawiakzre cha'? ¿To be'nn lloe' xti'll Dios? Awa', ni llepa' re', wdetere ka be'nn lloe' xti'll Diosen'. 27 Ke be'nn nin' nyoj xti'll Diosen' gan' nen:

Wse'la' to be'nn kwiarawe' rao'n, we'e xti'llo'n,
nench yewe' xhnneze gan' te'on.

28 Ni llnia', gatga nna so to be'nn nak be'nn braoll, ka Juan be'nnen' bchoa nisen'. Na' nna' noteze be'nn llzenay ke Dios, nench nnebia' Diosen' yichjra'llda'we'n, la'kze nake' be'nne le zeraoze be'nne bibi za'ke, gaklle' be'nn braoll ka Juan na'.

29 Be'nn zan be'nn yell, na' ren wachixhj ka', ka ben akre' xti'll Juan na', blloa ake' nis le byejnie' akre' nak ake' be'nn wen da xhinnj rao Dios. 30 Zan be'nn fariseo ka', na' be'nn ka' llsed llroe' ley dan' bzoj da Moisésen', bi gokra'll ake' wchoa Juan na' leake' nis, bi be'e ake' latj gon Diosen' da wen na' llwie' gone' ke ake'. 31 Na' bne Jesúsen' da yobre:

—¿Akre ka wsa'kreba' be'nn ki lla'a nna'? ¿Akre nak ake'? 32 Ka bida'o kate yitj akbe' do lao ya'a, na' lle lwellj akbe': "Ba bkwellto' bllej, na' bi bya're, na' ba belto' da llon nya'chraz, na' ni ke bllellzre." 33 Ka nak ba bed Juan na', bi we'e bdaocha'we', na' bnere ke'e: "Daxi'on yo' be'nnen'." 34 Na' nada' Be'nnen' Gorj Radj Be'nnach, ba beda' rao yellrion', na' lle'j llawa' kwasro, na' nere kia': "Le lle'j llaoxen be'nnen', na' llone' txhen be'nn wachixhj ka', ren yezikre be'nn wen da xhinnj ka'." 35 Zan zjalla'a akse be'nn llzenay ke Diosen'. Leake' llroe' akre' kan' nak yel si'n ke Diosen'.

Jesúsen' byeje' rill to be'nn fariseon'

36 To be'nn fariseo re Simón, bene' Jesúsen' yexh nench cheje' rille'n lljatawe', na' ka bllin Jesúsen' rill be'nn fariseon', bllie' gan' gao ake'n. 37 Na' rao yell na', zo to no'r wen da xhinnj, na' bnnezre' ka bllin Jesúsen' rill be'nnen'. Ka ba lli' Jesúsen' ren be'nn ka' yela' llao ake', jabi'y no'ren' no'xe' to lmet da yoll nis da la' xhix. 38 Na' blle'k no'ren' xhnia' Jesúsen', bzorao belle' kwis, na' kone nis rawe'n, llasbise' nia' Jesúsen', na' llachechte'n ren yich yichje', na' llno'pe' nie'n, na'll lltopte'n nis dan' la xhixen'. 39 Ka bre'e Simón na', be'nnen' ben Jesúsen' yexhen', bene' xhbab: "Chenak be'nn ni nake' be'nn lloe' xti'll Dios, wayakbe're' no'r wen da xhinnjze, no'ren' llone le'e ka'." 40 Na'll goll Jesúsen' le'e:

—Simón, de to da lle'nra' nnia' rwe'.

Na'll bne Simón na':

—Bne, maestro.

41 Na'll lle Jesúsen' le'e:

—To be'nne llbej mell, bzo chop be'nn llba'y xhmelle'. To be'nnen' llba'ye' ga'y gayoa (500) mell da nzi'i denario, na' be'nnen' ye to llba'ye' chiyon (50) denario. 42 Llopte be'nn ka' bibi de ke ake' wayixhj ake' xhian', na' be'nnen' brej leake' mellen', bnitrawe'n ka'ze. Bnechk nada', ¿nore be'nn ki chop bllie'llre' xan mellen'?

43 Na' bne Simón na':

—Cheke be'nnen' bazi'xhene' ke da xhenll.

Na'll bne Jesúsen':

—Da li kwis kan' bne'on.

44 Na'll bayechje' bwie' no'ren', na' lle'e Simón na':

—¿Llre'ro' no'ren'? Byoa' rillo'n, bi benno' nis chib nia', na' no'ren', kone nis rawe' na', ba bdibe' nia'n, na' llachechte'n ren yich yichje'.

45 Bi bno'po' nada', na' no'ren', ka bra'tia' llno'pe' nia'n.

46 Bi btopo' nada' ceit, zan no'ren' ba btope' nia'n to nis da la' xhix. 47 Ni llnia' rwe', la'kze nake' no'r wen da xhinnj, de yel llazi'xhen ke'e, le da xhen na' nllie're'. Be'nn llba'ye' ra'tze, ra'tze de wazi'xhenllo ke'e, ka' ra'tze nllie're'.

48 Na'll lle'e no'ren':

—Ba bazi'xhena' yeolol da xhinnj ko'on.

49 Be'nn ka' lli' llaorene' txhen na', bzorao lle lwellj ake':

—¿Noxha be'nnen' llazi'xhenze' da xhinnj ke be'nne?

50 Na'll Jesúsen' golle' no'ren' da yobre:

—Dan' nxenra'llo' na'n ba basrá rwe', bayejchga wen nna'.

8

Txhonnj no'r gokrén ake' Jesúsen'

1 Bde na', byej Jesúsen' toto yell, yell xhen, na' yell da'o, jate'e jatixjwe're' Di'll Wen ke Diosen' ren be'nn chllinn ka'. 2 Leska' txhonnj no'r nao Le'e, be'nn ka' bake'e yillwe' llak ake', na' no'r babeje' daxi'o yo' ake'. Na' ren to no'r re María be'nn Magdala, babej Jesúsen' gall daxi'o yoe'. 3 Na' ren ye to no'r re Xhuan, no'r ke to be'nn re Chuza, na' Chuzan' nak rallne'e yo' ke Herodes, na' ren to be'nn re Susana, na' ye to chop no'r yobre. No'r ki gokrén ake' Jesúsen' kon da de ke ake'.

Jesúsen' bsa'krebre' kan' llon to be'nn goz go'nne

(Mt. 13:1-9; Mr. 4:1-9)

4 Na'll badop be'nn zan, be'nn zak toto yell ka', na' kone da bsa'krebre' bi da ka' bzejnie're' leake', bne'e:

5 —To be'nn blloje' zeje' goz trigo, na' rawe zeje' llose' nbaz ka', balen je'ten lloa' nez, na' brejchekw be'nn len, na' byinn ka' dá rao lla, bdao akba'n. 6 Na' balen je'ten rao yej, bra' akten, na' byechen le bibi go'p detek rao yejen'. 7 Na' balen jago'nnen lo yay ye'che; na' ka bra'n na', baga'rente ye'ch ka', na' benen len roe. 8 Na' balen je'ten rao yo cha'o, na' nbaraz bra'n, na' bayoe'kazen nbaz ka' to gayoa (100) wej toton.

Bayoll be'e di'll ki, bne'e zillj:

—Re' zo nayre, lewzenay xti'lla' ni.

Jesúsen' be'e di'll bixchen bsa'krebre' bi da ka' kan' bzejnie're' leake'

(Mt. 13:10-17; Mr. 4:10-12)

9 Na'll be'nn ka' non Le'e txhen na', bnnab akre' Le'e, lle ake' Le'e:

—¿Akre chejnie'llo ka di'llen' bayoll bne'on?

10 Na' Jesúsen' lle'e leake':

—Re', ba brej Diosen' nench nnézere da bi bnneze be'nn blla'a kana', kan' llnebia' Diosen', zan yezikre be'nn bi llejle', wsa'krebra' bi da ka' we'rén ake' di'lle. La'kze wia ake', bi gakbe'e akre' bi da ka'; la'kze yen akre', na' bi chejnie' akre'n.

Jesúsen' bzejnie're' ke dan' bsa'krebre' ke be'nn gozen'

(Mt. 13:18-23; Mr. 4:13-20)

11 'Ni wzejnie'ra' re' ka di'llen' be'rena' re': nbaz dan' bes be'nnen', xti'll Dios na'n. 12 Na' da ka' je't lloa' nezen', naken ka be'nnen' kon llenre' xti'll Diosen'; na'll lllin daxi'on llabejen xti'll Diosen' dan' ba yo' lo yichjra'llda'we'n, na' ka' bi llejle' nench na' yere'e. 13 Na' da ka' je't rao yejen', naken ka be'nnen' llawere' kwis llzenaye' xti'll Diosen'; na' bi nyin roe zitj, chollze llejle', na' kate llak bi da llak ke'e, le llsante' bill llnawe' Diosen'. 14 Na' da ka' je't radj yay ye'chen', naken ka be'nn ka' llzenay xti'll Diosen', na' da zed, na' yel llawé dan' de rao yellrion', na' yel llzera'll mell, bi lloe'n latj chi'we' rao xhnnez Diosen'. 15 Na' da ka' je't rao yo wen na', naken ka be'nn ka' nak ra'llda'o wen; ka llzenay ake' xti'll Diosen', zi'i ake'n, na' llon ake' kan' lle'ne Diosen', la'kze biteze llak ke ake'.

Da nga'che llinkze lla llroe'rawe

(Mr. 4:21-25)

16 'Ni to be'nne kate wxhenze' to yi', wdo'sze'n to ye's leo, na' ni ke wkwa'chze'n xhanre gan' llxhoe' lltase', zan llde'en sibe, na'llen' wseni'n ke yeolol be'nn lla'a lo yo'n. 17 Le gatga de to da nga'che da bi wroe'rawe, na' to da llon be'nn llillize da bi nneze be'nne.

18 'Lewiaya'nn kan' nia' ni, le cha' to be'nn llejnie're', yezikre chejnie'llre'; zan be'nnen' bi lle'nre' chejnie're', ka to da da'o ra'ten' ba llejnie're'n waga'a.

Xhna' Jesúsen' ren bi'che' ka' bllin ake' gan' zoe'n

(Mt. 12:46-50; Mr. 3:31-35)

19 Xhna' Jesúsen' ren bi'che' ka', bllin ake' gan' zoe'n, na' gokra'll ake' cho' ake' lo yo'n, kere gok, le zi'tere be'nn zan lla'a. 20 Na' goll ake' Le'e:

—Xhna'o ren be'nn bi'cho' ka', ze akte' lia' na', na' lle'n akre' re'e akre' rwe'.

21 Na' Jesúsen' golle' leake':
—Be'nn ka' llzenay xti'll Diosen', na' llon ake' kan' nia'n, leake'n nak xhna', leake'n bi'cha'.

Jesúsen' brekllie' to be' xhen lo nisda'on (Mt. 8:23-27; Mr. 4:35-41)

22 Bixha gok to lla Jesúsen' byoe' to lo barco, ren be'nn ka' non Le'e txhen na', na'll golle' leake':
—La'yllo ye chla're nisda'on.
Na'll bsa'a ake' barcon'. 23 Rawe zjake' rao nis na'n, btas Jesúsen'. Na' bzorao dá to be' xhen rao nisen', na' bzorao lloll nis lo barcon', ba llontekzen nxholl kwis. 24 Na'll basbando ake' Jesúsen', lle ake' Le'e:
—¡Maestro! ¡Maestro, ba llbeyi'llo!
Na'll byase' balwille' be'n ren nisda'on; chollze babe'lli akten. 25 Na'll lle'e leake':
—¿Gan' dan' nere nxenra'llre Dios?
To lleb ake', na' llabán akre' kwis, lle lwellj ake':
—¿Noxha be'nnen'? Rente kaze be', na' ren nisda'o na' llzenayen ke'e.

To be'nn rao yellen' nzi'i Gadara yoe' daxi'o (Mt. 8:28-34; Mr. 5:1-20)

26 Na' bllin ake' to yell da re Gadara, na' lli' Gadaran' chla' nisda'o gan' nbane Galilea. 27 Ka balloj Jesúsen' lo barcon', to be'nn rao yellen' jatile' Le'e, na' be'nnen' ba gok scha yo' daxi'o yichjra'llda'we'. Na' kon ba daze' bill llakze xhara'ne'; bill ll-zokze' rille', na' ba zotekze' do gan' ll-jakwa'ch ake' be'nn wat ake. 28 Ka bre're' Jesúsen', zillj kwis besie'; na' bche'k xhibe' rawe'n bne'e:
—¿Bi de ko'o kone nada', Jesús? Rwe' Xhi'nn Dios zo yebá. Bi wsa'kzi'o nada'.
29 Ne'e ka' le Jesúsen' llchie're' daxi'on yellojen, le ba gok scha llnebia'n yichjra'llda'o be'nnen'. La'kze ba bchej ake' le'e kon gden, llchoyya'nne' gden na', na' llxhonnje' llgo' daxi'on le'e yi'xre. 30 Na' Jesúsen' golle' be'nnen':
—¿Bi re'o?
Na' bne'e:
—Nyanto'.
Bne'e ka' le da zan daxi'o ka'n lla'a yichjra'llda'we'n. 31 Na' go'tyoe daxi'o ka' Jesúsen', bi wse'le'n gabil. 32 Na' awlloze ganna' zo to le' ya', lla'a kuch zan llao akba' yi'xe, na' daxi'o ka', lle aken Jesúsen' we'e latj lljacho' aken lo kuch ka', na' be'e latj. 33 Ka balloj daxi'o ka' yichjra'llda'o be'nnen', jacho' aken lo kuch ka'. Na'll to gokllejla'llze kuch ka', bdol akba' to le' bdinnj, na' wix akba' lo nisda'on, na' got akba' we'j akba' nis.
34 Be'nn ka' llap kuch ka', ka bre'e akre' kan' goken, baxhonnjdo ake' jatixjwe' akre' be'nn, do lyell do lyi'xe kan' goken. 35 Na' ka bene be'nn ka' xti'll gop kuch ka', byej ake' jawiá ake' kan' goken. Na' jadi' akre' be'nnen' byo' daxi'o ka' yichjra'llda'on, ba llie' xhnia' Jesúsen' ba bayak xhara'ne', na' ba bazoe' wen. Na' blleb be'nn ka' kwis. 36 Be'nn ka' bre'en, be'rén ake' be'nn ka' bllin na' di'll, kan' bayak be'nnen'. 37 Yeolol be'nn ka' lla'a doxhen gan' nbane Gadaran', go'tyoe akre' Jesúsen' yeze'e rall ake'n, le lleb ake' kwis. Jesúsen' bayoe' lo barcon', na' baze'e. 38 Na' ka za wayoe' lo barcon', be'nnen' balloj daxi'o ka' yichjra'llda'on, go'tyoere' Jesúsen' we'e latj nnawe' Le'e. Bixha Jesúsen' bi be'e latj, na' golle' be'nnen':
39 —Bayej rillo', na' jazene be'nne katek wen na' ba ben Diosen' ko'o.
Na' zayej be'nnen', jate'e doxhen yell jazenre' be'nne, katek da xhen na' gokrén Jesúsen' le'e.

Jesúsen' basbane' xhi'nn Jairo, na' bayak ye to no're bdan xhe'en (Mt. 9:18-26; Mr. 5:21-43)

40 Ka ballín Jesúsen' Capernaum na', be'nn zan ba lla'a llbexh Le'e, llawé akre' balline'. 41 Na' bllin to be'nn re Jairo, be'nn nak rallne'e yoda'o ke yellen', na' bche'k xhibe' go'tyoere' Le'e cheje' rille', 42 le zo ti'ch xhi'nne' no're bi de chllinn (12) iz llakbe' yillwe', na' ba llatbe'. Chak zeje' rill Jairon', be'nn zan kwis nao Le'e, to llchi'd ake' Le'e.
43 Bixha to no're, leska' ba gok chllinn (12) iz llake' yillwe', bzoe' wa'a, ba bene' gaxt doxhen xhmelle', lleje' rao wen rmell, na' bi llayakse'. 44 Na' jabi'ye' ko'llre Jesúsen' jatane' xhara'ne'n. Ka bdane' xhara'ne'n, le brexhte yillwe' ke'en. 45 Na'll le bnete Jesúsen':
—¿Non' bdan nada'?

Ni toe' bi bachebe', na'll Pedron' ren be'nn ka' zjakrén le'e txhen na', bne ake':

—Maestro, be'nn zan be'nn ka' llchi'd rwe', na' nechko': "¿No bdan nada'?"

46 Na'll bnekze' da yobre:

—Zo to be'nn bdan nada'; gokbe'tera' ben yel wak kia'n llin.

47 Ka bre'e no'ren' gokbe'te Jesúsen' kan' jatane' Le'en, to xhize', to llebe' jabi'ye' rawe'n, bche'k xhibe', na' be'e di'll rao yeolol be'nn ka' kan' gok bdane' xhara'ne'n, na' baga'te yillwe' ke'en. 48 Na' lle Jesúsen' le'e:

—Xhi'nna', dan' nxenra'llo' na'n, ba basrá rwe'. Bayejchga wen.

49 Na' lloe'te' di'llen', kate bllin to be'nn bza'a rill Jairon', na' lle'e Jairon':

—Bill wchie'ro' Maestron', ba gotte xhi'nno'n.

50 Ka bene Jesúsen' kan' bne be'nnen', na'll golle' Jairon':

—Bi llebo', kon bxenra'lle, na' wayakse xhi'nno'n.

51 Ka byoe' lo yo'n, nono be'kze' latj cho' ren Le'e lete Pedro na'ze, na' Jacobo, na' Juan, na' ren xaxhna' bida'o no'r na'. 52 Yeolol be'nn ka' lla'n, bell ake' llak akre' bida'on, na'll lle Jesúsen' leake':

—Bi kwellre, kere gotbe'n, taszbe'n.

53 Na' bxhill ake' ke'e, le nnez akre' kwasro ba gotbe'n. 54 Na'll be'xe' na'a bida'o no'r waten', na' bne'e:

—Bida'o no're, bayas.

55 Na' babán bida'o no'ren', le bayástebe', na' goll Jesúsen' leake', we'e ake' da gaobe'. 56 Na'll xaxhna' bida'on llabán akre' kwis, na' Jesúsen' golle' leake' nono we'rén ake' di'll dan' goken.

9

Jesúsen' bse'le' be'nn chllinn ka' jatixjwe' akre' xti'lle'n (Mt. 10:5-15; Mr. 6:7-13)

1 Na' batop Jesúsen' be'nn chllinn ka', be'nn ka' non Le'e txhen na', na' be'e leake' yel wak, na' yel llnebia' nench yebej ake' daxi'o yo' yichjra'llda'o be'nne, na' wayón ake' be'nn llak yillwe'. 2 Na'll bse'le' leake' chixjwe' akre' be'nne kan' nak yel llnebia' ke Diosen', na' wayón ake' be'nn llak yillwe'. 3 Na'll golle' leake':

—Bitbi go'xzre ke tnez, bi wayirjzre yay wchi'chre, ni bzod, ni yet, ni mell, ni ye chkwe' xhara'nre bi go'xre. 4 Yell ga llinre, toz yo' sore chak sore rao yellen'. 5 Cha' to yell ga llinre bi si'i ake' xti'llren', lewalloj yellen', lewabibte nia're nench wallib bichten' blliare na', na' gakbe'e akre' da xhinnj xhen na' llon ake'.

6 Na'll bza'a be'nn ka', byej ake' toto yell, llyixjwe' akre' Di'll Wen ke Diosen', na' llayón ake' be'nn llak yillwe'.

Kan' gok bet ake' Juan be'nnen' bchoa nis (Mt. 14:1-12; Mr. 6:14-29)

7 Herodes, be'nnen' llnebia' Galilean' to llake' tore, ka llenre' yeolol da ka' llon Jesúsen', na' da xhen llakganre' ka nak llenre' ne be'nn ka': "Cheke Juan na' babanrize'." 8 Ye bal ake' ne: "Cheke Elíasen', ba bara' rao yellrion' da yobre." Na' lla'a be'nn ne ake': "To be'nn ka' be'e xti'll Dios, be'nn bzo kana'n ba babán, na'llen' llone' ka'." 9 Na'll Herodesen' bne'e:

—Nada' bse'la' be'nn ak bchoy ake' yen Juan na', ¿noxha be'nnen' ne ake' ka'?

Na' le lle'ne Herodesen' re're' Jesúsen'.

Jesúsen' bwawe' ga'y mir be'nne (Mt. 14:13-21; Mr. 6:30-44; Jn. 6 :1-14)

10 Ka ballín postl ka' gan' zo Jesúsen', be'rén ake' Le'e di'll kan' jen ake'n. Na' bche'e leake' to latj dach gan' nbane yellen' re Betsaida. 11 Ka gokbe'e be'nn yell ka' ba broe' nez, na' bnao ake' Le'e. Ka bre'e Jesúsen' leake' goxhe' leake', na'll bzejnie're' leake' kan' llnebia' Diosen', na' bayone' be'nn llak yillwe'.

12 Na' ba llonen ba wlle', na' be'nn chllinn ka' jabi'y ake', lle ake' Le'e:

—Bse'l be'nn ki lljake' yell ka' lli' do na', nench chirj ake' ga tas ake', na' llel da gao ake', le ker bi de ganni, naken to latj dach.

13 Na' lle Jesúsen' be'nn ka' non Le'e txhen na':

—Re' llaya'l we're da gao ake'.

Na'll bne ake':

—Ga'y ze yet xtir, na' ye chopze belya' da'o de kello, lete cha' lli'o llje'ollo da gao be'nn ki.

14 Na' nak ka do ga'y mir zre be'nn byio. Na' goll Jesúsen' be'nn ka' non Le'e txhen na':

—Leyé ake' kwe' chiyon (50) wej ake', kwen kwenze.
15 Na' ka' ben ake', na' blle' yeolol be'nn ka'. 16 Na' bxhie' yet xtir ga'y ka', na' belya' ka' ye chop, na' le bwiate' le' yebáre, benla'ye'n, na' be'e yel llioxken ke Dios, na'll bxhoxhje'n be'e be'nn ka' non Le'en txhen na', na' leake'n le be'e akte'n be'nn ka'. 17 Yeolol ake' bdao to berj aktere', na' batop ake' da la'o ka' bago'nnen', na' goken ye chllinn (12) llom.

Pedron' bne'e Jesúsen' nake' Cristo be'nnen' bse'l Diosen' llnebie'
(Mt. 16:13-19; Mr. 8:27-29)

18 Gok ye to ka ni't be'nn ka' non Jesúsen' txhen ren Le'e, na' Le'e lloe'rene' Diosen' di'lle to wraze. Na'll golle' leake':
—¿Bi ne be'nn ka' no naka'?
19 Na' lle ake' Le'e:
—Lla'a be'nn ne ake' Juan be'nnen' bchoa nis rwe', na' ye bale' ne ake' Elías rwe', na' ye bale' ne'e, kon to be'nn ka' be'e xti'll Dios kana' babán.
20 Na'll lle'e leake':
—¿Bixha ne re', non' naka'?
Na'll ne Pedron':
—Rwe'n Cristo be'nn bse'l Dios.

Jesúsen' bzorao llyixjwe're' gate'
(Mt. 16:20-28; Mr. 8:30-9:1)

21 Na' Jesúsen' go'tyoere' leake', ni to be'nn bi we'rén ake' di'll cha' Le'en Criston'. 22 Na'll lle'e leake':
—Nada' Be'nnen' Gorj Radj Be'nnach, da xhen za wallayrawa', ka'n llaya'l gak. Ka nak be'nn gor ka' llnebia' Israelen', na' bxoz wnebia' ka', na' be'nn ka' llsedre ke ley dan' bzoj da Moisésen', bi cho'ra'll ake' xti'lla'n, na' got ake' nada', na' wayónn lla wabana'.
23 Na'tell lle'e be'nn ka' lla'n:
—Noteze be'nne cha' lle'nre' gake' nada' txhen, llaya'l wsanra'll kwine', na' gone' ka to be'nn noa' cruz ke'e, na' nawe' nada'. 24 Noteze be'nn lle'nre' yesrá yel nban ke kwine' yellrio ni, wnite'n, na' noteze wnit yel nban ke'en ni kia' nada', le'en ga't yel nban zejlikane ke'e. 25 ¿Bixha za'ken na', cha' to be'nne gone' gan doxhente da de rao yellrio, na' kweyie', bi ga't yel nban zejlikane ke'e? 26 Cha' noteze be'nn waye're' nada', na' ke xti'lla'n, leska' nada' Be'nnen' Gorj Radj Be'nnach, waye'ra' nnia' nake' nada' txhen, katen' yeda' da yobre nsa'a yel beni' xhen kia'n, na' yel beni' ke Xa'n ren ke angl ka'. 27 Da li nia' re', balre lla'a ganni, bire nna llin lla gatre kate re're nnebia' Diosen'.

Jesúsen' goke' ka to beni'
(Mt. 17:1-8; Mr. 9:2-8)

28 Gok ka to xhman ka be'e di'll ki, byeje' to rao ya' je'rene' Diosen' di'lle, na' nche'e Pedron' ren Jacobo, ren Juan na'. 29 Chak lloe'rene' Diosen' di'llen', blla'a yichjrawe'n, na' gok xhara'ne'n llich kwis, to llaktiten. 30 Le bllinte da Moisés, na' da Elías, be'nn ka' bzo kana', na' lloe'rén ake' Jesúsen' di'lle. 31 Na' nechj beni' xhen ke Diosen' leake', na' lloe' ake' di'll ke nak chej Jesúsen' Jerusalén, na' wallayrawe' na' gate'. 32 Pedron' ren be'nn ka' ye chop, le nen btas ke ake'; bixha bi btas ake', na' bre'e akre' Jesúsen' ren beni' xhen ke'en, na' ren be'nn ka' chop zerén Le'en. 33 Na' ka ba llaza' da Moisésen' ren da Elíasen', Pedron' golle' Jesúsen':
—Maestro, le wen zollo ganni, na' gonllo chonn yo' de yixh, to ko'o rwe', to Moisés na', na' ye to Elías.
Bne'e ka' le ker llakbe're' bin' ne'en. 34 Na' nete' ka'n, kate to bej byechjen leake', na'll blleb Pedron' kwis ren be'nn lwellje' ka'. 35 Kate ben akre' bnne Diosen' lo bejen', bne'e:
—Be'nn nin' Xhi'nna', be'nn nllie'ra'; Le'en wzenayre ke'e.
36 Ka bayoll ben akre' be xhnne ke Diosen', na' bre'e akre' ye toze Jesúsen' ze'e. Nono be'rén akze' di'll ke dan' bre'e akre'n, bzo ake' llize.

Jesúsen' bayone' to bida'o llen xhgot
(Mt. 17:14-21; Mr. 9:14-29)

37 Bateyó ka llayetj ake' le' ya'n, be'nn zan jatil leake' gan' llayetj ake'n. 38 Na' blloj to be'nn radj be'nn zan ka', bnne'e zillj lle'e Jesúsen':
—Maestro, ben okré bwia xhi'nna'n, ti'chze lebe'n nak. 39 Llzap daxi'on lebe', na' to ka zezbe' llosia'be', na' llxizen lebe', na' llonen llarj pep blli'n lloa'be'; lltolen lebe', na' ni ke llallojzen. 40 Ba golla' be'nn ka' non rwe' txhen na', wabej ake' daxi'on, na' bi gok ake'.
41 Na'll bne Jesúsen':

—Re' nakre be'nn wen da xhinnj, na' bi llejle're, ¿batten' na' zerena' re'?

Na'll lle'e be'nnen':

—Da wa'a xhi'nno'n ni.

42 Chak zej bida'on rawe' na'n, bllixtol daxi'on lebe' zi'llo, na' Jesúsen' bdile' daxi'on, na' ballojen, na' bayak bida'on, na' bayoe'be' xabe'n. 43 Yeolol be'nn ka' llabán akre', kan' llre'e akre' yel wak ke Diosen'.

Jesúsen' bdixjwe're' da yobre gate' (Mt. 17:22-23; Mr. 9:30-32)

Nna zete be'nn ka', llabán akre' dan' llon Jesúsen', kate golle' be'nn ka' non Le'e txhen na':

44 —Legón bien nench di'll ki cho'n yichjra'llda'ore, le nada', Be'nnen' Gorj Radj Be'nnach, wllin lla gaka' rallna'a be'nn ka' llwie nada'n.

45 Na' be'nn ka' nao Le'en, bi byejnie' akre' bixchen ne'e ka', le nna nga'chen rao ake'n, na' leska' bi llayaxhj akre' wnnab akre' Le'e.

Gokyoll be'nn ka' non Jesúsen' txhen nore gakll be'nn brao (Mt. 18:1-5; Mr. 9:33-37)

46 Be'nn ka' nao Jesúsen' bzorao lloe'rén lwellj ake' di'll, noren' gakll be'nn brao. 47 Jesúsen' gokbe're' kan' llon ake' xhbaben', na' goxhe' to bida'o bzebe' kwite'n. 48 Na'll lle'e leake':

—Notezre cha' gakrenre ka bida'on gonre wen kebe', dan' llonlira'llbe' nada', nadkza'n gonre wen kia' chet ka'. Na' be'nnen' llakren nada', Diosen', be'nnen' bse'l nada'n, llakrene' chet ka'. Na' be'nnen' bi llonxhen kwine', le'en nak be'nn brao.

Be'nn bi llwie lli'o, txhen na' llone' lli'o (Mr. 9:38-40)

49 Na'll Juan na' golle' Le'e:

—Maestro, bre'to' to be'nn llabeje' daxi'o yo' yichjra'llda'o be'nne kone ra'o na'. Na' golltoe' bill gone' ka', le bi nake' lli'o txhen.

50 Na'll Jesúsen' lle'e le'e:

—Bi wllonre gone' ka'. Cha' to be'nne bi llwiere' lli'o, txhenkzen' nake' lli'o.

Jesúsen' bdile' Jacobo ren Juan

51 Bixha ka ba zo llin lla, wayeje' wazi'i Diosen' Le'e, na' bchoyra'lle' cheje' Jerusalén na'. 52 Na' bse'le' to chop be'nn blliarao rawe'n, lljen ake' xhnid gan' lline'n. Be'nn ka' bse'le'n, byo' ake' to yell ga nbane Samaria. 53 Na' be'nn Samaria ka', bi gokra'll ake' choe' yell ke ake'n, ni ke dan' llwia ake' llone' ka be'nn zej Jerusalénre. 54 Na' Juan na', ren Jacobon', ka bre'e akre' kan' bene be'nn ka' Jesúsen', goll ake' Le'e:

—Xanto', ¿Lle'nro', gonto' kan' ben da Elías be'nnen' be'e xti'll Dios kana', wnnabto' yetj yi' za'a yebá, wzeyen be'nn ki?

55 Na' bayechje' bdile' leake', bne'e:

—Bi llakbe're bi Spíritu xhinnje llnebia' re'. 56 Le nada', Be'nnen' Gorj Radj Be'nnach, kere beda' nench wlleyia' be'nnen', beda' nench yesrá akre'n.

Bayoll bne'e ka', na'll zjake' yell yobre.

Kan' goll Jesúsen' be'nn ka' gokra'll gon Le'e txhen (Mt. 8:19-22)

57 Chak zjake' na'n, to be'nn golle' Jesúsen':

—Xana', wnawa' rwe' gateze chejo'.

58 Na'll lle Jesúsen' le'e:

—Be'z ka' zo ga llallín akba' lltas akba', na' ba ka' zo xir dá rao lla, llia xo'nn akba', zan nada', naka' Be'nnen' Gorj Radj Be'nnach, bitbi zo ga yezi'ra'lla'.

59 Na' Jesúsen' golle' ye to be'nn yobre:

—Da nnao nada'.

Na' be'nnen' golle' Le'e:

—Xana', zga'tek benn latj wkwa'cha' xa'n kate gate', na'll nnawa' rwe'.

60 Na'll lle Jesúsen' le'e:

—Bkwa'nn be'nn wat ka', wkwa'chze lwellj be'nn wat ka', zan rwe' byej jatixjwe' xti'll Diosen'.

61 Na'll to be'nn yobre golle' Jesúsen':

—Wnawa' rwe' Xana', zga'tek ben latj lljaye'rena' bi'ch lwellja' di'lle.

62 Na' Jesúsen' golle' le'e:

—Cha' to be'nn llwa'nne' belle, na' nchi'che' raden' naweba'; kere wayechje', na' llwiaze' gan' ba bde'e na', be'nnen' gon ka' rao xhnnez Diosen' bi gake' nnawe'n.

10

Jesúsen' bse'le' wyon chi (70) be'nn jatixjwe' xti'lle'n

1 Bde na', Xanllon' breje' wyon chi
be'nne, na' golle' leake' kwiarao ake'
rawe'n, na' chej chop wej ake' toto yell gan'
za tie' na'.
2 Na' lle'e leake':
—Da li nia' re', ka be'nn gon wrapen'
gonllo, da xhen llin na' de, na' to chopze
be'nn wrap ka' nak. Lennabe Dios
be'nnen' nak xan llin na', wse'le' yezikre
be'nn wen llin rao llin na'. 3 Lechej, ni
llse'la' re', ka llse'le' xhi'r da'o radj be'kw
yi'o. 4 Bi go'xre bzod ni mell, ni ye chkwe'
xher-re, na' bi sezre scha wapre be'nn lliox
tnez. 5 Yo' gan' llinre, ka cho'ren' zga'tek
nnere: "Sochgare wen." 6 Cha' lo yo' na' zo
to be'nn nak ra'llda'o wen, gonkze Diosen'
gak wen ke'e. Cha' nono llra' be'nn nak
ra'llda'o wen, bi gak kan' yeren'. 7 Yo' ga
llinre, ganna'ze sore, ye'j gaotezre kon da
gonn ake'. Ka to be'nn wen llin llaya'l
si'kze raxhje', ka'kze ke re'; bi tasre toto
yo'. 8 Cha' to yell ga llinre, kon da gonn ake'
llaya'l gaore. 9 Lennab yeyak cha' be'nn
llak yillwe', na' leyé ake': "Ba bllin lla re'llo
kan' llnebia' Diosen'." 10 Cha' to yell ga
llinre bi wreb ake' re', lechej do lyell, leyé
ake': 11 "Bichte dan' bllia lo nia'to'n rao yell
keré na', llabibto'n nench waxhoan ko'llre,
na' llaya'l nnézere ke yel llnebia' ke Diosen',
ba bra' rao rallren'." 12 Ni llnia' re', kate
llin lla gon Diosen' yel koxchis ke yeolol
be'nne, da xhenll yellayrao be'nn ki, kerke
be'nn Sodoma ka'.

Da gak ke be'nn ka' bi llzenay ke Diosen'
(Mt. 11:20-24)

13 'iNya'chraz ke re' be'nn Corazín! iNa'
nya'chraz ke re' be'nn Betsaida! Chenake
broe'ra' be'nn ka' ni't yell ka' nzi'i Tiro, na'
Sidón yel wak kia'n ka dan' ba broe'ra' re',
batna' ba bayechj ake' banao ake' Diosen'
chenake, na' llak ake' to ra'll gasj da nak
ze'ch, na' llwazj kwin ake' no de da llroe'n
ba bayat akre' chenake. 14 Kate llin lla gak
yel koxchis ke yeolol be'nne, da xhenll yel-
layraore kerke be'nn Tiro, na' be'nn Sidón
ka'. 15 Na' re' be'nn Capernaum, llákere ba
zekzre yebá, ga lle'le gor waza'le' re', ga
yellayraore.
16 Na'll lle'e be'nn ka' non Le'e txhen:
—Be'nn wzenaye' xti'llren', kia' nad-
kza'n wzenaye' chet ka'; na' be'nnen'
bi wzenaye' xti'llren', kia' nadkza'n bi
wzenaye'. Na' be'nnen' bi wzenaye' kia'
nada', ke Dios be'nnen' bse'l nada'n, bi
wzenaye' ke chet ka'.

Ka ballín be'nn wyon chi ka'

17 Bixha gok kate ballín be'nn wyon chi
ka', llawé akre' ballín ake', lle ake' Jesúsen':
—¡Xanto', rente daxi'o ka', llzenay aken
keto' kate llwa'lto' ra'on!
18 Na'll lle Jesúsen' leake':
—To bre'kazra' llaz daxi'on lle'le, ka
llaz yi' bzi'o ka nak llnit yel llnebia' ken.
19 Ganni llonna' re' yel wak, nench wre-
jchekwre no bele, no xhban leo, na' wre-
jchekwre doxhen yel wak ke da lle'ne
wlliayi' lli'o, na' re' bibi gákere. 20 Na'
bi wawétekere, ni ke dan' llzenay daxi'on
keré, zan leyewé le ba nllia Diosen' raren'
le' libr ke'en yebá.

Bawé Jesúsen'
(Mt. 11:25-27; Mr. 13:16-17)

21 Rawe na' bawé Jesúsen', ka nak zorén
Spíritu ke Diosen' Le'en, na' bne'e:
—Lloe'rawa' rwe' Dios Xa, rwe'n ll-
nebia'o yebá na' yellrion', bkwa'cho' da ki,
bi byejnie' be'nn si'n ka' len, na' broe'ro'n
be'nn nak nexjra'lle. Beno' ka' Xa, le ka'n
byo'ra'llo'.
22 'Yeololte da de, Xa'n ba bene'n rallna',
na' nono nombia' Xhi'nne'n, toz Xa' na'
nombie' Le'e, na' nono nombia' Xa'n, toz
nada' nak Xhi'nne' nombie', na' kon no
llbeja' nada' llroe're' kan' nak Xa'n.
23 Na' bayechje' golle' be'nn ka' non Le'e
txhen to wraz akze':
—Nbaraz ke re' llre're nada', na' da ka'
llona'n. 24 Le be'nn zan be'nn be'e xti'll
Diosen', na' be'nn llnebia' blla'a kana', le
gokra'll ake' re'e akre' ka da ka' llre're nna',
na' bi bre'e akre'n; na' le gokra'll ake' yen
akre' ke dan' llénere nna', na' bi ben akre'n.

Di'll da be'e Jesúsen' ke to be'nn wen

25 Na' bzolla'a to be'nn llsed llroe' ley
dan' bzoj da Moisésen', gokra'lle' kweje'
Jesúsen' di'lle, lle'e Le'e:
—Maestro, ¿Bi llaya'l gona' nench ga't yel
nban zejlikane kia'?
26 Na'll lle Jesúsen' le'e:
—¿Akxha nyoj le' leyen'? ¿Akre nen?

27 Na'll be'nnen' llejnie' leyen' kwasro bne'e:
—“Llie'ro' Dios do yichj do ra'llo', na' llie'ro' be'nn lwelljo', ka'kze nllie'ro' kwino'.”
28 Na'll Jesúsen' lle'e le'e:
—Da li kan' bne'on, ka'n ben, na'll bano' zejlikane.
29 Na' be'nnen', gokra'lle' wroe're' dakze lixheje, na' lle'e Jesúsen':
—¿Ka noxha be'nnen' nak be'nn lwellja'n, na' llie're'?
30 Na'll bne Jesúsen':
—To be'nn bze'e Jerusalén, na' zeje' Jericó, bixha gok bllayre' be'nn wan, na' bka'a ake' bi ke'e da nse'e, ben ake' zi' ke'e, na' bkwa'nn ake' le'e tnezen' ye zre ke bet akze' le'e. 31 Ka' goken, kate bde to bxoz tnezen', ka bre're' be'nn we'en, na' bdie' ye chla're nezen' zejze'. 32 Na'll bde ye to be'nn ka' nzi'i levita, lle'nen nen be'nn llakrén lo yoda'o, leska' ka bre're' be'nn we'en, le bdete' ye chla're. 33 Bixha to be'nn Samaria, bdie' tnezen'; ka bre're' be'nn we'en, baya'chra'lle' le'e. 34 Na' jabi'ye' kwite', na' bdibe' we'e ke'en, btope'n ceit, na' bllone'n xis uva, na' bene'n rmell, na' bcheje'n to ra'lle. Na' blene' le'e bllie' le'e ko'll burr ke'en, na' bche'e le'e ga zo to yo' ga lltas be'nn yo' nez. Ganna' basyolle' bwie' le'e. 35 Bateyó ka yewe' nezen', breje' chop mell dan' nzi'i denario, na' be'en xan yo'n, lle'e le'e: “Ben gokre bwia be'nnen', cha' billre da gono' gaxt, na' wayixhja'n kate zaza'a na'.”
36 Na'll goll Jesúsen' be'nnen':
—Bnechk rwe', ¿nore be'nn ki chonne, gokre' ke be'nnen' bran ake'n nake' be'nn lwellje'?
37 Na' bne be'nnen' llsed llroe' leyen':
—Be'nnen' baya'chra'll be'nn we'en bran ake'n.
Na'll lle Jesúsen' le'e:
—Lekze ka'n llaya'l gono' rwe', waya'chra'llo' yeolol be'nne.

Jesúsen' jara'nne' Marta ren María

38 Na' Jesúsen' bawe' nez da yobre, na' bllin ake' to yell, na' rao yell na', zo to no'r re Marta, na' bene' Jesúsen' yexh cheje' rille'. 39 Na' zo to bir Martan', na' re María, na' Maríán' le blle'te' xhnia' Jesúsen' llzenaye' xti'lle'n. 40 Na' Martan' llaral-llre' llsinie' da gao ake', kate jabi'ye' kwit Jesúsen', lle'e Le'e:
—Xana', ¿bi llakbe'ro' bi bira'n toza' bkwa'nnbe', llsinia' ganni? Gollbe' gakrenbe' nada'.
41 Na'll Jesúsen' lle'e Martan':
—Marta, Marta, le lli' yichjo' dan' llsinia'on, na' llakllejla'llo' dan' nyan da zed ko'on. 42 Zan toze da de da nak lliarao gonllo, len na' ba brej Maríán' llone', na' nono gak waka'a len.

11

Jesúsen' broe're' ka we'rén ake' Diosen' di'lle
(Mt. 6:9-15; 7:7-11)

1 Gok ka zo Jesúsen' to latj ga lloe'rene' Diosen' di'lle, bayoll na' to be'nn ka' non Le'e txhen, golle' Le'e:
—Xanto', bsede neto' akren' we'rento' Diosen' di'll, kan' ben Juan be'nnen' bchoa nis, broe're' be'nn ka' bnao le'en.
2 Na'll lle'e leake':
—Kate we'renre Diosen' di'll, ki nnere:
Xa, rwe' llia'o yebá, nak la'y ra'on.
Yedchga yel llnebia' ko'on.
Gakchga kan' lle'nro' rao yellrion', kan' llak yebá na'.
3 Na' dan' gaoto' tlla tlla, bennchgan nna'.
4 Na' bazi'xhen keto',
kan' llon neto', llazi'xhento' ke be'nn biteze da llon akre' neto'.
Bi wsanra'llo' neto', yexjto' rao da xhinnjen',
bkwas brekyi'll neto' rao da xhinnjen'.
5 Na'll leska' lle'e leake':
—Bixha cha' re', zo to be'nn nombia're kwasro, na' chejre rille'n llere, na' yere': “Be'nn nllie'ra', ben gokre brej nada' chonn yet xtir; 6 bra' to be'nn nllie'ra' be'nn za'a zi'te, na' bikzbi de kia' wa'a gawe'.” 7 Na' be'nnen' walli' kerén' gan' de'e na', ye'e re': “Bi gonro' nada' zede, ¿bi llwia'o ba neyj yo'n, na' ren xhi'nna' ki ba tasto', na' bi gak chasa' gonna'n?” 8 Ni nia' re', la'kze bi nnen ke chase' gonne'n, na' dan' zere llchie're na', wyaskze' gonne' dan' llnnabren'. 9 Ke len na' nia' re': Lewnnab, cha' bi wnnabre, gonnkze Diosen' len; lechirj, cha' bi chirjre, wllelkzen; lewse'kw, na'

wyarjkze cho're. 10 Le noteze be'nne bi
da llnnabe', wzi'kze'n; na' be'nn llyirje',
wllelkzere'n; na' be'nn llnne'e, llsarj akse'
ke'e.
11 'Cha' re' zo to xhi'nnre, na' wnnábebe'
re' to yet xtir, kere we'zrebe' to yej. Cha'
wnnábebe' re' to belya', kere we'zrebe' to
bele. 12 Na' cha' wnnábebe' re' to xchit
bellj, kere we'zrebe' to xhban leo. 13 Cha'
re' naktere be'nn wen da xhinnj, nnézere
llaya'l we'e xhi'nnre da wen, gonntell Xare
be'nnen' zo yebá, gonne' re' Spíritu ke'en
kon cha' wnnabren.

Bne ake' ke Jesúsen' babeje' daxi'o kone yel wak ke daxi'on
(Mt. 12:22-30; Mr. 3:19-27)

14 Bixha gok ka llabej Jesúsen' to daxi'o
yo' to be'nn blloj; ka balloj daxi'on, le ban-
nete be'nn bllojen'. Na'll llabanre be'nn ka'
lla'n. 15 Na' bal be'nn ka' bne ake':
—Llabeje' daxi'o ka' kone yel wak ke
Beelzebú dan' llnebia' daxi'o ka'.
16 Na' ye bale', kon llnnab ake' wroe're'
yel wak ke'en, gone' to da gone' le' yebá,
nench ga't da wxoa ake' do'l ko'lle'.
17 Jesúsen' llakbe'tere' kan' nak xhbab ke
ake'n, na'll lle'e leake':
—Cha' be'nn lla'a to yell gak ake' chopre,
wllin lla kate kwiayi' yellen'. Na' cha'
be'nn lla'a to lo yo', nak ake' chopre, leska'
wllin lla kate waran ake'. 18 Leska' daxi'o
ka', cha' nak aken chopre, les bi gak soyib
aken scha chet ka'. Le kan' nere llabeja'
daxi'o yo' yichjra'llda'o be'nne kone yel
wak ke Beelzebún'. 19 Cha' naken kan'
neren', ¿bixha xhi'nnre ka', bi kone llabej
ake' daxi'o ka' yichjra'llda'o be'nne? ¿Kone
yel wak ke Beelzebú na'n llon ake' ka'?
Leake' wroe' akre', kreren' nak xhbab
kerén'. 20 Zan cha' llabeja' daxi'o ka' kone
yel wak ke Dios, len naken to da llroe' ba
bzorao llroe' Diosen' yel llnebia' ke'en gan'
lla'ren'.
21 'Kate to be'nn war, llape' rille'n kon
ren ya, notno gak cho' rille'n. 22 Zan cha'
llin to be'nn nak be'nn warlle tilrene' le'e,
na' gone' le'e gan, na' wke'e ya ke'en dan'
nxenra'lle'n, na' wka'te' yeolol da de ke'e,
na' chisen we'e be'nn ka' nake' txhen.
23 'Be'nn bi llone' nada' txhen, llwiere'
nada'n. Na' be'nn bi llakrene' nench
wzenay be'nn ka' kia', yezikre llone' nench
nono wzenaykze kia'.

Daxi'on lljallo'n da yobre lo yichjra'llda'o be'nne
(Mt. 12:43-45)

24 'Kate to daxi'o llallojen yichjra'llda'o
be'nnen', na' dan llayirjen ga lljacho'n
ga yobre. Na' cha' bi ll-llelen to latj ga
yezi'ra'llen, na'll nnen: "Waya'chka' ll-
jawia' gan' balloja'n, cha' gak lljalloa' da
yobre." 25 Na'll llayejen lljawian gan' zo
be'nnen', na' kate re'ren ra'llda'o be'nnen',
naken ka to yo' da nxhi nloa, na' ndachen.
26 Na'll lljatopen ye gall daxi'o da llonll
ka len, na'll yella'a aken txhen lo ra'llda'o
be'nnen'. Na' cha' ka' ba ben ake'n, na'll
yezikre gakll ke be'nnen', kere kan' gok
ke'e kana'.

Nbaraz ke be'nnen' llzenaye' ke Diosen'

27 Chak lloe' Jesúsen' di'll ki, to no'r ren
radj be'nn ka' lla'a llzenay xti'lle'n, bnne'e
lle'e Jesúsen':
—Nbaraz ke no'ren' bxhan rwe', na'
bwa'lle' rwe'.
28 Na' bne Jesúsen':
—Nakllen nbaraz ke be'nnen' llzenay
xti'll Diosen', na' llone'n.

Be'nn ka' bi llzenay ke Diosen' bnnab ake' gon Jesúsen' yel wak
(Mt. 12:38-42; Mr. 8:12)

29 Na' ka badop be'nn zanll kwit Jesúsen',
na'll lle'e leake':
—Be'nn ka' lla'a nna', nak ake' be'nn
wen da xhinnj kwis, llnnab ake' to da gona'
nench wroe'ra' yel wak kia'n, na' chejle'
ake' kia'; zan bi gak kan' llnnab ake'n, toze
kan' gok ke da Jonás be'nnen' be'e xti'll
Diosen' kana', ka'kzen' gak kia'. 30 Ka dan'
gok ke Jonásen', len na' bre'e be'nn Nínive
ka', na' bayakbe'e akre' Diosen' bse'l le'e.
Ka'n gok ke'e na', ka'kzen' gak kia' nada'
Be'nnen' Gorj Radj Be'nnach, na' gaken
to da re'e be'nn ka' lla'a nna'. 31 No'ren'
bnebia' yellen' re Sabá, kate llin lla gak
yel koxchis ke yeolol be'nne, wabanrene'
txhen be'nn ki lla'a nna', na' wchoybie' ke
ake', le le'en zi't kwis bede' badzenaye' yel
si'n ke da Salomón na', na' nada' za'ktella'
kerke Salomón na'. 32 Be'nn Nínive ka', kate
llin lla gak yel koxchis ke yeolol be'nne,
wabanrén ake' be'nn ki lla'a nna', na'

wchoybia' ake' ke ake', le leake'n ka ben akre' xti'll da Jonásen', bayat akre' ke da xhinnj ke ake'n, na' nada' za'ktella' kerke da Jonásen'.

Beni' ke yichjra'llda'ollo
(Mt. 5:15; 6:22-23)

33 'Ni to be'nne kate wxhenze' to yi', wkwa'chze'n o cha' wdo'sze'n to llom, zan llde'en sibe nench llseni'n ke yeolol be'nne. 34 Yejraore llian naken ka to beni' nench re're. Cha' bibi llaken, llre'kzere kwasro. Zan cha' yejraoren' bi naken wen, doxhenre ncholen chet ka'. 35 Lewiaya'nn ke nnebia' da xcholen' re', lewe'e latj cho' beni' ke Diosen' yichjra'llda'oren'. 36 Cha' bill yo'llo ni ra't da xcholen', na' doxhen yichjra'llda'ollo yo'n beni'n ke Dios, kana'llen' chejnie'llo kan' nak xhnnez Diosen', gonen ka'kze ga llseni' to yi' xhen rao nezen'.

Jesúsen' golle' be'nn fariseo ka', na' be'nn ka' llsedre ke leyen' de do'l ke ake'
(Mt. 23:1-36; Mr. 12:38-40; Lc. 20:45-47)

37 Ka bayoll be'e Jesúsen' di'll ki, to be'nn fariseon' bene' Le'e yexh rille' lljatawe'. Ka byo' Jesúsen' rill be'nnen', na' bllie' gan' gao ake'n. 38 Be'nn fariseon' llabanre' ka bre're' kere bna'a ta'k Jesúsen' zan ras, kan' llon leake'n ka nak gawe'n. 39 Na'll goll Xanllon' le'e:

—Re' be'nn fariseo ake, ka be'nn llayib to ko'llze tas ye'nnen' llonre. Yichjraozren' nak yall, zan lo yichjra'llda'oren' lla'n da ke nxhia, llzera'llre bi da de ke be'nne. 40 ¡Be'nn ke llejnie'n nakre! ¿Kere Diosen' be'nnen' ben yichjraoren', lekze Le'en bene' yichjra'llda'oren'? 41 Lewe'e lmoxh, legakrén be'nne, na'llen' gakre yall doxhenre.

42 '¡Nya'chraz ke re' be'nn fariseo! Lloe're Diosen' to ra't wej rao chi kwen ke yeolol da da'o bixhj, ke nak no yixh kwan da llazi're lo re'j keré, da ka' nzi'i menta na' rud, na' llbej yichjren' gonre da nak lliarao, ka nak dan' llie'llo Diosen', na' gonllo da wen. Da li da llaya'l we're da ki, na' bi wsanre yel nllie' ke Diosen'.

43 '¡Nya'chraz ke re', be'nn fariseo! Re' llanre siy nell ka' ni't lo yoda'on, na' do lao ya'a, llawere we'rao be'nn re'.

44 '¡Nya'chraz naken keré llsedre ke ley dan' bzoj da Moisésen', na' re' be'nn fariseo! ¡Nakre be'nn chop rao! Re' nakre ka ba ke be'nn wat, da bi nla'; be'nn dá rawen', ni ke llakbe'e akzre' akre nak loe.

45 Na'll to be'nn ka' llsedre ke leyen' golle' Jesúsen':

—Maestro, rente neto' lla'dyi'o ne'o ka'.

46 Na'll lle Jesúsen' le'e:

—Leska' re' llsedre ke leyen', nya'chraz ke re', ka nak llroe're leyen' be'nn yobre, llonren' ka to yoa' zi' da bi llzoe akre', na' re', ni ke llda'ba'yzre la kanzeren.

47 '¡Nya'chraz ke re', ka nak llayoncha'ore rao ba ke be'nn be'e xti'll Diosen' kana', le xozxta'ore ka'n bet leake'! 48 Kone ka' llroe're naksre xozxta'ore ka' txhen, le leake'n bet ake' be'nn ka', na' re' llayoncha'ore ba ke ake'n.

49 'Ke len na', rao yel si'n ke Diosen' bne'e ka'n batna'te: "Wse'la' be'nn chixjwe' xti'lla'n, na' be'nn nne lo raza', bal ake' got ake', na' ye bale' ko' ake' rill ya." 50 Re' llonre kan' bne'en, na' re' lla'a nna' yellayraore, ni ke xchen be'nn ka' bet ake'n, kan' bxhe yellrio llinte nna' lla. 51 Da bzoraozen kan' bet be'nnen' re Caín bi'che'n re Abel, bllinte kan' gok ke Zacarías, be'nnen' bet ake' radj yoda'o za llinl-llo gan' zo bkoyen', re' lla'a nna' yellayraore ke yeolol be'nn ki goten'.

52 '¡Nya'chraz ke re' llsed llroe' leyen'! Re' ll-lanre nnézere yel si'n ke Diosen', ni re' bi nnézeren kwasro, na' be'nn llazra'lle' nnezre'n, bi lloe're latj nnezre'n.

53 Ka bayoll be'e Jesúsen' di'll ki, be'nn fariseo ka', na' be'nn ka' llsedre ke ley dan' bzoj da Moisésen', bzorao zi'chi'll ake' Le'e, na' llbej ake' Le'e di'll. 54 Na' ka' lli'nao ake' bi di'llen' lloj lloe', nench sa'ke gao ake' xhia ke'e.

12

Da llzejnie' be'nn fariseo ka' naken ka kwa binn

1 Na' gok, be'nn zan kwis badop, na' ka nak badop be'nn zan na', to llrejchekw nia' lwellj ake', na'll Jesúsen' golle' zga'tek be'nn ka' non Le'e txhen na':

—Lewiaya'nn kan' llon be'nn fariseo ka', llon ake' ka kwa binn dan' llchixe' yezj yet

xtiren', nench llonen yet xtiren' nbaraz. To ko'llzen nla' ake' be'nn wen, na' lla'a da xhinnj lo ra'llda'o ake'. 2 Le bibi de da nga'che da nello bi wroe'rawe, na' bi de da nello nono yenneze len. 3 Na'llen' biteze da nnere ga nga'che, be'nn zan yene len, na' di'll da we're lo yo' keré, leska' be'nn yell nneze len.

Non' llaya'l llebllo (Mt. 10:28-31)

4 'Ni llnia' re' be'nn nllie'ra', bi llebre cha' be'nn got ake' re', kwerp na'zen' got ake' chet ka', te na' billbi gak gon ake'. 5 Ni llnia' re', non' llaya'l llebre, lelleb Dios, Le'en kate ba bake'e yel nban kerén', ye to chi'i wase'le' re' lo yi' gabil, Le'en llaya'l llebre.

6 'Lewiake byinn da'o ka', chop chonnze mell lla'ollo tap ga'yba', le bi za'kba' da xhen. Na' Diosen' ni toba' bi nsanra'lle'. 7 Rente yich yichjre ka' nrab Diosen'. Na'llen' nia' bi llebre, za'kll re' kerke txhonnj byinn da'o ka'.

Be'nn wchebe' nawe' Jesúsen' (Mt. 10:32-33; 12:32; 10:19-20)

8 'Ni llnia' re', noteze be'nn cha' wchebe' nnawe' nada', leska' nada', Be'nnen' Gorj Radj Be'nnach, wacheba' nake' nada' txhen rao angl ke Dios lla'a yebá. 9 Na' be'nnen' bi wchebe' nnawe' nada', leska' nada' bi wacheba' nake' nada' txhen rao angl ke Dios.

10 'Noteze be'nne cha' bi nne bi zille kia' nada', Be'nnen' Gorj Radj Be'nnach, de yel llazi'xhen ke'e; zan cha' to be'nn nne ke Spíritu ke Diosen', kbat yezi'xhen Diosen' ke'e.

11 'Kate wche'e akze' re' rao be'nn ka' llnebia' yoda'on, na' rao koxchis, bi we'la'llre akre ka gonre, na' akre ka nnere, 12 wzerenkze Spíritu ke Diosen' re', na' wroe'ren re' kan' gonre, na' akre nnere.

To be'nn wnia' ke llejnie'raz

13 Radj be'nn zan ka' lla'a rao Jesúsen', blloj to be'nn golle' Le'e:

—Maestro, goll bi bi'cha'n wla'to' bien dan' bkwa'nn xaxhna'to'n.

14 Na' Jesúsen' lle'e le'e:

—¿No goll re', nada' llona' yel koxchis, na' ll-la' bi da de ke be'nne?

15 Na'll lle'e leake':

—Lewiá bi sera'llre bi ga't keré, le kere kon ka da dérellon', ka' ga'tte yel nban kellon'.

16 Na' be'rene' leake' to di'll, bne'e:

—Bzo to be'nn wnia', de yellrion' ga goze', na' barape' da xhen. 17 Na' bene' xhbab bne'e: "¿Akxha gona'? Billbi latj de ga wlla'cha'wa' dan' barapa'n." 18 Na'll bne'e da yobre: "To da gona', yechinnja' yo' gan' nlla'cha'wa' kia'n, na' gona'n da xhenll, na' wlla'cha'wa' dan' barapa'n, na' ren yeolol da de kia'. 19 Na'llen' yeyep kwina': Lla nna' bi'cha', bxhi'i banez, we'e bdao, bzo nbaraz, da xhen da yo'cha'o ko' rwe' de da gao' zan iz." 20 Na' Diosen' golle' le'e: "Be'nn ke llejnie', nna' lle' gato', ¿no gao dan' nlla'cha'on?" 21 Na' kan' naken ke be'nnen' zera'lle' chraoze bi ga't ke'e yellrio ni, na' bibi yel wnia' ke'e de rao Dios.

Diosen' llap llwie' xhi'nne' ka' (Mt. 6:25-34)

22 Na'll goll Jesúsen' be'nn ka' non Le'e txhen:

—Llnia' re', bi kwek yichjre chraoze da ye'j gaore chak nbanren', leska' bi kwek yichjre chraoze xhara'nre. 23 Za'kll yel nban kellon' kerke dan' ye'j gaollon', na' za'kll kwerp kellon' kerke ra'll dan' llakllo na'. 24 Lewiake bechj ka', ni ke llaz llarap akzba', ni ke zoze da' xhoa' keba', na' Diosen' llwaokzeba'. Za'kll re' kerke bechj ka'. 25 Ni to re' bi gak yesdón kwinre ye tchit, cha' kon kwek yichjzre gakre be'nn tonne. 26 Na' cha' da da'o na', nakten da ke nxhia bi llak gonre, ¿bixchen cho'zre billre da zed yobre?

27 'Lewiake yej ti'l ka', bibi llin llon aken, ni ke llabzen yere, na' ni llnia' re', ni gaz be'nnen' golle Salomón, ren yel wnia' xhen ke'en, bi gok xhara'ne' nbaraz kan' nak yej da'o ka'. 28 Cha' ka' llone Diosen' yej da'o ka', nench llzon nbaraz, la'kze nna'zen' zon, wxe ba byechen, na' cheyen, gontell Diosen' ke re' nench zore nbaraz chenak wxenra'llre. 29 Re', bi cho're da zed, ni ke dan' ye'j gaore na'ze, leska' bi gakllejla'llre. 30 Le be'nn ki lla'a yellrion', lezen na' yo' yichj ake', zan re', Xare be'nn zo yebá, ba nnézkzere' kan' yálljere da ki. 31 Llaya'l kwe' yichjre na' wzenayre ke Diosen', nench

nnebie' yichjra'llda'oren', na' yeolol da ka' yálljeren', Dios na'kze gonne'n.

Yel wnia' da de yebá
(Mt. 6:19-21)

32 'Bi llebre la'kze nak to chopzre, Xallo Diosen' ba breje' re', nench nnebia' renre Le'e. 33 Lewayo'te bi da de kere, lewe'e be'nn cha' bi yalljre', cha' gonre ka', na'llen' ga't yel wnia' xhen keré yebá da bi te ke, na' da bi kwiayi'. Ganna' nono be'nn wan llra', nono bada'o lla'a wteba'n. 34 Le gan' ngo'cha'ore dan' llazra'llre na'n, ganna'n zokze yichjra'llda'oren'.

To be'nn wen llin llaya'l soe' xhnid ka yellín xane'n

35 'Lesoteze xhnid ka be'nn llbexh sorao gon llin, ba nka'choch le'e, na' dan' llseni' ke'en lla'ltezen. 36 Llaya'l gonre ka be'nn wen llin, lla'a ake' llbexh ake' xan ake'n, zeje' ga llak to wchayna'a. Kate yelline'n, na' nne'e, le ze akte' xhnid wsarj ake'. 37 Nbaraz ke be'nn wen llin ka', katen' yellín xan ake'n, lljadi're' leake' llnna' ake' yere; da li llnia' re', kana'll gonchie' leake', kwine' wsinie' da gao ake'. 38 Nbaraz ke be'nn ka' katen', la'kze llinte llere, na' llinte bale, cha'a ake' xhnid, llnna' ake' yere. 39 Leska', lewayón ke xhbab, chenak to xan yo', nnezre' batkren' chej be'nn wan ka' rille'n, da li, ni ke tasze' do yere, le kere we'e latj cho' be'nn wan ka' rille'n. 40 Leska' re', lesó xhnid, le katen' llonren' xhbab bi yeda', kana'n yeda' da yobre, nada' Be'nnen' Gorj Radj Be'nnach.

Be'nn wen llin bi llon wen
(Mt. 24:45-51)

41 Na' Pedron' lle'e Le'e:

—Xanto', ¿dan' llsa'krebro' da ki naken ke neto'n o cha' ke yeolol be'nnen'?

42 Na'll bne Jesúsen':

—Naksen ke noteze be'nne, cha' gone' ka to be'nn wen llin be'nn llejnie'; xane'n, bene' rallne'e yo' ke'en, na' bene' rallne'e be'nn wen llin ka' yela', na' kwe'e xhnneze bi llin da llak, na' kate llin hor gao ake' na', wawe' leake'. 43 Nbaraz ke be'nnen', cha' kate yellín xane'n, lljadi're' le'e llone' ka dan' bkwa'nne' rallne'e gone'. 44 Da li llnia', kana' gone' rallne'e yeolol da de ke'e. 45 Zan cha' be'nn wen llin na', nne'e lo yichjra'llda'we': "Cheke wlleje xana'n", na' sorao chine' be'nn ka' yela', na' ye'j gaoxene', na' sollre'. 46 Bixha yellinkze xane' kat lla ke llwie' yelline', kana' wzap xane'n le'e, chintate' le'e, na' wse'le' le'e ga yellayrawe' ga lla'a be'nn ka' bi llzenay ke Dios.

47 'Na' be'nn wen llin na', cha' nnezre' kwasro bi dan' llaya'l gone', na' bi llone'n, bi soe' xhnid kate yellín xane'n, na' chintate' le'e. 48 Na' be'nnen' bi nnezre' bin' nllia xane'n bia'a gone', na' gonkze' ke da llaya'l chine' le'e, ra'tze chine' le'e, le bi nnezre'n. Le be'nnen' be'e Diosen' le'e da xhen, leska' da xhen wannabre' le'e, na' be'nnen' bxenra'll Diosen' le'e, bene' rallne'e da xhen, leze da xhenll wannabre' le'e.

Gak ake' chopre ni ke Jesúsen'
(Mt. 10:34-36)

49 'Ka be'nn badxhen to yi' da wzey da de rao yellrio nin' badyena', le lle'nkazra' sorao ga'lnninnen. 50 De to da war da gak kia', na' llakra' kwis, llbexha' kate llin lla gak kia' ka'. 51 ¿Llákere cha' beda' nench be'nn ka' lla'a yellrion' gak ake' toze'n? Ka'a, chopren' gak ake'. 52 Soraozen nna', cha' to lo yo' nak ga'y ake', gak ake' chopre, na' chonne' gakyollrene chope', chope' gakyollrene chonne'. 53 Be'nn byion' tilrene' xhi'nne' byion', na' xhi'nne' byion' tilrene' xe'en; no'ren' tilrene' xhi'nne' no'ren', na' xhi'nne' no'ren' tilrene' xhne'en; no'ren' tilrene' xhorille', na' xhorille'n tilrene' tawxhi'nne'n.

Bi gokbe'e be'nn ka' bin' ba llak gan' zo ake'n
(Mt. 16:1-4; Mr. 8:11-13)

54 Na'll goll Jesúsen' be'nn zan ka' lla'n:

—Kate llre're ba ze bej gan' llen willen', na' nere: "Wak yejw." Na' llakte yej. 55 Na' kate llénere dá be' da za'a lle'le, na' nere: "Wak ze'ye nna'." Na' llakte ze'ye. 56 ¡Be'nn chop rao ak! Llwiare yebán', na' yellrion', na' llakbe're cha' gak zay o cha' gak ze'ye, na' bi llakbe're bin' ba llak gan' ba zore nna'.

Llaya'l ko'llo xhnneze cha' bi de ke lwelljllo
(Mt. 5:25-26)

57 ’¿Bixchen ke llayonre xhbab, akre ka
gonre da wen? 58 Kate be'nn lljatawe' xhia
rao koxchis, llxoa ake' do'l ko'llre, leko'
xhnneze ka za llinre rao koxchisen', la'kze
ba yo'tere nez, lewe'la'll leko' xhnneze, le
cha' llinre rao koxchisen', na' koxchisen'
gone' re' rao na' xa'y ka', na' ko' ake' re' lo
rill ya. 59 Ni llnia' re', kere wabeje' re' cha'
bi chixhjre doxhen dan' llba'yre.

13

Lewayate ke da xhinnjen' nench ke kwiayi're

1 Rao lla na', bal be'nn ka' lla'a gan' llroe'
Jesúsen', be'rén ake' Le'e di'lle kan' ben Pi-
laton', bse'le' be'nn bet ake' txhonnj be'nn
Galilea ka', kan' lla'a ake' lo yoda'o llot ake'
bayi'x lloe'rao ake' Dios, na' bchixe' xchen
ake'n ren ke bayi'x ka'.
2 Na'll balli'i Jesúsen' xti'll ake'n, lle'e
leake':
—Llákere cha' dan' gok ke be'nn ka' ka'n,
nak aklle' be'nn wen da xhinnjll, kerke
be'nn Galilea ka' yela'. 3 Kere ka'n; ni
llepa' re', cha' re' bi wayátere ke da xhinnj
kerén', wllin lla kwiayi're kan' gok ke be'nn
ka'. 4 Be'nn ka' chi'n chonne (18), got ake'
bdekw ake' to ze'e sibe gan' nzi'i Siloé,
¿leska' llákere nak aklle' be'nn wen da xhin-
njll, kerke be'nn ka' yela' lla'a Jerusalén
na', na'llen' gok ke ake' ka'? 5 Kere ka'n; ni
llnia' re', cha' re' bi wayátere ke da xhinnj
kerén', wllin lla leska' kwiayi're kan' gok ke
be'nn ka'.

Jesúsen' bsa'krebre' ka llon to yay da bi llbia

6 Na'll Jesúsen' bsa'krebre' bne'e:
—Bzo to be'nne, na' lo re'j ke'e ga naze'
uvas, zo to yay higo; na' jawie' cha' llian
daxhix, na' bibi llian. 7 Na' golle' be'nnen'
llap re'jen': “Ba gok chonn iz lladwia'
yayen' cha' llian daxhix, na' bikzbi ll-
bian; wenkre bchoyen, ke da zozen nla-
nen yellrion'.” 8 Na' goll be'nnen' le'e:
“Xana' kwexhkello ye choll, la ye twiz rize;
wche'nnkera' xhane, na' wlla'n be'n. 9 Cha'
kwian daxhix, na' wkwa'nnllon, na' cha' bi
kwiakzen, na'll wchoyllon.”

Jesúsen' bayone' to no're lla nba'nne ke be'nn Israel ka'

10 Gok to lla, lla llap be'nn Israel ka'
bara'nne, byej Jesúsen' lo yoda'on, na' jaze-
jnie're' leake'. 11 Na' lli' to no're lo yo'n; ba
gok chi'n chonn (18) iz nleo ko'lle', le byo'
to daxi'o kwerp ke'en, na' kere gokll waze'e
lilla. 12 Ka bre'e Jesúsen' no'ren', goxhe'
le'e, na' lle'e le'e:
—No're, nna' wayako' ke yillwe' ko'on.
13 Na'll bxoa ta'k Jesúsen' ko'll no'ren', na'
le bazete no'ren' lilla barí ko'lle'n. Na' bzo-
rao lloe'rawe' Dios. 14 Na' be'nnen' llnebia'
yo'n, goklle'e kwis dan' bayón Jesúsen'
no'ren' to rao lla llap ake' bara'nne. Na'll
be'nnen' golle' be'nn ka' ni't lo yo'n:
—Xop lla llaya'l gonllo llin; rao xop lla ka'
yedre, cha' lle'nere wayakre, zan bi yedre
lla llapllo bara'nne.
15 Na'll Xanllon' golle' be'nnen':
—¡Be'nn chop rao ake! La'kze nak lla
llapre bara'nne, dekz de llsellre bell keré,
burr keré, lljawe'jreba' nis. 16 Na' no'ren'
nakteke' xhi'nn dialla ke xozxta'ollo, Abra-
ham, ¿kere leska' llaya'l wayelle ke dan'
nchej daxi'on le'e ba gok chi'n chonn iz?
17 Ka bayoll bne Jesúsen' ka', le llakzbane
be'nn ka' llwie Le'en. Na' be'nn ka' yela'
llayo'ra'll ake' kwis kan' llone'n, le naken
da wen.

Yel llnebia' ke Diosen' naken ka nbaz ke mostaz
(Mt. 13:31-32; Mr. 4:30-32)

18 Na' bne Jesúsen':
—¿Akre ka wsa'kreba' kan' llnebia'
Diosen'? 19 Wsa'kreba'n ka nbaz ke mostaz
da goz be'nn lo re'j ke'en, na' ke bra'n na',
blli'on gokten to yay xhen, na' byinn da'o
ka' jachia akba' rawen, ben xo'nn akba'.

Jesúsen' bsa'krebre' ka nak kwa binn
(Mt. 13:33)

20 Na'll bne Jesúsen' da yobre:
—¿Akre ka wsa'kreba' kan' llnebia'
Diosen'? 21 Wsa'kreba'n ka kwa binn da
bxhi'i to no're, na' bchixe'n trob yezj, na'
baslli'on kwa ke yet xtir na'.

Llaya'l cho'llo lloa' reyj yo' dan' ncho'pen
(Mt. 7:13-14, 21-23)

22 Jesúsen' bzejnie're' be'nne toto yell
gan' bdie'n, ka nak zeje' Jerusalén na'. 23 To
be'nn golle' Le'e:
—Xanto', ¿to chopze be'nn ka' yerán'?
Na'll golle' be'nnen':

24 —Lewe'la'll, lecho'o gan zo reyj yo' dan' ncho'pen, le llnia' re', be'nn zan ye'n akre' cho' ake', na' bi sa'k akre'. 25 Na' gonen kate te na', xan yo'n wseje' reyj yo'n, na' sorao gosia're le' reyj yo'n, nnere: "Xanto', bsarj cho'to'." Na'll ye'e re': "Bi nombia' re', bi nnezra' ga be'nne re'." 26 Na'll sorao nnere: "We'e bdaorenteto' rwe', na' bdate'o broe'ro' xti'llo'n do lao ya'a rallto'n." 27 Na' da yobre ye'e re': "¿Kere ba bnetia', bi nnezra' ga za're? Lewayej ka'le, re' be'nn wen da xhinnj." 28 Kana' kwellya'chre, gaoxoxj layre kate re're Abraham na', na' Isaac, na' Jacob, na' yeolol be'nn ka' be'e xti'll Diosen' kana', lla'a ake' gan' llnebia' Diosen' yebán'; na' re' bi renre. 29 Be'nn zan be'nn za'k doxhen yellrio, yellín ake' yebá gan' llnebia' Diosen', na' kwe'rén ake' Le'e lloa' mes ke'en. 30 Na' ganni nia' re', be'nn zan nak ake' ka be'nn lliarao nna', wllin lla kat yeyak ake' ka be'nn za'a xhante, na' be'nn ka' nak ake' ka be'nn za'a xhante nna', leake'n yeyak ake' ka be'nn lliarao.

Jesúsen' gokre' kwis ni ke be'nn Jerusalén ka'
(Mt. 23:37-39)

31 Na' llak rao lla na', bllin bal be'nn fariseo ka' rawe'n, lle ake' Le'e:

—Baxhonnj, bayej do ga yobre, le Herodes na', lle'nre' gote' rwe'.

32 Na' lle'e leake':

—Lelljayell be'zen': "Ye chop chonn llazen' nna dakza' llabeja' daxi'o yo' yichjra'llda'o be'nne, na' llayona' be'nn llak yillwe', na'tell wayoll xchina'n." 33 Dekz de wasyollkza' gona' dan' llona'n nna', wxe, willj la llintekza' Jerusalén na', le cha' to be'nn lloe' xti'll Diosen' gate', Jerusalén na'kze llaya'l gate'.

34 'Re' be'nn Jerusalén, llotre be'nn ka' ba bse'l Diosen' lladzejnie're re' xti'lle'n, na' ba bchekwre leake' yej. Da zan ras gokra'lla' yetopa' re', ka llon to bellj ba nche'e xhi'nne, llatobba' leakba' lo xirba'n, na' bi gokra'llre. 35 Na' nna' tach rillren', ga'nnen ka ga nono llra'kze. Ni llnia' re', bill re'kzere nada' llinte lla nnere: "Nbaraz ba za'a be'nnen' nse'l Xanllo Diosen' ganni nnebie'."

14

Jesúsen' bayone' to be'nn yo' yi

1 Gok to lla llap be'nn Israel ka' bara'nne, Jesúsen' byeje' rill to be'nn fariseo be'nn ll-nebia', na' jatawe', na' bal be'nn fariseo ka' bdop rill be'nnen', lli'nao ake' Le'e. 2 Na' rawe na', lli' to be'nn yoe' yi. 3 Na' goll Jesúsen' be'nn ka' llsedre ke ley dan' bzoj da Moisésen', na' be'nn fariseo ka':

—¿Bi ne leyen'? ¿De latj wayonllo be'nn lla nba'nne o cha' bi de latj?

4 Na' ni to ake' bi balli'i xti'lle'n. Na'll Jesúsen' be'xe' ta'k be'nnen', na' bayone' le'e, na'll lle'e le'e:

—Bayej nna', ba bayako'.

5 Na'll lle Jesúsen' be'nn ka' lla'a rill be'nn fariseon':

—Nekxha re', cha' to burr keré o cha' bell keré lljabixba' to lo yelle, ¿kere sete lljarejreba', la'kze nak lla nba'nne?

6 Na' billkze bi llallel akre' ka ye ake' Le'e.

Be'nn ka' llak yexh ga llak yel wachayna'a

7 Chak lli' Jesúsen' rill be'nn fariseon', llwie' kan' llon bal be'nn ka', ll-lan ake' lljache' ake' raote ga ba nak kwe' be'nn brao, na'll be'rene' leake' to di'll, bne'e:

8 —Kate gon ake' re' yexh chejre ga llak yel wchayna'a, bi lljache're raote ga ll-jache' be'nn brao, ke gonzen llin be'nnen' nak be'nn braoll. 9 Na'll xan lnni ye'e re': "Leyezolla'a, lewe'e latj kwe' be'nn ni." Na' yesolle'e re', lljalekwte' re' xhante, na' si're zdo'. 10 Zan kate gon ake' re' yexh, wenre lelljache' xhante, na' kate re'e xan lnnin' re', na'llen' cha' ye'e re': "Da nile blle'." Na' lljalekwe' re' raote, na'llen' si're yel bara'nne. 11 Le be'nnen' cha' lle'nre' gake' be'nn brao, yezikre wayexje' yega'nnte' xhane, na' be'nnen' llakre' bi za'ke, le'en gak be'nn brao.

12 Na' golle' be'nnen' ben Le'e yexhen':

—Kate gono' wao, bi gono' yexh toze be'nn nllie'ro', no bi'ch lwelljo', no be'nn wrill ko'o be'nn nak be'nn wnia', le leska' wayón ake' rwe' yexhe, na' ka' wayo'te' wzon ko'o. 13 Zan kate gono' wao, goxh be'nn ya'che, be'nn nxhinnj nia'na'a, na' be'nn lchole. 14 Na' ka' so'o nbaraz, le leake'n bi gak wayón ake' rwe' yexhe. Na'

kate llin lla wasbán Diosen' be'nn wat, kana' gon Diosen' wen ko'o.

Jesúsen' bsa'krebre' ka ben to be'nn ben wao

15 To be'nn lli'rén Jesúsen' txhen gan' llao
ake'n, ka benre' xti'lle'n, bne'e:
—Nbaraz ke be'nnen' kwie' gaorene'
Diosen' txhen, katen' ba llnebie'n.
16 Na' goll Jesúsen' le'e:
—Bzo to be'nne, bene' to wao xhen, na'
be'nn zan bene' yexhe. 17 Ka bllin lla
gao ake'n, bse'l xan waon' to be'nn wen
llin ke'en, lljatixjwe're' be'nn ka' bene'
yexhen', na' lle'e leake': "Ledá nna', ba
bsinia'te dan' gaollon'." 18 Na' be'nn ka',
dete da llde' akre' nechkze bi lljake' waon'.
Toe' bne'e: "Za bxhia' to yellrio, na' len
cha'a lljawia'. Ye'o xano'n bi gak yeda'."
19 Na' ye toe' bne'e: "Bxhi'za' ga'y kwe'
belle, na' za lljawiachka' akre llon akba'.
Yechgo' xano'n, si'xhene' bi gak yeda'."
20 Na' ye toe' bne'e: "Za bchayna', na' bi
gak yeda'." 21 Be'nn wen llin na', zayeje'
jayelle' xane'n kan' bne be'nn ka', na' gok-
lla'a xan yo'n kwis, na'll golle' be'nn wen
llin ke'en: "Byej do lao ya'a, jatateze do
lyell, jaxi'i be'nn ya'ch, be'nn xhinnj, be'nn
lchole." 22 Bayoll bene' ka', na'll golle'
xane'n: "Xana', ba bena' kan' bne'on, na'
nna dellkze latj." 23 Na'll be'nnen' golle'
le'e: "Byejkze da yobre kon ga xhoa nez,
na' jaxi'i yezikre be'nne, ben bien cho' ake',
le lle'nra' yella'te yo' kia'n. 24 Le ni to be'nn
ka' bena' yexh da nellen', bill gak gao ake'
dan' bsinia'n."

Akre llaya'l gonllo cha' lle'nello nnaollo Criston'

25 Be'nn zan kwis nao Jesúsen', na'll
bayechje' lle'e leake':
26 —Cha' re' nllie'llre xare, xhna're, no'r
keré, xhi'nnre, bi'chre, zanre, na' nllie'llre
kwinre kerke nada', bi gak gonre nada'
txhen. 27 Na' be'nnen' bi llone' ka to be'nn
noa' cruz ke'e, na' nnawe' nada', bi gak
gone' nada' txhen. 28 Cha' notezre lle'nere
gonre to yo', ¿kere zga'tek kwejbia're ka
to gaxt gonen, na'llen' gonren? 29 Ke
gonrizen kon wxere rane na'ze, na' bi so-
ere yesyollren; na' re'e be'nne, na' wtitj
akre' re', 30 ne ake': "Kon bxe be'nnen' yo'
ke'en; kere bzoere' yesyolle'n." 31 Cha'
to rey llwie' cheje' rao wdil, zga'tek wyi
wsa'ke' cha' gak soyibe'; le'en nape' chi
mir waka'a ya, na' be'nnen' tilrene'n nape'
galj mire'. 32 Na' cha' llwie' bi soere', ka
nna za'te be'nnen' tilrene'n zi'te, wse'le' to
be'nn lljadie' xti'lle'n, na' wnnabe' yeni't
ake' wen. 33 Ka'n naken, cha' re' bi kwej
yichjre yeolol da de keré, bi gak gonre
nada' txhen.

Jesúsen' bsa'krebre' ka llon ze'de
(Mt. 5:13; Mr. 9:50)

34 Na'll bne Jesúsen' da yobre:
—Da wen kwis ze'den', zan cha' wnit
yel zich ke'en, bikzbi de gónellon nench
yeyaken zich da yobre. 35 Kate bill naken
zichen', bill gak gonen llin, ni ke gakze
gakrenen yellrion' gaken be'n, na'll ll-
jacho'nnllon yeo. Re' zo nayre yénere
lewzenay.

15

Jesúsen' bsa'krebre' ka gok ke xhi'r da'o ba gokllejla'lle
(Mt. 18:10-14)

1 Na' bdop no be'nn wachixhj, na'
yezikre no be'nn wen da xhinnj rao
Jesúsen', na' llzenay ake' xti'lle'n. 2 Na'
be'nn fariseo ka', na' be'nn ka' llsedre ke
ley dan' bzoj da Moisésen', ka bre'e akre'
ka', na'll bne ake':
—Be'nnen' llonteze' be'nn wen da
xhinnj ka' txhen, na' llaorente' leake'.
3 Na'll Jesúsen' be'e to di'll, bne'e:
4 —Cha' re' ni't to gayoa (100) xhi'r
keré, na' nnit toba', ¿kere kwa'nnre ba
tapralj twalj ka' (99) lo re'j ke akba'n,
na' chejre lljadirjre ba ti'chen' kon ka
wallélereba'? 5 Kate yellélereba'n, yewere
kwis waxoadoreba' xhichjre. 6 Ka yellinre
rillren', yetopre be'nn wrill keré, ye akre':
"Leyewé ren nada', le ba ballél tera' xhi'r
kia'n bniten'." 7 Ni nia' re', leska' llawelle
Diosen', na' angl ka' lla'a yebán', kate
to be'nn wen da xhinnj llayatre' ke da
xhinnj ba bene', na' llanawe' Diosen',
kerke tapralj twalj be'nn wen, be'nn bibi
do'l ke ake' de da wayat akre'.

Jesúsen' bsa'krebre' ka mell da bnite

8 'Na' cha' to no'r de chi mell plat ke'e,
na' nnit ton, ¿kere na' wa'le' to yi', na'

wloe' kwasro lo yo' ke'en to wallél*tere*'n?
9 Kate yellelen na', yetope' no're nake' tx-
hen, na' no be'nn wrill ke'e, na' ye'e leake':
“Leyewé ren nada', ba ballél*tera*' mell kia'n
bniten'.” 10 Ni nia' re', leska' llawé angl
ke Diosen' kate to be'nn wen da xhinnj,
llayatre' bi da xhinnj bene'.

Be'e di'll ke be'nnen' benditjere' bi da go't ke'e

11 Leska' bne Jesús*en*':

—Bzo to be'nn, na' bzo chop xhi'nne'
byio. 12 Na' bin' na'chen' gollbe' xabe'n:
“Xa, benntega nada' dan' llaya'la' sia'n.”
Na'll xa akbe'n ble'e da de ke'e be'en
leakbe'. 13 Ker gok scha kate bin' na'chen',
batopbe' yeolol da nake kebe', na'll bro'be'
nez byejbe' to yell zi'te. Na' benditjebe'
xhmellbe'n, benbe' da ke nxhia. 14 Bixha
kate bllin lla bayá xhmellbe'n, na' le gokte
to win xhen doxhen do gan' zobe'n. Na'
billbi mell kebe' de, si'be' da gaobe'. 15 Na'
bdirjbe' llin gonbe', na' bllinbe' ga zo to
be'nn be'e xchinbe', na' bse'lebe' lyi'xe ga
lla'a kuch zan ke'e, na' benbe' gop kuch.
16 Na' llebraz donbe', to lle'nebe' gaobe'
dan' llao kuch ka', ni len nono lloe' lebe'.
17 Kate jadinra'llbe' na' bnebe': “Be'nn zan
be'nn wen llin ke xa' zjalla'a, deteze de
da llao ake', na' nada' lli'chka' ganni dona'
kwis. 18 To da gona' nna', waya'lla' gan'
zo xa'n, na' yepe': Xa, ba bena' da xhinnj
rao Dios, na' rao rwe'. 19 Bill za'ka' nench
na' nne'o naka' ka xhi'nno', ben nada' ka
to be'nn wen llin ko'o.” 20 Na' netebe' ka'n,
bazolla'be' bago'be' nez, zayejbe' gan' zo
xabe'n.

'Ka za yellinterbe', bre'e xabe'n lebe',
na' baya'chra'llebe', na' bzolla'doe' jatile'
xhi'nne'n bde'lchochjebe', na' bno'pebe'.
21 Na'll gollbe' xabe'n: “Xa, ba bena'
da xhinnj rao Dios, na' rao rwe', bill
za'ka' gonllo' nada' ka xhi'nno'.” 22 Na'
xabe'n le gollte' be'nn wen llin ke'e ka':
“Lekwej chkwe' ra'll cha'o lewakbe', leko'
to da cha'o xhbenbe', na' lewdé chkwe'
xherbe'. 23 Na' lelljaxhi'i to bell ban' zerao
lla'ra'll, na' legotba' gaolloba', gonllo lnni.
24 Le xhi'nna'n llakra' cha' ba gotbe'n, zan
nbanbe'; llakra' cha' ba bnitbe'n, na' ba
ballerbe'.” Na' bzorao llon ake' lnni.

25 'Xhi'nne' bi waken', datebe' lyi'xe ke
naken llak ka', na' ka zaza'be' lyi'xen', ka
le yellintebe' yo' na'n, bé*nebe*' llak llakia,
llak wakwell, na' llak waya'a. 26 Na' gox-
hbe' to be'nn wen llin ka', na' bnnabbe'
bixchen llak lnni. 27 Na' be'nnen' lle'ebe':
“Bi bi'cho'n bara', na' xa'on ba bete' to bell
ba zerao lla'ra'll, dan' bara'be' wen na'.”
28 Na' goklla'be' kwis, na' bi gokra'llbe'
wayo'be' yo', na' blloj xabe'n, go'tyoerebe'
wayo'be'. 29 Na' bi ni gollbe' xabe'n: “Ba
gok scha zorena' rwe', llona' xchino'n, na'
llzenaya' ko'o, na' ni to gaz to chiv da'o
bi nna gonno' nada', nench gona' lnni
gaorena' be'nn ka' naka' txhen. 30 Na' kate
bara' xhi'nno'n bin' benditja da de ko'o, na'
bdarenbe' no'r wen da xhinnj ak, bette'o
to bell ba lla'ra'll kebe'.” 31 Na'll lle xabe'n
lebe': “Xhi'nna', zorenkzo' rwe' nada',
yeolol da de kia' ko'kzo'n. 32 Zan llaya'l
yewello ke bibi'cho'n, le za bara'be'n,
gokra' cha' ba gotbe'n, zan nbanbe', llakra'
cha' ba bnitkzbe'n, na' nna' ba ballerbe'.”

16

Be'e di'll ke to be'nne bi bdape' da de ke xane'

1 Na'll leska' goll Jesús*en*' be'nn ka' non
Le'e txhen:

—Bzo to be'nn wnia', na' bzo to be'nn
wen llin ke'e, be'nn nak rallne'e yeolol da
de ke'e; bllin lla kate jatao ake' xhia rao
be'nn wnia'n, goll ake' le'e, be'nn wen llin
ke'en le ll-lleyie' da ka' nak rallne'en. 2 Na'
be'nn wnia'n goxhe' be'nnen', na' lle'e le'e:
“Ba benra' doxhen kan' llono'n. Llaya'l
wia' bixhan' llonkzo', zerao nna' gonna'
xchino' chet ka'.” 3 Na'll be'nnen' bayone'
xhbab, na' bne'e: “¿*Akxha* gona' nna', ba
bne xana'n bill gonne' xchina'? Na' kere
llak gona' llin war, na' llaye'ra' wnnaba'
lmoxh. 4 Ba nnezra' to da gona' nench
kate xana'n bill gonne' xchina'n, ba zjalla'a
be'nn wreb ake' nada' rill ake'n.” 5 Na'
goxhe' toto be'nn ka' llba'y xhmell xane'n,
na'll lle'e be'nn nellen' bllin na': “¿*Arke*
llba'yo' ke xana'n?” 6 Na' bne be'nnen':
“To gayoa (100) ye's ceiten' llba'ya'.” Na'll
bne be'nn wen llin na', nak rallna'a da ka':
“Blle'kero', na' de yich ko'on, bzoj da yobre
ke chiyonzen na' (50), llba'yo'.” 7 Na'll

lle'e be'nn wllope: “¿Bixha rwe', arken' llba'yo' ke xana'n?” Na' bne be'nnen': “To gayoa (100) rrob trigon' llba'ya'.” Le bnete be'nnen' nak rallna'a da ka': “Na' de yich ko'on, bzoj ganni tapraljzen na' (80), llba'yo'.” 8 Na' be'nn wnia'n, ka gokbe're' kan' ben be'nn wen llin ke'en, llabanre' kwis katek llejnie're', la'kze nake to be'nn wen llin ke nxhia, lle'e xhbab bene' ka'.

Na'll bne Jesúsen':

—Na' ka', be'nn ka' llo'ra'll dan' de rao yellrio nize, llayirjla'll aklle', akre ka gon ake' gan be'nne, kerke be'nn ka' ba dá rao beni' ke Dios.

9 ’Na' llnia' re', legonrenteze llin mell dan' de rao yellrion', nench gakrenre be'nne, na' kate llin lla bill gon mellen' llin, ba nlla're be'nn wreb ake' re' yebá ga sore ke chnare.

10 ’Be'nnen' llone' da lixhej kone da da'o ra't da de ke'e, na' llroe'n ka'kze gone' cha' de da xhen ke'e. Na' be'nnen' bi gone' da lixhej kon ren da da'o ra'ten, ka'kze gone' cha' ga't da xhen ke'e. 11 Na' cha' re', bi gonre da nak lixhej kon ren da de kere rao yellrion' da te chelteze, ¿akxha gon Diosen' rallna're da za'kll da bi te ke? 12 Na' cha' ke nollre be'nn yobre, bi gapren' bara'nn, ¿akxha wxenra'll no be'nne gonne' re' da nak keré?

13 ’Nono gak gon llin ren chopre xane' to chi'ze, le cha' ka' gone', wiere' to xan llin na', na' llie're' be'nnen' ye to; na' gone' llin ke toe' do yichj do ra'lle', na' ke be'nnen' ye to, gone'n ka'ze ra'lle'. Ka'kze ke re' bi gak gonre xchin Diosen', na' waráltere gonre llin sera'llre gakre be'nn wnia'.

14 Be'nn fariseo ka', nak ake' be'nn llzera'll mell, ka ben akre' kan' bne Jesúsen', bzorao lltitj akre' Le'e. 15 Na'll goll Jesúsen' leake':

—To wrazren' llonxhen kwinre, na' llonre ka be'nn wen tegar nechkze re'e be'nne, zan Dios nnezre' kwasro ka nak yichjra'llda'oren'. Le de da llake be'nne, naken da wen, zan rao Diosen' naken da zban.

Ley dan' bzoj da Moisésen' na' yel llnebia' ke Diosen'

16 ’Ley dan' bzoj da Moisésen', na' dan' bzoj be'nn ka' be'e xti'll Diosen' kana', benen llin zerao ka bra' Juan be'nnen' bchoa nis. Bzoraozen kan' bra' Juan na', ba llnneze be'nne kan' nak yel llnebia' ke Diosen', na' be'nn zan llon ake'n ga zerao za'k akre', nench nnebia' Diosen' yichjra'llda'o ake'.

17 ’Ka nak yellrion', na' da ka' llia le' yebán', wllin lla kwiayi' aken, zan ke nak doxhen kan' ne ley ke Diosen', dekz de gak kan' nen na'.

Jesúsen' broe're' bi naken wen wsan xho'r xhyio be'nne

(Mt. 19:1-12; Mr. 10:1-12)

18 ’Noteze be'nn cha' wsanra'll xho're', na' sie' ye to no'r yobre, llonkze' ka be'nn zo xto. Na' noteze be'nn yechayna'rene' to no're be'nn bsan xhyiwe'n le'e, rebze llonkze' ka llon be'nnen' darén xho'r be'nne.

To be'nn wnia' na' to be'nn ya'ch re Lázaro

19 ’Bzo to be'nn wnia' zre ra'll cha'o llake', na' yeo lla llontekze' ka to lnnire dan' llaocha'we'. 20 Na' leska' bzo to be'nn ya'ch re Lázaro, na' blle'teze' bllie' lloa' yo' ke be'nn wnia'n, na' le llie' ye'lle. 21 To lle'ne Lázaron' lljatope' bla'a ka', llexj gan' lli' be'nn wnia'n llawe', na' be'kw ake lljale' akba' we'e ke'en. 22 Bixha kate got be'nn ya'chen', na' angl ka' bache'e ake' le'e gan' nak to latj wen gan' zo Abraham na'. Na' leska' got be'nn wnia'n, na' bkwa'ch ake' le'e. 23 Lo gabil gan' ballín be'nn wnia'n llallayrawe', kate blis rawe'n, na' bre're' Abraham na', ren Lázaron', lla'a ake' to latj na' naken zi'te. 24 Na'll besia' be'nn wnia'n zillj bne'e: “Xa Abraham, baya'chra'll nada', bse'l Lázaron' wasbis xhbene'n, na' wakole' ra't rolla'n, le llallayrawa' lo yi'n.” 25 Na'll Abraham na', golle' le'e: “Xhi'nna', jadinra'lle, bxhi'o rwe' banez bzo'o yellrion', na' Lázaron' ballayrawe' bxha'kzie', na' nna' llazie' banez, na' rwe' llallayrao'. 26 Na' leska' to bdinnj xhen, nla'n lli'o, na' ni ke gakze yedto' gan' lla'ren', ni re' bi gak yedre gan' lla'to' ni.” 27 Na'll bne be'nnen': “Ben gokre cha', xa Abraham, base'le' rill xa'n, 28 Le nna zo ga'y be'nn bi'cha', na' chixjwe're' leake' nench ke wayed ake' ganni yellayrao ake'.” 29 Na'll lle Abraham na' le'e: “Na' dekze yich dan' bzoj da Moisésen', na' dan' bzoj be'nn ka' be'e xti'll Diosen' kana', len

wzenay ake' ke chet ka'." 30 Na'll bne be'nnen': "Bi wzenay ake' ka', xa Abraham, zan cha' to be'nn yebane' radj be'nn wat ka', na' we'rene' leake' di'lle, na'll chejle' ake', na' wayechj ake'." 31 Na'll goll Abraham na' le'e: "Cha' bi chejle' ake' xti'll Dios dan' ba dekze, leska' ni ke chejle' akze', la'kze yebán to be'nn wat."

17

Llaya'l wiallo ke wlli'yllo be'nne gone' da xhinnj

(Mt. 18:6-7, 21-22; Mr. 9:42)

1 Na'll lle Jesúsen' be'nn ka' non Le'e txhen:

—Dekz de chaz da xhinnjen' radjren', zan nya'chraz ke be'nnen' wchize' da xhinnjen'. 2 Nakteren wen wchej ake' yene'n to yej xhen, na' wza'l ake' le'e lo nisda'o, kerke da gone' bix to bida'o ki nxenra'll nada' gonbe' da xhinnjen'. 3 Lewiá, cha' to be'nn lwelljo', bi gonzre' rwe', byej be'rene' di'll nench wayakbe're' bin' bene', na' cha' wayatre', bazi'xhen ke'e. 4 Na' cha' gall ras gone' bi da gone' ko'o rao tlla, na' gall ras za'te' ye'e rwe': "Llayatra' kan' bena'n, bazi'xhen kia'", llaya'l yezi'xheno' ke'e.

Llnnab ake' gakrene' leake' nench wxenra'll aklle'

5 Na'll postl ka', goll ake' Xanllon':

—Gokrén neto' nench yezikre wxenra'llto'.

6 Na' lle Xanllon' leake':

—Chenak dan' llejle're naken ka to nak nbaz ke mostaz, gakte yere yayen' zo ganni: "Bkwas ganni, na' jasó lo nisda'o na'le," wzenayten keré.

Da llaya'l gon to be'nn wen llin

7 Leska' bne Jesúsen':

—Re' yo'raore llonre, kate be'nn wen llin keré lleje' wawa'nn belle o cha' gop belle, kate llare'e yo' kerén', kere na' llere': "Blle'do gao' xche'." 8 Yezikre llere': "Bsinia'kero' da gawa'; yedawa' na', na'll gao' rwe'." 9 Leska' kere llere': "Llioxkeno'", kate ba bayoll bsinie' dan' bdaoren'. 10 Leska' naken ke re', naore nada', kate ba benre doxhen kan' ba bnia' gonre, kana' nnere: "Be'nn wen llin ke nxhia nakto', gannen' ba bento' dan' bne'o gonto' na'ze."

Jesúsen' bayone' chi be'nn llak yillwe' dan' ne lepra

11 Bixha chak zej Jesúsen' Jerusalén na', bdie' ga zerao nbane Galilean' ren Samaria. 12 Ka blline' to lloa' yell da'o, na' blloj chi be'nn llak yillwe' dan' ne lepra, na' jatil ake' Le'e, bze akte' zi'tre, 13 besia' ake' lle ake' Le'e:

—¡Jesús, Maestro, baya'chra'll neto'!

14 Ka bre'e Jesúsen' leake'n, golle' leake':

—Lechej rao bxoz ka', na' wia ake' re'.

Bixha chak zjake' na'n, bayak ake'. 15 Toe', ka gokbe're' ba bayake'n, na' babie' llosie' zillj lloe'rawe' Dios. 16 Ka balline' rao Jesúsen', bche'k xhibe' lloe' yel llioxken ke'e, be'nnen' ben ka' nake' be'nn Samaria. 17 Ka bre'e Jesúsen' be'nn ti'chen', bne'e:

—¿Kere chi be'nn kin' bayak? ¿Gannxha be'nn ga ka' yela'? 18 ¿Ti'chga be'nn zi't ni, babie' lloe'rawe' Dios?

19 Na' lle'e be'nnen':

—Bayas, na' bayej, dan' nxenra'llo' na'n, ba basrá rwe'.

Kate llin lla wroe' yel llnebia' ke Diosen'

(Mt. 24:23-28, 36-41)

20 Gok ka bnnabe be'nn fariseo ka' Jesúsen', baten' sorao nnebia' Diosen'. Na'll lle'e leake':

—Ke nake sorao nnebia' Diosen', ni ke no gakbe'ze katen' sorawen. 21 Ni ke no nneze: "Ganni ba llnebie'", na' "Ganna' ba llnebie'". Ba llnebia'kze Diosen' do radjren' nna'.

22 Na'll lle'e be'nn ka' non Le'e txhen na':

—Wllin lla kate le ye'nere re're la tllaze kan' gon Be'nnen' Gorj Radj Be'nnachen', na' re' bi gak kan' lle'neren'. 23 La'kze ye ake' re': "Ba zote' ganni", o "Ganna' ba zoe'"; bi chejle're ke be'nn ka', na' bi nnao akre'. 24 Kan' llak kate llep yes, llo'nnte beni' ken ye chla're yellrio to sete, kan' gakse katen' yeda' nada', Be'nnen' Gorj Radj Be'nnach, katen' llin llan'. 25 Na' zga'tek llaya'l wallayrawa', na' be'nn ka' lla'a nna', bi chejle' ake' kia'. 26 Kan' gokse ka bzo da Noé, kan' gakse katen' llin lla yed Be'nnen' Gorj Radj Be'nnachen' da yobre. 27 Kan' bzo da Noén', llao ake', lle'j ake', llak wchayna'a nile na'le, bllinte lla byo' da

Noén' lo barco xhen na', na'll gok yejsi'o xhen, na' blleyi' be'nn ka'. 28 Leska' gok kan' bzo be'nnen' golle Lot, llao ake', lle'j ake', llo't ake', lla'o ake', goz ake', baral akllre' bencha'o rill ake'. 29 Bixha ka balloj da Loten' yell Sodoman', na' bzorao llyinnj yi' barje, bexj da nak ka yoran, na' bzeyen yeolol be'nn ka' lla'a rao yellen'. 30 Ka'kzen' gak katen' yed Be'nnen' Gorj Radj Be'nnach da yobre rao yellrion'.

31 'Na' katen' llin llan', cha' to be'nn de'e yichjore, na' lla'a xchinraze lo yo'n, bi llaya'l wayetje' lljaxhi'i xchinraze' ka'. Na' cha' to be'nn zeje' lyi'xe, leska' bi llaya'l wabie' wayej rille'. 32 Lelljadinra'll kan' gok ke no'r ke da Lot. 33 Be'nnen' ye'nre' yesrá yel nban ke kwine', le'en wnite'n, na' be'nnen' wsanra'lle' yel nban ke'en ni kia' nada', le'en yerá.

34 'Ni llnia' re', lle' na' cha' chop be'nn de ake' txhen, toe'n yezi'i Diosen' na' ye toe' ga'nne'. 35 Chop no'r lli' ake' llot ake', toe'n yezi'i Diosen', na' ye toe' ga'nne. 36 Chop be'nn cha' da ake' txhen lyi'xe, toe'n yezi'i Diosen', na' ye toe' ga'nne'.

37 Na'll goll be'nn ka' non Le'e txhen na' Le'e:

—¿Gaxhan' gak ka', Xanto'?

Na'll lle'e leake':

—Na' gonen ka ke be'nnen' ne'e: "Gan' de ba wat na', ganna'n wadopkze chod ka'."

18

Ka gok ke to no'r wazeb na' ye to be'nn bi llon yel koxchis lixheje

1 Na' be'rén Jesúsen' leake' di'll, bsa'krebre' ka gok ke to no'r, nench broe're' leake' da lliarao xhen na', we'rén ake' Diosen' di'll, na' bi gatra'll ake'. 2 Na' bne'e:

—Rao yell na' bzo to be'nn llon yel koxchis, nono llapkze' bara'nne, ni Dios, ni lwellj be'nne. 3 Na' leska' rao yell na' zo to no'r wazeb, na' weltze llej no'ren' rao be'nn wen yel koxchisen', lle'e le'e: "Ben yel koxchis kia', zo to be'nn le llsa'kzie' nada'." 4 Na' gokte scha, bi bro'kze' xhneze kan' llak ke no'ren'. Bixha kate bllin lla bne'e: "La'kze bi llapa' bara'nne Dios ni be'nne, 5 gonlla' yel koxchis ke'en, nench ke yesdó no'ren' yel llxhenra'll kia'n, le zi'te zed llone'."

6 Na'll bne Xanllon':

—Lewayón ke xhbab kan' bne be'nn wen yel koxchisen', nakte' be'nn llon da bi zej lixheje. 7 ¿Kere leska' gon Diosen' yel koxchis ke be'nn ka' ba breje' llonlira'll Le'en, cha' llalwill ake' Le'e do lla do yere? ¿O cha' wllere' bi gakrenze' leake'? 8 Ni llnia' re', sete gone' yel koxchis ke ake'. Zan katen' llin lla yeda' nada', Be'nn Gorj Radj Be'nnach, da yobre, ¿lla'rize be'nn nna nxenra'll Dios?

Ka ben to be'nn fariseo na' to wachixhj

9 Na' lla'a bal be'nn le nxenra'll kwin ake', na' llak akre' nak akse' be'nn wen, na' llon ake' kaze nollre be'nn yobre, na' be'e Jesúsen' di'll bsa'krebre' bne'e:

10 —Chop be'nn zjake' yoda'o brao, llje'rén ake' Diosen' di'lle, toe' nake' be'nn fariseo, na' ye toe' nake' be'nn wachixhj. 11 Be'nn fariseon' zellateze' llalwille' Diosen', lloe'rao kwine' ne'e: "Dios, llioxkeno', le bi naka' be'nn wen da xhinnj, ka be'nn ka' yela', be'nn wan, be'nn la'kze zo no'r ke ake', darén ake' no'r yobre, na' ni ke nakza' kan' nak wachixhj ni. 12 Na' chop ras rao to xhman llona' was, na' da llona' gan, llbeja' to kwenen rao chi kwen, na' lljwa'an yoda'on." 13 Na' be'nn wachixhjen' bzete' zi'tre, to ni ke llayaxhjzre' wlis rawe' yebá, na' llba'll lchoe' ne'e: "¡Dios baya'chra'll nada', naka' be'nn wen da xhinnj!" 14 Ni llnia' re', be'nn wachixhjen', bazi'xhente Diosen' ke'e, na' zayejte' rille' nbaraz kerke be'nn fariseon'. Le be'nnen' lloe'rao kwine', Diosen' gone' ka sie' yel zdo', na' gakbe're' bi za'ke, na' be'nnen' llakre' bibi za'ke, Diosen' gone' ka sie' yel bara'nne.

Jesúsen' benla'ye' bida'o ak (Mt. 19:13-15; Mr. 10:13-16)

15 Na' jwa'a ake' bida'o rao Jesúsen' nench wxoa ta'ke'n yichj akbe'. Na' bre'e be'nn ka' non Le'e txhen kan' llon ake'n, na' bdil ake' be'nn ka'. 16 Na' Jesúsen' goxhe' bida'o ka', na'll bne'e:

—Lewe'e latj yed bida'o ka' rawa'n, bi wllonre, le be'nn ka' nak ka bida'o ki, leake'n nak Diosen' txhen be'nn llnebia'. 17 Da li nia' re', noteze be'nne cha' bi gone'

ka llon bida'o ki nxenra'll akbe' nada', ni ke gakze' gake' Diosen' txhen be'nnen' ll-nebia'.

Be'nn we'o nak be'nn wnia' (Mt. 19:16-30; Mr. 10:17-31)

18 To be'nn brao be'nn wnia', golle' Jesúsen':

—Maestro, rwe' nako' be'nn wen; bne nada', ¿bi llaya'l gona' nench ga't yel nban zejlikane kia'?

19 Jesúsen' lle'e le'e:

—¿Bixchen llezo' nada' be'nn wen? Nono llra' be'nn nak be'nn wen, toze Dios na'n nak be'nn wen. 20 Rwe' nnezro' bin' ne Diosen' gonllo: "Bi tareno' no'r yobre, bi goto' be'nne, bi kwano', bi wtobro' be'nn bi da ke bene', bdap bara'nn xaxhna'o."

21 Na'll bne be'nn we'on:

—Yeolol da ka' ba bena' ka nna naktia' xkwi'de.

22 Ka bene Jesúsen' kan' bne be'nnen', na'll lle'e le'e:

—De ye to da llaya'l gono', jaye't yeolol da de ko'o, na' mell dan' go'to'n na', be'en be'nn ya'ch, na'll ga't yel wnia' ko'o yebá, na'tell yedo' nnao' nada'.

23 Ka bene be'nnen' kan' bne Jesúsen', le gokre', bzoya'che' le nake' be'nn wnia'. 24 Ka bre'e Jesúsen' gokya'che be'nnen' kwis, na'll bne'e:

—¡Bni' kwis naken ke to be'nn wnia', we'e latj nnebia' Diosen' yichjra'llda'we'! 25 Sétere te to bayi'xe ban' nzi'i camello lo nay ye'chich, kerke to be'nn wnia' we'e latj nnebia' Diosen' yichjra'llda'we'n.

26 Be'nn ka' ka ben akre' kan' bne Jesúsen', ben ake' yel wan kwis, ne ake':

—¿Ka noxha yerakzen' cha'?

27 Na'll lle'e leake':

—Da li de da bi gak gon be'nnachen' to wraze', zan wak gon Diosen' len.

28 Na'll bne Pedron':

—Neto' ba bsanra'llto' yeolol da de keto', na' ba naoto' rwe'.

29 Na' lle'e leake':

—Da li nia' re', noteze be'nne, cha' bsanra'lle' rille', xaxhne'e, bi'che', no'r ke'e, xhi'nne', ni ke dan' ba llnebia' Diosen' yichjra'llda'we', 30 da za'ktell we'e Diosen' le'e nna', rao yellrion', na' kate llin lla na', we'e yel nban zejlikane ke'e.

Da yobre bdixjwe' Jesúsen' gate' (Mt. 20:17-19; Mr. 10:32-34)

31 Jesúsen' goxhe' be'nn chllinn ka' chla're, na' lle'e leake':

—Na' chejllo Jerusalén na', ganna' soa' di'll doxhen kan' bzoj be'nn ka' be'e xti'll Diosen' batna' kan' gak kia' nada', Be'nn Gorj Radj Be'nnach. 32 Ganna' gon ake' nada' rallna'a be'nn zi't ka', na' wtitj akre' nada', ga'dyi' ake' nada', na' wxi't ake' xhe'n rawa'. 33 Na'll chintat ake' nada', na' got ake' nada', na' wayónn lla wabana'.

34 Na' be'nn ka' nao Le'en, ni ke byejnie' akzre' bixchen bne'e ka', nna nchol yichjra'llda'o ake'n, na'llen' bi llejnie' akre'.

Jesúsen' bayone' to be'nn lchol (Mt. 20:29-34; Mr. 10:46-52)

35 Bixha gok ka le cho'te Jesúsen' yell dan' re Jericó, to be'nn lchol llie' lloa' nezen', llnnabe' lmoxh. 36 Ka benre' llde be'nn zan tnezen', bnnabe' bin' llak. 37 Na' goll ake' le'e:

—Jesús be'nn Nazareten' lldie' ganni nna'steke.

38 Na'll besie' zillj, bne'e:

—¡Jesús, Xhi'nn dia lla David, baya'chra'll nada'!

39 Be'nn ka' lliarao rao Jesúsen', ben akre' le'e znia nench bi gone' llakia, na' le'en yezikre besie' zillj, bne'e da yobre:

—¡Xhi'nn dia lla David, baya'chra'll nada'!

40 Na' Jesúsen' brexhe', na' golle' be'nn ka' lljwa'a ake' le'e rawe'n. Ka bllin be'nn lcholen' rawe'n, lle'e le'e:

41 —Bnechk, ¿bixhan' lle'nro' gona'?

Na'll bne'e:

—Xana', lle'nra' yere'ra'.

42 Na' goll Jesúsen' le'e:

—Bare'e, dan' bxenra'llo' na'n, ba basrá rwe'.

43 Na' le bare'te be'nnen', na' bnawe' Jesúsen' lloe'rawe' Dios. Ka bre'e yeolol be'nn yell kan' bayake'n, na' be'rao ake' Diosen'.

19

Jesús na' Zaqueo

1 Ka byo' Jesúsen' yellen' re Jericó, na' bdie' kllol yellen'. 2 Jericó, na' zo to be'nn re Zaqueo, na' nake' be'nn llnebia' wachixhj

ka', na' nake' be'nn wnia'. 3 Na' le lle'nre' re're' Jesúsen', na' kize llak le be'nn zan na' nao Jesúsen'; na' bi gok wie' Le'e, le Zaqueon' nake' to be'nn bcheko da'o. 4 Na'll bza'doe' blliarawe' rao be'nn zan ka', na' byepe' to rao yay gan' le tete Jesúsen'. 5 Ka bllin Jesúsen' xhan yayen', blis rawe'n, na' bre're' Zaqueon', na' lle'e le'e:

—Zaqueo, sete bayetj, rillo' na' tasa' nna' lle'.

6 Na' bayetjdoe', llawere' kwis bache'e Le'e rille'. 7 Ka bre'e be'nn ka' ka', bzorao nne ake' ke Jesúsen' dan' blline' byoe' rill to be'nn wen da xhinnj. 8 Na' Zaqueon' bzelle'e, na' lle'e Jesúsen':

—Xana', achj da dera' wa'an be'nn ya'che, na' cha' no be'nn bxoayaya' bchixhje' da xhenll, wakse wayoa' ke'en la'kze tap rasre ke to dan' bka'an.

9 Jesúsen' lle'e le'e:

—Na' bllin lla yerá be'nn ka', lla'a lo yo' ni, le leska' be'nn ni nake' xhi'nn Abraham. 10 Le nada' Be'nnen' Gorj Radj Be'nnach zaddirja', na' yesra'a yeolol be'nn ba bnit.

Jesúsen' bsa'krebre' ka ben be'nn be'e be'nn wen llin ke'e ka' mell

11 Na' chak llen akre' di'll ki, Jesúsen' be'e di'll ka nak ba zjake' awlloze Jerusalén na', le be'nn ka' nao Le'en, llak akre' le llnebia'te Diosen'.

12 Na' bne'e:

—To be'nn nak be'nn brao, blloje' zeje' to yell zi'te ga we'e ake' le'e yel llnebia', na'tell wabie' nnebie' yell ke'en. 13 Ka za ko'tere' nez, goxhe' chi be'nn wen llin ke'e, na' be'e toto ake' mell, na' golle' leake': "Legonrén mellen' llin chak zaza'a na'." 14 Na'll be'nn wrall ke'e ka' llwie le'e, ka bre'e akre' ba broe' nezen', bse'l ake' be'nn bnao le'e, nench lljayell ake' be'nnen' we'e le'e yel llnebia'n: "Bi lle'neto' nnebia' be'nnen' neto'." 15 Bixha kate bllin lla ballín be'nnen' ralle'n, ba nake' be'nn wnebia', na' goxhe' be'nn wen llin ka' be'e mellen', le lle'nre' nnezre' akre ben ake' mellen' bkwa'nnrene' leake'n. 16 Be'nn nellen' blline' rawe'n, lle'e le'e: "Xana', xhmello'n benen gan ye chi rasre ke to dan' bkwa'nno'n." 17 Na'll golle' be'nnen': "Da wen beno', nako' be'nn wen llin wen, ren da da'o ra't na', ba broe'ro' nako' be'nn wen. Na' nna' nnebia'o chi yell."

18 Na'll bllin be'nn yobre bne'e: "Xana', xhmello'n benen gan ga'y rasre ke to dan' bkwa'nno'n." 19 Leska' golle' le'e: "Leska' rwe' nnebia'o ga'y yell." 20 Na' bllin ye toe', bne'e: "Xana', nna de xhmello'n dan' benno'n, bro'cha'oza'n bra'lltia'n to bay, 21 blleba' rwe', le nako' to be'nn znia, llazi'o da bi beno', na' llrapo' ga ke llazo'." 22 Na' bne be'nn wnebia'n: "Be'nn wen llin mellian, ka di'llen' ll-lloj lloa'on, ka' gonkza' ko'o. Cha' nnezro' naka' be'nn znia, na' llazia' da bi bena', na' llrapa' ga ke llaza', 23 ¿bixchen ke jalo' xhmella'n ga cho'cha'on na' gonen gan chak zaza'a na', na' nna yezia'n ba xhoa la ra'tze yichje?" 24 Na'll golle' be'nn ka' zjalla'a kwite'n: "Lewaka'a mellen' no'xe'n, na' lewe'n be'nnen' ben gan ye chi ke to dan' bie'n." 25 Na' goll be'nn ka' le'e: "¡Xanto', ba napkze' dan' bene' gan na'!" 26 Na' goll be'nn wnebia'n leake': "Llnia' re', be'nnen' ba napkze' da nape', yezikre we'e da yobre, na' be'nnen' bibi de ke'e, rente da da'o ra't, cha' de ke'e, yeka'a. 27 Na' ka nak be'nn ka' llwie nada' na', bi gokra'll ake' gaka' be'nn wnebia', lelljaxi'i ake', na' lewchoy yen ake' rawa' nga."

Jesúsen' byoe' Jerusalén (Mt. 21:1-11; Mr. 11:1-11; Jn. 12 :12-19)

28 Ka bayoll be'e Jesúsen' di'll ki, na' broe' nez zeje' Jerusalén. 29 Ka ba zeje' kwit yellen' re Betfagé na' Betania, gan' zo ya'n gan' nzi'i Ya' Olivos, bse'le' chop be'nn ka' non Le'e txhen, 30 lle'e leake':

—Lechej yellen' lli' chla' na', kate cho're yellen' re're to burr da'ba' yay, ba nono nna kwia, lewsellba', na' wche'tereba'. 31 Na' cha' lloj be'nn ye'e re': "¿Bixchen llsellre burren'?", leye'e: "Xanto' na'n yallje leba'."

32 Na' bro' be'nn ka' nez, na' gokte kan' golle' leake'n. 33 Ka llsell ake' burren', bllin xanba'n lle'e leake':

—¿Bixchen llsellre burren'?

34 Na' goll be'nn ka' chopen' le'e:

—Xanto' na'n yallje leba'.

35 Na' le bache'e akteba' gan' ze Jesúsen', na' bxoa ake' ra'll da nak ake' ko'll burren', na' bllia ake' Jesúsen' ko'llba'n. 36 Ka nak zjake' na'n, llchirj ake' no sab ke ake' tnezen'. 37 Na' ka le llin akte' letj le' ya'

gan' nzi'i Ya' Olivos, na' ba naken awlloze Jerusalén na', bzorao be'nn ka' non Le'e txhen na', llosia' ake' zillj llawé akre', lloe'rao ake' Dios, ka nak bre'e akre' yel wak ke Jesúsen', 38 ne ake':

—¡Nak la'y Rey be'nnen' za'a nna', be'nn bse'l Xanllo Dios! ¡Dowe'rao Diosen' txhen ren be'nn ka' lla'a yebán', nna' ba bllin lla yeni'trenlloe' wen!

39 Radj be'nn zan ka' nao Jesúsen', ren be'nn ka' nak be'nn fariseo, na' goll ake' Jesúsen':

—Maestro, bdil be'nn ka' nao rwe'n.

40 Na'll balli'i Jesúsen' xti'll ake'n:

—Llnia' re', cha' be'nn ki so ake' llize, yej ki le gosia'n we'rao ake'n nada'.

41 Ka bllin Jesúsen' awlloze Jerusalén na', bre're' yell Jerusalén na', na' bllelle', 42 na' bne'e:

—¡Chenak re' llayakbe're, nna'tek de latj nench wazore wen ren Diosen'! Zan bi llakbe're, le nna nga'chen rao re'. 43 Wllin lla kate be'nn ka' llwie re', yedcha'a ake' wayechjte gan' lla'ren', nono gakse lloje. 44 Na' yechinnj ake' yellen', got ake' yeolol re' lla'a rao yellen'. Ni to yej da ndil lwellje bi yega'nne, ka'n gak keré, le bi byejnie're bi llan' bed Diosen', zadyakrene' re' chenake.

Jesúsen' bachache' be'nn llon ya'a lia' yoda'o braon'
(Mt. 21:12-17; Mr. 11:15-19; Jn. 2 :13-22)

45 Ka bllin Jesúsen' Jerusalén na', byoe' yoda'o braon', na' bachache' yeolol be'nn ka' llon ya'a lia' yoda'on, 46 na' lle'e leake':

—Ki nyoj xti'll Diosen': "Rilla'n, naken yo' ga llaya'l yelwill be'nn nada'", na' re' ba nonren ka broj ke be'nn wan.

47 Yeo lla llzejnie' Jesúsen' leake' do lia' yoda'o braon', na' bxoz wnebia' ka', na' be'nn ka' llsedre ke leyen', na' ye bal be'nn brao ke be'nn Israel ka', llayirjla'll ake' akre ka gon ake' got ake' Le'e. 48 Na' ni ke llallel akzre' akre ka gon ake', le be'nn yell yel wan xhen llon ake', ka nak llzenay ake' xti'lle'n.

20

Yel llnebia' ke Jesúsen'
(Mt. 21:23-27; Mr. 11:27-33)

1 Gok to lla ka llzejnie' Jesúsen' be'nn ka' yoda'o braon', llroe're' Di'll Wen ke Xanllo Diosen', kate bllin bxoz wnebia' ka', na' be'nn ka' llsedre ke ley dan' bzoj da Moisésen', na' be'nn gor brao ke be'nn Israel ka', 2 lle ake' Le'e:

—Bnechk neto', ¿bi yel llnebia' napo' llono' da ki? ¿No benn yel llnebia'n llono'n?

3 Na'll balli'i Jesúsen' xti'll ake'n, bne'e:

—Leska' nada' wnnabra' re', lennechk, 4 ¿non' bse'l Juan be'nnen' bchoa nis? ¿Diosen' bse'l le'e o cha' nollre be'nnachen'?

5 Na' bzorao lloe'rén lwellj ake' di'll, ne ake':

—¿Akxha nnello? Cha' nnello Diosen' bse'l le'e, na' ye'e lli'o: "¿Bixchen bi byejle're ke'e cha'?" 6 Cha' nnello lwellj be'nnkzllon' bse'l le'e, nxholl wchekw be'nn ki lli'o yej, le ne ake' Juan na'n goke' to be'nn bse'l Dios.

7 Na'll goll ake' Jesúsen' bi nnez akre' no bse'l Juan na'. 8 Na'll lle Jesúsen' leake':

—Leska' nada', bi nnia' non benn nada' yel llnebia'n nench llona' da ki.

Jesúsen' be'e di'll ka ben be'nn wen llin be'nn bi llon wen
(Mt. 21:33-34; Mr. 12:1-11)

9 Na' bne Jesúsen' to di'll llzejnie're' be'nn ka' lla'a llzenay xti'lle'n:

—To be'nne, goze' lba uvas rao yellrio xhen ke'en, na' bene'n rallna'a be'nne, na' broe' nez zeje' ga yobre ga jasoe' scha. 10 Ka bllin lla llalis be'nn ka' da ka' llaz ake'n, be'nnen' nak xane'n bse'le' to be'nn wen llin ke'en, nench wazie' ke to da llaya'le'. Na' ka bllin be'nnen', ben ake' zi' ke'e, na' bibi be'e ake' le'e. 11 Na'll be'nnen' bse'le' ye to be'nn wen llin ke'e be'nn yobre, leska' go'dyi' ake' le'e, na' ben ake' zi' ke'e, na' bibi be'e akse' le'e. 12 Na'll bse'lkze' be'nn yobre, na' bentat ake' zi' ke'e, ben akte' le'e we'e, jaza'l akte' le'e latj yobre.

13 'Na'll xan yellrion' bne'e: "¿Akxha gona' nna'? Wse'lcheka' xhi'nna' bin' nllie're' na', cheke gap akebe' bara'nne." 14 Bixha be'nn wen llin ka', ka bre'e akre' xhi'nn be'nnen', lle lwellj ake': "Be'nn nin' xhi'nn xan yellrion', le'en llaya'l si'i bien na', ledá gotlloe', na' gak dan' kello." 15 Na' brej ake' le'e lo re'jen', na' bet ake' le'e.

Na'll bne Jesúsen':

—¿Akre llákere, akre gon xan yellrion' ke be'nn ka' llon llin rao yellrion'? 16 Cheje', na' lljete' leake', na' gone' yellrion' rallna'a be'nn yobre.

Ka bayoll bene be'nn ka' ka di'llen', bne ake':

—¡Dios gakrene' lli'o bi gonllo ka'!

17 Na'll Jesúsen' llwiateze' leake', bne'e:

—¿Ka akxha chejnie'llo gan' nyoj xti'll Diosen', nen ki?:

Yej dan' bi byo'ra'll be'nn wen yo' ka',
gonrén ake' llin,
len na' ba naken yej skin.

18 Be'nn bixe, na' lljago'nne' rao yejen', gachjtine', na' be'nnen' cha' yej na' bixen wxejen le'e, wxhoxhjtinten le'e.

Dan' llaya'l gaxhj rao be'nn llnebia'
(Mt. 21:45-46; 22:15-22; Mr. 12:12-17)

19 Bayoll bne Jesúsen' ka', bxoz wnebia' ka', na' be'nn ka' llsedre ke leyen', le gokra'll akte' go'x ake' Le'e, le byejnie' akre' ni ke leake'n be'e di'llen' ka', na' blleb ake' be'nn yell.

20 Na' bse'l ake' be'nn blle'nao Le'e, be'nn ben ka llon Le'e txhenre, nench na' kwe'nao ake' cha' bi di'll lloj lloe', na' sa'ke gon ake' Le'e rallna'a be'nn wnebia'n.

21 Na' be'nn ka' goll ake' Jesúsen':

—Maestro, nnézeto' lloe'o di'll li llroe'ro' lixheje, na' toz ka llono' ren noteze be'nne, na' llzejnie'ro' kan' nak xhnnez Diosen'.

22 Lle'neto' nnézeto', ¿naken wen chixhjto' dan' llnnab be'nnen' le zeraoze nak wnebia', be'nnen' llia Roma o cha' bi naken wen?

23 Na' Jesúsen' bayakbe're' kere do ra'll ake'n llnnab ake', na'll lle'e leake':

—¿Bixchen lle'nzere gonre're nada'?

24 Lewroe' nada' to xhmellren'.

Ka be'e ake' Le'e mellen', na' bne'e:

—¿Noxha raon' da'a le' mell ni? ¿No ran' nyoj le ni?

Na'll bne ake':

—César be'nnen' llnebia' Roma na'n.

25 Na'll lle'e leake':

—Da nake ke César lewayoe'n le'e; na' da llaya'l we're Dios, lewe'n Dios.

26 Na' bi llakse gon ake' lloj to di'll krere lloa' Jesúsen' rao be'nn ka' lla'n, na' llabán akre' kan' llallie' xti'll ake'n, llazé akte' llize.

Bnnab ake' akren' gak kat yebán be'nn wat ka'
(Mt. 22:23-33; Mr. 12:18-27)

27 Na'll bllin bal be'nn ka' nzi'i saduceo, be'nn ka' bi llejle' yebán be'nn wat ka'. Na' goll ake' Le'e:

28 —Maestro, dan' bzoj da Moisésen', ganna' nllian bia'a, cha' to be'nn wchayne'e, na' gate', na' nono xhi'nne' bzo, to be'nn bi'che' wazie' no'ren' nench wazó lo raz be'nn waten'. 29 Ki gok bzo gall be'nne, be'nn nellen' bxhie' no'ren', na' gote' bi bzo xhi'nne'. 30 Na'll bi'che', be'nn wllopen' bazie' no'ren', na' leska' gote' nono xhi'nn ake' bzokze. 31 Na'll be'nn wyonne bazie' no'ren', leska' gote', na' ka' yeolol ake' bzorén no'ren', na' yeolol ake' got, ni to xhi'nn ake' bi bzo. 32 Na'll got ren no'ren'. 33 Kate llin lla yebán be'nn wat ka', ¿nore be'nn ki gakse be'nn ke no'ren', le yeolole'n bzorén le'e?

34 Na' goll Jesúsen' leake':

—Be'nn ka' lla'a rao yellrio ni, llchayna'a ake', na' llchayna'a no xhi'nn ake'. 35 Zan ka nak be'nn ka' ba nbej Diosen' nench yebán ake', na' yellín ake' yebán', kere wchayna'll be'nn ka', na' nollno wchayna'kze. 36 Le kere na' gat ake' da yobren', ka angl ke Diosen' wayak ake', gak ake' xhi'nn Dios dogarje, le ke len na' ba basbane' leake'. 37 Ka nak dan' de yebán be'nn wat ka', kwin da Moisésen' bzejnie're'n ka nak bzoje' kan' balwill Diosen' le'e to lo xhis ye'che, na' bne Diosen' nake' Dios ke Abraham, Dios ke Isaac na' Dios ke Jacob, le nban be'nn kin', na'llen' bne'e ka'. 38 Ka nak Diosen', bi nake' Dios ke be'nn wat, Dios ke be'nn ban na' nake', na' yeolol be'nn nxenra'lle' Diosen', la'kze ba got ake', nban akse' rao Le'e.

39 Na' bal be'nn ka' llsedre ke ley dan' bzoj da Moisésen', goll ake' Le'e:

—Da li kan' bne'on, Maestro.

40 Na' bill bayaxhj akre' wnnab akllre' Le'e billre da yobre.

¿No nak dialla Criston'?
(Mt. 22:41-46; Mr. 12:35-37)

41 Na' lle Jesúsen' leake':

—¿Bixchen ne akze', Criston' nake' xhi'nn da rey Daviden'? 42 Rencha' kwin Daviden' bzoje' le' yich ke Salmos ki:
Xanllo Diosen' golle' Xana'n:
“Blle' kwita'n,
43 llinte lla ka gona' yeolol be'nn ka' llwie
rwe'n,
nni't ake' xhnia'on.”
44 Cha' Daviden' bne'e Criston' nake' Xane',
¿akxha gakze Criston' xhi'nn dialla ke Daviden' chet ka'?

Jesúsen' golle' be'nn ka' llsedre ke leyen' de do'l ke ake'
(Mt. 23:1-36; Mr. 12:38-40; Lc. 11:37-54)

45 Be'nn zan lla'a llzenay xti'll Jesúsen', na'll golle' be'nn ka' non Le'e txhen na':
46 —Lewiaya'nn kan' llon be'nn ka' llsedre ke ley dan' bzoj da Moisésen', llawé akre' llak ake' to ra'll tonn, na' llawé akre' gap be'nn leake' bara'nne do tnez, do lao ya'a, na' do lo yoda'o. Leska' ga llak no wao, ll-lan ake' ga ba nak kwe' be'nn brao.
47 Na' llka'a ake' rill no'r wazebe, na' da llde' akre', scha llze ake' kate llalwill ake' Diosen' nechkze ten ka'ze. Da xhen da de sa'kzi' be'nn ka' kan' llon ake'n.

21

To no'r wazeb be'e mell
(Mr. 12:41-44)

1 Ka zo Jesúsen' yoda'on, bre're' ka llgo' be'nn wnia' ka' mell dan' lldop lo yoda'on.
2 Leska' bre're' ka bllin to no'r ya'ch no'r wazeb, broe' chop mell da'o. 3 Na'll bne Jesúsen':
—Da li llnia', no'r wazeb ya'ch ni, da xhenll ba broe' kerke yeolol be'nn ka' yela'.
4 Le bro' ake' da ba bgo'nn billbi de gon akre'n, zan ka nak no'ren', rao yel ya'ch ke'en be'e ka da lallibe de ke'e.

Jesúsen' bdixjwe're' wllin lla yechinnj ake' yoda'o braon'
(Mt. 24:1-2; Mr. 13:1-2)

5 Na' bal be'nn ka' lla'n, lloe' ake' di'll katek nbaraz nak yoda'o braon', na' ka wallajllo nak yej ka' naken na', na' billre da non len nbaraz da lloe' ake' ke yoda'on. Na' bne Jesúsen':
6 —Ka nak da ka' llre're nga, wllin lla kat ni to yej ki zjankwa'a ganni, no'x lwellje bi yega'nnen. Yeololen yeyinnj aken.

Kan' gak kat ba zo rez wayoll yellrion'
(Mt. 24:3-28; Mr. 13:3-23)

7 Na'll bzorao llnnab akre' Jesúsen', lle ake' Le'e:
—Maestro, ¿baten' gak ka'? ¿Bixha gak katen' ba zo rez gak kan' bne'on?
8 Na'll lle'e leake':
—Lewiá ke nench ke no siye'z re', na' ka're nez yobre, le be'nn zan be'nn wxhiye'e ra', na' nne ake': “Nada'n Criston'”, na' “Ye chollze le yellayraote be'nn lla'a yellrion'.” Bi chejle're ke ake'. 9 Kate yénere gak wdile, na' yénere do ga yobre ba llak wdil, bi llebre, da llaya'l gakse da ki, na' ker le wayollte yellrio na'n.
10 Na'll bne'e:
—Na' til to yell ren ye to yell, na' yell xhen ren ye to yell xhen. 11 Na'll xo' gateze, na' gak win, na' ra' yillwe', na' be'nn ka' lleb ake' kwis kan' gaken, na'll biteze gak le' yebán' da yebán akre'.
12 ’Na' ka za gaktere da ki, go'x ake' re', na' si'chi'll ake' re', na' xobxexj ake' re', wche'e ake' re' ga zo no yoda'o ga lladop ake', na' ko' ake' re' rill ya, na' lljwa'a ake' re' no rao rey, rao koxchis, ni ke dan' nxenra'llre nada'. 13 Ka nake gon ake' ka', na' ga't latj we're xti'lla'n. 14 Bi gonre xhbab akre ka nnere, kate llinre rao be'nn wnebia' ka', 15 nada' gonna' di'll, na' gonna' re' yel si'n nench gak walli're xti'll ake'n, ni ke no soeze re'. 16 Na' dan' llebraz wie akre' re'n, kwin xaxhna're, bi'chre, bi'ch lwelljre, na' be'nn ka' nonre txhen, gon ake' re' rallna'a be'nn ka' llwie re'n, na' balre got ake'. 17 Yeolol be'nn wie akre' re', ni ke dan' nxenra'llre nada'n, 18 zan ni to yich yichjre bi kwiayi' rao Dios. 19 Lesé war, na' legap yel llxhenra'lle, na' gonre gan.
20 ’Kate re're ba lla'a waka'a ya ba nechj ake' Jerusalén na', nnézello ba zo rez kwiayi'n na'. 21 Re' lla'a gan' nbane Judean', lewxhonnj lechej ya' xhen, na' re' lla'a Jerusalén na', lellache; re' zej lyi'xe, bi ye'nzere wayo're yell. 22 Le ba bllin lla yellayrao be'nn ka', na' soa di'll kan' nyoj xti'll Diosen'. 23 ¡Nya'chraz ke no'r noa' bda'o, na' no'r nka' bda'o kana'! Doxhen rao yellrion' wallayrao be'nne, na' yeolol be'nn ka' lla'a gan' nbane Judean', Diosen'

gone' yellayrao ake'. 24 Be'nn zan gat rao
wdilen', na' be'nn zan wchach ake', na'
wche'e akte' leake' rao yeolol yell xhen ka'
zjalli' rao yellrion', na' be'nn zi't bi nak
be'nn Israel, cha'a ake' wrejchekw ake'
Jerusalén na', llinte lla bill nnebia' be'nn
ka' bi nak be'nn Israel.

Kan' gak katen' yed Jesucriston' da yobre
(Mt. 24:29-35, 42-44; Mr. 13:24-37)

25 'Na' bi gak bi nne le' yebán', willen',
be'on na' berj ka', na' be'nn ka' lla'a rao
yellrion', to gak ake' tore le llebraz lleb
ake' ka yen akre' gon nisda'on llakia, ka
nak wlis be'n len. 26 Na' dan' lleb ake'n,
to gatzi ake' kan' gak rao yellrion', le kana'
wroe'rao doxhen yel wak da bi na' re'llo
le' yebán'. 27 Na'tellen' re'e akre' Be'nnen'
Gorj Radj Be'nnachen', ze'e to lo bej nse'e
yel wak xhen ke'en, na' beni' xhen ke'en.
28 Kate ba bzorao llak da ki, legondipra'lle,
na' leyewé le ba zo rez yesrá Diosen' re'.

29 Na'll bsa'krebre' llroe're' leake':

—Lewiá ke yay higo, na' biteze yay,
30 kate ba llaga' xhla'yen, na' llakbe're ba
zo rez cho're rao ba. 31 Leska'kzen', katen'
ba llre're llak da ka' ba bnia' ni, ba nnézere
ba zo rez nnebia' Diosen'.

32 'Da li llnia' re', be'nn ka' lla'a nna', nna
nban akte' kate sorao gak da ki. 33 Ka nak
yebán' ren yellrion' wllin lla kat te ke, zan
ka nake xti'lla'n kere da te ke ka'zen'.

34 'Na' lewiá, ke ye'j gaoxenre, sollere,
na' kwiare ria, na' cho' yichjre chraoze da
de rao yellrion', na' bi gakbe're katen' llin
llan'. 35 Ka llak ke to bayi'x da'o, ni ke
llakbe'zeba' lljabixba' ga lldo'lba', kan' gak
ke be'nn ka' lla'a rao yellrion'. 36 Lewnna'
yere, lewalwill Diosen' nench gakrene' re'
katen' llin lla na', na' gak wallinre lljazere
rao Be'nnen' Gorj Radj Be'nnach.

37 Ka', yeo lla, Jesúsen' llzejnie're' be'nn
ka' do lia' yoda'o braon', na' yeo lle'
llayejte' ya' gan' nzi'i Ya' Olivos. 38 Na' kate
lleni' be'nn zan lladop yoda'o braon', na'
lljazejnie're' leake'.

22

Be'e ake' di'll yeso't ake' Jesúsen'
(Mt. 26:1-5, 14-16; Mr. 14:1-2, 10-11; Jn. 11 :45-53)

1 Bixha ba zo rez ga'l lnni dan' ne paskw
Jerusalén na', katen' llao ake' yet xtir dan'
bi nchix kwa binn. 2 Na' bxoz wnebia' ka',
na' be'nn ka' llsedre ke ley dan' bzoj da
Moisésen', bzorao llyirjla'll ake' akre gon
ake' nench got ake' Jesúsen', le lleb ake'
be'nn yell.

3 Na' daxi'on byo'n yichjra'llda'o Judas,
be'nnen' nsi'i ake' Iscariote, be'nnen' nak
txhen be'nn chllinn ka'. 4 Na'll byeje'
je'rene' bxoz wnebia' ka' di'lle, na' ren
be'nn ka' nak xan be'nn ka' llap yoda'on,
kan' gone' Jesúsen' rallna'a ake'. 5 Bawé
be'nn ka' kwis, na' be'e ake' di'll we'e
ake' le'e mell. 6 Judas na' bchebe' wdie'
Jesúsen' rao na'a ake', na' bzorao lli'nawe'
ga't latj gone' Le'e rao na'a be'nn ka', kate
bi gakbe'e be'nn yell.

Jesúsen' broe're' kan' gon ake' lljasa'ra'll ake' yel got ke'en
(Mt. 26:17-29; Mr. 14:12-25; Jn. 13 :21-30; 1Co. 11 :23-26)

7 Na' ka bllin lla, ka llao ake' yet xtir
dan' bi nchix kwa binn, na' leska' llot ake'
xhi'r kan' lla'l lnni Paskw. 8 Jesúsen' bse'le'
Pedron' ren Juan na', lle'e leake':

—Lechej lelljén xhnid, lelljasinia' dan'
gaollo lnni paskwn'.

9 Na'll goll ake' Le'e:

—¿Gaxha lle'nro' lljasinia'to'n?

10 Na' lle'e leake':

—Kate cho're yellen', na' walláyere
to be'nne zanzoe' to lle' nis xhichje',
lennawe', kon ga cho' le'e, ganna' cho're.
11 Kate cho'ren', leyé xan yo'n: "Maestron',
ne'e: ¿Ga zo yo' gan' gaoto' xche', ren be'nn
ka' non nada' txhen lnni paskw ni?" 12 Na'
wroe're' re' to yo' da zo chkwia, na' ba de
yeolol da ka' yálljellon', ganna' wsinia're
dan' gaollon'.

13 Na' bza'a ake', gokte kan' golle' leake'n,
na' bsinia' ake' dan' gao ake'n.

14 Ka bllin gao ake' xche'n, blle' Jesúsen'
ren postl ke'e ka'. 15 Na' golle' leake':

—¡Le ba bzera'llkaza' gaorena' re', lnni
paskwn' ka za gata'! 16 Ni llnia' re', zerao
nna' llaorena'n re'. Kate ba gok doxhen
dan' llroe'ra' ni, na' ba llnebia' Diosen',
kana'll gaorena' re' da yobre.

17 Na' be'xe' leo da'on, be'e yel llioxken ke Dios, bne'e:
—Lesi'i da ni, na' leye'j ra't wejen yeololre. 18 Llnia' re', zerao nna' lle'ja' xis uvan', llinte lla kate ba llnebia' Diosen'; kana'll yeye'ja'n da yobre.
19 Na'll bxhie' yet xtiren', na' be'e yel llioxken ke Diosen', na'll bxhoxhje'n be'en leake', na' bne'e:
—Da nin' naken kwerp kia', ke nak nna' llsanra'lla'n ni ke re', ka' gonre gaoren nench lljasa'ra'llre nada'.
20 Na' ka badawe' xche'n, be'xe' leo da'on bne'e:
—Dan' yoll lo leo da'o ni, naken to da llroe'n, nna' sorao to da kob, dan' bcheb Diosen' gakrene' re', ke len na', larj xchena'n nench gaken da li. 21 Be'nnen' gon nada' rallna'a be'nn ka' got nada', leska' rawe gan' lli'llo ni, nxoa ta'ke'. 22 Da li, nada', Be'nnen' Gorj Radj Be'nnach, ba naksen gak kia' ka', zan nya'chraz ke be'nnen' gon nada' rao na'a be'nn ka' got nada'n.
23 Na' be'nn ka' non Le'e txhen na', bzorao llnnabe lwellj ake', nor ake'n gon Le'e rallna'a be'nn ka' llwie Le'en.

Lloe'rén lwellj ake' di'll noren' gak be'nn brao

24 Leska' bzorao lloe'rén lwellj ake' di'll, noren' gakll be'nn brao. 25 Na'll lle Jesúsen' leake':
—Be'nn ka' llnebia' toto yell xhen, llawé akre' gon be'nn ka' kon da nez leake', na' leska' llawé akre' nne be'nne, nak ake' be'nn wen. 26 Zan re', bi gonre ka', be'nnen' ye'nzre' gake' be'nn brao, llaya'l gake' ka be'nn bibi nneze, na' be'nnen' ye'nzre' nnebie' radjren', llaya'l gake' ka to be'nn wen llin keré. 27 Lennechk, ¿nore be'nnen' nak be'nn brao, be'nnen' lli' llao na', o cha' be'nnen' llsinia' dan' gawe' na'n? Nakbie'kze be'nnen' lli' llao na', nak be'nn brao. Zan nada' zia' ganni ka be'nn wen llin keré, na' zia' nench gakrena' re' biteze da gak keré.
28 'La'kze biteze da ba gok kia', re' ba bzerenre nada'. 29 Leska' gona' nench nnebia're katen' gonn Xa'n yel llnebia' ke'en nada', 30 nench kwe'renre nada', na' ye'j gaollo txhen katen' ba llnebia'n, leska' gona' to latj ga kwe're nench gonre yel koxchis, na' wchoybia're ke be'nn Israel ka'.

Jesúsen' bne'e kan' gon Pedron' bi wchebe' cha' nombie' Le'e
(Mt. 26:31-35; Mr. 14:27-31; Jn. 13 :36-38)

31 Leska' goll Xanllon' Simón Pedron':
—Simón, Simón ba bnnab daxi'on nench gonre'ren re', gonen re' ka llon be'nn llrobe trigo. 32 Nada' ba bnnaba' rao Dios gakrene' rwe' nench bi gakganro', na' kate ba beno' gan na', gakrenchgo' be'nn bi'cho' ki.
33 Na'll Pedron' lle'e Le'e:
—Xana', ba bchoyra'lla' kere lo rill yaze sa'rena' rwe', gatrentekza' rwe' chet ka'.
34 Na'll lle'e Pedron':
—Pedro, llnia' rwe', bire nne kwell lekwn' nna' lle', llinte gak chonn ras bi we'o di'll nombia'o nada'.

Ba zo rez yellayrao Jesúsen'

35 Na' lle Jesúsen' be'nn ka' non Le'e txhen:
—Kan' bse'la' re', ka'n bibi be'xkzre, ni mell, ni bzod, ni ye chkwe' xher-re; lennechk, ¿bi byálljere?
Na' lle ake' Le'e:
—Bitbi byálljeto'.
Na'll bne'e:
36 —Zan nna', cha' re' de mell keré, lewa'n; leska' cha' napre bzod, lego'xen; na' re' bi napre spad, lego't no xherk keré, na' lesi'i ton. 37 Le llnia' re', dekz de gak kia' kan' nyoj xti'll Diosen' gan' nen ki: "Ben akre' le'e ka llon akre' be'nn wen da xhinnj." Le dan' nyoj gak kia'n dekz de gaken.
38 Na'll bne be'nn ka' nao Le'en:
—Xanto', na' de chop spad.
Na' lle'e leake':
—Ba gokse to kate.

Jesúsen' balwille' Diosen' lo re'j gan' nzi'i Getsemaní
(Mt. 26:36-46; Mr. 14:32-42)

39 Na' blloj Jesúsen' zeje' ya'n gan' nzi'i Ya' Olivos, ka llonkze', na' be'nn ka' non Le'e txhen bnao ake' Le'e. 40 Ka bllin ake' latjen', lle'e leake':
—Lewalwill Diosen' nench ke gon da xhinnjen' re' gan.

41 Na'll Le'en bdete' zeje', ke to ga llin to
yej da llza'l-llo, na' bche'k xhibe' balwille'
Diosen', 42 bne'e:
—Xa, cha' rwe' lle'nro', benchga bi wal-
layrawa', zan bi gak kon ka nnia' nada', gak
kan' nnekzo' rwe'.
43 Na' betj to angl za'a yebán' blline' gan'
nche'k xhibe'n, na' btipra'lle Le'e. 44 Na'
llallayrawe' kwis llake yichjra'llda'we'n,
na' llalwille' Diosen', kate bzorao llayak-
lolje', na' nis yes ke'en naktekzen llen ll-
llonen rao yon'.
45 Bixha ka bayoll be'rene' Diosen'
di'llen', bazolle'e. Ka balline' gan' ni't
be'nn ka' non Le'e txhen na', jadi're' leake'
tas ake' dan' llak akre'. 46 Na'll lle'e leake':
—¿Bixchen tasre? Lechas, na' lewalwill
Dios nench ke gon da xhinnjen' re' gan.

Kan' gok kan' be'x ake' Jesúsen'
(Mt. 26:47-56; Mr. 14:43-50; Jn. 18 :2-11)

47 Na' zete Jesúsen' lloe' di'llen', kate bllin
Judas be'nnen' nak txhen ren be'nn chllinn
ka', nche'te' be'nn zan, na' jabi'ye' kwit
Jesúsen' bno'pe' Le'e. 48 Jesúsen' golle' Ju-
dasen':
—Judas, ¿llno'pte'o nada', Be'nnen'
Gorj Radj Be'nnach, nechkze gono' nada'
rallna'a be'nn ka' llwie nada'n?
49 Bixha ka bre'e be'nn ka' nao Le'en,
go'x ake' Le'en, bne ake':
—Xanto', na' de spad, ¿wzoyibllo?
50 Toe' bdine' spad ke'en, bchoyte' yid
nay cha'we be'nn wen llin ke bxoz braon'.
51 Na' goll Jesúsen' le'e:
—Bi gono' ka'.
Na'll bdane' nay be'nnen', na' bayake'n.
52 Na'll goll Jesúsen' bxoz wnebia' ka', na'
be'nnen' nak xan be'nn ka' llap yoda'o
braon', na' be'nn gor brao ke be'nn Israel
ka', zjake llje'x Le'en:
—Ka be'nn llje'x to be'nn wan, za're
no'xre yay na' spad. 53 Yeo lla blle'rena' re'
yoda'o braon', na' bi be'xre nada', zan nna'
bllin lla gak kan' lle'neren', nna' nnebia' da
xcholen'.

Pedron' bi bchebe' cha' nombie' Jesúsen'
(Mt. 26:57-58, 69-75; Mr. 14:53-54,66-72; Jn. 18 :12-18, 25-27)

54 Na' be'x ake' Jesúsen', na' bche'e ake'
Le'e rill bxoz braon', Pedron' bnawe' Le'e
zi't zi't. 55 Be'nn ka' bxhen ake' to yi' xhen
lia' ke bxozen', na' blle'rén Pedron' leake'
lloa' yi'n. 56 To no'r nak wete, ka bre're'
Pedron' llie' lloa' yi'n, na' bwie' le'e, na'
bne'e:
—Be'nn ni leska' nake' txhen Jesúsen'.
57 Na' Pedron' bi bchebe', na' bne'e:
—No're, bi nombia' be'nnen'.
58 Gok choll kate be'nn yobre bre're' le'e,
na' bne'e:
—Renkze rwe'n nako' be'nn ka' txhen.
Na'll bne Pedron':
—Be'nne, bi nak ake' txhen.
59 Bixha ka gok choll kate be'nn yobre
bne'e:
—Da likze, be'nn nin' nake' txhen ren
Jesúsen', le nake' be'nn Galilea.
60 Na' Pedron' golle' be'nnen':
—Be'nne, bi nnezra' bi di'llen' lloe'o.
Na' nete' ka'n, kate le bllellte lekwn'.
61 Xanllon' le bayechjte' bwie' Pedron', na'
jadinra'll Pedron' kan' goll Jesúsen' le'e:
“Bire nne kwell lekwn' nna' lle', llinte gak
chonn ras, bi we'o di'll nombia'o nada'.”
62 Pedron' balloje' gan' lla'a be'nn ka', da
xhen gokre', na' bllelle' kwis.

Bsa'kzi' ake' Jesúsen' na' bdin ake' Le'e
(Mt. 26:67-68; Mr. 14:65)

63 Be'nn ka' llap Jesúsen', bzorao lltitj
akre' Le'e, na' llon ake' zi' ke'e. 64 Bchej ake'
to ra'll rawe'n, na' llba'll ake' yichjrawe'n,
na' lle ake' Le'e:
—Banneya'chk, ¿non' bra'll rwe'?
65 Na' da zan da lle ake' Le'e, lla'dyi' ake'
Le'e.

Bche'e ake' Jesúsen' gan' gak yel kox-chisen'
(Mt. 26:59-66; Mr. 14:55-64; Jn. 18 :19-24)

66 Ka byeni'n, badop be'nn gor brao
ke be'nn Israel ka', na' bxoz wnebia' ka',
na' be'nn ka' llsedre ke ley dan' bzoj da
Moisésen', na'll goxh ake' Jesúsen' gan' ze
ake'n, le leake'n llon yel koxchisen'. Ka
blline'n lle ake' Le'e:
67 —Bne cha', ¿rwe'n Criston'? Cha'
rwe'n, bne neto' kwasro.
Na' lle'e leake':
—Chenak nnia' re', ni ke chejle'zre.
68 Chenak nada' wnnabra' re', ni ke
yelli'zre xti'lla'n, ni ke yesanzre nada'.
69 Na' soraozen nna', Be'nnen' Gorj Radj

Be'nnach lljachie' kwit Diosen', be'nn nak yel wak xhen.
70 Yeolol ake' goll ake' Le'e:
—¿Rwe'n Xhi'nn Diosen' cha'?
Na'll bne'e:
—Re'n nere ka', na' ka'n naksen.
71 Na'll bne ake':
—Nollno be'nn yálljello gao xhia ke'e; kwinllo ba bénello kan' bne'en.

23

Bche'e ake' Jesúsen' rao Pilaton'
(Mt. 27:1-2, 11-14; Mr. 15:1-5; Jn. 18 :28-38)

1 Yeolol be'nn ka' lla'n bzolla'a ake', na' bche'e ake' Jesúsen' jwa'a ake' Le'e rao Poncio Pilato, be'nnen' llnebia' Judea. 2 Na' bzorao llao ake' xhia, llxoa ake' do'l ko'll Jesúsen' rao Pilaton', ne ake':
—Be'nn ni de'e llonchixre' be'nne, na' ll-llone' chixhjto' dan' llnnab Césaren', ne'e le'en Criston', na' nake' to be'nn wnebia'.
3 Na'll Pilaton' bnnabre' Le'e:
—¿Rwe'n nako' Rey ke be'nn Israel ka'?
Na'll ballie' xti'll Pilaton', bne'e:
—Kan' bnekzo' na' naka'.
4 Na'll Pilaton' lle'e bxoz wnebia' ka', na' be'nn ka' lla'a na':
—Ni to da xhinnj bi non be'nnen'.
5 Na' yezikre llchie' akre', ne ake':
—Llonchixre' be'nne doxhen gan' nbane Judea, bzoraoze' Galilea na'te, na' ba bra'te ganni.

Jwa'a ake' Jesúsen' rao Herodes

6 Ka bene Pilaton' bwa'l ake' Galilea, na' bnnabe' cha' be'nn Galilea Jesúsen'. 7 Ka bnnezre' be'nn Galilea Jesúsen', na'll bse'le' Le'e rao Herodes na', le le'en llnebia' Galilean', na' rao lla na' zo Herodes, Jerusalén na'. 8 Herodesen' ka bre're' Jesúsen', le bawere', le batna'te llenre' lloe' ake' xti'll Jesúsen', na' le lle'nre' re're' yel wak dan' llone'n. 9 Da zan da bnnabre' Le'e, na' bi balli'kze Jesúsen' xti'lle'n. 10 Na' le zete bxoz wnebia' ka', na' be'nn ka' llsedre ke ley dan' bzoj da Moisésen', llao ake' xhia llchie' aktekzre'. 11 Na' Herodesen' ren waka'a ya ke'e ka', bzorao zi'chi'll ake' Jesúsen', lltitj akre' Le'e. Na' bwakw ake' Le'e to ra'll da llaktit, na' base'le' Le'e rao Pilaton' da yobre. 12 Lla na', Pilaton' ren Herodes bani't ake' wen, le kere zo ake' wen na'.

Bchoybia' ake' gat Jesúsen'
(Mt. 27:15-26; Mr. 15:6-15; Jn. 18 :39-19:16)

13 Na'll Pilaton' batope' bxoz ka', na' be'nn wnebia' ka', na' bal be'nn yell. 14 Na' lle'e leake':
—Re' badwa're be'nnen' rawa', na' nere llonchixre' be'nne. Llwiátere nga ba bnnabyollre', bibi da xhinnj non be'nnen' ka dan' lltóberen'. 15 Ba bse'le' rao Herodesen', leska' bibi da xhinnj bre're' none', bibi do'l ke'e de, da llaya'l gate'. 16 Na' wkwa'nne' rallna'a be'nn ka' chintat ake' Le'e, na'll yesane'.
17 Na' llonen bien wsane' to be'nne yo' rill ya lla na', kan' llak toto lla lnni paskw. 18 Na' be'nn zan ka' lla'n, bzorao llosia' ake' ne ake':
—¡Gat be'nnen', na' basán Barrabásen'!
19 Barrabásen' yoe' rill ya, le bwiere' be'nn ka' llnebia', bxie' to wdil rao yell, na' bene' xhia. 20 Pilaton' lle'nre' wsane' Jesúsen', na' golle' leake' cha' wsane' Le'e. 21 Na' be'nn ka', yezikre besia' ake', ne ake':
—¡Bde'e le' yay cruz! ¡Bde'e le' yay cruz!
22 Da wyonn ras golle' leake':
—¿Bixha da xhinnj bene' na'n? Bi nna lljadi'ra' cha' bi da xhinnj bene' da llaya'l gate'. Wsa'kzie', na'll yesane'.
23 Na' be'nn ka' ze ake' llchie' akre', na' llosia' ake' llnnab ake' gat Jesúsen' le' yay cruzen', na' ka' da bnez leake' gok. 24 Pilaton' bchoyra'lle' gak kan' lle'n akre'n. 25 Na' bsane' be'nnen' llnnab ake'n, Barrabásen', be'nnen' bxe wdil, na' bene' xhia. Na' bene' Jesúsen' rallna'a ake', nench gon akre' Le'e kan' lle'n akre'n.

Bda'a ake' Jesúsen' le' yay cruz
(Mt. 27:32-44; Mr. 15:21-32; Jn. 19 :17-27)

26 Na' bche'e ake' Le'e, brej ake' Le'e yell Jerusalén na', na' tnez na', ballay akre' to be'nn re Simón be'nn Cirene zaze'e lyi'xe, na' bda'a ake' yay cruzen' ko'lle', na' noe'n bnawe' Jesúsen'.
27 Be'nn zan be'nn yell nao Le'e, na' ren bal no're. Na' bell no'r ka', llak akre' ke nak llwia ake' kan' llon akre' Le'en. 28 Na' Jesúsen' bayechje', lle'e leake':

—Re' no'r Jerusalén, bi kwellre kia', lekwell ke kwinre, na' ke xhi'nnre. 29 Le wllin lla kate nne ake': “Nbaraz ke no'r will, na' no'r bi bxhan, na' bi zo xhi'nne' llwa'lle'.” 30 Kana' to nnab ake' bix ya' ka' kwenen leake', na' to nnab ake' ka' bdinnj nench kwa'chen leake'. 31 Cha' ki llon akre' nada', naka' ka yay ya', gon aktellre' re', nakre ka yay yeche.

32 Leska' nche'e ake' ye chop be'nn wen da xhinnj got ake'. 33 Ka bllin ake' latj gan' nzi'i Llit Yichj Be'nn Wat, na' bda'a ake' Jesúsen' le' yay cruzen', ren be'nn wen da xhinnj ka' ye chope, bda'a ake' leake' chla' weje. 34 Kate bne Jesúsen':

—Xa, bxhi'xhen ke be'nn ki, le bi nnez akre' bin' llon ake'.

Na' bditjen ake' xhara'ne'n, llwia ake' nara'chk noren' llaya'l toto ake'. 35 Be'nn zan ka', ze ake' zi'tre llwia ake', na' be'nn ka' llnebia' Israelen', leska' ren ake' lltitj akre' Le'e, ne ake':

—Be'nn yobre basre'e, yesrachke kwine' nna', cha' le'en nak Criston' bse'l Dios.

36 Leska' waka'a ya ka', lltitj akre' Le'e, lljabi'y ake' lljazé ake' zo zichj lloe', 37 na' lle' ake' Le'e:

—¡Cha' rwe'n Rey ke be'nn Israel ka', basrachk kwino'!

38 Na' bllia ake' di'll yichj cruzen', nen: “Be'nn nin' Rey ke be'nn Israel ka'.” Llian di'll griego, na' di'll latín, na' di'll hebreo.

39 To be'nn wen da xhinnj ka', da'a le' yay cruzen', leska' lla'dyie' Jesúsen', ne'e:

—¡Cha' rwe'n Criston' basrá kwino', na' basrá ren neto'!

40 Na' be'nn lwellje'n ye to, benre' le'e znia, lle'e le'e:

—Rennriz rwe' nne'o, na' bi llapo' Diosen' bara'nne, llwiate'o leska'n ba da'llo ganni gatllo. 41 Lli'o da'llo ganni llallayraollo, le ka' llaya'l gakse kellon', le da xhinnjen' benllo, zan be'nn ni, bibi da xhinnj bene'.

42 Na'll golle' Jesúsen':

—Lljadinra'llchgo' nada' katen' za'o nnebia'on.

43 Na'll Jesúsen' golle' le'e:

—Da li llnia' rwe', nna' llate sereno' nada' latj wen gan' zo Diosen'.

Kan' gok kan' got Jesúsen'
(Mt. 27:45-56; Mr. 15:33-41; Jn. 19 :28-30)

44 Kan' bllin wawillen', gok xchol rao yellrion' bllinte do lladá chonne. 45 Bill bnna' willen', na' ra'll dan' ze lo yoda'o Jerusalén na', blle'zen goken chopre. 46 Na'll Jesúsen' besie' zillj, bne'e:

—Xa, llona' rallna'o Spíritu kia'n.

Ka bayoll bne'e ka'n, gote'.

47 Na' ze be'nnen' nak xan waka'a ya ka', ka bre're' kan' goken, be'rawe' Dios bne'e:

—Da likze be'nn wen be'nnen'.

48 Be'nn zan ka' lla'a llwian', ka bre'e akre' dan' goken, baza'a ake' llba'll lcho' ake'. 49 Na'll be'nn ka' nombia' Jesúsen', ren no'r ka' nao Le'en Galileate, ze akte' zi'tre llwia ake' kan' llaken.

Bkwa'ch ake' Jesúsen'
(Mt. 27:57-61; Mr. 15:42-47; Jn. 19 :38-42)

50 To be'nn re José be'nn Arimatea, yell ga nbane Judea, nake' txhen be'nn ka' llnebia' Israelen', na' nake' be'nn wen, be'nn wen da zej lixheje. 51 Bzoteze' brexhe' katen' wroe' Diosen' yel llnebia' ke'en, na' bi bene' txhen lwellje' ka', ke nak dan' ben ake'n. 52 Byeje' rao Pilaton' jannabe' kwerp ke Jesúsen'. 53 Na' baletje' Jesúsen' le' yay cruzen', na' bra'lle' Le'e to xchan, na' bkwa'che' Le'e. Broe' Le'e to lo ba kob, to broj da bene' le' yej ga nono nna lljacho'. 54 Naken lla llsinia' ake' ke lnnin', na' le llinte lla nba'nne.

55 Na' no'r ka' za'a ren Jesúsen' Galileate, bnaorén ake' be'nn ka' nlen Jesúsen', na' bre'e aktere' gan' bro' ake' Le'en, na' kan' bxoa ake' kwerp ke'en. 56 Bde na', baza'a ake' jencha'o ake' za da la xhix, na' nis da la xhix da wtop ake' kwerp ke Jesúsen'. Na' le byo' akte' lla nbane ke be'nn Israel ka', na' bazi'ra'll ake' kan' ne leyen'.

24

Jesúsen' babane' radj be'nn wat ka'
(Mt. 28:1-10; Mr. 16:1-8; Jn. 20 :1-10)

1 Ka bllin lla nell ke xhman na', ka le za'te cheni', txhonnj no'r ka', jake' gan' zo broj dan' nak ban', no'x ake' dan' bencha'o ake', dan' la xhix. 2 Ka bllin ake' na', bre'e akre' bill da'a yejen' lloa' ban', ba da'ten

chla're. 3 Ka byo' ake' lo ban', bill ballel
akre' kwerp ke Jesúsen'. 4 Bixha na' ze ake'
llon ake' yel wan ke dan' bill xhoa kwerp
ke Jesúsen', kate bllin chop be'nn jasé ake'
kwit ake'n, llaktit xhara'n be'nn ka' kwis.
5 Blleb no'r ka', na' bche'k xhib ake' llwia
akte' rao yore, na'll goll be'nn ka' leake':
—To be'nn ban, ¿bixchen llayirjzre' radj
be'nn wat ka'? 6 Nollno xhoa ganni, ba
babane'. Lelljadinra'll kan' nna zorente'
re' gan' nzi'i Galilea na', 7 bne'e dekz de
gake' rallna'a be'nn ka' llwie Le'en, na' got
ake' Le'e le' yay cruzen', na' wayónn lla
yebane'.
8 Na'll jadinra'll no'r ka' xti'll Jesúsen'.
9 Na' baza'a ake' lloa' ban', jatixjwe' akre'
be'nn chnej ka', na' ren be'nn ka' nak leake'
txhen. 10 Ki re no'r ka': María be'nn Mag-
dala, Xhuan, na'll María xhna' Jacobo, na'
ye to chop no'r yobre, leake'n bdixjwe'
akre' postl ka'. 11 Na' be'nn chnej ka', llak
akre' bi di'll ke nxhian' lloe' no'r ka', na' bi
byejle' ake'.
12 Na' Pedron' bzolla'doe' byeje' jawie'
ban', na' ka blline'n, ra'llen' bchel ake'
Jesúsen', na'ze xhoan, na' baze'e llabanre'
ka dan' bre're'n.

Jesúsen' broe'rawe' chop be'nn ka' non Le'e txhen (Mr. 16:12-13)

13 Lekze lla na', chop be'nn ka' bnao
Le'en, zjake' to yell re Emaús, na' Emaúsen'
llgo'nnen ka chonn hor nez sa'llo Jerusalén
na'. 14 Zjake' lloe' ake' di'll ke da ka' go-
ken. 15 Chak zjak ake' lloe' ake' di'llen' ka',
kate bllin Jesúsen' jabi'ye' kwit ake'n, na'
zejrene' leake' txhen. 16 Na' chaokze ben
Diosen' nench bi wayombia' akre' Le'e,
la'kze llwia akte' Le'e. 17 Na'll lle'e leake':
—¿Bi di'llen' lloe're chak yo're nezen'?
¿Bixchen zoya'chre?
18 To be'nnen' re Cleofas, lle'e Le'e:
—¿Bixha tozo' rwe' nako' be'nn zi't zo'o
Jerusalén na', bi bnnezro' bi gok do nej
nnase?
19 Na'll lle'e leake':
—¿Bixha gok?
Na' bne ake':
—Dan' gok ke Jesús be'nn Nazareten',
goke' to be'nn be'e xti'll Dios. Be'nn yell
bayakbe'e akre' xti'lle'n nsa'n yel wak, na'
yeolol dan' bene'n, bene'n kon ren yel wak
ke Dios. 20 Na' bxoz wnebia' ka', na' be'nn
ka' llnebia' neto', ben ake' Le'e rao na'a
be'nn ka' llwie Le'en, na' bchoybia' ake'
llaya'l gate', na'll bda'a ake' Le'e le' yay
cruzen'. 21 Neto' lláketo' Le'en gakrene'
Israelen', nench bill nnebia' be'nn zi't ka'
len. Na' nna' ba zejzen da wyonn lla gok
ka'. 22 Na' leska' llabáneto' ka di'llen' lloe'
no'r ka' non neto' txhen na', byej ake' be'e
bale, ka za cheni' gan' bkwa'ch ake' Le'en.
23 Na' bill bre'e akre' kwerp ke'en, na' ne
ake' bre'e akre' angl ak, na' goll angl ka'
leake' nbankze'n. 24 Na'll bal be'nn byio ka'
nakto' txhen na', byej ake' lloa' ban', na'
doxhen kan' ne no'r ka', ka' nakten nono
Jesúsen' bre'e akre'.
25 Na'll goll Jesúsen' leake':
—¡Yichj war kwis nakre, bi llejle're dan'
bzoj be'nn ka' be'e xti'll Diosen' kana'!
26 ¿Kere llian, zga'tek wallayrao Criston',
na'tellen' wroe're' yel llnebia' ke'en?
27 Na' bzorao llroe're' leake' xti'll Diosen'
gan' llian lloe'n di'll ke Le'e. Bxhi'zen yich
dan' bzoj da Moisésen', na'll dan' bzoj be'nn
ka' be'e xti'll Diosen' kana', bzorao llroe're'
leake'.
28 Na' llakte ka'n, kate bllin ake' yellen'
gan' zjake'n, na' Le'en bene' ka be'nn zej ye
ra'te zi'tre. 29 Na' go'tyoe akre' Le'e, nench
ga'yrene' leake', lle ake' Le'e:
—Go'yrén neto', ba wlle' nna', la galte.
Na'll go'yrene' leake'. 30 Bixha gok, ka
blle' ake' gan' gao ake' na', bxhie' yet
xtiren', na' be'e yel llioxken ke Dios, na'
bxhoxhje'n be'en leake'. 31 Kana'll gok ake'
ka be'nn baxha' rao, bayombia' akre' Le'e.
Na' Le'en to baranze' rao ake'n, bill bre'e
akre' Le'e. 32 Na'll lle lwellj ake':
—To llawé ra'llda'ollon' ke nak za'llo
tnezen', llroe're' lli'o kwasro xti'll Diosen'.
33 Na' ne akte' ka' baza'do ake' zayej ake'
Jerusalén na', ka' ballín ake' gan' lla'a be'nn
chnej ka', ren be'nn ka' yela'. 34 Na' goll
be'nn chnej ka' leake':
—Da likzen' babán Xanllon', ba
broe'rawe' Simón na'.
35 Na' be'nn ka' chop, leska' be'e ake'
di'll kan' gok zjake' tnezen', na' kan' gok
ka bxhoxhje' yet xtir na', bayombia' akre'
Le'e.

Jesúsen' broe'rawe' be'nn ka' non Le'e tx-hen
(Mt. 28:16-20; Mr. 16:14-18; Jn. 20 :19-23)

36 Na' lla'a akte' lloe' ake' di'llen', kate
bllinkze Jesúsen' jase'e kllol ake'n, na'
bwape' leake' lliox, bne'e:
—Cha'chga re' wen.
37 Blleb ake' kwis, na' llabán akre', llak
akre' cha' llre'da'o akre'n o cha' bxen na'
llre'e akre'. 38 Na' lle'e leake':
—¿Bixchen llebre? ¿Bixchen llakgánere?
39 Lewiá ta'ka' ni, na' nia'n, nadkza'n.
Lekán nada', ke nak to bxen, bill naken de
llit, na' be're kan' naka' nada'n.
40 Ka ne'e ka'n, llroe'tere' leake' nie'n na'
ta'ke'n. 41 Na'll bawé akre' kwis, to llon ake'
ka be'nn bi llejle', na' llabán akre' kwis,
na'll Jesúsen' lle'e leake':
—¿Bi de ra't da gawa'?
42 Na'll be'e ake' Le'e ra't belya', na' ra't
chi'xh beser. 43 Llwia akte' bdawe' da ka'.
44 Na'll lle'e leake' da yobre:
—Ka' bnetekza' kan' nna zorena' re',
dekz de gak kia' kan' nyoj le' ley dan' bzoj
da Moisésen', na' dan' bzoj be'nn ka' be'e
xti'll Diosen' kana', na' dan' llia le' yich ke
Salmos ka'.
45 Na'll bene' nench byejnie' akre' xti'll
Diosen'. 46 Na' bne'e:
—Gok kan' nyojkze gak ke Criston', yel-
layrawe', na' gate', na' yebane' wayónn lla.
47 Na'tellen' llaya'l nneze be'nne xti'lle'n,
si'zen Jerusalén na', llinte doxhen yellrio
nnez akre' llaya'l wayat akre', yebi'ra'll
ake' nench yezi'xhen Diosen' ke ake'. 48 Na'
re' llaya'l we're di'll ke doxhen da ki ba
goken. 49 Na' wse'la' Spíritu ke Diosen',
cho'n lo yichjra'llda'ore, le ka'n bcheb
Xa'n. Jerusalén na'ze cha're, kwexhre
llinte lla si're yel wak da za'a yebá.

Jesúsen' bayepe' yebá
(Mr. 16:19-20)

50 Na' bchach Jesúsen' leake' Jerusalén
na', bllin akte' Betania, na' blis ta'ke'n
benla'ye' leake'. 51 Bayoll benla'ye' leake'n,
na' bayepe' zayejte' yebá, bazi'i Diosen'
Le'e. 52 Na' be'rao ake' Le'e. Bayoll
na', zayej ake' Jerusalén na', llawé akre'
kwis. 53 Na' bzeteze bze ake' yoda'o braon'
lloe'rao ake' Diosen'. Ka'n gakchga.

DI'LL WEN DAN' BZOJ SAN JUAN

Jesucristo be'nn nzi'i Di'lle gorje' goke' be'nnach

1 Kan' bxhete yellrion', ba zokze
be'nnen' nzi'i Di'lle, na' zorenkze' Dios na',
na' Lekze'n Diosen'. 2 Ba zorenkze' Diosen'
kan' bxhe yellriote. 3 Le'en bene' yeolol da
de. Bibi de, da bxhe to wrazze da bi ben
be'nnen' nzi'i Di'll. 4 Le'en nse'e yel nban,
na' yel nban ke'e na', naken ka to beni'
dan' nseni' yichjra'llda'o yeolol be'nnach.
5 Beni'n nseni'n gan' nak xchole, na' da
xcholen' bi bzoen wkwe'jen beni' ke'en.

6 Bzo to be'nn re Juan, na' bse'l Diosen'
le'e. 7 Juan na' be'e di'll ke be'nnen' nsa'a
beni' na', nench byejle' yeolol be'nnach
ke'e. 8 Kere Juan na'n nak be'nnen' nsa'a
beni'n, badeze' di'll ke be'nnen' nsa'a beni'
ke yichjra'llda'o be'nnachen'. 9 Ba bllin lla
bra' beni' dan' nak dogarje, ba bra'n yell-
rio ni, nench wseni'n yichjra'llda'o noteze
be'nne.

10 Be'nnen' nzi'i Di'll ba zokze' yellrio
ni. La'kze Le'en bene' yellrion', be'nn ka'
lla'a yellrio ni, bi gokbe'e akre' noxhan'
nake'. 11 Gorje' radj be'nn wrall ke'e ka',
na' zan be'nn wrall ke'e ka', bi byejle' ake'
ke'e. 12 Bal akze' byejle' ake' ke'e, na' be'nn
ka' llonlira'll Le'en, bene' nench nak ake'
xhi'nn Dios. 13 Na' kere nnello nak ake'
xhi'nn Dios dan' gorj ake' ni't xaxhna' ake'
na'zen'. Na' lekze kere nak ake' xhi'nn
Dios, dan' bzorén to be'nn byio to no're
na' bzo xhi'nn ake'n, na' leska' kere dan'
go'ne be'nn byio so xhi'nne' na'n; zan dan'
benlira'll ake' Le'e na', na'llen' non Diosen'
leake' ka xhi'nne'.

14 Na' be'nnen' nzi'i Di'll gorje' goke'
be'nnach, na' bzorene' neto'. Na' bre'to'
nake' to be'nn za'k xhen kwis, le toze
Le'en nake' dogarje Xhi'nn Diosen', nl-
lie're' lli'o be'nnach, badzejnie're' lli'o di'll
li ke Diosen'. 15 Juan na' be'e di'll ke'e,
bne'e:

—Di'll ke be'nn nin' badia' kan' bnia'n:
“Be'nnen' za za'a, za'klle' ka nada', le ba
zokze Le'en kan' bi nna soa' nada'.”

16 Le'en nllie're' lli'o kwis yeolol lli'o
llonlira'll Le'e, zokze' llakrene' lli'o. 17 Le
da Moisésen' bzejnie're' ley ke Diosen'
da xozxta'ollo be'nn Israel ka', na' Jesu-
criston' be'nnen' bed na', badroe're nllie'
Diosen' lli'o be'nnach, na' badzejnie're'
lli'o di'll li ke Diosen'. 18 Nono zo be'nn
ba bre're' Diosen', toze Xhi'nne' ti'ch na',
be'nnen' nak dogarje Xhi'nn Dios be'nnen'
zeteze ze'e kwite', Le'en ba bzejnie're'
lli'o be'nnach, kan' nak yichjra'llda'o Xallo
Diosen'.

Juan be'nnen' bchoa be'nne nis be'e xti'll Jesúsen'
(Mt. 3:11-12; Mr. 1:7-8; Lc. 3:15-17)

19 Na' be'nn ka' llnebia' be'nn Israel ka'
lla'a Jerusalén na', bse'l ake' to chop bxoz
ka', na' ye bale be'nn gorje rao dialla da
Leví, be'nn llakrén bxoz ka', nench jannab
akre' Juan na' noxha le'e. 20 Na' golle' leake'
lixheje:

—Kere nada'n Criston' be'nnen' bexhllo
yeden'.

21 Na'll lle ake' le'e:

—¿Noxha rwe' cha'? ¿Rwe'n Elías be'nnen'
be'e xti'll Dios kana' cha'?

Na'll lle'e leake':

—Kere nadkza'n.

Na'll bnnab akre' le'e da yobre:

—¿Rwe'n nako' be'nnen' yedtixjwe' neto'
xti'll Dios cha'?

Na'll golle' leake':

—Kere nada'n.

22 Na'll bnnab akre' le'e da yobre:

—¿Noxha rwe' cha'? Nench yeto' be'nn
ka' bse'l neto' ka'. ¿Bixha nekzo' ke kwino'?

23 Na'll goll Juan na' leake':

—Nada'n naka' be'nn nne zillj to latj
dach, nia': “Lewasarj to nez li gan' te Xan-
llon'”, kan' bne da Isaías be'nnen' bdixjwe'
xti'll Diosen' kana'.

24 Na' be'nn ka' jak rao Juan na', be'nn
fariseo ake'n bse'l leake'.

25 Na'll lle ake' le'e:

—¿Bixchen llchoa'o be'nne nis, cha' bi
nako' Cristo, na' ni ke nakzo' Elías, na'
ni be'nnen' bexhto' yed yedye'e xti'll Dios
na'?

26 Na'll lle Juan na' leake':

—Nada' llchoa' be'nne nis, zan radjre
na', ba zo to be'nne bi nna gombia're.
27 Le'en za wroe'rawe' re', na' za'klle' ka
nada', na' dan' nake' be'nn za'k na', ni

ke za'kza' nada', ni jeze xhere' ke gak wlechja'.

28 Yeolol da kin' gok gan' nzi'i Betábara, dan' lli' chla' yeo Jordán gan' llchoa Juan na' be'nn ka' nis.

Jesúsen' nake' ka xhi'r da'o ba llot be'nn Israel ka' nench llazi'xhen Diosen' ke ake'

29 Na' bateyó bre'e Juan na', zej Jesúsen' gan' ze'e na', na'll lle Juan na' be'nn ka' nao le'en:

—Lewiá ke ganni za'a be'nnen' ba brej Diosen', nench yedke'e xto'l be'nnach. Be'nn nin' nake' ka xhi'r da'o ba llot lli'o be'nn Israel, nench llazi'xhen Diosen' ke xto'l-llo. 30 Ke Le'en bia'a di'll, bnia': "Be'nnen' za za'a za'klle' ka nada', na' Le'en ba zokze' ka bi nna soa' nada'." 31 Na' bi bnnezra' noxhan' nake', bixha Dios na' bzejnie're' nada', ke len na' za'a zadchoa' be'nne nis, nench nneze yeolol be'nn Israel ka' noxhan' nake'.

32 Leska' bne Juan na':

—Bre'ra' betj Spíritu ke Diosen' yebán', bllinen gan' zo Jesúsen'. Bllinen naken ka to plom da'o, na' baga'nnrenen Le'e. 33 Nada' bi gokbe'ra' cha' nake' be'nnen' bse'l Dios, Dios be'nnen' bse'l nada' llchoa' be'nne nis golle' nada': "Nna' re'kero' ka yetj Spíritu kia'n, na' yega'nnrenen be'nnen' ba nbeja' na'. Le le'en nake' be'nnen' wzo Spíritu kia'n lo yichjra'llda'o be'nne." 34 Na' ba bre'ra' ba gok kan' bne'e na', na'llen' lloa' di'll, be'nn nin' Xhi'nn Diosen'.

Be'nn nell ka' brej Jesúsen'

35 Bateyó da yobre zerén Juan na' ye chop be'nn ka' nao Le'en. 36 Ka bre're' bde Jesúsen', na'll lle'e be'nn ka':

—Lewiá ke be'nnen' bse'l Diosen', be'nn na'n nake' ka xhi'r da'o ban' llot lli'o be'nn Israel, nench llazi'xhen Diosen' da xhinnj ka' nonllo.

37 Na' be'nn chop ka' nao Juan na', ka ben akre' kan' bne'en, na'll zjakdoe' jannao ake' Jesúsen'. 38 Ka bayechj Jesúsen' llwie' nao ake' Le'en, na'll lle'e leake':

—¿Bixhan' lle'nere?

Na'll lle ake' Le'e:

—Rabí (lle'nen nen be'nn llzejnie' be'nne), ¿gaxhan' zo'o?

39 Na'll golle' leake':

—Lecho'o na' re'kere.

Na'll byejrén ake' Le'e, na'll bre'e akre' gan' zoe'n, na'll baga'nnrén ake' Le'e rao lla na', le ba nak ba wlle', ba llonen ka do lladá tap.

40 Na' be'nn chop ka' bzenay xti'll Juan na', bnao ake' Jesúsen', toe' re Andrés, bi'ch Simón Pedron'. 41 Na'll Andrés na', le jadirjte' bi bi'che'n re Simón na'. Na'll lle'e le'e:

—Ba ballayto' be'nnen' ne ake' Mesías. (Na' Mesías na' lle'nen nen Cristo.)

42 Na'll bche'e Andrésen' be'nn bi'che'n gan' zo Jesúsen'. Na' ka bre'e Jesúsen' Simón na', na'll lle'e le'e:

—Rwe'n Simón xhi'nn Jonás, rwe' wsi'to' Cefas. (Na' Cefas na' lle'nen nen Pedro.)

Jesúsen' breje' Felipen' ren Natanael

43 Bateyó bayej Jesúsen' Galilean', na' jadi're' Felipen', na' lle'e le'e:

—Cho' ren nada'.

44 Felipen' nake' be'nn yellen' nzi'i Betsaida gan' nak rall Andrésen', ren Pedro na'. 45 Na' Felipen' jawie' Natanaelen', na'll lle'e le'e:

—Ba bre'to' be'nnen' bzoj da Moisésen' xti'lle' le' leyen' kana', na' lekze xti'll Le'en bzoj be'nn ka' bdixjwe' xti'll Diosen' kana'. Le'en Jesús be'nn Nazaret, xhi'nn José.

46 Na'll Natanaelen' bne'e:

—¿Wllojrize da wen Nazareten' lla?

Na'll lle Felipen' le'e:

—Cho' ke re'ro'.

47 Ka bre'e Jesúsen' ba zej Natanaelen' gan' ze'e na', na'll bne'e:

—Ganna' za'a to be'nn nak dogarje be'nn Israel, ni ra't bi nake' be'nn wxhiye'e.

48 Ka bene Natanaelen' kan' ne Jesúsen', na'll lle'e Le'e:

—¿Akxha gok nombia'o nada'?

Na'll lle Jesúsen' le'e:

—Bre'ra' rwe' kan' ze'o xhan yay higon', kan' za nne Felipen' rwe'.

49 Na'll ne Natanaelen':

—Maestro, rwe'n nako' dogarje Xhi'nn Dios. Rwe'n nako' be'nnen' bexhto' yednnebia' rall-llo Israelen'.

50 Na'll lle Jesúsen' le'e:

—¿Dan' nia' bre'ra' rwe' xhan yay higo na'n, na'llen' llejle'o kia'? Za re'llro' da za'kll ye ra'te.

51 Leska' bne'e:

—Di'll li, di'll li nia' re': Nna' re're le' yebán' gan' zo Diosen' gaken ka to da

yarje, na' be'nn ka' nak angl ke'e ka', chep chetj ake' gan' zoa' nada'n Be'nn Gorj Radj Be'nnach.

2

To yel wachayna'a da gok yell gan' nzi'i Caná

1 Bayónn lla go't to yel wachayna'a yell gan' nzi'i Caná gan' nbane Galilea. Na' xhna' Jesúsen' byeje' gan' gok yel wachayna'n. 2 Na' leska' goxh ake' Jesúsen', na' ren be'nn ka' non Le'en txhen na'. 3 Na't babillkze xis uvan' lle'j ake' gan' llak lnnin', na'll xhna' Jesúsen' golle' Le'e:

—Billbi xis uva ke be'nn ka' de.

4 Na'll lle Jesúsen' le'e:

—¿Bixchen ne'o ka'? Rencha' bi nna llin lla wroe'rawa'n.

5 Na'll lle xhne'en be'nn ka' dá llwia bi da yallj rao lnni na':

—Legón kon bin' ne'e na'.

6 Na' zjazó xop ye's de yej, ga llga'a ake' nis da llonrén be'nn Israel ka' llin da llayib kwin ake' kon kan' llia le' ley na'. Na' toto ye's ka' lloll aken do chop chonn lle' nis. 7 Na'll goll Jesúsen' be'nn ka' dá llwia bi da yallj rao lnni na':

—Leyeslla'a nis lo ye's ka'.

Na'll bda'a ake'n nis balla'a akten. 8 Na'll lle'e leake':

—Lega'ch ra'ten', na' lewe'n be'nnen' nak rallna'a lnni na'.

Na'll ben ake' kan' bne'e na'. 9 Na' be'nnen' nak rallna'a lnnin' kon bnixe'n, na' bi nnezre' ga za'n, kon be'nn ka' dá llwia bi da ka' yallj rao lnni na'ze, nnez akre' nisen' bayak xis uvan', le leake'n go'ch ake' nisen'. Na' be'nnen' bnix len na', goxhe' be'nn byion' llchayna'n, 10 na'll lle'e le'e:

—Yeololte be'nn ka' llon lnnin', llde ake' xis uva cha'on ka zorao lnni na', na' kat ba we'j ake' da xhen, na'll zorao ake' llde ake' xis uva da bi naktek wen na'. Na't rwe' nza'yo' xis uva cha'on, llde'on nna'll ba llayoll lnnin'.

11 Ka'n ben Jesúsen' yell Canán' gan' nbane Galilean', goken yel wak nell dan' bene' nench broe're' nake' be'nn za'k xhen, na' benlira'll be'nn ka' non Le'e txhen na' Le'e.

12 Bde na', byeje' gan' nzi'i Capernaum ren xhne'e na', ren bi'che' ka', na' ren be'nn ka' non Le'e txhen na', na' na'ze go'y ake' to chop chonn lla.

Jesúsen' bachache' be'nn ka' llon ya'a lia' yoda'on

(Mt. 21:12-13; Mr. 11:15-18; Lc. 19:45-46)

13 Na' ba zo ga'l lnni Paskw ke be'nn Israel ka', na' byej Jesúsen' Jerusalén na'. 14 Ka blline' lia' yoda'o braon', be'nn zan zjalla'a llo't ake' no bell, no xhi're, no plom, ba llonrén ake' llin kat llayoe'xhen ake' Dios, na' zjalli' be'nn llcha'a ak mell. 15 Ka bre'e Jesúsen' kan' llaken, na' bene' to sot nench bachache' yeolol be'nn ka' zjalla'a lia' yoda'on, yeolol no bell ka' llo't ake'n, no xhi'r ka' ren be'nn ka' llcha'a mell ka', bese' xhmell ake'n rao yo, na' bllo'nne' gan' nkwa'a ake' xhmell ake'n. 16 Na'll golle' be'nn ka' llo't plomen':

—Leyechach yeolol ba ki ganni. Bi gonre ya'a rill Xa'n.

17 Na'll jadinra'll be'nn ka' non Le'e txhen na', kan' nyoj xti'll Diosen' gan' nen: "Dan' lli' yichja' kwis ke rillo'n za'kzia'."

18 Na' be'nn Israel ka' llasné ake':

—¿Bi yel wak wroe'ro' neto', nench chejle'to' ko'o za'ko' bachacho' be'nn ka'?

19 Na'll balli'i Jesúsen' xti'll ake'n, lle'e leake':

—Leyechinnjchek yoda'o ni, na' chonn llaze wayontia'n.

20 Na'll be'nn Israel ka', goll ake' Le'e:

—Xopayon (46) iz blle akre', ka ben ake' yoda'on. ¿Na' rwe' wayonchko'n chonn llaze?

21 Bixha Jesúsen' kwine'n bsa'kre' yoda'on bne'e ka', na' llake leake'n cha' yoda'o na'kzen' ne'e ka'. 22 Na' ka bllin lla babane' radj be'nn wat ka', be'nn ka' non Le'e txhen na', jadinra'll ake' kan' bne'en, na'll byejle' ake' xti'll Diosen' dan' nyoj ke'e na', leska' benlira'll ake' xti'll Jesúsen'.

Jesúsen' nnéztere' bi yo' lo yichjra'llda'o toto be'nnach

23 Na' chak zo Jesúsen' lnni Paskwn' Jerusalén na', be'nn zan bre'e akre' yel wak ka' bene'n, na'll byejle' ake' ke'e, nakse' be'nn bse'l Dios. 24 Bixha Jesúsen' bi gotra'llteke' radj be'nn ka', le nombie' yichjra'llda'o ake'n. 25 Bi byalljre' no ye Le'e bi xhbab yo' lo yichjra'llda'o be'nn ka'.

Kwinkze' nnezre' bin' yo' lo yichjra'llda'o toto be'nnach.

3

Jesúsen' ren Nicodemo

1 Bzo to be'nn fariseo be'nn golle Nicodemo. Goke' to be'nne wnebia' ke yell Israelen'. 2 Byeje' rao Jesúsen' tlle'lre, na' lle'e Le'e:

—Maestro, nnézeto' bse'l Diosen' rwe' nench wzejnie'ro' neto', le nono gak gon ka yel wak ka' llono'n, cha' bi zorén Diosen' le'e.

3 Na'll lle Jesúsen' le'e:

—Di'll li, di'll li nia' rwe', cha' non' bi yeyarje' ye to, bi gak re're' Diosen' gan' llnebie'n.

4 Na'll lle Nicodemon' le'e:

—¿Akxha gon to be'nne yeyarje' ye to, cha' ba nake' be'nn gore? ¿Waklle yeyoe' lo le'e xhne'en, na' yeyarje' ye to?

5 Na'll goll Jesúsen' le'e:

—Di'll li, di'll li nia' rwe', cha' non' bi yeyarje' ren nis, na' ren Spíritu ke Diosen', bi gak lljazoe' gan' zo Diosen' llnebie'. 6 Be'nn llarje' rao dialla be'nnach, lekze be'nnachkze le'e. Na' be'nn llarje' rao Spíritu ke Diosen', le'en de yel nban dan' lloe' Spíritun' le'e. 7 Bi yebanro' dan' bnia': "Llonen bien yeolol be'nne de yeyarje' ye to." 8 Kat llechj be', llechjen gateze, na' llenro' llolyoyen, na' bi nnezro' ga za'n, na' ni ke nnézzero' ga zejen. Ka'kzen' naken ke yeolol be'nn ka' llon Spíritu ke Diosen' nench llayarj ake' ye to da yobre.

9 Na'll lle Nicodemon' Le'e:

—¿Akxha gak kan' ne'o ni?

10 Na'll lle Jesúsen' le'e:

—Rwe' llzejnie'ro' be'nn Israel ka' xti'll Dios, ¿bi llejnie'ro' da ki? 11 Da li neto' llyixjwe'to' da nnézeto', na' lloe'to' di'll ke da ba bre'to', na' bi llejle're. 12 Ba bia'a di'll dan' llak yellrio ni, na' bi llejle're. ¿Akxha gakrize chejle're chenak nia' re' dan' llak yebá na'?

13 'Notno nna wayep yebán', toze nada' za'a yebán' naka' Be'nn Gorj Radj Be'nnach. 14 Kan' gok latj dachen' kana', kan' ben da Moisésen' to bel de ya cha'on nzi'i bronce, na' bde'eba' to le' yay, ka'n llaya'l gak wda'a ake' nada' to le' yay, nada' Be'nn Gorj Radj Be'nnach. 15 Ka'n gak kia' nench noteze be'nn gonlira'lle nada' bi kwiayie', na' ga't yel nban zejlikane ke'e.

Nllie' Diosen' be'nnach

16 'Ka'n nllie' Diosen' lli'o be'nnach, na'llen' bse'le' Xhi'nne' ti'chen' nench noteze be'nne gonlira'lle Le'e bi kwiayie', na' ga't yel nban zejlikane ke'e. 17 Diosen' bi bse'le' Xhi'nne'n yellrio ni, nench gone' da wsa'kzi' be'nnach, zan bse'le' Le'e nench yesre'e leake' rao da xhinnj ke ake'n.

18 'Noteze be'nne gonlira'll ake' Xhi'nn Dios be'nn ti'ch na', bi yellayrao ake' ke do'l ke ake'n, na' be'nn ka' bi gonlira'll ake' Le'e, ba nlloyen ke ake' sa'kzi' ake' ke chnare, le bi llonlira'll ake' Xhi'nn Dios be'nn ti'ch na'. 19 Kan' naken, ke be'nn ka' bi llonlira'll Xhi'nn Diosen', ba nlloyen ke ake', sa'kzi' ake' ke chnare, le ba bed Xhi'nn Diosen', nse'e beni' ke yichjra'llda'o be'nnach, bixha leake' na'n, llawé akllere' dan' nak da xcholen' kerke beni'n, le da ka' llon ake' na', naken da xhinnj. 20 Yeololte be'nn ka' llon da xhinnjen', llwie akre' beni' ke'en, na' bi llazra'll ake' wzenay ake' ke'e, nench ke wroe'rawe da xhinnj ka' llon ake'n. 21 Zan be'nn ka' llon kan' llia di'll li ke Diosen', llawé akre' lljabi'y ake' gan' nseni' beni' ke Diosen', len llroe'n zokze Diosen' llakrene' leake', nench llon ake' kan' llia di'll li ke'e na'.

Juan be'nnen' bchoa nis be'e di'll ke Jesúsen'

22 Bde na' byej Jesúsen' ren be'nn ka' non Le'e txhen na', yell da'o ka' zjalli' do gan' nbane Judean', na' chak zo ake' na', bchoe' be'nne nis. 23 Na' leska' bchoa Juan na' be'nn ak nis yell gan' nzi'i Enón dan' lli' kwitze Salim, le na' de nis xhen, na' jak be'nn ka' gan' bzoe'n nench bchoe' leake' nis. 24 Ka'n gok ka bi nna ko' ake' Juan na' rill ya.

25 Na' be'nn ka' nao Juan na', go'd di'll lwellj ake' ren be'nn Israel ka', akren' llaya'l gon be'nne nench yeyak ake' xhira'll rao Diosen'. 26 Na'll byej ake' rao Juan na', na' lle ake' le'e:

—Maestro, be'nnen' bzo ren rwe' ye chla' yeo Jordán na', be'nnen' lloe'o xti'll na', ba llchoe' be'nne nis, na' yeololze be'nne lljake' gan' zoe'n.

27 Na'll lle Juan na' leake':
—Bibi yedo'l be'nnachen' cha' bi we'e Diosen' len. 28 Nnézkzere kan' ba bnia'n, kere Cristo na', nada', be'nnen' bse'l Diosen' yednnebie' lli'o. Zan nada' naka' be'nn bse'l Dios nench blliarawa' badia' xti'lle'n. 29 Kat llak to yel wachayna'a, toze be'nn byio na' zi'i no'ren'. Na' be'nnen' nak txhen be'nn byion' llchayna'n zerene' le'e, llawere' ka nak llzenaye' kan' ne be'nnen' llchayna'n. Kan' llakra' nada', llawera' kwis. 30 Le Le'en llaya'l chejlle' gon be'nne Le'e xhen, na' nada' llaya'l yeyexja'.

Be'nn za'a gan' llia Dios

31 Leska' bne Juan na':
—Ka nak Criston' be'nnen' za'a gan' llia Diosen', Le'en nake' be'nn zaklle ka yeolol be'nne. Na' be'nnach nak be'nn ke yellrio nize, di'll da de yellrio ni lloe'. Na' be'nnen' za'a gan' llia Dios na', za'klle' ka yeolol be'nne. 32 Le'en lloe' di'll ke dan' ba bre're'n, na' di'll ke dan' ba benre' gan' llia Diosen', na' nono llzenay xti'lle'n. 33 Na' be'nnen' llzenay xti'll be'nnen' za'a yebá na', le'en llroe're' lloe' Diosen' di'll li. 34 Be'nnen' bse'l Diosen', lekze'n lloe' xti'll Diosen', le Spíritu ke Dios na' zerenen Le'e, na' kat Diosen' we'e Spíritu ke'en, bi llyise' ra't wejen. 35 Diosen' nllie're' Xhi'nne' Criston', na' ba bene' rallne'e yeolol bi da de ke'e. 36 Na' be'nn ka' llonlira'll Xhi'nn Diosen', de yel nban zejlikane ke ake', zan be'nn ka' bi llzenay ke Diosen', bibi yel nban ke be'nn ka' ga'te, le Dios na' gone' sa'kzi' ake' ke chnare.

4

Jesúsen' be'rene' to no'r Samaria di'lle

1 Na'll Jesúsen' gokbe're' ba bnneze be'nn fariseo ka', na' ne ake': be'nn zanll nao Jesúsen', na' be'nn zanlle llchoe' nis ka be'nn ka' llchoa Juan na' nis, 2 (la'kze kere kwin Jesúsen' bchoe' be'nn nis, be'nn ka' non Le'e txhen na', llchoa' ake' nis). 3 Na'll ka bnneze Jesúsen' ka', baze'e Judean' bayeje' Galilea.
4 Na' dekze de yedie' Samaria na'le. 5 Ka goken balline' to yell da nzi'i Sicar ga nbane Samaria, to yell da lli' kwitze gan' de yellrio dan' be'e da Jacoben' xhi'nne' Josén'. 6 Ganna' llia to bej da nake zitj kwis, dan' nzi'i Bej ke da Jacob. Ka do wawillen' ba lljaxa'ke Jesúsen' zayoe' nez, na' jallie' lloa' bejen'.
7 Ka bllin to no'r Samarian' lloa' bejen' zjaxie' nis. Na'll lle Jesúsen' le'e:
—Benn ra't nis ye'ja'.
8 Na' be'nn ka' non Le'e txhen na', zjake' lyell zjaxi'i ake' da gaorén ake' Le'e. 9 Na'll lle no'r Samarian' Le'e:
—¿Bixchen llnnabzero' nada' nis ye'jo', le be'nn Israel rwe', na' no'r Samaria nada'?
(Le be'nn Israel ka', bi llalwill lwellj ake' ren be'nn Samaria ka'.) 10 Na'll lle Jesúsen' Le'e:
—Nada' nia' ka': "Benn ra't nis ye'ja'", na' chenak llayakbe'ro' dan' lle'ne Diosen' gonne' rwe', na' wayakbe'ro' noxha nada', na' ba bnnabro' nada', na' benna' rwe' nis dan' llonn yel nban zejlikane chenake.
11 Na' no'ren' lle'e Le'e:
—Be'nne, bi no'xo' da ga'cho'n le nak bejen' zitj. ¿Gaxha si'o nis dan' llonn yel nban na', ne'o ka'? 12 ¿Llakro' za'kllo' ka da xozxta'ollo Jacoben', be'nnen' bkwa'nnrén neto' bej ni, gan' we'jrén xhi'nne' ka' nis, na' ren no bayi'x ke'e ka'?
13 Jesúsen' lle'e le'e:
—Noteze be'nne ye'j nis ke bej ni, dekze bilre' da yobre. 14 Na' noteze be'nne ye'je' nis dan' we'e nada', chras bill bilkzere', le dan' we'e nada'n gaken lo ra'llda'we' ka to latje ga llra' nis, nench ga't yel nban zejlikane ke'e.
15 Na'll lle no'ren' Le'e:
—Be'nne, bennchek nada' nisen' ne'o ka' nench bill yeda' yedxia'n gannite.
16 Na'll lle Jesúsen' le'e:
—Jalwill xhyi'o, na' darene' ganni.
17 Na'll lle'e Jesúsen':
—Notno xhyiwa' zo.
Na'll lle Jesúsen' le'e:
—Rennkzro' kan' bne'on nono xhyi'o zo, 18 le ga'y be'nn ba bzoreno', na' be'nnen' zoreno' nna', kere xhyi'on. Da li kan' bne'on.
19 Na'll lle no'ren' Le'e:
—Be'nne, llakzra' nakje'o to be'nne llayixjwe' bi da ne Dios. 20 Da xozxta'o neto' be'nne Samaria, bxenra'll ake' Diosen' rao ya'n zo ganni, na' re' nakre be'nn Israel, nere Jerusalén na'n llaya'l gonxhenlloe'.
21 Jesúsen' lle'e le'e:

—No're, byejle' kia', wllin lla kat bill yedre rao ya' nite, yedye'raore Xallo Diosen', ni Jerusalén na'. 22 Re' nakre be'nn Samaria bi nombia'ya'nnre Dios be'nnen' lloe'raoren'. Zan neto' be'nn Israel, nombia'to' Dios be'nnen' nxenra'llto'n, na' radjto' ni lloj to be'nn yebeje' be'nnach rao da xhinnj. 23 Wllin lla, na' nna' ba bllinen, kat be'nn gon Xallo Diosen' xhen dogarje, na' we'rao ake' Le'e kone yel wak ke Spíritu ke'en, na' we'rao ake' Le'e kan' llaya'le, le Xallo Diosen' llayirje' be'nne we'rao Le'e ki. 24 Diosen' nake' Spíritu, na'llen' be'nn ka' we'rao Le'en, llaya'l we'rao ake' Le'e kan' llaya'le kone Spíritu ke'e na'kze.

25 Na'll lle no'ren' Le'e:

—Nnezra' wed be'nn ba brej Diosen' be'nnen' nzi'i Mesías, Le'en Cristo, na' kate yede' na', yedzejnie're' lli'o yeolol da ki.

26 Na'll lle Jesúsen' le'e:

—Nada' naka' be'nnen' ne'o ka', na' lloe'rena' rwe' di'lle.

27 Nna lloe'rente Jesúsen' no'ren' di'll ka', ka ballindo be'nn ka' non Le'e txhen na' lloa' bejen'. Na' babán akre' lloe'rene' to no're di'lle, na' bitbi goll akse' Le'e bi di'llen' lloe'rene' no'ren', na' bixchen lloe'renze' le'e di'lle. 28 Na'll bkwa'nn lle' nis ke no'ren' na'ze, na' bayeje' yellen' jayelle' be'nn wrall ke'e ka':

29 —Lecho'ke wiare to be'nn ba golle' nada' yeolol da ba bena'. ¿Kere Le'en Criston' lla, be'nnen' ne ake' yeden'?

30 Na'll bllachdo ake' yellen' zjake' gan' lli' Jesúsen'. 31 Na' chak zayej no'ren', be'nn ka' non Jesúsen' txhen na', lla'tyoe akre' Le'e, lle ake' Le'e:

—Maestro, bdao.

32 Na'll lle'e leake':

—De to yel wao kia' da bi nna gombia're.

33 Na'll lle lwellj ake':

—¿Kere no ba badwa'rize da bdawe'n lla?

34 Na'll lle Jesúsen' leake':

—Yel wao kia'n naken gona' kan' llazra'll Diosen', be'nnen' bse'l nada' nench gak yeolol da zera'lle'. 35 Re' nere: "Nna dell ye tap be'o yedop dan' gozllon'." Na' nada' nia', lewiá ke dan' naz ake' rao yellrio, ba byechen ba lle'nen yedopen. 36 Be'nn llon ka be'nn llon wrap, ba llone' llin nench ga't yel nban zejlikane ke be'nn llzenay xti'll Diosen'. Na' be'nn ka' llyixjwe' xti'll Diosen', na' rente be'nn ka' llon nench wzenay be'nn xti'lle' na', nni't ake' txhen nbaraz. 37 Di'll ni naken da li nen: "Be'nn yobre llaz na', na' be'nn yobre llarape." 38 Ba llse'la' re' lljarapre gan' bi gozre, le re' gonre wzenay be'nne xti'll Diosen' dan' ba bdixjwe' be'nn yobre.

39 Na' be'nn Samaria ka', zane' benlira'll Jesúsen' dan' ben akre' bne no'ren': "Ba golle' nada' yeolol da ba bena'." 40 Na'llen' bllin be'nn Samaria ka' gan' lli' Jesúsen', na' go'tyoe akre' Le'e yega'nnrene' leake', na'll baga'nnrene' leake' chop lla. 41 Na' be'nn zanlle benlira'll Jesúsen' ka ben akre' di'll da ka' be'rene' leake'n. 42 Na'll lle ake' no'ren':

—Ba byejle'to' na', kere dan' béneto' xti'llo' na'zen', ba bénkzeto' lloe' kwine' di'lle, na' ba bnnézeto' Le'en Criston' be'nnen' yesrá be'nn ka' lla'a yellrio.

Jesúsen' bayone' to xhi'nn be'nn wnebia'

43 Ka gok chop lla na', baza'a Jesúsen' Samarian' zjayake' Galilean'. 44 Kwinkze Jesúsen' ba be'e di'll ne'e, noteze be'nne llyixjwe' bi da ne Diosen', bi llap be'nn wrall ke'e ka' le'e bara'nne. 45 Ka ballín ake' Galilean', be'nn yell ka' bareb ake' Jesúsen', le ba bre'e akre' yeolol da wen na' bene' rao lnni Jerusalén na', le renkze leake'n jake' lnnin'.

46 Na' bayej Jesúsen' da yobre yell Caná, dan' lli' gan' nbane Galilean' gan' bene' bayak nisen' xis uva, na' yell Capernaum na', bzo to be'nn non reyen' rallne'e yel llnebia', na' llak xhi'nne'n yillwe'. 47 Ka benre' ba bllin Jesúsen' Galilean' zaze'e Judea, na'll byeje' jelle' Jesúsen' cheje' ll-jayene' xhi'nne'n, le ba lle'nen goten lebe'. 48 Na'll lle Jesúsen' le'e:

—Chenak bi llre're yel wak kia'n, bi chejle're kia'.

49 Na'll lle be'nnen' Le'e:

—Be'nne, yo'kero' chaga bi nna gat xhi'nna'n.

50 Na'll lle Jesúsen' le'e:

—Bayejdo, bi gat xhi'nno'n.

Na'll byejle' kan' goll Jesúsen' le'e, na'll baze'e. 51 Ye ra'tz yelline' na'n, kat jatil be'nn wen llin ke'e ka' le'e, na'll lle ake' le'e:

—Ba bayakte xhi'nno'n.

52 Na'll bnnabre' leake' ka do bi hor bzo-
rao bache'be', na'll lle ake' le'e:
—Neje lladá to bde wawill, ballachbe' da
lan'.
53 Na'll llakre' ka hor na'kzen' goll
Jesúsen' le'e bi gatbe'. Na'll benlira'lle'
Jesúsen', le'e na', ren yeolol be'nn ka' lla'a
rille' na'.
54 Da ni yel wak wllopen' ben Jesúsen'
kan' zaze'e Judean', na' balline' Galilean'.

5

Jesúsen' bayone' to be'nn nat chla' nia'ne'e

1 Bde na' gok ye to lnni ke be'nn Israel
ka', na' byej Jesúsen' Jerusalén na'. 2 Kwitze
gan' zo reyj ke ze'e dan' nechj yell na', dan'
nzi'i Reyj ke Xhi're, ga llia to ga yoll nis
da nzi'i Betesda, na' zjazé ga'y lchir nkwe'j
kwite gan' yoll nis na'. 3 Na' be'nn zan
be'nn we'e, zjadé ake' lo lchir ka', no be'nn
lchol, no be'nn nxhinnj nia', no be'nn nat
nia'na'a ake', zjadé ake' bexh ake' batkren'
chas nisen'. 4 Le twej twejze kat lletj to
angl, na' llte'e nisen', na' be'nn nellen'
llado'l cho' lo nisen' llayoll llta anglen' len
na', llayakte' biteze yillwe' da llake'. 5 Na'
de to be'nn ba gok chi'nchonnalloa (38) iz
llake' yillwe'. 6 Na' bre'e Jesúsen' le'e, na'
gokbe're' ba gok scha de'e ka', na'll lle'e
le'e:
—¿Lle'nro' wayako'?
7 Na'll lle'e Jesúsen':
—Nono llra' ko' nada' lo nisen' katen'
dan na'. Na' chak zya' na', le lldedote be'nn
yobre lletje' lo nisen' llaga'nntia' ka'ze.
8 Na'll lle Jesúsen' le'e:
—Byas na' batob gan' xhoa'on, na' badá.
9 Na'll le bayakte be'nnen', na' bazie' gan'
bxhoe'n, na' bzorao bade'e. Na' goken to
lla nba'nne ka bi de latj gon be'nn Israel ka'
llin. 10 Na' be'nn wnebia' ke be'nn Israel
ka', lle ake' be'nnen' bayaken':
—Lla nba'nn nna', bi de lsens yeyoa'o
gan' bxhoa'on.
11 Na'll lle be'nnen' leake':
—Be'nnen' bayón nada' Le'en goll nada':
“Batob gan' xhoa'o na' badá.”
12 Na'll lle ake' le'e:
—¿Noxhan' gollze rwe' ka': “Batob gan'
xhoa'o, na' badá”?
13 Na' be'nnen' bayaken', bi nnezre' non'
bayón le'e, le Jesúsen' to banitze' radj be'nn
zan ka'. 14 Bdere badil Jesúsen' be'nnen'
bayak lo lchir yoda'o braon', na' lle'e le'e:
—Ba bayako' nna', llaya'l kwej yichjo'
bill gono' da xhinnj, nench ke gak ye to da
zi'llore ko'o.
15 Na'll baza'doe' jayelle' be'nn Israel ka',
Jesús na'n bayón le'e. 16 Na'll be'nn Israel
ka', bzorao blle'nao ake' Jesúsen', na' llayir-
jla'll ake' akre gon ake' got ake' Le'e dan'
llone' yel wak ka' lla nba'nne, kat bi de
lsens gon be'nn Israel ka' llin. 17 Na'll lle
Jesúsen' leake':
—Xa'n zokze' llaraltezre', leska'kze
nada'.
18 Na'll llayirjla'll ake' akre gon ake'
nench got ake' Jesúsen', kere ni ke dan' bi
llone' kan' ne ley na', gan' llwa'len ke lla
nba'nne na'zen'; dan' bne'e Diosen' nake'
Xe'e, dan' zejen toze ka za'ke' ren Diosen'.

Yel llnebia' dan' nap Xhi'nn Diosen'

19 Jesúsen' lle'e leake':
—Di'll li, di'll li nia' re': Bibi llak gona' to
wrazza', kon da llre'ra' llon Xa' na'n, len na'
llona' le naka' Xhi'nne'. 20 Le Xa'n nllie're'
Xhi'nne', na'llen' llroe're' nada' yeolol dan'
llone'n, na' wroe're' nada' da za'klle ka
da ki gone' nench yebánere. 21 Kan' llon
Xa' Diosen' llasbane' be'nne radj be'nn wat
ka', ka'kzen' llona' nada' naka' Xhi'nne',
lloa' yel nban ke noteze be'nne llbeja'
nench ga't yel nban ke ake'. 22 Na' Xa'n bi
llchoybie' ke to be'nn nape' do'le, zan ba
bene' rallna' wchoybia' ke yeolol be'nnach
cha' non' nap do'le. 23 Xa'n lle'nre' yeolol
be'nne gone' nada' xhen, na' lekze ka'n
llona' Le'e xhen, na' be'nn bi llone' nada'
xhen, Xa' Dios na'kzen' bi llone' xhen le
Le'en bse'l nada'.
24 'Di'll li, di'll li nia' re', kan' zjazén
na': Be'nn llzenay xti'lla'n, na' llonlira'lle'
Dios be'nnen' bse'l nada', de yel nban ze-
jlikane ke'e, na' bi sa'kzi' ake' chras. Na'
bill nak ake' ka be'nn wat lo yichjra'llda'o
ake'n, le ba bakobe' yichjra'llda'o ake'n
dan' ba llonlira'll ake' Le'en. 25 Di'll li,
di'll li nia' re': Wllin lla kat be'nn ka'
nat yichjra'llda'o ake'n, yen akre' xti'lla'n
naka' Xhi'nn Dios, na' be'nn wzenay kia',
wa't yel nban zejlikane ke ake', na' ka'n

ba bzorao llak nna'. 26 Xa' Diosen' nse'e
yel nban zejlikane, na' leska' bene' nench
nada' nsa'a yel nban zejlikane, le Xhi'nne'
nada'. 27 Na' leska' ba benne' nada' yel
llnebia' nench nnezra' non' nap do'le, le
Le'en bse'le' nada' naka' Be'nn Gorj Radj
Be'nnach. 28 Na' bi yebánere kan' nia' ni, le
wllin lla kat yeolol be'nn wat lla'a lo ba, yen
akre' katen' yelwill ake'. 29 Na' be'nn ka'
ben da wen chak bzo ake' yellrio ni, yebán
ake', na' ban ake' ke chnare, na' be'nn
ka' ben da xhinnj chak bzo ake' yellrio ni,
yebán ake' sa'kzi' ake' ke chnare.

Jesúsen' broe're' nape' yel wak

30 'Bibi gak gona' to wraza'. Le llzenaya'
bi dan' ne Xa'n, nench ka' llona' yel koxchis
ke be'nnach. Na' dan' nia' gak ke toto
be'nne lekze da llaya'l gaken, le kere nia'
kon da lle'nra' nada' gaken, kon ka dan' ne
Xa' na'n gak, be'nnen' bse'l nada'. 31 Cha'
to wraza' lloa' xti'll kwina', bi naken to da
chejle're. 32 Zan be'nn yobre lloe' di'll li
noxhan' naka', na' nnezra' dan' lloe' kia'n
naken da li. 33 Na' ba bse'lre be'nne rao
Juan na', nench jannabre' le'e akren' nak
kia'n, na' be'rén Juan na' re' di'll li noxha
nada'. 34 Zan nada' bi yalljra' ni to di'll da
we'e be'nnach kia', kon da kizen' nia' re'
nench chejle're kia' nench yesrá Diosen'
re' rao da xhinnjen'. 35 Juan na' goke' ka
to yi' da llseni' da xhen dan' bzejnie're'
re' ke Diosen', na' choll da'on bawere dan'
bzejnie're' re'n. 36 Na' de to da lloe' xti'lla'n
da za'klle ka di'll dan' lloe' Juan na' kia':
llona' yeolol da ba bro' Xa'n rallna' gona',
na' da ka' llona'n lloe'n di'll, le Xa' na'n
bse'l nada'. 37 Na' Xa', be'nnen' bse'l nada'n
leska' lloe' xti'lla', la'kze bi nna yénere kan'
ne'en, na' bi nna re're kan' nake' na'. 38 Na'
bi nna cho' xti'lle'n lo yichjra'llda'ore, le
bi llonlira'llre nada' naka' be'nn bse'l Le'e.
39 Lewsedya'nn xti'll Diosen', le nnézere
nsa'n yel nban zejlikane. Na' len na' lloe'n
di'll li kia'n. 40 Na' re' bi lle'nere gonlira'llre
nada' nench ga't yel nban zejlikane keré.

41 'Ka nak nada' bi llyalljra' nne be'nnach
kia' naka' be'nn za'ke. 42 Na' nada' nombia'
re', na' nnezra' bi nllie're Diosen'. 43 Xa'n
bse'l nada' llona' kon da ne'e, na' bi llejle're
kia'. Na' kat za'k be'nn llon ake' ka da
llarjla'll akze', lere'n llejle're. 44 ¿Akxha gak
chejle're kia' nada'n? Le llawere yeyoe'rao
be'nne re', bi llazra'llre gonre nench toze
Dios na' nne'e llonre wen. 45 Na' bi gonre
xhbab cha' nada'n ll-lliayi'lla' re' rao Xa'n.
Da Moisés na'n ll-lliayi'lle' re' rawe'n, le
llsedre kwis dan' bzoje'n llákere zore wen
rao Dios. 46 Chenak re' llejle're xti'll da
Moisésen', kia' nadkza'n llejle're chet ka', le
xti'lla' nada'n bzoje'. 47 Na' cha' bi llejle're
dan' bzoje' na', ¿akxha gonre chejle're dan'
llepa' re' na'?

6

Jesúsen' bwawe' ga'y mir be'nne (Mt. 14:13-21; Mr. 6:30-44; Lc. 9:10-17)

1 Bde gok ka', byej Jesúsen' ye chla'
nisda'o Galilean'. Na' nisda'on leska' nzi'n
nisda'o Tiberias. 2 Na' be'nn zan nao
Jesúsen' dan' ba bre'e akre' yel wak dan'
llone' llayone' be'nn we'e ka'. 3 Na' byep
Jesúsen' to rao ya' ren be'nn ka' non Le'e
txhen na', jache'rene' leake'. 4 Na' ba zo rez
ga'le lnni paskw ke be'nn Israel ka'. 5 Na'
ka bwia Jesúsen' be'nn zan ba nao ak Le'e,
na'll golle' Felipen':

—¿Gaxha si'llo da gao yeolol be'nn ki?

6 Bne'e ka' nara'chek bi ne Felipen', le
nnezkze Le'en akren' gone'. 7 Na'll lle Fe-
lipen' Le'e:

—Chop gayoa (200) mell dan' nzi'i
denario yet xtir, kere waken ni ra't wejen
bi yellel ake'.

8 Na' ye to be'nn non Jesúsen' txhen re'e
Andrés, nake' be'nn bi'ch Simón Pedro. Na'
Andrés na' lle'e Le'e:

9 —Ganni ze to bida'o, no'xbe' ga'y yet
xtir kebe' da nak de yezj dan' nzi'i cebada,
na' ye chop belya'. Kere bi de gon da ki ke
be'nn zan ki lla'a ganni.

10 Na'll lle Jesúsen' be'nn ke'e ka' non Le'e
txhen na':

—Leyé yeolol be'nn ka' kwe' ake'.

Na' ganna' de yix dak, na'll blle' be'nn ka'
rao yixen', nak ake' ka do ga'y mir be'nn
byio. 11 Na'll bxhi'i Jesúsen' yet xtir ka', be'e
yel llioxken ke Dios. Bayoll na', be'en be'nn
ka' non Le'e txhen na', na' be'nn ka' bdislas
ake'n rao be'nn ka' zjalli' na'. Na' leska'
bene' kone belya' ka', na' be'e totoe' kon ka
berj akre' bdao ake'. 12 Na' bayoll badao

ake' na', na'll lle'e be'nn ka' non Le'e txhen na':
—Leyetop da ka' baga'nn ye ra't wejen nench bitbi kwiayi'.
13 Na'll batop be'nn ka' da la'o ka' baga'nnen', na' goken ye chllinn (12) llom dan' baga'nn rao yet xtir ga'y ka', dan' ben ake' de yezj dan' nzi'i cebada. 14 Ka bre'e be'nn ka' yel wak dan' bene'n, na'll ne ake':
—Da li ya'nne be'nn nin' nak be'nnen' bexhllo yedtixjwe' lli'o xti'll Diosen' yellrio ni.
15 Ka gokbe'e Jesúsen' ba ze be'nn ka' wche'e ake' Le'e nench gon ake' Le'e rey ke ake', na'll baze'e, na' byeje' ya' da'on toze'.

Jesúsen' bze'e rao nisda'on (Mt. 14:22-27; Mr. 6:45-52)

16 Ka gol na', jayak be'nn ka' non Le'e txhen lloa' nisda'on. 17 Na'll bayo' ake' to lo barco lljayake' gan' nzi'i Capernaum. Ba nak ba gol, na' bi nna yellín Jesúsen'. 18 Na' bzorao llechj be' rao nisda'on, na'll llas yitjen. 19 Na' ka bexte zjayake'n ba bago' ake' nez lo barcon' rao nisda'on, ka bre'e akre' ba zaza'a Jesúsen' zaze'e rao nisen' to kwit barcon', na'll blleb ake'. 20 Na'll lle'e leake':
—Nada'n, bi llebre.
21 Na'll llawé akre' kwis, bago' ake' Le'e lo barcon'. Ye chollze le ballín akte' rao yo bill lloa' nisda'on gan' zjayake'n.

Be'nn zan llayirj ake' Jesúsen'

22 Na' bateyó na', be'nn zan baga'nn chla' lloa' nisda'o na'ze, gokbe'e akre' nono Jesúsen' zejrén, na' gokbe'e akre' billbi barco yobre llasdá, toze dan' zayo' be'nn ka' non Le'e txhen na'ze, na' bnnez akre' bi zayo' ren Jesúsen' leake' lo barco na'. 23 Kat le ballinte barco da zaya'k yellen' nzi'i Tiberias kwitze gan' bdao ake' yet xtir, dan' gan' bayoll be'e Xanllo Jesúsen' yel llioxken ke Dios. 24 Na' ka gokbe'e akre' nono Jesúsen' zerén leake' gan' lla'a ake' na', na'll balla'a ake' lo barcon' jayake' Capernaum nench bayirj ake' Jesúsen' do na'.

Yet xtir dan' lloe' be'nne yel nban zejlikane

25 Na'll ka ballele be'nn zan ka' Jesúsen' ye chla' nisda'on, na'll lle ake' Le'e:
—Maestro, ¿batkre bayedo' ganni?
26 Na'll lle Jesúsen' leake':
—Di'll li, di'll li nia' re', llayirjre nada' le dan' bdaore kon ka bérjere na'n, kere llayirjre nada' ni ke da ka' bre're yel wak ka' dan' llona' na'n. 27 Bi llaya'l ko' yichjre ga't da ye'j gaore, leko' yichjre ga't da gonn yel nban zejlikane keré. Nada' Be'nnen' Gorj Radj Be'nnach, gonna' to da ye'j gaore, nench ga't yel nban zejlikane keré. Le len na', ba bro' Xa' Diosen' lo na' gonna' re'.
28 Na'll lle ake' Le'e:
—¿Bixhan' llaya'l gonto' na', nench gonto' dan' llazra'll Diosen'?
29 Na'll lle Jesúsen' leake':
—Da nin' llaya'l gonre, na'llen' yewé Diosen', gonlira'llre nada' naka' be'nn bse'l Le'e.
30 Na'll lle ake' Jesúsen':
—¿Bixha yel wak gonkzo' chet ka', na'll gonlira'llto' rwe'? ¿Bi gono'? 31 Le da xozxta'ollo ka', bdao ake' yet da'o dan' nzi'i maná, chak bzo ake' latj dachen', na' nyoj xti'll Diosen' ke ake' llian: "Yet xtir da za'a yebán' be'e leake' bdao ake'."
32 Na'll lle Jesúsen' leake':
—Di'll li, di'll li nia' re': Kere da Moisés na'n be'e da xozxta'ollo ka' yet xtiren', Xa' Dios na'kzen' be'en leake'. Na' Le'en llonne' re' yet xtiren' dan' za'a yebá gan' zoe' na'. 33 Na' dan' za'a yebá na', betjen yellrio ni, na' lloe'n yel nban ke noteze be'nn gao len.
34 Na'll lle ake' Le'e:
—Xanto', bennchga neto' yeo lla yet xtiren' ne'o ka'.
35 Na'll lle Jesúsen' leake':
—Nada'n naka' yet xtir dan' lloe' be'nn yel nban zejlikane. Na' noteze be'nn wzenay kia' bill tone', na' be'nn gonlira'll nada', bill bilre' nis chras. 36 Na' ba bnekza' re', la'kze ba bre're nada', na' bi llonlira'llre nada'. 37 Yeololte be'nn kwej Xa'n nench gak ake' nada' txhen, ll-llin lla gonlira'll ake' nada', na' noteze be'nne ye'nre' gonlira'lle' nada', bi wkwase' ka'le. 38 Nada' betja' yebá za'a yellrio ni, kere nench gona' ka nen kia' nada'n, kon kan' ne Xa' be'nnen' bse'l nada' na'n gona'. 39 Le'en lle'nre' bi wa'a latje kweyi' ni to be'nn ba breje', nench gak ake' nada' txhen. Na' kat llin lla te ke yellrio ni, kana'

yesbán ake' radj be'nn wat ka', cha' ba got ake'. 40 Xa'n lle'nre' yeolol be'nn ka' gonlira'll ake' nada', we'e ake' yel nban zejlikane, na' nada' yesbán ake' radj be'nn wat ka', cha' ba got ake' kat llin lla te ke yellrio ni.

41 Be'nn zan be'nn Israel ka', bchach ake' dan' bne Jesúsen' ka': "Nada' naka' yet xtir dan' betj yebá." 42 Na' wasné ake':

—¿Kere be'nn nin' Jesús, xhi'nn José lla? Nombia'kzllo xaxhna' be'nnen'. ¿Bi di'llen' lloe' ne'e, ze'e yebá, na' betje' yellrio?

43 Na'll lle Jesúsen' leake':

—Bi wchachre kia'. 44 Notno gak gonlira'll nada', cha' Xa' be'nnen' bse'l nada', bi gakrene' leake' gonlira'll ake' nada', na' kat llin lla te ke yellrio ni, yesbana' leake' cha' ba got ake'. 45 Le gan' bzoj be'nn ka' be'e xti'll Diosen' kana' nen: "Yeolole', Diosen' wroe' wsedre' leake'." Na' yeolole' nneze kan' ne Xa'n, na' wzenay ake' nench gon ake' kan' ne'e na', leska' gonlira'll ake' nada'.

46 'Nono be'nn nna re'e Xa'n. Toze nada' ba bre're' le gan' zoe' na'n za'a. 47 Di'll li, di'll li nia' re': Be'nn gonlira'll nada', de yel nban zejlikane ke ake'. 48 Nada' naka' yet xtir dan' lloe' be'nne yel nban zejlikane ke ake'. 49 Da xozxta'ollo ka', la'kze bdao ake' yel wao da nzi'i maná chak bzo ake' latj dachen', na' yeololte' dekz de wasa'te ka bllin lla ke ake'. 50 Nada' lloa' di'll ke to yet xtir da za'a yebá, na' be'nn gao len bi gate'. 51 Nada'n naka' yet xtir da za'a yebán' dan' nsa'a yel nban zejlikane. Be'nn gao yet xtiren', wbane' ke chnare. Na' yet xtir dan' we'e ake'n nench ga't yel nban ke be'nnach, naken kwerp kia'n.

52 Na'll llaschach be'nn Israel ka' llasné ake':

—¿Akxha gone' gonne' kwerp ke'en gaollon, neze' ka'?

53 Na'll lle Jesúsen' leake':

—Di'll li, di'll li nia' re': Nada' Be'nnen' Gorj Radj Be'nnach, cha' bi gaore kwerp kia'n, na' cha' bi ye'jre xchena'n, bibi yel nban zejlikane de keré chet ka'. 54 Be'nn ka' gao ake' kwerp kia'n, na' ye'j ake' xchena'n, ke chnare de yel nban ke be'nn ka', la'kze cha' ba wasa't ake', kat te ke yellrio ni, wasbana' leake' radj be'nn wat ka'. 55 Le kwerp kia'n naken dogarje yel wao, na' xchena'n naken dogarje da ye'jre. 56 Be'nn ka' llasa'o ake' kwerp kia'n, na' llase'je' xchena'n, de yel nban zejlikane ke be'nn ka', na' nak ake' nada' txhen, leska' nada' nak akse' txhen. 57 Xa' Diosen' bse'le' nada', na' Le'en nape' yel nban na', na' de yel nban kia' dan' naka' toze ren Le'e. Na' ka'kze gak ke be'nn gao kwerp kia'n, so ake' ke chnare, le gak ake' nada' txhen. 58 Kwerp kia'n naken yet xtir da za'a yebá, bi naken ka dan' bdao da xozxta'ollo ka' kana' latj dachen', le be'nn bdao len dekze de got ake'. Na' be'nn gao yet xtir dan' nia' nada' ka', ke chnare so ake'.

59 Jesúsen' broe' bsedre' da ki lo yoda'o ke be'nn Israel ka' gan' nzi'i Capernaum.

Xti'll Jesúsen' lloe'n yel nban zejlikane ke be'nn wzenay len

60 Na' zan be'nn ka' zjanao Jesúsen', ka ben akre' da ka' llzejnie're' leake'n, na'll ne ake':

—Bni' xhen naken gonllo dan' llzejnie're'n. ¿Noxha gakrize gon kan' ne'e na'?

61 Gokbe'e Jesúsen' llasnné ake' ke dan' bzejnie're' leake' da ka', na'll lle'e leake':

—¿Bi llazra'llre da ka' golla' re' na'n? 62 ¿Akxha nnere kat re're nada' yeyepa' yebá gan' bzoa' kana', nada' Be'nnen' Gorj Radj Be'nnach? 63 Spíritu ke Diosen' lloe'n yel nban ke be'nnach, na' kwerpen' bi gak gonen ka'. Di'll dan' ba be'rena' re', naken di'll da lloe' Spíritun', na' nsa'n yel nban. 64 Bixha nna ni't bale re', bi llejle're kia'.

Ka' bne Jesúsen' le kate na', gokbe're' nore be'nn ka' llejle' ke'en, na' noren' wde Le'e rao be'nn ka' llwie Le'e na'. 65 Na'll bne Jesúsen':

—Ke len na', ba bnia' nono gak gonlira'lle nada', cha' bi gakrén Xa' Diosen' le'e nench gonlira'lle' nada'.

66 Bayoll bzejnie' Jesúsen' leake' da ka', zan be'nn ka' llzenay xti'lle'n, brej yichj ake' bill bnao ake' Le'e. 67 Na'll bnnabe Jesúsen' be'nn chllinn ka' (12) breje' nao Le'en:

—¿Ren re' lle'nere wayejre?

68 Na'll lle Simón Pedron' Le'e:

—Xanto', nollno za'k wzenayto' ke'e. Tozo' rwe'n lloe'o di'll da lloe' yel nban ke be'nn llzenay len. 69 Neto' llonlira'llto'

rwe', na' nnézeto' nako' Cristo, na' nako' dogarje Xhi'nn Dios be'nnen' zo ke chnare.
70 Na'll lle Jesúsen' leake':
—Ba breja' re' chllinnre nnaore nada', na' to re' rao chllinn na', llzenayre ke daxi'on.
71 Kan' bne'e ke Judas Iscarioten' xhi'nn be'nnen' re Simón, le ba nnezre', le'en wdie' Le'e rao na'a be'nn ka' llwie Le'en, la'kze nake' be'nn ren rao be'nn chllinn ka'.

7

Be'nn ka' nak be'nn bi'ch Jesúsen' bi benlira'll ake' Le'e

1 Bde na', bdakze Jesúsen' broe' bsedre' be'nn ka' do gan' nbane Galilean'. Bill gokra'lle' chejlle' gan' nzi'i Judean', le be'nn Israel ka' lla'a na', llayirj ake' akre gon ake' got ake' Le'e. 2 Na' ba zo rez ga'le lnni ke be'nn Israel ka', dan' llon ake' nench lljadinra'll ake' kan' bzo ake' yo' de yixh kana'. 3 Na' be'nn ka' nak be'nn bi'ch Jesúsen', lle ake' Le'e:
—Bi yega'nno' ganni, byej Judea na'le nench be'nn ka' llzenay ko'on, re'e akre' yel wak ka' llono'n. 4 Noteze be'nn cha' lle'nre' gombia' be'nn ka' le'e nake' to be'nn za'k, bi gone' yel wak nga'chze. Cha' da li llono' yel wak, benen rao yeolol be'nne, na'll re'e akre' dan' llono'.
5 Ka'n bne be'nn ka' nak be'nn bi'ch Jesúsen', le ni leake' bi llejle' ake' ke Jesúsen'. 6 Na'll lle Jesúsen' leake':
—Bi nna llin lla cha'a, zan re' wakse batteze chejre. 7 Be'nn ka' bi nombia' Dios bi gak wie akre' re', zan llwie akre' nada', le llroe'ra' da xhinnj ka' llon ake'n. 8 Lechej lnnin'. Zan bi sa'a nada', le bi nna llin lla kia'.
9 Bayoll golle' leake' ka', na' go'ye' Galilea na'ze.

Jesúsen' byeje' Jerusalén gan' llak lnni

10 Bde bza'a bi'che' ka' zjake' lnnin', na'll bza'a Jesúsen', de nga'chze byeje'. 11 Na' be'nn wnebia' ke be'nn Israel ka' lla'a na', llayirj ake' Le'e rao lnnin' llasné ake':
—¿Gaxha dá be'nnen' do ni?
12 Na' be'nn ka' bllay rao lnnin', lloe' ake' di'll llillize ke'e, na' biteze bne totoe'. Bale ne: "Wa be'nn wen nake'", na' ye bale ne: "Bi nake' be'nn wen, ziye'ze be'nnen' de'e."
13 Na'll llillize lloe' ake' di'llen', le yeololze be'nne lleb ake' bi gone be'nn wnebia' ka' leake', cha' yen akre' lloe' ake' xti'll Jesús na'.
14 Na' ka do achje lnni na'n, kate byej Jesúsen' lo lchir yoda'o brao ke be'nn Israel ka', na' bzorawe' llroe' llsedre' leake'.
15 Na'll babane be'nn wnebia' ka', llasné ake':
—¿Akxha llaken da zan da nneze be'nnen'? Rencha' kere bi nzede'n.
16 Na'll lle Jesúsen' leake':
—Dan' llroe' llsedra' ni, kere xhbab kia'n, xhbab ke be'nnen' bse'l nada'n.
17 Noteze be'nne gakra'lle gone' kan' lle'ne Dios be'nnen' bse'l nada'n, wayakbe'kzere' cha' dan' llroe' llsedra'n naken ke Dios o cha' naken da llarjla'lla' nadza'. 18 Kate to be'nn llroe' llsedre' xhbab kekze', llayirjla'lle' akre gone' nench gake' xhen. Zan be'nn gakra'lle gon ake' xhen be'nnen' bse'l le'en, nnézkzello nak xti'lle'n da li, bi naken da wxhiye'e.
19 'Da Moisés na', benne' re' ley dan' nsedre, na' ni tore bi llonre kan' nen na'. ¿Bixchen llayirjzre akre gonre gotre nada'?
20 Be'nn ka' zjalla'a na', bne ake':
—Daxi'on yo'. ¿Noxhan' lle'ne got rwe'?
21 Na'll lle Jesúsen' leake':
—Toze yel wak da bena', na' yeololre babánere. 22 Da Moisésen' bllie' bia'a sollo sen dan' nzi'i circuncisión (la'kze kere le'en bllie' bia'an, le da bkwa'nn xozxta'ollo ka' blla'a kana'n), na' ke len na', llzoare bida'o byio ka' sen, la'kze lla nba'nne. 23 Na' kan' naken, la'kze cha' naken lla nba'nne, llzoare bida'o byio ka' sen, kat llákebe' xo'n lla nench na' llonre kan' ne ley dan' bzoj da Moisésen', na' ¿bixchen llaklla're nada' dan' bayona' to be'nn we'e lla nba'nne? 24 Bi wlliayi'llre be'nne cha' bi da da'o llre're' llone', legón yel koxchisen' lixheje kan' llaya'l gaken na'.

Bne Jesúsen' ze'e gan' zo Dios

25 Na'll bne to chop be'nn Jerusalén ka':
—¿Kere be'nn nin' llayirj ake' nench yeso'te Le'e? 26 Lewiá kan' llone'n, lloe' di'll rao be'nn yell, na' nono bi llekze Le'e. ¿Kere ba llaso'n be'nn wnebia' ka' xhbab, Le'en nake' Criston' be'nnen' bexhllo?
27 Nnézello ga be'nn be'nn ni, zan kat yed Criston', nono nneze gaxha ze'e.

28 Jesúsen' llroe' llsedre' llyo' yoda'o
braon', ka bne ake' ka'. Na'll bne'e zillje,
lle'e leake':
—Llákere nombia're nada', na' nnézere
gaxha be'nne nada'. Bixha kere to
wrazza'n za'a. Da li zo be'nn bse'l nada'n,
re' ni ke nombia'zre'. 29 Nada' nombie', le
gan' zoe' na'n za'a, le Le'en bse'le' nada'.
30 Na' dan' bne'e ka', bale be'nn ka'
gokra'll ake' go'x ake' Le'e, zan nono be'x
Le'e, le bi nna llin lla ke'e, gake' rao na'a
ake'. 31 Be'nn zan byejle' ke Jesúsen', nake'
be'nn bse'l Dios, na'll bne ake':
—¿Gonlle Criston' ye ra't yel wak da
za'klle ka dan' ba ben be'nn ni, kat yede'?

Be'nn ka' llape yoda'on jake' nench llje'x ake' Jesúsen'

32 Na' be'nn fariseo ka', ben akre' di'llen'
lloe' ake' ke Jesúsen'. Na' be'rén ake' bxoz
wnebia' ke Israel ka' di'lle, na' bse'l ake'
be'nn ka' llap yoda'o braon', nench na'
llje'x ake' Jesúsen'. 33 Na'll goll Jesúsen'
leake':
—Ye chollze sorena' re', na'll waya'a gan'
zo be'nnen' bse'l nada' na'. 34 Na'll wayir-
jre nada', na' bi yellélere nada', le bi gak
yedre gan' zoa' na'.
35 Na'll lle lwellj be'nn Israel ka':
—¿Gaxhan' ne'e wayeje' ga bi yellélelloe'?
¿Yeyeje' gan' naslas be'nn wrall ka' radj
be'nn griego ka', na' wroe' wsedre'
leake'n? 36 ¿Akxha zejen dan' bne'e ka':
“Yeyirjre nada', na' bi yellélere nada', na'
bi gak yedre gan' zoa'n”?

Jesúsen' be'e di'll ke Spíritu ke Diosen'

37 Lla zerao llon ake' lnni na', naken lla
xhenlle, na' bzellá Jesúsen' llroe' llsedre'
leake', na' bne'e zillje, bne'e:
—Noteze re', cha' lo yichjra'llda'oren'
nakre ka be'nne llbilra'lle, llaya'l
gonlira'llre nada', na' gonna' da ye'jre.
38 Na' be'nnen' nxenra'll nada', gak ke'e
kan' ne xti'll Dios dan' nyojen, to da wen
kwis gak lo yichjra'llda'we', gaken ka to
yellrio ga llartit nis da lloe' yel nban.
39 Na' dan' bne Jesúsen' ka', be'e di'll ke
Spíritu ke Dios dan' yedsó lo yichjra'llda'o
noteze gonlira'll Le'en. Na' kan' bne'e
ka', bi nna yedsó Spíritun' lo yichjra'llda'o
be'nne, le bi nna gak yeolol da ka' llaya'l
gak, nench wroe'n Jesúsen' nake' be'n za'k
xhen.

Gok ake' chop kwe're ni ke Jesús na'

40 Be'nn ka' llzenay xti'll Jesúsen' bal ake'
bne:
—Da li be'nn nin' be'nn llyixjwe' xti'll
Dios, be'nnen' ba naksen yede'.
41 Na' ye bal ake' ne:
—Be'nn nin' Criston' be'nnen' ba naken
yednnebia'.
Bixha ye bale'n llasne'e:
—¿Bixha nello be'nn Galilea na', kwej
Diosen' gake' Criston'? 42 Xti'll Diosen' dan'
nyojen nen, Cristo be'nnen' yeden', lloje'
rao dialla ke rey David, na' nake' be'nn za'a
Belén gan' nak rall David na'.
43 Na' gok be'nn ka' chop kwe're, ni ke
Jesús na'. 44 Na' bale' gokra'll ake' go'x ake'
Le'e, na' bi gok go'x ake' Le'e.

Be'nn wnebia' ke Israelen' bi byejle' ake' ke Jesúsen'

45 Be'nn ka' llape yoda'o braon', jayake'
gan' zjazó bxoz wnebia' ka', ren be'nn
fariseo ka', le be'nn ka'n bse'l leake' nench
go'x ake' Jesús na', na'll be'nn ka' lle ake'
leake':
—¿Bixchen bi bche're'?
46 Na' be'nn ka' llap yoda'on braon',
llasné ake':
—Bi nna yéneto' be'nn we'e di'll wen, ka
dan' lloe' na'.
47 Na'll lle be'nn fariseo ka' leake':
—¿Rente re' ba bxhiye're ne'? 48 Ni
to neto' be'nn fariseo, bi nna chejle'to'
xti'lle'n, ni be'nn wnebia' kello ka', ni toe'
bi nna chejle' xti'lle'n. 49 Zan be'nn ki
zjalla'a ni, bi nombia' ake' ley dan' bzoj
da Moisésen', na' ba nbeyi' ake', dan' llejle'
ake' xti'lle'n.
50 Na' Nicodemo be'nnen' byej rao
Jesúsen' tlle'lre be'nnen' nak txhen fariseo
ka', golle' leake':
51 —Ley kellon' nen bi gak wchoybia'llo
ke to be'nne ba ben da xhinnj, cha' bi
nna we'e di'll akren' gok, na' cha' bi nna
nnézello bixhan' bene'.
52 Na'll lle ake' le'e:
—¿Reno' rwe' ba bayako' be'nn Galilea?
Bsed xti'll Diosen' kwasro dan' nyojen, na'
nnezro' ni to be'nn bdixjwe' xti'll Diosen'
kana' blloje' Galilea.

No'ren' bado'l akre' llone' da xhinnj

53 Na'll baza'a totoe', jayak ake' rill ake'.

8

1 Jesúsen' byeje' rao ya' gan' nzi'i Ya' Olivos. 2 Na' bateyó kate byeni', byeje' lo yoda'o braon' da yobre, na' yeolol be'nn ka' lla'a na', jabi'y ake' rawe'n. Na' bllie' na' bzorawe' llroe' llsedre' leake'. 3 Na' be'nn ka' llsedre ke ley dan' bzoj da Moisés na', na' be'nn fariseo ka', jwa'a ake' to no're, bado'l akre' le'e ren xtoe'. Na' jazé ake' le'e kllol be'nn ka' llzenay xti'll Jesúsen'. 4 Na'll lle ake' Jesúsen':

—Maestro, no'r ni bado'letoe' llone' da xhinnj. 5 Ka nak ley dan' bzoj da Moisésen', nllian bia'a wchekw aklloe' yej got aktel-loe'. ¿Bixha ne'o rwe', akre gonllo ke'e?

6 Lle ake' Jesúsen' ka', nench wkwej ake' Le'e di'll, na' ga't da gao ake' xhia ke'e. Bixha Jesúsen' kan' lli'teze na', to bxhexjze yichje'n bzorawe' llzoje' rao yo ren xh-bene'. 7 Na'll llchie' akre' Le'e, akre ne'e. Na'll kat babe'cha'we', na'll lle'e leake':

—Noteze re' bibi da xhinnj nonre nakre yalle, re' lesorao lewchekwe' yejen'.

8 Le babe'te' syichjre da yobre, llzoje' rao yon'. 9 Ka golle' leake' ka', na'll bayakbe'e akre', lekze be'nn wen da xhinnj leake', na'll chba' chba' balloj twej twej ake', zga'tek be'nn gore ka', na'll zanao be'nn llaban ka', baga'nnte no'r na'ze gan' lli' Jesúsen'. 10 Ka bakos yichje'n da yobre, nollno be'nn ka' llra', ni ye toe', na'll lle'e no'ren':

—No're, ¿gannxha be'nn ka' lle'ne got rwe'n? ¿Ni toe' billbi ll-lliayi'll rwe'?

11 Na'll ne no'ren':

—Ni toe', Xana'.

Na'll lle Jesúsen' le'e:

—Ni nada' bi wlliayi'lla' rwe'. Bayej, na' bill nnao' gono' da xhinnjen'.

Jesúsen' nake' beni' ke yichjra'llda'o be'nnach

12 Jesúsen' be'e di'll da yobre, lle'e be'nn ka':

—Nada' naka' beni' ke yichjra'llda'o be'nnach. Be'nn gone' nada' txhen, bill nchole yichjra'llda'o ake'n, na' lo yichjra'llda'o ake' na', ba naken ka to da yo' beni'. Leake'n ba de yel nban zejlikane ke ake'.

13 Na'll lle be'nn fariseo ka' Le'e:

—Kwinzo' lloe'o di'll ko'o, ne'o nako' be'nn za'ke, bi nak dan' da li.

14 Na'll lle Jesúsen' leake'n:

—La'kze cha' lloa'a di'll ke kwinza', xti'lla'n naken da za'ke, na' da li. Nada' nnezra' gan' bza'a na', na' gan' waya'a, zan re' ni ke nnézzere gaxhan' za'a, na' gaxhan' waya'a. 15 Re' ll-lliayi'llre nada' kon ka llara'n lo yichjra'llda'ore, zan nada' notno ll-lliayi'lla'. 16 Na' chet ka' llona' yel koxchis ke be'nn ka', llona'n ka llaya'l gaken, le bibi de da llona' to wrazza', llona' kan' ne Xa' be'nnen' bse'l nada' na'. 17 Ley kellon' dan' llsedren' nen, llaya'l chejle'llo kat chope be'nn bre'e kan' goken, na' toze ka di'll we'e ake'. 18 Nada' lloa'a di'll kia' kwina', na' Xa' be'nnen' bse'l nada', lekze di'll kia' nada'n lloe'.

19 Na'll lle ake' Le'e:

—¿Gaxhan' zo xa'o?

Na'll ne Jesúsen':

—Ni nada' ni Xa' na', bi nombia're. Chenak nombia're nada', renkze Xa' na', ba nombia're.

20 Di'll ka' broe' bsede Jesúsen', kan' lla'a ake' kwitze gan' lloe' ake' mell ke yoda'o brao ke be'nn Israel ka'. Na' notno be'x Le'e, le bi nna llin lla ke'e go'x ake' Le'e.

Jesúsen' lle'e leake' bi gak wayejrén ake' gan' wayeje'n

21 Jesúsen' lle'e leake':

—Nada' yeya'a, na' yeyirjre nada', zan bi gak yeza'renre gan' yeya'an, na' rao da xhinnj keré ka' kwiayi're.

22 Na' dan' bne'e ka'n, bne be'nn Israel ka':

—¿Yeyotje kwine'n, na'llen' ne'e nono gak yeyej gan' wayeje' na'?

23 Na'll lle Jesúsen' leake':

—Re' nakre be'nn ke yellrio ni, na' llzenayre ke dan' llnebia' yellrio ni, zan ke nak nada', za'a yebá bi llzenaya' ke dan' llak yellrio ni. 24 Ke len na', golla' re' kwiayi're rao da xhinnj keré ka'. Le cha' bi chejle're nada'n naka' doxhen kan' ba bnia' na', kwiayi're rao da xhinnj keré ka'.

25 Na'll lle ake' Le'e:

—¿Noxha rwe'?

Na'll lle Jesúsen' leake':

—Da zan ras ba golla' re' noxha nada'.
26 Da zanlle de da nnia' re', na' wzejnie'ra'
re' napre do'le. Na' be'nnen' bse'l nada',
lloe' di'll li, na' nada' lloe'rena' be'nnach
di'll da ba benra' bne'e.
27 Be'nn wnebia' ka', bi byejnie' akre'
lloe'rene' leake' di'll ke Xe'e Diosen'.
28 Na'll lle Jesúsen' leake':
—Kat wlisre nada' to le' yay, nada' naka'
Be'nn Gorj Radj Be'nnach, kana'll nnézere
naka' be'nnen' ba bnia' naka', na' nnézere
bibi llona' to wraza', kon da ba bzejnie'
Xa'n nada', len na' nia'. 29 Xa' be'nnen'
bse'l nada', zerenkze' nada'. Bi llbej yichje'
nada', le zoteze zoa' llona' da llayo'ra'lle'.
30 Na' ka lloe'rén Jesúsen' be'nn ka' di'll
ka', be'nn zan bzorao llonlira'll ake' Le'e.

Da lin' gonen nench yelloj be'nn ka' rallna'a da xhinnjen'

31 Na'll lle Jesúsen' be'nn Israel ka' ba
bzorao llonlira'll Le'e:
—Cha' sotezre gonre kan' ba bnia' na',
na'll wroe'n da likzen' llonre nada' txhen.
32 Gombia're di'll li kia'n, na'll gakrenen
re', na'll yellojre rao na'a dan' llnebia' re'
na'.
33 Bale be'nn ka', goll ake' Jesúsen':
—Neto'n nakto' dialla da Abraham na',
na' nono nna so be'nn nnebia' neto'. ¿Bix-
chen nezo' yellojto' dan' llnebia' neto'?
34 Na' lle Jesúsen' leake':
—Di'll li nia' re', yeololte be'nn llon
da xhinnje, nak ake' rallna'a da xhinnj
dan' llnebia' leake'n. 35 Be'nn zo rill xan
llin ke'en, choll wejze llzorene' xan yo'n
txhen, zan be'nn nak xhi'nn xan yo'n
zorenteze' le'e. 36 Nada' naka' dogarje
Xhi'nn Dios, na' wak gona' nench yel-
loj da xhinnj ka' yichjra'llda'oren', bill
nnebia'n re'. 37 Nnezra' nakre dialla da
Abraham na', na' llayirjla'llre akre gonre
gotre nada', le bi lloe're latj so xti'lla'n
yichjra'llda'oren'. 38 Nada' lloa'a di'll ke da
ka' ba bre'ra' kan' zoa' kwit Xa'n, na' re'
leska' llonkzre da ba bénere bne xaren'.
39 Na'll lle be'nn ka' Jesúsen':
—Neto' nakto' dialla da Abraham.
Na'll lle Jesúsen' leake':
—Chenak nakre dogarje dialla da Abra-
ham na', gonre kan' bene' na'. 40 La'kze
ba bzejnie'ra' re' di'll li dan' benra' bne
Diosen', na' lle'nkzere gotre nada'. Da
Abraham na', bi bene' kan' llonre na'.
41 Toz ka' llonre ren xaren'.
Na'll lle be'nn ka' Le'e:
—Toze Dios na'n nak xato', na' bi
llzenayto' ke nollre be'nne.
42 Jesúsen' lle'e leake':
—Cha' Dios na' nak xare, llie're nada'
chenake, le nada'n bza'a gan' zo Diosen'.
Kere to wrazza'n za'a, Dios na'n bse'l
nada'. 43 Bi llejnie're dan' llepa' re'n, le bi
lle'nere wzenayre kia'. 44 Daxi'o na', nak
xare, na'llen' llawere llonre kan' lle'nen
na'. Le len na' naken wet be'nne, kan'
bxhe yellrio na'te. Na' bi llejle'n di'll li, le
bibi di'll li yo' lo ra'llda'we. Na' kat nen
di'll wenra'lle, nen kon kan' naken na', le
len na' nak wenra'lle, naken xa yeolol di'll
wenra'lle. 45 Na' nada', lloe'tia' di'll li, na'
bi llejle're kia'. 46 ¿Noxha re' gak wroe'
cha' bi da xhinnj nona'? Nada' zoteze
zoa' lloa'a di'll li. ¿Bixchen bi llejle're kia'?
47 Be'nn ka' nak xhi'nn Diosen', llzenay
ake' xti'lle'n. Na' re' bi llzenayre ke'e, le bi
nakre xhi'nne'.

Ba zokze Criston' kan' gorj da Abraham na'

48 Na'll be'nn wnebia' ke Israel ka', lle
ake' Jesúsen':
—Kan' ba bnekzto' na', nakbie'kze nako'
txhen be'nn Samaria ka', na' yo' daxi'o lo
yichjra'llda'on.
49 Jesúsen' lle'e leake':
—Bitbi daxi'o yo' lo yichjra'llda'wa'n,
Xa' na' lloe'xhena', na' re' bi llapre nada'
bara'nne. 50 Kere llyirja' be'nn gon nada'
xhen na', Xa' na'n zoe' lle'nre' be'nnache
gone' nada' xhen, le Le'en llone' yel kox-
chis. 51 Di'll li, di'll li nia' re': Noteze be'nn
llzenay xti'lla'n, ga't yel nban zejlikane
ke'e.
52 Na'll lle be'nn wnebia' ka' Le'e da
yobre:
—Na' bayoll bnnézeto' yo' daxi'on lo
yichjra'llda'on. Ba got xozxta'ollo Abra-
ham na', ren yela' be'nn ka' bdixjwe' xti'll
Dios kana', na' rwe' nechko' be'nn wzenay
ko'o, ga't yel nban zejlikane ke'e. 53 ¿Llakro'
za'kllo' ka da xozxta'ollo Abraham na'n?
Le'en ba gote', na' ren be'nn ka' bdixjwe'
xti'll Diosen' kana', leake'n ba got ake'.
¿Noxha llakro' nako' rwe' na'n?
54 Na'll lle Jesúsen' leake':

—Cha' llon kwina' xhen, bibi za'ken, zan Xa'n llon nada' xhen be'nnen' nere llonre xhen. 55 Na' ni ke nombia'zre', zan nada' nombie'. Cha' nia' bi nombie', na' gaka' be'nn wenra'll kan' nak re'. Zan nada' nombie', na' llzenaya' xti'lle'n. 56 Da Abraham na', be'nnen' gok xozxta'ore, bawere' kwis bnnezre' wre're' llan' yeda' rao yellrio ni, na' zoe' nbaraz ba bre're'n.

57 Na'll lle be'nn Israel ka' Le'e:

—Ni ke nna gákzero' chiyon (50) iz, na' nechko' ba bre'ro' Abraham na'.

58 Jesúsen' lle'e leake':

—Di'll li, di'll li nia' re': Ba zokza' nada' ka bi nna so Abraham na'.

59 Na' bxhi'i ake' yej wchekw ake' Le'e, che'r ke bkwa'chdoe', na' balloje' yoda'on. Ni ke gokbe'e akzre', badie' radj ake'n.

9

Jesúsen' bayone' to be'nn nchole ka gorjte'

1 Jesúsen' zejrene' be'nn ka' non Le'e txhen, na' bre'e akre' to be'nn nchole ka gorjte'. 2 Na'll lle ake' Le'e:

—Maestro, ¿noxha nap do'len', gorj be'nnen' be'nn lchole, le'en o cha' xaxhne'en?

3 Na'll lle Jesúsen' leake':

—Be'nn ni gorje' nchole kere da nape' do'len', na' ni kere da nap xaxhne'e do'len', gorje' ka' nench wroe'rawe bi dan' gon Diosen'. 4 Llaya'l gonllo xchin Dios be'nnen' bse'l nada', chak nna de latje. Le wllin lla kat bill ga'l gonllon. 5 Na' chak nna zoa' yellrio ni, llgoa' beni' lo yichjra'llda'o be'nnache.

6 Bayoll bne'e ka'n, bllo'nn xhe'n ke'en rao yon', na'll bene' ra't bennj kone xhe'n ke'e na', na'll bdebe' bennjen' rao be'nn lcholen'. 7 Na'll golle' le'e:

—Byej jadib rao'n gan' llia nisen' gan' nzi'i Siloé.

(Siloé na' lle'nen nen Nse'la'.) Na' ka' gok byeje', na' jadib rawe'n, ka balline', na' ba llare're'. 8 Na' be'nn wrill ke'e ka', na' nollre be'nne bre'e akre' le'e yeo lla, kan' nna nake' be'nn nchole na', ne ake':

—¿Kere be'nn nin' llbe' llnnabe' lmoxh lla?

9 Na' bale' ne:

—Le'en.

Na' ye bale' llasné:

—Kere le'en, be'nn yobren', zan toz ka nake' ren be'nn ni.

Na'll bne be'nnen':

—Nadkza'n.

10 Na'll lle ake' le'e:

—¿Akxha gok bzorao llare'ro'n?

11 Na'll lle'e leake':

—To be'nn re Jesús bene' ra't bennj, na' bdebe'n rawa'n, na'll lle'e nada': "Byej gan' llia nis gan' nzi'i Siloé, na' jadib rao'n." Na'll bya'a jadiba'n, na'll bzorao llare'ra'.

12 Na'll lle ake' Le'e:

—¿Gannxha be'nnen' na'?

Na' lle'e leake':

—Bi nnezra'.

Be'nn fariseo ka' bnnabyoll akre' be'nn lcholen' akre gok bayake'

13 Na'll bche'e ake' be'nnen' gok be'nn lcholen' gan' lla'a be'nn fariseo ka'. 14 Na' nak to lla nba'nne, kan' ben Jesúsen' bennj dan' bdebe' rao be'nnen' nench bare're'. 15 Na' leska' bnnabe be'nn fariseo ka' le'e, akre goken ba llare're', na' lle'e leake':

—Bdebe' bennj yejrawa'n na'll jadiba'n, na' nna' ba llare'tera'.

16 Na' bale be'nn fariseo ka', bne ake':

—Nnézello bi zorén Diosen' be'nnen' bayón be'nn lcholen', le llone' da bi llaya'l gone' lla nba'nne.

Na' ye bale' ne ake':

—¿Akxha gon to be'nn wen da xhinnj, goncheke' yel wak ka dan' llon be'nn ni?

Na'll gok ake' chop kwe're. 17 Na'll lle ake' be'nnen' bayaken':

—¿Bixha ne'o rwe' ke be'nnen' bayón rao'n?

Na'll ne be'nnen':

—Nake' to be'nn llyixjwe' xti'll Dios.

18 Na' be'nn wnebia' ke be'nn Israel ka', bi byejle' ake' ke be'nnen' gok be'nn lcholen', na' ba llare're'. Na'll goxh ake' xaxhne'en. 19 Na'll bnnab akre' xaxhna' be'nnen' gok lcholen', lle ake' leake':

—¿Xhi'nnre be'nn ni, be'nnen' nere gorje' nchole? ¿Akxha goken ba llare're' nna'?

20 Na' xaxhne'e na', goll ake' leake':

—Xhi'nnto'n, na'llen' nnézeto' ka gorjtebe'n ncholbe'. 21 Zan bi nnézeto' akren' gok ba llare'be', na' ni ke nnézzeto' non' bayón raobe'n. Ba naksbe' bi wak, lennabteze kwinbe', nench we'be' di'll akren' gok.

22 Ka' bne xaxhne'e ka', le lleb ake' be'nn Israel ka', le leake'n bchoy ake'n nono wreb ake' lo yoda'on, noteze be'nn we'e di'll llejle' ke Jesúsen' nake' Cristo.
23 Na'llen' bne xaxhna'be'n ka': "Ba nwaksbe', lennabteze kwinbe'."
24 Na'll goxh ake' be'nnen' gok be'nn lcholen' da yobre, lle ake' le'e:
—Be'e di'll li rao Dios. Be'nnen' ne'o bayón rwe'n, nake' be'nn wen da xhinnje.
25 Na'll lle be'nnen' leake':
—Bi nnezra' cha' nake' be'nn wen da xhinnje. Kon toz da nnezra', goka' be'nn lchole, na' nna' ba llare'ra'.
26 Na'll da yobre lle ake' le'e:
—¿Bixha benre' rwe'? ¿Akre bene'n nench bare'ro'?
27 Na'll lle'e leake':
—Ba bnekza' re', na' bi llejle're. ¿Bixchen lle'nzere nnia' weltze? ¿Lle'nere nnaore gonre' txhen na'?
28 Na'll bchachrén ake' le'e, lle ake' le'e:
—Rwe'n nakoe' txhen, zan neto' da Moisés na', nakto' txhen. 29 Le nnézeto' Dios na', be'rén da Moisésen' di'lle, na' be'nn ni, bi nnézeto' ga ze'e.
30 Na'll lle be'nnen' bayaken' leake':
—Da nin' nak zi yebánello, le bi nnézere ga za'a be'nn ni, na' ba bayone' nada'.
31 Nnézello Diosen' bi llzenaye' ke be'nn llon da xhinnje, zan llzenaye' ke noteze be'nn llonlira'll Le'e. 32 Ka bxhe yellriote, gaga nna yénello zo be'nne llayone' rao be'nn nchol ka gorjte'. 33 Be'nn ni, bibi gak gone' chenak bi ze'e ga zo Dios.
34 Na' balli'i be'nn fariseo ka' xti'lle'n:
—Rwe'n ka gorjte'o nako' be'nn wen da xhinnj kwis. ¿Llakro' cha' rwe' za wsedro' neto'n?
Na'll babej ake' le'e lo yoda'on.

Be'nn ka' nchole yichjra'llda'o

35 Jesúsen' benre' kan' ben ake' babej ake' be'nnen' lo yoda'on, be'nnen' bayone' yejraon', na'll ka badile' le'en, lle'e le'e:
—¿Llonlira'llo' Xhi'nn Diosen'?
36 Na'll ne be'nnen':
—Xana', bne nada' noxhan', nench gonlira'lle'.
37 Jesúsen' lle'e le'e:
—Ba bre'kzero' nada', nadkza'n lloe'reno' di'lle.
38 Na'll bzoa xhib be'nnen' rawe' lloe'rawe' Le'e, bne'e:
—Xana', llonlira'lla' rwe'.
39 Na'll lle Jesúsen' le'e:
—Za'a yellrio ni, nench wroe'n non' nap do'le, na' non' bi nap do'le, na' zadyena' nench be'nn ka' bi llejnie', bill gak ake' ka be'nn lchole, na' zadyena' nench be'nn ka' llak akre' llejnie' akre', gak ake' ka be'nn nchole lo yichjra'llda'o ake'n.
40 Na'll bal be'nn ka' zjazé ka'le, be'nn fariseo ka', ben akre' kan' ne Jesúsen', na'll lle ake' Le'e:
—¿Llakro' cha' ren neto'n nakto' be'nn lcholen'?
41 Na'll lle Jesúsen' leake':
—Chenak nakre be'nn lchole, bibi do'l keré de, zan dan' nere llejnie're na', na'llen' dekze do'l keré.

10

Jesúsen' bsa'krebre' ka llon be'nn gop xhi're

1 Di'll li, di'll li nia' re': Be'nne bi choe' gan' nake lloa' re'j ke xhi'ren', na' choe' ga yobre, le'en nake' be'nn wan.
2 Be'nn wsarje' choe' lixhej lloa' re'jen', le'en llap xhi'ren'. 3 Na' be'nnen' llape lloa' re'jen' wsarje', na' cho' gop xhi'ren'. Na' llzenay xhi'r ka' xti'll be'nnen' llwia leakba'n, nombia' akba' chie'n kat llaxheba', lloe' ra akba' kat llbejeba'. 4 Na' kate ba bchache' yeololteba' lo re'jen', llbiarawe' rao akba'n, na'll nao xhi'r ke'e ka' le'e, le nombia' akba' chie' na'n. 5 Bill nnao akba' no be'nn yobre, to llxhonnj akzba' le bi nombia' akba' chie' na'.
6 Jesúsen' be'e di'll ke be'nn gop xhi'ren', nench bzejnie're' be'nn ka' lla'a na', na' bi byejnie' be'nn ka', akre zeje'n dan' golle' leake'n.

Jesúsen' nake' ka to be'nn llap xhi'r ke'en wen kwis

7 Na' lle Jesúsen' leake' da yobre:
—Di'll li, di'll li nia' re': Nada' naka' ka to lloa' re'j gan' llalla'a xhi'r ka'. 8 Yeololte nollre be'nn ba bede' ka za yeda' nada', nello nak ake' be'nn wan. Na' be'nn ka' nak ka xhi'r da'o kia', bi bzenay ake' xti'll be'nn ka'. 9 Nada'n naka' ka lloa' re'j ke xhi'r ka', na' noteze be'nne gonlira'll nada', yerá ake' rao da xhinnjen', na' gak ake' ka

xhi'r da'o ba llo' lo re'j, na'll llalloj akba', na' llel da llao akba'.

10 'Le be'nn wan na', ze'e nench kwane' xhi'r da'o ka', na' goteba', na' wlleyie'ba'. Zan nada' za'a lloa'a yel nban zejlikane ke be'nn ka' llonlira'lle nada', nench nni't ake' wen kwis. 11 Na' nada' llona' ka to be'nne llap xhi'r ke'en kwasro. Na' be'nn llap xhi'r ke'en kwasro llsanra'll yel nban ke'en, ni ke dan' nllie're' xhi'r ke'e ka'. 12 Na' be'nn zi'i raxhje' gape' xhi'r ke be'nnen', to wxhonnjze' wsanra'lleba' ka re're' za'a be'kw yi'on, le bi nak xhi'r ka' ba ke'e. Na'llen' lloe' latj llje'x be'kw yi'on leakba', na' lloslasba' xhi'r da'o ka'. 13 Na' be'nn bi nak xan xhi'r ka', llxhonnje' le bi nllie're' xhi'r ka', le bi nak xhi'r ka' ba ke'e. Dan' zi'i raxhje' na'zen' llwieba'.

14 'Nada' llona' ka llon to be'nn llape xhi'r ke'en kwasro, na' nombia' be'nn ka' nak ake' ka xhi'r da'o kia', na' leake' nombia' ake' nada'. 15 Ka'n nombia' Xa'n nada', na' ka' nombia' Le'e, na' llsanra'll kwina' gata' ni ke ake'. 16 Na' zjani't be'nn yobre be'nn bi nak ak be'nn Israel. Be'nn kin' llaya'le lljatop ake' nench wzenay ake' kia', na'll gak ake' ka xhi'r da'o ka' lla'a toze re'j, na' toze be'nn llap leakba'.

17 'Llsanra'll kwina' yeso't be'nn ka' nada', na' te na', yebana' da yobre, na' Xa'n nllie're' nada', le llazra'lle' kan' llona' na'. 18 Nono llaka'a yel nban kia'n. Nadkza'n llsanra'll kwina' gata'. Wak wsanra'll kwina' got ake' nada', na' leska' wak yeyas yebana' radj be'nn wat ka', kan' nllia Xa'n bia'a gona'.

19 Da yobre gok be'nn Israel ka' chopre, ni ke xti'll Jesús na'. 20 Zan ake' bne:

—Daxi'on yo' yichjra'llda'we'n, bi ne bi zille'. ¿Bixchen llzenayrizre xti'lle'n?

21 Na' ye bale' ne ake':

—Ni to be'nn yo' daxi'o bi gak nne'e ka'. ¿Bixha wak gon daxi'on yeyak be'nn lchol yere're'?

Be'nn wnebia' ke Israelen' ll-lliayi'll ake' Jesúsen'

22 Ka bllin lla byo' lnni dan' llon ake' ka nak lljadinra'll ake' llan' benla'y ake' yoda'o brao ke Diosen', na' ba bllin lla llak zay Jerusalén na'. 23 Na' dá Jesúsen' lo lchir ke Salomón na'. 24 Na' be'nn wnebia' ke Israelen', byechj ake' Jesúsen' ne ake':

—¿Bixchen llonllejla'llo' neto', cha' rwe'n nako' Cristo? Bnetega neto' chet ka' rwe'n.

25 Na'll lle Jesúsen' leake':

—Ba bnekza', na' re' bi llejle're. Da ka' ba bena'n kone yel wak ke Xa' na'n, llroe'n naka' be'nn bse'l Le'e. 26 Na' bi llejle're kia', le bi llonre txhen be'nn ka' llonlira'll nada', kan' ba bnekza' re'. 27 Be'nn ka' nak ka xhi'r da'o kia' ka', nombia' ake' chia'n. Na' nada' nombia' ake', na' nao ake' nada'. 28 Na' lloe' ake' yel nban zejlikane, na' kbat kweyi' ake', na' nono gak yeka'a leake' rao na'. 29 Xa' na', ba breje' be'nn ka' llonlira'll nada', nench llwia ake', na' notno gak yeka'a leake' rao na'a Xa'n, le nape' yel llnebia' ga zeraoze. 30 Nada' ren Xa' na', nakto' ka toze be'nne.

31 Bayoll bne'e ka', le bxhi'te be'nn wnebia' ka' yej, gokra'll ake' wchekw ake' Le'e. 32 Na'll lle Jesúsen' leake':

—Da zan da wen ba bre're bena' kone yel wak ke Xa'n. ¿Bixha ken lle'nere wchekwre nada' yej?

33 Na'll lle be'nn wnebia' ka' Le'e:

—Kere ke da wen ka' beno' na'n, wchekwto' rwe' yejen', dan' llkadi'o ke Dios na', le be'nnachze rwe', na' llon kwino' Dios.

34 Na'll lle Jesúsen' leake':

—Nnézkzere kan' nyoj xti'll Diosen' dan' nzedren' gan' nen: "Nada' ba bnia' re', nakre ka dios ka'." 35 Na' xti'll Dios dan' nyojen kere da te ken, na' len na' nen Diosen' bne'e ke be'nn ka' bzenay xti'lle'n kana', gok ake' ka Le'e. 36 Diosen' breje' nada' nench gakrena' be'nnach lla'a yellrio ni, na' ¿bixchen nere llkwasa' Diosen' ka'le, dan' nia' naka' Xhi'nne'n? 37 Cha' bi llona' yel wak ke Xa' Diosen', bi llaya'l chejle're kia' chet ka'. 38 Zan cha' llakbe're llona' da za'k kone yel wak ke Diosen', llaya'l chejle're, Le'en bse'le' nada', la'kze bi lle'nere chejle're xti'lla'n. Na' cha' chejle're ke da ka' ba llona' na', na'llen' nnézere zerenkze Xa'n nada', na' leska' nada' zerena' Le'e.

39 Na'll gokra'll ake' go'x ake' Jesúsen' da yobre, na' bi bdo'le'.

40 Jesúsen' bayeje' gan' zoe' ye chla' yeo Jordán na', latje gan' bzo da Juan na', chak

bchoe' be'nne nis. 41 Na' be'nn zan jak gan' zoe'n nench bzenay ake' xti'lle'n, na' bne ake':

—Da Juan na', ni to yel wak bibi bene', zan yeolol dan' bne'e ke be'nn ni, naken da li.

42 Na' be'nn zan benlira'll Jesúsen' latj na'.

11

Kan' gok kan' got Lázaro

1 To be'nne goke' yillwe', golle Lázaro bzoe' gan' nzi'i Betania, ren ye chop zane' ka' nzi'i María ren bire', be'nnen' re Marta. 2 (María, zan Lázaro na', le'en bwazj to ceit dan' la' xhix nia' Xanllo Jesúsen', bayoll na', bachechte'n kone yich yichje'.) 3 Na' ka' gok llop bir no'r ki, bse'l ake' rson ke Jesúsen', lle ake' Le'e:

—Xanto', be'nnen' nllie'ro', re Lázaron' ba llake' yillwe'.

4 Ka bnneze Jesúsen' llak Lázaron' yillwe', na'll bne'e:

—Ka nak yillwe' llak be'nnen' bi kwiayi'rene'n, llake' ka' nench gakbe're katek be'nn za'k nak Diosen', na' gakbe're naka' nada' be'n za'k kwis, nada' naka' dogarj Xhi'nn Dios.

5 Na' nllie' Jesúsen' Martan' ren bire' na', na' ren Lázaron'. 6 Ka bnnezre' llak Lázaron' yillwe', na' bzoe' ye to chop lla gan' zoe' na'. 7 Na'll golle' be'nn ka' non Le'e txhen na':

—Lecho'o, chejllo gan' nbane Judean' da yobre.

8 Na' lle ake' Le'e:

—Maestro, bi lla na'ze gokra'll be'nn ka' lla'a ganna', got ake' rwe', wchekw ake' rwe' yej. ¿Na' lle'nchkero' chejllo' ganna' da yobre?

9 Jesúsen' lle'e leake':

—Rao lla nsa'n chllinn (12) hor, na' be'nn dá te lla bi lljache'we' le zo willen' nseni'n rao yellrion'. 10 Na' be'nn dá ba gole lljache'we', le ba nak xchole.

11 Bayoll bne'e ka', na'll lle'e leake':

—Be'nnen' nllie'llo nzi'i Lázaron' ba lltase', na' cha'a lljasbane'.

12 Na'll lle ake' Le'e:

—Xanto', cha' ba lltase', wayakzere'n.

13 Ka' bne Jesúsen', le ba bnnezre' ba got Lázaron', na' be'nn ka' nao Jesúsen', llak akre' cha' tasze' llazi'ra'lle'n. 14 Na'll goll Jesúsen' leake' lixheje:

—Ba got Lázaron'. 15 Na' llawera' bi bzoa' ganna' kan' goke' yillwe'n, nench na' chejle're kia'. Lecho'o chejllo gan' de'e na'.

16 Na'll be'nnen' re Tomás, be'nnen' bsi'i ake' Tomás Dídimo golle' yezikre be'nn ka' non Jesúsen' txhen:

—Lecho'o nench gatrenllo Jesúsen' txhen, cha' ba llot ake' Le'e.

Jesúsen' nape' yel wak yesbane' be'nn wat na' we'e leake' yel nban zejlikane

17 Na' ka bllin Jesúsen' Betanian' ren be'nn ka' non Le'e txhen na', lle ake' Le'e ba gok tap lla nna', bkwa'ch ake' Lázaron'. 18 Betania na', lli'n awlloze Jerusalén ka do choll da'oze llgo'llo nez. 19 Be'nn zan be'nn Israel ka', bllin ake' gan' zo Martan' ren Marían', lloe' ake' leake' yel llxhenra'lle dan' got zan ake'n. 20 Ka bnneze Martan' ba bllin Jesúsen' lloa' yellen', na'll bza'doe' jatile' Le'e, na' María na' baga'nne' yo'ze. 21 Na'll lle Martan' Jesúsen':

—Xana', chenak zo'o ganni kan' gok be'nn zana'n yillwe', bije gote' chenake. 22 Na' nnezra' la'kze ba gote', biteze bi da nnabro' Diosen' gonkze'n.

23 Na'll lle Jesúsen' le'e:

—Wabán bi zano'n.

24 Na'll lle Martan' Le'e:

—Nnézkzera' wabane' kat yebán be'nn wat ka', kat llin lla wayoll yellrion'.

25 Na'll lle Jesúsen' le'e:

—Nada' napa' yel wak yesbana' be'nn wat ka', na' we'e ake' yel nban zejlikane. Na'llen' be'nn ka' gonlira'll nada', la'kze gat ake', wa't yel nban zejlikane ke ake'. 26 Na' noteze be'nn ni't gonlira'lle nada', kbat gat be'nn ka', na' bi kweyi' ake'. ¿Llejle'o dan' llepa' rwe'n?

27 Na'll lle Martan' Le'e:

—Xana', llejlia' nako' dogarje Xhi'nn Dios, llejlia' nako' Cristo be'nnen' ba brezto' wse'l Diosen' yellrio ni.

Jesúsen' bllelle' gan' bkwa'ch ake' Lázaron'

28 Bayoll goll Martan' Le'e ka', bayeje' jayelle' María bire'n ka' llillize:

—Ba bra' Maestron' lloa' yell na', na' llaxhe' rwe'.

29 Na'll kate bene Marían' kan' goll Martan' le'e na', le bza'dote' byeje' gan' zo Jesúsen'. 30 Bi nna cho' Jesúsen' lyellen', na' ze'e lloa' yellre gan' jatil Martan' Le'e na'. 31 Na' be'nn Israel ka', zjalla'a rill Marían', lloe' ake' le'e yel llxhenra'll dan' got zane' na'. Ka bre'e akre' bza'doe'n, na'll naodo ake' le'e, llak akre' cha' zeje' lloa' ba na' zjachelle'n.

32 Na' Marían', kate blline' gan' ze Jesúsen', le bzoate xhibe' rawe' ka bre're' Le'en, na' lle'e Le'e:

—Xana', chenak zo'o ganni kan' gok be'nn zana'n yillwe', bije gotje' chenake.

33 Na' ka bre'e Jesúsen' bell Marían', na' ren be'nn Israel ka' za'rén le'e na', na' gokya'chre' kwis na' goke' lo yichjra'llda'we'n. 34 Na' lle'e leake':

—¿Gaxha jakwa'chre'?

Na'll lle ake' Le'e:

—Xanto', cho'ke lljawia'o.

35 Na' bllell Jesúsen'. 36 Na' be'nn Israel ka', bne ake':

—Lewiake kateken' llákere' le'e.

37 Na' bale' bne:

—Be'nn ni bayone' rao be'nn lcholen' bare're', chenak zoe' ni, kan' gok Lázaron' yillwe'n, bije gote' chenake.

Jesúsen' basbane' Lázaron' radj be'nn wat ka'

38 Jesúsen' goke' lo ra'llda'we'n da yobre. Ka byeje' gan' jakwa'ch ake' Lázaron', naken to broj, na' da'a to yej lloa' ban' da nsej lloe' na'. 39 Na'll lle Jesúsen' leake':

—Lewka'a yejen'.

Na' Marta zan da Lázaron', lle'e Le'e:

—Xana', ba la' be'nnen' zban, le ba gokte tap llan' gote'.

40 Na'll lle Jesúsen' le'e:

—¿Bixha kere ba bnetia', cha' gonlira'llo' nada', na' re'ro' nak Diosen' be'nn za'k xhen?

41 Na'll bka'a be'nn ka' yejen', na'll le bwiate Jesúsen' yebáre, na' bne'e:

—Xa, llioxkeno' ba bzenayo' kia'. 42 Nnezra' yeo ras llzenayo' kia', nia' ka' nench chejle' be'nn ka', rwe'kzo'n bse'lo' nada'.

43 Bayoll balwille' Diosen', na'll bnne'e zillje, bne'e:

—¡Lázaro, balloje!

44 Na'll le ballojte Lázaron' ndob do nia'ne'e to ra'lle, na' lloa' rawe'n ndoben to bay. Na'll lle Jesúsen' leake':

—Leyesell ra'llen', na' leyesane' wayeje'.

Be'e ake' di'll yeso't ake' Jesúsen' (Mt. 26:1-5; Mr. 14:1-2; Lc. 22:1-2)

45 Na' zan be'nn Israel ka', be'nn ka' byej ren Marían', bre'e akre' ka yel waken' ben Jesúsen', na'll benlira'll ake' Le'e. 46 Na' bal be'nn Israel ka', jake' rao be'nn fariseo ka', na' jayell ake' leake' kan' ben Jesúsen' basbane' Lázaron'. 47 Na'll bxoz wnebia' ka', na' ren be'nn fariseo ka', batop ake' be'nn ka' nak koxchis llnebia' Israelen'. Na' bzorao ake' ne ake':

—¿Akxha gonllo nna'? Le yel wak zan na', llon be'nn ni. 48 Cha' nnello waljezen, yeololze be'nn gonlira'll ake' Le'e, na' yed be'nn Roma ka' yedlan ake' yoda'o brao kellon', na' yedlleyi' ake' rall-llon'.

49 Na' to be'nn wnebia' zo kana' re'e Caifás. Le'e nake' bxoz brao iz na', na' lle'e leake':

—Re' ni ke bi nnézzere. 50 Bi llakbe're naken wen kello gat toze be'nne, kerke da kweyi' yeolol-llo, na' rente yell kello ni.

51 Kere dogarjen' bne Caifásen' ka', dan' nake' bxoz brao iz na'n, na'llen' bne'e ka', Diosen' bene' bne'e ka', nench na' bdixjwe're' gat Jesúsen', ni ke yell Israel na'. 52 Na' dan' gate' na', kere ke be'nn Israel ka'ze, renkze ke yeolol be'nn ba brej Diosen' gak xhi'nne' doxhente, gak ake' Le'e txhen gonlira'll ake' Le'e. 53 Ka' gok, na' lla na'te bzorao be'nn wnebia' ka', ben ake' di'll akre gon ake' nench yeso'te Jesúsen'.

54 Ke len na', bill bda Jesúsen' gan' lla'a be'nn wnebia' ke Israelen', na' bze'e Judean', na' byeje' to yell da nzi'i Efraín dan' lli' awlloze latj dachen', na' baga'nnrene' be'nn ka' non Le'e txhen na'.

55 Na' ba zo rez ga'le lnni paskw ke be'nn Israel ka'. Na' be'nn zan za'k toto yell jake' Jerusalén na', kan' za ga'l lnni na', nench wayón kwin ake' yall rao Diosen' kan' ne ley ke ake' na'. 56 Na'll dá ake' llayirj ake' Jesúsen' do gan' zo yoda'o brao na', na'll lle lwellj ake':

—¿Bi ka nere? ¿Bi yede' lnnin' lla?

57 Bne ake' ka' le bxoz wnebia' ka', na' be'nn fariseo ka', ba bchoy ake'n cha' noteze be'nn nnezre' gan' zo Jesúsen', llaya'l wzenre' leake' nench na' llje'x ake' Le'e.

12

Marían' llgoe' ceit xhix nia' Jesúsen' (Mt. 26:6-13; Mr. 14:3-9)

1 Na' ka ye xop llare ga'le lnni paskwn', byej Jesúsen' yell Betania na', gan' zo Lázaro be'nnen' basbane' radj be'nn wat ka'. 2 Na' bsinia' ake' da bdao Jesúsen' xche', nench ben ake' Le'e xhen. Na' Marta na', bdie' yel wao ke ake'n, na' Lázaron' blle'rene' be'nn ka' txhen, bdaorene' leake' ren Jesús na'. 3 Na' Marían' no'xe' ka do tya ceit xhix ke'e da za'k da xhen, na' naken dogarje da blloj yay yej xhix dan' nzi'i nardo. Na' jabi'ye' awllo xhnia' Jesúsen', na'll broe' ceit xhixen' nie'n. Na'll bayoll na', bachechte'n kone yich yichje'n. Na' doxhen lo yo'n, bla' xhix kwis. 4 Na' Judas Iscariote xhi'nn to be'nn re Simón, be'nnen' nak txhen be'nn chllinn ka', be'nnen' ba naken wdie' Jesúsen' rao na'a be'nn ka' llwietate Le'en, bne'e:

5 —¿Bixchen bi be'te' ceiten', na' ga't mell nench gakrenen be'nn ya'che? Le ceiten' za'ken ka chonn gayoa (300) mell dan' nzi'i denario.

6 Ka' bne Judasen', na' kere dan' llaya'chra'lle' be'nn ya'ch ka'n bne'e ka', dan' goke' be'nn wan na'. Le le'en no'xe' mell dan' benrén yeolole' llin, na' brejrane' mellen'. 7 Na'll lle Jesúsen' le'e:

—Bitbi ye'we', le ba bene' da non gone' kia' kat ga'cha'n. 8 Be'nn ya'ch ka', lla'renkzre be'nn ka' batteze, zan nada' bill sorena' re' ye scha.

Bxoz wnebia' ka' ben ake' di'll got ake' Lázaron'

9 Be'nn zan be'nn Israel ka', bnnez akre' zo Jesúsen' yell Betanian', na' byej ake', na' kere dan' re'e akre' toze Jesús na'n, lle'n akzere' re'e akre' Lázaro be'nnen' basbane' radj be'nn wat ka'. 10 Na' bxoz wnebia' ke Israel ka', leska' ben ake' di'll gotrén ake' Lázaron', 11 le be'nn zan be'nn Israel ka', ba llara'll ake' leake', na' ba llonlira'll ake' Jesúsen' dan' bnnez akre' basbane' Lázaron'.

Jesúsen' bayoe' Jerusalén na' da yobre (Mt. 21:1-11; Mr. 11:1-11; Lc. 9:28-40)

12 Na' ka bateyó, baza'a Jesúsen' Betanian' zayeje' Jerusalén na', na' be'nn zan llay Jerusalén na', dan' ba zo rez ga'le lnni na'. Na' be'nn zan ba bnnez akre' llin Jesúsen' Jerusalén na', 13 bllach ake' jalexh ake' Le'e no'x ake' no zi'n, na' llosia' ake' llasné ake':

—¡Nbaraz, be'nn nak la'y be'nn ni! ¡Nbaraz be'nnen' za'a, nse'l Xanllo Diosen' le Le'en nnebie'! ¡Nbaraz be'nnen' nak Rey ke Israelen'!

14 Na' bllele Jesúsen' to burr da'o ba bllie', na' gok kan' nyoj xti'll Diosen' nen:

15 Re' llonre Diosen' xhen gan' nzi'i Sión na', bi llebre na',
ba za'a Rey kerén' llie' to burr da'o.

16 Na' be'nn ka' non Jesúsen' txhen bi byejnie' akzere'n. Bayoll got Jesúsen', na' broe'rao Jesúsen' nake' be'nn za'k xhen, kana'll jadinra'll ake' di'll ka' nyoj ke Jesúsen', na'll byejnie' akre'n.

17 Be'nn ka' bre'e kan' balwill Jesúsen' Lázaron', basbane' le'e nench balloje' lo ba na', be'rén ake' be'nn ka' lla'a yellen' di'll kan' goken. 18 Na'llen' jalez be'nn zan kwis Jesúsen', dan' ba ben akre' di'll ke yel wak dan' basbane' Lázaron'. 19 Na'll lle lwellj be'nn fariseo ka':

—Ba bre're bikze bi llak gonllo. Yeololze be'nne ba llzenay ake' ke'e.

To chop be'nn za'k ga yobre bnnab ake' we'rén ake' Jesúsen' di'lle

20 To chop be'nn griego ak jen ake' Diosen' xhen rao lnni na'. 21 Na' be'nn ki ballín ake' gan' zo Felipen', be'nnen' nak be'nn Betsaida gan' nbane Galilea, na' lle ake' le'e:

—Si'xhenchgo', lle'neto' we'rento' Jesúsen' di'lle.

22 Na'll byej Felipen' jawie' Andrésen', na'll llop akte' jell ake' Jesúsen' ka'. 23 Na'll lle Jesúsen' leake':

—Nna' ba bllin lla gak yeolol da llaya'l gak, nench na' wroe'rawa' naka' be'nn za'k xhen. 24 Di'll li, di'll li nia' re': Cha' to nbaz trigon' bi chazen lo yo, na' yexhinnjen, naksen toze nbaz; zan cha' yexhinnjen,

na' ra'n, da zan trigo yeyaken. 25 Noteze be'nn kon lli' yichj ake' gak wen ke ake' yellrio nize, be'nn ka'n kwiayi' ake'. Na' noteze be'nne llsanra'll kwine', biteze da llak ke yellrio ni, wa't yel nban zejlikane ke ake'. 26 Na' noteze be'nne lle'n akre' gon ake' xchina'n, llaya'le gon ake' nada' txhen. Na' gan' soa' nada', lekze na' so be'nn ka' yeso'n xchina'n. Noteze be'nne gon xchina'n, Xa' na' gone' gak ake' xhen.

Jesúsen' bdixjwe're' got ake' Le'e

27 'Ba llak zozeze lo yichjra'llda'wa'n. ¿Akxha yepa' Xa'n? ¿Llákere nnabre' yesre'e nada' dan' ba zo gak kia' na'n? Bi gona' ka', le ke len na' za'a gak kia' yeolol da ki.

28 Na'll balwille' Dios, bne'e:

—Xa, ben nada' nench gakbe'e be'nne nako' be'nn za'k kwis.

Bayoll bne'e ka'n, blloj to be xhnne yebán':

—Nada' ba benkza' nench gakbe'e be'nn naka' be'nn za'k, na' gonllkza' ka' ye to, nench yeyakbe'e akre' naka' be'nn za'ke.

29 Na' be'nn zan ka' lla'a na', ben akre' kan' bne Diosen', na' bale' llasné yi'wzi'on gochj. Na' ye bale' llasné ake':

—To anglen' bne'e le'e.

30 Na' Jesúsen' bne'e:

—Diosen' bnne'e nada' zillje, kere nench yenra' nada'n, bnne'e zillje nench yene re'n. 31 Ba bllin lla wchoybia' Diosen' ke be'nn ka' bi llejle' kia'. Na' ba bllin lla yelloj daxi'on ka'le, dan' llnebia' be'nn ka' lla'a yellrio ni. 32 Na' kate wlis ake' nada' rao yellrion', kana'll gona' nench gonlira'll be'nn lla'a doxhente yellrio nada'.

33 Bne'e ka' nench bnnez akre' akren' got be'nn ka' Le'en. 34 Na' be'nn ka' zjalla'a na', lle ake' le'e:

—Neto' ba béneto' kan' ne xti'll Dios dan' nyojen, Criston' soe' ke chnare. Na' rwe', ¿bixchen nezo' nako' Be'nn Gorj Radj Be'nnach, na' ne'o got ake' rwe' to le' yay cruze? ¿Noxha nako' na'n?

35 Na'll goll Jesúsen' leake':

—Ye chollzen' zorena' re', na' nsa'a beni' ke yichjra'llda'oren'. Lewzenay kia' chaga nna de latje cho' beni' kia'n lo yichjra'llda'oren', nench bi kweyi'renre da xhinnjen' dan' llnebia' re'n. Le be'nn dá ga nak xchole bi llakbe're' gan' zeje'n. 36 Legonlira'll nada' chak nna zorena' re', nench cho' beni' kia'n lo yichjra'llda'ore.

Bayoll bne Jesúsen' ka', le baza'te' jakwa'chre' leake'.

Zan be'nn Israel ka' bi benlira'll ake' Jesúsen'

37 Na' la'kze bre'e be'nn Israel ka', ben Jesúsen' zan yel wak, bi byejle' akze', 38 nench bzoa di'll kan' bzoj da Isaías be'nnen' be'e xti'll Diosen' kana', bne'e:

Xana', nono llejle' di'll dan' chixjwe'to'n,
na' nono ba bayakbe'e yel wak ka' ba beno'n.

39 Bi gok chejle' ake', le ka'kzen' bzoj da Isaíasen', bne'e:

40 Diosen' bene' nench nak ake' ka be'nn lc-
hole, na' bene' nench nak ake' be'nn
nak yichjra'llda'o war.
Na' bene' ka' nench bi re'e akre',
na' bi llayakbe'e lo yichjra'llda'o ake'n bi
zejen dan' llroe're' leake'n,
na' bi wayat akre', na' bi wayone' leake'.

41 Ka' bne Isaíasen', le bre're' batna'te Jesúsen' nake' be'nn za'k kwis, na'llen' be'e di'll ke'en.

42 Na' la'kze naken ka', be'nn zan byejle' ke'e, ren no be'nn wnebia' ka', benlira'll ake' Le'e, na' bi be'e ake' di'll cha' llonlira'll ake' Le'e, le lleb ake' bill wreb be'nn fariseo ka' leake' lo yoda'on. 43 Lle'n akllre' sorén be'nnach leake' wen, kerke da sorén ake' Diosen' wen.

Xti'll Jesúsen' wroe'n be'nnach kan' nap ake' do'le

44 Na'll bne Jesúsen' zillje, golle' be'nn ka' zjalla'a na':

—Be'nn gonlira'lle nada', kere toze nada'n gonlira'lle', renkze Xa' be'nnen' bse'l nada' na'n llonlira'lle'. 45 Na' be'nnen' llre'e nada'n, llre're' be'nnen' bse'l nada'n. 46 Nada' za'a yellrio ni, llgoa' beni' lo yichjra'llda'o be'nn ka' llonlira'll nada', nench bill so aklle' rao da xcholen', na' bill gon aklle' da xhinnj. 47 Na' noteze be'nne nnezre' kan' ba bnia'n, na' cha' bi llzenaye' kia', kere nada'n wa'a yel llza'kzi' ke do'l ke'en, le kere za'a yellrion' wa'a yel llza'kzi' ke do'l ke be'nnachen', za'a nench yesra'a be'nn gonlira'll nada'n. 48 Na' de da wchoybia' ke be'nn ka' bi llonlira'll nada'n, le bi llzenay ake' ke dan' ba bnia' na', xti'lla' dan' ba bnia' na', len na' choybia'n ke

be'nn ka' nap ake' do'le, kat llin lla yeyoll yellrio ni. 49 Kere to wrazza'n nia' ka', Xa' be'nnen' bse'l nada' na'n, golle' nada' bi da ka' llaya'l nnia'n, na' bi da llaya'l wroe' wsedra'. 50 Nnezra' dan' nllie' bia'a, nsa'n yel nban zejlikane ke be'nn wzenay len, na' da li kon kan' ne Xa' na'n, ka'n lloe'rena' re' di'll.

13

Jesúsen' bdibe' nia' be'nn ka' non Le'e txhen

1 Ka za ga'l lnni paskwn' Jesúsen' ba nnezre' ba bllin lla yeze'e yellrion', na' yeyeje' gan' zo Xe'e Diosen', na' kan' nllie'kzre' yeolol be'nn ka' llonlira'll Le'en yellrio ni, na' ka'kze bllie're' leake' bayollte.

2 Na' ka nak ba lla'a ake' llao ake' xche'n, na' ba byo' daxi'on lo yichjra'llda'o Judas Iscarioten', be'nnen' nak xhi'nn be'nnen' re Simón, nench na' wdie' Jesúsen' rao na'a be'nn ka' llwietate Le'en. 3 Na' nneze Jesúsen' ba ben Xe'en Le'e nape' le zeraoze yel llnebia', na' nnezre' gan' zo Diosen' bze'e, na' na'kzen' wayeje'. 4 Na' bzolle'e gan' lla'a ake' llao ake' xche'n, na' golje xhe'e dan' nake' ko'llre', na'll bxhie' to ra'll da bro' lsi'ne'. 5 Na'll bxhie' nis, na' bde'en to lo cha', na'll bzorawe' bdibe' nia' be'nn ka' non Le'e txhen na', na'll bachechte' nia' ake'n kone ra'll dan' ngo' lsi'ne' na'. 6 Na' ka baya'l chibe' nia' Simón Pedro na'n, na'll lle Pedron' Le'e:

—Xana', ¿rwe' chibo' nia'n?

7 Na'll lle Jesúsen' le'e:

—Dan' llona' ni bi llejnie'ro'n nna', zan wllin lla kat chejnie'ro'n.

8 Na'll lle Pedron' Le'e:

—Ni ke gonnza' latj chibo' nia'n.

Jesúsen' lle'e le'e:

—Chet ka' bi chiba' nia'on, bill gak gako' nada' txhen chet ka'.

9 Na'll lle Pedron' Le'e:

—Xana', kere to nia'na'zen' chibo', doxhenkza'n chet ka'.

10 Na'll goll Jesúsen' le'e:

—Be'nn no'ch nazje', nie' na'ze'n lle'nen chall, le doxhene' nake' yalle. Kan' nak re', nak yichjra'llda'oren' yalle, la'kze kere yeololre.

11 Le Jesúsen' bnnezre' non' wde Le'e rao na'a be'nn ka' llwietate Le'e. Na'llen' bne'e: "Kere yeololren' nak ra'llda'oren' yalle."

12 Na'll ka bayoll bdibe' nia' yeololte'n, na'll bayakwe' xhe'e dan' nake' ko'llre, na'll babie' gan' lli' ake' llao ake'n da yobre. Na' lle'e leake':

—¿Llejnie're akre zejen dan' benrena' re' ganni? 13 Re' nsi're nada' Maestro na' xanre, wenkzen' nere ka', le ka'n naksa'. 14 Nada' la'kze naka' maestro keré na' xanre, ba bdiba' nia'ren' ka llon to be'nn wen llin, na' ka'n llaya'l gakrén lwelljre, gakre ka to be'nn wen llin ke be'nn yobre. 15 Ba bdiba' nia'ren' nench broe'ra' re', llaya'l gonre kan' ba bena' na'. 16 Di'll li, di'll li nia' re': Noteze no be'nn nak be'nn wen llin, bi nake' be'nn llonlle ka xane'n, na' to be'nn zej ga zeje', bi za'klle' ka be'nnen' bse'l le'e na'. 17 Cha' chejnie're da ki, na' gonre kan' bnia'n, na'llen' sore nbaraz.

18 'Bi nia' ka' ke yeololre. Nombia' yichjra'llda'o toto re' ba breja' nench sorenre nada' txhen. Na' nnezra' gak kan' ne xti'll Diosen' dan' nyojen nen: "Be'nnen' bdaorén nada' txhen, ba brej bchekwe' nada'." 19 Llepa' re' da ki za gak, nench kat ba goken na', na'll chejle're naka' be'nn bse'l Dios, kan' ba bnekza' re'. 20 Di'll li, di'll li nia' re': Be'nn wrebe noteze be'nn llse'la', nadkza'n llreb ake' chet ka', na' be'nn wrebe nada', leska' Dios na'kzen', llreb ake', be'nnen' bse'l nada'.

Jesúsen' bne'e to be'nn ka' non Le'e txhen na' wdie' Le'e rao na'a be'nn ka' llwie Le'e (Mt. 26:20-25; Mr. 14:17-21; Lc. 22:21-23)

21 Bayoll bne Jesúsen' ka', bzorao llakya'che' lo ra'llda'we'n, na' golle' leake' lixheje:

—Di'll li, di'll li nia' re': To re' wdere nada' rao na'a be'nn ka' llwie nada'.

22 Na' be'nn ka' non Le'e txhen na', kon llaswia rao lwellj ake', llon ake' xhbab cha' nore ke'en bne'e ka'. 23 Na' to be'nnen' lli' kwite'n, le nllie' Jesúsen' le'e. 24 Na'll ben Pedron' sen rao be'nn na', nench bnnabre' Le'e no ke'en ne'e ka'. 25 Na'll jabi'ye' awllo, lle'e Jesúsen':

—¿Noxhan' gon ka', Xana'?

26 Na'll lle'e le'e:

—Be'nnen' wa'a yet xtir na' kat ba blabja'n lo yel wao na', le'en gon ka'.

Na'll blabje' ra't yet xtiren' lo ye'nnen', na' le be'te'n Judas Iscariote, be'nnen' nake' xhi'nn be'nnen' re Simón. 27 Na' ka bayoll be'e Judasen' yet xtiren', le byazte daxi'on lo yichjra'llda'o Judasen'. Na'll lle Jesúsen' le'e:

—Dan' ba zo gono' na', le benten.

28 Na' ni to be'nn ka' zjalli'rene' txhen na', bi byejnie' akre' bixchen golle' le'e ka'. 29 Bale' llak akre' dan' no'x Judasen' gan' lla'a mell na'n, lle'e le'e ka', na' lljaxie' da yallj rao lnni na'n o cha' we'e mell da yallje no be'nn ya'ch aken'. 30 Ka bayoll bdao Judasen' yet xtir dan' be'e Jesúsen' le'e, le bllojte'. Na' ba nak ba gol kwis.

To da kobe nllia Jesúsen' bia'a gonllo

31 Bayoll blloj Judasen', bne Jesúsen':

—Nada' Be'nnen' Gorj Radj Be'nnach, na' ba broe'rawa' naka' be'nn za'ke, na' leska' ba llroe'ra' nak Diosen' be'nn za'k kwis. 32 Na' dan' llroe'ra' nake' be'nn za'k na', na' lekze Le'en wroe're' naka' nada' be'nn za'ke, na' le gonte'n nna'. 33 Xhi'nna' da'o ak, ye chollzen' zorena' re'. Na' yeyirjre nada', na' nia' re' kan' golla' be'nn Israel ka', bi gak yeza'renre nada' gan' yeya'a na'. 34 To da kobe llia' bia'a gonre, llie' lwelljre. Kan' ba bllie'ra' re', na' ka'kze re' llie're lwelljre. 35 Na' cha' soteze sore llie' lwelljre, kone ka' nneze be'nn ak, da likzen' nxenra'llre nada'.

Jesúsen' bne'e ka gon Pedro bi wchebe' cha' nombie' Le'e
(Mt. 26:31-35; Mr. 14:27-31; Lc. 22:31-34)

36 Na' Simón Pedron' bnnabre' Le'e:

—Xa, ¿gaxhan' wayejo'?

Na'll lle Jesúsen' le'e:

—Gan' yeya'a na', bi gak yeza'reno' nada' nna', zan tere wayedo' yenao' nada'.

37 Na'll lle Pedron' Le'e:

—Xa, ¿bixchen bi gak yeza'rena' rwe' nna'? Wsanra'll kwina' kere bi gonen cha' gata', ni ko'o rwe'.

38 Na'll lle Jesúsen' le'e:

—¿Da bare lle'nro' wsanra'll kwino' gato' ni kia' nada'? Di'll li, di'll li nia' rwe': Ka za kwellre lekwn' ba gok chonn ras bi wchebo' cha' nombia'o nada'.

14

Be'nn llonlira'lle Jesúsen', Dios xe'e na'kzen' nombie'

1 Leska' bne Jesúsen':

—Bi gakllejla'llre, legonlira'll Dios, na' leska' legonlira'll nada'. 2 Da zan yo' lla'a gan' zo Xa' Diosen'. Chenak bi naken ka', bi golla' re' ka'. Na' nna' yeya'a, na' lljayencha'wa' yo' ke keré. 3 Na' kat yeyoll lljayencha'wa' yo' keré ka', kana' yeda' da yobre yechia' re', nench yedzore gan' lljazoa' nada'. 4 Ba nnézkzere gan' yeya'a na', na' ba nombia're nezen' nench yellinre na'.

5 Na'll lle Tomásen' Le'e:

—Xana', bi nnézeto' gaxhan' wayejo'. ¿Akxha gonto', na' nnézeto', na' yellinto' to li?

6 Na'll lle Jesúsen' le'e:

—Nada'n naka' nezen', na' nsa'a di'll li, na' toz nada' llak lloa' be'nne yel nban zejlikane. Ni to be'nne bi yellín gan' zo Xa'n, cha' bi gonlira'lle' nada'. 7 Cha' nombia're nada', renkze Xa' na'n nombia'renre. Na' nna' ba nombia're', na' ba bre're'.

8 Na'll lle Felipen' Le'e:

—Bennchek latje re'to' Xa'on, na' kone len chejle'to'.

9 Jesúsen' lle'e le'e:

—Felipe, da xhen na', ba bzorena' re'. ¿Na' bi nna gombia'o nada'? Noteze be'nne ba bre'e nada', Xa' na'kzen' ba bre're'. ¿Bixchen llnnabzero' nada' re'ro' Xa' na'? 10 ¿Bi llejle'o Xa' na'kzen' zerén nada', na' nada' zerena' Le'e? Di'll dan' lloe'rena' re', kere da lloa'a to wrazza'n. Xa' na'n zerene' nada', Le'en llone' nench lloa'a di'llen' dan' lle'nre' wa'a na'. 11 Lechejle' kia' zerena' Xa' na', na' Le'en zerene' nada'. Na' cha' bi llejle're xti'lla' na', lechejle' kia' dan' ba bre're yel wak ka' ba bena' na'. 12 Di'll li, di'll li nia' re': Be'nn ka' llonlira'll nada', da ka' llona'n wakte gon ake'n. Na' da za'kll gon ake', le waya'a gan' zo Xa'n. 13 Na' biteze da nnábere Xa'n, dan' llonlira'llre nada'n naka' Xhi'nne', gona'n, nench wroe'ra' nak Xa'n be'nn za'k kwis. 14 Na' biteze da nnabre, dan' llonlira'llre nada'n, nada' gonna'n.

Jesúsen' bne'e wse'le' Spíritu ke Diosen'

15 'Cha' nllie're nada', legón kan' nl-
lia' bia'a na'. 16 Na' nnabra' Xa'n nench
wse'le' Spíritu ke'en sorenen re' ke chnare,
na' gakrenen re'. 17 Na' Spíritu ke Dios
na', wzejnie'n re' da nak da li. Na'
be'nn bi llonlira'll ak Diosen', bi gak sorén
Spíritu ke'en leake', le bi llre'e akre'n,
na' ni ke llejle' akze' cha' zon. Zan re'
nombia'ren, le zerenkzen re', na' son lo
yichjra'llda'oren'. 18 Bi yekwa'nna' re' ka
xkwi'd wazebe. Wedkza' ye to gan' zore
ni. 19 Ye chollze na' bill re'e be'nn ka'
nada', be'nn ka' bi llonlira'll Dios, zan re'
wre'llkzere nada', le nada' nbana', ka'kze
re' banre ke chnare. 20 Na' kat llin lla
yedsó Spíritu ke Diosen' lo yichjra'llda'ore,
kana'llen' gakbe're nada'n zorena' Xa'n,
na' re' zorenre nada', na' nada' zerena' re'.
21 Be'nn nnez akre' dan' nllia' bia'a gon
ake'n, na' llon ake'n, be'nn ka'n ba nllie'
akre' nada'. Na' be'nn ka' nllie' nada', lekze
ka' llie' Xa'n leake', na' nada' lekze llie'
akre', na' gona' ka gombia' akllre' nada'.

22 Na' Judas na' (kere Judas Iscariote)
lle'e Le'e:

—Xanto', ¿bixchen wroe'raozo' chraoze
neto', na' bi wroe'rao' be'nn ka' bi llon-
lira'll Dios na'?

23 Na' goll Jesúsen' le'e:

—Be'nn nllie' akre' nada', llzenay ake'
xti'lla'n, na' Xa'n lekze llie're' leake', na'
nada' ren Xa' na', yedsorén aktoe'. 24 Be'nn
bi nllie' nada', bi llzoa ake' xti'lla'n. Na' di'll
dan' lloa'a na', kere kia' to wraza'n, kon da
ne Xa' be'nnen' bse'l nada' na'n ba bnia'.

25 'Da ki ba bnia' chak nna zorena'
re' ni. 26 Zan Xa'n wse'le' Spíritu ke'en
son lo yichjra'llda'ore gonlira'llre nada'
nench gakrenen re'. Na' Spíritun' wzejnie'n
yeolol da llaya'l nnézere, na' lljasa'ralle'n
re' yeolol da ka' ba bnia'.

27 'Yel nbaraz kia'n llkwa'nna'n, yel
nbaraz kia'n gonna' re'. Bi llonna'n kan'
llonn be'nn ka' lla'a yellrio ni len. Bit
gakgane ra'llda'ore, na' bi llebre. 28 Ba
bénere bnia' yeya'a gan' zo Xa' na', na' wad-
zorenkza' re' da yobre. Na' cha' do ra'llre
nllie're nada', na' yewere dan' yeya'a gan'
zo Xa'n, le Xa' na' za'klle' ka nada'. 29 Na'
ba be'rena' re' di'll ka', chaga bi nna gaken
nench na', katen' gaken na', gonlira'llre
nada'.

30 'Bill we'rena' re' di'll zan, le ba za'a
daxi'on dan' llnebia' be'nn ka' bi llonlira'll
nada', zan bibi de gon ren nada'. 31 Llona'
kon kan' nllia Xa'n bia'a, nench nneze
be'nnachen' nllie'ra' Xa'n. Leyezolla'a,
leyeyo'o.

15

Jesúsen' nake' ka to yay da llbia uvas

1 'Nada' llonen kia' ka ke to yay da llbia
uvas, na' Xa' na', nake' ka to be'nn llonchi'i
len. 2 Na' re' llonlira'llre nada', nakre ka
to xho'z yay na'. Na' xho'ze ka' dan' bibi
llbian', wchoye'n. Na' xho'ze dan' llbia
uvas na', llonchie'n nench llbiallen ye ra't
da zanlle. 3 Na' re' ba nakre ka to xho'ze
dan' ba nonchie', le ba llzenayre xti'lla'
dan' ba be'rena' re'. 4 Lesechichrén nada'
nench ka' sechichrena' re'. Kan' nak xho'z
yayen', bibi llbian to wraze cha' bi nka'n
le' yayen', ka'n naken ke re', bi gakre gonre
kan' lle'ne Diosen', cha' bi serenre nada'.

5 'Nada' za'krebra' ka to yay da llbia
uvas, na' re' nakre ka xho'ze. Notezre cha'
sechichrenre nada', lekze ka' sechichrena'
re', na' gakre kan' llazra'll Diosen', ka'kzen'
naken ke yay uvas dan' llbiachachen, le
bibi gak gonre to wrazzre. 6 Be'nn bi
sechichrene' nada', na' gak ke'e kan' llak
ke xho'z yay dan' bi llbia, llchoye'n na'
llyechen, na' ll-llin lla llatope'n, na' lla'den
yi' nench lleyen.

7 'Na' re' cha' sechichrenre nada',
na' zechichre wzenayre xti'lla'n, biteze
da lle'nere nnábere Diosen', gonnkze'n.
8 Llazi'i Xa'n bara'nn xhen kate zore llonre
kan' llazra'lle'n, na' cha' llonre ka', na'
gakbe'e be'nne da likzen' llonlira'llre
nada', na' llzenayre kia'. 9 Kan' llon Xa'n
nllie're' nada', leska' nada' ba nllie'ra' re'.
Lesó legón kan' nia' na', nench gakbe're
nllie'ra' re'. 10 Cha' gonre kan' nllia' bia'a
gonre, na'llen' gakbe're nllie'ra' re', le
nada' llona' dan' nllia Xa'n bia'a gona', na'
llakbe'ra' nllie're' nada'.

11 'Ka'n ba bnia' re', nench sore nbaraz
ka nbarazen' zoa' nada'. Zera'lla' sore
nbaraz kwis. 12 Na' da ni nllia' bia'a
gonren', llie' lwelljre kan' nllie'ra' nada'
re'. 13 Nono zo be'nne nllie'llre lwellje'
gone' ka da ni, wsanra'll kwine' gate', ni
ke be'nn lwellje' ka' nllie're' na'. 14 Na' re'

nakre be'nn nllie'ra' cha' llonre kan' nllia' bia'a na'. 15 Na' bill nia' nakre be'nn wen llin kia', le to be'nn wen llin, bi nnezre' yeolol dan' llon xane'n, zan nia' nakre be'nn nllie'ra', le yeolol dan' ba benra' bne Xa'n, ba bzejnie'ra'n re'. 16 Kere re'n brejre nada', nada'n breja' re', na' naka' xanren'. Na' llse'la' re' nench lljenre kan' llazra'll Xa' na', na' kere da te ke da ka' gonren'. Na' yeolol da wnnábere Xa'n, gonkze'n dan' llonlira'llre nada' na'. 17 Na' da ni nllia' bia'a gonre, llie' lwelljre.

Be'nn bi llonlira'll Dios llwie akre' be'nn llzenay ke Jesúsen'

18 'Cha' be'nn bi llonlira'lle Diosen', llwie akre' re', lenneze zga'tek nada'n bwie akre'. 19 Chenak re' llonre txhen be'nn ka' bi llonlira'll Diosen', na'llen' llie' akre' re', kan' nllie' lwellj ake' chenake. Zan ba breja' re' nench llzenayre kia', na'llen' llwie akre' re', dan' bi llonrén akre' txhen. 20 Lelljasa'ra'll kan' bnia' re'n: "Noteze be'nn nak ka to be'nn wen llin, bi nake' be'nn llonlle ka xane'n." Chet ka' nada' ba bsa'kzi' be'nn, leska' gon akre' re'. Na' cha' ba bzenay ake' xti'lla'n, leska' wzenay ake' xti'll re'n. 21 Na' dan' bi nombia' ake' Dios be'nnen' bse'l nada'n, len na' llon akre' re' ka', le llwie akre' re', dan' llzenayre kia' na'.

22 'Chenak nada' bi beda' yedzejnie' akre', bibi do'l nap ake' chenake. Zan nna' bibi de wde akre', ne ake' bibi do'l nap ake'. 23 Be'nn llwiere nada' renkze Xa' na'n llwiere'. 24 Ba bena' yel wak da nono nna gon, na' chenak bi bre'e akre'n, bibi do'l nap ake'. Zan ka naken ba bre'e akre' da ki, llia bia'kze llwie akre' nada' ren Xa' na'. 25 Na' llak kan' nyoj xti'll Diosen' dan' llsed ake' gan' nen: "Bwie akre' nada', la'kze bibi da xhinnj bena'."

26 'Na' katen' yed Spíritu dan' wayonxhenra'll re', dan' za'a gan' zo Xa' na', Spíritu dan' lloe' di'll li, len we'e di'll li akre nak kia' nada'. 27 Leska' re' llaya'le we're xti'lla'n, le ba bzerenre nada' chak ba bdixjwe'ra' xti'll Xa' Diosen'.

16

1 'Ba bnia' re' yeolol da ki nench bi gakllejla'llre. 2 Le wabej ake' re' lo yoda'o ke ake' ka', na' wllin lla kat noteze be'nn got ake' re', gak akre' llawé Dios kan' llon ake'n. 3 Gon akre' re' yeolol da ka', le bi nombia' ake' Xa'n, ni nada'. 4 Nia' re' da ki nench kat llin lla gak kan' bnia'n, lljadinra'llre.

Dan' llon Spíritu ke Diosen'

'Bi bnia' re' yeolol da ka' gak kerén', ka llan' bzorawa' bzejnie'ra' re' xti'll Diosen', le nna zokza' llakrena' re'. 5 Na' nna' waya'a gan' zo Xa' be'nnen' bse'l nada' na', ¿na' ni tore bi llnnábere nada' gaxhan' waya'a? 6 Na' dan' bnia' ka' ba llakya'chere. 7 Di'll lin' ba bnia', llonen bien waya'a, le cha' bi waya'a, bi yedsó Spíritu ke Xa' Diosen' lo yichjra'llda'oren' gakrenen re'. Waya'a na'llen' wse'la'n. 8 Na' kat yed Spíritun', wzejnie'n be'nnach nap ake' do'le, na' wzejnie'n non' nak be'nn wen rao Dios, na' wzejnie'n ga't yel llza'kzi' ke chnare ke be'nn bi wzenay kia'. 9 Spíritun' wzejnie'n leake', nap ake' do'l dan' bi llonlira'll ake' nada'n. 10 Na' wzejnie'n leake' non' nak be'nn wen rao Dios, le waya'a gan' zo Xa' Diosen', na' re' bill re're nada'. 11 Na' wzejnie'n leake', ga't yel llza'kzi' ke do'l ke ake'n ke chnare, le daxi'on dan' llnebia' rao yellrio ni, ba nlloybia'n sa'kzi'n ke chnare.

12 'Nna' dell da zan da nnia' re', zan naken bni' chejnie'ren nna'. 13 Na' kat yedsó Spíritu ke Diosen' dan' lloe' di'll lin', len ko' re' nez rao yeololte da nak da li, le kere we'n di'll to wrazzen, kon we'n di'll da llzene Xa' na' len na', na' chixjwe'n re' bi da ka' za gak. 14 Spíritun' gonen nench wroe'rawe, naka' be'nn za'ke kwis, le yeolol kan' naka' nada' wroe'n re'. 15 Yeololte bi da de ke Xa'n naken kia', ke len na' golla' re', Spíritun' wroe'n re' yel nbaraz kia'n.

Jesúsen' bne'e chollzen' gakya'ch akre', te na' yewé akre'

16 'Ye chollze na', bi re're nada', na'll te na', yere're nada' da yobre, le waya'a gan' zo Xa' na'.

17 Na' bal be'nn ka' non Jesúsen' txhen, lle lwellj ake':

—¿Akre zejen dan' lleze' lli'o, ye chollze na', bill re'lloe', na' te na', yere'lloe' da yobre? Na' ¿akre zejen dan' ne'e, wayeje' gan' zo Xe'en? 18 ¿Bi zejen dan' ne'e ye chollzen'? Bi llejnie'llo dan' ne'e ka'.

19 Jesúsen' gokbe're' lle'ne be'nn ka' nnab
akre' Le'e, akre zejen ka di'll ka', na'll golle'
leake'n:
—¿Ba llnnabe lwelljre dan' bnia'n:
"Ye chollze na' bill re're nada', na' te
na', yere're nada' da yobre"? 20 Di'll
li, di'll li nia' re': Kwellre na' gákere,
chak yewé be'nn ka' bi llonlira'll Diosen'.
Gakya'chere, zan chollze gakya'chere, te
na' na'll yewere. 21 Ka ke to no're zan, ll-
llayrawe' chak llake bes yel zan na'. Na'
kat ba gorj bda'o ke'e na', bill llone' xhbab
dan' bllayrawe'n, ba llawere' ba gorj ye
to be'nnach yellrio ni. 22 Ka'kzen' ke re',
ba llakya'chere nna', zan kat yellayllo da
yobre sore nbarazlle, na' nono gak yeka'a
yel llawé ke lo yichjra'llda'oren'.
23 'Na' kate ba bllin lla lljazoa' da yobre
gan' zo Xa'n, kana' billbi nnábere wze-
jnie'ra' re'. Di'll li, di'll li nia' re': Dan'
llonlira'llre nada'n, biteze da nnábere Xa'n,
gonnkze'n re'. 24 Xte nna' bibi nna nnábere
Xa'n, ni ke dan' llonlira'llre nada'n. Na'
nna' lennabe Xa'n, na' gonne'n nench sore
nbaraz kwis.

Criston' bene' yenit yel llnebia' ke daxi'on

25 'Da zan ba bnia' re' kan' bsa'krebra' bi
da ka'. Wllin lla kate bill wzejnie'ra' re',
wsa'krebra' bi da ka' llzejnie'ra' re'n. Na'
wa'a di'll da chejnie're kat wzejnie'ra' re'
ke Xa'n. 26 Na' kat llin lla na', kana' nnábere
Xa'n bi da nnábere, ni ke dan' llonlira'llre
nada'. Bi yalljen nnabra' Xa'n gakrene' re'.
27 Le kwinkze Xa' na'n nllie're' re', dan'
nllie're nada'n, na' chejle're Le'en bse'l
nada'. 28 Gan' zo Xa' Dios na'n, bza'a beda'
yellrio ni, na' nna' yeza'a yellrio ni. Na'
waya'a gan' zo Xa'n da yobre.
29 Na'll goll ake' Le'e:
—Ba lloe'o di'll da ba llejnie'to', na' bill
llsa'krebro' bi da ka' llzejnie're' neto'n.
30 Na' ba gokbe'to' nombia'o yeolol xhbab
ke be'nnach. Ba nnezro' bin' lle'ne be'nne
nnezre' kat za nnabtere'n. Ke len na' ba
llejle'to' za'o gan' zo Diosen'.
31 Na'll lle Jesúsen' leake':
—¿Ba llejle're nna'? 32 Ba bllin lla nna',
na' ba go'l gaslasre. Totore wka'a xhn-
nez ke keré, na' wkwa'nnre toza'. Zan bi
zoa' toza', Xa' na'n zorenkze' nada'. 33 Ba
bnia' re' ka', nench na' nni'tre nbaraz,
legonlira'll nada'. Yellrio ni sa'kzi're, bi
gakllejla'llre, nada' ba bena' yenit yel ll-
nebia' ke daxi'on, dan' zo llnebia'n yellrio
ni.

17

Jesúsen' nnabe' rao Diosen' ke be'nn ka' non Le'e txhen

1 Bayoll bne Jesúsen' da ki, na'll bwie'
yebáre bne'e:
—Xa, ba bllin lla gak kia', dan' ba bllia'o
bia'a gak kia'n. Ben nench nakbie' nada'n,
naka' xhi'nno', naka' be'nn za'k xhen,
nench gona' re'e akre', nako' be'nn za'k
xhen. 2 Ba benno' nada' yel llnebia' rao
be'nnach, nench lloa'a yel nban zejlikane
ke yeolol be'nn ka' ba brejo' llonlira'll
nada'n. 3 Da ni naken yel nban zejlikane:
gombia' akre' rwe', le tozo' rwe'n nako'
Dios li, na' leska' gombia' akre' nada'n,
Jesucristo, be'nnen' bse'lo'.
4 'Rao yellrio ni, ba bena' nench nakbie'
nako' be'nn za'k, na' ba bayoll bena' yeolol
da bro' rao na' gona'. 5 Na' nna' Xa, ben
nench na' wroe'n naka' be'nn za'k, kat
yeyeda' gan zo'o na', doxhen kan' broe'n
kan' bzoa' gan' llia'o na', kan' za xete yell-
rio.
6 'Be'nn ka' ba brejo' rao yellrion', nench
na' beno' leake' rallna', ba broe'ra' leake'
noxhan' nako'. Be'nn ko'on nak ake', na'
ba beno' leake' rallna', na' ba bzenay ake'
xti'llo'n. 7 Na' ba nnez akre' yeolol dan'
llona', na' yeolol di'll dan' lloa'an, naken
ko'o rwe'. 8 Le ba be'rén ake' di'll dan' ba
bzejnie'ro' nada', na' ba bzenay ake'n, na'
ba llakbe'e akre', da likzen' bza'a gan' zo'o
na', na' llejle' ake' rwe'kzo'n bse'lo' nada'.
9 'Na' llnnaba' gakrén akoe'. Bi llnnaba'
gakreno' yeolol be'nnach, kon be'nn ka'
ba brejo' na'n, gakreno' le ba llonlira'll
ake' nada', na' ba nak ake' rallna'o. 10 Na'
yeolol be'nn llonlira'lle nada', leska' llon-
lira'll ake' rwe'. Na' ka' noteze be'nne nak
rallna'o, leska'kze nak ake' rallna' nada',
na' be'nn ka' llonlira'll nada'n, llroe' akre'
naka' be'nn za'ke.
11 'Na' nna' bill soa' yellrio ni, zan be'nn
ki llonlira'll nada'n, nna zjani't akse' rao
yellrio ni, na' nada' ba zaza'a gan' zo'o
na'. Xa, nako' le zeraoze be'nn ra'llda'o
yalle, na' llnnaba' gakrén akoe', wkwaso'

da xhinnjen' ka'le, nench nni't ake' gak ake' toze ren no lwellj ake', kan' nak lli'o toze. 12 Chak bzorén ake', benrena' yel llnebia' ko'on llin, nench bkwasa' da xhinnjen' ka'le. Ke len na', ni toe' bi blleyi', kon toze be'nne ba naken kweyi', nench gak doxhen kan' ne xti'llo' dan' nyoj na'.

13 'Na' nna' ba zaza'a gan' zo'o na', na' chak nna zoa' yellrio ni, lloa'a di'll ki nench nni't be'nn ki nbaraz, ka nbarazen' zoa' nada'. 14 Nada' ba be'rén ake' xti'llo'n. Na' be'nn ka' bi llonlira'll rwe'n, llwie akre' be'nn ka' llonlira'll nada'n, dan' bi llonrén ake' leake' txhen, ka'n ben akzre' nada', le bi benrena' leake' txhen. 15 Na' ka nak be'nn ka' llonlira'll nada'n, bi llnnaba' yeka'a akoe' rao yellrio ni, llnnaba' gakrén akoe' na' wkwe'jo' leake' rao biteze da xhinnj da de rao yellrio ni. 16 Leake' bi nak ake' txhen be'nn ka' llon da xhinnj, dan' de rao yellrio ni, ka nada' bi llona' txhen da xhinnjen', da de rao yellrio ni. 17 Ben nench yichjra'llda'o be'nn ka' llonlira'll nada', gaken yall kone di'll li ko'o na'. Le di'll ko'on naken da li. 18 Rwe'n bse'lo' nada' yellrio ni, nench baddia' xti'llo'n, leska' nada' llse'la' leake', we'e ake' xti'lla'n rao yellrio ni. 19 Non kwina' rallna'o, nench na' leake' gak ake' yall kone di'll li ko'o na'.

20 'Na' bi llnnaba' gakreno' to leakze', leska'kze gakreno' be'nn ka' za gonlira'll nada', kat yen akre' di'll dan' lloe' be'nn ki. 21 Xa, ben nench yeolole' gak ake' toze ren lwellj ake', na' gak ake' lli'o txhen, ka rwe' nako' toze ren nada', na' nada' naka' rwe' toze. Ben nench yeyoll gak ake' lli'o toze, nench gakbe'e be'nn ka' bi llonlira'll rwe'n, rwe'kzo'n bse'lo' nada'. 22 Na' yel bara'nn dan' benno' nada', ba be'e ake'n nench nak ake' toze ren be'nn lwellj ake', kan' nak lli'o toze. 23 Leake'n nak ake' nada' txhen, na' nada' naka' rwe' txhen, nench yeolol-llo gakllo toze. Gakllo toze nench gakbe'e be'nn ka' bi llonlira'll rwe'n, rwe'kzo'n bse'lo' nada', na' gakbe'e akre' nllie'kzro' be'nn ka', kan' nllie'ro' nada'.

24 'Xa, nllie'ro' nada' ka bi nna xe yellrio na'te, na' nono' nada' be'nn za'ke. Na' lle'nra' be'nn ki brejo', llonlira'll ake' nada', yedzorén ake' nada' gan' yedzoa'n, nench re'e akre' naka' be'nn za'ke. 25 Xa, nako' be'nn llon da zej to lilla. Na' ka nak be'nn ka' bi llonlira'll nada'n, leska' bi nombia' ake' rwe', zan nada' nombia' rwe', na' be'nn ka' ba brejo' gonlira'll ake' nada', nnez akre' rwe'n bse'lo' nada'. 26 Na' ba bzejnie' akre' kan' nako'n, na' kan' llono', na' za wzejnie' akllere', nench gakbe'e akre' nllie' akroe' kan' nllie'ro' nada', na' sorena' leake'.

18

Kan' gok kan' be'x ake' Jesúsen'
(Mt. 26:47-56; Mr. 14:43-50; Lc. 22:47-53)

1 Bayoll be'rén Jesúsen' be'nn ke'e ka' non Le'e txhen na' di'll, na' bza'rene' leake', na' jake' chla' yeo gan' nzi'i Cedrón, gan' de to re'j ga naz ake' zan yay dan' nzi'i olivos. Na' blla'a ake' lo re'jen'. 2 Na' Judas be'nnen' ba naken gone' Jesúsen' rallna'a be'nn ka' llwie Le'en, leska' nombie' latjen', le da zan ras ba badop be'nn ka' non Jesúsen' txhen ganna'. 3 Ka goken bllin Judasen', na' nche'e zan waka'a ya ka', na' ye txhonnj be'nn ka' llap yoda'o braon', be'nn bse'l bxoz wnebia' ka', na' ren be'nn fariseo ka', nench go'x ake' Jesúsen'. Zjano'x ake' no da llseni', na' zjano'x ake' no yi' yell yay, na' zjana'l ake' spad. 4 Na' Jesúsen' ba nnezre' yeolol ka da ka' gak ke'en, na'll blloje' jatile' leake', na'll golle' leake':

—¿No llayirjre?

5 Na'll lle ake' Le'e:

—Jesús be'nn Nazaret.

Na'll goll Jesúsen' leake':

—Nada'n.

Na' Judas be'nnen' wde Le'e rao na'a be'nn ka', llwie Le'en, zerene' leake'. 6 Kate goll Jesúsen' leake': "Nada'n", le babi' akte' sko'llre, byal ake' rao yon'. 7 Na'll da yobre goll Jesúsen' leake':

—¿Non' llayirjre?

Na'll bne ake':

—Jesús be'nn Nazareten' llayirjto'.

8 Na' bne Jesúsen':

—Ba bnetia'. Cha' nada'n llayirjre, lewe'e latje wayej be'nn ki.

9 Ka' bne'e nench gok kan' ba bdixjwe're', kan' bne'e: "Ni to be'nn ka' ba brej Diosen' gonlira'lle nada', bi kweyi' ake'." 10 Na' Simón Pedron' na'le to spad, na' le blechjte'n bdine'n be'nn wen llin ke

bxoz braon', bchoyte' naye' cha'wen'. Na' be'nnen' benre' ka', re'e Malco. 11 Na'll lle Jesúsen' Pedron':

—Bago' spad ko'on lo rille. ¿Llakro' bi llaya'l gak dan' ba nllia Xa' Diosen' bia'a gak kia'n?

Bche'e ake' Jesúsen' rao be'nnen' re Anás
(Mat. 26:57-58; Mr. 14:53-54; Lc. 22:54)

12 Na' waka'a ya ka' ren xan ake'n, na' be'nn ka' llape yoda'o brao ke be'nn Israel ka', be'x ake' Jesúsen', na' bchej ake' Le'e. 13 Na' bche'e ake' Le'e da nell rao be'nnen' nzi'i Anás, xa no'r ke be'nnen' nzi'i Caifás. Na' Caifás na' goke' bxoz brao ke be'nn Israel ka', ka iz na'. 14 Na' Caifás na'n golle' be'nn wnebia' ka', naksen wen ke ake', toze be'nne gat ker ke da kweyi' yeolole'.

Pedron' bi bchebe' cha' nombie' Jesúsen'
(Mt. 26:69-70; Mr. 14:66-68; Lc. 22:55-57)

15 Simón Pedron' ren ye to be'nn non Jesúsen' txhen, bnao ake' Le'e. Na' bxoz braon' nombie' be'nnen' ye to, na'llen' gok byo'rene' Jesúsen' lia' ke bxoz braon'. 16 Na' Pedron' baga'nne' lloa' yo'ze. Na' be'nnen' ye to, dan' nombie' bxoz wnebia' na'n, be'rene' no'ren' di'lle, be'nnen' lli' llape' lloa' yo' na', nench broe' Pedron'. 17 Na' no'ren' llap lloa' yo' na', golle' Pedron':

—¿Kere reno' rwe'n llzenayo' dan' llroe' llsed be'nn ni?

Na'll bne Pedron':

—Ka'a, bi rena'.

18 Na' llak zay, na' nbek be'nn wen llin ka' to yi' barje, na' zjazellá ake' lloa' yi'n, llacha'a kwin ake'. Na' Pedron' le jaserente' leake' lloa' yi'n, llacha'a kwine'.

Bnnab akre' Jesúsen' bi dan' llroe' llsedre' be'nn ka'
(Mt. 26:59-66; Mr. 14:55-64; Lc. 22:66-71)

19 Na' be'nnen' nak bxoz braon', bnnabre' Jesúsen' non' llzenay dan' llroe' llsedre'n, na' dan' llzejnie're'n. 20 Na' lle Jesúsen' leake':

—Ba bia'a di'll doxhente, na' da zan ras broe' bsedra' lo yoda'o kellon', na' lia' yoda'o brao, gan' ll-llay yeolol be'nn wrall kello ka'. Na' bi bia'an ga nga'ch. 21 ¿Bixchen llnnabzro' nada'? Bnnabe be'nn ka' badzenay dan' broe' bsedra' na'. Leake'n nneze bi di'llen' bia'a.

22 Bayoll bne Jesúsen' ka', na' to be'nnen' llape yoda'o brao na', zerene' ganna', le bro'te' to ke xa'ye', lle'e Le'e:

—¿Ka' llaya'l yelli'o di'll ke be'nnen' nak bxoz braon'?

23 Na'll goll Jesúsen' le'e:

—Cha' bi da xhinnj ba bnia', bne chet ka', na' cha' bnia' da wen, ¿bixchen llgapo' nada'?

24 Na' Anásen' bdie' Jesúsen' nllejteze' ta'ke' rao Caifásen', be'nnen' nake' bxoz braon'.

Pedron' bi bchebe' cha' nombie' Jesúsen'
(Mt. 26:71-75; Mr. 14:69-72; Lc. 22:58-62)

25 Na' lli' Pedron' lloa' yi'n nench llalle're', na'll lle be'nn ka' zjalla'a na' le'e:

—¿Kere renkzo' rwe'n nako' be'nn ke be'nn ni?

Na' bi bchebe', bne'e:

—Ka'a, bi rena'.

26 Na' to be'nn wen llin ke bxoz braon', nake' bi'ch lwellj be'nnen' bchoy Pedron' nay na', na' golle' le'e:

—¿Kere rwe'n bre'ra' reno' Jesúsen' lo re'j, gan' lla'a yay olivos ka'?

27 Na'll Pedron' da yobre kere bchebe', na' le bllellte lekwn'.

Bche'e ake' Jesúsen' rao Pilaton'
(Mr. 27:1-2, 11-14; Mr. 15:1-5; Lc. 23:1-5)

28 Ka ba lleni' na', brej ake' Jesúsen' gan' zo Caifásen', na' bche'e ake' Le'e rao be'nnen' llon yel koxchisen'. Na' bi byo'rén be'nn ka' ll-lliayi'll Jesúsen', gan' zo be'nnen' llon yel koxchisen', le kan' nak dan' nao be'nn Israel ka', bi gak gao ake' katen' ga'l lnni paskwn', cha' cho' ake' gan' zjalla'a be'nn bi nake be'nn Israel. 29 Na'llen' blloj Pilaton' lle'e leake':

—¿Bixha ben be'nn nin'? ¿Bi ken llaore xhia ke'e?

30 Na'll bne be'nn wnebia' ka':

—Chenak be'nn ni bi nake' be'nn wen da xhinnj, bi yedwa'toe' rao na'o chenake.

31 Na'll lle Pilaton' leake':

—Leyeche'e cha', na' legón yel koxchis ke'en kan' ne ley keré na'.

Na'll ne be'nn wnebia' ke Israel ka':

—Bi de latj gotto' no be'nne.

32 Na' bzoa di'll kan' bne Jesúsen' kan' bzejnie're', akre gon ake' got ake' Le'e. 33 Na'll bayo' Pilaton' lo yo'n da yobre, na'll goxhe' Jesúsen', lle'e Le'en:

—¿Rwe'n nako' Rey ke be'nn Israel ka'?
34 Na'll lle Jesúsen' le'e:
—¿Da gorjla'llzo'n llnnabo', cha' nollren' goll rwe' ka'?
35 Na'll lle Pilaton' Le'e:
—¿Llakro' cha' be'nn Israel nada'n? Be'nn Israel wrall ko'o ka'n, na' bxoz wnebia' keré ka'n, bde ake' rwe' ganni. ¿Bixha da xhinnj beno' na'n?
36 Na'll lle Jesúsen' le'e:
—Nlla're nak yel llnebia' kia'n, ka ke be'nn llnebia' yellrio ni. Chenak yel llnebia' kia'n naken ke yellrio ni, wdil be'nn ka' llzenay kia'n chenak, na' bi gaka' rao na'a be'nn wnebia' ke Israel ka' chenake. Zan yel llnebia' kia'n bi naken ke yellrio ni.
37 Na'll lle Pilaton' Le'e:
—¿Rwe'n nako' rey cha'?
Na'll goll Jesúsen' le'e:
—Da li kan' ne'o na', naka' rey, na' ba beda' yellrio ni, nench wzejnie'ra' be'nnach di'll lin', na' yeolol be'nn llon ak txhen di'll lin', llzenay ake' kia'.

Bchoybia' ake' gat Jesusen' (Mt. 27:15-31; Mr. 15:6-20; Lc. 28:13-25)

38 Na'll lle Pilaton' Le'e:
—¿Bi dan' nak di'll lin'?
Bayoll bne Pilaton' ka', na' blloje' ye to chi'i, gan' zjalla'a be'nn Israel ka', na' lle'e leake':
—Bibi da xhinnj nroe'n ke be'nnen' cha' bi llone'. 39 Na' ka nak dan' llonre yeo iz, de wsana' to be'nn yo' rill ya rao lnni Paskwn'. ¿Lle'nere wsana' be'nnen' nak rey keré, be'nn Israel?
40 Na'll besia' ake', ne ake':
—¡Bi wasano' be'nn na'! ¡Barrabás na' basán!
Na' Barrabásen' nake' to be'nn wan.

19

1 Na'll goll Pilaton' be'nn ka', bdin ake' Jesúsen'. 2 Na' waka'a ya ka', ben ake' to da bro' ake' yichje' de lba ye'che. Bayoll na', bwakw ake' Le'e to ra'll morad, ka da ka' llonrén no be'nn wnebia' ka' llin. 3 Na'll lltitj akre' Le'e, na' bro' ake' ke xa'ye', na' llasné ake':
—¡Sechga ke be'nn wnebia' ke be'nn Israel ka'!
4 Na'll blloj Pilaton' da yobre lle'e leake':
—Kweja' be'nnen' da yobre, nench nnézere bibi da xhinnj llallelra', cha' bi none'.
5 Na' blloj Jesúsen' yo'te dan' yichje', dan' nak de lba ye'ch na', na' nakte' ra'll moraden'. Na' bne Pilaton':
—Ganni ba ze be'nnen' nna'.
6 Na' xan bxoz ka', na' ren be'nn ka' llape yoda'o braon', ka bre'e akre' Jesúsen', na'll besia' ake' da zan ras bne ake':
—¡Bde'e le' yay cruz! ¡Bde'e le' yay cruz!
Na'll lle Pilaton' leake':
—Lewche'e chet ka', na' lewde'e re' le' yay cruzen', le bibi da xhinnj llallelra' cha' bi none'.
7 Na' be'nn Israel ka', lle ake' le'e:
—De to ley keto' da nen, llaya'l gate' dan' ne'e nake' Xhi'nn Dios, le be'nnachze Le'e.
8 Na' ba llalleb Pilaton' kan' ba llaken, na' ka benre' xti'll ake'n, blleblle'. 9 Na' bayoe' da yobre gan' llie' llnebie'n, zanche'e Jesúsen', na' llnnabre' Le'e:
—¿Gaxha be'nne rwe'?
Na' bi balli'kze Jesúsen' xti'lle'n.
10 Na'll lle Pilaton' Le'e:
—¿Bi llalli'o xti'lla'n? ¿Bi nnezro' nada' napa' yel llnebia' da yesana' rwe', na' napa' yel llnebia' wchoybia' ko'o, wda'a ake' rwe' le' yay cruzen'?
11 Na' balli'i Jesúsen' xti'lle', golle' le'e:
—Bibi yel llnebia' napo' chenak bibi nonn Diosen' rwe'. Zan be'nnen' bde nada' rao na'on, naplle' do'l ka rwe'.
12 Na'll bayirjla'll Pilaton' akre gone' wasane' Jesúsen'. Na' be'nn Israel ka', besia' ake' ne ake':
—Cha' ba llasano' be'nn ni, bi llono' kan' ne be'nn wnebia' ke Roman', le noteze be'nn cha' llone' kwine' ka to be'nn llnebia', na' llkwase' be'nn wnebia'n nzi'i César ka'le.
13 Na'll ka bayoll bene Pilaton' xti'll ake'n, breje' Jesúsen' lia're, na' renkze le'e bllojrene', na' bllie' gan' llone' yel koxchisen', to latje dan' nzi'i Gan' Nak Rao Yej, di'll hebreo nzi'n Gábata. 14 Ka do wawill, ka wxere za sorao lnni Paskwn' goll Pilaton' be'nn Israel ka':
—Ganni zo Rey kerén'.
15 Na'll bzorao ake' llosia' ake' da yobre, llasné ake':
—¡Llaya'l gate'! ¡Bde'e le' yay cruz!
Na'll lle Pilaton' leake':

—¿Rey keré nin', wda'a Le'e le' yay cruz?
Na'll bne bxoz wnebia' ka':
—Kere rey keto' be'nnen', toze César na'n nak be'nn llnebia' neto'.
16 Na'll bde Pilaton' Jesúsen' rao na'a ake', nench wda'a ake' Le'e le' yay cruzen'. Na'll bza'a ake' Jerusalén na', bche'e akte' Jesúsen' lloa' yellre.

Bda'a ake' Jesúsen' le' yay cruz (Mt. 27:32-44; Mr. 15:21-32; Lc. 23:26-43)

17 Na' zej Jesúsen' noe' yay cruz ke'en, na' blline' to latje gan' nzi'i Latj ke Llit Wat, di'll hebreo nzi'n Gólgota. 18 Na' bda'a ake' Le'e le' yay cruzen', na' leska' bda'a ake' ye chope be'nne le' yay cruzen' chla' weje kwit Jesúsen'. 19 Na' Pilaton' bzoje' yichj yay cruz ke'en. Di'llen' bzojen' nen: "Jesús be'nn Nazaret, Rey ke be'nn Israel ka'".
20 Bzoje'n di'll hebreo, na' di'll griego, na' di'll latín. Na' zan be'nn Israel ka' bel ake'n, le gan' bda'a Jesúsen' le' yay cruzen', naken awlloze Jerusalén na'. 21 Na' bxoz wnebia' ka' ke Israelen', goll ake' Pilaton':
—Bi wzojo'n: "Rey ke be'nn Israel ka'", wenre bzojen: "Le'en bne'e nake' rey ke be'nn Israel ka'."
22 Na'll bne Pilaton':
—Da ba nzoja' ba nyojkzen na'.
23 Ka bayoll bda'a be'nn waka'a ya ka' Jesúsen' le' yay cruzen', na'll bxhi'i ake' xhara'ne'n, na' ben ake'n tapre, na' bxhi'i ake' tweje'n. Na' leska' bxhi'i ake' ye to xhe'e dan' nak to chewalize, bibi dia zon.
24 Na'll lle lwellj ake':
—Bi wche'zllon, wenre chitjenllon, na' norllo yedo'le len.
Na' kan' ben ake' na', bzoa di'll kan' nyoj xti'll Diosen' nen: "Bla' ake' xhara'na'n, na' ra'll dan' llaka' na', bditj ake'n."
25 Na' ka'lze gan' zo cruz ke Jesúsen', ze María be'nnen' nak xhne'e na', ren bir xhna' Jesús na', na' María be'nnen' nake' no'r ke Cleofas, na' María Magdalena. 26 Ka bre'e Jesúsen' ze xhne'en ka'lze, na' ren ye to be'nnen' nak le'e txhen, be'nnen' nllie' Jesúsen' kwis, na'll lle'e xhne'en:
—Be'nn na' gake' ka xhi'nno'.
27 Na'll lle'e be'nnen' non Le'e txhen na':
—Be'nn ni gake' ka xhna'o.
Na' lla na'te be'nnen' non Le'e txhen na', bxhie' le'e, bene' le'e ka xhne'e.

Kan' gok kan' got Jesúsen' (Mt. 27:45-66; Mr. 15:33-41; Lc. 23:44-49)

28 Bde na', ba nneze Jesúsen' ba gok yeolol da ka' llaya'l gak ke'en, kan' ne xti'll Diosen' dan' nyoj na', bne'e:
—Bilra' nis.
29 Na' de ra't zo zichj da yoll to lo leo da'o. Na' to be'nnen' bza'lle' zo zichjen' to da nak ka xhi're, bzoe'n to rao xhis ke yay dan' nzi'i hisopo, na' blise'n lla're, na' bzoe'n lloa' Jesúsen'. 30 Na' bayoll bxho'p Jesúsen' da zichjen', bne'e:
—Ba gok yeolol da llaya'l gak, na'll le baxhexjte yichje'n, na' bayone' spíritu ke'en rallna'a Diosen', na' gote'.

To be'nn waka'a ya go'de lanz lwit Jesúsen'

31 Na'llen' be'nn wnebia' ke Israel ka', ba llsenia' ake' ga'l lnni Paskw ke ake'n, na' jannab ake' rao Pilaton', we'e latj lljatichj waka'a ya ke'e ka' nia' be'nn ka' zjada'a le' yay cruzen', nench yob gat ake', na' yeletj ake' leake' le' yay cruz ka', le bill lle'n akre' ta'lle be'nn ka' le' yay cruzen' lla nba'nne ke ake'n. 32 Na'll jak waka'a ya ka', jatichj ake' llop la'te nia' be'nnen' da'a kwit Jesúsen' chla'. Na' leska' ben akre' be'nnen' bda'a ye chla'. 33 Na' ka bllin ake' gan' da'a Jesúsen', na' bre'e akere' ba gote'. Na'll bill bdichj ake' nie' ka'.
34 Na' to waka'a yan' go'de' to da látit lwit Jesúsen', na' bra'n llen ren nis. 35 Nada' bre'ra' kan' goken, na' nnezra' lloa'a di'll li, nench chejle' re'. 36 Na' da ka'n gok ke Jesúsen', nench gok kan' ne xti'll Diosen' dan' nyoj ke'e, nen: "Ni to llit yoe' bi chichj ake'." 37 Na' ye to gan' nen: "Yeswia ake' be'nnen' ba bllia ake' we'e."

Bkwa'ch ake' Jesúsen' (Mt. 27:57-61; Mr. 15:42-47; Lc. 23:50-56)

38 Bayoll gok yeolol da ka', José be'nnen' nak be'nn yell gan' nzi'i Arimatea, jannabre' Pilaton' we'e latj yeletje' Jesúsen'. Na' be'e Pilaton' latj. Na'll byej Josén' jaletje' Jesúsen'. Josén' ba llejle' ka nak dan' broe' bsede Jesúsen', na' ba llonlira'lle' Le'e llillize, le llebe' be'nn wnebia' ka'. 39 Na' leska' byej Nicodemon' be'nnen' ba byej gan' zo Jesúsen' ba gole, na' no'xe to da la' xhix, da nchix nell dan'

nzi'i mirra, na' ren to yezj dan' nzi'i áloes, ka do chonn rroben'. 40 Na'll bchel ake' kwerp ke Jesúsen' to ra'll xhen, na' ren dan' la' xhix na', le ka' llon be'nn Israel ka', llkwa'ch ake' be'nn wat ke ake' ka'. 41 Kwitze gan' bda'a ake' Jesúsen' le' yay cruzen', de to re'j ga naz ake' yay ak. Na' ganna' ben ake' to bloj, nench ben ake'n ka to ba, na' nono nna cho' be'nn wat rao yellrion'. 42 Ka llan' got Jesúsen' naken llan' llsinia' ake' ke lla nba'nne, na'llen' llyen akre' wkwa'ch ake' Le'e awlloze.

20

Jesúsen' babane' radj be'nn wat ka' (Mt. 28:1-10; Mr. 16:1-8; Lc. 24:1-12)

1 Na' bal dmio na', nna nakte xchole, byej María Magdalena lloa' broj gan' bro' ake' Jesúsen'. Na' bre're' gan' bga'ch Jesúsen', ba baga'a yejen' dan' bda'a ake' lloa' ba na'. 2 Na'll baza'doe' bayeje' gan' zo Simón Pedron', na' ren ye to be'nn nak Jesúsen' txhen, be'nnen' nllie' Jesúsen' kwis, na'll lle'e leake':

—Ba babej ake' Xanllon' lo ban', na' bi nnézeto' ga jalo' ake' Le'e.

3 Na'll bza'a Pedron' ren be'nnen' ye to, jake' lloa' brojen'. 4 Llopte' bza'do ake', bixha be'nnen' ye to bza'dolle' ye ra'te res ka Simón Pedron', na' byoblle' blline' lloa' ban' ka le'e. 5 Na'll blle'ke' bwie' lo ban', na' bre're' ra'll ka', zjalli'n lo ba na', na' bi byoe'. 6 Le bllinte Simón Pedron', le byo'te' lo brojen', na' bre're' ra'll ka' zjalli'n loe na'. 7 Na' bay dan' bchel ake' yichje'n, bi lli'n gan' lli' ra'll ka', lli'ten chla're ndoben. 8 Na' byo'rén be'nnen' ye to, le bi nna choe', la'kze byoblle' blline' lloa' ba na'. Na'll bre're' kan' naken na', na'telle byejle'e. 9 Le bi nna chejnie' akre' xti'll Diosen' dan' nyoj nen, llaya'le' yebane' radj be'nn wat ka'. 10 Na'll baza'a ake', na' jayake' yo' gan' zo ake'n.

María Magdalenan' bre're' nbankze Jesúsen' (Mr. 16:9-11)

11 Na' Marían' baga'nne' ka'lte lloa' ban', bze'e belle'. Nna bellte' na'n, blle'ke' na' bwie' lo ba na'. 12 Na' bre're' chop angl be'nn nak ake' ra'll lliche, zjalli' ake' lo ba na', toe' lli' yichjre gan' bxhoa Jesúsen', na' ye toe' lli' xhnie're gan' bxhoe' na'. 13 Na'll lle ake' no'ren':

—¿Bixchen bello' no're?

Na'll ballie' xti'll ake'n, bne'e:

—Ba badrej ake' Xanllon', na' gara jaro' akre' Le'e.

14 Bayoll bne Marían' ka', ka bayechjkzere' zellá Jesúsen' ko'llre; na' bi gokbe're' chet ka' Le'en. 15 Na'll lle Jesúsen' le'e:

—¿Bixchen bello' no're? ¿Noxhan' llayirjo'?

Marían' llakre' cha' be'nne llap re'j na'n, na'll balwille' le'e, lle'e Le'e:

—Bne, cha' rwe'n jasanoe' ga yobre, bne nada' ga jasanoe' nench lljaxhie'.

16 Na'll lle Jesúsen' le'e:

—¡María!

Na'll byechj Marían' da yobre, na' lle'e Le'e:

—¡Raboni! —di'll hebreo lle'nen nen be'nn llzejnie' be'nne.

17 Jesúsen' lle'e le'e:

—Bi go'xo' nada', le bi nna yeyepa' yebá gan' zo Xa' na'. Bayejrén be'nn ka' ba bzenay xti'lla'n, be'nn ka' nak ka bi'cha', ka zana', na' goll ake' yeyepa' gan' zo Xa'n, be'nnen' nakrenkze Xare. Nake' Dios be'nnen' llona' nada' xhen, leska' nake' Dios be'nnen' llonre xhen.

18 Na'll baza'a María Magdalenan', jadixjwe're' yezikre be'nn ka' llzenay xti'll Jesúsen', le ba bre're' Le'en.

Jesúsen' broe'rawe' be'nn ka' non Le'e txhen (Mt. 28:16-20; Mr. 16:14-18; Lc. 24:36-49)

19 Na' gol lle' dmio na', nna ndop be'nn ka' non Jesúsen' txhen lo yo'n neyjchochten, le lleb ake' be'nn wnebia' ke be'nn Israel ka'. Na' byo' Jesúsen', na' jase'e kllol be'nn ka', na' lle'e leake':

—Lesó nbaraz lo yichjra'llda'ore.

20 Bayoll bne'e ka', le broe'tere' leake' lo ta'ke'n, na' ren lwite' na'. Na'll bawé akre' kwis, ka bre'e akre' Xanllon'. 21 Na' lle'e leake' da yobre:

—Lesó nbaraz lo yichjra'llda'ore. Kan' bse'l Xa'n nada' yellrio ni, baddia' xti'lle'n, leska' nada' llse'la' re' we're xti'lla'n.

22 Bayoll bne'e ka', na'll brobe' leake', na' golle' leake':

—Lesi'i Spíritu ke Diosen'. 23 Be'nn ka' yere': “Ba banit barán da xhinnj keré ka'”,

ba bnitraokzen na', na' be'nn yere': “Bi nna yenitrao da xhinnj keré ka'”, bi nna yenitraokzen na'.

Tomásen' bre're' nbankze Jesúsen'

24 Na' Tomás be'nnen' bsi'i ake' Tomás Dídimo, be'nn ren rao be'nn chllinn ka', bi zoe' kan' jaroe'rao Jesúsen' leake' lle' dmio na'. 25 Na' be'nn ka' yela' goll ake' le'e:

—Ba bre'to' Xanllon'.

Na'll lle Tomásen' leake':

—Bi chejlia' cha' nbane', cha' bi re'ra' lo ta'ke'n gan' bzo ake' klav ka', na' wzeb xhbena' gan' bdeb klav ka', na' ren le' lwite' na'.

26 Ka bde to xhman na', badop ake' lo yo'n da yobre, na' zerén Tomásen' leake'. Na' la'kze neyjte yo'n, byo' Jesúsen' da yobre, na' jase'e radj ake'n, na' bne'e:

—Lesó nbaraz lo yichjra'llda'ore.

27 Na'll golle' Tomásen':

—Bwia lo ta'ka' ki, na' bzeb xhbeno'n. Na' bzeb na'on lwita' ni, nench chejle'o. Bi gako' be'nn bi llejle', byejle'chga.

28 Na'll bne Tomásen':

—¡Xana', na' Dios kia'!

29 Na'll bne Jesúsen', lle'e Tomásen':

—Tomás, ba byejle'o dan' ba bre'ro' nada'n. Nbaraz ke be'nn ka' ba llejle' ake', la'kze bi nna re'e akre' nada'.

Da kin' nyoj nench chejle'llo ke Jesúsen'

30 Da zan yel waken' ben Jesúsen', da bre'e be'nn ka' non Le'e txhen, da bi nyoj le' ni. 31 Na' da ki nyojen nench chejle're ke Jesúsen' nake' Cristo, be'nnen' nak Xhi'nn Dios, na' gonne' yel nban zejlikane keré dan' llonlira'llre' na'.

21

Jesúsen' broe'rawe' gall be'nn ka' non Le'e txhen

1 Bde ye to lla yobre, broe'rao Jesúsen' be'nn ke'e ka' non Le'e txhen, lloa' nisda'o dan' nzi'i Nisda'o Tiberias, ki gok: 2 Ze ake' txhen Simón Pedron' ren Tomás be'nnen' nsi'i ake' Dídimo, na' ren Natanael be'nn yell Caná gan' nbane Galilea, na' llop xhi'nn Zebedeon', na' ye chop be'nn ka' non Jesúsen' txhen. 3 Na' lle Simón Pedron' leake':

—Cha'a wxhen bel.

Na'll lle ake' le'e:

—Leska' wza'rén neto'.

Na'll bza'a ake' jake' lloa' nisda'on, na' byo' ake' to lo barco. Na't nokze no bel bllel akre' lle' na'. 4 Na' kan' ba za'a lleni' na'n, bre'e akre' ze Jesúsen' lloa' nisda'on, na' bi gok akre' cha' Le'en. 5 Na'll lle'e leake':

—Xhi'nna' da'o ak, ¿de bel gaollo?

Na'll lle ake' Le'e:

—Ka'a, nokz no lldo'leto'.

6 Na'll lle'e leake':

—Lewza'l yixj bel kerén' kwit barcon' cha'ore, na'll do'l akba'.

Na'll bza'l yixj bel ke ake'n. Na' bel zan kwis bdo'l akre', to bi zoe akre' yego' ake'n lo barcon'. 7 Na' to be'nnen' nllie' Jesúsen', lle'e Pedron':

—Xanllo na'n.

Na' kate golle' Simón Pedron', Xanllo na'n, le bayakdote Pedro xhara'ne'n, le kere bi nake'n llone' llin na', na' le bxhi'tte' lo nisen', nench byob blline' gan' ze Jesúsen'. 8 Na' zjakdo ren be'nn ka' yela' ren barcon', nxhob ake' yixj gan' lla'a belya' ka', le ka do ye chop gayoa (200) waka'a nia', lloa' nisda'o na'n ze ake'. 9 Ka bayetj ake' lloa' nisda'on, jadi' akre' ga lli' yi' barje, na' xhoa to belya' rawen', na' ye to yet xtir. 10 Na' lle Jesúsen' leake':

—Leyeyo'x to chop belya' ka' nile, ba ka' za bxhenre na'.

11 Na'll byej Simón Pedron', jaxhie' yixj belen' gan' lli' barcon', na' baxhobe'n gan' nak yo bill. Lla'n to gayoa chi'nnayon (153) bel xhen ka', na' la'kze lla'a bel zan loe na', bi blle'zen. 12 Na'll lle Jesúsen' leake':

—Ledá gaore.

Na' ni toe' bi bayaxhje, ye ake' Le'e: “¿Noxha rwe'?”, le ba gokbe'e aksre' Xanllo na'n. 13 Na'll jabi'y Jesúsen', na' bxhie' yet xtiren', na'll be'e ke ke be'nn ka', na' leska' bene' belya' ka'. 14 Kan' gok da wyonn rase, broe'rawe' be'nn ka' non Le'e txhen na', bde ka nak babane' radj be'nn wat ka'.

Jesúsen' be'rene' Simón Pedron' di'll

15 Na' ka bayoll badao ake'n, na' lle Jesúsen' Simón Pedron':

—Simón xhi'nn Jonás, ¿nllie'llro' rwe' nada', kerke kan' nllie' be'nn ki nada'?

Na' balli'i Pedron' xti'lle'n, lle'e Le'e:

—Awa' Xana', nnezkzro' nllie'ra' rwe'.

Na'll lle Jesúsen' le'e:

—Bdap bwia be'nn ka' nak ka xhi'r da'o kia'.
16 Na' golle' le'e da wllop ras:
—Simón xhi'nn Jonás, ¿nllie'ro' nada'?
Na'll da yobre bne Pedron':
—Xana', rwe'kzo' nnezro' nllie'ra' rwe'.
Jesúsen' golle' le'e:
—Bwia be'nn ka' nak ka xhi'r da'o kia'n.
17 Na' da wyonn ras goll Jesúsen' Le'e:
—Simón xhi'nn Jonás, ¿nllie'ro' nada'?
Na' gokya'che Pedron' dan' goll Jesúsen' le'e ka' da wyonne ras, na'll lle'e Le'e:
—Xana', rwe'kzo' nnezro' yeololten, na' rwe' nnézkzero' nllie'ra' rwe'.
Na'll lle Jesúsen' le'e:
—Bdap bwia be'nn ka' nak ka xhi'r kia'n.
18 Di'll li, di'll li llepa' rwe': Ka goko' bi we'o, kwino' goko' xhara'no'n, na' byejo' kon ga nen ko'o. Na' kat gako' be'nn gore, wli na'on, na' be'nn yobre wakwe' xhara'no'n, na' yeche'e rwe' ga bi llazra'llo'.
19 Golle' le'e ka' nench broe're' Pedron', kan' gak ke'e kat llin lla gate', na' kone len we'rawe' Diosen'. Na'll goll Jesúsen' le'e:
—Kon benlira'll, na' bnao nada'.

Kan' bne Jesúsen' ke be'nnen' nllie're'

20 Na' ye to be'nn non Jesúsen' txhen nawe' leake'. Na' bayechj Pedron' bre're' le'e. Na' nake' be'nnen' nllie' Jesúsen', be'nnen' blle' kwite', kan' bdao ake' xche', ka za gak Jesúsen' rallna'a be'nn ka' llwietate Le'en, be'nnen' bnnabe' Le'e: "Xana', ¿noxhan' wde rwe' rao na'a be'nn ka'?"
21 Ka bre'e Pedron' le'en, lle'e Jesúsen':
—Xana', ¿akxha gak ke be'nn ni?
22 Na'll lle Jesúsen' le'e:
—Cha' lle'nra' nna zokze' kat yeda' da yobre, ¿bi zed llakro'? Rwe'n bzoteze benlira'll nada', na' bzenay kia'.
23 Na'll biteze bne be'nn ka' llonlira'll Criston', ne ake' bi gat be'nnen'. Zan kere bne Jesúsen' bi gate'n, bne'e: "Cha' lle'nra' nna zokze' kat yeda' da yobre, ¿bi zed llakro'?"
24 Be'nn nin' nnezre' kan' gok yeolol da ki, ke len na' ba be'e di'll ki, na' ba bzoje'n. Na' nnézkzello lloe' di'll li. 25 Na' da zanll da ben Jesúsen' da bi nyoj, le chenak nyoj yeololen, ni rao yellrio ni, bi gaken cha'n, le yich zan kwis gaken chenake. Ka'n gakchga.

DAN' BEN BE'NN KA' JATIXJWE' XTI'LL XANLLON'

Bcheb Jesúsen' wse'le' Spíritu ke Diosen'

1 Ke nak yich nellen' bzoja' rwe' Teófilo,
ganna' nllia' yeolol da ka' ben Jesúsen',
na' dan' broe're' 2 bllinte lla baze'e bazi'i
Diosen' Le'e yebá da yobre. Ka za
waza'tere', be'rene' postl ke'e ka' di'll bin'
llaya'l gon ake', be'e di'll kon ka' bzejnie'
Spíritu ke Diosen' Le'e. 3 Broe'rawe' leake',
na' da zan da bene' nench byejle' ake',
da likzen' babane' radj be'nn wat ka'.
Bdarene' leake' rao choa (40) lla, na' ye to
chi'i bzejnie're' leake' kan' nak yel llnebia'
ke Diosen'.
4 Nna zorente' leake' txhen, golle' leake'
bi llaya'l yellach ake' Jerusalén na', bne'e:
—Kwexhre nize llinte kat wse'l Xa'n dan'
bchebe', kan' ba gollkza' re'. 5 Da li Juan na'
bchoe' be'nn nis, na' tere wakll wen ke re',
ke nak ba zo rez yedsó Spíritu ke Diosen'
yichjra'llda'ore.

Ka bayep Jesúsen' yebá

6 Na' gok ka badop ake' rao Jesúsen', na'
goll ake' Le'e:
—Xanto', ¿kere ba bllin lla gono' nench
yelloj be'nn Israel ka' rao na'a be'nn zi't
ka'?
7 Na'll lle'e leake':
—Bi llaya'l nnézere bi llan' gon Xallo
Diosen' da llwie' gone' rao rall-llo ni. 8 Zan
katen' yed Spíritu ke'en yedsorenen re',
kana' gapre yel wak ke'e, na' chislasre
xti'lla'n, soraozre Jerusalén na', na'll yell
ka' gan' nzi'i Judea, na' gan' nzi'i Samaria,
na'tell doxhen yellrio.
9 Bayoll bne'e ka', na' llwia akte' Le'e na',
kat bayepe' yebán', le zete to bej bkwa'chen
Le'e rao ake'n, na' bill bre'e akre' Le'e.
10 Bixha nna ze akte' llwia ake' yebá gan'
bayepe' na', kat bllinkze chop be'nn kwit
ake'n, na' nak xhara'n ake' llich kwis.
11 Na'll lle be'nn ka' leake':
—Re' be'nn Galilea, ¿bixchen nna zezre
llwiare yebán'? Kan' bre'kzere zayej
Jesúsen' yebán', bazi'i Diosen' Le'e radjre
na', ka'kze gak katen' yede' da yobre.

Ka gok brej ake' be'nnen' re Matías nench bzoe' roraz Judas

12 Na' baza'a ake' rao ya' gan' lla'a ake'n,
ya' gan' nzi'i Ya' Olivos, zayej ake' Jerusalén
na'. Na' naken awlloze, ke to de latj sa'a
ake' rao lla nba'nne ke be'nn Israel ka'.
13 Na' ballín ake' latj gan' lljaxhi'ra'll postl
ka', to yo' da zo chkwia. Ganna' ren Pedro,
Jacobo, Juan, Andrés, Felipe, Tomás, Bar-
tolomé, Mateo, Jacobo xhi'nn Alfeo, Simón
be'nn ben txhen be'nn ka' nzi'i Zelote, na'
Judas bi'ch Jacobo. 14 Yeolol ake' lla'a
nak ake' toze, llalwill ake' Diosen' yeo lla.
Ganna' ren María xhna' Jesúsen' ren bi'che'
ka', na' ye bal no'r non leake' txhen.
15 Ka bllin to lla, bzolla'a Pedron' radj
ake'n, na' nak to gayoa galj ake' (120), na'
bne'e:
16 —Re' be'nn bi'che, dekz de gok kan'
nyoj xti'll Diosen'. Batna'te Spíritu ke
Diosen' bzejnie'n rey Daviden', nench be'e
di'll ke Judas be'nnen' bche'e be'nn ka' be'x
ake' Jesúsen'. 17 Judas na' goke' neto' txhen
bento' xchin Diosen'. 18 Na' ka nak da xhin-
njen' bene'n, bxhi'i raxhje', na' baya'we' to
yellrio. Na' ka gote'n bayexje' jatin yichje',
blle'zte le'en, na' blloj doxhen xhojloe'.
19 Yeolol be'nn Jerusalén ka', bnnez akre'
kan' goken, na' bsi'i ake' yellrion' Acéldama,
na' Acéldama na' lle'nen nen Yellrio Llen.
20 Ke nak da ni, ba nyojkzen le' yich ke
Salmos gan' nen ki:
Gakchga rille'n to da dach,
na' nono sokze len.
Leska' nen:
Na' te to be'nn yobre wlane' xchine'n.
21 'Ke nak ganni lla'a bal be'nn non lli'o
txhen, chak bda Xanllo Jesucristo radjllo
ni, 22 be'nn ki llon lli'o txhen, bzoraozen
kan' bchoa Juan na' Le'e nis, bllinte ka
bazi'i Diosen' Le'e yebá. Na' llaya'l kwejllo
toe', nench gone' neto' txhen, we'to' di'll
ke Jesucriston' kan' gok babane' radj be'nn
wat ka'.
23 Na' brej ake' chope', toe' re José be'nn
nsi'i ake' Barsabás, leska' re Justo, na' ye
toe' re Matías. 24 Na'll balwill ake' Diosen'
bne ake':
—Xanto', rwe' nombia'o ke nak
yichjra'llda'o yeolol be'nne, broe' neto'
nore be'nn ki chop, ba brejo' 25 gake' neto'
txhen gonto' xchino'n. Ke nak Judas na',

bsanra'lle' dan' beno' rallne'e gone'n, na' ba zayeje' gan' llaya'l wayejkze' yel be'nn wen da xhinnj ke'e na'.

26 Na'll bza'l ake' yej da'o ak, nench nore lljata'n, na' blloj toe', na' be'nnen' re Matías bdo'len le'e, na' goke' txhen ren postl ka' ye chnej.

2

Ka gok betj Spíritu ke Diosen'

1 Ka bllin lla lnni dan' ne Pentecostés, yeolol be'nn ka' llonlira'll Jesucriston', nak ake' toze gan' lla'a ake'n. 2 Kat gokse llakia yebán' ke ga za'a to be' xhen, bllinte lo yo' gan' lla'a ake'n. 3 Na' bre'e akre' da nak ka bel yi', llalnninnen jasó ra't wejen yichj toto ake'. 4 Yeolol ake' byo' Spíritu ke Diosen' yichjra'llda'o ake', na' bzorao llnne ake' wde wdere di'll, kon ka llzejnie' Spíritun' leake'.

5 Na' be'nn zan be'nn Israel ka' lloe'rao Diosen' ba ndop ake' Jerusalén na', na' gateze yell za'k toto ake'. 6 Ka ben akre' gok llakian', be'nn zan bdop gan' lla'a postl ka', na'll to nna'l-llej akze', ka nak llen akre' llnne be'nn ka' xti'll toto ake'. 7 Na' lla'a ake' llabán akre', ne ake':

—¿Kere be'nn Galilea be'nn ki? 8 ¿Akre llakze llnne ake' xti'll-llo da gorjrén totollo? 9 Ganni lla'a bal-llo nakllo be'nn Partia, na' be'nn Media, na' be'nn Elam. Na' bal-llo nakllo be'nn Mesopotamia, na' be'nn Judea, na' be'nn Capadocia, na'll be'nn Ponto, na' Asia. 10 Na' be'nn Frigia, na' be'nn Panfilia, na' be'nn Egipto, na' rente be'nn za'a yell ka' zjalli' África, zi'tre ka gan' nzi'i Cirene, bixha ren be'nn Roma zo ganni, be'nn nakse be'nn Israel, na' be'nn za bayak txhen be'nn Israel. 11 Na'tell be'nn Creta, na' be'nn Arabia. ¡Na' ka nak be'nn Galilea ki, lloe'rén ake' lli'o di'll ren xti'll totollo, kan' nak yel wak ke Diosen'!

12 Yeolol ake' lla'a llakgan akre', na' llabán akre' lle lwellj ake':

—¿Akre ka chejnie're kan' llaken?

13 Na' ye bal ake' lltitj akre', ne ake':

—Zoll akre'n.

Di'll da be'rén Pedron' be'nn ka' bdop gan' lla'a ake'n

14 Na' bzolla'a Pedron' ren be'nn chnej ka', na' bnne'e zillj, lle'e leake':

—Re' be'nn Israel, na' yeolol re' lla'a Jerusalén ni nna' lla, lewzenay, llonen bien nnézere di'llen' we'rena' re' ni. 15 Kere zolle be'nn ki kan' nere na', le nna nak tzire. 16 Ganni llak kan' bzoj da Joel, be'nnen' be'e xti'll Diosen' kana', bzoje' kan' bne Diosen' ki:

17 Kate ba zo rez wayoll yellrio,
nada' Dios wse'la' Spíritu kia'n, na' sorenen yeolol be'nne,
na' gona' nench xhi'nnre byio, na' xhi'nnre no'r,
we'e akbe' xti'lla'n.
Na' bi we'o ka', re'da'o akebe',
na' be'nn gor ka', nne akre' yere.
18 Be'nn ka' llon xchina'n be'nn byio ren no're,
sorén Spíritu kia'n leake',
nench we'e ake' xti'lla'n.
19 Gona' le' yebán' da yebane be'nne,
na' rao yellrio wroe'ra' yel wak kia'n, na' larj llen, na' xhen yi', na' kwe' llén da nak ka bej.
20 Willen' wayaken da xchole,
na' be'on wayaken xhna ka llen,
katen' ba zon llin lla yeda' da yobre, nada' naka' Xanre.
Kana' gaken to lla lliarao xhen, na' wroe'ra' yel wak kia'n.
21 Ka nak nada' naka' Xanre, noteze be'nn yelwille nada',
nada' yesre'e rao da xhinnjen'.

22 'Na' re' be'nn Israel, lewzenay xti'lla'n. Ke nak Jesús be'nn Nazareten', Diosen' broe're' nake' be'nn za'ke. Diosen' bene' nench Jesúsen' bene' yel wak, na' billre da yebánello kan' ba nnézkzere na'. 23 Bixha gok Jesúsen' rallna're kan' ba nwiakze Diosen', na'll benre' rao na'a be'nn wen da xhinnj ka', na' bet ake' Le'e bda'a ake' Le'e le' yay cruzen'. 24 Bixha nna' Diosen' bas-bane' Le'e radj be'nn wat ka', yel goten' bi bzoen wza'yen Le'e. 25 Le ka'kzen' bne rey Daviden' batna', be'e xti'll Jesúsen' bne'e:

Llre'teze llre'ra' Xanllon', ze'e kwita',
ke len na' notno soe wta wnne nada'.
26 Na'll llawé ra'llda'wa',
na' llola' nench lloe'rawe'.
Na' leska' nnezra' katen' gata', kere ke chnaren' gata'.

27 Le nnézkzera' bi wsanra'llo' nada' gan' lla'a be'nn wat ka'.
Bi we'o latj go'll xpe'ra'n, nada' naka' rallna'o.
28 Broe'ro' nada' ka nak nez dan' zej rao yel nban na',
na' yewera' kwis ke naken zereno' nada'.
29 'Re' be'nn bi'che, nnézello xozxta'ollo Daviden' gote', na' bkwa'ch ake' le'e, na' llre'tello ba ke'en nna' lla. 30 Na' rey Daviden' goke' to be'nn be'e xti'll Dios, be'e di'll kan' bzejnie' Diosen' le'e, na'llen' bnnezre' kwasro kan' gaken, le kwin Diosen' bchebe' bne'e, Criston' garje' rao xhi'nn dialla ke'e, na' nnebie' roraze'. 31 Ke len na' gokbe'e Daviden' kan' yebán Criston', bne'e bi ga'ye' gan' lla'a be'nn wat ka', na' bi go'll xpe're'n. 32 Na' ba gok kan' bne'en, ke nak Diosen' basbane' Jesúsen' radj be'nn wat ka', na' neto' lloe'to' xti'lle'n, bre'to' kwasro kan' babane'n. 33 Na' nna' Diosen' ba balise' Le'e, bazie' Le'e kwite', na' ba llnebia'rene' Le'e txhen. Na' Diosen' bene' rallne'e Spíritu ke'en, kan' ba bchebe' na'. Jesús na'n ba bene' yel wak ni, kan' ba bénere, na' kan' ba bre're. 34 Ka nak rey Daviden' kere bayepe' yebán', le kwine'n bne'e ki:
Xanllo Dios na', lle'e Xana'n:
"Blle'kero' kwita' ni,
35 llinte lla kat gona' nni't be'nn ka' xhnia'o,
be'nn ka' llwie rwe' na'."
36 'Na' nna' llaya'l nneze yeolol be'nn Israel ka', Jesús be'nnen' betre bda're le' yay cruzen', Le'en ba brej Diosen' nake' Xanllo, na' leska' Le'en Cristo be'nn brej Dios nnebie'.
37 Ka bayoll ben akre' di'll ki, da xhen gok akre', na'll lle ake' Pedron' ren be'nn ka' non le'e txhen na':
—¿Akxha gonto' nna' cha', bi'cha'?
38 Na'll lle Pedron' leake':
—Lewayate ke da xhinnjen' nonre na', na' choare nis, nench wroe'n llonlira'llre Jesucriston'. Na'llen' yezi'xhen Diosen' keré, na'll gonne' re' Spíritu ke'en son yichjra'llda'ore. 39 Le ke re'n ba bchebe' gonne'n, ke xhi'nnre, ke be'nn lla'a zi'te, na' ke yeolol be'nn gaxh Xanllo Diosen'.
40 Na' ka' di'll zan da lloe'rén Pedron' leake', llawe' leake' nez, lle'e leake':
—Bi gonre be'nn wen da xhinnj ki txhen, nench ke gak keré kan' gak ke ake' na'.
41 Na' ka nak be'nn ka' bxhi'i xti'lle'n, blloa ake' nis. Na' byan ake', ke lla na' badil ake' ka do chonn mire'. 42 Na' bni'tteze bni't ake', bzenay ake' dan' llroe' llsede postl ka'. Na' toze ka llon yichjra'llda'o ake', na' llao ake' txhen, na' llalwill ake' Diosen'.

Ka ben be'nn ka' bxenra'll Jesucriston' da nelle

43 Yeolol be'nne llon ake' yel wan kwis kan' llon postl ka', da zan da yebánello llon ake', da llroe' yel wak ke Diosen'. 44 Yeolol be'nn ka', ba byejle' ke Jesucriston', lla'a ake' toze, na' toze non bi da de ke ake'. 45 Bayo't ake' no yellrio, na' bi da de ke ake', na' mellen' bda'on na', llyis ake'n kon ka yallje totoe'. 46 Na' yeo lla lldop ake' yoda'o braon', na' we'j bdao ake' txhen rill toto ake', na' nbaraz kwis blla'a ake' txhen bawé akre'. 47 Lloe'rao ake' Diosen', na' yeolol be'nn yell llayo'ra'll kan' llon ake'n. Na' Xanllo Diosen' llone' tlla tlla llren yezikre be'nn llonlira'll Jesucriston'.

3

Ka gok bayak to be'nn bi llak sa'a

1 Gok to lla zej Pedron' ren Juan na' yoda'o braon', ka do lladá chonne, hor na' llalwill be'nn Israel ka' Diosen' yeo lla. 2 Na' to be'nn bi llak sa'a ka gorjte', yeo lla lljalek ake' le'e lloa' yoda'on, puert dan' nzi'i Da Nbaraz. Na' llbie' llnnabe' lmoxh rao be'nn ka' llo' yoda'on. 3 Bixha kate bre're' Pedron' ren Juan na', ka za cho' ake' yoda'on, le bzete ta'ke' llnnabe' lmoxh. 4 Na'll bwiachich ake' le'e, na' lle Pedron' le'e:
—Bwiake neto'.
5 Na'll bwie' leake', llakre' cha' we'e ake' le'e mellen'. 6 Bixha Pedron' lle'e le'e:
—Bibi mell kia' de, ni plat ni oro, zan ka da napa' gonna' rwe', kone yel wak ke Jesucristo be'nn Nazareten', bayas na' badá.
7 Le be'xte Pedron' ta'ke' cha'we, le gokte bazelle'e, balí nie' ka'. 8 Na'll bxhi'te' na' bzorao de'e, na' byo'rene' leake' yoda'on, xhi'te' llawere' lloe'rawe' Dios. 9 Yeolol be'nn yell bre'e akre' kan' de'en, na' kan' llone' lloe'rawe' Diosen'. 10 Na' bayombia' akre' le'e, nake' be'nnen' llbe' llnnab lmoxh lloa' puerten' nzi'i Da

Nbaraz. Na'll llabán akre', nna'l-llej akte' dan' bre'e akre' bayak be'nnen'.

Pedron' be'e xti'll Dios lo lchir yoda'on

11 Na' be'nnen' bayaken', no'xe' Pedron' ren Juan na', bi llsankze' leake'. Na'll yeolol be'nn ka' lla'a yoda'on, llabán akre' kwis zjakdo ake' gan' ze Pedron' ren Juan na', ren be'nn xhinnjen' bayak na', ze ake' gan' ze to lchir kwit yoda'on da nzi'i Lchir ke Salomón. 12 Ka bre'e Pedron' be'nn zan ka', na' lle'e leake':

—Re' be'nn Israel, ¿bixchen llabánzere, na' llwiachichre neto'? ¿Lákere kone yel wak ke neto'n bayak be'nnen'? 13 Dios ke xozxta'ollo Abraham na', na' Isaac na' Jacob, ba be'e Xhi'nne' Jesúsen' doxhen yel bara'nnen', be'nnen' benre rallna'a kox-chis, la'kze Pilaton' gokra'lle' yesane' Le'e, na' re' bi be're latje. 14 Latje da bnnabre yesán Pilaton' be'nnen' nak ra'llda'o yall be'nnen' llon da li na', bnnabzre yesane' to be'nn wen xhiare. 15 Na' betre be'nnen' nak xan yel nban na'. Bixha Diosen' balise' Le'e radj be'nn wat ka', na' neto' bre'to' da likzen' babane'. 16 Na' llre're be'nn ni, bi gok se'e, na' nombia're', na' nna' ba bayak nie'n kone yel wak ke Jesúsen', be'nnen' nx-enra'llto' na'. Le dan' llonlira'llto' Jesúsen', ke len na' bayone' nia' be'nn ni, na' ba llre're kan' bayake'n.

17 'Na' nna' bi'cha', nnézkzera', re' ren be'nn gor brao keré ka', betre Jesúsen' le bi nnezya'nnere bixhan' benre. 18 Na' dan' benre ka', gok kan' bne Diosen' gak, kan' bdixjwe' be'nn ka' be'e xti'lle'n kana', bzoj ake' ke Criston' yellayrawe'. 19 Na' nna' lewayate ke da xhinnjen' nonren', nench yezi'xhen Diosen' keré, na'llen' wzoe' re' nbaraz. 20 Wse'l Xanllo Diosen' Jesúsen' da yobre rao yellrion', be'nnen' breje' kana'te, nench na' yednnebie' lli'o. 21 Na' dekz de yega'nn Jesúsen' yebán', llinte kat Diosen' yewe' xhnneze doxhen kan' llak rao yellrion'. Kana'llen' yede', le ka'n bne be'nn ka' be'e xti'll Diosen' kana'. 22 Da Moisésen' golle' xozxta'ollo ka': "Wllin lla kat Xanllo Diosen' kweje' to be'nn radjren', na' we'e xti'll Diosen' kan' bene' breje' nada', na' llaya'l wzenayre ke'e. 23 Na' noteze be'nn cha' bi wzenaye' ke'e, llaya'l bi'y be'nnen' ka'le, na' kweyie'."

24 'Yeolol be'nn ka' be'e xti'll Diosen' kana', bzoraozen be'nnen' re Samuel, bdixjwe' akre' gak dan' llre'llo llak nna'. 25 Re' nakre xhi'nn dialla ke be'nn ka' be'e xti'll Diosen', na' dan' goll Diosen' xozxta'ollo ka' gone', lekze naken ke re'. Ka di'llen' be'renkze' xozxta'ollo Abraham na', kan' golle' le'e: "To xhi'nn dialla ko'on zaza'a, gone' gak la'y be'nn lla'a rao yellrio." 26 Ke nak Diosen' ba balise' Xhi'nne'n, zga'tek bse'le' Le'e radj lli'o be'nn Israelen', badyenla'ye' lli'o, nench wayakbe'llo da xhinnj kellon', na' wayátello.

4

Pedron' ren Juan na' ni't ake' rao koxchis

1 Nna zete Pedron' ren Juan na', lloe'rén ake' be'nn ka' di'll kat bllin bxoz ka' ren be'nnen' nak xan be'nn ka' llap yoda'o braon', na' ren be'nn ka' nzi'i saduceo. 2 Llaklla'a ake' dan' llroe' postl ka' be'nn yell kan' gok babán Jesúsen', ka'kzen' yebán yeolol be'nne. 3 Na'll be'x ake' leake', bro' ake' leake' rill ya bllinte bateyó, le ba llonen ba wlle' kan' be'x ake' leake'n. 4 Na' be'nn zan ka' bzenay xti'll Diosen' benlira'll ake'n, na' be'nn byio ka' ba nonlira'll Jesucriston', nak ake' do ga'y mire.

5 Bateyó badop be'nn wnebia' ka' gan' nzi'i Jerusalén na', na' be'nn gor brao ka', na' be'nn ka' llsedre ke ley dan' bzoj da Moisésen', 6 na' be'nnen' nak bxoz brao, be'nnen' re Anás, na' Caifás, na' to be'nn re Juan, na' Alejandro, na' ren no bi'ch lwellj bxoz brao ka'. 7 Na'll jaxhi'i ake' Pedron' ren Juan na', bze ake' leake' kllol ake'n, na'll bnnab akre' leake':

—Lennechk neto', ¿no bse'l rwe' dan' llonre ki? ¿No ben latj bayonre be'nnen'?

8 Bixha llnebia'teze Spíritu ke Diosen' yichjra'llda'o Pedron', lle'e leake':

—Re' be'nn llnebia' rao yell, na' re' be'nn gor brao ke Israelen', 9 ka nak nna' llnnábere neto' akre goken bayak to be'nn xhinnj. 10 Llaya'l nnézere, na' llaya'l nneze yeolol be'nn Israel, be'nnen' ze nga, bayake' kone yel wak ke Jesús be'nn Nazaret na', be'nnen' betre bda're le' yay cruzen', bixha Diosen' basbane' Le'e. 11 Jesúsen' wsa'krébelloe' ka to yej,

na' re' be'nn wnebia' nakre ka be'nn llon to yo'. Re' bi byo'ra'llre yejen', na' yejen' bi byo'ra'llren', ba naken to yej da za'ke. 12 Gatga zo to be'nn gak yesrá lli'o rao da xhinnjen', nono noe' Diosen' yel wak rao yellrio, be'nn gak yesrá lli'o, zeraoze Jesucristo na'.

13 Bixha be'nn wnebia' ka', llwia ake' kan' llon Pedron' ren Juan na', bi lleb ake' llalli'i ake' xti'll ake'n. Na' llabán akre', le nak ake' be'nn bi nsedtek. Na'll bayakbe'e akre' leake'n bdarén ake' Jesúsen'. 14 Na' llwia akte' ze be'nn xhinnjen' bayaken' kwit Pedron' ren Juan na', na' bi llallel akre', akre ye ake' leake'. 15 Na'll bchach ake' leake' lia're choll, chak be'rén lwellj ake' di'lle. 16 Na' lle lwellj ake':

—¿Akre gonllo ke be'nn ki? Yeolol be'nn Jerusalén ka', nneze da yel wan na' ben ake'n, bikzbi de nnello ke be'nn ki. 17 Lete to da gonllo wcheb aklloe', nench ni ye to nollno we'rén aklle' xti'll Jesúsen'.

18 Na'll goxh ake' Pedron' ren Juan na', na' goll ake' leake', chras bill we'e ake' xti'll Jesúsen'. 19 Bixha Pedron' ren Juan na', lle ake' leake':

—Lennechk re' cha' nakllen wen wzenayto' ke re' be'nnach, na' bi wzenayto' ke Diosen'. 20 Bi gak soto' lli, dekz de llaya'l nneze be'nn ka' da ka' ba bre'to'n, na' da ka' ba béneto'.

21 Na'll da zan da goll ake' leake', ben akre' leake' znia nench lleb ake'. Na'll basán ake' leake', le billbi llallel akre' ka gon akre' leake', le yeolol be'nn yell lloe'rao ake' Dios dan' bayak be'nnen'. 22 Ka nak be'nnen' bayaken', ba llone' ka do choa (40) iz wde.

Bnnab ake' rao Diosen' gakrene' leake' we'e ake' xti'lle'n

23 Na' Pedron' ren Juan na', kate basán ake' leake'n, jayake' gan' lla'a be'nn ka' non ake' txhen na', be'rén ake' leake' di'll, kan' goll bxoz wnebia' ka' ren be'nn gor brao ka' leake'. 24 Ka ben akre' ka', gok ake' toze, na' balwill ake' Diosen', bne ake':

—Xanto' Dios, rwe' beno' yebá ren yellrio, na' nisda'o, na' yeolol da de rawe na'. 25 Na' rey da David na', be'e xti'llo' kan' bzejnie'roe'n, bne'e:

¿Bixchen llach be'nn ka' nench gon ake' da xhinnj?
¿Bixchen be'nn ka' lla'a yellrion' llon akze' xhbab da bibi za'ke?
26 Na' badop yeolol be'nn ka' llnebia' rao yellrion',
gok ake' toze nench blliayi'll ake' Xanllo Diosen',
na' blliayi'll ake' Criston' be'nnen' bse'le' nnebia' na'.

27 'Na' da li da gokte rao yell nga, rey Herodes, na' Poncio Pilato, na' ren be'nn bi nak be'nn Israel, gok ake' txhen be'nn Israel ka', nench bet ake' xhi'nno'n, Jesúsen' be'nnen' nak la'y, na' be'nnen' brejo' nnebia'. 28 Gok ka' nenchk gok da ba nwiakzo' rwe' gak. 29 Na' nna' Xanto' Dios, bwia kan' llon ake'n llcheb ake' neto', na' gokrén neto' be'nn wen llin ko'o, nench bi llebto' we'to' xti'llo'n. 30 Na' rwe' wroe'ro' yel wak ke xhi'nno' Jesús, be'nnen' nak la'yen', wayak be'nn llak yillwe', na' gak billre da yebane be'nne.

31 Bixha ke bayoll balwill ake' Diosen', bxho' na' bxhiz gan' lla'a ake'n, na' Spíritu ke Diosen' byo'n yichjra'llda'o yeolol ake', na' gok be'e ake' xti'll Diosen', ni ke lleb akze'.

Da zjadé ke ake' ben ake'n toze

32 Na' be'nn zan ka' llonlira'll Jesucriston', toze ka gok yichjra'llda'o ake'. Bi da zjadé ke ake', toze ben ake'n, nono bne: "Kia' da ni", na' "Kia' da na'". Yeolol bi da zjadé ke ake' non ake'n toze. 33 Na'll postl ka', kone yel wak ke Dios, lloe' ake' di'll kan' babán Jesúsen', na' llonla'yte Diosen' yeolol ake'. 34 Ni to be'nn ren radj ake'n bibi byalljre', le ren be'nn zjadé yellrio ke ake', na' no yo' ke ake' llayo't ake'n, na' lljwa'a ake' mellen' gan' lla'a ake' na'. 35 Na' ben ake'n rallna'a postl ka', na' leake' llyis ake'n kon ka yallje toto ake'. 36 Ka ben to be'nn Chipre be'nn re José, nake' xhi'nn dialla ke Leví, na' postl ka' bsi'i ake' le'e Bernabé, lle'nen nen Be'nn Llayoe'xhen. 37 Le'e de to yellrio ke'e, na' bayo'te'n, na' bene' mellen' rallna'a postl ka'.

5

Ka ben to be'nn re Ananías na' ren no'r ke'e

1 Na' bzo to be'nn re Ananías, na' no'r ke'e
re Safira, na' bayo't ake' to yellrio da de ke
ake'. 2 Na' ka jwa'a Ananíasen' mellen' rao
na'a postl ka', lle'e leake':
—Doxhenkzen na' no'xa'.
Rencha' ba be'e ake' di'll wkwa'ch ake'
ra'ten. 3 Na'll Pedron' lle'e le'e:
—Ananías, ¿bixchen be'zo' latj byo'
daxi'on yichjra'llda'on, na' ziye'o Spíritu ke
Diosen' ke nak bkwa'cho' mell ke yellrion'?
4 ¿Kere yellrio ko'kzo'n? Leska' rwe'kzo'
bxhi'o mellen' bayo'to'n na'. Da xhinnjen'
llono' ziye'o. Kere be'nnachen' ziye'o,
kwinkze Diosen' ziye'o.
5 Ka bayoll bene Ananíasen' kan' goll Pe-
dron' le'en, to byalze' gotte'. Yeolol be'nn
ka' bene kan' goken, blleb ake' kwis. 6 Na'
bzolla'a bal be'nn llabán ka', babej ake'
le'e, na' jakwa'ch ake' le'e.
7 Bixha gok ka chonn hor, bllin Safira
no'r ke da Ananíasen', na' bi nnezre' cha' bi
ba gok. 8 Na'll lle Pedron' le'e:
—Bnechk nada', ¿da lin' bayo'tre yell-
rion' to ka'te?
Na'll bne Safiran':
—Awa', to katen' bayo'tto'n.
9 Na'll lle Pedron' le'e:
—¿Bixchen goko' toze ren xhyi'on, na'
gokra'llre siye're Spíritu ke Diosen'? Lloa'
yo' na', ba ze be'nn ka' jakwa'ch xhyi'on,
na' leska' lljakwa'ch ake' rwe'.
10 Ka bayoll bne Pedron' ka', le byalte'
xhnia' Pedron' gotte'. Ka bayo' be'nn ka'
jakwa'ch Ananíasen', bre'e akre' no'ren' ba
de'e gote', na' blen ake' le'e, na' jakwa'ch
ake' le'e kwit xhyiwe'n. 11 Yeolol be'nn ka'
llonlira'll Criston', blleb ake' ka bre'e akre'
kan' goken, na' nollre be'nn yobre leska'
blleb ake' kwis ka ben akre' ka'.

Da zan yel wak gok

12 Na' postl ka' da zan da yebánello llon
ake', na' llroe' ake' yel wak ke Diosen'.
Na' yeolol ake' lladopteze lladop ake' lchir
yoda'o braon', dan' nzi'i Lchir ke Salomón.
13 Yeolol be'nn yell llayo'ra'll kan' llon
ake'n, na' bdap ake' leake' bara'nne, la'kze
lleb ake' gon ake' leake' txhen. 14 Be'nn ka'
llxenra'll Xanllon', byan ake' ka be'nn byio
ren no're. 15 Na' to llbej ake' be'nn we'e ke
ake' ka', llni't ake' leake' tnez. Na' llxoa ake'
leake' no rao da', nench kat te Pedron', la'
bxen ke'e naz llel be'nn we'e ka', na' wayak
akse'. 16 Leska' be'nn ka' zjalli' awlloze
lljake' Jerusalén na', lljwa'a ake' no be'nn
llak yillwe', no be'nn yo' daxi'o, yeolol ake'
llayak.

Ka gok bro' ake' Pedron' ren Juan na' rill ya

17 Na'll be'nnen' llnebia' bxoz ka', ren
be'nn ka' llon txhen be'nn ka' nzi'i sa-
duceo, gok akre' postl ka' zi'. 18 Na' bzap
ake' leake' bro' ake' leake' rill ya. 19 Na' to
angl ke Xanllo Dios blline' tlle'le, bsarje' rill
yan', na' babeje' postl ka', lle'e leake':
20 —Lechej yoda'o braon' da yobre, na'
lellje'rén be'nn yell xti'll Dios da nsa'a yel
nban na'.
21 Ka bayoll ben akre' ka', kate byeni',
byej ake' yoda'o braon', jazejnie' akre'
be'nn ka' xti'll Diosen'.
Bixha be'nnen' nak bxoz brao, ren be'nn
ka' nake' txhen na', batop ake' be'nn gor
brao ka' llnebia' be'nn Israel ka', na'll bse'l
ake' be'nn ak lljaxhi'i ake' postl ka', gan'
ni't ake' rill yan'. 22 Ka bllin policía ka'
lloa' rill yan', ker no be'nn ka' da nne. Na'
zayej ake' jadixjwe' akre', 23 lle ake' be'nn
wnebia' ka':
—Neyjchochte rill yan', na' lla'a akte'
llap ake'n, bixha ke bsarjto'n na', ker no
be'nn ka' da nne.
24 Be'nnen' nak bxoz brao, na' be'nnen'
nak xan be'nn ka' llap yoda'on, na' bxoz
wnebia' ka', ka ben akre' ka', llayón ake'
xhbab akre wayoll ke dan' llaken. 25 Bixha
le bllinte to be'nn, lle'e leake':
—Be'nn ka' bro're rill yan', ba ze akte' da
yobre yoda'on llroe' akre' be'nn yell.
26 Na'll be'nn ka' llap yoda'on ren xan
ake' na', jake' jaxhi'i ake' leake', na' kone
di'll wen zanche'e ake' leake', le lleb ake'
wchekw be'nn yell ka' leake' yej. 27 Ka
ballín ake' rao be'nn wnebia' ka', na'll
be'nnen' nak bxoz brao lle'e postl ka':
28 —¿Kere gollteto' re', bill wroe're xti'll
be'nnen'? Na' yezikre llonre, doxhen
Jerusalén na', ba bzénere xti'lle'n, na'
lltóbere neto' bettoe'.
29 Na'll Pedron' ren postl ka' yela', lle ake'
be'nn ka':
—Nakllen lliarao wzenayto' ke Diosen'
kerke ke be'nnach. 30 Dios ke xozxta'ollo
ka' balise' Jesúsen', be'nnen' betre bda're

le' yay cruzen'. 31 Na' Diosen' ba be'e
Jesúsen' doxhen yel bara'nn ke'en, na'
ba bazie' Le'e rawe', nench nnebie', na'
yesre'e lli'o be'nn Israel. Na' kone Le'en
yezi'xhen Diosen' ke da xhinnjen' ben-
llo, cha' lli'o wayátello. 32 Neto' nnézeto'
kan' ben Diosen', na' lloe'to' di'll ke'en,
na' lekze Spíritu ke Diosen' lloe'n di'll lo
ra'llda'oto'n, le Diosen' bse'le' Spíritu ke'en
lo yichjra'llda'o be'nn llzenay ke'e.
33 Ka llen akre' kan' ne postl ka', to llak-
lla'a ake' kwis, to lle'n akre' got ake' leake'.
34 Radj be'nn ka' lla'a na', ren to be'nn
fariseo re Gamaliel, na' llroe' llsedre' ley
dan' bzoj da Moisés, na' le llap be'nn ka'
le'e bara'nne. Bzolle'e na' golle' be'nn ka',
bachach ake' postl ka' choll ko'llre. 35 Na'
lle'e leake':
—Re', be'nn Israel, lewiachek akre gonre
ke be'nn ki. 36 Lelljadinra'll ka ben
be'nnen' re Teudas kana', bne'e nake' to
be'nn za'ke, na' tap gayoa (400) be'nn
bzenay ke'e. Bixha kat bet akse' le'e, na'll
be'nn ka' bnao le'en bayaslas ake', na' ka'
gok barán ake'. 37 Bixha gok da yobre
blloj be'nnen' re Judas, be'nn Galilea, kan'
bllia be'nn yiche, na' be'nn zan bnao le'e,
leska' gote', na' bayaslas be'nn ka' bnao
le'en. 38 Na'llen' ni llnia' re', waljé be'nn
ki, bibi gon akere'. Cha' dan' llon ake'n
naken ke lwellj be'nnachllo, to wrazzen
yeranen. 39 Zan cha' naken ke Dios, kere
da soere yelanren, lewiaya'nn ke gonzre
tilrenre Dios.
40 Bayo'ra'll be'nn wnebia' ka' kan' bne
Gamalielen'. Bde na', goxh ake' postl ka',
na' bdintat ake' leake', na'll bllon ake' bill
wsed akre' be'nn xti'll Jesucriston', na'll
basán ake' leake'. 41 Ka balloj ake' gan' lla'a
be'nn wnebia' ka', llawé akre' kwis, le nnez
akre' Diosen' lloe'kze' latj llallayrao ake',
ni ke Jesucriston'. 42 Na' yeo lla, do ga zo
yoda'o, na' do lo yo' rill ake', llroe' akre'
be'nn xti'll Jesucriston'.

6

Ka gok brej ake' gall be'nn gakrén be'nn ka' llonlira'll Jesucriston'

1 Ka gok ka lla na', llan be'nn ka' llon-
lira'll Jesucriston', na' be'nn ka' nne di'll
griego, bnne ake' ke be'nn ka' nne di'll
Hebreo. Ne ake' no'r wazeb ke ake' ka',
bi zi'i ake' da lle'j llao ake' ke to da llaya'l
si'i ake' tlla tlla. 2 Na'll be'nn chllinn ka'
(12), batop ake' yeolol be'nn ka' llonlira'll
Jesucriston', na' lle ake' leake':
—Bi naken wen wsanra'llto' xti'll
Diosen', na' seto' chislasto' da ye'j da gao
be'nn ka'. 3 Na' nna' be'nn bi'che, lekwej
gall be'nn lwelljre, be'nn nak be'nn si'n,
be'nn llzenay ke Dios, na' be'nn yo' Spíritu
ke Diosen' yichjra'llda'o ake', na'll gak
rallna'a ake' chis ake' dan' gao be'nn ka'.
4 Na' neto' we'la'll-llto' yelwillto' Dios, na'
wroe'to' xti'lle'n.
5 Yeolol be'nn ka' bayo'ra'll kan' bne
postl ka', na' brej ake' to be'nn re Este-
ban, be'nn le nxenra'll Dios, na' yo'ya'nn
Spíritu ke Diosen' yichjra'llda'we'. Na' brej
ake' ye to be'nn re Felipe, na' Prócoro, na'
Nicanor, na' Timón, na' Parmenas, na'll
Nicolás be'nn yellen' re Antioquía bene'
txhen ren be'nn Israel. 6 Na' jwa'a ake'
be'nn ki rao postl ka', na' bxoa ta'k ake'n
yichj ake', na' balwill ake' Dios.
7 Be'nn zan llnnez akre' xti'll Diosen',
na' Jerusalén na', zejze llan be'nn ka' llx-
enra'll Jesucriston', leska' zan bxoz ka', ba
llxenra'll ake' Le'e.

Ka gok be'x ake' Esteban

8 Na' be'nnen' re Esteban, napya'nne'
yel wak ke Dios, na' Diosen' llakrene' le'e
llone' da llabane be'nn yell. 9 Bixha gok to
lla, txhonnj be'nn ka' lladop gan' zo yoda'o
dan' nzi'i Yo' ke Be'nn Bill Zo Xan, na' ren
be'nn Israel zaya'k yell ka' nzi'i Cirene,
na' Alejandría, na' do gan' nzi'i Cilicia, na'
gan' nzi'i Asia, na' bzorao lla'dyi' ake' Es-
teban. 10 Na' bi llzoe akre' yelli'i ake' xti'll
Esteban, le Spíritu ke Diosen' be'n yel si'n
ke'en. 11 Na' be'nn ka' bko'yel akre' bal
be'nn, nench btob akre', dá Esteban llnne'e
ke da Moisés, na' leska' llnne'e ke Diosen'.
12 Na' bta bnne ake' be'nn yell, leska' bta
bnne ake' be'nn gor brao ke yell Israelen'
ren be'nn ka' llsedre ke ley dan' bzoj da
Moisésen', na' bzap ake' Esteban, na' jwa'a
ake' le'e rao koxchis ka'. 13 Leska' bdirj ake'
be'nn be'e di'll wenra'll, nench bne ake':
—Be'nn ni, dateze de'e lloe' di'lle, na'
llnne'e ke yoda'o braon', na' rente ke ley ke
Diosen'. 14 Leska' béneto' ne'e, Jesús be'nn

Nazareten' yechinnje' yoda'o kellon', na' wache'e dan' bkwa'nn da Moisésen' gonllo. 15 Na'll koxchis ka', na' ren be'nn ka' zjalli' ren leake'n, ka bwia ake' rao Esteban, na' bre'e akre' ka'kze rao angl ke Dios nak rawe'n.

7

Di'll da be'e Esteban

1 Na'll be'nnen' nak bxoz braon', lle'e Esteban:

—¿Renne be'nn ki kan' ne ake'n?

2 Na'll bne Esteban:

—Re' be'nn gor xa, na' re' be'nn bi'cha', le wzenay kia' choll. Xanllo Dios be'nnen' nak le zerao be'nn za'k, broe'rawe' da xozxta'ollo Abraham na', kan' zoe' gan' nzi'i Mesopotamia, ka za lljasoe' yellen' nzi'i Harán. 3 Goll Diosen' le'e: "Blloj yell ko'on, bsanra'll bi'ch lwelljo', na' chejo' ga de to yellrio da wroe'ra' rwe'." 4 Ka' goken blloje' bkwa'nne' yellrio gan' nbane be'nn Caldeo ka', na' jasoe' Harán. Harán na' got xe'e. Bde got xe'e na'n, badwa'a Diosen' le'e gan' lla'llo ganni nna' lla. 5 Bixha Diosen' bi gokra'lle' gak yellrion' ke'e kate na', ni ra'ten bi gok ke'e, zan bchebe' we'en xhi'nn dialla ke'e kate ba gote', la'kze nono xhi'nne' nna so, katen' golle' le'e ka'. 6 Na' goll Diosen' le'e: "Wllin lla kat lljacha'a xhi'nn dialla ko'o ka' to yell zi'te, ga gak ake' be'nn wen llin ke be'nn ka' gan' lljasó ake' na', wsa'kzi' ake' leake' tap gayoa (400) iz." 7 Na' leska' goll Diosen' le'e: "Nada' wsa'kzia' yellen' gone leake' ka', na'll wallach ake', na' wayed ake' ganni nench we'rao ake' nada'." 8 Diosen' be'rene' Abraham na' di'lle, ke yeolol no xhi'nn dialla ke'e bi byio za so, so akbe' sen dan' nzi'i circuncisión nench gak akbe' txhen rao yell ke Diosen'. Na' ka gok gorj xhi'nne' Isaac, ka gókebe' xo'n lla, bzoebe' sen, leska' ben Jacoben' ke xhi'nne' ka', be'nn chllinn ka' (12) gok xozxta'ollo ka'.

9 'Bixha be'nn ka' gok xozxta'ollo, baxhé' akre' to bi'ch ake' be'nnen' le José, na' be't ake' le'e, bxhi'i be'nn Egipto ka' le'e, bixha Diosen' zerenkze' Josén'. 10 Diosen' gokrene' le'e la'kze ballayrawe', na' be'e le'e yel si'n. Na' ka bllin lla byej Josén' rao Faraón na', be'nnen' llnebia' be'nn Egipto ka', byo'ra'll be'nnen' le'e, na' bene' rallne'e doxhen Egipton'. Na' gok rallna'a Josén' rente yo' gan' llia be'nn wnebia'n.

11 'Kana' gokse to win doxhen Egipton' ren Canaán na', na' ballayrao be'nn ka' kwis, ren xozxta'ollo ka', byallj da gao ake'. 12 Ka bene Jacoben', Egipto na' de trigo, na' bse'le' xozxta'ollo ka' jaxi'i ake'n, ka gok byej ake' da nelle. 13 Ka zjaklle' da wllop ras na', broe'rao Josén' bi'che ka'. Kana'll bnneze Faraón na', no be'nn ka' nak dialla Josén'. 14 Na' base'l Josén' leake', jaxhi'i ake' xa ake'n, na' yeolol bi'ch lwellje' ka', na' nak wyon chi'no ake' (75), to katen' bllin Egipton'. 15 Ka' goken bllin Jacoben' Egipton', ganna' gote'; leska' Egipto na', got xozxta'ollo ka'. 16 Bde got ake' na', jakwa'ch akte' leake' yell gan' nzi'i Siquem gan' zo ba dan' we'o Abraham na', ke xhi'nn be'nnen' le Hamor be'nn Siquem na'.

17 'Bixha ka ba zo llin lla we'e Diosen' leake' yellrio dan' bchebe' ren da Abraham na', ba bzorao llan no xhi'nn dialla da Abraham na', rall be'nn Egipto ka'. 18 Na' bzorao llnebia' to be'nn yobre, be'nn bi bnnezre' cha' bi da wen ben da Josén' rao ralle'n. 19 Be'nn wnebia'n bayirjla'lle' ka bene' nench bsa'kzie' xozxta'ollo ka', na' golle' leake' lljacho'nn ake' bda'o ke ake' ka' za llarje, nench bill chan ake'. 20 Kan' llak ka', gorj da Moisésen', na' byazra'll Diosen' le'e, blli'we' chonn be'o gan' zo xe'en. 21 Bllin lla bill bzoe akre' wkwa'ch ake' bda'on, na'll bsanra'll akebe'. Kat ballelkze no'ren' nak xhi'nn be'nn wnebia' na' lebe', na' bazie'be' bénebe' ka xhi'nne'. 22 Ka' gok bsed da Moisésen' yel si'n ke be'nn Egipto ka', na' gok be'e di'll da za'ke, na'll leska' bene' da za'ke.

23 'Ka goke Moisésen' choa (40) iz, bzo lo ra'llda'we'n lljara'nne' be'nn wrall ke'e, be'nn Israel ka'. 24 Ka blline' gan' lla'a ake'n, jadi're' to be'nn Egipton' llone' zi' ke to be'nn wrall ke'en, na' gokrene' be'nn wrall ke'en, bette' be'nn Egipton'. 25 Moisésen' llakre' wayakbe'e be'nn wrall ke'e ka', gonrén Diosen' le'e llin yechache' leake' Egipton', na' bi bayakbe'e be'nn ka'. 26 Bixha bateyore bre're' chop be'nn Israel ka' dil ake', na' byeje' jale'e leake',

lle'e leake': “¿Kere llopteze be'nn Israel re', bixchen dilzre?” 27 Na' be'nnen' ze llone' zi' ke lwellje'n, blli'ye' Moisésen', na' lle'e le'e: “¿Non' bse'l rwe' nench yedyeno' yel koxchis keto'n? 28 ¿Cha' leska' lle'nro' goto' nada' kan' beno' beto' be'nn Egipton' neje?” 29 Ka bene Moisésen' kan' bne be'nnen', le bllebe' na' bxhonnje', jasote' to yell zi'te nzi'i Madián. Ganna' bchayne'e, na' bzo chop xhi'nne'.

30 ’Ka gok choa iz zoe' Madián na', broe'rao to angl ke Diosen' le'e gan' nak latj dach, yoe' to lo xhis ye'che da lla'lnninnen gan' zo ya' nzi'i Sinaí. 31 Ka bre'e Moisésen' kan' llaken, llabanre' kwis, na' jabi'ye' jawie', na' bne Diosen', lle'e le'e: 32 “Nada' naka' Dios ke xozxta'o Abraham, na' Isaac, na' Jacob.” Moisésen' bllebe', na' bi bayaxhjre' lljawie'. 33 Na'll goll Xanllo Diosen' le'e: “Golje xhero'n le nak la'y latj gan' ze'on. 34 Ba bre'ra' kan' llsa'kzi' ake' be'nn ka' nak yell kia'n lla'a Egipto na', ba benra' kan' llosia' ake'n, na' ba bllin lla yesrá ake'. Nna' wse'la' rwe' Egipton'.”

35 ’Moisés, be'nnen' bi byo'ra'll be'nn Israel ka' da nell, ka nak goll ake' le'e: “¿No bse'l rwe' nench yedyeno' yel koxchis keto'?” Le'e base'l Diosen' da yobre nench nnebie', na' yechache' leake' lo na' be'nn Egipto ka', le ka'n goll angl ke Diosen' le'e kan' bne'e lo yay ye'chen'. 36 Na' bachache' leake', broe're' yel wak ke Diosen', bene' da yebane be'nn Egipto ka', leska' bene' ka blline' lloa' Nisda'o Xhna'n, na'll gan' blla'a ake' gan' nak latj dachen', ka' gokte choa iz. 37 Na' da Moisésen' golle' xozxta'ollo ka': “Radjre be'nn Israel, kwej Xanllo Diosen' to be'nn we'e xti'lle'n, kan' bene' breje' nada', llaya'l wzenayre ke'e.” 38 Moisésen' bzorene' xozxta'ollo ka' gan' nak latj dachen', na' be'rén angl ke Diosen' le'e di'll, gan' zo ya' da nzi'i Sinaí, be'e le'e di'll da nsa'a yel nban, len na' broe're' lli'o.

39 ’Bixha xozxta'ollo ka', bi bzenay ake' ke da Moisésen', bi ben ake' le'e bare, na' gokra'll ake' wayej ake' Egipton' da yobre. 40 Na' goll ake' da Aarón na', be'nn bi'ch da Moisésen': “Ben to dios kello, be'nn wabiarao raollo tnezen'. Ka nak Moisésen' be'nnen' babej lli'o Egipton', nono nneze bin' ba gok ke'e.” 41 Na' ben ake' to bell da'o, na' bet ake' no bayi'x, ben ake' lnni, be'rao ake' dan' bayoll ben ren nia'na'a ake'n. 42 Diosen' bsanra'lle' leake', be'e latj be'rao ake' no will, be'o na' berj ka' llia le' yebá. Le' yich dan' bzoj be'nn ka' be'e xti'll Diosen' kana' na', llian gan' bne Diosen' ki:

Re' be'nn Israel, ni ke be'raozre nada',
kan' betre bayi'x ka', kan' bzore latj dachen' rao choa iz.
43 Da yobre be'raore, bia're lwa'a lsa'ken' nzi'i Moloc,
na' bia're berj ke lwa'a lsa'ken nzi'i Refán dios ben kwinre.
Ke len wachacha' re' gan' lla'ren',
na' wse'la' re' zi't gan' nzi'i Babilonia.

44 ’Chak blla'a xozxta'ollo ka' gan' nak latj dachen', ben ake' to yoda'o da lladobte ga bro'cha'o ake' bray de yej, gan' llia ley ke Diosen'. Diosen' broe're' da Moisésen' doxhen kan' bene' yoda'on. 45 Xozxta'ollo ka' bga'nnrén ake' yoda'on. Kan' bzo Josuén', Diosen' bchache' be'nn ka' lla'a yell ka', nench gok blan ake' yellrio dan' bchebe' we'e leake'. Bsa'rén akte' yoda'o dan' lladobte, ka nak bllin ake' rao yellrion', na' ka' bdap ake'n bllinte bzo rey Daviden'. 46 Diosen' byo'ra'lle' kan' ben Daviden', Daviden' gokra'lle' gone' yoda'o ke Diosen', be'nnen' be'rao Jacoben' kana'. 47 Bixha xhi'nne' Salomón na', bene'n. 48 La'kze nnézello Diosen' ker be'nn zo yoda'o da llon be'nnachen', le kan' bzoj be'nnen' be'e xti'll Diosen' kana':

49 Nada' zoa' yebá, na' nzoate nia' rao yellrion'.
¿Akxhan' nezre gonre to yo' ga soa'?
¿Akxhan' nezre gonre to ga wazi'ra'lla'?
50 ¿Kere nada' bena' yeolol da zjadé rao yellrion'?

51 ’Na' nna' re', leska' llonre war yichjra'llda'oren', bi llzenayre ke Spíritu ke Diosen', doxhen kan' ben xozxta'ore ka', ka'n llonre. 52 Xozxta'ore ka' bsa'kzi' ake' yeolol be'nn ka' be'e xti'll Diosen' kana'. Bet ake' be'nn ka' bdixjwe', wllin lla yed be'nnen' zerao nak be'nn wen. Na' Le'en ba bede' nna', na' re' benre' rallna'a be'nn ka' bwie Le'e, na' kone ka' betre'. 53 Na' re' nnéztere ley ke Dios dan' bse'le' kone angl ka', na' bi bzenayre ke.

Ka gok bet ake' Esteban

54 Ka llene be'nn ka' kan' ne Esteban,
to llrok ake' le'e, na' llaoxoxj lay ake'.
55 Na' Esteban yo'ya'nn Spíritu ke Diosen'
yichjra'llda'we', ka blis rawe'n bwie'
yebán', na' bre're' beni' ke Diosen', na'
bre're' Jesucriston' ze'e kwit Diosen'.
56 Na'll bne'e:
—Nna'stek llre'ra' nyarj yebán', na' ze
Jesúsen' Be'nnen' Gorj Radj Be'nnach, ze'e
kwit Diosen' gan' llnebie'n.
57 Ka bayoll bne Esteban ka', bsejdo nay
ake' besia' ake', yeolole' zejdo, byechj ake'
le'e. 58 Na' brej ake' le'e yell, bchekw
ake' le'e yej. Na'll be'nn ka' bchekw le'e
yejen', blechj xha ake'n, na' bni't ake'n
xhnia' to be'nn llabán re Saulo. 59 Ka
llaral llchekw ake' Esteban yejen', balwille'
Diosen' bne'e:
—Xa Jesús, bazi'chga spíritu kia'n.
60 Na'll bche'k xhibe', bne'e zillj:
—Xana', bi lljadinra'llchgo' da xhinnjen'
llon ake'n.
Bayoll bne'e ka' gote'.

8

Saulo blle'nawe' na' bsa'kzie' be'nn ka' llonlira'll Jesucriston'

1 Be'nnen' re Saulo byazra'lle' kan' ben
ake' bet ake' Esteban.
Na'll be'nn ka' llnebia'n, bzorao llsa'kzi'
ake' be'nn ka' llonlira'll Jesucriston' lla'a
Jerusalén na'. Be'nn zan bxhonnje jake'
do gan' nzi'i Judea, na' Samaria, na' postl
ka' go'y akse' Jerusalén na'. 2 Bal be'nn
ka' llonlira'll Jesucriston', jakwa'ch ake' Es-
teban, na' bllell ake' ke'e. 3 Na' Saulon'
le llwiere' be'nn ka' llonlira'll Jesucriston',
na' lloe' toto yo' llxhobxexje' no be'nn byio,
no no're, llgoe' leake' rill ya.

Be'nn Samaria ka' bzenay ake' Di'll Wen ke Jesucriston'

4 Be'nn ka' bxhonnjen', toto yell ga ll-
llin ake' llyixjwe' aktere' be'nn ka', kan'
nak Di'll Wen ke Jesucriston'. 5 Be'nnen' re
Felipe blline' yellen' re Samaria, na' bzorao
llroe're' be'nn ka' xti'll Jesucriston'. 6 Be'nn
Samaria ka', lldop ake' llzenay akya'nne'
kan' ne Felipen', na' llwia akte' yel wak ka'
llone' na'. 7 Le be'nn zan be'nn yo' daxi'o
llayak ake', llalloj daxi'o ka' llosia' ake'n,
na' be'nn zan be'nn nat chla' nia'na'a ake',
na' be'nn xhinnj be'nn bi llak sa'a, llayak
ake'. 8 Na' be'nn Samaria ka', llawé akre'
kwis.
9 Leska' Samaria na', zo to be'nn walla'a
re Simón, batna'te ziye'e leake' kone yel
walla'a na', lle'e leake' nake' to be'nn za'ke.
10 Yeolol ake' bzenay ke'e, ka be'nn gor
rente xkwi'de, na' ne ake':
—Be'nn ni nape' yel wak xhen ke Dios.
11 Na' lla'a ake' llzenay ake', na' llwia
akte' ka yel walla'an llone' na', le kone len
na', ba bxhiye'e leake' scha. 12 Bixha ka
bllin Felipen' llyixjwe're' Di'll Wen ke Jesu-
criston', llroe're' leake' kan' lle'ne Diosen'
nnebie' yichjra'llda'o ake'n. Na' byejle'
ake', na' blloa ake' nis ka be'nn byio
ren no're. 13 Ren Simón na' byejle', na'
blloarene' nis, na' bdarenteze Felipen' tx-
hen, llwie' yel wak dan' llone' na', na' lla-
banre' kwis.
14 Na' postl ka' lla'a Jerusalén na', ka
ben akre' ke be'nn Samaria ka', ba bxhi'i
ake' xti'll Diosen', na' bse'l ake' Pedron' ren
Juan na', Samarian'. 15 Ka bllin ake'n, bal-
will ake' Dios nench betj Spíritu ke'en jasón
yichjra'llda'o be'nn Samaria ka'. 16 Le
nono nna si'i Spíritu ke Diosen', la'kze ba
byejle' ake' ke Xanllo Jesucriston', na' ba
blloa akte' nis. 17 Na'll bxoa ta'k postl
ka' yichj toto ake', na' ka' jasó Spíritu ke
Diosen' lo yichjra'llda'o ake'n.
18 Ka bre'e Simón na' kan' ben postl
ka', bxoa ta'k ake'n yichj be'nn ka', nench
bxhi'i ake' Spíritun', na' bchabre' postl ka'
mell, 19 lle'e leake':
—Legónn nada' yel waken' napren',
nench noteze be'nn wxoa ta'ka'n
yichje', leska' so Spíritu ke Diosen' lo
yichjra'llda'we'.
20 Na' lle Pedron' le'e:
—Kweyi'renchgo' xhmello'n, ¿llakro' cha'
da gak ga'o yel wak ke Diosen'? 21 Bibi latj
ko'o rwe' de gono' ka nak dan' llonto' ni, le
bi nak yichjra'llda'on wen rao Dios. 22 Na'
Llaya'l wayatro' ka dan' bne'o, na' bnnabe
Diosen' cha' yezi'xhene' ko'o. 23 Nakbie'ze
nna nchej da xhinnjen' rwe', na' nna lla'a
yel xhe' lo ra'llda'o, bi lloe'n latj gono' da
wen.
24 Na'll bne Simón na':
—Lennab okré rao Xanllon', bi gakchga
kia' ka dan' bnere nga.

25 Pedron' ren Juan na', ka bayoll bzejnie' akre' xti'll Diosen', na' baza'a ake' zayej ake' Jerusalén na'. Na' ka badé ake' yell ka' gan' nbane Samarian', bdixjwe' akre' xti'll Diosen'.

Felipe na' to be'nn Etiopía

26 Bixha gok, kat to angl ke Xanllon' bal-wille' Felipen', lle'e le'e:

—Byej gan' xhoa nez dan' za'a Jerusalén na', dan' zej yellen' re Gaza gan' nak latj dachen'.

27 Na'll bro' Felipen' nez zeje', na' bre're' to be'nn we'o gore, be'nn nak be'nn brao gan' nzi'i Etiopía, zaze'e byeje' Jerusalén na', je'rawe' Dios. Na' nake' be'nn wex mell ke no'ren' re Candace be'nn llnebia' Etiopía. 28 Na' ka zaze'e zayoe' to lo karret, llole' yich dan' bzoj da Isaías be'nnen' be'e xti'll Diosen' kana'.

29 Na'll goll Spíritu ke Diosen' Felipen':

—Byej jabi'y kwit be'nnen', na' byejrene' txhen.

30 Na'll byej Felipen' jabi'ye' kwite'n, na' benre' llol be'nnen' yich dan' bzoj da Isaíasen' be'nnen' be'e xti'll Diosen' kana', na' lle Felipen' le'e:

—¿Llejnie'ro' dan' llolo'n?

31 Na'll bne be'nnen':

—¿Akxha chejnie'ra'n na', cha' nono llra' wzejnie' nada'?

Na'll golle' Felipen' choe' lo karreten', na' zjake' txhen. 32 Na' gan' llol be'nnen' nen:

Ka xhi'r da'o ba nxhobe', zejba' rao yel got,
ka xhi'r da'o bi llosia' kat llchipe' xhaba',
ka' bene', bi ballie' xti'll ake'n.
33 Na' ben ake' Le'e ka to be'nn bibi za'ke, bi
ben ake' yel koxchis ke'en ka llaya'l
gaken.
Nono xhi'nn dialla ke'e ni't,
le baka'a ake' yel nban ke'en rao yellrio
nga.

34 Na' wex mellen' lle'e Felipen':

—Ben okré bne nada', ¿bixchen ne be'nnen' ka', ke kwine'n ne'e ka' o cha' ke be'nn yobren' ne'e ka'?

35 Na'll Felipen', bxhi'zen gan' bel be'nnen', bzorao lloe'rene' le'e Di'll Wen ke Jesucriston'. 36 Na' chak yo' ake' nezen' ka bllin ake' ga de nis, na'll lle'e Felipen':

—Ganni llia nis, ¿bi gak choatega' nis nna'?

37 Felipen' lle'e le'e:

—Cha' wxenra'llo' Jesucriston' do yichj do ra'llda'o, wakse.

Na'll ne be'nnen':

—Ba byejlia' Jesucriston' nake' Xhi'nn Dios.

38 Na'll golle' be'nnen' wza'ye' karreten', na' llop ake' betj ake' lo nisen', na' bchoa Felipen' le'e nis. 39 Ka balloj ake' lo nisen', Spíritu ke Diosen' bache'en Felipen' ga yobre, bill bre'e be'nnen' le'e. Na' bago' be'nnen' nez llawere' kwis zayeje'. 40 Ka gokbe'e Felipen' ba bllinte' yellen' nzi'i Azoto, na' zejze' toto yell llyixjwe're' Di'll Wen ke Jesucriston', bllinte' yellen' re Ce-sarea.

9

Ka gok bacha'a Diosen' yichjra'llda'o Saulon'
(Hch. 22:6-16; 26:12-18)

1 Na' Saulon' zokze yichjra'llda'we' go'xe' be'nn ka' llonlira'll Jesucriston', nench gote' leake'. Na' byeje' rao bxoz braon', 2 na' bnnabe' yich da we'e latj cheje' yellen' re Damasco, na' choe' toto yoda'o ke be'nn Israel ka', na' go'xe' be'nn ka' nao nez kob ke Diosen', ka be'nn byio ren no're, na' wache'e leake' Jerusalén cho' ake' rill ya. 3 Ka gok bro' Saulon' nez zeje', bixha ka le llinte' Damascon', to beni' da za'a yebá byechjen le'e. 4 Na' wixe' je'tte' rao yo, na'll benre' bne to be'nn lle'e le'e:

—Saulo, Saulo, ¿bixchen llwiero' nada', na' da'o llrayo' nada'?

5 Na'll bne Saulon':

—¿No rwe', Xana'?

Na'll bne be'nnen':

—Nada'n Jesús, nada'n da'o llonro' ka', llonze zi' kwino'n llono' ka', ka llon to bell llche'oba' rao to da la, da lla'deba'.

6 Na'll Saulon' do xhize', llebe' bne'e:

—Xana', ¿Bixha lle'nro' gona'?

Na'll lle Xanllo le'e:

—Byejkze Damascon', ganna' nne ake' akre gono'.

7 Be'nn ka' zejrén Saulon' txhen blleb ake' kwis, ka nak ben akre' chi'i be'nnen', na' nono bre'e akre'. 8 Na' bayas Saulon', ka gokra'lle' yexa' rawe'n bill bre're'. Na' be'nn ka' zejrene' txhen na', be'x ake' ta'ke', bche'e ake' le'e gan' nzi'i Damascon'.

9 Chonn lla bzoe' bi bre're', na' bi we'j
bdaokze'.
10 Damasco na', zo to be'nn llonlira'll
Xanllo Jesucriston' be'nn re Ananías, na'
Ananíasen' bre'da'ore' Xanllon', lle'e le'e:
—¡Ananías!
Na'll bne Ananíasen':
—Bi na', Xana', ganni zoa'.
11 Na'll lle Xanllon' le'e:
—Bzolla'a, na' byej rill be'nnen' re Ju-
das, be'nnen' zo gan' nzi'i Nez Li, na'
bayirj to be'nne re Saulo be'nn Tarso,
nna'stek llie' llalwille' nada'. 12 Na' ba
bena' nench bre'da'ore' rwe', bllino' wxoa
ta'ko'n yichje', nench yere're'.
13 Na'll bne Ananíasen':
—Xana', be'nn zan kwis lloe' xti'll
be'nnen', katek da xhinnj kwis ba bene',
bsa'kzie' be'nn ka' llonlira'll rwe'n lla'a
Jerusalén na'. 14 Na' ke len na', bede' ganni
no'xte' to yich dan' be'e bxoz wnebia' ka',
nench go'xe' be'nn ka' llalwill rwe'n.
15 Na'll Xanllon' lle'e Ananíasen':
—Lla byej, nada' ba breja' be'nnen',
nench cheje' we'e xti'lla'n rao be'nn ka' bi
nak be'nn Israel, na' cheje' no rao be'nn
wnebia' ke toto yell ka', na' renkze be'nn
Israel ka'. 16 Nada' wroe're' katek yel-
layrawe' dan' wzenaye' kia' na'.
17 Na' byej Ananíasen' gan' zo Saulon', ka
blline'n bxoa ta'ke'n yichje', lle'e le'e:
—Saulo bi'cha', Xanllo Jesús be'nnen'
broe'rao rwe' kan' za'o tnezen', bse'le'
nada' nench yere're', na' so Spíritu ke
Diosen' lo yichjra'llda'o.
18 Na'll le ballachte da nak ka yid bde'j
lo rawe'n, na'll bare're'. Na'll bayase',
na' blloe' nis. 19 Bde na', bayawe', na'
bayakra'lle'. Na' baga'nne' Damascon'
chop chonn lla ren be'nn ka' llonlira'll Je-
sucriston'.

Saulon' lloe' xti'll Diosen' Damascon'

20 Le bzoraote Saulon' lleje' ga zo toto
yoda'o gan' lladop be'nn Israel ka', na' lloe'
xti'll Diosen', ne'e Jesucriston' nake' Xhi'nn
Dios. 21 Yeolol be'nn ka' llzenay xti'lle'n,
llabán akre' kwis, na' lle lwellj ake':
—¿Kere be'nn nin' dá lli'nawe', na' llo'xe'
be'nn ka' llalwill Jesucriston', be'nn ka'
lla'a Jerusalén na'? ¿Na' kere ke len na'
ba bede' ganni nench go'xe' be'nn ka', na'
lljasane' leake' rao bxoz wnebia' ka'?
22 Na'll Saulon' yezikre llaralre' llroe're'
ne'e, Jesúsen' nake' Cristo be'nn bse'l Dios
nench nnebie'. Na' be'nn Israel ka' lla'a
Damascon', bi ballel akre' akre ye ake' le'e.

Ka gok baxhonnj Saulon' Damascon'

23 Bixha ba gok zan lla, lloe' Saulon' xti'll
Jesucriston', na'll be'nn Israel ka', be'e ake'
di'll got ake' le'e. 24 Ka nak yellen' nechjen
ze'e, na' blle'nao ake' toto gan' ll-lloj ake'
yellen'. Bixha Saulon' gokbe're' ka'. 25 Na'
be'nn ka' llonlira'll Jesucriston', bro' ake'
le'e to lo wit, na' baletj ake' le'e tlle'le ko'll
ze'en, na' baxhonnje'.

Saulon' balline' Jerusalén na'

26 Ka ballín Saulon' Jerusalén na',
gokra'lle' gake' txhen ren be'nn ka' llon-
lira'll Jesucriston', na' yeolol ake' blleb
ake', bi llejle' ake' cha' da lin' ba llonlira'lle'
Jesucriston'. 27 Na' be'nnen' re Bernabé
bche'e le'e gan' lla'a postl ka', na' be'rene'
leake' di'll, kan' gok bre'e Saulon' Xanllon',
kan' yoe' nez zeje' Damascon', na' kan'
be'rene' le'e di'll. Na' gollte' leake' kan' ben
Saulon', bi bllebe' be'e xti'll Jesucriston'
Damascon'. 28 Saulon' bzoe' Jerusalén na',
na' bdateze bnawe' be'nn ka' nxenra'll
Jesucriston'. 29 Na' bi llebe' we'rene' be'nn
griego ka' xti'll Jesucriston', na' be'nn ka',
lle'n akre' got ake' le'e. 30 Ka gokbe'e be'nn
ka' llonlira'll Jesucriston' dan' lle'n akre'
got ake' le'en, na'll bche'e ake' Saulon'
yellen' nzi'i Cesarea, na'll base'l ake' le'e
Tarso.
31 Yeolol be'nn ka' ba lldop ll-llay llon-
lira'll Jesucriston' toto gan' nbane Judean',
na' Galilea, na' Samaria lla'a ake' wen, na'
zejzell llejnie' akre' xti'll Jesucriston', na'
llonlira'll aklle' Le'e. Na' Spíritu ke Diosen'
lltipra'llen leake', na' zejze llan be'nn ka'
tlla tlla.

Ka gok bayak to be'nn re Eneas

32 Bixha gok ka dá Pedron' llra'nne'
yeolol be'nn ka' llonlira'll Jesucriston'. Na'
blline' yellen' nzi'i Lida. 33 Na' jadi're' to
be'nn re Eneas. Ba gok xo'n iz de'e nat nie'.
34 Pedron' lle'e le'e:
—Eneas, Jesucriston' wayone' rwe'
nna'steke, bayas batob xta'on.
Le bayaste be'nnen' bayake'. 35 Yeolol
be'nn ka' lla'a Lidan', na' be'nn ka' lla'a

yellen' re Sarón bre'e akre' kan' bayak be'nnen', na' bsanra'll ake' billre da llxenra'll ake', na' baxenra'll ake' toze Xanllon'.

Ka gok babán Dorcas

36 Bixha gok to lla yellen' nzi'i Jope, zo to no'r nxenra'll Dios, na' nzie' Tabita, di'll griego lle'nen nen Dorcas. Dorcas na' zoteze zoe' llone' da wen llakrene' be'nne. 37 Bixha goksere' yillwe', na' gote'. Na' bayoll bwazj ake' le'e na', bxoa ake' le'e to lo yo'. 38 Yell Lida na', naken awlloze Jope, na' bnneze be'nn ka' nxenra'll Jesucriston', yell Lida na' zo Pedron', na' bse'l ake' chop be'nn nench ga'tyoe akre' le'e, na' lle ake' le'e:

—Ben okré cho'rén neto' nnastek.

39 Le byejrente Pedron' leake'. Ka bllin ake' na', jwa'a ake' le'e gan' de be'nn waten', na' jabi'y no'r wazeb ka', bell ake', na' llroe' akre' le'e ra'll xha ka' da ben Dorcas ka nna nbane'. 40 Na' Pedron' bchache' yeolol be'nn ka' lla'a lo yo'n, na'll bche'k xhibe' balwille' Dios. Na'tell bayechje' bwie' be'nn waten', na' lle'e le'e:

—¡Tabita, bayas!

Le baxa'te rao Tabitan'. Ka bre're' Pedron', le bayaste' babie'. 41 Na'll be'x Pedron' ta'ke' basolle'e le'e, na'll goxhe' no'r wazeb ka', na' be'nn ka' llonlira'll Jesucriston', broe're' leake' ba babane'. 42 Yeolol be'nn Jope ka', bnnez akre' kan' goken, na' be'nn zan byejle' ke Xanllon'. 43 Pedron' go'ye' zan lla Jopen', bzoe' rill to be'nn re Simón be'nn wazo'll yid.

10

Pedro ren Cornelio

1 Na' yellen' re Cesarea, zo to be'nn re Cornelio, na' nake' xan waka'a ya ka', nzi'i Be'nn Italia. 2 Llape' Diosen' bara'nne, la'kze bi nake' be'nn Israel, lloe'rawe' Dios ren be'nn ka' lla'a lo yo' ke'en, na' lloe' mell da llakrene' be'nn Israel ka', na' zoteze zoe' llalwille' Diosen'. 3 Gok to lla, lladá chonne bre'da'ore', bre're' to angl ke Dios byoe' gan' zoe'n, na' lle anglen' le'e:

—¡Cornelio!

4 Cornelio na' bwiachiche' anglen', na' do llebe' lle'e le'e:

—¿Bi na', xana'?

Na'll lle anglen' le'e:

—Diosen' ba benre' kan' llalwilloe'n, na' ba bre're' kan' llakreno' be'nn ya'ch ka'. 5 Na' bse'l be'nn lljake' yellen' re Jope, na' lljaxi'i ake' to be'nn re Simón Pedro. 6 Zoe' rill be'nn leska' re'e Simón, be'nn wazo'll yid, na' zoe' lloa' nisda'o, le'e ye'e rwe' da llaya'l gono'.

7 Ka baza'a anglen', goxh Cornelion' chop be'nn wen llin ke'e, na' goxhte' ye to waka'a ya, be'nn llakrén le'e, leska' waka'a yan' nxenra'lle' Diosen'. 8 Na' be'rene' leake' di'll kan' goll anglen' le'e, na'll bse'le' leake' Jopen'.

9 Bateyó ka ba zo rez llin be'nn ka' Jopen', Pedron' byepe' yichjo gan' zoe'n, nench balwille' Dios, llonen ka do wawill. 10 Na' done' kwis, na' gokra'lle' gawe'. Chak llon ake' da gawe'n, bre'da'ore'. 11 Bre're' byarj yebán', na' bre're' to xchan xhen, nllej toto xhi'ne lletjen. 12 Na' loe na' lla'a yo'y kwen bayi'xe ba llia tap nia'na'a, na' ba llxhob le', na' ba llia xire. 13 Na'll benre' bne Diosen':

—Byas Pedro, bet ba ki na' bdao.

14 Na'll Pedron' lle'e Diosen':

—Ka'a, Xana', bi nna gawa' ba zban ka', nllon leyen' gaoto' ka ba ka'.

15 Na'll bne Diosen' da yobre, lle'e le'e:

—To da ba bayib Dios, bi nne'o nakllen da zban.

16 Gokte chonn ras lle'e le'e ka', na'll bayep xchan na' yebá. 17 Chak llon Pedron' xhbab kwis, bi zejen dan' bre'da'ore'n, kat bllinkze be'nn ka' bse'l Cornelion' lloa' yo'n, llnnab ake' gan' zo be'nnen' re Simón, be'nn wazo'll yid na'. 18 Ka bllin be'nn ka' lloa' yo'n, bnne ake' zillje, llnnab ake' cha' ganna'n zo to be'nn re Simón Pedro.

19 Na' nna ze Pedron' llone' xhbab ke dan' bre'da'ore'n, kat goll Spíritu ke Diosen' le'e:

—Rwe'n llayirj be'nn ki chonne. 20 Lla bzolla'a, na' bayetj, na' byejrén ake', bi gakganro', nadkza'n bse'l ake'.

21 Na'll bayetj Pedron', jatile' be'nn ka' bse'l Cornelion', lle'e leake':

—Nada'n ria' Simón Pedro, ¿bi ken llayirjre nada'?

22 Na'll bne be'nn ka':

—To xan waka'a ya ka' re Cornelio bse'le' neto', nake' to be'nn lloe'rao Dios, na' yeolol be'nn Israel ka', lloe' ake' xti'lle' nake' be'nn wen. To angl ke Diosen'

broe'rawe' le'e, na' golle' le'e yedxi'to' rwe' chejo' rille'n, nench ye'we' bin' llaya'l gone'.
23 Na' broe' leake' yo', na' btas ake' lle' na'. Bateyó byas Pedron' zejrene' be'nn ka', na' ren ye bal be'nn nxenra'll Jesucriston', be'nn lla'a Jope na'.
24 Ballop lla bllin ake' Cesarean'. Cornelion' ba llbexhe' leake', ba btope' no bi'ch lwellje', no be'nn nake' txhen. 25 Ka bllin Pedron' yo'n, le bllojdote Cornelion', jatile' le'e, bche'k xhibe' gokra'lle' we'rawe' Pedron'. 26 Pedron' basolle'e le'e, na' lle'e le'e:
—Bazolla'a, lekze be'nnach nada'.
27 Nna lloe'rente' le'e di'llen', byo' ake' lo yo'n, na' bre're' be'nn zan ba lla'a. 28 Na'll Pedron' lle'e leake':
—Re' nnézere, ley ke neto' be'nn Israel, llllonen cho'to' lo yo' rill be'nn bi nak be'nn Israel gon aktoe' txhen, zan Diosen' ba broe're' nada' gona' be'nn ka' txhen, la'kze bi nak ake' be'nn keto'. 29 Ke len na', kate bra' be'nn ki badxi'i ake' nada'n, le za'tia'. Na' lle'nra' nnere bi ken goxhre nada'.
30 Na'll bne Cornelion':
—Nna' llak tap lla, hor kite lladá chonne, nona' was, na' llalwilla' Dios, ka bre'ra' to be'nn badse'e rawa'n llaktit xhara'ne'n kwis. 31 Na' bne'e: “Cornelio, ba bzenay Diosen' kan' llalwilloe'n, na' ba bre're' kan' llono' llakreno' be'nn ya'che. 32 Bse'l be'nn lljake' Jope, na' lljaxi'i ake' to be'nn re Simón Pedro, zoe' rill be'nn re Simón, be'nn wazo'll yid. Zoe' lloa' nisda'o. Na' kate ra' Pedron' rillo', na'll we'rene' rwe' di'lle.” 33 Na'llen' le bse'ltia' be'nn ka' badxi'i rwe'n, na' ba beno' wen bedo'. Ni lla'to' nna', na' lle'neto' wzenayto' bin' lle'ne Diosen' gonto'.

Di'll da be'e Pedron' rill Cornelio

34 Pedron' bzorao lloe' di'll, na' bne'e:
—Nna'll ba byejnie'ra' ke Diosen' bi llale'e ke ke be'nne. 35 Be'nn lla'a gateze yellrio, cha' llap ake' Diosen' bara'nne, na' llon ake' da wen, llo'ra'llkze Diosen' leake'. 36 Diosen' bdixjwe're' be'nn Israel ka', wak wazorenllo Diosen' wen, cha' wxenra'll-llo Jesucriston', le Le'en nak Xan yeolol-llo. 37 Re' nnézkzere ka dan' gok doxhen gan' nzi'i Judean', dan' bzorao gan' nzi'i Galilea na', bde kan' bdixjwe' Juan na' xti'll Diosen', na' bchoe' be'nn ka' nis. 38 Nnézkzere, Dios na'n be'e Jesús be'nn Nazareten' yel wak, na' be'e Le'e Spíritu ke'en. Na'llen' bda Jesúsen' bene' da wen, bayone' yeolol be'nn llsa'kzi' daxi'on, le Diosen' bzorén Le'e. 39 Na' neto' bre'to', na' lloe'to' di'll ke da ka' ben Jesúsen' do Judea na' Jerusalén, na' bre'teto' kan' gok bet ake' Le'e, bda'a ake' Le'e le' yay cruzen'. 40 Bixha Diosen' basbane' Le'e bayónn lla, na' bene' nench broe'rawe' neto'. 41 Kere broe'rawe' yeolol be'nnen', neto' breje' da nellte nench we'to' xti'lle'n broe'rawe' neto'. Neto' we'j bdaorentoe' txhen, kan' babane' radj be'nn wat ka'. 42 Na'll ba bse'le' neto' chixjwe'to' yeolol be'nne, ba brej Diosen' Le'e gone' yel koxchis ke be'nn ban, na' be'nn ba got. 43 Yeolol be'nn ka' be'e xti'll Diosen' kana', be'e ake' xti'll Jesucriston', bne ake' noteze chejle' ke'e, Dios na' yezi'xhene' ke ake'.

Ka gok byo' Spíritu ke Diosen' yichjra'llda'o be'nn ka'

44 Nna lloe'te Pedron' di'llen', kat byo' Spíritu ke Diosen' yichjra'llda'o be'nn ka' lla'a llzenayen'. 45 Be'nn Israel ka' nxenra'll Jesucriston', be'nn ka' bnao Pedron', llabán akre' kwis ka nak rente be'nn bi zjanak be'nn Israel, ba byo' Spíritu ke Diosen' yichjra'llda'o ake'. 46 Gokbe'e akre' kan' bxhi'i be'nn ka' Spíritu ke Diosen', le bzoraote lloe'rao ake' Dios, llnne ake' to di'll yobre. 47 Na'll bne Pedron':
—Bibi de wllon choa be'nn ki nis nna', ka nak Spíritu ke Diosen' ba byo'n lo yichjra'llda'o ake'n, kan' ba byo'n lo yichjra'llda'o lli'o.
48 Na' golle' leake' choa ake' nis, le ba nxenra'll ake' Jesucriston'. Bde na' go'tyoe akre' Pedron', nench go'yrene' leake' ye chop chonn lla.

11

Pedron' bzénre' be'nn Jerusalén ka' kan' goken

1 Postl ka', na' be'nn ka' llonlira'll Jesucriston' lla'a do gan' nzi'i Judean', bnnez akre' ke nak be'nn ka' bi nak be'nn Israel, ba bxhi'i ake' xti'll Diosen'. 2 Ka ballín Pedron' Jerusalén na', be'nn Israel ka', be'nn ka' nxenra'll Jesucriston', bdil ake' le'e, 3 lle ake' le'e:

—¿Bixchen jacho'zo' rill be'nn ka' bi nak be'nn Israel, na' jataorén akte'we' txhen?
4 Na'll be'rén Pedron' leake' di'll kwasro doxhen kan' goken, lle'e leake':
5 —Chak zoa' yellen' re Jope, ka llalwilla' Diosen' bre'da'ora', bre'ra' to xchan xhen nllejten dapte xhi'ne, lletjen yebá, na' za'n gan' zia' na'. 6 Na' bwiaya'nna' bixhan' lla'a loen', na' bre'ra' lla'a bayi'x ba llia tap nia'na'a, ba llxhob le'e, na' ba llia xire. 7 Na' benra' bne Diosen' lle'e nada': "Bzolla'a Pedro, bet ba ki, na' bdao akba'." 8 Na'll ballia' xti'lle'n: "Ka'a, Xana', bi nna gawa' ba zban ka', nllon leyen' gaoto' ka ba ka'." 9 Na'll bne'e da yobre, lle'e nada': "Da ba bayib Dios, bill nne'o nakllen zban." 10 Chonn ras gok ka', na'll bayep xchan na' yebá. 11 Nna' llakte ka'n, le bra'te chonn be'nn gan' zoa'n, be'nn za'k yellen' re Cesarea. 12 Na'll Spíritu ke Diosen' gollen nada' llaya'l cha'rén ake', na' bi gakganra'. Na' bza'rente be'nn bi'chllo ki xope, bllinteto' rill to be'nn re Cornelio, na' byo'to' rille'n. 13 Cornelion' be'rene' neto' di'll ka gok broe'rao to anglen' le'e, na' goll anglen' le'e: "Bse'l be'nn lljake' Jope, na' ll-jaxi'i ake' to be'nn re Simón Pedro. 14 Be'nn na' we'rene' rwe' xti'll Diosen' akre gono', nench yera'o rao da xhinnjen' ren be'nn lla'a lo yo' rillo'." 15 Na' ka bzorawa' lloe'rén ake' di'llen', Spíritu ke Diosen' byo'n yichjra'llda'o ake', kan' byo'n lo yichjra'llda'ollon' kana'. 16 Na' jadinra'lla' xti'll Xanllo Jesucriston', kan' bne'e: "Da li Juan na' bchoe' be'nn ka' nis, zan to da za'kll gak keré yedsó Spíritu ke Diosen' yichjra'llda'ore." 17 Cha' kwin Diosen' ba be'e leake' Spíritu ke'en kan' benne'n lli'o nxenra'll-llo Jesucriston', ¿noxha naka' nada'n yepa' Diosen' bi gone' ka'?
18 Ka bayoll ben akre' kan' bne Pedron', bzo ake' llize na' be'rao ake' Dios, bne ake':
—¿Bixha ren be'nn ka' bi nak be'nn Israelen', ba lloe' Diosen' latj yeyat akre' nench yezi'xhene' ke ake', na' we'e yel nban zejlikane ke ake'n cha'?

Be'nn ka' llonlira'll Jesucriston' yellen' re Antioquía

19 Be'nn ka' bxhonnj goslas kan' bde bet ake' Esteban na', bal ake' bllin akte' gan' nzi'i Fenicia, na' yell ka' zjalli' to yellrio da lli' lo nisda'o gan' nzi'i Chipre, na' yellen' re Antioquía gan' nbane Siria. Na' bi lloe'rén ake' no be'nn yobre xti'll Diosen', zre be'nn Israel ka'ze lloe'rén ake' di'lle. 20 Na' bal be'nn yellen' nzi'i Chipre, na' be'nn Cirene bllin ake' Antioquía, na' bzorao llroe' akre' Di'll Wen ke Xanllo Jesucriston', ren be'nn ka' bi nak be'nn Israel. 21 Na' yel wak ke Xanllon' zerenen leake'. Na' be'nn zan llsanra'll da nao ake', na' baxenra'll ake' Xanllon'.
22 Na' be'nn ka' lldop ll-llay llonlira'll Jesucriston' lla'a Jerusalén na', ben akre' kan' llaken, na' bse'l ake' be'nnen' re Bernabé Antioquía na'. 23 Ka bllin Bernabén', bre're' kan' llakrén Diosen' leake' bawere' kwis, na' golle' leake' do yichj do ra'll ake' nnao ake' Xanllon'. 24 Ka nak Bernabén' nake' to be'nn wen kwis, na' yo'ya'nne' Spíritu ke Diosen', na' le nxenra'lle' Dios, na'll yezikre be'nn zanll bxenra'll Xanllon'.
25 Na'tell byej Bernabén' yellen' re Tarso jadirje' Saulon', ka ballele' le'en, bche'e le'e Antioquían'. 26 To iz bzo ake' Antioquían', ben ake' txhen be'nn ka' lldop ll-llay llonlira'll Jesucriston', na' be'nn zan broe' akre' xti'll Diosen'. Antioquía na' bsi'i ake' be'nn ka' llonlira'll Xanllon', Cristiano da nelle.
27 Ka gok ka', bal be'nn ka' lla'a Jerusalén, be'nn ka' lloe' xti'll Diosen' kon ka llzejnie' Spíritu ke Diosen' leake', na' byej ake' Antioquían'. 28 Toe' be'nn re Agabo bzolle'e radj be'nn ka' lla'a lloe'rao Diosen', na' bne'e kon kan' bzejnie' Spíritun' le'e, bdixjwe're' gak to win xhen doxhen yellrio. Na' ka bllin lla bnebia' be'nnen' re Claudio doxhen gan' nbane Roma, kana' gok win kan' bne Agabon'. 29 Na' be'nn Antioquía ka' llonlira'll Jesucriston', be'e ake' di'll gakrén ake' be'nn lwellj ake' ka' lla'a yell ka' do gan' nzi'i Judea, kon ka yeza'ra'll toto ake'. 30 Na' ka bayoll bdopen na', bse'l ake' Bernabén' ren Saulon' jwa'a ake' mellen' rao be'nn gor brao ka', nak rallna'a be'nn ka' llonlira'll Jesucriston' lla'a Judean'.

12

Ka gok bet ake' Jacobo na' bro' ake' Pedron' rill ya

1 Leska' kana' bchoybia' rey Herodes,
be'x ake' bal be'nn ka' llonlira'll Jesu-
criston', nench wsa'kzie' leake'. 2 Na'
bchoybie' bet ake' Jacobo, bchoy ake'
yene', be'nnen' nak be'nn bi'ch Juan na'.
3 Gokbe'e Herodesen' bayo'ra'll be'nn
Israel ka' kan' bene'n, na'll bse'le' be'nn
ka', be'x ake' Pedron' rao lnnin', katen'
llao ake' yet xtir dan' bi nchix kwa binn.
4 Herodes na', broe' Pedron' rill ya, na'
bse'le' tap kwen waka'a ya, be'nn nak tap
wej, nench bdap ake' rill yan'. Llakre' ka te
lnni na', kweje' le'e rao be'nn yell, gone' yel
koxchis ke'e. 5 Bixha chak yo' Pedron' rill
yan', na' lla'a waka'a ya ka' llap ake' le'e,
na' be'nn ka' llonlira'll Jesucriston', llaral
llalwill ake' Diosen' gakrene' Pedron'.

Ka gok balloj Pedron' rill ya

6 Bixha tlle'le na', ka wxere llwia Herode-
sen' kweje' Pedron'. Na' Pedron' de'e tase'
radj chop waka'a ya, na' nllej ta'ke'n chop
gden, na' lla'te ye to kwen waka'a ya, llap
ake' lloa' rill yan'. 7 Kat bllinkze to angl ke
Xanllo Dios lo rill yan', to beni' xhen go'te,
na' anglen' jatane' Pedron' basbane' le'e,
lle'e le'e:

—¡Sete byase!

Ka bne'e ka'n, le ballojte gden ka' ta'k
Pedron'. 8 Na'll lle anglen' le'e:

—Bachej le'on, na' barejdo xhero'n.

Na'll bayoll na', lle'e le'e:

—Balleldo xhallero'n, na' banao nada'.

9 Na' balloj anglen', na' zanao Pedron',
na' bi llakbe're' cha' da lin' llabej anglen'
le'e rill yan', kon llakre' cha' llre'da'ozre'n.
10 Badé akte' gan' lla'a to kwen waka'a ya
ka', na'll badé ake' ga lla'a be'nn wllope ka'.
Kat ballín akte' ga zo reyj de ya dan' llwia
tnezre, to wrazzen byarjen, na' balloj ake'.
Bza'a ake' ye ra't, na'll baza'a anglen', na'
bakwa'nne' Pedron' toze.

11 Kana'll gokbe'e Pedron' da likzen' bal-
loje' rill yan', na'll bne'e:

—Nna'll llre'ra' da likzen' bse'l Diosen'
angl ke'en, nench basre'e nada' rao na'a
Herodes na', na' rao yeolol da ka' lle'ne
be'nn Israel ka' gon akre' nada'.

12 Llonteze' xhbab kan' goken, ballinte'
rill María xhna' Juan Marcos, na' lla'a
be'nn zan llalwill ake' Dios. 13 Ka bnne
Pedron' le' zaguan na', byejdo to bi no'r
re Rode jawiabe' non' nne. 14 Ka bay-
ombia'be' chi'i Pedron', bawebe' kwis, na'
bi bsarjbe', zayejdobe' jatixjwe'be' be'nn
ka' yela', ba ze Pedron' lloa' yo'n. 15 Na'll
lle be'nn ka' bi no'ren':

—¿Bin' ba llakro'?

Na' zekzbe' llebe' leake', Pedro na'n ze
ganna'. Na'll bne ake':

—¿Kere angl ke Pedro na'n lla?

16 Na'll Pedron' zekze' llnne'e lloa' yo'n,
na'll jasarj ake'. Ka bre'e akre' le'en, llabán
akre' kwis. 17 Na'll Pedron' bene' sen ren
ta'ke' nench bzo ake' lli, na' be'rene' leake'
di'll kan' gok babej Xanllon' le'e rill yan',
leska' lle'e leake':

—Lechixjwe' Jacobon', na' be'nn
lwelljllo ka' yela' kan' ba goken. Na'll
balloje' zayeje' ga yobre.

18 Bixha ka byeni', da xhen gokllejla'll
waka'a ya ka', ke nak nollno Pedron' yo' lo
rill yan'. 19 Na'll Herodes na', bse'le' be'nne
bayirj ake' Pedron', na' bi ballel akre' le'e,
na'll bnnabyollre' waka'a ya ka', akre gok
balloje', na' waka'a ya ka' bibi gokse nne
ake'. Na' bchoybie' bet ake' waka'a ya
ka' gop rill yan'. Na'll bza'a Herodesen'
Judean', na' byeje' jasoe' yellen' re Cesarea.

Ka gok got Herodes

20 Rey Herodes na', llaklle'e be'nn yell ka'
nzi'i Tiro, na' Sidón. Na'll be'nn ka' be'e
ake' di'll lljake' rawe'n, na' be'rén ake' to
be'nne di'll, be'nn nak rallna'a gan' nbane
Herodes, be'nn re Blasto. Be'e ake' le'e mell
nench wdie' xti'll ake', na' bnnabe' yeni't
ake' wen ren reyen', le yallj akre' da ye'j
gao ake' gan' nbane Herodes. 21 Herodes
na' bzoe' to lla lljak be'nn ka' rawe'n.
Ka bllin llan', Herodes goke' xhara'ne' da
cha'o, na' bllie' gan' llone' yel koxchis, na'
broe' lban rao be'nn Tiro, na' be'nn Sidón
ka'. 22 Ka bayoll broe' lban na', besia' be'nn
ka' bne ake':

—¡Kere be'nnachen' bnne, Dioskzen' ba
bnne!

23 Rawe llak ka'n, to angl ke Xanllo Dios
bene' nench Herodes na', bia'ze' to yillwe',
le bi be'rawe' Dios, be'e latj be'rao be'nn
ka' le'e. Na' gote', na' bdao bel da'o ka'
xpe're'n.

24 Zan ka nak xti'll Xanllon', zejzell
goslasen, na' gateze ba lloe' ake' xti'lle'n.

25 Bernabé ren Saulon', bayoll bi dan' ben ake' Jerusalén na', na' baza'a ake' zayej ake' yellen' nzi'i Antioquían', nche'e akte' be'nnen' re Juan Marcos.

13

Blloj Bernabé ren Saulo zjake' zjatixjwe' akre' xti'll Diosen'

1 Radj be'nn ka' lldop ll-llay llonlira'll Jesucriston' lla'a yellen' nzi'i Antioquían', zjarén be'nn lloe' xti'll Diosen' kon ka llzejnie' Spíritu ke Diosen' leake'. Na' zjarén be'nn llak llroe' llsede xti'll Diosen', ki re bal ake': Bernabé, na' Simón (be'nnen' nsi'i ake' Be'nn Gasj), Lucio be'nn Cirene, na' Manaén (be'nn blli'orén Herodesen' txhen, be'nnen' llnebia' Galilean'), na' Saulo. 2 To lla ka non ake' was, na' lloe'rao ake' Dios, na' llalwill ake' Le'e, na' bnne Spíritu ke'en llen leake':

—Lekwej Bernabén' ren Saulon', le ba bayaxh ake' gon ake' xchina'.

3 Na'll bayoll ben ake' was na', balwill ake' Diosen', na' bxoa ta'k ake' yichj Bernabén' ren Saulon', na'll bsa'a ake' leake'.

Postl ka' bdixjwe' akre' xti'll Diosen' yellen' re Chipre

4 Spíritu ke Diosen' bse'len Bernabén' ren Saulon' yellen' re Seleucia, ganna' byo' ake' barco bllin akte' to yellrio, da lli' radj nisda'o gan' nzi'i Chipre. 5 Ka bllin ake' yellen' nzi'i Salamina, bzorao lljake' yoda'o ke be'nn Israel ka', na' lloe'rén ake' leake' xti'll Diosen'. Na' nao Juan Marcos na' llakrene' leake'.

6 Na' ka' bde ake' doxhen yellrion' lli' radj nisen', bllin akte' yellen' nzi'i Pafos. Ganna' jadi' akre' to be'nn Israel be'nn walla'a re Barjesús, na' ziye'e be'nn ka' ne'e nake' be'nn lloe' xti'll Dios. 7 Zoteze zorene' to be'nn wnebia', to be'nn si'n re Sergio Paulo. Na' be'nnen' goxhe' Bernabén' ren Saulon', lle'nre' wzenaye' xti'll Diosen'. 8 Na' Barjesúsen', lekze nsi'i ake' le'e Elimas, (di'll griego lle'nen nen be'nn walla'a), ll-llone' wzenay be'nnen' llnebia'n bi lloe' latj chejle'. 9 Na'll Saulon', lekze le'en re Pablon', ka nak yoe' Spíritu ke Diosen', bwiachiche' be'nn walla'an. 10 Na'll lle'e le'e:

—Be'nn wxhiye'e, be'nn wen da xhinnj, xhi'nn daxi'o bi llo'ra'llo' da nak da wen. ¿Bat wsano' bill gonchixro' yichjra'llda'o be'nn ka', nench bi nnao ake' di'll li ke Diosen'? 11 Na' nna' Xanto' Diosen' wsa'kzie' rwe', wcholo' to chi'i bi re'ro' beni'.

Le bcholte be'nnen', bxhoa bej rawe', na' de'e llgane' no go'x ta'ke'. 12 Ka bre'e be'nnen' llnebia'n kan' goken na' byejle', llabanre' kwis kan' nak xti'll Xanllo Jesucriston'.

Pablon' ren Bernabén' jake' Antioquía ga nbane Pisidia

13 Na'll Pablon' ren be'nn lwellje' ka', baza'a ake' yellen' re Pafos, byo' ake' barco bllin akte' yellen' nzi'i Perge gan' nbane Panfilia. Ganna' bsanra'll Juan Marcos leake', zayeje' Jerusalén. 14 To bde akze' Pergen', bllin akte' yellen' nzi'i Antioquía ga nbane Pisidia. Ka bllin to lla nba'nne, na' jake' yoda'o ke be'nn Israel ka', na' jache' ake'. 15 Ka bayoll bel be'nn ka' yich gan' llia ley, dan' bzoj be'nn ka' be'e xti'll Diosen' kana', na'll be'nn ka' llnebia' lo yoda'on, bse'l ake' be'nn, jell ake' Pablon' ren Bernabén':

—Be'nn bi'ch ake, cha' bi di'll de we'renre be'nn ki wak nnere nna'.

16 Na'll bzolla'a Pablon', bene' sen ren ta'ke'n, nench bzo ake' lli, na' bne'e:

—Re', be'nn Israel, na' notezre llapre Diosen' bara'nne lewzenay kan' nia' ni. 17 Dios be'nnen' lloe'raollo lli'o be'nn Israel, breje' xozxta'ollo ka', bene' leake' to yell xhen kan' blla'a ake' gok ake' be'nn zi't gan' nzi'i Egipton'. Na' Diosen' broe're' yel wak ke'en ka nak bachache' leake' Egipton'. 18 Diosen' gokxhenre' kan' ben ake' blla'a ake' latj dachen' choa (40) iz. 19 Diosen' banit balane' be'nn ka' lla'a gall yellrio ka', nench be'e yellrion' xozxta'ollo ka'.

20 'Na' rao tap gayoa chiyon (450) iz, Diosen' breje' be'nn ben yel koxchis ke ake', nench bnebie' leake', ka gok bllinte lla bzo be'nnen' re Samuel, be'nnen' be'e xti'll Diosen'. 21 Na'll bnnab ake' so rey be'nn bnebia' leake', na' Diosen' breje' be'nnen' re Saúl, nench goke' rey choa iz. Saúlen' goke' xhi'nn Cis, na' goke' xhi'nn dialla ke Benjamín. 22 Kat bllin lla bkwas

Diosen' Saúlen' ka'le, na' breje' David goke' rey, na' bne Diosen' ke Daviden': "David xhi'nn Isaín', le'e llo'ra'lla', le'e gone' dan' lle'nra'n." 23 Na' rao dialla ke rey David na', gorj Jesús be'nnen' yesrá lli'o be'nn Israel, kan' bcheb Diosen'. 24 Ka zayedtere Jesúsen', Juan na' bdixjwe're' be'nn Israel ka', llaya'l wayat akre' ke da xhinnjen' non ake', na' choa ake' nis. 25 Ka ba zo rez wayoll xchin Juan na', bne'e: "Be'nnen' bexhren' kere nada', za za'a to be'nn za'kll ka nada', bi za'ka' nada' ka Le'e, ni da wadecha'wa' xhere'n nie', bi za'ka'."

26 'Be'nn bi'che, nakllo xhi'nn dialla da Abraham, na' notezre llapre Diosen' bara'nne, ke lli'on ba bse'l Diosen' lloa' xti'lle' dan' nsa'a yel wasrá. 27 Ka nak be'nn ka' lla'a Jerusalén na', na' be'nn ka' llnebia' leake', bi bayakbe'e akre' cha' Diosen' bse'l Jesúsen', na' ni ke llejnie' akzre' dan' bzoj be'nn ka' be'e xti'll Diosen' kana', la'kze lla'a ake' llol ake'n yeo lla nba'nne. Na' ka' gok bzoa lloa' xti'll Diosen' ka nak bchoybia' ake' llaya'l gat Jesúsen'. 28 Llwia akte' bibi da xhinnj bene' nench gate', na' goll akse' Pilaton' llaya'l gat be'nnen'. 29 Gok ka' nench gok doxhen kan' nyoj xti'll Diosen' gak ke Jesúsen'. Na' bayoll gote' na', baletj ake' Le'e le' yay cruzen', na' bkwa'ch ake' Le'e. 30 Bixha Diosen' basbane' Le'e radj be'nn wat ka'. 31 Na' broe'rawe' be'nn ka' ben Le'e txhen kan' bze'e Galilean' bllinte' Jerusalén na', zan lla bdarene' leake' kan' babane'n. Na' leake'n lloe' xti'll Jesucriston' rao be'nn yell.

32 'Na' nna' neto' leska' llyixjwe'to' re' kan' nak Di'll Wen ke Jesucriston', di'll dan' bcheb Diosen' ren xozxta'ollo ka'. 33 Lli'o nakllo xhi'nn dialla ke ake', na' lli'o llre'llo ba llon Diosen' ka dan' golle' leake'n, dan' basbane' Jesúsen'. Kan' nyojkze salmo wllopen' nen: "Xhi'nnkza' rwe', nada' gonna' rwe' yel nban." 34 Dan' basbane' Jesúsen', bill we'e latj gate' da yobre, leska' nen: "Na' gonna' rwe' yel nak la'ye dan' bcheba' wa'a Daviden'." 35 Ke len na' leska' ne le' yich ke to salmo yobre: "Bi we'o latj go'll xpe'ra'n, nada' naka' rallna'o." 36 Da li naken, Daviden' bzoe' gokrene' xozxta'ollo ka' kon ka broe' Diosen' le'e. Bde na', gote' jayene' txhen xozxta'ollo ka' ba got, na' go'll xpe'r Daviden'. 37 Zan ka nak be'nnen' basbán Diosen', bi go'll xpe're'n. 38 Na' llaya'l nnézere, be'nn bi'cha', Jesucriston' be'nnen' lloe'to' xti'lle'n, Le'e yezi'xhene' ke yeolol be'nne cha' gonlira'll ake' Le'e. 39 Ka nak ley dan' bzoj da Moisésen', bi llzoen yelanen da xhinnj kellon', zan Jesucriston' Le'en yenit yelane' da xhinnj kellon', cha' lli'o wxenra'll-lloe'. 40 Lewiá, ke gak keré kan' bzoj be'nn ka' be'e xti'll Diosen' kana', gan' nen:

41 Lewayón xhbab be'nn lltitje,
Legón yel wan, na' lewxhonnje.
Nada' Dios gona' to da yebánere chak nbanre,
na' la'kze we'rén akte' re' di'll, ni ke chejle'zre.

42 Ka balloj Pablon' ren be'nn lwellje' ka' lo yoda'on, be'nn ka' bi nak be'nn Israel go'tyoe akre' leake', nench kat wazó xhman na', lljake' da yobre lljazejnie' akre' leake'. 43 Ka ballach ake'n, be'nn zan be'nn Israel ka', na' leska' be'nn ka' ba nao llon kan' ne ley ke be'nn Israel ka', bnao ake' Pablon' ren Bernabén'. Na' basyoll Pablon' ren Bernabén' broe' akre' leake', na' goll ake' leake' seteze se ake' wxenra'll ake' Dios, be'nnen' nllie' lli'o.

44 Bixha ka bazó xhman lla nba'nne, yeolol kaze be'nn yell badop bzenay ake' xti'll Diosen'. 45 Bixha be'nn Israel ka', ka bre'e akre' be'nn zan ka', baxhé' akre' postl ka', na' ka nne Pablon', llalli'i akte' xti'lle'n, na' lla'dyi' ake' le'e. 46 Bixha Pablon' ren Bernabén' bi lleb ake' lloe' ake' di'llen', na' lle ake' be'nn ka':

—Ba bento' bien ba bzejnie'to' zga'tek re' be'nn Israel xti'll Diosen', na' ka nak ll-llon yichjra'llda'ore, bi llo'ra'llre xti'lle' dan' nsa'a yel nban zejlikane, na' wayejllto' gan' lla'a be'nn ka' bi nak be'nn Israel. 47 Le ka'kzen' bne Xanto' Diosen' golle' neto':

Ni nzoa' rwe' gako' beni' ke be'nn ka' bi nak be'nn Israel,
nench be'nn ka' lla'a doxhen yellrio, gakbe'e akre' wak yerá ake' rao da xhinnj ke ake'n.

48 Na'll be'nn ka' bi nak be'nn Israel, ka ben akre' ka', llawé akre' kwis, na' ne ake' wen kwis nak xti'll Xanllo. Na' byejle' yeolol be'nn ka' ba brej Diosen' ga't yel nban zejlikane ke ake'. 49 Ka' gok, doxhen

gan' nzi'i Pisidia, bnnez akre' xti'll Xanllo Jesucriston'. 50 Bixha be'nn Israel ka', bko'yel akre' bal no'r brao ka', nench ben ake' txhen koxchis ka', na' bzorao bdilrén ake' Pablon' ren Bernabén', ben akte' gan babej ake' leake' yellen'. 51 Na'll postl ka' balloj ake' yellen', babib akte' no bichte bllia nia' ake', nench bayakbe'e be'nn ka' kreren' ben ake'. Na' baza'a ake' ballín akte' yellen' re Iconio. 52 Yeolol be'nn ka' nxenra'll Jesucriston', lla'a ake' llawé akre' kwis, na' Spíritu ke Diosen' llnebia'n yichjra'llda'o ake'.

14

Pablon' ren Bernabén' bllin ake' Iconio

1 Na' gok ka bllin Pablon' ren Bernabén' yellen' nzi'i Iconio, jake' yoda'o ke be'nn Israel ka'. Na' jazejnie' akre' xti'll Diosen' kwasro, na' be'nn zan benlira'll Jesucriston' ka be'nn Israel na' ren be'nn griego ka'. 2 Na' be'nn Israel ka' bi nxenra'll Jesucriston', bko'yel akre' be'nn ka' bi nak be'nn Israel, nench gok akre' Pablo ren Bernabén' be'nn wen da xhinnj ak. 3 Ni ke len na' baga'nn ake' scha Iconion', lloe' ake' xti'll Xanllon', ni ke lleb akze', llroe' akre' kan' nllie' Diosen' be'nn ka'. Na' Diosen' llroe're' di'll likzen' lloe' ake', ke nak be'e leake' yel wak, na' llon ake' da yebánello. 4 Na' be'nn Iconio ka' gok ake' chopre, bal ake' bda'a be'nn Israel ka', na' ye bal ake' bda'a postl ka'. 5 Na' be'nn Israel ka', na' ren be'nn ka' bi nak be'nn Israel, gok ake' toze ren koxchis ka', na' bzi'chi'll ake' Pablon' ren Bernabén', na' lle'n akre' wchekw ake' leake' yej. 6 Ka gokbe'e Pablon' ren Bernabén' ka', na'll baza'a ake' jake' yell ka' nzi'i Listra, na' Derbe ga nbane Licaonia. Na' jatá ake' yell ka' lli' do kwite, 7 na' ganna' jatixjwe' akre' Di'll Wen ke Jesucriston'.

Ka gok bchekw ake' Pablon' yej chak zoe' Listra

8 Gan' ne Listra jadi' akre' to be'nn nxhinnj nia' ka gorjte, na' bi llak se'e. 9 Bixha ka llzenaye' di'llen' lloe' Pablon' ren Bernabén', Pablon' bwiaya'nne' le'e, na' gokbe're' nxenra'lle' wayake'. 10 Na' goll Pablon' le'e zillj:

—¡Balí nia'on, na' bazolla'a!

Na' le bazolla'te be'nnen', bxhi'te' na' le gokte baze'e. 11 Be'nn Listra ka', ka bre'e akre' kan' ben Pablon', bzorao llosia' ake' nne xti'll ake', ne ake':

—¡Dios aksen' ba betj radjllon', nak ake' ka be'nne!

12 Na' bne ake' Bernabén' nake' dios ke ake', be'nn re Júpiter, na' Pablon' nake' dios be'nn re Mercurio, le le'en lloe' di'llen'. 13 Na' bxoz ke Júpiter na', ke nak yoda'o ke'en zon lloa' yellre, jaxie' bal bell, na' bencha'we' yeje, na' jwa'a ake'n gan' lla'a ake' ren be'nn zan ka', gokra'll ake' got ake' bell, nench we'rao ake' postl ka'. 14 Ka gokbe'e Bernabén' ren Pablon' kan' lle'ne be'nn ka' gon ake'n, na'll bche'z xhara'n ake', nench broe' akre' be'nn ka', kreren' llon ake', na' bde ake' radj be'nn zan ka' llosia' ake', lle ake' leake':

15 —Re', be'nne, ¿bixchen llonre ka'? Lekze be'nnachkze neto', za'to' llzejnie'to' re', llaya'l wsanra'llre dan' naore na', da bi za'ke, na' wayoe'raore Dios be'nn nban zejlikane, be'nn ben yebá, yellrio na' nisda'o, na' bene' yeolol da zjadé. 16 Do batna' be'e latj ben be'nn ka' ka nezen ke ake'. 17 Na' bzekze' gokrene' yeolol be'nne, nench bnnez akre' zokze', na' Lekze'n llone' llak yejw nench llak bi da llaz lla'nnllo, na' de da lle'j llaollo, na' zollo nbaraz.

18 Da zan da goll ake' be'nn ka', ganne bzoe akre' bi bet be'nn Listra ka' bell ka', we'rao ake' leake'. 19 Nna llakte ka'n, bllin be'nn Israel ka' za'k yell ka' nzi'i Antioquía ren Iconio, na' benchix akre' be'nn ka', nench bill byejle' ake' ke postl ka'. Na' bchekw ake' Pablon' yej. Na' llak akre' cha' ba gote'n, na'll bxhob ake' le'e brej akte' le'e yell. 20 Na' be'nn ka' llonlira'll Jesucriston' bdop ake' byechj ake' Pablon' gan' de'en, na'll bayase' na' bayoe' yell. Bateyó bago' Pablon' ren Bernabén' nez, jayake' gan' nzi'i Derbe.

21 Ka ballín ake' na', bdixjwe' akre' be'nne kan' nak Di'll Wen ke Jesucriston', na' be'nn zan benlira'll ake' Xanllon'. Bde na', bza'a ake' ballín akte' Listra, na'll Iconio, na'tell ballín ake' Antioquía. 22 Toto yell ga badé ake', be'ltipra'll ake' be'nn ka' llonlira'll Jesucriston', lle ake' leake':

—Yezikre lesé war ka naken ba nxenra'llre Jesucriston', dekz de yellayraollo chak bexhllo yeyejllo gan' llnebia' Diosen'.
23 Leska' toto yell gan' badé ake'n, brej ake' be'nn gor llejnie', nench se ake' wia ake' be'nn ka' llonlira'll Jesucriston'. Na' bayoll ben ake' was, balwill ake' Diosen', na' ben ake' leake' rallna'a Xanllon', be'nnen' bakze llonlira'll ake'.

Pablon' ren Bernabé ballín ake' Antioquía gan' nbane Siria

24 Ka zayo' Pablon' ren Bernabén' nezen', bde ake' ga nzi'i Pisidia, na'll ballín akte' gan' nzi'i Panfilia. 25 Ka bayoll be'e ake' xti'll Diosen' yellen' re Perge, na'll baza'a ake' ballín akte' yellen' re Atalia. 26 Ganna' byo' ake' barco, na' ballín akte' Antioquía gan' nbane Siria, le kana' ben be'nn Antioquía ka' leake' rallna'a Dios, kan' blloj ake' jatixjwe' akre' xti'lle'n dan' ballín akte' na'.
27 Ka ballín ake'n, batop ake' be'nn ka' llonlira'll Jesucriston', na' be'rén ake' leake' di'll kan' gokrén Diosen' leake', broe're' da zan da yebánello gan' jatá ake'n, na' kan' ben Xanllon' bsarje' yichjra'llda'o be'nn ka' bi nak be'nn Israel nench byejle' ake'.
28 Na' go'y ake' scha ren be'nn ka' ba llonlira'll Jesucriston'.

15

Jerusalén na' bayej di'll akre gon be'nn ka' nxenra'll Jesucriston'

1 Kan' llak ka', bal be'nn bza'a yell ka' gan' nbane Judean', bllin ake' Antioquía na', na' bzorao llsed akre' be'nn ka' nxenra'll Jesucriston', ne ake':

—Cha' bi sore sen dan' nzi'i circuncisión kan' ne ley dan' bzoj da Moisésen', bi gak yerare rao da xhinnjen'.

2 Pablon' ren Bernabén' llakdilrén ake' be'nn ka', bixchen llroe' akre' leake' ka'. Na'll be'nn ka' llonlira'll Jesucriston' lla'a Antioquían', be'e ake' di'll lljak Pablon' ren Bernabén' ren ye bal be'nn lwellj ake' ka' Jerusalén na', nench lljara'nn ake' postl ka', na' be'nn gor brao ke be'nn ka' llonlira'll Jesucriston', na' llje'rén ake' leake' di'lle, akre gak ke dan' llroe' be'nn ka'.
3 Ke len na', be'nn ka' lldop ll-llay llonlira'll Jesucriston' lla'a Antioquían', bse'l ake' leake' Jerusalén na'. Ka zjake'n bde ake' yell ka' gan' nzi'i Fenicia, na'll gan' nzi'i Samaria. Lloe'rén ake' be'nn ka' di'll kan' ba bacha'a yichjra'llda'o be'nn ka' bi nak be'nn Israel, ba llzenay ake' ke Dios. Na' be'nn ka' nak leake' txhen na', llawé akre' kwis ka llen akre' ka'.
4 Ka bllin ake' Jerusalén na', be'nn ka' lldop ll-llay llonlira'll Jesucriston', na' be'nn gor brao ke ake' ka', na' postl ka', bwap ake' leake' lliox. Na' Pablon' ren Bernabén' be'rén ake' leake' di'll kan' ba gokrén Diosen' leake'. 5 Bixha bal be'nn fariseo ka' ba llejle' ke Jesucriston', bzolla'a ake', na' bne ake':

—Llonen bien noteze be'nn byio wxenra'll Jesucriston', llaya'l soe' sen dan' nzi'i circuncisión, na' llaya'l gon ake' kan' ne ley dan' bzoj da Moisésen'.

6 Na'll badop postl ka', na' be'nn gor brao ka', nench wayej di'll akre gaksen. 7 Bixha ba gokte scha llayej di'llen', kat bzolla'a Pedron', na' bne'e:

—Re', be'nn bi'cha', nnézkzere kwasro kan' gok batna', Diosen' breje' nada' jazejnie'ra' xti'll Jesucriston' be'nn ka' bi zjanak be'nn Israel, nench chejle' ake' ke'e. 8 Diosen' nnezre' ka nak yichjra'llda'o yeolol be'nne, leska' broe're' nllie're' leake', ka nak be'e leake' Spíritu ke'en kan' bene' ke lli'o. 9 Toz ka ben Diosen' kello, na' ren leake', lekze ba bayibe' yichjra'llda'o ake', ni ke dan' nxenra'll ake' Jesucriston'. 10 Na' nna', ¿bixchen bikze llejle're, ba llwiátere dan' llon Diosen'? Bi llaya'l wchie'llo be'nn ka' bi nak be'nn Israel, gon ake' ke dan' llon lli'o be'nn Israel, nnéztello ni lli'o, ni xozxta'ollo ka', bi gok gon ake'n. 11 Nnéztello kere ni ke dan' gonllo kan' ne ley na'n, yesrá Diosen' lli'o, le ni ke dan' nllie're' lli'on, na'llen' yesre'e lli'o, na' ka'kze yesre'e noteze be'nne.
12 Na'll billbi bnekze be'nn zan ka', na'll blla'a ake' lli chak bzenay ake' lloe' Pablon' ren Bernabén' di'll kan' gokrén Diosen' leake', ben ake' da zan da yebánello radj be'nn ka' bi nak be'nn Israel. 13 Ka bayoll bnne ake' na', bzolla'a Jacobon' bne'e:

—Be'nn bi'cha', lewzenay kia' choll.
14 Simón Pedron' ba be'e di'll kan' bzorao broe' Diosen' yel wak ke'en ren be'nn ka' bi nak be'nn Israel, na' breje' bale' nench gok

ake' to yell ke Dios. 15 Dan' llak ka', llatilen
ke dan' bzoj be'nn ka' be'e xti'll Diosen'
kana':
16 Te na' yeda' da yobre,
kana' gona' nench nnebia' xhi'nn dialla ke
rey Daviden',
la'kze ba nak ake' ka to yo' da ba bayinnje,
na' nada' wayona'n, walisa'n wayontia'n
ka wazón war,
17 gona' ka' nench be'nn ka' bi zjanak be'nn
Israel, wayirj ake' nada' naka' Xan
ake',
na' noteze be'nn yellrio wak walwille'
nada'.
18 Kan' ne Xanllo Diosen' llyixjwe're' lli'o
da ki
kan' batna'te.
19 'Ke len na', nia' be'nn ka' bi nak be'nn
Israel, bi llaya'l gon akelloe' zed, cha' ba
llayechj ake' llonlira'll ake' Diosen'. 20 To
da gonllo, wzojllo to yich, na' ye aklloe' bi
gao ake' no yel wao da ba bxhoa no rao
lwa'a lsa'ke, na' cha' bi nchayna'a ake', bi
gak sorén lwellj ake', na' bi gao ake' bayi'x
ba llchok ake' yen, na' leska' bi gao ake' llen
na'. 21 Ka nak ley dan' bzoj da Moisésen'
kana'te, lla'kze be'nn toto yell llzejnie'
akre'n, katen' lladop ake' lla nba'nne.
22 Na' postl ka', na' be'nn gor brao ka', na'
yeolol be'nn ka' lldop ll-llay llonlira'll Jesu-
criston', bayazra'll ake' kan' bne Jacobon'.
Na' be'e ake' di'll kwej ake' chop be'nn
lwellj ake' ka', na' wse'lrén ake' leake' An-
tioquían' ren Pablon' na' Bernabén'. Na'
brej ake' Judas lekze nzie' Barsabás, na'
Silas, be'nn ka'n nak be'nn brao radj ake'.
23 Na' bzoj ake' to yich be'x be'nn ka',
yichen' nen:
"Neto' postl, na' ren be'nn gor brao
ka', na' ren be'nn bi'chllo ka', llwapto' re'
lliox, re' lla're Antioquía, na' Siria, na' Cili-
cia. Nakllo txhen llonlira'll-llo Jesucriston',
la'kze bi nakre be'nn Israel. 24 Ba bnnézeto'
bal be'nn blloj radjto' ni, bra' ake' gan'
lla'ren' lloe' ake' di'll wenra'll, na' llonchix
akre' re', ne ake' llaya'l sore sen dan' nzi'i
circuncisión, na' gonre yeolol billre kan'
ne ley dan' bzoj da Moisésen'. Kere neto'
bse'lto' be'nn ki, bya'zera'll ake'n llon ake'
ka'. 25 Ni ke len na', ba be'to' toze di'lle,
na' ba brejto' chop be'nn nench yedwia
ake' re', na' llse'l aktoe' ren be'nn bi'chllo
ki nllie'to' kwis, Pablo na' ren Bernabén'.
26 Ke nak be'nn ki ba bzoa yel nban ke
ake'n rao da nxholl, ni ke Xanllo Jesu-
criston'. 27 Ganni llse'lto' Judas ren Silas,
leake' we'rén akse' re' di'll lloa' ake', dan'
ba nlliato' le' yich nga. 28 Llaweto' ka nak
Spíritu ke Diosen' ba bzejnie'n neto', akre
nneto' nench bi wchie'to' re' gonre billre,
lete ka nak da brao ki: 29 Bi gaore yel wao
da ba bllia ake' rao lwa'a lsa'k Dios, bi
gaore llen, na' bi gaore no bayi'x ba llchoke
yen, leska' cha' bi nchayna're, bi gak sorén
lwelljre. Cha' wzenayre da ki, da wen kwis
gonre. Cha'chgare wen."
30 Ka' gok, na' bza'a be'nn ka', zjake'
Antioquían', ka bllin ake' na', batop ake'
yeolol be'nn ka' llonlira'll Jesucriston', na'
bayoe' ake' leake' yichen'. 31 Ka bayoll
bel ake' yichen', llawé be'nn ka' kwis, le
da xhen llayoe'xhenen leake'. 32 Na'll ka
nak Judasen' ren Silas na', llak lloe' ake'
xti'll Diosen' kon ka llzejnie' Spíritu ke
Diosen' leake', ye to chi'i bayonxhenra'll
ake' leake', be'rén ake' leake' di'll nni'tteze
nni't ake' gonlira'll ake' Jesucriston'. 33 Ka
gok scha da'o bzorén ake' leake', bllin lla
yeza'a ake', na' be'nn ka' llonlira'll Je-
sucriston', bago' ake' leake' nez, lle ake'
leake':
—Wallinchgare wen gan' bza'ren'.
34 Bixha Silas na', byazra'lle' ga'ye'
ganna'ze. 35 Leska' Pablo ren Bernabén'
go'y ake' ren ye txhonnj be'nn zej ren
leake' txhen Antioquían', broe' bsed akre'
xti'll Diosen'.

Pablon' byeje' da yobre gan' ba jatixjwe're' xti'll Diosen'

36 Ka bde zan lla, Pablon' lle'e Bernabén':
—Chejllo da yobre gan' ba jatallo
jatixjwe'llo xti'll Xanllo Jesucriston', ll-
jawiallo akre lla'a be'nn bi'chllo ka' ba
nxenra'll Le'en.
37 Na'll Bernabén' lle'nre' wche'e ake'
be'nnen' re Juan Marcos. 38 Na' Pablon'
llakre' bi gonen wen wche'e ake' le'e, le
bsanra'lle' leake' gan' nzi'i Panfilia, bill
bnawe' gakrene' gon ake' xchin Diosen'.
39 Ni ke len na', bi gokse gon ake' toze
di'lle, na' bra'a lwellj ake'. Na' bza'a Bern-
abén' nche'e Juan Marcos, na' byo' ake'
barco zjake' yellrio dan' lli' lo nisda'o gan'

nzi'i Chipre. 40 Leska' Pablon' bze'e nche'e be'nnen' re Silas, na' be'nn ka' llonlira'll Jesucriston' lla'a Antioquían', ben ake' leake' rallna'a Dios, ka nak bza'a ake'n. 41 Na'll Pablon' ren Silas na', ka zjake'n, bde akte' yell ka' gan' nzi'i Siria, na' gan' nzi'i Cilicia, na' llgo'ltip ake' be'nn ka' llonlira'll Jesucriston' toto yell.

16

Timoteo bnawe' Pablo ren Silas

1 Na' bllin Pablon' ren Silas yell ka' re Derbe na' Listra. Ganna' jadi' akre' to be'nn re Timoteo, na' nxenra'lle' Jesucriston', xhna' Timoteon' nake' be'nn Israel, leska' nxenra'lle' Jesucriston', na' xe'e nake' be'nn griego. 2 Be'nn ka' nxenra'll Jesucriston' lla'a Listra, na' Iconio, lloe' ake' di'll nak Timoteon' be'nn wen. 3 Pablon' byazra'lle' wche'e le'e, na' zga'tek bzoe' le'e sen dan' nzi'i circuncisión, nench bibi de nne be'nn Israel ka' lla'a do ganna', le nnez akre' xe'en bi nake' be'nn Israel. 4 Na' yeololte yell gan' bde ake'n, bdixjwe' akre' be'nn ka' ba nxenra'll Jesucriston' kan' llaya'l gon ake', kan' bne postl ka', na' ren be'nn gor brao ka' lla'a Jerusalén na'. 5 Na' Be'nn ka' ba lldop ll-llay llonlira'll Jesucriston', toto yell yezikre llxenra'll ake' Le'e, na' tlla tlla zjazell llan ake'.

Pablon' bre'da'ore' to be'nn Macedonia lla'tyoere' le'e cheje' ralle'

6 Spíritu ke Diosen' bi be'n latj we'e ake' xti'll Diosen' yell ka' gan' nzi'i Asia, na'll to bde akze' yell ka' gan' nzi'i Frigia na' Galacia. 7 Bllin akte' gan' nzi'i Misia, na' gokra'll ake' lljake' yell ka' do gan' nzi'i Bitinia, leska' bi be'e Spíritu ke Diosen' latj. 8 Na'll to bde akze' Misia, bllin akte' yellen' re Troas. 9 Rao lle' na', bre'da'we Pablon', bre're' to be'nn Macedonian' lla'tyoere' le'e, lle'e le'e: "Yo'o Macedonian' nench gakreno' neto'."

10 Kate bde gok ka', le bsinia'te keto' chejto' yell ka' do gan' nzi'i Macedonian', le byejnie'to' Dios na'kzen' llse'le' neto' chixjwe'to' Di'll Wen ke Jesucriston' ganna'.

Pablo ren Silas jake' Filipos

11 Troas na' byo'to' barco da zej lixhej gan' ne Samotracia, to yellrio da lli' kllol nis, na' bateyó na' bllinto' yellen' re Neápolis. 12 Neápolis na' bza'to', na' bllinto' yellen' re Filipos gan' nbane Macedonia, Filipos na' naken to yell brao ga lla'a be'nn Roma, na' bzoto' to chi'i ganna'. 13 To lla nba'nne ke be'nn Israel ka', bllojto' yellen' byejto' lloa' yeo ga lladop ake' llalwill ake' Diosen', na' blle'to' be'rento' bal no'r ka' bllayen' di'lle. 14 Radj no'r ka' ren to no'r re Lidia, be'nn yellen' re Tiatira, na' non xchine' llo'te' ra'll cha'o da morad. Lidian' lloe'rawe' Dios, na' llie' llzenaye', na' Xanllo Diosen' bsarje' yichjra'llda'we' nench bzenaye' kan' ne Pablon'. 15 Na' ka' blloe' nis ren be'nn ka' lla'a rille'n, na' go'tyoere' neto' ne'e:

—Cha' ba llakliere dan' ba llonlira'lla' Xanllon', lecho'o rilla', na' sore.

Na'll bchie're' neto' nench byejto' rille'n.

16 Gok ye to lla chak zejto' llje'rento' Diosen' di'lle, balláyeto' to bi no're, yo'be' daxi'o da llanneya'. Da xhen llon xanbe' gan ke dan' llanneya'be' na'. 17 Na'll badnnaobe' neto' ren Pablo na', llosia'be' nebe':

—¡Be'nn kin' llon ake' xchin Dios, be'nn zo yebá, na' llyixjwe' akre' akre nak nez ke Diosen' dan' nsa'a yel wasrá!

18 Na' ka' llonbe' naobe' neto' gokte zan lla, na' bi byazra'll Pablon' kan' llonbe', na' bayechje', lle'e daxi'on yo' yichjra'llda'o bi no'ren':

—Kone yel wak ke Jesucristo, llepa' rwe' yellojo' yichjra'llda'o bi no'ren'.

Na'll le ballojten.

19 Bixha ka gokbe'e be'nn ka' nak xan bi no'ren', na' zerao yel wnia' ke ake'n, ka nak ba balloj yel llnneya' ke bi no'ren', na' be'x ake' Pablon' ren Silas, na' jwa'a ake' leake' lao ya'a gan' lla'a be'nn ka' llnebia'. 20 Ka bllin ake' rao koxchis ka', lle ake' leake':

—Be'nn Israel ki da ake' llta llnne ake' be'nn rao yell kellon'. 21 Llroe' akre' leake' to da yobre da bi gak nnao lli'o, na' bi llaya'l gonllon nakllo be'nn Roma.

22 Na'll bdop be'nn zan go'dyi' ake' Pablon' ren Silas, na' golj ake' xhara'n ake'n, na' koxchis ka' goll ake' be'nn ka' bdin ake' leake' xhis. 23 Bayoll bdintat ake' leake', na'll bro' ake' leake' rill ya, na' goll

ake' be'nnen' llap rill yan' wseje'n da war.
24 Ka bene be'nnen' llap rill yan' ka', na'
jaloe' leake' lo rill ya da zo loete. Na'll ye to
chi'i, broe' yen nia' ake'n to lo yay da nzi'i
cepo.
25 Do llere na', Pablo ren Silas lloe'rén
ake' Diosen' di'lle, na' llol ake' lloe'rao
ake' Dios, na' be'nn ka' yela' lla'a rill yan',
llzenay ake' kan' llol ake'n. 26 Bixha kate
bxho'kze da xhen, na' bnniben rill yan',
yeololte gan' nsej ake' waren', byarj aken
na' gden ka' yo' yen ta'k be'nn ka' lla'a
lo rill yan', to wrazze bayell ake'n. 27 Ka
babán be'nnen' llap rill yan', gokbe're'
ba nyarj rill yan', na' blechj spad ke'en
gokra'lle' wayot kwine', llakre' cha' yeolol
be'nn ka' lla'a lo rill ya na', ba baxhonnj
ake'. 28 Na' Pablon' bnne'e zillj, lle'e le'e:
—Bi gono' ka', ni lla'a yeololto'.
29 Na'll be'nnen' bnnabe' to yi', na'
byo'doe' lo rill yan', bllinte gan' ze Pablo
ren Silas na', to xhiztite' bche'k xhibe' rao
ake'n. 30 Na'll le babejte' leake', na' lle'e
leake':
—¿Bi llaya'l gona' nench yera' rao da
xhinnjen'?
31 Na'll lle ake' le'e:
—Gonlira'llo' Xanllo Jesucriston', na'll
yesre'e rwe' rao da xhinnjen' ren be'nn
lla'a lo yo' rillo'.
32 Na'll le broe' aktere' le'e xti'll Xanllon'
rente be'nn ka' lla'a lo yo' rille'. 33 Leska'
rao yer na', bdib be'nnen' llap rill yan' rao
we'e ke ake'n, na'll le blloate' nis ren yeolol
be'nn ka' lla'a lo yo' rille' na'. 34 Le bache'te'
leake' rille', be'e da bdao ake', llawere'
kwis ka nak yeolol ake' ba nxenra'll Dios.
35 Ka byeni'n bse'l koxchis ka' policía ka',
na' goll ake' be'nnen' llap rill yan':
—Basán be'nn ka'.
36 Na'll be'nnen' llap rill yan' lle'e
Pablon':
—Ba bse'l koxchis ka' rson ba gok
yesana' re', na' nna' lewalloje, lewayejchga
wen nna'.
37 Na' Pablon' lle'e policía ka':
—Zga'tek bdintat ake' neto' rao lkwe'
be'nn zan ka' latj gon ake' yel koxchis keto',
na'tell bro' ake' neto' rill ya, na' nna' lle'n
akchekre' yesán ake' neto' llillize, rencha'
ndeteto' le' yich nakto' be'nn Roma. Na' bi
yellojto', dekz de yed kwin ake' yedrej ake'
neto'.
38 Policía ka' le jayell akte' koxchis ka'
kan' bne Pablon', na'll blleb ake' kwis,
ka ben akre' nak be'nn ka' be'nn Roma.
39 Na'll jak koxchis ka' rao Pablon' ren Silas,
na' bnnab ake' si'xhen ake' kan' goken, na'
babej ake' leake' rill yan'. Na' go'tyoe akre'
leake' gon ake' okré yelloj ake' yellen'.
40 Ka' balloj ake' rill yan', na' jayake' rill
Lidian', na' be'rén ake' be'nn ka' nxenra'll
Jesucriston' di'lle, be'ltip ake' leake', na'll
baza'a ake'.

17

Gok to da nne xhen yellen' nzi'i Tesalónica

1 Ka baza'a ake' yellen' nzi'i Filipos,
bde akte' yell dan' nzi'i Anfípolis, na' yell
da nzi'i Apolonia, na'll bllin ake' yellen'
nzi'i Tesalónica. Ganna' lla'a be'nn Israel,
na' zo to yoda'o ke ake'. 2 Pablon' kan'
llonkze', byeje' yoda'on, chonn xhman toto
lla nba'nne, je'rene' leake' xti'll Diosen'.
3 Llroe're' leake' xti'll Dios dan' bzoj be'nn
ka' be'e xti'll Diosen' kana', gan' llian
katen' yed Cristo be'nnen' wse'l Diosen'
dekz de zga'tek yellayrawe', na'tellen'
gate', na' leska' llian yebane'. Na' lle
Pablon' leake':
—Ni lloa' xti'll Jesús, Le'en Criston' bse'l
Diosen'.
4 Bal ake' byejle', na' benrén ake' Pablon'
txhen ren Silas, na' be'nn zan be'nn griego
ka', lloe'rao Dios, leska' byejle' ake', na'
leska' zan no'r ka' nak no'r brao rao yellen'.
5 Bixha be'nn Israel ka' bi llejle' gok akre'
zi', na'll btop ake' be'nn ria ak, na' be'nn
wen da xhinnj ak, na' bta bnne ake' be'nn
yell. Na' ben ake' bien byo' ake' rill be'nn
re Jasón na', llayirj ake' Pablo ren Silas
na', lle'n akre' kwej ake' leake' rao be'nn
yell ka'. 6 Bixha ker no ballel akre', na'
bche'e ake' Jasón na', ren ye bal be'nn ka'
nxenra'll Jesucriston' rao koxchis ka', na'
llosia' ake' ne ake':
—Be'nn kin' llonchix akre' be'nn lla'a
doxhen yellrio, ba bra' ake' yell kello ni.
7 Na' Jasón na', ba brebe' leake' lo yo' rille',
na' dá ake' lle ake' be'nn bibi za'k ley dan'
non Césaren' gonllo, na' dá ake' ne ake' zo to
rey yobre be'nn re Jesús.

8 Kone di'll ki bta bnne ake' be'nn, na' ren
koxchis ka'. 9 Jasón na' ren be'nn lwellje'
ka', bllia ake' mell, na'll basán ake' leake'.

Pablo ren Silas jake' Berea

10 Na'll be'nn ka' llonlira'll Jesucriston',
rao lle' na', basa'a ake' Pablo ren Silas
jake' yell dan' nzi'i Berea. Ka bllin ake'
na', byej ake' yoda'o ke be'nn Israel ka'.
11 Be'nn Berea ka' nak aklle' be'nn ra'llda'o
wen kerke be'nn ka' lla'a Tesalónican', le
lla'teze lla'a ake' llzenay ake' xti'll Diosen'
yeo lla, na' llse's akte' le' yich dan' bzoj
be'nn ka' be'e xti'll Diosen' kana', cha' da
li dan' lle ake' leake'n. 12 Be'nn zan byejle'
ke Jesucriston', leska' bal no'r griego be'nn
nak no'r brao byejle' ake', leska' zan be'nn
byio. 13 Na' be'nn Israel ka' lla'a Tesalónica,
ka ben akre' ba zo Pablon' gan' nzi'i Berea
llyixjwe're' xti'll Diosen', na' jake' Berean'
leska' jatá nne ake' be'nn zan, nench bi
byejle' ake' ke Pablon'. 14 Na' be'nn ka' ba
non txhen llonlira'll Jesucriston', le bse'l
akte' Pablon' lloa' nisda'ore, na' Silas ren
Timoteon' go'y ake' Berea na'ze. 15 Be'nn
ka' zejrén Pablon' txhen, jwa'a akte' le'e
yellen' nzi'i Atenas. Ka baza'a be'nn ka', le
gollte Pablon' leake' chej Silas ren Timoteo
gan' zoe' na'.

Pablon' bzejnie're' be'nn Atenas ka' xti'll Diosen'

16 Chak zo Pablon' Atenas na', bexhe'
be'nn lwellje' ka', da xhen llakre' ka nak
llwie' be'nn Atenas ka', nize na'ze lloe'rao
ake' be'nn non ake' lwa'a lsa'k diosen'.
17 Ni ke len na', llej Pablon' yoda'o ke be'nn
Israel ka', na' lloe'rene' leake' di'll, na' ren
yezikre no be'nn llap Diosen' bara'nne.
Leska' yeo lla byeje' lao ya'a gan' lladop
be'nn ka', na' je'rene' leake' xti'll Diosen'.
18 Ganna' lla'a be'nn llsed da llroe' to be'nn
re Epicuro, na' lla'a ye bal be'nn llsed da
llroe' be'nn ka' nzi'i estoico, lloe'rén ake'
Pablon' di'lle. Na' bal be'nn ka' ne ake':

—¿Bin' ne be'nn llaljen' ganna'?

Na' ye bale ne:

—Cheke di'll kob ke diosjen' lloe'.

Ne ake' ka', le lloe'rene' leake' xti'll Jesu-
criston', na' kan' gok babane'n radj be'nn
wat ka'. 19 Na' bche'e ake' Pablon' to latj
nzi'i Areópago ga lladop ake' llgo' ake' lban,
na' lle ake' le'e:

—¿Wak nnézeto' bi da koben' nsa'o?
20 Di'll da bi nna yéneto'n lloe'o, na' lle'neto'
nnézeto' bi lle'nen nnen.

21 Bne ake' ka', le be'nn Atenas ka', na'
noteze be'nn zo Atenas na', le llawé akre'
no wchaljrén leake', na' no we'rén leake'
di'll bi da kobe.

22 Na'll bzolla'a Pablon' radj be'nn ka'
lla'a gan' ne Areópago, na' bne'e:

—Re' be'nn Atenas, ba bre'ya'nnra' kan'
llonre yell ni, wa lloe'raore kon biteze.
23 Ka nak bdia' bwia' gan' ni't da ka'
lloe'raore na', jadi'ra' to rao bkoy nyojen
ki: “To dios nono nombia'.” Xti'll Le'en
lloe'rena' re' nna'.

24 'Dios be'nnen' ben yellrio, na' bene'
yeolol da zjadé rawe na', Le'en nake' xan
yebá, na' yellrio ni, ker be'nn gak wzoallo
to lo yoda'o da llon be'nnachen'. 25 Nono
llyalljre' no bi gon ke'e, le Le'en llonne' lli'o
yel nban, na' llonne' bich yo'llo, na' llonne'
yeolol da napllo.

26 'Rao toze llen na', bene' yeololtello,
na' bene' to latj ga cha'a to kwen to
kwenllo, na' bzoate' ke toto ga sollo.
27 Diosen' bene' ka' nench wayirjlloe', ka
llon be'nn dá llgan lltobe', wallelre' kan'
nakse Diosen', na' da li bi zoe' zi'te gan'
zollon', zorenkze' lli'o. 28 Ni ke Le'en na',
zollo, na' dallo, na' nbanllo, kan' bzojkze
be'nn si'n keré ka', bne ake': “Dialla ke
Lekze'n nakllo.” 29 Na' ka nak nakllo
be'nn za'a rao dialla ke Diosen', bi gonllo
xhbab Diosen' nake' to be'nn de yej cha'o
dan' nzi'i oro, be'nn de plat, be'nn de yej,
be'nnen' ben be'nnachen' kon ka bara'n
yichjra'llda'we'. 30 Na' ba bwiaraoze
Diosen' be'nn ka' blla'a batna' ben ake' ka',
le bi byejnie' akre'n. Na' nna' ne Diosen'
yeolol be'nne llaya'l wayat akre' ke dan'
ben ake'n. 31 Le ba nzoe' to lla kat gone'
yel koxchis ke yeolol be'nne, na' ba brejte'
be'nnen' gonrene' yel koxchisen', ke len
na' basbane' Jesucriston' nench nnézello
Le'en gone' yel koxchisen'.

32 Ka ben akre' bne Pablon' yebán be'nn
wat ka', bale' bzorao lltitj akre', na' ye bale'
bne:

—Nna' wzenayto' xti'llo'n kat ye to.

33 Bde na', balloj Pablon' radj ake'n.
34 Na' bal ake' byejle' akse', na' bdop ake'
kwit Pablon'. Radj be'nn ka' byejle'n ren

to be'nn re Dionisio, nake' txhen be'nn si'n ka' nlan llnebia' Areópago, na' ye to no'r re Dámaris, na' ye bal be'nn yobre.

18

Pablon' byeje' Corinto

1 Bde na', baza'a Pablon' yellen' nzi'i Atenas, na' byeje' yellen' nzi'i Corinto. 2 Corinto na' ballayre' to be'nn Israel re Aquila, na' no'r ke'en re'e Priscila, nak ake' be'nn za'k gan' nzi'i Ponto. Chin ballín akze' Corinton' zaya'k ake' gan' nzi'i Italia, le Claudio be'nnen' llnebia' Italia, bachache' yeolol be'nn Israel ka' lla'a yellen' nzi'i Roma. Na' byej Pablon' gan' zo ake'n, 3 na' bzorene' leake', le lekze llake' llone' ka llin na' llon ake'n, llia ake' ra'll llej da llchirj ake' ga llzo ake'. 4 Toto lla nba'nne ke be'nn Israel ka', Pablon' lleje' yoda'o ke ake'n, na' llzejnie're' leake' kan' nak xti'll Jesucriston' ka be'nn Israel, na' be'nn griego, llroe're' leake'.

5 Ka bllin Silas ren Timoteon', zaya'k ake' Macedonia, Pablon' llaral-llre' llroe're' xti'll Diosen', lle'e be'nn Israel ka', Jesús na'n nak Criston' be'nnen' llbexh ake' wse'l Diosen'. 6 Bixha be'nn Israel ka', bi llo'ra'll xti'll Diosen', bzorao ne ake' di'll zban ke Pablon'. Na' Pablon' babibe' xhara'ne'n nench broe're' da xhinnjen' llon ake', na' lle'e leake':

—Bi naken xhia kia', xhia ke re' naken, na' nna' wzejnie'llra' xti'll Diosen' be'nn ka' bi nak be'nn Israel.

7 Na' baze'e, na' balline' rill to be'nn re Justo be'nn lloe'rao Dios, zoe' awllo gan' zo yoda'on. 8 To be'nn re Crispo be'nn llnebia' lo yoda'on, benlira'lle' Xanllon' ren be'nn lla'a lo yo' rille', leska' be'nn zan be'nn Corinto ka' byejle', na' blloa ake' nis. 9 Na' gok to lle', Xanllon' broe'rawe' Pablon', lle'e le'e:

—Bi llebo', be'kze xti'lla'n, bi so'o lli. 10 Ni zerenkza' rwe' nono bi gak gone rwe', le rao yell ni lla'a be'nn zan za wxenra'll nada'.

11 Na'll bzo Pablon' yellen' nzi'i Corinton' twiz xop be'o, llroe're' xti'll Diosen'.

12 Bixha ka lla llia be'nne re Galión, nake' be'nn llnebia' gan' nzi'i Acaya, be'nn Israel ka' gok ake' toze, be'e ake' di'll nench blliayi'll ake' Pablon', na' jwa'a ake' le'e gan' llon be'nn wnebia' ka' yel koxchis. 13 Ne ake':

—Be'nn ni de'e llpere' be'nne, nench we'rao ake' Diosen' krere kan' ne leyen'.

14 Ka gokra'll Pablon' we'rene' leake' di'llen', na' Galión na' golle' be'nn Israel ka':

—Chenak naken billre da yobre, na' cha' bene' no xhia, gona' yel koxchis kerén', be'nn Israel. 15 Zan naken zre di'llze, na' ra be'nne, na' da nak da naore, leko' xhnneze re', bi lle'nra' gaka' be'nn wchoybia' bi dan' llak kerén'.

16 Na' bachache' leake' gan' llie' llone' yel koxchisen'. 17 Na'll yeololte be'nn griego ka', be'x ake' Sóstenes be'nnen' llnebia' yoda'o ke be'nn Israel ka', na' ben ake' zi' ke'e gan' lla'a be'nn ka' llon yel koxchisen', bixha Galión na', bi bwiakze'.

Pablon' blline' Antioquía na'll blloje' jatixjwe're' xti'll Diosen' da yobre

18 Bde gok ka', ye to chi'i bzo Pablon' zan lla Corinton'. Na'll ka baze'e na', be'rene' be'nn ka' llonlira'll Jesucriston' di'lle, na'll bawe' nez bayoe' lo barco ren Priscila, na' Aquilan', zjake' gan' nzi'i Siria. Bixha ka za wago'tere Pablon' nez yellen' re Cencrea, bchip yichje' le kan' bchebe' gone'. 19 Na' bllin ake' yellen' nzi'i Éfeso, na' bkwa'nne' Aquila ren Priscilan', na' byej le'en yoda'o ke be'nn Israel ka', na' je'rene' leake' xti'll Diosen'. 20 Be'nn ka' lladopen' go'tyoe akre' le'e ga'ye' wroe're' leake' zan lla, na' bi bcheb Pablon'. 21 Na'll baze'e lle'e leake':

—Llonen bien cha'a Jerusalén na', ganna' lljadia' lnni dan' za'a. Te na' yeda' yedra'nna' re', cha' Dios gonne' latj.

Na' bayoe' lo barcon', baze'e Éfeson'. 22 Bllinte' yellen' nzi'i Cesarea, na'll byeje' Jerusalén na', jawape' be'nn ka' lldop ll-llay llonlira'll Criston' lliox, na'll baze'e zayeje' Antioquía. 23 Na' bzoe' to chi'i da'o, na'll blloje' da yobre jate'e toto yell ka' gan' nbane Galacia, na' Frigia, na' lloe'ltipe' be'nn ka' llonlira'll Jesucriston'.

Apolos bdixjwe're' xti'll Diosen' Éfeso

24 Katen' llak ka', bllin to be'nn Israel Éfeson' be'nnen' re Apolos, nake' be'nn yellen' nzi'i Alejandría, na' llejnie're' llroe' llsedre' Di'll Wen, na' leska' nnezre'

kwasro kan' ne xti'll Diosen'. 25 Apolos na' bnnezre' kan' nak xhnnez Jesucriston'. Na' do yichj do ra'lle' lloe'rene' be'nn ka' xti'll Jesucriston', la'kze bi nnezya'nnre'n, le dan' broe' Juan be'nnen' bchoa nis, lezen na' nnezre'. 26 Bi llebe' llroe're' be'nn Israel ka' xti'll Jesucriston' lo yoda'on. Ka bene Priscilan' na' Aquilan' kan' llone' llroe're' be'nn ka', na' goxh ake' le'e to ga yobre, na' bsed akre' le'e xhnnez Diosen' da bi nna nnezre'. 27 Na' lle'ne be'nnen' nzi'i Apolos cheje' yell ka' gan' nzi'i Acaya, na' be'nn ka' lldop ll-llay llonlira'll Jesucriston', bayo'ra'll ake' ka naken llwie' cheje'n. Na' bzoj ake' to yich be'xe', nench wreb be'nn ka' lla'a gan' nzi'i Acayan' le'e. Ka blline' ganna', da xhen gokrene' be'nn ka' ba brej Xanllo Diosen' nxenra'll Le'e. 28 Llroe' llsedre' be'nn Israel ka', lle'e leake', kreren' llejnie' akre' ke Jesucriston', na' llroe're' leake' xti'll Diosen', nen ke Jesúsen' nake' Cristo be'nnen' bexh ake' yednnebia'.

19

Pablon' byeje' yellen' nzi'i Éfeso

1 Bixha chak zo Apolos yellen' nzi'i Corinto na', Pablon' jate'e yell ka' lli' radj ya' ka'. Na'll blline' Éfeso, na' jadi're' bal be'nn llejle' ke Jesucriston'. 2 Pablon' bnnabre' leake':

—¿Badsó Spíritu ke Diosen' yichjra'llda'ore llan' byejle're ke Jesucriston'?

Na'll bne ake':

—Ni ke nnézzeto' cha' de da nzi'i Spíritu ke Diosen'.

3 Na'll lle'e leake':

—¿Akxha gok blloare nis?

Na' bne ake':

—Kon ka bchoa Juan na' be'nn ka' nis na', blloato' nis.

4 Na'll bne Pablon':

—Da li Juan na' bchoe' be'nn ka' nis, be'nn ba bayate ke da xhinnj ke ake', na' leska' bne Juan na', llaya'l chejle' ake' ke to be'nn za yed, zeje di'll Jesús be'nnen' nak Criston' bse'l Dios.

5 Ka ben akre' ka', na'll blloa ake' nis ke dan' ba nxenra'll ake' Xanllo Jesúsen'. 6 Na'll bxoa ta'k Pablon' yichj toto ake', nench bllin Spíritu ke Diosen' byo'n yichjra'llda'o ake'. Na' bzorao lloe' ake' di'll yobre, na' llne ake' xti'll Diosen' kon kan' llzejnie' Spíritun' leake'. 7 Ka do chllinn (12) be'nn byio nak yeolol ake'.

8 Na' Pablon' byoe' lo yoda'o ke be'nn Israel ka' llroe're' leake', bi llebe' ke nak lla'tyoere' leake', na' llzejnie're' kan' nak yel llnebia' ke Diosen'. Ka llejteze lleje' gokte chonn be'o. 9 Na' bal ake' llonchoch yichjra'llda'o ake'n, bi llejle' ake', na' bzorao llnne ake' no di'll zban rao be'nn ka' ke xhnnez Diosen'. Ka llaken bra'a Pablon' leake', na'll babie' be'nn ka' ba nxenra'll Jesucriston' radj ake'n, na' bche'e leake' to lo yo' xkwel ke to be'nn re Tirano, na' broe' bsedre' leake' yeo lla. 10 Ka bene' gokte chop iz, na' ka' doxhen gan' nzi'i Asia ben akre' xti'll Xanllo Jesucriston', ka be'nn Israel, na' ren be'nn bi nak be'nn Israel. 11 Diosen' llakrene' Pablon' llone' da zan da yebánello. 12 Na' no ra'll no bay da ll-llel kwerp ke'en, lljada'a ake'n be'nn ka' llak yillwe'n llayak akte', leska' be'nn yo' daxi'o llalloj akten.

13 Na' bal be'nn Israel be'nn llon rmell ren yel walla'a, leska' gokra'll ake' gonrén ake' ra Xanllo Jesúsen' llin, nench yebej ake' daxi'o yo' be'nne, na' lle ake' daxi'o ka':

—Kon ren yel wak ke Jesús be'nnen' dá Pablon' lloe' xti'll, llalwillto' re' yellojre.

14 Ka' ben gall xhi'nn to be'nn re Esceva be'nn nak xan bxoz. 15 Bixha bayechjkze daxi'on, llen leake':

—Nombie'ra' Jesúsen', na' nnezra' no be'nnen' re Pablo, zan re', ¿noxha nak re'?

16 Na' be'nnen' yo' daxi'on, bxhi'te' bzape' leake', ka bize be'xe' leake' bente' leake' we'e, na' baxhonnj be'nn ka' gal yid akze'. 17 Yeolol be'nn Éfeson' bnnez akre' kan' goken, ka be'nn Israel na' be'nn griego, blleb ake' kwis, na' ben ake' xhen Xanllo Jesúsen'.

18 Na' zan be'nn ka' ba byejle' ake' ke xti'll Jesucriston', na' bllin ake' rao be'nn ka' yela', na' llxoarap ake' bi da xhinnj ba ben ake'. 19 Leska' be'nn zan ba ben xchin ake' yel walla'an, na'll jaxhi'i libr ke ake'n, bzey ake'n rao yeolol be'nn ka'. Na' bwia ake' ka to za'k yich ka', na' gokbe'e akre' za'ken ka chiyon mir (50,000) mell plat.

20 Na' ka zejze llaslas xti'll Xanllon', na' llroe'tere' yel wak ke'en.

21 Bde na', Pablon' bene xhbab wayeje' Jerusalén na', kat te wadie' yell ka' gan' nzi'i Macedonia na' Acaya, bne'e:

—Zga'tek waya'a Jerusalén na', na'tell cha'a Roma. 22 Na'll bse'le' chop be'nn lwellje' ka' Macedonia, Timoteo ren Erasto, na' le'en go'ye' ye to chi'i Asian'.

Gok to da nne xhen yellen' nzi'i Éfeso

23 Na' be'nn ka' bi llazra'll xti'll Jesucriston', to da zed xhen bdixj ake' yellen' re Éfeso. 24 Na' be'nnen' ben ka' re Demetrio, be'nnen' non xchine' no bi da da'o de ya cha'o nzi'i plat, na' llone' no yoda'o riz kan' nak yoda'o ke Diana lwa'a lsa'k dios. Be'nn ka' llonrene' llin na', da xhen llon ake' gan kone llin na'. 25 Na'll Demetrion' batope' be'nn ka' llonrene' llin na', na' ren yezikre be'nn llon ka llin ke'e na', lle'e leake':

—Re' be'nne, nnézkzere kone xchinllon', da xhen llonllo gan. 26 Na' kan' ba llwiare, na' llénere kan' ne Pablon', de'e ne'e, na' be'nn zan ba bene' gan, kere Éfeso nize, doxhente Asia, lle'e be'nn ka': "Kere dios da za'k ke nak da ki llon nia'na'a be'nnachen'." 27 Na' nxholl billbi xchinllo ga'te, na' leska' yoda'o ke dios kello Dianan', nxholl bill wxenra'll ake'n, na' sorao nnit yel bara'nn ke'en, le nnézello doxhen gan' nzi'i Asia, na' doxhenkze yellrio, llap ake' Dianan' bara'nne.

28 Ka bene be'nn ka' ka', na'll goklla'a ake', na' besia' ake' bne ake':

—¡Be'nn yel wak xhen nak Diana ke lli'o be'nn Éfeso!

29 Na' da nne xhen gok rao yellen', na' le bllachte be'nn zan ka', na' bzap ake' chop be'nn lwellj Pablon', toe' re'e Gayo, na' ye toe' re'e Aristarco be'nn Macedonia ake. Na' bxhoblle'o ake' leake', bche'e akte' leake' ga zo yo' gan' lladop ake'n. 30 Pablon' gokra'lle' cheje' llje'rene' be'nn ka' di'lle, na' be'nn ka' nxenra'll Jesucriston' bi be'e ake' latj cheje'. 31 Leska' bal be'nn ka' nak be'nn llnebia' nak ake' Pablon' txhen na', bse'l ake' rson bi cheje' lljatile' be'nn ka' gan' ndop ake'n. 32 Na' be'nn ka' bdopen', wde wdere da ne toto ake' kon llak da nne xhen, na' be'nn zan, ni ke nnez akzre' bi ken bdop ake'. 33 Na' brej ake' to be'nn re Alejandro radj be'nn zan ka', na'll blli'y be'nn Israel ka' le'e rao lkwe' be'nn yell. Na'll Alejandro blis ta'ke' bnnabe' cha'a ake' lli, gokra'lle' wne'e, wayo'xe' be'nn ka' rao lkwe' be'nn yell. 34 Bixha ka bayombia' akre' lekze be'nn Israelen', na' bzorao llosia' ake' ka chop hor, bne ake':

—¡Be'nn yel wak xhen nak Diana ke lli'o be'nn Éfeso!

35 Na' be'nnen' nake wazoje rao yellen', ka gok babekllie' be'nn ka', na'll lle'e leake':

—Re' be'nn Éfeso, yeolol be'nn lla'a doxhen yellrion', nnez aksere' rao yell kello ni zo yoda'o ke Diana, na' lli'o llapllon, na' ren lwa'a lsa'k ke'en da za'a yebá. 36 Nono te nne'e bi naken ka', na' nna' lesó lli, na' lewayonya'nn xhbab kan' llonren'. 37 Le be'nn ki badwa're ganni, bibi nna si'i ake' lo yoda'o, leska' bi nne ake' zban ke dios kello Dianan'. 38 Zan ka nak Demetrion' na' ren be'nn ka' llonrene' llin na', cha' bi de ke ake' kon ren be'nn ki, ke len na' zo be'nn llnebia', na' lljatao ake' xhia chet ka', nench cho' xhnneze ke ake'n. 39 Na' cha' billre da yobren' lle'nere, wakse wadopllo, na' wayej di'll kwasro chet ka'. 40 Bixha ka nak da nne xhen na', ba gok nna', nxholl wtob akre' lli'o llonllo da wlliayi'll be'nn wnebia' kello, na' ke len na' ba lldopllo. Cha' wnnab ake' bin' llonllo, ni ke bi dez nnello ke da zban na' ba gok nna'.

41 Bayoll bne'e ka', na'll golle' leake' wayaslas ake'.

20

Byej Pablon' gan' nzi'i Grecia na' gan' nzi'i Macedonia

1 Ka bde da nne xhen na' Éfeson', Pablon' goxhe' be'nn ka' llonlira'll Jesucriston', be'rene' leake' di'll bi wsan ake' dan' ba nxenra'll ake' Jesucriston'. Na'll bde'le' toto ake', na' bawe' nez zayeje' gan' nzi'i Macedonia. 2 Na' jate'e yell ka' lli' gan' nzi'i Macedonia, be'rene' be'nn ka' llonlira'll Jesucriston' di'lle, nni'tteze nni't ake' gonlira'll ake' Le'e. Ka' gok bllinte' gan' nzi'i Grecia. 3 Chonn be'o bzoe' Grecian'. Na'll gokra'lle' choe' lo barco wayeje' gan' nzi'i Siria, bixha gokbe're' be'nn Israel ka' lli'nao ake' le'e, lle'n akre' go'x ake'

le'e. Na'll bawe' nez kon nie', na' babie' Macedonia na'le. 4 Bal be'nn ka' byejrén ake' Pablon', to be'nn re Sópater be'nn Berea, na' Aristarco, na' ren ye to be'nn re Segundo llopteze be'nn Tesalónica, na'll be'nnen' re Gayo, be'nn za'a yellen' nzi'i Derbe, na' Timoteo, na' chop be'nn za'k gan' nzi'i Asia, toe' re'e Tíquico, na' ye toe' re'e Trófimo. 5 Be'nn ki blliarao ake' raoto', na' brexh ake' neto' yellen' nzi'i Troas. 6 Na' neto', ka bde lnni dan' kate llao ake' yet xtir dan' bi nchixe kwa binn, na'll byo'to' lo barcon', na' bza'to' yellen' nzi'i Filipos. Gok ga'y lla bllinto' yellen' nzi'i Troas gan' llbexh be'nn ka' yela' neto', na' bzoto' to xhman.

Da gok chak zo Pablon' yellen' nzi'i Troas

7 Bixha ka bllin lla dmio, badop yeolol be'nn ka' llonlira'll Jesucriston' lla'a yellen' nzi'i Troas, na' bdaoto' txhen. Na' Pablon' ka wxere yewe' nez, broe're' leake' xti'll Diosen' bllinte llere. 8 Na' lla'to' to yo' da zo chkwia, zan yi'n zjazó ake'n lla'len. 9 Na' to bi llabán re Eutico, lli'be' lloa' ventan na', na' Pablon' da xhen zejze di'llen' lloe'n, bdekze bichgal kebe', wixbe' lloa' ventan na', na' naken chonn kwia, na' ka jalis akebe'n, ba gotbe'. 10 Na'll betjdo Pablon', ka blline' gan' debe'n, go'tteze bde'lebe', na'll lle'e be'nn ka':

—Bibi gákere, nbankzbe'n.

11 Na'tell bayepe' lo yo'n, na' bxhoxhje' yet xtiren', na' bdao ake'n, na' ye to chi'i be'rene' leake' di'll bllinte bale, na'll baze'e. 12 Ka ballach ake'n, llawé akre' kwis ka nak bin' wixen', zanche'e akebe' nbanbe'.

Bro' ake' nez jake' yellen' nzi'i Mileto

13 Neto' blliaraoto' byo'to' barco byejto' yellen' nzi'i Asón, le be'to' di'll ganna' kwexhto' Pablon', le le'en gokra'lle' cheje' kon nie'. 14 Ka' bllinto' yellen' nzi'i Asón, na' byepe' lo barcon', ka' gok bllinto' yellen' nzi'i Mitilene. 15 To bdezto' Mitilenen', bateyó bdeto' chla' yellrion' lli' lo nisda'on dan' nzi'i Quío. Tlla gok zejto' lo barcon', na' bllinto' ye to yellrion' lli' lo nisda'on re Samos. Ganna' ballojto' barcon', na' byejto' yellen' nzi'i Trogilio, na' go'yto' bazi'ra'llto'. Na' bayo'to' lo barco da yobre, na' bateyó bllinto' yellen' re Mileto. 16 Bi byejto' yellen' nzi'i Éfeson', le Pablon' bi lle'nre' ga'ye' scha gan' nzi'i Asian', le ne lle'nre' yobdo yelline' Jerusalén na', cha' ga'le yelline' lnni Pentecostés.

Di'll da be'rén Pablon' ren be'nn Éfeso ka'

17 Chak zo Pablon' yellen' re Mileto, goxhe' be'nn Éfeso ka', be'nn ka' nak be'nn gor brao ke be'nn ka' llonlira'll Jesucriston'. 18 Ka bllin ake'n, na' lle'e leake':

—Re' nnézere kan' bena' chak bzorena' re', bxhi'zen lla nell kan' beda' Asian'. 19 Kan' bzoa', bena' xchin Diosen', bi benxhen kwina', zan ras bllella', na' ballayrawa' ni ke be'nn Israel ka', kan' blle'nao ake' nada'. 20 Na' bi bsana' wroe'ra' re' da ka' llaya'l nnézeren, broe'ra' re' gan' lladop llallayllo, na' leska' rill totore. 21 Ka be'nn Israel, na' be'nn bi nak be'nn Israel, goll ake' llaya'l wayat akre' ke da xhinnj ke ake'n, na' gonlira'll ake' Xanllo Jesucriston'. 22 Na' nna', Spíritu ke Diosen' llchie're' nada' waya'a Jerusalén na', na' bi nnezra' bi gak kia'. 23 Lete toto yell ga lldia', Spíritu ke Diosen' llyixjwe'n go'x ake' nada', na' wallayrawa'. 24 Na' ker bi gon dan', ba nsanra'llkza' yel nban kia'n, le lle'nra' wasyolla' yeolol da llaya'l gona'. Na' llawera' kwis ke llin na', benn Xanllo Jesúsen' gona'. Breje' nada' nench ta'a we'rena' be'nn ka' di'll kan' nllie' Diosen' lli'o.

25 'Na' nnezra' re' lla'a yell gan' ba bdia' llyixjwe'ra' yel llnebia' ke Diosen', ni tore bill re're nada'. 26 Ke len ni nia' re', bibi xhia naken kia', cha' no re' kwiayi'. 27 Doxhen kan' nak xti'll Diosen' ba broe'ra' re', bibi nello bkwa'chra' re'. 28 Na' nna', legap kwinre, na' legap yeolol be'nn ka' nakre txhen na'. Spíritu ke Diosen' brejen re', nench gap wiare be'nn ka' lldop ll-llay llonlira'll Xanllo Jesucriston', le we'we' lli'o kon ren xchene' dan' brarje le' yay cruzen'. 29 Nada' nnezra', ka nak nna' waya'a bill sorena' re'. Chaz be'nn wxhiye'e ak radjren', gon ake' ka'kze be'kw yi'o, le gonchix akre' be'nn ka' nench la'a ake' nez li ke Xanllo Diosen'. 30 Radjre nize llojkze be'nn we'e di'll wenra'll da bi zej lixheje, nench be'nn ka' llejle' ke Jesucriston', wzenay ake' ke ake'. 31 Lewiaya'nn nench nono siye'e re', lelljadinra'll kan' bena' bzorena'

re' chonn iz, tella na' tlle'le, to bllella' ke totore ka nak llzejnie'ra' re' xti'll Diosen'.
32 'Na' re' be'nn bi'cha', llona' re' rallna'a Dios, xti'lle'n napkzen yel wak gakrenen re', nench sere war llinte lla gonne' re' dan' bchebe' we'e yeolol be'nn ka' breje', nench wxenra'll ake' le'e. 33 Bi bzera'lla' bi da de keré, ni mell keré, ni xhara'nre. 34 Re' nnézkzere cha' bi byalljra', leska' bi byalljre be'nn ka' bzorena' txhen na', nia'na' ki ben llin. 35 Kone ka' broe'ra' re' kan' llaya'l gonllo llin, nench gakrenllo be'nn cha' bi yalljre'. Lelljadinra'll kan' bne Xanllo Jesucriston', kan' bne'e: "Nbarazre naken cha' bi we'llo be'nn, kerke si'llo cha' bi da gonn ake' lli'o."
36 Ka bayoll be'rén Pablon' leake' di'll ki, na'll bche'k xhibe' balwillrene' leake' Dios. 37 Yeolol ake' bzorao bell ake' kwis, na' llye'l ake' Pablon'. 38 Da xhen llak akre' ka nak dan' lle'e leake': "Nna'ze llre're nada'." Na' ben ake' le'e txhen gan' bayoe' barcon'.

21

Zej Pablon' Jerusalén

1 Bde bkwa'nnto' be'nn ka', na' byo'to' barcon' zejto' lilla gan' lli' to yellrio dan' lli' lo nisda'on dan' nzi'i Cos. Na' bateyó bllinto' ye to yellrio dan' lli' lo nisda'o dan' nzi'i Rodas, na' bza'to', na' bllinto' to yell nzi'i Pátara. 2 Pátara na', jadi'to' to barco da le llza'te chej gan' nzi'i Fenicia, na' byo'to' zejto'. 3 Ka zejto' na'n, bre'to' yellen' lli' lo nisda'on dan' nzi'i Chipre, na' bkwa'nnto'n ta'kllo rbese zejzeto' Siria. Kat bllinto' Tiro na' bletj ake' yoa' noa' barcon'. 4 Tiro na' jadi'to' be'nn nxenra'll Jesucriston', na' bzoto' to xhman ren leake'. Na' lle ake' Pablon' bi cheje' Jerusalén na', ka' llzejnie' Spíritu ke Diosen' leake'. 5 Gok to xhman na' bago'to' nez. Yeolol be'nn ka' llonlira'll Jesucriston' ren no'r ren xkwi'd, bza'rén ake' neto' txhen lloa' nisda'on, na' bche'k xhibto' balwillto' Dios. 6 Na'll bde'l lwelljto', na' neto' byo'to' lo barcon', na' leake'n zayej rill ake'.
7 Na' bza'to' Tiro, na' bllinto' yellen' nzi'i Tolemaida, na' ballojto' barcon', na' jawapto' lliox be'nn ka' nxenra'll Jesucriston' lla'a Tolemaidan', na' bzorén aktoe' tlla. 8 Na' bateyó bza'rento' Pablon' bllinteto' Cesarea, na' byejto' rill be'nnen' re Felipe be'nn lloe' xti'll Jesucriston', leska' nake' txhen be'nn gall ka' llakrén postl ka', rille' na' bzoto'. 9 Felipen' zo tap xhi'nne' no'r we'o, na' nne akbe' xti'll Diosen' kon ka llzejnie' Spíritu ke Diosen' leakbe'. 10 Na' bzoto' zan lla, kat bra' to be'nn Judea be'nn re Agabo, lloe' xti'll Dios kon ka llzejnie' Spíritu ke Diosen' le'e. 11 Na' badra'nne' neto', na' bnnabe' xpaydon Pablon', na' bcheje'n nia'ne'e, na'll bne'e:
—Spíritu ke Diosen' ne, ki gone be'nn Israel ka' xan baydon ni, go'x ake' le'e gon ake' le'e rallna'a be'nn zi'te.
12 Ka bayoll béneto' ka', neto' na' ren be'nn Cesarea ka', go'tyoeto' Pablon' zanakzen cheje' Jerusalén na'. 13 Na'll Pablon' lle'e neto':
—¿Bixchen bellre, na' llzoaya'chre nada'? Ba bchoyra'llkza' kere wchej akze' nada', wakse gata' Jerusalén na', ni ke Xanllo Jesucriston' chet ka'.
14 La'kze da zan da golltoe', bi bzoekzeto' wza'ytoe', na'll lletoe':
—Gakchaz kon kan' ne Xanllo Diosen'.
15 Bde gok ka', bento' xhnid, na'll zejto' Jerusalén na'. 16 Na' bal be'nn Cesarea ka' nxenra'll Jesucriston', bza'rén neto' nche'e akte' to be'nn re Mnasón be'nn Chipre, ba gok scha nawe' Jesucriston', rill le'e llinto' Jerusalén na'.

Bllin Pablon' Jerusalén na' jara'nne' Jacobo

17 Ka bllinto' Jerusalén na', llawé be'nn ka' nakllo txhen llonlira'll Jesucriston', ka bre'e akre' neto'. 18 Bateyó byejrento' Pablon', jara'nnto' Jacobo na', gan' zoe' na', leska' balláyeto' yeolol be'nn gor brao ka'. 19 Na' bwap Pablon' leake' lliox, na'll be'rene' leake' di'll toto kan' gokrén Diosen' le'e, ka nak de'e llroe're' xti'll Diosen' be'nn ka' bi nak be'nn Israel. 20 Ka ben akre' di'llen' be'e Pablon', be'rao ake' Dios, na'll goll ake' le'e:
—Rwe' nnézkzero' be'nn zan be'nn Israel ka', ba llejle' ke Jesucriston', na' yeolol ake' ne ake' llonen bien gonllo kan' ne ley dan' bzoj da Moisésen'. 21 Na' ba ben akre', rwe'n da'o llroe'ro' be'nn Israel wrall kello ni't rall be'nn zi't ka', bill gon ake' kan' ne ley dan' bzoj da Moisésen', na' bi wzoa

xhi'nn ake' sen dan' nzi'i circuncisión na', na' bi gon ake' billre da ka' nao lli'o be'nn Israel. 22 ¿Akxha gonllo nna'? Nnez akre' ba bayedo', na' wadop be'nn yell. 23 To da ben, ganni zo tap be'nne ncheb ake' we'e ake' Diosen' to da we'e ake' Le'e, na' ba bllin lla we'e ake'n. 24 Byejrén ake' yoda'o braon', jadib kwino' ren leake', na' bdixhj dan' llaya'l chixhj ake' na', nench gak wchip yichj ake'. Ka' ben nench re'e be'nn ka' llonkzo' kan' ne leyen', na' gakbe'e akre' kere da li kan' goll ake' leake'n. 25 Ka nak be'nn ka' bi nak be'nn Israel, ba bzoj akstoe', bi gon ake' da ka' nao lli'o. Lete to da gon ake', bi gao ake' yel wao da bxoa ake' rao lwa'a lsa'k dios, bi gao ake' llen, na' bi gao ake' no bayi'x ba llchok ake' yen, na' cha' bi nchayna'a ake', bi gak sorén lwellj ake'.

Ka gok be'x ake' Pablon' lo yoda'o braon'

26 Na' bche'e Pablon' be'nn tap ka', na' bateyó bayib kwin ake' ren le'e. Na'll byo' ake' yoda'o braon', nench bdixjwe' akre' bxozen' ba bllin lla yeyib kwin ake', na' yera' dan' bcheb ake' we'e ake' na'.

27 Bixha ka le gakte gall lla, na' wayoll yera' dan' bcheb ake'n, bal be'nn Israel zaya'k Asia, bre'e akre' Pablon' lo yoda'o braon', na' bta bnne ake' be'nn, na' be'x ake' Pablon'. 28 Na' llosia' ake' ne ake':

—¡Re' be'nn wrall, legakrén go'xllo be'nnen'! Le'e doxhente de'e llroe're' be'nne, wiello yell kellon', na' rente yoda'o braon', na' bi gonllo kan' ne ley dan' bzoj da Moisésen'. Na' ye to da xhinnj xhen ba bene', ba broe' be'nn bi nak be'nn Israel lo yoda'on.

29 Ne ake' ka', le bre'e akre' Pablon' de'e lyell ren to be'nn re Trófimo be'nn Éfeso, na' llak akre' cha' broe' le'e lo yoda'o braon'.

30 Yeolol be'nn lla'a rao yell Jerusalén na', ben ake' da nne xhen, na' bdop ake' be'x ake' Pablon'. Na' bxhobxexj ake' le'e, babej ake' le'e lo yoda'o braon', na'll le basej akte' yeololte kon ga nyarjkze ke yoda'on. 31 Na' ba llot akse' le'en, kat bllin di'll rao be'nnen' nak xan yeolol waka'a ya ka', na' bnnezre' llak da nne xhen Jerusalén na'. 32 Na'll bza'do be'nnen' nche'te' txhonnj waka'a ya rente xan ake'. Ka bre'e akre' be'nn waka'a ya ka', bsan ake' bill ben ake' zi' ke Pablon'. 33 Ka bllin be'nnen' gan' lla'a be'nn ka', na' golle' waka'a ya ka' be'x ake' Pablon', na' bchej ake' le'e chop gden. Na'll bnnabe' no be'nnen', na' bixha bene' na'. 34 Bixha be'nn zan ka' kon llosia' ake', wde wdere da ne toto ake', na' be'nnen' ni ke llejnie'zre' bixhan' ne ake', kon llak llakia. Na' golle' waka'a ya ka' bache'e ake' Pablon' gan' lla'a ake' na'. 35 Ka bllin ake' gan' xhoa ne'p ke gan' lla'a waka'a ya ka', na' blen waka'a ya ka' Pablon' rao llaze, le be'nn zan ka' llon ake' zban, lle'n akre' wzap ake' le'e. 36 Le ne nao ake' llosia' ake' ne ake':

—¡Llaya'l gat be'nnen'!

Pablon' be'e di'll rao be'nn zan ka'

37 Ka ba llgo' ake' le'e gan' lla'a waka'a ya ka', Pablon' lle'e xan waka'a ya ka':

—¿Bi gonnre latj nnia' to chop di'lle?

Na' lle be'nnen' le'e:

—¿Bixha llakse nne'o di'll griegon'? 38 ¿Kere rwe'n be'nn Egipto be'nn bwie be'nn wnebia' ka' kan' batna', na' byejo' latj dachen' bche'o tap mir be'nn wen xhia ake?

39 Na'll bne Pablon':

—Kere nada'n, be'nn Israel nada', na' naka' be'nn Tarso to yell za'k gan' nbane Cilicia, ben okré benn latj we'rena' be'nn ki di'lle.

40 Na' be'e be'nnen' latj. Na'll bze Pablon' rao ne'p ka', na' bene' sen ren ta'ke' nench blla'a be'nn ka' lli, na'll bnne'e di'll hebreo bne'e:

22

1 —Re' be'nn bi'cha', re' be'nn gor xa, le wzenay di'llen' nia' ni.

2 Ka ben akre' nne'e di'll hebreon', yezikre blla'a ake' lli. Na'll bne Pablon':

3 —Lekze be'nn Israel nada', gorja' yellen' re Tarso gan' nbane Cilicia, na' Jerusalén ni blli'wa', be'nnen' re Gamaliel broe' bsedre' nada', na' bseda' kan' nak ley dan' bzoj da xozxta'ollo ka'. Do yichj do ra'lla' bena' da llakra' llo'ra'll Dios, kan' llonkze re' nna'. 4 Bda'a blle'nawa' be'nn ka' nao nez koben', gokra'lla' got ake', na' be'x akse' bro' ake' rill ya ka be'nn byio ren no're. 5 Be'nnen' nak bxoz brao, na' be'nn gor brao ka', nnez akre' kwasro kan' bena'. Leake' benn yich da llonn nada'

latj cha'a gan' lla'a be'nn wrall kello ka' Damasco. Na' bya'a llje'xa' be'nn ka' llejle' ke Jesucriston', na' wache'e ake' Jerusalén ni, nench sa'kzi' ake'.

Pablon' be'e di'll kan' gok bayechje' bnawe' Jesucriston'
(Hch. 9:1-19; 26:12-18)

6 'Bixha gok ka zya' Damasco, llonen ka do wawill byechjkze to beni' da za'a yebá nada'. 7 Na' wixa' je'ttia' rao yo, na' benra' chi'i to be'nn bne'e: "Saulo, Saulo, ¿bixchen da'o llrayo' nada'?" 8 Na'll ballia' xti'lle'n, llepe': "¿Noxha rwe' Xana'?" Na' bne'e: "Nada'n Jesús be'nn Nazaret, nada'n da'o llrayo'." 9 Na' be'nn ka' za'rén nada' txhen na' bre'e akre' beni'n, na' blleb ake', na' bi byejnie' akre' kan' bne be'nnen' balwill nada'n. 10 Na'll llepe': "¿Bixha gona', Xana'?" Na'll bne'e: "Bayas, na' byejkze Damascon'. Ganna' nne ake' bi llaya'l gono'." 11 Bacholtia' ka nak byo' beni'n rawa'. Be'nn ka' zya'rena' txhen na', be'x ake' ta'ka', ka' gok bllina' Damascon'.

12 'Na' zo to be'nn lloe'rao Dios re Ananías, llone' kan' ne ley kellon'. Yeolol be'nn Israel ka' lla'a Damascon', ne ake' nake' be'nn wen. 13 Bede' gan' zoa'n, na' lle'e nada': "Saulo bi'cha', nna' yere'ro' da yobre." Na' le bare'tera', na'll gok bre're'. 14 Na'll bne'e: "Dios ke xozxta'ollo ka', ba breje' rwe' nench nnezro' bixhan' lle'nre' gono', na' ba bre'ro' Xhi'nne' be'nn zerao nak be'nn wen, na' ba benro' xti'lle'. 15 Na'll we'o xti'lle'n rao yeolol be'nne, na' we'o di'll ke da ki ba bre'ro', na' ba benro'. 16 Na' nna', ¿bi llbexho'? Le bayaste' blloa nis, na' balwill Xanllo Jesucriston' nench yezi'xhene' ko'o."

Pablon' be'e di'll kan' gok bse'l Diosen' le'e radj be'nn ka' bi nak be'nn Israel

17 'Na' gok ka bayeda' Jerusalén ni, ka llalwilla' Dios lo yoda'o braon' bre'da'ora', broe'rao Jesúsen' nada'. 18 Na' bne'e: "Be'la'll blloj Jerusalén na', le bi chejle' ake' di'llen' we'o kia'n." 19 Na' nada' llepe': "Xana', leake' nnez akre' kan' bena' jata'a toto gan' zo yoda'o, llayirja' be'nn ka' nxenra'll rwe'n, na' llgo' ake' rill ya, na' lloa' latj llon ake' zi' ke ake'. 20 Kan' bet ake' Esteban be'nnen' be'e xti'llo'n, nada' zia' goka' txhen be'nn ka' bet le'en, nada' bdapa' xhara'n ake'n." 21 Bixha Jesúsen' bne'e: "Lla blloje, nada' wse'la' rwe' zi'te ga lla'a be'nn ka' bi nak be'nn Israel."

Pablon' goke' rao na'a xan waka'a ya ka'

22 Zerao to kat bzenay ake' xti'll Pablon', na'll bzorao llosia' ake' da yobre ne ake':

—¡Bill llaya'l so be'nnen' yellrio, llaya'l gate'!

23 Yezikre llosia' ake', llza'l xhara'n ake', na' llza'l ake' bichte yo rao lla. 24 Na' xan waka'a yan' golle' be'nn ka' bro' ake' Pablon' gan' lla'a waka'a ya ka', leska' golle' leake' chintat ake' le'e, nench nne'e bixchen llosia' be'nn ka' llwie le'en. 25 Bixha ba nllejte' sorao chintat ake' le'en, Pablon' lle'e to be'nn ka' ze kwite'n:

—¿Bixha de latj to be'nn nde le' yich nake' be'nn Roma chin ake' le'e, ka za gaktere yel koxchis ke'en?

26 Ka bene be'nnen' ka', na' byeje' jelle' xan waka'a ya ka':

—Bwiaya'nn kan' gono'n, nde be'nnen' le' yich nake' be'nn Roma.

27 Na'll byejdo xan waka'a ya ka' gan' ze Pablon', na' lle'e le'e:

—¿Da li de xhlicho' nako' be'nn Roma?

Na'll bne Pablon':

—Awa'.

28 Na'll bne be'nnen':

—Da xhen mell bxha'kra'n nada' nench goka' be'nn Roma.

Na'll bne Pablon':

—Ka gorjtia' naka' be'nn Roma.

29 Be'nn ka' gokra'll chin le'en blle'yi'll ake', leska' xan waka'a ya ka', ka bnnezre' Pablon' ndie' yich nake' be'nn Roma, bllebe' kwis ke naken be'e latj bchej ake' le'en.

Bse'l ake' Pablo rao be'nn ka' llnebia' Israelen'

30 Bateyó xan waka'a ya ka', lle'nre' nnezre' kwasro bixchen llao be'nn Israel ka' xhia ke Pablon'. Na' bake'e gden na', nllej ta'k Pablon', na'll batope' bxoz wnebia' ka', na' yeolol be'nn gor brao ka' llnebia' Israelen', na' breje' Pablon' bze'e le'e kllol ake'n.

23

1 Na' Pablon', ka bre're' be'nn wnebia' ka', lle'e leake':

—Re' be'nn bi'cha', chak ba bzorena' re' bllinte nna' lla, nbaraz zo yichjra'llda'wa' llona' kan' llazra'll Diosen'.
2 Na' bxoz braon' re Ananías golle' be'nn ka' ze kwit Pablon', bdap ake' lloe'.
3 Pablon' lle'e le'e:
—Dios kape' rwe', be'nn wxhiye'e, llia'o ganna', gono' yel koxchis kan' ne leyen', na' llxinnjo', bi llono' kan' ne leyen' ke naken be'o latj bdap ake' nada'.
4 Be'nn ka' lla'a ganna', lle ake' Pablon':
—¿Bixchen lle'o bxoz brao ke Diosen' ka'?
5 Na'll bne Pablon':
—Be'nn bi'cha' ak, kere llakra' cha' bxoz braon', le ki nyoj xti'll Diosen': "Bi nne'o zban ke be'nnen' llnebia' rao yell ko'o."
6 Pablon' bre're' be'nn ka' lla'n, bale' nak be'nn fariseo, na' ye bale' nak be'nn saduceo, na'll bnne'e zillje:
—Lewzenay ke bi'cha', nada' naka' be'nn fariseo, leska' bi'ch lwellja' nak ake' be'nn fariseo. Na' zoa' ni, llonre yel koxchis kia', ni ke dan' llejlia' yebán be'nn wat ka'.
7 Ka bne Pablon' ka', gok be'nn ka' chopre, be'nn fariseo ka', na' be'nn saduceo ka', bzorao lla'dyi' lwellj ake'. 8 Le be'nn saduceo ka', bi llejle' ake' cha' yebán be'nn wat ka', na' ne ake' nono angl, na' bibi spíritu zo. Na' be'nn fariseo ka' llejle' ake' yeolol da ki. 9 Llakia kwis llak llchachrén lwellj ake'. Na' bzolla'a be'nn ka' llsedre ke ley dan' bzoj da Moisésen', llon ake' txhen be'nn fariseo ka', bne ake':
—Bibi do'l ke be'nnen' de, bixha cha' to alm o cha' to angl balwill le'e, bi gonllo ka', nxholl gonllo da bi llo'ra'll Diosen'.
10 Na' blle' to wdil xhen radj ake'n, to blleb xan waka'a ya ka' wxhoxhjtin ake' Pablon'. Na' golle' be'nn waka'a ya ka', jaxhob ake' le'e radj ake'n, na' bache'e ake' le'e gan' lla'a ake'n.
11 Bateyó, tlle'le broe'rao Xanllo Jesucriston', Pablon', lle'e le'e:
—Bendipra'll Pablo, kan' beno' be'o xti'lla'n Jerusalén ni, ka'kze gono' kat llino' Roma.

Be'nn Israel ka' be'e ake' di'll got ake' Pablon'

12 Na' bateyó bal be'nn Israel ka', be'e ake' di'll got ake' Pablon', na' bcheb ake' bne ake':
—Bi ye'j gaokzllo llinte kat gotllo Pablon', Dios wlleyie' kon to lli'o cha' bi gonllo dan' ba bnello gonllo.
13 Nak ka choa (40) wde be'nn ka' be'e di'llen' ka'. 14 Na'll byej ake' rao bxoz wnebia' ka', na' rao be'nn gor brao ke be'nn Israel ka', na' goll ake' leake':
—Ba bento' di'll bi ye'j gaoto' llinte kat gotto' Pablon'. 15 Na' lle'neto' re' be'nn wnebia' yere xan waka'a ya ka', yedwe'e Pablon' raoren', yere' lle'nere nnézere ye to chop bin' llone', na' neto' kwe'naoto' tnez gottoe'.
16 Bixha to bi nak xhi'nn no'r zan Pablon', bénebe' kan' llwia ake' gon ake'n, na' byejbe' gan' lla'a waka'a ya ka', na' gollbe' Pablon' ka'. 17 Pablon' goxhe' to be'nn nak xan waka'a ya ka', lle'e le'e:
—Jwa'a bi ni rao xanren', de to di'll we'renbe' le'e.
18 Na' bche'e be'nnen' lebe', jwe'ebe' rao xan ake'n, na' lle'e le'e:
—Pablon' be'nnen' yo' rill yan' bnnabe' okré yedwa'a bi ni rao'n, de to di'll we'renbe' rwe'.
19 Be'nnen' llnebia'n be'xe' ta'kbe', bche'ebe' ga yobre, na' bnnabrebe':
—¿Bi di'llen' lle'nro' we'reno' nada'?
20 Na'll llebe' le'e:
—Be'nn wrall keto' ka', ba be'e ake' di'll, ye ake' rwe', wxe lljwa'o Pablon' rao be'nn wnebia' ke ake' ka', nne ake' lle'n akre' nnez akre' ye to chop di'll bin' llone'.
21 Bi chejle'o ke ake', ke do choa be'nn ka' kwe'nao ake' le'e tnez, ba be'e ake' di'll, bi ye'j gao ake' llinte kat got ake' Pablon'. Na' nna' to llbexh akze' bi nne'o rwe'.
22 Ka baza'be' na', xan waka'a ya ka' lle'ebe', nono yebe' ka di'llen' be'e ake'n.

Bse'l ake' Pablon' rao be'nnen' llnebia'n re Félix

23 Na'll xan waka'a ya ka' goxhe' chop be'nn ka' nlan to gayoa (100) wej waka'a ya, na' golle' leake' gon ake' xhnid chop gayoa (200) waka'a ya, ye wyon chi (70) be'nn llbia kabay, na'll chop gayoa (200) be'nn llak yitjen yay da nak da rao la nench lljake' Cesarea lladá ga tlle'le. 24 Leska' lle'e leake' gon ake' xhnid to kabay kwia

Pablon' nench lline' wen ka nak lljwa'a ake' le'e rao be'nnen' llnebia'n re Félix. 25 Na'll bzoje' to yich da bse'le' rao be'nnen' llnebia'n nen ki:

26 “Nada' Claudio Lisias, llzoja' rwe' be'nn llnebia', rwe' Félix, nako' be'nn brao, llwapa' rwe' lliox. 27 Be'nn Israel ka' be'x ake' be'nnen' gokra'll ake' got ake' le'e. Bixha bnnezra' ndie' yich nake' be'nn Roma, na' bake'e rao na'a ake'n. 28 Gokra'lla' nnezra' bi ken llao ake' xhia ke'e, na' jwe'e rao be'nn wnebia' ke ake' ka'. 29 Na' benra' llao ake' xhia bi llone' ka ne ley ke ake'n. Bixha ke nak da ni, bi naken zi gotlloe', na' bi naken zi choe' rill yan'. 30 Bixha bnnézkzera' be'nn Israel ka' be'e ake' di'll kwe'nao ake' le'e nench got ake' le'e. Ke len na' llse'le' rao'n, na' leska' ba golla' be'nn ka' llao xhian' yed ake' rao'n, na' nne ake' bin' de ke ake' ren le'e. Sochgo' wen.”

31 Bllin tlle'le, na' ben waka'a ya ka' kon kan' bne xan ake', bche'e ake' Pablon', jwa'a ake' le'e gan' ne Antípatris. 32 Bateyó waka'a ya ka' jak kon nia' babi' ake' gan' lla'a ake'n na' zjak zreze be'nn ka' llia kabayen' ren Pablon'. 33 Ka bllin ake' gan' nzi'i Cesarean', na' be'e ake' be'nnen' llnebia'n yichen', leska' ben akte' Pablon' rallne'e. 34 Bayoll bele' yichen' na' bnnabe' ga be'nne Pablon', na' ka bnnezre' ze'e gan' nzi'i Cilicia, 35 na'll lle'e Pablon':

—Nna' we'llo di'll katen' yed be'nn ka' llao xhian'.

Na' golle' leake' jalo' ake' le'e lo yo' gan' llon Herodes yel koxchis.

24

Pablon' be'e di'll rao be'nn wnebia'n nzi'i Félix

1 Gok ga'y lla zo Pablon' Cesarean', na'll bllin Ananías be'nnen' nak bxoz brao, nche'te' be'nn gor brao ke be'nn Israel ka', leska' nche'e akte' to be'nn re Tértulo be'nn llak lloe' di'll rao lkwe' be'nne. Na'll jake' rao be'nnen' llnebia'n, llao ake' xhia ke Pablon'. 2 Bixha ka jaxi'i ake' Pablon', Tértulon' bzorao llawe' xhia, ne'e:

—Ni ko'o rwe', be'nn llnebia' neto', lla'to' wen, llioxkeno'n llak llgo' xhnnez dan' llak rao rall-llo, le nako' be'nn llejnie'. 3 Llazra'llto' yeolol da ka' llono'n, na' gateze lla'a be'nn llonn ake' yel llioxken ko'o. 4 Na' bi lle'neto' gonto' zan di'll cha' de billre da gono', llnnabto' gono' okré wzenayo' keto' chollteze. 5 Za'to' zadtaoto' xhia ke be'nnen' ze rao' ni, nake' to be'nn wen da xhinnj, de'e llyixje' da zed doxhen, kon ga lla'a be'nn Israel lleje', na' llone' leake' chopre. Nake' be'nn brao rao be'nn ka' nzi'i Nazareno. 6 Na' gokra'lle' gone' da xhinnj kwis lo yoda'o keto'n. Na'llen' be'xtoe' gokra'llto' gonto' yel koxchis ke'e kon kan' ne ley keto'n. 7 Bixha xan waka'a yan' be'nnen' re Lisias, da bien byoe' radjto'n, bake'e le'e rao na'to'n. 8 Le'en bse'le' neto' yedto' ganni, yedtaoto' xhia rao rwe' ni. Na' ka nak gono' yel koxchisen', wnnabke rwe', na' nnezro' di'll lin' lloe'rento' rwe'.

9 Ren be'nn Israel ka' ze ake', ne ake' ka'n naken. 10 Na'll be'nnen' llnebia'n bene' sen rao Pablon' nench nne'e. Na'll bne Pablon':

—Nnezra' ba gok zan iz rwe' llono' yel koxchis ke yell kellon', ke len na' llawera' nia' to chop di'll ke dan' llao be'nn ki xhia kia'. 11 Chinze gok chllinn (12) lla bya'a Jerusalén na', je'rawa' Diosen'. Wakse wnnab akroe' nench nnezro' di'll lin' lloa'. 12 Kere bre'e akre' nada' llakyollrena' be'nne, ni ker llta llnnia' be'nne do lo yoda'o braon', ni lo yoda'o yobre, na' do lyellen'. 13 Ni ke deze da lloe' di'll cha' da li dan' llao ake' xhian'. 14 Na' ni llnia' rwe', llona' xchin Diosen' be'nn be'rao xozxta'oto' ka', na' la'kze nawa' nez kob dan' ne leake'n da xhinnj, na' llejlia' doxhen da ka' llia le' leyen', na' dan' bzoj be'nn ka' be'e xti'll Diosen' kana'. 15 Nada' llona' rez, leska' leake'n llon ake' rez yesbán Diosen' be'nn wat ka', yesbane' be'nn ben da wen na' be'nn ben da xhinnj. 16 Ke len llona' bien llona' da wen nench ka' bibi de gao xhia kia' rao Xanllo Dios, na' rao be'nnach.

17 ’Ba gokte zan iz da'a gateze, na' bayeda' ralla', badsana' mell btopa' nench gakrena' be'nn ya'che, leska' jasana' ye ra'ten' lo yoda'o braon'. 18 Ka goken zoa' yoda'o braon' llona' kan' ne leyen', na' ba naksa' yall, kat to chop be'nn Israel za'k Asia bre'e akre' nada', kere nello llta llnnia' be'nn zan ake, kan' ne ake'n. 19 Leake'n llaya'l yedsé ake' ganni gao ake' xhia, cha'

bi de ke ake' kone nada'. 20 Na' cha' be'nn ka' ze gannizen' wak nne ake' cha' wroe'rao bi da xhinnj bena' kan' jasia' rao bxoz wnebia' ka'. 21 Lete to da bnia' kan' jesia' radj ake'n, besia' goll ake': "Ka nak yel koxchis kia'n llonre nna' lla, llonren dan' llejlia' wllin lla yebán be'nn ka' ba got."

22 Na' Félixen' ba nnezre' kan' nak nez kob ke Jesucriston', na' kate benre' kan' bne Pablon', na'll bkwa'nne'n gaken ye to lla yobre, lle'e leake':

—Kat yed xan waka'a ya ka' re Lisias, wnnabyollya'nna' akren' nak kerén', kana' wayej di'll da yobre.

23 Na' golle' to be'nnen' nak xan waka'a ya ka', za yo'z Pablon' rill yan', na' ga't latj cha' bi lle'nre' gone', na' we'e latj yedra'nn be'nn ka' nllie' le'en, na' gakrén ake' le'e. 24 Na' baza'a Félixen', na' kat gok chop chonn lla balline' ren no'r ke'e, na' no'r ke'en nake' be'nn Israel na' re Drusila. Goxhe' Pablon', na' bzenaye' kan' llaya'l wxenra'll-llo Jesucriston'. 25 Bixha goll Pablon' le'e, llaya'l gonllo da nak lixheje, na' bi gontekllo dan' zera'll lo yichjra'llda'ollon', na' lle'e le'e wllin lla gon Diosen' yel koxchis kello. Na'll blleb Félixen' kwis, na'll lle'e Pablon':

—Ba gokse wayejo'. Kat ga't latj kia', na' gaxha' rwe'.

26 Le leska' gokra'lle' we'e Pablon' le'e mell nench yesane' le'e, ke len weltze llaxhe' Pablon' lloe'rene' le'e di'lle. 27 Ka' gokte chop iz, kat bill bnebia' Félixen', na' bnebia' be'nn yobre be'nn re Porcio Festo. Na' Félixen' bkwa'nne' Pablon' lo rill yan', nechkze bga'nne' wen rao be'nn Israel ka'.

25

Bde Pablon' rao be'nn wnebia'n nzi'i Festo

1 Na' bllin be'nnen' re Festo, gok chonn lla bze'e Cesarean' byeje' Jerusalén na'. 2 Na' jak bxoz wnebia' ka', na' ren be'nn ka' nak be'nn gor brao ke be'nn Israel ka', jak ake' rao Feston' llao ake' xhia dan' llon Pablon'. 3 Llnnab ake' gone' okré ll-jasane' Pablon' Jerusalén na'. Na' leake'n ba noe' ake' di'll got ake' le'e tnez. 4 Feston' lle'e be'nn ka' ka nak Pablon' yoe' rill ya Cesarean', na' le'en le wayejte' Cesarean', 5 na' lle'e leake':

—Lelloj balre nak be'nn wnebia', sa'renre nada' chejllo Cesarean', cha' bi da xhinnj ben be'nnen' na' gaore xhia.

6 Feston' bzoe' Jerusalén na', ye xo'n ga chi lla, na'll baze'e zayeje' Cesarean'. Na' bateyó ka balline'n, bllie' gan' llone' yel koxchisen', na' bse'le' be'nn ka' jaxi'i ake' Pablon'. 7 Ka bllin Pablon' rawe'n na', jabi'y be'nn Israel ka' za'k Jerusalén. Na' bzorao ake' llao ake' xhia ke Pablon', lltob akre' le'e da zan da ne ake' bene', bixha ni to da ki bi broe'n cha' naken da li. 8 Leska' Pablon' llakrén kwine', bne'e:

—Bibi nna gona' da wkwa'nn nada' tore rao ley ke be'nn Israel ka', ni kon ren yoda'o braon', ni kone César be'nnen' ll-nebia' doxhen Roma bibi da xhinnj nna gona'.

9 Na' Feston' gokra'lle' yega'nne' wen rao be'nn Israel ka', na'll lle'e Pablon':

—¿Lle'nro' wayejo' Jerusalén na' gona' yel koxchis ko'o ganna'?

10 Na' bne Pablon':

—Ba zekza' rao' ni, le nzoa rey Césaren' rwe' gono' yel koxchis, ganni llaya'l gak yel koxchis kia'n. Rwe' nnézkzero', bibi bena' ke be'nn Israel ka'. 11 Cha' bi da xhinnj bena' da llaya'l gata', wakse gata', kere lleba'n. Zan ke dan' lltob akre' nada'n, ni ton bi nak da li, na' bi gak kwa'nnre nada' rallna'a be'nn ka'. Lle'nkzra' kwin rey Césaren' gone' yel koxchis kia'n chet ka'.

12 Feston', bayoll be'rene' di'll be'nn ka' llnebia'rene' na', na'll lle'e Pablon':

—Ka naken lle'nro' kwin Césaren' gone' yel koxchis ko'on, dekz de chejo' rao le'e.

Bde ake' Pablon' rao rey Agripa

13 Bde chop chonn lla, reyen' re Agripa ren bi zane' no'ren' re Berenice, bllin ake' Cesarean' jara'nn ake' Feston'. 14 Ka nak bzo ake' zan lla na', be'rén Feston' le'e di'll ke Pablon', bne'e:

—Zo to be'nn bkwa'nn Félixen' rill ya. 15 Ka bya'a Jerusalén na', bed be'nn ka' nak bxoz wnebia' ak, na' be'nn gor brao ke be'nn Israel ka' rawa'n, llao ake' xhia, lle'n akre' wsa'kzie'. 16 Na'll goll ake', lli'o be'nn Roma bi gak wchoyllo ke be'nne gate', cha' bi nna ga't latj nne'e gakrén

kwine' rao be'nn ka' llao xhia ke'en. 17 Na' kate bra' ake' ganni, bi brexha'; bateyoze le bya'tia' gan' llak yel koxchisen', na' goll ake' lljaxhi'i ake' be'nnen'. 18 Na'll bed be'nn ka' llao xhian', na' llakra' cha' billre da xhinnj yobre wtob akre' le'en. 19 Rencha' da llak ke dan' nao ake' na'zen', na' ke ye to be'nn ba got re Jesús, bixha Pablon' de'e ne'e nbankze'. 20 Nada' bi nnezra' ke da ka', na'll bnnabre' cha' lle'nre' wayeje' Jerusalén na', gak yel koxchis ke'en ganna'. 21 Na' Pablon' bnnabe' tie' rao kwin Césaren', nench gak yel koxchis ke'en. Ke len na' bkwa'nne' lo rill yan', llinte katen' wse'le' rao rey César na'.

22 Na'll Agripan' lle'e Feston':

—Leska' nada' lle'nra' wzenaya' di'llen' lloe' be'nnen'.

Na'll bne Feston':

—Wxe wzenayo' xti'lle'n.

23 Bixha bateyó ka bllin rey Agripan' ren Berenicen', da nne xhen gok ka bllin ake'n, na' blle' ake' gan' llbe' Feston' llone' yel koxchisen', na' ren be'nn nak xan waka'a ya, na' bal be'nn nak be'nn brao rao yellen'. Na' bse'l Feston' be'nn ka' jaxhi'i ake' Pablon'. 24 Na'll bne Feston':

—Rey Agripa, na' yeololre lla'llo txhen ganni, ni ze be'nnen', yeolol be'nn Israel ka' llao ake' xhia ke'e, ka be'nn lla'a Jerusalén, na'll be'nn ka' lla'a Cesarea, na' llchie' akre' kwis, llnnab ake' llaya'l gate'. 25 Na' kon ka' llakra' nada', bibi da xhinnj bene' da nnello llaya'l gate'. Lete to da bnnabe' tie' rao Césaren' gone' yel koxchis ke'en. Na' llwia' wse'le'. 26 Bixha ka nak bibi de wzoja' chixjwe'ra' Césaren' bi ya'nnen' bene'; ke len ba breje', ba nzie' raore ni, na' rao rwe' rey Agripa, na' wakse wnnabyoll rwe', na' ga't da wzoja' Césaren'. 27 To da ke nxhia gona' cha' wse'le', na' bi yepa' Césaren' bi ken llse'le'.

26

Pablon' bnne'e rao rey Agripa

1 Na'll Agripan' lle'e Pablon':

—Bnechk nna' bixhan' lle'nro' nne'o.

Na'll blis na'a Pablon', bzorao lloe' di'llen', ne'e:

2 —Da wen kwis ba gok kia' ka nak bzia' rao'n, rey Agripa, nench wa'a di'll ke da ka' llao be'nn Israel ka' xhia kia'. 3 Rwe' nnezkzro' kan' nak dan' nao neto', be'nn Israel, na' da ka' llakyollrento'. Ke len lle'nra' gakxhenra'llo' nada' wzenayo' kia'.

Pablon' be'e di'll ka bene' ka za gonlira'lle' Jesucriston'

4 'Yeolol be'nn Israel ka' nnez akre' kwasro, ka bena' ka nna naktia' xkwi'de chak bzoa' ralla', leska' ka bzoa' Jerusalén na'. 5 Leska' nnez akre', na' wakse ne ake' cha' lle'n akre', nna naktia' xkwi'de goka' txhen ren be'nn ka' nzi'i fariseo, leake'n nao leyen' klle'llo. 6 Dan' llejlia' ke Diosen' yesbane' be'nn wat ka' kan' bchebe' ren da xozxta'oto' ka', llaklla'a ake' nada', ke len na' llao ake' xhian'. 7 Chllinn (12) kwen ka nak yeolol be'nn Israel ka', llon ake' rez yesbán Diosen' be'nn wat ka'. Ni ke len na', lloe'rao ake' Diosen' do lla do yere. Nada' leska' llona' rez ke Diosen' yesbane' be'nn wat ka', ¿bixchen llaklla'a akze', na' llao ake' xhia kia', rey Agripa? 8 Na' re' lli're llzenayre kia', ¿llákere nono gak chejle' wllin lla yesbán Diosen' be'nn wat ka'?

Pablon' be'e di'll kan' bsa'kzie' be'nn ka' llonlira'll Jesucriston'

9 'Kana' leska' nada' llakra' llaya'l wsa'kzia' be'nn ka' llejle' ke Jesús be'nn Nazareten'. 10 Na' ka' bena' Jerusalén na'. Ka benn bxoz wnebia' ka' latj, be'nn zan be'nn ka' nxenra'll Jesucriston' broa' rill ya. Na' ka bet ake' bal ake', nada' ben ake' txhen. 11 Na' zan ras bya'a toto yoda'o, na' bsa'kzi' ake' nench bill nnao ake' dan' nxenra'll ake'n. Ka' gok bwie akre' kwis, bya'tia' yell zi't jaray ake'.

Pablon' be'e di'll da yobre kan' gok bxenra'lle' Jesucriston'

(Hch. 9:1-19; 22:6-16)

12 'Ni ke len zya' Damasco no'xtia' yich ke bxoz wnebia' ka', da llonn nada' latj nench go'xa' be'nn ka' llonlira'll Jesucriston'. 13 Bixha gok, do wawill ka zya' tnezen', bre'ra' to beni' xhen, llseni'tellen kerke beni' ke willen', byechjen nada', na' ren be'nn ka' za'a ren nada' na'. 14 Na' wix yeololto' je'tteto' rao yo, kat benra' chi'i to be'nn balwille' nada', nne'e di'll hebreo, bne'e: "Saulo, Saulo, ¿bixchen llwiero' nada', na' da'o llrayo' nada'? Llonze zi' kwino'n llono' ka', ka llon bell llche'oba'

rao to da la, da lla'deba'." 15 Na'll bnia': "¿No rwe', xa?" Na'll bnne Xanllon': "Nada'n Jesús, nada'n da'o llrayo' ka naken llono' ka'. 16 Na' nna' bayas bazellá, ba broe'rawa' rwe', le de to llin da lle'nra' gono', na' we'o di'll ke dan' ba bre'ro' ni, na' da za wroe'ra' rwe'. 17 Nada' wse'la' rwe' gan' lla'a be'nn ka' bi nak be'nn Israel, na' yesra'a rwe' rao na'a ake', leska' yesra'a rwe' rao na'a be'nn Israel ka'. 18 Wse'la' rwe' nench lljaroe' akroe', na' xha' rao ake', re'e akre' beni' ke Diosen', na' bill cha'a ake' lo da xcholen'. Bill cha'a ake' xhnia' daxi'on, na' yella'a ake' xhnia' Dios. Na' chejle' ake' kia', na' yezi'xhen Diosen' da xhinnj ke ake', na' gak ake' txhen ren be'nn ka' ba brej Diosen' nak ake' rallne'e."

Pablon' be'e di'll kan' gok bzenaye' ke Jesúsen'

19 'Ka' gok rey Agripa, na' bzenaya' kan' goll Jesúsen' nada' ka nak ba broe'rawe' nada'. 20 Zga'tek be'nn Damasco ka', bzejnie'ra' xti'lle'n, na'll be'nn Jerusalén ka', na'll be'nn ka' lla'a doxhen gan' nzi'i Judea, na'tell be'nn ka' bi nak be'nn Israel. Goll ake' llaya'l wayat akre' ke da xhinnj ke ake'n, na' wzenay ake' ke Dios, na' gon ake' da wen nench wroe'n da lin' ba bayat akre' ke da xhinnj ke ake'n. 21 Ni Ke len na' be'nn Israel ka', be'x ake' nada' lo yoda'on, na' gokra'll ake' got ake' nada'. 22 Bixha Diosen' ze'e llwie' nada', Le'en nna nzoe' nada' nbana' bllinte nna' lla, na'll llak lloe'rena' be'nn xti'lle'n ren xkwi'd ren be'nn gore. Na' kere llroe' akre' kreren', llroe' aksere' doxhen kan' ne dan' bzoj be'nn ka' be'e xti'll Diosen' kana', na' dan' bzoj da Moisésen' gak. 23 Dan' bzoj ake' ke Criston' kan' gak katen' yede'n, yellayrawe', na' gate', na' Le'en gake' be'nn nell yebán radj be'nn wat ka'. Na' we'e di'll dan' nsa'a beni' ke Diosen', ren be'nn Israel, na' ren be'nn bi nak be'nn Israel.

Pablon' lla'tyoere' rey Agripa chejle' ke Jesucriston'

24 Chak lloe' Pablon' di'll ki llakrén kwine', Feston' bnne'e zillj, lle'e le'e:

—Llaktonto'n, Pablo, dan' ba bsedo' da xhen na', ba btonten rwe'.

25 Na'll bne Pablon':

—Llapa' rwe' bara'nne, Festo, zan kere llaktonta'n, di'll lin' lloa', ke nakten na'. 26 Ganni lli' reyen' nnéztere' kan' naken, na'llen' lloa' di'llen' do ra'lla', le'e nnezre' doxhen kan' goken, le kere goken to latj ga nga'chen. 27 Rey Agripa, ¿kaxha llejle'o ka nak da ka' bzoj be'nn ka' be'e xti'll Diosen' kana'? Nnézkzera' llejle'o.

28 Na'll Agripan' lle'e Pablon':

—Ye ra'tze ke llono' nada' gan, chejlia' ke Jesucriston'.

29 Na'll bne Pablon':

—Gonchga Diosen', la ye ra'tze, la ye da xhen, kere rwe'zo', lle'nkazra' yeolol be'nn ka' lla'a ganni, gakre kan' naka' nada' wxenra'llre Jesucriston', kon bi llejre gden ki.

30 Bayoll bne Pablon' ka', na' bazolla'a reyen' ren be'nnen' llnebia'n ren Berenicen', na' ren yeolol be'nn ka' blle'rén ake'n. 31 Ka jasé ake' ye to latj yobre, lloe'rén lwellj ake' di'lle, ne ake':

—Bibi da xhinnj ben be'nnen' da nello gate', ni da choe' rill ya.

32 Na'll Agripan' lle'e Feston':

—Wakse yesanllo be'nnen' chenak bi bnnabe' tie' rao kwin Césaren'.

27

Bse'l ake' Pablon' yellen' nzi'i Roma

1 Bixha kat bllin lla wse'l ake' neto' gan' nzi'i Italia, chejto' lo barco. Na' ben ake' Pablon' ren be'nn ka' bllachrene' rill yan', rallna'a to xan waka'a ya re Julio, nake' txhen ren waka'a ya ka' nzi'i Augusto. 2 Na' byo'to' to lo barco da za'a yellen' nzi'i Adramitio, na' zejen do gan' nzi'i Asia. Na' Aristarco be'nn Tesalónica ga nbane Macedonia, za'rene' neto' txhen. 3 Bateyó bllinto' yellen' lli' lloa' nisda'o re Sidón, na' Julion', wen kwis llonre' Pablon', na' be'e latj byeje' gan' lla'a be'nn ka' nombia' le'e nench bzenia'na'a ake' le'e. 4 Na' bza'to' yellen' re Sidón, zejto' lo barcon', na' bdeto' awlloze gan' lli' yellrio dan' lli' lo nisda'o dan' nzi'i Chipre. Na' dá be'n krere kana', na' yellrion' bkwe'jen neto'. 5 Bdeto' doxhen nisda'o chla' gan' nzi'i Cilicia, na' Panfilia, bllinteto' yellen' nzi'i Mira ga nbane Licia.

6 Mira na' jadi' xan waka'a ya ka' to barco da za'a Alejandría, na' zejen Italia, na' blle'e neto' loen'. 7 Na' zejto' yo'to' barcon' gokte zan lla, chaora'll zej barcon', ganne

bllinto' chla' yellen' nzi'i Gnido. Ka nak be'n dan krere, na' bdeto' awllo gan' ne Salmón, na' byechjto' yellrion' lli' lo nisda'o na' dan' nzi'i Creta. 8 To ganne llak za'a barcon', zejto' awllo ga de yellrio, bllinteto' ga nzi'i Buenos Puertos, awllo ganna' lli' yellen' re Lasea.

9 Na' zan lla ba gok, na' ba llonen nxholl kwis ko'to' nez lo nisda'on, le ba bllin lla llak zay. Llwia Pablon' ka', na' lloe'rene' leake' di'll. 10 Lle'e leake':

—Re' be'nne, nxholl kwis ba llonen, cha' nna' ko'llo nez, nxholl kweyi' barcon', na' yoa' ka' nsa'n na', rente lli'o nxholl kweyi'llo.

11 Bixha be'nnen' nlan waka'a ya ka', llzenaylle' xti'll be'nnen' nlan barcon', na' xti'll xan barcon' kerke xti'll Pablo na'. 12 Na' yellen' nzi'i Buenos Puertos gan' lla'to'n, bi naken wen soto' ganna' kat llak zay, na'llen' yeolol ake' llak akre' wenkze ko' ake' nez, cha' gakte llin ake' Fenice to yell ga nbane Creta. Fenice na' bill llechjtek be', le ganna' nla' ga llra' will, na' naken wen so ake' ganna' katen' llak zayen'.

To be' xhen byechjrén lo nisda'on

13 Kat bzorao dá to be' da'o riz dan' za'a lle'lre, na' llak akre' wakse sa'a ake' kan' ba non ake' xhbaben'. Na' bza'a ake' zjake' awllo gan' lli' Creta. 14 Ker gok scha kat bllay akre' to be' xhen da re Noreste. 15 Na' bzorao ll-lli'yen barcon', na' neto' ker bi llak gonto', na' be'to' latj llsa'a be'n neto'. 16 Kat bdeto' ko'llre yellrion' lli' lo nisda'on re Clauda, ganna' bi datek be'n res. Na' barcon' nxhoben ye to da da'o da llon llin kat bi llakre barcon', balepto' da da'on lo barcon'. 17 Bayoll balep ake' da da'on, na' bzorao llchej ake' barcon' ren do ake nench ke yeyinnjen. Be'nn ka' llsa'a barcon', lleb ake' lljacho'n lo yoxhen' gan' nzi'i Sirte. Na' baletj ake' ra'll dan' llon nench za'a barcon'. Na' bsanra'll ake' barcon' zejen kon kan' dá be' na'. 18 Bateyó na' dakze be' xhen na', na' bzorao ake' llza'l ake' bal yoa' ka' nsa'a barcon' lo nisda'on. 19 Gok lillj na', bzoraokze llza'lto' kon ta'kto' xchinraz barcon' lo nisen'. 20 Gokte zan lla bi broe'kze rao willen' ren berj, na' nna dakze be' xhen na', na' lláketo' bakze blleyi'to'n. 21 Na' ba gok zan lla bi nna gaoto', na' Pablon' bze'e radj be'nn ka', bne'e:

—Gokte wen chenak re' bzenayre kia', na' bi bro'llo nez yellrion' nzi'i Cretan', lewiakero' da xhen da ba blleyi'. 22 Na' nna' legondipra'lle, ni tollo bi kwiayi', toze barco ni kwiayi'kze. 23 Be'e llere broe'rao to angl ke Dios be'nnen' llona' xchin na'. 24 Na' bne'e: "Bi llebo' Pablo, dekze llino' rao rey César, Diosen' yesre'e rwe', na' ren be'nn ka' zejreno' txhen na'." 25 Na' legondipra'lle, nada' nxenra'lla' Diosen', na' gakte kan' ba bdixjwe're' nada'n. 26 Dekz de lljago'nnllo ga de yellrio.

27 Ba zejten chda' (14) willen' ka nak zej barcon' nlli'y be'n len, bdeteto' gan' de nisda'on nzi'i Adriático. Ba llonjen ka do ller, kat gokbe'e be'nn ka' llsa'a barcon', ba rez llin ake' ga de yo bill. 28 Na' bletj ake' to ya zi' nench bllix ake' art zitj naken, na' naken tapralj (80) llit. Na' ka bza'n ye ra't, bllix ake'n ye to, na' ba naken wyon (60) llit. 29 Ka nak lleb ake' lljati' barcon' yej, na' bza'l ake' tap ya xhen dan' nzi'i ancla lo nisen' nench bza'yen barcon', na'll brexh ake', na' lle'ntat akre' cheni'. 30 Be'nn ka' llsa'a barcon', gokra'll ake' yexhonnj ake', bletj ake' barco da'on lo nisen', llon ake' ka llza'l ya zi' ka' rao barcon'. 31 Bixha Pablon' lle'e be'nn xan waka'a ya ka', na' waka'a ya ka':

—Cha' be'nn ki bi kwexh ake' lo barcon', ni to re' bi yerá.

32 Na' bchoy waka'a ya ka' do dan' nllej barco da'on, na' bexjen lo nisen'.

33 Bixha ka baza'a cheni'n, Pablon' llchie're' be'nn ka' gao ake' ra'te, lle'e leake':

—Ba gok chda' lla, na' bi nna tasre, na' ni ra't bi nna gaore. 34 Legao ra't, legón to wen ke kwinre cha' lle'nere banre, ni to yich yichjllo bi kwiayi'kze.

35 Bayoll bne'e ka', llwiate be'nn ka' bxhie' yet xtir, na' be'e yel llioxken ke Dios, na'll bxhoxhje'n bzorao llawe'n. 36 Ka llwia ake'n, na' bayakxhenra'll ake', na' yeolol ake' bdao. 37 Na' nak chop gayoa wyon chi'ntoto' (276) lla'a lo barcon'. 38 Ka bayoll bdao ake' na', berj akre', na' bza'l ake'

trigo dan' noa' barcon' lo nisen' nench bill gokteken zi'.

Ka gok bxhoxhj nisda'on barcon'

39 Ka byeni'n kere llayombie' akre' yellrion' gan' bllin ake'n, na' bre'e akre' de to latj ga llia nisen' llize, na' lloe' na', nak ra'ch lo yoxh. Na' gokra'll ake' cha' gak wlli'y ake' barcon' lloa' nisen'. 40 Na' bchoy ake' do ka' nllej ya zi'i ka' nzi'i ancla, na' bsanra'll ake'n lo nisen'. Na'll basell ake' yay ka' dan' llsa'a ake' barcon', na' blis ake' ra'llen' nench wlli'y be'n len. Na' bzorao llbi'y barcon' gan' ba de yellrio. 41 Bixha jati'kze barcon' ga lldil nisda'on ren ye to da yobre, na' jacho' rawen' lo yoxh ga bill gokse ta nnen, na' bzorao nisda'on llxhoxhjen xhan barcon', le llebrazen' nxhobxexjen len. 42 Na'll waka'a ya ka' be'e ake' di'll got ake' be'nn ka' nche'e ake'n, nench ke waxhonnj ake' waxhoa ake' rao nisen'. 43 Bixha be'nnen' nlan leake'n, bi be'e latj nench basre'e Pablon'. Na' golle' be'nn ka' llak llxhoa yeon', wakse xi't ake' lo nisda'on, na' yob walloj ake' gan' de yo bill na'. 44 Be'nn ka' yela', kon da ballel akre' lo barcon', no bray, bxhoa ake' rawen', nench balloj ake' lo nisen'. Na' ka' gok yeolol ake' balloj ake' lo nisen'.

28

Pablon' blline' yellrio dan' lli' radj nisda'o re Malta

1 Na' ka' ballojto' lo nisda'on wen kwis, ni toto' bibi goke. Na' bnnézeto' yellrion' bllinto'n nzi'n Malta, naken to yellrio da lli' lo nisda'o. 2 Be'nn Malta ka' le wen ben akre' neto', bxhen ake' to yi' xhen ka nak bllinto'n, le llak yejw, na' llak zay. 3 Na' Pablon' jatope' to chop xhis ye'che, na' bxoe'n rao yi'n, bixha ballojkze to bel znia, ka nak bllebba' yi'n, go'lba' ta'k Pablon'. 4 Ka bre'e be'nn Malta ka' na'l belen' ta'k Pablon', na' lle lwellj ake':

—Be'nn wen xhia be'nnen', la'kze ba bare'e lo nisda'on, Diosen' bi lloe'kze' latj soe'.

5 Na' Pablon' bllibe' ta'ke'n rao yi'n, na' baxho'p belen', na' bibi gokre'. 6 Na' llbexh ake' kwe' Pablon' yi, na' sete yale' na' gate'. Ba gokte scha bexh ake', na' Pablon' bibi llakre', na' balla'a xhbab ke ake'n. Na'll ne ake', cheke Pablon' nake' to dios.

7 Awllo ganna' de to yellrio ke to be'nn re Publio, na' Publion' nake' be'nn wnebia' ke doxhen Malta na'. Le'e brebe' neto', bzoto' rille'n chonn lla. 8 Na' xa Publion' de'e llake' yillwe', yoe' da la res, na' yiche' goll llen. Na' byej Pablon' jawie' le'e, na' balwille' Dios. Bayoll na' bxoa ta'ke'n yichje'n, na' bayake'. 9 Ka bre'e be'nn ka' ka', na'll kon be'nn llak yillwe' rao yellrion', byej ake' rao Pablon', na' bayak akte'. 10 Leska' ben ake' wen keto', ka bllin lla baza'to'n, benn ake' yeolol da yálljeto' rao nezen'.

Pablon' blline' Roma

11 Gok chonn be'o zoto' Maltan', na'll baza'to' byo'to' to lo barco da bza'a yellen' nzi'i Alejandría, leska' gan' nzi'i Malta, na' brexhen chak bde da zayen'. Na' nben le' barcon' lwa'a lsa'k ke be'nn ka' re Cástor na' Pólux. 12 Na' ka bllinto' yell nzi'i Siracusa na', bzoto' ganna' chonn lla. 13 Na' bdeto' to lloe', to lloe' yellrion', na'll bllinto' yellen' nzi'i Regio. Bateyó dá to be' da'o za'a lle'lre, na' bza'to', ballop lla bllinteto' yellen' re Puteoli. 14 Puteoli na' balláyeto' be'nn lwelljto' ka' nxenra'll Jesucriston', na' go'tyoe akre' neto' nench ga'yto'. Na' bzorén aktoe' to xhman, na'tell byejto' yellen' nzi'i Roma. 15 Be'nn lwelljto' ka' nxenra'll Jesucriston' lla'a Roman', bnnez akre' ka', na' bro' ake' nez badlez ake' neto' gan' nzi'i Foro de Apia, na' gan' nzi'i Chonn Tiend. Ka bre'e Pablon' leake', be'e yel llioxken ke Dios, na'll da xhen bayakxhenre'. 16 Ka bllinto' Roman', be'nn xan waka'a ya ka', bene' pres ka' rallna'a be'nn wnebia' ke waka'a ya ka'. Na' Pablon' be'e ake' latj bzoe' to kere, na' ka' bzo akte' to waka'a ya bdape' le'e.

Pablon' bdixjwe're' xti'll Diosen' Roman'

17 Ba gok chonn lla zo Pablon' Roman', na' goxhe' be'nn ka' nak be'nn brao ke be'nn Israel ka' lla'a Roman', na' bdop ake' lle'e leake':

—Re' be'nn bi'cha', nada' bibi da xhinnj nna gona' da wlleyi' yell kellon', na' bibi nna nnia' ke da ka' nao xozxta'ollo ka', na' be'nn wrall kello ka' be'x ake' nada' Jerusalén na', na'll ben ake' nada' rallna'a be'nn Roma ka'. 18 Na' be'nn Roma ka',

bnnabyoll akre' nada', na'll gokra'll ake' yesán ake' nada', le bibi da xhinnj bena' da nello llaya'l gata'. 19 Ka gokra'll ake' yesán ake' nada'n, bi be'e be'nn wrall kello ka' latj. Ke len na' bnnaba' wde ake' nada' rao kwin rey Césaren', na' kere za'a gawa' xhia ke yell kello na'n. 20 Na'llen' ba goxha' re' nench re'ra' re', na' we'rena' re' di'lle. Nlleja' gden ki, ni ke dan' llbexha' yesbán Diosen' be'nn wat ka', ka'kze llbexh zan be'nn Israel ak.

21 Na'll lle be'nn ka' le'e:

—Ni to yich bi nna si'to' da za'a Judean' we'n xti'llo', leska' ni to be'nn wrall kello ka', bi nna yed yedtawe' xhia, nne'e bi llono' wen. 22 Na' lle'neto' nnézeto' bixhan' nsa'o, gateze llénetо' llwie akre' da koben' nao'n.

23 Na' be'e ake' di'll dop ake' to lla. Kat bllin llan', be'nn zan jak gan' zo Pablon'. Na' bzorawe' tzirte bllinte tlle'le lloe'rene' leake' di'll kan' nak yel llnebia' ke Diosen', na' llzejnie're' leake' dan' ne ley dan' bzoj da Moisésen', na' dan' bzoj be'nn ka' be'e xti'll Diosen' kana' ke Jesús, nench chejle' ake'. 24 Bale' llaze di'll kan' ne Pablon', na' ye bale' bi llaz akse' xti'lle'n. 25 Ka nak bi llak toze di'lle, na' bzorao llallach ake'. Na' lle Pablon' leake':

—Da li kwis llakte kan' bzejnie' Spíritu ke Diosen' Isaías be'nnen' be'e xti'll Diosen' kana', nench golle' xozxta'ollo ka':

26 Byej jell be'nn ka':
Da li yénere, na' bi chejnie'kzere,
da li re'tere, na' bi gakbe're bi dan'.
27 Le ba nakchoch yichjra'llda'o be'nn ki,
na' nsej nay ake',
na' nchod rao ake', nench bi re'e akre',
na' bi yen akre',
na' bi chejnie' akre' lo ra'llda'o ake',
na' ni ke wayechj akse' wanao ake' nada'
nench wayón ake'.
28 Na' nna' llaya'l nnézere, ba bse'l Diosen' yel wasrá rao be'nn ka' bi nak be'nn Israel, na' leake' wzenay, na' yesrá Diosen' leake' rao da xhinnj ke ake'n.

29 Bayoll bne Pablon' ka', na' ballach be'nn Israel ka', zayej ake' llak dilrén lwellj ake'.

30 Pablon' bzoe' chop iz Roman' lo yo' ga bdixhje', na' brebe' yeolol be'nn jawiá le'e. 31 Na' llyixjwe're' kan' nak yel llnebia' ke Diosen'. Latj xhen go't nench bzejnie're' xti'll Xanllo Jesucriston', nono bze wllone'.

YICH DAN' BZOJ POSTL SAN PABLO KE BE'NN KA' LLA'A ROMA

Pablon' llwape' lliox be'nn ka' nxenra'll Jesucriston' lla'a yellen' nzi'i Roma

1 Nada' Pablo llzoja' re'. Llona' biteze
da ne Xanllo Jesucriston'. Dios na' breje'
nada' naka' postl ke'e, bse'le' nada' nench
na' llyixjwe'ra' Di'll Wen ke'en. 2 Dios na'
ba bzenre' be'nnachen' Di'll Wen ke'en,
bene' nench bni't be'nn be'e ak xti'lle'n
kana', na' bzoj ake'n. 3 Di'll Wen ke
Diosen' llzejnie'n lli'o ke Xhi'nne' Xanllo Je-
sucriston'. Le'en gorje' goke' ka be'nnach
rao dialla ke da rey David. 4 Spíritu ke
Diosen' broe'n nak Xanllo Jesucriston' dog-
arje Xhi'nn Dios, na' nape' yel wak, le
babane' radj be'nn wat ka'. 5 Na' neto'
dan' llonlira'llto' Xanllo Jesucriston', ben
Diosen' da wen keto', le breje' neto', na'
bse'le' neto' llyixjwe'to' xti'lle'n, nench na'
chanll be'nn wxenra'll Le'e, na' chejle' ake'
ke'e, na' wzoa ake' xti'lle'n doxhente yell-
rio. 6 Ka'n ba brej Diosen' re', nench nakre
rallna'a Jesucriston'.

7 Llzoja' da ni ke yeololre lla're Roma na',
re' ba brej Diosen' nakre rallne'e, nllie're'
re'. Na'll llnnaba' rawe'n ren rao Xanllo
Jesucriston' gakrén akchgue' re', na' wzoa
ake' yichjra'llda'ore so kwezre nbaraz.

Pablon' lle'nre' lljara'nne' be'nn ka' lla'a Roma

8 Zga'tek nnia' re', Jesucristo na'n, zoe'
llakrene' nada' nench lloa'a yel llioxken
ke Diosen' ke yeololre, le be'nn ka' zjalla'a
doxhen yellrio na', lloe' ake' di'll kan' nx-
enra'llre Criston'. 9 Nnezkze Diosen' yo'y
ras kat llalwille'n, llnnaba' gakrene' re'.
Nake' be'nn nxenra'lla' do yichj do ra'lla',
na' llona' xchine', lloa'a xti'll Xhi'nne' Je-
sucriston'. 10 Na' llnnaba' rao Diosen'
gonne' latj yedwia' re', le ba gok scha bi
nna yeda'. 11 Lle'nra' yedwia' re', nench
wzejnie'llra' re' ye ra't wxenra'llya'nnre
Diosen'. 12 Nada' ren re' setipllo wtipra'll
lwelljllo wxenra'll-llo Jesucriston'.

13 Be'nn bi'che, lle'nra' nnézere da zan
ras ba gokra'lla' yedwia' re', na' bi nna
gak yeda'. Lle'nra' yeda' yedyena' xchin
Diosen' gan' zore na', nench chanre
chejle're ke Jesucristo kan' ba jena' yezikre
yell ka' gan' ba bya'a. 14 Da llaya'l gona'
we'rena' yeolol be'nne di'll ke Jesucriston'
be'nn lla'a lyell, be'nn lla'a yi'xe, be'nn
llejnie', na' be'nn bi llejnie'. 15 Ke len na'
lle'nra' kwis we'rena' re' zjalla'a Roman'
xti'll Diosen' kan' ba jea'n do ga yobre.

Di'll Wen ke Criston' nsa'n yel wak ke Dios

16 Bi lliye'ra' dan' lloa'a Di'll Wen ke Je-
sucriston', le len na' nsa'n yel wak ke Dios
nench yerá yeolol be'nn llejle', la'kze be'nn
Israel, na' be'nn bi nak be'nn Israel. 17 Na'
Di'll Wen ke Jesucriston' llzejnie'n lli'o,
cha' be'nn llonlira'lle Jesucriston', Dios na'
gone' leake' be'nn wen, billre bi de da
gonllo gakllo be'nn wen rawe'n. Kan'
nyoj xti'll Diosen' nen: “Be'nnen' llonlira'll
Diosen', nake' be'nn wen rawe', na' ga't yel
nban ke'e.”

Do'l da de ke be'nnach

18 Diosen' zoe' yebán' ba broe're'
be'nnachen', ke chnaren' sa'kzi' yeolol
be'nne bi llonlira'll Le'e, be'nn llon da
xhinnj. Na' dan' llon ake' da xhinnjen', bi
lle'n akre' gombia' ake' di'll li ke Diosen'.
19 Da llaya'l nnez akre' ke Diosen', ba
nnez aksre'n, le Dios na'kzen' ba broe're'n
leake'. 20 La'kze bi llre'llo Diosen', llre'llo
kan' zoe' llnebie', na' nnézello de yel wak
ke'e kan' bene' bxie' yellrio ni, na' yeolol
be'nnach llre'e akre' da ka' ba bene' na'.
Len na' bibi de wde' akre', ne ake' bi nnez
akre' cha' zo Dios. 21 La'kze nnez akre' zo
Diosen', bi llonlira'll ake' Le'e, ni ke lloe'
akze' Le'e yel llioxken. Bibi za'k xhbab ke
ake'n, na' nchol yichjra'llda'o ake'. 22 Ne
ake' nak ake' be'nn si'n, na' gok ake' ka
be'nn bi llejnie'. 23 Ba bkwas ake' Diosen'
ka'le, la'kze nake' le zerawe be'nn za'ke,
na' zoe' zejlikane. Na' ba llonlira'll ake' no
lwa'a ke be'nnach be'nn llde ke, be'nn llon
ake' roraz Dios, na' no lwa'a lsa'ke ba zo
xire, no ba zo tap nia'na'a, na' no ba nxhob
le'e.

24 Ke len na' bsanra'll Diosen' leake', dan'
llon ake' da xhinnjen', na' kon kan' nen

lo ra'llda'o ake' na', na' bale' llon ake' da llawé xpe'r ake' ren lwellj ake' da nak zdo'. 25 Brej yichj ake' di'll li ke Diosen', na' llonlira'll ake' da wenra'llre. Llonlira'll ake' ke da ka' ben Diosen', na' bi llejle' ake' ke Dios be'nnen' llaya'l gonlira'll-llo, gonllo xhen ke chnare. Ka'n gakchga.

26 Ke len na' Diosen' brej yichje' leake' dan' llon ake' da yel zdo', kon ka nen lo yichjra'llda'o ake'. Rente bal no'r ka' llon ake' da ke llaya'l gon no're, na' llko'yele lwellj ake' nench na' llonrén ake' leake' txhen, llon ake' da bi llaya'l gon ake'. 27 Na' ni't be'nn byio be'nn bi lle'n akre' sorén ake' no're, llawé akre' lwellj be'nn byio ake, na' darén lwellj byio ake', llon ake' da nak zdo'. Na' dan' ba blleyi' kwerp ke ake' na', naken da llaya'l sa'kzi' ake' yel wen da xhinnj ke ake' na'.

28 Ba brej yichj Diosen' be'nn ka' bi lle'ne wzoa xti'lle'n, na'llen' nna ni't aklle' llon ake' da ke llaya'l gon ake', kone xhbab da nak ke nxhia ke ake' na'. 29 Llon ake' yeolol da xhinnje, be'nn byio darén ake' no'r bi nak no'r ke ake', na' no're darén ake' be'nn byio bi nak be'nn ke ake', nak ake' be'nn xhe'e, be'nn wen da xhinnj, zera'll ake' da de ke be'nne, nak ake' be'nn wen xhia, be'nn wachach llwie lwellje', dil ake', ziye'e ake', nak ake' be'nn bi llzenay. 30 Llasnné llaschach ake' ke be'nne, llkwas ake' Diosen' ka'le, bibi bara'nn llap ake' be'nne. Llayoe'rao kwin ake' ll-lan ake' da wen, llarjla'll ake' gon ake' bi da xhinnj, bi llzenay ake' ke xaxhna' ake'. 31 Bi llejnie' akre', da ba bne ake' gon ake' bi llon ake'n, nono llayombia' akre', bi llazi'xhen ake' ke be'nne, na' bi llaya'chra'll ake' be'nne. 32 Ba nnez aktere' kan' ba bne Diosen' gone' yellayrao be'nn ka'. Na' la'kze nnez akre' kan' ne'e na', nao akse' llon ake' da xhinnjen', na' llawé akre' kat ba nao be'nn yobre llon ake' kan' llon leake' na'.

2

Diosen' zeje' lixhej llonne' da sa'kzi'llo

1 Ke len na' bibi de wde'ro' noteze nako' rwe' be'nnach, cha' ll-lliayi'llo' be'nn yobre, le katen' ll-lliayi'llo' be'nn yobre, ll-lliayi'llkze kwino', le toz ka llonkzo', ka llon leake' na'. 2 Nnézkzello Dios na', gone' da sa'kzi'llo, ni ke da xhinnjen' llonllo, ka da ka' ba bnia' na', na' zejkze lixhej kan' gone' na'. 3 ¿Na' llakro' cha' bibi gonn Diosen' da sa'kzi'o cha' ll-lliayi'llo' be'nne, na' naote'o llono' kan' llon ake'n na'? Bi llaya'l gakro' wara'o rao yel llza'kzi' ke Diosen', ka nak da ka' llono' na'. 4 ¿Bi llakbe'ro' Diosen' nake' be'nn cha'o, na' be'nn xhenra'lle la'kze napllo do'le? Diosen' llone' ka' nench gakbe'ro' da xhinnjen' llono', na' yeyatro'. 5 Rwe' nako' be'nn zid kwis, bi llayatro' da xhinnj ka' llono'n, na' llonllo' bi'ch da xhinnj ko'on nench waslli'oll Diosen' da wsa'kzie' rwe' kate llin lla wchoybie' ke be'nnach. Kana' wroe'n zejkze' lixhej kan' wchoye' sa'kzi' toto be'nn ren yeolol da ben ake'. 6 Kana'n gone' ke totollo kon ka ben totollo. 7 We'e yel nban zejlikane ke be'nn ka' gon da wen la'kze biteze yellayrao ake', be'nn ka' llayirjla'lle akre gon ake' nench yedo'l akre' gan' llia Dios ke chnare, na' nench yeyazra'll Diosen' kan' gon ake' na', na' nench gone' leake' be'nn za'ke. 8 Na' gaklle'e we'e yel llza'kzi' ke be'nn ka' llon kon da nen ke ake', na' bi llejle' ake' di'll li ke Diosen', llon ake' kan' ne da xhinnjen'. 9 Yeolol be'nnach llon da xhinnj sa'kzi' ake' yellayrao ake', zga'tek be'nn Israel ka' yellayrao, na'tellre noteze be'nn bi nak be'nn Israel. 10 Zan be'nn ka' llon da wen, we'e Diosen' leake' yel banez ke ake', na' yel bara'nne, na' gone' so ake' wen. Zga'tek be'nn Israel ka', na'tell yezikre nollre be'nne.

11 Diosen' bi llale'e ke ke be'nne. 12 Be'nn ka' bi nombia' ley dan' bzoj da Moisésen', na' llon ake' da xhinnj, Dios na' gone' da kweyi' ake' la'kze bi nombia' ake' ley na', wchoybie' ke ake' le nnez akre' llon ake' da xhinnj na'. Na' be'nn ka' nombia' akse' leyen', na' llon ake' da xhinnj, Diosen' wchoybie' ke ake' kon ka ne ley na'. 13 Kere dan' yénzello ley na', gaktello be'nn wen rao Dios, llaya'l gonllo kan' nen na', na'llen' gakllo be'nn wen rawe'n. 14 Be'nn bi nake be'nn Israel, bi nombia' ake' ley dan' bzoj da Moisésen'. La'kze bi nombia' ake' leyen', kon lo ra'llda'o ake' na', llwia ake', na' llon ake' da wen na', na'llen' naksen ka to ley ke ake'. 15 Nnezjekze lo ra'llda'o ake'n llaya'l

gon ake' ka dan' nllia leyen' bia'a gon ake' na', le llon ake' ra't wejen'. Na'llen' nneze yichjra'llda'o ake'n dan' llon ake'n, cha' naken wen o cha' naken da xhinnj. 16 Kan' gak kate llin lla gon Diosen' rao na'a Jesucriston', choyrawe' ke bi da ba ben totollo la'kze da nga'che, cha' da wen o cha' da xhinnj. Kan' nia' katen' llyixjwe'ra' Di'll Wen ke Jesucriston'.

Be'nn Israel ka' bi llon ake' kan' ne ley na'

17 Rwe' ne'o nako' be'nn Israel, cheke llakro' zo'o wen rao Dios, na' nxenra'llo' dan' nombia'o ley na', na' llonxhen kwino' rao Dios. 18 Na' nombia'o akren' llazra'll Diosen', na' llakbe'ro' bin' nak da wen, na' bin' nak da xhinnj. 19 Na' llakro' za'kro' ko' nez be'nn ka' bi nombia' xti'll Diosen', na' ko' beni' lo yichjra'llda'o be'nn bi nombia' Dios. 20 Na' llakro' wak wzejnie'ro' be'nn bi llejnie', na' llakro' wak wroe' wsedro' be'nn kobe xti'll Diosen', le ne'o nombia'o di'll li ke'en, dan' nsa'a doxhen dan' llaya'l nneze be'nne. 21 Rwe' llroe' llsedro' be'nn yobre, ¿bixchen bi llroe' llsedre kwino'? Rwe' ne'o bi llaya'l kwanllo, ¿bixchen ll-bano' rwe'? 22 Rwe' ne'o nono gak tarén xho'r be'nne o xhyio be'nne, ¿bixchen llono' rwe' ka'? Rwe' llwiero' lwa'a da llonlira'll be'nne, ¿bixchen lljalano' gan' nkwa'a aken na'? 23 Llonxhen kwino' kwis dan' llsedo' leyen', na' lltitjro' Diosen' le bi llono' kan' nen na'. 24 Ke len na' nyoj xti'll Diosen' nen: “Ni ke re'n nnechach ake' ke Diosen', be'nn ka' bi nak be'nn Israel.”

25 Cha' llonllo kan' ne ley na', za'ksen dan' ba bzollo sen dan' nzi'i circuncisión le' kwerp kellon', dan' zeje di'll, lli'o be'nn Israel nakllo yell ke Diosen'. Na' cha' bi llonllo kan' ne leyen', bibi za'ken dan' ba bzollo sen na'. 26 Na' cha' be'nn la'kze bi nna soe' sen na', na' llone' kan' ne ley ke Dios na', nakse' txhen ren be'nn ka' zo sen na'. 27 Na' be'nn ka' llon kan' ne ley na', la'kze bi zo ake' sen dan' nzi'i circuncisión na', leake' wroe' akre' de do'l keré, le nere nzedre leyen', na' bi llonre kan' nen na'. 28 Kere nello nakllo dogarj be'nn Israel dan' naollo ka dan' nao leake' na', na' dan' zollo sen to ko'llre kwerp kellon'. 29 Gakllo dogarje be'nn Israel cha' llonlira'll-llo Diosen' do yichj do ra'll-llo. Na' dan' ne ake' zo ake' sen na', lli'o ba nakllo ka to be'nn zo sen lo yichjra'llda'o. Na' ka nak da ni, kere le' yichen' llzejnie'n lli'o gonllo da ni, Spíritu na'kzen' ba yo'n lo yichjra'llda'ollo llzejnie'n lli'o. Na' be'nnen' llon ki, llayazra'll Diosen' le'e, la'kze be'nnach yobre bi llayazra'lle' kan' llone'.

3

1 ¿Bixha da wen llga'nn ke lli'o be'nn Israel, gorjllo rao dialla ke xozxta'ollo ka'? ¿Bixha da wen bga'nn dan' bzollo sen dan' nzi'i circuncisión? 2 Da xhen da bga'nne. Le Dios na' be'e da xozxta'ollo ka' xti'lle' dan' nyoj ke yeolol be'nnach. 3 ¿Akxha gak chet ka' bal be'nne bill gak ake' be'nn li ren Diosen'? ¿Len gonen bill gak Diosen' be'nn li? 4 Ka'a, bi gone' ka'. Gonkze' kan' ne'e na', le yo'y ras ne Diosen' di'll li, la'kze cha' llin lla kate yeolol be'nne we'e ake' di'll wenra'lle. Ganni llak kan' nyoj xti'll Diosen' nen:

Rwe' wroe'ro' be'nnach lloe'o di'll li katen' nne'o.
Na' ka nak be'nn ka', llak akre' bi llono' kan' ne'o na',
wllin lla wayakbe'e akre' llonkzo' kan' ne'on.

5 Na' cha' kate llonllo da xhinnj llroe'n ka be'nn wen nak Diosen', ¿bixha nnello? ¿Nnello Diosen' nake' be'nn wen da xhinnj dan' llonne' yel llza'kzi' kello kate llonllo da xhinnjen'? (Llnia' kan' ne to be'nnach.) 6 Bi naken ka', chenak naken ka', ker wak gon Diosen' yel koxchis kellon' chet ka'.

7 Na' cha' di'll wenra'll dan' nia' na', wakrenen nench na' da li ke Diosen' gak-llen xhen, ¿bixchen ll-lliayi'll ake' nada' ka to be'nn wen da xhinnj? 8 Na' chet ka' naken ka', ¿bixchen bi gonllo da xhinnj nench na' gak da wen? Na' kin' ne bal be'nn ake, nench bi wkwa'nn ake' neto' wen, ne ake' ka'n dato' llroe'to' be'nne. Na' ka nak be'nn ki llaya'l yellayrao ake', ni ke dan' ne ake' ka'.

Yeololtello de do'l kello rao Diosen'

9 ¿Akxha cha'? ¿Naklle lli'o be'nn Israel be'nn wenlle ka nollre be'nne? Ka'a, bi nakllo ka'. Le ba bre'llo toz ka nakllo lli'o be'nn Israel ren noteze be'nne, le yeololtello nonllo da xhinnj. 10 Le xti'll Diosen' nyojen nen:

Ni to nono zo be'nn zeje llone' da li.
11 Notno llra' be'nn llejnie' gone' kan' ne
xti'lle' na',
notno llayirj Diosen'.
12 Yeololte be'nnach nao ake' nez xhinnj,
yeolole' ba nbeyi' ake'.
Ni to nono llra' be'nn llon da wen.
13 Ka to ba ke be'nn wat, da la' zban da bi
neyj kwasro, ka nak yellj yen ake'n,
xti'll ake'n llxoayayen be'nne,
na' di'llen' lloe' ake'n naken ka yerb ke bel
znia.
14 Zre di'll yel ya' lla'a lloa' ake'n.
15 Bi gaze llde'e akre', na' le llyob aktere'
llot ake' no be'nne.
16 Gateze zjake' nsa'a ake' yel ya'ch yel zi'
kan' llon ake' na'.
17 Bi lloe' ake' latj ke lwellj ake' so ake'
nbaraz.
18 Na' bibi yel lleb ke Diosen' nombia' ake'.
19 Nnézkzello yeolol lli'o nombia'llo
leyen', ke lli'o ya'nnen' nen ka' nench bibi
de nnello, na' renkze yeolol be'nn lla'a
doxhen yellrio, nak ake' be'nn wen da
xhinnj rao Dios, na' dekz de ga't yel llza'kzi'
ke ake'. 20 Le ke nak Diosen' bi yeke'e xto'l
be'nn ka' ka'le, la'kze nne be'nnen' bene'
kan' ne ley na', le ke nake leyen' naken
to da llyixjwe'n lli'o nakllo be'nn wen da
xhinnj.

Yel wasran' za'n ni ke dan' wxenra'll-llo Xanllon'

21 Na' nna' ba broe' Diosen' kan' llaya'l
gonllo, nench yeke'e do'l kello, na' billbi ll-
zoa leyen' bi da ka' llaya'l gonllo. Kwinkze
ley na' llzejnie'n lli'o wllin lla gon Diosen'
ka', leska' ne dan' bzoj be'nn ka' be'e
xti'lle'n kana'. 22 Ne Diosen' llaya'l wx-
enra'll-llo Jesucriston' nench yega'a bi do'l
xhoa ko'll-llo. Naksen ke yeolol be'nne, le
tozen' naksllo rawe'n. 23 Le yeololtellon'
ba benllo da xhinnje, na' ba nbi'yllo rao
yel wasrá ke Diosen'. 24 Na' nllie' Diosen'
lli'o, na' kere bi chixhjlloe'n yeke'e do'l
kellon', le Xanllo Jesucriston' ba bnitrawe'
bi da xhinnj ka' benllo. 25 Dios na' bse'le'
Jesucriston' bzane' kwine' brarj xchene',
ni ke lli'o be'nnach. Na' noteze be'nne
gonlira'll ake' Le'e, wnitrawe' da xhinnj ke
ake'n. Diosen' bse'le' Le'e nench zeje lixhej
dan' bdape' yel llxhenra'll, bazi'xhene' ke
da xhinnj benllo kana'. 26 Leska' bse'le'
Le'e nench broe're' zeje lixhej dan' llake'e
do'l ke yeolol lli'o ba llonlira'll-llo Jesúsen'.
27 Bi llaya'l wayoe'rao kwinllo nnello
nakllo be'nn wen. ¡Yelloj dan' ka'le! ¿Bix-
chen? Le kere nello nakllo be'nn wen na', ni
ke dan' benllo ka ne ley na', zan ni ke dan'
bxenra'll-llo Jesucristo na'n. 28 Na' llayon-
llo xhbab, Diosen' llake'e do'l ke be'nnach
dan' llxenra'lle' na', na' kere dan' llone'
kan' ne ley na'.
29 ¿Llákere cha' nak Diosen' toze Dios ke
be'nn Israel ka'zen'? ¿Kere nakse Dios ke
be'nn bi nak be'nn Israel? Da li nakse'
Dios ke be'nn ka' bi nak be'nn Israel. 30 Le
toze Diosen' zo, na' Le'en llake'e do'l ke
yeolol-llo, kon cha' llonlira'll-llo Jesucristo
na', le toze ka'n llónkzere' lli'o, zo sen dan'
nzi'i circuncisión, na' ren be'nn bi zo sen.
31 ¿Llákere cha' llonllo leyen' ka to da bibi
za'ken dan' llonlira'll-llo Jesucriston'? Ka'a
bi llonllon ka', zan llroe'llo naken da za'ke.

4

Kan' bxenra'll da Abraham na'

1 Xozxta'ollo da Abraham na', ¿bixhan'
bado'le'? 2 Chenak Abraham na' bne
Diosen' ke'e, nake' be'nn wen ni ke dan'
bene' na', za'ken wayoe'rao kwine', zan
bibi de da gak wayoe'rao kwine' rao
Diosen'. 3 Le kin' ne xti'll Diosen' dan'
nyojen: “Abraham na' benlira'lle' Dios,
na'llen' bne Diosen' ke'e, nake' be'nn wen
rawe'.” 4 Kat to be'nne llone' llin, llone'
gan raxhje', na' xan llin na' bi llone' le'e
okré kat lloe' raxhje' na', le da llaya'lkze
si'i be'nn wen llin ke'e na'. 5 Na' to okrén'
llon Diosen' ne'e, cha' lli'o llonlira'll-lloe',
nakllo be'nn wen la'kze bibi benllo da
gak wayoe'rao kwinllo. Le Dios na'n
llnitrawe' da xhinnj kellon' cha' nxenra'll-
lloe'. 6 Leska' bne Daviden', nbaraz naken
ke be'nn ka' llnitrao Diosen' da xhinnj ke
ake'n, na' bibi llwie' cha' bi da ba ben
be'nne. 7 Daviden' bne'e:
Nbaraz ke be'nn ka' ba bazi'xhen Diosen'
ke ake', bi da xhinnj ba ben ake'.
Nbaraz zo ake' cha' ba bnitrawe' do'l ke
ake'.
8 Nbaraz ke be'nn ka', bibi do'l llxoa
Diosen' ko'll ake'.
9 ¿Llákere cha' be'nn ka' zo sen da nzi'i cir-
cuncisión na'zen', gak so ake' nbaraz kan'

bne'e na'? Kere leakze'n, renkze be'nn ka' bi zo sen na', gak so ake' nbaraz, le ba bnello Dios na', bazenia'ne'e da Abraham na', ni ke dan' bxenra'lle' Le'e na'. 10 Bne'e ke da Abraham na', nake' be'nn wen, kan' bi nna soe' sen dan' nzi'i circuncisión na'; kere bayollre bzoe' sen na' bne'e ka'. 11 Na' bde bxenra'lle' Dios na' bzoe' sen na', na' zeje di'll bnitrao Diosen' da xhinnj ke'en, dan' ba nxenra'lle' Dios na'. Na'llen' gok Abraham na', xozxta'o yeolol be'nne llonlira'll Dios nench nnitrao da xhinnj ke ake'n, la'kze bi nna so ake' sen na'. 12 Leska' nake' xozxta'o be'nn ka' zo sen dan' nzi'i circuncisión, kere dan' zo ake' sen na', zan ni ke dan' llonlira'll ake' Diosen', kan' benlira'll da Abraham na' Le'e, kan' bi nna soe' sen dan' nzi'i circuncisión na'.

Diosen' bene' wen ke da Abraham na' dan' bxenra'lle' Le'e

13 Diosen' golle' da Abraham na', gak wen ke ake' ren be'nn za garje' rao dialla ke'e, gak ke ake' doxhen yellrion'. Ka'n bcheb Diosen' gone' ke da Abraham na', le bxenra'lle' Le'e. Na'llen' bne Diosen' nake' be'nn wen, kere dan' bene' kan' ne ley na'n. 14 Cha' Dios na' nne'e kon be'nne gon doxhen kan' ne ley na', gakte ke ake' yellrio ni, bibi zejen gonlira'll-llo Diosen' chenake, na' bibi zejen dan' bne'e gone' wen ke be'nne za garje' rao dialla ke da Abraham na'. 15 Leyen' nsa'n yel llza'kzi' ke be'nnach, le bi llon ake' kan' nen na'. Cha' bibi leyen' de, dan' ne bin' llaya'l gon lli'o be'nnach, bibi do'l kello ga'te. 16 Kan' naken, noteze be'nne llonlira'lle Diosen', none' leake' ka xhi'nn dialla ke da Abraham na', na' Diosen' gone' nench leake' gak wen ke ake' kan' bchebe' ke da Abraham na'. Na' kere be'nn nombia' ley na'ze, gon Diosen' wen ke ake'. Da likzen' gon Diosen' wen ke noteze be'nne gonlira'll Le'e, kan' benlira'll da Abraham na' Le'e. Ka'n gone' nench wroe'n to okrén' llone' ke be'nne llonlira'll Le'e. 17 Na' llak kan' golle' da Abraham na', bne'e: “Ba nzoa' rwe' gako' xozxta'o be'nn lla'a yell zan.” Diosen' be'nnen' benlira'll da Abraham na', nape' yel wak nench yesbane' be'nn wat, na' llak llone' da bi nna gak.

18 Abraham na' bi bnnezre' akre gak kan' bne Diosen' gak, kon bzoe' byejle' ke Diosen', na' bzoe' rez gon Diosen' nni't be'nn zan xhi'nn dialla ke'e. Kon kan' goll Diosen' le'e: “Cha'chga xhi'nn dialla'o.” 19 Bzokze' byejle' kan' goll Diosen' le'e na', la'kze ba nake' be'nn gor kwis kere wakll so xhi'nne', le ye ra'tze gone' to gayoa (100) iz, na' no'r ke'e, Sara na', nake' be'nn will. 20 Bzoteze bzoe' bxenra'lle' Dios, na' bi gokganre' kan' goll Diosen' le'e na', bzechichkze' bxenra'lle' Dios be'rawe' Le'e. 21 Abraham na' byejle'ya'nne' kwis nap Diosen' yel wak nench gone' kan' golle' le'e na'. 22 Ke len na' bne Diosen' ke'e, nake' be'nn wen dan' benlira'lle' Le'e na'.

23 Na' dan' nyojen nen, Diosen' bne'e nake' be'nn wen dan' benlira'lle' Le'e na', kere ke Abraham na'zen' nyojen ka'. 24 Leze ka'kzen' nyojen ke yeolol-llo, le leska' nen ke lli'o nakllo be'nn wen rawe'n dan' nxenra'll-llo Dios, be'nnen' basbán Xanllo Jesúsen' radj be'nn wat. 25 Le'e bzane' kwine' bet ake' Le'e nench wnitrao Diosen' do'l kello, na' babane' radj be'nn wat nench gakllo be'nn wen rao Diosen'.

5

Nbaraz zollo rao Diosen' nxenra'll-llo Criston'

1 Ka nak lli'o, dan' ba nxenra'll-llo Jesucriston', ba bne Diosen' nakllo be'nn wen, ke len na' ba zollo nbaraz rawe'n. 2 Dan' nxenra'll-llo Jesucristo na', zokze Diosen' nllie're' lli'o, na' llawello ba nnézello lljazollo nbaraz kan' zo Le'e na', kat yellinllo gan' llie' na'. 3 Na' kere ke lezen na', leska' llawello kat za'kzi'llo, le nnézello cha' za'kzi'llo, llonen nench zello war, na' da ni llonen nench llakxhenra'll-llo. 4 Na' cha' llonxhenra'll-llo kat bi da ll-llayraollo, nakbie'kze zello nxenra'll-llo Diosen'. Na' cha' zello llonlira'll-lloe' na', gonllo rez yellinllo gan' llie' na'. 5 Na' dan' llonllo rez yellinllo gan' llia Diosen', bi nnello naken da wenra'lle. Le ba baslla'a Diosen' lo ra'llda'ollon' kon ren yel nllie' ke'en, dan' ba bene' zorén Spíritu ke'en lli'o.

6 Lli'o nakllo be'nn wen da xhinnj, na' bibi llak gonllo nench yesrá kwinllo rao Diosen', zan ka bllin lla bse'l Diosen' Criston', na' be'e latj gote' ni ke lli'o nap

do'le. 7 Gaga zo be'nne we'e latj got
ake' le'e roraz be'nn yobre, la'kze cha'
naken roraz be'nn llon da lixheje, o cha'
wllojriz be'nn yeyaxhjre' we'e yel nban
ke'en got ake' le'e roraz be'nn yobre nak
be'nn wen. 8 Diosen' broe're' nllie're' lli'o,
na'llen' bse'le' Criston' gote' ni ke lli'o,
la'kze zollo llonllo da xhinnj. 9 Na' dan'
brarj xchen Criston' ni ke lli'o, Diosen' ne'e
nakllo be'nn wen dan' nxenra'll-lloe' na'.
Ke len na' gon Criston' bi sa'kzi'llo kat llin
lla wchoybia' Diosen' ke yeololte be'nne.
10 Na' lli'o la'kze benllo ka to be'nn llwie
Dios na', ba bazoe' lli'o nbaraz, ni ke dan'
bzane Xhi'nne' Criston' gote' ni ke lli'o. Na'
nna' ba bazorenlloe' wen na', na' llakbe'llo
zokze Criston' wasre'e lli'o. 11 Na' kere
da nizen', lekze ka' llawello nombia'llo
Diosen' ni ke Jesucriston', le ke nak Cristo
na', bene' bazorenllo Diosen' wen na'.

Adán ren Criston'

12 Ni ke dan' bi bzenay be'nn nellen' golle
Adán na', bxhe da xhinnjen' yellrio ni, na'
len nsa'n yel got. Kan' gok, bzorao llat
yeolol be'nnach, le yeolole'n llon ake' da
xhinnj. 13 Be'nnachen' bzorao ake' llon
ake' da xhinnj kan' bzo da Adán na'te,
la'kze bi nna ga't ley dan' bzoj da Moisésen'.
Na' gan' bibi leyen' de, nono llon xhbab,
cha' llon ake' da xhinnj. 14 Kan' bzoraon
ke da Adán na'te ren be'nn ka' blla'rene',
bllinte kan' bzo da Moisés na', yeololte'
wasa'te' la'kze leake' bi ben ake' da xhinnj
ka da xhinnjen' ben da Adán na'. Adán na'
wsa'krébelloe' ka be'nnen' ye to za yed.

15 Da xhinnjen' ben da Adán na', bi
yedilen ke da wen ke Diosen'. Na' ni
ke da xhinnjen' ben toze Adán na', be'nn
zan got. Zan da xhenll nak yel okré ke
Diosen', na' be'nn zanll yerá ni ke dan' ben
toze be'nn bllie' lli'o, Le'en Jesucriston'.
16 Na' da xhinnj ke to be'nnach bi gak
wsa'krébellon ka da wen ke Diosen', le ke
nake xto'l to be'nnachen', bga'nnen za'kzi'
yeolol be'nnach, zan ke nake da nbaraz
ke Diosen', yeolol lli'o be'nnach bayone'
lli'o be'nn wen, la'kze da zan da xhinnj ba
benllo. 17 Na' chet ka' yel goten' bnebia'n
ni ke da xhinnjen' ben toze be'nnach,
ka'n llaya'l chejnie'llo katken' ben Diosen'
bllie're' lli'o, bibi bxha'kellon' bayone' lli'o
be'nn wen ren Le'e, na' ka' nnebia'renlloe'
rao yel nban koben', dan' benne' kello, ka
nak bse'le' Xhi'nne' Jesucriston' ni ke lli'o.
18 Kan' nak dan' ben toze Adán na' da
xhinnjen', na' wchoybia' Diosen' sa'kzi'
yeolol be'nnachen'. Na' ni ke da wen
dan' badyén toze Jesucriston', ke len na'
llnitrawe' da xhinnj ke noteze ba llon-
lira'll Le'e, nench ga't yel nban zejlikane
ke ake'. 19 Le da xhinnjen' ben Adán na',
kan' bdichje' xti'll Diosen', kana'n bxhe da
xhinnjen' dan' llon yeolol lli'o be'nnach.
Na' dan' bzoa Jesucriston' xti'll Diosen',
len na' bene'n nench bnitrao da xhinnj ke
be'nnach.
20 Kan' be'e Diosen' ley ke'en dan' bzoj
da Moisésen' kana', blli'oll da xhinnj da ben
be'nnach, le bi ben ake' kan' nen na'. Na'
la'kze blli'o da xhinnjen', ka'kze blli'oll yel
nllie' ke Diosen'. 21 Na' ka'kzen' bnebia'
da xhinnjen' dan' nsa'a yel goten', leska'
ka'kzen' de yel nllie' ke Diosen' llnebia'n
nench na' yesrán lli'o rao biteze do'l kello
de, na' gonne' yel nban zejlikane kello,
dan' ba nxenra'll-llo Xanllo Jesucristo na'.

6

Bill we'llo latj nnebia' da xhinnjen' lli'o

1 ¿Bixha llaya'l gonllo nna', le ba nnézello
nllie' Diosen' lli'o? ¿Wnaoll-llo gonllo da
xhinnjen', na' yezi'xhenlle' kello? 2 Kere
ka'n gonllo. Kan' bzorao llonlira'll-llo
Cristo na', bill bnebia' da xhinnjen' lli'o.
¿Bixchen le da leze lle'nello sollo gonllo da
xhinnjen'? 3 ¿Bi nnézere kan' zejen dan'
blloallo nis? Zeje di'll nakllo txhen Xan-
llo Jesucristo be'nnen' got ni kello. 4 Na'
dan' blloallo nis na', nnello bga'chllo kan'
bkwa'ch ake' Cristo na'. Na' kon kan'
basbán Xallo Diosen' Le'e radj be'nn wat
ka' kone yel wak xhen ke'e na', ka'n bene'
ke lli'o, bache'e yichjra'llda'ollon' nench so
kwezllo gonllo da wen.
5 Le kan' gokllo txhen ren Criston' kan'
gote'n, ka'kzen' gaklloe' txhen ka naken
babane'n. 6 Ba nnézello kan' gokllo tx-
hen ren Criston' kan' bde'e le' yay cruzen',
leska' yichjra'llda'o lli'o bda'renen Le'e le'
yay cruzen' nench bill gonllo da xhinnj,
na' bill nnebia' da xhinnjen' lli'o. 7 Le
ke llak ke to be'nn wat, bill nnebia'll da

xhinnjen' le'e. 8 Le cha' nakllo txhen ren
Criston' ka naken gote'n, nnézello leska'
sorenlloe' txhen ke chnare. 9 Le nnézkzello
Criston' babane' radj be'nn wat ka', na' bill
gate' da yobre, bill gak nnebia' yel goten'
Le'e. 10 Na' kan' got Criston', tozen' gote',
ni ke xto'l yeolol be'nne. Na' nna' nbane'
nakrene' Diosen' txhen. 11 Na' ka' re', legón
kwinre ka to be'nn wat rao da xhinnjen',
nench na' bill sore gonren, na' banchga re'
gonre kan' lle'ne Diosen', na' gakre toze
ren Xanllo Jesucriston'.
12 Ke len na' bi we'llo latj nnebia' da xhin-
njen' xpe'rllon', le naken da kweyi', na'
gonchekllo da xhinnjen' zera'llen na'. 13 Bi
llaya'l gon nia'na'llon' rao na'a daxi'on
nench gonrenen leaken llin gak da xhinnj.
Llaya'l gonllo kwinllo rao na'a Diosen', na'
gonllo da wen na' lle'ne Diosen', gonllo ka
to be'nn nban radj be'nn wat ake. 14 Batna'
ka nna zerenllo ley dan' bzoj da Moisésen',
bnebia' da xhinnjen' yichjra'llda'ollon'.
Zan nna' bill gak nnebia' da xhinnjen' lli'o
le ba zerenllo yel okré ke Diosen'.

Be'nnen' llon da xhinnjen' nake' ka be'nn zo xan

15 ¿Akxhan' gonllo nna' cha'? Ke nak bill
llnebia' leyen' lli'o, na' ba zerenllo yel okré
ke Dios, ¿wakse gonll-llo da xhinnjen' chet
ka'? ¡Ka'a bill gak! 16 Nnézello cha' ba
llzenayllo ke to be'nne llonllo biteze da
ne'e, lloe'llo latj llnebie' lli'o. Kan' naksen
ke lli'o cha' lloe'llo latj nnebia' da xhinnjen'
lli'on, na' nnézello da xhinnjen' nsa'n yel
got; zan cha' zollo llzenayllo ke Diosen',
na'llen' zejkzllo llonllo da wen kan' lle'nre'
na'. 17 Na' nna' llioxken Dios, la'kze batna'
bzenayre ke da xhinnjen', na' nna' ba
bayakre rallna'a Dios, ba llzenayre do yichj
do ra'llre xti'lle'n. 18 Dios na' ba babeje' re'
rao da xhinnjen', na' ba nakre be'nn ke'e
nench sore gonre da wen. 19 Ba bzejnie'ra'
re', bia'a di'll ke bi da llak ke lli'o be'nnach
nench na' chejnie're. Na'llen' llepa' re',
kan' bzore bentezre da nak zdo' ren xpe'r-
re, na' benre da xhinnj kwis, ka'n llaya'l
gon kwinre nna' rao na'a Dios, na' gonre da
wen nench na' chazra'll Diosen' kan' llonre
na'.
20 Kan' nna llnebia' da xhinnjen' re', bi
benre da zej lixheje. 21 ¿Bixha banez bre're
ka nak yeolol da ka' benre kana'? Na'
nna' lliye're lljadinra'llren', na' llakzbánere
kan' benre, le nnézere rao yel goten' lljwa'n
re'. 22 Lli'o ba babej Diosen' xhnia' da
xhinnjen', na' yo'llo rao ne'e na'. Len
na' zejll llonllo da wen kan' lle'ne Diosen',
na' gonne' lli'o yel nban zejlikane. 23 Le
yel goten' gonllo gan cha' llonllo da xhin-
njen', zan cha' lli'o nakllo txhen Xanllo
Jesucriston', Diosen' da gonnze' yel nban
zejlikane kello.

7

Ka to be'nn ba got nakllo rao ley ke da Moisésen'

1 Be'nn bi'che, da ni nia' re', le nom-
bia'kzre ley dan' bzoj da Moisésen'.
Na' nnézere kat de to da llia bia'a gon
be'nnache, llaya'lkze' gone'n chak nbane'.
2 Ka ke to no'r nchayna'a, kat nna nban
xhyiwe', llaya'l sorene' le'e, kon kan' ne ley
na' gone'. Na' cha' ba got xhyiwe'n, kana'
ba bare'e rao ley dan' nllia bia'a sorene'
be'nn ke'en. 3 Cha' no'r na' sorene' be'nn
byio yobre, na' nna nban xhyiwe'n, naken
xhia ke'e ka ne ley na', na' nake' ka xtoe'.
Zan cha' ba got be'nn ke'e na', billbi de gon
leyen', na' wak yechayne'e ren ye to be'nn
yobre, bi naken xhia ke'e.
4 Be'nn bi'che, ka'n naken ke lli'o llon-
lira'll-llo Criston' ba bara'llo leyen', dan'
be'e Criston' yel nban ke'en bet ake' Le'e le'
yay cruzen'. Ke len na' ba nakllo Criston'
txhen, be'nnen' babán radj be'nn wat ka',
na' sollo gonllo kan' lle'ne Dios na'. 5 Kana'
nna zollo llonllo da xhinnj kon ka nen lo
ra'llda'ollo. Na' kan' bnnézello kan' ne ley
na', benll-llo da xhinnjen' ye ra'te, na' len
benen nench sa'kzi'llo ke chnare chenake.
6 Na' nna' ba nakllo ka be'nn ba got bill
llnebia' leyen' lli'o, na' ba llonllo kan' lle'ne
Diosen'; na' llonllon, kere dan' llebllo dan'
ne ley na', zan llonllon dan' ba bakob
Spíritu ke'en lo yichjra'llda'ollon'.

Da xhinnjen' yo' lo yichjra'llda'ollo

7 ¿Akxha nnello cha'? ¿Leyen' nsa'n da
xhinnj? Ka'a bi naken ka'. Le ley na'n bze-
jnie' nada' bi dan' bi llaya'l gona', na'llen'
bayakbe'ra' llona' da xhinnj. Na'll bn-
nezra' bi naken wen na', sera'lla' bi da
de ke be'nne, le ley na' nen: “Bi sera'llre

biteze da de ke be'nne.” 8 Na' ka bnnezra' kan' ne leyen', da xhinnjen' byo'llen lo yichjra'llda'wa'n, bzera'lla' gonlla' ye ra'ten'. Da li kat bi nnézello kan' ne ley na', bi llakbe'llo cha' llonllo da xhinnj. 9 Batna' bzoa' nbaraz bi bembia' leyen'. Bixha ka bnnezra' ka nen na', babán da xhinnjen' ye ra't dan' yo' lo yichjra'llda'wa'n, na' yezikre bena' da xhinnjen' dan' blleyi' nada'. 10 Na' bnnezra' ley dan' llaya'l gonn nada' yel nban na', bayollrenza'n rao yel gotre. 11 Le ke nak da xhinnjen' bxha'ken byazen le' ley na', na' bxoayayen nada', na' kone ley na'kze, bchoybia'n yellayrawa' ke chnare. 12 Ley dan' bzoj da Moisésen' naksen ke Dios, na' toto dan' nllian bia'a gonllo na', naksen da wen zejen lixheje. 13 ¿Akxha cha'? ¿Ley dan' nak da wen na'n lljwa'n nada' rao dan' sa'kzia'? ¡Ka'a, bi llonen ka'! Da xhinnjen' yo' lo yichjra'llda'ollo na'n, bi bennen latj gonllo kan' llaya'l gonllo, na' ke len na' blloy kellon' sa'kzi'llo ke bi da ka' ba benllon'. Na' kan' llon leyen' llroe'n lli'o llwie Diosen' da xhinnj ka' llonllo na'.

14 Nnézkzello leyen' naken ke Spíritu ke Dios, na' naken da wen, bixha nada' yo' da xhinnjen' lo ra'llda'wa', na' nonen nada' ka to be'nn ba nda'o rao da xhinnjen', nench na' zoteze zoa' llona'n. 15 Bi llejnie'ya'nnra' bin' llakra', bi za'kra' gona' da wen dan' lle'nra' gona'n, na' da xhinnjen' bi lle'nra' gona' na', leren llona'. 16 Katen' llona' da xhinnj dan' bi lle'nra' gona'n, llakra' kwis, na'll llayakbe'ra' nakse leyen' da wen. 17 Le kere nada'n llona' ka', da xhinnjen' yo' yichjra'llda'wa' na'n, ll-lli'yen nada' llona' da xhinnjen'. 18 Nnézkzera' bi yo' da wen lo yichjra'llda'wa'. Le lle'nra' gona' da wen na', na' bi za'kra'. 19 Bi llona' da wen dan' lle'nra' gona' na', llonlla' da xhinnj dan' bi lle'nra' gona'. 20 Na' dan' llona' dan' bi lle'nra' gona'n, kere nada'n llona' ka', da xhinnjen' yo' yichjra'llda'wa' na'n, ll-lli'yen nada' nench llona' ka'.

21 Kan' llak kia'n: katen' lle'nra' gona' da wen na', le llroe'raote da xhinnjen' yo' lo ra'llda'wa'n. 22 Llawé lo ra'llda'wa' gona' kan' ne ley ke Diosen'. 23 Na' llakbe'ra' yo' ye to da yo' lo ra'llda'wa' ll-llonen gona' da wen na', na' leren llnebia' nada' llona' da xhinnj.

24 ¡Nya'chrazen' llak kia'! ¿No gakrén nada' nench bill nnebia' da xhinnjen' kwerp kia'n, na' kweyi'n? 25 ¡Llioxken Dios! Toze Le'e wak gone' wara'a rao da xhinnjen', ni ke dan' ben Xhi'nne' Jesucriston'. Na' kone ka' llejnie'ra' llaya'l wzenaya' ley ke Diosen', zan ka nak kwerp kia'n nna naksen ka to wen llin ke da xhinnj na'.

8

Spíritu ke Dios na'n llonn lli'o yel nban zejlikane

1 Na' nna' ba nakllo Xanllo Jesucriston' txhen, billbi yel llza'kzi' ga't kello nna', le ba llonllo txhen Spíritu ke Dios na', nench gonllo da wen, bill gonllo kan' ne da xhinnjen' dan' yo' lo ra'llda'ollo na'. 2 Dan' nakllo Criston' txhen na', Spíritu ke'en llonnen lli'o yel nban, na' ba babejen lli'o xhnia' da xhinnj dan' nsa'a yel got. 3 Leyen' bzoj da Moisésen' bi bzoen yebejen lli'o rao da xhinnjen', le yo' da xhinnjen' lo ra'llda'ollon', na'llen' bibi bxha'ke leyen' gonen. Na'llen' bse'l Diosen' Xhi'nne' Jesucriston' gorje' yellrio ni, gokse' ka be'nnach. Na' Le'en bzane' kwine' ni ke lli'o, nench bill nnebia' da xhinnjen' lli'o dan' yo' lo ra'llda'ollo. 4 Ka'n ben Diosen' bse'le' Le'e, nench gakllo gonllo ka nak da wen ka' nllia leyen' bia'a gonllo. Le bill llzenayllo ke da xhinnjen' yo' yichjra'llda'ollo na', zan ba zollo llonllo kon kan' nne Spíritu ke Dios na'.

5 Le ka nak zo be'nn llon ake' da xhinnj yo' lo yichjra'llda'o ake' na', yo'teze yo' yichj ake' akre ka gon ake' da xhinnjen' llo'ra'll xpe'r ake' na'. Zan be'nnen' ba zerén Spíritu ke Diosen', yo' yichje' gone' kan' ne Spíritu ke Dios na'. 6 Le cha' yo' yichjllo da xhinnjen' lle'ne xpe'rllon', nsa'n yel got kello. Na' cha' yo' yichjllo dan' llo'ra'll Spíritu ke Diosen', wa't yel nban kello ke chnare, na' sollo nbaraz. 7 Le kate yo' yichjllo da xhinnjen' lle'ne xpe'rllon', Dios na'kzen' llwiello, na' ley ke'e na', bi llzenayllo, ni ke llakse wzenayllo ke. 8 Na' be'nn ka' cha' zo ake' llon ake' da xhinnj kon kan' nen lo ra'llda'o ake' na', bi yeyazra'll Diosen' kan' llon ake' na'.

9 Zan ka nak lli'o zo Spíritu ke Diosen' lo ra'llda'ollo, bill llonllo da xhinnj dan' yo' lo ra'llda'ollon', na' zorenkze Spíritu ke Diosen' lli'o. Na' be'nn bi zo Spíritu ke Criston' lo ra'llda'we', kere da lin' nxenra'lle' Criston'. 10 Na' cha' ba zo Criston' yichjra'llda'ollo, Diosen' ze ne'e ba nakllo be'nn wen, le Le'en lljazorenllo ke chnare, la'kze gat kwerp kellon' ni ke da xhinnjen' de yellrio ni. 11 Na' cha' lo yichjra'llda'ollon' zo Spíritu ke Diosen' be'nnen' basbán Xanllo Jesucriston' radj be'nn wat ka', leska' yesbane' kwerp kello dan' got na', ni ke Spíritu ke'e na', dan' zo lo ra'llda'ollon'.

12 Kan' naken, bi'ch ak, llonen bien wzenayllo ke Spíritu ke Diosen'. Bi llaya'l wzenayllo ke da xhinnjen' de yellrio. 13 Cha' sollo gonllo kon ka nen kello, na' gonllo da xhinnj na', len na' gonen nench sa'kzi'llo. Zan cha' gonllo kan' ne Spíritu ke Diosen', na' bi gonllo dan' zera'll xpe'rllo na', na'llen' de yel nban kello ke chnare.

14 Le yeololte no be'nn nnawe' llone' dan' llzejnie' Spíritu ke Diosen', nak akse' xhi'nn Dios. 15 Dios na' benne' lli'o Spíritu ke'en kan' gokre' lli'o ka xhi'nne'. Ke len na' bill llebllo Diosen' ka llebllo to be'nn znia kat llonllo xchine'. Ba llalwill-lloe' llelloe': "Xa". 16 Na' Spíritu ke'e na'kze llalwillen lo ra'llda'ollo nench gakbe'llo nakllo xhi'nn Dios. 17 Cha' nakllo xhi'nn Dios, kello nakse yeolol da ka' ba bchebe' gonne' lli'o, leska' txhen nakllo Criston' katen' we'e Diosen' Le'e dan' bchebe'n. Cha' wsanra'll kwinllo wsa'kzi' be'nn lli'o, ni ke Le'e, kan' bsa'kzi' ake' Le'e na', na' Diosen' gonne' lli'o yel bara'nn xhen, kan' be'e ke Criston'.

18 Yellrio ni llde ya'ch llde zi'llo. Zan bi gak wsa'krebllon katek yel nbarazen' gonn Diosen' lli'o katen' lljazorenlloe' na'. 19 Leska' yellrion', na' yeololte da ben Dios, llbexh aken katen' llin lla wroe' Diosen' yel banez xhen ke xhi'nne' ka'. 20 Le doxhen yellrion', na' da ka' lla'a rawen bxhinnjen; kere to wrazze yellrio na'n ben ka', Dios na'kzen' bchoybie' ke, gak ke kan' llak ke nna'. Na' ni'tllo bezllo wayone'n to da wenll. 21 Kana' bill kweyi' dan' de rao yellrion', ke len na' bexhen batxhan' llin lla yeyak lli'o nak xhi'nne' be'nn kobe be'nn za'ke. 22 Le nnézkzello bllinte nna' lla, ll-llayrao da ka' ben Diosen' ka ke to no'r be'nn llzo bda'o ke'e. 23 Na' kere leakzen na' ll-llayrao, renkze lli'on ll-llayraorenllo bell-llo. Lli'o ba benn Diosen' Spíritu ke'en nench na' nnézello wllin lla gak wen kello. Na' bell lo ra'llda'ollo, bexhllo baten' gon Diosen' sollo nbaraz nench wroe'n ba nzoe' lli'o ka xhi'nne'. 24 Kan' basrá Diosen' lli'o, bzorao bezllo gak wen kello, len na' nna bezllo. Nono llra' be'nn nna beze gak da nnezre' ba gok. 25 Zan cha' bexhllo gak dan' bi nna re'llo na', llaya'l kwexhllo gaken, bi yénello.

26 Na' Spíritu ke Diosen' llakrenen lli'o, le bi nnézello akren' llaya'l gonllo yelwill-llo Diosen'. Spíritu ke Dios na'n llakbe'ren kat bi llallélello di'll we'renllo Diosen', na' len nnen rorazllo di'll da bi llejnie'llo. 27 Dios be'nnen' llwia llyi yichjra'llda'ollon', llejnie're' bin' lle'ne Spíritu ke'en katen' llnnen rorazllo, le ba breje' lli'o nakllo be'nn ke'e. Na' kon da lle'ne Le'e llnnab Spíritun' rawe'.

Diosen' zerene' lli'o na'llen' nono soe lli'o

28 Na' nnézello kat biteze da llak ke be'nn ka' nxenra'll Diosen', naksen da gakrén leake', le Le'en ba breje' leake' kon kan' bne'e na'. 29 Ka za garjtello, bnneze Diosen' gonlira'll-lloe', na' bne'e gakllo be'nn wen kan' nak Xhi'nne' na', na' bne'e gak Xhi'nne'n be'nn brao rao yeolol-llo, na' lli'o gakllo ka bi'ch lwellje'. 30 Kan' naken, kana'te bne Diosen' gakllo be'nn wen kan' nak Jesucristo na', na' breje' lli'o nakllo be'nn ke'e. Leska' bayone' lli'o be'nn wen ke'e, na' bene' nench gak nbaraz kello yebán'.

31 ¿Akxha ka nnerizllo ke da ni? Na' cha' Le'e zerene' lli'o, ni to notno soe lli'o. 32 Diosen' bi bllone' sa'kzi' Xhi'nne' Jesucriston', bzanre' Le'e ni ke lli'o. Len na' ba nnézello gonne' lli'o yeolol biteze da yálljello. 33 ¿Noxha terize nne bi da xhinnj ka' ba ben lli'o ba brej Diosen'? Le Dios na' ba bake'e da xhinnj kellon'. 34 ¿Noxha serize wlliayi'll lli'o? Cristo na' bzane' kwine' bet ake' Le'e nench bake'e do'l kellon', na' babane' radj be'nn wa't ka', na' jallie' cha'we kwit Diosen', llnne'e rorazllo. 35 ¿Noxha gak yela'a lli'o rao xhnnez Criston' bill llie're' lli'o? ¿Yel ya' yel zi' gak kello na'n wllon?

¿Yel zoya'chen' gak kello na'n wllon? ¿Yel da wray ake' lli'o na'n wllon? ¿Yel llbil lldon na'n wllon? ¿Yel bi de xhara'n na'n wllon? ¿Yel nxholl bi da gak kello na'n wllon? ¿Cha' no lle'ne dan' got ake' lli'on wllon? 36 Ni llak kan' nyoj xti'll Diosen' nen:

Xanto', dan' llonlira'llto' rwe'n, zjalla'a
be'nn lle'n akre' got ake' neto' do lla
do yere.

Llwia ake' neto' ka to xhi'r ba got ake'.

37 La'kze yeolol da ki za'k ko'll-llo, dekz de gonllo gan, le nnézello zo Criston' nllie're' lli'o. 38 Nnezra' kwasro billbi de da yela'a lli'o rao yel nllie' ke Diosen', ni yel got, ni yel nban, ni no angl, ni daxi'o, ni no wnebia', ni da llak kello nna', ni bi da za za'a. 39 Ni da zjallia le' yebá, ni da de gabil, na' billre da ben Dios bi gak yeka'n lli'o rao yel nllie' ke Diosen'. Le Le'en ba broe're' kan' nllie're' lli'o, na'llen' bse'le' Xanllo Jesucriston'.

9

Diosen' gokre' be'nn Israel ka' ka xhi'nne'

1 Nada' naka' Criston' txhen lloa'a di'll li, bi ziya'. Spíritu ke Diosen' llakrenen nada' nench nnezra' di'll lin' lloa'a. 2 Llakya'chra', na' bibi wen zo lo ra'llda'wa', ni ke be'nn ka' bi llonlira'll Criston'. 3 To lle'nra' gak kwas Diosen' nada' ka'le, na' wabi'ya' kwit Criston' chenak, nench gone' wen ke be'nn bi'cha' ka', be'nn ka' nak be'nn wrall kia'. 4 Nak ake' be'nn Israel, na'llen' Diosen' gokre' leake' ka xhi'nne', be'e leake' yel bara'nne, na' bne'e gakrene' leake', be'e leake' ley dan' bzoj da Moisésen', na' broe're' leake' akren' gon ake' we'rao ake' Le'e, na' bchebe' gone' da wen ke ake'. 5 Be'nn gor brao ka' bde kana', gok ake' xozxta'o be'nn Israel ka'. Na' rao dialla ke ake' na'n, bra' Cristo be'nnen' bse'l Diosen'. Le Lekze'n nak Dios ke yeololte da de, na' llaya'l we'raolloe' ke chnare. Ka'n gakchga.

6 Bi llaya'l gonllo xhbab bi ben Diosen' kan' bchebe' gone' ren be'nn Israel ka'. Le kere yeolol be'nn ka' gorj rao dialla ke Israel na'n nak dogarj be'nn Israel. 7 Leska' kere yeolol be'nn ka' gorje rao dialla ke da Abraham na'n nake dogarje xhi'nn dialla ke'e, le kin' goll Diosen' Abraham na' kana': "Xhi'nn dialla ke Isaac na', gak dialla ko'on." 8 Na' dan' bne'e ka'n zeje di'll Dios na'n llbeje' be'nn nak xhi'nne' kere dan' gorj ake' rao dialla ke be'nn Israel ka'n, kon be'nn llejle'n, gon Diosen' ke ake' kan' ne'e na', na' gak ake' dogarje xhi'nne'. 9 Kin' goll Diosen' da Abraham na' gone', na' bne'e: "Katen' llin llan' ba bnia' na', na'llen' yeda', kana' ba zo to xhi'nn no'r ko'o Saran'."

10 Na' kere da na'zen', leska' be'e Diosen' di'll ke xhi'nn da Rebeca na', bi ka' gok llopte xhi'nn xozxta'ollo Isaac. 11 Kan' bi nna so bi kwach ka', na' bibi nna gon akbe' no da wen o da xhinnj, Dios na' broe're' llbeje' noteze be'nne, kere dan' ben ake' ka ne ley na', zan ni ke dan' brej Diosen' leake'n. 12 Le Dios na' golle' Rebecan': "Bin' garje da nell na', wxhexj yichjbe' rao bin' na'ch na'." 13 Na'telle nyoj xti'll Dios dan' ne: "Bllie'ra' Jacob na', na' bwiera' Esaún'."

14 ¿Na' nnello llon Diosen' da bi zej lixheje? ¡Bi nnello ka'! 15 Le golle' da Moisésen' kana': "Yeya'chra'lla' kon no lle'nra' yeya'chra'lla'. Na' llie'ra' kon no lle'nra' llie'ra'." 16 Llbej Diosen' be'nn llaya'chra'lle', kere kon kan' lle'ne be'nnen', na' kere ni ke bi da llon ake'n. Dios na'n kon no lle'nre', le'en llaya'chra'lle'. 17 Na' xti'll Dios na' nyojen kan' golle' be'nn wnebia' ke Egipton', lle'e le'e: "Nada' bena' rwe' be'nn wnebia', nench na' wroe'ra' yel wak dan' llona' ren rwe'. Llona' ka' nench nneze be'nne doxhen yellrio, nada'n zoa' llnebia'." 18 Ka'n naken Dios na' llaya'chra'lle' kon no lle'nre', na' llone' war lo yichjra'llda'o kon no lle'nre', na'llen' nak ake' war bi llejle' ake'.

19 Na' ye'o nada': "Cha' ka' naken, bi llaya'l wtobe Diosen' be'nnachen', le nono soe wlleyi'lle' dan' lle'nre' gonllon'." 20 Na' llepa' rwe', ¿noxha nako' na'n, llakyollreno' Diosen' bi dan' lle'nre' gone' ren rwe'? Ka to ye's de yo, kere wak yen be'nnen' ben len na': "¿Bixchen beno' nada' ki?" 21 Le be'nn wen ye'sen' gone'n kon ka llazra'lle', le le'en gone'n. Na' bennj na'kzen' gone'

to da nak nbaraz, na' gonte' ye to da bi
nakteke nbaraz.
22 Le Diosen' gokra'lle' wroe're' ka gone',
we'e yel llza'kzi' ke be'nn bi llzenay ke'e,
na' leska' gokra'lle' wroe're' yel wak ke'en.
Na'llen' bdape' yel xhenra'lle ke be'nn ka'
bi llon da lixheje, na' ba naken kweyi' ake'.
23 Ka'n bene' nench gone' da wen xhen ke
noteze wxenra'll Le'e, lli'o llaya'chra'lle'.
Kana'te breje' lli'o gak da nbaraz kello
katen' yellinllo gan' llie' na'. 24 Lli'o breje',
bal-llo nakllo be'nn Israel, na' bal-llo bi
nakllo be'nn Israel. 25 Ka'n ne le' yich dan'
bzoj Oseas, be'nnen' be'e xti'll Dios kana'
nen:
Be'nn ka' bi nake yell kia', nada' wsi'i ake'
yell kia',
na' be'nn ka' bi bllie'ra' na', yep ake' nllie'
akre' nna'.
26 Na' yell gan' goll Diosen' be'nn ka':
“Bi nakre yell kia'”,
na' yezi'i ake' xhi'nn Dios be'nn nban ke
chnare.
27 Na' da Isaías be'nnen' be'e xti'll Diosen'
kana', bne'e ki ke xozxta'o be'nn Israel
ka': “La'kze be'nn Israel ka' chan aklle' ka
yoxh da lli' lloa' nisda'o, txhonnj akze'n
yerá. 28 Le Diosen' gone' kan' ba nchoye' ke
lli'o be'nnach, na' le gonte' doxhen kan' ba
nwie' gone'n.” 29 Gak kan' bzoj da Isaíasen'
kana', nen:
Chenak Xanllo Diosen' bi bakwa'nne' to
chope be'nn Israel ka',
ba blleyi'llo kan' gok ke be'nn Sodoma ka'
ren be'nn Gomorra ka' chenake.

Be'nn Israel ka' bi nxenra'll Criston'

30 ¿Akxha nnello cha'? Be'nn ka' bi nake
be'nn Israel, bi bayirj ake' akre gon ake'
nench nne Diosen' nak ake' be'nn wen
rawe' na', zan bale' llonlira'll ake' Criston',
ke len na' ba nak ake' be'nn wen rao Dios.
31 Zan be'nn Israel ka' bnao ake' ley dan'
ne, akren' gon ake' nench gak ake' be'nn ke
Dios, na' bi bxha'k akre'n. 32 ¿Bixchen gokze
ka' ke ake'? Gok ke ake' ka', le llak akre'
gon ake' da wen nench gak ake' be'nn wen
rawe' na', na' bi gokbe'e akre' cha' be'nn
wxenra'll Le'en gak be'nn wen. Na' gok ke
ake' ka llak ke be'nn lljache'o to yej. 33 Ki
nyoj xti'll Diosen' ke ake':
Gan' nzi'i Sión wse'la' to be'nne,
na' nake' ka to yej da lljache'o be'nne, na'
ka to yej xhen da lljati' be'nne, na'
lljabixe'.
Na' be'nn gonlira'll Le'e na', bi waye'e akre'
ni ke dan' benlira'll ake' Le'e na'.

10

1 Be'nn bi'che, do yichj do ra'lla' lle'nra'
wxenra'll be'nn Israel ka' Jesucriston'
nench yerá ake', na'llen' llalwilla' Diosen',
llnnaba' gakrene' leake'. 2 Le nnezra'
da zan da llon ake', llak akre' da yewé
Diosen' llon ake', zan kreren' llon ake'n,
le bi nnez akre' akren' llawé Diosen'. 3 Bi
llejnie' akre' dan' ba ben Diosen', na' kan'
gonllo nench wayakllo be'nn wen rawe'n,
le llayirj ake' akre gon ake' gak ake' be'nn
wen rawe'n, na' ka' bi llon ake' kan' lle'ne
Diosen' gon ake' na'. 4 Ka nak ba bra' Cristo
na', ba bayoll ley dan' bzoj da Moisésen',
kon cha' lli'o wxenra'll-llo Criston', na'llen'
Diosen' wake'e do'l kellon'.
5 Da Moisésen' bzoje' kan' llaya'l gon
be'nne, nench gak ake' be'nn wen rao Dios,
na' bne'e: “Be'nne gone' doxhen kan' ne
ley na', le'en bane' ke chnare.” 6 Na' lli'o ba
bayak be'nn wen dan' nxenra'll-lloe' na',
bill llonllo xhbab gákello: “¿Noxhan' chep
yebán'?” Le cha' ka' llonllo, llonllo ka be'nn
lle'ne lljaletje' Criston' xhanre. 7 Na' leska'
bi llonllo xhbab: “¿Noxhan' yetj gan' zjalla'a
be'nn wat ka'?” Le cha' ka' llonllo, llonllo
ka be'nn lle'nre yelepe' Criston' radj be'nn
wat ka'. 8 ¿Akxha ne xti'll Diosen'? Da nin'
ne xti'lle'n: “Xti'll Diosen' ba zorenkzen
rwe', na' ba yo'kzen lloa'o, na' lo ra'llda'o.”
Na' da nin' xti'll Diosen' dan' wxenra'll-
llon' llyixjwe'to'n. 9 Cha' we'reno' be'nne
di'll ye akoe' llonlira'llo' Jesucriston', na'
cha' do lo yichjra'llda'o llejle'o Dios na'n
basbán Jesucriston' radj be'nn wat ka',
na'llen' yera'o. 10 Le lo ra'llda'ollon' lle-
jle'llo, na'llen' llayakllo be'nn wen rao
Dios, na' kone lloa'llo na', lloe'llo di'll ba
llonlira'll-llo Criston', na'llen' llasre'e lli'o.
11 Le xti'll Dios dan' nyojen nen: “Yeolol
be'nn llejle' ke'e, bibi yel zdo' gak ke ake'.”
12 La'kze be'nn Israel, na' be'nn bi nak
be'nn Israel, toz ka llon Diosen' ren yeolol-
llo. Le Xanllo Jesucriston' nake' Xan yeolol
be'nne, na' da xhen llonla'ye' lli'o kon cha'
walwill-lloe'. 13 Le noteze be'nne walwill

Xanllon', dekz de yesre'e le'e. 14 ¿Na' akxha
gon ake' walwill ake' Le'e, cha' bi nxenra'll
ake' Le'e? ¿Na' akxha gon ake' wxenra'll
ake', cha' bi nna yen akre' xti'lle'n? ¿Na'
akxha gon ake' yen akre' xti'lle'n, cha'
nono llra' wzejnie' leake' xti'lle'n? 15 Na'
¿akxha gon ake' chixjwe' akre' xti'lle'n, cha'
nono llra' wse'l leake' chixjwe' akre'n?
Ka'kzen' nyoj xti'll Diosen' nen: "Llawello
kwis kat ba za'k be'nne llyixjwe' akre' Di'll
Wen ke Diosen'."
16 Na' kere yeolol be'nne byejle' Di'll Wen
ke Diosen', ka'kzen' bne da Isaías be'nnen'
be'e xti'll Diosen' kana', bne'e: "Xana', ¿no
be'nn ka' ba byejle' keto'?" 17 Ke len na'
dan' wxenra'll-llon', lle'nen zga'tek yénello,
na' yénello xti'll Diosen'.
18 Na' nia': ¿Bi nna yen akre' xti'll Criston'
lla? Ba ben aksre'n, le kan' nyoj xti'll
Diosen', nen:
Be'nn lla'a doxhen yellrio ba ben akre'
xti'lle'n;
na' doxhen ba goslas xti'lle'n.
19 Leska' nia': ¿Bi nna chejnie' be'nn Israel
ka' xti'll Criston'? Ba byejnie' aksere'n, le
da Moisés na', bzoje' dan' bne Diosen' ke
ake', na' nen:
Gona' wen ke to yell yobre nench re', be'nn
Israel ka', yexhe're leake'.
Na' gona' wen ke to yell be'nn bi llejnie',
nechkze lla're leake'.
20 Leska' da Isaíasen' bi bllebe' bdixjwe're'
kan' bne Diosen':
Be'nn ka' bi bayirj nada', ballel akre' nada'.
Na' be'nn bi bnnab akre' nada', ba
broe'rawa' leake'.
21 Na' bne'e kan' ben Diosen' ke be'nn Is-
rael ka': "Do lla do yere goxha' be'nn bi
bzenay kia', na' gok yichjra'llda'o ake'n
war."

11

Be'nn Israel ka' nxenra'll Jesucriston'

1 Na' llnnaba': ¿Ba bsanra'll Diosen'
be'nn Israel ka', be'nn ka' nak yell ke'e?
Ka'a bi naken ka'. Lekze be'nn Israel nada',
gorja' rao dialla ke da Abraham, na' ke
da Benjamín. 2 Kere ba bsanra'll Diosen'
be'nn Israel ka', le Lekze'n breje' leake'
batna'te nench nak ake' yell ke'e. Lewiá
kan' nyoj dan' bne da Elías, be'nnen' be'e
xti'll Diosen' kana', bdawe' xhia ke Israe-
len', lle'e Diosen': 3 "Xana', be'nn ki ba
bet ake' be'nn ka' be'e ak xti'llo'n, na' ba
bachinnj ake' rao bkoy gan' llaya'l we'rao
ake' rwe'n. Ye toga nada' nna zoa' llzoa'
xti'llo'n, na' renkze nada', lle'n akre' got
ake'." 4 Na'll balli'i Diosen' xti'lle'n, lle'e
le'e: "Nna zjani't ye gall mir be'nne ba
breja', be'nn bi nna wzoa xhib ake' rao
lwa'n, nzi'i Baal." 5 Na' ka'kze nna nakten
nna' lla, ba baga'nn ye ra't be'nn ka' ba brej
Diosen' dan' nllie're' leake'n. 6 Diosen' kere
breje' neto', ni ke da llonto' da wen na'. Le
chenak breje' neto', ni ke da wen na' llonto'
na', bill naken okré da llonn Diosen' neto'
yel be'nn cha'o ke'e na' chenake.
7 ¿Akxha na' cha'? Dan' llayirj be'nn Israel
ka', bi nna yedo'l akre'n; zan be'nn ka'
ba breje' nench wxenra'll ake' Le'en, ba
bado'l akre'n. Na' be'nn ka' yela' yezikre
ben war yichjra'llda'o ake'. 8 Na' llak
kan' ne xti'll Diosen': "Diosen' bene' leake'
nench bi chejnie' akre', na' nna' nak ake' ka
to be'nn bi llre'e, na' ka to be'nn bi llene."
9 Leska' bne da Daviden' ke ake':
Yeololte da llawé akre' da llak rao yellrion',
wayakchgan to da wllix da wzap
leake',
nench lljabix ake', na' sa'kzi' ake'.
10 Na' chol akchgue' nench bill re'e akre',
na' ke chnare sa'kzi' akchgue' ka to be'nn
noa' yoa' zi'i, to nleon ko'lle'.

Diosen' breje' be'nn bi nak be'nn Israel wxenra'll ake' Le'e

11 Na' llnnaba': ¿Nak be'nn Israel ka' ka
be'nne byo' yej nia' nench bix ake'n? Ka'a
bi naken ka'. Ni ke dan' bi bzenay ake'
na'n, na'llen' go't latj ke be'nn bi nak be'nn
Israel nench bará ake'. Ben Diosen' ka'
nench cha' wayón be'nn Israel ka' xhbab,
na' waxenra'll ake' Le'e. 12 Le cha' dan'
ben be'nn Israel ka' da xhinnjen', ni't be'nn
ka' lla'a rao yellrion' nbaraz, na' cha' dan'
bxinnj be'nn Israel ka', gok wen ke be'nn
ka' bi nak be'nn Israel, leska'kze gontell
Diosen' wen ke be'nn Israel ka' kate llin lla
wayechj ake', na' waxenra'll ake' Le'e.
13 De to da yepa' re', re' bi nakre be'nn
Israel. Dios na' bse'l nada' wzejnie'ra' re'
xti'lle'n, re' bi nakre be'nn Israel. Ke len na'
llona' kon ga zerao sa'kra' nench wzenay
be'nn ka' ke Diosen', 14 le lle'nra' gon be'nn

Israel ka' sera'll ake' gon Diosen' wen ke ake', kan' llone' ke re' nxenra'll Le'e, na' yedo'l akre' yel wasrá ke Diosen'. 15 Le chet ka' dan' bkwas Diosen' be'nn Israel ka' ka'le, nench re' bi nakre be'nn Israel bazore wen rao Diosen', ka'kze nbaraz kwis wayak katen' waxenra'll ake' Diosen', gak ake' ka be'nn babán radj be'nn wat. 16 Ka llon lli'o be'nn Israel kat llonllo yet xtir, ton lloe'llo Diosen' nench nak la'y da ka' yela'. Ka to yay, cha' roen' naken ke Diosen', leska' xho'ze ka' naken ke'e.

17 Na' be'nn Israel ka' nak ake' ka xho'z yay, da ba nchoy xan yayen' to rao yay olivo wen, na' ba bni'ten chla're. Na' re' bi nak be'nn Israel nakre ka xho'z yay olivo da ze yi'xe, da ba bchoye' rawe, na' ba batile'n yay wen na', nench bayaken toze. Na' ka'n nello yay wen na'n ba no'xen re', na' ni'll ke na' nbanrenre. 18 Na' bi gákere cha' nakllre be'nn wen ka be'nn Israel ka', kan' ba llak keré na'. Le kere re'n lloe're yel nban ke ro yayen', yay na'len' llonn yel nban ke re'.

19 Na' nerizre: “Dios na' bene' be'nn Israel ka' ka yay dan' bchoye' xho'ze na', nench bazoe' lli'o roraz ake'.” 20 Ka'kzen' gok, dan' bi benlira'll ake' Criston', ben Diosen' leake' ka xho'z yay dan' ba bchoy xane len, na' ba bazoe' re', le nxenra'llre Cristo na'. Ke len na' bi gakre be'nn ya'ra'lle, lesechich lewxenra'lle'. 21 Cha' Diosen' bi bazi'xhene' ke leake'n nak akte' ka xho'z yayen' dogarje, leska' bi si'xhene' ke re' cha' bi wxenra'lltezre. 22 Lewiaya'nn kan' nak Diosen'. Nake' be'nn wen, na' nakte' be'nn znia. Goke' be'nn znia ke naken bkwase' be'nn Israel ka', na' nake' be'nn wen kwis ke re', bi nakre be'nn Israel. Ke len na' llaya'l setezre wxenra'llre, nench ke leska' kwase' re' ka'le. 23 Na' cha' leake' waxenra'll ake' Diosen' da yobre, yeyak ake' rao ne'e, le nape' yel wak yezoe' leake' nbaraz rawe'n, na'll yeyak ake' ka xho'z yay dan' bayone' toze kone yay xhne'e na'. 24 Le cha' re' nakre ka xho'z yay olivon' dan' ze yi'xe, na' Diosen' bchoye' re', bazoe' re' rao xho'z yay wen na', la'kze bi nakre dogarje xho'ze, wawellre' yezoe' be'nn Israel ka' le' yayen' da yobre, be'nn ka' nakse ka dogarje xho'z yay na'.

Zan be'nn Israel ka' yeyak be'nn ke Dios

25 Be'nn bi'che, lle'nra' chejnie're da ni da nono nna nneze, nench bi gakre be'nn ya'ra'll, gákere za'kllre kerke be'nn Israel ka'. Diosen' be'e latj bi llzenay ake' xti'lle'n nench wayoll waxenra'llre, re' bi nakre be'nn Israel. 26 Wayoll na' yeolol be'nn Israel ka' yerá ake'. Gak kan' nyoj xti'll Diosen' gan' nen:

To be'nn za'a gan' nzi'i Sión, yebeje' be'nn
ka' lo da xhinnjen',
be'nn ka' nak dialla ke da Jacob.
27 Da ni llcheba' gona' ke ake', katen' ba
baka'a da xhinnj ke ake'n.

28 Dan' bi llejle' be'nn Israel ka' Di'll Wen ke Diosen', na'llen' ba blli'ye' leake' chla're nench breje' re', bi nakre be'nn Israel chejle're ke'e. Zan Diosen' nllie'kzre' leake', le xozxta'o ake' ka', breje' nench bene' leake' yell ke'e. 29 Le Diosen' bi yeke'e bi da gonne', ni okré dan' llone' ke be'nnach bi yeyatre'n. 30 Re' batna' bi bzenayre ke Diosen', na' dan' bi gokra'll be'nn Israel ka' wzenay ake' ke'e, ba baya'chra'll Diosen' re'. 31 Ke len na' bi llzenay be'nn Israel ka' ke Diosen'. Ka'n llak nench llin lla wroe' Diosen' yeya'chra'lle' leake' kan' llaya'chra'lle' re'. 32 Diosen' ba bchoybie' ke yeolol be'nnach de do'l ke ake' dan' bi llzenay ake'n, nench wroe're' yeya'chra'lle' yeololte be'nne.

33 Be'nn si'n kwis nak Diosen', nnezre' yeololte da llak na' da za gak. Bi gakse chejnie'llo da ka' llone'n, bi nnézello akren' llwie' gone'. 34 Le ki nyoj xti'lle'n: “¿Noxha nombia' yichjra'llda'o Xanllo Diosen' bi dan' llone' xhbaben'? Na' ¿noxha bzejnie' Le'e kan' llaya'l gone'n? 35 Na' ¿noxha lli'o ba be'llo Diosen' da nak kello, na' wchie'rizelloe' nench wayixhje' dan' ba be'lloe'n?” 36 Le Dios na'n ba bene' yeolol da de, bene' da ka' nench sie' yel bara'nne. Ke len na' llaya'l we'raollo Diosen' ke chnare. Ka'n gakchga.

12

Llaya'l gon kwinllo rallna'a Dios

1 Be'nn bi'che, ba baya'chra'll Diosen' lli'o, ke len na' lla'tyoera' re', legón kwinre rallna'a Dios chaga nna nbanre. Gak yichjra'llda'oren' yall kan' llazra'll Diosen'.

Le ka'n llaya'l we'raolloe'. 2 Na' bi gonllo kan' llon be'nn ka' lla'a rao yellrio ni. Llaya'l wcha'a xhbab kellon', na' we'llo latj yekob Diosen' yichjra'llda'ollon', na'llen' nnézello bi dan' lle'ne Diosen' gonllo. Le Le'en lle'nre' gonllo da wen, na' da llayazra'lle', na' da nak lixheje.

3 Diosen' nllie're' nada', na' ba bse'le' nada' llyixjwe'ra' xti'lle'n. Ke len na' nia', bi llaya'l gon kwinllo ka to be'nn za'k, llaya'l gakbe'llo Dios na'n llakrén lli'o wxenra'll-lloe', le Le'en llakrene' lli'o nench gonllo bi da gonllo. 4 Le ka'n nak kwerp kello na', zan kwen naken, na' kere toze llin da llon yeololen. 5 Ka'kzen' naken ke lli'o, nakllo be'nn zan nxenra'llllo Criston', na' yeolol-llo nakrén lwelljllo txhen ren Le'e, nakllo ka toze kwerp. 6 Diosen' ba benne' lli'o wde wdere da gon totollo. Na' cha' ba benne' lli'o chixjwe'llo bi da bne'e, llaya'l chixjwe'llon, na' gonlira'll-llo Le'e gakrene' lli'o gonllon. 7 Na' cha' ba benn Diosen' gakrenllo be'nne, llaya'l gakrén aklloe' do yichj do ra'll-llo. Na' cha' ba benne' wzejnie'llo be'nne, llaya'l wzejnie' akelloe'. 8 Na' cha' Diosen' ba none' rallna'llo wzejnie'llo be'nne gone' da wen, llaya'l wzejnie' akelloe' gon ake'n. Na' cha' ba bne'e we'llo be'nne bi da yalljre', llaya'l we'e aklloe'n do yichj do ra'll-llo. Na' cha' ba benne' gakllo be'nn brao gap wiallo lwelljllo, llaya'l kwe' yichjllo wia aklloe'. Cha' nonne' kellon' waya'chra'll-llo be'nn yobre, llaya'l yewello katen' waya'chra'll aklloe' na'.

Dan' llaya'l gon lli'o nxenra'll Jesucristo na'

9 Llaya'l llie' lwelljllo do yichj do ra'll-llo, llaya'l wiello da xhinnj ka', na' gonllo da wen. 10 Llaya'l llie'llo be'nne, kan' nllie' no bi'ch gorjllo. Bi tedozllo wlanllo bi da wlanllo, llaya'l gap bara'nn lwelljllo.

11 Llaya'l gondipra'll-llo bi gakllo be'nn ria, na' gonllo xchin Diosen' do yichj do ra'll-llo.

12 Llaya'l sollo yewello dan' nnézello yellinllo gan' llia Diosen', na' gakxhénello bi da za'kzi'llo, na' soteze sollo yelwill-llo Diosen'.

13 Na' gakrenllo no be'nn lwelljllo nxenra'll Dios, cha' bi da yallj akre', na' yewello wreblloe' ga zollo, cha' nake' no be'nn zi'te.

14 Na' nnabllo rao Diosen' gak wen ke be'nn llsa'kzi' lli'o. Nnabllo gak la'y ake', na' kere nnabllo gak ake' de'e.

15 Na' llaya'l yeweréneello be'nn llawé, na' kwellrenllo be'nn bell.

16 Sorenllo wen lwelljllo, bi gakllo be'nn ya'ra'lle, llaya'l gontezllo txhen noteze be'nn ya'che, bi wlanllo nakllo ka be'nn llejnie'.

17 Cha' bi da llone be'nne lli'o, bi yeyechjllo yelli'llo kan' llon akre' lli'on. Llaya'l gonllo wen rao yeolol be'nne. 18 Gonllo bi da zerao sa'kello nench sorenllo yeolol be'nne nbaraz. 19 Be'nn bi'che nllie'ra' re', na'llen' nia' bi wazi're wzon cha' bi llone be'nne re'. Dios na'kze wie' ka wkwa'nne' be'nn ka' llsa'kzi' lli'on, kan' nyoj xti'll Diosen' nen: “Nada' wia' ka gona' ke be'nnen'.” Ka'n ne Xanllon'. 20 Ke len na': “Cha' llbil lldon be'nn llwie rwe', llaya'l we'o da ye'j gawe'; ka'n llaya'l gono' nench waye're' kan' llonre' rwe'n.” 21 Bi we'llo latj nnebia' da xhinnjen' lli'o, da wen na' yelli'llo ke be'nn ka', nench na' yeyat akre' ke da xhinnj ka' llon akre' lli'on.

13

1 Yeololtello llaya'l wzenayllo ke koxchis be'nn llnebia', le Diosen' bzoe' leake' nnebia' ake'. 2 Be'nnen' bi llzenaye ke koxchis ka' ba nzoa Diosen', Dios na'kzen' ll-lliayi'lle' chet ka', le Le'en lloe' latj llia ake'. Na' be'nn ka' bi llzenay ke koxchis ka', ba llon ake' nench wsa'kzi' ake' leake'. 3 Le koxchis ka' kere llia ake' nench lleb be'nn ka' llon da wen na', llia ake' nench lleb be'nn ka' llon da xhinnjen'. Cha' lli'o lle'nello sollo wen bi llebllo, llaya'l gonllo da wen, na'llen' nne ake' llonllo da wen. 4 Ka nak koxchis ka', zo ake' llon ake' xchin Diosen' nench sollo wen. Zan cha' llonllo da xhinnj, llaya'l lleb aklloe', le nap ake' yel llnebia' da wsa'kzi' ake' be'nne, cha' llone' da xhinnj, le Dios na'n none' rallna'a ake' wsa'kzi' ake' be'nn llon da xhinnj. 5 Ke len na' llaya'l wzenayllo ke ake', na' kere dan' gonn ake' dan' sa'kzi'llo na'zen', leska' llaya'l wzenayllo ke ake' nench na' so lo yichjra'llda'ollo wen. 6 Leska' ke len na' llaya'l chixhjllo kat bi da llo'tllo, na' bi da

lla'ollo, le be'nn ka' llnebia' na'n, llon ake' da llaya'l gon ake', le Dios na'n nzoe' leake' gon ake'n.
7 Na' chixhjllo cha' bi da llba'yllo, cha' be'nn bi da llaya'l we'lloe', llaya'l we'lloe'n, cha' bi da llo't lla'ollo, llaya'l chixhjllo rao be'nn wachixhjen'. Be'nn llaya'l gapllo bara'nn, gaplloe' bara'nne, na' be'nn llaya'l gonllo xhen, gonlloe' xhen. 8 Ni to nono ba'yllo ke'e, na' llaya'l llie' lwelljllo. Le be'nnen' nllie' lwellje'n, ba llonkze' doxhen kan' ne ley ke Diosen'. 9 Ley na' nen: "Bi tarenre no'r bi nak no'r keré, na' be'nn byio bi nak be'nn keré, na' bi gakre be'nn wen xhia, bi kwanre, bi chirjla'llre xti'll be'nne, bi sera'llre bi da de ke be'nne." Na' biteze di'll yobre dan' nllia Diosen' bia'a gonllo, llayaken toze, na' nen: "Llie'ro' be'nn lwelljo' ka'kzen' nllie' kwino'." 10 Le be'nne yo' yel nllie', bibi llone' da ll-lleyi' be'nn lwellje'n. Ke len na' llonllo doxhen kan' ne ley na', cha' nllie'llo be'nne.
11 Legón yeolol ka da ki, na' leyeyakbe'e bin' ba za'a. Ke len na' bill llaya'l gatra'll-llo ka llon to be'nn lltasxen. Le be'nnen' nak wasrá kellon', ba zelle'e awchoch kerke kan' bxenra'll-lloe'n. 12 Ba llonen ka bale, ba zo rez cheni', ke len na' bill gonllo da xhinnj ka'. Lewago' beni' ke Xanllo Diosen' lo yichjra'llda'ore, na' sollo xhnid ka llon to be'nn waka'a ya kat ze'e llape'.
13 Llaya'l gonllo da wen, ke nak ba dallo rao beni' ke Diosen'. Bi lenllo ga lle'j llaoxen ake', bi gakllo be'nn wazó, bi tarenllo xho'r xhyio be'nne, na' bi gonllo da nak zban, na' bi tilrén lwelljllo, na' bi waxhé' lwelljllo.
14 Llaya'l gon kwinllo lo na'a Xanllo Jesucriston', na' gak yichjra'llda'ollon' kan' nak ke'e na', nench na' da xhinnjen' dan' zera'll xpe'rllon', bi nnebia'n lli'o.

14

Ka llaya'l serenllo be'nn ka' bi nna wxenra'llya'nne

1 Cha' to be'nn ba nxenra'lle' Criston', na' bi nna wxenra'lle' kwasro, lewrebe' gake' re' txhen, na' bi gakyollrenre' ka nak dan' bi nna wxenra'llya'nne' na'. 2 Le zjani't be'nn nxenra'll Dios, na' llak akre' wakse gao ake' biteze yel wao, na' ni't be'nn bi nna wxenra'llya'nne kwasro, na' lleb ake' gao ake' biteze. 3 Na' be'nn ka' llao biteze yel wao, bi llaya'l gon ake' kaze be'nn ka' bi llao kon ganze, na' be'nn ka' bi llao ake' biteze bi yel wao, bi llaya'l gon ake' kaze be'nn ka' llao biteze, le Dios na' bazenia'ne'e llop kwen akte'. 4 ¿Noxha nako' rwe' nench wlliayi'llo' akren' llon be'nnen' ba brej Diosen' nench none' le'e ka be'nn wen llin ke'e? Dios na' nake' ka xane', na' Le'en nnezre' cha' llone' da wen o cha' llone' da xhinnj, na' lekze Le'en nape' yel wak wzoe' le'e gonlle' da wen.
5 Zjani't be'nn llak akre' zo to lla naklle lla xhen, za'kllen rao Dios ka lla ka' yela'. Na' ni't be'nn llak akre' toze ka nakse yeololte lla ka'. Totollo llaya'l gonllon do yichj do ra'll-llo dan' chejnie'llo llaya'l gonllo. 6 Be'nn ka' llake zo lla da za'kll ka lla ka' yela' na', llbej ake' to lla nench lloe'xhen ake' Dios. Na' be'nn ka' llake toze ka nakse yeololte lla na', leska' lloe'xhen ake' Dios, kon ka xhbab ke ake' na'. Na' be'nn llao biteze yel wao, lloe'xhen ake' Dios katen' llao ake'n na', le yel llioxken ke Diosen' lloe' ake' ke dan' lle'j llao ake' na'. Na' be'nn ka' bi llao biteze, bi llao ake'n dan' llon ake' xhen Diosen', na' leska' yel llioxken ke Diosen' lloe' ake'.
7 Le ni to lli'o chak nbanllo, bi yo' lo na'llo kwinllo; leska' kate gatllo, kere yo'llo lo na'a kwinllo. 8 Ke len na' chak nbanllo, sollo gonllo dan' lle'ne Xanllo Jesucristo na'; na' cha' gatllo, lekze kon kan' nnekze Le'en gatllo. Kon rao na'a Xanllo naksen yo'llo cha' nbanllo o cha' gatllo. 9 Le Xanllo Criston' gote', na' babane' radj be'nn wat ka' nench na' nake' Xan yeolol be'nn, ka be'nn ban ren be'nn ba got.
10 Na' rwe', ¿bixchen ll-lliayi'llo' be'nn lwelljo'n? ¿Na' rwe' bixchen llonoe' kaze? Le yeololtellon' lljazello rao Criston' gan' gone' yel koxchisen'. 11 Le xti'll Diosen' nyojen nen:
Da li kwis naka' Dios, zoa' nbana',
na' yeolol be'nne yedzoa xhib ake' rawa'n,
na' yeolole' yeyombia' ake' toze nada'n
za'ka' wxenra'll ake'.
12 Kan' naken, na' yeololtellon' yedello di'll rao Diosen', cha' bi da benllo chak nbanllo.

Bi wlli'yllo be'nn lwelljllo gone' da xhinnj

13 Ke len na' bi naken ke lli'o wlliayi'll-
llo be'nn lwelljllo cha' bi da llone'. Da
llaya'l gonllo, wiallo cha' lli'on bin' llon-
llo, na'llen' ll-lli'yen be'nnen' gone' da
xhinnjen', na' wsanra'lle' bill wxenra'lle'
Diosen'. 14 Xanllo Jesucristo na' bzejnie're'
nada' bnnezra' bi naken xhia cha' gaollo
biteze yel wao. Zan cha' to be'nne gakre'
naken xhia dan' gawe' na', naksen xhia
ke'e cha' gawe'n. 15 Cha' be'nn lwelljllo
llakre' tore dan' llaollon', na' cha' llaote-
zllon, bi nllie'lloe' chet ka'. Criston' be'e
kwine' gote' ni ke be'nn lwelljllon', na' lli'o
bi llaya'l gaollo bi da gonen nench gak
chope be'nn lwelljllon', na' kwej yichje'
Criston', na' kweyie'. 16 Bi we're latj nne
be'nn ka' ke da wen na' llonre. 17 Le ka
nak yel llnebia' ke Diosen', kere naken da
ye'jllon, na' da gaollon. Zan naken da zej
lixheje, na' gonllo ka ni'trén be'nn lwelljllo
wen, na' sollo nbaraz ba yo' Spíritun' lo
ra'llda'ollo. 18 Le be'nnen' llon ki, le'en
lloe'rawe' Criston'. Na' llawé Diosen' kan'
llone', leska' llazra'll be'nn ka' kan' llone'
na'.
19 Ke len na' llaya'l yeyirjla'll-llo ka sorén
lwelljllo wen totollo, na' gakrenllo be'nn
lwelljllo, nench na' so ake' wxenra'll ake'
Criston'. 20 Bi wchixra'll-llo be'nn lwelljllo
cha' llaollo da llakre' bi naken wen gaollo.
Wakse gaollo biteze yel wao, zan bi naken
wen gaollon cha' len llchixra'llen be'nn
lwelljllo. 21 Naksen wen bi gaollo be're,
na' bi ye'jllo xis uva da llsolle be'nne, na'
billre da gonllo cha' wchixra'llen be'nne
gone' da xhinnje, na' kwej yichje' bill wx-
enra'lle' Criston'. 22 Cha' zollo wen rao
Diosen' dan' llonlira'll-lloe', lli'oze ren Dios
na' nnézello. Nbarazen' zollo cha' nnézello
to lo ra'llda'ollon' bibi do'l kello de. 23 Na'
cha' bi da gaollo na' llakgánello, nakse xhia
kello, le lláke llo bije llaya'l gaollo dan'. Le
yeololte bi da llonllo, cha' llakgánello kat
llonllon na', naksen xhyia kello.

15

Llaya'l llie'llo be'nn lwelljllo

1 Lli'o ba zello war rao xhnnez Diosen',
llaya'l gapllo yel xhenra'll ren be'nn ka'
bi nna chejnie' kwasro, na' bi gonllo kon
ka da llazra'll lli'oze. 2 Totollo llaya'l
gonllo da wen da yeyazra'll be'nn lwelljllo,
na' gonllo bi da gonllo nench gakrenen
leake' chejle' ake' ke Diosen'. 3 Ka'n
gonllo, le ka'n gok ke Criston', bi bene'
kon ke llazra'lle', gok ke'e kan' nyoj xti'll
Diosen': “Di'll yel ya' ke be'nn ka' bwie
rwe'n, bxhoan ko'lla'.” 4 Na' doxhen xti'll
Diosen' dan' bzoj be'nn ka' kana', llze-
jnie'n lli'o nench sello war wxenra'll-llo
Diosen', na' sollo rez wllin lla gon Diosen'
wen kello. 5 Dios be'nnen' llonn lli'o yel
llxhenra'll nench llonllo war sechochllo
rao xhnneze'n, gakrenchgue' re', gakre
toze kon kan' broe' Xanllo Jesucriston'
lli'o, 6 nench toze kan' nne yeololre kat
we'raore Diosen', be'nnen' nak Xa Xanllo
Jesucriston'.

Diosen' lle'nre' be'nn bi nak be'nn Israel wxenra'lle' Le'e

7 Ke len na' llaya'l wazenia'na'a lwelljre,
kan' ben Criston' bazenia'ne'e lli'o nench
gakxhen Diosen'. 8 Na' ni nia' re', kan'
ben Xanllo Jesúsen', bxhexj yichje' bene'
ka to be'nn wen llin, nench na' gokrene'
be'nn Israel ka', na' kone ka' broe're', di'll
lin' be'e Diosen', golle' xozxta'ollo ka' gone'
wen ke ake'. 9 Leska' bed Criston' ke be'nn
ka' bi nak be'nn Israel nench wxenra'll
ake' Dios, dan' ba baya'chra'lle' leake' na',
gok kan' nyoj xti'll Diosen' nen:

Ke len na' wa'a yel llioxken ko'o, kon ga
zjalla'a be'nn ka' bi nak be'nn Israel,
na' gola' we'rawa' rwe'.

10 Na' ye to kwen gan' nen:

Re' bi nak be'nn Israel, leyewé ren be'nn
ka' ba nxenra'll Diosen'.

11 Na' ye to gan' nen:

Lewe'rao Xanllo Dios, re' bi nakre be'nn
Israel.
Na' legonxhene', re' lla're yeololte yell.

12 Na' ye to bne da Isaías be'nnen' be'e xti'll
Dios kana':

To be'nne yede' rao dialla ke da Isaí.
Na' Le'e nnebie' be'nn ka' bi nak be'nn
Israel,
na' be'nn ka' bi nak be'nn Israel kwez ake'
Le'e.

13 Diosen' llone' nench llawello dan'
nnézello yellinllo gan' llie' na'. Na' llnnaba'
nench gonchgue' sore nbaraz dan' llon-
lira'llre', na' gonchgue' nench gakrén
Spíritu ke Diosen' re', yewere kwezre
yellinre gan' llie' na'.

14 Be'nn bi'che, nnezra' ba nakre be'nn
llon da wen, na' llejnie're, na' llak llze-
jnie're be'nn lwelljre. 15 Na' le' yich dan'
bzoja' re' ni, ba bayaxhjra' golla' re' to chop
da ka' nench ke ganra'llre, le brej Diosen'
nada' yel be'nn wen ke'e na'. 16 Breje' nada'
nench chixjwe'ra' xti'lle'n rao be'nn bi nak
be'nn Israel. Llroe' akre' Di'll Wen ke
Diosen' nench gak ake' ka to da wayazra'll
Dios. Na' Spíritu ke'en gonen nench gak
ra'llda'o ake'n yall.
17 Le llawera' llona' xchin Diosen'
dan' ba gokrén Xanllo Jesucriston' nada'
llona'n. 18 Bi llayaxhjra' wa'a di'll billre
da ba ben be'nn yobre, na'llen' lloa'a di'll
ke da ba ben Criston', le Le'en llakrene'
nada' lloa'a xti'lle'n, na' billre da llona'
nench zan be'nn ka' bi nak be'nn Israel
ba llejle' ake' ke'e. 19 Le Spíritu ke Dios
na'kzen' gokrenen nada' bena' yel wak, na'
billre da babane be'nne doxhente ga bya'a,
le be'rén ake' xti'll Jesucriston', bzorawa'
Jerusalén ballintia' gan' nzi'i Ilírico. 20 Na'
be'la'lla' bia'a Di'll Wen dan' llzejnie' ke
Criston' gan' nono nna gonlira'll Le'e, le
bi gokra'lla' wlana' latj ke be'nn ga ba
llzejnie' akre' xti'll Diosen'. 21 Na' llonen
kan' ne xti'll Diosen':

Be'nn ka' bi nna yene xti'lle'n, re'e
akchguere',
na' be'nn ka' bi nna nneze kan' llone'n,
chejnie' akchguere'.

Pablon' llwie' cheje' Roma

22 Ke len na' bi nna yeda' yedra'nna'
re', la'kze da zan ras ba gokra'lla' yeda'.
23 Batna'te lle'nra' yedwia' re', na' nna'll
bayoll bena' dan' bro' Diosen' rao na' gona'
do ni. 24 Kate cha'a gan' nzi'i España,
kana' tia' wia' re'. Na' nbaraz gakra' kat
yeyoll re'ra' re', na' gakrenre nada' nench
na' wasyolla' cha'a gan' ba nwia' cha'a.
25 Na' ka nak nna' cha'a Jerusalén na', ll-
jasana' mell da gakrenen be'nn lwelljllo
ka' zjalla'a na', be'nn ka' ba brej Diosen'
llonlira'll Le'e. 26 Le be'nn lwelljllo ka' lla'a
yell ka' zjalli' gan' nbane Macedonian', na'
Acaya, btop ake' mell da gakrén ake' be'nn
ya'ch ka' ba nxenra'll Dios, be'nn ka' lla'a
Jerusalén na'. 27 Na' btop ake' mellen', na'
bawé akre' btop ake'n, le naken to okré
da llaya'l gon ake' ke be'nn Israel ka'. Le
be'nn Israel ka'n be'e ake' leake' yeolol da
wen da ba bzejnie' Dios leake', la'kze bi
nak ake' be'nn Israel, na'llen' llaya'l gakrén
ake' leake' bi da yallj akre'. 28 Kat ba bayoll
bena' rao na'a be'nn Jerusalén ka' mellen'
bdop na', kana'telle sa'a cha'a Españan', na'
tia' wia' re'. 29 Nnezra' katen' yeda' gan'
zore na', we'rena' re' Di'll Wen ke Criston',
na' da xhen gonla'y Diosen' lli'o.
30 Na' lla'tyoera' re', be'nn bi'che, ni ke
Xanllo Jesucriston', na' ni ke yel nllie' ke
Spíritu ke'e na', llnnaba' gakrenre nada',
yelwillre Diosen' nench gakrene' nada'.
31 Na' lewnnab bi gaka' rao na'a be'nn
Israel ka', be'nn ka' bi nxenra'll Cristo
gan' nbane Judea na', leska' lewnnab ke
be'nn lwelljllo ka' lla'a Jerusalén na', nench
chazra'll ake' dan' we'e ake' na'. 32 Na'
cha' Diosen' gonne' latj, nbaraz yeyeda'
gan' zoren', na' yezi'ra'lla' yell keré na'.
33 Na' Dios be'nnen' nzoa lli'o nbaraz
sorenchgue' re'. Ka'n gakchga.

16

Pablon' llwape' bal be'nn lla'a Roma lliox

1 Llnnaba' rao re', gonre wen ke no'r
zanllon' re Feben', be'nnen' ben xchin Dios
ren be'nn ka' lldop ll-llay llonlira'll Criston'
gan' nzi'i Cencrea. 2 Lewrebe' kan' llaya'l
gone lwelljllo, lli'o nakllo be'nn nxenra'll
Dios. Legakrene' cha' bi da yalljre', le
ka'n ba gokrene' be'nn zan, na' leska' ba
gokrenkze' nada'.
3 Na' lewap no'ren' nzi'i Priscilan' lliox,
na' ren be'nnen' nzi'i Aquila. Leake'n ba
ben ake' llin ke Xanllo Jesucriston' txhen
ren neto'. 4 Leake' bzane yel nban ke ake'
nench basrá ake' nada' rao yel got. Na'
lloa'a yel llioxken ke ake' kan' ben ake'
na'. Leska' be'nn ka' bi nak be'nn Israel,
be'nn bi'chllo ka' llonlira'll Jesucriston',
lloe' ake' leake' yel llioxken. 5 Lewap be'nn
ka' lliox, be'nn ka' lldop rill Priscilan' ren
Aquila, llon ake' xhen Jesucriston'. Na'
lewap lliox be'nnen' nllie'ra', be'nnen' re
Epeneto, le nake' be'nn nell bxenra'lle
Criston' gan' nzi'i Acayan'. 6 Na' lewap
Marían' lliox, no'ren' ba ben xchin Dios
gan' zore na'. 7 Na' lewap be'nn wrall kia'
ka' lliox, be'nnen' nzi'i Andrónico, na' ren

be'nnen' nzi'i Junias. Le zga'tek leake'n bxenra'll ake' Criston' ka nada', na' jacho'to' rill ya txhen. Na' yezikre postl ka' lloe' ake' di'll wen ke ake'.

8 Lewap lliox be'nnen' nllie'ra', be'nnen' nzi'i Amplias, le ba nxenra'lle' Xanllo Criston'. 9 Lewap be'nnen' nzi'i Urbano lliox, be'nnen' llonrén lli'o xchin Criston', na' leska' be'nn nzi'i Estaquis, be'nnen' nllie'ra'. 10 Lewap be'nnen' nzi'i Apeles lliox. Da xhen ba broe're' nxenra'lle' Criston' do yichj do ra'lle'. Leska' be'nn ka' zjalla'a rill be'nnen' nzi'i Aristóbulo, lewap ake' lliox. 11 Na' lewap be'nn bi'ch lwellja' nzi'i Herodión na' lliox, leska' be'nn ka' zjalla'a rill be'nnen' nzi'i Narciso, be'nn ka' nxenra'll Cristo na'. 12 Lewap be'nnen' nzi'i Trifenan' lliox ren be'nnen' nzi'i Trifosa, no'r ka' llon xchin Xanllo Jesucriston'. Leska' be'nn zanllo nllie'llo nzi'i Pérsidan', lewape' lliox, wa ba bene' xchin Xanllon'. 13 Na' lewap be'nnen' nzi'i Rufon' lliox, nake' be'nn brao ke lli'o nxenra'll Xanllo Jesucriston'. Leska' xhne'e na', lewape' lliox, le ba none' nada' ka xhi'nne'. 14 Lewap be'nnen' nzi'i Asíncriton' lliox, rente be'nnen' nzi'i Flegonte, ren be'nnen' nzi'i Hermas, ren be'nnen' nzi'i Patrobas, na' be'nnen' nzi'i Hermes, na' ren be'nn bi'chllo ka' zorén leake' na'. 15 Na' lewap be'nnen' nzi'i Filólogon' lliox ren be'nnen' nzi'i Julia, na' ren be'nnen' nzi'i Nereo, na' be'nn zane', na' be'nnen' nzi'i Olimpas, na' ren yeolol be'nn bi'chllo ka' zjazorén leake'.

16 Na' kate yedop yellayre, lewno'p na'a lwelljre kat wapre lliox, na' wroe'n nllie' lwelljre. Na' be'nn ka' lldop ll-llay llonlira'll ake' Criston' yeololte yell gan' ba bya'a na', llwap ake' re' lliox.

17 Be'nn bi'che, llnnaba' rao re', lewiá bi wzenayre ke be'nn ka' nak be'nn watil be'nne, be'nn ka' llzoa da llonbe'y nench bi gonre dan' ba bsedre ke Diosen'. Bi gonre be'nn ka' txhen. 18 Le bi llejle' ake' ke Xanllo Jesucriston', llon ake' ka nen ke ake', na' llon ake' da yo' lo yichjra'llda'o ake'. Na' lloe' ake' di'll da yewé be'nne nench llxoayay ake' leake'. 19 Yeololte be'nne nnez akre' llzenayre ke Diosen', na'llen' llawera' kan' llonren'. Na' lle'nra' gakre be'nn llejnie' nench wzenayre ke da wen na', na' bi wzenayre ke da wxhiye'n. 20 Na' Dios be'nnen' nzoa lli'o nbaraz, wchochj wlanchgue' daxi'on, na' bi soen nnebia'n lli'o. Na' Xanllo Jesucristo na', sechgue' gakrene' re'.

21 Na' Timoteo be'nnen' llonrén nada' xchin Criston' ganni, llwape' re' lliox, na' leska' be'nn bi'ch lwellja' ka' nzi'i Lucio, na' be'nnen' nzi'i Jasón, na' rente be'nnen' nzi'i Sosípater.

22 Na' nada' Tercio be'nn wazoje, leska' llwapa' re' lliox, nonllo txhen nxenra'll-llo Xanllon'.

23 Leska' be'nnen' nzi'i Gayon' llwape' re' lliox. Nada' Pablo zoa' rille' ni, na' lekze rille' ni, lldope be'nn ka' nxenra'll Criston'. Leska' be'nnen' nzi'i Erasto be'nnen' nake' rao ne'e mell ke yell na', llwape' re' lliox, na' ren be'nn bi'che'n nzi'i Cuarto.

24 Sochga Xanllo Jesucriston' gakrenchgue' re'. Ka'n gakchga.

Llone' xhen Dios

25 We'raollo Dios. Le'en nap yel wak gakrene' re', sore wxenra'llre kan' ne Di'll Wen dan' llyixjwe'ra'n, na' llzejnie'ra' be'nne ke Jesucriston'. Na' llzejnie'ra' xti'll Dios dan' nono nna nneze kan' za xe yellriote. 26 Na' Diosen' ba bzejnie're' lli'o nna', bixha zejen da ka' bllia Diosen' bia'a ka nak da ka' bzoj be'nn ka' be'e xti'lle'n kana'. Na' Dios be'nnen' zo ke chnare lle'nre' chej di'll ke'en yeololte yell, nench chejle' yeolol be'nne ke Jesucriston', na' wzoa ake' xti'lle'.

27 Toze Diosen' za'k wxenra'll-llo, toze'n nape' yel si'n. Na' bse'le' Jesucriston' gakrene' lli'o, ke len na' gonxhenlloe' ke chnare. Ka'n gakchga.

YICH NELL DAN' BZOJ POSTL SAN PABLON' KE BE'NN KA' LLA'A CORINTO

Pablon' llwape' lliox be'nn ka' nxenra'll Jesucriston' lla'a yellen' nzi'i Corinto

1 Nada' Pablo llzoja' yich ni. Dios na' byazra'lle' breje' nada' nench na' naka' postl ke Jesucristo na'. Nada' na' ren be'nn bi'chllon' nzi'i Sóstenes llwapto' re' lliox.
2 Yich ni llzoja'n ke re' lldop ll-llayre llonlira'llre Diosen' yellen' nzi'i Corinto dan' llonlira'llre Xanllo Jesucristo na', ba brej Diosen' re' nakre rallne'e, kan' bene' breje' yeolol be'nn llalwill Xanllo Jesucriston', nak ake' Le'e txhen do gateze, le Lekze'n nak Xan ake' na' Xan lli'o. 3 Llnnaba' rao Xallo Diosen', na' rao Xanllo Jesucriston' gakrén akchgue' re', na' wzoa ake' yichjra'llda'ore so kwezre nbaraz.

Diosen' llakrene' lli'o llonlira'll-llo Criston'

4 Lloe'teze lloa'a yel llioxken ke Diosen' ke re', kan' llakrene' re' dan' llonlira'llre Xanllo Jesucristo na'. 5 Na' dan' nxenra'llre' na', llakrene' re' kwis nench chejnie're yeolol dan' ba bzejnie' Diosen' re', na' nench lloe're di'll ke'e na'. 6 Na' ka nak nna', ba bxhi're xti'll Criston', le naksen da li. 7 Ke len na' Spíritu ke Diosen' llonen nench llak llonre yeolol dan' llaya'l gonren', chak nna bezllo yed Xanllo Jesucriston' da yobre. 8 Dios na' gakrene' re' sotezre gonre kan' lle'nre' na', nench notno gak wxoa ko'llre do'l katen' yed Xanllo Jesucriston'. 9 Zokze Diosen' llone' kan' bne'e gone' na', Lekze'n breje' re' nench nakre xhi'nne' Jesucriston' txhen, be'nnen' nak Xanllo na'.

Bi llak ake' toze ren lwellj ake'

10 Be'nn bi'che, re' llonlira'llre Jesucriston', lla'tyoera' re', legón lwelljre txhen, bill gakre chop chonn kwenre cha' bi xhbab llonre, na' cha' bi da nere. 11 Ka'n llepa' re' be'nn bi'che, le be'nn ka' zjalla'a rill be'nnen' nzi'i Cloé na', ba goll ake' nada' wa llakdilre. 12 Nia' llakdilre, le balre nere: “Neto' llonto' txhen dan' llroe' llsede Pablon'.” Na' ye balre nere: “Llonto' txhen dan' llroe' llsede Apolosen'.” Na' ye balre nere: “Llonto' txhen dan' llroe' llsede Pedron'.” Na' ye balre nere: “Llonto' txhen dan' llroe' llsede Criston'.” 13 ¿Llákere cha' ka' nla' Criston'? ¿Llákere cha' nada' Pablon' gota' le' yay cruzen' ni ke re'? ¿Llákere cha' ren ra'a nada' Pablon' blloare nisen'? 14 Lloa'a yel llioxken ke Dios, bi bchoa' nada' re' nis. Be'nnen' nzi'i Crispo ren be'nnen' nzi'i Gayo na'zen' bchoa' nis. 15 Na'llen' nollno llra' be'nn nne bchoa ake' nis, le bi lle'nra' nne ake' nada' llchoa ake' nis. 16 Na' leska' nada' bchoa' be'nnen' nzi'i Estéfanas nis ren be'nn ka' lla'a lo yo' rille' na'. Na' bi za'ra'lla' cha' zjazoll be'nn bchoa' nis. 17 Le bi bse'l Criston' nada' wchoa' be'nne nis, bse'le' nada' chixjwe'ra' Di'll Wen ke'e na'. Na' bi llayirja' no di'll da gake be'nne di'll si'n na' lloa'a, nench ke wxenra'll ake' nada', na' bill gon ake' xhbab ke dan' got Criston' le' yay cruzen', le len na' nsa'a yel wak ke Dios.

Criston' nape' yel wak ke Diosen' na' yel si'n ke'e

18 Be'nn ka' ba zjazé rao nez dan' ll-lleyi' leake', llak akre' bibi za'k di'll ke Xanllon' dan' gote' le' yay cruzen'. Zan lli'o yerallo rao da xhinnjen', nnézello di'll ke dan' gote' le' yay cruzen' nsa'n yel wak ke Dios. 19 Ni llak kan' nyoj dan' ne Diosen':

Wroe'ra' bibi za'k yel si'n ke be'nnach ka',
Na' wlli'ya' chla're dan' ne ake' llejnie' akre'n.

20 ¿Bixha za'k dan' nneze be'nnen' llejnie' da xhen gore? ¿Bixha za'k dan' nneze be'nnen' ba bsede'? Na' ¿bixha za'k di'll ke be'nn ka' lloe' di'll wallajllo ke da llak yellrio ni? Diosen' ba broe're' dan' nneze be'nnachen' bibi za'ken. 21 Diosen' nake' be'nn si'n, na' bene' nench yel si'n ke be'nnachen' bi llakrenen leake' gombia' ake' Le'e. Le Diosen' llazra'lle' kon be'nn llejle' xti'lle' dan' lloe'to' na', yerá ake' rao da xhinnj ke ake', la'kze llake nollre be'nne bibi de gon di'llen' lloe'to' na'.

22 Na' be'nn Israel ka' llnnab akre' re'e akre', kan' nak yel wak ke Diosen', na'll chejle' ake'. Na' be'nn ka' nne di'll griego, llayirj ake' billre di'll da llak akre' nakll di'll si'n. 23 Zan neto' lloe'to' xti'll Criston'

kan' gok kan' gote' le' yay cruz na'. Na' be'nn Israel ka' bi llazra'll ake' di'llen' lloe'to' na', bi llejle' ake'n. Na' be'nn ka' bi nak be'nn Israel, ne ake' llaktontjeto'n. 24 Zan ka lli'o ba brej Diosen' nak rallne'e, la'kze cha' nakllo o cha' bi nakllo be'nn Israel, nnézkzello Cristo na'n llroe're' kan' nak yel wak ke Diosen', na' yel si'n ke'e na'. 25 Be'nn ka' bi llonlira'll Diosen', llak akre' bi nak Diosen' be'nn si'n dan' be'e latj got Criston' le' yay cruzen', na' llak akre' llroe'n bibi yel wak nap Diosen'. Kere ka'n, xhbab ke Diosen' nakllen da si'nll kerke xhbab ke be'nnachen', na' dan' bene'n napllen yel wak kerke dan' nap be'nnachen'. 26 Be'nn bi'che, lewayón ke xhbab, kan' brej Diosen' re' nakre rallne'e, bi nak zanre be'nn si'n ke be'nnach, na' kere zanren' nakre be'nn wnebia', na' kere zanren' nakre be'nn brao. 27 Be'nn ka' lla'a rao yellrio ni, llon ake' xhbab ke nak lli'o ba brej Diosen', bi nakllo be'nn si'n. Ka' ba ben Diosen' nench na' wsie' zdo' be'nn ka' llon xhbab nak ake' be'nn si'n. Leska' be'nn ka' lla'a rao yellrio ni, llon ake' xhbab, lli'o ba brej Diosen' bi napllo yel llnebia'. Zan ka'n ba ben Diosen' nench na' wsie' zdo' be'nn ka' llon xhbab nap ake' yel llnebia'. 28 Diosen' ba breje' lli'o, bi nakllo be'nn brao, be'nn bi llazra'll be'nnach, na' breje' lli'o nench wroe're' be'nnen' nak be'nn brao rao be'nnachen', bibi za'k ake' rao Le'e. 29 Diosen' bene' ka' nench nono gak yeyoe'rao kwine' rawe' na'. 30 Dios na' ba none' lli'o txhen Xanllo Jesucriston', na' dan' nak Criston' lli'o txhen na', napllo yel si'n ke Diosen', na' nakllo be'nn wen rao Diosen', na' nakllo yall rao Le'en, na' nakllo be'nn ba basrá Dios. 31 Ke len na' xti'll Dios dan' nyojen nen: “Bi llaya'l yeyoe'rao kwinllo, Xanllo na'n llaya'l wayoe'raollo.”

2

Pablon' be'e xti'll Cristo be'nnen' got le' yay cruzen'

1 Be'nn bi'che, kan' badtixjwe'ra' re' xti'll Diosen', bi bia'a di'll nbaraz, na' di'll si'n ka da llroe' be'nn lla'a rao yellrio ni. 2 Be'renkza' re' di'll ke Jesucriston', na' kan' bene' be'e latj bet ake' Le'e le' yay cruz na', ni ke lli'o, na' bi be'rena' re' billre di'lle. 3 Kan' bzorena' re' na', gokbe'ra' bi naka' be'nn war, na' bxhiza' lleba' cha' bi wzenayre kia'. 4 Na' kan' be'rena' re' di'llen', kere be'rena' re' di'll yel si'n ke be'nnachen' nench na' wpera' re'. Zan Spíritu ke Dios na'n gokrenen nada' ren yel wak ke'e na', benen nench byejle're. 5 Ka' bena' nench na' byejle're ke Diosen', kere dan' bénere yel si'n ke be'nnachen', zan dan' byejle're dan' bre're yel wak ke Dios na'.

Spíritu ke Diosen' llonnen yel llejnie'

6 Na' ren be'nn ka' ba yo'rao llzenay ke Diosen', lloe'llo di'll si'n ke Dios, bi naken ke yellrio ni, na' bi naken ke be'nn brao, na' be'nn wnebia' zjani't ganni, le sete te ke be'nn ka' kone yel si'n ke ake'n. 7 Dios na' ba bzejnie're' neto' yel si'n na', dan' nono byejnie' kana', dan' bwie' gak kan' za xe yellriote, le kana'ten' bwie' kan' gone' nench na' sollo nbaraz ke chnare. 8 Na' ni to be'nn wnebia' zjalla'a yellrio ni, bi byejnie' akre' yel si'n ke Diosen', le chenak byejnie' akre'n, bi bda'a ake' Xanllo Jesucriston' le' yay cruzen' chenake, be'nnen' nak be'nn lliarao xhen na'. 9 Na' kan' nyoj xti'll Diosen' nen:

Diosen' ba none' xhnid da nak nbaraz ke be'nn ka' nllie' Le'en.
Notno be'nn lla'a rao yellrio ni, ba bre'e akre', na' ba ben akre' ka da ki.
Na' notno nna gon xhbab katk da nbaraz nak aken.

10 Na' Diosen' bene' nench Spíritu ke'en broe'ren lli'o, le Spíritu na'n nombia' yeololte da de, na' rente da yo' lo yichjra'llda'o Dios.

11 Kan' naken ke be'nnachen', notno nneze bi xhbab llon be'nne, ke kellon' nnézello bi xhbab llonllo. Kan' naksen ke Diosen', Spíritu ke'e na'zen' nnezen bi xhbab llone'. 12 Na' Dios na' ba benne' lli'o Spíritu ke'e na', na' bi naken ka dan' yo' lo yichjra'llda'o kon to be'nn lla'a rao yellrio ni, nench na' nnézello ke da wen na' ba benn Diosen' lli'o. 13 Katen' lloe'rento' re' xti'll Criston', kere lloe'to' di'll ke yel llejnie' keto'n, di'll da bzejnie' Spíritu ke Dios na'n lloe'to', na' be'nn ba yo' Spíritu ke Diosen' lo ra'llda'we', llzejnie' aketoe' yeololte da ka' llzejnie' Spíritun' neto'.

14 Na' be'nn bi yo' Spíritu ke Diosen' lo ra'llda'o ake', bi llejle' ake' ke di'll dan'

llonn Spíritu ke Diosen' neto' lloe'rén aktoe', llak akre' bibi za'k dan'. Na' bi llejnie' akre' le bi yo' ake' Spíritu ke Diosen' gakrenen leake' chejnie' akre'n. 15 Na' be'nnen' yo' Spíritu ke Diosen' lo ra'llda'we' na', llakbe're' biteze cha' naken da za'ke, na' notno bi llak nne ke'e. 16 Xti'll Diosen' nyojen nen: "¿Noxha llra' llejnie' kan' nak xhbab ke Diosen' nench wzejnie're' Diosen'?" Zan Diosen' ba benne' lli'o Spíritu ke'en, na' chejnie'llo xhbab ke Criston'.

3

Gakllo txhen ren nollre be'nn llon xchin Dios

1 Be'nn bi'che, bi gok we'rena' re' xti'll Diosen' kan' lloe'rena'n be'nn ka' llzenay ke Spíritu ke Diosen', na' be'rena' re' di'll ka lloe'rena' kon to be'nn dá rao yellrio ni di'lle. Ke len na' be'rena' re' di'll, ka llona' lloe'rena' di'll no bida'o. 2 Kan' bzorao be'rena' re' xti'll Diosen' bllinte nna' lla, bi nna chejnie're da ka' lle'ne Diosen' chejnie're. Nakre ka to bida'o nna lla'll, na' bi nna gak gaore da nak war. 3 Llzenayre da llarjla'llzre. Na' llwie lwelljre dilre, na' llchachre, nakbie'tekze llzenayre ke xhbab kezren', kan' llon be'nn ka' bi nxenra'll Cristo na'. 4 Nia' llonre ka be'nn llzenay da llarjla'llzre, le balre nere: "Dan' llroe' llsede Pablo na', nakto' txhen", na' ye balre nere: "Dan' llroe' llsede Apolos na', nakto' txhen."

5 ¿Noxha naka' nada' Pablo? Na' ¿noxha nak Apolos na'? Kon nakzto' be'nn wen xchin Diosen'. Na' gokrento' re' nench byejle're ke Xanllo na', kan' be'rento' re' xti'lle'n. Le Le'en breje' toto neto' gonto' dan' zera'lle' na'. 6 Nada' naka' ka to be'nn goz, dan' be'rena' re' xti'll Dios da nelle. Apolos na' nake' ka be'nn llyire dan' goza'n, le le'en broe' bsedllre' re' ye ra'te. Na' toze Dios na'n llone' nench ll-lli'o dan' gozto' na'. 7 Bibi za'ktek be'nnen' llaz na', ni be'nnen' llyir len na'. Dios na'kzen' za'kll dan' llone' nench ll-lli'o dan' llaz ake' na'. 8 Be'nnen' llon ka be'nn llaz, na' be'nnen' llon ka be'nn llyir, llon ake' xchin Diosen' txhen. Na' Diosen' wayoe' totoe' kon kan' ben ake' xchine' na'. 9 Neto' nakto' Diosen' txhen, na' llzejnie'to' re' xti'lle'n, na' re' nakre ka yellrio gan' llonto' llin na'.

Na' re' lldop ll-llayre llonlira'llre Criston', leska' nakre ka to yo' da llon Dios. 10 Na' nnello nada' naka' be'nn wen yo' na', le nada'n bxia' ranen', le Dios na'n gokrén nada' bxia' xchine'n gan' zore na'. Na' nna' zjani't be'nn yobre llzejnie' akre' re', na' nnello leake'n llbek ze'e na'. Na' noteze be'nn llake llon ake' xchin Diosen', llaya'l gon akya'nne' xhbab cha' nao ake' llon ake' kan' lle'ne Dios na'. 11 Na' nollre no gak kwek ye to ran yo'n roraze dan' ba brek Diosen', len na' nnello Jesucristo na'n, Le'en nak ka ran yo' na'. 12 Llin da llonllo ke Criston', llonen ka ke to be'nn ll-lep to ze'e rao ran yo'. Wak gone'n de ya cha'o dan' nzi'i oro, o de ya cha'o dan' nzi'i plat, o de yej cha'o, o de yay, o de yixh, o de dod. 13 Na' llan' yed Cristo na'n wroe'n bi da ben totollo, cha' benllo da za'ke o cha' bi za'ken. Na' cha' benllo da bi za'ke, Dios na' yenitrawe'n kone yi' ke'e na', na' wroe'n akren' ben totollo. 14 Na' cha' benllo da wen, len na' bi nniten rao Diosen', na' Le'en wayonne' kello kon ka dan' benllo na'. 15 Na' cha' dan' benllo na', bi naken da wen, cheyen, na' wnitllo dan' benllo na', la'kze warallo, na' gonllo ka to be'nn llalloj lo yi'.

16 ¿Bi nnézere lli'o nakllo ka to yoda'o ke Dios, na' Spíritu ke Diosen' zorenen lli'o txhen lo yichjra'llda'ollo? 17 Na' cha' no wlleyi' yoda'o ke Diosen', Dios na'kzen' wlleyi' le'e, le yoda'o ke Diosen' nak la'yen', na' re' nakre ka yoda'o ke'e.

18 Bi siye'e kwinre gákere nakre be'nn si'n rao yellrio ni, yel si'n ke yellrion' bi gakrenen re' rao Dios. Llaya'l gonre ka be'nn bi llejnie', nench na' gonn Diosen' re' yel si'n ke'e na'. 19 Be'nn ka' bi llonlira'll Diosen', bibi za'k yel si'n ke ake'n rao Dios. Le nyoj xti'll Diosen' nen: "Be'nn ka' llake nak ake' be'nn si'n, Dios na' gonchixre' dan' ne ake' llejnie' akre' na'." 20 Na' ye to gan' nyojen nen: "Xanllo na'n nnezre' bibi za'k dan' llon be'nn si'n ka' xhbab." 21 Ke len na' bi llaya'l gonre xhen da llroe' llsede be'nnach, le yeolol bi da yo' rao na're'n', yo'n nench gakrenen re'. 22 Nada' ren Apolos, na' ren Cefas na', yo'to' rao na're nench llakrento' re'. Na' yellrio ni, na' yel nban na', na' yel got, na' da llak nna', na' da za

za'a, yeolol da ka'n yo' rao na're. 23 Na' re' nakre rallna'a Cristo, na' Cristo na' nake' rallna'a Dios.

4

Dan' nak rallna'a postl ka' gon ake'

1 Llaya'l gakbe're neto'n ba be'rento' re' xti'll Diosen', nakto' be'nn wen xchin Cristo. Le'en ba bkwa'nne' rallna'to' wzejnie'to' be'nne da nono bnneze kana'. 2 Na' llaya'l be'nn ka' llon xchine' gak ake' be'nn li, dan' bkwa'nne' rao na'a ake' gon ake'n. 3 Na' ka nak nada' bibi de da wlliayi'llre nada'; ni koxchis ke yellrio ni, bibi de da wlliayi'll ake' nada', na' ni nada' kwina' bibi de wlliayi'll kwina'. 4 Le lo ra'llda'wa' na', nnezra' bibi do'l kia' de, na' kere kone len na' nia' bibi do'l kia' de. Xanllo Jesucristo na'n nne cha' llona' kan' llaya'l gona' na' o cha' bi llona'n. 5 Ke len na' bi llaya'l kwiaraore wlliayi'llre no be'nne. Le katen' yed Criston', kana'n nnézello da nono nneze nna', kana'n gakbe'llo kan' nak da yo' lo ra'llda'o be'nnach. Kana'n wroe' Diosen' noxhan' llon da wen na'.

6 Be'nn bi'che, ba be'rena' re' di'll ke Apolos na', na' xti'lla' nada', kan' bzejnie'ra' re', nench na' sore gonre ka nne xti'll Dios na', le nllie'to' re', nench na' bi gakre be'nn ya'ra'lle, na' soraore gonre kaze lwelljre. 7 ¿Bixchen llákzere llonllre ye ra't ka nollre be'nne? ¿Bixha napre da bi nna gonn Diosen' re'? Rencha' Dios na'n ba benne' yeolol dan' llak llonren', ke len na' bi llaya'l gakre be'nn ya'ra'lle. 8 Llákjere billbi yálljere, llákjere ba nakre be'nn za'k kwis rao Diosen', na' wak nnebia'tezre be'nne, na' llákere bill yálljere neto'. Yewejeto' chenak ba nakre ka to be'nn wnebia' kan' llákere na', na' rente neto' soto' nnebia'rento' re' txhen chenake. 9 Neto' nakto' postl, llakra' Diosen' ba bene' neto' ka to be'nn le zerawe bibi za'ke, ka be'nn ba nlloy ke ake' gat ake'. Na' be'nnachen' lla'a yellrio ni, ren angl lla'a yebá, llwia ake' kan' llak keto'n. 10 Na' dan' llonto' xchin Criston', be'nn zan llre'e akre' neto' ka be'nn bi llejnie'. Na' re', llre'e akre' re' ka be'nn llejnie' dan' ba llonlira'llre Cristo na', na' neto' llak akre' bibi zoeto' gonto'. Na' llak akre' re'n wak gonre yeololte. Llon ake' re' xhen, na' neto' llwie akre' neto' kwis. 11 Llinte nna' lldeto' win, llbil lldonto', bi de xhara'nto', llakdilrén be'nne neto', na' bi zo rillto'. 12 Le lljaxa'keto', le kone nia'na'to'n llonto' llin. Kate lla'dyi' no be'nne neto', yezi'llre llnnabto' rao Dios so ake' wen, na' kat llsa'kzi' ake' neto', llaora'llzto' bibi llon aketoe'. 13 Kat llasnnechach ake' keto', llalwillto' Diosen' gak wen ke ake'. Na' nna' nna lla'kze be'nn llon ake' neto' ka to no beb da'o, na' ka to da zban da ba bllo'nnra'll be'nne.

14 Kere llzoja' da ni nench yeye'ren', llzoja'n nench wzejnie'ra' re', le nakre ka xhi'nna' nllie'ra'. 15 Na' la'kze be'nn zan gakra'll wroe' wsed akre' re' ke Criston', bi cha'a zane' gak ake' ka xare. Zan nada' ka xaren' naka', le nada'n blliarawa' be'rena' re' Di'll Wen ke Xanllo Jesucriston'. 16 Ke len na' lla'tyoera' re' nench nnaore gonre ka dan' llsedra' re'n.

17 Ke len na' llse'la' Timoteon' gan' zore na'. Ba none' ka xhi'nna', le nake' be'nn li nxenra'lle' Xanllo Jesucriston'. Na' llse'le' nench lljasa'ra'lle' re' kan' zo beza' dan' naka' Criston' txhen, na' kan' llzejnie'ra' be'nn gateze, rente ga lldop ll-llay be'nn llonlira'll Cristo na'. 18 Na' balre ba llakre be'nn ya'ra'll, llákere cha' bill yeda' gan' zore na'n. 19 Zan le yedtia' cha' Dios na' gonnchgue' latje. Na' kat yeda' na', kana' yedwia' be'nn ya'ra'll ka', cha' zorén yel wak ke Diosen' leake' o cha' kon ke ne akze'n. 20 Le kate Diosen' nnebie' yichjra'llda'o be'nne, yel wak ke'e na'n wroe', kere xti'll ake' na'zen' wroe' cha' llnebie' yichjra'llda'o ake'n. 21 ¿Akxhan' lle'nere gona'? ¿Yedtina' re' xhis, cha' yedyakrena' re' le nllie'ra' re'n?

5

To be'nne bazorene' xhna'zie', ka to xho're'

1 Llasné ake' radjre na' ren to be'nn lwelljre, na' ba zorene' xhna'zie'. Len naken to yel zdo' xhen, ni be'nn ka' bi nxenra'll Dios, bi ll-llin ake' gon ake' ka'. 2 Na' llákere wen kwisen' nonre rao Diosen'. Llaya'l gákere, na' llaya'l yebejre be'nnen' non ka' radjre na'. 3 La'kze bi zerena' re' txhen, ren spíritu na' zokzllo txhen, na' ba bchoybia' kan' llaya'l gonre ke be'nnen'

non da xhinnjen'. 4 Na' kat ndop llayre
lloe'raore Xanllo Jesucriston', legón xhbab
naksllo txhen na', na' zokze Xanllo Jesu-
criston' llakrene' re' kone yel wak ke'e na'.
5 Na' lekwej be'nnen' ka'le, legone' rallna'a
daxi'o nench kweyi' da xhinnj ka' lla'a
lo yichjra'llda'we'n. Ka'n gonre' nench
na' cha' yella'a lo yichjra'llda'we'n, na' bi
kweyie' ke chnare katen' llin lla yed Xanllo
Jesucriston'.

6 Bi gáksere cha' llonre wen kan' llonre
na'. ¿Bi llakbe're ll-lli'o da xhinnjen' katen'
lloe'llo latje, ka'n ne to di'll dan' llasné
ake': "Ra'tze kwa binnen' llonen nench
ll-lli'o yezjen' llaken da xhen"? 7 Be'nn
Israel ka' bi llao ake' yet xtir da nchixe
kwa binn kat lla'l lnni Paskwn'. Bi lloe'
ake' latje yega'nn ni ra't kwa binnen' rill
ake'n rao lnnin'. Ka'kzen' ke lli'o llonlira'll
Criston', bi we'llo latje cho' da xhinnjen' lo
ra'llda'ollon'. Llaya'l kwejllo dan' yichjllo
nench gakllo ka be'nn ba balla'a, le Criston'
nake' ka to xhi'r da'o ban' bet ake' rao lnni
Paskw na'. 8 Ke len na' llaya'l kwej yichjllo
yeolol da xhinnj kello nench gakllo ka to
be'nn wen, sollo do yichj do ra'll-llo, na'
gonllo da zej lixheje. Kan' gonllo na', zeje
di'll lnni dan' ne Paskwn' zollo.

9 Kana' bzoja' to yich keré, nia' bi gonre
txhen be'nn ka' llasdá ke yel re'e ke ake'.
10 Ker llepa' re' wabi'ytekzre chras radj
be'nn ka' lla'a rao yellrio ni, be'nn ka' llon
da xhinnj ren no'r ake, be'nn wzera'lle bi
da de ke be'nne, be'nn wan o cha' be'nn ka'
lloe'rao lwa'a lsa'ke na', le chenak naken
ka', llonen bien wallojtekzllo rao yellrion'
chenake. 11 Zan dan' nia' llaya'l gonl-
lon', bi gonrenllo txhen be'nnen' ne nx-
enra'll Criston', cha' nzoe' xtoe', na' cha'
llone' billre da nak zdo' ren kwerp ke'e,
na' cha' zera'lle' da de ke be'nne, na' cha'
nxenra'lle' lwa'a ka', na' cha' de'e lloe'
xti'll be'nne, na' cha' nake' be'nn wazó
na' be'nn wan. Ni ke llaya'lze gaorenllo
be'nnen' txhen be'nnen' llon ka'. 12 Bi
naken rallna'llo wchoybia'llo ke be'nn ka'
bi nxenra'll Criston' cha' llon ake' da wen o
cha' llon ake' da xhinnj, zan lli'o lldop nx-
enra'll-llo Criston' llaya'lkze wchoybia'llo
ke be'nn lwelljllo cha' nao akteze' llon ake'
da xhinnj. 13 Dios na' wchoybia' ke be'nn
ka' bi nxenra'll Criston', na' re', leyebej
be'nnen' bnia' llon da xhinnjen' radjre na'.

6

Bi llaya'l gakdilrén lwellj lli'o ba nxenra'll Criston' rao koxchis be'nn ka' bi nxenra'll Dios

1 Llabanra' keré kan' llonren' dan' llao
xhia ke lwelljre, na' llejre lljawiare be'nn
ka' bi nxenra'll Dios nench gon ake' yel
koxchis kerén'. Re' ba brej Diosen' nak
rallne'e, llaya'l nnabe lwelljre, nench
leake' gon yel koxchis kerén'. 2 ¿Bi nnézere
llin lla kate lli'o nak rallna'a Diosen', gonllo
yel koxchis ke yezikre be'nn lla'a yellrio
ni? Na' cha' ba llonllo yel koxchis ke ake'n,
na' wakse gonllo yel koxchis ke bi da da'o
bibi za'kteke. 3 ¿Bi nnézere wllin lla kat
gonllo yel koxchis ke angl ka'? ¿Na' bi
za'kchkello gonllo yel koxchis ke be'nn
lwelljllo ka' lla'a yellrio ni? 4 Na' kat de
da gaore xhia ke lwelljre, bi chejre rao
be'nn ka' bi llonlira'll Criston' gon ake'
yel koxchis kerén', le be'nn ka' bibi latj ke
ake' de radj be'nn ka' ba nxenra'll Criston'.
5 Nia' ka' nench waye're dan' llonre na',
nench bill gonre ka'. ¿Ni tore bi llejnie're
gonre yel koxchis ke lwelljre kat bi da llak
keré? 6 ¿Ke len na' lljataore xhia ke lwelljre
rao koxchis, be'nn ka' bi nak txhen Cristo?

7 Dan' llakyollrén lwelljre na'zen', llroe'n
kreren' ba llonre. Wzollre nbaraz chenak
llkwasre ka'le cha' bi llone be'nn lwelljre
re'. Wenre gaora'llre, na' we're latj wka'a
ake' bi da de keré. 8 Na' re' llka're bi da
de ke lwelljre, na' da zan da llone lwelljre.
9 ¿Bi nnézkzere be'nn ka' nak be'nn wen
da xhinnj rao Diosen', bi yellín ake' gan'
llia Diosen'? Bi we're latje no siye'e re',
le zjani't be'nn zorén lwellj ake', na' bi
nchayna'a ake'. Ni't be'nn llon ake' xhen
lwa'a lsa'k ka', na' be'nn lljatil xho'r xhyio
be'nn yobre, na' be'nn bxhej ak. 10 Na'
zjani't be'nn llban, na' be'nn zera'll bi de ke
be'nne, be'nn wazó, na' be'nn nnechach ke
be'nne, be'nn ziye'e be'nn, nench kwane'
da de ke'e. Ni to be'nn ki bi yellín ake'
yebá gan' llia Diosen' llnebie'. 11 Balre ba
benkzre ka da ki, zan nna' dan' ba nx-
enra'llre Xanllo Jesús na', ba bayib Spíritu

ke Diosen' re', na' ba bayallre, na' ba bayonen re' rallna'a Dios nench nakre be'nn wen rawe'n.

Kwerp kello rallna'a Dios naken

12 Ne ake': "Wakse gonllo kon biteze da lle'nello gonllo." Zan kere yeolol dan' yo' rao na'llo gonllo na'n nak wen. La'kze cha' de latj gonllo biteze, bi we'llo latje nnebia'n lli'o. 13 Na' leska' ne ake': "Lo le'llon' naken ke yel wao na', le yel wao dan' llaollon' llinten lo le'llo." Na' llepa' re', lo le'llon' ren yel wao na', llopten llin lla te ke aken. Na' kwerp kellon' bi naken da tarenllo no xtollo, na' gonllo billre da xhinnj, zan naken da gonrenllo da wen rao Xanllo Jesucristo na'. Na' Xanllo Jesucristo na'kzen' llakrene' gak wen ke kwerp kello na'. 14 Diosen' basbane' Xanllo Jesucriston' radj be'nn wat ka', na' lekze wllin lla yesbane' lli'o kone yel wak ke'e na'.

15 ¿Bi nnézkzere txhen na' nakllo Criston', na' kwerp kello na' naksen ke'e? Na' bi llaya'l gonllo kwerp kellon' dan' nak ke Criston', rao na'a no no'r re'e ak. 16 ¿Bixha bi nnézeren' cha' re' zjatilre to no'r re'e, kwerp keré na' llaken toze ren kwerp ke'e na'? Le ka'n nyoj xti'll Diosen' nen: "Be'nn ka' llopte' gak ake' toze kwerp." 17 Zan cha' lli'o gakllo toze kone Xanllo Jesucristo na', spíritu kello na' gaken toze kone Spíritu ke'e na'.

18 Ke len na' bi llaya'l gonllo ka da xhinnj ka' llon be'nn byio, na' no'r bi nchayna'rén lwellje. Le billre da xhinnj bi wlleyi'teken kwerp ke'en, zan be'nnen' llzoa no xto, wlleyi'te kwerp ke'en cha' ka' llone'. 19 ¿Bi nnézere Spíritu ke Dios na'n zo lo yichjra'llda'o totollo ka zo to be'nn rille'? Le Dios na'n ba bse'le' Spíritu ke'en, zon lo ra'llda'o lli'o nxenra'll Cristo na', ke len na' bi gak gonllo kon bi da nen kello, le kere lli'o llnebia' kwinllo. 20 Da za'k xhen na' bdixhj Diosen' ka nak bse'le' Xhi'nne'n badsre'e lli'o. Ke len na' llaya'l gapllo Diosen' bara'nne lo yichjra'llda'ollo ren kwerp kello na'.

7

Pablon' lloe' di'll ke yel wachayna'a

1 Ni wallia' kerén' dan' llnnabre le' yich dan' bzojre nada'n, ni nia' re' cha' to be'nn byio bi lle'nre' sie' no're, da wenkzen' llone' chet ka'. 2 Zan dan' zjalla'a be'nn darén ake' no're bi nak no'r ke ake', na' llon ake' billre da nak yel zdo', ke len na' wenre wchayna'a ake', toto be'nn byio so xho're', na' toto no're so xhyiwe'. 3 Na' be'nn nak xhyio no'ren' llaya'l wzoe' di'll nonrene' xho're'n, leska' no'ren' llaya'l wzoe' di'll nonrene' xhyiwe'n. 4 Le no'r na' bi gak nne'e to wrazze'n llnebie' kwerp ke'en, le renkze xhyiwe' na' llnebie' len. Na' leska' xhyiwe'n bi gak nne'e to wrazze'n llnebie' kwerp ke'en, renkze no'r ke'e na', llnebia'rene' rao kwerp ke xhyiwe'n. 5 Kan' naken ke re' nchayna're, bi wllone lwelljre, zan cha' naken xti'll lloptere, wakse wsanre to chi'i cha' lle'nere yelwillre Diosen'. Te na' yezorén lwelljre da yobre, nench ke cha' bi zoere dan' la'a ke kerén', wko'yele daxi'on re' gonre da xhinnj.

6 Yeolol da ki ba bnia' kan' llona' xhbab dan' lle'nra' gakrena' re', na' kere nnello Dios na'n nllie' bia'a gonre kan' ba bnia' na'. 7 Llawera' cha' yeololre so kan' zoa' nada'. Zan nnezra' nlla'a nlla'a yel waken' ba benn Diosen' totollo cha' bi da gonllo.

8 Na' re' bi byio bi nna wchayna'a nna zo tozre, llakra' wenkzen' bi wchayna're, leska' re' no're ba got xhyiore, wenre chet ka' bi wachayna're, na' sore kan' zoa' nada'. 9 Zan chet ka' bi gak sore tozre, wenre wchayna're chet ka', nench ke soteze so da xhinnjen' nnebia'n re'.

10 Na' re' no're nchayna're, llepa' re' bi yera're be'nn kerén'. Na' kere da nia' nadza'n, Xanllo na'n nllia bia'a kan' llaya'l gonllon'. 11 Na' cha' to no're yera'rene' be'nn ke'en, llaya'l so toze', bi yezie' be'nn yobre o cha' wazi'xhene' ke xhyiwe'n, na' wayeje' lljazorene' le'e. Na' leska' re' be'nn byio re' nchayna'a, bi yera' ren no'r kerén'. 12 Na' nia' re' ren yezikre be'nne, ka nak xhbab llona', la'kze cha' Xanllon' bibi bne'e ke da ki. Cha' to be'nne nxenra'lle Xanllo zorene' to no're bi nxenra'lle Criston', na' llazra'lle' sorene' le'e, bi llaya'l yera'rene' le'e. 13 Na' cha' no're zorene' to be'nn byio bi nxenra'll Cristo, na' llazra'lle' sorene' le'e, bi llaya'l yera'rene' le'e. 14 Bi naken

xhia rao Dios sorenre be'nn byio bi nx-
enra'lle o no'r bi nxenra'll Criston', le Dios
na' kwe' yichjkze' lloptere dan' nxenra'll
tore Le'e. Le chenak bi naken ka', xhi'nnre
ka' nak akbe' ka xhi'nn be'nn bi nxenra'll
Dios, zan bi naken ka', le renkze leakbe'n
kwe' yichj Diosen'. 15 Zan cha' be'nn keré
o no'r keré bi nxenra'll Criston' lle'nre'
wara'rene' re', ni ke dan' nxenra'llre Xan-
llo na', lewe'e latj le Diosen' bayaxhe'
lli'o nench sollo nbaraz. 16 Ka'n llaya'l
gonllo. Le ¿akxha llak nnezro' rwe' no're,
cha' Diosen' wasre'e xhyi'on? Na' ¿akxha
llak nnezro' rwe', be'nn byio, cha' Diosen'
wasre'e no'r ko'on?

17 Totollo llaya'l sollo gonllo dan' non
Xanllo Diosen' rallna'llo gonllo kan' breje'
lli'o nakllo rallne'e. Ka'n llepa' be'nne gon
ake' gateze lldop ll-llay ake' llonlira'll ake'
Criston'. 18 Cha' ba zore sen dan' nzi'i
circuncisión kan' brej Diosen' re' nakre
rallne'e, bi gonre nench yenit sen na'. Na'
cha' bi nna sore sen na' kan' brej Diosen'
re', bi nnabre wzoa ake' re' sen na'. 19 Bitbi
gonen rao Dios, cha' nsa'llo sen ke circun-
cisión na', o cha' bi nsa'llon. Da naken
lliarao, llaya'l gonllo dan' ba nllia Diosen'
bia'a gonllo. 20 Ka'tezen' nakllo kan' brej
Diosen' lli'o nakllo rallne'e, ka'tezen' gak-
llo so kwezllo. 21 Cha' nda'ore nench nakre
be'nn wen llin ke be'nne, bitbi gákere kan'
nak kerén'. Zan cha' de latj chixhjre, na'
yellojre rao na'a xanren', lechixhjen nench
yellojre. 22 La'kze cha' gokre be'nn wen
xchin be'nne, ka to be'nn nda'o kan' brej
Criston' re', nna' ba zere rao Xanllon' ka
to be'nn bill nda'o. Na' lli'o bi gokllo wen
llin ke be'nne ka to be'nn nda'o, Cristo na'n
ba nak Xanllo nna', na' nnello wen llin
ke Le'en nakllo. 23 Da xhen be'e Diosen'
kan' bse'le' Xhi'nne' ti'chen' nench bake'e
lli'o rao na'a da xhinnjen'. Ke len na' bi
llaya'l we'llo latj no be'nn yobre gonre'
lli'o ka to be'nn wen llin, be'nn na'we'.
24 Ka'n naken be'nn bi'che, da yobre nia'
re', ka'tezen' nakllo brej Diosen' lli'o nakllo
rallne'e, ka'tezen' so kwezllo.

25 Na' kan' llaya'l gon no'r ka' bi
nna wchayna'a; Xanllo Criston' bibi
bllie' bia'a kan' gak ke ake'n, zan nada'
nnia' kan' llakra' gon ake' na'. Le ba
baya'chra'll Xanllon' nada', ke len na'
za'ksen wzenayre di'llen' lloe'rena' re'.
26 Le ba za'a da yellayraollo nna', ke len
na' llakra' wenll so kwezllo kan' ba zokzllo
nna'. 27 Re' nchayna'a, bi yera'rén xho'r-re,
na' re' bi nna wchayna'a bi we'la'lltekre
wchayna're. 28 Bi naken da xhinnj cha'
wchayna're, leska' bi naken da xhinnj cha'
wchayna'a to no'r we'o. Zan be'nn ka'
wchayna'n da zan da zed so ake' yellrio,
len na' lle'nra' bi gak keré ka'.

29 Be'nn bi'che, lle'nra' yepa' re' da ki:
Ye chollze de latj gonllo dan' nwia Diosen'
gonllo. Ke len na' re' zo xho'r-re llaya'l sore
gonre xchin Diosen', ka be'nn nono xho're'
zo. 30 Na' re' zo ya'che, llaya'l sore gonre
xchin Diosen' ka be'nn bi zo ya'ch. Na'
cha' zore nbaraz, llaya'l sore gonre xchin
Diosen' ka be'nn bi zo nbaraz. Na' cha'
bi da si're, llaya'l sore gonre ka be'nn bibi
bxhi'i. 31 Na' cha' bi da de llonrenre llin
yellrio ni, bi kwe' yichjre len, le da te ke
yeolol da de yellrio ni.

32 Na' lle'nra' bi kwe' yichjre da ka'
llak yellrio ni. Be'nne nono no'r zorene',
na' nlatje' llbek yichje' llone' xchin Xanllo
Diosen', na' zoe' llone' da llayazra'll Xan-
llon'. 33 Zan be'nnen' nchayna'a, lli' yichj
be'nnen' da llak rao yellrio ni, le llone' xh-
bab akre wayazra'll xho're' na'. 34 Leska'
bi llonen rebe ka nak ke no'ren' nchayna'n,
na' ke no'r da'o bi nna wchayna'a. Le
no'ren' bi nchayna'a nbek yichje' da nak
ke Dios, na' zotekze' nench llone' xchin
Diosen'. Zan ke nak no'ren' nchayna'a, lli'
yichj be'nnen' da de rao yellrio nga, na'
llone' da llayazra'll xhyiwe' na'.

35 Da ni llepa' re' nench gakrena' re', kere
nench ll-llona' wchayna'ren'. Llepa' re' ka'
nench na' so kwezre nbaraz gonre xchin
Diosen' do yichj do ra'llre.

36 Cha' to be'nne llakre' llaya'l we'e
latj wchayna'a xhi'nne' no'ren', dan' ba
llde yel we'o kebe'n, na' ba lle'nebe'
wchayna'be', naksen wen gone' kan' ba
bene' xhbaben', na' we'e latj wchayna'a
xhi'nne'n. 37 Na' cha' zo be'nne llakre'
wenre nono wchayna'rene', na' nnezre'
wzoekzre' soe' toze', naksen wen kan'
lle'nre' gone'n. 38 Ka'n naken, be'nnen'
lloe' xhi'nne'n llchayna'be' llonkze' wen,
na' be'nnen' bi lloe' xhi'nne'n llonlle' wen.

39 Na' noteze no'r nchayna'a, llaya'l sorene' be'nn ke'en, zan cha' ba got be'nn ke'en, wakse yezie' be'nn yobre, kon be'nn nxenra'll Xanllo Cristo na'. 40 Na' nada' llakra' wzolle' nbaraz cha' yega'nne' bi wachayne'e. Na' llakra' xhbab kia'n naken rebze ren Spíritu ke Diosen'.

8

Yel wao dan' ll-llia ake' rao lwa'a ka'

1 Akre llaya'l gonllo ke yel wao ka' ll-llia ake' rao lwa'a ka'. Nnézello yeolol-llo llejnie'llo akren' llaya'l gonllo. Zan yel llejnie' kellon', kon llonen llonxhen kwinllo. Zan katen' nllie' lwelljllon', llayirjla'll-llo akre gonllo nench gakrenllo lwelljllon'. 2 Na' cha' llákello ba byejnie'llo kwasro doxhen kan' naken na', llaya'l yeyakbe'llo bi nna llinllo ka to llaya'l chejnie'llo. 3 Zan cha' nllie'llo Diosen', Diosen' nombie' lli'o.

4 Na' ka nak yel wao dan' ll-llia ake' rao lwa'a ka', nnézello lwa'a ka' bibi za'k aken rao yellrio ni, le toze Diosen' nak. 5 Da li zjani't da zan da llasné be'nnach nak dios ke ake', ka da de yebá, na' da de yellrio ni, na' llonlira'll ake'n ne ake' len na' nak dios ke ake'. 6 Zan ka nak lli'o nnézello toze Xallo Diosen', na' toze Xanllo Jesucriston' za'ken wxenra'll aklloe', le Leake'n bzo ake' lli'o rao yellrio ni, na' ben ake' yeololte da zjadé yellrio.

7 Kere yeolol be'nne llejnie' akre' da ki. Bal ake' yo'rao ake' llak akre' be'nn za'k lwa'a ka', na' kat llasa'o ake' yel wao, da ka' bllia ake' rao lwa'a ka', na' llak akre' da nak ke lwa'n llao ake'. Ke len na' lo yichjra'llda'o ake', bi zo ake' wen llakgan akre', le bi nna chejnie' akre' akren' naken na'. 8 Ka nak yel waon' bibi de gonen nench yewé Diosen' lli'o, na' ni ke ll-llonzen yewé Diosen' lli'o cha' gaollon o cha' bi gaollon. 9 Na' bal be'nne bi nna chejnie' akre', kere bi gon dan' rao Dios cha' bi da ye'j gaollo. Ni ke leake'n llaya'l wiallo kan' gonllon', nench na' bi yexj ake' rao da xhinnjen', ni ke dan' ye'j gaollo na'. 10 Re' nnézere kwasro kan' naken na'. Na' cha' to be'nne bi nna chejnie're', re're' kan' llonre llaorenre da ka', na' gakre' wakse gone' kan' llonren'. 11 Na' dan' nnello llejnie'llon', wakte wlleyi'llo to be'nn lwelljllo be'nn nna llakgane, la'kze cha' bzane kwin Criston' gote' ni ke le'e. 12 Na' kat dan' llonllo na', llonen nench llzorao gatra'll lo yichjra'llda'o to be'nn za bxenra'lle, Cristo na'kzen' llonllo da xhinnj ke'e, cha' ka' llonllo. 13 Ke len na' nia', cha' dan' llawa' be'ren', llonen nench wlli'yen be'nn lwellja'n yexje' rao da xhinnj, kbatlle gawa'n nench ke yexje' rao da xhinnjen'.

9

Pablon' ne'e nake' dogarje postl

1 Nada' naka' postl na' wak nnaba' gónere nada' kan' llónere yezikre be'nn lloe'rén re'n xti'll Diosen'. Le nada' bre'ra' Xanllo Jesúsen', na' bena' xchine' gan' zoren', na' ke len na' llonlira'llre. 2 Na' la'kze cha' bi llejle' yezikre be'nne naka' postl, re' ba llejle're naka' postl, le dan' llonlira'llre Xanllo na', llroe'n da likzen' Le'en bse'l nada'.

3 Ki llallia' xti'll be'nn ka' llasné, kere Diosen' bse'l nada' naka' postl ke'en: 4 Dekze latj kia' nnaba' da ye'j gawa'. 5 Na' wakte wchayna'rena' to no're nxenra'll Criston' chenake, nench yechie' gan' lljena' xchin Dios na', kan' non Pedron' nchayne'e, na' kan' non postl ka' yela', na' kan' non be'nn bi'ch Xanllo na'. 6 ¿Na' llákere nada' ren Bernabén' bi gak wsanto' gonto' llin kone nia'na'to', ka llon no be'nn yobre?

7 Gaga zo to be'nn waka'a ya cheje' rao wdile, na' chixhje' kwine' ke gaxt ke'e. Na' nono gaz yay uvas, na' bi gawe' uvas ka' kat kwian. Leska' gaga zo be'nne gape' xhi're, na' bi ye'jrize' ra't xhi'llba' katen' wsie'n na'. 8 Na' kere xhbab kia' nadza'n dan' nia' ka', lekze ka'kzen' ne ley dan' bzoj da Moisésen'. 9 Ki bzoje' le' leyen': “Bi wsejre lloa' bell kate llrejchekwba' trigon' nench lloj xhe.” Na' kere bne Diosen' ka' dan' llakzedre' bell ka'. 10 Bne'e ka' nench llzejnie're' lli'o kan' llaya'l gonllo ren be'nn ka' llon xchin Diosen', ke len na' ne'e, be'nn llwa'nn bellen', na' be'nn lloncha'o trigon', llon ake' rez yezi'i ake' ra't weje dan' yerap ake' na'. 11 Na' neto' nakto' ka to be'nn ba goz xti'll Diosen' radjre na'. ¿Bixha bi gak yezi'to' ra't ke to dan' ba benla'y

Diosen' re'? 12 Le cha' be'nn yobre ba
be're leake' ra't ke to da benla'y Diosen' re',
leska'kze neto' llaya'l gonnre neto' arke da
ba benla'y Diosen' re'.

Zan bi nna wchie'to' re' na'. Na' ba
bento' banez biteze da gok keto' nench na'
bitbi bllon kan' be'rento' re' Di'll Wen ke
Criston'. 13 Le nnézkzere be'nn ka' llon
llin lo yoda'o ke Israelen', nbanrén ake'
dan' lloe' be'nn Israel ka' ke yoda'on, le
lljakwa'nn ake' ra't weje bayi'x ka', ban'
llot ake' rao Diosen', na' llao be'nn ka' llon
llin lo yoda'o na' leakba'. 14 Ka'kzen' nllia
Xanllon' bia'a gonllo, be'nn llzenay xti'lle'n
llaya'l we'e ake' bi da yallje be'nnen'
lloe'rén leake' xti'll Jesucristo na'. 15 Zan
nada' bi nna nnabra' re' gonnre da yalljra',
na' kere llzoja' da ni ke len na'. Wenjere
gata' ker ka da nnabra' re' gonnre dan'
yalljra', le nada' llawera' kwis bibi gan
llona' dan' llyixjwe'ra' xti'll Criston'.

16 Bi nnia' okrén' llona' llyixjwe'ra' Di'll
Wen ke Jesucriston', le naken da llaya'l
gona'. ¡Nya'chraz naken kia' cha' nada' bi
chixjwe'ra'n! 17 Ke len na' cha' lloe'rena'
re' xti'll Diosen', ni ke dan' gorjen lo
yichjra'llda'wa', dekze raxhja' chenake;
zan llona'n le Le'en ba broe'n rallna'
chixjwe'ra'n re', na' zeje di'llen' ba llonza'
ke da ba bro' Diosen' lo na' gona'n. 18 Na'
cha' nnábere nada' bixha llkwa'nnen kia'
dan' llyixjwe'ra' xti'll Diosen', na'll nnia'
llkwa'nnen da llawera', le bitbi raxhja' zia'
llyixjwe'ra' xti'lle'n, la'kze nakten da si'i
raxhja' chenake.

19 La'kze bi naka' ka to be'nn wen llin
ke be'nne, llxhexj yichja' llon kwina' ka to
be'nn wen llin ke yeololte be'nne nench
chan be'nn ak gonlira'll ake' Cristo na'.
20 Na' kan' zoa' gan' lla'a be'nn Israel ka',
benteza' kan' llon ake' na'. Na' bena'
kan' ne ley dan' bzoj da Moisés na' (la'kze
nnezra' bibi de llon leyen') nench na'
wzenay ake' kat we'rén ake' xti'll Diosen'.
21 Na' kan' zoa' gan' zjalla'a be'nn ka' bi
nombia' ley dan' bzoj da Moisésen', ben-
teza' kan' llon ake' na', le lle'nra' wzenay
be'nn ka' bi nombia' ley na'. Na' bi nnello
bkwasa' ka'le kan' ne Diosen', le zoa' llona'
kan' ne ley ke Cristo na'. 22 Na' kat zoa' gan'
zjalla'a be'nn ka' bi nna chejle' doxhen
kan' nak ke Criston', llona' kan' llon leake'
na', nench na' wzenay ake' kia'. Ka'n llona'
nench gak wzejnie' akllre'. Llon kwina'
rebze ka yeolol be'nne nench gakrén ake',
na' cha' bal ake' wxenra'll ake' Criston'.
23 Llona' yeolol da ki nench wak we'rén
ake' xti'll Criston' nench na' wak sorena'
nbaraz ren yezikre be'nne llzenay xti'll
Criston'.

24 Ba nnézkzere kate llxhonnj txhonnj
be'nne nench si'i ake' to da gon ake' gan,
yeolole' za'do res, la'kze cha' toze'n gon
gan, na' sie' da gone' gan na'. Ka'n gonre
re' zore llonre xchin Diosen' do yichj do
ra'llre, nench wzoe' re' nbaraz kat yellinre
gan' llie' na'. 25 Be'nn witj ka' llon ake'
banez bi llon ake' ka lle'ne kwerp ke ake'n,
nench llak ake' be'nn war, le lle'n akre' gon
ake' gan katen' chitj ake'n, nench si'i ake'
dan' gon ake' gan na', la'kze nak dan' si'i
ake'n da te ke. Na' lli'o llzenay ke Diosen'
si'llo to da wenll da bi te ke. 26 Ke len
na' bi gona' nada' ka to be'nn llxhonnje
kon to llxhonnje', na' bi nnezre' ga yelline',
o ka to be'nne dil kon ba dile', na' ni ke
nnezzre' gan' kwa'lle'. 27 Bi llzenaya' ke
da xhinnjen' kate nen gona' da xhinnj ren
kwerp kia'n. Zan llona' kon ga zerao zoera'
nench yeyazra'll Diosen', nench ke wnita'
latjen' ba bena' gan ke nak ba bdixjwe'ra'
xti'll Diosen'.

10

Bi llaya'l we'raollo lwa'a ka'

1 Be'nn bi'che, lle'nra' yeololre lljad-
inra'llre xozxta'ollo ka' blla'a ake' to xhan
bej dan' bse'l Dios, na' yeolol ake' bla'y
ake' radj nisda'on nzi'i Nisda'o Xhna. 2 Na'
yeolole' gok ake' txhen da Moisésen' kan'
bche'e leake' gan' blliarao bejen' rao ake'
na', kan' bde ake' lo nisda'on, gok ke ake'
ka be'nn blloa nis lo bejen', na' lo nisda'on.
3 Na' yeolole' bdao ake' toze yel wao da
be'e Diosen' leake'. 4 Na' yeolole' we'j ake'
toze nis da be'e Diosen' leake'. Na' nis dan'
we'j ake'n goren to le' yej, na' yejen' lle'nen
nen Criston' goke' yejen' gan' gor nis na'.
5 La'kze gokrén Diosen' leake', zane' bi ben
ake' kan' llazra'll Diosen', ke len na' wasa't
ake' latj dachen'.

6 Na' yeolol kan' gok ke ake' ni, llzejnie'n
lli'o bi llaya'l sera'll-llo gonllo da xhinnj

kan' ben leake' na'. 7 Ke len na' re', bi
gonlira'llre lwa'a lsa'k ka' kan' ben leake'.
Le nyoj xti'll Diosen' nen: “Blle' ake' we'j
bdao ake', na' bzo ake' ben ake' lnni ke
lwa'a ka'.” 8 Na' leska' bi llaya'l sorenllo
no'r be'nn bi nak no'r kello, na' be'nn byio
bi nak be'nn kello, kan' ben leake'n kana'.
Ke len na' toze lla wasa't chonnalloa mire'
(23,000) yel wen da xhinnj ke ake' na'.
9 Bi llaya'l wko'yelello Xanllon' gone' da
ba llwie' gone'. Le bale da xozxta'ollo ka',
bi byejle' ake' kana' gakrén Diosen' leake'
kan' bne'e na', na' bse'le' bel znia betba'
leake'. 10 Leska' bi llaya'l tare nnere ke
Diosen' kan' ben bale da xozxta'ollo ka'
kana', na' bse'le' to angl ke'e be'nn bet
leake'.
11 Yeolol da ki gok ke ake'n, nyojen
le' xti'll Diosen' nench na' llzejnie'n lli'o
akren' llaya'l gonllo zollo nna', le ba zo rez
yeyoll yellrion'. 12 Ke len na' be'nn llakre
zetipe' nxenra'lle' Jesucriston', llaya'l
wiaya'nne' akren' gone' nench bi yexje'
rao da xhinnjen'. 13 Re' bi nna tere rao da
wallayraore ka da bi llzoe be'nnach. Le
zokze Diosen' llakrene' lli'o, bi lloe' latj gak
kello da bi soello. Na' llzejnie're' lli'o akre
gonllo nench soello bi da ka' llak kellon'.
14 Ke len na' bi'cha' nllie'ra', bi
gonlira'llre be'nn non ake' ka lwa'a lsa'k
ka'. 15 Ba llejnie're, na' wak gonre
xhbab ke da ki llzejnie'ra' re', nench na'
chejnie're di'll za'ken lloe'rena' re'. 16 Na'
kat llnnabllo rao Diosen' gonla'ye' dan'
lle'jllon' kat lljadinra'll-llo kan' gok got
Criston', dan' lle'jllo na' llroe'n nakllo
txhen Criston', na' zi'llo banez dan' bene'n
kan' brarj xchene'n, na' gote' le' yay
cruzen'. Leska' katen' llxhoxhjllo yet
xtiren' na' llaollon, llroe'n nakllo txhen
Criston', le zi'llo banez dan' bene'n kan'
bzane' xpe're'n bxha'kzie' ni ke lli'o.
17 Na' toze yet xtir na' llxhoxhjllo llaollo
ra't wejen', yo'y lli'o nxenra'll Cristo na',
naksllo toze ren be'nn lwelljllon', le toze
yet xtir na' llaollo txhen.
18 Lewiá kan' llon be'nn Israel ka', llot
ake' bayi'x kat lloe'rao ake' Dios, na' noteze
be'nne llao ake' xpe'rba'n, llak ake' txhen
lloe'rao ake' Diosen'. 19 Na' kan' nia' ni,
kere nia' lwa'a lsa'k ka'n za'k aken, na' ni
kere yel wao ka' ll-llia be'nn ka' rao aken
na'n za'kllen ka billre yel wao. 20 Na' kan'
llepa' re' ni, kat to be'nne ll-llie' yel wao rao
lwa'n dan' llonlira'll ake' na', rao daxi'on ll-
llie'n, kere rao Diosen', na' bi lle'nra' gonre
txhen daxi'o ka'. 21 Le bi gak ye'j gaollo da
lle'j llaollo katen' lljasa'ra'll-llo akre zejen
dan' got Xanllo Criston', na' ye'j gaotello
dan' lloe'raorén ake' daxi'o na', le bi gak
ye'j gaollo llopten. 22 Wcha'llo Diosen' cha'
ka' gonllo. Le kere llonll lli'o kerke Dios
na'n, na' soello bi da gonre' lli'o.

Yeololte bi da gonllo llaya'l gonxhenllo Diosen'

23 Wakse gonllo biteze, zan kere yeolol
dan' gonllo na'n naken da wen; la'kze
cha' wakse gonllo biteze, kere yeolol dan'
gonllo na'n gakrenen lli'o. 24 Ni tollo bi
llaya'l gonllo da wen kezllo, llaya'l wiakzllo
be'nn lwelljllo ka'.
25 Wak gaore biteze be'r da llo't ake'
lao ya'a, bi wnnabre cha' bllia ake'n rao
lwa'a dan' llonlira'll ake' na', nench ke
gákere cha' naken xhia keré gaoren. 26 Le
xti'll Dios dan' nyojen nen: “Yellrio ni, na'
yeololte da de naksen ke Xanllo Dios.”
27 Na' cha' to be'nne bi nxenra'll Cristo
na', gaxhe' re' rille' lljataorenre', cha' ba
zejre, na' gaore biteze da gonne' re', bi
nnabre cha' naken da ba bllie' rao lwa'a
ke'e, nench ke gákere cha' naken xhia keré
gaoren. 28 Zan cha' to be'nne ye'e re': “Da
ba bllia' rao lwa'a da ni”, wenre bi gaoren
nench ke gake be'nnen' bne ka', renkzren'
llonlira'llre lwa'a ka', na' bi so wen lo
yichjra'llda'we', le ke Xanllo na' nak dox-
hente yellrio, na' yeololte bi da de rawe na'.
29 Zan dan' yo' lo yichjra'llda'o be'nnen'
nia' ka', kere ke re'n nia' ka'. Na' ¿bixchen
wlliayi'llriz be'nn yobre nada' kate llona'
bi da nnezra' bi naken da xhinnj, la'kze
le'en llakre'n da xhinnj? 30 Rencha' lloe'tia'
yel llioxken ke Dios kate bi da llawa', ¿bix-
chen zi'chi'll akze' nada' ke dan' llawa' na'?
31 Kin' naken, cha' lle'j llaollo, na' biteze da
llonllo, llaya'l gonllo da we'xhenllo Dios.
32 Na' bi llaya'l gonllo biteze da wxhexj
be'nne gone' da xhinnj la'kze be'nn nak
be'nn Israel, o la'kze be'nn bi nak be'nn
Israel o cha' lli'o lldop ll-llayllo llonlira'll-
llo Diosen'. 33 Kan' llona' nada', llayirja' ka
llona' nench noteze be'nne soe' nbaraz. Bi

llayirja' da gakrén kwina', llona' da gakrén be'nne nench na' yerá ake'.

11

1 Na' lla'tyoera' re' gonre kan' llona' nada', le nada' llona' kan' ben Cristo na'.

Dan' llaya'l gon no'r ka' gan' lldop ll-llayllo lloe'raollo Dios

2 Na' nna' nia' re', llonre wen lljad-inra'llre nada', na' llonre ka dan' bzejnie'ra' re' na'. 3 Na' lle'nra' chejnie're da ni, Criston' nake' be'nn lliarao rao be'nn byio ak. Na' be'nn byio ka' nak ake' be'nn lliarao rao no'r ka'. Na' Dios na' nake' be'nn lliarao rao Criston'. 4 Noteze be'nn byio, cha' nzoateze xhla'pe' kat llal-wille' Dios gan' lldop ll-llayre llakre tx-hen, o kat bi da llyixjwe're' da ne Dios, bi lloe'xhene' Criston' chet ka', le Cristo na' nake' be'nn nell ka le'e. 5 Na' cha' to no're llalwille' Dios o cha' llyixjwe're' da ne Diosen', na' bi nkwa'ch yichje', bi llape' xhyiwe'n bara'nne, le be'nn byio na'n nak be'nn nell ka le'e. Na' no'ren' llon ka', rebze llone' ka be'nn ka' nchib yichj. 6 Na' cha' bi lle'ne no'ren' wkwa'ch yichje'n kan' nia' na', wenre wchibe' doxhen yich yichje'n. Na' cha' llakre' zdo' wchibe'n, wenre wkwa'che'n kan' llon yezikre no'r ka'. 7 Na' be'nn byio ka', bi llaya'l wkwa'ch yichj ake'n, le leake'n llroe' akre' katek za'k Diosen'. Zan no'r ka', llroe' akre' katk za'k xhyio ake'n. 8 Le kere llit lcho' no'r na'n ben Diosen' be'nn byion', llit lcho' be'nn byio nell na', len na' bene' no'r na'. 9 Le Diosen' bi bene' be'nn byion' gakrene' no'r na', no'r na'len' bene' gakrene' be'nn byio na'. 10 Ke len na' llaya'l wkwa'ch yichj no'r ka' nench nroe'n, be'nn byio ka'n nakll lliarao ka leake', ka'n gon ake' ni ke angl ka'. 11 Zan naksllo txhen Xanllo Jesucriston', ka no're, na' be'nn byio; na' bi llaya'l nne no'ren' bi yalljre' be'nn byio, na' be'nn byion' bi nne'e bi yalljre' no'ren'. 12 Le llit lcho' be'nn byio na'n brej Diosen' bene' no'r na', leska' yeololte be'nn byio zo no're bxhan leake', na' yeololtekze bi da de naksen da ben Dios.

13 Lennechk re', ¿naken lixhej to no're llalwille' Diosen', na' bi nkwa'ch yichje'? 14 Na' lekze naken to zdo' kat to be'nn byio bi wchib yichje'n, nllie'n tonn ka llia ke no're. 15 Zan naken to bara'nn xhen na' ke no'ren' we'e latj wllia yichje'n tonn, le Dios na'n none' yich yichje'n to da wkwa'ch yichje' na'. 16 Na' ka nak yeololte di'll ka' ba be'rento' re', cha' nolre lle'nere gakyollrén lwelljre, neto' postl, na' gallre ga lldop ll-llay be'nn llonlira'll Dios, bi llonto' billre da yobre.

Kat llao ake' bi lljadinra'll ake' Criston' kan' bene' bdaorene' postl ke'e ka' xche'

17 Na' de ye to da nnia' re', le bi llonre wen katen' lldop ll-llayre llonxhenre Criston', na' bi llakrenen re', le bi llonre wen. 18 To da bi llonre wen, ne ake' katen' lldopre lloe'raore Criston', bi llonre txhen lwelljre, na' llakra' nakjen li kan' ne ake' na'. 19 Na' ka'jen' llaya'lkze gak dan' bi llonrenre txhen lwelljre na', le len na' wroe'n noxhan' nxenra'll Criston' do yichj do ra'lle', na' non' bi nxenra'll Le'e. 20 Na' kat lladop llallayre, kere nnello llaore txhen na', nench lljasa'ra'llre yel got ke Xanllo Jesucriston'. 21 Na' kat lldopre gaore txhen na', totore llje'xre kon da lldo'lere, ni ke bexhze lwelljre, na' balre nna donzre kat lladaoren', na' ye balre lle'j llaoxenre. 22 ¿Bi zo rillre na' gaore na'zen'? Katen' llonre ki, llkwasre chla're dan' nak ke Diosen', na' re' dan' llonre ka', llakya'che be'nn bibi de ke ake'. Len na' naken da xhinnj kwis kan' llonre na', na' bi gak nnia' wen na' llonre ka'.

Jesúsen' broe're' kan' lljasa'ra'll ake' yel got ke'en

(Mt. 26:26-29; Mr. 14:22-25; Lc. 22:14-20)

23 Xanllo Jesúsen' bzejnie're' nada', na' ba broe'ra' re'. Ka lle'n bde Judasen' Le'e rao na'a be'nn ka' bwie Le'en, Xanllo Jesúsen' be'xe' to yet xtir. 24 Na'll be'e yel llioxken ke Diosen', bayoll na' na'll bxhoxhje'n, na'll bne'e: "Lesi'n, Legaon. Da nin' nak kwerp kia' dan' ba bia'a ni keré. Kin' gonre lljad-inra'llre nada'." 25 Leska' bene' ka bayoll badao ake' xche'n, bxhie' to leo da'o xis uva, na' bne'e: "Dan' yoll lo leo da'o ni, naken to da llroe'n sorao to da kob dan' bcheb Diosen' gakrene' be'nnach. Na' larj xchena'n nench gaken da li. Na' batteze

kat ye'jre ka dan' llonna' lle'jre ni, lelljadinra'll kan' bena' bzane kwina' got ake' nada'.” 26 Ke len na' yo'y ras kat llaore yet xtir na', na' lle'jre xis uvan', lljasara'llre kan' bzane kwin Xanllon' gote', llinte lla yede' da yobre.

Akren' llaya'l gonllo katen' ye'jllo xis uvan', na' gaollo yet xtiren' lljadinra'll-llo kan' gok got Xanllon'

27 Kan' naken cha' llaollo yet xtiren', na' lle'jllo nis uvan' nench lljasa'ra'll-llo yel got ke Xanllon'. Zan cha' bi llapllo bara'nn kan' zejen na', katen' lle'j llaollon na', naken xhia kello, le llonllo ka to da bibi za'k kwerp ke'en, na' xchene' na'. 28 Ke len na' llaya'l gonya'nnllo xhbab cha' nak ra'llda'ollon' yall rao Diosen' ka za gaollo yet xtir na', na' ka za ye'jllo xis uva na'. 29 Le cha' ye'j gaollo, na' bi llonllo xhbab bi zejen dan' bzane kwerp ke Xanllo gote' ni kello, kwinzllo llxoa do'l ko'll-llo, cha' ka' llonllo. 30 Ni ke dan' bi llapre bara'nn dan' ben Criston', zanre bi zore wen llakre no yillwe', na' ye balre ba wasa'te. 31 Na' cha' llwiaya'nnllo akre nak yichjra'llda'ollo, bibi do'l llxoa ko'll-llo chenake. 32 Na' ka nak ba nxoa do'l ko'll-llo dan' bi llwiallo lo yichjra'llda'ollon' cha' naken yall katen' lle'j llaollo na', ke len na' Xanllon' llsa'kzie' lli'o nench na' bi wsa'kzie' lli'o ke chnare kan' gak ke be'nn ka' bi llonlira'll Le'e.

33 Ke len na' be'nn bi'che, kat lldop llllayre nench ye'j gaore txhen, lekwexh lwelljre, na' ye'j gaore txhen. 34 Cha' balre donre, llaya'l gaore lo yo' ga zore nench ke yedop yellayre, na' wxoa xhia do'l ko'llre, na' wsa'kzi' Diosen' re'. Na' da ka' yela' koa' xhnneze kat yeda' gan' zore na'.

12

Yel wak dan' llonn Spíritu ke Diosen' llon totollo

1 Be'nn bi'che, nna' lle'nra' nnézere ke dan' llon Spíritu ke Diosen' llakrenen toto lli'o nxenra'll Jesucriston' nench llak llonllo xchine'n.

2 Nnézkzere kan' bi nna gonlira'llre Criston', bi nnézere bi da ka' benre, na' byejle're ke lwa'a ka' da ka' bi llak nne, bxhoben re' nez yobre. 3 Na'llen' lle'nra' chejnie're da ni nna'. Noteze be'nne nne: “Wa llwiera' Jesúsen'”, bibi Spíritu ke Diosen' zorén be'nnen'; zan be'nn nne: “Jesúsen' nake' Xanllo”, le'en yo'kze Spíritu ke Diosen' lo ra'llda'we' llakrenen le'e.

4 Toze Spíritu ke Diosen' zo, zan nlla'a nlla'a nak dan' llonnen totollo nench na' gak gonllo xchine'n. 5 Nlla'a nlla'a ka llon totollo xchin Diosen' la'kze toze Xanllo Jesucristo na'n nxenra'll-llo. 6 Na' la'kze nlla'a nlla'a da llon totollo, toze Diosen' llone' nench totollo za'ke llonllo xchine'n. 7 Nakbie'kze zorén Spíritu ke Diosen' lli'o, le totollo llak llonllo da llakrén yeolollo. 8 Le Spíritu ke Dios na', llonen nench bal-llo llzejnie'llo be'nne yel si'n ke'e na', na' lekze Spíritu na'n llonen ye bal-llo nnézello bi da nnézello, na' llzejnie'llon be'nne. 9 Na' toze Spíritu ke'e na'kzen' llonen nench na' bal-llo llonlira'll-llo Diosen' kwis, na'll llak biteze da llnnábelloe'. Na' dan' llakrén Spíritun' lli'o, bal-llo llak llonllo nench llayak no be'nn llak yillwe'. 10 Na' Lekze Spíritu na'n llonen llak llon bal-llo yel wak, na' ye bal-llo llak llyixjwe'llo bi da ba bne Diosen' lli'o. Na' kone Spíritu ke Dios na'kzen' llonen llakbe'llo bi da llasné be'nne, cha' za'n ke Dios o cha' za'n ke daxi'o, na' ye bal-llo, llonen nench lloe'llo wde wdere di'll da bi nsedllo, na' ye ballo llak llanello akre zej di'll ka' da ka' bi nsedllo. 11 Zan toze Spíritu ke Dios na'kzen' llakrenen yeolol-llo nench llonllo dan' lle'nen gon totollo.

Yeolol lli'o nxenra'll Criston' nakllo ka toze be'nne

12 Kwerp kellon' naken zan kwen, na' ngo'den naken toze. Na' ka'kze lli'o nxenra'll Criston', nakllo ka toze be'nne. 13 Na' ka'kzen' bal-llo nakllo be'nn Israel, na' ye bal-llo bi nakllo be'nn Israel. Ballo nakllo be'nn zo xan, na' ye bal-llo bi zo xanllo. Zan yeololkzllon' blloa nis nench na' broe'n toze Spíritu ke Diosen' zorenen lli'o.

14 Ka'kzen' kwerp kellon' nsa'n zan kwen, na' nlla'a to kwen wejen'. 15 Chenak llak nne nia'llon', na' nnen: “Bi naka' kwerpen' toze, le bi naka' ne'e”, na' la'kze cha' nnen ka', naksen kwerpen' toze. 16 Na' chenak llak nne nayllo, na' nen: “Bi naka' kwerpen' toze, le bi naka' yejrawe'”,

na' la'kze cha' nnen ka', tozen naksen kwerpen'. 17 Cha' doxhen kwerp kellon' naken yejraollo, ¿akxha gak yénello? Na' cha' doxhen kwerpen' naken nayllo, ¿akxha gak cho' xhi'nllo chenake? 18 Zan Diosen' ba bzoe' da ka' nsa'a kwerp kellon' kon ga yalljen kan' byazra'lle'. 19 Bi nya' kwerp kellon' chenak nsa'n toz ke dan' nsa'n. 20 Na' la'kze nsa'n zan kwen na', na' wde wdere llon aken llin, na' toze nak aksen kwerpen'.

21 Ke len na' yejraollon' bi gak yen na'llon': “Bi yalljra' rwe'.” Ni yichjllon' bi gak yen nia'llon': “Bi yalljra' rwe'.” 22 Na' la'kze cha' bal kwen kwerp kellon', lákello bi nakteken da war, zan yalljkzen. 23 Na' la'kze kwe' kwe' kwerp kellon', lákello bi za'kteken, zan lli' yichjllon', ke len na' llak xhara'nllo. Na' zo ga bi lle'nello re'e be'nne, na' llkwa'chllon ren xhallo na'. 24 Na' da nsa'a kwerp kellon' da nak nbaraz, bi yalljen wkwa'chllon. Na' Dios na' llone' lli' yichjllo gan' zo da ka' bi nak nbaraz. 25 Na' none' kwerp kellon' toze nench kwe' kwe' llapchi'i lwellje, na' llon aken llin txhen. 26 Na' cha' ga zo llak, doxhen kwerp kellon' bi zo wen. Na' cha' zo ra't ga zo nbaraz, doxhenllo llawé.

27 Na' lli'o nxenra'll-llo Criston', yeolol-llo ngo'dllo ka to kwerp naklloe' txhen, na' twej twejllo nakllo ka to kwen wej dan' nsa'a kwerpen', na'llen' llak llonllo wde wdere da ba ngo' Diosen' rao na'llo gonllo. 28 Na' ka nak lli'o lldop ll-llayllo llonlira'll-llo Criston', da nell brej Diosen' bal be'nn nak postl, na' da wllope breje' bal be'nne nench chixjwe' akre' dan' llne Diosen' leake'. Na' da wyonne breje' ye bal be'nne llroe' llsede xti'lle'n. Na' leska' breje' be'nn llon ak yel wak, na'll breje' be'nn llayón be'nn we'e, na'll breje' be'nn llakrén be'nne kat bi da yallj akre', na'll breje' be'nn llnebia' lli'o lldop ll-llayllo llonlira'll-llo Criston', na'll breje' be'nn lloe' wde wdere di'll da bi nsed ake'. 29 Na' ke len na' kere yeolol-llon' nakllo postl. Na' kere yo'yllon' llak llyixjwe'llo bi da ne Dios. Na' kere yo'yllon' llak llroe' llsédello be'nne xti'lle'n, na' kere yo'yllon' gak gonllo yel wak. 30 Na' kere yo'yllon' gak yeyonllo yeyak be'nn we'e. Na' kere yo'yllon' llak lloe'llo wde wdere di'll da bi nsedllo. Na' kere yo'yllon' llak llzejnie'llo akre zej di'll ka'. 31 Lewe'la'll nench gakrén Spíritu ke Diosen' re', nench gak gonre da ka' nak da za'klle. Na' nada' wroe'ra' re' ye to da za'klle da llaya'l so kwezrenllo.

13

Llaya'l llie' lwelljllo

1 Na' cha' llakllo di'll da llak be'nnach, na' llak nnello wde wdere di'll da de yebá, na' cha' bi nllie' lwelljllo, bibi nxhoe'n kello chet ka'. Na' nakllo ka to ya wakwell, kon llonen llakia kat llkwelle'n, na' llonllo ka to platiy da zill. 2 Na' la'kze cha' ba gokrén Spíritu ke Diosen' lli'o nench llyixjwe'llo bi da ne'e lli'o, na' la'kze cha' nnézello yeolol da nono nna nneze, na' llejnie'llo yeolol da nak da za'ke, na' la'kze cha' nxenra'll-llo Diosen' llone' biteze da nnábelloe', na' cha' bi nllie' lwelljllo, bibi nxhoe' da ka' llonllon' chet ka', la'kze llonllo yeolol ka nak da ki. 3 Na' la'kze we'llo be'nn ya'ch ake yeolol bi da de kello, na' la'kze we'llo latj wzey be'nn ka' llwie lli'on, bitbi nxhoe' da ka' llonllon' cha' bi nllie' lwelljllo.

4 Cha' nllie' be'nn lwelljllo, lle'nen gakx-henra'll-llo bi da llone be'nn lli'o, na' gonllo wen ke ake', bi gákello zi' cha' llak wen ke ake', na' bi gakllo be'nn llalj, na' bi gakllo be'nn ya'ra'lle. 5 Na' cha' nllie' akelloe', bi gon akelloe' ka nen kello, bi gonllo nench chraoze lli'o yega'nnllo wen, bi gaklla'llo be'nne, bi kwek yichjllo bi da llon akre' lli'o. 6 Na' cha' nllie'llo be'nn lwelljllon', bi yewello cha' bi da xhinnj llone', zan cha' llone' da zej lixheje, na'llen' yewello. 7 Na' cha' nllie'llo be'nn lwelljllon', llaora'll-llo bi da llone be'nnen' lli'o, na' llejle'llo cha' bi da lle ake' lli'o, na' sollo rez gon ake' wen yo'y ras, na' llapra'll-llo cha' bi da llon akre' lli'o.

8 Kbat te ke dan' llie' lwelljllon', zan wllin lla kate nollno chixjwe' da ka' ne Diosen', na' wllin lla kate bill we'e be'nne biteze di'lle da bi nsed ake', na' wllin lla kat bill yallj bi da chejnie'llo. 9 Le ka nak nna' ra'tzen na' nombia'llo, na' ye ra'ten' na' llayixjwe'llo. 10 Na' katen' yed kwine' na', kana' da ra'ten' nombia'llo na', bill yálljellon.

11 Ka gokllo bida'o be'llo di'll ka da lloe' noteze bida'o, benllo xhbab ka da llon noteze bida'o, na' byejnie'llo ka llejnie' bida'o. Na' nna' ba blli'ollo, ba bsanra'll-llon' bill llonllo kan' benllo kan' nakllo bida'o. 12 Na' nna' bi nna re'llo kwasro dan' nak ke Diosen'. Nakllo ka to be'nne llwia to lo yejwan da bi llroe'tek kwasro. Zan wllin lla kat re'llo kwasro, kana' nnézello doxhen da de, kana'n gombia'llo kwasro kan' nombia' Diosen' lli'o. 13 Na' da ki chonnen nak aken da bi te ke: gonlira'll-lloe', na' gonllo rez gonlle' wen kello, na' llie'llo Diosen' ren lwellj be'nnachllo, Na' da llonllen bien gonllo rao da ki chonne, llie'llo Diosen' na' lwellj be'nnachllo.

14

Be'nn ka' lloe'rén Diosen' di'll no di'll yobre da bi nsed ake'

1 Llaya'l we'la'llre llie're Diosen' na' ren be'nn lwelljre, na' leska' llaya'l so lo ra'llda'oren' gakrén Spíritu ke Diosen' re', na' gonre kon bi da lle'nen gonre, na' chixjwe're bi dan' ne Dios. Len na' llaya'lya'nn sera'llre gonre. 2 Ka nak be'nn lloe' di'll da bi nsede', bi lloe'rene' no be'nnach di'lle, le nono llejnie' len, Dios na'n lloe'rene' di'lle. Le naken di'll da lloe' Spíritun' le'e nench lloe'rene' Diosen' di'll, na' nono llejnie' len. 3 Zan be'nn llyixjwe're bi dan' ne Diosen', be'nn na'n llakrene' nench sechich ake' wxenra'll ake' Diosen', na' so ake' nbarazlle, na' yexhenra'll ake' cha' bi da llak ke ake'. 4 Na' kat lloe'llo wde wdere di'll da bi ns-edllo, lo yichjra'llda'ollo na'zen' llakrenen. Zan cha' llyixjwe'llo bi da nne Diosen', lli'o lldop ll-llayllo llonlira'll-llo Criston' llakrenen. 5 Yewera' cha' yeololre gak we'renre Diosen' biteze di'll da bi nsedre, zan wawellra' cha' yeololre gak chixjwe're bi da ye Diosen' re'. Len na' za'kll kerke da we'renlloe' wde wdere di'll chak ndop llayllo lloe'raollo Diosen'. Le cha' nono zo, no wazejnie' be'nn ka' akre zejen ka nak di'll dan' llonn Spíritun' nnello, bi gakrenen be'nn lwelljllo sechich ake' wxenra'll ake' Le'e. 6 Be'nn bi'che, nnezra' bi gakrenen re' cha' we'rena' Diosen' wde wdere di'll da bi llejnie're kat yeda' yedra'nna' re'. Zan cha' wzejnie'ra' re' bi dan' ba bzejnie' Diosen' nada', wakrenen re'. Na' leska' wakrenen re' cha' wzejnie'ra' re' billre da nnezra' ke Diosen', na' billre da ne Diosen' nada' nench chixjwe'ra' re', na' cha' wroe' wsedra' re', akre zeje xti'll Diosen'.

7 Leska' naken ke da ka' zill, da bi de yel nban ke, ka nak dan' nzi'i bllej, na' ka nak dan' nzi'i guitarr, cha' bi llbellen, na' bi zillen kan' llaya'l gonen na', ¿akre gak nnézello dan' llol ka nak bllejen' na' guitarren'? 8 Ka to ke rao wdile, cha' bi wkwelle' trompeten' kwasro, bi chejnie' be'nn waka'a ya ka', cha' rao wdilen' llaya'l lljake'. 9 Ka'kzen' naken ke lli'o, cha' we'renllo be'nne di'll da bi chejnie' be'nne, bi gakrenen leake', na' gonen ka be'nn lloe'rén di'll kwinze'. 10 Be'nn zjalla'a dox-hen yellrio, wde wdere di'll da gorjrén ake'. Na' ni ton bi gak nnello bi chejnie' be'nne len. 11 Na' cha' lli'o bi llejnie'llo di'll da we'rén be'nn lli'o, nakllo ka be'nn zi't ke le'e, na' le'en nake' ka be'nn zi't kello. 12 Na' dan' zera'llre gakrén Spíritu ke Diosen' re' nench gak gonre bi da lle'nre' gonre, ka'kzen' llaya'l sera'llre gonne' re' da gakrén lwelljre nench na' sechichre wx-enra'llre Diosen'.

13 Na' cha' Spíritu ke Diosen' gonen we'llo wde wdere di'll da bi nak xti'll-llo, llaya'l nnabllo gakrenen lli'o wazejnie'llo be'nne bi zeje di'llen' lloe'llo. 14 Le chet ka' lloe'rena' Diosen' di'll da bi nseda', spíritu kia'n llalwillen Diosen', la'kze bi llejnie'ra' bin' nia'. 15 ¿Akre llaya'l gona' cha'? Llaya'l we'rena' Diosen' biteze di'll da llonn Spíritu ke'en nada', la'kze cha' bi llejnie'ra'n, leska' llaya'l we'rene' di'll da llejnie'ra'. Llaya'l gola' da we'rawa' Diosen' da llonn Spíritu ke'en nada', la'kze cha' bi llejnie'ra'n, leska' llaya'l gola' da lle-jnie'ra'. 16 Le cha' lloe'renre Diosen' di'lle, na' lloe're yel llioxken ke'e kone di'll dan' bi llejnie' be'nne, leake'n bi gak we'xhen ake' Diosen' txhen ren re', le bi llejnie' akre' bi di'llen' lloe're. 17 La'kze cha' lloe're yel llioxken ke Diosen' kwasro, bitbi gakrenen be'nne cha' bi chejnie're' xti'llren'. 18 Nada' lloa'a yel llioxken ke Diosen', lloe'renlle' billre di'll da bi nak xti'lla' kerke yeolol re'. 19 Zan kat ndop llay be'nn ka' llonlira'll Criston', wenre wa'a ga'yze di'll da chejnie'

be'nne nench wzejnie' akre', kerke wa'a chi mir di'll da bi chejnie' akre'.

20 Be'nn bi'che, bi llaya'l cho're xhbab ke bida'o bi nna chejnie', lecho' xhbab ke be'nn ba llejnie'. Na' rao da xhinnj ka', llaya'l gakre ka bida'o bi nna gon da xhinnj la'kze ba nakre be'nn gore. 21 Xti'll Dios dan' nyojen nen: “Nada' Dios we'rena' be'nn ki di'll da bi chejnie' akre', di'll ke be'nn zi'te, na' ni ka' bi wzenay akse' kia'.” Ka'n ne Xanllo Diosen'. 22 Ke len na' llonn Diosen' wde wdere di'll da lloe'llo nench be'nn ka' bi nna gonlira'll ake' Le'e gakbe'e akre' zerenkze Diosen' lli'o. Na' lli'o nxenra'll-lloe', Spíritu ke'en llonen nench be'nn ka' ba breje', llayixjwe' akre' lli'o bi da ne Diosen'. 23 Na' kat ndopllo gan' llalwill-llo Diosen', na' yeolol-llo nnello wde wdere di'll da bi nak xti'll-llo, na' ra' bal be'nne bi chejnie' ka di'llen' lloe'llon', o cha' be'nn bi llonlira'll Le'e, leake'n nne ake' llaktontjellon'. 24 Na' cha' be'nn ka' bi nxenra'll Diosen', o cha' be'nn ka' bi llejnie' kan' llonllon', ra' ake' kate yeolol-llo llzejnie' lwelljllo bi da ba bne Diosen' lli'o, na'll yeyakbe'e akre' de do'l ke ake' kat yen akre' xti'll yeolol-llo, na' kana' lljadinra'll ake' bi da xhinnjen' non ake'n. 25 Na' yeyakbe'e akre' Dios na', nnezre' dan' yo' lo yichjra'llda'o ake'n, na'll wzoa xhib ake' we'rao ake' Diosen', na'll nne ake': “Da likzen' zo Diosen' radj be'nn ki.”

Llaya'l we'raollo Diosen' kwasro na' bi gonllo kon ganze

26 Be'nn bi'che, katen' lldopre lloe'xhenre Diosen' kin' gonre: Balre de da golre we'xhenre Diosen', na' balre de da wroe' wsede lwelljre, na' balre de da ba goll Spíritu ke Diosen' re', na' balre de wde wdere di'll da we're da bi nsedre, na' ye balre chixjwe're, akre zejen di'll wde wderen' ba bne be'nn lwelljre ka'. Naksen wen gonre yeolol da ki kon cha' gakrenen lwelljre sere choch wxenra'llre Criston'. 27 Na' cha' nolre we'e di'll dan' bi nsedre, do chopzre o chonnzre wak we'ren, na' twej twejre soraore, na' yeyoll na' lloj be'nne yezejnie're' akre zeje di'llen' be're na'. 28 Na' cha' nono llra' no yezejnie' di'llen' be're na', bi llaya'l we're di'llen' zillje gan' ndop llayre na', kon lo ra'llda'ozre lewe'rén Diosen' di'lle. 29 Na' cha' nolre de chixjwe're bi da ne Diosen', leska' do chopzre o chonnzre lloj chixjwe'ren chak ndop llayre na', na' wzenay yezikre be'nne dan' nneren' cha' lltilen xti'll Dios dan' nyoj na'. 30 Na' cha' tore ze lloe' di'llen', na' Diosen' wzejnie're' ye tore da chixjwe're', na' be'nnen' ze llaral llyixjwe're'n, le wsante' we'e latj nench na' gak chixjwe' be'nnen' ye to. 31 Yeololtere wak chixjwe're dan' ne Diosen' re', na' we're latj nne twej twejre nench chejnie' yeololre, na' gakrenen re'. 32 Na' re' llyixjwe' bi dan' ne Diosen', llaya'l chixjwe'ren kat llákere naken wen chixjwe're'n. 33 Le Diosen' bi nake' be'nn llonchixre' lli'o, ke len na' lle'nre' nbaraz wsa're dan' llonre kat lldop ll-llayre lloe'xhenre' na'.

Na' katen' lldop ll-llayre lloe'xhenre Criston', 34 bi llaya'l we'e no'r ka' di'll lo yoda'on, le bi de latj gon ake' ka', llaya'l wzenay ake', le ka'n nllia ley ke Diosen' bia'a gon ake'. 35 Na' cha' bi da lle'ne no'r ka' nnez akre', na' nnab akre' xhyio ake'n kat yellín ake' rill ake', le naken to zdo' cha' to no're we'e di'll gan' lldop ll-llayre lloe'xhenre Diosen'.

36 Lewayón ke xhbab, kere re'n gokre be'nn nell byejle're xti'll Criston', na' kere re'zen' ba bxhi'i xti'lle'n. 37 Cha' nolre llákere llak llyixjwe're dan' ne Diosen', na' cha' llákere llakrén Spíritu ke Diosen' re' bi da llonre, ke len na' llaya'l gakbe're da ki llzoja' re' naken da nllia Xanllon' bia'a gonllo. 38 Na' cha' be'nn bi llejle' ke da ki llroe'ra' re', bi llaya'l chejle're cha' bi da ne'e.

39 Ke len na' be'nn bi'che, lekwek yichjre gakrén Spíritu ke Diosen' re' nench chixjwe're bi da nne'e, na' bi wllonre cha' we'e be'nne wde wdere di'll da we'e Spíritu ke Diosen' leake'. 40 Na' kwasro leko' nez dan' llonre kat lldopren'.

15

Criston' babane' radj be'nn wat

1 Be'nn bi'che, lle'nra' lljasa'ra'llre Di'll Wen ke Criston' dan' ba be'rena' re'. Ba bzenayren, na' zere choch le ba byejle'ren na'. 2 Na' ba nnézere wallinre gan' llia Diosen' cha' soteze sore wzenayre Di'll

Wen ke'en. Na' cha' bi naore llzenayre ke'e, bibi zejen nnere llejle're chet ka'.

3 Criston' bzejnie're' nada' da ki da nak da lliarao, na' ba bdixjwe'ra'n re'. Criston' gote' ni ke xto'l lli'o kan' nyoj xti'll Dios na'. 4 Na' bga'che', na' bayónn lla na', babane' radj be'nn wat ka', le ka'n nyoj xti'll Diosen'. 5 Na'll jaroe'rawe' Pedron', na' bayoll na' jaroe'rawe' yezikre postl ka'. 6 Bayoll na' na'll jaroe'rawe' ye ga'y gayoa (500) wde be'nne to chi'ze, be'nn nxenra'll Le'e. Be'nn zan nna nban nna', na' bal ake' ba got. 7 Na'll jaroe'rawe' Jacobon', bayoll na' jaroe'rawe' yeololte postl ka'.

8 Na' bayoll na' badroe'rawe' nada'. Naka' ka be'nn gorje ka bi nna llin lla garje'. 9 Le kana' bsa'kzia' be'nn ka' nxenra'll Criston'. Ke len na' bi za'kteka' ye ake' nada' postl. 10 Zan Dios na' nllie're' nada' breje' nada' naka' postl ke'e, na' ba bzenaya' ke'e, na' llonlla' xchine'n kerke be'nn lwellja' ka' yela'. Na' kere llona'n toza'n, Dios na'kzen' llakrén nada' llona'n. 11 Na' bitbi gonen cha' xti'lla'n ba bzenayre o cha' xti'll be'nn yobren' ba bzenayre, le toze ka' llyixjwe'kzto' kan' nak ke Criston', na' ka'n nak dan' ba byejle'ren'.

Yebán be'nn wat ka'

12 Yeololte neto' llyixjwe'to' Criston' babane' radj be'nn wat ka'. Na' ¿bixchen balre nere bi yebán be'nn wat ka'? 13 Le chet ka' naken kan' nere na', bi llasbán Diosen' be'nn wat ka', na' nnello bi babán Criston' chet ka'. 14 Na' cha' Criston' bi babane' radj be'nn wat ka', bibi za'k xti'lle'n dan' be'rento' re', na' bibi zejen dan' llonlira'llre' na', cha' ka' naken. 15 Ba be'rento' re' di'll wenra'll, bneto' Dios na' basbane' Criston' radj be'nn wat, cha' ka' naken di'll li dan' nere bi llasbane' be'nn ba got. 16 Le cha' bi llasbane' be'nn ba got, leska' bi basbane' Cristo na'. 17 Na' cha' naken li bi basbán Diosen' Criston', bibi de gon dan' nxenra'llre' na', na' nna nakre rallna'a da xhinnjen'. 18 Le chenak li bi babán Criston', ba blleyi' yeolol be'nn wat ka' bxenra'll Criston' chet ka'. 19 Na' cha' dan' llonllo rez yellinllo gan' llia Criston' kat yeza'llo yellrio ni, naken da wenra'llzen', nya'chraz naken ke lli'o rao yeolol be'nne chet ka'.

20 Zan nna' nia' re', da likzen' basbán Diosen' Criston' radj be'nn wat ka', na'llen' Le'en goke' be'nn nell be'nn babán radj be'nn wat ka'. 21 Le bxhe yel goten' rao yellrio ni, dan' bzo to be'nn golle Adán bene' da xhinnj, na' lekze ka'kzen' gok, to be'nne re Cristo bene' nench llin lla yebanllo radj be'nn wat ka'. 22 Le kan' ben Adán na' da xhinnj na'n, bxhe yel goten', na'llen' llat yeolol be'nnach. Na'llen' ben Criston' ga't yel nban zejlikane ke yeolol be'nn wxenra'll Le'e. 23 Na' kan' llaya'l totollo yebanllo radj be'nn waten' nench sorenllo Criston' kon kan' ba bne'e na'. Criston' blliarawe' babane' radj be'nn wat ka', na' kat yede' da yobre, lli'o llonlira'll Le'e, leska' yebanllo radj be'nn wat ka'. 24 Na' llin lla yeyoll yellrio ni. Kana' Criston' walane' yel llnebia' ke yeolol no llwie Diosen', na' yeke'e yel llnebia' ke yeololte daxi'o. Yeyoll na' yeyone' rallna'a Xe'e Diosen' yeolol da nlane' llnebie', na' yeolol non' llnebie'. 25 Le dekz de nnebia' Criston' llinte lla gon Diosen' nni't xhnie' yeolol be'nn ka' llwie Le'en. 26 Na' kat yeyoll wlleyie' yeolol bi da bi llon Le'e txhen, na'll gone' yenit yerán yel goten'. 27 Diosen' ba bene' nench yeolol da zjadé nni't aken xhnia' Criston'. Na' bi nnello ze Diosen' xhnia' Criston', le Dios na' bene' nench yeolol da de gaken rao na'a Criston'. 28 Na' kat ba ben Diosen' yeolol da zjadé ba naken rao na'a Criston', kana'n wroe'n Criston' yoe' rao na'a Xe'e Diosen'. Le Le'en bene' nench gok yeolol da ka' rallne'e. Na' ka' wroe'rawe yeolol bi da de naken rallna'a Dios.

29 ¿Akxha zejen ke be'nn ka' ll-lloa ake' nis roraz be'nn ba got? ¿Bixha zejen da llon ake' ka' chet ka' bi llin lla yebán be'nn wat ke ake' ka'?

30 Na' neto', ¿bixchen llsanra'llze yel nban keto' yo'y lla chet ka'? 31 Be'nn bi'che, lloa'a di'll li, nia' yo'y lla llara'a rao na'a be'nn lle'ne got nada', na' leska' lloa'a di'll li, nia' llawera' kwis ba nxenra'llre Xanllo Jesucristo. 32 Na' wak nnello ka to bayi'x znian' bdilrena' gan' nzi'i Éfeso, le ba bda'ba'y be'nn ka' nada'. Na' bibi za'k dan' ba bllejra' yeolol da ka' dan' ben akre' nada' cha' ka' naken, bi yebán be'nn wat ka'. Na' cha'

ka' naken bi yebán be'nn wat ka', wenre gonllo kan' ne be'nn ka', ne di'llen' ne ki: “Ye'j gaotegallo, le wxezen' gatllo.”
33 Bi we're latj no siye'e re' kan' ne to di'll da de: “Be'nn darén txhen be'nn ka' llon da xhinnj, leska' sorao gone' kan' llon ake' na'.” 34 Leyego' yichjra'llda'oren' to li, na' bill gonre da xhinnj, le balre bi nna chejnie're da nak ke Dios. Llepa' re' ka', le lle'nra' gákere zdo' ka da xhinnjen' llonre na'.

Kan' gak be'nn ka' yebán radj be'nn wat ka'

35 Balre llnnabjere: “¿Akren' gak yebán be'nn wat ka'? Na' ¿akre gak kwerp ke ake'n kat yebán ake'n?” 36 Ncholje yichjra'llda'oren' cha' lláke re bi gak yebán ake' radj be'nn wat ka'. Nnézello to xhoa' da'o llazllo de yexhinnjen nench ra' yer da'on. 37 Na' kat llazllo na', bi llazllo yer da'on, xhoa' na' llazllo, na'll llaxhinnjen llayaken yer da'o. Ka'kze llak biteze da llazllo, na' llra' akten. 38 Llayoll llazllo na', Dios na' llone' llra' ke dan' llazllon', bi llra' yay yobre da bi llazllo. 39 Na' kere toze ka nak kwerp ke lli'o be'nnach kone ke ba zo tap nia', na' kone ke ba llia xire, na' kone ba lla'a lo nis. 40 Nlla'a kwerp da lla'a yellrio ni, na' nlla'a da ka' llia le' yebán'. Na' nlla'a yel nbaraz ke da ka' zo le' yebán', na' nlla'a yel nbaraz ke da zjazó yellrio ni. 41 Na' nlla'a ka llseni' willen', na' nlla'a ka llseni' be'on, na' lekze nlla'a ka llseni' toto berj ka'. 42 Ka'kze gak ke be'nn ka' yebán radj be'nn wat ka'. Kwerp ke ake' dan' bga'ch lo ba na'n ba bayollen, zan kwerp kob ke ake'n kere da te ken'. 43 Kwerp ke be'nn waten' naken kwerp da bibi nakteke da za'ke, le llayollen, na'llen' lljakwa'chllon lo ba. Zan kate yebán ake' radj be'nn wat ka', yeyak kwerp ke ake'n da bi te ke, na' da war. 44 Katen' llga'ch ake'n nak ake' de be're ren llen, zan kate yebán ake' radj be'nn wat ka', ba nak kwerp ke ake'n nlla're, na' ban ake' ke chnare yebán'. Nnézello nna' nna naken de be're ren llen, na' lekze llaya'l nnézello llin lla kate yeyaken da kobe kan' ne Spíritu ke Diosen'.
45 Xti'll Diosen' nyojen nen: “Adán be'nnen' gok be'nn nell bzoe' wbane' kana'.” Na' nna' zo Cristo, na' za'krebe' ka Adán na', na' Cristo na'n llonn yel nban kello zejlikane. 46 Na' nna' llre'llo kere bra' da nell dan' benn yel nban kellon', be'r llen na'n gok da nell. Na'llen' bra' dan' benn yel nban zejlikane kellon'. 47 Diosen' bene' be'nn nell kone bichte yo, nench bzoe' rao yellrio ni, zan Xanllo Cristo be'nnen' nake' ka be'nn wllop, nake' be'nnen' za'a yebá. 48 Na' lli'o be'nnach nak kwerp kellon' ka kwerp ke be'nn nell na', dan' ben Diosen' kone bichte yo, ke len na' nakllo ke yellrio ni. Na' lli'o llonlira'll Cristo na', llin lla kate yeyak kwerp kellon' da kobe kan' nak kwerp ke be'nnen' za'a yebá na'. 49 Nna' nna zollo yellrio ni, nakllo ka be'nnen' ben Diosen' kone bichte yo na', zan kat llin lla lljazollo yebá na', gakllo ka Cristo be'nnen' za'a yebá na'. 50 Be'nn bi'che, ni nnia' re' bi gak yellinllo gan' llia Diosen' kone be'r llen na', na' da llbeyi' bi gak son ke chnare yebán' ren Diosen'. 51 Lle'nra' nnia' re' to da nono bnneze kana', kere yeolol-llon' gat, zan yeolol-llon' yella'a kan' nakllo na'. 52 To seten' ka llchod llaxha' yejraollon', yella'a kan' gakllo katen' kwell trompet ke Diosen'. Na' yebán yeolol be'nn wat ka', na' yeyak kwerp ke ake'n da kobe da bill gat, na' leska' yella'a kwerp ke lli'o. 53 Le kwerp kello dan' nbanrenllo yellrio ni, da te ke dan'. Naken da gat, na'llen' yeyaken da kobe da bill gat, na' bill go'llen. 54 Kat ba bakob kwerp kellon' bill gaten, kana'n ba gok kan' nyoj xti'll Diosen' gan' nen: “Diosen' bkwase' yel goten', na' llonne' yel nban zejlikane kello. 55 ¿Gann yel wak ko'on, yel got? ¿Gann yel llsa'kzi' ko'on, yel got?” 56 Da xhinnjen' nsa'n yel llsa'kzi' ke yel goten'. Na' kat ba benllo da xhinnje, za'ke leyen' ll-lliayi'llen lli'o. 57 Llioxken Diosen' bse'le' Xanllo Jesucriston' bake'e dan' ba nlleyi' lli'on.
58 Ke len na' be'nn bi'ch ak nllie'ra', llnneyoera' re', lesé war, na' leseteze, na' legonteze xchin Xanllon', le nnézkzello katen' llonllo xchin Xanllon', kere da tebrao ka'zen'.

16

Be'nn ka' nxenra'll Criston' lla'a Corinto lltop ake' mell gakrén ake' be'nn Jerusalén

ka'

1 Nna' nnia' re' kan' gonre kat wtopre
mell dan' gakrenen be'nn ka' nxenra'll
Diosen' Jerusalén na'. Legón kan' golla'
be'nn ka' lldop ll-llay llonlira'll Criston'
toto yell ka' zjalli' gan' nbane Galacia.
2 Yo'y lla dmio to tore llaya'l kwejre ra't
wej mell kon akre benre gan rao to xh-
man. Na' ko'cha'ore mellen' nench den
katen' yedra'nna' re', na' bi dadozre wto-
pren katen' yeda' na'. 3 Na'll katen' yeda'
gan' zore na', kana' wzoja' to yich da
yeyo'x be'nn ka' lle'nere lljasán xhmellren'
Jerusalén na'. 4 Na' cha' llonen bien cha'a,
wakse cha'rén ake' Jerusalén na' chet ka'.

Pablon' llone' xhbab lljara'nne' be'nn ka' lla'a yell Corinton'

5 Na' yeda' gan' zore na', kat yeyoll tia'
gan' nzi'i Macedonia na', le llaya'l lljawia'
be'nn lwelljllo ka' lla'a na'. 6 Na' llakra'
yega'nnrenjea' re' to chi'i da'o, o cha'
yega'nnkza' doxhen katen' llonen zay na',
na' kat yeza'a na', gakrenre nada' nench
na' wasyolla' cha'a gan' llaya'l cha'a na'.
7 Bi lle'nra' to teza' gan' zoren', llbexha'
yedsorena' re' to chi'i da'o cha' Xanllo
Diosen' gonne' latj. 8 Na' Éfeso ni yega'nna'
llinte lnni dan' ne Pentecostés. 9 Le be'nn
zan zjalla'a ni, be'nn lle'n akre' wzenay
ake' ke Criston', na' leska' zjalla'a be'nn
llwie xti'lle'n.
10 Na' cha' ra' Timoteon' gan' zore na',
lewrebe' na' lewzenay ke'e nench na' soe'
wen radjre na', le leska'n llone' xchin Xan-
llo Diosen', kan' llona' nada'. 11 Ni tore bi
gónere' ka be'nn bibi za'k dan' llroe' llsedre'
na', lesorene' wen, na' gakrenre' kat yeze'e
na', nench wayede' gan' zoa' ni kwasro
kwis, le zoto' bexhtoe' ganni ren yezikre
be'nn lwelljllo ki.
12 Go'tyoera' Apolos na', yedrene' be'nn
lwelljllo ka' yedra'nn ake' re', na' bi go'nre'
yede' nna', wedje' kat we'n latj ke'e.

Ye to chop di'll lloe'rén Pablon' be'nn Corinto ka'

13 Lesó si'n ka llon be'nn bi lltas yere,
na' leko' to li yichjra'llda'oren' wxenra'llre
Criston'. Bi llebre, leseteze legón kan' lle'ne
Dios na'. 14 Na' lellie' lwelljre biteze da
llonre.

15 Re' be'nn bi'che, nnézere be'nn ka'
zjalla'a rill Estéfanas na', gok ake' be'nn
nell bxenra'll ake' Criston' gan' nbane gan'
nzi'i Acaya, na' ba gokrén ake' kwis yezikre
be'nn lwelljllo be'nn llonlira'll Xanllon'.
16 Ke len na' llnneyoera' re' wzenayre
ke ake', na' gonre kan' ne ake' na', na'
lewzenay ke nollre be'nn llon xchin Dios, le
llakrén ake' be'nn lwelljllo ka'. 17 Llawera'
ba bara' Estéfanas ren Fortunato gan' zoa'
ni, na' ren Acaico. Leake'n ba gokrén ake'
nada' nench bill llakya'chra' dan' bi zore
ganni. 18 Be'nn ki ba bayonxhenra'll ake'
nada' kan' ba ben akse' ke re' kana', ke len
na' llaya'l bi ganra'llre be'nn ka' llon kan'
llon be'nn ki.
19 Be'nn ka' lldop ll-llay llonlira'll
Criston' doxhen yell ka' gan' nbane' Asia
na', llwap ake' re' lliox. Na' be'nnen' nzi'i
Aquila, na' ren xho're'n nzi'i Priscila, na'
be'nn ka' ll-llay rill ake'n lloe'xhen ake'
Cristo na', leska' llwap ake' re' lliox. 20 Na'
yeolol be'nn lwelljllo ka' ganni llwap ake'
re' lliox. Na' kat lldop ll-llayre na', lewno'p
na'a lwelljre.
21 Kwinkza' nada' Pablo llzoja' re' ra't
weje le' yich ni, llwapa' re' lliox.
22 Na' cha' nna zjarén ye balre bi nllie're'
Xanllo Jesucriston', Dios na' wlleyi'chgue'
be'nn ka' ke chnare. Xanto', dachga.
23 Xanllo Jesucriston' gakrenchgue'
re'. 24 Nllie'ra' yeololre le nakllo txhen
llonlira'll-llo Xanllo Jesucriston'. Ka'n
gakchga.

YICH WLLOPE DAN' BZOJ POSTL SAN PABLO KE BE'NN KA' LLA'A CORINTO

Pablo llwape' lliox be'nn ka' nxenra'll Jesucriston' lla'a yellen' nzi'i Corinto

1 Nada' Pablo naka' postl ke Jesucriston', le ka'n byazra'll Diosen'. Llzoja' yich ni ke re' lldop ll-llayre llonlira'llre Xanllo Diosen' gan' nzi'i Corinto, na' rente ke nollre be'nn lla'a yeolol yell gan' nbane gan' nzi'i Acaya, be'nn ka' ba brej Diosen' nak rallne'e. Nada' na' ren be'nn bi'chllo Timoteo na', llwapto' re' lliox.

2 Na' llnnabto' rao Xallo Diosen' ren rao Xanllo Jesucriston' gakrén akchgue' re', na' wzoa ake' yichjra'llda'ore so kwezre nbaraz.

Kan' bxha'kzi' Pablon'

3 Llaya'l wxenra'll-llo Diosen', le nake' Xa Xanllo Jesucristo na'. Le Xallo Dios na' llaya'chra'lle' lli'o, na' llonne' lli'o yel llxhenra'll kat bi da llak kello. 4 Le'en llonne' neto' yel llxhenra'll ke yeolol bi da za'kzi'to' nench na' lloe'to' yel llxhenra'll ke yezikre be'nne kate bi da za'kzi' ake'. Kan' llonxhenra'll Diosen' neto', leska'n llonto' ke no be'nne lloe' aktoe' yel llxhenra'lle. 5 Llza'kzi'to' kwis kan' bxha'kzi' Cristo na', na' ka'n llayónn Diosen' neto' da xhen yel llxhenra'lle le nxenra'llto' Cristo na'n. 6 Da zan da llak keto' dan' llroe' llsedto' xti'll Diosen', na' za'ksen nench llayonnto' re' yel llxhenra'll bi da za'kzi're, na' llakrenen re' nench yellinre gan' llia Dios na'. Diosen' llonne' neto' yel llxhenra'll kat bi llak keto' nench na' lekze neto' llayonnto' re' yel llxhenra'll kat bi da llak keré, nench na' re' soere kat za'kzi're kan' za'kzi' neto'. 7 Bexhto' soere dan' llak kerén', le nnézeto' katen' za'kzi're kan' za'kzi' neto', leska' llayónn Diosen' re' yel llxhenra'll kan' llonkzre' neto'.

8 Be'nn bi'che lle'neto' nnézere kan' bxha'kzi'to' kan' bzoto' gan' nbane' Asia na'. Bxha'kzi'to' kwis, llákseto' bill yezokze, na' bentekzto' xhbab gatto' na'ze. 9 Bentekzto' xhbab lo ra'llda'oto' ba za'a yel goten'. Kan' gok keto' nench bsedren neto' bi wxenra'll kwinto', na' bsedren neto' llaya'l wxenra'llto' Dios be'nnen' llasbán be'nn wat ka'. 10 Dios na' basre'e neto' bi gotto'. Na' nna' nna llasrakze' neto'. Na' nna llonto' rez wasrakze' neto' batteze, 11 cha' re' gakrenre neto' yelwill-llo Diosen' serene' neto'. Na' cha' zanre gonre ka', na'll leska' zanre we're yel llioxken ke'e kat ba gokrene' neto' na'.

Pablon' ne'e bixchen bllere' cheje' Corinton'

12 Llawera' lloa'a di'll kan' llonto' na', le nnézeto' lo ra'llda'oto' llonto' wen keré, do yichj do ra'llto', na' renkze ke noteze be'nne. Kere nello dan' nakto' be'nn si'n na' llonto' wen na', zan dan' nllie' Diosen' neto', ke len na' llakrene' neto' llonto' wen ke yeolol be'nne. 13 Yich ka' llzojto' re', naken da gak wrabre, na' chejnie're kon kan' nyojen na', na' gona' rez chejnie'ren kwasro, 14 kan' ba byejnie'ren ra't na', nench na' kat llin lla yed Xanllo Jesúsen' da yobre, yewere nakre neto' txhen, na' yewé ren neto' nakto' re' txhen.

15 Na' kone len na' gokra'lla' yedwia' re' nench yellop rase sollo txhen, bena' xhbab yewere yedwia' re'. 16 Gokra'lla' tia' wia' re' kan' bdia' bya'a gan' nzi'i Macedonia, na' gokra'lla' yedia' kan' baza'a gan' bya'a na'. Na' gakrenre nada' yeya'a gan' nzi'i Judea na'. 17 Do ra'lla' gokra'lla' ka', kere llona' kon ka nen kia' kan' llon be'nn bi nxenra'll Dios, kat bi da gon ake' to ne ake': “Gona'n”, na' to ne ake': “Bi gona'n”. 18 Nneze Diosen' kat bin' lle'neto' gonto', bi llon chope lo ra'llda'oto'n. 19 Leska' Jesucriston' be'nnen' nak Xhi'nn Dios, toze ka nake' batteze, bi nne gon chopre cha' bi da bne'e gone'. Yeololte bi da ba bne'e gone', llonte'n. 20 Le yeolol da wen ba bne Diosen' gone', nnézkzello gonkze'n dan' bse'le' Jesucriston'. Ke len na' kone yel llakrén ke Jesucriston', llonlira'll-llo Diosen' llelloe': “Ka'n gakchga.” 21 Dios na' breje' re' ren neto', na' llone' zello llonlira'll-llo Criston'. 22 Na' benne' lli'o Spíritun', na' zon lo yichjra'llda'ollon' nench nnézello Dios na' ba bxhie' lli'o ka no xhi'nne', na' yeolol da wen ba bne'e gone', wllin lla kat gone'n.

23 Bi nna yeda' Corinto gan' zore na', yedwia' re' kan' bnia' gona' na', bi nna yeda'

nench ke yedtila' re' ke da xhinnj ka' llonre na'. Diosen' nombie' yichjra'llda'wa', na' nnezre' di'll ki nia'n naken da li. 24 Nnézkzere kere lle'neto' nnebia'to' lo yichjra'llda'ore; llakrenzto' re'n nench na' sore nbaraz, na' wxenra'llya'nnre.

2

1 Kan' gok bchoyra'lla' bi badwia' re', le gokbe'ra' chenak yedwia' re', na' gakya'chere. 2 Le chenak badzoaya'cha' re', ¿noxha zo yeyón nada' yezoa' nbaraz? Le ba badzoaya'cha' re'n chet ka'. 3 Na' ka'kzen' bzoja' re' nench na' katen' yeda' gan' zoren', bill gonre da xhinnj dan' bzoaya'ch nada', le llaya'l gonre da yewera'. Na' beza' sore nbaraz katen' gonre dan' wzoa nada' nbaraz. 4 Bzoja' re', le yoa' da zed kwis, dan' gokya'chra' kan' llonre na', na' bllellkza' keré. Na' dan' bzoja' yich ki na', kere gokra'lla' wzoaya'cha' re'n, gokra'lla' gakbe're nllie'ra' re'n.

Bne Pablo llaya'l yezi'xhen ake' ke be'nn ba ben da xhinnj

5 Gokya'chra' kan' ben be'nnen' ben da xhinnjen', na' kere nadza'n gokya'chra'. Yeololkzren' gokya'chere ra't weje kan' goken. Nia' gokya'chere ra't weje nench ke nnetka' da xhen goren' gokya'chello. 6 Gan' ndopre na' bchoyre sa'kzi' be'nnen' ben da xhinnjen', na' to ka'tze naken wen'. 7 Billbi gónere', leyezi'xhen ke'e, na' legonchoch ra'lle' nench soere' yel llakya'che ke'en. 8 Ke len na' lla'tyoera' re', wroe'chgare yel nllie'n ba zo lo yichjra'llda'oren' ren be'nnen' ben ka'. 9 Bakze bzoja' re' batna' nench nnezra' akren' llonre, cha' llzenayre kia' yeolol dan' ba bnia' gonre na'. 10 Na' noteze be'nne llazi'xhenre ke'e, leska' nada' llazi'xhena' ke'e. Na' ka' llazi'xhena' ke be'nne, cha' zo da llaya'l yezi'xhena', llazi'xhena'n rao Criston' nench llakrena' re', 11 nench ke gon daxi'on re' gan, le llwiallo kan' lle'nen siye'n lli'o na'.

Gokra'll Pablon' yedile' Titon' gan' nzi'i Troas

12 Ka bllina' gan' nzi'i Troas gan' bdixjwe'ra' Di'll Wen ke Criston', nakbie'tekze Diosen' ba bene' nench be'nn lla'a na', gokra'll ake' wzenay ake'. 13 Na' bzoa' xhbab kwis ke be'nn bi'chllo Titon' le bi ballayre'. Na'llen' golla' be'nn ka': "Nna yellayllo", na' baza'a baya'a gan' nzi'i Macedonia.

Zollo nbaraz dan' nombia'llo Criston'

14 Llioxken Diosen', none' nench babej Jesucriston' lli'o lo na'a daxi'on, na' nbaraz yeche'e lli'o lljazorenlloe'. Na' gateze zollo Diosen' llone' nench llakbe'e be'nne, naken da wen kwis nombia'llo Criston'. 15 Diosen' llawere' llonllo nench llakbe'e be'nne naken da wen kwis wxenra'll-llo Criston'. Na' bale' llakbe'e akre' na' llonlira'll ake' Le'e, leake'n de yel nban ke ake' zejlikane, na' ye bale' bi llayazra'll ake', na' bi llonlira'll ake' Le'e, be'nn ka'n kweyi'. 16 Na' be'nn ka' kweyi'n, bi llawé akre' kan' llonllon', le lle aklloe' kweyi' ake'. Na' be'nn llonlira'll Le'e na', llawé akre' ba gokrén aklloe' nench yerá ake', na' ga't yel nban zejlikane ke ake'. Na' lli'o bi llakllo to wrazllo wroe'llo be'nne, ka wen na' naken gonlira'll-llo Criston'. 17 Be'nn zan llcha'a ake' di'll da lloe' ake' ke Diosen' nench yewé be'nne xti'll ake'n, na' chixhj ake' leake'. Bi llon neto' ka', do ra'llto' lloe'to' di'll rao Diosen', le txhen na' nakto' Criston' le Dios na'n bse'le neto' lloe'to' xti'lle'n.

3

Da koben' bne Diosen' gone' nench gakrene' be'nnach

1 Bi gákere cha' llayoe'rao kwinto'n ka naken lloe'to' di'll ki. Nnézkzere xchin Diosen' llonto' do ra'llto', na' bi llonen bien go'xto' yich da we'e di'll keto' nench nnézere akren' nakto', na' ni ke yalljzen wzojre ye to yich da go'xto' kat chejto' ga yobre kan' llon be'nn yobre. 2 Re' nakre ka to yich dan' nyoj lo ra'llda'oto' gan' lloe'n di'll kan' nakto' na'. Na' be'nn zan ba nombia' re', kan' ba ben Criston', bache'e lo yichjra'llda'oren'. 3 Na' ka'n broe'n nakre ka to yich da bzoj Cristo na', dan' ba bache'e yichjra'llda'ore na', kone Spíritu ke Dios na'. Kere goken to le' yejen', lo ra'llda'ore nakzen, naken ke da nyoj.

4 Llakchoch ra'llto' rao Diosen' lleto' re' ka', le Criston' zoe' llakrene' neto' nench nnézeto' llonto' kan' lle'ne Dios na'. 5 Le bibi llak gonto' to wrazto', na' bi llejnie'to' bi gonto', le yeololte bi da ka' llonto'n,

Dios na'kzen' llakrene' llonto'n. 6 Na' Le'e
ba bene' nench llak llyixjwe'to' dan' ba
bne'e gone' gakrene' lli'o be'nnach. Na'
da koben' bi naken ka ley dan' byoj kana',
llzejnie'n lli'o be'nnach kweyi'llo yel be'nn
wen da xhinnj kello na', zan nna'n llonn
Spíritu ke'en yel nban zejlikane ke lli'o llon-
lira'll-lloe'.

7 Ka nak ley dan' bzoj da Moisésen' le' yej
ra'yen', Diosen' bene' nench gokbe'e be'nn
Israel ka' goken da za'ke, le radj ake' na',
gok lloa'rao Moisésen' llaktit, to bi gok wia
ake' lloa'rawe'n, la'kze nak yel llaktiten'
bzo lloa'rawe'n to da te ke. Na' cha' ley
na', dan' nsa'a yel got na' goken da za'ke,
8 nnézello za'kll di'll kob dan' llonn Spíritu
ke Diosen', nench na' ga't yel nban zej-
likane kello. 9 Le chet ka' ley dan' bzejnie'
lli'o be'nnachen' nen ga't yel llza'kzi' kello,
goken to da za'ke, ¿bixha bi llákere za'kll
xti'll Dios dan' llzejnie'n lli'o ba bayakllo
be'nn wen? 10 Le dan' nak da za'k kana',
bill naken ka' nna', le ba de ye to da za'klle.
11 Le chet ka' dan' gok ke to da za'k kana' ba
bde ke, za'kll dan' de nna', na' nnézello bi te
ke.

12 Na' dan' nnézeto' kere da te ke da
koben' ba bdixj Diosen', ke len na' bi llebto'
llyixjwe'to' xti'lle'n. 13 Na' neto' bi llonto'
kan' ben da Moisésen', bkwa'ch rawe' kone
to ra'll bllall nench bi bre'e be'nn Israel
ka' len, na' chaora'll baga'a ra't weje dan'
llaktit lloa'rawe'n. 14 Na' be'nn Israel ka'
nna zo akse' nna', bi nna chejnie' akre' kat
llrab ake' ley dan' byoj kana', gan' nyoj da
ka' bne Diosen' gone' gakrene' leake'. Kon
be'nn ka' wxenra'll Cristo na' chejnie' akre'
bi zejen. 15 Xte nna' llrab be'nn Israel ka' da
ka' bzoj da Moisésen', nna naksen ka to da
nga'ch ke leake' na' bi llejnie' akre'n. 16 Zan
noteze kate nxenra'll ake' Xanllo Criston',
da ka' nyojen bill naken ka to da nga'ch ke
leake'. 17 Xanllo Criston' nake' toze kone
Spíritu ke Diosen'. Na' kat ba zo Spíritu ke
Xanllon' lo ra'llda'o be'nne, lloe'n latj soe'
nbaraz rao Dios. 18 Yeolol lli'o nxenra'll-llo
Criston', yel za'k xhen ke'en bill nga'chen
rao lli'o, na' nakllo ka to yejwan dan' llaroe'
katken' nak yel beni' ke Xanllon', le zejzell
yo'llo beni' ke'en, le yo'kze Spíritu ke Xanllo
Criston' lo ra'llda'ollon'.

4

1 Ke len na' bi lljachie'to', le rao yel
nllie'ra'll ke Dios na'n bkwa'nne' llin
ni rallna'to' gonto'n. 2 Na' bibi llonto'
nga'chze da nak zi waye'llo, na' bi
llxoayayto' be'nne, na' bi llacha'to' xti'll
Diosen' nench yewé be'nne wzenay ake'
xti'llto'n. Llre'kze Diosen' llyixjwe'to'
xti'lle'n kon kan' naken na', nench yeolol
be'nne yene di'll dan' lloe'to'n, nnez akre'
lo ra'llda'o ake' lloe'to' di'll li. 3 Be'nn ka'
ba nbeyi' yel ke llejle' ke ake', leakze'n bi
llejnie' Di'll Wen na', lloe'rén aktoe'n. 4 Le
be'nn bi llejle' xti'll Diosen', daxi'o na' ba
ncholen lo yichjra'llda'o ake'n, nench na'
bi chejnie' akre', na' bi wseni' Di'll Wen
ke Criston' lo ra'llda'o ake' na', le toz ka
nakse lo yichjra'llda'o Diosen' ren Cristo
be'nnen' nsa'a beni' xhen kwisen'. 5 Le ka
nak di'll dan' llyixjwe'to'n, kere llyixjwe'to'
xti'll kwinto', zan xti'll Jesucristo be'nnen'
nak Xanllo na'n llyixjwe'to'. Na' dan'
nllie'to' Jesucriston' zoto' llonto' biteze da
llakrén re'. 6 Le Dios be'nnen' bne ga't
beni' yellrio ni gan' gok xchole, ba broe'
beni' ke'en lo ra'llda'ollo nench bembia'llo
Jesucristo be'nnen' nak be'nn za'ke, na' kat
ba nombia'lloe' na', na'll llejnie'llo katken'
nak beni' xhen ke Diosen'.

Akre gonllo sollo wxenra'll-llo Dios

7 Kwerp kello ki naken da llat, za'kreben
ka to lle' nis da nak de bennj. Na' Diosen'
ba broe' beni' ke'en lo ra'llda'ollon', na'
llakbe'llo bibi llak gonllo cha' bi gonne' yel
wak xhen ke'en nench gak bi da gonllo.
8 Ke len na' la'kze bi da zed keto' de, bi
nello bi llo' xhnneze. Na' la'kze llebraz
llallayraoto', bi nzanra'llto'. 9 Na' llaray
ake' neto', zan bi llbej yichj Diosen' neto'.
Llsa'kzi' ake' neto', zan bi lloe' Diosen' latj
got ake' neto'. 10 Na' gateze llejto', yo'y
ras llsa'kzi' be'nne neto', lle'n akre' got
ake' neto' kan' bet ake' Jesús na'. Na' lloe'
Diosen' latj llak keto' ka', nench nroe'n
zokze Jesúsen' llakrene' neto' nna nbanto'.
11 Na' nna' nna zoto', yo'y lla ni'tkze be'nn
lle'n akre' got ake' neto' ni ke dan' lly-
ixjwe'to' xti'll Jesús na'. Na' llak keto'
ka' nench nakbie' zokze Jesúsen' llakrene'
neto', ka nak nna nbanrén kwerp keto' ki
dan' gaten'. 12 Kan' llak tlla tlla lle'n akre'

got ake' neto', na' re' ba ballélere yel nban keré.
13 Xti'll Dios dan' nyojen nen: “Llonlira'lla' Dios, ke len na' lloa'a xti'lle'n.” Ka'kzen' llonlira'lltoe' neto', na'llen' lloe'to' xti'lle'n. 14 Le Dios na'n basbán Xanllo Jesúsen' radj be'nn wat ka', leska'kzen' yesbane' lli'o kat llin lla kello, na' re' ren neto' wayejllo txhen yellinllo gan' llie' na'. 15 Yeolol da ki ba gok keto' ba bllayraoto' ni ke re'. Le lle'neto' gakllo be'nn zan gakrén Diosen' lli'o nench gonlira'll-llo Xanllo Jesús na', na' leska' gak zanllo we'llo yel llioxken ke'e dan' nake' be'nn za'ke.
16 Ni ke len na' bi lljachie'to'. La'kze tlla tlla zej llgor kwerp keto' ki, leska' tlla tlla llakob Diosen' yichjra'llda'oto'n. 17 Na' sete te cha' bi da da'o llak kello yellrio ni. Na' da ka' za'kzi'llon' llakrenen lli'o nench lljazollo nbaraz kwis, kat lljazorenllo Diosen' ke chnare, len na' nak da za'klle ka billre. 18 Na' bi wiallo da ka' nla' yellrio ni, zan wiallo da ka' bi nla' na', le dan' nla' xhej yellrio ni da te ke da ka', zan da ka' bi llre'llo yellrio ni, kere da te ke da ka', dekze dan' ke chnare.

5

1 Kwerp kellon' naken ka to yo' da bi zibia. Na' nnézello cha' ba bayinnjen, Diosen' ba none' to yo' wen kello yebá na', zeje di'llen' kwerp kello dan' sokze ke chnare. Len na' bi naken da ben be'nnach. 2 Na' nna' nna zollo nbanllo yellrio ni, llonya'chllo llnnabllo lo ra'llda'ollo, zera'llllo kwis lljazollo lo yo' dan' ba non Xanllo Diosen' kello yebá na'. 3 Ke len na' la'kze yega'a xhallo da de rao yellrio ni, zeje di'll kwerp kello na'n, bi yega'nnllo ka'ze, le gonn Xallo Diosen' to da kob kello. 4 Ke len na' nna ll-llayraollo ren kwerp kello ki, llonya'chllo lo ra'llda'ollo. Kere lle'nello yega'a xhallo na', lle'nello wayonne' lli'o to xhallo da bi te ke, nench na' banllo ke chnare. 5 Dios na' ba breje' lli'o nench yellinllo gan' llie' na', bse'le' Spíritu ke'en zon lo ra'llda'ollo, nench na' nnézello nna dell da gonne' kello.
6 Na'llen' bi llakgánello cha' bi lláKello, le nnézello chak nna nbanllo kone kwerp kello ki, bi nna yellinllo gan' llia Xanllo Cristo na'. 7 Na' la'kze bi nna re'llo da ka' gonne' kello na', zokzllo nxenra'll-lloe'. 8 Na' ke len na' llxenra'll-llo, le lle'nello wsanra'll-llo kwerp kello ki, nench yeyejllo gan' llia Xanllo Cristo na'. 9 Ke len na' we'la'll-llo gonllo da yeyazra'lle' nench yewere' kan' llonllo chak nna nbanllo, na' ker bi gonen cha' nne'e wayejrenlloe'. 10 Le llonen bien yeololtello tello rao Criston' gan' llone' yel koxchisen', na' wchoye' kello cha' sollo nbaraz o cha' sa'kzi'llo, kon akren' benllo ka nbanllo, benllo da wen o cha' benllo da xhinnj.

Be'nnachen' wak wani't ake' nbaraz rao Dios

11 Dan' ba nnézkzello yeolol-llo yedello di'll rao Xanllo Criston' ke yeolol da benllo, ke len na' lla'tyoera' be'nne wzenay ake' ke'e. Diosen' nnezre', do ra'llto' lla'tyoeto' be'nne wzenay ake' ke'e, na' zoto' bexhto' gakbe're, do ra'llto' llonto'n. 12 Kere lloe'rao kwinto' nia' ka', zan nia' ka' nench yewere kan' llonto', na' gak yelli're xti'll be'nn ka' llnne wen ke kwin ake' to ko'llze, na' bi lloe' ake' di'll kan' nak dan' yo' lo ra'llda'o ake' na'. 13 Cha' lláKere llaktontto' kan' bento' na', leyeyakbe'e kon kan' bne Diosen' bento'. Na' cha' lláKere zocha'okze yichjra'llda'oto' na'n, legakbe'e llonto' bi da llonto' nench llakrento' re'. 14 Le nllie' Criston' lli'o, na'llen' llonto' xchine'n. Na' nnézello toze'n bzane' yel nban ke'en gote' ni ke yeolol-llo, na' nakloe' txhen, na' nnello yeololkzllon' ba gotrenlloe'. 15 Criston' bzane kwine' gote' ni ke yeolol lli'o be'nnach, nench sollo gonllo kan' llazra'lle' na', na' bill sollo gonllo kon ka nen kello. Le'en gote' na' babane' radj be'nn wat ka' ni ke lli'o. 16 Neto' kan' bi nna gonlira'llto' Criston', lláketo' bibi za'ke', lláketo' za'kll be'nne lla'a rao yellrio ni, cha' no nake', na' cha' bi da de ke'e. Na' nna' bill lláketo' ka' ke Criston'. 17 Ke len na' be'nnen' ba nxenra'll Criston', ba bayake' ka to be'nn za gorj. Yeolol bi da bene', ba bden ka'le, na' nna' ba bayake' to be'nn kobe.
18 Dios na' ba bene' nench bazorenlloe' wen, na' ba bayone' lli'o ka to be'nn kobe dan' ba llonlira'll-llo Cristo na'. Ke len na' ba broe' rallna'llo yello be'nn ka' ka gon ake' nench yezorén ake' Diosen' wen. 19 Ye aklloe' Diosen' bse'le' Criston'

nench noteze be'nne gonlira'll Le'e, so ake' nbaraz rao Diosen', na' bill lljadinra'll Diosen' bi da xhinnj ba ben ake'. Ka'n llaya'l yello be'nne nench so ake' nbaraz rao Diosen'. 20 Criston' bse'le' lli'o roraze', na' ka Dios na'kzen' lla'tyoere' be'nne, ke len na' ka kwinkze Cristo na' lla'tyoeto' re': leyezorén Diosen' wen. 21 Criston' bibi da xhinnj bene'. Na' Dios na' bene' bxha'kzie' ni ke da xhinnj ke lli'o, nench na' none' lli'o be'nn wen dan' nxenra'll-lloe' na'.

6

1 Neto' llonrento' re' xchin Diosen' txhen. Na'llen' lla'tyoeto' re', bi gonkazre dan' ba baya'chra'lle' lli'o. 2 Le nyoj le' xti'll Diosen', nen:

Kan' bllin lla go't latj, kana' bzenaya' ko'o.
Na' kan' bllin lla bexhre wasra'a re',
kana'llen' gokrena' re'.
Na' nna'n de latj, na' nna' naken lla llasra'a be'nne.

3 Bi llonto' kon bi nen keto', da wllon ke be'nne bi nna wxenra'll Le'e, le lle'neto' bi ga't da nnechach ake' ke xchin Dios dan' llonto' na'. 4 Ke len na' llontezto' biteze da wen nench llroe'to' nakto' wen xchin Dios. Na' llaora'llto' kat llsa'kzi' be'nne neto', na' kat billre yel zi' yel ya'ch za'k ko'llto'. 5 Bzo kat bdin ake' neto', na' ka bro' ake' neto' rill ya, na' ka ben ake' da ne xhen. Na' da zan ras bento' llin war, na' bchachto' bichgale, na' wil bdonto'. 6 Broe'to' llonto' xchin Diosen', bitbi de da yel zdo' llonto'. Llzejnie'to' be'nne nench gombia' ake' da li na', napto' yel llxhenra'lle ke yeolol be'nne, llonto' wen ke yeololte'. Kon kan' llzejnie' Spíritu ke Dios na' llonto', na' do ra'llto' nllie'to' yeolol be'nne. 7 Leska' zoto' llzejnie'to' be'nn di'll li ke Criston', na' yeolol bi dan' llonto'n naken kone yel wak ke Dios. Na' dan' llonto'n naken da zej lixheje, llakrenen nench zoeto' dilrento' da xhinnjen'. 8 Zo kat llonto' xchin Diosen', na' llayoe'rao be'nne neto', na' zo kat llwie akre' neto', na' zo kate nne ake' wen keto', na' zo kat nnechach ake' keto'. Ne ake' ziye'to'n, na' neto' bi lljachie'to' lloe'kzto' di'll lin'. 9 Na' bale be'nne bi llakbe'e akre' llonto' da za'ke, na' ye bale' llayakbe'e akre' da za'ksen llonto'. Wa bento' xhbab got ake' neto', zan nna nbanto'. Llsa'kzi' ake' neto', na' bi nna got ake' neto'. 10 Da zan da llak da gakya'cheto', zan llawé lo ra'llda'oto'n. Nakto' ka be'nn nga'nnya'ch, na' llonto' nench be'nn zan so ake' nbaraz. La'kze bibi de keto', dan' nakto' Criston' txhen, yeolol bi da de naksen keto'.

11 Re' be'nn lla'a gan' nzi'i Corinto, ba be'rento' re' yeolol di'll da yo' lo ra'llda'oto', le nllie'to' re' kwis. 12 Ba broe'to' kan' nllie'to' re', na' re' bi nna wroe're cha' nllie're neto'. 13 Lla'tyoera' re' ka llon to be'nne lla'tyoere' xhi'nne', lewroe' artk nllie're nada' kan' ba broe'ra' nada' nllie'ra' re'.

Spíritu ke Diosen' yo'n lo ra'llda'o lli'o nxenra'll Le'e

14 Bi llaya'l gonllo txhen be'nn ka' bi nxenra'll Criston'. Cha' Dios na' ba none' lli'o be'nn wen rawe' na', bi gak gonllo txhen be'nn wen da xhinnj ka'. Lli'o ba yo' beni' ke Criston' lo ra'llda'ollo, bi gak gonrenllo be'nn ka' txhen, be'nn ka' bi yo' beni' ke Criston' lo ra'llda'o ake'. 15 Le Criston' bi gak gonrene' daxi'on txhen, ka'kze ke be'nnen' nxenra'll Criston', bi llaya'l gonrene' be'nnen' txhen be'nnen' bi nxenra'll Le'en. 16 Le bi gak gonlira'll-llo lwa'a gan' llonlira'll-llo Dios na', le lli'o ba nakllo ka yoda'o gan' zo Dios na'. Le Dios na'n bne'e:

Serén ake', na' tarén ake'.
Na' gaka' Dios ke ake', na' leake' gak ake'
yell kia'.

17 Ke len na' llaya'l gonllo kan' bne Xanllo Dios na':

Leyelloj radj be'nn ka' bi nxenra'll nada'n,
bi gonrén akre' txhen.
Na' bi gonre da xhinnj.
Na'llen' serena' re'.

18 Na' gaka' Xare, na' re' gakre xhi'nna'.

Ka'n ne Xanllo Dios be'nnen' nap yel wak
xhen na'.

7

1 Kan' naken be'nn bi'cha' ak nllie'ra', ba nnézkzere kan' bne Diosen' gone' kello da wen na'. Ke len na' bill llaya'l gonllo da xhinnj dan' ll-lleyi' xpe'rllon' na' dan' ll-lleyi' lo yichjra'llda'ollon'. Llaya'l llebllo Diosen' wzenayllo ke'e yeo lla, na' gakllo be'nn xhira'll kan' lle'nre' na'.

Ba blla'a xhbab ke be'nn Corinto ka'

2 Lellie' neto'. Ni tore bibi béneto'. Ni
tore bi bzejnie'to' krere, na' ni tore bi bx-
hiye'to'. 3 Kere nia' ka' nench wxoa' do'l
ko'llren', le ka'n ba bnekza' kana', nllie'ra'
re', la'kze banllo o la'kze gatllo. 4 Do yichj
do ra'lla' lloe'rena' re' di'll, na' llawera'
ba bnnezra' ka wen na' llonre. Na' ba
bayakxhenra'lla', na' nbaraz zoa' la'kze da
zan da llak kello.
5 Kan' ballinto' gan' nzi'i Macedonia na',
bibi latj go't yezi'ra'llto', le bxha'kzi'to'.
Bni't be'nne bchachrén ake' neto', na'
lekze blleb lo yichjra'llda'oto'. 6 Na' Dios
be'nnen' llayoe' yel llxhenra'll ke be'nne,
bayonne' neto' yel llxhenra'll kan' bara'
Titon' gan' zoto'n. 7 Kere dan' bara' Tito
na'zen' baxhenra'llto', renkze dan' badie'
di'll na'n, llawere' kan' llonre na'. Na' be'e
di'll zera'llre kwis yedwiato' re' da yobre.
Na' ne'e, llákere ka da ka' ba goken, na'
ngo' yichjre gonre kan' bnia'n. Na'llen'
bawellra' bnnezra' ka'.
8 Na' llakbe'ra' gokya'chere kan' bnia'
le' yichen' bzoja' re' na'. Na' bdere
gokya'chra' kan' bena'n dan' gokya'chere
na', na' nna' bill llakya'chra' dan' bse'la'
yichen', le chollzen' gokya'chere. 9 Nna'
llawera' le gokrenen re', nench na' gókere
ka da xhinnjen' benre, na' bayátere,
le bzoya'chre kan' lle'ne Diosen'. Na'
benkzen wen ke naken bzoja' re' na'.
10 Le kat llzoya'chllo kon kan' lle'ne Dios
na', llonen nench llayátello, na' lla't yel
wasrá kello, na' billbi de gakya'chello.
Zan bal be'nn kate llak akre', na' bi llayat
akre' xto'l ake'n, leake'n llbeyi'. 11 Llawé
Diosen' kan' benre gókere, le gokrenen
re' bzera'llre benre kan' bne Diosen'.
Na' bill benre txhen be'nnen' ben da
xhinnjen', na' gokrenre nada', na' goklla're
ka da xhinnjen' bene'n. Bllebre, na'llen'
bzera'llre yedwia' re', na' do ra'llre bnaore
benre kan' lle'ne Diosen'. Na'llen' be're
yel llza'kzi' ke be'nnen' ben da xhinnjen'.
Nakbie'kze billbi do'l keré de kan' benre
na'. 12 Na' ka nak yichen' bzoja' re' na', kere
to ke be'nnen' ben da xhinnj na'zen' blle'
yichja', leska' kere to ke be'nnen' bene le'e
ka'. Renkzren' blle' yichja' nench gakbe're
rao Diosen', nna nllie'to' re'. 13 Na' nna' ba
llaxhenra'llto' le ba bzenayre keto'.
Na' leze llaweto' kwis ka nbarazen' zo
Titon', le yeololre ba bazoare Titon' nbaraz
ren da yo' lo yichjra'llda'we'n. 14 Bi
baye'ra' golla' Titon' nakre be'nn wen, le
nnezra' gonre wen. Le da lin' nake yeolol
da ka' llzejnie'to' re' na', lekze ka' da li
gok dan' gollto' Titon', zoto' nbaraz ka da
wen na' llonren'. 15 Na' nllie'llre' re' le
lljadinra'lle' kan' bzenayre ke'en, na' dan'
gopre' bara'nne. 16 Ke len na' llawera', na'
nnezra' yeyoll gonre ka dan' lle'ne Diosen'
gonre.

8

Da go't ke ake' bzan akre'n gokrén ake' be'nne

1 Be'nn bi'che, lle'neto' nnézere kan' ba
gokrén Diosen' to kwen be'nn ka' lldop ll-
llay llonlira'll ake' Criston' toto yell gan'
nbane Macedonian'. 2 La'kze gok yel
ya'ch yel zi' kwis ke ake', Diosen' bene'
ka bni't ake' nbaraz lo ra'llda'o ake', na'
bawé akre' kwis btop ake' mell xhen nench
gokrén ake' be'nn bibi de ke. 3 Nada'
nnezra', na'llen' lloa'a di'll, be'e ake' bi
da byallje be'nn yobre la'kze bibi go't ke
leake'. 4 Go'tyoe akre' neto' we'to' latj we'e
ake' mell gakrén ake' be'nn ka' nxenra'll
Diosen'. 5 Na' ben aklle' ye ra't kan' lláketo'
gon ake' na', le zga'tek ben kwin ake'
rallna'a Xanllo Cristo na', na' leska' ben
kwin ake' rallna'a neto', dan' gokra'll ake'
kwis gon ake' kan' lle'ne Dios na'. 6 Ke len
na' ba go'tyoeto' Titon' wayede' ye to gan'
zore na', nench gakrene' re' yesyollre wto-
pre mell dan' ba bzoraore lltopre kana'.
7 Wen kwis llonre nxenra'llre Criston', na'
llyixjwe're xti'lle'n, na' llejnie're kwasro
da nak ke Diosen', na' zore llonre xchine'n,
na' nllie're neto'. Leska' legón wenll, lew-
tope da yallje be'nne.
8 Bi llona' bien we're mell, kon lle'nra'
gonre xhbab ka llon be'nn bi da lloe' do
yichj do ra'lle, na' ka' wak nnézere cha'
nllie're Diosen' do yichj do ra'llre. 9 Ba
nnézkzere kan' nllie' Xanllo Jesucriston'
lli'o. Na' dan' nllie're' lli'o na', bakwa'nne'
yeolol da cha'o da de ke'e gan' lliarene'
Dios na', na' bede' gorje' goke' ka be'nn
ya'ch yellrio ni, na' badyene' nench yeolol
dan' de ke'en gaken kello naklloe' txhen.

10 Na'llen' wzejnie'ra' ka dan' llakra' nak
wen gonre. Wdwize bzo lo ra'llda'oren'
gakrenre be'nn ya'ch, na' bzoraore bto-
pre mell do yichj do ra'llre. 11 Na' llakra'
wen na' naken wasyollre wtopren do yich
do ra'llre kan' benkzre kan' bzoraore,
na' we're arke zerao sa'kere. 12 Cha' to
be'nne do yichj do ra'lle lle'nre' we'e bi da
we'e, Diosen' wawékzere' la'kze da ra'ten.
Diosen' bi llnnabe' we'llo to da bi de kello.
13 Bi nia' gonre ke da ni, na' billbi yega'nn
keré dan' be'ren ke be'nn yobre. 14 Kon
lle'nra' ga't da yallje yeololre. Cha' nna'
de ke re', llaya'l gakrenre be'nn ka' yallje.
¿Bixha cha' wllin lla kate ga't ke leake', na'
re' yálljere? Na'llen' yeyakrén ake' re', na'
ga't da yallje yeololre. 15 Na'llen' gak kan'
nyoj xti'll Diosen' nen: “Be'nnen' btopll
da xhenlle bitbi bago'nn ke'e, na' be'nnen'
btop ra'tze, bitbi byalljre'.”

Ka da llon Titon' ren be'nn lwellje' ka'

16 Llioxken Dios bene' nench zera'll
Titon' kwis gakrene' re' kon kan' llona'
nada' na'. 17 Na' ka golle' yedwie' re' nench
gakrenlle' re' ye ra'te, bawere' kwis, le bzo
lo yichjra'llda'we'n yeyede', na' gakrenlle'
re'.
18 Na' llse'lto' ye to be'nn lwelljllo ren
Titon'. Na' to kwen to kwen be'nn ka'
lldop ll-llay llonlira'll Criston', lloe' ake'
di'll ke be'nnen' llse'lto' ni, ne ake' nbaraz
llyixjwe're' Di'll Wen ke Jesucriston'.
19 Na'llen' brej ake' le'e, nench sa'rene'
nada' kate cha'a gan' lla'a be'nn lwelljllo
ka', lljasana' mell dan' lltopllon'. Na' we'llo
mellen' nench gonllo Xanllo Jesucriston'
xhen, nench wroe're llawere llakrenre
be'nn lwelljre ka'. 20 Na' llwiato' nench
ke si'chi'll be'nn neto', ke nake mellen'
lltopto'n. 21 Na' llwiato' gonto' da li, kere
chraoze rao Xanllo Dios na', renkze rao
be'nnach ake.
22 Na' leska' llse'lrén aktoe' ye to be'nn
lwelljllo. Zan ras ba bre'to' llone' xchin
Diosen' do yichj do ra'lle', na' nna' lle'nre'
yede' gan' zore na', dan' nnezre' zera'llre
kwis gonre kan' llazra'll Dios na'. 23 Cha' no
llnnab bi llon Titon', wak ye akre' llonrene'
nada' xchin Diosen' nench na' llakrento'
re'. Na' cha' wnnab akre' bi llon be'nn ka'
ye chope, leyé ake' be'nn ka' lladop ll-llay
llonlira'll ake' Criston', brej ake' leake', na'
llse'l ake' leake'. 24 Ke len na' legón akre'
wen, nench nneze be'nn ka' llon Criston'
xhen toto yell nllie' akere', na' wroe'n
llonkzre wen, kan' bneto' kan' be'to' di'll
keré.

9

Da btop ake' nench na' gakrén ake' be'nn lwellj ake' ka'

1 Bi llonteken bien wzoja' re', nnia'
lekwej mell da gakrén be'nn ka' nxenra'll
Criston' do ga yobre. 2 Nnezkzra' lle'nere
gakrén akre'. Na' ba be'rena' be'nn
Macedonia ka' di'll nench nnez akre', re'
zore gan' nbane Acayan' lle'nere gakrenre
be'nn ya'ch ka', na' ba bzoraore btopre
mellen' wdwize. Na' da llonre na' ba
llperen be'nn ka' zjalla'a zan yell gan'
nbane Macedonian', nench na' gon ake'
kan' ba llonre na'. 3 Na' llse'la' be'nn
ki nench ke bi yega'nna' wen, ka nak
ba bia'a di'll keré nakre be'nn wen, na'
nench na' sore xhnid. 4 Le cha' sa'rén no
be'nn Macedonia ka' nada' kat yeda' na',
na' gakra' zdo' keré cha' bi sore xhnid
katen' yeda' na', na' lekze ka' re' yeye're
bi benre kan' bnia' na'. 5 Na'llen' gokra'
wen kwiarao be'nn lwelljllo ka' chonne',
yed ake' gan' zore nench gakrén ake' re',
wzeraore wtopre mell dan' bnere we're
na'. Na'llen' we'ren do yichj do ra'llre, kere
we'ren do yediaze.
6 Lelljadinra'll kan' ne ake': Be'nn llaze
ra'tze, ka' ra'tze llarape', na' be'nn llaz da
xhen, da xhen yerape'. 7 Ke len na' llaya'l
we'e totore arke da llzánere we're, na' bi
we'ren do yediaze, lewe'n do ra'llre, le
Dios na'n llawere' be'nn zo nbaraz llzanre'
bi da lloe'. 8 Diosen' nape' yel wak, na'
llakrene' lli'o biteze da yálljello. Na' llone'
lla't yeolol da yálljello batteze, nench gak
we'llo da yallje be'nne, na' gonllo billre
da wen. 9 Xti'll Diosen' nyojen ke be'nn
llzanre' da de ke'e nen:
Ba be'e da byallje zan be'nn ya'ch.
Na' bi ganra'll Diosen' da wen na' bene'.
10 Dios na'n llone' lla't no xhoa' binn da
llazllo, na' billre yela' da lle'j llaollo. Lekze
gonne' yeololte bi da yálljere, nench na'
sa'kere we're bi da we're, na' gone' chi'o ka
nak dan' zánere lloe're na', na' kone Le'en
chejllre gonre da wen. 11 Diosen' gone' ga't

da cha'o keré nench wak we're do yichj do ra'llre be'nn bi da llyalljre'. Na'll kat we'to' be'nn ya'ch ka' dan' ba btopre na', na' we'e ake' yel llioxken ke Diosen'. 12 Le dan' we're da yallje be'nn nxenra'll Jesucriston' do ga yobre, be'nn zan we'e yel llioxken ke Diosen'. 13 Na' kate si'i be'nn ya'ch ka' mellen' lltopren', na' wroe'n llzenayre Di'll Wen ke Criston' do yichj do ra'llre. Na'll we'e leake'n yel llioxken ke Diosen' dan' wse'lre mell dan' gakrén leake'n, na' dan' llakrenre yeolol be'nn nxenra'll Criston'. 14 Leska' yelwill ake' Diosen' dan' nllie' akre' re', na' wnnab akre' Dios gakrenlle' re' ye ra'te, le ba broe'n nllie' Diosen' re' kwis. 15 Llioxken Diosen', kateken' za'k dan' llone' kellon'.

10

Diosen' broe' rallna'a Pablon' bzejnie're be'nne

1 Nada' Pablo lla'tyoera' re' ren di'll cha'o, kan' ben Criston', be'e di'll cha'o, Le'e goke' be'nn xhenra'll, na' be'nn cha'o. Bal be'nne llasné ake', to llebza' tila' re' kat zorena' re' txhen, na' kat zoa' zi'te na', llayaxhjra' llzoja' re', na' dila' re' le' yich ka' llzoja'n. 2 Lla'tyoera' re' gonre da wen nench kat yeda'n, bi yalljen tila' re', le dekze de tila' be'nn ka' llake llona' ka dan' nen kia'. 3 Le la'kze zoto' yell-rio ni, nakto' be'nnach, kate dilrento' da xhinnjen', bi dilrento'n ka dil to be'nnach rao yellrio. 4 Na' bi dilrento'n kone yel wak keto'. Dios na' benne' neto' yel wak, nench na' tilrento' dan' llon daxi'on, nench na' wchochj wlanto' yel wak ken, na' yel wxhiye'e ken. 5 Dios na'n llakrén neto' nench llxhexj yichjra'llda'o be'nne, llzenay ake' ke Criston', na' llbej yichj ake' xhbab xhinnj ke ake'n, na' billre da ll-llon gombia' ake' Dios. 6 Na' kat yeyoll wroe'n yeololre ba llzenayre ke Diosen', kana' ba nwiato' ka gonto' ke be'nn ka' bi llzenay.

7 Lewiá ka dan' llre're llonto' na'. Cha' nol re' llákere nakre Criston' txhen, leyeyón xhbab kere re'zre'n, renkze neto'n naktoe' txhen. 8 Bi yeye'ra', we'renkza' re' di'llen' ye ra'te kan' ba bia'n na', le llawera' le Xan-llo Criston', bse'l neto' nench na' gakrento' re', na' chejnie're Di'll Wen ke'en, kere da wlleyi' re'n. 9 Bi lle'nra' no gake cha' dan' llzoja' re' ni, naken nench wcheba' re'n. 10 Be'nn ka' llasnnechach kia', ne ake' kat zoa' zi'te, llzoja' re' llonra' re' znia kwis ka to be'nn wnebia'; na' ne ake' bibi llak bi nnia', kate zorena' re' txhen, na' bi lloa'a di'll da za'k da wzenayre. 11 Be'nn ka' nnechach kia'n, llaya'l nnez akre' kan' lleto' re'n, kan' llzojto' re' katen' zoto' zi'te, leska'kze gonto' kat yedsorento' re'.

12 Bi lle'neto' gakrebeto' be'nn ka' llayoe'rao kwin. Llak akre' wenllen' llon leake', le totoe' kon llwia lwellj ake', nench nne ake' llon aklle' wenll kerke kan' llon be'nn lwellj ake' ka', na' bi llayakbe'e akre' bin' llon ake'. 13 Neto' bi llayoe'rao kwinto', kon lloe'to' di'll ke da ka' gokrén Diosen' neto', da ka' bento' gan' bse'le' neto' na', na' leska' ba bse'le' neto' gan' zore na'. 14 Na' bi ziye'to' kat lloe'to' di'll ke dan' ba bento' gan' zore na', le nakto' be'nn nell bzejnie'to' re' Di'll Wen ke Criston'. Chenak bibi bento' gan' zore na', di'll wenra'llzen' lloe'to' chet ka'. 15 Na' bi llonto' llalj we'to' di'll ke da ben be'nn yobre, bento' xchine' kon gan' bse'le' neto'n. Nna bexhto' gonlira'll-llre Criston' nench na' gonllto' xchin Diosen' gan' zore na', kon ke nak da bkwa'nn Diosen' lo na'to' gonto'. 16 Na' lle'neto' chixjwe'to' Di'll Wen ke Criston' ga nakll zi't ka gan' zore na'. Na' lle'neto' chixjwe'to'n ga nono nna chixjwe' len, nench ke wlanto' ka nak da ba ben be'nn yobre.

17 Bi llaya'l wayoe'rao kwinllo bi da ba benllo, toze Xanllo Dios na'n llaya'l wayoe'raollo dan' ba bene' na'. 18 La'kze cha' to be'nn nne'e llone' wen, bi chejle'llo. Zan cha' Xanllo Dios na', nne'e llone' wen, na'llen' nnello da lin' nake' be'nn wen.

11

Pablon' llzejnie're' akre nak be'nn ka' ziye'e ne ake' nak ake' postl ke Cristo

1 Lle'nra' wzenayre ye to chop di'll wen da wa'a kia'kza', la'kze cha' llákere di'll da bibi za'ken. Lewzenay kia'. 2 Nada' bzejnie'ra' re' xti'll Criston' da nelle nench na' benlira'llre, ni ke Dios na'n nllie'ra' re' do yichj do ra'lla'. Na' lle'nra' llie're toze Cristo na', nench sa'ke gona' re' rallne'e,

gakre ka to no'r we'o, no'r nna napchi'i kwine'. 3 Llak nxhollra' siye'e be'nne re', na' bill gonlira'llre Criston' do ra'llre, na' bill llie're toze Le'e. Ka'n ben bel ban' nak ba xi'o, bxhiye'ba' no'r nellen' golle Eva. 4 Kate llra' be'nne gan' zore na', nlla're llzejnie' akre' re' ke Jesúsen' kan' ba bzejnie' neto' re', na' llzejnie' akre' re' nlla're ke Spíritu ke Diosen', na' ren Di'll Wen ke'e na', na' le llzenayteren do ra'llre. 5 Ba non akre' ka postl keré, na' llonre leake' xhen, rencha' nada' za'klla' ka leake'. 6 La'kze bi za'kra' we'rena' re' di'll kwasro, ba bre'kzere da ka' ba bento'n, na' nnézkzere llejnie'to' xti'll Diosen' kwasro.

7 ¿Llákere bi bena' wen dan' bi bxhi'i raxhja' kan' be'rena' re' xti'll Diosen'? Bena' kwina' ka to be'nn bibi za'k, dan' bi bxhi'i raxhja' nench bena' ka sore nbaraz. 8 Bxhia' mell da benn be'nn ka' lldop lllay llonlira'll Criston' lla'a do ga yobre nench be'rena' re' xti'll Diosen'. 9 Na' kan' bzorena' re', la'kze byalljra' bi da byalljra', bi bnnabra'n re'. Be'nn ka' zaya'k Macedonia na', benn ake' da byalljra' nench bi benra' re' zede, na' bexha' bi gonra' re' zed gonnre da yalljra'. 10 Llawera' llak llepa' re' ka', le nnezra' llakrén Criston' nada' lloa'a di'll li, na' nono be'nn ka' lla'a doxhen gan' nbane Acayan', gak yeka'a ake' yel llawé kia'n. 11 ¿Bixchen llepa' re' ka'? ¿Llákere bi nllie'ra' re'n? Nnezkze Diosen' nllie'ra' re'.

12 Na' ka'kze gona' bibi wchixhja', nench na' bibi de wde' be'nn ka' nne ake', kan' llon leake'n ka'kzen' llon neto'. 13 Leake'n bi nak ake' dogarje postl. Kon di'll wenra'llzen' llzejnie' akre', na' llonre' akre' re', nench gákere Criston' bse'l leake'. 14 Bi yebánere kan' llon ake'n, le ka'kzen' llroe'rao daxi'on lli'o, llayón kwinen ka to angl llseni', nench gákello naken to angl za'a yebá gan' llia Diosen'. 15 Ke len na' bitbi llak akre' dá ake' ziye'e ake', llon ake' ka be'nn dá lloe' di'll li, zan wllin lla, sa'kzi' ake' ke chnare yel wen da xhinnj ke ake' na'.

Kan' bxha'kzi' Pablon' dan' nake' postl na'

16 Ni nia' re' da yobre, bi gákere nada' ka to be'nn bi llejnie'. Na' cha' llákere llona' xhbab da bi za'ke, lewzenay ke wa'a to chop di'll wen kia'kza'. 17 Wa'a di'll wen ke kwina', la'kze cha' nnezra' bi benn Xanllo Criston' rallna' gona'n. We'kera'n ka ke to be'nn llon xhbab da bibi za'ke, be'nn bi llejnie'. 18 Be'nn zan lloe' xti'll kwin ake' cha' bi da ba ben ake', ka'kzen' gona' nada'. 19 Ba non kwinre ka to be'nn si'n, ke len na' llawere llzenayre ke be'nn llaso'n xhbab da bibi za'ke'. 20 Llzenayre ke be'nn ka' ba ben ake' re' ka to be'nn wen llin ke ake'. Lloe're latj ziye'e ake' re', nench lloe' akre' bi da de keré, na' llontezre kon bi ne ake', na' llbiacha' ake' re'. Na' lloe're latj llgo' ake' ke xa'yre, llsa'kzi' ake' re'. 21 Balátere lla be're latj ben akre' re' ka', rencha' neto' bi bayáxhjeto' góneto' re' ka'.

Le chet ka' noteze be'nne llayaxhjre' lloe' di'll wen ke kwine', leska' wayaxhjra' nada' wa'a di'll wen ke kwina', la'kze gona' ka to be'nn bi llejnie'. 22 Leake' ne ake' nak ake' be'nn Hebreo, leska' be'nn za'a rao dialla be'nn Hebreo ka'kze nada'. Leake' ne ake' nak ake' be'nn Israel, leska' be'nn ganna'kze nada'. Na' leake' ne ake' nak ake' xhi'nn dialla da Abraham, leska' xhi'nn dialla da Abraham nada'. 23 Llasné ake' bse'l Criston' leake' nench gon ake' xchine'n. Lekze Le'en bse'l nada', na' ba benlla' xchine'n ker ka leake'. Si'xhenre dan' lloa'a di'll ka llon to be'nn bi llejnie'. Ba benlla' llin war ker ka leake', da zan ras bdin koxchis nada' dan' lloa'a xti'll Dios na'. Na' zan ras ba bwie be'nne nada' bro' akte' nada' rill ya, ker ka leake'. Na' zan ras ba be'x ake' nada', na' gokra'll ake' got ake' nada'. 24 Ga'y kwen twaljalloa (39) ras weje bdin be'nn Israel ka' nada' kone sot de yid. 25 Chonn ras bdin koxchis ka' nada' xhis. Na' to bchekw ake' nada' yej. Na' ka zya' to lo barco, chonn ras bxhinnj barcon' lo nisda'on, na' ganne bara'a. Na' chnia bllia' tlla chyere lo nisda'on. 26 Zan ras ba bya'a yell zi'te jatixjwe'ra' xti'll Criston'. Zan ras ganne gok bdia' yeo ka', na' zo ka bdia' ga zjalla'a be'nn wan ake, na' zo kat be'nn wra'll kia' ka' gokra'll ake' got ake' nada', na' zo kat be'nn bi nake be'nn Israel, leska' gokra'll ake' got ake' nada'. Na' bzoa' nxholl do yell ka', na' do ga nono be'nn llra', na' do lo nisda'o ye ra'tze ke gota'. Na' bllach be'nn bxhiye'e ake' ne ake': “Nakllo txhen,” na' gokra'll ake' got

ake' nada'. 27 Zan ras bena' xchin Diosen' to baxa'kra', na' zan ras bi go't latj tasa'. Nombia' yel llbil lldon, le zan ras bi go't da ye'j gawa'. Na' zan ras bayaya' bi go't xhara'na'.
28 Da zanllre da bxha'kzia' da bi lloa'a di'lle, na' leska' yeo lla llakzedra', akre llak ke be'nn lwelljllo ka' lldop ll-llay llonlira'll Criston' toto yell ka'. 29 Na' cha' llakre yillwe', wa llakya'chra' kwis, llaktekzera' nada'n llaka' yillwe'n. Na' leska' kat no be'nn llko'yelre' re' gonre da xhinnj, llake lo ra'llda'wa', llaklla'a cha' ba llonre kan' ne ake' na'. 30 Na' cha' llonen bien we'lla' di'll ke kwina', llaya'l wa'a di'll ke dan' llroe'n bibi de gona' to wraza'. 31 Na' Dios be'nnen' lloe'raollo ke chnare, nnezre' lloa'a di'll li. Le'en nake' Xa Xanllo Jesucristo na'. 32 Na' ye to da gok kia', kan' bzoa' yell gan' re Damasco, be'nnen' gokrén be'nn wnebia'n nzi'i Aretas, bzoe' be'nn ak bdap ake' gan' llde be'nn ka' gan' zo ze'e dan' nechj yell na', nench go'x ake' nada' kate yelloja' na'. 33 Na' be'nn lwelljllo ka' bro' ake' nada' to lo wit, na' baletj ake' nada' ko'llre ze'e dan' nechj yell na', na' bara'a lo na'a be'nn ka' gokra'll go'x nada'.

12

Da bre'da'we Pablon'

1 Bibi lliara'lla' cha' wne wen ke kwina', zan wa'a di'll ke dan' ba bre'da'ora'n, na' da ka' ba bzejnie' Xanllo Criston' nada'. 2 Ba nombia' to be'nn nao nxenra'll Criston', ba gok chda' (14) iz byeje' yebá. Bi nnezra' cha' byeje' ren kwerp ke'e na', o cha' kere ren len na', Dios na' nnezre'. 3 Na' nombia' be'nnen' byej yebá na'. Bi nnezra' cha' ren kwerp ke'en o cha' kere ren len na', Dios na' nneze. 4 Na' blline' gan' llia Diosen', na' benre' lloe' be'nn ka' di'll da za'ke da nono be'nnach nna gak we'e ka di'll ki. 5 Ka nak be'nn ni wayoe'rawa', zan ka nak nada' bibi de da wayoe'rawa' kwina'. Kon wa'a di'll ke da ka' ba gok kia', dan' llroe'n bi llak bi gona' to wrazza'. 6 Na' chenak lle'nra' wayoe'rao kwina', da zan da wen ba bena' da nak zi wa'a di'll chenak, da nak di'll li, kere di'll wenra'lle. Zan bi wa'a di'll ke da wen ka' ba bena'n, le bi lle'nra' no yeyoe'rao nada'. Wenre gon ake' xhbab cha' za'k dan' llre'e akre' llona' na', na' ka dan' llen akre' lloa'a xti'll Dios na'.
7 Nench bi gona' xhbab za'klla' nada' dan' bre'da'ora'n, na' dan' bzejnie' Xanllo Criston' nada', Dios na' be'e latj llllayrawa' zo to da zo lla'd kwerp kia'n, ke ga lla'de ye'ch, le ka'n lle'ne daxi'on gak nench wsa'kzi'n nada'. 8 Chonn ras ba bnnabra' Xanllo Criston' yeke'e dan' llllayraorena' kwerp kia'n. 9 Na'll goll Xanllon' nada': "Yel nllie' kia'n zerenen rwe'. Lezen na' yalljro'. Le kat bi za'kro' bi gono', kana'llen' gakbe'ro' llakrena' rwe' nench gono' bi da llaya'l gono'." Ke len na' llawera' we'lla' di'll, ke dan' llroe'n bibi llak gona', le lle'nkazra' yel wak ke Criston' sorenen nada'. 10 Ke len na' llawera' biteze da llak kia' nench na' gak Criston' xhen, na' llroe'n yalljra' gakrene' nada'. Na' llawera' kate lltitje be'nne nada', kat bi da yalljra', kate llraydo be'nne nada', na' kate billre da llayrawa'. Na' kat llak kia' ka', kana'n llakrenll Criston' nada' kone yel wak ke'e na'.

Pablon' blle' yichje' ke be'nn ka' nxenra'll Criston'

11 Ba bia'a di'll bayoe'rao kwina' ka llon be'nn bi llejnie'. Re'n llaya'l we're xti'lla'n naka' be'nn za'ke, na' bi llonre ka'. Ke len na' benkza' bien bia'a di'llen' ka'. Le nxenra'llre be'nn ka' ba nonre ka postl keré. Na' nada' llakra' toz ka za'ka' kon kan' za'k leake', la'kze llakbe'ra' bibi za'kteka' cha' bi zorén Diosen' nada'. 12 Ba bre'kzere naka' dogarje postl, le kan' badsorena' re', broe' Diosen' zorén yel wak ke'en nada', na' bene' nench gok billre da za'k yebane be'nne, na' gokrene' nada' nench bdaora'lla' yeolol da gok kia' chak bena' xchine'n gan' zore na'. 13 Lesi'xhen cha' brekyi'lla' re', dan' bi benna' latj gakrenre nada', kan' ben be'nn ka' yela' be'nn ka' ba llonlira'll Criston'.

Pablon' llyixjwe're' leake' lljara'nne' leake' da wayonne ras

14 Lle'nra' wayónn ras yeda' yedwia' re', na' bi gonra' re' zed kat yeda' na'. Le bi lle'nra' gonnre nada' bi da de keré, kon lle'nra' wzenayre, na' gon kwinre rallna'a Criston'. Ka llon to bida'o, bi llaya'l we'be' da yallje xaxhna'be', xaxhna'be' na'len'

we'e lebe' cha' bi da yálljebe'. 15 Le nada' do ra'lla' llzanra' bi da de kia', na' rente kwina' llzanra' nench na' gakrena' re'. Na' la'kze cha' nllie'ra' re', llakbe'ra' bi nl-lie'tekere nada'.

16 Na' balre la'kze llakbe're bibi zed benra' re' bi da byalljra', nere bxhiya' re'n. 17 ¿Bixha lákere bxhiya' re'n kan' bse'la' be'nn lwelljllo ka' gan' zore na'? 18 Go'tyoera' Titon' badwie' re', na' bse'lrene' ye to be'nn lwelljllo. ¿Bxhiye'e Titon' re'? Le'e ren nada' toz ka llonkzto', na' toz kan' lle'neto' gakrento' re'.

19 ¿Lákere llayoe'xhento' re'n kan' ba gollto' re' na'? Rao Diosen' na' rao Cristo na', lloe'to' di'll li nench na' wxenra'llre Diosen', lloe'rento' re' di'll ki le nllie'to' re'. 20 Na' to ba lleb xhiza' kate yedra'nna' re', cha' wroe'n bi llonre wen kan' lle'nra' gonre na'. Na' cha' ba llonre da xhinnj, bi chazra'llre kan' gona'n. Lleb xhiza' nxholl lla're dilre, na' llaxhé' lwelljre, ll-rok lwelljre, na' lle'nere re'ze gak wen keré. Na' bi ne bi zill ke lwelljre, na' lltitjre de di'lle, na' nakre be'nn ya'ra'lle, na' bibi xhnneze yo' kerén'. 21 Leska' lleb xhiza' katen' yedra'nna' re'n da yobre, Diosen' gone' gakra' zdo' kan' llonre. Na' kwella' kan' llonre, ka nak nna llonre da xhinnj, kan' llonre kan' batna'te, na' bi nna yeyátere da yel zdo'n llonre, nzoa no xtore, na' zorenre be'nn bi nak be'nn keré, na' no'r bi nak no'r keré.

13

Pablon' ne'e llaya'l sa'kzi' cha' no llon da xhinnj

1 Nna' gak chonn ras yedwia' re'. Katen' gaollo xhia ke noteze be'nne, wroe'n nape' do'le cha' yetilen kan' llasné chop chonn be'nne lloe' ak di'll kan' goken. 2 Ka di'll ka' be'rena' re' kan' bzorena' re', na' nna' nia' re' da wllope, llonteza' ka be'nn zerén re'. La'kze bi zia' gan' zeren', llzoja' re' da yobre, bi yeya'chra'lla' be'nn ka' ben da xhinnjen' cha' bi yeyat akre'. 3 Llwiare gona' to da re'tere da wroe'n, Cristo na' nne'e nada'. Na' kere nnello nake' ka to be'nn bibi llak llon na'. Za wroe're' yel wak xhen ke'en, na' gone' nench sa'kzi're ka da xhinnjen' nonre na'. 4 Na' la'kze ben Criston' ka be'nn bibi llak gon kan' bet ake' Le'e le' yay cruzen', zoe' nna' dan' nape' yel wak xhen ke Diosen'. Leska' neto' nakto' Criston' txhen, ben kwinto' ka be'nn bibi llak gon, na' wroe'to' re' zorén yel wak ke Diosen' neto' nench za'ke wzenia'na'to' re'.

5 Lewiaya'nn cha' li nxenra'llre Jesu-criston'. ¿Bi llakbe're Xanllo Jesucriston' zerenkze' re'? Lete cha' ba gonra'llre bi da gok keré kana'n, na'llen' bill llakbe're cha' zerene' re'. 6 Na' zoa' rez gakbe're, neto' bi nna wsanra'llto' yel wxenra'll Le'en la'kze ll-llayraoto'. 7 Na' llalwillto' Diosen' nench gakrene' re', na' llnnabto' billbi da xhinnj gonre, kere nench gakbe're neto' za'kllto', zan nench na' sore gonre da wen na'. Le toz ka llonen ke neto', cha' llayakbe'e be'nne naoto' nxenra'lltoe' o cha' ni ke llakbe'e akzre'. 8 Bitbi gak nnello ke da lin', lete da llaya'l gonllo serenllo da lin' txhen. 9 Llaweto' gonto' ka be'nn bibi llak gon, nench na' re' wxenra'llre do yichj do ra'llre. Na' zokzto' llalwillto' Dios, llnnabto' gakrene' re' wxenra'llre do yichj do ra'llre. 10 Da kin' ba bzoja' re' ka za yedra' yedwia' re', nench yeyátere da xhinnj kerén', nench bi gonra' re' znia. Le Cristo na'n bse'l nada' naka' postl ke'e, na' benne' nada' yel llnebia' da gakrena' re', kere da wlleyia' re'.

Pablo llwape' lliox be'nn ka' nxenra'll Criston'

11 Be'nn bi'che, llnnaba' gakchga wen keré. Lekwek yichjre gonya'nnre yeolol dan' lle'ne Diosen' gonre. Legakxhenc-haze cha' bi da llak keré. Legak toze ren lwelljre nxenra'llre Criston', na' lesó kwasro ren be'nn lwelljre. Le Dios na'n nllie're' lli'o, na' nzoe' lli'o zo bezllo nbaraz ren da yo' lo ra'llda'ollo, na'llen' llnnaba' sorenchgue' re'. 12 Na' kat yellayre lewno'p na'a lwelljre. 13 Yeolol be'nn ka' nxenra'll Criston' do ni, llwap ake' re' lliox.

14 Na' llnnaba' rao Xanllo Jesucriston' gakrenchgue' re'. Na' yel nllie' ke'e, sorenchgan re', na' gonchga Spíritu ke Diosen' nench xhbab kerén' gaken toze ren ke'e na'. Ka'n gakchga.

YICH DAN' BZOJ POSTL SAN PABLON' KE BE'NN GALACIA KA'

Pablon' llwape' lliox be'nn ka' nxenra'll Jesucriston' lla'a gan' nzi'i Galacian'

1 Nada' Pablo naka' postl, kere
be'nnachen' brej nada' gona' xchin
Diosen', Jesucriston' ren Xe'e Dios na'n,
be'nnen' basbán Le'e radj be'nn wat ka',
leake'n brej ake' nada'. 2 Nada' na' ren
yeolol be'nn lwelljllo ka' ni't ganni, llzojto'
re' lldop ll-llayre llonlira'llre Criston' yell
ka' zjalli' gan' nbane Galacia na'. 3 Na'
llnnaba' rao Xallo Diosen' ren rao Xanllo
Jesucriston' gakrén akchgue' re', na' wzoa
ake' yichjra'llda'ore so kwezre nbaraz.
4 Jesucristo na' bsanra'll kwine', ni ke xto'l-
llon' nench bill gonllo txhen da xhinnjen'
llak rao yellrio ni. Bene' ka' le ka'n
byazra'll Xallo Diosen', 5 be'nnen' llaya'le
gonllo xhen ke chnare. Ka'n gakchga.

Billbi ye to di'll yobre de da gak nnello naken Di'll Wen ke Dios

6 Llabanra' dan' ba brej yichjre Diosen',
be'nnen' brej re' dan' nllie' Criston' lli'o,
na' llzenayre ke ye to da llákere nakllen di'll
wen. 7 Kere nello de ye to di'll da za'kllen'.
Nia' ka' le zjani't be'nn llonchix akre' re',
na' leska' lle'n akre' gonchix akre' di'll da
nak ke Cristo na'. 8 Na' cha' neto' o cha'
to angl za'a yebá, lloe' ye to di'll da bi nak
Di'll Wen ke Criston', llnnaba' rao Diosen',
wenkre wlleyie' be'nnen' chet ka'. 9 Na'
kan' ba bnekza' na', na' da yobre llepa' re',
cha' nollre be'nne lloe' xti'll Criston' nlla're
kan' ba nsedre na', wlleyi'chga Diosen' le'e
chras.

10 Kere llayirjla'lla' nench nne be'nn ka'
wen kia'n. Llayirjla'lla' nench na' nne
Diosen' wen kia', na' leska' bi llayirjla'lla'
yega'nna' wen rao be'nnachen', le chet ka'
nna' llayirja' yega'nna' wen rao leake'n,
bill naka' ka to be'nn wen llin ke Cristo na'
chet ka'.

Diosen' breje' Pablon' na' bse'le' le'e nench goke' postl

11 Be'nn bi'che, lle'nra' nnézere ka Di'll
Wen ke Criston' ba be'rena' re', kere da
nake xhbab ke be'nnachen'. 12 Kere da
bxhia' ke be'nnachen', ni kere be'nnachen'
bzejnie' nada', kwin Jesucristo na'n bze-
jnie're' nada' Di'll Wen ke'en.

13 Ba bénkzere kan' bena'n kan' bnawa'
dan' llonlira'll neto' be'nn Israel. Le
bsa'kzia' be'nn ka' llon Criston' xhen
nench yenit yerán ake'. 14 Na' blle' yichja'
kwis ka nak benlira'lla' dan' benlira'll da
xozxta'wa' ka', na' bnaolla'n klle'llo ka
be'nn lwellja' be'nn Israel ka'. 15 Bixha
ka za garjtia', bllia Diosen' bia'a gona'
xchine'n. Breje' nada' nench gona'n, le
nllie're' nada'n. Na' ka bllin lla bene' kan'
nchoybie' gone' na', 16 na'll bene' nench
bembia' Xhi'nne' Jesúsen', na' bzejnie're'
nada' nench llyixjwe'ra' xti'll Jesúsen' gan'
lla'a be'nn ka' bi nak be'nn Israel. Na'
nollno bnnabra' wzejnie're' nada'. 17 Na'
bi bya'kza' Jerusalén na', wroe' wsede
postl ka' nada', be'nn ka' brej Diosen' gon
ake' xchine'n kan' za gona'n nada'. Na' le
bya'tia' gan' nzi'i Arabia, na' baza'a Arabia
na' ballina' yell kia' gan' nzi'i Damasco.

18 Na' bde gok chonn iz, na'll ballina'
Jerusalén na', kana' bembia' Pedron', na'
bzorene' ye chi'no (15) lla. 19 Na' nollno
postl ka' bre'ra' be'nn ka' yela', toze Jacobo
bi'ch Xanllo na' bre'ra'. 20 Nnezkze Diosen'
dan' llzoja' ni, naken da li.

21 Bde na' na'll baya'a yell ka' zjalli' gan'
nzi'i Siria na' ren Cilicia. 22 Na' be'nn
ka' lldop ll-llay llonlira'll Criston' yell ka'
zjalli' do Judea na', bi bembia' ake' nada'
kana'. 23 Kon ba ben akre' llasné ake'
kia': “Be'nnen' bsa'kzi' neto' kana'n, ba
de'e llyixjwe're' be'nne llaya'l wxenra'll-llo
Criston', la'kze kan' batna' gokra'lle' nono
gonlira'll Criston'.” 24 Na' ben ake' Diosen'
xhen, ka ben akre' kan' llona'n.

2

Postl ka' yela' byazra'll ake' kan' llon Pablon'

1 Na' ka gok chda' (14) iz bya'a Jerusalén
na' da yobre, bya'rena' Bernabén', na'
leska' bchia' Tito na'. 2 Na' bya'a le bze-
jnie' Diosen' nada' llaya'l cha'a. Na' btopa'
be'nn ka' nak be'nn brao ke be'nn ka' llon-
lira'll Jesucriston', na' leakze' bzejnie'ra'

bin' llyixjwe'ra' be'nn ka' bi nak be'nn Israel kate lloe'rena' leake' Di'll Wen ke Criston', le gokra'lla' nnez akre' nench ke nne ake' bibi za'k dan' llona'n, na' dan' bena'n. 3 Ka goken bi ben ake' bien so be'nnen' sen dan' nzi'i circuncisión, be'nnen' nake' nada' txhen re'e Tito la'kze bi nake' be'nn Israel. 4 Kan' gok la'kze blla'a ren bal be'nn lwelljllo, be'nn ka' kere do ra'll ake'n benlira'll ake' Criston', kon to blle'nao ake' nench wlliayi'll ake' lli'o, dan' bi naollo klle'llo yeolol dan' nyoj le' ley ke be'nn Israel ka'. Le leake'n gokra'll ake' gon ake' bien nnaoto' yeolol da ka' nao leake'n nak ake' be'nn Israel. 5 Na' neto' ni ra't bi bzenayto' ke ake', le gokra'llto' bi ga't da wllon wzenayre Di'll Wen ke Criston' dan' nak da li na'. 6 Na' ka nak be'nn ka' gok be'nn brao ke be'nn ka' llonlira'll Criston' Jerusalén na', bi gokra'll ake' yexoa ye ra't ke ake' kan' llsed llroe'ra' ke Criston'. (Le bibi de wroe' dan', cha' gok ake' be'nn brao o cha' bi gok ake' be'nn brao, le rao Dios na'n toz ka za'k yeololte be'nne.) 7 Le gokbe'e akre' ngo' Diosen' rao na', llyixjwe'ra' Di'll Wen ke Criston' rao be'nn ka' bi nak be'nn Israel, kan' none' ke Pedron' ngoe' rao ne'e llyixjwe're' xti'll Criston' rao be'nn ka' nak be'nn Israel. 8 Le Diosen' be'nnen' bse'l Pedron' nench chixjwe're' xti'll Criston' rao be'nn Israel ka', Lekze'n llakrene' nada' nench llyixjwe'ra' xti'll Criston' rao be'nn ka' bi nak be'nn Israel.

9 Ke len na' Jacobon' ren Pedron' ren Juan na', be'nn ka' nakll be'nn brao rao be'nn ka' llonlira'll Criston' Jerusalén na', kate gokbe'e akre' kan' llakrén Diosen' llona' xchine'n, na'll be'x ake' ta'ka', na' ren ta'k Bernabén' nench broe' akre' neto' llon ake' neto' txhen, na' byazra'll ake' kan' llonto' na'. Le llak akre' wenkzen' gonto' xchin Diosen' rao be'nn ka' bi nak be'nn Israel, na' leake' gon ake' xchine'n rao be'nn Israel ka'. 10 Toz dan' goll ake' neto' gonto', gakrento' be'nn ya'ch ak. Na' da likze lli' yichja' llona' ka'.

Pablon' bdile' Pedron' rao yellen' nzi'i Antioquía

11 Na' kan' bed Pedron' yellen' nzi'i Antioquían' bdile' kan' llone'n, le broe'rawe llone' dan' bi llaya'l gone'. 12 Ka blline' Antioquía na', lle'j llaorene' be'nn ka' llonlira'll Criston' txhen la'kze bi nak ake' be'nn Israel. Na' bde na' bllin be'nn Jerusalén ka' bse'l Jacobon', na'll bill gokra'lle' ye'j gaorene' txhen be'nn ka' bi nak be'nn Israelen'. Le bllebe' si'chi'll be'nn ka' le'e, be'nn ka' ne, noteze be'nn llonlira'll Criston', llaya'l so ake' sen dan' nzi'i circuncisión. 13 Na'll yezikre be'nn Israel ka' llonlira'll Criston' leska' wix ake', na'll bill we'j bdaorén ake' be'nn ka' bi nak be'nn Israel ka' txhen, na'll bko'yelrén aktere' Bernabén' nench na' rene' wixrene', bene' kan' llon ake' na'. 14 Gokbe'ra' bi llon ake' kan' llaya'l gon lli'o nombia'llo di'll li ke Criston'. Na' ke len na' bdila' Pedron' rao yeolol be'nn ka' ndopen', na' golle': "Rwe' nakte'o be'nn Israel, na' ba brej yichjo' ka dan' nao be'nne Israel ka', nench na' llono' txhen be'nn ka' bi nak be'nn Israel. Na' nna', ¿bixchen llchie'zro' be'nn ka' bi nak be'nn Israel gon ake' kan' nak dan' nao be'nn Israel ka'?"

Be'nn llonlira'll Jesucriston' llak ake' be'nn wen rao Diosen'

15 Neto' gorj radj be'nn Israel ka', bi gorjto' radj be'nn wen da xhinnj ka' bi nombia' Dios. 16 Na' ba nnézkzeto' Diosen' bi ne'e nakto' be'nn wen rawe'n, ni ke dan' llonto' kan' ne le' ley dan' bzoj da Moisésen'. Le ne'e kon be'nn nxenra'll Jesucriston', nak akse' be'nn wen rao Diosen'. Na'llen' ren neto' ba llonlira'llto' Criston' nench nne Diosen' keto' naksto' be'nn wen rawe'n. Ne'e ka' kere dan' llonto' kan' ne ley na', le nono zo be'nn nak be'nn wen rao Diosen', ni ke dan' llone' da ka' llia le' ley na'.

17 Neto' ba llonlira'llto' Criston' nench non Diosen' neto' be'nn wen. Ke len na' llakbe'to' toz ka' nakto' ren noteze be'nn wen da xhinnj. ¿Llákere Criston' llone' lli'o be'nn wen da xhinnjen'? Cha' ka' llake no be'nne, kreren' llon ake' xhbab. 18 Na' ba brej yichja' leyen' dan' bi bzoe yeyonen nada' be'nn wen, na' cha' yezorawa' yenawa'n da yobre, da xhinnj xhen gona' chet ka. 19 Le dan' bi bxha'kra' gona' kan' ne leyen', na' ba naka' ka be'nn ba got rao leyen', na' nna' nbana' yo'kze yichja' soa' wzenaya' ke Diosen'. 20 Criston' gote' le' yay cruzen', na' naka' ka be'nn got ren Le'e txhen. Bill zoa' ka zo to be'nn

zo ka'ze, le nna' ba zoteze zorén Criston' nada'. Na' dan' llona' na', llona'n kon kan' ne Xhi'nn Dios be'nnen' llonlira'lla' na'. Le Le'en nllie're' nada' be'e latj gote' ni kia' nada'. 21 Bi wzia' chla're dan' nllie' Diosen' lli'o. Le chenak leyen' bxha'ken bayonen lli'o be'nn wen rao Diosen', bibi za'ken got Criston' chet ka'.

3

Zi'llo Spíritun' cha' ba nxenra'll-llo Criston'

1 Re' be'nn Galacia, nchol yichjra'llda'oren'
¿Noxha bxhiye'e re', na' bsanra'llre bill
byejle're da li ke Diosen'? Ba bzejnie'ra'
re' kwasro dan' got Criston' le' yay
cruzen' ni ke lli'o. 2 Toz dan' lle'nra'
nnabra' re': ¿Badsó Spíritu ke Diosen' lo
yichjra'llda'ore dan' llonre kan' llia le'
ley dan' bzoj da Moisésen' o cha' dan'
benlira'llre Cristo na'n? 3 Zi'tere nakre. ¿Bi
llejnie'kzeren'? Spíritu ke Diosen' byo'n lo
yichjra'llda'oren' kan' bzorao llonlira'llre
Criston'. ¿Llákere lle'nllen gonre billre da
yobre nench yeyoll gakre kan' llazra'll Dios
na'? 4 Da zan da bsa'kzi' be'nn ka' re' dan'
llonlira'llre Criston'. ¿Na' bixha zejen na'
bdaora'llre da ka' cha' llákere llaya'l gonre
bi da gonre nench yerare? 5 Nnézkzere Dios
na' ba benne' Spíritu ke'en zorenen re', na'
llone' yel wak da llre'tere ni ke dan' llejle're
xti'll Criston', kere llak llonre da ki ni ke
dan' llonre bi dan' ne ley na'.

Di'll da be'rén Diosen' Abraham na'

6 Da Abraham na' benlira'lle' Diosen',
na'llen' bne Diosen' goke' be'nn wen
rawe'n. 7 Ke len na' llaya'l nnézere, yeolol
be'nn gonlira'lle Diosen', Diosen' none'
leake' ka xhi'nn dialla da Abraham na'.
8 Batna' Diosen' bllie' bia'a noteze be'nn
gonlira'lle Le'e, gone' leake' be'nn wen
rawe' la'kze bi nak ake' be'nn Israel. Ke len
na' nyoj xti'lle'n llian golle' da Abrahamen'
di'll wen ki: "Dan' llonlira'llo' nada', na'
gona' wen ke be'nn lla'a yeololte yell ka'."
9 Na' ka'n llon Diosen' wen ke be'nne
llonlira'll Le'e nna', kan' bene' wen ke da
Abraham be'nnen' benlira'll Le'e.

10 Na' noteze be'nne llakre gake' be'nn
wen rao Diosen' dan' llone' dan' llia le' ley
dan' bzoj da Moisés na', kweyi'chgue' ke
chnare chet ka', le nyoj xti'll Diosen' llian:
"Gakchga de'e ke be'nn, cha' bi soteze soe'
gone' yeolol kan' llia le' ley na' batteze."
11 Na' nnézello Diosen' bi llone' lli'o be'nn
wen rawe' dan' llonllo dan' ne leyen', le
xti'll Diosen' nyojen nen: "Be'nnen' llon-
lira'll Diosen' nake' be'nn wen rawe', na'
ga't yel nban ke'e." 12 Na' ley na' bi llsedren
lli'o cha' llaya'l gonlira'll-llo Dios, kon nen:
"Noteze be'nne cha' llone' doxhen kan' ne
ley na', ga't yel nban ke'e."

13 Cristo na' bnitrawe' do'l kellon' dan'
ba nchoybia' ley na' kwiayi'llo. Be'e latj
ben akre' Le'e dan' llaya'l gak ke lli'on
chenake. Gok ke'e kan' nyojen na', gan'
nen: "Ba nak be'nnen' de'e, be'nnen' bda'a
ake' le' yay." 14 Kan' gok nench renkze
be'nn ka' bi nak be'nn Israel gonlira'll
ake' Criston', na' so ake' nbaraz kan' bzo
da Abraham na' dan' benlira'lle' Diosen'.
Na'llen' dan' gonlira'll-llo Xanllo Jesucristo
na', wse'l Diosen' Spíritu ke'en zorenen lli'o
kan' bne'e gone' na'.

Ley dan' bzoj da Moisésen' na' dan' bne Diosen' gone' ren da Abraham na'

15 Be'nn bi'che, ni wzejnie'ra' re' dan'
llak yellrio ni: Kat to be'nne llkwise' to
yich ga llkwa'nnrene' to be'nn bi da nape',
kate ba bayoll na', llchi'che'n xhbene', na'
nollno gak wachinnj len o wlliallen da
zanll kan' llian na', la'kze naken to da
llon be'nnach. 16 Na' ka nak dan' goll
Diosen' Abraham na', gone' da wen ke'e,
na' ren ke xhi'nn dialle'e, xti'll Diosen'
dan' nyojen bi lloe'n di'll nen, be'nn zan
dialla da Abraham na', kon lloe'n di'll ke
toze', na' nello Cristo na'kzen'. 17 Na' dan'
goll Diosen' Abraham na', gone' gak da
wen ke'e na', llonen ka ga llkwis to be'nn
yichen', le Diosen' bi bache'e kan' bne'e
gone'n. Na' bde tap gayoa chilloa (430)
iz kan' bcheb Diosen' gone' da wen ke
da Abraham na', kat bene' nench bzoj da
Moisésen' ley ke'en. Na' la'kze Diosen' be'e
le'e leyen', bi nnello bill gone' kan' bne'e
gone' ke da Abraham na', na' ren xhi'nn
dialle'e ka'. 18 Cha' llákello llonen bien na'
gonllo kan' ne ley na', nench si'llo dan'
bcheb Dios na' gonne' lli'o, bill nxenra'll-llo
dan' bcheb Diosen' gonne' lli'o chet ka'. Le
Dios na' gonne'n lli'o ka'ze, le ka'n bchebe'
rao da Abraham na'.

19 Cha' ka' naken, ¿bixchen byallj ley dan' bzoj da Moisés na'? Diosen' be'en da xozxta'ollo be'nn Israel ka', nench gokbe'e akre' bi llon ake' dan' nllia Diosen' bia'a gon ake' na'. Na' bllie' bia'a gonen llin llinte lla yed be'nnen' bne Diosen' garje' rao dialla da Abraham na', ke Le'en be'e Diosen' di'll kan' bne'e gone' wen ke xhi'nn dialle'e. Na' ka nak leyen', Diosen' bene' nench be'e angl ka' da Moisésen' len, nench na' bzejnie're' da xozxta'ollo be'nn Israel ka' kan' llian na'. 20 Na' kan' goll Diosen' da Abrahamen' gone' wen ke'e, kwinkze bzejnie're' da Abrahamen', na' bill byalljre' be'nn yobre wzejnie're' le'e kan' gone'n.

Dan' llzejnie' leyen' lli'o

21 ¿Bixha wak nnello kreren' llon ley dan' bzoj da Moisésen' ren dan' bcheb Diosen' gone'? Bi naken ka'. Le chenak leyen' nsa'an yel nban zejlikane, wak gonllo kan' ne ley na', na'll gakllo be'nn wen rao Diosen' chenake. 22 Na' xti'll Diosen' dan' nyojen llian yeolol be'nnach, ba nbeyi' ake' ke chnare, ni ke do'l ke ake' ka', na' kon be'nne llonlira'lle Jesucristo na', wnitrawe' do'l ke ake'n, nench na' be'nn ka' wxenra'll Jesucriston', wak si'i ake' dan' ba bcheb Diosen' we'e leake'.

23 Na' ka bi nna yed Cristo na', leyen' bnebia'n be'nn ka' bllinte lla bnnézeto' llaya'l gonlira'llto' Criston'. 24 Le ley na' benen ka to be'nne llwia xhi'nn be'nne, llinte lla yed Criston' nench be'nn gonlira'll Le'e, gak ake' be'nn wen rawe' na'. 25 Na' ka nak ba bed Criston', bill nak leyen' ka be'nn llwia llyi neto'.

26 Na'llen' yeololte lli'o llonlira'll-llo Xanllo Jesucriston', naksllo xhi'nn Dios. 27 Na' notezllo cha' ba blloallo nis dan' llroe'llo nakllo Criston' txhen, ba bayak yichjra'llda'ollon' kan' nak yichjra'llda'we' na'. 28 Ke len na' bibi llroe'n cha' nakllo o cha' bi nakllo be'nn Israel, na' cha' nakllo o cha' bi nakllo be'nn wen llin zo xan, na' cha' nakllo be'nn byio o cha' nakllo no're. Le yeolol-llo naksllo toz be'nne dan' nxenra'll-llo Xanllo Jesucristo na'. 29 Na' dan' nakllo txhen Criston', rao Dios na'kzen' nakllo xhi'nn dialla Abraham, ka' gonkze Diosen' wen kello kan' ba bne'e gone' ke xhi'nn dialla Abraham na'.

4

Lli'o ba nakllo xhi'nn Dios bill nakllo ka to be'nn wen llin zo xan

1 Leska' nia': To be'nn wnia' cha' zo xhi'nne', lebe'n gak rao na'be' yeolol da de ke xabe'n. Na' chak nna nakbe' bida'o, nna nakbe' ka to be'nn wen llin, la'kze wllin lla gak rao na'be' yeolol dan' de ke xabe'n. 2 Le lo yo'n llwia llyi akebe', na' llgo' akebe' nez chak nna ll-lli'obe', na' chak llin lla gon xabe'n rao na'be' dan' de ke'e na'. 3 Ka'n gok ke neto' kan' bi nna yed Criston', gokto' ka xhi'nn be'nne, na' bnebia' dan' llzejnie' akre' neto' rao yellrio ni. 4 Na' ka bllin lla bllia Diosen' bia'a bse'le' Xhi'nne'n yellrio ni, bxhan to no're Le'e. Na' gorje' radj be'nn ka' llnebia' leyen' leake'. 5 Na' bede' badsre'e lli'o nench bill llonen bien nnaollo dan' nyoj le' ley ke be'nn Israel ka', na' bene' nench yeolol lli'o llonlira'll-lloe' ba non Diosen' lli'o ka xhi'nne'.

6 Na' nench nnézello ba non Diosen' lli'o ka xhi'nne', ba bse'le' Spíritu ke Xhi'nne' Criston' zon lo yichjra'llda'ollo, na' Spíritun' llakrenen totollo nench llalwill-llo Diosen' llelloe': "Xa". 7 Na' dan' non Diosen' lli'o ka xhi'nne', bill llaya'l sollo ka to be'nn zo xan dan' llsa'kzi' leyen' lli'o; none' lli'o ka xhi'nne', na' dan' ba zerenllo Criston' si'llo yeolol dan' bcheb Diosen' gonne'.

Pablon' llakzedre' akren' llaya'l gon be'nn ka' nxenra'll Criston'

8 Kan' bi nna gombia're Diosen', benlira'llre lwa'a lsa'ke da ka' bi nak Dios, da ka' bi llaya'l we'raollo, na' leaken na' bnebia'n yichjra'llda'ore. 9 Zan nna' ba nombia're Diosen' o cha' wenll nello Diosen' ba nombie' re'. ¿Na' bixchen llayechjzre, na' yeyonlira'llre da benlira'llre kana', na' lloe're latj llnebia'n re'? 10 Ba llayonre xhen no lla nba'nn ka', no be'o, no bi da ka' llak rao to iz weje. 11 Lleba' cha' bendadza' xchina'n, cha' bill wzenayre ke dan' ba broe' bsedra' re' na'.

12 Be'nn bi'cha', lla'tyoera' re' legón nada' txhen kan' bena' nada' re' txhen, goka' ka be'nn bi nombia' ley ke be'nn Israel ka'. Na' kan' badsorena' re' kana', bitbi nia' bénere nada'. 13 Nnézkzere badsorena' re' da nelle dan' goka' yillwe', na' be'rena' re' Di'll Wen ke Criston'. 14 Na'

dan' goka' yillwe'n goken to da bre're. Na'llen' bi bénere nada' kaze, na' do yichj do ra'llre brebre nada' ka ga brebe to angl ke Dios o cha' ka ga brebe kwin Jesucriston'. 15 Nbaraz bzore kan' bzorena' re' kana'. ¿Bixchen bill llawere nna'? Wakte wa'a di'll rao noteze be'nn dan' gókere nada'. Chenak benen bien, bzántere da de kere, na' rente kwin yejraore bzánere gonnre nada' chenake. 16 Na' nna', ¿llákere llwiera' re'n dan' lloe'rena' re' di'll li ni?

17 Ka nak be'nn ka', le lli' yichj ake' re', kere llon ake' wen keré ka'zen', llon ake' ka' nench yebej ake' re', bill lenre neto'n, na' nench yeyoll na' kwe' yichjre leakze'. 18 Naksen wen kwe' yichj be'nn ka' re', kon cha' do ra'll ake'n llon ake'n. Na' naksen wen kwe' yichj ake' re' batteze, kere katen' zerena' re' na'zen'. 19 Xhi'nna' da'o, ka ll-llayrao to no'r zan, ll-llayrao lo ra'llda'wa' da yobre ni keré, llinte lla kat gakll yichjra'llda'oren' ka nak yichjra'llda'o Cristo na'. 20 Yewera' kwis chenak gak sorena' re' nna'stek, na' gak we'rena' re' di'll, le llak zozé lo yichjra'llda'wa' ni keré.

Di'll dan' llsede lli'o kan' gok ke da Agar na' ren da Sara

21 Re', lle'nere gonre xhen ley dan' nyoj ke be'nn Israel ka', ¿bi nna yénere kan' ne dan' nyojen? 22 Nen bzo chop xhi'nn da Abraham na' bi byio ak, tobe' bzo rao be'nn no'ren', gok be'nn wet ke'e, be'nnen' gok be'nn wen llin ke'e, na' ye tobe' bzo rao no'r kekze', be'nnen' bi bene' ka be'nn wen llin ke'e. 23 Na' xhi'nn no'ren' gok be'nn wen llin ke'e, gorjbe' dan' bzorén da Abraham na' no'ren', zan xhi'nn no'r kekze', be'nnen' bi none' ka be'nn wen llin ke'e, gorjbe' ni ke dan' bcheb Diosen' san no'r ke'en. 24 Na' dan' gok ke no'r ki llzejnie'n lli'o ke chop dan' bne Diosen' gone' nench gakrene' be'nn Israel ka'. No'r wet na', be'nnen' golle Agar, nake' ka ley ke Diosen' dan' bzoj da Moisésen' rao ya' Sinaí. Na' be'nn ka' nao len na', nak ake' ka be'nn ka' zo xan. 25 Na'll Agaren' za'krebe' ya' gan' nzi'i Sinaí gan' nbane Arabia, na' leska' za'krebe' ka Jerusalén na' gan' lla'a be'nn Israel ka' nna' lla. Leake' nak ake' ka to be'nn zo xan. 26 Na' zo ye to Jerusalén dan' zo yebá, na' naken rall be'nn ka' bi llnebia' da bnao be'nn gor ka' kan' batna', na' lli'o ba nakllo ka xhi'nn be'nn Jerusalén na' dan' zo yebá. 27 Kin' llia xti'll Diosen' nen:

Bawé no'r will, no'r bi llzo xhi'nne',
besia' yel llawé, rwe' bi nna gako' bes ke yel
llzo xhi'nne'n.
Le no'ren' bsanra'll be'nn ke'e le'e,
nni'tll zan xhi'nne' ker ka no'r zokze xhyio.

28 Be'nn bi'che, xhi'nn da Abraham na' bin' re Isaaken', gorjbe' dan' goll Diosen' Abraham na' san no'r ke'en, la'kze goke' no'r will. Na' ka'kze lli'o gonlira'll-llo Criston', Diosen' none' lli'o ka xhi'nn da Abraham be'nn gorj nench gok dan' bcheb Diosen' gak. 29 Bixha xhi'nn da Agaren', bin' gorj ka bzorén da Abrahamen' le'e, bsa'kzi'be' Isaaken' bin' ben Spíritu ke Diosen' nench bxhan da Saran'. Na' ka'kzen' llak nna' lla, be'nn ka' nao dan' ne leyen' llsa'kzi' ake' lli'o. 30 ¿Na' bixha ne xti'll Diosen'? Dan' nyojen nen: “Babej no'r wet ko'on, be'nnen' llnebia'o ren xhi'nne' na', le bi wa'abe' dan' bcheba' wa'a bin' bzo ke no'r ko'o na'.” 31 Ke len na' be'nn bi'che, nnézello nakllo ka xhi'nn da Sara na', no'ren' bi zo xane', kere nakllo ka xhi'nn no'ren' zo xan na'.

5

Bill llaya'l nnaollo ley dan' bnao xozxta'ollo ka' le naken ka to da lle'ne nnebia' lli'o

1 Kan' benlira'll-llo Criston', Le'e babeje' lli'o rao yeolol da llonllo llákello llawé Diosen' lli'o dan' benllo na'. Ke len na' lesellá bill we're latj wchie' akre' re' yenaore da ka' bi za'k rao Diosen'. 2 Nada' Pablo llepa' re' to da lliarao. Cha' sore sen dan' nzi'i circuncisión na', bibi za'ken dan' ba bzoraore llonlira'llre Criston'. 3 Lle'nra' yepa' re' da yobre, noteze be'nne soe' sen dan' nzi'i circuncisión, lekze llaya'l gone' yeolol dan' llia le' ley dan' bzoj da Moisésen'. 4 Na' cha' llákere gonre doxhen dan' ne ley na', nench gakre be'nn wen rao Diosen', ba llzoare Criston' chla're cha' ka'n llákere, na' bi llayonre xhbab kan' nl-lie' Diosen' lli'o. 5 Na' lli'o dan' llonlira'll-llo Jesucriston', zokze Spíritu ke Diosen' lo yichjra'llda'ollon', na' llpen lli'o zello bexhllo, nne'e Diosen' nakllo be'nn wen

rawe'n. 6 Ke len na' lli'o llonlira'll-llo Xanllo Jesucriston', bitbi llonen rao Diosen' cha' ba zollo sen dan' nzi'i circuncisión o cha' bi zollon. Le da naken lliarao xhen rao Diosen', soteze sollo llie' lwelljllo dan' llonlira'll-lloe'n.

7 Zjazetere wen kan' llonre llzenayre ke Diosen'. ¿Noxhan' ba ben nench bill llzenayre di'll li ke'en? 8 Dios be'nnen' breje' re' nakre rallne'e, kere nello Le'en llon nench llzenayre di'll yobre. 9 Legón xhbab kan' ne di'll ni: "Ra'tze kwa binn llponpen doxhen yezjen'." 10 Na' zoa' rez gon Xanllo Jesucriston' nench bill gonre xhbab krere, na' Diosen' we'e yel llza'kzi' ke be'nnen' llonllejla'lle re', noteze nake'.

11 Be'nn bi'che, ka nak nada' chenak nna llroe' llsedra' nia' yeolol be'nn byio, llaya'l soe' sen dan' nzi'i circuncisión nench nni't ake' wen rao Diosen', ¿bixchen nna llsa'kzi' be'nn ka' nada' chet ka'? Zan dan' nia' got Criston' le' yay cruzen' nench sollo wen rao Diosen', ke len na' bi llazra'll ake' xti'lla'n. 12 Ka nak be'nn ka' llon chix akre' re', yewera' chenak leake' wchoy kwin ake' ye ra'te.

13 Be'nn bi'che, Dios be'nnen' brej lli'o, lle'nre' nnézello bill llonen bien nnaollo kan' ne leyen' nench gakllo be'nn wen rawe' na'. Na' kere nello dan' ne'e ka'n, wak gonllo biteze da xhinnj nen lo ra'llda'ollo na'. Dan' llaya'l gonllon', llaya'l gakrén lwelljllo bi da llak ke totollo, na' llie' lwelljllo. 14 Na' doxhente ley dan' nyojen' llzejnie'n lli'o ki: "Llaya'l llie' lwelljllo ka nllie' kwinllo." 15 Zan cha' llakyollrén lwelljllo, na' cha' zi'chi'll lwelljllo, ll-lliayi'kze lwelljllon' chet ka'.

Ka llon be'nn ka llzenay ke Spíritu ke Diosen' na' be'nn ka' bi llzenay ke Spíritu ke'en

16 Yepa' re' to da gonllo, llaya'l soteze sollo gonllo kan' lle'ne Spíritu ke Diosen'. Na' bill wzenayllo ke da xhinnjen' yo' lo yichjra'llda'ollon'. 17 Kate llonllo da xhinnjen' kon kan' ne lo ra'llda'ollo na', bi llonnen latje wzenayllo ke Spíritu ke Diosen'. Na' kate llzenayllo ke Spíritu ke Diosen', bi llonllo kon kan' nen kello. Na' llakdil lo ra'llda'ollon', bi llak gonllo kan' lle'nello na'. 18 Zan cha' llzenayllo ke dan' llsed llzejnie' Spíritu ke Diosen' lli'o, bill llnebia' ley dan' bzoj da Moisésen' lli'o.

19 Nakbie'kze be'nn ka' llzenay ke da xhinnjen' yo' lo ra'llda'o ake'n, llon ake' biteze da xhinnj ki: darén ake' xhyio xho'r be'nne; zorén lwellj ake' na' bi nchayna'a ake'; na' llon ake' da nak zi waye'llo, na' da nak zdo'; 20 llonlira'll ake' lwa'a lsa'ke; llon ake' yel walla'a; llwie lwellj ake'; bi ni't ake' wen ren no lwellj ake'; na' llaxhé' lwellj ake'; llcha'a lwellj ake'; llakyollrén lwellj ake'; na' llxe ake' wdil; na' llra' lwellj ake'; 21 llaxhé' akre' bi da de ke be'nne; llot ake' no be'nne; nak ake' be'nn wazó; na' zjake' no lnni gan' llon ake' bi da ke nxhia; na' llon ake' billre da xhinnj da nak ka da xhinnj ki da ka' ba bnekza'. Na' llepa' re' da yobre kan' ba bnekza' na', nono yellín gan' llia Diosen' llnebie' cha' llone' da xhinnj ka' nak ki. 22 Zan cha' llzenayllo ke Spíritu ke Dios, len llakrenen lli'o: llie'llo lwelljllo; sollo nbaraz; sollo wen lo yichjra'llda'ollo; gapllo yel llxhenra'll ren lwelljllo; gonllo wen ke yezikre be'nne; gakllo be'nn cha'o rao yeolol be'nne; wxenra'lltezllo Diosen' gonllo da lixhej bi da yo' lo na'llo gonllon; 23 na' gakllo be'nn nexjra'lle; na' nnebia' kwinllo. Na' cha' llonllo da wen kon kan' lle'ne Spíritu ke Diosen', bibi ley de da nen llonllo da xhinnj. 24 Na' be'nn ka' ba nak txhen Criston', ba bda'a ake' le' yay cruzen' yeololte bi da xhinnj ka' zera'll lo yichjra'llda'o ake'n. 25 Na' cha' nna' ba zollo llonllo kon kan' ne Spíritu ke Dios na', llaya'l we'llo latj gonllo kan' lle'nre' na'. 26 Na' bi llaya'l gonxhen kwinllo, na' bi wlokllo lwelljllo, na' bi llaya'l yexhé' lwelljllo.

6

Llaya'l gakrén lwelljllo

1 Be'nn bi'che, cha' to be'nn lwelljllon' ba bre'lloe' bene' da xhinnj, lli'o llzenayllo ke Spíritu ke Diosen', llaya'l gakrenlloe' yeyatre' nench yezoe' wen rao Dios. Na' llaya'l wia kwinllo, le nxholl lekze ka' lli'o bixllo gonllo da xhinnjen'. 2 Totollo llaya'l gakrén be'nn lwelljllo biteze da llak ke ake', na' kone ka' llonllo kan' nllia Criston' bia'a gonllo.

3 Na' cha' gonllo xhbab nakllo be'nn wen
la'kze bi nakllo ka', llziye'ze kwinllon' chet
ka'. 4 Ke len na' totollo llaya'l wayonllo
xhbab cha' dan' ba benllon' naken da wen.
Na' yewello cha' benllo da wen, na' bi
gonllo xhbab, wenlle ba ben lli'o kerke no
be'nn yobre. 5 Le totollon' llaya'l gonllo
dan' bkwa'nn Diosen' rallna'llo gonllo.

6 Na' cha' no wroe' wsede lli'o xti'll
Diosen', llaya'l we'lloe' cha' bi da cha'o da
wen da ba benla'y Diosen' lli'o.

7 Bi we're latj siye'e kwinre, bi gak
wkwa'chllo dan' llonllo rao Diosen'. Na'
zeje di'll dan' ne: Kon da gazllo len na'
yerapllo. 8 Le be'nn gone' kon kan' ne da
xhinnjen' yo' lo ra'llda'we' na', wllin lla
kat kweyie' ke chnare; zan be'nnen' gone'
kan' llazra'll Spíritu ke Diosen', Spíritu na'
we'n yel nban ke'e ke chnare. 9 Na' bi
llaya'l wedllo gonllo da wen na', le wllin lla
kate Diosen' wzoe' lli'o nbaraz kwis, kon
cha' bi kwej yichjllo gonllo dan' llazra'lle'
na'. 10 Ke len na' llaya'l gonllo da wen
rao yeolol be'nn kate gonnen to latj, na'
nakllen lliarao gonllo wen ke be'nn ka' ba
llonlira'll Criston'.

Ye to chop dan' lle Pablon' leake'

11 Lewiakero' ke letr yel ki llzoja' re', le
kwina'n llzoja'n. 12 Be'nn ka' lle'n akre'
gon ake' bien sore sen dan' nzi'i circun-
ción, nench na' yega'nn ake' wen rao
be'nn Israel ka'. Llayirj ake' akre gon
ake' nench nono wsa'kzi' leake', dan' lle-
jle' ake' ke Criston' gote' le' yay cruzen'
ni ke lli'o. 13 Le be'nn ka' llasné llaya'l
sore sen na', ni leake' bi llaso'n ake' kan'
ne ley na'. Kon lle'n akre' sore sen na',
nench yeyoe'rao kwin ake' rao be'nn Israel
ka'. 14 Ka nak nada', bi yeyoe'rao kwina',
zan wayoe'rawa' Xanllo Jesucriston' dan'
gote' le' yay cruzen' ni ke lli'o. Bill zoa'
nench na' gona' kan' ne be'nn ka' lla'a
yellrio ni, na' ba naka' ka to be'nn wat
ke da de rao yellrio ni. 15 Le lli'o ba
llonlira'll-llo Xanllo Jesucriston', nnezra'
bibi llonen cha' zollo sen dan' nzi'i cir-
cuncisión o cha' bi zollo sen na', zan dan'
nnezra' za'k kwis dan' ba bakob Diosen'
yichjra'llda'ollon'. 16 Rao Diosen' nakllo
dogarje be'nn Israel cha' ba llonlira'll-llo
Criston'. Na' llnnaba' gakrén Diosen' yeolol
re' ba llzenayre ke'e, nench na' gone' so
kwezre lo yichjra'llda'ore nbaraz ren yel
nllie' ke'e na'.

17 Na' nna' llnnabchga' bill gonre chla're
ka di'll ka' ba be'rena' re'n, le kwerp kia' ni,
nsa'n yill ke dan' bsa'kzi' be'nn ka' nada'
dan' lloa'a xti'll Xanllo Jesucristo na'.

18 Be'nn bi'che, llnnaba' sochga Xan-
llo Jesucriston' gakrenchgue' re' lo
yichjra'llda'oren'. Ka'n gakchga.

YICH DAN' BZOJ POSTL SAN PABLO KE BE'NN KA' LLA'A ÉFESO

Pablon' llwape' lliox be'nn ka' nxenra'll Jesucriston' lla'a yellen' nzi'i Éfeso

1 Nada' Pablo naka' postl ke Jesucriston' kan' byazra'll Diosen', na' llzoja' re' lla'a Éfeso, re' nak rallna'a Dios llonlira'llre Xanllo Jesucristo na'. 2 Na' llnnaba' rao Xallo Dios ren Xanllo Jesucristo na', gakrén akchgue' re', wzoa ake' yichjra'llda'oren' so kwezre nbaraz.

Diosen' llakrene' lli'o dan' nxenra'll-llo Criston'

3 Llaya'l gonllo Diosen' xhen be'nnen' nake Xa Xanllo Jesucristo na', lli'o nakllo Criston' txhen, ba benn Diosen' lli'o yeolol da yallje yichjra'llda'ollo, yeolol da de yebá gan' zoe' na'. 4 Le brej Diosen' lli'o kan' za xete yellrion' nench na' gakllo rallna'a Cristo, na' sello rao Diosen' gakllo ra'llda'o yalle, bibi do'l gapllo rawe'n. 5 Ba nllie' Diosen' lli'o kan' bi nna sotello. Na'llen' none' lli'o ka xhi'nne' kan' byazra'lle' na', ke len na' bse'le' Jesucriston' ni ke lli'o. 6 Llaya'lkze sollo gonllo Diosen' xhen kateken' nllie're' lli'o na', le bse'le' Jesucristo be'nnen' nllie're' na' gokrene' lli'o. 7 Kan' got Cristo na'n, brarj xchene' ni ke da xhinnjen' benllo. Na'llen' bazi'xhen Diosen' ke da xhinnj kellon' le nllie're' lli'on. 8 Na' llone' wen kello, llonne' lli'o doxhen yel si'n, na' yel llejnie' ke'en. 9 Na' bzejnie're' lli'o dan' llwie' gone' na', dan' nono bnneze kana', le yel be'nn wen ke'en ba benen nench bed Criston' rao yellrio ni. 10 Le bne'e wllin lla kat yeolol be'nn lla'a yebá ren be'nn lla'a yellrio, wzenay ake' ke Criston' gak ake' rallne'e.

11 Ka nak lli'o nakllo Cristo txhen, kana'te brej Diosen' lli'o nench gak rallna'llo dan' lle'nre' gonne' lli'o. Na' Le'e gone' nench gak yeolol kan' bllie' bia'a gone'. 12 Le Le'en gokra'lle' zga'tek neto'n bxenra'llto' Criston', na' brej Diosen' neto' nench sorentoe' txhen gontoe' xhen dan' nake' be'nn za'k kwis. 13 Leska' re', kate bénere Di'll Wen ke Criston' dan' nak da li, bnnézere Le'en wasre'e lli'o, na'llen' benlira'llre', na' ba naksre Criston' txhen. Na' ba benne' re' Spíritu ke'en zon lo ra'llda'ore kan' bne'e gone' na'. 14 Spíritu ke'e na'n dan' ba benne' lli'on naken ka to da bkwiarawe', na' naken to da llroe' lli'o gonnkze Diosen' lli'o dan' ba bchebe' na', kana'n yekobe' xpe'rllon', na' gone' lli'o yell ke'e, be'nn ba bkwa'nnrene' yeolol da nak ke'e, nench na' we'raolloe', le nake' be'nn za'k kwis.

Pablon' bnnabe' we'e Diosen' yel si'n ke be'nn llonlira'll Criston'

15 Ke len na' ka benra' di'llen' llonlira'llre Xanllo Jesúsen', na' kan' nllie're' yezikre be'nn llonlira'll Le'e, 16 na'llen' ni ke llsanza' lloa'a yel llioxken ke Dios, ni ke re' katen' llalwille'n. 17 Dios be'nnen' llon Xanllo Jesucriston' xhen, be'nnen' nak Xe'e be'nn za'ke, Le'e llalwilla'. Na' llnnabre' gone' cho' yel si'n na' lo ra'llda'ore, na' chejnie're xti'lle'n, na' gombia're' kwasro. 18 Na' llnnaba' cho' beni' ke'en lo ra'llda'ore, nench na' nnézere bi da wen na' bexhllo gone' ke lli'o ba breje' nakllo rallne'e. Na' llnnaba' nench nnézere ka da wen na' nak yeolol da ka' za gonne' gak ke lli'o. 19 Leska' llnnaba' cho' beni' ke'en lo ra'llda'ore nench nnézere ba napre yel wak xhen ke'en, re' ba llonlira'll Le'e, kon ka ba broe're' lli'o yel wak xhen ke'e na'. 20 Ka'n bene' kan' basbane' Criston' radj be'nn wat ka'. Bde na' brekwe' Le'e kwite gan' llie' yebán', na' llnebia' ake'. 21 Na' Criston' llnebia'lle' nna' rao yeolol angl, na' rao yeolol be'nnach, na' rao yeolol daxi'o, na' rao yeolol biteze da llonlira'll be'nne, na' noteze wnebia'. Na' leska' llnebie' da za za'a. 22 Na' ba bene' rao na'a Criston' yeolol be'nne, na' billre da de nench Le'en llnebia'. Na' ba bzoe' Criston' nake' Xanllo be'nn llnebia' yeolol da de. 23 Na' lli'o llonlira'll-lloe' nakllo ka to kwerp, na' Cristo na' nake' ka yichj kwerp na'. Na' nnello nya' Criston' ren lli'o llonlira'll-lloe', Le'en zoe' llnebie' doxhente.

2

Diosen' nllie're' lli'o

1 Kana' nna nat yichjra'llda'oren' ke nak bentezre da xhinnj rao Diosen', na' nna' ba bakob yichjra'llda'oren' ka nak

ba llayonlira'llre Criston'. 2 Ba bdare benre da xhinnj ka llaso'n be'nn ka' bi nonlira'll Dios, dan' bzenayre ke daxi'o dan' nechj be'nnach. Na' nna' llnebia' daxi'on yichjra'llda'o be'nn bi llzenay ke Dios. 3 Ka'kzen' bzo yeolol-llo bentezllo bi da bnen kello bi da bzera'll xpe'rllon', na' da bawé lo yichjra'llda'ollo. Na'llen' bchoye' kello sa'kzi'llo ke chnare kan' gak ke be'nn ka' bi llejle' ke xti'll Diosen'. 4 Na' Diosen' baya'chra'lle' lli'o dan' ba nllie're' lli'o. 5 La'kze gokllo ka be'nn wat, ni ke da xhinnjen' benllo na', na' benne' yel nban kello dan' nakllo txhen Cristo na'. Diosen' basre'e lli'o dan' nllie're' lli'o. 6 Dan' nakllo Criston' txhen wak nnello rente lli'o basbán Diosen', kan' basbane' Le'e radj be'nn wat ka', na' nakllo ka be'nn ba lliarén Xanllo Jesucriston' txhen gan' llie' yebá na'. 7 Kan' gokrén Diosen' lli'o nench da za za're wroe'llre' lli'o katken' nllie're' lli'o na', na' katk wen na' llone' ke lli'o nakllo txhen ren Xanllo Jesucriston'. 8 Dan' nllie' Diosen' lli'o, benne' yel wasrá kello, kan' benlira'll-llo Cristo na', na' kere basre'e lli'o nnello benllo da wen na', zan naken to da gokrene' lli'o. 9 Na' Diosen' basre'e lli'o kere ni ke bi da wen benllo, ke len na' notno llaya'l gonxhen kwine'. 10 Diosen' bene' lli'o, na' ka benlira'll-llo Xanllo Jesucriston', bayone' lli'o be'nn wen nench gonllo da wen dan' ba nonkze Diosen' xhnid gonllo.

Be'nn ka' ba nxenra'll Cristo ba zo ake' nbaraz

11 Ke len na' lewayón ke xhbab kan' gok keré kana', re' gorjre na' bi nakre be'nn Israel. Na'll lle ake' re': “Bi zore sen dan' nzi'i circuncisión” (sen dan' llzoa be'nn Israel ka' kwerp ke bida'o byio ak). 12 Lelljadinra'll kan' bzore batna', bi nombia're Criston', bi nakre yell ke Dios kan' nak be'nn Israel ka', na'llen' bi bne Diosen' gakrene' re' kan' bne'e gakrene' be'nn Israel ka'. Na' bi bzore rez lljazorenre Diosen'. 13 Bixha Criston' bzane' yel nban ke'e, bet ake' Le'e brarj xchene'n ni ke lli'o. Na' nna' ba llonlira'llre', na' ba nakre txhen Xanllo Jesucriston'. Na' ba nakre toze ren be'nn Israel ka', la'kze gokre ka be'nn zi'te. 14 Criston' bayone' lli'o toze, bkwase' da benbe'ye lli'o, le kana' bwie lwelljllo, le bi nakllo toze, le nak neto' be'nn Israel, na' re' bi nakre be'nn Israel. 15 Kan' bzane' kwine' gote', bkwase' ley dan' bzoj da Moisésen' ka'le, ren yeolol dan' nen llaya'l gonllo nench bzoe' lli'o nbaraz, na' bayone' lli'o toze yell kobe ke'e. 16 Na' dan' bzane' kwine' gote' le' yay cruzen', nzoe' lli'o nbaraz rao Diosen', na' rao llopte yellen' bayakllo toze bill llwie lwelljllo.

17 Kan' bed Criston' yellrio ni, badye'e di'll rao yeolol be'nnach, bne'e wak yeni'tllo nbaraz, re' lla'a zi't, na' neto' be'nn Israel lla'a awlloze. 18 Ke len na' neto' be'nn Israel llonlira'll Criston', na' re' bi nakre be'nn Israel, wak walwill-llo Xallo Diosen', le Spíritu ke'e na'n llakrenen yeolol-llo. 19 Na'llen' bill nakre ka be'nn zi't rao Diosen', re' bi nakre be'nn Israel. Yeolol lli'o ba llonlira'll Criston' ba nakllo txhen, le ba non Diosen' lli'o ka be'nn lla'a lo yo' ke'e. 20 Lli'o llonlira'll Diosen' nakllo ka to yo'. Na' postl ka' ren yezikre be'nne lloe' xti'll Cristo, nak ake' ka ran yo' na'. Na' Jesucristo na' nake' ka yej skin ke yo' na'. 21 Na' lli'o nakllo txhen Criston', nakllo ka yej da ba nkwa'a ga llak yo' de yej ka'. Na' llkwa'nn ka nak zej lla'a yo' na'. Ka'kzen' nak lli'o nakllo Xanllo txhen ren lwelljllo, na' ba nakllo ka to yoda'o gan' zo Diosen'. 22 Re' na' ren nollre be'nne llonlira'll Criston', ba nakllo ka yoda'o gan' zo Diosen', le ba zo Spíritu ke'en lo ra'llda'ollo.

3

Pablon' jatixjwe're' xti'll Diosen' be'nn bi nak be'nn Israel

1 Ke len na' nada' Pablo, yoa' lo rill ya, ni ke dan' lloe'rena' re' xti'll Xanllo Jesucriston', re' bi nake be'nn Israel. 2 Na' ba llaya'l nnézere nllie' Diosen' nada', na' ba bkwa'nne' rallna' wzejnie'ra' re' xti'lle'n. 3 Ba bzejnie're' nada' da nono bnneze, ka'n ba bzoja' re' to chop di'll le' yich ni. 4 Kate wrabre yich ni, gakbe're llejnie'ra' dan' nono byejnie' kana' ke Criston'. 5 Le kana' bi bzejnie' Spíritu ke Diosen' be'nne, na' nono bnneze ke Criston'. Zan nna' ba bzejnie'n neto' nakto' postl ke'e, rente nollre be'nn ba breje' we'to' xti'lle'n, neto' ba nakto' rallna'a Dios. 6 Dan' bzejnie'n

lli'o, llroe'n be'nn ka' bi nak be'nn Israel ren be'nn ka' nak be'nn Israel, si'i ake' dan' bcheb Diosen' gonne' ke lli'o nakllo rallne'e, ni ke dan' llejle'llo ke Di'll Wen ke Xanllo Jesucriston', na' nakllo ka toz be'nne, na' to chi'ze llakrén Diosen' lli'o kan' ba bnekze' gone'.

7 La'kze bi za'kteka', kone yel wak ke Dios na', breje' nada' chixjwe'ra' Di'll Wen ke'e na'. 8 La'kze nada' naka' le zeraoze be'nn da'o, bibi za'ke rao yeolol be'nn ka' ba brej Diosen', nak rallna' chixjwe'ra' be'nn ka' bi nak be'nn Israel, ka da wen na' gone' ke yeolol lli'o llonlira'll Criston'. 9 Diosen' bene' rallna' wzejnie'ra' yeolol be'nn dan' ba nchoye' gaken. Kan' bxhe yellriote, nono bnneze dan' bllie' bia'a gaken, toze Le'e nnezre', Diosen' be'nnen' ben yeolol da de. 10 Ka'n gok nench be'nn ka' lldop ll-llay llonlira'll Criston', gon ake' nench angl brao ka', na' angl wnebia' ka' lla'a yebá na', nnez akre' ka yel si'n nap Diosen' ke yeolol da llone'. 11 Diosen' llone' kan' bne'e gak kana'te, kan' bi nna xe yellriote, bne'e kan' gone' ke Xanllo Jesucriston'. 12 Nakllo txhen Xanllo Jesucriston' dan' nxenra'll-lloe' na'. Na'llen' bi llebllo Diosen', na' llawello nnézello llak lloe'renlloe' di'lle. 13 Ke len na' lla'tyoera' re', bitbi gákere dan' llak kia' ni, za'kzia' dan' lloe'rena' re' xti'll Jesucriston'. Na' naken da yewere, le ni ke re'n llak kia' ka'.

Nxenra'll-llo Criston' le Le'en bllie're' lli'o

14 Ke len na' llzoa xhiba' rao Xa Xanllo Jesucriston'. 15 Le Le'en bxie' yeolol dialla ke lli'o zollo yellrio ni, na' ke be'nn lla'a yebá. 16 Llnnaba' rao Diosen' be'nnen' za'k kwis, gonne' re' Spíritu ke'en cho'n lo ra'llda'oren' ren yel wak ke'e na'. 17 Llnnaba' sorenteze sorén Criston' re', dan' llonlira'llre'. Na' llnnaba' serén yel nllie' ke Diosen' re', na' gaken da lliarao rao yel nban keré, 18 nench chejnie're, ren yezikre be'nne nak rallna'a Dios, katek nllie' Criston' lli'o. Ga zeraoze ga bi yeyoll yedokze nllie're' lli'o. 19 Na' llnnaba' chejnie're kan' nllie're' lli'on, nench na' gakre ka to be'nn ba bxhi'i yeolol bi da de ke Dios. Le Le'en nllie're lli'o da xhen gore, nono chejnie'kze katken' nak yel nllie' ke'en.

20 Diosen' llak llone' yeololte, na' llonnlle' ye ra't ka dan' llnnabllon', na' da llonllo xhbab gonne'. Ke len na' lloe'llo yel llioxken ke'e, le yel wak ke'e na'n zorenen lli'o. 21 Na' lli'o lldop ll-llayllo llonlira'll-llo Xanllo Jesucriston', llaya'l gonllo xhen Diosen' ke chnare. Ka'n gakchga.

4

Tozen' nakllo ren be'nn ka' llonlira'll Criston'

1 Nada' yoa' rill ya, ni ke dan' lloa'a di'll ke Xanllo Jesucristo na'. Na'llen' lla'tyoera' re' sore gonre wen, kan' llaya'l gonllo dan' brej Diosen' lli'o nakllo rallne'e. 2 Lla'tyoera' re' gakre be'nn ra'llda'o nexjra'lle, na' gakre be'nn cha'o. Legap yel llxhenra'll ke be'nn lwelljre kone yel nllie' ke Dios na'. 3 Spíritu ke Diosen' nonen lli'o toze, na' legón ga zerao sa'kere nench gakre be'nn wen ren lwelljre. 4 Le nakllo ka toze be'nne, na' toze Spíritun' zo yichjra'llda'o yeolol-llo. Na' ka'n brej Diosen' lli'o nench toz da llonllo rez, gone' wen ke yeolol-llo. 5 Toze Jesucriston' nak Xanllo, na' toze ka gonlira'll-lloe', na' toze ka zejen ka choallo nis. 6 Toze Diosen' nxenra'll-llo be'nn nak Xa yeolol-llo. Le Le'en llnebia' yeolol-llo, na' zerene' lli'o kat llonllo xchine'n, na' zekze' llakrene' lli'o rao yeololte bi da llonllo.

7 Criston' llakrene' lli'o, na' wde wdere da none' gon totollo kon ka byazra'lle'. 8 Ke len na' nyoj xti'll Diosen' nen:

Kan' bayepe' yebá na', zanche'te' yeololte
bi da llonbe'ye lo yichjra'llda'o
be'nnach.
Na' be'e ke ke be'nnachen' da gon toto ake'.

9 Dan' bayepe' yebá na', zejen nnello zga'tek betje' badsoe' yellrio ni, bde na' gote' bga'che'. 10 Be'nnen' betj yebá na', Lekze'n bayep yebá gan' llia Diosen', na' nna' llnebie' doxhente. 11 Lekze Le'en none' ke bal-llo nakllo postl, na' ye bal-llo chixjwe'llo bi da ba bne'e, na' ye bal-llo llje'renllo Di'll Wen ke'en be'nn bi nna yene len, na' ye bal-llo llwia llyillo be'nn llonlira'll Le'e, na' ye bal-llo llroe' llsédello be'nne. 12 Kan' ben Criston' nench lli'o nakllo be'nn ke'e wak gonllo xchine'n,

nench na' zjazell gakrenllo be'nn ka' lldop ll-llay llonlira'll Criston', gak ake' kan' lle'nre' na'. 13 Lle'nre' yeolol-llo gakllo toze gonlira'll-llo Xhi'nne'n do yichj do ra'll-llo, na' gombia'lloe' kwasro. Na' gakya'nnllo kan' llaya'l gakllo be'nn wen, kan' nak Cristo na'. 14 Na' bill gakllo ka xkwi'de, chejle'tezllo na' nnaollo da llonlira'll toto be'nn da llarjla'llze', le nak ake' be'nn wenra'lle nench llonllejla'll ake' lli'o. 15 Llaya'l we'renllo be'nne di'll cha'o di'll li, gakllo be'nn cha'o rao be'nne nench chejle' ake' nllie' akelloe'. Ka'n gonllo nench zjazelle gakllo be'nn cha'o be'nn wen kan' nak Cristo be'nnen' llnebia' lli'o. 16 Kan' nak to kwen to kwen da nka' kwerp kellon', no'x lwellje ren xpe'rllo ren llit yo'llo, na'll za'ke llon doxhen kwerp kellon' llin kan' llaya'l gonen. Ka'n nakse ke lli'o dil-llo nakllo txhen llonlira'll-llo Criston' nench gon totollo dan' non Diosen' gonllo, na' yeolol-llo zjazello txhen gakllo be'nn cha'o llie' lwelljllo.

De to yel nban kob kello dan' nxenra'll-llo Criston'

17 Ganni nnia' re', Xanllo Jesucriston' lle'nre' wzejnie'ra' re': bi llaya'l sollo gonllo da ke nxhia kan' llon be'nn ka' bi llonlira'll Dios. 18 Nchole lo ra'llda'o ake'n. Na' bi nap ake' yel nban dan' noe' Diosen', na' ni ke llejnie' akzere', yel llon war lo yichjra'llda'o ake'n. 19 Na' bibi yel zdo' nombia' akre', llon akteze'n la'kze da nak zi waye'e akre', na' nna zera'll aklle' gon aklle' da xhinnj. 20 Zan ka nak re' ba nsedre kan' ne Criston', na' ba nnézere bi llaya'l gonre da xhinnjen', 21 cha' da li ba bénkzere di'llen' broe' lo ra'llda'oren', zeje di'lle ba llejnie're di'll li ke Jesúsen'. 22 Na' llaya'l wlli'yllo chla're bi da xhinnj zera'll lo ra'llda'ollo gonllo, kan' benllo kana' kan' yel wzera'll kellon' bxhiye'n lli'o, nench bentezllo da xhinnj. 23 Zan nna' llaya'l wacha'llo bi xhbab llonllo lo ra'llda'ollo. 24 Na' llaya'l we'llo latj yekob Diosen' yichjra'llda'ollon', nench na' gonllo da zej to li, kan' llon Le'e na', na' gakllo be'nn ra'llda'o yalle kan' llazra'lle' na'.

25 Ke len na' bill llaya'l siye'llo, zan we'renllo be'nn lwelljllo di'll li, le txhen na' nakllo ka toze be'nne.

26 Cha' llaklla're, bi gonre da xhinnj. Llaya'l yeyakxhénere na' bi sore gaklla're do lla. 27 Bi we'llo latj ke daxi'on gonllo da xhinnj.

28 Na' be'nn yo'rawe' llbane' bill llaya'l kwane'. Llaya'l gone' llin da nak wen kone nia'ne'e, nench na' ga't da gakrene' be'nn yallje. 29 Na' bi llaya'l we'llo di'll ke nxhia, llaya'l we'renllo yeolol be'nn di'll cha'o, di'll da xhenraz kon ka yallje totoe', nench na' gakrenen leake'. Ka'n gonllo nench gak xti'll-llon' di'll xhenraz kat wzenay be'nn len. 30 Na' bi gonre da wzoaya'ch Spíritu ke Diosen', le Dios na'n ba bzoe'n lo yichjra'llda'ollon', na' gapchie' lli'o llinte llan' yedxhie' lli'o kat llin lla.

31 Llaya'l kwej yichjllo yeolol dan' llone lli'o llwie llrello, leska' bill gaklla'llo, na' bi rokllo, na' bi gonllo da nne xhen cha' bi da da'o llak kello. Bi llaya'l chachrén lwelljllo, na' bill llaya'l gonllo biteze da xhinnj. 32 Zan llaya'l gakllo be'nn cha'o, na' yeya'chra'll lwelljllo. Na' llaya'l yezi'xhen ke lwelljllo biteze da llon akre' lli'o, kan' bazi'xhen Diosen' kello kan' bxenra'll-llo Cristo na'.

5

Kan' llaya'l sollo nakllo xhi'nn Dios

1 Llaya'l sollo gonllo kan' llon Diosen', le xhi'nne' lli'o na' nllie're' lli'o. 2 Llaya'l nni'tllo llie' lwelljllo kan' nllie' Criston' lli'o, bzane' yel nban ke'e gote' ni ke lli'o. Na' llawé Diosen' kan' bene'n, ka llawé to be'nne to da la' xhix. 3 Na'llen' bill llaya'l sorenre no'r cha' bi nchayna'renre', na' bi gonre billre da nak zdo' ren kwerp kerén', na' bi gakre be'nn wzera'll. Le lli'o ba nxenra'll-llo Diosen', bill llaya'l gonllo da ki, ni gaz da wa'l-llo ka da zban ki. 4 Bi llaya'l we'llo di'll da nak zdo', na' billre di'll da nne re'llo, na' di'll da bibi za'ke, bi llaya'l we'llo di'll ka' nak ka'. Zan llaya'l sotezllo we'llo yel llioxken ke Dios. 5 Le ba nnézere zjalla'a be'nn byio ak zorén ake' no'r, na' bi nchayna'a ake', na' lla'a be'nn llon da nak zdo', na' lla'a be'nn zera'll bi da de ke be'nne. (Ka be'nn wzera'll ki, rebze llon ake' ka be'nn ka' nxenra'll lwa'a lsa'k ka'.) Na' be'nn ka' llon da ki, ba nnézkzere bi yellín ake' yebá gan' llnebia' Criston' ren

Diosen'. 6 Notno siye'e re' bi di'll wenra'lle.
Le ka nak be'nn ka' llon ka', Dios na' we'e
yel llza'kzi' ke be'nn ka' ke chnare, le bi
llzoa ake' xti'lle'n. 7 Ke len na' bi llaya'l
gonrenllo txhen ka be'nn ka' llon ka da ka'.
8 Kana' nna nchol yichjra'llda'ollo,
zan nna' ba yo'llo beni' dan' ba nakllo
txhen Xanllo Criston', na' llaya'l sollo
gonllo da wen, le ba yo'llo beni' ke Xallo
Diosen'. 9 Le Cha' ba byo' beni' ke Criston'
yichjra'llda'ollo, gakllo be'nn cha'o, na'
chejllo nez li. 10 Na' llaya'l chejnie'llo
nench nnézello kan' lle'ne Xanllo Criston'
gonllo. 11 Na' bi llaya'l gonllo txhen ka da
ka' llon be'nn ka' nchole yichjra'llda'o, llon
ake' da xhinnj da bibi za'ke. Na' llaya'l
wroe' akelloe' da xhinnjen' llon ake'n. 12 Le
naken to zdo' we'llo di'll ke da ka' llon
ake' llillize. 13 Kat cho' beni' ke Criston' lo
ra'llda'o ake'n, na'll wayakbe'e akre' bin'
llon ake' cha' naken da xhinnj, le beni' ke'e
na'n llzejnie'n be'nnach cha' llon ake' da
wen o cha' llon ake' da xhinnj. 14 Na'llen'
nyojen nen ki:

Babán, rwe' taso', nako' ka be'nn wat dan'
bi llono' kan' ne xti'll Diosen'.
Na' Criston' kwe' beni' ke'en lo ra'llda'o.

15 Len na' llaya'l sollo wiallo dan' llon-
llon'. Sollo ka zo be'nn si'n, kere sollo
ka zo be'nn bi llejnie'. 16 Na' yeo lla
llaya'l gonllo da yeyazra'll Diosen', le yeo
llan' zekze da xhinnjen' lle'nen wlleyi'n
lli'o. 17 Na' bi gonllo ka llon be'nn bi lle-
jnie'. Llaya'l chejnie'llo gonllo kan' llazra'll
Diosen' gonllo. 18 Na' bi llaya'l gakllo be'nn
wazó, le be'nn gwazón' ll-lleyi' kwine'. Zan
lli'o llaya'l we'llo latj cho' Spíritu ke Diosen'
lo ra'llda'ollo. 19 Na' llaya'l we'rén lwelljllo
no xti'll Dios, na' gol-llo we'raollo Diosen',
na' billre da ne Spíritu ke Diosen' gol-llo.
Na' gol-llon do yichj do ra'll-llo we'raollo
Xanllo Jesucriston'. 20 Na' kone Xanllo Je-
sucriston' soteze sollo we'llo yel llioxken
ke Xallo Diosen', ke yeolol dan' llonne'
llakrene' lli'o.

Kan' llaya'l sorenllo be'nn lla'a lo yo' rill-
llo

21 Dan' llapllo Diosen' bara'nne, llaya'l
wzoa xti'll lwelljllo. 22 Re' no're,
nchayna're, llaya'l wzoare xti'll xhyioren'
kan' llonre llzoare xti'll Xanllo Cristo na'.
23 Dios na' none' xhyioren' ka be'nn lliarao
rao re' no'r ak, kan' non Criston' lliarawe'
rao lli'o, lldop ll-llayllo llonlira'll-lloe'. Na'
nakllo ka kwerp ke Cristo na', le Le'en
nake' wasrá kello. 24 Na' kan' llon lli'o lldop
ll-llay llonlira'll-llo Criston', na' llzoallo
xti'lle'n, ka'n gon re' no're, wzoare xti'll
xhyioren' rao yeololte.

25 Na' re' be'nn byio, re' nchayna'a, lellie'
xho'r-ren' kan' nllie' Criston' lli'o, bzane'
yel nban ke'en gote' ni ke lli'o ba lldop ll-
llayllo llonlira'll-lloe', 26 nench broe' lli'o
rallna'a Diosen', na' bayibe' ra'llda'ollon'
kan' benlira'll-llo xti'lle'n. 27 Ka'n bene'
nench yewello kat yellinllo gan' llie' na',
bibi do'l kello de, na' bibi da xhinnj yo'
lo ra'llda'ollo, na' nak ra'llda'ollon' yall
yellinllo rawe'n. 28 Ka'kze re' be'nn byio,
llaya'l llie' xho'r-re kan' nllie'kze kwinre,
le be'nnen' nllie' xho're', kwinkze' nllie're
chet ka'. 29 Le gatga zo be'nn llwiere
kwine', yeololtello nllie'llo kwinllo, na'
llapllo kwerp kellon'. Kan' llon Criston'
nllie're' be'nn ka' llonlira'll Le'en. 30 Na'
nakllo ka to kwen wej da no'x kwerp ke'en,
na' ka llit dan' yoe', na' xpe're' dan' da'a
llit na'. 31 Na' xti'll Diosen' nen: "Ke len
na' be'nn byion' wsanra'll xaxhne'e, sie'
xho're', na' gak ake' ka toze be'nne llopte'."
32 Di'll ni naken to da nono byejnie' len
kana'. Len na' lloe'n xti'll Criston', ren ke
lli'o lldop ll-llayllo llonlira'll-lloe' na'. 33 Ke
len na' re' be'nn byio, lellie' xho'r-ren' ka
nllie' kwinre, leska' re' no're, legap xhyiore
bara'nne.

6

1 Re' xhi'nna' da'o, lewzenay ke
xaxhna're, le ka'n llaya'l gon lli'o ba
nxenra'll-llo Xanllon'. 2 Ki ne di'll bia'a
nell ke Diosen', dan' nsa'a to da wen dan'
gone' kello cha' gonllon: "Legap xaxhna're
bara'nne, 3 nench na' gak wen keré na'
banre scha yellrio ni."

4 Na' re' ni't xhi'nnre, bi wlok akrebe',
leyesgor akbe' kwasro, lewzejnie' akebe'
di'll cha'o, nench wxenra'll akbe' Xanllo
na'.

5 Na' re' llon xchin be'nne, lewzenay ke
xan llin kerén' do ra'llre, leyeyirjla'll ka
gonre da yeyazra'll totoe', legonteze xhbab
xchin Cristo na'kzen' llonre.

6 Lewzenay do yichj do ra'llre, kere chak
llwia ake' re' na'zen', gonre wen nench
yeyazra'll ake' kan' llonren', le naksre
be'nn wen llin ke Cristo na', na' ka'n
yeyazra'll Diosen' gonllo. 7 Na' kate gonre
llin ke be'nnen', legonen do yichj do ra'llre,
legonteze xhbab xchin Xanllo na'n llonre,
kere kon ka yeyazra'll be'nnach. 8 Le ba
nnézello biteze da wen na' gonllo, wllin lla
kat gon Xanllo Criston' gak da wen ke lli'o,
nakllo be'nn wen llin ke be'nne, ren lli'o bi
nakllo be'nn wen llin ke be'nne.
9 Na' re' nakre be'nn xan llin, legone
be'nn wen llin keré ka' wen. Bi wchachrén
akre', le Xanllo Diosen' zokze' yebán' ll-
wiakze' kan' llonren'. Leze ka'kzen' llwie'
kan' llon be'nn wen llin keré ka', na' toze
ka'n llónkzere' yeolol be'nne noteze nake'.

Ka'n gonllo nench ke gon daxi'on lli'o gan

10 Be'nn bi'che, dan' nakllo Criston' tx-
hen, llaya'l sello war gonlira'll-lloe', Le
Le'en nape' yel wak xhen llakrene' lli'o.
11 Llaya'l si'llo yel wak yel llnebia' ke
Diosen' nench tilrenllo daxi'on, kate llayir-
jen siye'n lli'o. 12 Le kere dilrenllo be'nn
de be'ren' yoll llen na', zan dilrenllo daxi'o
ka', da ka' bayak ak da xhinnj, na' billre
da llnebia' be'nn lla'a yellrio, be'nn nchole
da xhinnjen' lo ra'llda'we'. Na' dilrenllo
yeolol spíritu wen da xhinnj ka' gateze
llazen. 13 Na'llen' llaya'l gakllo war doxhen
kan' lle'ne Dios na', nench na' kate lla lle'ne
daxi'on tilrenen lli'o, bi soen lli'o. Na' kat
ba benllo kan' lle'ne Diosen', na'll wak sell-
allo. 14 Na' sello war we'llo di'll li ke'en bat-
teze. Na' gakrenen lli'o ka ke to da ngo' le'
be'nn waka'a ya. Na' llaya'l gonllo da wen
batteze, le cha' gonllo da wen na', gaken
ka xha be'nn waka'a yan', dan' nak de ya
dan' nkwe'j lchoe'. 15 Na' llaya'l sello xhnid
we'renllo be'nne Di'll Wen ke Criston', dan'
llzejnie' lli'o ka sorenllo Diosen' nbaraz.
Na' cha' sello xhnid, gakrenen lli'o, kan'
llakrén xher be'nn waka'a ya le'e dan'
nreje'n. 16 Na' rao yeolol da ki llaya'l wx-
enra'll-llo Diosen', nench na' gak wkwe'jen
lli'o kat bi da za'a lle'nen wlleyi'n lli'o, ka
llon to ya ra'y, da llonrén be'nn waka'a
ya llin, llakrenen le'e llchoyen yi' ke dan'
látit dan' lla'lnninn zjazén chidjen kwerp
ke'en. 17 Na' wxenra'll-llo Criston' be'nnen'
yesrá lli'o, nench gakrenen lli'o ka llakrén
to ra'p de ya, da llonrén be'nn waka'a ya
llin kat lleje' rao wdil. Na' leska' xti'll
Diosen' dan' ben Spíritu ke Diosen' nench
nyojen, lewxenra'llen nench gaken ka to
spad da llonrén be'nn waka'a yan' llin.
18 Na' llaya'lteze llaya'l yelwill-llo Diosen',
na' wnnabllo Le'e, na' ga'tyoelloe' ren
Spíritu dan' benne' lli'o, na' seteze sello
ga'tyoelloe' wnnabllo ke be'nn ka' ba nx-
enra'll Le'e na'. 19 Na' lennab kia' gonn
Diosen' di'll wa'a kat wa'a xti'lle'n, na'
lennab bi lleba' wa'a di'llen' katen' wze-
jnie'ra' be'nne Di'll Wen ke Criston' dan'
nono nna chejnie'. 20 Bse'l Diosen' nada' ka
roraze' nench bia'a xti'lle'n, ke len na' yoa'
rill ya ni. Na' lennab gakrene' nada' gona'
ra'll-lloy, bi lleba' wa'a xti'lle'n kan' llaya'l
gona' na'.

Pablon' lloe'ltipe' be'nn ka'

21 Llse'la' be'nn bi'chllo Tíquicon'
we'rene' re' di'll nench nnézere kan' llak
kia' na', ren da llona'. Nllie'llo Tíquicon', le
llone' lli'o txhen nxenra'll-llo Criston', na'
llonteze xchin Xanllo Criston' kan' llaya'l
gone' na'. 22 Na'llen' llse'le' nench nnézere
kan' llak keto'n, na' wtipra'lle' re'.
23 Llnnaba' rao Xallo Diosen' ren rao
Xanllo Jesucriston', gon akchgue' nench
yeololre so kwezre nbaraz, na' llie'
lwelljre, na' sotezre wxenra'llre'. 24 Sochga
Diosen' gakrenchgue' yeolol be'nn ka' nl-
lie' do yichj do ra'll ake' Xanllo Jesucriston'.
Ka'n gakchga.

YICH DAN' BZOJ POSTL SAN PABLON' KE BE'NN KA' LLA'A FILIPOS

Pablon' llwape' lliox be'nn ka' nxenra'll Jesucriston' lla'a yellen' nzi'i Filipos

1 Nada' Pablo na' ren Timoteo, nakto' be'nn wen llin ke Jesucriston', llzojto' re' lla'a Filipos na', yeolol re' nak rallna'a Dios nxenra'llre Xanllo Jesucriston'. Leska' llzojto' re', ze llwia llap be'nn ka' lldop ll-llay llonlira'll Le'en, na' re' nbej ake' llakrén akre'. 2 Llnnaba' rao Xallo Diosen' ren rao Xanllo Jesucriston' gakrenchgue' re', na' wzoa ake' yichjra'llda'oren' so kwezre nbaraz.

Pablon' llnnabe' rao Dios gakrene' be'nn ka' nxenra'll Criston' lla'a yellen' nzi'i Filipos

3 Yo'y ras kate lljadinra'lla' re', lloa'a yel llioxken ke Diosen' ba llonre txhen nxenra'll-lloe'. 4 Na' yo'y ras kat llalwilla' Diosen' llawera' llnnaba' gakrene' re'. 5 Le nakllo txhen llejle'llo Di'll Wen ke Jesucriston', bzoraozen kan' benlira'llre, na' bllinte nna' lla. 6 Na' da ni nnezra', Diosen' bzorawe' llone' to da wen lo yichjra'llda'oren', na' ka'kze gone' nench yeyoll yeyak yichjra'llda'oren' kan' llazra'lle'n, llinte lla yed Jesucriston' da yobre. 7 Ka'n llaya'lkze gona' xhbab keré, le bi llanra'lla' re'. Le kan' jachoa' rill ya na', na' kan' bdixjwe'ra' Di'll Wen ke Criston' rao be'nn bi byejle' ke'e, na' bzejnie' akre' naksen da li, zerenkzre nada' dan' ba yo' yel nllie' ke Diosen' lo yichjra'llda'ore. 8 Nneze Diosen' nllie'ra' re' kwis yeololtere, le Jesucriston' llone' nench nllie'ra' re'. 9 Na' llnnaba' rao Diosen' llie'llere', na' gonne' re' yel si'n ke'en, nench chejnie're bixhan' llazra'lle' gonre. 10 Ka'n llnnaba' nench na' nnézere bin' llaya'l gonre kan' llazra'll Diosen', na' gak yall yichjra'llda'oren', na' bibi do'l keré de katen' llin lla yed Criston' da yobre. 11 Na' gakrén Jesucriston' re' gonre da wen, na' ka' si'i Diosen' doxhen yel bara'nnen'.

Pablon' ne'e Criston' nake' yel nban ke'e

12 Be'nn bi'che, lle'nra' nnézere yeolol dan' ba gok kia'n, ba gokrenen nench be'nn zanll bzenay ake' Di'll Wen ke Criston'. 13 Na' dan' yoa' rill ya ni, ba gokrenen nench ba bia'a xti'll Xanllo Jesucriston' rao yeololte be'nn waka'a ya ke be'nn wnebia'n, na' noteze be'nn yobre. 14 Na' be'nn zan be'nn lwelljllo lla'a do ni, ba bxhi'ltip ake', ba llonlira'll aklle' Xanllo Criston', dan' ba bre'e akre' kan' llak kia' yoa' rill ya ni. Na'llen' ba llayaxhj akre' lloe' ake' xti'll Diosen', bill lleb ake'.

15 Da li bal ake' lloe' ake' xti'll Criston' dan' llaxhé' akre' nada', na' dan' lle'n akllre' gak ake' be'nn braoll ka nada', zan ye bal be'nn ak llyixjwe' akre'n do ra'll ake'. 16 Ka nake be'nn ka' lloe' ake' xti'll Criston' nench gak ake' xhen, kere llon ake'n do ra'll ake'n. Lle'n akre' wzoaya'ch aklle' nada' lo rill ya ni, na'llen' llon ake' ka'. 17 Na' yezikre be'nne llyixjwe' akre'n dan' nllie' akre' Criston', na' nllie' akre' nada', le nnez akre' yoa' rill yan', ni ke dan' llzejnie'ra' be'nn bi llejle' Di'll Wen ke Criston', llep ake' naken di'll li. 18 ¿Bixha gonen kia' nada' cha' llyixjwe' akre'n do ra'll ake' o cha' bi llon ake'n do ra'll ake'n? Kon dan' llawera' lloe' ake' xti'll Criston' dan' nak di'll li na'.

Na' llawellra', 19 le nnezra' yelloja' wen kan' llak kia'n, ni ke dan' llnnabre gakrén Diosen' nada', na' ren dan' llakrén Spíritu ke Jesucriston' nada'. 20 Len na' zoa' nxenra'lla' gakrén Diosen' nada', na' bi gona' krere da gakzbanra', le lle'nra' si'i Criston' yel bara'nnen' chak nbana' o la'kze cha' gata'. 21 Le cha' nbana', lle'nra' wa'a Criston' yel bara'nne, na' cha' gata' wenren' gak kia' chet ka'. 22 Na' cha' dan' solla' yellrio ni, gona' xchin Xanllo Criston', wyanll be'nn gonlira'll Le'e, bi nnezra' noren' na' nakll da wen chet ka'. 23 Naken to bni' nnezra' noren' na' nakll wen, to llakra' nakllen wen waya'a lljazorena' Criston', na' gaklle nbaraz kia' nada' chet ka'. 24 Na' leska' llona' xhbab, yálljere nada', na'llen' llaya'l bana'. 25 Ke len na', nnezra' wzorenlla' re' ye to chi'i nench gakrena' re' chejnie'llere, na' sore nbaraz gonlira'llre Criston'. 26 Na' katen' ba zorena' re' da yobre, kana'll yezikre yewere, na' we'raore Xanllo Jesucriston'.

27 Na' lesoteze legón da wen kan' llaya'l
gonllo lli'o ba nneze Di'll Wen ke Criston'.
Legón da wen ka', nench cha' yeda' yedwia'
re' o cha' la'kze zoa' zi'te, yenra' di'lle keré,
naksre toze ren lwelljre, llonre ga zerao
za'kere nench wzenay yezikre be'nne xti'll
Criston' dan' ba nxenra'llre na'. 28 Bi llebre
cha' bi gone be'nn llwie re'. Na'll gakbe'e
akre' ba rez kweyi' ake', na' sa'kzi' ake'. Na'
leze ka'kzen' gakbe'e akre' Diosen' yesre'e
re'. Le Dios na'n gone' kan' ba bne'en.
29 Diosen' bene' wen keré, dan' benne' latj
benlira'llre' na', na' kere dan' benlira'llre'
na'zen', renkze dan' wallayraore, ni ke
Le'e na'. 30 Le toz ka dan' llakdilrenk-
zllo. Ba bre'kzere kan' gok kia' kana', na'
nnézkzere kan' llak kia' nna'.

2

Criston' llake' xhen dan' bzane' yel za'k ke'e nench bede' yellrio ni

1 Cha' re' zore nbaraz dan' llonlira'llre
Criston', na' cha' yel nllie' ke Criston'
llonen llakxhenra'llre, na' cha' zorén
Spíritu ke'en re', na' cha' nllie' lwelljre,
na' cha' llaya'chra'llre be'nne, 2 wawellra'
cha' nnezra' naksre toze, yeololte re'
ren lwelljre, na' ka' toze ka zore llie'
lwelljre, na' toze ka gonre xhbab, na' toz
ka ye'nere gak. 3 Bibi llaya'l gonre da llroe'
llaxhe're be'nne, na' gonxhen kwinre, zan
llaya'l yexjra'll-llo wayonllo xhbab za'kll
be'nn lwelljllo ka' kere ka lli'o. 4 Na' bi
llaya'l kwek yichjllo chraoze ke kwinllo,
llaya'lkze kwek yichjllo ka gakrenllo be'nn
lwelljllo ka'.

5 Llaya'l gonllo xhbab, ka xhbab da ben
Xanllo Jesucriston'. 6 Le la'kze nake' ka
Dios na'kze, bzanre' yel llnebia' ke'en, na'
yel bara'nn xhen ke'e dan' nape', dan'
nake' toze ren Xe'e Diosen'. 7 Bkwase'
ka'le yeolol da ka' za'k da go't ke'e, na' ben
kwine' ka to be'nn wen llin ke Dios, kan'
bede' gorje' radj be'nnach. 8 Na' ba nake'
be'nnachen' bxhexj yichje' nench bene'
kon kan' bne Xe'e Diosen'. Bzoe' xti'lle', na'
bzane' yel nban ke'en gote' le' yay cruzen'.
9 Ke len na' ben Diosen' Le'e xhen kwis,
na' bene' Le'e be'nn brao rao yeolol be'nne,
10 nench na' kat yen akre' ra Xanllon',
yeolol ake' wzoa xhib ake' rawe'n, ka be'nn
lla'a yebá, ren be'nn lla'a yellrio, na' be'nn
zjalla'a xhanre yellrio. 11 Na' yeolol ake'
nne ake' Jesucriston' nake' Xanllo, gak ka'
nench Xallo Diosen' sie' yel bara'nne.

Be'nn nxenra'll Criston' nak ake' ka beni' ke be'nn ka' lla'a rao da xcholen'

12 Be'nn bi'che, kan' ba bzore bzenayre
xti'lla' kan' bzorena' re', ka' legonkze nna'
la'kze bill zorena' re'. Na' lesó legón
kan' lle'ne Dios be'nn ba basrá re', do
xhizre do llebre. 13 Le Dios na'n ll-
goe' yichjra'llda'ore dan' lle'nre' gonre da
llayazra'lle', na' lekze' Dios na' llakrene' re'
llonren'.

14 Na' kat bi da gonre, bi gaore xhia, na' bi
gakyollrén lwelljre, 15 nench nneze be'nne
llzoare xti'll Diosen', na' bibi do'l keré ga'te,
na' gakre dogarje xhi'nn Dios, radj be'nn
ka' nna yo' da xhinnjen' lo ra'llda'o ake',
na' nna llon ake' krere. Na'llen' gakre ka
to berj da llseni' ke be'nn lla'a yellrio ni.
16 Lesoteze lesó wxenra'llre di'll ke Cristo
da nsa'a yel nban zejlikane, nench kate
yed Criston' da yobre, yewera' kwis kan'
benren', na' nnezra' bi bendadza' xchin
Diosen'. 17 Re' nxenra'llre Diosen' llonre
xchine'n. Ke len na' llawera', na' zanra' yel
nban kia'n biteze gak kia', ni ke dan' lloa'a
xti'll Jesucriston' nench gak doxhen kan'
lle'ne Diosen'. Na' dan' llak kia'n naken ka
to da llrarj ake' rao Dios kate llon ake' Le'e
xhen. 18 Leyewerene nada', na' lesó nbaraz
kan' zoa' nada'.

Timoteo ren be'nnen' nzi'i Epafrodito

19 Llbexha' gakrén Xanllon' nada', na' le
wse'ltia' Timoteon' gan' zore na', nench
yewera' kat yenra' di'll ke re' ka wen na'
llonre. 20 Le nollre no zo be'nn yobre
wse'la', be'nn kwe' yichje' gak wen keré
kan' llon Timoteo na'. 21 Le nollre be'nn
yobre kon lli' yichj ake' chraoze ke leake',
na' bi llon ake' kan' lle'ne Xanllo Criston'.
22 Na' ba nnézkzere zo Timoteon' llone' da
za'ke, na' kan' gokrene' nada' bdixjwe'ra'
xti'll Diosen' gateze. Na' ba gokrene' nada'
ba bzoe' ka to xhi'nna'. 23 Ke len na'
llona' rez gak wse'le' gan' zore na', kat
ba bnnezra' akre gak kia' ganni. 24 Na'
nxenra'lla' Xanllo Criston' gakrene' nada',
gonne' latj le yedtia' yedwia' re'.

25 Llakra' lekze llonen bien wase'la'
be'nn lwelljllon' re Epafrodito gan' zoren',

le ba gokrene' nada' llonto' xchin Diosen', na' txhen ba gokdilrento' da xhinnjen'. Re' bse'lre' ganni gokrene' nada' ren bi da yalljra'. 26 Lle'nre' kwis re're' re', le llakre' dan' bnnézere llake' yillwe'n. 27 Da likzen' goke' yillwe', ye ra'tze ka gote', zan baya'chra'll Diosen' le'e, na' kere toze le'en baya'chra'll Diosen', renkze nada' baya'chra'lle' bayone' le'e, le biteze ba gok kia', na' nya'chraz zoa' chenak gote'. 28 Na'llen' lle'nra' wse'le' gan' zore na', nench yewere re're' da yobre, na' bill gákere ke'e. Na' rente nada' bill soya'cha'. 29 Lewrebe' na' leyewerene' dan' nake' lli'o txhen dan' nxenra'll-llo Xanllo Criston', na' llaya'l gapre' bara'nne noteze be'nn llon kan' llon le'e na'. 30 Le ye ra'tzen' ke gote' gokrene' nada' bento' xchin Criston', bzane' yel nban ke'e, ka' gonkze re' chenak zorenre nada' ganni.

3

So kwezllo gonllo ka lle'ne Dios

1 Na' nna' re' be'nn bi'cha', llaya'l sollo nbaraz gonlira'll-llo Xanllo Criston', bibi zed llakra' llzoja' re' da yobre, ka da ka' ba bzojkza', le nnezra' da gakrén re'n nia'. 2 Lewiá, bi chejle're ke be'nn ka' llon ka bayi'xe, llaral akllre' llon ake' da xhinnj, na' ne ake' llaya'l sore sen dan' nzi'i circuncisión dan' wchoy ra't kwerp kerén'. 3 Ke nak Diosen' benne' lli'o Spíritu ke'en. Len naken ka to sen da ba benne' lli'o da nak dogarje da za'k rao Dios. Ke len na' lloe'raolloe' do yichj do ra'll-llo, na' llawello llonlira'll-llo Xanllo Jesucriston', le lli'o bi nxenra'll-llo bi da gone kwinllo ren kwerp kellon'. 4 Chenak nada' nxenra'lla' bi da llon kwina', da xhen de da wxenra'lla' chenake. Na' da xhenll de da wxenra'llya'nna' kerke no be'nn yobre. 5 Naka' be'nn Israel gorja' rao dialla ke Benjamín, to xhmanzra', bzo ake' nada' sen dan' nzi'i circuncisión. Na' gorja' gan' nne ake' di'll hebreo, le xaxhna' ka' nak ake' dogarj be'nn Israel. Na' bseda' doxhen ley dan' bzoj da Moisésen' kon kan' llzejnie' be'nn ka' nzi'i fariseo ak. 6 Na' bnawa' klle'llo leyen', to braya', na' bsa'kzia' be'nn ka' llonlira'll Criston'. Bena' kan' ne leyen' to notno gok bi nne kia'.

7 Kana' llakra' da xhen za'k da ka' bena'n, zan nna' ba breja'n yichja', le llakbe'ra' bibi de gonrena'n ka nak ba llonlira'lla' Cristo na'. 8 Na' nna' yeolol billre da yobre llakra' bitbi za'ken, le bi lladilen ke ton za'k dan' nombia' Jesucriston'. Le Le'en nake' Xana', na' dan' nllie'ra' Le'en, ba brej yichja' yeolol da ka' bxenra'lla', na' ba nona'n ka beb nench gak gombia' toze Criston'. 9 Lle'nra' kwis gaka' Criston' toze, na' lle'nra' nne Diosen' naka' be'nn wen rawe' na'. Na' nnezra' bi llonen nada' be'nn wen dan' llona' dan' llia le' ley dan' bzoj da Moisésen', zan Diosen' ne'e naka' be'nn wen dan' ba nxenra'lla' Cristo na'. Le kon be'nn ka' nxenra'llkze Cristo na', leakze'n billbi do'l ke ake' de, na'llen' nak ake' be'nn wen. 10 Na'llen' lle'nra' gombia' Criston', na' gombia' yel wak ke'e dan' nape', ka naken babane' radj be'nn wat ka', na' llsanra'lla' kwina' sa'kzia' kan' bxha'kzi' Le'e na', na' gote'. Ka'n lle'nra' gon kwina' ka to be'nn wat, nench na' bill gona' da xhinnjen'. 11 Na' zoa' llbexha' yesbane' nada' radj be'nn wat ka' kat ba gota'.

Pablon' lle'nre' gak yichjra'llda'we' kan' nak yichjra'llda'o Criston'

12 Bi nnia' ba nak yichjra'llda'wa' kan' llaya'l gaken na', le bi nna gaken kan' nak ke Xanllo Jesucristo na'. Na' nna' naolla' llona' ga zerao za'kra' nench llina' kan' nak yichjra'llda'o Le'e na', le ke len na' breje' nada'. 13 Be'nn bi'che, bi nna yedo'lra' gona' yichjra'llda'wa'n kan' llaya'l gaken na'. To da llona', llsanra'lla' yeolol da ka' ba bena' xhbab za'ken kana', na' nna' ba llwia' da za za're, da gonn Diosen' kia'. 14 Ka llon be'nn llyitje llaralre', bi llatra'lle', le lle'nre' gone' gan, leska'n llona' nada' nench do'lra' dan' gonn Diosen' nada' dan' naka' txhen Xanllo Jesucriston'.

15 Lli'o ba nxenra'llya'nnllo Xanllo Jesucriston', llaya'l gontezllo xhbab ka da ka' ba bnia' na'. Na' cha' billre xhbab yobre llonre, Dios na'kze wzejnie're' re' chet ka'. 16 Na' dan' ba bzejnie' Diosen' lli'o, len llaya'l sotezllo gonllon'.

17 Be'nn bi'che, legón kan' llona' ni, na' lewiá kan' llon yezikre be'nn ka' ba bzejnie'to' na', nench gonre kan' llon ake'

na'. 18 Le ba gollkza' re' da zan ras, na' nna' to bella' llnia'n da yobre, zjani't be'nn zan llwie akre' Criston' be'nnen' bzane yel nban ke'e, gote' le' yay cruzen'. 19 Wllin lla kweyi' be'nn ka' chras, be'nn ka' kon lli' yichj ake', llawé akre' ye'j gao akze' kerke da we'rao ake' Diosen'. Llawé akre' we'e ake' di'll ke da llaya'l gak akre' zdo', na' lli' yichj ake' chraoze da llak yellrio nize. 20 Zan lli'o ba naken yellinllo yebá, le ganna' ba nak rall-llo. Le yebá na' za'a Xanllo Jesucriston', be'nnen' nak wasrá kello. 21 Kana' yeche'e kwerp kellon', le naken to da llbeyi', na' wayone'n to da cha'o, da nak ka ke Le'e na'. Na' gone'n ka', le nape' yel wak llnebie' yeolol da zjadé.

4

Llaya'l yewello wxenra'll-llo Criston'

1 Na' nna' be'nn bi'che, nllie'ra' re', zera'lla' re'e lwelljllo da yobre. Re'n nakre ka to da benn Diosen' nada', na' nbaraz zoa' ni ke re'. Lesoteze lewxenra'll Xanllo Jesucriston'.

2 Na' lla'tyoera' rwe' Evodia, leska' rwe' Síntique, toz ka legón xhbab, legak txhen gonlira'llre Xanllon'. 3 Na' ka nak rwe' be'nn lwellja', rwe'n benreno' nada' xchin Diosen' do yichj do ra'llo' kana', na' llnnaba' rwe' gakreno' no'r ki, le leake'n ba benrén ake' nada' xchin Diosen', na' ren Clemente na', na' ren yezikre be'nn lwelljllo ka'. Na' le' yich gan' llia ra be'nn ga't yel nban ke chnare, ganna' ba nyoj ra be'nn ki.

4 Lesoteze leyewé dan' nxenra'llre Xanllo Jesucriston'. Ni nnia' re' da yobre leyewé. 5 Legón nench yeolol be'nne gombia' akre' re', nakre be'nn cha'o, le ba rez yed Xanllon' da yobre.

6 Bi gak zozé lo yichjra'llda'ore cha' bi llak keré, legonen rallna'a Diosen', leyelwille' lewnnab gakrene' re', na' lewe'e yel llioxken ke'e. 7 Na'llen' wzoa Diosen' re' nbaraz, to yel nbaraz da ni ke chejnie'zere gonn Diosen' re', na' billbi da zed cho' yichjra'llda'oren', dan' ba nakllo txhen Xanllo Jesucriston'.

Llaya'l gonllo xhbab da nak da wen

8 Na' da zerawe llepa' re' be'nn bi'che, lekwek yichjre di'll lin', na' da nak zi gap be'nn re' bara'nne, na' da zeje lixheje, na' da bi nsa'a da xhinnj, na' da wayazra'll noteze be'nne, na' da za'k yewé noteze be'nne. Na' biteze da nak da wen da llazra'll Dios, yeolol da ka'n lekweken yichjre.

9 Da ka' ba bzejnie'ra' re', na' yeolol dan' ba bénere bnia' na', na' da ka' ba bre're llona', yeololen legón. Na' Dios be'nnen' llon nench so yel nbarazen' lo yichjra'llda'oren', sokze' gakrene' re'.

Kan' ben be'nn Filipos ka' gokrén ake' Pablon'

10 Llawera' rao Xanllo dan' lli' yichjre llakrenre nada' da yobre. Nnezra' bzere llonre xhbab kia', na' bi go't latj gakrenre nada'. 11 Kere nia' da ki, le yalljra' billre da yobren', le ba llejnie'ra', zoa' nbaraz kate deteze da yalljra', na' kate bibi de. 12 Yo'rawa' yel ya'ch yel zi', na' yo'rawa' yel cha'o. Na' Diosen' ba bzejnie're' nada' soteza' nbaraz biteze da llak kia', kate de da ye'j gawa', na' kate bil dona', kate de billre da yalljra', na' kat bibi de. 13 Llak llona' biteze da llaya'l gona', le zo Criston' llakrene' nada'. 14 Na' benre wen bse'lre da gokrén nada', nench na' gokre nada' txhen ka nak dan' ll-llayrawa' ni.

15 Na' re' be'nn Filipos, nnézkzere, kan' bzorawa' llroe'ra' xti'll Diosen' ga yobre, kan' baza'a Macedonia na', nollno be'nn bi'chllo ka' llonlira'll Criston' gokrén nada', zeraoze re' bse'lrenre nada' bi da byalljra'. 16 Kan' nna zoa' Tesalónica na', da zan ras bse'lre bi da byalljra'. 17 Na' kere lle'nra' bi da gonnre nada'n, lle'nra' gonre ka' nench ga't yel wnia' keré rao Diosen'. 18 Na' ba bxhia' dan' bse'lre kia', na' ba benre da xhenllre ka to da llaya'l gonre. Na' billbi yalljra', le ba bayónn Epafroditon' dan' bse'lre kia'n, naken ka to llen yar da la' xhix da llzey bxoz ka' rao Dios, le Dios na'n llawere' kan' benre na'. 19 Na' Dios kia' na'n gonnkze' yeololte da yallje re' dan' nxenra'llre Xanllo Jesucriston', le yeololten yo' rallne'e. 20 Na'll we'raollo Xallo Diosen', le Le'en llaya'l si'i yel bara'nnen' ke chnare. Ka'n gakchga.

Pablo llwape' leake' lliox

21 Lewap lliox yeolol be'nn ka' yo' rallna'a Diosen', na' nxenra'll ake' Xanllo Jesucriston'. Be'nn lwelljllo ka' zjazorén nada' ganni llwapto' re' lliox. 22 Leska' yeolol be'nn ka' nak rallna'a Dios llwap ake' re' lliox, ren be'nn ka' llon llin ke César, be'nnen' nak le zerawe be'nn wnebia' llia Roma.
23 Na' llnnabto' Xanllo Jesucriston' gakrenchgue' re'. Ka'n gakchga.

YICH DAN' BZOJ POSTL SAN PABLO KE BE'NN KA' LLA'A COLOSAS

Pablon' llwape lliox be'nn ka' nxenra'll Jesucriston' lla'a yellen' nzi'i Colosas

1 Brej Jesucriston' nada' Pablo nench na' naka' postl ke'e, le ka'n lle'ne Diosen'. Na' llwapa' re' lliox ren be'nn lwelljllo Timoteo na'. 2 Llzoja' re' lla'a Colosas, re' llonlira'll Criston', na' nakre rallna'a Dios. Na' llnnaba' rao Xallo Diosen' ren rao Xanllo Jesucriston', gakrén akchgue' re', na' wzoa ake' yichjra'llda'oren' so kwezre nbaraz.

Pablo llnnabre' Diosen' we'e yel si'n ke'en be'nn ka' lla'a Colosas

3 Yo'y ras kat llalwillto' Dios be'nnen' nak Xa Xanllo Jesucriston', lloe'to' yel llioxken ke'e kan' llonre na'. 4 Le ba béneto' di'll kan' llonlira'llre Xanllo Jesucriston', na' kan' nllie're yezikre be'nn ka' nak rallna'a Dios. 5 Llonre ka', dan' zore rez yellinre gan' llia Diosen'. Na' byejnie're gak keré ka', kan' bzorao llzenayre xti'll Dios dan' nak da wen na' da li. 6 Na' xti'll Dios dan' ba bdixjwe'to' re', ba goslasen doxhen, na' be'nn zan ba llejle' ake'. Na' lekze ka' ba llon leake'n wen, kan' bzorao llon re', kan' byejnie're di'll li dan' llzejnie' nllie' Diosen' re', na' nna' naotere llonre wen nna' lla. 7 Kan' ba bzejnie'kze Epafrasen' re', le'e nake' be'nn nllie'to', na' nake' neto' txhen llonto' xchin Diosen', na' leska' zeteze ze'e llakrene' re'. 8 Le'en ba golle' neto' ba ben Spíritu ke Diosen' nench nllie're be'nn lwelljre.

9 Ke len na' ka bnnézeto' ka wen na' llonre, na' bzoraoto' yo'y ras kat llalwillto' Diosen' llnnabto' gakrene' re'. Llnnabto' gonn Spíritu ke'en re' yeololte yel si'n, na' ren yel llejnie'n nench nnézere akre ya'nnen' lle'nre' gonre. 10 Na'llen' gak gonre kan' llaya'l gon lli'o nombia' Xanllon'. Na' yewere' yeolol dan' llonren', na' llnnabto' gakrene' re' gonre zan kwen da wen, ka ke to yay da llbia daxhix wen, na' zjazell gombia're'. 11 Llnnabto' gakrén Diosen' re' kone yel wak xhen ke'en, na' sere war, na' soere biteze da gak keré, na' gapre yel llxhenra'll biteze da llak keré. 12 Na' sore nbaraz we're yel llioxken ke Xallo Diosen', le Le'en ba breje' lli'o, nench nakllo txhen ren be'nn ka' nak rallne'en, na' yellinllo gan' llie' na', gan' yo' beni' xhen ke'e na'. 13 Le Le'en babeje' lli'o rao na'a da wxhiye'n dan' nak ka da xcholen', na' nna' llnebie' lli'o, na' bawe' lli'o rao yel llnebia' ke Xhi'nne' Jesucriston' be'nnen' nllie're'. 14 Le Le'en bzane' yel nban ke'en gote', nench bake'e da xhinnj kellon' na' llazi'xhen Diosen' kello.

Criston' bazoe' lli'o wen rao Dios

15 Criston' nake' kan' nakya'nne Xe'e Dios, be'nnen' nono llre'e. Criston' ba zokze' ka za xe yellriote. 16 Le Dios na' ren Cristo na', ben ake' yeolol da de yebá, na' da de yellrio nga, da nla', na' da bi llak llre'llo. Bene' nench ni't angl wnebia' ka', na' da ka' bayak daxi'o, na' billre da ka' llnebia' yichjra'llda'o be'nn ka'. Na' Criston' bene' yeolol da ka' nench gake' xhen. 17 Criston' ba zokze' ka za ga't yeolol da de yellrio ren le' yebá. Na' yeololte biteze da zjadé, nak aken kan' llaya'l gaken na', le Criston' llone' nench ga't yeolol bi da de. 18 Na' yeolol lli'o ndop llayllo llonlira'll-lloe', nakllo ka to kwerp, na' Le'en nake' yichj kwerpen', ka yichjllo llnebia'n kwerpen', kan' nak Criston'. Le Le'en bxie' yel nban zejlikanen', na' nake' be'nn nell babane' radj be'nn wat ka'. Ke len na' nake' le zerawe be'nn brao, na' llnebie' yeolol be'nne, na' billre da de. 19 Byazra'll Xallo Diosen' gak Criston' ka Le'e. Na'llen' nak Criston' doxhen kan' nak Diosen'. 20 Na' leska' byazra'll Diosen' gone' nench yeololte be'nn lla'a yebá, na' be'nn lla'a yellrio ni, yezorén ake' Le'e wen, ke len na' Criston' bzane' yel nban ke'e brarj xchene'n le' yay cruzen', nench yeni't be'nne nbaraz ren Dios na'.

21 Kana' bi nombia're Dios. Benre ka be'nn llwie Le'e dan' benre da xhinnj. Zan nna' ba bazoa Criston' re' wen ren Diosen', 22 le bzane' yel nban ke'en ni ke lli'o, kan' bet ake' Le'e na'. Na' bayibe' lli'o nench billbi do'l xhia kello de, na' nono zo wlliayi'll lli'o kat yellinllo rao Diosen'. 23 Na' lli'o llaya'l sollo gonlira'll-llo Criston', na' gontezllo rez yellinllo gan' llie' na', kan'

bzera'll-llo gak kello kan' bzorao bzenayllo xti'lle'n da nellte, na'llen' bibi do'l kello de kat yellinllo rao Diosen'. Na' Di'll Wen ke'en ba goslasen doxhen yellrio nench wzenay be'nnach len, na' Diosen' breje' nada' Pablo chixjwe'ra'n be'nne.

Diosen' breje' Pablon' bzejnie're' be'nn ka' nxenra'll Criston'

24 Nna' llawera' da zan da ll-llayrawa' ni ke dan' llyixjwe'ra' re' xti'll Criston', na' ll-llayrawa' yeolol dan' lle'ne Criston', le naken da gakrén re', nakre ka kwerp ke'e lldop ll-llayre llonlira'llre'. Na' ka' llaka' txhen Criston' kan' bllayrawe'n. 25 Dios na' bzoe' nada' nench na' gaka' be'nn wen llin ke'e rao yell ke'en. Na' wzejnie'ra' re' xti'lle'n, nench gakrenen re' lldop ll-llayre llonlira'llre Jesucriston', nench wzejnie'ra' re' doxhen kan' zeje xti'lle'n. 26 Kana' nono nna nneze ka da wen na' llon Diosen' ke be'nn nxenra'll Le'e, dan' ba nonkze' xhnid kan' batna'te, na' nna' ba bzejnie're'n lli'o nakllo rallne'e. 27 Diosen' lle'nre' nnézello llone' wen ke noteze be'nn, la'kze bi nak ake' be'nn Israel. Le ba broe're' lli'o dan' gok ka to dan' nga'chen', le Cristo na' goke' ka dan' bga'che, na' nna' ba zerene' lli'o, na'llen' zollo rez yellinllo gan' llie' na', gan' yo' beni' xhen ke'e na'. 28 Na' lloe'rena' yeolol be'nn di'll ke Criston', lla'tyoe akre' yeolole' gon ake' kan' ne'e na', na' yeolole' llzejnie'ra' xti'lle'n nench chejnie' akre' kwasro, le lle'nra' yeolol be'nn gonlira'll ake' Criston', na' yeolole' gak ake' kan' lle'ne Dios na'. 29 Ke len na' llona' kon ga zerao sa'kra' llzejnie'ra' be'nne xti'll Diosen', le Lekze'n llakrene' nada' kwis kone yel wak xhen ke'en.

2

1 Lle'nra' nnézere llona' ga zerao za'kra' nench llakrena' re', ren be'nn lwelljllo ka' zjalla'a gan' nzi'i Laodicea, na' yezikre be'nn bi nna re'e nada'. 2 Lle'nra' yexhenra'll yichjra'llda'oren' gakre toze, na' llie' lwelljre, na' nnezya'nnere kan' llaya'l gonre xhbab, nench chejnie're kan' ba bzejnie' Diosen' lli'o ke Cristo na', dan' nono bnneze do kana'. 3 Le Le'en nse'e doxhen yel si'n, na' doxhen yel llejnie' ke Dios nench wzejnie'ren lli'o. 4 Nia' ka' nench notno siye'e re' ren di'll da llákere nak nbaraz. 5 La'kze zoa' zi't bi zorena' re', yo' yichja' re' dan' zorén Spíritu ke'en lli'o, na' llawera' llnnezra' llonre kan' llaya'l gonre, zechichre llonlira'llre Criston'.

6 Ke len na' dan' ba bxhi're Criston' yoe' lo yichjra'llda'ore, ka' leseteze lewxenra'lle'. 7 Lesoteze legonlira'll Criston' kan' ba bsedre na', na'll gakre ka to yay da ba nyin roen' zitj, na' lesó lewe'chga yel llioxken ke Diosen' kan' llakrene' re' na'.

Criston' ba bache'e yichjra'llda'ollon'

8 Lewiá ke no wko'yele re', nnaore di'll da llzejnie' krere da de rao yellrio ni. Be'nn lla'a yellrio ni, llzejnie' akre' da zan da ne ake' gonllo da bibi za'ke, na' bi llzejnie'n lli'o da nak ke Criston'.

9 Le doxhen kan' nakya'nne Dios na'n nak Criston', na' yel wak ke Criston' leska' naken ka ke Le'e na'. 10 Na' nna' ba nakllo ka to be'nn nya' ba badil-llo, dan' nxenra'll-llo Criston', le Le'en llnebia'lle' biteze da nap yel wak. 11 Leska' dan' ba nakrenllo Criston' toze, ba nakllo ka to be'nn ba zo sen dan' nzi'i circuncisión, dan' ba bacha'a Criston' lo yichjra'llda'ollo nench bill nnebia' da xhinnjen' lli'o. Na' bi naken ka sen dan' bzoa be'nn ka' kwerp ke ake'. 12 Na' dan' blloallo nis kan' benlira'll-lloe' na', zejen kon kan' got Criston' ni kello, leska' lli'o ba nakllo ka to be'nn wat rao da xhinnjen' nench bill gonllon. Na' nakllo ka to be'nn bga'ch kan' bga'ch Xanllo na'n, na' leska' nnello Dios na'n balis basbane' lli'o radj be'nn wat ka', dan' ba llejle'llo basbane' Criston' kone yel wak ke'e na'. 13 Kana' gokllo ka to be'nn wat, ni ke da xhinnj kellon', na' dan' bi bzollo sen ke be'nn Israel ka'. Na' nna' kone Criston' ba benne' lli'o yel nban, ka naken bazi'xhene' da xhinnj kello ka'. 14 Na' bnit yel za'k ke yich dan' xhoa llao xhia kello batna', na' ll-lliayi'llen lli'o. Le Cristo na'n bake'en kan' gote' le' yay cruzen'. 15 Na'llen' kan' got Criston' le' yay cruzen', bake'e yel llnebia' ke yeololte biteze da llnebia', na' broe're' be'nnachen' ba bchochj blane'n.

Kwe' yichjllo da nak da za'k rao Dios

16 Bi chejle're ke be'nn ka' ll-lliayi'll re' kat bi da lle'j llaore, na' be'nn nnechach keré dan' bi llonre txhen no lla lnni, na'

be'nn ne ake' be'o lle'n na', llaya'l gonllo lnni, na' no be'nn ne ake' lla ni o lla na' nak aken lla nba'nne. 17 Yeolol da ka' ba bde, bzejnie'n lli'o ra'tze ka nak da za za'a, goken ka to bxenze, zan nna' ba bed Criston', bill naken ka to bxenze le ba nombia'lloe'n. 18 Bi we're latj wlliayi'll be'nn ka' re', be'nn ka' llon ka ra'llda'o nexjra'lle, na' ne ake' llaya'l we'raore no angl, na' gonre bi da nne ake' bre'da'o akre', na' llonxhen kwin ake' kone di'll dan' llarjla'll ake' na'ze. 19 Na' bi llzenay ake' ke Criston', le Le'en nake' yichj kwerpen', na' lli'o nakllo toze, nzap lwelljllo ka to kwerp, na' kone Le'en zi'ltipllo, na'll zejze gak gonllo kan' lle'ne Diosen' gakllo.

20 Le ka nak ke lli'o nakllo txhen ren Criston', wak nello Criston' ba none' lli'o ka to be'nn wat rao da xhinnjen' nench bi gonllon. Len na' bi llaya'l wzenayllo ke be'nn nne'e billre da gonllo nench sollo nbaraz rao Dios, le bill nakllo be'nn ke yellrio ni. ¿Bixchen nna llzenayzre ke be'nn ka' lla'a rao yellrio ni, llxoa ake' to da zi'i ko'llre? 21 Ne ake': "Bi go'xre da ni", "Bi ye'j gaore da na'", "Bi kanre da na'". 22 Na' yeolol da ka' llasné ake' ka', naken da llon llin chollzen', na'll llde ke. Na' dan' ne ake' llaya'l gonllo na', naken to da llarjla'llze lo ra'llda'o leakze'n. 23 Na' dan' ne ake' llaya'l gonllon, wakte gonllo xhbab naken da si'n, dan' ne ake' gakllo ka be'nn nexjra'llre, na' dan' we'llo latj biteze da sa'kzi'llo, na' gákello wakrenjen lli'o yelwill-llo Diosen'. Zan ka nak da ki, bi zoen gakrenen lli'o bi gonllo da xhinnj.

3

1 Kan' ben Diosen' basbane' Criston' radj be'nn wat ka', ka'kzen' bache'e lli'o kan' nakllon', na'llen' llaya'l kwek yichjre gonre kan' llawé Criston', be'nnen' llia chla' cha'we kwit Diosen' be'nnen' llia yebá na'. 2 Na' lekwek yichjre da nak da za'k rao Dios, kere da nak da za'k rao be'nnach yellrio ni. 3 Na' dan' nakllo txhen ren Criston', none' lli'o ka to be'nn wat rao da xhinnjen' nench bi gonllon, na' yel nban kellon' ba nkwe'j Diosen' len kone Cristo na'. 4 Criston' nake' yel nban kello ke chnare. Na' katen' yede' da yobre, kana' wroe'rao kan' gakllo, dan' gaklloe' txhen katen' ze'e, ren beni' xhen ke'e na'.

Kan' benllo kana' na' kan' llaya'l gonllo nna'

5 Ke len na' llaya'l kwej yichjllo da xhinnj dan' nen gonllo ren kwerp kellon', ka da ka' zjadé rao yellrio ni, dan' ne: bi wzoallo xtollo, bi gonllo billre da nake yel zdo' ren kwerp kellon', na' bi yewello bi da nak yel zdo'. Bi sera'll-llo gonllo biteze da xhinnj, na' bi sera'll-llo da zan da ga't kello, le da ni leska' naken ka llon to be'nn llonlira'll lwa'a lsa'ke ren yej wzan ake. 6 Wllin lla kate we'e Diosen' yel llza'kzi' ke chnare ke be'nn ka' llon ka'. 7 Renkze re' bzore benre ka da xhinnj ka', kan' bi nna gombia're Xanllo Jesucriston'. 8 Na' nna' leska' lekwej yichjre yeolol da xhinnj ki. Bi lla're lwelljre, bi rokre, bi gakre be'nn wen da xhinnj ren lwelljre, bi nnere di'll yel ya' ke lwelljre, na' bi we're di'll zban da llllach lloa're. 9 Na' bill we'rén lwelljre di'll wxhiye'e, le ba brej yichjre da xhinnj ka' bnebia' re' kana', na' yeolol da ka' benre kana'. 10 Re' ba nakre ka to be'nn kob, na' ka to be'nn ba balla'a. Na' nna zej llalla're, na' gakre kan' nak Dios na', le Dios na'n bene' re' kan' nak Le'e na', nench na' re' wak gombia're doxhen kan' nak Le'e na'. 11 Na' bitbi nroe'n cha' nakllo o cha' bi nakllo be'nn Israel, na' cha' zollo sen dan' nzi'i circuncisión o cha' bi zollon, na' bibi nonen cha' nakllo be'nn zi't, na' cha' za'llo ga lla'a be'nn bi llejnie', na' bibi nonen cha' nakllo o cha' bi nakllo be'nn wen llin ke be'nne. Dan' nak da brao, Cristo na' zerene' lli'o, le Le'en ze radj yeolol da nak ke Dios.

12 Lli'o ba brej Diosen' nakllo rallne'e na' nllie're' lli'o. Ke len na' llaya'l yeya'chra'llllo be'nne, gakllo be'nn cha'o rao yeolol be'nne. Gakllo be'nn nexjra'lle, na' gakllo be'nn maxh da'o, na' gapllo yel llxhenra'll rao yeolol be'nne. 13 Na' llaya'l wnitraollo cha' bi da llak kello ren no be'nn lwelljllo, na' yezi'xhenllo cha' bi da ba bene no be'nne lli'o, yezi'xhenllo kan' ben Xanllo na', bazi'xhene' kello. 14 Na' ye to dan' za'kll gonllo ka da ka' yela', llaya'l llie' lwelljllo nench gakrenen lli'o gakllo toze. 15 Na' yel nbaraz ke Diosen' nnebia'chgan lo yichjra'llda'ore, le

ke len na' ba bazenia'ne'e lli'o. Na' gakllo toze ren lwelljllo, na' sotezllo we'llo yel llioxken ke'e. 16 Na' sotezllo kwe' yichjra'llda'ollo xti'll Cristo na', na' leska' wzejnie' lwelljllo, na' wnneyoe lwelljllo ren yel si'n ke Diosen', nench yeolol-llo gonllo da wen. Na' gol-llo xti'lle'n, na' we'raollo Xanllon' lo ra'llda'ollo kon kan' ba bzejnie're' lli'o na', na' billre da nak da we'raollo Dios. 17 Na' biteze da gonllo, na' biteze di'll we'llo, llaya'l gonllon, ni ke dan' ba nombia'llo Xanllo Jesúsen', na' we'llo yel llioxken ke Diosen' kone ra Xanllo Jesús na'.

Kan' llaya'l gone lwelljllo

18 Re' no're nchayna're, lewzenay ke xhyiore, le kan' llaya'l gon re' no'r nxenra'll Xanllo Jesucriston'. 19 Leska' re' be'nn byio nchayna'a, lellie' no'r kerén', bi gonre' zid znia. 20 Na' re' bida'o ak, lewzenay yeolol bi da nne xaxhna're, le ka'n lle'ne Xanllon' gonre. 21 Na' re' nake xaxhna' bida'o ak, bi wlokre xhi'nnre ka'. Cha' gonre ka', bi nnen ke akbe' wzenay akbe' keré. 22 Re' be'nn wen llin zo xanre, legón kon kan' ne xan llin kerén'. Legonen wen, kere toz katen' ze'e llwie' re' na'ze, nench yeyo'ra'lle' dan' llonre na', zan legonen do ra'llre, legákteze zekze Diosen' llre're' re'. 23 Na' kon biteze da gonre, legonen do ra'llre ka yewé Xanllo Cristo na', kere ka yewé be'nnach. 24 Na' nnézkzere kat llin lla, Xanllon' gonne' re' da llaya'l si'llo, le xchin Xanllo na' llonllo. 25 Na' cha' llonllo da xhinnj, Xanllo Diosen' gonne' yel za'kzi' kello dan' benllo na'. Le Le'en chixhje' yeolol be'nn kon ka da ben ake'.

4

1 Na' re' nak xan llin, legone wen be'nn wen llin keré ka', ka llon to be'nn llon da zej lixheje, le leska' re' zo to Xanre be'nn zo yebá. 2 Leseteze lewalwill Diosen', legón ka be'nn llnna' yere, na' lewe'e yel llioxken ke'e. 3 Lennab rao Xanllo Diosen' gakrene' we'rento' be'nne xti'll Criston', da bi nna chejnie' akre', le ni ke len na' yoa' lo rill ya ni. 4 Na' lennab rao Dios gakrene' nada' akre we'rena' be'nn ka' xti'lle'n.

5 Llaya'l sollo gonllo wen ren be'nn bi nna gonlira'll Xanllo, chaga nna de latje. 6 Na' llaya'l we'llo di'll cha'o di'll nyejnie'ra'lle ren yeolol be'nne, na' gonllo xhbab akre yelli'llo xti'll ake'n.

Pablo llwape' lliox be'nn ka' nombie're'

7 Be'nn lwelljllo Tíquico ye'e re' yeolol kan' llak kia' na'. Nllie'lloe' le zoe' llakrene' nada' llonto' xchin Criston'. 8 Ba bse'le' gan' zore na', nench nnézere kan' llak keto'n nench wtipra'lle' re'. 9 Na' za'rene' Onésimon' txhen be'nn lwelljllo nllie'llo na', be'nnen' nak be'nn wrall keré. Be'nn ki chop we'rén ake' re' di'll yeolol dan' ba llak ganni.

10 Aristarcon' yo'rene' nada' txhen rill yan' ganni, llwape' re' lliox. Leska' Marcos be'nnen' nake bi'ch lwellj Bernabé llwape' re' lliox. Na' ba bnekza' kan' llaya'l gónere Marcosen' wen katen' yede' gan' sore na'. 11 Na' leska' Jesús be'nnen' lle ake' Justo, leze llwape' re' lliox. Le zeraoze be'nn ki be'nn Israel llakrén ake' nada', ke nak llyixjwe'ra' yel llnebia' ke Diosen'. Na' da xhen lltipra'll ake' nada'. 12 Leska' be'nn wrall kerén' re Epafras llwape re' lliox. Llone' xchin Xanllo Jesucriston', na' yo'y ras kat llalwille' Diosen', llnnabe' kwis wzejnie' Diosen' re', yeolol dan' lle'nre' gonre na', nench seteze sere gonren. 13 Na' nada' nnezera' da li zoe' llalwille' Dios, ni ke re' llonlira'll Criston', re' zjalla'a gan' nzi'i Colosas na', na' yell gan' nzi'i Laodicea, na' yellen' nzi'i Hierápolis. 14 Na' be'nn wen rmellen' re Lucas, be'nnen' nllie'llo, llwape' re' lliox, leska' be'nnen' nzi'i Demas.

15 Na' be'nn ka' lla'a Laodicea na', lewap akgalle' lliox, ren be'nnen' nzi'i Ninfas, na' be'nn ka' lldop rille'n lloe'rao ake' Dios. 16 Na' kat yeyoll wrabre yich ni, lewe'n be'nn ka' lldop ll-llay llonlira'll Criston' gan' nzi'i Laodicea, na' wrab ake'n. Na' leska' lewrab dan' wase'l be'nn Laodicea ka' keré. 17 Na' leyé be'nnen' nzi'i Arquipon', wiachgue' wzerawe' gone' yeolol xchin Dios dan' bro' Xanllo Criston' rallne'e gone'.

18 Kwinkza' nada' Pablo llzoja' ra't da ni, llwapa' re' lliox. Bi ganra'llre nada' gan'

yoa' lo rill ya ni. Dios na' gakrenchgue' re'.
Ka'n gakchga.

YICH NELL DAN' BZOJ POSTL SAN PABLO KE BE'NN KA' LLA'A TESALÓNICA

Pablo llwape' lliox be'nn ka' nxenra'll Jesucriston' lla'a yellen' nzi'i Tesalónica

1 Nada' Pablo llzoja' re' lldop ll-llayre
llonlira'llre Xanllo Jesucriston' gan' nzi'i
Tesalónica, na' nakre txhen Xallo Diosen'.
Na' nada' ren Silvano ren Timoteo
llnnabto' rao Xallo Diosen' ren rao Xanllo
Jesucriston', gakrén akchgue' re', na' wzoa
ake' yichjra'llda'oren' so kwezre nbaraz.

Be'nn Tesalónica ka' broe' akre' llejle' ake' ke Jesucriston'

2 Yo'y ras kat llalwillto' Xallo Diosen',
lloe'to' yel llioxken ke'e ke yeololre. 3 Na'
kat llalwilltoe'n, lljasa'ra'llto' yeolol da
wen na' dan' llonre, dan' llonlira'llre
Diosen', na' dan' nllie're'. Na' lljasa'ra'llto'
kan' zechichre bexhre dan' yed Xanllo
Jesucriston' da yobre. 4 Be'nn bi'che,
nnézeto' nllie' Diosen' re', na' ba breje'
re', nakre rallne'e. 5 Na' Di'll Wen dan'
bzejnie'to' re' ke Jesucriston', kere nnello
naken to di'llzen'. Kone Spíritu ke Dios na'n
gokrenen neto' bzejnie'to' re' ren yel wak
ke'e na', le nnézeto' di'll dan' bzejnie'to'
re'n naken da li. Nnézkzere kan' bento' da
wen chak bzorento' re' nench gokrento'
re'.

6 Na' re' zore llonre da wen kan' ben
neto', na' kan' ben Xanllo Jesucriston'.
Bzenayre di'll be'rento' re' ke Le'e, na'
Spíritu ke Diosen' llonen bzore nbaraz
llzenayren, la'kze da zan da ba bxha'kzi're
bzenayre ke'e. 7 Na' dan' zore llontezre
da wen na', ba bre'e be'nn yell ka' gan'
nzi'i Macedonia ren be'nn lla'a gan' nzi'i
Acaya kan' llonre na', na' ba nao aklle'
llonlira'll ake' Criston'. 8 Bxhi'zen gan' zore
na', goslas xti'll Xanllo Jesucriston', na'
kere be'nn lla'a Macedonia na' ren Acaya
na'zen', gateze be'nn ake, ba nnez akre'
kan' llonlira'llre Diosen', na'llen' bill yall-
jen we'to' di'll, akren' gon ake' wxenra'll
ake' Le'e. 9 Na' be'nn zan lloe' ake' di'll ka
wen na' benrenre neto' kan' badwiato' re',
na' lloe' ake' di'll kan' benre brej yichjre
bill llonlira'llre lwa'a keré ka', na' ba llon-
lira'llre Dios dogarje be'nn zo ke chras.
10 Na' lloe' ake' di'll zore bezre katen' yetj
Xhi'nne' Jesúsen' yebán', yede' yellrion' da
yobre, be'nnen' basbán Diosen' radj be'nn
wat ka'. Na' dan' llonlira'll-llo Jesúsen', ba
basre'e lli'o nench bi sa'kzi'llo kat llin lla.

2

Dan' ben Pablon' kan' bzoe' Tesalónica

1 Be'nn bi'che, re' nnézere dan' badwiato'
re', bi bden ka'ze. 2 Na' nnézkzere kan'
bxha'kzi'to' kan' byejto' gan' nzi'i Filipos,
na' kan' bzi'chi'll be'nn ka' neto'. Na'
Dios na' gokrén neto' nench bi bllebto'
bdixjwe'to' Di'll Wen ke'en raore, la'kze
be'nn zan bllon ake' chixjwe'to'n. 3 Le
kan' go'tyoeto' re' wzenayre ke Diosen',
bi bzejnie'to' re' krere, ni kere gokra'llto'
gonto' da xhinnj, ni kere gokra'llto' siye'to'
re'. 4 Zokzto' lloe'to' di'll kan' lle'ne Dios,
be'nnen' bse'l neto' chixjwe'to' Di'll Wen
ke'en. Na' ka nak dan' llyixjwe'to'n, kere
llontekto' bien nench yewé be'nne, zan
nench yewé Diosen' be'nnen' nneze bi
yo' lo yichjra'llda'ollon'. 5 Nnézkzere kan'
bento', ni chnia gaze bi nna we'to' di'll
wallajllo nench yewere xti'llto'n, na' bi bx-
hiye'to' re' nench gonnre neto' bi da de
keré. Nnezkze kwin Diosen' ka'n naken.
6 Na' kere llayirjla'llto' akre gonto' nench
gon be'nn neto' xhen na' o gonre neto'
xhen, o yezikre be'nn gone' neto' xhen.
Na' wak wchie'to' re' gonto' ka wzenayre
keto' da bse'l Criston' neto' lloe'to' xti'lle'
na', na' bi llonto'n. 7 Nllie'to' re' ka'kze
nllie' to no're xhi'nne' da'o ak llasgore'.
8 Na' dan' nllie'to' re' na', be'rento' re' Di'll
Wen ke Diosen'. Na' kere da na'ze da
bento', leska' bsanra'll kwinto' bento' ga
zerao bxha'keto' nench gokrento' re', le
nllie'to' re'. 9 Be'nn bi'che za'ra'llkzere
kan' bzorento' re', bento' llin kwis ga zerao
bzoeto'. Bento' llin do lla do yere nench
bibi gaxt bzoato' re', chak badtixjwe'to' re'
xti'll Diosen'.

10 Renkzren' nnézere na' ren Diosen'
nnezre', kan' bzorento' re', bzoto' do
ra'llto' radj re' llonlira'll Jesucriston'.
Bento' kan' llazra'll Diosen' nench nono

bne napto' do'le. 11 Nnézkzere kan' go'tyoeto' re' gonre da wen na', kan' btipra'llto' re'. Bento' ka llone to be'nne xhi'nne'. 12 Na' gollto' re' gonre da wen kan' llaya'l gon lli'o nakllo rao na'a Diosen', le ba breje' lli'o nench nnebia'renlloe', na' nench gone' gak wen kwis kello katen' lljazorenlloe' gan' llie' na'.

13 Ke len na' zoteze zoto' lloe'to' yel llioxken ke Dios dan' ba bzenayre xti'lle' na', kan' bdixjwe'to'n re'. Zakbe'kzere bi naken xti'll be'nnach, naken xti'll Dios dan' lloe'to' na'. Na' xti'll Dios dan' lloe'to' na', llejle're na' llcha'n xhbab da yo' lo yichjra'llda'oren'. 14 Be'nn bi'che, ba gok keré kan' gok ke be'nn ka' lldop ll-llay llonlira'll ake' Xanllo Jesucriston' gan' nbane Judea na'. Bsa'kzi' be'nn wrall ke ake' ka' leake', na' ka'kzen' basa'kzi' be'nn wrall kere ka' re'. 15 Na' be'nn wrall ke ake' ka', baso't ake' Xanllo Jesúsen', na' ka'kze ben akre' be'nn ka' be'rén leake' xti'll Diosen' kana'. Na' leska'n ben akre' neto' baraydo ake' neto'. Na' lla'a ake' llon ake' da bi llazra'll Diosen', na' llwie akre' yeolol be'nnach, 16 le ll-llon ake' wzejnie'to' yezikre be'nne bi da llaya'l gonllo nench yerallo rao da xhinnjen'. Na' lla'teze lla'a ake' llon ake' ka', na'll llzan aklle' do'l ke ake'n, ke len na' ba llsa'kzi' Diosen' leake'.

Pablo lle'nre' lljawie' be'nn ka' lla'a Tesalónica da yobre

17 Neto', be'nn bi'che, la'kze ba baza'to' gan' zoren', na' bill llre'e lwelljllo, dekz de lljadinra'llto' re', na' zera'llto' kwis yedwiato' re' da yobre. 18 Na' to chop ras gokra'lla' yeda', na' daxi'o na' bi bennen latje. 19 Llaweto' llonre wen, ke len na' zoto' bexhto' soto' nbaraz kat yed Xanllo Jesucriston' da yobre, Le'e yewere' dan' bzejnie'to' re' llzenayre ke'en. 20 Da li re' llonre nench llaweto' na' nench zoto' nbaraz.

3

1 Na' bill bzoeto' dan' bill llre'e lwelljllo na'. Na' bachoyra'llto' yega'nnto' gan' nzi'i Atenas. 2 Na' bse'lto' be'nn lwelljllo Timoteon' gan' zore na'. Na' Timoteo na' llone' xchin Diosen', na' llonrene' neto' txhen llyixjwe'to' Di'll Wen ke Criston'. Na' bse'ltoe' badye'tyoere' re' bi soya'chre, na'llen' badwie' re' nench sechichre gonlira'llre Criston'. 3 Bse'ltoe' gan' zoren' nench ni tore bi gak débere bixchen ll-llayraore. Nnézkzere lli'o llonlira'll-llo Criston', llaya'le sa'kzi'llo yellrio ni. 4 Kan' bzorento' re' na', bzéneto' re', dekz de tello yel llza'kzi', na' nna' llwiare ba llak kan' bneto'n. 5 Na' bi bxhenra'lla', le bi nna nnezra' akre llakre, na'llen' bse'la' Timoteo na', gan' zoren' nench nnezra' cha' do ra'llren' llonlira'llre Criston'. Le bena' xhbab gokra' cha' daxi'o na'n ba bzoen bxhiye'n re', na' benre'n re'. Le cha' ba bzoen benre'n re', ba bendadto' xchin Diosen' radjre na' chet ka'.

6 Na' nna' bara' Timoteon' ba bede' gan' zore na', na' ba be'rene' neto' di'll xhen raz, bne'e zokzre llonlira'llre Criston', na' nllie're yeolol be'nne. Na' leska' ne'e lljadinra'llre neto', na' zera'llre re're neto', leska'kzen' zera'll neto'. 7 Ka'n naken be'nn bi'che, ll-llayraoto' na' biteze za'kzi'to', na' ba bayakxhenra'llto', ba bnnézeto' zoteze zore llonlira'llre Criston'. 8 Di'll likze nbaraz zoto', le zechichre llonlira'llre Xanllo Cristo na'. 9 Na' ke len na' llaweto' rao Diosen' kan' llonren', na' ka' zetezto' lloe'to' yel llioxken ke'e kan' llonre na'. 10 Na' llalwilltoe' do lla do yere, llnnábetoe' gone' yedil yellay lwelljllo da yobre, nench wzejnie'lleto' re' akren' llaya'l gonre nench wxenra'llya'nnre.

11 Na' llnnábeto' Xallo Diosen' ren Xanllo Jesucriston' gakrén akchgue' neto' yedwiato' re'. 12 Na' llnnábeto' Xanllon' gone' llie'lle lwelljre, na' gone' llie'llere yeolol be'nnach ka'kzen' nllie' neto' re'. 13 Llnnabkzto' gone' sechichre gonlira'llre', na'llen' gak ra'llda'oren' yall rao Xallo Diosen', na' bibi do'l xhia gapre katen' yed Xanllo Jesucriston' da yobre, na' nche'e yeolol be'nn ka' ba brej Diosen' nak ake' rallne'e.

4

Pablon' bzejnie're' kan' lle'ne Diosen' so kweze be'nne

1 Nna' be'nn bi'che, ba broe' bsédeto' re' gonre kan' llazra'll Diosen', na' ba naore llonren'. Kan' ne Xanllo Jesúsen', lla'tyoeto' re', nnaollre gonre dan' llazra'll Diosen'.

2 Ba nnézkzere bi ka da ka' blliato' bia'a
gonren', na' nak aken dan' ne Xanllo Jesús
na'. 3 Diosen' lle'nre' soteze sollo gakllo
be'nn ra'llda'o yalle. Bi lle'nre' lljatil-llo
no're bi nak no'r kello o cha' no're lljatile'
be'nne bi nake xhyiwe'. 4 Lle'ne Diosen'
nneze totore kan' llaya'le sorén xho'r-re,
bibi do'l gapre, na' gone lwelljre ka to
be'nn za'ke. 5 Bi gonre kan' llon ak be'nne
bi nombia' ak Dios, kon llzorén ake' noteze
no're choll weje, na' llon ake' kan' llza'ra'll
lo ra'llda'o ake' na'. 6 Ni to re' bi gonre da bi
llaya'l gonre, siye'rizre no be'nn lwelljre,
na' sorenre no'r ke'e. Bakze be'rento' re'
di'll kan' basníseto' re', kan' gon Xanllo
Diosen' da sa'kzi' be'nn llon ak yeolol da
xhinnj ka' nak ka da ki. 7 Diosen' breje' lli'o
nench gakllo be'nne ra'llda'o yalle, kere
nench gonllo da xhinnj ki. 8 Na'llen' cha'
re' bi llzoare di'll ke da ki ba bzejnie'to'
re', kere xti'll be'nnachen' bi llzoare, xti'll
Diosen' bi llzoare. Le'en benne' lli'o Spíritu
ke'en.
9 Bi llonen bien wzoja' re', kan' llaya'le
llie' lwellj lli'o be'nnach gonlira'll-llo Jesu-
criston'. Dios na'n ba bzejnie're' re' nench
llie' lwelljre. 10 Na' da li ba nllie're yeolol
be'nne lwelljre ka', zjalla'a doxhen gan'
nzi'i Macedonia. Nna' lla'tyoeto' re' be'nn
bi'che, lellie' akllre'. 11 Na' totore leyeyir-
jla'll bi llin gonre, nench na' so kwezre
kwasro kan' nlliato' bia'a na', na' bi tare
wiare bi llaso'n be'nn yobre. 12 Legón kan'
ba bnia' na', nench gakbe'e be'nn ka' bi
non lli'o txhen llonkzre wen, na' len gakre-
nen re', bibi yálljere da gonrenre llin.

Dan' gak kate yed Criston' da yobre

13 Lle'neto' nnézere be'nne bi'che, kan'
gak ke be'nn benlira'll Jesucriston', na'
ba got ake'. Lle'neto' nnézere nench ke
soya'chre, kan' llon be'nne bi llone rez cha'
yere'e rao da xhinnjen'. 14 Llonlira'll-llo
got Jesúsen', na' babane' radj be'nn wat ka'.
Na' lekze llonlira'll-llo Diosen' gone' nench
Jesúsen', kat yede' da yobre, zanche'e be'nn
ka' ba got benlira'll Le'e yellrio ni.
15 Na' llzéneto' re' di'll ni, naken dan'
bsede Xanllo Jesúsen' lli'o. Cha' nna nban-
llo kat yede' da yobre, bi nnello yoblle
kwiaraollo kerke be'nn ka' ba wasa'te.
16 Na' ka nake Xanllo Jesúsen' kwine'n
yetje' le' yebán', na' nne'e zillje, na' to angl
brao na' nne'e, na' yénello kwell trompet
ke Diosen'. Na' be'nn ka' wasa't benlira'll
ake' Criston', zga'tek leake' yebán ake' radj
be'nn wat ka'. 17 Yeyoll na', lli'o llon-
lira'll-lloe', cha' nna nbanllo yellrio ni, gon
Diosen' yeyeprén aklloe' txhen le' yebán' lo
bej ka', na' yellayllo Xanllo Jesúsen' le' yebá
na'. Na' lljazorenlloe' ke chnare. 18 Ke len
na' lewasnise lwelljre kan' gak na'.

5

1 Be'nn bi'che, bill llonen bien wzoja'
wzenra' re', bi lla yed Xanllo Jesúsen' da
yobre. 2 Ba nnézkzere kwasro kat llin lla,
yed Xanllon' ka ke to be'nn wan, be'nn dá
tlle'lre. 3 Kat nne no be'nn ak: “Nbaraz
zollo bibi llak kello”, kat llinkze lla kweyi'
ake'. Ka llak ke to no're llak bes so bida'o
ke'e, ka'kzen' gak ke ake', bi gak wxhonnj
ake', na' kweyi' ake'. 4 Na' lli'o be'nn bi'che,
bi nchole yichjra'llda'ollon', na'llen' bi gak
kello ka ke to be'nn lljaran ake' bi da de
ke'e. 5 Na' nombia'llo Diosen', na' beni'
ke'en ba llseni'n kello ka ke be'nn dá tella,
na'llen' bi nchole yichjra'llda'ollon'. 6 Ke
len na' bi llaya'l gatra'll-llo ka llon be'nn
yobre, na' sollo gonllo kan' llazra'll Dios
na'. 7 Le be'nn ka' lltas, tlle'len' lltas ake',
na' be'nn ka' llzolle, tlle'len' llzoll akre'.
8 Zan ka nak lli'o nakllo ka be'nne dá tella.
Llaya'l sollo gonllo kan' llazra'll Diosen'.
Llaya'l gonlira'll-lloe', na' llie' lwelljllo, na'
yewello dan' nnézello yesrá Diosen' lli'o.
Cha' gonllo yeolol da ka', gakllo ka be'nn
waka'a ya, be'nne nake to de ya da nkwe'j
le'e, nench bibi gakre' kat cheje' rao wdile.
9 Kere nbej Diosen' lli'o nench sa'kzi'llo ke
do'l kello na'n, nbeje' lli'o nench gonlira'll-
llo Xanllo Jesucriston', na' yerallo rao da
xhinnjen'. 10 Jesucriston' bzane' yel nban
ke'e, baso't ake' Le'e ni ke lli'o, nench
yellinllo gan' llie' na', la'kze nna nbanllo o
cha' ba gotllo kat yede' da yobre. 11 Na'llen'
legón kan' ba llonkzre, na' leserén lwelljre,
na' legakrenlle lwelljre, nench na' sotezre
gonlira'llre Jesucriston'.

Pablon' bzejnie're' be'nn ka' llonlira'll Je-sucriston' kan' llaya'l gon ake' na'

12 Be'nne bi'che, lla'tyoeto' re', gapre
bara'nn be'nn ka' llon xchin Xanllo Je-
sucristo na', le leake'n llwia llyi ake' re',
na' llzejnie' akre' re'. 13 Llaya'l gap akre'
bara'nne, na' llie' akere' ka llin na' llaso'n
ake'n. Na' sorén lwelljre kwasro.
14 Ka'kzen' lla'tyoera' re', be'nn bi'che,
letil be'nne bi lle'ne gon ak llin, lewpé
be'nne llatra'lle, na' lewzejnie' be'nne bi
nna chejnie' da nak da llaya'l gon ake'. Na'
lesó legape yel llxhenra'll ke yeolol be'nne.
15 Cha' bi da llone be'nn re', bi wayechjre
yedilrén le'e. Na' lennao legón da wen ren
lwelljre, na' lekze ka' lennao, legón da wen
ren noteze be'nne.
16 Lesoteze lesó leyewé. 17 Lesoteze lesó
leyelwill Dios. 18 Lewe'e yel llioxken ke
Dios biteze da llak keré, le ka'n lle'nre' gon
lli'o llonlira'll-llo Xanllo Jesucriston'.
19 Bi wllonrizre gon Spíritu ke Diosen'
dan' lle'nre' gone keré. 20 Bi gónere kaze
di'll da we'e be'nne lloe' di'll da ba goll
Diosen' le'e. 21 Na' lewiaya'nn ke di'llen'
lloe' ake'n, na' sore wzenayre da ka' nak da
wen. 22 Lekwe'yi'll biteze da nak da wlleyi'
re'.
23 Dios na' llone' ka zo bezllo kwasro
kone xhbab kello yo' lo ra'llda'ollo. Na'
llnnaba' gone' gak lo ra'llda'oren' yalle.
Na' leska' gonchgue' bibi da xhinnj gonre
lo yichjra'llda'ore, ni kwerp keré, nench
na' bibi xhia keré ga't kat yed Xanllo Jesu-
criston' da yobre. 24 Dios be'nnen' ba brej
lli'o nakllo rallne'e llone' kon da ba bne'e,
ke len na' gone' lli'o gak ra'llda'ollon' yalle.

Pablon' bnnabe' gakrén Diosen' be'nn Tesalónica ka'

25 Be'nn bi'che, lesó lennab gakrén
Diosen' neto'.
26 Na' kat ga yellay lwelljre, lewno'p na'a
lwelljre, na' wroe'n nllie' lwelljre.
27 Llnnabra' re' wrabre yich ni, nench
yene be'nne lwelljre ka' zjalla'a gan' zore
na', le ka'n lle'ne Xanllo Jesucriston' gonre.
28 Na' sochga Xanllo Jesucriston'
gakrenchgue' re'. Ka'n gakchga.

YICH WLLOPE DAN' BZOJ POSTL SAN PABLON' KE BE'NN KA' LLA'A TESALÓNICA

Pablon' llwape' lliox be'nn ka' nxenra'll Jesucriston' lla'a yellen' nzi'i Tesalónica

1 Nada' Pablo llzoja' re' lldop ll-llayre
llonlira'llre Xanllo Jesucriston' gan' nzi'i
Tesalónica, na' nakre txhen Le'e, na' ren
Xallo Diosen'. 2 Na' nada' ren Silvano,
na' Timoteo, llnnabto' rao Xallo Diosen',
na' rao Xanllo Jesucriston' gakrén akchgue'
re', na' wzoa ake' yichjra'llda'oren' so
kwezre nbaraz.

Diosen' we'e da wsa'kzi' be'nn llon da xhinnj

3 Be'nn bi'che, neto' llaya'l soteze soto',
we'to' yel llioxken ke Dios kan' llonre na'.
Ka'n llaya'l gonto' we'to' yel llioxken ke'e,
dan' nna zjazellre llonlira'llre Diosen', na'
zjazellre nllie' lwelljre. 4 Len na' llaweto'
lloe'to' xti'llren' ren yezikre be'nn ka' ba
brej Diosen' lldop ll-llay ake' llon ake' Jesu-
criston' xhen ga yobre. Lloe'to' di'll ka wen
na' llonre llonlira'llre Jesucriston', la'kze
da zan da llsa'kzi' be'nn re'. 5 Ke len na'
nnézello Diosen' zeje' lixheje, na' lloe' latj
sa'kzi're nench yedo'lere yebá gan' llie' ll-
nebie' na'.

6 Diosen' zeje' lixhej dan' we'e yel
llza'kzi' ke be'nn ka' llsa'kzi' re', 7 na'
gonne' yel wazi'ra'll keré, na' ka'kzen'
gonne' keto', ka da ka' za'kzi'llo nna'.
Gonne'n katen' re'llo yetj Xanllo Jesúsen'
le' yebá na', ren angl ke'e ka', be'nn ka'
nsa'a yel wak. 8 Yetje' nechje' bel yi'. Na'
we'e yel llza'kzi' ke be'nn ka' bi llayombia'
Dios, na' bi llejle' ake' Di'll Wen dan'
llzejnie' ke Xanllo Jesucriston'. 9 Leake'n
sa'kzi' ake' ke chnare, ni ke yere'e akzre'
Xanllo Jesucristo, be'nnen' le zeraoze za'ke
nape' yel wak xhen. 10 Katen' llin lla yed
Jesucriston' da yobre, lli'o llonlira'll-lloe'
nakllo rao ne'e, wroe'llo nake' be'nn za'k
xhen, na' yebánello ka yel be'nn wen ke'en.
Na' nakto' txhen ren re', dan' ba llejle're ka
di'll dan' ba be'rento' re' na'.

11 Na'llen' zoteze zoto' llnnabto' rao
Diosen' gakrene' re', gonre wen nench
yewere' re', re' ba breje' nench nakre
rallne'e. Na' llnnabto' gakrene' re' kone
yel wak ke'e na', nench na' wayoll gonre
yeolol da wen dan' ba bchoyra'llre gonre,
dan' llonlira'llre na'. 12 Llnnabto' gonre
gak Xanllo Jesucriston' xhen, rao biteze da
gonre, na' Le'e gone' gakre xhen, le Dios
kello na', ren Xanllo Jesucristo na', zo akse'
llakrén ake' re'.

2

Chas be'nn bi wzoa xti'll Dios

1 Be'nn bi'che, nna' da yobre nia' re'
kan' gak katen' yed Xanllo Jesucriston' da
yobre, yetope' lli'o lljazorenlloe' txhen. 2 Bi
wxoayay ake' re', cha' no yede' yedye'rene'
re' di'lle, siye'e ne'e Spíritu ke Diosen' nen,
ba bllin lla yed Jesucriston' da yobre. Na' bi
xoayayre cha' bi da yénere, cha' ra' no yich
da nyoj di'll wenra'lle nen da bse'l neto'n,
siye'n nen ba bllin lla yed Jesucriston' da
yobre. 3 Bi we're latj no siye'e re', cha' bi
nne ake' o cha' bi da gon ake'. Le kate
za yed Xanllo Jesúsen' da yobre, be'nn zan
chas wie akre' Diosen'. Leze kana' lloj
to be'nn xi'o, be'nn bi wzoa xti'll Diosen'.
Be'nn na'n ba naken yeyeje' lo yi' gabil.
4 Gake' be'nn ya'ra'lle, na' wiere' da nak
ke Diosen', leska' wiere' biteze da llonlira'll
be'nne. Na' lljachie' lo yoda'o ke Diosen'
ga ye'nre' gake' xhen, na' ye'nre' gone'
ka Dios, na' kwinze nne'e: “Dios nada'”,
nench gon be'nn zan le'e xhen.

5 ¿Bi za'ra'llre kan' bzorena' re', na' bze-
jnie'ra' re' kan' gak kat yed Jesucriston' da
yobre? 6 Nnézkzere bi dan' ll-llon lloj be'nn
xi'on be'nn wxhiye'n, ke nake nna', bi nna
llin lla lloje'. 7 Na' ba zjani't be'nn bi llzoa
xti'll Diosen' nna', na' nna nga'ch da ka'
llon ake'n. Zan llin lla bill so dan' wllon
na'. 8 Kana'llen' lloj be'nn xi'on, be'nnen'
bill wzoa xti'll Diosen'. Na'llen' yed Xanllo
Jesúsen' nse'e beni' xhen na', na'll we'e
Xanllon' di'll, na' kone be dan' lloj lloe' na',
gote' be'nn xi'on. Ka'n gone' yenitrawe'n.
9 Na' kat wroe'rao be'nn xi'on, kone yel
wak ke daxi'o na', gone' da yebane be'nne
nench wxoayaye'n leake'. 10 Yeololte da
xhinnj gone'n, wxoayaye'n be'nn ka' ba

naksen kweyi' ke chnare. Kweyi' ake', le bi gokra'll ake' chejle' ake' di'll li na', nench na' yerá ake'. 11 Na'llen' we'e Diosen' latj siye'n leake', nench na' we'rao ake' di'll wenra'lle. 12 Na' sa'kzi' ake' ke chnare, le bi byejle' ake' di'll li ke Xanllon', bawé akllre' zre da xhinnj na'.

Diosen' llbeje' be'nn yerá ake'

13 Be'nn bi'che, nllie' Xanllo Jesucriston' re'. Na' neto' llaya'l soteze soto' we'to' yel llioxken ke Diosen' dan' breje' re', na' re' gokre be'nn nell bxenra'llre Criston' nench na' yerare. Na' ka' gok, le byejle're di'll li ke Diosen', na'llen' bse'le' Spíritu ke'en nench gakre be'nn ra'llda'o yalle. 14 Ni ke len na' brej Diosen' re', le byejle're Di'll Wen ke Jesucristo na', dan' be'rento' re', na'll wllin lla gon Diosen' sore nbaraz kwis gan' zo Xanllo Jesucristo na'.

15 Ke len na', be'nn bi'che, lesé war, lewzenay do yichj do ra'llre ka da ka' bzejnie'to' re', kan' be'rento' re' xti'lle'n, na' da ka' bzojto'. 16 Xallo Diosen' nllie're' lli'o. Kere da te ke dan' bene' nench bayonxhenra'lle' lli'o, na' sollo wxenra'll-lloe' gone' wen kello, le nllie're' lli'on. 17 Na' llnnaba' rao kwin Xanllo Jesucristo, na' ren Xallo Diosen', gakrenchgue' re' nench yeolol dan' gonren', na' di'llen' we're na', gak aken wen.

3

Bnnab Pablon' yelwill ake' Dios gakrene' le'e ren be'nn lwellje' ka'

1 Nna' be'nn bi'che, yelwillchgare Diosen' gakrene' neto', nench na' yob lljadixjwe'to' xti'll Xanllo Jesucriston' doxhente, nench na' chejle' yezikre be'nne, na' gap ake'n bara'nne, kan' ba ben re'. 2 Lekze lennabchga rao Diosen' yesre'e neto' rao be'nn ka' llwie lli'on, be'nn ka' nao da llon krere, le kere yeolol be'nne llonlira'll Jesucriston'. 3 Xanllo Jesucriston' zokze' llone' ka dan' ne'e gone', na' gakrene' re' nench sechichre gonlira'llre'. Lekze wkwas wkwe'je' re' rao da xhinnjen'. 4 Na' nxenra'llto' llakrenkze Xanllon' re', na' llonre dan' ba gollto' re' gonren', nench na' nni'ttezre gonren. 5 Na' llnnaba' rao Xanllo Jesucriston' gakrene' re', nench gombia're yel nllie' ke Diosen', na' yel llakxhenra'll ke Criston'.

Llaya'l gon ake' llin

6 Be'nn bi'che, llyixjwe'to' re' kan' ne Xanllo Jesucriston', bi llaya'l gonre txhen be'nn lwelljllo ka' be'nn ka' bi lle'ne gon llin, le bi llon ake' ka dan' broe' bsed aketoe' na'. 7 Benkz neto' llin kan' bzorento' re', na'llen' nnézere kan' llaya'l gonre na'. 8 We'e bdaokze keto', bllayraoto' bento' llin do lla do yere nench we'j bdaoto', na' bibi bnnábeto' re' bi da byálljeto' gonrento' llin. 9 Naksen nnábeto' re' da ye'j gaoto' chenake chak bento' xchin Diosen' gan' zore na', na' bi bento' ka', na' ka' broe'to' re' kan' llaya'l gonre na'. 10 Kan' bzorento' re' bchoybia'to' bneto': "Cha' no bi gon llin, bi llaya'l gawe'." 11 Na' nna' ba béneto' di'llen', llasné ake' balre bibi llin llonre, kon dare, na' llawere di'lle. 12 Na' cha' nol re' llon ka', lla'tyoera' re', na' llasnisra' re', gonre kan' ne Xanllo Jesucriston', na' bill tare ka', leyezorao chaze leyeyón llin nench ga't da ye'j gaore.

13 Na' re' be'nn bi'che, bi lljachie're gonre da wen na'. 14 Na' cha' no be'nn bi llazra'lle' ka dan' ba bzojto' ni, lewiaya'nne non' llon ka', na' bill gonrenre' txhen nench waye're' kan' llone' na'. 15 Zan bi wiere', lewzejnie're' di'll kwasroze, le nake' be'nn lwelljre.

Pablon' bnnabe' rao Diosen' gakrene' be'nn Tesalónica ka'

16 Nna' llnnaba' rao Xanllo Jesucriston', be'nnen' nzoa lli'o so kwezllo kwasro lo yichjra'llda'ollo, gonchgue' so kwezre nbaraz yeo lla biteze da llak. Na' llnnabra' Le'e serenchgue' yeololtere.

17 Na' nada' kwinkza' Pablo llzoja' ra't da'o le' yich ni, llwapa' re' lliox kan' llonkza' le' yeolol yich ka' dan' llse'la', llona'n kone ta'ka' ni, nench nroe'n nadkza'n llse'la'n, le ba nombia'kzre ka di'll ka' llzoja'n. 18 Xanllo Jesucriston' gakrenchgue' yeololtere. Ka'n gakchga.

YICH NELL DAN' BZOJ POSTL SAN PABLON' KE TIMOTEO

Pablon' llwape' lliox be'nnen' nzi'i Timoteo

1 Nada' Pablo llzoja' yich ni, ko'o rwe' Timoteo naka' postl ke Jesucristo, le Dios na' ren Xanllo Jesucristo na', brej ake' nada' gona' xchine'. Dios na' nake' wasrá kello, na' Xanllo Jesucriston' nake' be'nn bexhllo yesre'e lli'o. 2 Llzoja' rwe' Timoteo, rwe' nako' ka dogarje xhi'nna', le bzejnie'ra' rwe' llonlira'llo' Cristo na'. Na' llnnaba' so Xallo Diosen' ren Xanllo Jesucriston', gakrén akchgue' rwe', na' yeya'chra'll ake' rwe', na' wzoa ake' yichjra'llda'o so kwezo' nbaraz.

Zjani't be'nn lloe' di'll wenra'lle

3 Kan' bza'a Éfeson', bya'a gan' nzi'i Macedonian', go'tyoera' rwe' nench go'yo' Éfeson', na' wia'o nench ke wzejnie' be'nn ka' di'll da nak da wxhiye'e. 4 Na' bi wzenay ake' di'll da bi llayoll lladó, ke da ben xozxta'o ake' ka'. Le ka nak di'll ki kon llonllejla'llen be'nne, na' bi llakrenen leake' gon ake' ka dan' bro' Diosen' rao na'a lli'o llejle' xti'lle' na'.

5 Lla'tyoera' llepa' re' ka', le lle'nra' nni'tllo llie' lwelljllo ka llon be'nn nak ra'llda'o yalle, llaya'l gonllo dan' nnézello nak wen yeo ras, na' llaya'l chejle'llo di'll li ke Diosen' do yichj do ra'll-llo. 6 Bal be'nn ka' ba brej yichj ake' di'll li na', na' lloe' ake' di'll da bibi za'ke. 7 La'kze lle'n akre' wzejnie' akre' ley dan' bzoj da Moisésen', ni ke llejnie' akzere' di'llen' lloe' ake'n, na' ni ke llejnie' akzere' da ka' ne ake' llaya'l gonllon'.

8 Nnézkzello ley na'n nak wen kon cha' gonrenllon llin dogarje. 9 Na' nnézkzello bi ll-lliayi'll leyen' be'nn ka' llon da wen, zan ll-lliayi'llen be'nn ka' llon da xhinnjen', ren be'nn bi llzoa di'll dan' ba llia bia'a gonllo. Leska' ll-lliayi'llen be'nn ka' bi llzoa xti'll Diosen', be'nn zoteze zoe' llone' da xhinnj, be'nn bi llape Diosen' bara'nne, na' bi llonlira'lle Le'e, be'nn llayot xaxhne'e, na' yezikre be'nn wen xhia. 10 Leska' be'nn lljatile no'r yobre none' le'e xtoe' o no'r lljatile be'nn bi nak xhyiwe', na' be'nn ll-jatile be'nn bxheje, na' be'nn llban be'nn, na' llje'te' leake', na' be'nn ka' ziye'e, na' be'nn lloe' di'll wenra'lle do rao koxchis nench gone' gan, na' nollre be'nn llon da zej krere rao di'll da ba bzejnie' Diosen' lli'o. 11 Na' Di'll Wen dan' bzejnie' Diosen' za'ken, na' Dios nak la'y na', ba broe'n rallna' chixjwe'ra'n be'nne.

Lloe' Pablon' yel llioxken ke Diosen' ren ke Jesucristo

12 Lloa'a yel llioxken ke Xanllo Jesucristo be'nnen' lltipra'll nada' llyixjwe'ra' xti'lle'n. Llioxkene'n llakre' nada' gona' xchine' kan' lle'nre' na', na' ke len na' breje' nada' gona'n. 13 Brejkze' nada' gona'n la'kze bwiera' di'll bia'a ke'en kana', na' bdilrena' be'nn llonlira'll Le'e, na' la'kze bena' ka', baya'chra'llkze Diosen' nada', le bi nna chejnie'ra' kana', na' bi nna gakbe'ra' cha' kreren' llona'. 14 Na' Xanllo Jesucriston' nllie're' nada' kwis, na' gokrene' nada' nench benlira'lle', na' nllie'kzre'.

15 Da nin' naken to di'll li da za'k chejle'llo: Xanllo Jesucriston' bede' yellrio ni, nench basre'e lli'o be'nn wen da xhinnj, na' ka' nada' naklla' be'nn le zeraoze byan xto'le. 16 Na' la'kze naka' le zeraoze be'nn wen da xhinnj, baya'chra'llkze Jesucriston' nada', bazi'xhene' kia' nench na' broe're' nape' yel llxhenra'lle. Ka'n bene' nench gakbe'e be'nn za za'k, Le'en nape' yel llxhenra'll xhen nench gonlira'll ake' Le'e, na' ga't yel nban zejlikane ke ake'. 17 Llaya'l we'raollo Dios be'nnen' nake' be'nn wnebia' kello ke chnare. Kere be'nn te ke'en, zokze' la'kze bi llre'lloe', le Le'en zeraoze nake' be'nn si'n. Toze Le'en gonllo xhen, gaplloe' bara'nne ke chnare. Ka'n gakchga.

18 Xhi'nna' Timoteo, brek yichjo' ke di'llen' be'e be'nn ka' bzene rwe' kan' bne Diosen' ko'o kana'. Na' kan' ba goll ake' rwe' gono' xchin Dios na', lekze ka'n llepa' nada' rwe' gono'n do yichj do ra'llo', na' bi gakzedro' gono'n. 19 Bzechich, benlira'll Xanllo Diosen', na' bzoteze benen, nench na' gakbe'e lo ra'llda'on bitbi da xhinnj

llono'. Bal be'nne llon akse' da xhinnj, la'kze cha' nnez aktere' bi llaya'l gon ake'n, leake'n ba blleyi' bill llonlira'll ake' Dios. 20 Ka'n gok ke be'nnen' nzi'i Himeneo na' ke Alejandro. Ke len na' ba bnnaba' rao Dios gak ake' rao na'a dan' llnebia' daxi'o ka', na' gonen leake' ka lle'nen, na' wsed ake' bi llaya'l tilrén ake' Dios.

2

Bi da ka' llaya'l nnábello Diosen' kate llalwill-lloe'

1 Da na' nake lliarao xhen gon lli'o nxenra'll Diosen': llaya'l nnábello Diosen' gonne' da yálljello, na' nnabllo gakrene' yeolol be'nne, na' we'llo yel llioxken ke'e, ka nak da wen na' llone' kello. 2 Na' llaya'l nnabllo ke no wnebia' brao ak, na' ren no be'nn wnebia' zerén re', nench na' so kwezllo kwasro, na' nono wllon wxenra'll-llo Diosen', leska' nono wllon billre da lle'nello gonllo da llaya'l gonllo. 3 Da ni naken wen, na' ka'n llazra'll Diosen', be'nnen' nak wasrá kello. 4 Le Le'en lle'nre' yerá yeolol be'nne rao da xhinnjen', na' lle'nre' chejnie' akre' di'll li ke'e na'. 5 Toze Diosen' nake' be'nnen' za'k wxenra'll yeolol be'nne, na' lekze toze be'nnen' zo llde xti'll-llon' rao Diosen', Le'en re Jesucriston' be'nnen' gorje goke' be'nnach. 6 Jesucristo na' be'e latje gote' ni ke da xhinnj ben yeolol be'nnach, na' ka bllin lla bllia Diosen' bia'a, kana'llen' bnneze be'nnach kan' bene' kellon'. 7 Na' Diosen' breje' nada' naka' postl, nench llsedra' be'nne xti'lle'. Lloa'a di'll li, bi ziya', le txhen na' naka' Criston', breje' nada' nench llzejnie'ra' be'nn bi nake be'nn Israel di'll li ke'en, nench wxenra'll ake' Le'e.

8 Na' dan' lle'nra' gak doxhente, yedop yellay be'nn ka' yelwill ake' Dios, gak ake' be'nn ra'llda'o yalle, nench wlis na'a ake'n rawe', na' bi gaklla'a ake' be'nne, na' bi wchachrén ake' be'nne. 9 Na' ka nak no'r ka' llonlira'll Jesucriston', llaya'l gak xhara'ne da nla' xhej de bara'nne, ka llon be'nn zej lixheje, kere te aktere' yeyón yich yichj ake'n nbaraz, na' wllia akrize' ya cha'o dan' nzi'i oro o de yej cha'o dan' nzi'i perla, na' ra'll xha da za'k lsa'ke gore. 10 Zan llaya'l gon ake' da wen kan' lle'ne Diosen' gon ake', kan' llon no'r be'nn nxenra'll Le'e. 11 Leska' no'r ka' llaya'l so ake' llize wzenay ake' ke be'nn llroe' llsede xti'll Diosen', gon ake' kon kan' ye ake' leake'. 12 Nada' bi lloa'a latj wzejnie' no'r ka' be'nn byio, na' bi lloa'a latj nnebia' ake' be'nn byio ka'. Llaya'l so ake' llize. 13 Le kate ben Diosen' be'nnach, zga'tek Adán na' bene', na' za benre' Eva na'. 14 Na' daxi'on kere bxhiye'n Adán na'n, Eva na'n bxhiye'n nench bene' da'n nllon Diosen' gone', na'llen' bayake' be'nn wen da xhinnje. 15 Na' la'kze no'r ka' llzo xhi'nn ake' za'kzi' ake', yerá ake' cha' nni'tteze nni't ake' wxenra'll ake' Diosen', na' llie' akre' Le'e, na' cha' nni't ake' gon ake' kan' llazra'll Diosen', na' gon xhira'll lo yichjra'llda'o ake'.

3

Kan' llaya'l gon be'nn ka' llwia llyi yezikre be'nn llonlira'll Dios

1 De to di'll li da ne: Be'nn lle'ne wia wyi yezikre be'nn nxenra'll Dios, da wenkzen' llwie' gone'. 2 Na' be'nnen' lle'nre' wlane' gone' llin dan' nak ka', llaya'le' soe' gonteze' da wen yeo lla bibi gonkze' da til-lloe'. Na' llaya'l so toze no'r ke'e, na' llaya'l gake' be'nn yo' xhbab, na' llaya'l gape' kwine' gone' da wen, na' llaya'l gake' be'nn llon da zej to li nench gap be'nne le'e bara'nne. Na' llaya'l yewere' wrebe' be'nne lo yo' rille', na' llaya'l gake' be'nn llak llzejnie' xti'll Diosen' kwasro. 3 Be'nn nake be'nn wazó bi gak wlane' ka llin na'. Bi llaya'l gake' be'nn wachach. Bi llaya'l gake' be'nn wzera'lle. Llaya'l gake' be'nn cha'o, be'nn llone be'nne wen, bi llaya'l gake' be'nn znia, na' bi sera'lle' gone' gan mell xhen. 4 Na' llaya'l gake' be'nn llak llgo' xhnneze da de lo yo' rille', na' llaya'l nnezre' ka gone' nench wzenay xhi'nne' ka' ke'e, na' gap ake' le'e bara'nne. 5 Le cha' bi llak kwe'e xhnneze ke xhi'nne' wzenay akbe' ke'e, na' bi llak kwe'e xhnneze bi da de lo yo' rille', bi gak kwe' xhnneze ke be'nn yobre be'nn lldop ll-llay llonlira'll Dios. 6 Bi kwejre be'nn za llzorao llonlira'll Diosen' wie' be'nn ka' nxenra'll Diosen', le nna nake' be'nn kobe nxholl yewere' yeyonxhen kwine', na' gak ke'e kan' gok ke dan'

llnebia' daxi'o ka' kana', na' we'e Diosen' le'e yel llza'kzi' ke'e. 7 Na' be'nnen' kwejre na', llaya'l soe' gone' da wen radj be'nn ka' bi non re' txhen, nench ke bixe', na' nne be'nn ka' ke'e, na' daxi'on wko'yelen le'e gone' da xhinnjlle ye ra'te.

Be'nn ka' llgo' xhnnez da de lo yoda'o

8 Na' leska' kat kwejre be'nn ka' ko' xhnnez da de lo yoda'o, lekwej be'nn llon wen, nench gap aklloe' bara'nne. Leze llaya'l gak ake' be'nn lloe' di'll li da chejle'llo, be'nn bi yo'rao lle'je', na' be'nn bi zera'lle' yel wnia' dan' gone' xchin Dios na'. 9 Llaya'l gak ake' be'nn llejle' doxhen kan' bzejnie' Diosen' lli'o ke Jesucriston', dan' nono bnneze do kana', na' llaya'l gon xhira'll lo yichjra'llda'o ake'. 10 Na' ka za kwejtere be'nn ka' ko' xhnnez bi da de lo yoda'o, lewiaya'nne kan' llon ake' na', na'll wroe'n cha' llon ake' wen, bi llka'a ake' ga yobre, na'tellen' kwej akre'. 11 Na' no'r ka' gon xchin Diosen', lekze llaya'l gon ake' ka gap aklloe' bara'nne. Bi kwejre no'r nnechach ke be'nne o no'r lle'je', zan lekwej no'r ka' ni't llon kon ka lle'ne Diosen'. 12 Leze kat kwejre be'nn byio ko' xhnneze da de lo yoda'o, lekwej be'nn zo toze no'r ke'e, na' be'nn llgo' xhnneze ke xhi'nne', na' nollre be'nn zjani't lo yo' rille' ga zoe'. 13 Le be'nn ka' llgo' xhnneze da de lo yoda'o, llon ake' nench llap be'nn leake' bara'nne, nni't ake' nbaraz gonlira'll ake' Xanllo Jesucriston'.

Da li da baroe'rawe

14 Llzoja' rwe' da ki dan' llaya'l gono' la'kze ba llona' xhbab yeda' gan' zo'o. 15 La'kze cha' llera' kon ba nnezro' akren' llaya'l gon be'nn ka' nake dialla Diosen', le lli'o lldop ll-llayllo llonlira'll-llo Jesucriston', nakllo dialla ke Dios be'nnen' zo ke chnare, na' naollo llonllo ka gombia' be'nn xti'll Diosen' naken da li. 16 Da likze dan' ba broe'rao Diosen' lli'o naken da za'k kwis, kana' nono bnneze da ki ba bzejnie're' lli'o ke Jesucriston' nen:

Diosen' bede' gorje' radj be'nnach,
na' Spíritu ke Diosen' broe'n nake' be'nn wen kwis.
Na' be'nn ka' nak angl ke Diosen', badwia ake' Le'e.
Na' be'nn ka' lloe' xti'lle'n, ba be'rén ake'n be'nn ka' lla'a yellrio zi'te,
na' zan be'nn lla'a rao yellrion', ba llejle' ake' ke'e.
Na' ba bazie' Le'e radj yel nbaraz ke'en.

4

Bale be'nn kwej yichj ake' di'll li ke Diosen' kate llin lla

1 Ba be'e Spíritu ke Diosen' di'll li, nench chejle'llo wllin lla kate bale be'nne kwej yichj ake' di'll li ke Diosen' dan' llejle'llon', na' chejle' ake' ke da gon daxi'o ka' nench wxoayay aken leake'. 2 Na' nni't be'nn ka' wzejnie' di'll wenra'lle, na' billbi gak akre' kat siye'e ake' be'nne. 3 Wllon ake' wchayna'a be'nne, na' wllon ake' ye'j gaollo bal yel wao, la'kze naken da ba ben Diosen' nench gaollon, lli'o nxenra'll-llo Criston' nombia'llo di'll li ke'en, na' lloe'llo yel llioxken ke'e. 4 Yeolol dan' ben Diosen' naken da wen, naksen da llaya'l si'llo kon cha' we'llo yel llioxken ke'e, katen' gaollon na'. 5 Le kone lloa' xti'll Dios na', na' dan' lloe'llo yel llioxken na', llayaken yall nench llak llaollon.

Kan' llaya'l gon be'nn gon xchin Diosen'

6 Ka nak be'nn lwellj lli'o nxenra'll Jesucristo na', cha' wzejnie' akroe' ka da ki ba bnia' rwe' na', na' gakrén akoe', na'll gako' to be'nn wen llin wen ke Jesucriston'. Lekzen gonen lachra'llo' cha' wzejnie'ro' be'nn xti'll Diosen' dan' llejle'llo na', le naken to di'll wen, da ba bzenayo' ke. 7 Bi wzenayo' ke di'll wenra'lle da llarjla'll be'nn bi nxenra'll Dios. Bzoteze be'la'll gono' kan' llazra'll Dios na'. 8 Nnézkzello kat llta nia'na'llo, llakrenen kwerp kellon' ra'te. Na' kat llonllo kan' llazra'll Dios na', llakrenllen lli'o nench zo bezllo kwasro, llinte lla kat lljazorenlloe' ke chnare. 9 Na' di'll li naken da ni, za'ken chejle'llon, na' za'ken wzenayllon do yichj do ra'll-llo. 10 Ke len na' llonllo xchine'n, na' llaora'll-llo kat zi'chi'll no be'nn lli'o, le nnézkzello Diosen' zoe' ke chnare, na' sollo rez gone' wen kello, Le'en lle'nre' yesre'e yeolol be'nnach, na' ka'n naksen gone' ke be'nn llonlira'll Jesucriston'.

11 Na'llen' bzejnie' be'nne da ka' ba bnia'n, na' goll ake' wzenay ake' ke

yeololkzen. 12 Bi go'o latj gon akre' rwe' kaze dan' nna nako' bi llaban. Yeolol bi da llono', ben nench re'e be'nn ka' llonlira'll Jesucriston' kan' llaya'l gon ake' na'. Broe' akre' kan' ne'o, na' kan' nako' be'nn wen, na' kan' nllie'ro' be'nne, na' kan' zechicho' llonlira'llo' Diosen', na' kan' nako' be'nn ra'llda'o xhira'lle. 13 Na' chak za yeda' na', brek yichjo' wrabo' xti'll Diosen', rao be'nn ka' lldop ll-llay nxenra'll Jesucriston', na' bnneyoe akre' wzenay ake'n, na' bzejnie' akre' akren' zejen'. 14 Na' bi gatra'llo' ke dan' bro' Diosen' rao na'o gono', kan' bxoa ta'k be'nn gor brao ka' yichjo'.

15 Llaya'l se'o do yichj do ra'llo', gono' dan' brej Diosen' rwe' gono', nench re'e yeolol be'nne zejkzo' llono' da wen. 16 Na' wia'o kan' so kwezo' nench soteze so'o gono' kan' lle'ne Dios na', leska' soteze so'o wzejnie'ro' be'nne xti'll Diosen' kan' naken. Na' ka'n gono' nench gakrenen rwe', na' leska' gakrenen be'nn ka' llzenay xti'llo'n, nench na' yerare rao da xhinnjen' kate llin lla keré.

5

Kan' llaya'l gone lwelljllo lli'o ba nxenra'll-llo Cristo

1 Cha' to be'nn gor byio llone' bi da xhinnj, bi gonroe' znia, bzejnie're' nench kweje'n yichje', benre' ka no xa'o. Na' cha' to bi we'o llonbe' da xhinnj, be'renbe' di'll kwejbe'n yichjbe', bénebe' ka to no bi'cho'. 2 Na' cha' no no'r gore llone' bi da xhinnj, be'rene' di'll kweje'n yichje'n, kon bentezre' ka llonro' xhna'on. Na' cha' no no'r kwi'de llonbe' bi da xhinnj, be'renbe' di'll kwejbe'n yichjbe', bénebe' ka to no zano'. Llaya'l wia'o da ki nench gako' be'nn wen rao ake'.

3 Llaya'l we'llo da yallje no'r ka' nak no'r wazebe, cha' dogarje bi da yalljre'. 4 Zan cha' ni't no xhi'nn ake' no xhosoa ake', bzejnie' akre' llaya'l we'e ake' da yallje xhna' ake'n, le ba basgore' leake'n, le ka'n lle'ne Diosen' gon ake' da wen. 5 Na' no'r ka' nono llra' gakrén leake' we'e ake' leake' bi da yallj akre', be'nn ka'n nake dogarje no'r wazebe, bez ake' we'e Dios bi dan' yallj akre'n, na' llalwill ake' Dios do lla do yere nench gakrene' leake'. 6 Na' no'r wazeb ka' llon kon kan' ne lo yichjra'llda'o ake'n, nak ake' ka to be'nne ba got la'kze nna nban ake'. 7 Goll ake' gon ake' ka dan' nia' ni, na' bi gon ake' da xhinnj da nak zi til akre'. 8 Cha' no be'nne bi llakrene' nench ga't bi da yallje no be'nn nak dialla ke'e, ba bkwase' xti'll Diosen' ka'le dan' llejle'llo na', ba llonlle' da xhinnjll ye ra't kerke be'nn ka' bi nna wxenra'll Jesucristo na'.

9 Cha' to no'r wazeb ba gokre' wyon (60) iz, na' bzo toze be'nn ke'e, wllia akoe' yich gan' llia ra no'r wazeb ka' llakrenllo. 10 Kwejre no're nnézere cha' bene' da wen, ka da ki: cha' basgor xhi'nne' kwasro, cha' benre' wen be'nn bllin rille', cha' gokrene' be'nn nxenra'll Dios, cha' gokrene' be'nn za'kzi' o cha' ba benlle' billre da wen.

11 Na' no'r wazeb llaban ka', bi wllia akoe' yich, le wllinje lla gon ake' kon kan' nen ke ake', na' wsanra'll ake' Cristo na', na' ye'n akre' yechayna'a ake' da yobre. 12 Na' wsanra'll ake' xchin Criston' dan' ba bcheb ake' gon ake'n, na' gap ake' do'le. 13 Leska' bi naken wen cho'rao ake' la'll ake' toto yo', nench ke gak ake' be'nn ria, na' gak ake' be'nn wao di'lle, na' we'e ake' di'll da bi llaya'l we'e ake'. 14 Ke len na' lle'nra' yechayna'a no'r wazeb llaban ka' da yobre, na' san aklle', na' yesgor xhi'nn ake', na' gapchi'i rill ake' kwasro, na' ka' bi we'n latj nne be'nne kello. 15 Ka'n nia', le ni't bal no'r wazeb xkwi'd ake ba brej yichj ake' Criston', na' ba nao ake' daxi'on na'le.

16 Cha' no be'nn nonlira'll Criston', na' zjani't no'r wazebe dialla ke ake', llaya'l we'e ake' da ye'j gao ake', nench bibi zed gon akre' be'nn ka' lldop ll-llay llonlira'll Criston'. Na'll sa'ke gakrenllo no'r ka' nono llra' ke ake'.

17 Na' ka nak be'nn ka' llnebia' be'nn ka' lldop nxenra'll Criston' toto yell, cha' llwia ake' be'nn ka' kwasro, da xhen llaya'l gak be'nn ka' xhen. Na' za'kllen' gak ake' xhen cha' llyixjwe' akre' xti'll Diosen', na' llzejnie' akre' be'nne akren' zejen. 18 Le nyoj xti'll Diosen' nen: “Bi wsejre lloa' bellen' nench gaoba' kate llrej llchekwba' trigon' nench lloj xhe.” Leska' nen: “Be'nn wen llin na', llaya'l si'i raxhje'.”

19 Bi chejle'o cha' to be'nne za'ze llxoe' do'l ko'll to be'nn gor brao, cha' bi za'rene' ye chop chonn be'nn lloe' di'll li. 20 Na' cha' da li ba bene' da xhinnj, llaya'lkze tiloe' rao

be'nn ka' lldop ll-llay llonlira'll Criston', nench lleb yezikre be'nn, na' bi gon ake' da xhinnje. 21 Lla'tyoera' rwe' rao Xanllo Diosen' na' rao Jesucriston', na' rente rao angl ka' ba breje' na', nnao' gono' kan' ba bnia', na' bi yela'o be'nne, na' gonxhenzo' balze'. 22 Bi kwejo' kon ganze be'nnen' gape lwellj ake'n, nench kere reno' gapo' do'le cha' be'nnen' brejo'n gone' da xhinnj. Bwia nench ke gako' be'nn wen da xhinnj.
23 Na' dan' llak le'o, bi ye'jo' toze nis, we'j ra't xis uva.
24 Bal be'nne nakbie' xhej da xhinnjen' llon ake'n, na' llakbe'kze be'nne bin' llon ake', la'kze bi nna llin lla yellayrao ake'. Na' ye bal ake' llon ake' da xhinnjen', na' zoe akre' llkwa'ch ake'n, na' bi llakbe'e be'nne, zan wllin lla kate re'e akre'n. 25 Leska' naken ke be'nn ka' llon da wen na', nakbie'kzen cha' da wen na' llon ake', na' ye balen bi llroe'rawe da wen na' llon ake', zan bi ten ka'ze.

6

1 Be'nn ka' nxenra'll Criston', na' nak ake' be'nn wen llin ke be'nne, llaya'l gap ake' bara'nne be'nn ka' nak xan llin ke ake'n, nench nono bi nne ke dan' naollo ke Diosen', na' dan' llzejnie'llo na'. 2 Be'nn ka' zo xan ake', na' xan ake' na', nak ake' be'nn nxenra'll Criston', bi llaya'l wsanra'll ake' yel gap leake' bara'nne dan' nak ake' ka bi'chllo. Na' llaya'l gon ake' xchin be'nn ka' do ra'll ake', na' llaya'l llie' akre' leake', le nak ake' txhen nxenra'll ake' Criston'. Da ni bzejnie' akre', na' go'tyoe akre' kan' llaya'l gon ake'n.

Llaya'l sollo nbaraz ke da de kello

3 Ni't be'nn llzejnie' akre' xhbab ke akse', na' bi llroe' llsed akre' di'll li ke Xanllo Jesucriston', na' llejnie' akre' krere, ne ake' kere llonen bien gonllo kan' ne Dios na'. 4 Be'nn ka' llon ka' lle'n akre' gak ake' xhen, na' bibi llejnie' akre'. Na' chach ake' ke no di'll o billre da ke za'ke, na' llaxhé' lwellj ake', na' llakyollrén lwellj ake', zi'chi'll lwellj ake', na' llak akre' llaxhé' be'nn leake'. 5 Na' ni ke llayoll lladoze llasdil llaschach ake', le da xhinnj na'n bayo' lo yichjra'llda'o ake'n, le bi nombia' ake' di'll li ke Diosen'. Na' llak akre' wroe' wsed akre' xti'll Diosen' gak akte' be'nn wnia'. Bi gono' be'nn ka' txhen be'nn ka' llon ka'. 6 Da likze nbaraz zollo kat gonllo kan' lle'ne Diosen', na' kat zollo nbaraz llonllo banez bi da da'o de kello. 7 Le to ka'zllon' bra'llo yellrio ni, na' to ka'zllo yeza'llo. 8 Na' cha' de da lle'j llaollo, na' cha' de xhara'nllo da llakllo, kone len llaya'l sollo yewello. 9 Be'nn ka' zera'll gak ake' be'nn wnia', llon ake' zre da xhinnj, leake'n darén ake' daxi'o. Na' da zan da zera'll ake' ga't ke ake' da te ke, na' ka nak dan' zera'll ake'n, llkwa'ntonten leake', na' wllin lla kweyi' ake'. 10 Le be'nnen' zera'll mellen' llone' biteze da xhinnj. Na' llbej yichj ake' di'll li ke Diosen' yel llzera'll ke ake'n, na'll da zan da llallayrao ake'.

Llaya'l kwek yichj Timoteon' gone' xchin Criston'

11 Ka nak rwe' Timoteo, bi gono' kan' llon be'nn ka', le Dios na' ba breje' rwe' gono' xchine'n. Brek yichjo' gono' dan' zej lilla, ben kon kan' llazra'll Dios na', sokzo' wxenra'lloe', bllie' be'nne, bdaora'll kat de da llsa'kzi' rwe', gok be'nne cha'o. 12 Brek yichjo' ben ga zerao sa'kro', nench na' gono' yeolol dan' lle'ne Dios na'. Bawé lljazoreno' Diosen' ke chnare, le ba brej Diosen' rwe' lljazorenoe', na' ba be'o di'll rao be'nn zan, lle akoe' llonlira'lloe'. 13 Dios be'nnen' lloe' yel nban ke yeolol da de rao yellrio, na' Jesucristo be'nnen' be'e di'll li rao Poncio Pilato, leake'n nnez akre' nada'n lla'tyoera' rwe' 14 wzenayo' ke yeolol dan' ba bnia' ni, na' bi wxinnjo', na' bi gatra'llo' gono' da no tile rwe'. Na' ben yeolol da ka' ba llia' bia'a gono'n, llinte lla yed Xanllo Jesucriston' da yobre. 15 Le kat llin lla wllia Diosen' bia'a, na'tellen' yede' da yobre. Toze Dios na'n llnebie' doxhente, na' zoe' nbaraz kwis. Le ya'nnen' nake' Rey ke yeololte rey ak, na' nake' Xanllo be'nn llnebia' yezikre be'nn wnebia'. 16 Toze Diosen' nake' be'nn bi gatkze'. Na' beni' xhen yo' gan' zoe'n, na' ni to nono gak lljabi'ye' awllo gan' zoe' na'. Nono llra' yellrio ni, be'nn ba bre're' Diosen', na' ni ke no gakze' re'e Le'e. Llaya'l wxenra'll-lloe', le Le'en llnebie' ke chnare. Ka'n gakchga.

17 Na' ka nak be'nn ka' nak be'nn wnia' yellrio ni, goll ake' bi gak gake' be'nn ya'ra'lle. Na' ye akoe' bi gak nni't ake'

nbaraz dan' nak ake' be'nn wnia' na', le wde ke yeolol dan' nap ake'n. Na' ye akoe' gon ake' rez, so ake' nbaraz rao Dios be'nnen' zo ke chnare. Toze Le'en llonne' yeolol da wen da yálljello, na' llonne' latj si'llo banez. 18 Ye akoe' nni't ake' gon ake' da wen, gon ake' yeololte da llazra'll Dios, na' leska' ye akoe' zan akre' da de ke ake', gakrén ake' be'nne, na' yewé akre' gon ake'n. 19 Cha' gon ake' ka', na' gaken ka to yel wnia' da bi te ke, le lle'ne Diosen' gakrene' be'nne, na' yeni't ake' nbaraz kat lljazorén ake' Le'e ke chnaren', cha' gon ake' ka'.

Pablon' llze'e di'll le' yich ni

20 Timoteo, brek yichjo' ka da ki ba bzejnie' Diosen' rwe'. Bi wzenayo' ke be'nn ka' lloe' di'll da bibi za'ke, ni ke be'nn ka' lloe' di'll dan' bi zeje rebe kone di'll li ke Dios. Ziye'e ake' ne ake' lloe' ake' di'll si'n. 21 Be'nn ka' ba bzenay di'llen' nak ka', ba brej yichj ake' di'll li ke Diosen' dan' llejle' lli'o bill llonlira'll ake'n.

Llnnaba' kwis gakrenchga Diosen' rwe'. Ka'n gakchga.

YICH WLLOPE DAN' BZOJ POSTL SAN PABLON' KE TIMOTEO

Pablon' llwape' lliox be'nnen' nzi'i Timoteo

1 Nada' Pablo naka' postl ke Jesucriston',
le Dios na'n byo'ra'lle' wse'le' nada', ka nak
bchebe' we'e yel nban zejlikane ke noteze
be'nn gake txhen Xanllo Jesucriston',
na'llen' llona' xchine'n. 2 Na' llzoja'
rwe' Timoteo, ba nona' rwe' ka xhi'nna'.
Llnnaba' rao Xallo Dios ren rao Xanllo
Jesucriston', gakrén akchgue' rwe', na'
yeya'chra'll akchgue' rwe', na' wzoa ake'
lo yichjra'llda'o so kwezo' nbaraz.

Llaya'l we'llo di'll ke Jesucriston'

3 Nxenra'lla' Diosen' do yichj do ra'lla'
kan' ben da xozxta'wa' ka', na' nnezra' lo
yichjra'llda'wa' llona' kan' lle'ne Diosen'.
Na' yo'y ras kate llalwilla' Diosen', do lla
do yere lloa'a yel llioxken ke'e, ke da ka'
llono'n. 4 Lljadinra'lla' bllello' ka baza'a
gan' zo'on, na' zera'lla' re'e lwelljllo da
yobre, na' yewera' kwis cha' ka'. 5 Na'
llona' xhbab kwis kan' nxenra'llo' Diosen'
do yichj do ra'llo', le ka'kze ben zga'tek
xhna' goro' Loida, na' xhna'o Eunice, len
na' nnezra' lekze ka'n llono' rwe' nna'.
6 Ke len na' llasnisra' rwe' da yobre,
na' basa'ra'll gono' dan' bro' Diosen' lo
na'o gono', kan' bxoa ta'ka'n yichjo'n.
7 Diosen' benne' Spíritu ke'en lli'o yo'n lo
yichjra'llda'ollon', llakrenen lli'o nench bi
llebllo, na' llonnen lli'o yel wak nench
gonllo kan' lle'ne Dios na'. Leska' llakre-
nen lli'o nench nllie' lwelljllo, na' nench
ke gonllo bi da nen kello. 8 Na'llen' llepa'
rwe', bi waye'ro' go'o xti'll Xanllo Jesu-
criston', na' bi waye'ro' kia' la'kze yoa' lo
rill ya ni, dan' llzenaya' ke Jesucriston' dan'
llyixjwe'ra' xti'lle' na'. Na' llaya'l gono'
kan' llona', na' gako' war cha' bi da gak
ko'o, katen' chixjwe'ro' Di'll Wen ke'e na',
le zokze Diosen' llakrene' lli'o kone yel
wak ke'e na'. 9 Le Diosen' ba basre'e lli'o,
na' ba breje' lli'o nench nakllo rallne'e.
Bene' ka', dan' nllie're' lli'o, kere nello bi
da wen benllo. Kan' za xe yellrio na'te,
broe' xhnneze wse'le' Xanllo Jesucriston'
nench gakrene' lli'o. 10 Na' nna' ba broe'
Diosen' lli'o nllie'kzere' lli'o, le ba bse'le' Je-
sucriston' be'nn wasrá kellon'. Na' bchochj
blan Jesucriston' yel wak ke yel goten', na'
bene' nench bembia'llo Di'll Wen ke'en,
nench na' ga't yel nban zejlikane kello.
11 Na' brej Diosen' nada' naka' postl
ke'e, na'll bse'le' nada' nench chixjwe'ra'
Di'll Wen ke Jesucriston', na' llroe' llsedra'
be'nne bi nake be'nn Israel. 12 Na' ke len
na' ll-llayrawa' ka da ki llak kia' ni, na'
bi llaye'ra' ke, le nombia' Dios be'nnen'
llonlira'lla'n. Na' ba ben kwina' rao ne'e,
na' nnezra' nape' yel wak wkwe'je' nada'
llinte lla yed Jesucriston' da yobre.
13 Sechicho' wzejnie'ro' be'nne di'll dan'
za'ken, kan' ba benro' llzejnie'ra' na', na'
seteze se'o gonlira'llo' Xanllo Jesucriston',
na' llie'roe' do yichj do ra'llo'. 14 Na' kone
yel okré ke Spíritu ke Diosen' dan' ba zo
lo yichjra'llda'ollo na', wzejnie'ro' be'nne
di'll li ke'en dan' ba broe' rallna'o na'.
15 Nnezro' be'nnen' nzi'i Figelo ren
be'nnen' nzi'i Hermógenes, na' yezikre
be'nn nake nada' txhen lla'a Asia, ba
brej yichj ake' nada'. 16 Na' llnnaba'
gakrenchga Xanllo Diosen' Onesíforo, ren
be'nn ka' lla'a lo yo' rille'n, le bi baye're'
kia' kan' yoa' lo rill ya ni, da zan ras bede'
btipra'lle' nada'. 17 Le kan' bede' Roma
ni, bene' bien bayirje' nada' to ballél tere'
nada'. 18 Na' llnnaba' rao Xanllo Diosen'
gakchga wen ke'e, katen' llin lla yed Xanllo
Jesucriston' da yobre. Nnézkzero' da zan
ras bede' gokrene' nada' kan' bzoa' gan'
nzi'i Éfeso.

2

Llaya'l gaora'll-llo ka to be'nn waka'a ya cha' bi da za'kzi'llo

1 Xhi'nna' da'o, llnnaba' sechicho' wx-
enra'llo' Xanllo Jesucriston', le Le'en ba
benla'ye' rwe'. 2 Na' yeolol da ka' ba
benro' bdixjwe'ra' rao be'nn zan, bze-
jnie'ren be'nn yobre, be'nn wzenay len do
yichj do ra'll ake', nench na' wak wzejnie'
akre'n no be'nn yobre.
3 Na' bdaora'll bi da sa'kzi'o chak llono'
xchin Jesucristo na'. Ben ka llon to be'nn
waka'a ya, be'nn bi llebe cha' bi da lljatie'.

4 Le to be'nn zeje de be'nn waka'a yan', bi gak gon xchine' chak zeje' rao wdilen', llbeje'n yichje' nench gone' bi dan' lle'ne xane'n gone'. 5 Rebe kwis ka ke be'nn llej witje, cha' bi gone' kan' llaya'l gone' na', kere gone' gan dan' sie'n cha' ka'. 6 Leze be'nn llon llin yi'xe, nench na' gak yezie' daxhix nell da kwia rao yay ke'e na', zga'tek llaya'l gone' llin. 7 Bayón ke xhbab kwasro ka da ki ba bnia' rwe', na' Xanllo Jesucristo na', gakrenchgue' rwe' chejnie'ro' yeololen.

8 Jadinra'll ke Jesucriston' be'nnen' babán radj be'nn wat ka', nake' xhi'nn dialla Rey da David. Le len na' llzejnie'ra' katen' lloa'a Di'll Wen ke'en. 9 Na' dan' llyixjwe'ra' Di'll Wen ke'e na', llsa'kzi' ake' nada' ka naken yoa' lo rill ya ni, ka yo' to be'nn wen da xhinnj. Na' kere nello rente xti'lle' na'n yo' lo rill yan'. 10 Na'llen' llaora'lla' biteze da llak kia', kon we'kza' xti'll Diosen', le nllie'ra' yezikre be'nn ka' ba brej Diosen', nench yesre'e leake' dan' ba nak ake' txhen Xanllo Jesucriston', na' lljazorén ake' Le'e ke chnare, gan' gak wen ke ake' na'. 11 Di'll ki nak da li:

Cha' gatllo ni ke dan' llonlira'll-llo Criston',
leska' lljazorenkzllo Le'e txhen.
12 Na' cha' yellayraollo, lekze gakrenlloe'
txhen katen' nnebie'n.
Na' cha' nnello bi nakllo be'nn ke'e, ka'kze
nne Le'en bi nakllo be'nn ke'e.
13 La'kze cha' lli'o bi gonllo kan' ba bnello
na', zan Le'en gonkze' kon kan' ne'e
gone' na',
le Le'en bi gak wtebrawe' gone' da ba nllie'
bia'a gone'.

Be'nnen' llon xchin Diosen' kwasro

14 Jasara'll be'nn ka' nxenra'll Jesucriston' da ka' ba bzejnie'ra'n. Leska' yesnis akroe' bi naken wen rao Xanllo Dios yesdil yeschach ren lwellj ake' ke bi gaze di'lle. Bi naken wen gon ake' ka', le kat be'nn ka' lle'ne til chach ake', len na' gon bi chejle' be'nn yob akre' xti'll Diosen'. 15 Ben ga zerao sa'kro', nench yewé Diosen' kan' llono' na', ka llon to be'nn wen llin, bibi de sie' yel zdo' cha' llone' da lixheje. Ka' gono' rwe', wroe' wsedro' xti'lle'n lixheje. 16 Bi gonreno' be'nn ka' txhen be'nn ka' lloe' biteze di'll da bibi za'ke, di'll da bibi zejen ke Dios, le be'nn ka' llon ki, zejzell llbix ake' rao da xhinnjen'. 17 Di'll dan' nak ka' ll-lleyi'n be'nn ka', naken ka to we'e gore, kan' gok ke be'nnen' nzi'i Himeneo ren be'nnen' nzi'i Fileto. 18 Brej yichj ake' di'll li. Na' Llroe' llsed akre' ne ake' bi gonllo rez yebanllo radj be'nn wat ka', ne ake' ba bde ke dan'. Na' bal be'nn ka' ba nxenra'll Criston' ba llakchix akre', ni ke xti'll be'nn ka' ne ka'. 19 Zan ka lli'o zekzllo nxenra'll-llo di'll li ke Criston', na' llon Diosen' nench bi kwej yichjllon'. Len na' naken ka to ran yo' da none' da war. Na' nyojkze xti'll Diosen' nen: “Dios na' nnezre' no be'nn ka' zjayo' lo ne'e.” Na' lekze nyojen gan' nen: “Noteze be'nne ne'e llonlira'lle' Xanllo Diosen', llaya'l kwej yichje' billbi da xhinnj gone'.”

20 To rill be'nn wnia', de no leo ye'nne, na' no ye's leo de ya cha'o dan' nzi'i oro, na' de ya cha'o dan' nzi'i plat. Leze de no ye'se leo de bennj, na' de no yayra', na' billre de yay. Balen llonrén ake' llin, llon ake'n ka to da za'ke, na' ye balen bi gaze llon akre'n. 21 Kan' naken ke lli'o, cha' kwej yichjllo da xhinnjen', na'll gonrén Xanllo Diosen' lli'o llin, ni ke dan' llonllo da zan da wen dan' lle'nre' gonllo na'. Na' cha' ka' gonllo, nakllo ka to leo de ya cha'o dan' nzi'i oro.

22 Na' ka nak rwe', llaya'l kwej yichjo' biteze da xhinnj da zera'll lo ra'llda'on gono', ka da zera'll no be'nn we'o gon ake'. Bayirjla'll akre gono' nench gako' be'nn wen rao Dios, nench sechicho' wxenra'lloe' nench llie'ro' Diosen', na' nench so kwezo' kwasro ren be'nn lwelljo' ka'. Na' ben txhen yeolol be'nn llnnab okré rao Xanllo Dios, be'nn ka' nake be'nn ra'llda'o yalle. 23 Bi gono' txhen be'nne bi llejnie', be'nne chach lloe' ake' di'll ke nxhia, na' xti'll ake'n llxen wdile ke be'nne. 24 Lli'o llon xchin Dios bi llaya'l tilrenllo be'nne. Llaya'l gakllo be'nn wen be'nn cha'o rao yeolol be'nne, llaya'l gakllo wzejnie' akelloe' ke Diosen', na' llaya'l gapllo yel llxhenra'll ke leake'. 25 Na' kat yego'llo nez be'nn bi lle'ne wzenay di'll li ke Criston', llaya'l we'rén aklloe' di'll cha'o, na' sollo wiallo cha' Diosen' gakrene' leake', wcha'a yichjra'llda'o ake'n, na' so ake' wzenay ake' ke di'll li ke'en. 26 Ka'n gonllo nench yel-

loj ake' rao na'a daxi'on, le len na' llonen nench llon ake' kon kan' llazra'llen na'.

3

Ka gon yichjra'llda'o be'nnach kate ba zo rez yed Jesucriston' da yobre

1 Leska' llaya'l nnezro' da ni: kat llin lla ba rez yed Xanllo Jesucriston' da yobre, sorao gak da nxholl. 2 Be'nn zan yeyoe'rao kwin ake', na' be'nn zan so yichjra'llda'o ake' ga't mell xhen ke ake'. We'e ake' di'll ke da wen na' llon ake', na' gak ake' be'nn ya'ra'lle. Nnechach ake' ke Dios, na' bill wzoa ake' xti'll xaxhna' ake'. Bi yeyazra'll ake' bi da gon Dios, bill gap ake' Le'e bara'nne. 3 Bi yeya'chra'll ake' be'nne, bi yezi'xhen ke lwellj ake', nnechach ake' ke be'nne, gon ake' kon da nen ke ake', gak ake' be'nn zban, na' wie akre' da nak da wen. 4 Wlliayi'll lwellj ake' rao be'nne llwie leake', bill lleb ake' gon ake' da xhinnj, gon ake' xhbab za'k ake' kwis, na' gon ake' da wpé leake', na' bill lljadinra'll ake' Dios. 5 Lekze da zan da gon ake', nench na' gake be'nne le nxenra'll be'nn ki Dios, zan bibi yel wak ke Diosen' zorén leake'.

Bi gonreno' be'nn ka' txhen, be'nn ka' llon kan' ba bnia' na'. 6 Ka be'nn ki llon ka', lljake' do rill no'r ka' llejle' da'ze, na' llonre' akre' leake', kone di'll ke ake' ka'. Na' no'r ka' de do'l ke ake' kwis, le llon akteze' kon da nen ke ake', da nak da xhinnj. 7 Na' ka nak no'r ki, lla'teze lla'a ake' llzenay ake' kat no llzejnie' leake', na' bi llado'l akre' chejnie' akre' di'll li ke Diosen'. 8 Kan' gok kana', be'nnen' nzi'i Janes, na' be'nnen' nzi'i Jambres, bwie akre' da Moisésen', bi gokra'll ake' wzenay ake' di'll li dan' be'rene' leake'n, na' ka'kzen' nna', nna ni't be'nn wxhiye'e ka', nna' lla, llwie akre' di'll li ke Diosen'. Le nchole lo yichj ake'n yel wen da xhinnj ke ake' na', na' llsan ake' bill nxenra'll ake' Diosen'. 9 Na' ka nak be'nn ki, bi gak kwejrao ake' ye scha, sete llin gak ke ake' kan' gok ke Janes na' ren Jambres, llin lla kat gakbe'e be'nn zan, kreren' llzejnie' akre' yel ke llejnie' ke ake' na'.

Di'll zerao be'rén Pablon' Timoteon'

10 Na' rwe' Timoteo, nnézkzero' kan' ba bzejnie'ra' rwe'n, na' kan' zoa' llona' da wen. Na' nnézkzero' lli' yichja' gona' yeolol kan' ne Dios na'. Na' zediakza' nxenra'lla' Dios biteze da llak kia'. Na' napa' yel llakxhenra'll ren lwellj be'nnacha', na' nllie' aksere'. 11 Na' bi llbej yichja' xchin Dios dan' llona', la'kze da zan da bsa'kzi' be'nne nada'. Na' nnézkzero' kan' ben akre' nada'n, kan' bzoa' gan' nzi'i Antioquía, na' kan' bya'a yell gan' nzi'i Iconio ren yellen' nzi'i Listra, na' kan' bllayrawa'. Na' Xanllo Jesucristo na', basre'e nada' rao yeolol dan' gok kia' na'. 12 Da li nni'tkze be'nn wsa'kzi' lli'o nxenra'll-llo Xanllo Jesúsen', lli'o lli' yichjllo llzenayllo xti'lle' na'. 13 Be'nn wen da xhinnj ka', na' be'nn waxoayay ka', zjazé akse' llon ake' da xhinnjen', siye'e ake' be'nne, na' leska' llejle' ake' ke di'll wenra'll da llayoe' be'nn yobre.

14 Na' rwe' Timoteo, llaya'l setezo' wzenayo' ke da ka' llejnie'ro' ke Criston', nnézkzero' naken di'll li, nnezkero' kan' nak be'nn ka' bzejnie' rwe'. 15 Le kan' nako' bida'oten', ba nombia'o xti'll Diosen' dan' nyojen. Xti'lle' na'n llzejnie'n lli'o llaya'l wxenra'll-llo Xanllo Jesucristo nench yesrá Diosen' lli'o. 16 Kwin Dios na'n bzejnie're' be'nn ka' bzoj ake' xti'lle'n, nench na' bzoj ake'n kan' lle'nre' na'. Na'llen' doxhen xti'll Dios dan' nyojen, za'ken dan' llzejnie'n lli'o ke Diosen', na' llago'n lli'o nez cha' llonllo da xhinnje, na' llzejnie'n lli'o akren' gonllo to da wen rao Diosen'. 17 Na' lli'o nxenra'll Diosen', llzejnie' xti'lle'n lli'o yeolol da llaya'l nnézello nench sollo gonllo yeolol da wen.

4

1 Xanllo Jesucriston' yede' da yobre nench yedyene' yel koxchis ke yeolol be'nnach, ke be'nn ban, rente ke be'nn ba got. Kat yede' na', na' sorao nnebie'. Ke len na' llasnisra' rwe' rao Xanllo Jesucriston', na' rao Dios nench gono' da ki. 2 Soteze so'o chixjwe'ro' xti'll Diosen'. Na' be'rén be'nn ka' di'll nench gakbe'e akre' llon ake' da xhinnje, bdil ake' ka da xhinnjen' llon ake'n, nench na' yeyat akre'n, na' bdap yel llxhenra'll katen' wzejnie' akroe' dan' llaya'l gon ake'n. 3 Wllin lla kat bill ye'n akre' wzenay ake' xti'll Diosen', dan' llzejnie' lli'o dan' nak da li, na' wtop ake'

be'nne wzejnie' leake' ye to di'll yobre da chazra'll leakze'. 4 Kwej yichj ake' bill wzenay ake' ke di'll lin', na' wzenay ake' ke di'll da llayirjla'll be'nne. 5 Zan ka nako' rwe', llaya'l gako' be'nn yo' xhbab, na' bdap yel llxhenra'll ke yeololte da za'kzi'o, na' soteze so'o we'o Di'll Wen ke Xanllo Jesucriston' do yichj do ra'llo'. Ben yeololte dan' bro' Diosen' rao na'o gono'. 6 Na' ka nak nada', ba rez got ake' nada', ni ke dan' bena' xchin Dios na', da li ba ll-llin lla lljazorena' Diosen'. 7 Na' llawera' wak nnia' do yichj do ra'lla', ba bdilrena' dan' bi llazra'll Dios na'. Ba bena' yeolol da bro' Diosen' rallna' gona', ba bzechicha' bxenra'lla' Jesucriston'. 8 Na' kat lljazoa' gan' zo Diosen', na' wzoe' nada' nbaraz dan' bena' da wen chak wbana'. Na' Xanllo Jesucriston' zeje' lixheje, le wllin lla wchoybie', kon kan' nak da li ke'e na', akre gak ke yeolol be'nne, kere nadza'n wzoe' nbaraz, renkze nollre be'nne llawé zo ake' bexh ake' baten' yede' da yobre.

Dan' lle'ne Pablon' gon Timoteon'

9 Ben to bien le yedtegazo' yedwia'o nada'. 10 Le be'nnen' nzi'i Demas na' ba bsanra'lle' nada', na' ba zeje' zjate'e yellen' nzi'i Tesalónica, de'e llirje' bi da ga't ke'e yellrio ni. Na' be'nnen' nzi'i Crescente na', ba zeje' gan' nzi'i Galacia, na' Tito na' ba zeje' yellen' nzi'i Dalmacia. 11 Ye toga Lucas na' nna nga'nnrén nada'. Na' te'o wche'o Marcosen' katen' yedo' na', nench gakrene' nada' ke xchin Dios dan' llona' ni. 12 Ka nak Tíquicon', ba bse'le' Éfeso. 13 Na' lle'nra' go'xo' xhadon kia', dan' bkwa'nna' yellen' nzi'i Troas rill be'nnen' nzi'i Carpo, katen' za'o na', na' leska' go'xo' yich ka' nyoj, da lliaraolle go'xo' yich ka' nak de yid da ka' ba nyoje.

14 Alejandro be'nn wachekw ya na', le ba bkwa'nntonte' nada'. Xanllo Dios na' we'e le'e da sa'kzie' kan' bene'n. 15 Na' bi gatra'llteko' kat lljatiloe', le zejteze zeje' llone' krere ke xti'll Diosen' kan' lloe'llon na'.

16 Kan' bde ake' nada' rao koxchis ka' da nelle, nokz no llra' gakrén nada', yeololte be'nn ka' llakra' gakrén nada', to bsanra'll akze' nada'. Dios na' yezi'xhenchaze' ke ake' dan' bi gokrén ake' nada'n. 17 Zan Xanllo Jesucriston' bzerene' nada' gokrene' nada', nench bia'a xti'lle'n rao yeolol be'nn ka' zjalla'a na', be'nn ka' bi nak be'nn Israel. Na' basre'e nada' rao yel got, ka'kze be'nn bará lloa' bell yi'xe, gok kia'. 18 Na' wasrakze Xanllo Jesucriston' nada' rao yeolol bi da gak kia', na' wakrenkze' nada' chak nna zoa' llinte lla lljazorene' gan' llie' llnebie' na'. Na' llaya'l wxenra'll-lloe' ke chnare. Ka'n gakchga.

Pablon' llwape' ye to chope' lliox na' llnnabe' gakrén Diosen' leake'

19 Wapgo' Priscan' lliox ren Aquilan', leska' be'nn ka' lla'a lo yo' ke Onesíforo. 20 Eraston' baga'nne' yellen' nzi'i Corinto, na' bkwa'nna' be'nnen' nzi'i Trófimon' gan' nzi'i Mileto, ni ke dan' goke' yillwe'. 21 Na' ben bien yedo' kat za llin lla llak zay. Na' be'nn ka' nzi'i Eubulo, Pudente, Lino, Claudia na' yezikre be'nn nxenra'll Jesucriston' ganni, llwap ake' rwe' lliox.

22 Llnnaba' sorenchga Xanllo Jesucriston' rwe', na' gakrenchga Diosen' yeololre. Ka'n gakchga.

YICH DAN' BZOJ POSTL SAN PABLON' KE TITO

Pablon' llwape' lliox be'nnen' nzi'i Tito

1 Nada' Pablo llona' xchin Diosen', na' naka' postl ke Jesucristo, nench gakrena' be'nn ka' brej Diosen' wxenra'll Le'e, nench nnez akre' kan' ne di'll li ke Diosen'. Na' len llzejnie'n lli'o kan' gonllo, na' dan' llazra'lle'n, 2 na' llzejnie'n zollo llonllo rez yellinllo gan' llia Diosen' ke chnare. Ka za xe yellrio na'te, bcheb Diosen' we'e yel nban zejlikane ke noteze be'nn wxenra'll Le'e, na' Diosen' bi siye'e biteze da ne'e. 3 Na' nna' ba llak dan' bllie' bia'a gak, dan' ba llzejnie'ra' be'nne xti'lle'n, le Dios be'nnen' llonn yel nban kello zejlikane broe' lo na', chixjwe'ra' xti'lle'n rao be'nn ak. 4 Llzoja' rwe' Tito nako' ka dogarje xhi'nna'n, ba bzejnie'ra' rwe', na' nakllo txhen nxenra'll-llo Jesucriston'. Xallo Dios na', na' Xanllo Jesucristo be'nn nak wasrá kello, gakrén akchgue' rwe', na' yeya'chra'll ake' rwe', wzoa ake' lo yichjra'llda'on so kwezo' nbaraz.

Dan' llon Titon' gan' nzi'i Creta

5 Ke len na' bkwa'nna' rwe' yellrio dan' nzi'i Creta, dan' lli' lo nisda'o, nench na' ka' wasyollo' ko' xhnnezen' ka nak dan' nna llyalljen, na' toto yell kwejo' be'nn gor brao, kon kan' golla' rwe' na', be'nn wzejnie', na' wia wyi ake' yezikre be'nne nxenra'll Jesucriston'. 6 Na' be'nn goren' kwejo'n, llaya'l gone' da wen, na' bibi de wde' akre' yesné ake' da xhinnje llone', na' llaya'l gake' be'nn zo toze no'r ke'e, na' cha' lla'a xhi'nne', llaya'l wxenra'll akbe' Cristo, na' bi llasdá akbe' llon akbe' da xhinnje. 7 Le llonen bien na', be'nnen' llwia llyi be'nn ka' llonlira'll Criston', gak ake' be'nn wen. Bi kwejo' be'nn ya'ra'lle, na' be'nn nake be'nn rok, na' be'nn wazó. Bi kwejo' be'nne llawé kwek yel wdile, ni be'nn zera'll gone' da xhinnje, nench gone' gan' mell xhen. 8 Be'nnen' kwejo'n, llaya'l gake' be'nn llawé wrebe' be'nn zi't rille'. Llaya'l gake' be'nn zoteze zoe' llawere' gone' da wen, na' be'nn yo' xhbab, be'nn llon da zeje lixheje, be'nn gon ka chazra'll Dios, na' be'nn llon kon ga zerao sa'kre llone' bi da nne Dios. 9 Llaya'l gake' be'nn ze do ra'lle', llzenaye' di'll li ke Dios dan' bzejnie're'n, nench na' wzejnie're' be'nn yobre Di'll Wen na', na' wtipra'lle' leake' nench nni't ake' chejle' ake' dan' nak da li, na' gak wroe' akre' be'nn ka' nne chach ke di'll li ke Diosen', nench na' nnez akre' kreren' llon ake'.

10 Da na'n nia' gono', le zjani't zan be'nn Israel ka', na' ye bale be'nn yobre llasné ake' llon ake' lli'o txhen, na' bi llzenay ake' ke Diosen'. Bibi za'k xti'll ake'n ka dan' llzejnie' akre'n, kon ziye'e ake' be'nne. 11 Dan' llon ake'n, lle'n akre' gon ake' gan mellre, ke len na' llzejnie' akre' da zej krere. Llaya'l gon akroe' znia, nench wani't ake' llize bill wzejnie' akre' di'll wenra'llen', le kreren' llon ake' ka'. Na' be'nn zan, ren be'nn lo yo' ke ake', llak chop akre' ke xti'll Diosen' ni ke leake'.

12 Kana' bzo to be'nn bayixjwe're' ke Dios, goke' be'nn Creta, na' bne'e ke be'nn wrall ke'e ka': “Be'nn Creta ka' nakteze nak ake' be'nn wenra'lle, nak ake' ka bell znia yel wen da xhinnj ke ake' ka'. Nak ake' be'nn waoxen, na' nak ake' be'nn ria.” 13 Da likze kan' bne'en. Ke len na' til akoe' ka da xhinnjen' llon ake' na', nench na' sechich ake' chejle' ake' xti'll Criston'. 14 Ka' gono' nench bill wzenay ake' ke di'll wenra'llen' llarjla'll be'nn Israel ka', na' bill wzenay ake' ke nollre be'nn ba brej yichj di'll li ke Diosen'.

15 Diosen' ba bene' yichjra'llda'ollon' yalle, na' bibi ll-llonen gak yichjra'llda'ollon' yalle. Zan ka nak be'nn yichjra'llda'o wen da xhinnj ka', be'nn ka' bi nxenra'll Criston', bibi de da nak xhira'll ke be'nn ka'. Le llon ake' xhbab da nak da xhinnj, na' bibi lljadinra'll ake' kat llon ake' da xhinnjen'. 16 Ne ake' nombia' ake' Dios, zan kon ka ne akze'n, le ne llon akteze' da xhinnje. Llon ake' da bi llazra'll Dios, nak ake' be'nn llwie xti'lle'n, na' bi llak gon ake' da wen.

2

Xti'll Diosen' dan' llaya'l wroe' wsédello

1 Na' rwe', llaya'l wzejnie'ro' be'nne gon ake' kan' ne di'll li ke Diosen'. 2 Bzejnie'

be'nn byio gor ka', bi gak ake' be'nn wazó, na' gak ake' be'nn de bara'nne, nench gap be'nn ka' leake' bara'nne. Bzejnie' akre' totoe' llaya'l nnebia' kwin ake', nench nni't ake' gon ake' da wen, bzejnie' akre' llaya'l sedia ake' wxenra'll ake' Diosen'. Llaya'l llie' akre' be'nne, na' gap ake' yel llxhenra'll biteze da llak. 3 Leska' bzejnie' no'r gor ka', nench na' gak ake' be'nn de bara'nne, na' bi nne ake' ke be'nne, na' bi ye'j ake' da llsolle be'nne. Llaya'l nni't ake' nnao ake' da wen na', nench na' nneze yezikre be'nne kan' llaya'l gon ake'n. 4 Na' no'r gor ka', llaya'l wzejnie' akre' no'r xkwi'd ka', nni'trén ake' kwasro be'nn xhyio ake' ka', na' llie'rén akre' xhi'nn ake' ka'. 5 Na' wzejnie' akroe' nnebia' kwin ake', na' gon ake' da wen nench gak ake' be'nn ra'llda'o yalle, na' gape wia rill ake' kwasro, gak ake' be'nn cha'o, na' wzenay ake' ke xhyio ake', nench nono nne ke xti'll Diosen'.

6 Leska' llaya'l wzejnie'ro' be'nn byio llaban ka', nnebia' kwin ake', na' gon ake' ka llaya'l gon ake'. 7 Na' rwe' biteze da gono', ben kon da nak wen nench re'e yezikre be'nn, akren' llaya'l gon ake'. Katen' llroe' llsedro' be'nne, bzejnie' akre' do ra'llo', na'llen' wroe'n llapo' Diosen' bara'nne. 8 Na' bzo broe' bsede di'll lin', nench notno nne nake' di'll xhinnj. Le cha' soteze so'o wroe' wsedro' di'll lin', na'llen' waye'e be'nn ka' nnechach ko'on, bill yellel akre' bi da nne ake' kello.

9 Na' goll be'nn wen llin ka', wzenay ake' ke xan ake'n, gon ake' biteze da ye'e leake', bi yelli'i ake' le'e di'lle. 10 Bi kwan ake' bi da de ke xan ake'n, cha'a ake' do ra'll ake' nench re'e yezikre be'nne ka da wen na' llon ake', na' gakbe'e akre' xti'll Diosen' naken da wen, Dios be'nnen' nak wasrá kello.

11 Diosen' nllie're' lli'o be'nnach, na' ba broe're' lle'nre' yesre'e yeolol be'nne. 12 Na' len na' llzejnie'n lli'o llaya'l kwej yichjllo yeolol da llonllo da bi llazra'lle', na' yeolol da zera'll-llo gonllo da bi nak wen. Totollo so kwezllo nnebia' kwinllo nench gonllo da za'ke, na' gonllo da zej lixheje, na' sollo wxenra'll-llo Dios yellrio ni. 13 Le chak zollo yellrio nin', zollo nbaraz chak bexhllo llin lla yed Jesucriston' da yobre, nse'e beni' xhen ke'en, nake' Dios kello be'nn nxenra'll-llo, na' be'nn nak wasrá kello. 14 Le'en be'e latj bet ake' Le'e, nench bnitrawe' do'l kello, na' bayibe' yichjra'llda'ollon' rao da xhinnj na', nench na' nakllo be'nn ke'e. Ka'n bene' nench yewello gonllo da wen.

15 Ka'n llaya'l wzejnie'ro' be'nne, na' ka'n llaya'l wtipra'llo' be'nne nench gon ake' da wen, na' tilo' be'nne llon da xhinnje, le Dios na' ba bse'le' rwe', na' ba benne' rwe' yel llnebia' nench wzejnie' akroe'. Bi we'o latje gono' billre da gon akzre' rwe' kaze.

3

Ka llaya'l gon be'nn ka' ba nxenra'll Jesucriston'

1 Basa'ra'll be'nn ka' ba nxenra'll Jesucriston', llaya'l wzenay ake', na' wzoa ake' xti'll koxchis, na' ke be'nn wnebia' ke ake' ka' batteze, na' llaya'l gon ake' da wen. 2 Wzen akroe' bi llaya'l nne ake' ke be'nne. Bi llaya'l yesdile yeschach ake', llaya'l gak ake' be'nn cha'o, na' gap ake' yel llxhenra'll rao yeolol be'nne.

3 Le lli'o bi byejnie'llo kana', na' bi bzoallo xti'll Diosen'. Byejle'llo di'll wenra'lle, na' bentezllo bi da xhinnje da bzera'll lo ra'llda'ollo. Bdallo benllo kon da bawello. Bzollo bchachrén lwelljllo. Bwie be'nne lli'o, na' bwie lwelljllo. 4 Bixha bllin lla Diosen' be'nnen' nak wasrá kello, broe're' lli'o katek be'nn cha'o nake', na' katek nllie're' lli'o be'nnach. 5 Na' basre'e lli'o kere bi da wen benllo, zan baya'chra'lle' lli'on. Na'llen' bayibe' yichjra'llda'ollon' ke da xhinnj ka' benllo, na' Spíritu ke'en bakoben yichjra'llda'ollon', na' ba bayakllo ka to be'nn kobe. 6 Diosen' bse'le' Spíritu ke'en zorenen lli'o, le Jesucristo na'n be'nnen' nak wasrá kello na' bnnabe'n. 7 Na' ka' basre'e lli'o rao do'l kellon', le bllie're' lli'on bayone' lli'o be'nn wen rawe'n nench sollo kwezllo, le nnézello wllin lla yellinllo gan' llie' na' ke chnare.

8 Da ki ba bnia' ni, naken da li, na' gono' bien wzenay be'nn ka', wzejnie'ro'n len na'. Le be'nn ka' ba llonlira'll Dios, llaya'l kwek yichj ake' gon ake' da wen. Na' da ki ba bnia'n naken da wen, na' gakrenen

noteze be'nne. 9 Bi gono' txhen be'nn ka'
llasdil llaschach ake' ke bi gaze bi di'll da'o.
Na' bi kwek yichjo' di'll da bi za'ke ke dialla
da xozxta'ollo ka'. Bi gono' txhen be'nn
dile llaschach ake', akre zejen dan' nyoj le'
ley dan' bzoj da Moisésen', le ka nak di'll ki,
bi llakrenen be'nne, na' bi naken da za'ke.
10 Na' cha' ren be'nn radj be'nn ka' lldop
llonlira'll Jesucriston', llone' leake' chopre,
bdil ake' bill gon ake' ka', na' cha' ba bdil
akoe' to chop ras, na' bi llzenay ake', babej
ake' ka'le. 11 Dan' bi llzenay ake' na',
na'llen' nnézello ba nbeyi' ake', le nap ake'
do'l ke da xhinnjen' llon ake' na'.

Kan' llaya'l gon Titon'

12 Kate wse'la' be'nnen' nzi'i Artemas o
cha' Tíquico gan' zo'o na', ben bien ga zerao
sa'kro' yedo', nench yellayllo yellen' nzi'i
Nicópolis, le ba bachoyra'lla' soa' na'ze dox-
hente be'o ka' llak zay. 13 Na' ben yeolol
da gak gono', nench gakreno' be'nnen' nzi'i
Zenas, be'nnen' nzed ley na', na' Apolos
na', na' kat yeza'a ake' gan' zo'o na', be'e
ake' bi da gonrén ake' llin, nench ke bi
yallj akre' tnez. 14 Na' be'nn lwelljllo ka'
nxenra'll Criston', llaya'l we'la'll ake' gon
ake' da nak wen, na' gakrén ake' be'nn
yallje bi da yalljre'. Le llaya'l gakllo be'nn
llon da za'ke.

Be'nn lwellj Pablon' llwape' Titon' lliox

15 Yeolol be'nne llaso'nrén nada' xchin
Diosen' txhen ganni, llwap ake' rwe'
lliox. Na' llnnaba' wapchgo' lliox be'nn
ka' zoreno' na', be'nn ka' nllie' lli'o, dan'
nakllo txhen nxenra'll-llo Criston'. Dios na'
gakrenchgue' yeololre. Ka'n gakchga.

YICH DAN' BSE'L POSTL SAN PABLO KE FILEMÓN

Pablon' llwape' lliox be'nnen' nzi'i Filemón

1 Nada' Pablo yoa' rill ya ni, dan' llyixjwe'ra' xti'll Jesucriston'. Timoteon' be'nn lwelljllo na' ren nada' llzojto' rwe', llwapto' rwe' lliox lláketo' rwe' dan' nakllo txhen llonllo xhen Dios na'. 2 Na' lekze llwapto' lliox be'nn ka' lldop ll-llay llonlira'll Jesucriston' rillo' na'. Na' leska' rwe' Apia, nako' ka be'nn zanto', na' rwe' Arquipo, llono' neto' txhen llonllo xchin Diosen', leska' llwapto' rwe' lliox. 3 Llnnabto' rao Xallo Diosen', na' rao Xanllo Jesucristo gakrenchgue' re', na' wzoa ake' yichjra'llda'oren' so kwezre nbaraz.

Filemón na' nxenra'lle' Jesucriston' na' nllie're' be'nn lwellje'

4 Na' rwe' Filemón, yo'y ras kate lljadinra'lla' rwe' chak llalwilla' Diosen', lloa'a yel llioxken ke'e kan' ba llono' na'. 5 Le ba benra' di'llen' kan' nxenra'llo' Xanllo Jesucriston', na' kan' nllie'ro' be'nn lwelljllo ka' be'nn ka' ba nxenra'll Jesucriston'. 6 Na' llnnaba' gakrén Diosen' be'nn ka' ba llonlira'll Jesucriston', dan' be'rén akoe' di'll kan' llono' rwe' llonlira'lloe'. Llnnaba' gakrene' leake' nench nnez akre', yeolol da wen na' llon Diosen' lo yichjra'llda'o lli'o nxenra'll Le'e. 7 Be'nn bi'che, llawera' na' llakchochra'lla' bnnezra' nllie'ro' be'nn lwelljo' ka' llonlira'll Jesucriston', le llakrén akoe' nench nni't ake' nbaraz.

Pablon' bnnabe yezi'xhen Filemón na' ke Onésimo

8 Ke len na' dan' naka' postl ke Criston', napa' yel llnebia' nench na' llepa' rwe' bin' llaya'l gono'. 9 Zan nakllen wen na' ga'tyoera' rwe', ni ke dan' nllie'ro' Criston', le nada' Pablo ba naka' be'nn gor, na' lekze ka' yoa' rill ya ni, dan' llyixjwe'ra' xti'll Jesucristo na'. 10 Na' llnnaba' okré rao rwe', ni ke Onésimo ni, be'nnen' ba nona' ka xhi'nna'. Le chak yoa' lo rill ya nin', broe' bsedre' nench gonlira'lle' Jesucriston'.

11 Kana' bi goke' be'nn wen llin wen ko'o, zan nna' ba nake' be'nn wen llin wen ko'o, na' lekze ka' kia' nada'. 12 Na' ba llase'le' rao' da yobre, benchgare' kan' llonkzro' nada'. 13 Zera'lla' kwis yega'nnrene' nada' nench gakrene' nada', gone' dan' llaya'l gono' chak yoa' lo rill ya ni, dan' llyixjwe'ra' xti'll Jesucristo na'. 14 Zan bi lle'nra' bi da gona' to wrazza', le naken ko'o rwe' nne'o akre gona', nench do ra'llo' gono' cha' bi da wen gono', kere no zo wchie're rwe'n. 15 Dios na'n be'e latj baza'a Onésimon' rillo'n choll, nench yezore txhen ke chnare. 16 Na' nna' bill gonroe' ka llonro' kon to be'nn wen llin ko'o, le nna' ba nake' ka bi'cho' dan' nake' lli'o txhen llonlira'll-llo Xanllo Jesucriston'. Nada' nllie're', na' rwe' llaya'l-ll llie'roe', kere kan' nllie'ro' noteze be'nnach, zan kon kan' nllie'ro' be'nn lwelljo' llonlira'll Xanllo na'.

17 Na'llen' cha' llakro' nada' ka to bi'cho', ni ke dan' nxenra'll-llo Jesucriston', bazenia'na'we' kon kan' llonkzro' nada'. 18 Na' cha' bi da xhinnj benre' rwe' o cha' bi llba'ye' ko'o, nada' wayixhja'n. 19 Kwinkza' nada' Pablo llzoja' da ni, nada' wayixhja' cha' bi da llba'ye'. Na' bitbi nia' dan' llba'yo' rwe' kia', ke dan' ba de yel nban ko'o ke chnare. 20 Be'nn bi'che, dan' nxenra'll-llo Jesucriston', lle'nra' gono' dan' llnnaba' ni, ka to okré kia'. Benchga ka soa' nbaraz, le nakllo txhen ren Cristo na'.

21 Zoa' beza' wzenayo' kia', na' gonllo' ye ra't ker ka dan' nia' rwe' ni, ke len na' llzoja' rwe'. 22 Na' ye to da llnnaba', lle'nra' yedsoa' rillo'n kat yeda' gan' zoren'. Le ba beza' yob yedwia' re', kan' llnnabre rao Diosen' katen' llalwillre' na'.

Be'nn ka' lla'a ren Pablon' llwap ake' Filemón na' lliox

23 Epafras yo'rene' nada' txhen rill ya ni, dan' llyixjwe're' xti'll Xanllo Jesucriston', llwape' rwe' lliox. 24 Na' leska' be'nn ka' llakrén nada' rao xchin Diosen', be'nn ka' nzi'i Marcos, na' Aristarco, na' Demas, na' Lucas, llwap ake' rwe' lliox.

25 Xanllo Jesucriston' gakrenchgue' re'. Ka'n gakchga.

YICH DAN' NYOJ KE BE'NN HEBREO KA'

Diosen' bse'le' Xhi'nne' nench be'rene' be'nnach di'lle

1 Kana' Diosen' be'rene' da xozxta'ollo
ka' di'll da zan ras, ka nak bse'le' be'nn ka'
jatixjwe' xti'lle'n, na' nlla'a nlla'a be'e toe'
toe' len. 2 Na' nna' ba bllin lla ba be'rén
Diosen' lli'o di'll, dan' bse'l Xhi'nne'n bze-
jnie're' lli'o. Le Xhi'nn Dios na'n bene'
yebá na' yellrio. Na' wllin lla gak rallne'e
yeolol da de. 3 Na' ka nak Le'en, ll-
roe're' ka be'nn za'ken nak Diosen', le ka
ya'nnen' nak yichjra'llda'o Xe'e Dios na'n,
nak yichjra'llda'we'n. Na' Xhi'nn Dios na',
llone' nench yeolol da de bi te ke, le nape'
yel wak nench llak kon ka ne'en. Le'en
bzane' kwine' gote' nench baxhí bayall
lli'o, ni ke da xhinnj kello na'. Bayoll na'
bayepe' yebán', jallie' kwit Xe'e Diosen'
chla' cha'we, na' llnebia'rene' Le'e.

Xhi'nn Diosen' naklle' be'nn brao ka angl ka'

4 Xhi'nn Diosen' za'klle' ka angl ka',
be'nn ka' llon llin ke Diosen'; na' Dios na'
be'e to re'e da nakll de bara'nne xhen ka
angl ka'. 5 Le Diosen', ni to angl ka', bi nna
ye'e kan' golle' Xhi'nne'n, lle'e Le'e:
Rwe' nako' Xhi'nna';
nna' lla ba broe'ra' non' nako'.
Na' bi nna nne'e ka di'll ki ke noteze angl,
kan' bne'e ke Xhi'nne'n, bne'e:
Nada' gona' nench wroe'n naka' Xe'e,
na' gona' nench wroe'n nake' Xhi'nna'.
6 Na' Xhi'nn Diosen' nake' be'nn le zerawe
za'ke. Ke len na' kan' bse'le' Le'e yellrio ni,
bne'e:
Yeololte angl kia' ka', llaya'l wxenra'll ake'
Le'e.
7 Na' bne'e ke angl ka':
Angl kia' ka' be'nn ka' llon xchina', gak ake'
ka be' da llechj,
na' gak ake' ka bel yi'.
8 Zan ke Xhi'nne' na' be'e di'll, bne'e:
Rwe'n nako' Dios, na' nnebia'o ke chnare.
Na' ka wen na' llono' llnebia'on, llono' da
zej lixheje.
9 Llawero' da zej lixheje, na' llwiero' da
xhinnj.
Ke len na' brej Diosen' rwe', ba bzoe' rwe'
nbaraz ka noteze be'nne.
10 Na'll ne xti'll Diosen' ke Xhi'nne'n:
Xana' Dios, beno' yellrion' ka bzoraoten',
na' yeolol dan' llre'llo le' yebá na', da
benkzo' rwe'n.
11 Na' wllin lla kate te ke yeolol da ka'
llre'llo le' yebán', na' yellrio ni,
zan rwe' bi te ko'o, zokzo' ke chnare.
Na' le' yebán' ren yellrion', yeyoen ka
llayoe to ra'll da ba nllin.
12 Na' le' yebán' ren yellrion', gono'n ka llon
to be'nne kat llatobe xhe'e.
Zan ka nak rwe', toze ka nakso' ke chnare,
kbat llin lla te ko'o.
13 Ni to angl ka', bi nna ye Diosen' kan'
golle' Xhi'nne' na', lle'e Le'e:
Blle' kwita' cha'we ni, nnebia'llo txhen,
na' gona' nench yeolol no llwie rwe',
yedlle' ake' xhnia'o ni, wxhexj yichj
ake' rao'.
14 Na' ka nak angl ka', yeolole' nak ake'
be'nn wen xchin Dios, na' llse'le' leake'
llakrén ake' lli'o ba basrá Diosen'.

2

Llaya'l wzenayllo ke Dios nench yeke'e do'l kellon'

1 Dan' nak Xhi'nn Diosen' be'nn za'kll
ka angl ka', llaya'l wzenayllo xti'lle'n do
yichj do ra'll-llo ka dan' ba bénkzello na', le
wanra'll-llon cha' bi wzenayllon do yichj
do ra'll-llo. 2 Gokra'll Diosen' wzenay da
xozxta'ollo ka' ke ley ke'e dan' bdixjwe'
angl ka'. Ke len na' be'e Diosen' yel
llza'kzi' ke ake' da llaya'l gak ke totoe',
dan' bi bzenay ake' ke'e na', ben ake'
kon da bnen ke ake'. 3 Kere da yerallo,
bi si'llo yel llza'kzi' dan' gonne' kellon',
cha' bi wzenayllo xti'll Xanllo Jesúsen', Le'e
bene' da za'k nench basre'e lli'o. Kwine'
bdixjwe're' da nelle, na' be'nn ka' bene
kan' bne'e na', ba broe' akre' lli'o naken
da li. 4 Leska' ni ke Dios na'n ben ake' da
yebánello, na' be'e leake' zan yel wak, na'
kone Spíritu ke'e na', ben ake' zan da wen.
Na' da ka' yeololen gok kon kan' bne Dios
na', nench bnnézello xti'll Xanllon' naken
da lixheje.

Jesucriston' goke' ka lli'o be'nnach

5 Kere angl ka' nnebia' kat llin lla ga't
yellrio koben' dan' lloe'llo xti'll na'. 6 Na'

nyoj ra't le' xti'll Diosen' gan' be'rén to be'nne Le'e di'lle, bne'e:
¿Noxha nak neto' be'nnachen', lli' yichjo' neto'?
Na' ¿bixchen badzenia'na'o llakreno' neto'?
7 Na' angl ka' nak akte' ye ra't be'nn brao ka be'nnache.
Beno' nench be'nnachen' nake' be'nn za'ke nench llake' xhen, na' gap ake' le'e bara'nne.
Na' beno' nench gak yeolol da zjadé rao na'a be'nnach.
8 Na' ben Diosen' nench ni't yeolol da de xhnia' be'nnache, bibi bkwa'nn Diosen' da bi broe' rao na'a be'nnache, la'kze bi nna re'llo gak yeololen rao na'a be'nnachen'.
9 Na' yeololte ba yo'kze rao na'a Jesúsen', la'kze chak bzoe' yellrio ni, gokll angl ka' brao ka Le'e. Na' nna' ba bzane' kwine' gote', na'llen' ba ben Diosen' llaklle' xhenll ka leake' nench nakbie' nake' be'nn za'ke. Le dan' nllie' Diosen' lli'o be'nnach, ke len na' be'e latj got Jesúsen'.
10 Diosen' bene' be'nnache, na' yeolol da zjadé, nench wxenra'll-lloe'. Na' bene' wen ke lli'o, le lle'nre' be'nn zan gak ake' xhi'nne', na' yellín ake' gan' llie' na', gan' yo' beni' xhen, na' bllie' bia'a bxha'kzi' Jesúsen' nench basre'e lli'o ke chnare.
11 Jesúsen' ba bene' lli'o rallna'a Dios, na' nakllo Jesúsen' txhen nakllo xhi'nn Dios. Na'llen' bi llaye'e Jesúsen' ye'e lli'o nakllo bi'ch lwellje'.
12 Da nyojkze, Jesúsen' golle' Diosen':
We'rena' bi'ch lwellja' xti'llo',
na' ren be'nn ka' ndop nxenra'll ake' rwe',
gola' gona' rwe' xhen.
13 Na'll bne Jesúsen':
Nada' zoa' nxenra'll-lla' Diosen'.
Na'll ne'e da yobre:
Ganni zoa' txhen ren be'nn ka' bro' Diosen' rao na', be'nn ka' ba nake ka xhi'nna'.
14 Lli'on ba bxhi'i Diosen' ka no xhi'nne', nakllo be'nn de be're ren llen, ke len na' gorjkze Jesúsen', nake' be'nn de be're ren llen. Na' dan' gote' na'n bzoere' bzoe' daxi'on chla're dan' nap yel waken' ll-lleyi'n be'nnachen'.
15 Na' bene' da bill llebllo gatllo kan' lleb yezikre be'nnach ka', nna zo ake' nban ake', lleb ake' gat ake'.
16 Na' dan' bede' yellrio ni, kere bede' gakrene' angl ka'n, bede' nench gakrene' lli'o nakllo xhi'nn dialla Abraham na'.
17 Ke len na' benen bien goke' doxhen kan' nak lli'o be'nnach, nench goke' bxoz brao kello rao Dios, na' baya'chra'lle' lli'o. Bzane kwine' ballayrawe', ni ke da xhinnj kellon', nench na' wazi'xhen Diosen' kello.
18 Na' dan' bllayrawe' kan' bko'yele daxi'on Le'e gone' da xhinnj, na' bi bene' da xhinnj, na'llen' nnezre' akren' gakrene' lli'o kat llko'yele daxi'on lli'o gonllo da xhinnj.

3

Za'kll Jesúsen' ka da Moisésen'

1 Be'nn bi'che, ba brej Diosen' lli'o nakllo rallne'e, na' llaya'l lljadinra'll-llo Xanllo Jesucristo be'nnen' bse'le'. Nake' bxoz brao kello be'nnen' llonlira'll-llo.
2 Jesúsen' bene' kon ka ya'nnen' bne Dios, be'nnen' bse'l Le'e chak bde'e yellrio ni, ka'kzen' ben da Moisésen' kan' gokrene' da xozxta'ollo ka' kana', be'nn ka' gok dialla ke Dios.
3 Na' Jesúsen' llaya'l si'lle' yel bara'nn ka da Moisésen', ka to be'nn llon to yo', llaya'l si'lle' yel bara'nn kerke be'nnen' zo chelteze lo yo' na'.
4 Le yeololte yo' ak, zo be'nn ben len, na' Dios na'kzen' ben yeolol da de.
5 Da Moisésen' goke' ka to be'nn wen llin ke Dios, bene' kon kan' bne Dios na', nench gokrene' da xozxta'ollo be'nn ka' gok dialla ke Dios na'. Na' le'en be'e di'll ke da ka' za chixjwe' Diosen'.
6 Na' Criston' nake' Xhi'nn Dios, na'llen' bzoe' xti'lle'n, na' nake' xan yeolol lli'o nak dialla ke Dios. Na' ka'n naken cha' sechichllo wxenra'll-llo Diosen' doxhente, na' llawello nnézello gak wen kello.

Wzokzllo nbaraz rao Dios

7 Ke len na' llaya'l wzenayllo kan' ne Spíritu ke Diosen' gan' nyoj di'llen' nen:
Cha' re' yénere kate nne Diosen' re',
8 bi gakre be'nn ra'llda'o war, kan' baso'n be'nn ka' kana',
bi bzoa ake' xti'lle'n kan' bda'ba'y ake' Diosen' latj dachen'.
9 Na' bda'ba'y xozxta'ore ka' nada',
la'kze bre'e aktere' kan' ben akre' rao choa (40) iz.
10 Na'llen' goklla'a be'nn ka' blla'a ganna', na' bnia':
“¿Gara dara yichjra'llda'o ake'n, bi lljad-inra'll ake' nada'?

Na' bill nao ake' xhnneza'n, gon ake' kan' lle'nra' na'."
11 Na'llen' blla'a ake', na' bdichjbia' ke ake' bnia':
"Kbat si'i ake' banez yezi'ra'll ake' kan' llazi'ra'lla' nada'."
12 Be'nn bi'che, lewiá ke we're latj nnebia' da xhinnjen' re', nench ke lloj yichjre bill wxenra'llre Dios be'nnen' zo ke chnare. 13 Nna' chak nna de latj wxenra'll-llo Dios, lewnneyoe lwelljre yeo lla, nench ke siye'e da xhinnjen' re', na' gakre be'nn ra'llda'o war. 14 Da li gakllo Criston' txhen, cha' nna zollo nxenra'll-lloe' kate llinte lla gatllo, kon cha' nxenra'll-lloe' kan' bxenra'll-lloe' da nellte.
15 Xti'll Diosen' nyojen nen:
Cha' yénere kate nne Diosen' re',
bi gakre be'nn ra'llda'o war kan' baso'n da xozxta'ore ka' kana', bi bzoa ake' xti'lle'n.
16 Na' dan' nen ka', lloe'n di'll ke da xozxta'ollo ka' babej da Moisésen' gan' nzi'i Egipto. Ben akre' kan' goll Diosen' leake', na' bi bzenay ake', bdilrén ake' Diosen'. 17 Ke len na' goklla'a Diosen' leake' choa iz, ni ke da xhinnjen' ben ake' na', na' wasa't ake' kan' nna lla'a ake' latj dachen'. 18 Be'nn ka', bi bzoa xti'll Diosen', bdichjbia' Diosen' ke ake', bne'e bi si'i ake' yel nbarazen', yezi'ra'll ake' kan' llazi'ra'll Dios na'. 19 Na' llroe'n bi byejle' ake' ke Diosen', ke len na' bi gok so ake' nbaraz yezi'ra'll ake' kan' llazi'ra'll Le'e.

4

1 Na' lekze ni ke lli'on bne Diosen', be'nn chejle' xti'lle'n nni't ake' nbaraz yezi'ra'll ake' kan' llazi'ra'll Le'e. Ke len na' llaya'l bi gakllo wedenay rao Diosen'. 2 Lli'o ba bénello Di'll Wen na', nench gak yerallo rao da xhinnjen', ka di'll dan' bene da xozxta'ollo ka' kana', na' di'll dan' ben akre'n, bibi de benen ke ake' le bi byejle' ake' ke'e. 3 Na' lli'o llejle'llo kan' ne Dios na', ba zokzllo nbaraz llazi'ra'll-llo kan' llazi'ra'll Le'e. Na' nyoj dan' bne'e ke da xozxta'ollo ka', bne'e:
Na'll goklla'a ake' bdichjbia', bnia':
"Kbat si'i ake' banez yezi'ra'll ake' kan' llazi'ra'lla' nada'."
Diosen' bzorao llazi'ra'lle' kan' bayoll bxie' yellrion'. 4 Na' zo ra't gan' nyoj xti'll Diosen' kan' bene' lla gallen', nen:
Kat bllin lla gallen', billbi ben Diosen', kon bzoe' nbaraz bazi'ra'lle'.
5 Na' leska' nyoj kan' bne'en, nen:
Kbat si'i ake' banez yezi'ra'll ake' kan' llazi'ra'lla' nada'.
6 Na' nna naken da li, bal be'nn bi nna chejle' ake' xti'll Diosen', na' ni't ake' bi nna so ake' nbaraz yezi'ra'll ake', kan' llazi'ra'll Le'e, na' be'nn ka' bene Di'll Wen ke'en kana' bi byejle' ake', na' bi gok yezi'i ake' banez yezi'ra'll ake', yel bi bzenay ke ake' na'. 7 Bde na' bne Diosen' da yobre: "Nna' wak yezi're banez yezi'ra'llre." Na' bene' nench bzoj da rey Daviden' da ni, nen:
Cha' nne Diosen' re' nna',
bi gakre be'nn ra'llda'o war.
8 Da Josuén' bche'e da xozxta'o be'nn Israel ka', gan' bxhi'i ake' yellrio dan' be'e Diosen' leake', na' bibi gok gone' nench nni't be'nn ka' nbaraz yezi'ra'll ake'. Ke len na' bdere be'e Diosen' di'll, bne'e wllin lla cha'a be'nn yezi'i ake' banez yezi'ra'll ake'. 9 Ke len na' ba brej Diosen' be'nne nench gak ake' rallne'e, leake'n nni't ake' nbaraz yezi'ra'll ake' ka nbarazen' bzo Le'en. 10 Na' be'nn ka' ba llazi'ra'll ake', bill llon ake' ka nen ke ake', llazi'ra'll ake' kan' llazi'ra'll Diosen', ka bayoll bxie' yeolol da zjadé. 11 Na'llen' llaya'l we'la'll-llo chejle'llo xti'll Diosen' do yichj do ra'll-llo, nench yezi'llo banez yezi'ra'll-llo kan' llazi'ra'll Dios na', bi gak kello kan' gok ke be'nn ka' bi byejle' xti'lle'n kan' ben da xozxta'ollo ka'.
12 Xti'll Diosen' napen yel wak yekoben yichjra'llda'o be'nn llzenay len. Llazen lo yichjra'llda'ollo, na' llonllen ka to spad da nla llop la' rawe, le llroe'n lli'o cha' llzenayllo ke Diosen' o cha' ke kwinllo, na' llzejnie'n lli'o ka xhbab da yo' lo yichjra'llda'ollon', na' ren yeolol da zera'll-llo cha' naken da wen o cha' naken da xhinnj. 13 Bibi de da nga'ch rao Diosen'. Le'en nnezre' yeololte da yo' lo ra'llda'ollo, na' wllin lla kat nnabyollre' lli'o ke yeolol da benllo.

Jesúsen' nake' bxoz brao kello

14 Jesúsen' be'nnen' nak Xhi'nn Diosen' ba bayepe' yebá, na' llie' gan' llia Dios na'. Nake' bxoz brao kello be'nn le zerawe za'ke'. Ke len na' llaya'l seteze sello wxenra'll-lloe' kan' ba bnello gonllo na'. 15 Jesúsen' be'nnen' nak bxoz brao kellon', llakbe're' bi da ka' nak da zed kello, le daxi'on gokra'llen wko'yelen Le'e gone' da xhinnj, na' la'kze bllayrawe' ka ya'nnen' llayrao lli'o, na' bi bene' da xhinnj. 16 Ka naken nake' bxoz brao kello, na' llaya'chra'lle' lli'o, na'llen' llaya'l yelwill-llo Diosen' gan' llie' na', bi llebllo we'renlloe' di'lle, nnabllo yezi'xhene' kello, na' gakrene' lli'o, le nllie're' lli'on.

5

1 Yeolol be'nn ka' ba gok bxoz brao ke yell Israelen', be'nn brej lwellj be'nnach ake, gok rao na'a ake' lljasán ake' bi da lljasán ake' rao Dios na', baso'te' bayi'x ak, brarj ake' xchen akba' nench bazi'xhen Diosen' do'l xhia ke da xozxta'ollo ka'. 2 Na' bxoz ka' bdap ake' yel llxhenra'll ke be'nn bi nna chejnie' kan' llaya'l gon ake' na', na' ren be'nn ka' ba nxoayay da xhinnjen' leake', le lekze be'nnach be'nn wen da xhinnj leake'. 3 Ke len na' benen bien, bxoz ka' baso'te bayi'x ak, na' brarj ake' xchenba', nench bnnab ake' yezi'xhen Diosen' da xhinnj ke ake'n ren da xhinnj ke yezikre be'nne.

4 Na' ni to bxoz ka' bi bayoe'rao kwin ake', na' bi brej kwin ake' gak ake' bxoz brao, Dios na'kzen' llbej leake', totoe' gak ake' bxoz brao kan' bene' breje' da Aarón. 5 Ka'kzen' gok ke Criston', bi bayirje' akre gone' nench gake' xhen, ni ke brejze kwine' gake' bxoz brao, Dios na'kzen' breje' Le'e, na' golle' Le'e:

Rwe'n nako' xhi'nna',
nna' lla ba broe'ra' bzoa' rwe'.
6 Na' ga yobre nyoj ye to da bne'e:
Rwe' nako' bxoz ke chnare,
kan' gok bxoz be'nnen' re Melquisedec.

7 Na' Criston' chak bde'e yellrio ni, balwille' Xe'e Diosen' be'nnen' nape' yel wak nench yesre'e Le'e bi gate', na' bnne'e zillje bllelle' bnnabe' gakrene' Le'e. Na' bxhexj yichj Criston', bene' kan' bne Xe'e na', na'll Xe'e Diosen' bzenaye', na' gokrene' Le'e nench bi bllebe' yel goten'. 8 Na' Criston' la'kze nake' Xhi'nn Dios, bllayraokze' yeolol da ka' gok ke'e, na' bzoe' xti'll Diosen' nench byejnie're' kan' llak ke lli'o be'nnache. 9 Na' bayoll gok ke'e yeolol da gokra'll Diosen', na'llen' gope' yel wak, be'e yel llasrá ke yeolol be'nn wzenay ake' ke'e. 10 Kan' naken Dios na'n, breje' Le'e nake' bxoz brao, nake' ka bxoz Melquisedec.

Llaya'l wiallo nench ke ganra'll-llo xti'll Diosen'

11 Nna dell da nnia' re' ke da ki, na' to bni' naken nnia'n, na' chejnie'ren, le bill lle'nere wzenayren. 12 Da xhen ba gok nxenra'llre Criston'. Ba go'l wzejnie're be'nne xti'll Diosen' chenake, na' latj wzejnie'ren na', nna yálljzere no wzejnie' re' da yobre, ka da ka' bsedre nellte. Ke len na' nakre ka to bida'o nna lla'll, latje ba llaya'l gaobe' yel wao. 13 Na' be'nn ka' nna yallj wsed akre' leake', nak ake' ka to bida'o nna lla'll, bi nna chejnie' akre' xti'll Diosen' kwasro, nench gon ake' da zej lixhej rao Dios. 14 Na' dan' ne xti'll Diosen' da nakll bni', naken ka to yel wao da llao be'nn gore. Na' be'nnen' ba llejnie' len na', wayakbe're' kat bi da yenre' cha' naken da wen o cha' naken da xhinnj, le ba yo'rawe' llzenaye' ke Dios.

6

1 Ke len na' ba llaya'l garllo, kere le da leze wiallo ka da ka' bsedllo kan' bxenra'll-llo Xanllo Jesucriston', na' bill wabi'llo wiallo akre zejen dan' llayate be'nn, o cha' akre gak ke be'nn llon da xhinnj, na' akre llaya'l wxenra'll-llo Diosen', 2 na' akre zejen dan' llchoa' be'nn ka' nis, na' dan' llxoa ta'kllo yichj be'nne llnnabllo gakrén Diosen' le'e. Bill yalljen wsedllo kan' gak kat yesbán Diosen' be'nn wat ka', na' katen' choybie' sa'kzi' be'nn ka' ben da xhinnje. 3 Na'llen' chejll-llo chi'ollo cha' Diosen' gonne' latj.

4 Ni't be'nn ba byo' beni' ke Criston' yichjra'llda'o ake', na' ba llakbe'e akre' kan' nak yel nban dan' llonn Criston', na' zo Spíritu ke Diosen' lo yichjra'llda'o ake'. 5 Ba nnez akre' xti'll Diosen' naken da wen, na' ba nombia' ake' yel wak ke Diosen' dan' wroe'llre' be'nnache. 6 Cha' llin to lla wsanra'll ake' chras, na' bill gonlira'll

ake' Criston', na' kwej yichj ake' xti'lle'n to chi'ze, kere waklle wayat akre' ke dan' ba brej yichj ake' Le'en, le lo ra'llda'o ake' na'n, ba llon ake' txhen be'nn ka' bda'a Xhi'nn Diosen' le' yay cruzen', na' llon ake' nench be'nn yobre wie' Le'e. 7 Llaya'l gak yichjra'llda'ollon' ka to yellrio cha'o ga llaz be'nne. Llayoll llak yejen' doxhen, na'll llak bi da llaz ake'. Na' llak da yallje be'nn ka' llaz na'. Na'll ba benla'y Diosen' yellrion' nak ka'. 8 Zan be'nn ka' bi lle'ne wzenay xti'll Diosen', nak ake' ka to yellrio ga llra' yay ye'che, na' billre yi'x da bi llon llin. Yellrion' nak ka' bibi za'ken, na' ba lle'ne xane'n kweje'n yichje', na' yi'x dan' llachj rawe na', wllin lla wzeye'n.

Sello war le llonllo rez yellinllo gan' llia Diosen'

9 Re' be'nn bi'che, nllie'ra' re', la'kze ba bia'a di'llen' ka', llakra' bije gonre kan' llon be'nn ka' llsanra'll xti'll Diosen', na' gonjere wen, le ba basrá Diosen' re' rao da xhinnjen'. 10 Diosen' zeje' lixheje, bi ganra'lle' kan' ba benre xchine'n, na' ka yel nllie'n zo lo yichjra'llda'ore, na' kan' nna llonre nna', llakrenre yezikre be'nne nxenra'll Le'e. 11 Na' zera'llto' totore nnaore gonre bi da ka' llaya'l gonre do yichj do ra'llre, chaga bi nna llin lla gatre, nench nnézere yellinre gan' llia Dios na'. 12 Lle'neto' bi gakre be'nn xhawatraz ka dan' ne Dios na'. Na' lle'neto' gonre kan' ben be'nn ka' blla'a kana', bxenra'll ake' Dios, byejle' ake' gon Diosen' kan' golle' leake' na', na' bdap ake' yel llxhenra'll bllinte lla bene'n.

13 Kan' goll Diosen' da Abraham na', be'nn zan gak xhi'nn dialla ke'e, bzoa kwine' gak kan' bne'e na', le nollno zo be'nn napll yel llnebia' ka Le'e. 14 Na' bne'e: “Da li gonkza' nench gak wen ko'o, na' cha'a be'nn zan xhi'nn dialla'o.” 15 Na' Abraham na' bdape' yel llxhenra'll chak breze', na'll bllin lla bzorao llak kan' bne Diosen'. 16 Be'nnach ka' yo'rao ake' llzo ake' Diosen' kat bi da ne ake', le llnebia'll Diosen' ka leake'. Kone ka' billbi de da gakyollrén ake' leake'. 17 Na' bzoa Diosen' kwine' nench nneze be'nn ka' nak xhi'nn dialla ke da Abraham na', kere da te ke dan' bne'e gone'n. 18 Diosen' bene' chop da ki: bne'e kan' gone', na' lekze' bzoa kwine' nench nnézello Le'en gak gone' kan' bne'e na', na' kere da te gon bi gak kan' bne'en. Na' lli'o ba llejle'llo xti'lle'n, ba bazi'xhene' kello, na' yewello nnézello yellinllo gan' llie'n, na' Diosen' bi llak we'e di'll wenra'lle. 19 Na' nnézello Le'en gone' kan' ba golle' lli'o. Ke len na' zello choch, ka lli' to barco kat nllejen to ya zi'i, na' lloa' xti'lle'n nen de to latj kello yebá gan' llie' llnebie'n. 20 Jesúsen' ba blliarawe' byoe' gan' zo Diosen', gan' nono be'nnach gok cho', na' bene' nench lli'o gak cho'llo. Le nake' bxoz brao ke chnare, nake' kan' gok bxoz Melquisedec.

7

Jesúsen' nake' kan' nak bxoz Melquisedec

1 Melquisedec na' goke' be'nn wnebia', na' bnebie' gan' nzi'i Salem, na' Dios be'nnen' nake zeraoze be'nn brao, breje' le'e goke' bxoz. Na' Abraham na' zaze'e rao wdile gan' jene' gan ga'y be'nn wnebia', na' Melquisedeken' jatile' le'e, na' benla'ye' le'e. 2 Na' kan' zaza'a Abraham na', zanse'e da jatope' da bene' gan rao wdil na', na' bene'n chi kwen, na' be'e to kwen ke bxoz Melquisedeken'. Na' Melquisedec na' zeje di'll “be'nn wnebia' zej lixheje”. Na' goke' be'nn wnebia' ke be'nn ka' lla'a gan' nzi'i Salem, zeje di'llen' “be'nn wnebia' ke be'nn zjani'te nbaraz”. 3 Bi nyojen cha' no gok xaxhna' Melquisedeken', na' cha' no gok xozxta'we', na' ni ke nyojzen bat gorje' na' bat gote'. Na'llen' nello Melquisedeken' nake' ka rebze Xhi'nn Diosen', na' nake' bxoz ke chnare.

4 Na' lewiá ke ka be'nn braon' gok bxoz Melquisedeken'. Ke len na' brej da xozxta'ollo Abraham na', to kwen rao chi kwen dan' jatope' rao na'a be'nn wnebia' ka', na' be'en bxoz Melquisedeken'. 5 Na' da xozxta'ollo be'nn ka' gorje rao dialla ke da Levín', be'nn ka' gok bxoz ke yell Israel na', bchixhj ake' to kwen weje rao chi kwen yeolol bi da go't ke yezikre be'nn wrall ke ake' ka', le ka'n nyojen le' ley dan' bzoj da Moisésen'. Na' yeololkze gok ake' dialla ke da Abraham, bxoz ka' na' yezikre be'nne. 6 Na' Melquisedeken' la'kze bi gorje' rao dialla ke da Levín', Abraham na' be'e le'e

to kwen weje, rao chi kwen da ka' jatope' na', na' Melquisedeken' benla'ye' da Abraham na', be'nnen' bcheb Diosen' gonla'ye'.
7 Na' nnézello be'nnen' llak llonla'ye' be'nn yobre, za'klle' kerke be'nnen' llak la'y na'. 8 Na' be'nn ka' nak bxoz kan' ne ley dan' bzoj da Moisésen', lloe' ake' leake' to kwen weje rao chi kwen rao yeolol bi da de ke ake', na' bxoz ka' nak ake' lwellj be'nnachllo be'nn llat. Na' ke bxoz Melquisedeken', xti'll Diosen' lloe'n di'll ke'e ka to be'nn nna nbankze'. 9 Na' dan' be'e Abraham na' le'e da ka', wak nnello da Leví na'n be'e Melquisedeken' to kwen weje rao chi kwen da ka'. 10 Le bderen' gorj Levín' rao dialla ke da Abraham na', na' Leví na'n goke' xozxta'o be'nn ka' gok rao na'a ake', btop ake' da ka' be'e be'nn Israel ka' ke Diosen'.

11 Diosen' be'e be'nn Israel ka' ley ke'en kana', na' bxoz ka' gorj rao dialla ke Leví, be'nn ka' gok xhi'nn dialla ke be'nnen' golle Aarón na', benrén ake'n llin. Bixha bxoz ka' bibi gok gon ake' nench gak yichjra'llda'o be'nnachen' yall rao Dios. Ke len na' byallj yed ye to be'nn nak bxoz kello ke chnare, na' Le'en nake' ka bxoz Melquisedec na', kere ka da bxoz Aarón.
12 Na' ka nak ba zo bxoz ke chnare kello, ke len na' leska' byalljen blla'a leyen'.
13 Le Xanllo Jesúsen' be'nnen' nak bxoz kello, bi gorje' rao dialla ke da Levín', le nono gok bxoz rao yeolol be'nn gorje lo yo' rill Jesúsen'. 14 Le nnézello Xanllo Jesúsen' gorje' rao dialla ke da Judá, na' da Moisésen' bi bzoje' le' leyen' gan' nen be'nn garje rao dialla ke da Judán' gake' bxoz.

15 Na' nakbie'kze ba blla'a leyen', le ba zo be'nnen' nak bxoz kob kello, na' nake' ka bxoz Melquisedec na'. 16 Bi gorje' rao dialla ke da Leví kan' gok bxoz ka', be'nn ben llin kan' ne leyen', zan ka nake bxozen' bne Diosen' yede', naplle' yel wak le chras bi gate'. 17 Kin' nyoj dan' bne Diosen' ke'e, nen:

Nako' bxoz ke chnare,
kan' nak bxozen' re Melquisedec.

18 Na' bxoz ka' bne Diosen' bni't kana', bill noe' latj so ake' nna', le dan' bllia leyen' bia'a gon ake', bi gok yeka'n da xhinnj ke be'nnach to chi'ze. 19 Na' lekze bi gok gon leyen' gak yall yichjra'llda'o be'nnach rao Diosen'. Zan nna' ba llakll wen kello, le ba zo bxoz kello, be'nn ba baka'a do'l xhia kello to chi'ze, nench llak lljabi'yllo gan' zo Diosen'.

20 Bzoa Diosen' kwine' nench nnézello da li zokze Jesúsen', na' nake' bxoz kello. 21 Le bi bzoa kwin Diosen' kan' bwa'le' xhi'nn dialla ke Aarón na', gak ake' bxoz. Le nyojen kan' golle' Jesúsen' nen:

Diosen' ba bzoa kwine' nne'e da li bi
wche'e kan' golle' Le'e gone':
"Nako' bxoz ke chnare,
kan' nak bxoz be'nnen' re Melquisedec."

22 Ke len na' zo Jesúsen' llone' nench nnézello gakrén Diosen' lli'o ke chnare kan' bne'e gone' na'. Kan' bne'e gakrene' lli'o nna', za'kllen ka dan' golle' xozxta'ollo ka' kana'. 23 Na' be'nn ka' gok bxoz kan' ne ley dan' bzoj da Moisés na', gok ake' be'nn zan, le ka got tweje', le bazoa akte' roraze' be'nn yobre. 24 Zan ka nak Jesúsen' zoe' ke chnare, ke len na' nake' bxoz kello ke chnare. 25 Na'llen' llak llasre'e lli'o, na' wak nnabllo rao Diosen' yezi'xhene' kello, ni ke dan' zokze' ke chnare llnnabe' okré kello rao Diosen'.

26 Jesúsen' nake' be'nn yálljello, gak bxoz brao kello nench gakrene' lli'o, le nake' be'nn ra'llda'o yall. Bibi da xhinnj none', na' bibi do'l nape'. Nlla're nake' ka be'nnach be'nn llon da xhinnj. Jesúsen' ba bayepe' llie' gan' llia Dios na'. 27 Bi nake' ka bxoz brao ka' blla'a kana', be'nn ka' tlla tlla baso'te bayi'x, brarj ake' xchenba' nench llnnab ake' yezi'xhen Diosen' ke do'l xhia ben ake'. Llayoll na' na'll llnnab ake' ke yezikre be'nn Israel ka'. Na' Jesúsen' chniaze bzane kwine', ni ke xto'l be'nnach, bet ake' Le'e le' yay cruzen'. 28 Be'nn ka' gok bxoz brao kan' ne ley dan' bzoj da Moisésen', gok ake' be'nn wen da xhinnj kan' nak nollre be'nne. Na' kan' ba gok zan iz bzoj da Moisésen' ley na', na'll bzoa kwin Diosen' da li to chi'ze zokze Xhi'nne' Jesúsen', nake' bxoz brao kello. Na' Le'e zoe' ke chnare, na' nak yichjra'llda'we'n kan' llazra'll Dios na'.

8

Jesúsen' bene' bzorao llak da kob da bne Diosen' gakrene' lli'o

1 Da ni llonllen rao yeolol da ka' ba bnia' na': zo bxoz brao kello be'nn nakya'nne kan' lle'ne Dios na', na' ba llie' yebán' ll-nebia'rene' Diosen' txhen, be'nnen' nake' le zerawe be'nn za'ke. 2 Llone' llin gan' llia Diosen', to latj la'ye ga noncha'o Diosen', na' kere lo yo' da ben be'nnach ga we'rao ake' Le'e. 3 Le yeolol bxoz brao ke be'nn Israel ka', zo ake' lloe' ake' Diosen' bi da lloe' ake', na' llot ake' bayi'x llrarj ake' xchenba' rao Diosen'. Na' dan' nak Jesúsen' bxoz brao kellon', benen bien be'e kwine', bet ake' Le'e brarj xchene'n, ni ke da xhinnj kello na'. 4 Chenak Jesúsen' nna nake' be'nnach ke yellrio ni, bi gak gake' bxoz, le zjazó bxoz ke be'nn Israel ka', lljasán ake' bi da lljasán ake' rao Diosen', kon kan' ne ley dan' bzoj da Moisésen'. 5 Na' ka nak dan' llon bxoz ka' lla'a yellrio ni, llon ake'n gan' nak ka lwa'a ke dan' zo yebá gan' llia Dios na'. Na' nnézello naken ka lwa'a ke yebán', le kan' za gon da Moisésen' yoda'o dan' lladobte gan' ben bxoz ka' llin ke Diosen' kana', na' goll Diosen' le'e: "Yeolol dan' ba bnia' gonre na', legonen kon kan' ba broe'ra' rwe' kan' bzollo rao ya' na'." 6 Na' da llon Jesúsen', da xhen za'kllen ka dan' llon bxoz ke be'nn Israel ka'. Na' kan' bcheb Diosen' gakrene' lli'o dan' ba be'e kwin Jesúsen', ni ke xto'l-llo na', lekze da xhen za'kllen ka dan' golle' da xozxta'ollo ka' kana'.

7 Le chenak ley nell na', bxha'ken nench da xozxta'ollo ka' gon ake' da wen, na' bi byalljen chixjwe' Diosen' to da kobe.
8 Diosen' bre're' bi gok nnao ake' xti'lle'n, na' bne'e:

Wllin lla kate nnia' to da kob da gona' gakrena' re', nakre xhi'nn dialla ke be'nn ka' blla'a Israel,
na' ren be'nn ka' nak xhi'nn dialla ke be'nn ka' blla'a Judá.
Nada' naka' Xanre Diosen' nia' ka'.

9 Nlla'ren golla' da xozxta'ore ka', gona' gakrén ake' kana',
bllie' akre', na' bena' nench ballach ake' rao na'a be'nn Egipto ka'.
Leake' bi ben ake' kan' goll ake' na', nench gak wen ke ake'.
Na' ke len na' bsana' bill gokrén ake', nada'n naka' Xanre Diosen' nia' ka'.

10 Na' kin' gona' gakrena' xhi'nn dialla kere ka', nakre be'nn Israel katen' llin lla:
Nada' Xanre Dios gona' nench cho' yichj ake' dan' nllia' bia'a gon ake' na'.
Na' gona' gaken ka to da nyoj lo yichjra'llda'o ake',
na' toz nada' wxenra'll ake',
na' leake' gak ake' yell kia'.
11 Na' ni ke yalljzen wzejnie' lwellj ake' gombia' ake' nada',
na' ni ke yalljzen wzejnie' akre' no bi'ch lwellj ake',
le kana' yeolole' gombia' nada',
no xkwi'd no be'nn gore.
12 Kana'n yezi'xhena' da xhinnj ke ake'n, na' bill lljadinra'lla' da xhinnj ka' ba ben ake' na'.
13 Diosen' be'e di'll ke da koben' dan' bne'e gone' gakrene' lli'o, ke len na' ba nnézello ba blli'ye' ka'le dan' golle' xozxta'ollo ka' kana'. Na' da goren' dan' ba bkwase' ka'le ba rez yeranen.

9

Yoda'o da zo yellrio na' dan' zo yebá gan' llia Dios

1 Diosen' golle' da xozxta'ollo ka' kana', gakrene' leake' nench gak wen ke ake' cha' gon ake' kan' ne ley ke'e na'. Na' chak nna llon da nellen' llin, dan' golle' leake' kana', goll Diosen' leake' akren' gon ake' wxenra'll ake' Le'e, na' akren' gon ake' yoda'o gan' wxenra'll ake' Le'e yellrio ni.
2 Ben ake' yoda'on, na' brej ake'n chop kwenre, na' to kwenen goken gan' llo' bxoz ka', na' ganna' bzoa ake' to kandler, na' to mes ga bkwa'a ake' yet xtir da nak ke Dios. Na' bsi'i ake'n Latj La'ye. 3 Na' bze ake' to ra'll lo yo' na', nench goken chopre, na' dan' ye to na', bsi'i ake'n Latj gan' Llroe'rao Dios. 4 Na' lo da wllope na', bze ake' ye to mes de ya cha'o dan' nzi'i oro, ga bzey ake' yare, na' ye to kaj da bwazj ake' ya cha'o dan' nzi'i oro doxhente. Na' lo kaj na' bro' ake' to ye's de ya cha'o nzi'i oro, ga bro' ake' ra't yet xtir dan' nzi'i maná, na' bro' ake' xhis ke da Aarón na', dan' baga'a. Na' leska' bro' ake' yej ra'y ka', dan' byoj yeolol di'llen' bne Diosen' gon ake' nench gakrene' leake'. 5 Na' ko'll kaj na', bzoa ake' chop angl be'nn llroe'rao da nak

ke Dios, nench nroe'n zokze Diosen' gan' xhoa kajen'. Na' nna' bi llonen bien we'llo doxhen di'll kan' nak da ki.
6 Bayoll ben ake' yoda'o na', bni't ake' da ka' loe na', na'll byo' bxoz ka' yeo lla lo latj la'y nell na', dan' le zote kate llo'llo, le chop kwenren' brej ake' yo'n, na' ben ake' kan' goll Diosen' leake' gon ake' we'xhen ake' Le'e. 7 Na' loe da wllope na', toze bxoz brao na' gok byoe' loen' tweje rao twiz. Na' ka byoe' loe na', benen bien be'xe' llen ke bayi'x ka', bllie'n rao kajen' nench bazi'xhen Diosen' ke do'l ke'e, na' bazi'xhente' ke be'nn yobre be'nn Israel ka', ni ke da xhinnj ke ake' dan' ben ake' bi gokbe'e akre' na'. 8 Na' dan' bi de latj cho' noteze be'nne lo da wllope na', Spíritu ke Diosen' llzejnie'n lli'o, bi nna gak cho' be'nnach gan' nak Latj gan' Llroe'rao Diosen', cha' nna llon yoda'o nell na' llin yellrio ni. 9 Na' yeolol dan' llon bxoz ka' lo yoda'o na', llroe'n lli'o zollo nna' kan' llak yebá gan' zo Diosen'. La'kze da zan da lloe' be'nne Diosen', na' bayi'x zan llot ake' lloe'xhen ake' Le'e, bibi yel wak nsa'a da ka' nench nnez akre' bibi do'l nap ake' rao Dios. 10 Na' ka nak dan' llon be'nn Israel ka' lo yoda'on, naken ke no yel wao, no nis, na' llayib kwin ake', na' billre da za'k ke kwerp ke ake' na'ze. Na' ba benen llin chak bi nna yecha'a Diosen' dan' bnao ake', na' koe' da kob na'.
11 Na' nna' ba ben Criston' to da wen kello, ka naken ba nake' bxoz brao kello. Na' zoe' yebán' nake' bxoz kello rao Dios, na' gan' zoe'n za'kllen ka yoda'o da ben be'nnach yellrio ni. 12 Na' bi be'xe' llen ke no chib no bell da'o, kan' byoe' bnnabe' nench bazi'xhen Diosen' do'l kello ka', kwinkze' be'e latj bet ake' Le'e, brarj xchene'n ni ke lli'o to chi'ze le' yay cruzen', ka'n gok byoe' gan' llia Diosen', na' bake'e do'l kellon' ke chnare. 13 Ley dan' bzoj da Moisésen' nyojen, nen lle'nen wlli' bxozen' be'nn Israel ka' no xchen chib, na' no xchen bell, na' llchix ake'n de, da llaga'nn kat llzey ake' to vak da'o. Len llayiben leake' chde'jze. 14 Zan xchen Criston' dan' badrarje' ni ke lli'o, za'kllen ka xchen bayi'xe, le len na' llayonen yichjra'llda'ollon' yall ke da xhinnj ba benllo. Ke len na' bill nlloy kellon' gatllo ni ke da xhinnj kello, na' sokzllo we'raollo Dios be'nnen' zo ke chnare. Spíritu ke'e na' gokrenen Criston' bzane' kwine', na' bake'e da xhinnj kellon', na' bibi do'l ke Criston' de.
15 Criston' badrarj xchene'n nench bzorao llak da koben', dan' bne Diosen' gone' nench sollo nbaraz rawe' na'. Na' ba bxie' da koben' nench balteze be'nnen' ba breje', yellín ake' gan' llie' na' ke chnare. Na' dan' got Criston' badrarj xchene' na', na'llen' wnitrawe' do'l xhia ke dan' ben be'nn ka', chak nna llon llin dan' bdixjwe're' da nell, dan' bne'e gone' na'. 16 Kat to be'nne ba blise' to yich da de lloe' di'lle, kat ba go'tbia' ba got be'nnen' ben dan' lloe' di'll na', kana'll gak kan' nen na'. 17 Le to da de lloe' di'll, bi gak kan' nen na', chak nna zo be'nnen' ben len na'. Kat ba gottelle', kana'llen' gak kan' nen na'. 18 Na' ka'n gok ke da nell dan' goll Diosen' da xozxta'ollo ka' gakrene' leake'. Ke len na' bllie' bia'a brarj ake' xchen bayi'x nench bxhen. 19 Ka bayoll be'rén da Moisésen' da xozxta'ollo ka' di'll ke yeolol dan' bne Diosen' gon ake' kan' ne ley ke'e na', na'll blli' da Moisésen' leake' xchen bell da'o, na' xchen chiv da'o dan' nchix nis. Bllie'n leake', na' benrene' llin yich xha xhi're da nben da xhna, na' ren to xhis yi'x da'o dan' nzi'i hisopo. Leska' bllie'n rao yich ka' gan' nyoj ley ke'e na'. 20 Na'll goll da Moisésen' leake': "Llen ni llroe'n gaken da li kan' ba bne Diosen' gone' gakrene' re'." 21 Leska' bene' bllie' llen na', lo yoda'on, na' billre da ka' benrén ake' llin gan' be'rao ake' Diosen'. 22 Leyen' bzoj da Moisésen' nllian bia'a wlli' bxozen' llen rao yeololte bi da llonrén ake' llin, nench gaken yall rao Diosen'. Leska' ne leyen' cha' bi nna larj llen, bi yezi'xhen Diosen' ke do'l ke be'nnachen'.

Criston' brarj xchene' nench bake'e do'l ke be'nnache

23 Ka'n gok byalljen wlli' ake' xchen bayi'x lo yoda'on, na' bayonen yall bi da ka' llonrén ake' llin lo yoda'on, nench ben ake' llin rao Dios na', na' yoda'on naken ka to da llzejnie'n kan' nak yebá na'. Na' dan' de yebá na', byalljen to llen da za'kll. 24 Gan' byo' Criston' kere

naken to yoda'o da ben be'nnach, dan' llroe' kan' nak yebán'. Le'en bayepe' yebán', na' bayoe' gan' llia Dios na', nench nne'e rorazllo rawe' na'. 25 Bxoz brao ke be'nn Israel ka', llo' ake' yoda'on twej rao to iz gan' nzi'i Latj gan' Llroe'rao Dios, na' llli' ake'n xchen bayi'xe, zan Criston' tozen' be'e latj bet ake' Le'e brarj xchene'n kere da zan ras. 26 Chenak byalljen brarj xchene'n zan ras, ba gote' zan ras kan' bxhe yellriote chenake. Tozen' badrarj xchene'n kan' bne Diosen' ba bllin lla ke'e, nench llak llake'e do'l ke be'nnach. 27 Kan' ba bdixj Diosen' len ke be'nnachen', tozen' gate', na'll te na' nne Diosen' ke totoe' cha' sa'kzi'e o cha' yezie' banez. 28 Ka'n gok ke Criston' be'e latj gote' nench llake'e do'l ke be'nnach. Na'll llin lla yede' da yobre, kere nench yeke'e do'l ke be'nnach, zan nench yesre'e be'nn ka' bexh Le'en.

10

1 Ley dan' bzoj da Moisésen', kon bzejnie'n lli'o ra't da'o ke da wen na' ba llak kello nna' ba bed Criston'. Bi gok yecha'n yichjra'llda'o be'nn ka' bxenra'll Diosen', la'kze brarj ake' xchen bayi'x yo'y iz. 2 Chenak bayak yichjra'llda'o ake'n wen, kan' bet ake' bayi'x ka', na' kan' blli' bxozen' leake' xchenba' ni ke da xhinnj ke ake' ka', ba bnitrao xto'l ake'n to chi'ze chenake, na' bill gake lo yichjra'llda'o ake'n cha' da xhinnjen' ben ake', na' bill benen bien got ake' bayi'x ka' yeo iz chenake. 3 Na' dan' llot ake' bayi'x ka', na' billre da llon ake', ni ke da xhinnj ke ake' ka', na' llasa'ra'll ake' do'len' nap ake' to iz to iz. 4 Le xchen no bell da'o, na' chiv da'o ka', bi gak yeka'n da xhinnj ke be'nnach.

5 Kan' bed Criston' yellrio ni, golle' Diosen':

Dan' llot ake' bayi'x, na' dan' lladwa'a ake' bi da lladwa'a ake' rao' na', kere da na'n lle'nro'.

Zan beno' gorja' naka' be'nnach.

6 Dan' llot ake' bayi'x ka' llzey akeba' rao', na' yeolol da ka' llon ake' nench yezi'xheno' ke ake', kere da na'n lle'nro'.

7 Ke len na' bnia' kan' nyojen gan' nen:

“Dios kia' ba za'a ganni, zadyena' kan' lle'nro' na'.”

8 Zga'tek goll Criston' Diosen': “Dan' llot ake' bayi'x ka', na' dan' lladwa'a ake' bi da lladwa'a ake' rao' na', na' dan' llzey ake' bayi'x ka' nench yezi'xheno' ke ake', kere da ka'n zera'llo', na' kere da ka'n llawero'”, la'kze ne leyen' da ka'n llaya'l gon ake'. 9 Na'll golle' Diosen' da yobre: “Ganni za'a zadyena' kan' llazra'llo' na'”. Ke len na' ba nnézello ba bkwase' dan' ka'le dan' gotllo bayi'xen', nench na' yezi'xhene' kello; roraz len na' brarj xchene'n nench bake'e da xhinnj kellon'. 10 Na' dan' ben Jesucriston' kan' lle'ne Dios na', kan' bzane kwine' bet ake' Le'e toze kana', ke len na' ba bayak yichjra'llda'ollo yall rao Dios, lli'o llonlira'll Le'e.

11 Na' twej twej bxoz ka', nao akse' llot ake' bayi'xen' yeo lla, na' llrarj ake' xchenba'n kan' ne leyen' llaya'l gon ake' na', la'kze cha' len bi llak yeka'n da xhinnj ke be'nnachen'. 12 Zan Jesucriston' toze'n bzane' yel nban ke'en, na' za'ken yesrán be'nnach ke chnare. Bayoll na' jallie' kwit Diosen' cha'we gan' llnebia'rene' Le'e. 13 Na'n llie' bexhe' llin lla, wxhexj yichj yeolol be'nn ka' llwie Le'e, na' wzenay ake' ke'e. 14 Na' dan' bsanra'll kwine' bet ake' Le'e toze kana', bene'n ni ke lli'o gakllo rallna'a Dios bayall-llo rao Le'e. 15 Na' Spíritu ke Diosen', lekze benen nench nnézello kan' naken na', le nyojen nen:

16 Kin' gona' gakrén ake' kat llin lla na'.
Nada' Xanre Dios gona' nench cho' ra'llda'o ake' dan' nllia' bia'a gon ake' na'.
Na' gona' gaken ka to da nyoj lo yichjra'llda'o ake'.

17 Leska' ne'e:

Nna' bill lljadinra'lla' da xhinnjen' ba ben ake'n.

18 Na' kat ba bnitrao do'l kellon', bill yalljen gotllo no bayi'x, ni ke da xhinnj kellon'.

Llaya'l wxenra'll-llo Dios bi llebllo

19 Be'nn bi'che, nna' wak cho'llo gan' zo Diosen' bi llebllo, le Jesucriston' brarj xchene'n, na' bake'e da xhinnj kellon'. 20 Na' wak nnello bsarje' to nez kobe, to da llonn lli'o yel nban zejlikane, le dan' gote' ni ke lli'o, wak cho'llo gan' zo Diosen', na' bill naken ka ke yoda'o da nga'ch kone ra'll da ze gan' nono gak cho'. 21 Na' zo bxoz

brao kellon' nake' be'nn za'ke, na' nake' Xan lli'o brej Diosen' nxenra'll-lloe'. 22 Na' llaya'l sollo wxenra'll-llo Diosen' do yichj do ra'll-llo bi llebllo, na' llaya'l chejle'llo, xchen Jesucristo na'n baka'a da xhinnj kellon', le nnézello ba blloallo nis dan' llonlira'll-lloe'n. 23 Na' kan' bzoraollo be'llo di'll bnello yellinllo gan' llie' na', ka'kzen' llaya'lkze gonllo batteze, na' da likzen' yellinllo gan' llia Dios na', le zokze' llone' kan' bne'e na'. 24 Na' llaya'l yeyirjllo akre gonllo gakrén lwelljllo nench llie' lwelljllo, na' gonllo da wen. 25 Na' bi kwej yichjllo dan' llaya'l lldop ll-llayllo lloe'xhenllo Dios kan' llon bal be'nn llbej yichj ake'n. Llaya'l wasnise lwelljllo wxenra'll-llo Criston', ke nake nna' ba rez te ke yellrio ni.

26 Cha' nna naotezllo llonllo da xhinnjen' la'kze ba nnézello di'll li ke Criston', billre bi de da gon llin nench yezi'xhen Diosen' da xhinnj kellon'. 27 Na' cha' nna naollo llonllo da xhinnj, llaya'lkze llebllo Diosen', le Le'en gone' da yellayraollo cha' ka', yeyejllo lo yi' gabil ga kweyi'llo ren yeolol be'nn llwie Dios na'. 28 Kana' baso't da xozxta'ollo ka' noteze be'nne bi bzenay ke ley dan' bzoj da Moisésen', bi baya'chra'll ake' leake', kon cha' bni't chop chonn be'nne, toz ka bne ake' ke da xhinnjen' none' na'. 29 Nya'chraz kwis gak kello cha' wiello Xhi'nn Diosen', na' gákello bibi za'k xchene'n dan' brarje' bake'e da xhinnj kellon', na' cha' nnello ke Spíritu ke Dios be'nnen' nllie' lli'o. Le kan' brarj xchen Cristo na'n, bzorao llak da kob dan' bne Diosen' gone' gakrene' be'nn wxenra'll Le'e. 30 Nnézkzello kan' bne Diosen': “Nada' yellia' da xhinnj dan' llon ake'n, na' nada' gona' da sa'kzi' ake'.” Na' leska' nyojen nen: “Xanllo Diosen' wchoybie' akre gak ke be'nn ka' nak yell ke'en.” 31 Naksen da llebllo cha' lli'o nna llonllo da bill llaya'l gonllo rao Dios be'nnen' zo ke chnare.

32 Lelljasa'ra'll kan' bdaora'llre biteze da bxha'kzi're kan' bayoll byo' beni' ke Criston' lo ra'llda'ore. 33 Tweje bzi'chi'll ake' re' rao yeolol be'nn yell, na' tweje ka bchachrén ake' re', na' billre da bsa'kzi' ake' re', na' gókere kwis kan' ben akre' be'nn lwelljre ka'. 34 Baya'chra'llre be'nn lwelljre ka' be'nn ka' lla'a rill ya, na' gokrén akre', na' bzore nbaraz la'kze bwie be'nne re', na' bka'a ake' bi da go't keré, le ba nnézere de da za'klle keré yebán' da bi te ke. 35 Ke len na' bi kwej yichjre wxenra'llre Diosen', bi llebre, le wllin lla kat sore nbaraz. 36 Llaya'l gaora'llre kat llza'kzi're nench yeyoll gonre yeolol dan' zera'll Diosen', na' te na' wazoe' re' nbaraz ke chnare kan' bne'e na'. 37 Kan' nyoj xti'll Diosen' nen:

Le llinte lla yed be'nnen' se'la' gan' zore
na', bill llere'.

38 Na' be'nn ka' nak be'nn wen, ga't yel
nban ke'e ke chnare, le nxenra'll
ake' nada'n.

Na' cha' bill wxenra'll ake' nada', bill
wayazra'lla' kan' llon ake'n.

39 Na' lli'o bi nakllo ka be'nn ka' bill nxenra'll Le'e, be'nn ka' ba naken kweyi'. Zan lli'o zokzllo nxenra'll-lloe', na' yellinllo gan' llie' na' ke chnare.

11

Dan' wxenra'll-llo Dios

1 Cha' nxenra'll-llo Diosen', nnézello wak da wen dan' bexhllo gak na', na' nnézello gon Diosen' gak kan' ne'e na', la'kze cha' bi nna re'llon. 2 Bal be'nn xozxta'ollo ka' ba bde, bayazra'll Diosen' leake', le bxenra'll ake' Le'e.

3 Dan' nxenra'll-lloe' na'n, llejle'llo kan' bnne Diosen', na' gok yebán' ren yellrio na'. Na' bi benrene' llin dan' llre'llo kan' bene' yeolol da ka' llre'llo na'.

4 Kana' da xozxta'ollo Abel benlira'lle' Diosen', ke len na' Abelen' be'e Diosen' to da nakll da wen, kerke dan' be'e be'nn bi'che' Caín na'. Na' dan' bawé Diosen' dan' be'e Abelen' Le'e na', na'llen' bnneze Abelen' nake' be'nn wen rao Diosen'. Na' la'kze ba got Abelen', dan' bzoe' benlira'lle' Dios na', nake' ka to be'nn nna zo llnneyoe lli'o sollo wxenra'll-llo Dios.

5 Na' lekze da xozxta'ollo Enoc bzoe' bxenra'lle' Dios, na' ke len na' bazi'i Diosen' le'e ka nna nbane'. Na' bi bre're' yel got, na' nollno bre'e le'e. Na' nyoj xti'll Diosen' nen, Diosen' bawere' kan' ben Enoken' chak bzoe' yellrio ni. 6 Diosen' bi llawere' be'nn bi nxenra'll Le'e. Le noteze be'nn yelwill Diosen' llaya'l chejle' zokze', na' chejle' Dios na'n, we'e yel nban zejlikane ke noteze be'nn nnaben' do yich do ra'lle.

7 Leska' da Noén', bxenra'lle' Dios, na' ka bdixjwe' Diosen' le'e ka da ka' za gak na', byejle' Noén' kan' goll Diosen' le'e na', na' bzenaye' bene' to barco gan' byoe' ren be'nn ka' lla'a ren le'e lo yo' ke'en, nench bi got ake' kan' babia nisen'. Na' dan' byejle' Noén' kan' bne Dios na', broe're' yezikre be'nn lla'a na', nap ake' do'le dan' bi bzenay ake' ke Dios. Na' lekze dan' bxenra'lle' Dios na', bne Diosen' ke'e, nake' be'nn wen rawe' na'.

8 Da Abraham na' leska' bxenra'lle' Dios. Na'llen' bzenaye' kan' balwill Diosen' le'e, na' golle' le'e cheje' ga de to yellrio zi'te da gak ke'e. Na' byejle' la'kze bi nombie' latjen'. 9 Na' Abraham na' dan' bxenra'lle' Dios na', jasoe' rall be'nn zi'te ga bne Diosen' gak ke'e. Na' bzoe' to lo yo' da lladobte, na' lekze lo yo' dan' lladob na', bzorene' xhi'nne' Isaaken', na' xhi'nn xhosoe' Jacoben', be'nn ki leska' goll Diosen' leake' gak yellrion' ke ake'. 10 Abraham na' bzoe' breze' rao yellrion', le bnnezre' wllin lla yelline' gan' llia Diosen' gan' nak to yell wen da ben Dios da bi te ke.

11 Na' Sara no'ren' nak no'r ke Abraham na', la'kze nake' be'nn will, na' ba nake' be'nn gore nench so xhi'nne', Dios na' bene' to yel wak nench bzo xhi'nne', le byejle' gonkze Diosen' kan' bne'e na'. 12 Ka'n gok bzo xhi'nn da Abraham na', la'kze ba nake' be'nn gor kwis. Na'llen' gok xhi'nn dialla ke'en be'nn zan kan' nak berj ka', na' kan' nak yoxh da lli' lloa' nisda'o da nono llak wrab len.

13 Yeolol be'nn ka' nxenra'll Diosen', bllin lla got ake'. Na' la'kze bi bxhi'i ake' da ka' goll Diosen' leake' na', bi goklle-jla'll ake', na' blla'a ake' nbaraz byejle' ake' wllin lla gon Diosen' kan' bne'e na'. Na' ka' be'e ake' di'll nak ake' be'nn zi'te rao be'nn ka' lla'a rao yellrion', na' bibi rall ake' bzo yellrio ni. 14 Na' dan' be'e ake' di'll bibi rall ake' zo yellrio ni, broe'n bzera'll ake' yellín ake' ga yobre gan' gak rall ake' na'. 15 Chenak ben ake' xhbab yell gan' gorj ake' na', naksen rall ake', na' go't latj jayake' chenake, zan bi ben ake' xhbab ka'. 16 Bzera'll ake' yellín ake' yebán', byejle' ake' na'len' nakse rall ake', bnnez akre' nakllen wen ka yellrio ni. Na'llen' bi lliye'e Diosen' gake' Dios ke ake', na' ba bencha'we' to yell ga lla'a ake'.

17 Na' Abraham na' bxenra'lle' Diosen', na' bzoe' di'll kan' goll Diosen' le'e, le Dios na'n bwie' cha' gone' kan' golle' le'e, llaya'l got xhi'nne' Isaaken' rawe' na', nench gonxhene' Le'e. Na' ba zete' gote' xhi'nne'n la'kze bnnezre' goll Diosen' le'e: 18 "Gona' nench nni't xhi'nn dialla ko'o be'nn gak xhi'nn dialla ke Isaaken'." 19 Abraham na' bachoyra'lle' gotebe', le nnezre' llak llasbán Diosen' be'nn wat. Na' Diosen' bi be'e latj gotebe'. Na' wak nnello bas-banebe' radj be'nn wat la'kze bi gotbe'.

20 Bde na' benlira'll Isaaken' Dios. Na'llen' bne Isaaken' Diosen' gone' wen ke xhi'nne' Jacob na' ren Esaú. 21 Leska' da Jacoben' benlira'lle' Dios. Na'llen' kan' ba rez gate' na', bne'e Diosen' gone' wen ke xhi'nn xhosoe' ka', bi ka' gok xhi'nn da José. Na' blle'ke' bxhexj yichje'n be'xhene' Diosen' nchi'chteze to yay da'o. 22 Da Josén' bxenra'lle' Dios, na' byejle' wllin lla yellach be'nn wrall ke'e ka' gan' nzi'i Egipton' kan' bne Dios na'. Na'llen' ka ba rez gate' na', golle' leake' yesa'a ake' llit ke'en kat yellach ake' na'.

23 Kan' gorj da Moisésen', na' bxenra'll xaxhne'e ka' Dios, bi blleb ake' ka nak bi ben ake' kan' bne reyen' gon ake'n, bne'e llaya'l got ake' bida'o ke ake'n. Na' chonn be'o bkwa'ch akebe', le gokbe'e akre' nakbe' to bida'o wallejllo. 24 Na' bi no'ren' nak xhi'nn rey na', bazie'be' basgorebe'. Na' ka ba blli'o da Moisésen', bi gokra'lle' gon ake' le'e ka xhi'nn bi no'r ke rey ke Egipto na', le benlira'lle' Dios. 25 Ke len na' byazra'lle' bllayraorene' be'nn wrall ke'e ka', yeolol dan' bsa'kzi' be'nn Egipto ka' leake', na' bi gokra'lle' gonrene' be'nn Egipto ka' txhen, le nnezre' sete te ke yel llawé ke da xhinnj ka' llon leake'n. 26 Byazra'lle' bllayrawe' kan' bllayrao Cristo na', nench bene' kan' lle'ne Dios na', bi bzera'lle' gak ke'e yeolol yel wnia' ka da ka' de ke be'nn Egipto ka', le bnnezre' wllin lla gon Diosen' yezie' banez. 27 Na' dan' bxenra'lle' Dios na', bi bllebe' reyen' kan' ballach ake' gan' nzi'i Egipton', la'kze goklla'a reyen' leake', kon bzeteze

bzenaye' ke Dios, le nnezre' zokze Diosen' la'kze bi llre'lloe'.
28 Moisésen' bxenra'lle' Diosen', na'llen' golle' da xozxta'ollo ka', be'nn lla'a toto yo' bet ake' to xhi'r da'o, na' blli' ake' xchenba'n lloa' reyj yo' ke ake'n, nench angl be'nnen' nsa'a yel goten', bibi gok gonre' bi byio nell ke toto yo' gan' blli' ake' llen na'. 29 Na' da xozxta'ollo ka' blla'a kana', dan' bxenra'll ake' Dios na', na'llen' ben Diosen' gok Nisda'o Xhnan' chopre, na' bara' yo bill kllolen' nench gok bla'y ake'n. Na' be'nn Egipto ka', kan' gokra'll ake' wla'y ake' nisda'o gan' bla'y be'nn ka', baseje' nisen' gan' llde ake'n, na' got ake' we'j ake' nis.
30 Leska' dan' bxenra'll da xozxta'ollo ka' Dios na'n, na' byechj ake' yellen' nzi'i Jericó, na' byal ze'e dan' nechj doxhen yellen', kan' byechj ake'n yeo lla rao gall lla. 31 Na' da no'ren' golle Rahab, no'ren' gok no'r re'e, leska' bxenra'lle' Dios, na'llen' bi bleyi'rene' be'nn Jericó ka', be'nn ka' bi ben kan' ne xti'll Dios na', le brebe' chop da xozxta'ollo ka' rille'n kan' jawiá jayí ake' ralle' na'.
32 Ba blla'll be'nn zanlle be'nn bxenra'll Dios, na' bi de latj wa'a di'll ke dan' ben be'nnen' golle Gedeón, na' be'nnen' golle Barac, na' be'nnen' golle Sansón, na' be'nnen' golle Jefté, na' be'nnen' golle David, na' be'nnen' golle Samuel, na' yezikre be'nn be'e xti'll Dios kana'. 33 Dan' bxenra'll ake' Dios na', blloj ake' ben ake' gan rao wdile ren no be'nn wnebia' ak, na' bal ake' ben ake' da wen, ye bale' bre'e akre' ben Diosen' bi da wen dan' bne'e gone' ke ake', ye bale' ben Diosen' bi bdao bell znia leake'. 34 Leska' dan' bxenra'll ake' Dios na', bale' bi byey ake' kan' bza'l be'nn ka' leake' lo yi', ye bale' bará ake' kan' gokra'll be'nn ka' got ake' leake' kone spad, ye bale' bayón Diosen' leake' be'nn war kan' bill bzoe akre', ye bale' gokrene' leake' gok ake' be'nn waka'a ya war, nench gon ake' gan kat tilrén be'nn waka'a ya be'nn zi't ka' leake'. 35 Na' blla'a no'r ak, dan' bxenra'll ake' Diosen', na'llen' basbán Diosen' be'nn wat ke ake' ka' radj be'nn wat ka'. Na' bni't be'nn yobre, dan' bxenra'll ake' Dios na' wasa'te, bi gokra'll ake' yerá ake' rao na'a be'nn wen da xhinnj ka'. Be'e ake' latj bsa'kzi' ake' leake', le bnnez akre' wllin lla yelis yesbán Diosen' leake' radj be'nn wat ka', nench yellín ake' gan' llie' na'. 36 Bni't ye bal be'nn bzi'chi'll be'nn leake', na' bdin ake' leake', na' bchej ake' leake' gden, na' bro' ake' leake' rill ya. 37 Na' be'nn ka' bwie leake'n baso'te leake', bale' bda'a ake' leake' yej, ye bale' bxhoxhj ake' leake' kone sierr, ye bale' baso'te kone spad. Na' bal be'nn ka' bxenra'll Diosen', bene bien bllach ake' yi'xre, nak ake' no xha xhi're, no xha chib. Bibi go't ke ake', nya'chraz gok ke ake' kan' bsa'kzi' be'nn ka' leake'. 38 Bllach ake' goslas ake' do latj dach, do ya'da'o, do ga ze broj, na' do ga zo rill bayi'xe. Yeolol da ka'n gok ke be'nn ka' bxenra'll Diosen', la'kze be'nn ka' lla'a rao yellrio ni, bwie akre' leake', ke len na' bi za'k ake' cha'rén ake' leake' txhen. 39 Dios na' bawere' yeolol be'nn ka' bxenra'll Le'e, na' chak bzo ake' na', bi nna gone' yeolol da wen dan' bne'e gone' ke xhi'nn dialla ke da Abraham na'. 40 Le gokra'lle' gone' gak ke lli'o zollo nna', yeolol da wen dan' bne'e gone' na', nench yeyoll gakllo txhen ren be'nn ka' bxenra'll Le'e kana', gakllo kan' llazra'lle' na'.

12

Llaya'l sollo gonllo xhbab ke Jesúsen'

1 Ba bni't be'nn zan ben ake' da wen, ni ke dan' benlira'll ake' Dios na', na' dan' ben ake' na', llzejnie'n lli'o kan' llaya'l gonllo na'. Ke len na' llaya'l wkwasllo ka'le dan' ll-llon gonllo kan' llazra'll Dios na', na' kwej yichllo bi da xhinnj llonllo, le da xhinnjen' ziye'kzen lli'o. Na' llaya'l sokzllo gonllo kan' ne Dios na' bi yellie'llo.
2 Jesús na' bene' nench bzorao llxenra'll-llo Diosen', na' gakrene' lli'o nench sokzllo wxenra'll-lloe' yellintello gan' llie' na'. Na' llaya'l sollo gonllo xhbab ke Jesúsen', kan' bdaora'lle' dan' bxha'kzie' kan' bda'a ake' Le'e le' yay cruzen'. Bi bda'ba'ye' bi dan' ben akre' Le'e, da zan da naken da zban kwis, le bnnezre' za gon Diosen' da yewere'. Na' nna' ba llia Jesúsen' ll-nebia'rene' Le'e.
3 Llaya'l gonllo xhbab kan' bdaora'll Jesúsen' yeolol dan' bene be'nn wen da xhinnj ka' Le'e. Na' ka'kzen' llaya'l

gaora'll-llo gonllo kan' lle'ne Diosen', la'kze cha' llákellon da war bi yellie'llo. 4 Da zan da ba bllayraore dilrenre da xhinnjen', zan bi nna wrarj xchenre. 5 ¿Ba gonra'llre kan' ne Diosen', llnneyoere' lli'o ka llon be'nn llnneyoe xhi'nne'? Kan' nyoj xti'll Diosen' nen:

Xhi'nna' da'o, bi gakro' bibi zejen dan' llonn Diosen' rwe', dan' za'kzi'o kat llono' bi da xhinnj,

na' bi gakro' kat dile' rwe'.

6 Le Xanllo Diosen' llzejnie're' yeolol be'nn nllie're',

na' lloe' da za'kzi' be'nn ba none' ka xhi'nne' kat llon ake' da xhinnj.

7 Llaya'l gaora'll-llo katen' llonn Diosen' lli'o da sa'kzi'llo, le llonre' lli'o ka llon be'nnachen' ren xhi'nne'. Le yeololte bida'o, llon xabe'n zi' kebe' kate llcha'be' le'e. 8 Na' cha' bi llonn Diosen' da sa'kzi'llo kat llontezllo da xhinnjen', zeje di'll bi nakllo xhi'nne', le yeolol be'nne ba none' ka xhi'nne', lloe' le'e da sa'kzie' kat llonkze' da xhinnj. 9 Yeololte xaxhna'llo basgore' lli'o yellrio ni, na' bago' ake' lli'o nez kat bi da xhinnj benllo, na' bdap akl-loe' bara'nne, le ka' llaya'lkze gon ake'n. Bixha nna' yezikre llaya'l wzenayllo ke Xallo Diosen', nench na' ga't yel nban zej-likane kello. 10 Xaxhna'llon' chollzen' bas-gor ake' lli'o, na' bago' ake' lli'o nez kon ka lle'n akre'. Zan Dios na'n nnezre' bi da nak wen ke lli'o, na' dile' lli'o llonne' da sa'kzi'llo, nench gakrenen lli'o sollo gonllo da wen, na' gak ra'llda'ollon' yalle kan' nak ke Le'en. 11 Na' biteze da za'kzi'llo, chak llaken na', bi llazra'll-llo, zan kat ba bden na', llakrenen lli'o gonllo da zej lixheje, na' llakrenen sollo nbarazlle lo yichjra'llda'ollo.

Diosen' gonne' da sa'kzi'llo cha' bi wzenayllo ke'e

12 Ke len na' lesó legón kan' llazra'll Diosen' bi yellie're. 13 Lesó legón da wen nench gakrenen be'nn ka' nna llaklle-jla'lle, akre gon ake' nench wzenay ake' ke Dios, bi kwej yichj ake' xti'lle'n.

14 Leyeyirj ka gonre sorenre yeolol be'nn kwasro, na' lewzenay ke Dios nench gak ra'llda'oren' yalle, le nono yellín gan' llia Diosen' cha' bi nak ra'llda'we'n yalle. 15 Legakrén lwelljre nench ni tore bi ganra'llre kan' nllie' Diosen' lli'o, le kat sollo bi gonllo kan' ne Diosen', llakllo ka to yay yi'x da bi lloe' latj chi'o bi da nazllo, na' ll-lli'oll da xhinnjen', na' ka' wakte be'nn zanll gon da xhinnj. 16 Bi lljatilre no're bi nak no'r keré, na' be'nn byio bi nak be'nn keré. Na' bi wiere da nak da za'k rao Dios kan' ben be'nnen' golle da Esaú, bche'e ren yel wao, yel nak la'y dan' be'e Diosen' le'e dan' gorje' goke' be'nn nelle. 17 Nnézkzere bde na' gokra'lle' yezie' dan' bene' rao na'a be'nn bi'che'n, na' billbi gok gone' yeyake'n rao ne'e, la'kze to bllelle' billbi gok gone'. 18 Nlla'ren llak ke lli'o nna', kan' gok ke da xozxta'ollon' kana', kan' be'e Diosen' leake' ley ke'en. Kan' betje' rao ya' gan' nzi'i Sinaí, byechj bel yi' rao ya'n blle' llen, bayak xchole, na' bda be'. 19 Ben akre' bllell trompeten', na' ben akre' be'rén Diosen' leake' di'lle. Na' blleb ake' kwis, na' go'tyoe akre' Moisésen' bill we'rén Diosen' leake' di'lle. 20 Blleb ake' kwis, le ba goll Diosen' leake' noteze cha' lljabi'y rao ya' na', llaya'l got ake' le'e wda'a ake' le'e yej, leska' gon ake' la'kze no bayi'xe. 21 Na' da nllebraz xhen na' gok rao ya'n, rente da Moisésen' bne'e: “Lleba' kwis, na' to xhiztita' kan' llaken.”

22 Lli'o llonlira'll-llo Criston', ba naksllo txhen Dios be'nn zo zejlikane, na' ren yeolol angl ke'e ka' lla'a yebá llonxhen ake' Le'e, be'nn ka' nak be'nn zan kwis. Na' wak nnello ba jabi'yllo rao ya' gan' nzi'i Sión, leska' nzi'n Jerusalén da lli' yebá gan' zo Dios na'. 23 Na' nakllo txhen yeolol be'nn lldop ll-llay llonlira'll ake' Je-sucriston' gateze, be'nn nyoj ra ake' yebá na', le' libr ke Diosen'. Na' yeolol lli'o llonlira'll-lloe' na', nakllo ka to bi nell lo yo', bi si'i bien ke xaxhna'be'. Na' nakllo txhen Dios be'nnen' choyrawe' ke yeolol be'nnach cha' de do'l ke ake'. Leska' nakllo txhen be'nn ba wasa'te, be'nn gok be'nn wen rao Dios na', nna' ba nak ake' kan' lle'ne Dios na'. 24 Na' nakllo txhen Jesúsen' be'nnen' brarj xchen, nench bzorao llak da koben' bne Diosen' gak gakrene' be'nnach. Na' brarj xchene'n nench bnitrao Diosen' do'l kellon'. Na'llen' za'kll xchen Jesúsen', ka xchen da Abelen' dan' brarje' kan' bet

bi'che'n le'e.
25 Da xhinnj kwis naken cha' bi
wzenayllo ke Diosen' kate nne'e lli'o.
Bene' nench bxha'kzi' da xozxta'ollo ka',
kan' bi bzenay ake' xti'lle'n dan' be'rén
da Moisésen' leake' yellrio ni kana', na'
wsa'kzi'lle' lli'o cha' bi wzenayllo xti'lle'n,
dan' lloe'rene' lli'o gan' zoe' yebá na'te.
26 Le bxho' kan' betj Diosen' rao ya' Sinaín'
nench be'rene' da xozxta'ollo ka' di'lle. Na'
nna' ba bne'e: "Wllin lla kat gona' xo' ye to
yellrio ni, na' kere yellrio nizen' xo', rente
da llre'llo le' yebá na'n xiz aken." 27 Na'
dan' ba bne'e gone' xo' ye to, zejen te ke
yeolol da ka' ben Diosen' dan' llre'llo, zan
bi te ke Diosen', na' ke yeolol da wen da
llone' da bi llre'llo. 28 Ke len na' llaya'l
we'llo yel llioxken ke Diosen', dan' gone'
lljazollo nbaraz gan' llnebie' na', na' kere
da te ke da wen na' gak kello gan' zoe'
na'. Leska' llaya'l gakbe'llo be'nn za'k nak
Diosen', nench wxenra'll-lloe' do yichj do
ra'll-llo kan' lle'nre' na'. 29 Le Dios kellon'
nake' ka to bel yi', na' ll-lleyie' da bibi za'ke.

13

Dan' lle'ne Diosen' gonllo

1 Sochga yel nllie' lo yichjra'llda'ore.
2 Na' bi ganra'llre dan' llaya'l wrebre be'nn
za'k zi't rillren'. Bal xozxta'ollo ka' breb
ake' be'nn zi'te rill ake'n, na' breb ake' angl
ke Dios, ni ke gokbe'e akzere'.
3 Llaya'l lljadinra'llre ke be'nn lwelljllo
ka' lla'a rill ya nench gakrén akre'. Llaya'l
gonre xhbab, gákere renkze re'n yo're rill
yan'. Na' bi ganra'llre be'nn lwelljllo ka' bi
da llsa'kzi' be'nne leake'. Na' llaya'l gonre
xhbab, gákere renkze re'n llak ke re', kan'
llak ke be'nn ka'.
4 Na' re' nchayna're yeololre lesó do
ra'llre rao no'r keré, na' rao be'nn keré, bi
tarenre be'nn yobre, le Dios na' wsa'kzie'
be'nn lljatile be'nn yobre.
5 Bi sera'll-llo, llaya'l sollo yewello bi
da da'o de kello, le Diosen' ba bne'e: "Bi
ganra'lla' re', na' bi kwej yichja' re'."
6 Ke
len na' bibi de da llebllo, na' wak nnello:
Xanllo Diosen' zoe' llakrene' nada'.
Bi lleba' cha' bi da gone be'nnach nada'.
7 Lelljadinra'll be'nn ka' blla'a be'rén re'
xti'll Diosen'. Lewayón xhbab kan' ben
ake'n, lenni't lewxenra'll Dios kan' ben
leake' na'.
8 Na' Jesucriston' lekze kan' nej nnase,
ka'kze nake' nna' lla, na' ka'kze gake' ke
chnare. 9 Bi we're latj siye'e be'nn re', bi
di'll yobre da llzejnie' akre' re', le da xhen
nlla'a llroe' llsede bale'. Zan nbaraz naken
dan' llroe' Diosen' lo ra'llda'ollon', ni ke
dan' nllie're' lli'o, len na' llakrenen lli'o,
ker da ka' llasné be'nne ye'j gaollo. Ka nak
da ka' ne ake' llaya'l ye'j gaollo nench yewé
Diosen' lli'o, bi nna gakrenen be'nn ka' ne
ka'.
10 Bxoz ka' be'e ake' da llaya'l we'e ake'
kan' batna', na' bdao akte' bayi'x ka' bet
ake'n. Na' dan' got Criston' ni ke lli'o,
ba zi'llo yel nak la'y ke Diosen' ke dan'
bene' na'. Na' bxoz ka' bi gak si'i ake'n.
11 Na' be'nn ka' nak bxoz brao ke be'nn
Israel ka', twej rao to iz llot ake' bayi'x,
nench lljwa'a ake' xchenba'n lo yoda'on
gan' nzi'i Latj Ga Llroe'rao Dios, nench
llnnab ake' yezi'xhene' do'l ke ake'. Na'
llzey ake' bayi'x ka' lloa' yellte. 12 Na'
ka'n gok ke Jesúsen' dan' bet ake' Le'e lloa'
yell Jerusalén na', bzane kwine' nench na'
bake'e do'l kellon' ren xchene' dan' brarje'
na'. 13 Na'llen' llaya'l wxenra'll-llo Jesúsen',
na' kwej yichjllo yeolol bi da benllo batna',
la'kze cha' wie no be'nn lli'o kan' llonllon'.
14 Gateze zollo da te ke yellrio ni, zan llonk-
zllo rez yellinllo gan' llie' na', yell dan' bi te
ke na'. 15 Dan' ba baka'a Jesucriston' do'l
kellon', llaya'l we'llo yel llioxken ke Dios
chak nna nbanllo, na' we'xhenlloe' kate
we'llo xti'lle'n. 16 Na' bi gatra'll-llo gonllo
da wen, na' we'llo arke sa'kello we'llo
gakrenllo be'nn bi de ke, le ka'n llazra'll
Diosen', na' llonxhenlloe' kat llonllo ka'.
17 Lewzenay ke be'nn ka' lle re' kan'
lle'ne Diosen' gonre, na' legón kan' ne ake'
gonre, le leake'n llwia llyi ake' re' nench
gakrén ake' yichjra'llda'oren', na' leake'
wadé ake' di'll rao Diosen', cha' akren' ben
ake'. Lewzenay ke ake' nench yewé akre',
na' dan' llon ake'n bi gaken da zede, le cha'
bi wzenayre ke ake', bibi da wen gak keré.
18 Lennab nench gakrén Diosen' neto'.
Nnézeto' llonto' kan' llazra'lle' na', na'
lle'neto' gontezto' da wen. 19 Na' lla'tyoera'
re' yelwillre Dios, nnabre gonne' latj le
yedtia' gan' zore na'.

Llnnabe' rao Diosen' gakrene' leake'

20 Na' nna' zo Diosen' nzoe' lli'o nbaraz.
Le'en balis basbane' Xanllo Jesucriston'
radj be'nn wat ka', le dan' brarj xch-
ene'n le' yay cruzen', bzorao llak da kobe
da bne Diosen' gone' gakrene' be'nn wx-
enra'll Le'e. Na' kere da te ke dan' bne'e
gone'n. Na' dan' nllie' Xanllo Jesucriston'
lli'o, nake' ka to be'nn llap xhi're, be'nn
llon da wen kwis ren xhi'r da'o ke'e ka'.
21 Na' llnnaba' gakrén Diosen' re' biteze
da yálljere nench sore gonre yeolol kan'
lle'nre' na', na' gone' yichjra'llda'ollon'
kan' lle'nre', dan' nombia'llo Jesucristo na'.
Lewxenra'll Jesucriston' to chi'ze. Ka'n
gakchga.

22 Be'nn bi'che, llnnabchga' bi gákere zed
dan' bzoja' llnneyoera' re' ni, le ra'tzen'
ba bzoja' re'. 23 Na' llyixjwe'ra' re', be'nn
bi'chllo Timoteon' ba balloje' rill yan', na'
zoa' bexhe' ganni. Na' cha' ba byob bare'e
ni, na' wchie' katen' yedwia' re' na'.

24 Ka nak nada', llwapa' re' lliox ren
be'nn brao ka' be'nn ka' llzejnie' re', na'
llwia llyi ake' re', na' leska' nollre be'nn nx-
enra'll Dios yeolol akte' llwapa' lliox. Be'nn
lwelljllo ka' za'k gan' nzi'i Italia, leska' ll-
wap ake' re' lliox.

25 Dios na' gakrenchgue' re'. Ka'n
gakchga.

YICH DAN' BZOJ SANTIAGO

Santiagon' llwape' lliox be'nn ka' naslas zan yell

1 Nada' Santiago naka' be'nn wen llin ke
Dios, na' ke Xanllo Jesucriston'. Llwapa'
re' lliox, re' nakre chllinn (12) kwe' xhi'nn
dialla da Israel, re' nxenra'llre Jesucriston'
na' naslasre yellrio ni.

Akre nnézello kan' lle'ne Diosen' gonllo

2 Be'nn bi'che, llaya'l yewello kwis kat
llak bi da llak kello. 3 Na' kate llak bi da llak
kellon', llroe'n cha' zello da war nxenra'll-
llo Diosen'. Na' cha' ka' llonllo na', nnézello
wakrenen lli'o nench gapllo yel llxhenra'll
ke biteze da llak kello. 4 Ke len na' llaya'l
gapre yel llxhenra'll biteze dan' llak ke
re', na' sere war wxenra'llre Diosen' nench
gakre kan' lle'nre' na'.
5 Cha' noteze re' bi nnézere akren' lle'ne
Diosen' gonllo, lewnnab wzejnie're' re',
na' wzejnie'kzere' re', le llawere' llakrene'
lli'o, na' bi dile' lli'o kat llnnabllo gakrene'
lli'on. 6 Na' kate nnabllon na', llaya'l
gonlira'll-llo gonnkze'n, na' bi gakgánello.
Le be'nn llakganre cha' we'en le'e, ba llone'
ka to nisda'o llej lljata'n, to ni to na', kat
llde to be' rawe na'. 7 Be'nn llakganre cha'
we'e Diosen' dan' nnabe' na', bi kwexhe'
cha' we'e Diosen' dan' llnnabe'n, le bi llejle'
ke Dios. 8 Be'nn llon ka' bi nnezre' bi xh-
baben' llone', bi llakbe'e yichjra'llda'we'n
bin' lle'nre'.
9 Be'nn bi'chllo nxenra'll Dios, cha' nake'
be'nn ya'ch, llaya'l soe' nbaraz, le nake'
be'nn za'k rao Diosen'. 10 Na' be'nnen' nak
be'nn wnia' llaya'l soe' nbaraz kat llxhexj
yichje' rao Diosen', le yel wnia'n naken da
te ke, kan' llak ke yej da'o zjalla'a yi'xe.
11 Kat nna' willen' znia kwis, le llkwadte
yi'x ka', na' llyinnj xhla'y yejen', na' bill
nla'n nbaraz. Ka'n llak yej da'o ka', na'
lekze ka'n gak ke be'nn wnia' ka', yenit
yerán ake' rao xchin ake'.

Sediallo wxenra'll-llo Jesucriston' biteze da llak kello

12 Cha' llaora'll-llo bi da llak kello, na'
zediallo wxenra'll-llo Dios, na'llen' zollo
nbaraz. Na' kat te dan' za'kzi'llon', kana'n
banrenllo Diosen' ke chnare kan' bne'e
gak ke yeolol lli'o nllie' Le'e. 13 Na' kat
lli'o nen gonllo da xhinnjen', bi nnello
Dios na'n llko'yele lli'o gonllo da xhinnjen',
le Diosen' bi llko'yelre' be'nne gone' da
xhinnj, leska' Le'e bibi de wko'yelen Le'e
gone' da xhinnj. 14 Yel llzera'll kello dan'
yo' lo yichjra'llda'ollon', llonen nench
llzera'll-llo llonllo da xhinnj. 15 Na'
cha' lli'o ba llonllo ka dan' zera'll lo
yichjra'llda'ollon', na' zollo llonllo da
xhinnjen', na'llen' wllin lla kwej yichj
Diosen' lli'o, bill yellinllo gan' llie' na'.
16 Be'nn bi'che, bi siye'e kwinre. 17 Dios
be'nnen' zo yebá, Le'en llse'le' da wen na'
llak kello, na' bi da de kello. Xallo Dios
be'nnen' ben will, be'o, na' berj ka' nench
llseni'n kello, llone' nench gak wen kello,
na' bi llache'e ka gone' kello, zotez zoe'
llone' wen. 18 Byazra'll Diosen' bakobe'
yichjra'llda'ollon' kan' byejle'llo ke di'll
li ke'en. Na' bakobe' yichjra'llda'ollon'
nench lliaraorenllo be'nn nell ka' byejle'
ke'e.

Kan' gonllo nench yewé Diosen' lli'o

19 Ke len na' be'nn bi'che, llaya'l zga'tek
wzenayllo, na' llaya'l gonllo xhbab kat
za nnello, na' bi yóbello gaklla'llo. 20 Le
kat llaklla'llon', bi llak llonllo wen kan'
lle'ne Dios na' gonllo. 21 Ke len na' llaya'l
kwej yichjllo yeolol da xhinnj ba ben-
llo, na' yeolol da llwie Diosen', da blli'o
bxhe lo yichjra'llda'ollo ka bi nna wx-
enra'll-lloe'. Len na' llaya'l wxhexj yichjllo
wzenayllo di'll li ke Diosen', dan' ba yo'kze
lo yichjra'llda'ollo na', len wasrá lli'o.
22 Na' llaya'l gonllo dan' ne di'll li ke
Diosen' gonllo, kere kon yénzello kan' nen
na'. Le cha' kon llénello kan' nen na', na'
bi gonllon, kwinzllon' ba llaziye'e kwinllo
cha' ka' llonllo. 23 Be'nn llene di'll li ke
Diosen', na' bi llone' kan' nen na', ba llone'
ka to be'nn llwia lloa'rawe' lo yejwan. 24 Le
kon llwie' kan' nak lloa'rawe'n, na' llay-
oll llwie'n na', le llayanra'llte' kan' nake'
na'. 25 Zan be'nnen' zokze llzenaye xti'll
Diosen' do yichj do ra'lle', na' llone' kan'
nen na', bi llayanra'lle'n, be'nn na'n zoe'
nbaraz, le xti'll Dios na'n llakrenen le'e
biteze da llone'.

26 Cha' no llake llonkze' kon ka ne
Diosen', na' bi llwie' ka kwell nne'e,
kwinze' ziye'e kwine'. Le cha' bi nak
xti'lle'n wen rao Dios, bi za'k dan' ne'e
nxenra'lle' Diosen'. 27 Cha' lle'nello gonllo
kan' llawé Xallo Diosen', llaya'l gakrenllo
no xkwi'd wazebe, na' no no'r wazeb ak,
cha' bi yallj akre', na' kwej yichjllo bill
gonllo da xhinnj da llon be'nn bi nombia'
Dios.

2

Toz ka' llaya'l gónello yeolol be'nne

1 Be'nn bi'che, Xanllo Jesucriston' nake'
be'nn zerawe za'ke, na' cha' wxenra'll-
lloe', toz kan' llaya'l gónello noteze be'nne,
kere balze'n gonllo xhen, na' ye bale
gónello kaze. 2 Cha' ra' chop be'nne gan'
lldop ll-llayllo llonllo Jesucriston' xhen, na'
toe' nake' be'nn wnia' nake' ra'll cha'o nak
nbaraz, na' ngo' xhbene' to ya cha'o dan'
nzi'i oro, na' be'nnen' ye to nake' be'nn
ya'ch, na' nake' to ra'll da wllin kwis, 3 na'
cha' gonllo xhen toze be'nn wnia' na'ze yel-
loe': "Rao siy nile blle' ga kwe'o kwasro",
na' yello be'nn ya'chen': "Na'le jasé", o
cha' yelloe': "Blle'teze rao yo na'ze", 4 bi
naken wen rao Diosen', le cha' ka' llonllo,
ba llala'llo be'nne, na' ba llroe'llo noren'
za'ke, na' noren' bibi za'kteke. Ke len na' bi
llonllo wen, le bi nak yichjra'llda'ollo wen
na'.

5 Be'nn bi'che, ba brej Diosen' zan be'nn
ya'ch, nak ake' rallne'e, na' llonlira'll ake'
Le'e. Na' nni't ake' nbaraz kat yellín ake'
gan' llie' na' llnebie', kan' gak ke noteze
lli'o nllie' Le'e. 6 Zan re' llonre be'nn ya'ch
ka' ka be'nn bibi za'ke. Na' llonre be'nn
wnia' ka' xhen kwis ka to be'nn za'ke. Ren-
cha' leake'n llsa'kzi' ake' re', llxhoblle'o
ake' re' do rao koxchis. 7 Lekze leake'n
llalli'i llasné ake' da nak krere ke Jesucristo
be'nnen' nxenra'll-llo, be'nnen' nak be'nn
za'k.

8 Ley dan' nak lliarao rao yeolol xti'll
Diosen' nen: "Lellie' lwellj be'nnachre ka
nllie' kwinre." Cha' da li llonre kan'
nen na', llonre wen. 9 Na' ley ke Diosen'
llchoyraon keré, napre do'le cha' balze
be'nne llonre xhen, na' ye bale' llónere ka
be'nn bibi za'ke. 10 Le cha' to be'nne nawe'
llone' yeolol kan' ne ley na', na' cha' to da
da'o ba bxinnje', ke doxhenkze ley na'n ba
bxinnje' cha' ka'. 11 Dios na'kzen' bne'e:
"Bi tarenre no'r bi nak no'r keré, na' be'nn
byio bi nak be'nn keré", leska' bne'e: "Bi
gotre be'nne". Na' la'kze cha' bi darenllo
no'r yobre, o be'nn byio bi nak be'nn kello,
cha' ba nakllo be'nn wen xhia, naksen
xhia kello rao ley na'. 12 Xti'll Diosen'
llakrenen lli'o nench bi wzenayllo ke da
xhinnjen'. Na' llaya'l we'llo Di'll Wen, na'
sollo gonllo billre kan' nen na', le Diosen'
gonne' da sa'kzi'llo cha' bi llonllo kan' nen
na'. 13 Diosen' we'e da wsa'kzi' be'nn ka',
bi llaya'chra'll lwellj be'nnache. Zan be'nn
ka' llaya'chra'll lwellj be'nnache, ka'kze
yeya'chra'll Diosen' leake'.

Bibi zejen nnello de di'llze nxenra'll-llo Jesucriston'

14 Be'nn bi'che, cha' to be'nne nne'e nx-
enra'lle' Jesucriston' de di'llze, na' bi llone'
da wen, ¿wak dan' nxenra'lle' na'ze wasrán
le'e rao da xhinnjen'? 15 Gonkello xhbab
chet ka' zjani't bal be'nn lwelljllo nxenra'll
ake' Jesucriston', na' bi de da ye'j gao ake',
bi de no xhara'n ake'. 16 Na' cha' yezlloe':
"Lelljayakze wen wen, Dios gakrene' re'
llélere da ye'j gaore", na' bi we'e aklloe' bi
da ka' llyallj akre', ¿bixha zejen na' cha' to
ka'ze ye aklloe'? 17 Len na' cha' kon to
nnezllo nxenra'll-llo Jesucriston', na' ni ke
llonzllo da wen, bikzbi zejen dan' nnello
nxenra'll-lloe'.

18 Zjani't be'nne llasné ake': "Rwe' nx-
enra'llo' Jesucriston', na' nada' llona' da
wen." Broe'chk nada' dan' nxenra'llo'n,
na' bi gono' da wen, na' nada' wroe'ra' rwe'
dan' nxenra'lla'n kone da wen ka' llona'n.
19 Rwe' llejle'o toze Diosen' zo, llonkzo'
wen. Leska' llejle' daxi'o ka', toze Diosen'
nake' be'nn za'ke, na' xhiz aken lleb aken.
20 ¿Bi nnezro' bibi za'k dan' nello nxenra'll-
llo Jesucriston' cha' bi llonllo wen? Kere
wakrenen lli'o cha' nnello ka' de di'llze
nxenra'll-lloe'.

21 Da xozxta'ollo Abraham na', broe're
bxenra'lle' Dios dan' bzenaye' ke'e, bzanre'
xhi'nne' Isaaken' gotebe' nench gone' xhen
Diosen'. Na' dan' bzoe' xti'll Dios na',
na'llen' bne Diosen' ke'e, nake' be'nn wen
rawe'. 22 Na' nnézello kan' ben da Abraham
na', kere to bxenra'llze' Diosen' ka'zen',
bene' yeolol da golle' le'e. Na'llen' broe'n
bxenra'lle' Dios. 23 Ke len na' gok dan' nyoj

xti'll Diosen' ke le'e, nen: “Abraham na' bxenra'lle' Dios, na'llen' bne Diosen' ke'e, nake' be'nn wen rao Le'e.” Na' leska' nyoj ke Abraham na', goke' migo ke Dios.

24 Na' llre're na', Diosen' ne'e nakllo be'nn wen rawe', ni ke dan' llonllo na', kere dan' nello nxenra'll-lloe' na'zen'. 25 Lekze ka' gok ke da Rahab goke' to no'r re'e, na' bzenaye' ke Dios dan' brebe' be'nn chop ka' jawiá ralle' na'. Na' bawe' leake' jayake' ye to nez yobre, nench bi je'x be'nn waka'a ya ke rey na' leake'. Na' dan' gokrene' be'nn ka', broe'n llonlira'lle' Dios. Na' bwia Diosen' nake' be'nn wen rawe' na'. 26 Le kin' naken: Cha' to be'nne billbi bich yoe', ba nakse' be'nn wat. Ka'kzen' naken ke lli'o, cha' nello llonlira'll-llo Diosen', na' bi llonllo da wen.

3

Roll-llon' llonrenllon da xhinnj

1 Be'nn bi'che, neto' llroe' llsédeto' xti'll Diosen' be'nn yobre, wza'kzi'llto' cha' bi gonto' kan' nen na'. Na'llen' nia' re', kere le gakte rao na're wroe' wsédere be'nn yobre xti'll Diosen'. 2 Yeololtello llonllo da xhinnj, zan cha' to be'nne bi llone' da xhinnj rao xti'lle' na', nakse' be'nn wen, na' wzoekzere' nnebia' kwine' cha' ka'. 3 Kate llgo'llo to ya lloa' kabay nench llonnba' latj llo'xlloba', na' llejba' gateze lle'nello chejrenlloba'. 4 Leska' be'nn ka' llsa'a barco xhen ka', llonrén ake' llin to yay da'oze da llsa'a ake'n nench chejen gateze lle'n akre', la'kze cha' ll-lli'y to be' xhen len. 5 Ka'kzen' naken ke roll-llon'. To da da'o rizzen' naken, na' llak nnerenllon di'll za'ke. Na' ka nak to yi' da'o riz, wak wzeyen to ya'da'o xhen, ka'kzen' naken ke roll-llon' kate nnerenllon di'll xhinnj. 6 Roll-llon' naken to da llonll da xhinnj xhen rao doxhen kwerp kellon'. Roll-llon' naken ka to bel yi' da llra' to ni na'ze, llzeyen biteze da de, le cha' lloe'llo di'll xhinnj, llonen gan nench sollo gonllo da xhinnj doxhente nbanllo. Na' katen' nnello, naken ka da za'a gabilen'. 7 Llak llnebia'llo yeololte bayi'xe, ba zo tap nia'na'a, ba zo xire, ba nxhob le'e, na' ba lla'a lo nis. Ba bzo be'nn maxh leakba'. 8 Zan ka nak roll-llon' nono zo be'nn soe len, nench bi we'renllo di'll xhinnj. Le zoteze zon lloe'n di'll xhinnj, na' di'll xhinnj dan' lloe'n, na' naken ka yerb ke to bel znia. 9 Ren roll-llo na' llonllo xhen Dios be'nnen' nak Xallo. Na' lekze kone roll-llo na', nello yel ya' ke lwelljllo, be'nn ka' ben Diosen' kan' nak Le'e na'. 10 Lloa'llo na' ll-lloj di'll wen kat llalwill-llo Diosen', na' lekze na' ll-lloj di'll xhinnj kat nnechachllo ke lwellj be'nnachllo. Be'nn bi'che, da ni bi llaya'l gonllo. 11 Nnézello ga llar nisen', bi gare nis da nak sia gan' llar nis zbapj. 12 Be'nn bi'che, leska' to yay higo bi llbian daxhix nzi'i aceituna, na' yay uvas ni ke kwiazen higo. Na' leska' gan' llar nisen', kere ware nis da nak sia ga llare nis zbapjen'.

Ka gonllo cha' ba benn Diosen' lli'o yel si'n ke'en

13 Cha' nol re' nnere nakre be'nn si'n llejnie're xti'll Diosen', llaya'l gonre yeolol kan' llazra'll Dios na'. Llaya'l gonre da wen, na' bi yeyoe'raoze kwinre, na'llen' nroe'n nakre be'nn si'n. 14 Zan cha' llwie lwellj be'nnachre, na' lle'nere gakre be'nn braoll ka be'nn lwelljre ka', bi llaya'l nnere nakre be'nn si'n, le ziye'zren cha' ka' nere. 15 Bi napre yel si'n da za'a yebá, le xhbab keré na' za'n ke daxi'on, na' nna llonre da xhinnj kon kan' ne ra'llda'ore na', kan' llon be'nn ka' bi nombia' Dios. 16 Le gan' llwie lwelljllo, na' llakyollrén lwelljllo, ganna' llroe'n bi llejnie'llo kan' llonllo, na' llonllo biteze da xhinnje. 17 Kat llonn Diosen' lli'o yel si'n ke'en, lle'nello gonllo yeolol da wen. Lle'nello sorén lwelljllo nbaraz, na' nakllo be'nn xhenra'lle, na' wxhexj yichjllo nench wzenay ke lwelljllo. Na' leska' yeya'chra'll lwelljllo, na' gonllo da wen ke ake', na' toz ka gónello noteze be'nne. Na' biteze da gonllo, gonllon do ra'll-llo. 18 Na' cha' llawello so kwez be'nne nbaraz, na' llakrenllo yezikre be'nne, nench so kwez ake' nbaraz, na' llakrenen nench gon be'nn ak da wen.

4

Bi gonllo ka llon be'nn ka' bi nombia' Dios

1 ¿Bixchen llakdilre llchachrén lwelljre? Llonre ka' dan' yo' nyaz da xhinnjen' yichjra'llda'ore, llnebia'n re' nench llonre ka nen keré. 2 Zera'llre kwis bi da ga't keré,

na' dilre chachrén lwelljre, na' lle'ntere got lwelljre nench na' ga't dan' zera'llre na'. Na' kere bi ga't keré dan' lle'neren', ka naken llonre da xhinnjen', na' bi llnnabre rao Dios nench gonne' ga't dan' yálljere na'. 3 Na' kate llnnabre rao Diosen' nench gonne' bi dan' lle'nere ga't keré, kere gonne'n, le to lo ra'llda'oren' lle'nere ga't dan' zera'llre, nench gonre ka nen keré. 4 Ba llonre ka to no'r zo xto, no'r bill llejle' ke xhyiwe'. Dan' llzenayre ke dan' ne xhbab keré na', llonre txhen be'nn ka' bi nombia' Dios, na' ll-lliayi'llre Diosen'. Na' cha' lle'nello gonrenllo be'nn wen da xhinnj ka' txhen, ba ll-lliayi'll-llo Diosen', bill nllie'lloe' ka llaya'le. 5 Llonjere xhbab bibi za'k xti'll Diosen' gan' nen: "Spíritu ke Diosen' dan' zo lo yichjra'llda'ollon', zera'llen kwis wzoallo xti'll toze Diosen'." 6 Diosen' llakrene' lli'o kwis, nench na' llzenayllo ke toze Le'e. Na'llen' nyoj xti'll Diosen' nen: "Diosen' llwiere' be'nn ka' llayoe'rao kwin, na' llakrenkze' be'nn ka' nak nexjra'lle'." 7 Ke len na' llaya'l serenllo Dios, na' gonllo war bi wzenayllo ke daxi'on. Cha' ka' gonllo, wkwaskze daxi'on ka'le. 8 Lesó leyelwill Diosen', na'll soe' gakrene' re'. Llaya'l kwej yichjre da xhinnj ka' llonre. Na' cha' llákere wakse wxenra'llllo Diosen', na' gontezllo bi da za'ra'll lo ra'llda'ollon', kreren' llonre xhbaben' chet ka', na' llaya'l we're latj yeyón Diosen' yichjra'llda'oren' yalle. 9 Legakzede, na' legake, na' lekwell. Yel llawé kerén' lewacha'n yel bell, na' yel zo nbaraz kerén' leyezoya'che. 10 Llaya'l wxhexj yichjre rao Xanllo Diosen', na'll Diosen' gone' nench gakre xhen.

Bi llaya'l wlliayi'll lwelljllo

11 Be'nn bi'che, bi llaya'l nnechachllo ke lwelljllo. Be'nn nnechach ke lwellje' na', ll-lliayi'lle lwellje'n, be'nn na'n nne'e ke ley ke Dios, llzoe' leyen' ka'le. Na' be'nn ka' llon ka', bi llzoe' di'll kan' ne ley na'n. Llone' ley ke Diosen' ka to da bi za'ke. 12 Toze Dios na'n bdixje' leyen', na' toze Le'en za'ke wchoyrawe' ke totollo cha' de do'l kello. Na' toz Le'e za'k yesre'e be'nn lo yi' gabil, na' lekze Le'en za'k nench yese'le' be'nn lo yi' gabilen'. Zan lli'o nono nakllo nnello ke be'nn lwelljllo nape' do'le.

Bi nnézello bi gak wxe willje

13 Na' nna' lewiá ke, re' nere: "Nna' ren wxe, chejllo yell zi'te, na' lljasollo to iz, na' ga'ollo bi da wayo'tllo, na' gonllo gan." 14 Na' ni ke nnézzere bin' gak keré wxe. Le ¿akre nak yel nban kellon'? Da li naken ka to bej da llroe'rao chollze, na' le llaranten. 15 Llaya'l nnere: "Cha' Xanllo Diosen' gonne' yel nban, na'll gona' da lle'nra' gona'." 16 Zan da xhinnjen' llonre llayoe'rao kwinre, ba llwiare akre gonre. 17 Na' be'nnen' nnezre' akren' llaya'l gone' da wen, na' bi llone'n, naken xhia ke'e rao Dios.

5

Da xhinnj kwis gak ke be'nn wnia' ka' bi lljadinra'll Dios

1 Ka nak re' be'nn wnia', re' bi lljadinra'llre Diosen' legosia' lekwell, ke da ba za'a wsa'kzi' re'. 2 Ka nak rao Diosen' dan' de kerén' naken ka to da ba llbeyi', na' ra'll cha'o kerén' naken ka to da ba llde. 3 Na' xhmellre na' dan' nak de ya cha'o nzi'i oro ren dan' nzi'i plat, ba naken ka da ba llbia re. Len na' kat llin lla yellayraore kwis lo yi' gabil. Ba blle' yichjre toze da wpa're mell xhen, ka'kze ba zo da gon Diosen' keré sa'kzi're. 4 Llaya'l wayonre xhbab ka bénere no be'nn wen llin keré, be'nn ya'ch ben wrap keré. Ka nak da bi bdixhj akre' ka llaya'le. Ke len na' nonen re' be'nn wen da xhinnj. Len na' llaklla'a Diosen', llzenaye' kan' llosia' be'nn wen llin ka', Dios be'nnen' nape le zerawe yel wak xhen. 5 Na' zotez zore lle'j llaore kwasro, na' llonditjere da de keré llonre kon ka nen keré. Na' dan' llonre ka'n, nakre ka to bayi'x ba llonchie' yeyakba' ba za, kat llin lla goteba'. 6 Na' dan' ga lli're llonre yel koxchis, ba bse'lre be'nn bet ake' be'nn ben da wen, na' bi bda'ba'y ake' re'.

Kwezllo baten' yed Xanllo Jesucriston' da yobre na' yelwill-llo Diosen'

7 Ka nak re' be'nn bi'che, legap yel llxhenra'll bi da llak keré, le ba rez yed Xanllo Jesucriston' da yobre. Be'nn ka' llaz lla'nne, llzo ake' bexh ake' gak dan' naz ake'n, le dan' naz aken' naken da za'ke. Na' llap ake' yel llxhenra'll bexh ake' llde rinnen', le kate ba brexh yej na',

na'tellen' yetop ake' dan' goz ake'n. 8 Ke
len na'n bitez da llak keré, llaya'l gapre yel
llxhenra'lle, na' gondipra'llre wxenra'llre
Xanllo Jesucriston', le ba zo rez yede'
da yobre. 9 Be'nn bi'che, bi gao xhia ke
lwelljre cha' bi dan' llak keré, nench ke
wzanll Diosen' do'l keré, le Le'en nake'
be'nn gon yel koxchis, na' ba rez yede'
da yobre. 10 Lewayón xhbab ke be'nn ka'
be'e xti'll Xanllo Diosen' kana'. Bitez bi da
bsa'kzi' be'nne leake', na' bdaora'll ake'.
11 Na' neto' lláketo' nbaraz ke be'nn ka' bzo
akteze benchochra'll ake', bxenra'll ake'
Dios la'kze bllayrao ake'. Na' ba bénere
xti'll be'nnen' golle Job kan' bdaora'lle'
benlira'lle' Diosen', la'kze da zan da
bxha'kzie'. Na' ka bde dan' bxha'kzie'
na', bzoall Diosen' le'e nbarazlle kerke
kan' bzoe' da nellte. Ka'n nak Diosen' na'
llakrene' lli'o, leska' llaya'chra'lle' lli'o.

12 Na' ke nake da ki be'nn bi'che, kbat
wzoazre yebán', ni yellrio ni, na' billre da
yobre di'll lin' lloe're. Cha' nnere waken,
waksen; cha' nere bi gak, bi gaksen na',
nench ke wxoa Diosen' do'l ko'llre.

13 Notezre kat bi da llak keré, llaya'l yel-
willre Dios. Na' notezre kat zore nbaraz,
llaya'l golre gonre xhen Dios. 14 Cha'
no llak no yillwe', llaya'l gaxhe' be'nn
ka' llap llwia be'nn ka' llonlira'll Jesu-
criston'. Na' wtop ake' ra't ceit yichj
be'nnen' llak yillwe'n, yelwill ake' Dios
nnab ake' yeyake' kone yel wak ke Xanllo
Jesucriston'. 15 Na' kat yelwillre Xanllo
Diosen', llaya'l chejle're ke'e, na' Xanllo
na' walise' le'e; na' cha' bi da xhinnj ba
bene', wazi'xhenkze' ke'e. 16 Ke len na'
llaya'l wxoarapllo rao be'nn lwelljllo, na'
yelwill-llo Dios wnnab ke lwelljllo nench
yezollo wen cha' bi dan' llak kellon'. Le
cha' nakllo be'nn wen rao Dios, Diosen'
lléntere' kate yelwill-lloe', na' llone' da zan
da wen da llnnábelloe'. 17 Lewiá ke Elías
be'nnen' be'e xti'll Dios kana'. Goke' ka
lli'o be'nnach. Na' balwille' Diosen' do
yichj do ra'lle', na' bnnabe' bi gak yejw, na'
bzoa Diosen' xti'lle', bi gok yejen' chonn
iz ye achje. 18 Na'll da yobre balwille'
Diosen', bannabe' yese'le' yejen' da yobre,
na'll base'l Diosen' len, na' bayak bi da goz
be'nn ka' da yobre.

19 Be'nn bi'che, kat to be'nn lwelljllo ba
brej yichje' dan' nak da li dan' bzejnie'
Diosen' lli'o, llaya'l gakrenlloe' nench
yeyatre' da xhinnj ke'en bene'n. 20 Lle'nra'
nnézere, kat llonllo nench noteze be'nne
yeyatre' do'l ke'en, llakrenlloe' nench
yesrá Diosen' le'e rao yel got ke chnaren'.
Na' wazi'xhene' xto'le'n la'kze cha' da zan
da ba bene'.

YICH NELL DAN' BZOJ POSTL SAN PEDRO

Pedro llzoje' yich ni ke be'nn ka' naslas nxenra'll Criston'

1 Nada' Pedro naka' postl ke Jesucriston',
na' llzoja' yich ni ke re', naslasre gan' nzi'i
Ponto, na' gan' nzi'i Galacia, na' gan' nzi'i
Capadocia, na' gan' nzi'i Asia, na' gan'
nzi'i Bitinia. Lli'o llonlira'll-llo Jesucriston'
nakllo ka be'nn zi'te, ren yezikre be'nne
lla'a yellrio ni. 2 Kon kan' broe' xhnneze
kana'te, Xallo Diosen' breje' lli'o nench
bacha'a Spíritu ke'en yichjra'llda'ollon', na'
bro'n lli'o rao na'a Diosen'. Ka'n bene'
nench llzenayllo ke Diosen', na' nench Je-
sucriston' zoe' llayone' yichjra'llda'ollon'
yalle, dan' brarj xchene'n le' yay cruzen' ni
kello. Llnnaba' rao Diosen' gakrenchgue'
re', na' wzoe' yichjra'llda'oren' so kwezre
nbaraz.

Sollo rez yellinllo gan' llia Diosen'

3 Llaya'l we'raollo Diosen' le Le'en
nak Xa Xanllo Jesucriston'. Le Diosen'
llaya'chra'lle' lli'o, na'llen' bakobe'
yichjra'llda'ollo, na' bene' nench sollo rez
yellinllo gan' llie' na', le Jesucristo na'
babane' radj be'nn wat ka'. 4 Dios na' gone'
ga gak da wen kello, to da nbaraz kwis
da bi yenit da bi te ke, to da ngo'cha'we'
gaken kello kat yellinllo yebá na'. 5 Kone
yel wak xhen ke Diosen', llkwe'jen lli'o
rao da xhinnjen' dan' llonlira'll-lloe' na',
ka'n llone' chak bi nna llin lla re'llo da
nbarazen' gonne' kello kat yellinllo gan'
llie' na'.
6 Ke len na' sore nbaraz la'kze da zan
da ll-llayraore to chi'i weje. 7 Dan' nx-
enra'llre na' naken ka ya cha'o nzi'i oro,
le kat cheyen na', yeroe'n da nak wen, na'
yelloj da bi nak wen. Kan' nakse dan'
llonn Diosen' latj llak keré. Na'llen' nakbie'
llonlira'llre kat bi llak keré. Na' dan' nx-
enra'llre na', za'kllen ye ra't ka ya cha'o
dan' nzi'i oro. Na' katen' yed Jesucriston'
da yobre, Diosen' we'e di'll nne'e benre
wen, na' gonne' yel bara'nn xhen keré.
8 La'kze bi nna re're Jesucriston', nl-
lie're'. Na' nxenra'llkzre' la'kze bi llre're'
nna'. Ke len na' zokzre nbaraz kwis. Na'
katek nbaraz zore na', to ni ke llakzre
we're di'll ren be'nn ka' katken' llawere
na'. 9 Na' dan' llonlira'llre Jesucriston',
wllin lla yesrá Diosen' re'.
10 Be'nn ka' be'e xti'll Diosen' kana',
bsedyoll ake' kan' yeya'chra'll Diosen' lli'o
zollo nna'. 11 Spíritu ke Criston' bzorenen
leake', bzejnie'n leake' yed Criston' yell-
rio ni, na' sa'kzie', na' yeyoll na', wroe'
Diosen' nake' be'nn za'k kwis. Na'llen'
bsed akya'nne', na' bayirjyoll ake', noxha
ya'nnen' wse'l Diosen' gakrene' lli'o, na'
batxhan' yede'. 12 Na' bzejnie' Diosen'
leake' ke da ka' bzoj ake'n, nench byejnie'
akre' gaken ke lli'o lla'a nna', na' kere ke
leake'. Na' nna' Spíritu dan' za'a gan' zo
Diosen', ba benen bni't be'nn badtixjwe'
re' Di'll Wen ke Criston', na' di'll ke'en
naken rebe ren dan' bzoj be'nn ka' be'e
xti'll Diosen' kana'. Na' rente angl ke
Diosen' lle'n akre' chejnie' akre' akren'
llakrén Diosen' lli'o.

Diosen' llayaxhe' lli'o gak yichjra'llda'ollon' yalle

13 Ke len na' llaya'l cho' yichjre gonre
ga zerao sa'kere nench gonre kan' llazra'll
Diosen'. Llaya'l sore yewere gon Diosen'
gak wen keré kat llin lla yed Jesucriston'
da yobre. 14 Na' dan' nakre xhi'nn Diosen'
llaya'l wzoare xti'lle', na' bill gonre da
xhinnjen' byo' ra'llda'oren' kana', kan' bi
nna chejnie're ke Diosen'. 15 Dios na'
ba breje' lli'o nak rallne'e, na' Le'e nake'
be'nn ra'llda'o yalle. Na' kon ka nak Le'e
be'nn ra'llda'o yalle, lekze ka'n llaya'l gak-
llo be'nn ra'llda'o yall rao yeolol bi da llon-
llo. 16 Le xti'll Diosen' nyojen': “Legak
be'nn ra'llda'o yall kan' naka' nada', naka'
be'nn ra'llda'o yalle.”
17 Re' llalwillre Diosen' na' llere': “Xato'
Dios”, Diosen' be'nnen' llwia ka gone' ke
totollo lli'o cha' napllo do'le kon kan' nak
dan' llonllo, na' toz kan' llonkze' ke yeolol-
llo, ke len na' llaya'l llebllo bi gonllo da
bi llazra'll Diosen' chak nna zollo yellrio
ni. 18 Nnézkzello ba babej Diosen' lli'o rao
da ka' bzejnie' da xozxta'ollo ka' lli'o, da
ka' bibi za'ke. Na' re' nnézkzere kwasro
ka nak dan' bdixhje' nench basre'e lli'o, bi
bdixhje'n ren da llde ke, ka nak no mell

plat, na' no mell de oro. 19 Cristo na' ya'nnen' bse'l Diosen' badrarj xchene'n da za'ke, na' bzane' yel nban ke'e gote' nench babeje' lli'o rawe dan' bibi za'ken. Criston' nake' ka to xhi'r da'o, ba bibi yillwe' da'a, ba bibi llake. 20 Za xe yellrio na'ten' brej Diosen' Criston', na' bse'le' Le'e ganni nna' ba rez yeyoll yellrion', nench gakrene' lli'o. 21 Ni ke Cristo na'n zollo llonlira'll-llo Dios. Dios na'n basbane' Criston' radj be'nn wat ka', nench broe'n nak Criston' be'nn za'ke. Na'llen' zollo llonlira'll-llo Diosen', na' llonllo rez gon Diosen' wen kello.

22 Na' da llakrén Spíritu ke Diosen' lli'o, ba llzenayllo di'll li ke Diosen', na' llonllo kan' nen na'. Ke len na' ba bayall ra'llda'ollon', na' do ra'll-llo ba nllie'llo yezikre be'nn nxenra'll Jesucriston'. Na' ka'kze llaya'l gonllo, llaya'l llie' lwelljllo do yichj do ra'll-llo, kere de di'llzen' nnello ka'. 23 Xaxhna' lli'o zollo yellrio ni, nak ake' be'nn llat, na' kere dan' gorjllo ke leake'n nakllo xhi'nn Diosen', naksllo xhi'nne' le bakobe' yichjra'llda'ollon', kan' byejle'llo xti'lle' na'. Na' xti'lle'n naken ke chnare, kere da te ken'. 24 Llak kan' nyojen, nen:

Yeolol be'nnach llde ke ake' ka llde ke yi'xe,
na' yeolol dan' llawé be'nnach yellrio ni,
da llak akre' za'ken, naken ka to yej
yi'xe.
Llyech yi'xen', na' llyechrente yej ke na'.

25 Zan xti'll Diosen' naken ke chnare, kere
da te ken'.
Na' xti'lle' na' naken Di'll Wen dan' ba bdixjwe'to' re'.

2

1 Ke len na' llaya'l kwej yichjllo yeolol da xhinnj llonllo. Bi siye'llo, bi gonllo nench gake be'nne lli'o be'nn wen, bi yexhe'llo be'nne, bi nnello di'll yel ya' ke be'nne. 2 Na' llaya'l gonllo ka to bida'o za llarjte, lle'nebe' ga'llbe' xhi'lle', ka'n llaya'l gon lli'o sera'll-llo yénello xti'll Diosen', le naken da wen, na' kate llénellon na', llakrenen lli'o nench llonllo kan' llaya'l gon lli'o ba de yel wasrá kello, 3 ka nak ba bembia'llo yel nllie' ke Xanllo Cristo na'.

Criston' nake' ka to yej da yo' skin yo'

4 Llaya'l lljabi'yllo gan' ze Xanllo Jesucriston', be'nnen' llonn yel nban zejlikane kello. Be'nn zan llwie Le'e, la'kze Diosen' breje' Le'e nench llakrene' lli'o, na' Le'en za'ke rao Diosen'. Ke len na' Jesucriston' nake' ka to yej wen da brej be'nne, nench gaken yej skin rille'n, bixha be'nn wen llin ka', bi byo'ra'll ake'n, na' baka'a ake'n chla're. 5 Na' lli'o napllo yel nban dan' llonlira'll-llo Jesucriston'. Ke len na' nakl-loe' txhen, na' nakllo ka yej da ba nkwe'e ga llone' yo'. Na' nakllo ka rill Dios gan' zorene' lli'o. Leska' nakllo ka bxoz be'nn ka' nak rao na'a Dios, le nakllo rao na'a Diosen', na' llakrén Jesucriston' lli'o, nench sokzllo wxenra'll-llo Diosen' kon kan' llazra'lle' na'. 6 Na' nyoj xti'll Diosen', nen:

Wse'la' to be'nne yell Sión na', na' nake' ka
to yej da za'ke, da brej be'nne nench
gaken yej skin rille'.
Na' be'nn gonlira'll Le'e, kbat yeyatre' dan'
bxenra'lle' Le'e.

7 Na' ke lli'o llonlira'll-llo Jesucriston' nake' be'nn za'ke. Zan be'nn bi llonlira'll Le'e, nyojkze da ni ke ake', nen:

Yej dan' bi byo'ra'll be'nn wen yo' ka',
gonrén ake' llin,
len na' ba naken yej skin.

8 Na' leska' nen:

Naken ka to yej da lljache'o be'nne, na' ka
to yej da llgo' nie', ll-llixen le'e.
Lljache'o be'nn ka', le bi llejle' ake' xti'll
Diosen'. Na' Diosen' bllie' bia'a gak ke ake'
ka'.

Lli'o llonlira'll-llo Diosen' nakllo rallne'e

9 Lli'o ba brej Diosen' llonlira'll-lloe'. Na' kone Le'e ba nakllo ka to be'nn llnebia', na' ba none' lli'o ka bxoz. Breje' lli'o nench nakllo yell xhen ke'e, na' naktello ka no dialle'e, le lle'nre' chixjwe'llo ka da wen xhen na' llone' na'. Le'en babeje' lli'o rao da xhinnjen' benllo na', na' broe' beni' xhen ke'en lo yichjra'llda'ollo, nench na' sollo gonllo da wen. 10 Kana' bi nxenra'llre Diosen', na' bi gokre yell ke'e, zan nna' ba nakre yell ke'e. Kana' bi nna yeya'chra'lle' re', zan nna' ba baya'chra'll Diosen' re'.

Llaya'l gonllo da llazra'll Diosen'

11 Nllie'ra' re' be'nn bi'che, lla'tyoera' re' gonre xhbab, yellrio ni bi naken rallre. Len na' bi gonre biteze da xhinnj da nen ke xpe'r-ren', le cha' ka' gonre, wllonen so

yichjra'llda'ore nbaraz rao Diosen'. 12 Lesó
legón da wen nench be'nn ka' bi llonlira'll
Diosen', re'e akre' re' llonre da wen, la'kze
ll-lliayi'll ake' re' nna', ne ake' nakre be'nn
wen da xhinnj, na' wllin lla re'e akre'
llonre da wen, na' gon ake' xhen Diosen'
kat llin lla choybie' ke totoe'.
13 Dan' llonlira'llre Xanllo Criston',
lewzenay ke yeolol be'nn ba bzoa be'nnach
nench nnebia' ake' re'. Lewzenay ke be'nn
llnebia' doxhen gan' zollon'. 14 Na' leska'
lewzenay ke be'nn wnebia' ka' llse'l reyen',
le leake'n nak rallna'a ake' we'e ake' be'nn
wen da xhinnj ka' yel llza'kzi' ke ake', na'
gon ake' xhen be'nn ka' llon kan' llaya'l gon
ake' na'. 15 Diosen' lle'nre' gonllo da wen
nench na' be'nn ka' bi llejnie', be'nn nchol
yichjra'llda'o ake', bi llel akre' di'll da nne
ake' kello.
16 Llaya'l sollo nbaraz dan' bill yo'llo rao
na'a daxi'on, na' bi gonllo xhbab wakll
gonllo bi da xhinnj. Zan gonllo da wen le
ba yo'llo rao na'a Diosen'. 17 Llaya'l gapllo
bara'nne yeolol be'nne. Na' llaya'l llie'llo
be'nn lwelljllo be'nn nxenra'll Jesucriston'.
Llaya'l llebllo Diosen', na' gapllo be'nn ll-
nebia' lli'o bara'nne.

Criston' bdaora'lle' dan' bxha'kzie'

18 Re' llon xchin be'nne, lewzenay ke
xanren', legap ake' bara'nne. Kere ke
be'nn ka' nak be'nn wenzen' wzenayre ke,
renkze be'nn nak be'nn znian' wzenayre
ke ake'. 19 Cha' bibi da xhinnj nonre,
na' llsa'kzi' ake' re', wawekze Diosen' cha'
llonre banez bi da llon akre' re'. 20 Zan
bibi za'ken cha' ba benre da xhinnj, na'
ba llsa'kzi' ake' re'. Zan cha' llonre to da
wen, na' llsa'kzi' ake' re', len na' za'k rao
Dios. 21 Le Diosen' breje' lli'o nench bi
wayechjllo kat bi gone be'nne lli'o, leska'n
bxha'kzi' Criston' ni ke lli'o, bene' banez
bi da gok ke'e, bxha'kzie' nench na' wiallo
kan' gonllo. 22 Criston' bibi da xhinnj
bene', ni to di'll wenra'll bi bne'e. 23 Kan'
bchachrén ake' Le'e, bibi di'll ballie' leake'.
Kan' bsa'kzi' ake' Le'e, bi bne'e yeyakte ke
be'nn ka', kan' llon akre' Le'en. Kon ben
kwine' rao na'a Diosen', le nnezre' Dios
na'kze wchoye' akre gone' ke be'nn ka' llon
ka'. 24 Criston' bzane' yel nban ke'en bet
ake' Le'e le' yay cruzen', na' zanoe' yeolol
da xhinnj kello ka'. Ke len llaya'l gakllo ka
to be'nn wat rao da xhinnj de rao yellrio ni,
na' sollo gonllo da wen. Na' dan' goke' we'e
na', bayone' lli'o. 25 Le lli'o gokllo ka xhi'r
da'o ba bnite xanba', zan nna' ba bayakllo
ka ba ballele xan, le Cristo na' llap llwie'
lli'o, yo'llo rao ne'e.

3

Dan' llaya'l yeso'n be'nn ka' nchayna'a

1 Leska' re' no're nchayna're, llaya'l
wzenayre ke xhyiore, le bal ake' bi nna
nnez akre' xti'll Diosen', na' cha' re'
llzenayre, gakbe'e akre' xti'll Diosen'
naken da wen, na' wxenra'll ake' Diosen',
2 kate re'e akre' llap akre' bara'nne, na'
nak ra'llda'oren' yall rao Dios. 3 Na' kere
tetere yezocha'ore, na' wapa' yichjraore,
na' wlliarize kwinre ya cha'o nzi'i oro,
na' gakre no ra'll cha'o. Bibi de gakrén
dan' re', nench gak yichjra'llda'oren' yall.
4 Dan' nak lliarao, gak ra'llda'ore wen. Na'
za'kllen rao Dios gakre be'nn nexjra'lle, ke
da ki bi te ke. 5 Kana' blla'a no'r ak be'nn
benlira'll Dios, na' ben kwin ake' rao ne'e.
Leake'n gok ake' be'nn nexjra'lle, na' bzoa
ake' xti'll xhyio ake'n, bi da goll ake' leake'.
6 Kan' ben da Sara, no'r ke da xozxta'ollo
Abraham, bzoe' xti'll xhyiwe'n, na' golle'
le'e: “Xana'”. Na' re' cha' sotezre gonre
da wen, na' bi llebre, na'll nne ake' nakre
xhi'nn da Saran', le llonre kan' bene' na'.
7 Leska' re' be'nn byio, leska' llaya'l
gakre be'nn wen rao no'r keré, na' gap
akre' bara'nne, le bi nak ake' be'nn war
ka re' be'nn byio. Le yeololkzllon', nllie'
Dios llonne' yel nban kello, kan' nonnkze'
ke leake'. Na'llen' llaya'l gon akere' wen
nench bibi wllon kat yelwillre Diosen'.

Kan' gonllo cha' llsa'kzi' ake' lli'o la'kze llonllo da wen

8 Yeolol-llo llaya'l toz ka gakllo, na'
llaya'l yeya'chra'll-llo cha' bi llak ke be'nn
lwelljllo. Llaya'l llie'lloe' do ra'll-llo ka no
be'nn bi'ch lwelljllo, na' llaya'l gakllo be'nn
cha'o rao be'nn lwelljllo, na' bi gonllo xhen
kwinllo. 9 Cha' bi da xhinnj llone be'nne
lli'o, bi wnnabllo yeyakte da xhinnj ke'e.
Cha' no be'nn llchache' kello, bibi yelli'llo
ke'en, yezillre nnabllo gak da wen ke ake',
le ka'n ba bzoa Diosen' lli'o gonllo, nench

gonnen latj sollo nbaraz. 10 Ka'n gonllo, le
nyojen nen:
Be'nn lle'ne so kweze nbaraz, llaya'l
wsa'ke' yel nne, na' bill we'e di'll
xhinnj,
na' bill we'e di'll wenra'lle.
11 Llaya'l kwej yichje' da xhinnj ka', na'
gone' da wen.
Llaya'l kwe' yichje' gone' ga zerao sa'ke',
nench sorén be'nn lwellje' wen.
12 Le Xanllo Diosen' zoe' llwie' be'nn llon da
li,
na' llzenaye' kat llalwill ake' Le'e.
Zan be'nn wen da xhinnj ka', ba nwia
Diosen' gone' da sa'kzi' ake'.
13 ¿Noxha gak wkwa'nntont re', cha'
zotezre llonre da wen do yichj do ra'llre?
14 La'kze cha' bi da llsa'kzi' be'nne lli'o,
dan' naollo da zej to li, nbaraz wzoa
Diosen' lli'o. Na' bi llaya'l llebllo be'nn ka',
na' bi gakgánello. 15 Zan llaya'l wxenra'll-
llo Criston' lo ra'llda'ollo, le nake' Xanllo.
Na' batteze llaya'l sollo kwexhllo nench
yelli'llo xti'll be'nne cha' nnabre' lli'o,
bixchen zollo rez yellinllo gan' llia Diosen'
ke chnare. Na' llaya'l gap aklloe' bara'nne,
we'rén aklloe' di'll cha'o. 16 Na' llaya'l
gonllo nench nnézello lo ra'llda'ollo bibi
do'l kello de rao Dios, na'llen' kat bi da nne
ake' kello dan' nxenra'll-llo Criston', na'
nnez akre' llonllo wen, na' waye'e akre'.
17 Wenre sa'kzi'llo ni ke dan' llonllo da wen
na', cha' ka'n lle'ne Diosen' gak kello, kerke
da sa'kzi'llo llonllo da xhinnj.
18 Le Criston' lekze bxha'kzie'. La'kze
bnawe' da zej da li rao Dios, be'e latj
gote' ni ke xto'l be'nnach chniaze, na'
dan' bene' ka' za'ken ke chnare. Gote'
nench bzoe' lli'o nbaraz rao Dios. Na'
la'kze bet ake' Le'e, babankze' radj be'nn
wat ka' rao Spíritu. 19 Rao Spíritu ke'e
na', byeje' jatixjwe're' xti'll Diosen' rao
be'nn ka' zjalla'a ba neyj ake' gan' sa'kzi'
ake' ke chnare. 20 Leake'n bi bzenay
ake' ke Diosen' kana', la'kze bdape' yel
llxhenra'lle ke leake', breze' wzenay ake'
kan' ben Noén' to barco xhen na'. Na'
to chopgue' byo' loen', na' bi blleyi' ake',
xo'n akze' byo' lo barcon' bará ake' lo
nisen'. 21 Na' dan' gok ka' llonen ka
ke lli'o ll-lloa nis nna', le ba barallo rao
da xhinnjen'. Na' kere blloallo nisen'
nench bayakte kwerp kellon' yalle, zan
bnnabllo bayone' yichjra'llda'ollon' yalle,
nench nnézello bibi do'l kello de. Na' ba
nak ra'llda'ollon' yalle nna', dan' babán
Jesucriston' radj be'nn wat ka'. 22 Na'
nna' ba bayep Jesucriston' yebá gan' jallie'
cha'we gan' llia Diosen', na' llxhexj yichj
yeololte angl, na' yeololte no nap yel ll-
nebia' llzenay ake' ke'e.

4

Gonrenllo llin kon ka nak da benn Diosen' lli'o

1 Criston' goke' be'nn de be'r llen, na'
bxha'kzie' yellrio ni, len na' llaya'l gonllo
kan' bene', na' gonllo war kat sa'kzi'llo.
Le cha' ba bxha'kzi'llo, llakrenen bill
llzenayllo ke da xhinnjen'. 2 Na' bill sollo
gonllo da xhinnjen' chak nna nbanllo, bill
gonllo kon da nen ke lli'o be'nnach, zan
sollo gonllo da llazra'll Dios na'. 3 Kana'
benre ka llon be'nn ka' bi nxenra'll Dios.
Benre da nak zdo', benre kon da bzera'll
ra'llda'ore, bzóllere, benre llakia ga llonre
no lnni, na' we'jre, na' benlira'llre no lwa'a
keré, no yej wzan da ka' bne Diosen' bi
llaya'l wxenra'll-llo. 4 Na' ke len na', be'nn
ka' nna nao llon da xhinnj ka', llabán akre'
bill llonrén akre' txhen, na' nnechach ake'
ke re'. 5 Zan wllin lla kat nnabyolle Diosen'
leake' yeolol da ka' ben ake', Le'en beze
wchoybie' akre gak ke be'nn nna nban,
ren be'nn ba wasa'te. 6 Le ke len na'
bse'le' be'nn bdixjwe' Di'll Wen ke'en rao
be'nn ba wasa't. Diosen' gokra'lle nni't
be'nne nbaraz ke chnare kan' zo Le'e,
la'kze nchoye' de yel got ke yeolol be'nnach
yellrio ni.
7 Ba zo rez yeyoll yellrion'. Len na'
llaya'l sollo gonllo da wen, na' gonllo
ka be'nn llnna' yere, na' sotezllo yelwill-
llo Dios. 8 Na' da nakll lliarao, llie'
lwelljllo do yichj do ra'll-llo, le kat nl-
lie' lwelljllo, llazi'xhenllo ke be'nn kat
biteze da llon akre' lli'o. 9 Na' llaya'l
wrebllo no be'nn lwelljllo kate yed ake'
gan' zollon', na' bi yelli'lloe'. 10 Kon kan'
ba gokrén Diosen' totollo, na' llonne' lli'o
bi da llak llonllo, na' llaya'l gonrenllon
llin gakrén lwelljllo, le nlla'a nlla'a de da
nonne' ke totollo llonllo. 11 Cha' Diosen'

nonne' kello chixjwe'llo xti'lle'n, na' llaya'l chixjwe'llon. Na' cha' nonne' kello gakrenllo be'nne, llaya'l gakrén aklloe' do yichj do ra'll-llo, le kone Dios na'kzen' llak llakrén aklloe'. Kate bi da gonllo, gonllon ka gak Diosen' xhen dan' bse'le' Jesucriston' kello. Za'ken gonlloe' xhen zejlikane, na' za'ken nnebie' zejlikane. Ka'n gakchga.

Wa't da sa'kzi' lli'o llonlira'll Criston'

12 Nllie'ra' re' be'nn bi'che, na' lle'nra' bi gakgánere kan' llak kerén' llsa'kzi' be'nne re' kwis. Bi naken da yebánere, da llaya'lkze gaken. 13 Ke len na' llaya'l yewere katen' llza'kzi're dan' nxenra'llre Criston', le llak keré kan' gok ke Criston' kan' bxha'kzie'. Leska' yewere sore nbaraz kate llin lla yed Cristo be'nnen' za'k kwis. 14 Nbarazen' llak keré katen' zi'chi'll be'nne re', dan' llonlira'llre Criston', le Spíritu ke Diosen' dan' za'ken llakrenen re'. Be'nn ka' llsa'kzi' re'n, ll-lliayi'll ake' Criston', zan re' llonre' xhen. 15 Na' cha' sa'kzi're, wenre gaken ni ke dan' llonre da wen na', kere ni ke dan' nakre be'nn wen xhia, be'nn wan, be'nn wen billre da xhinnj o cha' llchix xhbab keré radj bi da llak ke be'nn yobre. 16 Le cha' sa'kzi're ni ke Cristo na', bi waye're kan' llak kerén', zan lewe'rao Diosen' da ba llonlira'llre'n.

17 Ba bllin lla sorao gak yel koxchis ke Xanllo Diosen' lo yo' rille', gan' lldop ll-llay be'nn ka' llonlira'll Le'e. Na' cha' ba bzorao yel koxchis ke'en ren lli'o, ¿akre' gak ke be'nn ka' bi llzenay lloa' xti'll Diosen'? 18 Na' ka nak be'nn wen ka' zjak lixhej ganne yerá ake', na'll be'nn ka' bi nxenra'll Diosen', na' nao akse' llon ake' da xhinnj, ¿akre wayollrén be'nn ka' da xhinnj ke ake' ka' lla? 19 Ke len na' kate sa'kzi'llo dan' llonllo kan' lle'ne Diosen', llaya'l sokzllo gonllo da wen, na' gon kwinllo rao na'a Dios, le Le'en bene' lli'o be'nnach, na' zokze' llakrene' lli'o.

5

Lewiá be'nn ka' ba llonlira'll Criston'

1 Lla'tyoera' re' be'nn gor ake, nllojre nench llyi llwia lwelljre llonlira'llre Criston'. Nada' leska' nlloja' llwia llyia' be'nn ka' ba nxenra'll Xanllon', na' bre'ra' bxha'kzi' Criston', na' lloe'rena' be'nne di'll kan' goken, na' lekze nnezra' wllin lla yellina' gan' llie', gan' yo' beni' xhen ke'e na'. 2 Legap lewiá be'nn ka' ben Diosen' rao na're, ka llon to be'nn lla'a xhi'r da'o ke'e na' llapeba'. Legonen do yich do ra'llre kan' lle'ne Dios na', na' bi gonre gákere no llchie' re' gonren na', na' bi gonren nench gonre gan mell, leyewé legonen do yichj do ra'llre. 3 Na' ka nak be'nn ka' wiare na', bi gon akere' zi'd znia nench wzenay ake' keré, legonteze kan' lle'ne Dios na', nench re'e akre' kan' llonre na', na' wia ake' lekze ka'n llaya'l gon leake'. 4 Xanllo Jesucriston' nake' ka xan yeololte gop xhi're. Na' kate yede' da yobre, kana' wzoe' re' nbaraz kwis cha' benre xchin Diosen' do ra'llre, na' kere da yeyoll yedó ka dan' gonne' re'n.

5 Na'll leska' re' bi llaban ak, lewxhexj yichjre rao be'nn ka' nbeje llwia re'. Na' yeololre lewxhexj yichjre wzenay ke lwelljre, le:

Diosen' bi llazra'lle' be'nn ya'ra'll ka',
zan llakrene' be'nn nak be'nn nexjra'lle.

6 Llaya'l gakllo be'nn nexjra'lle rao Dios be'nn yel wak xhen na', nench llin lla gone' gakllo xhen. 7 Na' yeolol bi da zed kello, llaya'l wkwa'nnllon rao na'a Diosen', le Le'en llape' lli'o.

8 Llaya'l gonllo bien gonllo da za'ke, na' sollo bi gatra'll-llo, le dateze daxi'on lli'naon, lle'nen ko'n lli'o nez xhinnjen', le llawén wlleyi'n lli'on, na' llayirjla'llen akre gonen, llonen ka llon to bell yi'x znia, llosia'ba' yirjba' ba gaoba'. 9 Llaya'l sello war, bi wzenayllo ke daxi'on, na' sello war wxenra'll-llo Jesucriston', le nnézello be'nn bi'chllo ka' nxenra'll ake' Le'e doxhen yellrio, lekze ka'n za'kzi' ake' doxhenkze kan' llak kello ni. 10 Zan kate ba bde dan' za'kzi'llo choll yellrio ni, Dios na'kze gone' gak yichjra'llda'ollon' kan' lle'nre' na', nench soello gonlira'll-lloe', na' sello war. Le nllie' Diosen' lli'o, na' llakrene' lli'o biteze da llak kello, na' ba breje' lli'o llonlira'll-llo Criston', nench yellinllo gan' llie' na', gan' yo' beni' xhen ke'e na'. 11 Llaya'l sollo gonlloe' xhen ke chnare, le ya'nnen' za'ke, na' llnebia'lle' ka nollre. Ka'n gakchga.

Pedron' llwape lliox be'nnen' llwia llol yichen'

12 Be'nn bi'chllo Silvano na', le'en nl-
lie'ra' kwis, zeteze ze'e llone' kan' llaya'l
gone' na', ba bzoje' xti'lla'n le' yich ni. Na'
le' yich ni lla'tyoera' re' sokzre gonre wen,
na' llzejnie'ra' re' kan' ba gokrén Diosen'
re', nench nnézere nllie'kzere' re'. Ke len
na' wxenra'llkzre'.
13 Be'nn ka' ba brej Diosen' lldop ll-llay
llonlira'll ake' Xanllo Jesucriston' gan' nzi'i
Babilonia, llwap ake' re' lliox. Na' leska'
Marcos be'nnen' nona' ka xhi'nna', llwape'
re' lliox. 14 Na' katen' lladop llallayre,
lewno'p na'a lwelljre katen' wap lliox
lwelljren', nench wroe'n nllie' lwelljre.
Na' llnnaba' so kwezchgare nbaraz, re'
nxenra'll Criston'. Ka'n gakchga.

YICH WLLOPE DAN' BZOJ POSTL SAN PEDRO

Pedron' bzoje' yich ni ke be'nn ka' nxenra'll Jesucriston'

1 Nada' Simón Pedro llona' xchin Jesucriston', bse'le' nada' naka' postl ke'e. Llzoja' re' ba llonlira'llre Jesucriston'. Le'e bene' nench nxenra'llre' kan' llon neto', le zeje' lixheje nake' Xanllo Dios be'nn wasrá kello. 2 Llnnaba' gakrenchga Diosen' re', na' wzoe' yichjra'llda'oren' so kwezre nbaraz dan' nombia're Jesús be'nnen' nak Xanllon'.

Dan' llaya'l gon lli'o nxenra'll-llo Criston'

3 Dan' nap Diosen' yel wak xhen na', ba llonne' lli'o yeolol da yálljello, nench na' de yel nban kello, na' gonllo kan' lle'nre' na'. Llonne' da ka' le ba nombia'llo Criston', na' Cristo be'nnen' brej lli'o, nake' be'nn za'k be'nn cha'o. 4 Na' dan' nake' be'nn za'k na', na'llen' ba bne'e gakrene' lli'o, na' gone' da wen kello. Za'k dan' bne'e ka', le kan' bne'e na' llakrenen lli'o, nench yeyak yichjra'llda'ollon' wen kan' nak ke Le'e, na' gak kwej yichjllo da xhinnj dan' ll-lleyi' be'nn bi nxenra'll Dios, llon ake' kon ka nen ke xpe'r ake'. 5 Ke len na' lli'o nxenra'll-llo Jesucriston', llaya'l gonllo ga zerao sa'kello nench gonll-llo wen ye ra'te, na' nench chejnie'llello. 6 Na' gonllo ga zerao sa'kello nench bi nnebia' da xhinnjen' lli'o. Llaya'l setezllo wxenra'll-llo Dios kat bi da za'kzi'llo, na' llaya'l sokzllo gonlloe' xhen. 7 Na' llaya'l llie'llo be'nn lwelljllo be'nnen' llonlira'll Jesucristo na', na' lekze llie'llo yeololte be'nne. 8 Le cha' naollo llonllo yeolol da ki, na'llen' gakllo kan' llaya'l gak lli'o nombia'llo Xanllo Jesucriston', na' bi nnitrao dan' ba nxenra'll-lloe'n. 9 Na' no be'nne bi llon da ki ba bnia' gonllo na', nchol yichjra'llda'we'n, na' bi nna chejnie're' kan' llaya'l gone' na'. Nakbie' ba gonra'lle' ba bayib Diosen' ra'llda'we'n bi da xhinnj ka' bene' do kana'. 10 Be'nn bi'che, len na' gonllo ga zerao sa'kello, nench na' chejle'llo da li ba brej Diosen' lli'o llonlira'll-lloe'. Na' cha' gonllo ka', kbat kweyi'llo. 11 Na' nbaraz wareb Diosen' lli'o kate yellinllo gan' llia Xanllo Jesucriston' llnebie' ke chnare, be'nnen' nak wasrá kello.

12 Ke len na' bi gatra'lla' yo'y ras we'rena' re' di'lle ke da ka' ba bnekza' re', nench lljadinra'llre, la'kze ba nnézere kan' bnia' na', llgoa' ltip re' wxenra'llre di'll li ke Diosen' dan' ba nnézkzere. 13 Na'llen' llakra' chak nna nbana', yepa' re' da ki nench lljadinra'llre. 14 Nnezra' wyobjelle gata' nada', le ka'n ba bzejnie' Xanllo Jesucriston' nada'. 15 Ke len na' gona' kon ga zerao sa'kra' nench lljadinra'llre kan' bnia' da ki kat ba gota'.

Postl ka' bre'e akre' kan' ben Diosen' broe're' yel za'k ke Criston'

16 Ka nak dan' bzejnie'to' re' ke yel wak ke Xanllo Jesucriston', na' ke dan' yede' da yobre na', kere di'll da bdirjla'll neto' postlen', le bre'kze yejraoto' kan' broe' Diosen' yel za'k ke Jesucriston'. 17 Bre'toe' kan' be'e Xallo Diosen' Le'e yel bara'nn xhen na', na' kan' bzechj Dios be'nnen' za'k xen na' Le'e to beni' xhen, na' bne'e: “Be'nn nin' xhi'nna' nllie'ra' llawere', na' llaza'kra'lla' kan' nake'n.” 18 Neto' béneto' kan' bne Dios be'nnen' zo yebán', kan' zerento' Xanto'n rao ya' gan' gok ka'.

19 Napkzllo xti'll Diosen' dan' bzoj be'nn ka' be'e xti'll Diosen' kana', na' nnézello naken da li. Na' gonkzre wen cha' chejle're da ka' bzoj ake'n, na' wseni'n lo yichjra'llda'ore ka llon to yi', llseni'n ga nak xchole. Bi llaya'l lljachie'llo, wzenayllo yeo lla chak llin lla yed Criston' da yobre, na' ko'lle' beni' ke'en lo yichjra'llda'ollon'. Na' katen' yede' na', gonen ka llak kat llra' berj xsiren' kat ba lleni'. 20 Na' da ni naken da lliarao xhen chejnie'llo: di'll dan' bzoj be'nn ka' be'e xti'll Diosen' kana', ni ton bi chejnie'llon to wrazllo. 21 Le ni to da ka' bzoj ake'n, bi naken xhbab ke leakze'. Zan nak ake' be'nn gok rao na'a Dios, na' bne ake' dan' goll Spíritu ke Diosen' leake', na' bzoj akte'n.

2

Be'nn ka' llzejnie' xti'll Diosen' krere (Judas 4-13)

1 Kana' blloj bal be'nn Israelen' bxhiye'e
ake', basné ake' lloe' ake' xti'll Dios, na'
ka'n gonkze no be'nn ak wzejnie' akre'
re' di'll wenra'llen' wxe willje. Yeyirjla'll
ake' ka gon ake' wzejnie' akre' re' di'll dan'
wlleyi' re', ni ke gakbe'zere. Wkwas ake'
ke Xanllo Jesucriston' ka'le, be'nnen' basrá
lli'o, zan wllin lla kweyi' ake'. 2 Be'nn zan
nnao leake', gon ake' ka nen ke ake' no da
xhinnj. Na' ni ke leake' lloj be'nne ne ake'
bibi za'k Di'll Wen ke Diosen' dan' llroe'
dogarj nez wen na'. 3 Na' be'nn wenra'll ka'
sera'll ake' wka'a ake' xhmellre. Len na'
wzejnie' akre' re' da garjla'll leakze', nench
we'e akre' mell. Bixha kana'te nchoybia'
Diosen' ke ake' kweyi' ake'.

4 Bi bazi'xhen Diosen' ke angl ka', kan'
ben ake' da xhinnjen', lo yi' gabil bse'le'
leake' gan' nak xchole, na' zjalla'a ake'
nllej ake' gden chak llin lla we'e leake' yel
llza'kzi' ke chnare. 5 Leska' bi bazi'xhene'
ke be'nn ka' blla'a yellrio ni kana', kan'
bzo da Noé. Ben Diosen' to yejsi'o xhen da
blleyi' leake'. Bdixjwe' da Noén' leake' kan'
llaya'l gon ake' da zej lixhej. Na'llen' basrá
Diosen' le'e ren ye gall be'nn lwellje'. 6 Na'
bachoyra'll Diosen', lekze blliayie' yell gan'
bsi'i ake' Sodoma, na' ren yell gan' bsi'i
ake' Gomorra kana', yel wen da xhinnj ke
be'nn ka' blla'a yellen'. Bzeye'n bayakten
de. Na' bene' ka' nench llasnisre' be'nn
ka' za za'k, we'e yel llza'kzi' ke ake' cha'
bi wzoa ake' xti'lle'n. 7 Na' ka blliayie' yell
ka', na' basre'e be'nnen' golle Lot be'nnen'
gok be'nn wen rawe' na', le Lot na'n goke
lo ra'llda'we' ka da xhinnj ka' ben be'nn ka
blla'a yell ka'. 8 Loten' goke' to be'nn wen,
na' bllayrawe' lo ra'llda'we' ka nak bre're',
na' benre' yeo lla ka dan' ben be'nn ka' da
bi llaya'l gon ake'. 9 Xanllo Dios na' nnezre'
akre gone' yesre'e lli'o nxenra'll-lloe', ka
nak da ka' za'k, lle'nen kwej yichjlloe', na'
nnezre' akre gone' nench be'nn ka' bi nak
be'nn wen rawe' na', so ake' sa'kzi' ake' kat
llin lla wchoye' ke ake' ke chnare.

10 Dios na' we'e da sa'kzi' be'nn ka' llon
akteze' kon da nen ke xpe'r ake'. Leake'n
bibi bara'nn llap ake' Xanllo Dios. Ni ke
lleb akze' llon ake' kon da nen ke ake',
nnechach ake' ke yeololte wnebia' ake.
11 Na' ka nak angl ke Diosen', la'kze nak
aklle' be'nn warll ka lli'o be'nnach, na' nap
ake' yel llnebia' xhenll ka lli'o, na' leake'n
bi llayaxhj akre' bi da nne ake' ke no be'nn
za'k rao Dios.

12 Na' ka nake be'nn ki llzejnie' akre'
di'll wenra'llen', nnechach ake' ke da ka'
bi llejnie' akre'n. Nak ake' ka bayi'xe,
le bayi'xen' kon llon Diosen' llarj akba',
na' lljaxen be'nnach leakba' llaso'teba'.
Ka'kzen' kweyi' be'nn ka' llzejnie' di'll
wenra'llen'. 13 Ba llayrao ake' kan' bsa'kzi'
ake' be'nn yobre. Na' llase'j llasaoxen ake'
yeo lla. Na' kat lladopren' llzore lnni,
leake'n za'k ake' gan' lla'ren', bill lliye'e
akzre' cha' bi llon bi ne ake', le ka'n ziye'e
da xhinnjen' leake'. Llak akre' zo ake'
nbaraz, llon ake' kon da nen ke ake'.

14 Kate llre'e akre' no're, zera'll ake'
gonrén ake' leake' da xhinnj, bi lljachie'
akre' llon ake' da xhinnj. Na' llko'yel akre'
be'nne bi nna gombia' Jesucristo, nench
gonrén ake' da xhinnjen'. Be'nn ka' llze-
jnie' di'll wenra'llen', bayo'rao ake' zera'll
ake' bi de ke be'nne. Len na' llwie Dios
kan' llon ake'n. 15 Le ba bsanra'll ake' nez
li ke Diosen'. Ba bka'a ake' nez xhinnj
na'le, kan' ben da Balaam be'nnen' be'e
xti'll Diosen' kana', be'nnen' gok xhi'nn da
Beor. Balaam na' gokra'lle' chixhj ake' le'e,
nench nnabe' sa'kzi' be'nn ak. 16 Na' to
burr ba bi llak nne, ben Diosen' bnneba'
ka to be'nnach, na' bdilba' le'e ke yel ke
llejnie' ke'en, nench na' bill gone' da xhinnj
ke'en.

17 Be'nn ki nak ake' ka to bej yeche ga
bibi nis llia, na' nak ake' ka to bej ze yebá
da ll-lli'y to be' xhen. Na' nlloyen ke ake'
sa'kzi' ake' lo gabilen' ke chnare ga nak
xchol kwis. 18 Le lloe' ake' di'll wallojllo
kwis llayoe'rao kwin ake', na' llko'yel akre'
be'nn za ballach lo da xhinnjen', nench
gon ake' da xhinnj yobre da nakll zdo', da
lle'n akre' gonrén xpe'r ake'n, ka da llonkze
no be'nne bi nombia' Dios. 19 Be'nn ka'
llzejnie' di'll wenra'llen' lle ake' leake', wzo
aklle' nbaraz gon ake' biteze da nen ke
ake', la'kze nak ake' ka to be'nn wen llin ke
no da nak yel zdo'. Le yeololkzllo nakllo
ka to be'nn wen llin ke da xhinnjen' kat
llonllo kon da nen kello. 20 Na' be'nn ka' ba
nombia' Xanllo Jesucristo be'nnen' basrá
lli'o, ba balloj ake' rao da xhinnj ka' nak

zdo' rao yellrio ni, na' cha' da xhinnjen' gonen leake' gan da yobre, we'e ake' latj gon ake' da xhinnjlle, ka'kze yellayrao aklle' kerke kan' gok rao dan' balloj ake' da nell na'. 21 Wenre chenak bi bembia' akse' xhnnez Diosen' dan' zej lixhej na', kerke da brej yichj ake' nez wen na', dan' bllia Diosen' bia'a gonllo. 22 Ba benen ke ake' ka ke to di'll dan' ne: "Be'kwn' bayaoba' da bayebba', na' kuchen' ba bwazje'n, ba jallo'ba' lo bennj da yobre."

3

Jesucriston' yede' da yobre

1 Be'nn bi'che, nllie'ra' re', yich wllopen' dan' llzoja' re' ni. Na' llopten' ba bzoja' dan' lle'nra' gonre xhbab lixheje. 2 Lelljasa'ra'll di'll dan' bzoj be'nn ka' gok rallna'a Dios be'e ake' xti'lle'n kana'. Leska' lelljasa'ra'll dan' nllia Xanllo bia'a gonllo, be'nnen' nak wasrá kello, di'll dan' ba bzejnie' postl ka' re'.

3 Da ni naken to da lliarao chejnie'ren'. Ka naken ba zo rez yeyoll yellrio ni, lloj be'nn wtitj akre' xti'll Diosen', gon ake' kon kan' nen ke ake'. 4 Na' wtitj akre' da nak ke Diosen' nne ake': "¿Batxhan' gak kan' bne Diosen' dan' yed Criston' da yobre? Ba got xozxta'ollo ka', na' toz ka nna llakse kan' bxhe yellriote." 5 Be'nn ka' llasné ka', bi lle'n akre' gon ake' xhbab kan' ba ben Diosen'. Kan' bxhe yebá ren yellrio, to bneze' gaken, na' le gokten kan' bne'en. Bxhe yellrion' radj nisda'on, na' nechjen doxhenen. 6 Na' da ka' bene'n, bllin lla ka blliayie'n kone yejsi'on gok kan' babia nisen' doxhen yellrio. 7 Na' yebán' ren yellrion', nllia Diosen' bia'a nak aksen kan' naken kana', na' kat llin lla gak yel koxchisen', kana' wzeye'n katen' gone' da sa'kzi' be'nn wen da xhinnj ka' ke chnare.

8 Na' re' be'nn bi'che, nllie'ra' re', na' lle'nra' bi ganra'llre da ka' nia'n, le Xanllo Diosen' toz ka llakre' tlla, ka to mir iz, na' to mir izen' llakre'n ka tlla. 9 Bal be'nne llak akre' ba blle Xanllo Jesucriston', bi nna yede' da yobre kan' bne'e kana'. Kere nello ll-llere'n, nna llape' yel llxhenra'll ke lli'o be'nnachen', na' lle'nre' ni tollo bi kweyi'llo. Lle'nre' yeolol-llo yeyátello da xhinnj kellon'.

10 Na' Xanllo Jesucriston' yede' da yobre ka bi gakbe'e be'nne, ka llon to be'nn wan kat lloe' lo yo' ga lljalane', na' bi llakbe'e akre'. Kana' gak to llakia llebraz, na' kweyi' yeolol da ka' llre'llo le' yebán', kweyi' aken lo yi' xhen na', leska' yellrion', na' da zjadé rawe na', chey aken.

11 Na' kan' llwiallo te ke yeolol bi da de, llaya'l wiallo ka da ka' llonllo, na' sollo gonllo da wen, na' wxenra'll-llo kwis Xanllon'. 12 Na' llaya'l so kwezllo batxhan' llin lla gon Diosen' gak yel llza'kzi', na' gonllo ka yob gaken. Ka lla na' ga'lnninn le' yebán', na' dan' llre'llo le' yebá na', ga'lnninn aken, na'll yerán aken. 13 Zan lli'o zollo rez yekobe' le' yebán' ren yellrio na', kan' ba bne Dios na', ga ga't da zej lixheje.

14 Ke len na' be'nn bi'cha' nllie'ra', chak bezllo da ki gak na', llaya'l gonllo ga zerao sa'kello nench na' sollo nbaraz rao Dios, nench bibi do'l ga't kello da gon lli'o be'nn wen da xhinnj. 15 Na' llaya'l gakbe'llo Xanllo Diosen' nape' yel llxhenra'll ke lli'o be'nnach nench yesre'e lli'o. Leska'n ba bzoj be'nn bi'chllo Pablo be'nnen' nllie'llon', lloe' di'll ke yel si'n na', ba be'e Diosen' le'e. 16 Na' yeolol yich ke'e ka', lloe'n di'll ke da ka' ba bzoja' na', la'kze bzoje' bal da nak bni' chejnie'llo. Na' be'nn bi nna chejnie're' xti'll Diosen' kwasro, na' bi nna wxenra'llya'nne' Le'e, llejnie' akre' da ka' nlla're, ka'n llon ake' llchok ake' xti'll Diosen', na' billre da ka' nyoj na', na' len na' ngo'n leake' nez da wlleyi' leake'.

17 Ke len na' be'nn bi'che, nllie'ra' re', ba nnézere da ka' bzoja' re'. Na' lewiá bi chejle're xti'll be'nn ka' bi llzoa xti'll Diosen', be'nn llon da zej krere, nench ke bixre bill gonre kan' lle'ne Dios na'. 18 Na' legakbe'lle kan' llakrén Xanllo Jesucriston' re' na' gombia'llre', Jesucristo be'nnen' basrá lli'o ke chnare. Llaya'l gonlira'll-lloe' nna', na' ke chnare. Ka'n gakchga.

YICH NELL DAN' BZOJ POSTL SAN JUAN

Di'll dan' nsa'a yel nban zejlikane

1 Llyixjwe'to' re' ke be'nnen' nzi'i xti'll
Dios, be'nnen' lloe' yel nban zejlikane
ke be'nn llonlira'll Le'e. Ba zokze' kan'
bxhe yellriote. Na' neto' Postl bzenayto'
xti'lle'n, bre'toe' na' bdantoe'. 2 Le'en gorje'
radj be'nnach na' bre'toe', na'llen' lloe'to'
xti'lle'n. Llyixjwe'to' re', Le'en be'nnen'
nsa'a yel nban zejlikane, zorenkze'
Xallo Diosen', na' ba broe'rawe' neto'.
3 Llyixjwe'to' re' ke be'nnen' bre'to'n,
na' be'nnen' bzenayto' ken', nench na'
gonrenre neto' txhen. Le ka nak neto' ba
nakto' toze ren Xallo Diosen', ren Xhi'nne'
Jesucristo na'. 4 Na'llen' llzojto' re' le' yich
ni, nench na' sore yewere.

Diosen' nake' beni'

5 Neto' bzenayto' ka be'e Xanllon' di'lle,
na' llyixjwe'to' re', Diosen' nake' beni', na'
bibi da xchol de rawe'. 6 Na' cha' nnello
llonllo txhen Diosen', na' llonkzllo da xhin-
nje, bi lloe'llo di'll li. Na' dan' llonllon'
bi zejen to li. 7 Ka nak Diosen' nake' ka
beni', na' cha' lli'o dallo rao beni' ke'en,
na'llen' nakllo toze, na' yichjra'llda'ollon'
yega'nnen yalle, le Xhi'nne' Jesucriston'
brarj xchene'n nench na' bake'e yeolol da
xhinnj benllo.

8 Cha' nnello bitbi do'l kello de, ziye'e
kwinllo, bi lloe'llo di'll li. 9 Zan cha' lli'o
wxoarapllo rao Diosen', Le'e nake' be'nn li,
be'nn cha'o, na' wazi'xhenkze' yeolol dan'
llonllon', wnitrawe' yeolol da xhinnj kel-
lon'. 10 Cha' nnello bitbi da xhinnj nonllo,
llonllo Diosen' ka to be'nn wenra'lle, le bi
llejle'llo di'll li ke'e na'.

2

Llnnab Criston' gakrén Diosen' lli'o

1 Re' nakre ka xhi'nna' da'o ak, llzoja' re'
di'll ki nench na' bibi da xhinnj gonre. Na'
cha' no gon da xhinnjen', zokze Jesucristo
be'nnen' llon dan' zej lilla, na' llnnabe'
yezi'xhen Xallo Diosen' kello. 2 Jesucriston'
brarj xchene'n ni ke lli'o llon da xhinnj
nench bake'e xto'l-llon', na' ker ke balzllon'
brarj xchene'n, ke yeololkze be'nn lla'a
yellrion' brarje'n.

3 Na' cha' llonllo kan' ne Dios na', na'llen'
wak nnello ba nombia'lloe'. 4 Na' cha'
nello ba nombia'lloe', na' bi llonllo kan'
ne'e na', ziye'zllon' cha' ka', na' bi nna
cho' di'll li ke'en lo yichjra'llda'ollo. 5 Cha'
llonllo kan' ne'e na', ba nllie'llo Diosen'
kan' llaya'l llie'lloe'n. Na'llen' nnézello ba
naklloe' txhen. 6 Na' noteze lli'o cha' nello
nakllo txhen Diosen', llaya'l sollo gonllo ka
da wen na' ben Jesucristo na'.

Da koben' nllia Diosen' bia'a gonllo

7 Re' be'nn nllie'ra', dan' llzoja' re' gonre
ni, bi naken to da kobe. Naken to di'll da ba
be'renkza' re' kan' bzoraore llonlira'llre Je-
sucristo na', le naken di'll dan' ba bénkzere.
8 Zan dan' llepa' re' gonre na', naksen ka
to da kobe, le ba broe' Criston' re' naken
da za'ke, na' lekze re' llroe're naken da
za'ke. Ba bzorao llde ke yeolol da ka' llwie
Diosen'. Na' ba bzorao llre'llo da wen na'
llon Diosen', naken ka to beni' da llseni'.

9 Noteze la'kze cha' nnello dallo rao
beni' ke Diosen', na' llwie lwelljllo, nna
ncholkze lo yichjra'llda'ollon'. 10 Noteze
cha' nllie' lwelljllo, da li dallo rao beni'
ke Diosen', billbi de da wlli'y lli'o rao da
xhinnjen'. 11 Na' cha' llwie lwelljllo, nc-
hole lo ra'llda'ollon', kon to zejllo ka ga
zeje to be'nne lchol, be'nn bi llre'e garen'
cheje', le da xhinnj na' ba ncholen lo
yichjra'llda'ollon'.

12 Ganni llzoja' re' nakre ka xhi'nna' da'o,
ka nak Dios na', ba bazi'xhenkze' keré
dan' llonlira'llre Jesucriston'. 13 Ba bzoja'
da ki ke re' be'nn gore, le ba nombia're
Jesucriston' be'nnen' ba zokze kan' bxhe
yellriote. Ba bzoja' da ki ke re' be'nn we'o
llaban, le ba bzoere bi ben daxi'o re' gan.

Da yobre nia' re', ba bzoja' da ki ke re',
nakre ka xhi'nna' da'o, le ba nombia're
Xallo Diosen'. 14 Ba bzoja' da ki ke re' be'nn
gore, le ba nombia're Jesucristo be'nnen'
ba zokze ka bxhe yellriote. Leska' ba bzoja'
da ki ke re' bi we'o llaban, le ngo' yichjre
xti'll Diosen', na'llen' ba bzoere bi ben
daxi'on re' gan.

15 Bi yewere da xhinnjen' de rao yell-
rion'. Cha' yewello da xhinnjen' de

rao yellrion', zeje di'lle bi nllie'llo Xallo Diosen'. 16 Le yeolol da xhinnj da de rao yellrion', ka nak yel zera'll da xhinnjen' lle'ne xpe'rllon', na' da xhinnj ka' zera'll yejraollon', na' yel llaljen', ker ka da ka'n lle'ne Xallo Diosen' gonllo. Da kin' naksen da xhinnj da de rao yellrio ni. 17 Na' da te ke dan' de yellrio ni, na' dan' llzera'll be'nne bi llzenay ke Dios. Zan be'nnen' llon kon kan' ne Dios na', wbankze be'nnen' ke chnare.

Za za'a be'nn wlliayi'll Criston'

18 Re' nakre ka xhi'nna' da'o ak, ba rez llin lla yeyoll yellrio ni. Neto' ba bzéneto' re', wllin lla yed be'nn wlliayi'll Criston', le nna', be'nn zan ba za'k ll-lliayi'll ake' Criston'. Ke len na' ba llroe'n ba zo rez llin lla yeyoll yellrio ni. 19 Radjllo nizen' blloj be'nn ka' blliayi'll Criston'. Le kere do ra'll ake'n benrén ake' lli'o txhen llonlira'll-llo Criston'. Le chenak do ra'll ake' ben ake' txhen, nna zo aklle' llonrén ake' lli'o txhen chenake. Na' dan' ba balloj ake' na', nakbie'kze bi nak ake' be'nn llon lli'o txhen.

20 Zan ka nak re', Cristo na' ba benne' re' Spíritu ke Diosen', na'llen' yeolol-llo nnézello kan' ne di'll li ke Diosen'. 21 Llzoja' re' da ni, le ba nombia're di'll li ke Diosen', kere nnello bi nna gombia'ren na', na' leska' nnézkzere ni to di'll wenra'll bi ren di'll li ke'en.

22 ¿Noxha be'nn nak be'nn wenra'lle? Be'nn wenra'llen' nak be'nnen' nne'e kere Diosen' bse'l Jesúsen', be'nnen' nak Cristo nench nnebie'. Be'nnen' ne ka' llwiere' Criston', na' llzoe' Xallo Diosen' chla're ren Xhi'nne' Cristo na'. 23 Na' no be'nne lloe' di'llen' nne'e notno Jesucristo bse'l Diosen', le'en bi zerén Xallo Diosen' le'e. Na' be'nnen' lloe' di'll nne'e Dios na' bse'le' Jesucriston', zorenkze Xallo Diosen' le'e.

24 Na' ka nak re', lesó lewzenay ka da ka' ba bzéneto' re', kan' bzoraore llonlira'llre Cristo na'te. Na' cha' wzoatezre di'll ke'en, na' ka' sorenkze Xallo Diosen' re' ren Xhi'nne' Cristo na'. 25 Na' Jesucriston', dan' ba bne'e gonne' na', gonne' yel nban zejlikane kello.

26 Ba bzoja' re' da ni, ba bia'a di'll ke be'nn ka' lle'ne siye'e re'. 27 Jesucriston' ba benne' Spíritu ke Diosen' cho'n lo ra'llda'oren', wzejnie're'n re' yeolol dan' llaya'l chejnie're na'. Na' ka nak Spíritu ke Diosen' lloe'n di'll li, bi ziye'n. Na' dan' zorenen re' llzejnie're'n re', na' bill yálljere no wzejnie' re' bi da ka' nak da li. Ke len na' lewzenay dan' bzejnie' Spíritun' re', na' lesorenteze Jesucriston'.

28 Na' nna' xhi'nna' da'o, llaya'l sotezllo wzoallo xti'll Criston' nench bi lleblloe' katen' yede' da yobre, na' bi si'llo zdo' katen' re'llo ba bre'en. 29 Na' ba nnézello Xanllo Diosen' zeje' llone' kan' llaya'l gone'n, leska' llaya'l nnézello cha' zejllo llonllo kan' llaya'l gonllo na', naksllo xhi'nn Dios.

3

Akren' gonllo cha' nakllo xhi'nn Dios

1 Legakbe'e kan' nllie' Xallo Diosen' lli'o dan' ne'e nakllo xhi'nne'. Na' ka nak be'nn ka' bi llonlira'lle Diosen', bi llayombia' akre' lli'o, le bi nombie' akre' Diosen'. 2 Bi'cha' da'o ak nllie'ra', ba nakllo xhi'nn Dios, na' bi nna wroe'n akren' gakllo. Zan nnézello katen' yed Jesucriston' da yobre, kana'n re'lloe' akren' nake' na', na' yeyak yichjra'llda'ollon' kan' nak yichjra'llda'we' na'. 3 Na' yeololte be'nn ze bexhe' baten' yede' da yobren', llaralre' llayib lo yichjra'llda'we'n nench yeyaken yalle, kan' nak ra'llda'o Jesucriston' naken yalle.

4 Noteze be'nne zoe' llone' da xhinnje, bi llone' kan' ne Diosen' gonllo, le kat llonllo da xhinnjen', llyichjllo dan' nllia Diosen' bia'a gonllo na'. 5 Nnézkzello bed Jesucriston' yellrio ni nench yeke'e xto'l lli'o be'nnach, na' ka nak Le'e, bibi da xhinnj none'. 6 Na' cha' lli'o llzoatezllo xti'lle'n, bibi da xhinnj llonllo, zan cha' lli'o zokzllo llonllo da xhinnjen', bi llejle'llo ke'e, bi nna gombia'lloe'n cha' ka' llonllo. 7 Xhi'nna' da'o, bi we're latje no siye'e re'. Cha' llonllo da wen kan' llaya'l gonllo na', zejkzllo lilla kan' zej Xanllo na'. 8 Na' cha' zollo llonllo da xhinnje, naksllo xhi'nn daxi'o, le daxi'o na'n zokzen llonen da xhinnj ka bxhe yellriote. Ke len na' bed Xhi'nn Diosen' yellrio ni nench wchochj wlane' dan' llon daxi'on.

9 Cha' norllo ba non Diosen' lli'o ka xhi'nne', bill llaya'l gonllo da xhinnj, le ba bakobe' yichjra'llda'ollon', na' bill gonllo

da xhinnjen', le ba nakllo xhi'nn Dios.
10 Na' gannin' llroe'n noxhan' nake xhi'nn
Diosen', na' noxhan' nake xhi'nn daxi'on:
cha' noteze be'nne bi zoe' llone' da wen, na'
bi nllie're' be'nn lwellje', bi nake' xhi'nn
Dios chet ka'.

Llaya'l llie' lwelljllo

11 Ba bénkzello da ni kan' bzoraollo
llonlira'll-llo Jesucristo na': llaya'l llie'
lwelljllo. 12 Bi gakllo kan' gok da Caín, goke'
txhen daxi'on bayot bi'che'n. ¿Nnézere
bixchen bete' le'e? Yel be'nn wen da xhinnj
ke'e na'n bene' ka', na' be'nn bi'che' na'
bzoe' bene' da wen.
13 Na' bi yebánere, be'nne bi'che, kate
be'nn ka' bi llonlira'lle Diosen' wie akre'
re'. 14 Nnézkzello bill llnebia' yel goten'
lli'o, na' ba de yel nban zejlikane kello,
le ni'tllo nllie' lwelljllo. Zan be'nnen' bi
nllie' lwellje', ba llnebia' yel goten' le'e.
15 Noteze be'nne cha' llwie lwellje', nakse'
be'nn wen xhia rao Dios. Na' nnézkzello
be'nn wen xhia ka', cha' bi wayat akre' ke
da xhinnj ke ake'n, bi de yel nban zejlikane
ke ake'. 16 Jesucriston' bzanre' yel nban
ke'en ni ke dan' nllie're' lli'on, ke len na'
llaya'l nnézello kan' gon lli'o, zane yel nban
kellon' ni ke be'nn lwelljllo. 17 Na' cha' bi
da de kello, na' nnézello be'nn lwelljllon'
yalljre'n, cha' lli'o bi llaya'chra'll-lloe', bi
gak nnello: “Nllie'ra' Diosen'.” 18 Xhi'nna'
da'o ak, bi llie' lwelljllo de di'llze. Llaya'l
llie' lwelljllo do yichj do ra'll-llo, na' sollo
wia lwelljllo.
19 Cha' llonllo kan' bnia' na', nnézello
llonllo txhen Dios be'nnen' lloe' di'll
li na', na' gakbe'llo lo yichjra'llda'ollo
ni'tllo wen rao Dios. 20 Na' cha' llákello
lo yichjra'llda'ollo nakllo be'nn wen
da xhinnj rao Diosen', Diosen' za'klle'
kerke yichjra'llda'ollo, na' Le'en nnezre'
yeololte. 21 Kan' naken be'nn bi'cha'
nllie'ra', cha' llakbe'e lo ra'llda'ollon' bibi
do'l kello de, bi de llebllo Diosen'. 22 Na'
Le'en gonne' biteze da nnábelloe', le llzoallo
di'll bia'a ke'en dan' ne'e gonllo na', na'
llonllo kan' llazra'lle' na'. 23 Na' da ni
nllia Diosen' bia'a gonllo, gonlira'll-llo
Xhi'nne' Jesucriston' do yichj do ra'll-
llo, na' llie' lwelljllo, kon kan' nak di'll
bia'a ke'e na'. 24 Na' cha' llonllo kan' nak
di'll bia'a ke'e na', zerenkzllo Diosen', na'
Dios na' zerenkze' lli'o. Na' kin' nnézello
Diosen' zerene' lli'o: ka nak Spíritu ke'en
ba benne'n yo'n lo ra'llda'ollo.

4

Spíritu ke Diosen' na' ren dan' llwie Criston'

1 Re' bi'cha' nllie'ra', bi chejle're cha'
no be'nne nne ake' lloe' ake' di'll da goll
Spíritu ke Dios leake'. Zga'tek lewiá cha'
naken di'll da bzejnie' Dios o cha' bi naken
ka'. Lewiá, le ba ll-llach be'nn zan be'nn
ziye'e ne ake' lloe' ake' di'll da goll Diosen'
leake'. 2 Na' ki gak nnézello cha' da lin'
bzejnie' Spíritu ke Diosen' leake' ka di'llen'
lloe' ake'n: yeolol be'nne we'e di'll ne
ake' Jesucriston' nake' be'nn bse'l Dios, na'
gorje' radj be'nnach, nnézello yo' Spíritu ke
Diosen' lo yichjra'llda'we' na'. 3 Na' be'nn
ka' lloe' di'll ne ake' Jesucriston' bi nake'
be'nn bse'l Diosen', bibi Spíritu ke Dios yo'
yichjra'llda'o be'nn ka'. Be'nnen' ne ka'
lloe' di'll da ll-lliayi'll Criston'. Ba bénere
yed da wie Criston'. Na' nna' ba bra'n ba
llwieren Le'e.
4 Xhi'nna' da'o ak, ba nakre Diosen' tx-
hen, ba benre gan rao be'nn wenra'll ka',
le Diosen' zorén re', naklle' be'nn yel wak
kerke dan' zo ren be'nn ka' lla'a yellrion'.
5 Be'nn ka' bi llzoa xti'll Diosen' lloe'rén
ake' be'nn ak di'll ke da llak yellrio, na'
llawé be'nn ka' lla'a rao yellrio ni, llzenay
ake' ke ake'. 6 Ka nak lli'o, ba nakllo
Diosen' txhen, na'llen' yezikre be'nn nom-
bia' Diosen', llzenay ake' di'll ka' lloe'rén
aklloe'n, na' be'nn ka' bi nak be'nn ke
Dios, bi llzenay ake' di'll kellon'. Na'llen'
nnézello non' yo' Spíritu ke Diosen' llze-
jnie'n le'e di'll li, na' non' yo' spíritu da lloe'
di'll wenra'll.

Diosen' nllie're' be'nnach

7 Re' nakre be'nn nllie'ra', llaya'l nni'tllo
llie' lwelljllo, le Dios na'n zokze llone'
nench nllie' lwelljllo. Na' be'nnen' nl-
lie' lwellje' nakbie' nake' xhi'nn Dios, na'
nombie're' Diosen'. 8 Be'nnen' bi nllie'
lwellje' bi nnezre' kan' nak Diosen', le ba
nnézello Diosen' nake' be'nn nllie'. 9 Ka'n
ben Diosen' broe're' kan' nllie're' lli'o,
bse'le' Xhi'nne'n yellrio ni nench banllo ke
chnare, cha' lli'o gonlira'll-lloe'. 10 Ki nak

yel nllie' dogarje: Bi nnello lli'on bllie'llo Diosen', Lere'n bllie're' lli'o, na'llen' bse'le' Xhi'nne' Jesucriston' nench brarje' xchene' ni ke lli'o llon da xhinnj nench bake'e xto'l-llon'.
11 Re' be'nn nllie'ra', dan' nllie' Diosen' lli'o, leze ka'kzen' gon lli'o llie' lwelljllo.
12 Ni to be'nne bi nna re're' Diosen'. Zan cha' lli'o nni'tllo llie' lwelljllo, nakbie' zorenkze Diosen' lli'o, na' nllie'lloe' kan' llaya'l llie'lloe' na'.
13 Nnézello zerenllo Diosen', na' ka' zerén Le'en lli'o, dan' ba bse'le' Spíritu ke'en zon lo ra'llda'ollo na'.
14 Na' neto' ba bre'to', na'llen' lloe'to' di'll nnézeto' bse'l Xallo Diosen' Xhi'nne'n nench yesre'e be'nnach rao da xhinnjen'.
15 Na' cha' lli'o llejle'llo, na' lloe'llo di'll nello Jesucriston' nake' Xhi'nn Dios, Diosen' zerenkze' lli'o, leska' lli'o zerenllo Diosen'.
16 Na' ka nak lli'o ba nnézello, na' llejle'llo nllie' Diosen' lli'o. Diosen' zokze' nllie're' be'nnach, le ka'n nak yichjra'llda'we'. Na' cha' zollo nllie' lwelljllo, na'llen' zerenllo Diosen', na' Le'e zerene' lli'o.
17 Dios na' zokze' llakrene' lli'o nench llie' lwelljllo kan' llaya'l llie' lwelljllo na', ka'n llon Diosen' nench ke llebllloe' kate llin lla gone' yel koxchis ke yeolol be'nnach. Le lli'o lla'llo rao yellrio ni, nllie' lwelljllo kan' llon Jesucristo na'.
18 Cha' nllie'llo Diosen' kan' llaya'le, bibi de llebllo. Yel nllie' dogarje llaka'n yel lleben' ka'le. Cha' llebllo, naksen da llsa'kzi' lli'o chet ka', na' cha' nna llebllo, llroe'n bi nna llie'llo Diosen' kan' llaya'l llie'lloe' na'.
19 Lli'o nllie'llo Diosen', le zga'tek Le'en bllie're' lli'o.
20 Na' cha' norllo nello: “Nada' nllie'ra' Dios”, na' llwie lwelljllo, da na'n naken da wenra'lle. ¿Akre gonllo llie'llo Diosen' be'nn bi llre'llo, cha' bi nllie' lwelljllo be'nn llre'tello?
21 Na' ba bllie' bia'a kan' llaya'l gonllon': cha' nllie'llo Le'e, leska' llaya'l llie' lwelljllo.

5

Wkwasllo da xhinnjen' ka'le

1 Cha' lli'o llejle'llo Jesucriston' nake' be'nne bse'l Dios, naksllo xhi'nn Dios. Na' cha' nllie'llo Xallo Diosen', ka'kzen' llaya'l llie' lwelljllo, le be'nn lwelljllon' xhi'nn Dioskzen'.
2 Kate zollo nllie'llo Diosen', na' llonllo kan' ne di'll bia'a ke'e na', na'llen' nnézello leska' nllie'llo yezikre be'nn ka' nak xhi'nn Dios.
3 Cha' nllie'llo Diosen', llonllo kan' ne di'll bia'a ke'e na'. Na' di'll bia'a ke'e na', bi naken da bni' gonllon.
4 Yeolol be'nn ba nak xhi'nn Diosen', zoe akre' llkwas ake' da xhinnjen' de yellrion' ka'le. Na' dan' nxenra'll-llo Jesucristo na'n, zoello llkwasllo da xhinnjen' ka'le, na' bill llonllon.
5 Nollre no llzoe wkwase da xhinnjen' de yellrio ni ka'le, le zeraoze be'nnen' llejle' ke Jesús be'nnen' nake' dogarj Xhi'nn Dios, leake'n llzoe akre' llkwas ake' da xhinnjen' ka'le.

Diosen' lloe' di'll ke Jesucriston' nake' Xhi'nn Dios

6 Kin' ben Jesucriston' chak bede' yellrio ni, blloe' nis na' brarj xchene'. Kere nello to nis na'zen' blloe', rente xchene' na'n brarjrene'. Ka'n ne Spíritu ke Diosen', le Spíritu na' lloe'n di'll li.
7 Na' zjani't chonn be'nne llgo' da li yebán', lloe' ake' di'll ke Jesucriston': Xallo Diosen', ren be'nnen' nzi'i Xti'll Dios, na' ren Spíritu ke Dios na'. Na' be'nn chonn ki, tozen' nak akse'.
8 Leska' chonn da llgo' da li rao yellrio ni ke Jesucriston': Spíritu ke Dios na', na' dan' gok kan' blloe' nis, na' dan' gok kan' brarj xchene' na'. Na' yonnte da ki goken toz ka lloe' ake'n di'lle.
9 Le chet ka' llejle'llo xti'll be'nnachen', za'ktelle xti'll Diosen' si'llon, le Diosen' ba be'e di'll ke Xhi'nne' Jesucriston'.
10 Na' cha' llejle'llo nak Jesucriston' Xhi'nn Dios, zokze xti'll Xanllo Diosen' lo ra'llda'ollo. Na' cha' lli'o bi llejle'llo ke Diosen', na' llonlloe' ka to be'nn wenra'lle dan' bi llejle'llo di'll dan' lloe' ke Xhi'nne' na'.
11 Xti'll Dios na'n llzejnie' lli'o wa't yel nban zejlikane ke be'nnachen' cha' gonlira'll ake' Xhi'nne' Jesucriston'.
12 Kin' naken cha' lli'o llonlira'll-llo Jesucriston', dekze yel nban zejlikane kello. Na' cha' bi llonlira'll-lloe', bibi yel nban zejlikane de kello.

Kan' bayoll bzoj postl San Juan be'nn ka'

13 Llzoja' re' di'll ki, re' llejle're Jesucriston' nake' Xhi'nn Diosen', nench nnézere de yel nban zejlikane keré.
14 Na' bi llebllo llalwill-llo Diosen', le nnézello zie' xti'll-llon' kate llnnabllo rawe'n da llazra'lle'.
15 Na' kate nnézello

zie' xti'll-llon' biteze da llnnábelloe', na' nnézello gonne' da ka' ba bnnabllo na'.

16 Cha' llwiallo be'nn lwelljllo llone' da xhinnj da bi lljasán le'e rao yel got ke chnare, llaya'le nnabllo rao Diosen' gakrene' le'e nench yezoe' wen rao Diosen' da yobre, kon cha' naken da xhinnj da bi lljasán le'e rao yel got ke chnare. Le de yel got ga kweyie' ke chnare. Len bi naken zi nnia' nnabre gakrén Diosen' leake'. 17 Cha' llonllo biteze da xhinnj napkzllo do'le, zan kere yeolol da xhinnjen' llonllo na'n wsa'n lli'o rao yel goten'.

18 Nnézello cha' ba bacha'a Xallo Diosen' yichjra'llda'ollon', bill sollo gonllo da xhinnjen', le zo be'nnen' nake Xhi'nn Diosen', llkwase' lli'o rao daxi'on, ke len na' bi zoen wlleyi'n lli'on.

19 Nnézello zerén Dios lli'o, na' be'nn ka' bi llzoa xti'lle'n, daxi'on llnebia'kzen leake'. 20 Nnézello ba bed Xhi'nn Diosen', na' badzejnie're' lli'o nench bembia'llo Xe'en, be'nnen' nake dogarje Dios. Na' ni'tllo toze ren be'nnen' nake dogarje Dios, na' nakllo toze ren Xhi'nne' Jesucriston'. Le'en nake' dogarje Dios, na' llonne' yel nban zejlikane ke be'nne llonlira'll Le'e. 21 Xhi'nna' da'o ak, lewiá ke wxenra'llrizre lwa'a lsa'k ka'. Ka'n gakchga.

YICH WLLOPE DAN' BZOJ POSTL SAN JUAN

Juan na' llwape' lliox

1 Nada' naka' be'nn gore brao, na'llen' llzoja' rwe', no're. Rwe'n ba brej Diosen' llzenayo' xti'lle'n, na' ren xhi'nno' ka'. Da lin' nllie'ra' re', na' kere nadza', renkze yeolol be'nn nombia' ak di'll li ke Diosen', nllie' akre' re'. 2 Nllie'to' re' dan' yo' di'll li ke Diosen' lo ra'llda'ollo, na' zon gakrenen lli'o ke chnare. 3 Xallo Diosen', na' ren Xhi'nne' Xanllo Jesucriston', gakrén akchgue' re', yeya'chra'll ake' re', na' wzoa ake' yichjra'llda'oren' so kwezre nbaraz, le ba nombia're di'll li ke Diosen', na' ba nllie' lwelljre. 4 Le bawera' ka bnnezra' xhi'nno' ka', ba zjani't akbe' llaso'n akbe' kan' ne di'll li ke'en, da ka' ba bllia Xallo Diosen' bia'a gonllo. 5 Na' nna' lla'tyoera' rwe' no're, kere llzoja' rwe' di'll bia'a koben', le da ba bénkzello kan' bzoraollo llonlira'll-llo Jesucriston' dan' ne: llaya'l llie' lwelljllo. 6 Cha' nllie'llo Diosen', na' gonllo kan' ne di'll bia'a ke'e na'. Na' ba nnézkzere kan' nllie' bia'a llie' lwelljllo, le kan' bzoraore llonlira'llre Jesucristo na'te, bzejnie'to' re' llaya'l llie' lwelljllo.

Wra' be'nn siye'e ak

7 Be'nn zan ba bllach yellrio ni, llzejnie' akre' krere, le llroe' akre' ne ake', kere be'nn bse'l Dios Jesucriston' be'nnen' bed gorje radj be'nnachen'. Noteze be'nn ne ka', be'nn wxhiye'e aken', na' llwie akre' Cristo na'n. 8 Lewiaya'nn nench na' si're dan' llaya'l si're, ke nak dan' ba benre na', le nxholl bi si're dan' ba llwia Diosen' gonne' re'.

9 Cha' kon to lli'o llzoallo dan' broe' bsed Criston' ka'le, na' llzenayllo billre da llzejnie' be'nne, bill zerén Diosen' lli'o cha' ka' llonllo. Na' cha' zotezllo llzenayllo dan' bzejnie' Criston', Xallo Dios na' ren Xhi'nne' Cristo na', zorenkze' lli'o. 10 Na' cha' no be'nn yede gan' zore, na' lle'nre' we'rene' re' da bi nake xti'll Cristo na', bi wrebre' rillren', ni lliox bi wapre. 11 Le cha' wrebre', na' nnello ba llonrenre' txhen llonre da xhinnjen' llone' na'.

Zera'lle' yedwie' leake'

12 Nna dell da zan da nnia' re', na' bill lle'nra' wzoja'n le' yich ni. Le llbexha' yeda' gan' zore na', na' we'rena' re' di'll lloa' nench sollo nbaraz kwis.

13 Xhi'nn be'nn biro'n, no'ren' be'nnen' brej Diosen' nench wzenaye' ke'e, llwap ake' re' lliox. Ka'n gakchga.

YICH WYONNE DAN' BZOJ POSTL SAN JUAN

Juan na' llwape' lliox be'nnen' nzi'i Gayo

1 Nada' naka' be'nn gore brao, na'llen' llzoja' di'll ki ko'o rwe' nllie'ra', Gayo. Do ra'lla' llakra' rwe'.
2 Be'nn bi'che, llnnaba' rao Diosen' gak wen ko'o, na' so'o wen rao yel nban ko'o, kan' ba zorén yichjra'llda'o na'. 3 Bawera' kwis ka bara' to chope be'nn lwelljllo ka', lloe' ake' di'll kan' llono', na' kan' zoteze zo'o llono' wen, dan' llzenayo' di'll li ke Diosen' do yichj do ra'llo'. 4 Na' billre bi de da llawellra' llnnezra' llzenay be'nn ka' di'll li ke Diosen' do yichj do ra'll ake', be'nn ka' nak ka xhi'nna'.
5 Bi'cha' nllie'ra', llono' wen llakreno' be'nn lwelljllo ka', na' katek wen na' llonro' be'nn zi'te ka'. 6 Neto' lldop ll-llayto' ganni llonlira'llto' Jesucriston', leake' ba be'rén ake' neto' di'lle kan' bllie' akroe'n. Na' kat yed ake' da yobre gan' zo'o, gakrén akchgoe' nench yego' ake' nez da yobre, le leake'n llon ake' xchin Diosen'. 7 Leake' ba bllach ake' lloe' ake' xti'll Criston', le ba nxenra'll ake' Le'e. Na' bi nna wze ta'k ake', bi si'i ake' ke be'nn ka' bi llejle' ke Criston'. 8 Ke len na' llaya'le wrebllo be'nn ka', kone ka' gakrén aklloe' gon aklle' nench gaslas xti'll Diosen'.

Be'nnen' nzi'i Diótrefes llone' da xhinnj

9 Ba bzoja' re' lldop ll-llayre llonlira'llre Jesucriston', zan ka nak Diótrefes na', lle'nre' gake' be'nn brao ga zeraoze, na' bi llzenaye' keto'. 10 Ke len na' kate yeda' yedwia' re', na' tile', le de'e ll-lliayi'lle' neto', na' lloe' di'll wenra'lle keto'. Na' kere da na'zen' dan' llone'n, na' lekze ka' bi llrebe' be'nn lwelljllo ka' za'k zi'te rille'n, na' kate no be'nn lwelljllo ka', lle'n akre' wreb ake' leake', na' llabejte' leake' ka'le radj be'nn ka' lldop ll-llay llonlira'll Jesucriston'.

Be'nnen' nzi'i Demetrion' llone' da wen

11 Bi'cha' nllie'ra', bi gono' txhen be'nn ka' llon da xhinnjen', zan benrén txhen be'nn ka' llon da wen na'. Be'nn ka' zoteze zoe' llone' da wen, leakse'n nombia' ake' Dios, na' be'nn ka' zoteze zoe' llone' zre da xhinnj, leake'n bi nombia' ake' Dios.
12 Yeololze be'nn lloe' ake' di'll wen ke Demetrion', to nakbie' zeje zejrene' di'll li ke Diosen'. Lekze ka' neto' lloe'to' di'll llone' da wen, na' nnézere lloe'to' di'll li.

Kan' bayoll bzoje' yich ni

13 Nna dell di'll zan we'rena' re', zan bill lle'nra' wzoja'n le' yich ni. 14 Le llbexha' yellayllo, na' we'llo di'll kat ba zollo txhen.
15 Sochga yichjra'llda'ore nbaraz. Be'nn ka' nllie' rwe'n zjani't ganni, llwap ake' rwe' lliox. Leska' llnnaba' lewap lliox twej twej, be'nn ka' nllie'llo gan' zo'o na'.

YICH DAN' BZOJ SAN JUDAS

Judasen' llwape' lliox

1 Nada' naka' be'nn wen llin ke Jesucristo, na' naka' be'nn bi'ch Jacobo. Llzoja' re' ba brej Xallo Diosen' nench nakre be'nn ke'e, re' nkwe'j Xanllo Jesucriston' rao da xhinnjen' dan' nakre' txhen na'. 2 Llnnaba' rao Xallo Diosen' waya'chra'lle' re', na' wzoe' yichjra'llda'oren' so kwezre nbaraz, na' gakbe're nllie're' re'.

Be'nn ka' llroe' llsede di'll wenra'lle (2 Pedro 2:1-17)

3 Be'nn bi'che nllie'ra', gokra'lla' kwis wzoja' re', na' wzejnie'ra' re' kan' ben Xanllo Jesucriston' nench basre'e lli'o. Ba benen bien llzoja'n, na'll llnneyoera' re' gondipra'llre, na' chejle're di'll li ke Diosen' da bzejnie're' lli'o to chi'ze, lli'o nakllo rallne'e. 4 Ni't bal be'nne ziye'e ake' nench llákere llon ake' re' txhen. Bi llzenay ake' ke Diosen', ne ake' nllie'kze Diosen' lli'o, na' wakse gonllo dan' nen kello, llazi'xhenkze' kello. Na' llkwas ake' ke Diosen' ka'le, be'nnen' llaya'l wzenay yeolol be'nnach ke'e, na' ren Xanllo Jesucriston'. Kana'te byoj xti'll Diosen' nen, be'nn ka' llon ka' yellayrao ake' kwis, ni ke da xhinnj ke ake' ka'.

5 La'kze ba bnnézere yeolol kan' goken, lle'nkzera' lljadinra'llre Xanllo Diosen' be'nnen' basrá da xozxta'o be'nn Israel ka' rao na'a be'nn Egipto ka', bde na' blleyie' yeolol be'nn bi byejle' ke'e. 6 Na' zan angl ka' bi gokra'll ake' gon ake' dan' bllia Diosen' bia'a gon ake', na' gokra'll ake' gak ake' be'nn braoll. Na'll bllach ake' gan' bllia Diosen' bia'a so ake'n. Na'll bse'l Diosen' leake' gan' nak xchole, na' zjadé ake' nllej ake' gden ke chnare, nench sa'kzi' ake' kat llin lla wchoybia' Diosen' ke ake'. 7 Ka nakse be'nn ka' blla'a yell gan' bxhi'i Sodoma ren yell gan' bxhi'i Gomorra, na' yezikre yell nechj to kwite, leake'n ben ake' kon da nen ke xpe'r ake'n, bzorén ake' be'nn bxhej, ben ake' leake' ka no xho'r ake'. Len na' nak da xhinnj, na'llen' bse'l Diosen' yi' da jazey yell ka', na' blleyi' ake'n. Na' ka'n bene' na', llasnisre' lli'o be'nnach ga't yel llza'kzi' ke chnare lo yi' gabil ke be'nn ka' bi llzenay ke'en.

8 Leska'kze be'nn ka' llroe' llsede re' di'll wenra'llen', llebia'kze zjani'te llon ake' da xhinnj ne ake' ba bre'da'o akre', na' ne ake' nakse wen dan' llon ake'n: llon ake' da nen ke xpe'r ake', bi lle'n akre' wzenay ake' ke Xanllo Diosen', na' llasnnechach ake' ke angl ka', be'nn ka' nak be'nn za'ke. 9 Na' nlla're ben angl ke Diosen', le kana' gok chnia ka angl braon' re'e Miguel gokyollrene' daxi'on, le gokra'll daxi'on yeyoa'n da Moisésen' kan' gote'n. Na' la'kze Miguelen' nake' angl brao ke Diosen', bi bayaxhjre' wchachrene' daxi'on, to gollze'n: "Xanto' Diosen' tilrene' rwe'." 10 Na' ka nak be'nn ki nnechach ake' ke biteze da bi llejnie' akre', na' nao akse' llon ake' kon da nen ke xpe'r ake'n, ka llon bayi'x ba bi llejnie', na' da ka' llon ake'n ll-lleyi'n leake'.

11 Nya'chraz gak ke ake' dan' zo ake' llwie lwellj ake' kan' ben da Caín, na' lloe'la'll ake' llon ake' da xhinnj, nench gon ake' gan mell kan' ben da Balaam. Yichj ake' xti'll be'nn ka' brej Diosen' nnebie' leake', ka'kze bi bzenay be'nnen' golle da Coré kana'. Kan' blleyi' da Corén' yel bi bzenay ke'e, ka'kzen' kweyi' be'nn ki. 12 Na' kate re' lle'j llaore txhen, nakbie'kze nllie' lwelljre, leake' na' llaoxen ake' ka nen ke ake', latj gon ake' wen ke be'nn lwellj ake'. Bibi za'k dan' llon ake'n, dan' llon ake' na', naken ka bzi'o da dop le' ra'll lliche, nak ake' ka to be'nn gop xhi're, na' bi lloe'la'll ake' gap ake' xhi'r ka'. Leska' nak ake' ka to bej da nray be' dan' bi nsa'a yej, na' ka to yay xhix da bibi llbia kat ll-llin lla kwian, na' latj kwian na', llyechen, na' llachjen llje'ten rao yo. 13 Nak ake' ka nisda'o da llas lletj, na' llallo'nnen blli'n ga nak rao yo lloa' nisda'on. Na' nak ake' ka berj da bill llia ga llaya'l kwian, le Dios na' ba nyixje' ke ake', sa'kzi' ake' ke chnare gan' nak xchole kwis.

14 Na' Enoc be'nnen' gok be'nn galle rao dialla Adán na', leska' be'e di'll da bzejnie' Diosen' le'e ke be'nn ka' llroe' llsede di'll wenra'lle, kan' bne'e: "Bre'ra' za'rén Xanllo Diosen' angl zan kwis ke'en, 15 nench choybie' sa'kzi' yeolol be'nn nap do'le.

Yeolol be'nn ka' bi bzenay ke'en, sa'kzi' ake' ke chnare dan' ben ake' da xhinnj kwis bi bzenay ake', na' dan' bnnechach ake' ke'e." 16 Na' ka nak be'nn ka' llroe' llsede re' di'll wenra'llen', zoteze zo ake' llakbe'y akre' ke Diosen', bibi llazra'll ake'. Llon akteze' kon bi nen ke ake'. Ren xti'll ake'n llayoe'rao kwin ake', na' llpe aktere' be'nn yobre nench llon ake' gan mell.

Judas na' lle'e be'nn ka' nxenra'll Jesucriston' kan' llaya'l gon ake'

17 Zan re' be'nn bi'cha' nllie'ra', llaya'l yesa'ra'llre di'll ka' be'e postl ka' brej Xanllo Jesucriston'. 18 Bne ake': "Katen' ba zo rez yed Xanllo Jesucriston', nni't be'nn bi chejle' ke Diosen', na' wtitj akre' Le'e, na' gon ake' kon da nen ke ake' da nak zdo'." 19 Na' be'nn ki llon ake' nench re' bi llak re' toze. Llon ake' xhbab da zera'll xpe'r ake', le bi yo' Spíritu ke Diosen' lo yichjra'llda'o ake'.

20 Zan re' be'nn bi'cha' nllie'ra', llnneyoera' re' gondipra'llre sere war, chejle're di'll li ke Diosen' dan' za'k na'. Na' leyelwill Diosen' kon kan' wzejnie' Spíritu ke'en re'. 21 Na' lesó legakbe'e nllie' Diosen' re'. Na' dan' llaya'chra'll Xanllo Jesucriston' lli'o, gonne' yel nban zejlikane kello. Ke len na' lesó lekweze baten' gak kan' gone'n.

22 Bal be'nne llakgan akre' akren' gon ake' kan' ne Dios na', na' lewzejnie' akre'. 23 Legón ga zerao sa'kere nench yelloj ake' rao nez xhinnjen', na' bi kweyi' ake'. Na' be'nn ka' llon da xhinnjen', leska' llaya'l yeya'chra'll aklloe', do llebllo do llwiello dan' llon ake'n, na' wiallo nench bi gonrén aklloe' txhen.

Judas na' nxenra'lle' Dios

24 Na' Dios be'nnen' zerao nap yel wak, llkwe'je' lli'o nench ke bixllo, na' llwie' bibi do'l kello ga't kat yellinllo rawe' gan' yo' beni' ke'e na'. Kana' yewello. 25 Le toze Dios na'n, Le'en nake' be'nn si'n, na' nake' be'nn wasrá kello. Nake' xan yeolol be'nnach, na' billre da zjadé. Llaya'l gonxhenlloe' ke chnare. Ka'n gakchga.

JESUCRISTON' BZEJNIE'RE' SAN JUAN NA' KE DA KA' ZA GAK

Diosen' bzejnie're' Jesucriston' di'll ki

1 Diosen' bzejnie're' Jesucriston' di'll ki
nench wroe're' be'nn ka' llonlira'll Le'en
dan' ba zo gak. Na'll ba bse'le' to be'nne
nak angl ke'e, nench bzejnie're'n nada'
Juan, naka' be'nn llon xchine'. 2 Na' ll-
zoja' di'll li ke'en, na' yeolol da ba bre'ra',
na'llen' nnezra' da li bne Diosen' ki gak, le
Jesucristo na'n bzejnie' nada'.

3 Nbaraz ke be'nn ka' wrab dan' llzoja' ni,
na' be'nn ka' yene di'll ka' da ka' za gak, na'
gon ake' kan' nen na', le ba zo rez gak kan'
nen na'.

*Juan na' llzoje' be'nn ka' nxenra'll Jesu-
criston' rao galle yell ka'*

4 Nada' Juan llzoja' re', zjalla'a galle yell
gan' nbane Asia, lldop ll-llayre llonlira'llre
Jesucriston'. Diosen' ren Spíritu ke'en
gonla'y ake' re', na' wzoa ake' re' nbaraz,
Diosen' zokze', na' ba zokze' ka za xe yellri-
ote, na' zokze' ke chnare. Na' Spíritu ke'en
naken ka galle Spíritu zen rawe' gan' llie'
llnebie' na'. 5 Na' Jesucriston' gonla'ye' re',
nake' be'nn lloe' di'll li ke Dios. Nake' be'nn
lliarao babane radj be'nn wat ka', na' bill
llnebia' yel goten' Le'e. Na' llnebie' yeolol
wnebia' lla'a yellrio ni. Na' nllie're' lli'o
bzane' kwine', bet ake' Le'e brarj xchene'n,
nench na' basre'e lli'o ke da xhinnj benllo.
6 Na'llen' ba breje' lli'o nnebia'renlloe', na'
gakllo ka to no bxoz, na' sollo wxenra'll-
llo Xanllo Diosen'. Le'en gonllo xhen ke
chnare, le zokze' llnebie' ke chnare. Ka'n
gakchga.

7 Nna wiákere kat yede' lo bej na', yeolol
be'nne re'e akre' Le'e, rente be'nn ka'
baso't Le'e. Na' be'nn zjalla'a toto latj yell-
rio ni, ka re'e akre' Le'en, na'll yesbell ake'.
Kan' ba bnia' na'n gak. Ka'n gakchga.

8 "Nada' naka' ka ti'ch di'll nelle, na' ka
ti'ch di'll ga llayollen, ka to be'nn bxe bi
da bxie', na' wasyollte'n." Ka ne Xanllo
Diosen' be'nnen' nap yel wak xhen na',
be'nn zokze, na' ba zokze' kan' bi nna xe
yellrion', na' zokze' ke chnare.

*Juan na' bre'da'ore' Criston' nake be'nn
za'ke*

9 Nada' Juan, ni ke dan' nona' txhen
Cristo na', naka' re' txhen llonllo kan' ne
Jesús na', na' llnebia' Diosen' lli'o, toze ka
llone be'nn ka' lli'o, llsa'kzi' ake' lli'o ni
ke xti'lle' na', na' llakrén Jesucriston' lli'o
nench llakllo war bi da llak kello. Na'
dan' ba bia'a xti'll Diosen' ren dan' ba bia'a
da li ke Jesucriston', ke len na' be'x ake'
nada' yoa' rill ya gan' re Patmos, gan' nak
to yellrio da lli' lo nisda'o. 10 Na' to lla
nak la'y ke Xanllon', ben Spíritu ke Diosen'
bre'da'ora', na' ko'llra' benra' ke to chi'i
be'nn bnne zillj kwis. 11 Na' golle' nada':

—Nada' naka' ka ti'ch di'll nelle, na'
naka' ka ti'ch di'll gan' llayollen, ka to
be'nn lliarao, na' naktia' ka be'nn za
naore. Bzoj to le' yich da ki re'ro'n, na'
wse'lo'n rao be'nn ka' lla'a galle yell ka'
zjalla'a gan' nbane Asia, gan' lladop ll-
llay be'nn ka' llonlira'll nada', yell ka' nzi'i
Éfeso, Esmirna, Pérgamo, Tiatira, Sardis,
Filadelfia, na' Laodicea.

12 Na' bayechja' bwia' noxhan' bnne
nada', na' bre'ra' gall kandler de ya cha'o
dan' nzi'i oro. 13 Na' kllol kandler gall ka'
bre'ra' to be'nn nak ka be'nnach. Nake' to
ra'll tonne ballinten xhnie', na' ngo' lloa'
lchoe'n to baydon da nak de ya cha'o dan'
nzi'i oro. 14 Na' yich yichje'n naken da
lliche ka xhi're ka beye. Na' yejrawe'n
naken llaktit ka yi' da lla'lnninne. 15 Na'
nie' ka' llaktiten, bre'ra'n ka to ya da xhoa
rao yi' llarjen. Na' chie'n nenen ka ga de to
yeo kat yollen da xhen. 16 Na' ne'e cha'we
na', no'xe' gall berj, na' lo lloe' na', ll-lloj to
spad da nla llop la' rawe. Na' lloa'rawe' na'
naken llaktit, ka ga nna' will kat nna'n znia.

17 Na'll ka bre're'n, byala' xhnie'n ba-
cholra'lltia'. Na'll bli ne'e cha'wen' bxoe'n
yichja', na' ne'e:

—Bi llebo'. Nada' naka' ka be'nn lliarao,
na' naktia' ka be'nn za naore. 18 Naka'
be'nn nsa'a yel nban. Gota' kana', na'
babana' radj be'nn wat ka', na' zokza' ke
chnare. Na' no'xa' xhiya ke yel goten', na'
xhiya ke gan' llayej be'nn ba got. 19 Na' nna'
bzoj da ka' ba bre'ro'n, na' di'll ke da ka'

llak nna', na' ke da ka' za gak. 20 Le nono nna nneze bi zejen ke berj gall ki no'xa' na', na' ke gall kandler de ya cha'o dan' nzi'i oro, na' kin' zejen: berj gall ka' zeje di'll gall be'nne lloe'rene xti'lla'n, gall kwen be'nn ka' lldop ll-llay llonlira'll nada' gan' nbane Asia. Na' ye galle kandler ka' zejen gall kwen be'nn ka' llonlira'll nada'.

2

Dan' bne Jesucriston' ke be'nn ka' nx-enra'll Le'e rao gall yell ka': Dan' golle' be'nn Éfeso ka'

1 'Ki wzojo' be'nnen' bse'la', lloe' xti'lla' ren be'nn ka' lldop ll-llay llonlira'll nada' gan' nzi'i Éfeson': "Nada' no'xa' berj gall ka' lo na'a cha'wen', na' da'a kllol kandler gall ka' dan' nak de ya cha'o dan' nzi'i oro, na' llepa' re': 2 Nnezyollra' ka wen na' llonre na', zere da war llonre xchina'n. Na' nnezra' bi llrebre be'nn llon da xhinnj, le ba bre'kzere kan' llon be'nn wenra'll ka', llasné ake' nak ake' postl kia', nnézkzere kere dogarje postl aken'. 3 Na' ba ballayraore, na' ba gokxhenra'llre, na' ba benre xchina' do ra'llre, ni ke dan' nllie're nada', na' bi nna gatra'llre. 4 Zan nna' de to da bi llazra'lla' kan' llonren': bill nllie're nada' kan' bllie're nada' kana'. 5 Ke len na' lewayón xhbab kan' ba benren', na' lewayate lewayón kan' benre kana'. Cha' bi wayátere da ka' llonren', weda' yedka'a re', bill gakre kandler kia' cha' ka'. 6 Leska' de to da llayo'ra'lla' kan' llonren': llwiere da xhinnjen' ka da ka' llon be'nn ka' nzi'i nicolaítas, be'nn ka' llasné ake' wakse gontezre da xhinnj, leska' bi llazra'lla' nada' kan' llon ake'n. 7 Re' zo nayre da llene, lewzenay kan' ne Spíritu ke Diosen', llen re' lldop ll-llayre llonlira'llre nada' gateze: Re' soere bi kwej yichjre xti'lla' ni, nada' gonna' da gaore da llbia rao yay ke Xanllo Diosen', dan' zo latj nbaraz dan' lloe' yel nban."

Dan' golle' be'nn Esmirna ka'

8 'Na' ki wzojo' be'nnen' bse'la', lloe' xti'lla'n ren be'nn ka' lldop ll-llay llonlira'll nada' gan' nzi'i Esmirna: "Nada' naka' be'nn lliarao, na' naktia' ka be'nn za naore, be'nn ba got, na' babane' radj be'nn wat ka', na' llepa' re: 9 Nnezyollra' ka wen na' llonre na'. Nnezra' za'kzi're. Nnezra' nakre be'nn ya'che, zan re' nakre ka be'nn wnia'. Na' nnezra' katke nnechach be'nn Israel ka' keré, na' ne ake' ba brej Diosen' leake' nench gone' wen ke ake'. Rencha' bi breje' ka be'nn ka', le bi llonlira'll ake' Le'e, nak ake' be'nn nak txhen dan' nak xan daxi'o ak. 10 Bi llebre da ka' za gak kerén', le dan' nak xan daxi'o ka'n, gonen nench ko' ake' balre rill ya, nench na' wroe'n cha' soen wsanra'llre xti'lla'n. Na' rao do chi lla wsa'kzi' ake' re'. Lesoteze lewzoa xti'lla'n la'kze cha' got ake' re', nada' gonna' yel nban keré ke chnare. 11 Re' zo nayre da llene, lewzenay kan' ne Spíritu ke Diosen', llen re' lldop ll-llayre llonlira'llre nada' gateze: Re' soere bi kwej yichjre xti'lla' ni, bi gak keré kan' gak ke be'nn ka' sa'kzi' ke chnare, dan' ne'e yel got wllope."

Dan' golle' be'nn Pérgamo ka'

12 'Na' ki wzojo' be'nnen' bse'la', lloe' xti'lla'n ren be'nn ka' lldop ll-llay llonlira'll nada' gan' nzi'i Pérgamo: "Nada' no'xa' spad dan' nla llop la' rawe, na' llepa' re': 13 Nnezyollra' ka wen na' llonren'. Na' nnezra' zore gan' llnebia' daxi'on, na' zore llzoare xti'lla'n. Bi llbej yichjre xti'lla'n dan' llejle'ren', na' ni ke brej yichjzre' kan' baso'te Antipas be'nnen' be'e xti'lla'n gan' zore na', gan' lla'a be'nn zan be'nn ka' llon txhen dan' nak xan daxi'o ka'. 14 Zan de to chop da llonre da bi llazra'lla'. Ni't balre llzejnie' lwelljre wakse gontezre bi da xhinnj. Kan' nakse dan' bzejnie' da Balaam ke be'nnen' nzi'i Balaken' kana', dan' bko'yelre' be'nn Israel ka' nench bdao ake' yel wao da llia rao lwa'a dios ke ake' na', nench benrén xpe'r ake' da lle'n akre' da nak zdo'. 15 Leska' ni't balre naore dan' llwiera' nada', dan' llroe' llsede be'nn ka' nzi'i nicolaítas. 16 Len na' lewayate ke da xhinnjen' llonren'. Cha' bi yeyáteren', ba za'a na' yedtilrén ake' kone dan' ll-lloj lo lloa' ni, naken ka to spad. 17 Re' zo nayre da llene lewzenay ke dan' ne Spíritu ke Diosen', llen re' lldop ll-llayre llonlira'llre nada' gateze: Cha' nol re' soere bi kwej yichjre xti'lla' ni, na' gonna' re' to yet nga'che da za'ke da nono nna re'e yellrio ni, ka dan' ne maná, na' gonna' tweje yej llich keré, ga nyoj rare da nak to da kobe

da nono nombia', toze re' gaken keré gombia'ren."

Dan' golle' be'nn Tiatira ka'

18 'Na' ki wzojo' be'nnen' bse'la', lloe' xti'lla'n ren be'nn ka' lldop ll-llay llonlira'll nada' gan' nzi'i Tiatira: "Nada' naka' dogarje Xhi'nn Dios, na' nak yejrawa'n llaktit ka ga lla'lnninne, na' nia' ka' llaken ka to ya da nak llel-llibe llaktiten, na' llepa' re': 19 Nnezyollra' ka wen na' llonre na', nnezra' zore nllie're nada', nxenra'llre nada', llonre xchina'n, na' llonre banez biteze da llak keré, na' nnezra' ba llonllre wen ye ra't kerke kan' llonre batna'. 20 Zan de to da llonre da bi llazra'lla': dan' lloe're latj ren no'ren' llon ka da Jezabel no'ren' bnebia' kana'. Lle'e re' nake' be'nn llroe' llsedre' xti'll Dios, rencha' da wenra'llzen' ziye'ze be'nn ka', nench na' gonrén ake' yel zdo' xpe'r ake'n, na' gao ake' yel wao da ll-llia ake' rao lwa'a ke dios ke ake' llonlira'll ake'. 21 Ba breza' cha' yeyate no'ren' ka dan' llone'n, na' bi llsanra'lle'n, na' bi llbej yichje' ka zdo'n llone'n. 22 Ke len na' gona' gake' to yillwe' da sa'kzi'rene' rao gan' llxhoe'n, na' leska' sa'kzi' be'nn ka' llonrén le'e yel zdo', nara'chek cha' bi wsanra'll ake' dan' llzejnie're' leake'n dan' lle'e leake' wak gon ake'. 23 Na'll gona' yesa't xhi'nne' ka', nench gakbe'e yeolol kwen be'nn ka' lldop ll-llay llonlira'll nada' gateze, na' wayakbe'e akre' nada' nnéztera' bi xhbab yo' lo yichjra'llda'o ake', na' gona' so totoe' nbaraz o cha' sa'kzi' ake' kon kan' nak dan' ba ben ake' na'. 24 Na' re' zore Tiatiran' bi llonre kan' llroe' llsede no'r wenra'llen', na' bi nsedre dan' ne ake' llzejnie' akre' ke daxi'on dan' nono nombia', bi nnia' billre da gonre da yobre. 25 Kon sokzre gonre da wen kan' llonkzre llinte lla yeda' da yobre. 26 Notezre be'nne cha' bi kwej yichje' xti'lla'n, na' cha' soere' soteze gone' kan' nllia' bia'a na', kat yeda' da yobre, gona' nnebia'rén ake' nada' yell ka' zjalli' yellrion'. 27 Kan' ba benn Xa'n nada' yel llnebia' na', gona' nnebia' ake' yell ka' war kwis. Na' be'nn ka' bi llzenay, wlleyi' ake' leake' ka llxhoxhje' to ye's de yo. 28 Na' wa'a latj ke ake' serén ake' be'nnen' nak ka berj rsire. 29 Re' zo nayre da llene, lewzenay kan' ne Spíritu ke Diosen', llen re' lldop ll-llayre llonlira'llre nada' gateze."

3

Kan' golle' be'nn Sardis ka'

1 'Leska' ki wzojo' be'nnen' bse'la', lloe' xti'lla'n ren be'nn ka' lldop ll-llay llonlira'll nada' gan' nzi'i Sardis: "Nada' napa' Spíritu ke Dios dan' nak ka galle spíritu, na' no'xa' berj ka' galle, na' llepa' re': Nnezyollra' kan' llonre nere nbanre, zan nakre ka be'nn wat. 2 Lewayón xhbab kan' llonre, na' lewxenra'll-ll nada', legón kan' nia' na', chaga bi nna llin lla kweyi're, le bi nak dan' wen dan' llonre na', na' bi yewé Diosen' ka'. 3 Lesó lelljadinra'll xti'lla' dan' bzejnie' be'nn ka' re', na' dan' bénere kana'. Na' lewzenayen, nench wayátere da xhinnj kerén'. Le chet ka' bi yebanra'llre, yeda' gan' zeren' ka za'a to be'nn wan, na' ni ke nnézzere baten' yeda'. 4 Zan zjarenkze balre be'nn Sardis, bi benre bzi'o ra'llen' benn Diosen' re'. Na' kat llin lla gonna' to ra'll llich gakre, tarenre nada', le ba za'kre tarenre nada' gonre nada' txhen. 5 Na' cha' soere bi kwej yichjre xti'lla'n, la biteze gak keré rao yellrio ni, na' gonna' ra'll llichen' gakre, na' kbat yelana' raren' le' yich kia'n gan' nyoj ra yeolol be'nn nape yel nban zejlikane, na' we'rena' Xa'n di'll, na' ren be'nn ka' nak angl ke'e ka', nakre nada' txhen. 6 Re' zo nayre da llene, lewzenay kan' ne Spíritu ke Diosen', llen re' lldop ll-llayre llonlira'llre nada' gateze."

Kan' golle' be'nn Filadelfia ka'

7 'Na' ki wzojo' be'nnen' bse'la', lloe' xti'lla'n ren be'nn ka' lldop ll-llay llonlira'll nada' gan' nzi'i Filadelfia: "Naka' Be'nn La'y, na' llonteza' kan' bnia' gona'n. Na' no'xa' xhiya ke da David be'nnen' bnebia'. Kate llsarja' cho' be'nne gan' llia Diosen', ni to nono gak yeseje', na' kate llseja', bi gak cho' be'nne, na' ni to nono gak wsarje, na' llepa' re': 8 Nnezyollra' ka wen na' llonre na', na'llen' ba bsarja' to ga tere ga nono gak yeseje. Na' la'kze bi nar-re, ba llzoare xti'lla', bi brej yichjren' kan' biteze baso'n akere' re'. 9 Bal be'nn Israel ka' zjalla'a gan' zoren', llasné ake' ba brej Diosen' leake', na' gone' wen ke ake'. Non ka ne akze'n,

bi breje' leake', le bi llonlira'll ake' Le'e. Nak ake' be'nn wxhiye'e nao ake' ke xan daxi'o ka'. Na' wllin lla kat gona' gap ake' re' bara'nne, nench gakbe'e akre' nllie'ra' re'. 10 Ni ke dan' bi brej yichjre xti'lla'n, la'kze bsa'kzi' ake' re', ke len na' yellojre wen kate llin lla sa'kzi' yeolol be'nnach. Kana'n wroe'n ke toto be'nnach, cha' bxenra'll ake' nada' o cha' bi bxenra'll ake' nada'. 11 Ba rez yeda' da yobre, lesotip lewxenra'll nada' nench nono yeka'a ke nak dan' ba nwia' gonna' re'. 12 Cha' re' ba bzoere bi kwej yichjre xti'lla'n, wllin lla gona' re' choch, na' gona' re' ka to bdop ke yoda'o brao ke Diosen', le yellinre gan' zo Dios na'n, na' yega'nnrenre' ke chnare. Na' totore wzoja' roxhgaren' ra Dios kia', na' ra yell ke'en, Jerusalén dan' nake da kobe da yetj yebá, na' totore wzoja' roxhgaren' ra'a nada' da nak da kobe. 13 Re' zo nayre da llene, lewzenay kan' ne Spíritu ke Diosen', llen re' lldop ll-llayre llonlira'llre nada' gateze."

Kan' golle' be'nn Laodicea ka'

14 'Na' ki wzojo' be'nnen' bse'la', lloe' xti'lla' ren be'nn ka' lldop ll-llay llonlira'll nada' gan' nzi'i Laodicea: "Llona' nench llak kan' zera'll Diosen', lloa'a di'll li da naken. Naka' txhen ren Diosen' kan' bxhe yellriote, na' llepa' re': 15 Nnezyollra' kan' llonren', ni ke nakzre ka to da zay, ni ke nakzre ka to da la. Nia' ka' le ni ke lloe'la'llzre wxenra'llre nada', na' ni ke llatra'llzre. Wéntere chenak nakre ka to da zay o chenak nakre ka to da la. 16 Na' ni ke dan' nakre ka to da ba'l, na' bi nakre ka to da zay, na' ni ke nakzre ka to da la, waxheja' re' ka'le. 17 Re' nere: Be'nn wnia' nakto' na' ba nnia'to', na' bibi llyálljeto'. Na' bi llakbe're nakre be'nn zban rao Dios. Bi llakbe're nakre ka to be'nn lchole, na' ka to be'nn dá gal yid. 18 Ke len na' llepa' re', llaya'l si're da gonna' re', da nak da za'klle ka ya cha'o dan' nzi'i oro dan' ba bzey ake' nench baga'nnen dogarje. Si're da gonna' re', nench da li sore nbaraz. Na' lennab yezi'xhena' keré nench gak ra'llda'oren' yalle, kan' nak xhara'n be'nn nak ra'll llich kwis. Ka'n gonre nench bill re'ra' re' ka to be'nn dá gal yid, be'nn llaya'l gake zdo' ke. Na' leyecha'a yichjra'llda'oren', na' bill gakre ka to be'nn lchole, be'nn yallj yejrawe'n rmell nench yere're. 19 Kon be'nn nllie'ra' na', dile' na' llsa'kzie'. Ke len na' llaya'l kwek yichjre, na' leyeyate ke da xhinnj kerén'. 20 Na' ganni nia' re', llona' ka to ke be'nn zellá lloa' yo' keré, nne'e zillje, na' cha' nol re' yénere, na' wsarjre choa', na' wzenayre kia', na'll gaorena' re' xche' txhen, na' re' gaorenre nada' txhen. 21 Na' cha' soere bi kwej yichjre xti'lla' ni, wllin lla yedlle'renre nada' gan' llia' llnebia' na'. Ka'n bena' nada', bzoera' bena' gan kan' bne Xa' na', na'llen' ba llia' llnebia'rene' txhen. 22 Re' zo nayre da llene, lewzenay kan' ne Spíritu ke Diosen', llen re' lldop ll-llayre llonlira'llre nada' gateze."

4

Be'nn lla'a yebá llon ake' Diosen' xhen

1 Bde na', bre'da'ora' nyarj le' yebán', naken ka to lloa' yo' ke be'nne. Na' benra' da yobre bnne be'nn bne da nelle zillj kwis, ka'kze bell to trompet, golle' nada':

—Byep gan' zoa' ni, nench na' wroe'ra' rwe' da ka' za gak.

2 Na'll le bente Spíritu ke Diosen' bre'da'ora' yebá gan' llia be'nnen' llnebie'. 3 Na'll le bre'tera' be'nnen' llia llnebia'n, nake' llaktit ka'kze llaktit yej kese dan' nzi'i jaspe ren dan' nzi'i cornalina. Na' to da nak ka to bchit byechjen gan' llie' llnebie'n, na' naken llaktit ka llaktit to yej dan' nzi'i esmeralda. 4 Na' kwit Diosen' gan' llie' na', zjalli' ye tapalloa (24) be'nn nak be'nn brao, be'nn llnebia'rene'. Nak ake' ra'll lliche, na' zjando's yichj ake'n twej corona de ya cha'o da nzi'i oro. 5 Na' gan' llia Diosen', llep yes llak llakia na' llachj. Na' rawe gan' llie' na', zjani't galle yi' da lla'lnninne, yi' gall ka' nak aken Spíritu ke Dios. 6 Na' doxhen rawe gan' llie' na', nllirj to da llaktit da nak ka yej kes, na' nla'n ka ga de nis xhen.

Na' zjani't ye tap be'nn nechj ake' Le'e. Na' zjallia da zan yejrao ake' do ko'll ake' do rao ake'. 7 Be'nn nellen' nake' ka to bell yi'xe, na' be'nn wllope na', nake' ka to belle, na' be'nn wyonne na', nak lloa'rawe'n ka be'nnach, na' be'nn wdape na', nake' ka to bsia ba ze rao lla. 8 Na' be'nn tap ka', zjazó xir ake' xop wejen', na'

zjallia zan yejrao ake' do lo xir ake' do lo
ko'll xir ake'. Na' do lla do yer llasné ake':
Nakla'ye', nakla'ye', nakla'ye',
Xanllo Diosen' be'nnen' nap le zeraoze yel
wak xhen.
Ba zokze', na' zokze' kan' za xe yellriote,
na' zokze' ke chnare.
9 Na' yo'y ras kat be'nn tap ka' lloe'
ake' di'llen' kan' nak Dios be'nnen' llia ll-
nebia'n, be'nnen' za'k kwis, be'nnen' zo ke
chnare, na' llon ake' Le'e xhen, na' lloe'
ake' yel llioxken ke'e, 10 na'll be'nn tapalloa
ka', lla't ake' slloa're rao Diosen', llon ake'
Le'e xhen gan' llie' na', na' llni't corona ke
ake'n xhnie'n, llasné ake':
11 Xa Dios, za'ko' wxenra'llto' rwe',
soto' gapto' rwe' bara'nne na',
we'to' di'll ke yel wak xhen ko'on,
le rwe'n beno' yeolol bi da de,
na' rwe'n byazra'llo' ka', na'llen' ni't aken,
na' gok aken.

5

Txhonnj yich dan' ndobe na' to be'nn nake ka xhi'r da'o

1 Na' bre'ra' be'nnen' llia llnebia'n, kone
ne'e cha'we na', no'xe' to yich da ndoblol,
na' llop la'ten nyoje ke rawe ke ko'lle, na'
neyjten nyi'chen ren galle sey. 2 Na' bre'ra'
to angl war, na' bnne'e zillje, ne'e:
—¿No nake be'nn za'k wche'ze sey ki,
nench llach yichen' lla'n na'?
3 Na' ni to nono llra' wchache yich ka',
ni yebá, ni yellrio ni, ni gan' lla'a be'nn
wat ka', ni to nono bllelkze wche'ze'n, na'
wia ake'n akre naken. 4 Na' bllella' kwis,
le nono zo be'nn za'k wchache' yich ka'
wrabe'n, na' ni ke llakze wia ake'n akre
naken. 5 Na' to be'nn nake be'nn brao golle'
nada':
—Bi kwello'. Wiachek, na' zo be'nnen'
gorj rao dialla ke Judá, na' gok da
xozxta'we' da Daviden', na' dan' nape' yel
llnebia' xhen na', nake' ka to bell yi'x. Na'
Le'e za'ke' wxhoxhje' sey ka' gallen', na'
wchache' yich ka'.
6 Na' bre'ra' gan' lli' be'nnen' llnebia'
radj be'nn tap ka' zjallia xiren', na' kllol
gan' lla'a be'nn tapalloa ka' (24). Bre'ra'
ka to xhi'r da'o ban' ba bet ake', ka xhi'r
ba llia gall loze, na' gall yejraoba'. Na'
yejraoba' gallen' zejen zokze Spíritu ke
Diosen' doxhen yellrio, llonen kan' ne'e
na'. 7 Na' be'nnen' bre'ra' ka to xhi'r da'on,
jaxie' yichen' no'x be'nnen' ne'e cha'we,
be'nnen' lli' llnebia' na'. 8 Na' ka jaxie' yich
na'n, be'nn tap ka', na' ren be'nn tapalloa
ka', le go't akte' slloa're rawe'n. Na' twej
arpa zjano'x be'nn brao ka', na' twej ye's
de ya cha'o dan' nzi'i oro ga llzey ake'
yare, na' yar na' zeje di'llen', lloe'rén ake'
Diosen' di'll kat llalwill ake' Le'e, be'nn ka'
nxenra'll Le'e. 9 Na'll bel be'nn ka' to da
kobe dan' ne'e:
Za'ko' jaxi'o yichen', na' bxhoxhjo' seyen'
nyi'chen na',
le bzane yel nban ko'o, bet ake' rwe'.
Brarj xcheno' nench bnitrao' da xhinnj
keto',
nench nakto' rallna'a Dios,
nakto' be'nn wde wdere yell xhen, na' wde
wdere yell da'o, na' wde wdere di-
alla keto', na' llakto' wde wdere di'll
da de rao yellrio.
10 Na' brejo' neto' nench nakto' ka to be'nn
wnebia',
na' zoto' nxenra'llto' Diosen' ka bxoz,
na' ka llin lla, nnebia'to' rao yellrio ni.
11 Na'll bwia' na' benra' chi'i angl zan
kwis, ni ke bzoezra' wrab ake'. Zjazellá
angl ka' to kwit be'nnen' llia llnebia' na',
na' ganna' zerén be'nn tap ka' zjallia xire
na', ren be'nn brao tapalloa ka'. 12 Na'
benra' lloe' ake' di'll zillje, ne ake':
Be'nnen' nak ka xhi'r da'on, bzane kwine'
ni ke lli'o be'nnach,
na' za'ke wxenra'll-lloe', le Le'en llnebie'
doxhente, na' yo' rao ne'e yeololte
da zjadé.
Nake' be'nn si'n war, na' nape' yel wak
xhen.
Llaya'le we'lloe' yel bara'nne, na' we'llo
di'll nake' be'nn za'ke.
13 Na' lekze benra' yeolol be'nn zjalla'a
yebán', na' yellrio ni, na' be'nn zjalla'a
xhanre yellrio, na' be'nn zjalla'a lo nisda'o,
lloe' ake' di'll ne ake':
Lloe'raoto' Dios be'nnen' llia llnebia'n,
na' be'nnen' nake ka xhi'r da'o,
nape' yel bara'nn, na' nake' be'nn za'ke.
Na' nape' yel wak xhen kwis nna', ren ke
chnare.
14 Na' be'nn tap ka' zjallia xiren', ne ake':
—Ka'n gakchga.

Na' be'nn tapalloa ka' le go't akte' slloa're, be'xhen ake' Dios be'nnen' zo ke chnare.

6

Sey gall ka' lla'a loe gan' ndoben na'

1 Ka nak sey gall ka', bre'ra' be'nnen' nak ka xhi'r da'on bxhoxhje' sey nellen', na' be'nn tap ka' zjallia xiren', toe' bnne'e zillj kwis ka'kze ga llachj to yi'wzi'o, bne'e:

—Da, na' wia da ni.

2 Na' ka bwia' na', bre'ra' to kabay lliche, na' be'nnen' llia ko'llba' na' no'xe' to arco. Na' bzoa ake' to corona yichje' ka to be'nn brao, na' ba zeje' zjatilrene' be'nn ka' llwie le'en, na' wa lljene' leake' gan.

3 Be'nnen' nak xhi'r da'o na', bxhoxhje' sey wllopen', na' benra' bnne be'nn wllopen' llia xir na', bne'e:

—Da, na' wia da ni.

4 Na'll blloj ye to kabay, na' nakba' ba xhna, na' be'nnen' llia ko'llba' na', gok rallne'e gone' bill cha'a be'nn ka' lla'a yellrion' nbaraz yeso't lwellje', na' be'e ake' le'e to spad xhen.

5 Na' be'nnen' nak ka xhi'r da'o na', bxhoxhje' sey wyonnen', na'll benra' bnne be'nn wyonnen', be'nnen' llia xir na', bne'e:

—Da, na' wia da ni.

Na'll bwia', na' bre'ra' to kabay gasje, na' be'nnen' llia ko'llba' na', no'xe' to xhgo'nse. 6 Na'll benra' bnne to be'nne do gan' lla'a be'nn tap ka', be'nn ka' zjallia xir na', golle' be'nnen' llia ko'll kabay gasjen', lle'e le'e:

—Byej jalliayi' nbaz trigon' ren xhoa' dan' nzi'i cebada nench na' bi gaken wen, na' gaken win, na' xop ya nbaz trigon' sa'ken ka to raxhj ake' da gon ake' gan ke tlla llin, na' xop ya xhoa' cebadan' sa'ken ka to raxhj ake' da gon ake' gan tlla llin, zan bi wlleyi'o ceiten' ren xis uva.

7 Na' be'nnen' nak xhi'r da'on, bxhoxhje' sey wdapen', na' benra' bnne be'nn wdapen' llia xiren', bne'e:

—Da, na' wia da ni.

8 Na' bwia', na' bre'ra' to kabay gache, na' be'nnen' llia ko'llba'n nzie' Yel Got, na' be'nnen' nzi'i Latj Gan' Lla'a Be'nn Wat, zeje' nawe' le'e, na' gok rallne'e ra't yellrion' nench na' bxie' wdile, na' gat be'nn zan, na' bene' win. Na' bene' yillwe' nench wasa't ye zanlle', na'll bene' wasa't be'nn zanlle kone ba znia zjalla'a yellrio betba' leake'.

9 Na' be'nnen' nak xhi'r da'on bxhoxhje' sey ga'ye, na' bre'ra' gan' lla'a be'nn ka' yebán', na' xhan bkoy na', bre'ra' be'nn ka' baso't ake', ni ke dan' bzenay ake' xti'll Diosen', na' dan' be'e ake' di'll, bne ake' nxenra'll ake' Jesucristo na'. 10 Na' be'nn wat ka' bnne ake' zillje, ne ake':

—Xa Dios, rwe' nako' be'nn nak la'y kwis, na' llontezo' kon kan' bne'o na'. ¿Batxhan' gono' yel koxchis ke be'nn ka' zjalla'a yellrion', be'nn ka' bet neto' na'? ¿Baten' wasa'kzi' akoe' dan' brarj ake' xchento' na'?

11 Na'll be'e xha totoe' da llich da gok ake'. Na' lle'e leake' yezi'ra'll aklle' ye choll chak yeza'a be'nn llaya'l yesa't kan' got be'nn ka' bxenra'll Criston', be'nn nak ka bi'ch ake.

12 Na' be'nnen' nak xhi'r da'on, bxhoxhje' sey wxhopen', na' bwia', na' le bxho'te to da xhen, le gokte willen' gasje ka to ra'll gasje da llak be'nn zo yel wan, ni ke dan' de yel got ke'e na', na' doxhen be'on bayaken xhna ka'kze llen. 13 Na' berj ka' bexj akten rao yellrio, ka llyinnj no higo llia rao yay, kate dá to be' xhen da llchinnj len. 14 Na' le' yebá na', bayaktekzen ka to yich da ndoblol, na' ya' ka' yeololen, no yellrio da'o ka' zjalli' lo nisda'on, bcha'a xhichne ake. 15 Na' yeolol be'nn lla'a yellrion', yeolol be'nn wnebia', yeolol no xan be'nn waka'a ya, yeolol be'nn brao be'nn wnia' ak, yeolol be'nn llon xchin be'nne, na' ren nollre yezikre be'nne, yeolole' bkwa'ch ake' do xhan broj, do radj yej xhen da zjallia rao ya' ka'. 16 Na' lle ake' ya' ka' ren yej ka':

—Lewka'chga bdinnj, bixen wkwa'chen neto' nench bi re'e Diosen' neto', be'nnen' llia llnebia'n, nench ke gonn be'nnen' nak xhi'r da'o da sa'kzi'to'. 17 Le ba bllin lla sa'kzi' yeolol be'nne, na' nono soe ke dan' gaken.

7

Be'nn Israel ka' nyi'ch sey ke Dios

1 Bde na' bre'ra' tap angl ak, zjazé ake' tap skin ke yellrion', bza'y ake' be'n nench

bi wyechjen yellrion', na' ren rao nisda'o,
na' ren gan' lla'a yay ak. 2 Na' bre'ra'
ye to angl be'nn za'a gan' llra' willre, na'
no'xe' to sey ke Dios be'nnen' zo ke chnare.
Na'll bnne anglen' zillje, balwille' angl ka'
ye tap, be'nn ka' ba bene' rao na'a ake'
lljalleyi' ake' yellrio ren lo nisda'o. 3 Na'll
lle'e leake':
—Bi wlleyi're yellrion', ni nisda'o, ni yay
ka' wayolltelle wchi'chto' sey ke Dios kel-
lon' roxhga be'nn ka' nxenra'll Le'e.
4 Na' benra' bal be'nn ka' nak, be'nn ka'
bchi'che' seyen' be'nn za'k rao yeolol lkwe'
be'nn Israel ka', na' yeolole' gok ake' to
gayoa tapayon mire (144,000).
5 Chllinn mire (12,000) za'k rao dialla ke da
Judá,
chllinn mire rao dialla ke da Rubén,
chllinn mire rao dialla ke da Gad,
6 na' chllinn mire rao dialla ke da Aser,
chllinn mire rao dialla ke da Neftalí,
chllinn mire rao dialla ke da Manasés,
7 na' chllinn mire rao dialla ke da Simeón,
chllinn mire rao dialla ke da Leví,
chllinn mire rao dialla ke da Isacar,
8 na' chllinn mire rao dialla ke da Zabulón,
chllinn mire rao dialla ke da José,
chllinn mire rao dialla ke da Benjamín.

Be'nn zan zjanak ra'll lliche

9 Na' bayoll na' bwia' da yobre, na'
bre'ra' zjazé be'nn zan rao Diosen' gan'
llie' na', na' gan' ze be'nnen' gok ka xhi'r
da'o, na' nak ake' be'nn zan kwis. Ni ke
llakze no wrab leake', be'nn wde wdere
yell xhen, wde wdere yell da'o, na' wde
wdere dialla be'nn ak, na' nak ake' be'nn
llak wde wdere di'll da de yellrion'. Na'
yeolole' nak ake' ra'll llich, na' no'x ake'
zi'n. 10 Na' llawé akre' besia' ake' zillje,
llasné ake':
Dios kello be'nn lli' llnebia'n, na' Jesucristo
be'nn nak ka xhi'r da'o,
leake'n ba basrá ake' lli'o.
11 Na' yeolol angl ka' nechj, zjazellá ake'
kwite gan' llie' na', na' be'nn brao tapalloa
ka' (24), na' ren be'nn ye tap ka' zjallia xire,
yeolole' le go't akte' slloa're rao yon', llon
ake' Diosen' xhen, 12 ne ake':
Llak kan' llaya'l gaken, Dios keto'.
Za'ko' wxenra'llto' rwe' ke chnare, nako'
be'nn za'k kwis,
nako' le zerawe be'nn si'n, za'ko' gonnto'
rwe' yel llioxken,
na' gonnto' rwe' yel bara'nn ke chnare,
llia'o llnebia'o doxhen, na' napo' yel wak
xhen.
Ka'n gakchga.
13 Na' to be'nn braon' nak be'nn tapalloa
ka' txhen, golle' nada':
—¿Nnezro' no nake be'nn ki nak ra'll
llichen', na' gan' zaya'k ake'?
14 Na'll llepa' be'nnen':
—Rwe' nnezro', bi nnezra' nada'.
Na'll ne'e:
—Be'nn kin' ballayrao rao na'a be'nn ka'
bsa'kzi' leake' rao yellrio ni, na'llen' ba nak
ake' ra'll llichen', le bxenra'll ake' be'nnen'
brarj xchen ka xhi'r da'o. 15 Ke len na'
ni't ake' rao Diosen' gan' llie' llnebie'n, llon
ake' Le'e xhen do lla do yere. Na' Dios
be'nnen' llia llnebia'n, zoe' llape' leake'.
16 Bill llbil lldon ake', na' willen' bill llzeyen
leake', ni ze'y bill llak akre'. 17 Le be'nnen'
nak ka xhi'r da'o na', ze'e rao Diosen' kl-
lole gan' llie' llnebie' na', na' Le'en llwia
llyi leake', wche'e leake' gan' llra' nis dan'
nsa'a yel nban zejlikane, na' Dios na' gone'
nench bill ra' nis rao ake.

8

Sey gallen'

1 Kate bxhoxhj be'nnen' nak ka xhi'r
da'on sey gallen' da nyi'ch yich na', na' gok
lli yebán' ka achj hor. 2 Na' bre'ra' gall angl
ka', zjazellá ake' rao Diosen', na' be'e leake'
twej trompet. 3 Na'll badsellá ye to angl
lloa' bkoy dan' ze rao Diosen'. Na' no'x an-
glen' to ye'nn yare de ya cha'o dan' nzi'i oro
gan' lla'a yar zan, na' bllie'n rao yi' barjen'
dan' llia rao bkoy na'. Ka'n ben anglen'
nench bene' txhen chi'i be'nn ka' lloe'rao
Diosen' llalwill ake' Le'e batteze. 4 Na'll
bzolla'a llen ke yaren' no'x anglen', bllie'n
rao Diosen' kone xti'll be'nn ka' lloe'rao
Le'en. 5 Na'll bxhi'i anglen' yi' dan' llia rao
bkoyen' blle'en lo ye'nn yare, na'll bza'len
rao yellrion', na' gochj, na' gok llakia, byep
yes na'll bxho'.

Llkwell ake' trompet ka'

6 Na' angl gall ka' zjano'x trompet ka', le
bze akte' xhnid wkwell ake'n.

7 Angl nellen' bkwelle' trompet ke'en,
na'll le blle'te yej se'de nchixen yi' rente
llen da bzale' rao yellrion'. Na' ye ra'tze ke
gok achj yay lla'a rao yellrion' byey aken,
leska' byey doxhente yi'x ga' da zjadé rao
yellrion'.
8 Na' le bkwellte trompet ke angl wl-
lopen', na' to da nak ka to ya', bra'llen
lla'lnninnen jaye'tten lo nisda'on. Na'll ye
ra'tze ke gok achj nisda'on bayaken llen.
9 Na' ye ra'tze ke gok achje ba, zjalla'a lo
nisda'on wasa'tba', leska' ye to kat barco
ka' llasdá rao nisda'on blleyi' aken.
10 Na'll bkwell trompet ke angl wyon-
nen', le bra'llte to berj xhen le' yebán',
lla'lnninnen ka to yi' yell yay. Jaye'ten lo
yeo zan, ye ra'tze ke gok achje yeo ka' ren
gan' llar nisen'. 11 Berj na' nzi'n Da Nak
Zla'. Na' ye ra'tze ke gok achj nisen' goken
zla', na' be'nn zan wasa't dan' wase'j ake'
nisen' nak zla'n.
12 Na'll bkwell trompet ke angl wdapen',
na'll ye ra'tze ke gok achj willen' kweyi',
leska' ye to kat be'on blleyi'n, na' leska' ye
ra'tze ke gok achj berj ka' kweyi' aken. Na'
da ka' blleyi'n bill bseni'n. Ke len na' to
bacholze ye ra'tze ke gok achj lla achj yere,
na' gok xchole.
13 Na'll le bwiatia', na' bre'ra' to angl dá
rao lla kllol yebá na', na' benra' bnne'e zillj
kwis, ne'e:
—¡Nya'chraz ke re' be'nn lla'a yellrio,
ka nak za wkwell trompet ke angl ka' ye
chonne!

9

1 Na'll bkwell trompet ke angl wga'yen',
le bre'tera' bra'll to berj le' yebán', jaye'tten
rao yellrion'. Na'll le be'te Diosen' len
xhiya, nench wsarjen yell zitj dan' nak lo
yi' gabil. 2 Na'll bsarjen yellen', na' bzolla'a
to llén xhen ka llak lo horn kat lla'den yi'.
Na' bkwe'j llén na' rao will, ren rao lla na'.
3 Gan' bzolla'a llén na', bllach bichsoa zan,
zjakba' rao yellrion', zjatill akba' be'nne,
ka llon xhban leo, ba ll-llach rao yellrio.
4 Na'll goll Diosen' leba' bibi góneba' yi'x ya'
ka', ni da naz ake', ni yay lla'a rao yellrio,
na' be'e latj chill akba' be'nn ka' bi nyi'ch
sey ke Dios roxhga ake'. 5 Na' bi be'e latje
gotba' leake', kon cha'a akba' ga'y be'o,
wsa'kzi' akba' be'nn ka'. Na' kat chillba'
be'nn ka', la ake' ka llrallo kat yill xhban
leo lli'o. 6 Na' kat yeso'n akba' ka', na'll
nnab be'nn lla'a yellrio gat ake', na' bi gat
ake', ye'n akre' bill so ake' yellrio, na' bi gak
ka dan' llnnab ake'n.
7 Ka nak bichsoa ka' bre'ra'n, nak akzba'
ka kabay ba lljak rao wdilre, na' yichj
akba'n naksen ka ba nzoa corona de ya
cha'o dan' nzi'i oro, na' lloa'rao akba'n
naksen ka lloa'rao be'nnre. 8 Na' llia yichj
akba' ka yich yichj no'r, na' lay akba'n
naksen ka lay bell yi'xre. 9 Na' nak akba' to
da nak de ya da llakrén kwerp ke akba'n,
na' xir akba'n llonen llakia ka ga zjak
kabay zan, ba nxhob karret ba zjak rao
wdile. 10 Na' rao xhban akba'n zjazón
xhle'chba', naken ka ke xhban leo nench
chillba' be'nne, na' be'e latj wsa'kzi' akba'
be'nne rao ga'y be'o. 11 Na' dan' llnebia'
bichsoa ka', naken angl dan' ll-lleyi' da
za'a lo yi' gabile, len na' nzi'n Abadón di'll
Hebreo, na' leska' nzi'n Apolión di'll griego.
12 Ba bde yel llza'kzi'n to kwen na', na' za
za'a ye chopen dan' wlleyi'n.
13 Na'll bkwell trompet ke angl wx-
hopen', na' benra' bnne to be'nne gan'
zo bkoy de ya cha'o dan' nzi'i oro, dan'
ze rao Diosen', bkoy da llia loze dap
skinte. 14 Na'll balwille' angl wxhopen'
no'x trompeten', lle'e le'e:
—Basell dap angl ka' nllej lloa' yeo dan'
nzi'i Eufrates.
15 Na'll baselle dapte angl ka', be'nn ka'
ba bllie' bia'a, bi iz, bi be'o, na' bi lla, yeso'te
be'nnach, ye ra'tze ke gak achj weje be'nn
lla'a rao yellrio. 16 Na' benra' lla'a ka chop
gayoa millón (200,000,000) be'nn waka'a
ya ke ake' zjallia ko'll kabay ake.
17 Kin' gok bre'da'ora' kabay ka', na'
be'nn ka' zjallia ko'll akba'n, nak ake' to de
ya da nkwa'ch lcho' ake', na' ya na' nla'n ka
klor ke yi', na' da sul, na' da gache. Na' yichj
kabay ka', nak aken ka yichj bell yi'xe, na'
lo lloa' akba'n, ll-llachen yi' ren llén, na' ren
dan' nzi'i azufre da lla'lnninne. 18 Ye ra'tze
ke gok achje be'nn lla'a yellrion' wasa'te
kone yi', na' ren llén, na' ren azufre dan'
bllach lo lloa' kabay ka'. 19 Na' benrén lloa'
akba' na' llin, na' ren xhban akba' nench
bet akba' be'nnach, xhban akba'n goken ka

bel znia, zote yichj akba' nench bdi'nnen be'nne.

20 Na' be'nn ka' baga'nn bi goten', ni ke bayat akzre', ni ke bsan akze' dan' lloe'rao ake' daxi'o ka', na' lwa'a ke ake' ka', da nake de ya cha'o dan' nzi'i oro, de ya cha'o dan' nzi'i plat, de yan' nzi'i bronce, de yej, na' de yay, la'kze bi llre'e lwa'a ka', na' bi nne aken, na' bi llak sa'a aken. 21 Ni ka' bi bayat akzre' yel kan' llon ke ake'n, ka dan' llot ake' be'nne, na' da llonrén ake' txhen be'nn walla'a ake, na' ren da llonrén xpe'r ake' yel zdo', ni dan' llban ake' da de ke be'nne.

10

Angl be'nnen' no'x yich da'on ndoben'

1 Na' bre'ra' ye to angl be'nn nak war betje' yebán', na' nechje bej, na' zo to bchit yichje'n, na' lloa'rawe'n naken llaktit ka llak will, na' nie' ka' naken ka bdop da lla'lnninne. 2 Na' no'xe' to yich da'o da ba bse'se'. Na' le bzoate chla' nie' cha'wen' lo nisda'on, na' dan' ye chla' rbese na', bzoe'n rao yellrio. 3 Na'll besie' zillj kwis, ka llosia' ban' nzi'i bell yi'xe. Na' ka besie' na', bnne yi' wzi'o gall ras, na' toto yi' wzi'o ka' benen ke ga bnne ake'. 4 Bayoll gok ka', gokra'lla' wzoja' di'll ka' benra' chak bnne yi' wzi'o ka', kat benra' bne to be'nne zo yebán' nada':

—Bi wzojo' di'llen' benro' chak bnne wzi'o ka', bkwa'chen lo ra'llda'o.

5 Na'll le bliste na'a anglen' yebáre, be'nnen' nzoa chla' nie' cha'we lo nisda'on, na' ye chla'n rao yellrio. 6 Na'll bne'e, da li wak kan' bne Dios be'nnen' zo ke chnare, be'nnen' ben yebá, na' yeolol da llia le' yebá na', na' bene' yellrio, na' yeolol da zjani't rawe na', bene' nisda'o, na' yeolol ba lla'a lo nisda'o, na' da zjani't loe na'. Na' bne'e:

—Bill llere Diosen' gone' bi da ka' lle'nre' gone' na'. 7 Kate llin lla wkwell angl wgallen' trompet ke'en, kana'llen' gak dan' ba bne Diosen' gak, kan' ba golle' be'nn ka' be'e xti'lle'n, dan' nono bnneze kana'.

8 Na'll da yobre bnne be'nnen' zo yebán' nada', bne'e:

—Byej jaxhi'i yich da'on no'x angl be'nnen' zellá na', be'nnen' nzoa chla' nie'n rao nisda'on, na' ye chla'n rao yellrio.

9 Na'll bya'a gan' ze anglen' jannaba' yichen'. Na'll goll anglen' nada':

—Be'xen bdaon. Na' lo lloa'o na', gakro'n xhix ka blli'nda'o ke beser, na' lo le'o na', yeyaken zla'.

10 Na'll be'xa' yichen' no'x anglen' bdawa'n. Na' lo lloa' na', gokra'n xhix ka blli'nda'o ke beser, bixha ka bllinen lo lia' na', bayaken zla'. 11 Na'll goll anglen' nada':

—Llaya'l we'o xti'll Diosen' da yobre, na' chixjwe'ro' kan' gak ke zan yell da'o ka', na' ke yell xhen ka', na' ke be'nn nne wde wdere di'll da de yellrio ni, na' ke zan be'nn wnebia' ak.

11

Chop be'nn be'e di'll li ke Diosen'

1 Na'll benn anglen' nada' to xhis yia da nak ka da llonrén ake' llin ga ll-llix ake' yo, na'll lle'e nada':

—Byej jallixe yoda'o braon', na' bkoy gan' llzey ake' bi da lloe'rao ake' Dios, na' wrabo' bale be'nn zjalla'a nxenra'll Le'e. 2 Zan bi wllixo' lia're, le ba naken rallna'a be'nn bi nak be'nn Israel, be'nn bi nx-enra'll Dios, leake'n yeso'n ake' ka lle'n akre' rao yell ke Diosen', rao chopayon (42) be'o. 3 Na' wse'la' chop be'nne we'e xti'lla'n, na' gak ake' ra'll gasj, ka be'nn zo yel wan, na' chixjwe' akre' xti'lla'n rao to mir chop gayoa wyon (1,260) lla.

4 Be'nn ka' chopen' nak ake' ka yay olivos ka' chope na', na' ka chop kandler ka' zjazó rao Dios, be'nnen' nake xan yellrio. 5 Na' cha' no lle'ne bi gonre leake', le llojte yi' lo lloa' ake', na' wzeyen be'nn ka' lle'ne bi gone leake'. 6 Be'nn ka' we'e xti'lla'n, wak gon ake' bi gak yejw chak chixjwe' akre' xti'lla'n, na' wakte gon ake' yeyak nisen' llen batteze lle'n akre', gon ake' gak bi da yellayrao be'nn lla'a yellrio. 7 Na' kat yey-oll we'e ake' xti'lla' na', na'll lloj to bell xi'o lo gabil gan' nake lo yell zitj, go'xba' leake', tilrenba' leake', gotteba' leake'. 8 Na' kw-erp ke ake' ka', wni't ake'n lao ya'a ke yell brao gan' baso't ake' Xanllo Jesucriston'. Yellen' naken ka Sodoma ren Egipto. 9 Na'

chonn lla choa will be'nn za'k zan yell da'o,
na' zan yell xhen, na' be'nn nak wde wdere
dialla, na' be'nn ka' llak wde wdere di'll da
de yellrio ni, wia ake' be'nn wat ka', na'
bi we'e ake' latj ga'ch ake'. 10 Be'nn ka'
zjalla'a yellrio ni, yewé akre' dan' wasa't
be'nn ka' chope, na'll we'e lwellj ake' bi
da we'e lwellj ake', le yewé akre' dan' bill
ni't be'nn ka' llak akre' llsa'kzi' leake' dan'
lloe'rén ake' leake' xti'll Diosen', le llakbe'y
akre' leake'n. 11 Na' bde chonn lla choa
will na', bre'da'ora' basbán Diosen' be'nn
ka' chopen', bazellá ake' da yobre, na'
yeolol be'nn ka' bre'e leake'n, blleb ake'.
12 Na' llopte be'nn ka' ben akre' goll Diosen'
leake' zillje:

—Ledá, lewayep nile.

Na' bre'e be'nn ka' llwie leake'n, bayep
ake' lo bejen', zjayake' yebán'. 13 Na' ka
bayep ake' le' yebá na'n, le bxho'te, na'
blleyi' ra't yellen', gall mir be'nn wasa't
kan' bxho' na'. Na' be'nn ka' baga'nnen'
blleb ake' kwis, na'll balwill ake' Diosen'
kwis, be'nnen' zo yebán'.

14 Ba bde yel zi' wllopen', na' za za'a da
wyonnen'.

Ka gok kan' bkwell angl gallen' trompet ke'en

15 Na' bkwell trompet ke angl be'nn
gallen', na' benra' bal be'nn ka' zjalla'a
yebán', bnne ake' zillje, bne ake':

Doxhen yel llnebia' ke yellrion',
ba naken rao na'a Xanllo Diosen',
ren Cristo be'nnen' breje' llnebia' ke
chnare.

16 Na' be'nn tapalloa ka' (24) zjalli' kwit
Diosen', le go't akte' slloa're rao yon',
lloe'xhen ake' Diosen', 17 bne ake':

Llonto' yel llioxken ko'o Xa Dios,
rwe' nako' be'nn yel wak xhen.
Ba zo'o ka bi nna xe yellrio,
na' ba bzorao llnebia'o ren yel wak xhen
ko'o, nench gak kan' llazra'llo' na'.

18 Be'nn yell ka' lla'a yellrio ni, goklla'a ake'
rwe'.
Na' ba bllin lla wsa'kzi' akoe'.
Ba bllin lla gono' yel koxchis ke yeolol
be'nn ka' ba wasa'te.
Na' gono' nench nni't be'nn ka' nbaraz,
be'nn ka' llon xchino'n,
ren yeolol be'nn ka' brejo' nak be'nn bx-
enra'll rwe'.
Yeololte be'nn bxenra'll rwe' nni't ake'
wen, no be'nn gore no xkwi'de.
Leska' ba bllin lla kweyi' be'nn ka' blleyi'
da de rao yellrio.

19 Na'll byarj yoda'o braon' zo yebá
gan' lloe'rao ake' Diosen', na' bre'ra' kaj
la'y gan' blla'cha'o ake' xti'lle'n, dan' goll
Diosen' be'nn Israel ka' gon ake' nench
gakrene' leake'. Na' bre'ra'n byep yes, gok
llakia gochj, na' bxho' na' blle' yej se'de.

12

No'ren' ren bel ba zo galle yichj

1 Bre'da'ora' to da yebánello le' yebán',
bre'ra' to no're nechje' willen', na' naken
ka xhe'e. Na' nreje' lo be'on, na' nzoe'
to corona da llia chllinn (12) berj. 2 Na'
no'r na' noe' bda'o, na' llosie', llake' bes
ke yel san. 3 Na' bre'ra' ye to da nak
zi yebánello le' yebán', bre'ra' to bel xi'o
ba zo galle yichj to ba xhen kwis nakba'.
Nakba' ba xhna, na' llia chi lozba', na' toto
yichjba'n xhoan twej corona. 4 Na' kone
xhbanba' na', blle'lle'oba' ra't berj da ka'
llia yebán', na' bza'lba'n rao yellrion'. Na'll
le brezteba' xhnie' no'ren', ba rez so bda'o
ke'e na', nench gaoba' bda'o ke'en kate
ra'be'n. 5 Kat le bxhante no'ren' to bida'o
byio, bi nnebia' yeolol yell ka', na' gonbe'
wzenay ake' kebe'. Na' le bazi'te Diosen'
lebe' gan' llie' llnebie' na'. 6 Na'll baxhon-
nje no'ren' belen', bayeje' to latj dach ga
bencha'o Diosen' ke'e, ga we'e ake' da ye'j
gawe' rao to mir chop gayoa wyon (1,260)
lla.

7 Bde na' gok to wdile yebán', le angl
brao re Miguel ren angl ka' llakrén le'e,
bdilrén ake' bel xi'o ban' llia galle yichjen',
ren angl ke belen', be'nn ka' bayak daxi'o.
8 Na' belen' ren daxi'o ka' bi bzoe akre'n
angl be'nnen' nake be'nn ke Diosen', na'
billbi latj go't ke belen' yebán'. 9 Na' angl
ke Diosen' bza'l ake bel xi'on rao yellrio,
ban' nak xan daxi'o ka', ban' zo kana'te
nakba' ba wxhiye'e, na' leba'n Satanás, na'
nna zokzba' nna', ziye'ba' be'nne. 10 Na'll
benra' bnne to be'nn zo yebán' zillj kwis
ne'e:

—Ba bllin lla yesrá Dios kellon' be'nn
ka' llonlira'll Le'en, ba bllin lla llakbe'llo

nap Diosen' yel wak xhen, ba bllin lla llnebie' nench gak kon da llaya'l gak. Ba bllin lla Cristo be'nnen' breje' nnebia'n, ba llnebia'rene' Le'e. Gak da llaya'l gak, le daxi'o dan' ba bzo rao Diosen' do lla do yer, blliayi'llen be'nn llonlira'll Criston', ba babej ake'n ko'llre. 11 Be'nn ka' benlira'll Criston' ben ake' gan, le bzoe akre' gopra'll ake', kan' be'e ake' di'll dan' byejle' ake' ke Jesucriston', na' byejle' ake' dan' brarj xchene', ni ke lli'o goke' ka xhi'r da'o, na' bi blleb ake' cha' biteze gok ke ake', na' bzo ake' xhnid la'kze gat ake'. 12 Ke len na' llaya'l yewé be'nn lla'a yebá, llaya'l gosia're yel llawé, zan re' lla'a yellrion' nya'chraz gak keré, ren re' lla'a nisda'o, le ba betj daxi'on gan' zore, na' llaklla'n le ye chollzen' de latj ke.

13 Na'll ka gokbe'e bel xi'on bza'l akeba' rao yellrion', gokra'llba' wrayba' no'ren' bxhan bida'o byion'. 14 Bixha be'e Diosen' chop xir no'ren' da xhen, ka xir bsia nench byeje' latj dach ga bill gok chej belen', latj gan' bencha'we' ke'e gan' we'e da ye'j gawe' chonn iz ye achje. 15 Na' blloj nis xhen lo lloa' belen' goken to yeo xhen, bllinen gan' zo no'ren', na' wa'chachen le'e. 16 Bixha Diosen' bene' byarje rao yellrion', gokrenen no'ren' we'n nisen' blloj lo lloa' belen'. 17 Na'll goklla'a belen' no'ren', na' byejba' jatilrenba' yezikre xhi'nn xhosoe' ka', dan' llzoa ake' xti'll Diosen', llon ake' kon kan' bllia Diosen' bia'a, na' zo ake' nxenra'll ake' xti'll Jesucriston'.

13

Chop bell xi'o ba bre'e Juan na'

1 Na' bzia' lloa' nisda'on, na' bre'ra' blloj to bell xi'o lo nisda'on. Zo galle yichjba', na' llia chi lozba', na' toto lozba' nzoan twej corona. Na' toto yichjba'n nyojen raba' da lltitje Dios. 2 Bellen' nakba' ka ba znia ban' nzi'i leopardo, na' nia'na'ba'n naken ka nia'na'a ban' nzi'i oso, na' lloa'ba'n naken ka lloa' bell yi'xe. Na' bel xi'o ban' zo gall yichj, be'ba' bellen' yel wak, na' yel llnebia' keba'n nench bnebia'ba'. 3 Na' bre'ra' to yichj bellen' naken we'e, naken ka da gatrenba', na' bayakba'. Na' yeolol be'nne babán akre' dan' bayakba' na', na' benrén akeba' txhen. 4 Yeololze be'nn be'rao ake' belen' dan' be'ba' yel llnebia' ke bell xi'on, na' leska' be'rao ake' bell xi'on, bne ake:

—Nono llra' be'nn nape yel llnebia' xhen ka bell ni, na' nono soe tilrén leba'.

5 Na' be'e ake' latje ke bellen' benxhen kwinba', na' bnneba' zban ke Diosen'. Na' gok rallna'ba' nnebia'ba' chopayon (42) be'o. 6 Na'll bnneba' zban ke Diosen', na' ke latj le' yebán' gan' zoe' na', na' ren ke yezikre be'nne zjalla'a yebá na'. 7 Na' go't latj ke bell xi'on bdilrenba' be'nn ka' nak rallna'a Dios, na' bi bzoe akereba'. Na' be'e latj bnebia'ba' yeolol yell xhen, yeolol yell da'o, yeolol dialla be'nn, na' yeolol be'nn llak wde wdere di'll da de yellrio ni. 8 Na' yeolol be'nn zjalla'a rao yellrio, be'nn bi nyoj ra ake' le' yich ke be'nn ka' ga't yel nban ke ake', bxenra'll ake' bellen', le ka bxhe yellriote bzoj be'nnen' nak ka xhi'r dao, ra yeolol be'nn nnezre' ga't yel nban zejlikane ke ake' le' yich ke'en, le'e nake' xhi'r da'on baso't ake'.

9 Cha' no zo nay, lewzenay dan' nia' ni. 10 Be'nnen' ba naken go'x ake' wsej ake' le'e, go'x akse' le'e na' cheyje'. Na' be'nnen' ba naken gate' kone spad, kone spad na' gate'. Ke len na' llaya'l sechoch lli'o ba brej Diosen' nak rao ne'e, gapra'll-llo bi da llak kello, na' seteze sello wxenra'll-lloe'.

11 Bde na' bre'ra' ye to bell xi'on ba blloj lo yo. Na' zo chop lozba' da nak ka loz xhi're, na' bnneba' kan' bnne bel xi'o ban' zo gall yichj na'. 12 Na' bell xi'o nellen' benba' nench nnebia' bell xi'o wllopen' ka leba', na' bell xi'o wllopen' benba' nench yeolol be'nn lla'a yellrio, wxenra'll ake' bell xi'o nellen' ban' bayak we'e keba' dan' nak zi gatrenba'. 13 Na' bell xi'o wllope na', benba' da zan da babane be'nne kone yel wak keba' na', na' benba' nench ra'll yi' le' yebán', yexjen rao yellrio, re'e be'nne. 14 Na' benba' da ka' gan' zo bell xi'o nellen', bxhiye'ba' be'nn lla'a yellrio nench ben akeba' txhen. Na' gollba' be'nn ka', ben ake' to lwa'ba' da nak ka bell nell na', bell ban' gok yichjba' we'e kone spad, dan' nak zi got leba', na' bayakba'. 15 Na' gok rallna'a bell wllopen' gonba' nne lwa'a lsa'kba'n, na' gokte bnnen, na' blliaba' bia'a baso'te be'nne bi wxenra'll len. 16 Na' bell xi'o wllopen' leska' benba' bien bzo yeolol be'nne

sen ke bellen', na'a ake' cha'we o cha' roxhga ake', no be'nn gore no bida'o ak, na' be'nn wnia', be'nn ya'che, no be'nn nak be'nn wen llin ke be'nne, na' be'nn bi nak be'nn wen llin ke be'nne. 17 Na' be'nn bi soe' sen ke bellen' o raba' o ka to nbab raba' na', bibi gok bi sie' bi da sie', na' bibi gok go'te. 18 Yálljello yel si'n na', nench chejnie'llo da ki. Be'nne chejnie're wak wie' ka to nbab raba'n, le to ka'tzen' nbab ra to be'nnach, na' naken xop gayoa wyon xope (666).

14

Dan' bel be'nn to gayoa tapayon mir ka'

1 Ka bwia' na' bre'ra' be'nnen' nak ka xhi'r da'on, zelle'e rao ya' dan' nzi'i Sión, na' ren to gayoa tapayon mir (144,000) be'nn yobre. Nyoj roxhga ake'n ra xhi'r da'on ren ra Xe'e. 2 Na' benra' llak llakia yebán', ka ga de yeo xhen, na' ka nen kat llachj yi'wzi'o, na' ka ga lla'a be'nn zan, llsill ake' dan' ne arpa to chi'ze. 3 Na' bel ake' to da kobe rao Diosen', na' rao be'nn tap ka' zjallia xir na', na' rao be'nn brao tapalloa ka' (24) gan' llia Dios na'. Nollre no be'nne gok gol len, zerao be'nn to gayoa tapayon mir ka'ze, gok bsed ake' dan' bel ake'n, leake'n basrá Criston' chak nna ni't ake' yellrio. 4 Be'nn ka' bel ake'n nak ake be'nn bi jatil no're, bdapchi'i kwin ake' nench gok ake' yall rao Diosen'. Nao akteze' xhi'r da'on gateze zeje', na' basre'e leake' nench nak ake' be'nn ke'e, na' be'nn ke Dios. Na'llen' nak ake' ka to da llarap ake' da nelle, da be'e ake' Diosen' ren xhi'r da'on. 5 Gaga be'e ake' di'll wenra'lle, na'llen' bibi do'l de ke ake' rao Dios.

Da bdixjwe' chonn angl ka'

6 Na'll bre'ra' ye to angl le' yebán' de'e rao lla. Na' bdixjwe're' Di'll Wen ke Diosen' da bi te ke rao be'nn zjalla'a yellrio, ren be'nn wde wdere yell xhen, na' wde wdere yell da'o, na' wde wdere dialla ke be'nnach, na' be'nn llak wde wdere di'll da de yellrio. 7 Bnne'e zillje, lle'e leake':

—Lelleb Diosen', na' lewe'xhene', le ba bllin lla gone' yel koxchis ke be'nnach. Lewxenra'll Dios be'nnen' ben yebán', na' yellrio, na' nisda'o, na' do ga llar nis.

8 Ye to angl za'a ko'llre, bne'e:

—Ba bllin lla kweyi' yellen' nzi'i Babilonia dan' nak da brao. Ba bllin lla kweyi' yell ke be'nn ka' bkwas ake' ka'le ke Diosen', na' bpe akre', na' bko'yel akre' yeolol be'nne bnao ake llon ake' kan' llon leake' na', na' nnello gok ake' ka be'nn bzollre', le benrén ake' le'e txhen rao da xhinnj ke'en.

9 Na'll ye to angl zej ko'lltere be'nn wyonne, na' bnne'e zillje, na' bne'e:

—Cha' no be'nne wxenra'lle bell xi'on ren lwa'a keba' na', na' we'e ake' latje so ake' sen ke bell xi'on roxhga ake' o na'a ake', 10 Diosen' ba bllie' bia'a sa'kzi' ake' gan' lla'lnninn dan' nzi'i azufre rao be'nn ka' nak angl ke Dios, na' rao be'nnen' nak ka xhi'r da'o na'. 11 Ke chnare chas llén ke yi' gan' sa'kzi' be'nn ka' nxenra'll bell xi'on ren lwa'a keba' na', na' be'nne zjazó sen keba'n roxhga ake' o na'a ake'n, bi yezi'ra'll ake' ke yel llza'kzi'n do lla do yere. 12 Ke len na' llaya'l gakxhenra'll-llo, lli'o nakllo rallna'a Diosen', na' llzoallo di'll dan' nllie' bia'a gonllo na', na' bi llbej yichjllo dan' nxenra'll-llo Jesúsen'.

13 Na'll benra' to be'nn zo yebán' na' bne'e:

—Bzoj da ni: "Nbaraz ke be'nn ka' nxenra'll Xanllon' llinte lla gat ake'."

Na' Spíritu ke Diosen' nen:

—Da li kwisen' nni't ake' nbaraz, le yezi'ra'll ake' rao xchin ake', na' xchin ake' da ka' ben ake' na', len wroe'n yeolol da wen da ba ben ake'.

Yetop Diosen' be'nne bi llzoa xti'lle' sa'kzi' ake'

14 Na'll bwia' da yobre, na' bre'ra' to bej lliche le' yebán', na' ko'll bej na' llia to be'nne nake ka Be'nnen' Gorj Radj Be'nnach. Na' nzoe' to corona de ya cha'o dan' nzi'i oro, na' no'xe' to ya da látit lloe' dan' nzi'i hoz. 15 Na' blloj ye to angl loe gan' lloe'rao ake' Diosen' yebá na', na' bnne'e zillje, llalwille' be'nnen' llia ko'll bejen':

—Bxhi'i ya da látit ko'on, na' barap, le ba bllin lla yetopo' dan' bllia rao yellrion', le ba byechen.

16 Na' be'nnen' llia ko'll bejen', le be'xte' ya dan' látit rawen', na' batope' dan' bllia rao yellrion'.

17 Na'll blloj ye to angl loe gan' lloe'rao
ake' Diosen' yebán', na' leska' no'xe' ye to
da látit rawe. 18 Na'll blloj ye toe' be'nn yo'
rallne'e yi' da lla'le kwit bkoy gan' lloe'rao
ake' Diosen'. Na' angl na' bnne'e zillje, na'
balwille' be'nnen' no'x ya da látiten', na'
lle'e le'e:
—Ba we uvas dan' llia rao yellrion'. Ba-
choyen kone ya ko'o dan' nlátit na', nench
yetopllon.
19 Na'll bachoy anglen' uvas dan' llia rao
yellrion' kone ya dan' látit ke'e na', dan'
no'xe' na', na'll batope'n bza'le'n to lo da
nak ka cha' xhen ga llsi ake'n lloj xise.
Zeje di'll Dios na', batope' be'nn ka' bi
bzoa xti'lle'n, na' broe' leake' ga sa'kzi' ake'
yellayrao ake'. 20 Na' gan' bxha'kzi' ake'n
naken lloa' yell, na' lo dan' nak ka cha'
xhen gan' blle'e uvas ka', brarj llen xhen
dan' nak xchen ake' na', na' bllinen ka to
sibe lloa' kabay, na' bllirjen chonn gayoa
mir (300,000) metr.

15

Angl ka' yo' rao na'a ake' galle yel zi' da zerao gak

1 Na' bre'ra' le' yebán' to da yel wan
xhen da nak zi yebánello. Bre'ra' galle angl
be'nne gon ake' gall yel zi', nench yeyoll
wroe' Diosen' ka gone' dan' llaklle'e be'nn
ka' llon da xhinnjen'. 2 Leska' bre'ra' to da
nllirj da nak ka yej kes, na' nla'n ka ga de
nis xhen, na' nchixen yi'. Lloa' nisda'o na',
zjazellá be'nn ka' bzoe bi bxenra'll ake' bell
xi'on, na' lwa'a dan' nak ka leba', na' bi be'e
ake' latje wzoaba' leake' sen keba'n, na' ka
to nbab raba' na'. Na' zjano'x ake' tweje
dan' ne arpa da be'e Diosen' leake'. 3 Na'
lloe'xhen ake' Dios llol ake' to da bsede
da Moisésen' be'nn Israel ka', be'nnen' ben
xchin Dios kana'. Leska' llol ake' to da
naken da bsede xhi'r da'o leake', nen:
Xa, Dios, yeolol dan' beno' ren yel wak
xhen ko'o na',
naken da wen kwis, na' da nak zi yebánello.
Yeolol dan' llono'n zejen lixheje, na' naken
da za'ke.
Rwe'n llnebia'o yeolol yell ka'.
4 Nono llra' be'nn bi llaya'l llebe rwe',
Xanto'.
Nono zo be'nn bi llaya'l wxenra'll rwe'.
Toze rwe' nako' be'nn nak la'y.
Na' be'nn lla'a yeolol yell, yed ake' rao'n
wxenra'll ake' rwe',
le ba bre'e akre' dan' ba beno', na' ba nnez
akre' zejkzen lixheje.
5 Bde benra' da na', na'll bwia', na' bre'ra'
byarj yebán' gan' lloe'rao ake' Diosen', latj
la'y zeje di'll Dios na'n ze ganna'. 6 Na'
bre'ra' gall angl ka', blloj ake' gan' lloe'rao
ake' Diosen' yebá na', zjano'x ake' da gon
ake' galle yel zi' yellrio ni. Angl ka' nak ake'
ra'll lliche xhi're, ra'll cha'o ga zeraoze, na'
yeolole' ngo' lloa' lcho' ake' twej baydon
da nak de ya cha'o dan' nzi'i oro. 7 Na'
bre'ra' be'nn tap ka' zjallia xiren', ni't ake'
rao Diosen', na' toe' be'e angl gall ka' twej
leo da'o de ya cha'o dan' nzi'i oro, da zjayoll
balla'te da llon yel zi' rao yellrion', na'
zejen da llon Dios be'nnen' zo ke chnare ke
be'nn ka' bi llzenay ke'e. 8 Na' doxhen gan'
lla'a ake' yebán', lloe'rao ake' Diosen' blle'
ka llén xhen ni ke yel nbaraz ke Diosen',
da nsa'a yel wak xhen ke'e na', na' nono
gok cho' gan' lloe'rao ake' Le'en, le bi nna
yeyoll gak yel zi' ka' gallen' dan' nsa'a angl
gall ka'.

16

Leo gall ka' na' yel zi' ka' gok yellrion'

1 Benra' bnne to be'nn zillj kwis, zoe' gan'
nak latj la'yen', lle'e angl gall ka':
—Lelljak lelljararje dan' yoll lo leo kerén'
rao yellrion', na' gona' sa'kzi' ake'.
2 Na'll byej angl nellen', jararje' dan' yoll
lo leo ke'en rao yellrio, na' yeolol be'nn ka'
zjazó sen ke bell xi'on, na' nxenra'll ake'
lwa'a dan' nak ka leba', bllia ake' we'e xhen
we'e zban, na'll bra ake' kwis.
3 Na'll jararje angl wllopen' dan' yoll lo
leo ke'en lo nisda'on, na' bayak nisda'on
llen ka llen ke be'nn wat, na' wasa't yeolol
ba lla'a lo nisda'on.
4 Na'll jararje angl wyonnen' dan' yoll lo
leo ke'en lo yeo ka', na' yeolol ga llar nis,
na' leska' bayaken llen. 5 Na'll benra' bnne
angl be'nnen' llap nis dan' de rao yellrion',
lle'e Diosen':
—Rwe'n nako' Dios be'nn nak lixheje,
ba zokzo' ka za xe yellriote, yel be'nn li
ko'o ba nchoybia'o da ka' llak ni. 6 Le
be'nn lla'a yellrio ni, ba baso'te' be'nn ka'

be'e xti'llo'n, na' ba baso'te' nollre be'nn bxenra'll rwe'. Na'llen' ba beno' ye'j ake' llen ni, dan' brarj ake' xchen be'nn ka'. Na' ka' llaya'lkze gak ke ake'n kan' llak ke ake' nna'.

7 Na'll benra' bnne to be'nne lloa' bkoyen', bne'e:

—Xa Dios, rwe'n napo' le zerawe yel wak xhen, llono' dan' llaya'l gono', na' llono' da zej lixheje kat bi da llchoybia'o ke be'nne.

8 Na'll jararje angl wdapen' dan' yoll lo leo ke'en rao willen', na' bzey willen' be'nnach ka'. 9 Na' be'nn ka' byey ake', na' bi bayat akre' ni ke bayoe'xhen akze' Dios, yezikre blliayi'll ake' Diosen', be'nnen' be'e latje llak da ki.

10 Na'll jararje angl wga'yen' dan' yoll lo leo ke'en gan' lli' bell xi'on llnebia'ba'n, na' doxhente bayak xchol gan' llnebia'ba'n, be'nnach ka' to llyi'nn roll ake' katken' llallayrao ake'n. 11 Na' bi bsan akse' bill gon ake' da xhinnjen', blliayi'll aklle' Diosen' be'nnen' llia yebá na', la'kze llallayrao ake'.

12 Na'll jararje dan' yoll lo leo ke angl wxhopen' lo yeo xhen dan' nzi'i Eufrates, na' bayo'j yeon' nench byarj to nez ga te be'nn wnebia' ka' za'k do gan' llra' willre.

13 Na' bre'ra' chonn daxi'o da nak ak ka loll bcheko. Ton bllojen lo lloa' bel xi'on zo gall yichj na', ye ton bllojen lo lloa' bell xi'o na', na' ye ton blloj lo lloa' be'nnen' lloe' di'll wenra'll na', nench nxenra'll ake' bell xi'o na'. 14 Na' daxi'o ki ben aken yel wak da babane be'nne, na' jatop aken yeolol be'nn wnebia' ka' zjalla'a do gateze yellrio ni, nench tilrén ake' Dios be'nnen' nap le zerawe yel wak xhen kat llin lla. 15 Na' Xhi'nn Diosen' bne'e:

—Ba rez yeda' da yobre, ka llin to be'nn wan llillize. Nbaraz ke be'nn ka' zjani't bez ake' nada' kat yeda', llon ake' ka be'nn llap xhara'n, nench ke ta ake' gal yid ake', na' re'e be'nn ka' yel zdo' ke ake'n.

16 Na'll daxi'o ka' batop ake' be'nn ka' nak wnebia' lla'a yellrio ni, to latj gan' nzi'i Armagedón di'll Hebreo.

17 Na'll jararj angl wgallen' dan' yoll lo leo ke'en rao lla, na'll benra' bnne Diosen' latj la'yen' zillje, gan' zoe' lloe'rao ake' Le'e yebá gan' llie' na', bne'e:

—Ba gok da llaya'l gak.

18 Na' byep yes, gok llakia, na' gochj, na' bxho'. Bxho'lle da xhenll ka to llxho'kze chak ba blla'a be'nn yellrio ni. 19 Na' yell dan' nakll da brao yellrion' goken chonnre, leska' blleyi' yezikre yell da zjalli' rao yellrio ni. Diosen' jadinra'lle' yell Babilonian', na' ka da xhinnj ka' baso'ne' nench na' wsa'kzie' leake'. 20 Na' ka da xhen na' bxho'n, barante yeolol yellrio dan' zjalli' lo nisda'on, na' yeolol ya' ak. 21 Na' blle' yej se'd yele rao yellrion', da nak ka do tap rrob wej btekon be'nne. Na'll blliayi'll be'nn ka' Diosen' ke dan' ballayrao ake'n, ke nak yej se'd xhen ka' bsa'kzi' leake'n.

17

Diosen' be'e yel llsa'kzi' ke yell xhen na' nak ka no'r re'e

1 Na'll bed to angl gall ka' no'x ake' leo de ya cha'o, na' lle'e nada':

—Da ke, wroe'ra' rwe' kan' gon Diosen' sa'kzi' no'r bra'on lli' lo nisda'o ka', no'ren' nak no'r re'e. 2 Yeolol be'nn wnebia' lla'a yellrio, ba bawé akre' bzenay ake' ke'e, na' nnello nak ake' ka xtoe', na' leska' yeolol be'nn lla'a yellrio, bawerén akre' le'e, na' gok ake' ka be'nn bzollre', le benrén ake' le'e txhen rao da xhinnj ke'en.

3 Na' chak ben Spíritu ke Diosen' bre'da'ora' da ki, bche'e anglen' nada' to latj dache. Ka bllina' na', bre'ra' to no're llie' ko'll bell xhna ban' llia gall yichj na', na' llia chi lozba', na' doxhen kwerp keba'n nyojen di'll da dilrén Dios. 4 No'ren' nake' to ra'll dan' nchix da morad na' da xhna, na' none' nbaraz kone ya cha'o dan' nzi'i oro, ren yej cha'o, ren yej dan' nzi'i perlas. Na' no'xe' to leo de ya cha'o dan' nzi'i oro, balla'te yollen to da zejen llawere' llone' da nen ke xpe're', na' billre da llwie Dios. 5 Na' roxhgue'e na', nyojen di'll da nen akre nake', di'll da bi byejnie' be'nnach, nen: "Naka' yell Babilonia, na' naka' be'nn brao. Naka' xhna' no'r re'e ake, na' xhna' da zban da de rao yellrion'." 6 Na' bre'ra' zolle no'ren', bawe'je' xchen be'nn ka' nake be'nn ke Dios, be'nn ka' be'e di'll nxenra'll ake' Jesúsen'. Na' ka bre'ra' no'ren', na'll babanra'. 7 Na'll goll anglen' nada':

—¿Bixchen llabanro'? Wzejnie'kzera' rwe' bi zejen dan' bre'ro' no'ren' llia ko'll bell xi'on zo gall yichj, na' llia chi lozba'. 8 Bellen' bre'ro'n bzoba' bnebia'ba' choll, zan bill nnebia'ba' nna', yellojba' lo yell zitjen' dan' nak lo gabil gan' yo'ba'n. Te na' yeyo'ba' sa'kzi'ba' ke chnare. Ka bxhe yellriote bzoj Diosen' ra be'nn ka' nap yel nban zejlikane le' yich ke'e na'. Na' be'nn ka' bi nyoj ra ake' le' yich ke'e na', yebán akre' kat re'e akre' yebán bell xi'on, ban' bzo batna', na' nna' bi zoba', na' soba' da yobre. 9 Yálljello yel si'n na', nench chejnie'llo da ni. Da gall yichj bellen' naken gall ya' gan' lli' no'ren'. 10 Na' leska' zejen gall be'nne wnebia'. Ga'ye' ba bzo ake' bnebia' ake', na' ba bnit yel llnebia' ke ake'n. Toe' llnebia' nna', na' be'nnen' ye to bi nna re'lloe', za yede' yednnebie', na' kat yede'n chollze yednnebie'. 11 Na' bell ban' bzo kana', na' bill zoba' nna', zejen ye to be'nn wnebia', be'nn xo'ne. Nake' to be'nn ka' galle bnebia' ake', na' nnebie' da yobre, na' Diosen' gone' kweyie', na' sa'kzie' ke chnare.

12 'Na' chi lozba' ka' bre'ro'n, zejen chi be'nn wnebia' ka' be'nn za za'ke nench nnebia' ake'. Na' nnebia'rén ake' bellen' txhen chollze. 13 Na' yeololte be'nn chi ka', toz ka gon ake', ko' ake' rao na'a bellen' yel llnebia' ke ake'n, na' billre da llak llon ake'. 14 Na' tilrén ake' be'nnen' nak ka xhi'r da'on, na' be'nnen' nak ka xhi'r da'on gone' gan rao wdilen', le Le'en nake' Xanllo, be'nn llnebia' rao yezikre be'nn wnebia', na' nake' Rey, be'nn llnebia' rao yeololte rey. Na' be'nn ka' non le'e txhen na', nak ake' be'nn ba brej Diosen', be'nn ka' nxenra'll akya'nne' Le'e biteze da gak.

15 Na'll goll anglen' nada':

—Nisda'o ka' bre'ro' gan' lli' no're re'e na', zejen be'nn zan kwis, be'nn yell, na' zan yell xhen ake, na' be'nn llak wde wdere di'll de yellrio. 16 Na' be'nn ka' nak ka chi loz bell xi'o, wie akre' no'ren', na' wsanra'll ake' le'e yekwa'nn akte' gal yidze, te yeyoll na', gao ake' xpe're'n, na' wzeyrén akte'n lo yi'. 17 Le Dios na'n we'e latj gak ake' toze, gon ake' yeolol da ka' nne bell xi'o na', na' gon ake' yel llnebia' ke ake'n rao na'a bellen', nench na' gak yeolol da ka' ba bne Diosen'. 18 Na' no'ren' bre'ro'n nake' yell brao kwis da llnebia' be'nn wnebia' ka' zjalla'a doxhen yellrio.

18

Kan' gak kat kweyi' yell Babilonian'

1 Bde na' bre'ra' betj ye to angl be'nn bza'a yebán' rao yellrion', na' gok rao ne'e yel llnebia' xhen na', nench gok kan' bne'e na', byeni' yellrion' kone beni' ke'en nse'e na'. 2 Na' bnne'e zillje, bne'e:

—Ba bllin lla kweyi' Babilonian' yell brao na'. Ba bllin lla yeyaken xhichna' daxi'o. Ba bllin lla yeyaken ga cha'a ba llia xire ba xi'o ake. 3 Kweyi'n, le be'nn ka' lla'a yell Babilonia na'n, le bko'yel akre' be'nn zjalla'a yeolol yell ak, na' gok ake' ka be'nn bzollre', le benrén ake' leake' txhen rao da xhinnj ke ake'. Na' be'nn wnebia' lla'a yellrio ben ake' da llawé xpe'r ake' ren be'nn Babilonia ka', na' be'nn ka' llo't bi da llo't, gok ake' be'nn wnia', le be'nn Babilonia ka' benditje akre' da go't ke ake'.

4 Na'll benra' ye to be xhnne da za'a yebá, na' bne'e:

—Re' nak xhi'nna', lelloj yell Babilonian' nench bi gonrenre be'nn ka' da xhinnj, nench ke sa'kzi'rén akre'. 5 Le do'l xhen de ke be'nn Babilonia ka', na' Diosen' lljadinra'lle' yeolol bi da xhinnj ba ben ake'. 6 Sa'kzi' akchga no'r re'en, zeje di'll be'nn yell Babilonia, dan' ba bsa'kzi' ake' be'nne. Yellayraochgue' da xhenll ka da ba benre' be'nne. 7 Lewe'chgue' yel llza'kzi' ke'e, katken' bene' kan' go't da wen da cha'o ke'e, le lo ra'llda'we' na' bne'e: "Kere da te ke yel llnebia' kia' ni, ni ke yega'nnza' ka no'r wazeb, ni ke llojze nis bell rawa'." 8 Ke len na' toze lla gak dan' llakre' bi tekze ke'e. Be'nn zan gat, na' be'nn zan kwell ake', na' bil ton ake', na' chey ake' lo yi', le Xanllo Diosen' nape' yel wak xhen, wsa'kzie' leake' ke da xhinnjen' ba ben ake'n.

9 Be'nn wnebia' ka' zjalla'a yellrio, be'nn bnao be'nn Babilonia ka' ben ake' da xhinnj, na' ben ake' ka da nen ke ake', leake'n kwell ake', na' yebán akre' kat re'e akre' chas llén dan' chey yellen'. 10 Na' lljasé ake' zi'tre wia ake' kan' llak ke be'nn Babilonia ka', lleb ake' kwis, na'll nne ake':

—¡Nya'chraz llak ke yell brao, Babilonian', yell braoll ka yeololte yellen'! Ba bllin lla kweyi'n choll da'oze.
11 Na' be'nn we't ka' zjalla'a yellrion' kwell ake', na' yebán akre' kat kweyi' yellen', le nollno llra' si'i dan' go't aken'.
12 Dan' llo't ake'n naken de ya cha'o nzi'i oro, de ya cha'o dan' nzi'i plat, de yej za'ke, na' de yej cha'o dan' nzi'i perla, na' ra'll cha'o de lino, na' de sed, na' ra'll morad, na' ra'll da xhna, na' yeololte da nak de yay la' xhix, na' billre yay za'ke, na' ren da nak de llit da nak nbaraz da nzi'i marfil, na' de ya cha'o dan' nzi'i kobr, na' de ya, na' de yej cha'o dan' nzi'i mármol.
13 Nollno si'i no kner ke ake'n, no ceit xhix, no yare, na' da la' xhix dan' nzi'i mirra, na' ye to da la' xhix dan' nzi'i olíbano, no xis uva, no ceit ke yel wao, no yezje, no trigo, no burr, no blli'n, no xhi're, no kabay, no karret, no be'nne ba nda'o nak be'nn wen llin ke to chi'ze.
14 Na' be'nn we't ka' nne ake' ke yellen':
—Ba bde ke yeolol daxhix ka', na' yeolol da ka' byazra'll be'nn Babilonia ka' si'i ake' kone yel wnia' ke ake'n, kere no si'll da ka' nna'.
15 Na' be'nn we't ka', be'nn ka' be't da bxhi'i be'nn Babilonia ka', se ake' zi'tre lleb ake' kan' llallayrao be'nn ka', na' yebán akre' yesbell ake'.
16 Na'll nne ake' zillje, ne ake':
—¡Nya'chraz ba gokrize ke yell braon'! Be'nn blla'a yell ni, gok ake' ra'll cha'o ra'll za'ke, no ra'll morad, no ra'll xhna. Wa bzocha'o ake' nbaraz kone ya cha'o ren yej za'ke da llaktit, na' ren yej cha'o nzi'i perla.
17 Na' nna' choll da'oze blleyi' yeolol da cha'o ke ake'n.
Na' yeololte xan barco ka', na' yeololte be'nn lljak lo barco, ren be'nn llon ak llin lo barco, na' nollre be'nn llon ak llin lo nisda'on, yeolole' se ake' zi'tre.
18 Na' re'e akre' llas llén, na' lley yellen', na'll nne ake':
—Bi nna kwe' ye to yell yobre ka yell ni doxhen yellrio.
19 Na'll wllia ake' yo bichte yichj ake' yel llabane, na'll kwell ake' nne ake':
—¡Nya'chraz gokrize ke yell brao ni! Ren yel wnia' ken, le gok ake' be'nn wnia', yeololte no xan barco, yeololte no be'nn llon llin lo nisda'on, na' nna' choll da'oze blleyi' yellen'.
20 Na' re' lla're yebán', leyewé, re' bse'l Diosen' gokre postl ke'e, na' re' bse'le' be're xti'lle'n, na' yezikre re' nak be'nn ke'e, leyewé le Dios na' ba bchoyrawe' kweyi' be'nn ka' bsa'kzi' re'.
21 Na'll ye to anglen' nap yel waken' broe' ye to yej xhen da nak ka yej yich, bza'len lo nisda'on, bne'e:
—Kan' gak ke yell Babilonian', yeranen kan' barán yej xhen ni, bza'la'n lo nisda'o na', kbatlle re'llon da yobre.
22 Kbatlle yénello gol dan' ne arpa yellen', kbatlle wkwell wakwell ka' no bllej no trompet. Kbatlle ller be'nn nsed gone' xchinrazre da gonrene' llin, ni llakia ke be'nn llot bi da llote' lo yej yich yénello yellen'.
23 Kbatlle re'llo beni' ke dan' llseni'n, na' kbatlle yénello lnni ke be'nn llon yel wachayna'a. Kweyi' be'nn ka' llo't lla'o rao yellen', be'nn ka' nak be'nn brao rao yellrion', le be'nn Babilonia ka' ba bxhiye'e ake' be'nn zjalla'a yeolol yell kone yel walla'a ke ake'n.
24 Be'nn Babilonia ka', bet ake' be'nn be'e xti'll Diosen', na' nollre be'nn brej Diosen' gak ake' be'nn ke'e. Na' rao yell na' baroe'rawe bet ake' yezikre be'nne.

19

Lloe'xhen ake' Dios yebá

1 Bde na' benra' be'nn zan kwis lla'a yebán', lloe'rao ake' Dios, ne ake' zillj:
¡Gakxhenchga Diosen'!
Nake' wasrá kello, na' nake' be'nn za'ke,
na' nape' yel wak xhen.
2 Le yel koxchis ke'en naken da li.
Ba bchoybie' kweyi' yell brao na' dan' nak
ka to no'r re'e na',
le na'n zjalla'a be'nn ka' bko'yele be'nn
lla'a doxhen yellrio,
nench bi bzoa ake' xti'll Diosen'.
Ba bchoybie' kweyi' be'nn Babilonia ka',
llaya'l sa'kzi' ake' dan' bet ake' be'nn ka'
bxenra'll Le'e.
3 Na'll bne ake' da yobre:
—¡Gakxhenchga Diosen'! Ke chnare chas llén gan' chey yellen'.
4 Na' be'nn tapalloa ka' (24) ren be'nn ye tap ka' llia xiren', le go't akte' slloa're rao yon', lloe'rao ake' Diosen' gan' llie' na', ne ake':
—¡Ka'n gakchga! ¡Gakxhenchga Diosen'!

5 Na' nen bnne ye to be'nn gan' llia Diosen', ne'e:
Yeolol lli'o llon xchin Diosen' llaya'l wx-
enra'll-lloe',
lli'o llebllloe', no be'nn gore no bida'o ak.

Yel wachayna'a ke be'nn nak ka xhi'r da'on

6 Na'll benra' be xhnne ke be'nn zan lloe'rao ake' Diosen', na' nen ka ga de yeo xhen ake, na' ka ga llachj yi'wzi'o, ne ake':
¡Gakxhenchga Diosen'!
Le le'en nape' yel wak,
na' ba bzorao llnebie'.
7 Yewello sollo nbaraz kwis we'raolloe'.
Le ba bllin lla gak yel wachayna'a ke
be'nnen' nak ka xhi'r da'on.
Ba zo no'ren' sie' xho're'.
8 Ba be'e ra'll cha'o da nake', ra'll lliche
xhi're.
Na' ra'll cha'o da llich na', zeje di'll da wen dan' llon be'nn ka' ba brej Diosen', nak ake' ka no'ren' za wchayna'a na'.

9 Na'll goll anglen' nada' da yobre:

—Bzoj da ni: "Nbaraz ke be'nn ka' ba goxhe' lljak katen' gak lnni ke yel wachayna'a ke be'nnen' nak ka xhi'r da'on."

Na'll bne anglen':

—Di'll nin' goll Diosen' nada' naken di'll li.

10 Na'll bzoa xhiba' xhnie' anglen' nench we'rawe', na' bi benne' latje, bne'e:

—Bi gono' ka'. Nada' naka' be'nn wen xchin Dios kan' nakso' rwe' ren be'nn lwelljo' ka', be'nn bi llbej yichje' xti'll Jesús na'. Benxhen Dios na'.

Na' be'nn lloe' xti'll Jesúsen', zokze Spíritu ke Diosen' llzejnie'n leake' nench lloe' ake' xti'lle'n.

Be'nnen' llia kabay lliche

11 Na' bre'ra' yebán' ka to da nyarje, na' bre'ra' to kabay lliche, na' llia to be'nne leba'. Be'nnen' llia leba'n na' nzie' Be'nn Llon Kon Kan' Ne'e, na' Lloe' Di'll Li. Zeje' lixheje kan' llchoybie' sa'kzi' be'nn ka' bi llon kan' ne'e na', na' dilrene' da xhinnj na'. 12 Na' bre'ra' yej rawe' ka' naken llaktit ka yi' da lla'lnninne, na' zan corona zjazó yichje'n, na' nyoj ye to re'e roxhgue'en da nombia' toze Le'e. 13 Na' nake' to ra'll da dop llen, na' nzie' Xti'll Dios. 14 Na' be'nn nak be'nn waka'a ya ke Diosen' nao ake' Le'e, nak ake' ra'll cha'o da nak llich yalle, na' llia ake' twej kabay lliche. 15 Na' lloe' na' ll-lloj to spad da nlátit rawe' da gone' we'e yell ka' bi llzoa di'll kan' ne'e na'. Na' kat nnebie' na', wsa'kzie' leake', na'll wzenay ake' ke'e. Na' wdie' leake' ka to le' yay yetj, na' sa'kzi' be'nn ka' ba ben da xhinnjen', le Dios be'nnen' nap yel wak xhen na', llaklle'e kan' ba ben ake'n. 16 Na' le' xhe'e na', na' le' xhichje' na', nyoj di'll ki nen: "Naka' Rey ke yeololte rey ak, na' naka' Xan yeololte be'nn wnebia'."

17 Na'll bre'ra' to angl zelle'e lo willen', na'll besie' balwille' yeololte chod ak llasdá le' yebán', lle'eba':

—Ledá, leyedope ganni gaore to xche' xhen da gonn Diosen' keré. 18 Ga't xpe'r be'nn wnebia' ak, xpe'r no xan be'nn waka'a ya ak, xpe'r no be'nn war ak, xpe'r kabay ak, na' ren ke be'nn wllia leba', na' ke yeololte be'nne, no be'nn gok be'nn wen llin ke be'nne, na' rente be'nn bi ben xchin be'nne, na' no xkwi'de, na' no be'nn gore.

19 Na' bre'ra' bell xi'on, ren yeolol be'nn wnebia' ka' zjalla'a yellrio ren be'nn waka'a ya ke'e ka', ba badop ake' nench tilrén ake' Jesús be'nnen' llia ko'll kabay llichen', ren be'nn waka'a ya ke'e ka'. 20 Na' bellen' gokba' rallna'a Jesúsen', na' leska' gok ke be'nnen' be'e di'll wenra'llen', be'nnen' ben yel wak nench bxenra'll be'nne bell xi'on, ren lwa'a keba' na', na' bzo ake' sen keba'n. Llop akteba' gok rao na'a Jesúsen' rente be'nnen' be'e di'll wxhiye'e na', nna nbanteba' bza'l akeba' lo yi' gabil gan' lla'lnninn dan' nzi'i azufre, na' naken to yi' xhen dan' nak ka to nisda'o. 21 Jesúsen' be'nnen' llia kabay llichen' bete' yezikre be'nn ka' nao bell xi'on kone spad dan' blloj lloe' na', na'll yeolol chod ka' to berj akeba' bdao akba' xpe'r ake'n.

20

Kan' gak rao to mir iz

1 Bayoll na' bre'ra' to angl be'nn zo yebá, betje' no'xe' xhiya ke yell zitj dan' nak lo gabil, na' no'xe' to gden xhen. 2 Anglen' be'xe' bel xi'on, ban' bra' kana'te. Leba' llnebia'ba' daxi'o ka', na' leba'n Satanásen'. Anglen' bchejeba' gden to mir iz.

3 Bayoll bchejeba' na', le bza'lteba' lo yell
zitj gabilen', na' le bsejte' lloa' yell zitjen',
na' bchi'chte'n to sey nench bill siye'ba'
be'nnach chak llin to mir iz. Kat te to
mir izen', kana'll yeselleba' gden na' nench
yellojba' ye choll.

4 Na' bre'ra' gan' lljachia be'nn ka' ll-
nebia', na' bllia ake' rawe na', be'nn ka'
bro' Diosen' rao na'a ake' gon ake' yel
koxchis ke be'nnach. Na' bre'ra' be'nn
ka' bchoy ake' yen, ni ke dan' be'e ake'
xti'll Jesúsen', na' ni ke dan' bxenra'll ake'
Diosen', na' bi be'rao ake' bell xi'on, ren
lwa'a keba' na', na' leska' bi be'e ake' latj
so sen keba' roxhga ake' o na'a ake' na'.
Na' basbán Diosen' leake' radj be'nn wat
ka', na' nnebia'rén ake' Criston' to mir iz.
5 Be'nn ki gok be'nn nell babán ake' radj
be'nn wat ka'. Na' bi babankze be'nn
ka' yela', bllinte gokll to mir iz, kana'llen'
babán ake'. 6 Nbaraz nni't be'nn ka' bas-
bane' radj be'nn wat ka' da nelle, be'nn ka'
ba brej Diosen' nak be'nn ke'e. Bi gak ke
ake' kan' gak ke be'nn ka' yellayrao ake'
ke chnare bi da xhinnj ba ben ake', da
na'n nello yel got wllope. Len na' ni't ake'
nxenra'll ake' Dios, na' nxenra'll ake' Cristo
na', na'llen' gak ake' bxoz, na' nnebia'rén
ake' Criston' to mir iz.

7 Kate ba gok to mir iz na', we'e Diosen'
latje yelloj xan daxi'o ka' lo yell zitj lo
gabil na', gan' bseyje' na'. 8 Na' yellojen
na' siye'n be'nne da yobre, be'nn zjalla'a
yeolol yell ka' lla'a yellrio. Siye'n be'nn
ka' nzi'i Gog na' Magog, yetopen leake'
tilrén ake' Criston', gak ake' be'nn zan kwis
ka yoxh da lli' lloa' nisda'o, da nono llak
wrabe. 9 Na' bre'da'ora' be'nn zan llebraz
ka', bza'a ake' doxhen rao yellrio, na' jake'
gan' lli' yell dan' nllie' Diosen', gan' zjalla'a
be'nn ka' ba breje' nak ake' be'nn ke'e.
Na't ka byechj ake' yellen', le bente Diosen'
bexj yi' le' yebán' bzeyten leake'. 10 Na'
ka nak xan daxi'o ka' dan' bxhiye'e be'nne
lla'a yellrio, angl ke Dios na' bza'le'n lo
yi' gabil gan' lla'lnninn dan' nzi'i azufre,
na' yi' xhen na' naken ka to nisda'o, gan'
bza'l ake' bell xi'on ren be'nnen' be'e di'll
wenra'll, nench bxenra'll be'nnach bell
xi'o na'. Na'll yellayrao ake' ke chnare.

Gok yel koxchis ke be'nn ba got

11 Na'll bre'ra' gan' llia Diosen' naken to
da xhen da nak da llich kwis. Na' yell-
rion' rente yebán' baranten chras nollno
bre'kze len, gallga gokse yezi'ra'llen ga
yobre. 12 Na' bre'ra' be'nn ba got, be'nn
gore be'nn xkwi'de, na' no bda'o, zjazellá
ake' rao Diosen'. Na'll bse's Diosen' yich
ka' dan' nyoj yeolol da ben totoe'. Bayoll
na' bse'se yich gan' nyoj ra be'nn ka' de yel
nban zejlikane ke. Na'll bene' yel koxchis
ke ake' kon ka ben ake', chak bzo ake'
yellrio, le yeolol da ben ake' na', nyojen
le' yich. 13 Yeolol be'nn wasa't lo nisda'on,
balloj ake' zjazellá ake' rao Diosen', na'
yeolol be'nn wasa't ga yobre, leska' balloj
ake' zjazellá ake' rawe'n, nench na' bene'
yel koxchis ke totoe' kon ka ben ake' chak
bzo ake' yellrio. 14 Na'llen' yel got gan' lla'a
be'nn wat ka', Diosen' bza'len lo yi' gabil
dan' nak da xhen ka to nisda'o. Na' dan'
got be'nn ka' blla'a lo yi' na', len na' yel got
wllope ke ake'. 15 Yeolol be'nn bi bzoa xti'll
Diosen', yeolol be'nn bi nyoj ra ake' gan'
nyoj ra be'nn, de yel nban zejlikane ke ake',
bza'l Diosen' leake' lo yi' na'.

21

Yebá kobe ren yellrio kobe

1 Bde na' bre'ra' le' yebán' ba bayaken da
kobe leska' yellrion', le yebán' da gok da
nelle na', na' yellrio da nell na' ba barán
aken. Leska' billbi nisda'o go'te. 2 Nada'
Juan bre'ra' yell ke Diosen', Jerusalén kobe
dan' lli' yebán' gan' zo Diosen', betjen rao
yellrio. Nonen nbaraz ka ke to no're ba
bayone' nbaraz wchayne'e. 3 Na' do gan'
llia Dios na', benra' bnne to be'nn zillje,
ne'e:

—Wiacheke, ba betj Diosen' zorene'
be'nnach, na' sorenteze' leake', le breje'
leake' nench nak ake' yell ke'e. 4 Dios na'
gone' bibi gak ke ake' da soya'ch ake', da
kwellrén ake', nollno gat, nollno chey la, le
ba bde ke yeolol da ka' go't yellrio nellen'.

5 Na'll bne be'nnen' llia llnebia'n, ne'e:

—Lewiá ke, nada' llakoba' yeololte bi da
zjadé.

Leska' bne'e:

—Bzoj di'll ki ba benro' na', le naken di'll
li, na' gak kan' bnia' na'.

6 Bayoll na' bne'e nada':

—Ba gok da llaya'l gak. Nada' naka' ka ti'ch di'll nelle, na' naktia' ka ti'ch di'll ga llayollen, ka to be'nn bxe bi da bxie', na' wasyollte'n. Be'nne bile, nada' we'e nis da ye'je' dan' nsa'a yel nban, na' bitbi sa'kren. 7 Be'nne nxenra'll nada', cha' ba bzoere' bi wsanra'lle' xti'lla'n, da wen gak ke'e ka di'llen' ba be'kza' na', nada' gaka' Dios ke'e, na' le'e gake' xhi'nna'. 8 Na' ka nak be'nn ka' blleb xhnneza', na' be'nn bi llonlira'll nada', na' be'nn ka' llaso'n dan' bi llazra'lla', na' be'nn wen xhia ka', na' be'nn darén ak no'r yobre o be'nn byio yobre, na' be'nn llon txhen yel walla'a, na' be'nn llonlira'll lwa'a ak, na' yeolol be'nn lloe' di'll wenra'lle; yeolol be'nn ka'n llaya'l sa'kzi' ake' ke chnare lo yi' xhen dan' nak ka to nisda'o, lo yi' gabil gan' lla'lnninn dan' nzi'i azufre. Na' dan' gak ke ake' na', len na' nello yel got wllope.

Yell Jerusalén dan' nak da kobe

9 Na'll bre'ra' to angl gall ka' be'nn ka' be'x leo ka' galle, da ka' yollte da brarj ake', nench gok yel zi' le zerawe yellrion'. Badbi'ye' gan' zia' na', na' lle'e nada':

—Da ke, wroe'ra' rwe' be'nnen' nak ka to no'r za wchayna'a, na' Jesucristo be'nnen' nak ka to xhi'r da'on bet ake', na' nnello Le'en si'i no'ren'.

10 Na' Spíritu ke Diosen' benen nench bache'e anglen' nada' to rao ya' xhen da nak sibe, na' broe're' nada' yell Jerusalén na', dan' nake yell ke Dios. Zon yebá na', na' lletjen rao yellrion'. 11 Na' yellen' goken llaktit kone beni' dan' nsa'a Diosen'. Na' llaktit ken naken ka to yej da za'ke, ka yej dan' nzi'i jaspe dan' llre'llo ka yej kes. 12 To ze'e sib xhen nechj yellen', na' zjazó chllinn (12) kwen ga nak zi cho'llo, na' toto gan' nyarj na', zjazé twej angl. Na' le' gan' cho'llo na' nyoj ra chllinn kwe' be'nn ka' bxe chllinn kwe' dialla be'nn Israel ka'. 13 Na' le' ze'e dan' zo chla' yellen' gan' llra' willre zjazó chonne gan' nak zi cho'llo, na' gan' llen willre zo ye chonnen, na' yichjre zo ye chonnen, na' lle'lre zo ye chonnen. 14 Na' ze'e dan' nechj yellen', yo' chllinn yej xhen rane, na' le' yej ka' nyoj ra chllinn be'nn ka' nak postl ke Jesucristo be'nnen' nake ka xhi'r da'o na'. 15 Na' angl be'nnen' be'rén nada' di'll na', no'xe' to ya da nak de ya cha'o dan' nzi'i oro da gonrene' llin wllixe' yell na', ren ze'e na', na' lloa' gan' nak zi cho'llo. 16 Yellen' toz ka naken de zra'ye ren de zdonre. Anglen' bllixe' yellen' kone yan' no'xe' na', na' goken chop mir chop gayoa (2,200) dan' nzi'i kilómetro chla' wejen', ka tonn nake zra'ye na', ka to sib naken. 17 Na'll bllixe' ze'e dan' nechj yellen', na' goken to gayoa tapayon (144) tchit dan' nombia' be'nnache, len na' benrén anglen' llin bllixe'n.

18 Ze'e dan' nechj yellen' naken de yej da za'ke da nzi'i jaspe, na' doxhen yellen' naken de ya cha'o, na' nla'n ka to yej kes da nak yalle. 19 Na' yej dan' lla'a ran ze'e dan' nechj yellen' nonen len nbaraz.
Da nellen' naken de yejen' nzi'i jaspe;
da wllope na' naken de yejen' nzi'i zafiro;
da wyonne na' naken de yejen' nzi'i ágata;
da wdape na' naken de yejen' nzi'i esmeralda;
20 da ga'ye na' naken de yejen' nzi'i ónice;
da wxhope na' naken de yejen' nzi'i cornalina;
da galle na' naken de yejen' nzi'i crisólito;
da xo'ne na' naken de yejen' nzi'i berilo;
da ga na' naken de yejen' nzi'i topacio;
da chi na' naken de yejen' nzi'i crisopraso;
da chnej na' naken de yejen' nzi'i jacinto;
na' da chllinn na' naken de yejen' nzi'i amatista.

21 Na' gan' nak zi cho'llo da chllinn kwen ka', nak aken chllinn yej cha'o dan' nzi'i perla, toton naken de yej cha'o nzi'i perla. Na' nez ke yellen' naken de ya cha'o dan' nzi'i oro, na' naken ka yej kes da nak yalle.

22 Na' bibi yoda'o bre'ra' yellen', le be'nn ka' zjalla'a yell na', ni't ake' rao Xanllo Dios, be'nnen' nape yel wak xhen, na' rao Jesucristo be'nnen' nak ka xhi'r da'o, leake'n nxenra'll be'nn ka' lla'a yellen'. 23 Be'nn ka' lla'a yellen', bibi will bibi be'o yallj akre' wseni'n yellen', le beni' dan' nechj Dios na', llseni'n ke ake' rente beni' da nsa'a be'nnen' nak ka xhi'r da'o. 24 Na' beni' ke Dios na' wseni'n ke be'nn za'k yeololte yell zjalla'a yellrio, be'nne llonlira'll Dios, na' be'nn wnebia' lla'a yellrio we'xhen ake' Dios, we'e ake' Le'e bi da za'ke da cha'o da de ke ake', ren no yel bara'nn xhen ke ake'. 25 Bi cheyj gan' nak zi cho'llo da ka'

ni't yellen' te lla, le ganna' bill gale. 26 Na' yel za'k yel nbaraz da zjadé yeolol yell, ren yel bara'nn da zjadé ke be'nn wnebia' ka', we'e ake'n Diosen'. 27 Yell na' kbat gak cho' be'nn llon da zban. Bi gak cho' be'nne llon biteze da llwie Dios, na' be'nne lloe' di'll wenra'lle. Zeraoze be'nne ka' nyoj ra ake'n le' yich ke Jesucriston', be'nnen' nak ka xhi'r da'o, na' nyoj ra ake' ga't yel nban ke ake' ke chnare, leakze'n gak cho' ake'.

22

1 Na'll broe' anglen' nada' yeo gan' yolle nis da lloe' be'nnachen' yel nban zejlikane. Nisen' naken ka yej kes le nyan kwis. Na' ll-llojen gan' llia Dios na', ren Jesucristo be'nnen' za'krebe' ka xhi'r da'o. 2 Na' kllol nez xhen ke yellen', na' llop la'te lloa' yeon' zjazó yay da lloe' yel nban. Na' llbian daxhix chllinn (12) ras rao to iz, lloe'n daxhix tbe'o weje, na' be'nn yell ka' llonrén ake' xhla'yen' llin, nench wayonen be'nn lla'a yeolol yell ka' biteze da llak akre'. 3 Na' billbi da xhinnj ga't da llwie Dios, na' yel llnebia' ke Diosen' ren ke Jesucristo, be'nnen' nak ka xhi'r da'o so ake' yellen'. Na' be'nn ka' bxenra'll Le'en we'rao ake' Le'e. 4 Na' re'e akre' Xanllo Diosen', na' yoj re'en roxhga ake'. 5 Na' billbi xchol gake. Na' be'nn ka' zjalla'a na', billbi beni' ke no da llseni', na' billbi will yallj akre', le beni'n nechj Xanllo Dios na'n, wseni'n ke ake'. Na' nnebia'rén ake' Le'e ke chnare.

Ba rez yed Jesucriston' da yobre

6 Na'll goll anglen' nada':

—Yeolol di'll ki ba benro'n naken da li, gak kon kan' ba bneto' na'. Xanllo Dios na' llsenie' lo yichjra'llda'o be'nne lloe' ak xti'lle'n, na' llzejnie're' leake' akren' nne ake', Le'en bse'le' nada' zadzejnie'ra' be'nn llon xchin Dios, nench wroe' akre' da ka' ba za'a aken.

7 Na'll bne Jesúsen':

—Le za'tia'. Nbaraz ke be'nn ka' byejle' ke xti'lla'n, nyojen le' yich ki.

8 Nada', Juan, benra', na' bre'ra' da ki ba bzoja' ni. Na' bayoll benra', na' bre'ra' na', jazoa' xhiba' xhnia' anglen', be'nnen' broe' nada' da ki, na' gokra'lla' we'rawe'. 9 Bixha anglen' bne'e:

—Bi gono' ka', nada' naka' to be'nn wen xchin Dios kan' nakso' rwe', na' kan' nake be'nn lwelljo' ka' ba brej Diosen' lloe' xti'lle'n, na' kan' nak yeolol be'nn ka' llejle' da ka' nyoj le' yich ni. Benxhen Dios na'.

10 Leska' golle' nada':

—Bi wkwa'cho' di'll ka' ba bzojo'n, le da ba zo rez gaken. 11 Na' be'nn ka' llon da xhinnj, nnao aklle' yeso'ne'n, na' be'nn ka' llaso'n da nak zdo', yeso'nlle'n. Na' be'nn ka' llon da wen, nnao aklle' gon ake' da wen na' llon ake'n. Na' be'nnen' ba ben kwine' rallna'a Diosen', bit yelloje' lo na'a Diosen'.

12 Jesúsen' bne'e:

—Le za'tia', na' wayoa' be'nnach kon ka ba ben totoe'. 13 Nada' naka' ka ti'ch di'll nell, na' naktia' ka ti'ch di'll gan' llayollen, nada' naka' ka to be'nn bxe bi da bxie', na' wasyollte'n, na' naktia' ka to be'nn zej raote, na' ka be'nn zej xhante.

14 Nbaraz ke be'nn ka' ba bayib xhara'n ake'n. Leake'n gak gao ake' daxhix dan' llbia rao yay dan' nsa'a yel nban zejlikanen', na' gak cho' ake' yellen'. 15 Zan ka nak be'nn ka' llon da zban, be'nn llon txhen yel walla'a, be'nn llon da nen ke xpe'r ake', na' be'nn wen xhia, na' be'nn llonlira'll lwa'a ake, na' yeolol be'nn lloe' di'll wenra'lle, na' llawé akre' wzenay ake' di'll wenra'lle, yeolol be'nn ka' bi gak cho' ake' lo yell kia'n.

16 —Nada' Jesús ba bse'la' angl kia'n, nench badzenre' rwe' yeolol da ka' ba bzojo' na'. Na' llaya'l we'on be'nn ka' ll-dope ll-llay llonlira'll nada'. Nada' naka' xhi'nn dialla rey David, na' naka' ka berj rsire.

17 Na' Spíritu ke Diosen', na' leska' lli'o nxenra'll-llo Jesúsen', llelloe':

—Le yobte yedo'.

Na' be'nnen' llenen', nne'e:

—Dachga.

Na' be'nnen' llbilra'lle', yedchgue', na' noteze be'nn lle'nre', ye'jchgue' nis dan' lloe' yel nban zejlikane, na' bibi sa'kren.

18 Na' llasnisra' re' llzenay kan' ne yich ni, ke da ka' za gak, na' cha' no wzanlle ka dan' llia le' yich ni, Dios na'kze gonlle' yel zi' ke'e, ka dan' nyoj le' yich ni. 19 Na' cha' re' yeka're dan' llia le' yich ni, Dios

na' yelane' raren' le' yich ke'en, gan' llia ra be'nn ka' de yel nban zejlikane ke, na' bi gak yeyo're yell ke'en, na' bibi da wen gak keré dan' nyoj le' yich ni.

20 Na' Jesús, be'nnen' bzejnie' nada' yeolol da ka' bzoja' na', ne'e:

—Da likze le zaza'tia' da yobre.

Ka'n gakchga. Le yobte yedo' Xanto', Jesús.

21 Xanllo Jesucriston' gakrenchgue' yeololtere. Ka'n gakchga.